

HET PROFETISCHE BOEK VAN HET NIEUWE TESTAMENT

Amos 3: 7 Zeker de Heere Heere zal geen ding doen, tenzij Hij Zijn verborgenheid aan Zijn knechten, de profeten, geopenbaard heeft.

DE OPENBARING VAN JOHANNES, DE THEOLOOG

De Openbaring van Johannes is de grote hoofdstroom van de profetie, die, uit het samenvloeien van alle stromen van de Oud-Testamentische profetie ontstaan, in de zee van de eeuwigheid uitloopt. Het verlangen naar de toekomst van de Heere, die alles voleindigt, is de grondtoon daarvan. In grootse trekken, vol heilig symbolisch beeldwerk, waarin tot aan de hele vervulling zonder schade voor de stichting van de Christelijke gemeente veel duisters moet blijven, schildert zij de ontwikkeling van het Godsrijk tot aan de laatste, heerlijkste volmaking in het eeuwige leven. Het is met deze profetie als met een komeet, welks loop van dag tot dag, van week tot week gemakkelijker kan worden berekend, omdat men tot de kennis van een steeds groter deel van de hele baan komt.

Zeker is er geen bijbelboek, dat de uitlegger zoveel moeite baart, als het laatste. De Costa zegt terecht: "Het boek van de Apocalyps is duister, behelst enkel raadsels, wordt door een ieder naar zijn eigen begrippen of vooroordelen willekeurig uitgelegd. Onder dit voorwendsel is een boek, waarvan zijn schrijver getuigt, dat "zalig zijn, die het lezen en horen en die bewaren hetgeen daarin geschreven is", reeds vroegtijdig uit kerkelijk en huiselijk gebruik verwijderd geworden. Wat heeft onze menselijke wetenschap of onwetendheid, ja, ook niet zelden bij overigens oprechte vereerders van Zijn woord, al niet voor vonden gezocht, om zich van de lezing en overdenking van zekere gedeelten van dat woord te verschonen! Wat al oneerbiedige eerbied niet zelden te baat genomen om de uitdrukkelijke verklaringen van dat woord zelf te ontgaan! Toch is de profetie, overeenkomstig het getuigenis van de Heere zelf, niet zomaar gegeven, om de vervulling daarvan eerst van achteren, wanneer zij daar is, te erkennen, maar ook om de tijden, waarvoor de profetie gegeven is, te onderscheiden en de gebeurtenissen zo, die voorspeld zijn, met geloof tegemoet te gaan de vervulling van hetgeen het woord van de profetie in zijn grote trekken voor ogen stelt, te leren verbeiden en haar aannadering met het hart en in de geest te vergezellen. In die zin toch vorderde de Heere van de Joden en hun oversten en schriftgeleerden, dat zij de tekenen van de tijden, met betrekking bepaald tot de godsdienstige en nationale verwachting van hun Messias, zouden onderscheiden. In dezelfde zin wordt het profetisch woord vergeleken met een licht, schijnend in een duistere plaats. De bedoeling bij dergelijke vordering en vermaning kan wel niet geweest zijn, dat elke bijzonderheid van het profetisch woord, als was het een reeds tot historie geworden feit, van te voren gekend en verwacht zou worden, maar wel, dat de grote uitzichten, door de Godsspraken vanouds geopend, in het oog zouden worden gehouden, in het hart verborgen; ja ook met aandacht en inspanning bestudeerd zouden worden, opdat, de beslissende tijd eindelijk daar zijnde, degenen, aan wie de belofte geschonken was, niet ongelovig of onvoorbereid mocht vinden. Zeker, het is een boek, dat "Openbaring" heten mag en niet "verberging." Dächsel heeft bij de vele pogingen om de raadsels te ontraadselen, ook de zijne gevoegd en wij mogen hem voor menige opmerking dankbaar zijn, maar moeten bij meer dan een onze schouders ophalen. Als hij ons onder anderen wil doen geloven, dat Napoleon I weer persoonlijk uit het graf zal opstaan, om als antichrist gezien te worden, dan doet ons dit denken aan de mening van de Joden van Jezus' tijd, die Elia en Jeremia persoonlijk uit het graf teruggekeerd verwachtten en Johannes de Doper vroegen, of hij die was, hetgeen deze van zich wees, alhoewel hij volgens de getuigenis van de Heere de Elia was, die komen zou. Toch meende ik, eenmaal gebonden Dächsels bijbelwerk, al is het dan

ook omgewerkt, terug te geven, ook zijn mijns inziens gewaagde gissingen en niet te volgen verklaringen, te moeten meedelen. De lezer zal wel gelieven te bedenken, dat de uitbreidingen in de tekst en de aanmerkingen zonder bijvoeging van de naam van de schrijvers voor rekening van Dächsel blijven, zoals wij zijn naam ook in het bijzonder vaker plaatsten, waar wij een geheel ander voelen toegedaan waren. Ik meende echter, die uitleggingen niet alleen te mogen geven, maar ook van sommige anderen (want het getal verklaarders is legio) de meningen te moeten meedelen, terwijl wij graag bekennen, het meest in te stemmen met hetgeen wij er van bekende Neerlandse namen bijvoegden. De lezer zal van de kanttekeningen van onze Statenvertalers, van W. Brakel, van De Costa, van de terecht gewaardeerde Hengstenberg, wiens opvattingen in eenvoudiger vorm door Dressel zijn weergegeven, alsmede van de oudere Gereformeerde theologen, aanhalingen vinden, waarmee wij graag verklaren ons meer te kunnen verenigen. Verstandiger komt ons voor, het "non liquet" uit te spreken, dan zich in gewaagde gissingen te begeven. Wat in Jesaja 48 staat, dat God verkondigd heeft, eer het kwam, opdat men niet zeggen zou: "Mijn afgod heeft die dingen gedaan", en zegt "u heeft het gehoord, aanmerk dat alles", maar ook weer nieuwe dingen doet horen en verborgene, waarvan Hij zegt: "Vóór deze dag heeft u ze ook niet gehoord, opdat u niet misschien zeggen zou: "Zie, ik heb ze geweten", komt mij voor, ook op de profetie in Johannes' Openbaring van toepassing te zijn. God heeft de toekomstige dingen gezegd; wij hebben ze geweten en weer de nieuwe dingen niet geweten. Niet zonder instemming laten wij dan ook hier volgen, wat v. d. Palm in zijn Bijbel aan dit geschrift laat voorafgaan: "Dit boek van de Openbaringen of van de profetieën, of van de gezichten van Johannes, het laatste van al de bijbelse boeken, was door zijn inhoud en opstel waardig, de hele rij van deze te besluiten. Het is geheel in de grote, de heerlijke en verheven zin, die alle heilige schriften ademen. Gods onbeperkte, alles omvattende wereld-regering wordt daarin geschilderd, met beelden en kleuren zo schoon en stout, als de gloeiende Oosterse verbeelding die bevatten kon, in een bloemlezing uit de krachtigste van de oude Israëlitische Godsspraken, doormengd met liederen en lofzangen, die ons uit hogere gewesten toeklinken. Wat op aarde geschiedt, wordt in de hemel beraamd en voorbereid; daar wordt het bevel tot de volvoering gegeven. Tripmfeert hier beneden de boosheid, het is Gods toelating, Gods bestel tot ontwikkeling van hogere raadsbesluiten. Worden deugd en godsvrucht vervolgd, verdrukt en vertrapt, het is om haar te louteren en daarboven is daarvoor eindeloze vergoeding weggelegd. Is deze aarde het toneel van gedurige strijd tussen het Rijk van het licht en dat van de duisternis, van de waarheid en van de leugen, van de deugd en van de ondeugd; al de kansen van die worstelstrijd zijn door God berekend; hier wordt hij gevoerd, in de hemel beslist; en hoe veeg die strijd voor deugd en waarheid soms schijnt te staan, eindelijk is de zegepraal zeker en volkomen. Dat Rijk van het Licht is het Rijk van Jezus, de verheerlijkte Middelaar en Zoon van God, door Hem gegrondvest in Zijn bloed; die Zijn naam dragen en Zijn leer beleven, zijn burgers van dat Rijk hier en daarboven; en wie voor Hem lijdt, zal met Hem heersen. Zodanig is de hoofdinhoud van dit Boek en in welke reeks van beelden die ook worden voorgedragen, welke tonelen in de hemel of op de aarde geopend werden, die deze grote inhoud ervan voorbij ziet, om zijn vernuft of verbeelding, of de driften, die in hem woelen, de vrije teugel te geven, zou wellicht gevaar kunnen lopen, om de belofte (Hoofdstuk 1: 3) niet, althans niet in de ruimste en heerlijkste zin, op zich te kunnen toepassen. Wat in Gods raad verborgen is, zal niemand uit het Boek ontraadselen, noch er een middel in vinden om de Allerhoogste in Zijn onnagaanbaar bestuur te kunnen vooruitlopen. Het is het Boek van Jezus' toekomst, die even onverwacht als luisterrijk en zeker zou plaats hebben, maar waarvan dag en uur geen mens of Engel was geopenbaard. Al bevatte dus dit Boek geen eigenlijke of stellige voorspelling, ja, niets meer dan de zinnebeeldige voordracht van de straks opgenoemde waarheden, door Gods Geest aan de verrukte verbeelding van Johannes, in afwisselende hemelse en aardse tonelen aldus geopenbaard, dat het hart van elk

gevoelig Christen-lezer erdoor in heilig vuur ontstoken moest worden; ook dan nog zou het ons een onschatbaar gedenkstuk zijn van de eindeloze verhevenheid van de Christelijke leer en de hemelse reinheid van haar zedenkunde. Maar de wijze van de voorstelling op vele plaatsen en sommige stellige uitdrukkingen en aanduidingen overtuigen ons, dat het dadelijke voorspellingen zijn van één of meer grote gebeurtenissen, waaraan hier de verwachting van Jezus' toekomst wordt vastgehecht. Wil iemand deze voorspellingen voor nog on vervuld houden; en inderdaad, hetgeen in de drie laatste Hoofdstukken begrepen is, kan men toch bezwaarlijk als vervuld beschouwen, maar wil men ook al het voorgaande, hetzij van Hoofdstuk 6, hetzij van Hoofdstuk 13 af, voor nog on vervuld houden, men brengt dan alles tot de laatste tijden, die Jezus toekomst zullen voorafgaan en bedenkt, dat elke profetie dan pas ophoudt, een raadsel te zijn, wanneer de voorspelde uitkomst dadelijk aanwezig is, en spiegelt zich aan de Joden, die, omdat zij de voorspellingen van de Profeten niet naar de geest, maar naar de letter verklaarden, de Heere der heerlijkheid gekruist hebben. Houdt men het integendeel daarvoor, dat het voorspelde of liever door geheimzinnige beelden aangeduide, in dit Boek, reeds voor vele eeuwen is vervuld, dan komen twee gevoelens in aanmerking, die beiden met vele redenen bekleed kunnen worden en waarover het moeilijk is een bepaalde keuze te doen; een onzekerheid, hoedanige ook over vele andere reeds vervulde Godsspraken van het Oude Verbond, bepaald over die van Daniël, plaats heeft, zonder dat men daarom aan haar reeds plaats gehad hebbende vervulling twijfelt. Volgens het eerste voelen behoort alles van Hoofdstuk 6 tot aan het einde van Hoofdstuk 19, tot de verwoesting van Jeruzalem en de omkering van de Joodse Staat door de Romeinen, een gebeurtenis, die door Jezus zelf als een voorbode en waarborg van Zijn luisterrijke toekomst is voorgesteld; waarom ook hier de voorspelling en van niet enkel als een aankondiging van die uitkomst in de geschiedenis aangemerkt moet worden, maar als een Godsspraak over de zegepraal van het Christendom, onwrikbaar gevestigd op de puinhopen van de Joodse godsdienst. Volgens dit voelen vindt men hier een eigenlijke voorspelling van gebeurde zaken, welker vervulling men trek voor trek in de geschiedenis kan nagaan. Anderen echter menen, dat, behalve de triomf van de Christelijke godsdienst op het Jodendom, ook die op het Heidendom en de afgoderij, in Johannes' voorspellingen wordt aangeduid; dat Rome, onder de benaming van Babel, als de zetel van de afgoderij en de ondergang van die stad, zinnebeeldig, als de vernietiging van de afgodsdienst in de beschaafde gedeelten van de wereld wordt voorgesteld, en dat deze tweede zegepraal van de Christelijke leer, na een herhaalde kampstrijd (Hoofdstuk 13 tot 19) dichtertlijk beschreven wordt. Volgens dit laatste voelen behelst de Openbaring veel meer algemene verwachting van hetgeen gebeuren zou, in allegorie of dichtertlijke beeldspraak uitgedrukt, dan wel voorspelling van een toekomstige gebeurtenis door de voorkennis van de Alwetende en haar voornaamste en kenmerkende bijzonderheden, aan een profeet bekend gemaakt en op goddelijke last te boek gesteld, die laatste echter door de aard en de waardigheid van een goddelijk en bijbels geschrift vereist schijnt te worden. Hoezeer dit boek grote dichtertlijke verdiensten heeft, kan men het echter geen dichtstuk heten, zonder zich een speling met deze benaming te veroorloven. De gedachten, de beelden zijn dichtertlijk, maar in de proza-schrijfstijl; nu verhevener, dan eenvoudiger en platter uitgedrukt. Nog minder aannemelijk en oordeelkundig is het om hier de aanleg van een toneelstuk, in verschillende bedrijven afgezonderd, te willen opmerken. Het is de natuurlijke ontwikkeling van een grote daad, zonder schijn van knoop of ontknoping, in haar aanvang en afloop, zoals de ene gebeurtenis uit de andere vloeide, voorgedragen; terwijl alles, wat onder dit geschrift naar een kunstmatig ingericht dichtertlijk opstel doet zwemen, veel meer tot het geheimzinnige en hoge van de orakelspraak gebracht moet worden. De opgave van de inhoud zal dit doen blijken. De drie eerste hoofdstukken zijn voorbereidend; zij behelzen de toewijding van dit boek aan de gemeenten van Klein-Azië, een verschijning van Jezus in Zijn heerlijkheid, die Zijn dienaar last geeft om hetgeen hij zien zal op te tekenen en in Zijn naam brieven aan die Gemeenten te

schrijven. Met het vierde hoofdstuk beginnen eigenlijk de gezichten; de hemel opent zich, Johannes ziet God op Zijn troon gezeten, omringd door Zijn hemelraad; een boek met zeven zegels gesloten, is in zijn hand, dat niemand openen kan. Maar voor de hemeltroneerstoel verschijnt Jezus als een Lam, dat geslacht is geweest en aan Hem wordt de macht toegekend, om dat boek van het raadsbesluit te ontzegelen, waartoe Hij het ontvangt uit de hand van Hem, die op de troon zit, onder het luide lofgezing van alles, wat in de hemel is (Hoofdstuk 4 en 5). Het gesloten boek wordt ontzegeld; bij het openen van zes van de zeven zegels ziet men vertoningen, die niet dan onheil en jammer aanduiden (Hoofdstuk 6). Maar eer alles nog banger en vreselijker wordt, verschijnt er een engel, die een groot aantal van door God uitverkorenen met een zegel merkt, waardoor de volgende rampen hen niet zouden treffen (Hoofdstuk 7 (zegel wordt geopend en zeven engelen ontvangen elk een bazuin. Bij het blazen van iedere bazuin of krijgstrompet, raakt eerst de hele natuur in angst en beroering, terwijl het blazen van de vijfde en zesde bazuin, geduchte onheilen en oorlogsverwoestingen verkondigt. (Hoofdstuk 8, 9). Een engel, met een boekrol in de hand, zweert dat er geen uitstel meer gegeven zal worden. Hij beveelt Johannes de boekrol op te eten (Hoofdstuk 10). Johannes ontvangt een meetstok om de tempel te meten, maar niet het voorhof; de twee laatste getuigen verschijnen, worden gedood en herleven (Hoofdstuk 11: 1-14). De zevende bazuin kondigt aan, dat de strijd voor de zaak van God aanvankelijk beslist is, waarop de hemel van de lof weergalmt en de tempel zich geopend vertoont met de Verbondsark daarin (vs. 15-19). Het beeld van een vrouw van een vorstin in hemelse luister vertoont zich, ook dat van de helse draak; de vrouw is zwanger en de draak belaagt haar, om haar kroost te verslinden. Zij baart een Zoon, die bij God voor Zijn troon wordt opgenomen. De draak voert krijg in de hemel, maar wordt overwonnen en op de aarde geworpen, waar hij de vrouw vruchteloos probeert te doen omkomen (Hoofdstuk 12). In de hemel is wel de strijd beslist, maar op aarde moet opnieuw met geweld en boosheid worden gekampt. Een gedrocht komt op uit de zee, dat verschrikkelijke dwingelandij oefent en waarvoor alles bukt; het wordt door een ander gedrocht geholpen en in zijn oppermacht gesteund en bevestigd (Hoofdstuk 13). In de hemel wordt het lied van het Lam gezongen, engelen verkondigen de aanstaande zegepraal van het Evangelie, de val en de straf van de oproerigen tegen het Godsrijk, de sikkel wordt in de oogst geslagen en de perskuip van Gods toorn getreden (Hoofdstuk 14). In de hemel wordt het lied van Mozes gezongen, de zeven laatste jammeren worden aangeduid door zeven engelen, aan elk van wie een gouden schaal wordt gegeven (Hoofdstuk 15). De zeven engelen storten hun schalen uit op de aarde; onder verschrikkelijke voortekenen nadert de grote dag van Babels ondergang, welker einde straks daar zijn zal (Hoofdstuk 16). Een nieuw gezicht wordt aan de apostel vertoond: een vrouw, koninklijk opgesierd, de verleidster tot afval en wreedheid; aan Johannes wordt de betekenis van dit en de voorafgaande beelden bekend gemaakt (Hoofdstuk 17). Eindelijk wordt de hele ondergang van de tegen Christus vijandige stad aangezegd, en een zegelied op haar val gezongen. Zo op aarde als door hemelingen. Met de optocht van de triomf en de straf van de beide gedrochten eindigt dit grootste deel van de openbaringen (Hoofdstuk 18, 19). De draak wordt in de afgrond gebonden, Christus' Rijk vertoont zich in al zijn heerlijkheid op aarde, geruime tijd durende. Ten einde van die moet het nog een aanval verduren, maar overwint daarin snel, door God geholpen (Hoofdstuk 20: 1-10). Het einde is daar. Het gericht van de grote dag wordt gehouden (Hoofdstuk 20: 11-15). De eeuwigdurende heerschappij van God en de Verlosser vangt aan; het nieuw Jeruzalem wordt beschreven in zijn alle begrip te boven gaande glans en het geluk van de gezaligden hoog verheven (Hoofdstuk 21 en 22: 1-5 het Boek, betuigingen, waarschuwingen, zaligsprekingen, beden om de haastige toekomst van Jezus en Zijn Rijk (Hoofdstuk 22: 6-21).

HOOFDSTUK 1

VERBORGENHEID VAN DE ZEVEN KANDELAREN EN DE ZEVEN STERREN

Vs. 1-8. Na het opschrift, dat de oorsprong van de Openbaring aan God zelf toeschrijft en haar groot gewicht betuigt, volgt een groete van de Ziener aan de zeven Klein-Aziatische gemeenten, aan wie het boek in de eerste plaats gewijd is, terwijl de hoofdzakelijke inhoud nader wordt aangegeven.

1. Wat dit boek, dat voor ons ligt, inhoudt, is de Openbaring (Grieks Apokalupsis "De 7: 1 van Jezus Christus, de mededeling van het geheim van de toekomst van Zijn rijk, die God, de hemelse Vader, aan wiens rechterhand Hij is gezeten, Hem als de Middelaar van het nieuwe Verbond en de overste Leraar van de gemeente, gegeven heeft (Joh. 5: 20; 8: 26; 12: 49; 17: 7 v. Hij gaf Hem die, niet opdat Hij die voor zichzelf zou hebben en behouden, maar om die Zijn dienstknechten, de Christenen in het algemeen (Hoofdstuk 2: 20; 7: 3; 12: 8; 22: 3 12. 8) en voornamelijk de leraren in de kerk, te tonen de dingen, die haast geschieden moeten, waarvan het begin nabij is en welker voortgang en einde in toekomstige tijden zal zijn (Luk. 18: 8 Rom. 16: 20). Dit boek bevat de openbaring, die Hij in profetische gezichten en krachtige zinnebeelden heeft ingekleed en die Hij door Zijn engel, die wij in Hoofdstuk 22: 6 vv. weer aantreffen, gezonden heeft en die als middenpersoon al die dingen toonde en Zijn dienstknecht Johannes 2) te kennen gegeven heeft, opdat deze ze zou zien en de daarbij behorende woorden zou neerschrijven (Hoofdstuk 14: 13; 19: 9).

2. Deze Johannes is dezelfde dienstknecht van Christus, die in zijn hele bediening het woord van God betuigt heeft en de getuigenis, het Evangelie (2 Tim. 1: 8) van Jezus Christus en die geleerd en verkondigd heeft al wat hij gezien heeft (1 Joh. 1: 1 vv.). Zo betuigt hij dan ook hier wat hij gezien en gehoord heeft en zijn getuigenis is waar 3).

3. Zo is de bron van de openbaring, die in dit boek vervat is, God de Vader, haar profeet Jezus Christus, haar overbrenger een heilige engel en die haar ontvangt een betrouwbaar apostel. Daarom mag gezegd worden: a) Zalig is hij, die als leraar van de kerk in de Christelijke vergadering voor de gemeente die openbaring leest en haar verklaart; en zalig zijn zij, die als leden van de gemeente horen de woorden van deze profetie, die dit boek bevat en aan beide zijden, die in een goed hart bewaren hetgeen daarin geschreven is; b) want de tijd, waarop de voorspelling zal worden vervuld, is nabij 4). En zij, die door het lezen of horen en bewaren zich hebben laten sterken, bekrachtigen en bevestigen, om de ellende en de verzoeking van de laatste tijd te overwinnen, zullen het loon van getrouwheid verkrijgen.

a) Openbaring 22: 7 b) Openbaring 22: 10

Bij de voorspelling op de Olijfberg had de Heere gezegd (Mark. 13: 32): "Van die dag en dat uur weet niemand, noch de engelen, die in de hemel zijn, noch de Zoon dan de Vader; en nog onmiddellijk vóór Zijn hemelvaart had Hij de discipelen op hun vraag: "Heere! zult U in deze tijd aan Israël het koninkrijk oprichten? " geantwoord: "Het komt u niet toe (het is niet uw zaak, het behoort niet tot de toerusting voor uw ambt) te weten de tijden of gelegenheden, die de Vader in Zijn eigen macht gesteld heeft, maar (wat tot uw werkelijke toerusting noodzakelijk is zal geschieden) u zult ontvangen de kracht van de Heilige Geest, die over u komen zal en u zult Mijn getuigen zijn zowel te Jeruzalem, als in geheel Judea en Samaria en tot aan het uiterste van de aarde (Hand. 1: 6 vv.). De apostelen hadden dan ook inderdaad, nadat zij op het pinksterfeest de gave van de Heilige Geest ontvangen hadden, zonder iets

naders over de termijn van het begin van de laatste tijden te weten en mee te delen, hun opdracht vervuld tot het jaar 66 na Christus in die omvang, die hun ten plicht was gesteld. Door de prediking van Paulus en Petrus te Rome was de kerk midden in het hart van de heidenwereld geplant en voor de hele toekomst gesticht, maar daardoor ook de zaadkorrel gelegd, waaruit volgens de raad van God de laatste dingen zich tenslotte moesten ontwikkelen.

Daar ontvangt de laatste van de apostelen, die, (wellicht met uitzondering van Simon Zelotes maar deze nam voor het geheel van de kerk geen zo universele plaats in als eis was) nog op het schouwtoneel aanwezig is, de vroeger nog teruggehouden mededeling over de ontwikkelingsgang van het Godsrijk op aarde, voordat de tijd van de goddelijke openbaring ten einde loopt en de eeuwen van de tijd zonder openbaring beginnen. In deze openbaring wordt ook tijd en uur, die de Vader in Zijn eigen macht gesteld heeft, op apocalyptische wijze voorspeld d. i. zo, dat de openbaring tevens een verberging is, zolang totdat het aan de kerk wordt gegeven de beelden en gelijkenissen van deze gezichten te verstaan. Als deze periode komt, dan zal men ook met zekerheid uit de getallen, die hier en daar voorkomen, de jaartallen van de vervulling vinden. Het is dus dwaasheid zulke aanwijzingen van de goddelijke Openbaring, die de stempel van juiste en schriftuurlijke uitlegging dragen, met beroep op bovengenoemde uitspraken van Christus alleen daarom te verwerpen, omdat zij ook de getallen verklaren. Zeker heeft de Vader tijd en uur van de wederoprichting van het rijk van Israël en de daarmee samenhangende vervulling van Zijn verborgenheid (Hoofdstuk 10: 7) in Zijn eigen macht gehouden; maar dat wil toch niet zeggen, dat Hij de laatste dingen voor onbepaalde tijd verdaagd heeft; integendeel zijn tijd en uur ook een deel van Zijn raadsbesluit. Zij worden Hem volstrekt niet van buiten door tijdsomstandigheden of door de macht van de duisternis opgedrongen, maar in de volheid van Zijn eigen macht, geheel onafhankelijk van buiten en zelfstandig in Hem zelf, heeft Hij ze vastgesteld en nu moet alles wat op aarde plaats heeft, zo in elkaar grijpen en die loop nemen, dat de door hem vastgestelde termijn op het nauwkeurigst wordt vastgehouden. Als nu Jezus Christus vroeger zei, dat Hij zelf als Mensenzoon het raadsbesluit van de Vader nog niet had doorzien, dat dag en uur van het begin van de laatste tijden voor Hem evenzeer als voor mensen en engelen nog een gesloten geheim was, dan treedt de Openbaring, die wij in ons boek voor ons hebben, dadelijk met de eerste woorden op als een door de Vader aan de Zoon gegeven en wel als een meegedeeld aan Jezus Christus met dat doel, dat Hij Zijn dienstknechten zou tonen wat in de Kerk geschieden zou. Ook de engelen in de toekomst, wat betreft de vorm, die zij zal verkrijgen en ten opzichte, van de tijd, waar binnen zij tot haar ontwikkeling komt, geen duister raadsel meer, anders zou Christus zich van hen niet als werktuigen hebben kunnen bedienen, om hetgeen "haast" geschieden moet, voor Zijn uitverkoren discipel Johannes in gezichten voor te stellen, en zelf bij deze gezichten als handelende personen op te treden, anders zouden zij ook niet weten wanneer zij bij de vervulling van bijzondere gezichten, die op het bepaalde uur moet geschieden, als bijvoorbeeld het in Hoofdstuk 12: 7-9 medegedeelde, zich moeten opmaken, om datgene te volbrengen, wat hun taak bij deze vervulling is. Daarom heeft Bengel zeer goed gedaan als hij de Apocalyps beschouwde als een feitelijke opheffing, of ten minste beperking van het geldende voor de toekomst van de beide gezegden van Christus, die Hij in de dagen van Zijn vlees en nog vóór de hemelvaart heeft gedaan. Deze uitspraken zijn voor de eigenlijke apostolische tijd bedoeld en gelden onvoorwaardelijk tot de tijd dat het oordeel over Jeruzalem en het Joodse volk zou komen. Omdat geen van de apostelen tijd en uur mocht weten, wat in verband staat met hun roeping over dit volk, die duurt tot het laatste ogenblik van de tijd van de genade aan Israël geschonken, moesten zij ook over tijd en uur van de laatste dingen in het onzekere blijven, want deze nemen hun aanvang met de opheffing van dat gericht en de wederinenting van de

natuurlijke takken in de Olijfboom. Maar weer als het oordeel over het Joodse volk met de verwoesting van Jeruzalem en de tempel zou aanvangen, kon de tijd van de duur van dit oordeel niet in die hele onbepaaldheid worden gelaten, waarin die nog in Dan. 9: 27 en zelfs in de eschatologische rede van Christus bij Luk. 21: 24 staat. Die God, die Zijn volk niet in de Babylonische ballingschap heeft gezonden, zonder de tijd van de straffen nauwkeurig af te meten en Zijn gedachten van de vrede voor een bepaalde tijd en een vastgesteld uur aan te duiden (Jes. 25: 11), die vervolgens ook de treurige tijd na het terugkeren uit Babylon niet een ongenoemde grootheid heeft laten zijn, maar van te voren nauwkeurig heeft betuigd, wanneer Christus zou komen en met Hem het aangename jaar van de Heere (Dan. 9: 24 vv.), die heeft ook aan de zo donkere nachtelijke hemel van de tegenwoordige ballingschap van Israël lichtende sterren van de profetie gesteld, die het met blindheid geslagen volk wel niet zelf ziet, maar die in de tenten van Sem wonen (Gen. 9: 27) moeten in zijn plaats zien en als de tijd komt, dat het uur van Gods toorn is afgelopen, moeten zij predikers worden: "Maak u op, word verlicht, want uw licht komt en de heerlijkheid van de Heere gaat over u op." Men zegt toch niet, omdat Bengel in zijn berekening van tijdruimte en tijdpunten in de Apocalyps gefeild heeft, zo heeft hij daarin een duidelijk bewijs geleverd, dat de woorden van Christus nog vaststaan: het komt u niet toe te weten de tijden en gelegenheden, die de Vader in Zijn eigen macht gesteld heeft. Dat is zo'n onlogische gevolgtrekking, dat die zelfs niet eens weerlegd hoeft te worden. Wij plaatsen daartegenover de tijdsbepalingen van de Openbaring, die afgezien van Hoofdstuk 9: 5, waar alleen over een bijzondere periode wordt gehandeld, pas met Hoofdstuk 11 aanvangen, de volgende rechtvaardiging: Alle deze verschillende tijdsbepalingen, zoals die bij Hoofdstuk 10: 7 in een overzicht naast elkaar zijn geplaatst, hebben hun bijzondere betrekking op het in Hoofdstuk 8: 13 aangekondigde drievoudig wee. De drie weeën bevatten in zich niet een plaag als zodanig, maar de bepaalde plagen van het drie keer in de loop van de kerkgeschiedenis tot ontwikkeling en heerschappij komen van het anti-christelijke. De eerste maal heeft dat plaats met het optreden van het anti-christelijk Mohammedanisme (Hoofdstuk 9: 12); de tweede maal met het doorbreken van de anti-christelijke tijdgeest (Hoofdstuk 11: 14); de derde maal met de openbaring van de mens van de zonde of de persoonlijke antichrist (Hoofdstuk 12: 12). Op het eerste "wee" hebben de 42 maanden of 1260 dagen in Hoofdstuk 11: 2; 11: 3 en 12: 6 betrekking; op het tweede wee de 3 ½ dag of 1 + 2 + ½ beide in Hoofdstuk 11: 9, 11 en 12: 14; het derde wee heeft een vereniging van beide tijdsbepalingen plaats, omdat het volgens Hoofdstuk 13: 5 met het dier uit de zee duurt 42 maanden en volgens Hoofdstuk 12: 14 de vrouw voor het aangezicht van de slang gevoed wordt 1 + 2 + ½ tijden. Met alle deze opgaven wordt eigenlijk niets nieuws gezegd, maar alleen de bepaling, in Dan. 7: 25 v. uitgesproken, in toepassing gebracht, volgens welke het met de heerschappij en het bestaan van het anti-christelijke niet langer mag duren dan een tijd en twee tijden en een halve tijd. Ook bij de 42 maanden of 1260 dagen is die regel in het oog gehouden, want die zijn = 12 + 26 + 6 maanden en deze = 360 + 720 + 180 dagen. Wat nu de Openbaring doet is dit, dat zij 1) op de 1 + 2 + ½ tijden niet het begrip van jaren, maar ook van de profetie de maatstaf reeds in Dan. 9: 24 vv. gevonden, toepasselijk maakt, volgens welken één tijd = 360 jaren is; 2) de tijd van Israël's straf, die reeds volgens Dan. 9: 25 v. eveneens 3 ½ tijden is, parallel stelt met de heerschappij van het Mohammedaanse anti-christendom, die daardoor in de geschiedenis aanwijst en tevens daardoor voor het einde van de tijd van de heidenen volgens Luk. 21: 24 de termijn verkrijgt, en met deze termijn weer die voor de tijd van het tweede wee; 3) begrenst zij het voortdringen van het Mohammedanisme tot op een zeker punt en verkrijgt zo ook een vast punt voor de tijd van het verschijnen van de persoonlijke antichrist, waarnaar vervolgens de tijd van de verschijning van het rijk van de heerlijkheid wordt afgemeten. Terwijl zij nu echter noch over de tijd van het optreden, noch over het tijdpunt van het voortdringen van het Mohammedanisme chronologisch iets naders vaststelt, moet eerst de geschiedenis de

mogelijkheid aan de hand geven, om over tijd en uur van Christus' toekomst helderheid te verkrijgen. Johannes zelf zou in zijn dagen niet in staat zijn geweest, iets daarover te zeggen, maar wel zou de kerk van de 7de eeuw reeds in enig opzicht over de toekomst van de Heere duidelijkheid hebben of kunnen krijgen, als zij verlichte ogen van het verstand had gehad. Maar wij in onze dagen willen niet als in volslagen duisternis rondtasten, want de dag van de Heere mag over de gelovigen niet komen als een dief in de nacht, of als een valstrik, maar alleen over hen, "die op aarde wonen. " (Luk. 21: 33. 1 Thessalonicenzen. 5: 1 vv.

Het opschrift, dat ons boek tegenwoordig heeft: de Openbaring van Johannes, de theoloog, is niet het oorspronkelijke, maar de eigenlijke titel, zoals die uit de pen van Johannes is gevloeid, geven de drie eerste verzen. Volgens deze is het boek een Openbaring van Jezus Christus zelf, die Hij van de Vader heeft ontvangen en Zijn dienstknechten heeft meegedeeld, waarbij de engel de dienst van een bode verricht en de apostel voor hem de schrijver is. Toch is het tegenwoordig opschrift in deze laatste zin bedoeld, dat namelijk Johannes alleen als concipient bij de Openbaring in aanmerking komt. Hij wordt als "theoloog" voorgesteld, niet in de tegenwoordige betekenis van het woord, nu men daaronder een Godgeleerde in het algemeen verstaat, maar in de bijzondere betekenis, dat hij diegene onder de apostelen is, die in Jezus niet slechts de Christus erkent, maar Hem in het bijzonder in Zijn betrekking tot de Vader, of als het woord (logos), dat in de beginne bij God en zelf God (theos) was, zich voorstelt en daarvan, zowel in zijn Evangelie als ook in de Brieven getuigenis heeft afgelegd (Joh. 1: 1 vv. 1 Joh. 5: 7 Ook in onze plaats nam men volgens Hoofdstuk 19: 13 de uitdrukking "woord van God" in deze persoonlijke betekenis en zag in de ziener van de Openbaring dadelijk weer de getuige van Christus, als degene, wiens naam is "Gods Woord". Daardoor, zo meende men, karakteriseerde men het best zijn persoon in zijn diepste wezen en stelde men hem voor als de discipel, die het meest geschikt was om de Openbaring te ontvangen. Door dit boek, zo merkt Steffan op, wordt de hele Heilige Schrift tot een wonderschoon harmonisch geheel samen gesloten. Aan het slot zien wij in een nieuwe hemel en op een nieuwe aarde, zodat het slot met het begin van de bijbel overeenstemt: "In de beginne schiep God hemel en aarde. " De Heere God heeft hemel en aarde goed geschapen en heerlijk vertoont zij zich aan het einde van de bijbel in dit boek aan het hopende gemoed. De zonde, die haar heeft verwoest, is door Jezus weggedaan; de ontwikkeling, door de schuld van de mensen gestremd, is toch voltooid. Dat het het laatste boek is, zegt ons, dat men het lezen van de Bijbel niet met de Openbaring moet beginnen, maar wel besluiten.

1)"Haast", want de aanvang van hetgeen dit boek van het komen van de Heere openbaart, van de grote reeks van toekomstige gebeurtenissen, ligt aan het einde van de eeuw van de apostelen. Dat het einddoel van de profetieën niet nabij is, volgt ook onder anderen uit Hoofdstuk 20: 4 Sinds de Heere aan het kruis alles volbracht heeft wordt de door Hem gestichte gemeente van dat tijdstip af gewezen op Zijn terugkomst en alle wisseling van aardse toestanden, elke openbaring van Zijn genade en gerechtigheid in deze is een voorbode van Zijn laatste verschijnen. Zo de voorvallende geschiedenis te beschouwen, dat wil dit boek ons leren. De goddeloze knecht spreekt: "mijn heer komt nog lang niet. " De getrouwe jonger hoort met heilige schroom (2 Kor. 5: 11) en vol hoopvolle verwachting (MATTHEUS. 15: 1 vv.) de aankondiging van de toekomst van de Heere, waarvan de Schrift hem altoos slechts enige sporen vertoont.

2) Johannes! Ik noem die naam naast die van Mozes; en, inderdaad! ik ben niet de eerste, die het deed. De overeenkomst tussen beiden, de ene als geschiedschrijver van de eerste, de anderen als geschiedschrijver van de tweede schepping, die wij Christendom noemen: ja, wat meer is, de gelijklopende aanhef van beider scheppingsverhaal: In de beginne schiep God

hemel en aarde! In de beginne was het Woord, waardoor alle dingen zijn gemaakt, heeft ook anderen op het denkbeeld gebracht, om beide namen naast elkaar te plaatsen. Maar passen zij in dit opzicht bijeen, hoe ver daarentegen staan zij in andere opzichten van elkaar! Bijna even ver als beider werk, Wet en Evangelie, van elkaar staan. In Mozes al de strengheid van de Wet, in Johannes al de zachtmoedigheid van het Evangelie. Mozes in menselijke evenredigheden de God van Sinaï, zoals Johannes de grote God en Mensenzoon van de berg van de zaligheid en de berg van het offer gelijkt. Men heeft het Evangelie van Johannes het hart van Christus genoemd: geen wonder! Johannes had aan dat hart gelegen en zoals het zachte was het beeld overneemt, waarmee het in aanraking wordt gebracht, zo had zijn door het vuur van de liefde zacht en week gemaakt hart het beeld in zich overgedrukt, dat hem dat goddelijk Christushart deed kennen. Evenwel het was niet alleen door het tedere en liefdevolle van zijn gemoed, dat Johannes de boezemdiscipel van de Heere werd. Was hij de apostel van de liefde, hij was tevens de adelaar onder de Evangelisten en Profeten. Zoals de adelaar de zon in het aangezicht streeft en tegelijk met zijn blik de diepten van de aarde peilt, was er ook onder de kinderen van de mensen geen, wiens oog hoger opzag en dieper neerschouwde dan het oog van Johannes. Sloeg hij het neer de diepste diepten van Godskennis openden zich voor hem, hief hij het op de hoogste hoogten van Gods en hemelaanschouwing gingen hem open: zag het voor zich uit de verste verschieten van toekomst-verwachtingen bleven hem niet verborgen. Ziener was de naam, die bij uitnemendheid op hem paste; want in het zien, in de aanschouwing, in de bespiegeling lag vooral zijn kracht, zoals de voornaamste kracht van Petrus in het handelen, de kracht van Paulus in het door woord en daad verkondigen lag. Maar zo was hij dan voor anderen een uitverkoren vat, om de openbaring van de verborgen dingen van de Heere voor de gemeenten en de wereld te dragen; de apostel-profeet onder de apostelen: in de krachtigste zin van het woords de Ziener van het Nieuwe Verbond.

3) Johannes wil zeggen: Geliefden, wanneer u dit boek, door mij geschreven, leest, dan moet u niet aan mij, een onbeduidende persoon, denken; ik wijs u veelmeer alleen op het Woord van de Vader, dat ik uit de mond van de Zoon heb ontvangen. Deze is de getrouwe getuige, wiens getuigenis ik niet gehoord, maar gezien heb in gezichten, niet met het oog van het lichaam, maar van de geest.

4) Hoor de echo weer aan het slot van het Boek (Hoofdstuk 22: 7): Zalig is hij, die de woorden van de profetie van dit boek bewaart, zoals Maria de woorden van Bethlehems engelen en herders en twaalf jaren later die van het kind Jezus. Ook van Daniël is het opgetekend, hoe hij het ontvangen profetisch woord in zijn hart bewaarde (Dan. 7: 28). De tijd is nabij. Het profetisch woord vanouds maakt haast. Het wachtwoord van geheel dit boek is van de Heiland herhaald: Ik kom spoedig. Bij de aanvang (vs. 1) werd gesproken van dingen, die haast geschieden zouden. Vijfhonderd jaar vroeger schreef Haggai (Hagg. 2: 7): Nog eens, een weinig tijd en Ik zal de hemelen en de aarde en de zee en het droge doen beven. Dit: weinig tijd, omvatte intussen eeuwen; ja, volgens de brief aan de Hebreëen nog een geheel nieuwe (de Nieuw-Testamentische) opvolging van eeuwen, als hij het woord van de Profeet verklaart van de dagen van het nog bestaande onbeweeglijk koninkrijk. In de Apocalyps is weer ook dat woord: de tijd is nabij, zowel aanvang als slotwoord (verg. 22: 10).

Hier geeft de apostel ook de verzekering, dat het boek van de Openbaring geenszins een gesloten en verzegeld boek voor de gemeente van de Heere moet zijn, maar dat wij ons geluk veeleer behoren te bevorderen door het te horen en te lezen als de ontdekkingen, die God zelf heeft gegeven voor Zijn kerk, opdat men onder zinnebeeldige voordracht weten zou, wat daarna in de gemeente van de Heere zou plaats hebben. Geen eigendunkelijke verklaring,

maar een eenvoudige en geleidelijke opvatting voegt ons, in de gewone zin van de profetische Schriften.

4. Johannes, van de mededeling over oorsprong en bestemming van dit boek nu overgaande tot de groet aan de eersten, die het ontvangen, zegt aan de zeven gemeenten, die in klein Azië 1) zijn (Hand. 2: 9), namelijk aan die te Efeze, Smyrna, Pergamus, Thyatire, Sardis, Philadelphia en Laodicea (vs. 11): genade zij u en vrede 2) (2 Joh. 1: 3 van Hem a), Die is en Die was in Die komen zal 3) (Grieks: "Die komt d. i. van de Heere (Ex. 3: 14), of de God van de openbaring, waarvan het tegenwoordige en verledene en toekomstige in Hem zijn grond heeft en van de zeven geesten, die voor Zijn troon zijn 4) als brandende fakkels (Hoofdstuk 4: 5) en die als het ware de ogen vormen, waarmee Hij, niet alleen toeziend, maar almachtig werkend, over de wereld regeert en de lotgevallen van de wereld in het belang van Zijn rijk leidt.

a) Openbaring 1: 8; 4: 8; 11: 17; 16: 5

Evenals de schriften van Lukas voor de edelen Theofilus, de brieven van Paulus voor bepaalde gemeenten in de eerste plaats, maar toch voor alle gelovigen werden geschreven, zo zendt ook Johannes het boek in de eerste plaats aan de zeven Christelijke gemeenten in Azië, een Klein-Aziatische provincie van de Romeinen. Dat is zeker meer juist dan als nu iemand iets schrijft en uitgeeft in de wereld, maar niet weet, wie het kopen, lezen en er genot van hebben zal.

De schrijver noemt zijn persoon niet nader dan met de eenvoudige naam "Johannes." Reeds dit doet ons denken aan de apostel Johannes. Het doet denken aan een Johannes, die hoog boven anderen uitstak, aan wie in die kring voor van wie de zendbrieven en het boek, waarin die staan, in de eerste plaats bestemd waren, ieder meteen dacht, als hij deze naam hoorde. Die slechts enigszins in betrekking tot die genoemde gemeenten stond, had zeker geen recht zich zo bekend te achten.

Terwijl Jeruzalem, de oude Godsstad ineen zinkt, omdat de Eeuwige Zijn aangezicht voor haar verbergt, verwaardigt Christus de zeven gemeenten van Azië, dat centraalpunt van de nieuwe geestelijke staat van God, met Zijn Openbaring. Terwijl het aardse heiligdom verdwijnt, gaat voor Johannes een hemels licht op, waarin de zeven gouden kandelaren staan, en deze kandelaren zijn zeven gemeenten. Het Aäronitische priesterschap wordt uitgeblust. In plaats daarvan verschijnt Christus in priesterlijk sieraad als verzorger van de hogere tempel (vs. 13), zoals reeds bij de naderende val van de Aäronitische bediening de schrijver van de brief aan de Hebreeën (Hebr. 8: 1 vv.) Hem had voorgesteld.

De zeven gemeenten zijn die, die de lezer in vs. 11 als zodanige moet leren kennen, die de Heilige Geest heeft uitverkoren. Zeker zijn onder deze gemeenten wel historische, werkelijke gemeenten bedoeld; maar aan deze wijdt Johannes dit boek niet daarom, dat het ook niet door het overige gedeelte van de kerk zou worden gelezen, maar om de diepere, meer inwendige reden, omdat hem in de gezichten zelf en wel meteen in de allereerste (vs. 10-20) deze zeven gemeenten als type van de hele kerk voor ogen waren gesteld. Christus verschijnt aan hem als die zeven sterren in Zijn rechterhand draagt, en die tussen zeven kandelaren wandelt en deze zeven kandelaren zijn de zeven gemeenten en de sterren zijn hun engelen en worden in vs. 4 en Hoofdstuk 3: 1 met de zeven engelen van God parallel geplaatst. Nu kan onmogelijk Christus zich in vereniging met de zinnebeelden van enige weinige gemeenten in zo'n uitsluitend verband stellen, als deze weinige delen niets anders zijn dan toevallige gedeelten;

het hele visioen heeft integendeel slechts dan betekenis, als de zeven gemeenten vertegenwoordigers of typen van hele kerken zijn, zodat Christus, terwijl Hij ze draagt, in deze wat de idee betreft, de hele kerk draagt. Johannes kan dus de Openbaring, die voor alle dienstknechten van God bestemd is (vs. 1), aan de zeven gemeenten wijden, omdat hij aan de hele kerk toewijdt, wat hij aan deze schrijft.

Het zevental heeft niet een slechts algemene symbolische betekenis, maar ook een zeer bepaalde. Het is de signatuur van zodanige werken van God, die evenals de schepping in 7 dagen, in een door Gods raad bepaalde tijdruimte volbracht worden. Het bevat steeds in zich de momenten van een opklimmen in ontwikkeling in de tijd, van een gevoed worden door Gods woord en daad, zo dat hetgeen er in vervat is, steeds onder deze categorieën wordt geplaatst. Zijn dus de gemeenten van Jezus zulke zeven symbolische, dan zal in deze de ontwikkeling van de kerk, die onder Gods werking in de tijd volgt tot aan haar volmaking, kunnen worden voorgesteld.

Het kan aan geen twijfel onderhevig zijn, dat de gewone Paulinische formule van groeten (Rom. 1: 7. 1 Kor. 1: 3. 2 Kor. 1: 2 Gal. 1: 3 enz.) hier de grond van de begroeting vormt. Het is zeer natuurlijk, dat Johannes in een schrijven aan de gemeenten, waarbij hij in de plaats van Paulus was getreden, zich in de eerste plaats aan Paulus aansluit, diens welbekende en geëerde wijze van groeten bezigt. Dit eenvoudige Paulinische groeten komt hier nu voor naar de lessen van de hogere profetische stijl en uitgebreid in overeenstemming met de behoeften van de tijd, welks nood en gevaar een krachtige troost vereiste. Uit de diepte van het wezen van God en Christus wordt datgene te voorschijn gebracht, waarin het bestreden geloof zich zou kunnen versterken.

Genade en vrede wenst Johannes aan de zeven gemeenten. Tegenover de haat van de wereld hebben zij vooral de genade van God nodig, de troostvolle zekerheid, in Hem een verzoende en liefhebbende Vader te hebben, zoals hun in de strijd met de wereld de vrede van God, die uit Gods genade voortvloeit, nodig is.

Genade en vrede staan in zo'n verhouding tot elkaar, dat genade het Nieuw-Testamentische principe, vrede de daardoor teweeggebrachte zegen, genade de hoofdvoorwaarde van vrede, vrede de vrucht van de genade is. Vrede heeft de mens alleen als hij weer terugkeert in de gemeenschap met God, die door de zonde gestoord is, als hij met Hem verzoend is; en genade is alles, wat God gedaan heeft en doet, om deze verzoening te bewerken en de mens deze te geven.

De genade is boven alles kostelijk en troostvol, waar de Heere, als ook bij deze gemeenten, veelvuldig te bestraffen en te dreigen heeft; de vrede is vooral daar een begeerlijk goed, waar zware oordelen en lotgevallen over de kerk komen. Zich bij alle leringen van de Geest toch in het geloof in de genade van God te weten, vrede met God en Christus te hebben ook tegen de ontzettende dag als die komt, dat zijn zonder twijfel de meest betekenisvolle goederen, die in zulke omstandigheden slechts gewenst kunnen worden.

Die door het lezen en overdenken van de Openbaring niet toeneemt en opgroeit in genade en vrede, die let op het woord van de Heere in MATTHEUS. 10: 31 !

3) Het "die is en die was en die komt", wijst op de onveranderlijkheid van de eeuwige God, die zoals het begrip van eeuwigheid zelf en vooral het woord "die komt" (met bijzonder letten op de hoofdgedachte schrijft Johannes aldus en niet "die komen zal aanwijst de lotgevallen

van de Zijnen zowel als de vijandige wereld regeert, Zijn voorspelling tot vervulling brengt en in het bijzonder de hele ontwikkeling van het gericht in Zijn vaste hand houdt.

God is Hij, die is. Dit zegt niet slechts dat Hij nu in deze tijd is, maar dat Hij is de Zijnde, wiens meest eigenlijk wezen het zijn is, dat het niet zijn zowel als het gaandeweg worden geheel buiten zich sluit, zodat buiten Hem en zonder Hem niets is, wat is en alle dingen alleen in Hem leven, bewegen en zijn. Als deze Zijnde is Hij tevens degene, die was, weer niet maar zoveel als die eenmaal geweest is, maar degene, wiens zijn het hele verleden, sinds er een wereld en een tijd is, vervult, ja in de onbegonnen diepten van de eeuwigheid reikt. En zo is Hij als de Zijnde ook degene die komt, die niet maar te eniger tijd komen zal, maar die de eigenlijke komende is in alles wat komt en wiens komen voortgaat, tot Hij geheel tegenwoordig en openbaar, ja alles in alles en allen geworden is. Wat een troost in de strijd met een wereld van leugen en ijdelheid Hem de waarachtig Zijnde te kennen en te bezitten en overtuigd te kunnen zijn: de toekomst moge nog zo dreigend zich vertonen, zij behoort toch aan Hem, die komt en die de Almachtige is; die doet wat Hem behaagt!

4) De Geest van God, gesymboliseerd door vuur en vlammen, is altijd en overal een en dezelfde. Maar het door de kandelaar en de zeven gemeenten voorgestelde volk van God moet door de volheid van de tijden, die door het symbolische zevental is voorgesteld, ontwikkelingen en fasen doorlopen en die een Geest van God volgt het volk van God met al zijn werk in al die tijden en fasen, daarom komt de ene Geest van God voor als de zeven geesten van God. Daarmee wordt gezegd, dat de ene Geest van God zich aan het volk van God in al zijn verschillende tijden en fasen volgens de daaruit voortvloeiende verschillende behoeften openbaart en daardoor in de loop van de tijden niet alleen het leven van Gods volk in alle opzichten verzorgt, maar ook de volle mate van Zijn eigen genadegiften openbaart.

Door een zevental zijn de uitvloeisels van God, de Vader van de geesten (Heb. 12: 9) voorgesteld, omdat het heilige middelaarschap tot herstelling van de verbondsgemeenschap van de mensheid met haar Schepper en Verbondsgod moet worden voorgesteld. Oetinger noemt deze zeven geesten en uitstralingen van de goddelijke volkomenheid, licht- of levensvolheid, de afschijnsels van de Jehova-heerlijkheid in haar zevenvoudige uitwerking en zaliging ten opzichte van de schepsels; als zij tegenover de Godheid staan, zegt hij, zijn zij één Geest.

Evenals het inwendig leven van God in het drietal is vervat, zo wordt het hele werken van de Geest naar buiten door het zevental als het getal van goddelijke machtsontvouwing en openbaring voorgesteld.

Staat ons nu deze zevenvoudige Geest terzijde, hoe zouden wij dan niet toegerust zijn tot iedere strijd? Evenmin als de duisternis voor het licht, evenmin kan de wereld voor de zeven geesten van God bestaan.

Met de apostolische groet, die wij uit de brieven zo van Petrus als van Paulus kennen, opent Johannes hier de apocalyptisch-profetische brief, die hem van de Heere van de gemeente te schrijven gegeven werd: Genade en vrede van God de Vader en van Jezus Christus. Waar tussenin, hier voor het eerst, ook de Heilige Geest in de aanvangsgroet plaats neemt. Onmiddellijk treedt reeds in die aanvangsgroet zowel het gewijde zevental als de goddelijke drieheid op de voorgrond: zeven Gemeenten, zeven Geesten. Bij dit laatste zevental, dat wij, zoals nog meerdere trekken uit deze eerste groet en lofzegging straks weer terug vinden in de beschrijving van Hoofdstuk 5 (vs. 6), komen als vanzelf voor de geest zowel de zeventallen

bij de profeet Zacharia (Hoofdstuk 3: 9 en Hoofdstuk 4: 2, 7), als die Geest, die, bij Jesaja (Jes. 11: 2) door zeven namen gekenmerkt, op de Messias, Isai's afgehouden tronk, zou rusten. Ook het zevental van de gemeenten heeft zijn diepere betekenis. Ofschoon in een eerste plaats zeker aan de gemeenten van Klein-Azië in de apostolische eeuw gericht, spreekt toch wel de Apocalyps tot de algemene Christelijke kerk, tot de gemeenten in het geheel, van alle plaatsen en alle tijden. De drieheid komt drievuldig herhaald te voorschijn. Wij hebben haar allereerst in de drie goddelijke personen, in wier naam de groet geschiedt. Dan ontvouwt zich weer de persoonlijkheid van God de Vader, in dat hoog verheven Oud-Testamentische Die is en Die was en Die komen zal. Eindelijk wordt aan Jezus Christus de drievuldige naam van getrouwe Getuige, Eerstgeborene uit de doden, Overste van de koningen van de aarde gegeven. Ja, nog eenmaal wordt een drievoudige lofzegging Hem toegebracht in dat: "Hij heeft ons lief gehad en gewassen en gemaakt tot een koninkrijk enz. " De naam van God: Die is en Die was en Die komen zal, geeft hier in hebraïserend Grieks met drievoudige uitbreiding het Mozaïsche: Ik zal zijn, of wel Ik ben, van Israël's God in Exodus (Exod. 3: 14) terug. Het karakteriserende van de uitbreiding of overbrenging in het Grieks van de Apocalyps loopt hij de inzage van het oorspronkelijke in het oog. De woordvoeging aldaar vloeit over van hetgeen naar de meest bekende regel van de syntaxe een vergrijp tegen de taal zou zijn, als niet was een stoute greep in de taal.

5. En van Jezus Christus, die a) de getrouwe getuige is en, als de getrouwe tot in de dood, de waarheid en het leven, door Hem gepredikt, beleden heeft (Joh. 8: 37 Hebr. 3: 2 b) Hij is de eerstgeborene uit de doden; Hij is uit het midden van de dood als de Eerste tot het nieuwe leven van de heerlijkheid geboren en is hierin de voorganger geworden van een lange rij. Hij is de grond- en hoeksteen van een vernieuwde mensheid geworden (Kol. 1: 18. 1 Kor. 15: 20) en nu in de staat van de verhoging, na Zijn opstanding en hemelvaart is Hij de Overste van de koningen van de aarde, zodat deze ten allen tijde, hoewel meestal zonder dat zij het willen of weten, werktuigen van Zijn regering zijn en ook de loop van de gebeurtenissen in het koninkrijk van de heidenen tot de komst van Zijn rijk moet bijdragen (Hoofdstuk 17: 14; 19: 16 Hem, die ons heeft liefgehad (Joh. 15: 13 Gal. 2: 20) en ons van onze zonden gewassen (1 Joh. 1: 7), (volgens andere lezing "verlost (Hoofdstuk 5: 9) heeft b) in Zijn bloed.

a) Jes. 55: 4 Openbaring 3: 14 b) Hand. 20: 28 Hebr. 9: 12, 14. 1 Petrus 1: 19

Johannes noemt in zijn zegenwens eerst Degene, van wie alle zaligheid uitgaat, gaat vervolgens over tot Hem, die deze in de wereld en in de harten voert en sluit met Hem, die het ons heeft verworven, om vervolgens bij deze te blijven staan. De drie predikaten, die hij Hem toekent, stemmen overeen met het begin, de voortgang en de voltooiing van Zijn werk. In de eerste plaats heeft Hij Zich een getrouw getuige betoond. Als Hij Zijn getuigenis bevestigd heeft door Zijn dood, openbaart Hij door de opstanding uit de dode Zich als eerstgeborene uit de doden en als degene, die de baan brak en eerst voor anderen de weg door de dood tot het leven heeft mogelijk gemaakt niemand zou van de dood opstaan, als Hij niet was opgestaan. Met Zijn opstanding ging Hij over in het leven, waar Hij als Overste van de koningen van de aarde kan worden genoemd. Hiermee is gezegd, hoe Hij over onze zaligheid is, Hij heeft die ten eerste verkondigd en bevestigd gedurende Zijn leven op aarde; Hij heeft het vervolgens verworven door Zijn overgave, in de dood en als Hij opstond meegebracht uit het graf. Nadat Hij eerst verhoogd is tot Heer over alles deelt Hij Zijn gaven uit en zendt ze aan hen, die ze begeren, door Zijn Geest.

Zoals God zelf voor de apocalyptische beschouwing is: "Die is en die was en die komt", zo is Christus 1) de grote getuige in enige zin. 2) de Overwinnaar van de dood, 3) de Overste van de koningen van de aarde.

Met het predikaat "getrouwe Getuige" wordt gewezen op de heerlijke beloften, die Christus reeds gedurende Zijn omwandelen op aarde aan Zijn kerk heeft toegedeeld (bijv. Joh. 16: 33 MATTHEUS. 18: 20; 16: 18) en die in ons boek, dat de getuigenis van Jezus Christus verzekert, verder worden ontwikkeld. Met het tweede predikaat "de Eerstgeborene uit de doden" wordt gezegd: de Eerste, die, nadat de dood 4000 jaren gezwegen had, echt tot het leven doordrong, moet in het bezit zijn van een overwinnende kracht van God, die ook de Zijnen ten zegen is. De dood is voor hen slechts doorgaan tot het leven. Niet om niet was Johannes in de Geest op de dag van de Heere (vs. 10).

Wat het derde predikaat aangaat "een Overste van de koningen van de aarde", zo overtreft Zijn vorstelijke titel alle majesteit van alle aardse monarchen. De wereld acht het wel niet, vaak kan de geringste mens deze onvergelykelijke hemelse majesteit door vloeken en zweren ontteren, door trotse gedachten verklaren en vernietigen; maar deze majesteit zal zich vertonen en hoe langer het duurt, des te verschrikkelijker zal het zijn voor hen, die haar niet onderdanig wilden zijn.

De drievoudige titel hier van Jezus Christus beantwoordt aan Zijn drievoudige heerlijkheid als Profeet en Koning, in verband met het hogepriesterlijke werk van Zijn offerande van Zichzelf. De getrouwe Getuige wordt Hij bij uitnemendheid hier genoemd, die bij de Oud-Testamentische Profeet reeds de Getuige van de volken, een Vorst en Gebieder van de volken heet, in het Evangelie van Johannes van Zijn leer als van een getuigenis, van Zijn discipelen als van getuigen spreekt, en van zichzelf, als Hij voor Pontius Pilatus de goede belijdenis betuigde, verklaarde hiertoe in de wereld gekomen te zijn, opdat Hij van de waarheid getuigenis zou geven. De titel van Overste der koningen van de aarde slaat kenbaar terug op het Psalmwoord: "Ik zal Hem ten Eerstgeborene stellen, ten Hoogste over de koningen van de aarde", zoals straks in ditzelfde boek het Lam als een Heer der heren en een Koning der koningen uitgeroepen wordt en te voorschijn treedt. Eerstgeborene uit de doden, zowel als van alle schepsel heet Hij ook bij Paulus, niet als eerste in enige orde van tijd, maar in rang, als over alle schepsel ten Hoofd en Heer aangestelde Godmens. Merk nu voorts op de schone harmonie tussen deze drie even onmiddellijk volgende werkwoorden: liefgehad, gewassen, voor God tot een koninkdom van priesters gemaakt. De getrouwe en waarachtige Getuige, die het eerst de Zijnen liefheeft, die ze liefhad tot de einde, heeft ze priesterlijk en hogepriesterlijk gewassen in Zijn bloed, in dat bloed, dat, tezamen met het water uit Zijn doorstoken zijde gevloeid, de onafscheidbaarheid van verzoening door bloed en van de reiniging als met water door de Geest verkondigt, terwijl Hij als Overste van de koningen der aarde Zijn verlost tot koningen maakt, uit wier loflied in een volgend gezicht vernomen wordt, dat zij met Hem als koningen zullen heersen op aarde.

6. En die ons gemaakt heeft tot koningen (Hoofdstuk 5: 10) (volgens andere lezing tot een koninkrijk), zodat wij de zalige onderdanen zijn van Hem als onze Koning (1 Petrus 2: 9) en tot priesters, voor God en Zijn Vader 1), zodat ons hele leven een bestendig dienen van God is (Rom. 12: 1 Hebr. 9: 14), Hem, zeg ik, zij de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid Amen! 2) (Gal. 1: 5. 1 Petrus 5: 11. 2 Petrus 3: 18).

1) Nu wordt ons even als vroeger van Zijn persoon nog een drievoudig iets gezegd van de God-menselijke werkzaamheid van Christus, van Zijn werk aan ons: 1) die ons heeft liefgehad,

2) die ons gewassen heeft van onze zonden in Zijn bloed, 3) die ons gemaakt heeft tot koningen en priesters voor God en Zijn Vader. Dat is het drievoudige, gelukkige gevoel van een kind van God, door Jezus bemind te zijn, door Hem van de zonde verlost te zijn, onder Hem een priester van Zijn rijk te zijn.

Zoals Christus in die drie voorgaande benamingen "de getrouwe Getuige, de Eerstgeborene uit de doden en de Overste van de koningen der aarde" is gekarakteriseerd als verkondiger, verwerver en toedeler van de zaligheid, zo wordt nu voorgesteld, 1. welke gezindheid Hem heeft gedrongen, ons de zaligheid te verwerven, 2. hoe Hij het aan ieder volbrengt en 3. tot welke een heilige en zalige gemeenschap Hij ze daardoor verheft.

Hij heeft ons altijd en eeuwig lief met die liefde, waarmee Hij Zijn leven voor ons heeft gelaten en trekt ons krachtens deze Zijn liefde tot Zich, totdat wij bij Hem zijn en daar waar Hij is, totdat wij aan Zijn hart zullen rusten en Hem gelijk zijn als Zijn medeverheerlijkten (Joh. 17: 24; 12: 32. 1 Joh. 3: 2). Hij verlost ons van onze zonden door Zijn bloed eens voor altijd (Hebr. 9: 12 vv.), toen Hij voor allen met Zijn bloed is ingegaan in het heilige der heiligen en daardoor een eeuwige verlossing heeft teweeg gebracht. Zo ook heeft Hij ons eens voor altijd, in tegenstelling tot de dienstbaarheid van de zonde gemaakt tot hetgeen God van de beginne met Zijn volk voor had (Ex. 19: 6): "U zult Mij een priesterlijk Koninkrijk en een heilig volk zijn. " Duidelijk zag Johannes op dit voornemen van de Verbondsgod en zei dat dit vervuld was met het "die ons gemaakt heeft tot een Koninkrijk en priesters" in het rijk van God, waarin wij Zijn rijksgenoten, Zijn heilig volk zijn en zo met Hem heersen. (Joh. 17: 21. 1 Kor. 6: 2

Wat in het Oude Testament slechts bestemming was is nu bij het Nieuw-Testamentische verbondsvolk feit geworden. Hij heeft ons tot een Koninkrijk, d. i. tot een volk gemaakt, dat Hem als een Koning huldigt. Drukt het wassen van de zonden de rechtvaardiging uit, dan stelt het Koninkrijk, dat Hij van de Zijnen maakt, de vrijwillige onderwerping onder de wil van de Koning voor, die gehoorzaamheid voortvloeit uit de rechtvaardiging een onderwerping vooral onder de koninklijke wet van de liefde, alsmede het organisch verbonden zijn van alle leden van het rijk zowel onder elkaar als met het Hoofd. Dit koninkrijk nu bestaat, zoals het bijgevoegde aanwijst, uit enkel priesters; evenals de deelgenoten in hun verhouding tot de Heere diens Koninkrijk zijn, zo zijn zij ten opzichte van hun medemensen priesters, die het welslagen van hen in een liefdevol hart dragen, voor God, tot van wie zij als de Vader van Jezus Christus vrije toegang hebben, biddende handen opheffen en door hulp van allerlei aard tot de Heere proberen te leiden.

2) Hem zij de heerlijkheid, waarvoor zich alle knieën met vreugde buigen en Hem zij de kracht, al staat ook de hele wereld tegen Hem op en wilden alle heidenen tegen Hem woeden, in alle eeuwigheden, die de eeuwigheden volgen.

Zalig zijn allen, die in deze hulde mee instemmen en verzekerd zijn van de alles beheersende, wereld-overwinnende, wereld-heiligende macht van de Heere en daarom in de staat van de genade en van de vrede, in geduld en geloof volharden tot aan het einde.

Zou er immer op aarde een meer bezielde, hooggestemde hulde aan de verheerlijkte Verlosser zijn toegewijd, dan die Johannes op Patmos deed horen en die als bij de ingang van het

geheimzinnig heiligdom van de Apocalyps ons tegenklinkt? Pas heeft hij in zijn vredegroet aan de lezers de naam van de Hooggelooften met drievoudige lofspraak vermeld, of het is, als roept die naam in zijn hart een koor van lofzangen wakker, en kennelijk stapelt hij de ene krachtige uitdrukking op de andere, om het gevoel, dat hem vervult enigszins onder woorden te brengen. "Hem, die ons heeft liefgehad" of zoals er eigenlijk staat, die ons liefheeft, "en ons van onze zonden gewassen heeft (zo heet het letterlijk) tot een koninkrijk, tot priesters voor Zijn God en Vader, Hem zij de kracht en de heerlijkheid tot in eeuwigheid. " Wie schetst ons wat bij het neerschrijven van dit woord in het hart van een Johannes is omgegaan, waar hij zich nog eenmaal in een onvergetelijk verleden verplaatste; maar wie kan ook aarzelen met deze roemtaal van een eerbiedig geloof zijn dankbaar Amen te paren? Zeker, oneindig veel is op aarde veranderd, sinds die loftoon het eerst werd gehoord; maar het heilig recht van de Heere op de aanbedende hulde van de Zijnen in al die eeuwen is in geen enkel opzicht verminderd. Nog geloven en ervaren wij het, dat Hij ons niettegenstaande onze diepe onwaardigheid, lief heeft en voortgaat, als de Hemelse Hogepriester onze belangen op het hart te dragen. Nog hebben wij geen andere toegang tot God, dan in naam van Hem, die met het heilig bloed ons ontzondigt en onze hooggeklommen schuld voor Gods aangezicht volkomen bedekt. Nog kennen wij geen hogere rang, dan waartoe Hij Zijn verlostten verheft: de rang van een koninklijk priesterdom, Voor God, Zijn Vader gewijd. Wat zouden wij zonder Hem zijn geworden; wie zouden we nog zijn, had Hij Zich over ons niet ontfermd? Geen koningen, maar slaven van de zonde; geen priesters, maar bannelingen van het heilig aangezicht van God; geen burgers van een onbeweeglijk koninkrijk, maar onderdanen van de Vorst van de duisternis. Maar nu in Christus Jezus een priesterlijke rang een koninklijke roeping de onze, de vrije toegang tot het vaderhart van God ons ontsloten en ons niet enkel, maar allen, die met Johannes voor Zijn genadetroon knielen; en bij dat alles de zalige bewustheid ons deel, dat, wat ook bezwijkt of wankelt, er nog altijd Eén is, die ons onbeschrijfelijk liefheeft, nog even lief, als toen Hij aan het kruis voor ons stierf. Wie, die uit alles indenkt, beseft het niet, tegenover zulke feiten zijn zelfs woorden van een Johannes te zwak en er zal niets minder dan een eeuwigheid nodig zijn, om de Onvolprezene, wie zoveel heil is te danken enigszins naar waarde de hulde van miljoenen te wijden. Och of Hem, de Redder van onze zielen, die hulde hier beneden meer algemeen en oprecht werd gebracht! Maar wat tonen verneemt Hij nu van die aarde, die Zijn heilig bloed heeft gedronken; wat wanklanken bederven het loflied, Hem nog altijd op stamelende toon door Zijn getrouwe gemeente gewijd; hoeveel opstandskreten verheffen zich van nabij en van verre en hoe schijnt het soms als was zelfs een liefde als de Zijne te zwak, om de tegenstand van zovelen te fnuiken! En wij, die dat alles betreuren, zijn wij echt uitnemender en kunnen wij aan de zijde van Johannes tot de Verheerlijkte opzien, zonder allereerst voor eigen flauwheid en traagheid ootmoedig vergeving te vragen? Maar al stemmen wij ook de inhoud van zijn lofzegging onvoorwaardelijk toe, wat is er bij ons van die grondtoon van het dankbare geloof, die in dat drievoudig "ons, ons, ons" van de Apostel op zo treffende wijze ons toeklinkt? Wat van die stemming van de vurige liefde, die de naam van de Heere niet horen of uiten kan, zonder dat het warm wordt en wakker daarbinnen? Wat van die nagalm van de lijdzame hoop, die "tot in alle eeuwigheid" wil lieven en loven, omdat zij daarin zichzelf onmogelijk op aarde voldoen kan? Helaas, het heilig vuur is of ontelbare outers verdoofd, waarop het vroeger helder gebrand heeft; menig priesterkleed is bezoedeld en in plaats van koninklijk te strijden, leven we met tal van vijanden in lafhartige vrede. Echt, er is veel stof om te bidden, als we nog niet van goeder hart kunnen danken; maar nog groter stof om te danken, als in waarheid de verheerlijking van onze Heiland door Gods genade onze grootste lust is geworden. Wat schaadt het dan, of ook wij ons niet zelden hier vreemdelingen en bijwoners voelen; of we door mensen miskend en veracht worden; of de aarde ons een vreugdeloos Patmos kan zijn, waarop ons lang niet altijd "een deur in de hemel" geopend is? De ballingschap van Johannes was slechts een splinter uit het kruis van de Heere en zijn

loflied mag op onze lippen niet sterven, al klinkt het ook soms zoals een Psalm in de nacht. Het oog nochtans naar Boven, u die weet, wie Hij is, die u liefheeft! Een priester mocht niet in zak en as voor het aangezicht van de Heere verschijnen; een koning moet het hoofd nog omhoog houden, al laten kleinere zielen het hangen.

7. Zie, zoals de gezichten van dit boek van de Openbaring zullen aanwijzen, Hij, Jezus Christus (vs. 5 v.) komt met de wolken, om gericht te houden over Zijn vijanden (Matth. 16: 27; 26: 64) en alle oog zal Hem zien, en in het bijzonder zullen Hem ook zien degenen, die Hem doorstoken, gedood (Richt. 9: 54 Openb. 6: 15 vv.) en alle geslachten van de aarde zullen over Hem, over Zijn komst, die hun straf aanbrengt, rouw bedrijven (Matth. 24: 30 Openb. 19: 11 vv. ; 20: 11 vv.); Ja, Amen! Zeker, Hij komt (Hoofdstuk 22: 20).

Terwijl Johannes na het opschrift en het adres aan de inleiding (vs. 9 vv.) en daarmee aan het boek zelf begint, vangt hij in vs. 7 en 8 daarmee aan, dat bij vóór alles wijst op het feit van Christus terugkomst, dat de hele toekomst beheerst en zijn lezers verzekert, hoe de eeuwige Almacht van God die komst waarborgt. Daarin, dat de Openbaring van Johannes niet te Jeruzalem heeft plaats gehad maar of een eenzaam eiland van de heidenwereld en volgens vs. 4 en 11 ook aan werkelijk Christelijke gemeenten uit de heidenen gebracht is, heeft mijn een feitelijk bewijs willen vinden daarvoor, dat zij eerst na de verwoesting van Jeruzalem is gegeven en dus ook Johannes pas in de Christenvervolging onder Domitianus (regeerde van 87-96 na Christus) naar Patmos verbannen is. Intussen was de verwerping van Israël en van de stad reeds in het jaar 62 na Christus met de dood van Jakobus II beslist, zoals blijkt uit Matth. 23: 35 en dan zou Jeruzalem zo weinig een geschikte plaats zijn geweest voor de verschijning van de Verheerlijkte en de mededeling van de Openbaring, als enige andere stad in het middelpunt van het Romeinse wereldrijk gelegen; alleen een rotseneiland dat, eenzaam als buiten de tegenwoordige loop van de wereld lag, een eiland als Patmos, was daarvoor geschikt. Terwijl echter volgens de juist begrepen inhoud van het 6de hoofdstuk voor de ziener de verwoesting van Jeruzalem nog toekomstig is en dus het komen van de Heere in deze verwoesting nog valt in het bereik van de voorspelling, die hem ten deel is geworden, komen de woorden "alle oog zal Hem zien, ook degenen, die Hem doorstoken hebben", tot volle recht, terwijl die uitleggers die de Openbaring pas enige tientallen van jaren na Jeruzalems verwoesting stellen, deze woorden moeten vergeestelijken en er een algemene verklaring aan moeten geven, om de bedoeling, die in Joh. 19: 37 daarvan is genoemd. In Zach. 12: 10 doelt de voorspelling: "Zij zullen Mij aanschouwen, die zij doorstoken hebben", op Israëls bekering in het einde die door uitstorting van de Geest van de genade en van de gebeden zal worden teweeg gebracht en de hereniging van Christus met Zijn eigen volk ten gevolge zal hebben. Daarvoor weten de uitleggers geen plaats in de Openbaring te vinden, waar de vervulling zou plaats hebben, deze komt volgens hun opvatting aan het geheel voor als irrelevant of niet te plaatsen. Omdat zij echter overeenkomstig de Heilige Schrift integendeel van centrale betekenis is zodat eerst met haar het einde van de tijden kan zijn, zo blijkt, dat iedere zodanige opvatting, die de Oud-Testamentische profetie in deze Nieuw-Testamentische niet ten volle vinden kan als verkeerd en ligt voor ons de taak, de uitlegging van ons boek, waarvoor in andere opzichten reeds treffende aanwijzingen gegeven zijn, ook in andere belangrijke punten op te helderen.

Deze uitdrukking is kennelijk ontleend aan Dan. 7: 13 : Verder zag ik in de nachtgezichten en zie daar kwam een met de wolken van de hemel, als een mensenzoon De wolken voor zo verre zij dicht of één gepakt zijnde, de dag verdonkeren, donderslagen, bliksemen, stormwinden en plasregen voortbrengen, zijn zinnebeelden van Gods geduchte oordelen en van benauwdheid (Ezech. 30: 3). Zo lezen wij bij de profeet Zefanja van een dag van de

verbolgenheid, een dag van benauwdheid en angst, een dag van de woestheid en van de verwoesting, een dag van de duisternis en van de donkerheid; een dag van de wolken en de dikke donkerheid. Zo zegt ook de dichter van Ps. 97: 2 : Rondom Hem zijn wolken en donkerheid en het wordt nader verklaard: gerechtigheid en gericht zijn de vastigheden van Zijn troon. Op deze grond geeft de uitdrukking, Hij komt met de wolken, mijns inziens eenvoudig te kennen: de verheerlijkte Middelaar staat gereed, om geduchte strafgerichten over Zijn vijanden uit te oefenen en daarmee zal Hij eerlang een aanvang maken.

8. Ik ben de Alfa en de Omega, het begin en het einde (Hoofdstuk 22: 13 Jes. 41: 4; 44: 6; 48: 12, zegt de Heere, Die is en Die was en Die komen zal (Grieks: "Die komt (vgl. vs. 4), de Almachtige (Grieks "de Albeheerser en Ik zet deze Zijn eeuwige macht over de wereld ten pand, dat het door de verschijning van Christus werkelijk zal komen tot dit einde aller dingen.

In het Griekse alfabet is de Alfa (a) de eerste en de Omega, (oo) de laatste letter (a w). Met de eerste begint met de laatste sluit de lijst van de letters van deze taal, die de taal van het Nieuwe Testament, de sprekende mond is. Het bovenstaande woord wil dus zeggen: "Ik ben degene, die door het woord van Zijn Almacht de Schepper en Voleindiger van de wereld ben. " Niet volstrekt hetzelfde is bedoeld, als de Heere Zich verder begin en einde noemt. Als a en w heeft Hij Zijn plaats boven de wereld, als begin en einde daarentegen staat Hij binnen de wereld zelf. Hij is de bron, van wie alle dingen zijn en het doel, waartoe alle dingen zijn. Hij is het dus, die de tijd en het al draagt en wiens eeuwig raadsbesluit en welbehagen het schepsel, ondanks de vrijheid, die het heeft, niet kan ontgaan. Hij is het; wiens welbehagen en genadig raadsbesluit het of vrijwillig in het geloof opneemt, of onder wiens wil en rechterlijke macht het verbrijzeld wordt, als het zich verzet tegen Hem, zodat Hij blijft wat Hij is, de Heerser over alles. De uitspraak komt hier uit de mond van God de Vader en is als het ware het zegel, dat Hij onder de aankondiging van Jezus Christus, Zijn Zoon, plaatst. De inhoud van ons boek in deze aankondiging summarisch voorgesteld, zal zeker en waarachtig tot vervulling komen; daarvoor staat de Albeheerser met Zijn eigen woord en getuigenis van Zichzelf borg.

Ik ben de A. en de O., het begin en het einde, zegt de Heere God, de Zijnde en die Was en de Komende, de Pantokrator, de vrijmachtige Beheerser van het heelal. De Heere Jezus spreekt hier met nadrukvolle majesteit: Ik zal de zege wegdragen op aarde, wanneer Ik in het strijdperk treed; Ik ben de eerste (Joh. 1: 3 Kol. 1: 16, 20). Ik ben vóór de duivel en de mensheid geweest; Ik zal ook het einde en de laatste zijn, die na de opstand en de neerwerping van de duivel over de anti-christelijke mensheid het slagveld en de heerschappij van de aarde behouden zal; Ik, de Eeuwige, de Ongeschapene, zal tegenover Mijn afvallige schepselen meester blijven; Ik, de Almachtige, ben de A en de O, het begin en het einde. Deze verheven uitspraak van Christus klinkt bijzonder vertroostend voor de kinderen van God, die zo fel gehaat en bestreden worden en die gevaar lopen om te komen, wanneer de Almachtige Zich niet op afdoende wijze hun zaak aantrekt. Het woord Pantokrator is de Griekse vertaling van het Hebreeuwse woord El Schaddai = almachtige God. Onder deze naam openbaart God Zichzelf aan de aartsvaderen Abraham, Izaak en Jakob, met de naam Jahweh aan Mozes, Exod. 6: 2 : "Ik ben aan Abraham, Izaak en Jakob verschenen, als God de Almachtige; maar met Mijn naam Jahweh ben Ik hun niet bekend geweest. " Dat het woord Jahweh hier in het Grieks vertolkt is: die is en die was en die komen zal, niet die zijn zal, hangt ten nauwste samen met de terugkomst van Christus en geeft te kennen: "Ik zal niet slechts in de toekomst zijn, maar komen en de toeleeg van de wereld door Mijn gerichten tekeer gaan. " Almachtige wil zeggen Schepper en onbeperkt Gebieder over het heelal. Almacht en ongeschapenheid zijn de verhevenste eigenschappen van God de Schepper tegenover Zijn zwakke, eindige en

wegstervende schepselen. Zoals de Vader draagt ook Christus deze naam; het verband wijst dit ten duidelijkste aan. Hij is de sprekende, vs. 8, de komende op de wolken, vs. 7 Met de beide namen "Almachtige en Altoosblijvende of Eeuwige", die God zich in het Oude Verbond gaf, wordt ook de Heiland door de Cherubim en de volmaakt rechtvaardige eerbiedig toegesproken. Openb. 4: 8; 11: 17 vergelijkt bovendien Openb. 4: 11 met Hoofdstuk 5: 12, 13.

A. Vs. 9-20. Hierop begint het eerste deel van de Openbaring, waarvan de inhoud is de zeven zendbrieven aan de 7 gemeenten in Klein-Azië; die de kerk van alle tijden, de kerk van de uit de heidenen samengebrachte Christenen vertegenwoordigen. Vooraf bericht Johannes over tijd en plaats, gelegenheid en wijze van ontvangst van deze brieven. Hij zelf is de maker, maar de Mensenzoon, die onder bijzondere omstandigheden, op het eiland van zijn verbanning en op de heilige dag van de kerk onder bijzondere tekenen en zinnebeelden hem verscheen, heeft hem alles in de pen gegeven. Deze is het dan ook, die daarna met elke gemeente in het bijzonder spreekt naar de staat van hun Christendom: "De gemeente van de Heere moet weten, van wie hij de Openbaring ontvangt. Dit wordt niet door woorden voor het oor, maar door tekenen voor het oog uitgedrukt. Vertalen wij dit tekenschrift in de gewone taal, dan openbaart Zich de Heere als degene, die in priesterlijk-koninklijke macht in Zijn gemeente gebied voert. Hij werkt in haar als de Heilige, aan wiens vurige blikken niets ontgaat, en die alles, wat Hem mishaaft verteert en als de Machtige, die alles wat zich tegen Hem of Zijn gemeente vijandig overstelt, neerwerpt en met voeten vertreedt, of met het zwaard van Zijn mond verdelgt. "

9. Ik, Johannes, de apostel, die ook door de wedergeboorte uit water en Geest uw broeder 1)ben en dus met u geheel gelijk sta, maar niet als een bijzondere heilige boven u verheven ben en medegenoot in de verdrukking, die de gelovigen van de wereld, die hen haat en vervolgt, overkomt (Matth. 24: 9) en in het koninkrijk, dat ons bereid is en in de lijdzaamheid van Jezus Christus 2), zoals die in lijden openbaar wordt en juist nu zo nodig is, ik was op het eiland Patmos en wel, zoals u weet, daarheen verbannen om het woord van God en om de getuigenis van Jezus Christus 3).

1) In kinderlijke ootmoed noemt hij zich voor zijn gemeenten haar broeder; want hoe verheven en belangrijk zijn apostolisch ambt ook was, het hoogste, dat hij van zichzelf wist te zeggen, was toch, dat hij een verlore was. De Christen stond en staat overal, ook in kerkelijke bedieningen, hoger dan de beampte; de andere kan ook een klinkende schel zijn voor anderen luidend en zelf dood; de Christen is in de bedienaar van een ambt, de eigenlijke kern.

Johannes wil de Openbaring niet als zijn werk voorstellen; hij wil daaraan geen geloof geschonken zien, omdat hij de schrijver is; het is en moet zijn een Openbaring van Jezus Christus, die geloof verdient, omdat zij van Jezus Christus komt, die ook als zij een andere geloofwaardige broeder ten deel was geworden, hetzelfde geloof zou verdienen en zich reeds door zichzelf zou legitimeren als de waarheid, die reeds uit zichzelf zich als zodanig betoont. Voorspellingen hebben het allerm minst de uitwendige menselijke legitimatie nodig. Eveneens is het met alle Nieuw Testamentische schriften; niet omdat zij van apostelen afkomstig zijn, verdienen zij geloof, maar omdat zij van God zijn ingegeven. Markus en Lukas, van wie wij de dierbare geschriften hebben, waren ook geen apostelen.

2) Het kruis is het "heden" van de Kerk, waardoor wij ook dit boek leren verstaan en waarderen; want het is geschreven voor de Kruisgemeente. Het rijk van Jezus Christus is de

toekomst, die het boek ons leert verwachten en de lijdzaamheid is de weg daarheen, die dit boek ons aanmaant niet te verlaten.

Het zijn dus woorden, die hij hier spreekt, zowel van de innigste broederlijke liefde als van vertroosting en de gedachte ligt er in opgesloten, dat bij de Openbaring niet voor zich alleen, maar ook voor hen allen ontvangen had (1 Joh. 1: 4).

3) Patmos, nu Patmo of Palmosa genaamd, is een van de Sporadische eilanden van de Ikarische zee tussen Naxos en Samos, niet ver van de Klein-Aziatische kusten bij Milete gelegen. Het heeft omstreeks 9 uren in omtrek, is gevormd van rotsmassa's van vulkanische aard, die zich terrasvormig verheffen. Het is alleen met Christenen bevolkt, die zich onderscheiden door vroomheid, zedelijkheid en werkzaamheid; de grond is echter weinig vruchtbaar en het eiland daarom slechts weinig bevolkt. De eigenlijke vrij grote haven heet de la Scala; op de hoogte van de berg daarachter ligt de stad, waarvan het klooster, op de wijze van een vesting gebouwd, het meest in het oog valt. Aan de rechterzijde van de stad, op een heuvel staat de school van de heilige Johannes, een kloostergebouw, waarvan de kerk gebouwd is boven die plaats van een grot, die zich daaronder bevindt, waarin de apostel zijn woning zal hebben gehad en de Openbaring zal hebben ontvangen. Van de vroegste tijd aan is er verschil van mening geweest, onder welken Romeinse keizer Johannes naar Patmos werd verbannen. Vele kerkvaders (Tertullianus, Clemens en Origenes) noemen in het geheel geen namen, enkelen (Eusebius in de kerkgeschiedenis en Hiëronymus), Domitianus (reg. van 81-86) en weer anderen (Theophylactus en de jongere Hippolytus) Nero (van 54-68) en zelfs Ireneus (geb. te Smyrna omstreeks het jaar 140), die nog Polykarpus, een leerling van Johannes had gekend, geeft door zijn bericht: prov tw telei thv omhtianou archv, omdat dit niet, zoals Eusebius de woorden heeft opgevat, betekent: "tegen het einde van de heerschappij van Domitianus", maar "tegen het einde van de Domitiaansche heerschappij" en dit evengoed van Nero kan worden gezegd, die met zijn voornaam oorspronkelijk Domitius heette. Maar ook aangenomen, het hele bericht "niet voor lange tijd is de Openbaring gezien, maar bijna aan de grenzen van onze tijd, namelijk tegen het einde van de Domitiaansche heerschappij", moest van Domitianus worden verklaard, dan is het toch zeer makkelijk mogelijk, dat reeds ten tijde van Ireneus een vergissing in de traditie ingeslopen was en men de verbanning van Johannes naar Patmos met Zijn laatste levenstijd onder Domitianus, waarin hij waarschijnlijk weer moeilijkheden heeft moeten doorstaan, vroeg verward heeft. Wat een onzekerheid bij de kerkvaders heerst, blijkt daaruit, dat Hiëronymus in zijn eerste boek tegen Jovinianus, zowel Nero als Domitianus en Epiphanius alleen Claudius noemt; het zal dus alleen op inwendige gronden moeten worden beslist. Nu is het zeker niet, zoals men heeft gemeend, een zeker teken voor het begin van de Openbaring eerst tegen het einde van de eerste eeuw na Christus onder Domitianus, dat de brieven aan de zeven gemeenten in Hoofdstuk 2 en 3 in een tijd verplaatsen, waarin een belangrijk verderf, dat gewoonlijk niet plotseling, maar langzaam aangroeit en al voortgaande nieuwe krachten verkrijgt, reeds in die kerken was ingedrongen. Dat schrijven staat toch niet, zoals zo'n mening veronderstelt, op gelijke lijn met de apostolische brieven, die hun leringen en onderrichtingen geven op grond van toestanden, die reeds aanwezig zijn, maar hebben een profetisch karakter en zien het toekomstige op dezelfde tijd als reeds aanwezig, evenals het lied van de getuigenis van Mozes in Deut. 32 Zij blijven zelfs voor de tijden van Domitianus grotendeels een onverklaarbaar raadsel. Zo bijvoorbeeld zou, nadat juist de apostel van de liefde, Johannes, een vol mensenleven te Efeze was geweest, moeilijk het oordeel in Hoofdstuk 2: 4, juist deze gemeente zo zwaar hebben getroffen en verkrijgen eerst gedaante en vorm, als men ze opvat op de wijze bij vs. 4 en 20 aangeduid. Daartegen duidt een uitlegging van de zeven zegels in Hoofdstuk 6 in overeenstemming met het profetisch woord van het Oude Testament en met de eigen

voorspelling van Christus, waarmee zegels de gezichten van de Openbaring beginnen, aan, dat de laatste nog in de tijd voorkomt, voordat Titus de Joodse oorlog aanvoerde. Jeruzalem is nog niet verwoest, maar juist nu zal het oordeel over de heilige stad en het uitverkoren volk van God, dat zijn Messias en de Heiland van de wereld aan het kruis genageld heeft, voltoerd worden zo heeft de inhoud van vs. 7 ons reeds aangewezen. Is dus Johannes nog onder keizer Nero naar Patmos verbannen, dan vormt dadelijk de eerste vervolger van de Christenen onder de Romeinse keizers een zeer juiste geschiedkundige grondslag voor de profetie van de antichrist in Hoofdstuk 13 en 17 toen na Nero's ondergang onder de Christenen het verhaal zich verspreidde, dat hij eigenlijk niet gestorven was, maar dat hij zich over de Eufraat had teruggetrokken, om eens weer als antichrist te verschijnen, had men een zeker juist voorgevoel van het geheim van het dier in Hoofdstuk 17: 8-11, al was ook de toepassing op Nero verkeerd; dat verhaal had echter niet kunnen ontstaan, als ons boek niet reeds toen bekend was geweest. Het eiland Patmos was zeer bijzonder geschikt, opdat daar de gezichten van de Openbaring zouden worden ontvangen. Vandaar zag men als van een centraal-wachttoeren naar de drie werelddelen Azië, Europa en Afrika en had de zeven gemeenten, die eerst geroepen vertegenwoordigster van het nieuwe volk van God uit de heidenen in een kring tegenover zich. Hier dus, in dit middelpunt van de wereld, maar toch tevens verbannen uit de wereld, ontving Johannes de profetie van de Heere over de ontwikkeling van Zijn rijk en over de tijden en gelegenheden daarvan.

Een adelaar gelijk, die op zijn nest ligt te broeden, strekken de beide helften van het eiland als met vleugels ter wederzijde zich uit. De vleugels worden gescheiden door de beide zeeboezems, die zowel van de Oost- als van de Westkust zich tussen de beide rotsen indringen, die alleen door een kleine landengte aan elkaar verbonden zijn. Wonderbare overeenkomst! Die adelaarsgestalte van Patmos en het verblijf op Patmos van hem, die door de Christelijke oudheid een adelaar onder de apostelen is genoemd. De grond van het eiland zelf is vulkanisch. Groene weilanden bedekken hier en daar een rots. Bomen worden er niet, of bijna niet gevonden. In het midden als tussen de beide vleugelen, ligt de stad, die de kop van de stenen adelaar vormt. Onder de gebouwen van de stad valt bovenal het Griekse klooster in het oog, dat in de gedaante van een vesting is gebouwd. De kerk van dit klooster staat op de grot, waarin men wil, dat de geliefde leerling van de Heere jaren lang zijn woonplaats zal hebben gehad. Over het algemeen herinnert hier alles aan de man, die hier eenmaal de smarten van de ballingschap droeg. Evenals Sint-Helena van de klank van een andere naam vervuld is, schijnen de rotsen van Patmos slechts daar te staan om de klank van de naam Johannes te weergalmen. Wonderlijke kracht van de liefde! Eens brandde in de stenen borst van Patmos de gloed van een onderaards vuur. Het vuur is uitgeblust. Patmos is een uitgebrande vulkaan. Maar het vuur van de liefde, dat hier eens in de boesem van een vergankelijke en broze mens blaakte, is onuitblusselijk, kan door geen zeeën of rivieren worden uitgedoofd en straalt voor het oog van de pelgrim nog heden als met de glans van een vuurhaak van de zwarte spits van Patmos. De liefde vergaat nimmermeer. Men ziet, dat Patmos in de eigenlijke zin van het woord niet schoon kan heten. En toch schijnt de indruk, die deze plek op de reiziger maakt, verre van gewoon te zijn. Men hoort: Ik stond op het platte dak bij de school van Johannes (een geestelijke inrichting, die tot het klooster behoort) en zag van daar hoe de zon over de heuvel onderging. Ook hier moest ik nog eens geheel alleen zijn, om er mij bij vernieuwing hartelijk over te verheugen, dat het mij vergund werd, Patmos te mogen bezoeken. Het is toch op dit eiland echt schoon, niettegenstaande zo vele aardrijksbeschrijvers het met weinige woorden als een dorre en naakte rots afschilderen. Voor mijn oog althans verschijnt u in een andere gedaante, u statige, uit het vuur van de diepte geborene en met een vuur uit de hoogte gedoopte rotsburg; u was een oord, waarin mijn geest juist een eigenaardig welbehagen vindt. Ja, ik geloof, dat voor een man, die naast het werken

tot heil en dienst van de naasten, de stilte en het eenzaam verblijf in een hart verheffende en de ziel met vreugde in de werken van God vervullende schone en majesteitvolle natuur liefheeft, het lot om een voor zijn zaak berekend leraar aan de school van Johannes te wezen, als een van de gelukkigsten moet voorkomen, die een mens zich wensen kan". Vooral niet minder gunstig luidt een ander getuigenis: "Als men evenals ik, de zon over de stralende berg van Patmos heeft zien ondergaan, verwondert men zich niet langer, dat op deze plaats de menselijke geest is opgetrokken geworden, om hemelse gezichten en openbaringen te ontvangen en dat aldaar aan een gunsteling van God mededelingen zijn geschied, die boven het verstand en de rede van de mensen gaan. "

Daar lag de rotsklip, arm en naakt, Wier rug de zee doorzaagde en kloofde, Zwart als de kool, in het vuur geblaakt, Die pas in het sissend nat zich doofde, Dat kokend opdampt wijd en zijd; Zwart als een uitgebrande krater, Die eens zijn vlammen spoog in het water, Maar wien reeds sinds onheugbren tijd De gorgel weer was toegewrongen en die bij d' onderaardsen strijd Van het vuur, dat lucht zoekt door zijn longen In stukken is vaneen gesprongen.

10. En ik was gedurende mijn verblijf op Patmos eens a) in de geest 1). Ik bevond mij in een toestand van geestverrukking 1Sa 10: 10. Het was op de dag van de Heere 2), op een Zondag, en wel de 19e oktober van het jaar 66 na Christus. En ik hoorde achter mij, want de verschijning kwam geheel onverwacht, zonder dat een bidden daarom van mijn zijde was voorgegaan een grote stem als van een bazuin, tot een teken, dat de Heere de kerk belangrijke mededelingen wilde doen en mij als het ware voor Zijn troon riep.

a) Openb. 4: 2

1) "In de Geest zijn" duidt een vervuld en verheven zijn aan door buitengewone, wonderbare werkingen van de Geest en is zoveel als in verrukking zijn (Hand. 10: 10), dat zijn tegenstelling heeft in het "tot zichzelf" (Hand. 12: 11), of het gewone wakende bewustzijn. Het verkeer met de omgeving door de zintuigen is daar afgebroken en er heeft een verkeer plaats met de onzichtbare wereld.

Paulus spreekt in 2 Kor. 12 van gezichten en openbaringen, die hij gezien heeft, dat hij in de derde hemel werd verplaatst. Hij zegt van deze toestand, dat hij niet wist of hij toen in of buiten het lichaam was d. i. of zijn geest voor een korte tijd aan zijn lichaam was ontruikt, zodat dit als het ware dood op aarde teruggebleven was en de geest in de derde hemel was opgevoerd, om daar de hemelse dingen te zien, of dat die in het lichaam was gebleven en hem alleen de ogen en oren van de Geest waren opengedaan, om bovenaardse dingen te verslaan.

"Ik was in de geest", dat wil zeggen: mijn ik was van de verbinding met het lichaam losgemaakt, zodat het lichaam geen invloed er meer op kon uitoefenen en ik niet meer aan de wereld gebonden was, maar alleen door de geest werd bestuurd. Ik was uit de sfeer van het lichaam geheel en al in die van de Geest verplaatst, zodat ik hierdoor niet alleen bekwaam was om bovenzinnelijke dingen te vernemen, maar om ook zonder verdoving en verduistering te zien. Hierbij spreekt het vanzelf, dat het de mens niet is, die zich in zo'n toestand kan verplaatsen, maar dat hem dit van een hogere macht overkomt.

2) De dag van de Heere is de dag van de opstanding van Christus als die dag, waarop Christus Zich in het bijzonder als de Heere heeft geopenbaard (Rom. 1: 4). Uit hetgeen de Heere op deze dag heeft gedaan volgde de heiliging ervan door de kerk en dat Johannes aan deze eis voldeed, zich verdiepte in de dood-overwinnende kracht van Christus, daardoor was hij bereid

op die dag de Openbaring te ontvangen. Alleen kan daarover nog twijfel zijn, of onder de dag van de Heere (de naam was zeker toen nog niet gewoon, door Johannes is die eerst in gebruik gekomen) de wekelijkse (Zondag) of de jaarlijkse gedenkdag van de opstanding (Paaszondag) moet worden verstaan. Beiden waren in de tijd van de apostelen reeds afgezonderd uit de rij van de overige dagen en nu zou de Paasdag weer een voortreffelijke dag zijn geweest om de Openbaring te ontvangen, waarvan de hoofdgedachte is, dat Christus zal komen om Zijn kerk uit de dood te bevrijden. Omdat het intussen vast staat, dat reeds toen het wekelijks feest van de opstanding werd gevierd (Joh. 20: 19 en 26 Hand. 20: 7. 1 Kor. 16: 2, moest ieder in de eerste plaats hieraan denken, als hij van de dag van de Heere hoorde. De jaarlijkse gedenkdag kon niet zo worden genoemd, maar alleen met een onderscheidende bijvoeging, zoals hij bij de kerkvaders de heilige, de grote, de schitterende dag van de Heere wordt geheten.

Uit deze tijdsbepaling, dat Johannes op Zondag in de Geest van de Heere was, kan worden afgeleid, dat hem op deze ene dag de inhoud van het hele boek is geopenbaard, anders zou nog een andere tijdsbepaling hebben moeten volgen.

Op Zondag ontving Johannes de Openbaring; en een geestelijke beschouwing van dit boek is zeker iets, dat echt voor de Zondag geschikt is.

Zo wandelt de apostel daarheen in de vroege morgen, terwijl de zon opgaat en de hele natuur mee als uit de slaap ontwaken en uit de dood verrijzen doet. Wat een gezicht op de dag, die ook de Zon der gerechtigheid uit de nacht van de dood opnieuw zag verschijnen. Kan het ons verwonderen, dat Johannes bij al die gedachten in een hoge en heilige verrukking van de ziel raakt? Zie hem, evenals zijn vleselijk oog over de stroom van de wateren naar de opgang van de zee in het oosten staart, is zijn geestelijk oog over de stroom van de tijden naar de beloofde komst van de Opgang uit de hoogte gericht. De belofte van die komst, door de engel op de Olijfberg gedaan, weergalmt in zijn ziel en roept daarin de zucht van het verlangen wakker: Kom Heere! kom haastig! Hoor! daar slaat de bazuin! Ik hoorde achter mij een grote stem als van een bazuin, beschrijft de apostel; als de stem van vele wateren, voegt hij er later bij. Krachtig en prachtig als het gedruis en het gebulder van de oceaan, schel en doordringend als het geschetter van de bazuin. En wat spreekt die stem? Ik ben de Alfa en de Omega, de Eerste en de Laatste. Johannes ziet om; wat een gezicht! Daar staat een, de Zoon des mensen gelijk. Evenals vroeger op Gennesareths meer, spreekt een inwendige stem in zijn hart het is de Heere! Het is de Heere! wanneer Jakob, schoon hij niet om het getuigenis van de Heere, maar om eigen schuld het vaderlijk huis verlaten moet en, met zijn staf de Jordaan overgetrokken, in de woestijn geen andere rustplaats vindt, dan een steen voor zijn hoofd, ontmoet hem de Heere en bezoekt hem met een engelenverschijning, die de woestijn voor hem in een poort van de hemel veranderde. Welnu, wat aan Jakob geschiedde, valt ook aan de gelovige zoon van Jakob op Patmos te beurt. Bar is de rots, die hem ter woonstede strekt; woest de zee, die hem van Efezus, die de vader van zijn geliefde kinderen en kindertjes, scheidt; maar op die rots daalt de Koning van de engelen in de volle glans van Zijn schoonheid en heerlijkheid neer. Bij het licht van die heerlijkheid wordt Patmos een Thabor, een poort van de hemel, een poorte aan de ingang van de hemelse tempel, waarin het Johannes gegund wordt in te zien. En voor de ogen van Johannes verdwijnen rots, zee, strand, alles, om plaats te maken voor het gezicht, dat voor het oog van zijn Geest uit de hemelen neerdaalt. En ik zag een nieuwe hemel en een nieuwe aarde; want de eerste hemel en de eerste aarde waren voorbijgegaan en de zee was niet meer.

11. Ik hoorde die stem spreken, zeggende: Ik ben de Alfa en de Omega, de Eerste en de Laatste vs. 8) en 1), zo zei Hij verder, hetgeen u ziet, schrijf dat in een boek 2), opdat het

bewaard blijft voor de toekomstige tijden van de kerk en zend het, voordat u zelf tot die terugkeert, aan de zeven gemeenten, die in Azië zijn (vs. 4), namelijk naar Efeze, de moedergemeente en vandaar in een kring naar Smyrna en naar Pergamus en naar Thyatire en verder naar Sardis en naar Filadelfia en naar Laodicea 3).

1) De woorden "Ik ben de Alfa en de Omega, de Eerste en de Laatste" behoren volgens handschriften van groot gewicht niet in de tekst, maar moeten verwijderd worden, omdat de Mensenzoon, die verschijnt eerst in vs. 17 v. aan Johannes, die voor Zijn heerlijkheid neervalt, meedeelt, wie Hij is (ook is die naam niet gewoon voor de Zoon, maar volgens vs. 8 voor de Vader). Hier geeft Hij alleen op eenvoudige wijze aan de apostel bevel wat hij ten opzichte van de openbaring, die hem zou worden gegeven, moest doen.

2) Het doel is dat dit boek wordt vervaardigd, de gezichten worden neergeschreven. Omdat Johannes niet dadelijk gedurende de geestverrukking de gezichten neerschrijft, hebben deze tot in de kleinste bijzonderheden zich onuitwisbaar diep in zijn geheugen ingeprent. Geest en gemoed van de ziener is na de extase door de werking van hetgeen hij zag en beleefde geheel vervuld en ingenomen. Hij wordt beheerst door de toestand van geest-verrukking en kan niet rusten, voordat hij aan het bevel en wel met de meest getrouwe nauwgezetheid, onder voortdurende spanning van zijn geest, heeft voldaan.

Het was niet nodig, het geopenbaarde door de daarvoor gebruikte uitdrukking anderen te doen kennen, of het tot zijn meest algemene uitdrukking terug te brengen, maar alleen om het zo weer te geven als het ontvangen is. Van plan en doel, van overdenking en zorgvuldigheid kan geen sprake zijn, daarom slaapt ook de inhoud de schrijver met zich vore met snelle tred, met stoutmoedigheid jlt het bericht van het een tot het andere, zich niet bekommerend, of het nog zo vreemdsoortig klinkt zeldzaam van inhoud en in het oog vallend door woorden zowel als door zaken.

3) Volgens het visioen komen van het standpunt van Hem, die het zenden van het boek beveelt, dus van Patmos, twee vrij rechte lijnen voor, in welke de steden liggen. In de eerste lijn, van het zuiden naar het noorden, worden Efeze, Smyrna en Pergamus gevonden. In de tweede lijn, die van het noorden naar het zuiden gaat, liggen Thyatire, Sardis, Filadelfia en Laodicea.

Als op bevel van de Heere aan deze zeven gemeenten een boek wordt geadresseerd, dat volgens vs. 1 tot alle knechten van de Heere moet komen en voor deze moet dienen, dan wordt daardoor een betrekking tussen deze zeven gemeenten en de hele Christenheid uitgesproken. Er moet tussen beide een betrekking zijn, zodat deze zeven gemeenten de hele Christenheid voorstellen. Inderdaad wordt ook in deze de hele Christenheid van alle tijden, de Christelijke kerk voor ogen gesteld, evenals zij voor de Heere als het eeuwig Hoofd van Zijn gemeente het voorwerp is van Zijn leidende, ontwikkelende werkzaamheid. Dat dit boek aan hen gewijd en gezonden wordt, zou kunnen worden verstaan ook als zij alleen als die toenmalige gemeenten in aanmerking kwamen. Maar dat zij zelf later (Hoofdstuk 2 en 3 Re 2§) voorwerp worden van een openbaring, die de toekomst van het rijk van God moet aanwijzen, is dan alleen te begrijpen, als zij door hetgeen zij zijn nog iets anders betekenen dan wat zij zelf zijn.

Dat Johannes wordt opgeroepen aan de gemeenten te zenden, wijst aan, dat hij ook hetgeen hij zag op dezelfde plaats opschreef.

Als Jezus na de afsluiting van de Nieuw-Testamentische leerschriften nog de Openbaring van Johannes daarbij voegde, wilde Hij, in dit boek, nog eenmaal Zijn gemeente op aarde voor de tijden van het Nieuwe Verbond, tot aan Zijn terugkomst, met alle liefde en tederheid, maar ook met alle strengheid en scherpheid van de troon van de majesteit rechterlijk toespreken. Daarom heeft Hij, om de zevenarmige kandelaar op aarde in elk deel onderscheidenlijk zichtbaar te doen worden en alle mogelijke toestanden van de gemeente te doen uitkomen, in Zijn alwetendheid zeven gemeenten gekozen, die met haar zeven opzieners of bisschoppen, voor alle tijden alle gemeenten, of wel de een grote gemeente van God op aarde voorstellen. Wij mogen gerustelijk zeggen, er kan in geen gemeente een toestand voorkomen, die niet in de zeven zendbrieven is geschetst.

12. En ik keerde mij om, om te zien de stem, die met mij gesproken had wie Hij was, die mij Zijn stem had laten horen; en mij omgekeerd hebbend zag ik zeven goudenkandelaren, als beeld van de zeven gemeenten (vs. 11), waardoor de hele kerk wordt voorgesteld.

Het gewone onderwijs noemt de zaken met hun eigenlijke naam. Het stelt ons een schilderij voor in omtrekken en kleuren, maar het visioen geeft ze in een beschouwing. Deze visioenen nu hebben zeer veel gelijks met schilderijen: zij zijn zeer bijzonder geschikt om als schilderstukken te worden voorgesteld, maar niet, zoals dat zeer vaak onwaar en kunsteloos geschiedt, dat men bijvoorbeeld bij Christus in plaats van het aangezicht een zon schildert. Zo d. i. in deze beelden zag Johannes Hem niet, maar hij zag een werkelijke mensengedaante, waarvan het aangezicht schitterde als de zon. Het beeld behoort niet tot de verschijning, maar tot de beschrijving.

Johannes ziet eerst de gemeente en pas dan Christus. Daardoor wordt te kennen gegeven, dat hij Christus hier alleen in een bijzondere betrekking, in Zijn verhouding tot de gemeente ziet.

De zeven kandelaren stellen de een gemeente van de Heere, zoals zij in heilige veelvoudigheid haar leden heeft, zoals zij uit gemeenten bestaat, die, elk naar aard en mate van de in haar werkende krachten van de Heilige Geest onderscheiden, zich toch plaatsen om de ene Heer. Dus niet meer de zeven bijzondere gemeenten, die de Heere in vs. 11 genoemd heeft, zijn door de zeven kandelaren voorgesteld, maar deze gemeenten zijn zo gekozen, dat zij tevens beeld zijn van de Christelijke gemeenten van alle tijden en van alle plaatsen. Kandelaren zijn de gemeenten van de Heere als dragers van Zijn licht, dat door middel van deze voor haar naaste omgeving en eindelijk voor de hele wereld ten goede moet komen. Zij zijn niet het licht zelf, evenmin als een kandelaar op zichzelf licht geeft, maar het is het licht van de Geest van Christus, die door woord en Sacrament in de gemeente werkt en niet alleen haar zelf verlicht, maar haar ook tot een werktuig ter verlichting voor anderen maakt.

14. En Zijn hoofd en haar was wit (Dan. 7: 9), als witte wol, helder blinkend zoals de sneeuw, a) en Zijn ogen bliksemend en doordringend zoals een vlam vuur.

a) Openb. 19: 12

15. En Zijn voeten waren blinkend koper, goud-metaal, zoals een mengsel van metalen, dat het goud in glans en het erts in hardheid overtreft en zij gloeiden als in een oven, zij hadden het aanzien, alsof het een gloeiende vloed was en Zijn stem ruiste zo geweldig a) als een stem, van het ruisen van vele wateren (Dan. 10: 6 Ezech. 43: 2).

a) Openb. 14: 2

Was de kleding van de Heere voornamelijk zinnebeeld van zijn ambtswaardigheid, de voorstelling van Zijn lichaam tekent meer de persoonlijke eigenschappen van de verheerlijkte Mensenzoon. Zelfs tot het haar, dat anders, vooral in het Oosten, donker gekleurd is, strekt zich het lichte, schitterende van de hele openbaring uit. Het witte haar herinnert tevens aan het bekende sieraad van de hogere levensjaren, zonder daarom de zwakheid van de ouderdom in zich te sluiten. Hij is het, die in ouderdom de grijze voortijd overtreft (Joh. 8: 58) en is de waarachtige wijsheid (Spr. 8: 22). Met de wijsheid is bij Hem alwetendheid verbonden, waardoor hij harten en nieren proeft en openbaart, wat in het donkere verborgen is. Als Hij Zijn gerichten volvoert, kan niets Hem weerstaan. Die zich tegen deze man met voeten van gloeiend goud-erts verzet, die zich de ijzere gang van Zijn raadsbesluiten en beschikkingen in de weg plaatst, die wordt door Zijn voeten vertreden en verbrand. Zijn weg leidt over een ieder heen, die niet met Hem is. En evenals Hij nu in dit boek gerichten verkondigt, die niet af te wenden zijn en zeker komen, gerichten, die het hele gebouw van de wereld verstoren, zo is ook Zijn stem gelijk aan het geruis van geweldig ruisende, alles overstromende wateren.

Zijn hoofd en zijn haar zijn wit, de laatsten als wol, het eerste als sneeuw. Het hoofd is de uitdrukking en de zetel van 's mensen geestelijke eigenschappen. Omdat nu de ogen en het gelaat nog in het bijzonder als die delen, waardoor het wezen van de geest zich uitspreekt, geschilderd worden, zo is deze verblindend witte kleur van hoofd en haar slechts in het algemeen een teken van de zuivere, reine, heilige eigenschappen van Zijn wezen, waaraan alles licht is. Daniël schildert, in plaats van Zijn hoofd en het haar, Zijn lichaam, voor zover het aan de hals niet met een wit kleed bedekt was, als zoals aan een turkoois. Van het haar wordt bij het hoofd nog gesproken, opdat wij zouden bemerken, dat het hoofd onbedekt was. Aan het hoofd ontbreekt een bedekking, namelijk de koningskroon, die Hij bij Zijn terugkomst draagt (14: 14; 19: 12). Zijn hel schitterend gelaat duidt Zijn wijsheid aan in de regering van de wereld, waardoor Hij voor Zijn rijk hoe langer hoe meer de weg bereidt en Zich een koningskroon ook over de zichtbare wereld verwerft. Nu zien wij nog niet, dat Hem alles onderworpen is, maar Hij zal door Zijn wijsheid het rijk van Zijn vijand, van de duivel, die de mensen verleidt en van Hem afkerig maakt, vernietigen en dan de zichtbare Koning op aarde worden, Zijn vuurvlammend oog duidt op Zijn alwetendheid en op Zijn toornige blik, die Hij in de verborgenheden van de zonde werpt, die er ten dage van het Nieuwe Verbond zoveel bestaan. Vuurvlammende ogen bezit Hij, die daar spreekt, wanneer een mens sterft en voor Zijn rechterstoel verschijnt "Ik weet uw werken". Deze vuurvlammende ogen hebben veel waar te nemen gedurende de tijd van het Nieuwe Verbond, waarin de satan velen tot huichelaars stempelt en hele machten in de wereld op de ongelooflijkste huichelarij grondvest. Zijn voeten van chalkolibanon, die als in een smeltoven gloeiend zijn gemaakt, wijzen op Zijn koninklijke macht, waardoor Hij de vijanden niet alleen overwint, maar ook als perstreder vertrapt en ten slotte in de vuurpoel neerstoot. Het woord chalkolibanon of libanonerts, dat Luther door "fijn koper", heeft vertaald, beantwoordt aan de Hebreeuwse uitdrukking "Nechoschäth Kolal", die bij Daniël (Dan. 10: 5-6) voor Christus' ledematen gebruikt wordt en bij Ezechiël (Ezech. 1: 7) ook van de voeten van de Cherubim. De uitdrukking beduidt geslepen erts (Wat het chalkolibanon voor een erts-soort was, is niet beslist. De kerkvader Hieronimus heeft het in zijn Latijnse vertolking van de Bijbels gouderts genoemd, anderen noemen het barnsteen, nog anderen staal. Als erts van de Libanon was het ijzer. Libanon-erts beantwoordt het best aan de betekenis van het zinnebeeld; ijzeren voeten passen aan de perstreder). De lichtstralende metaalspiegel van het erts wordt bij Johannes in zijn werking nog sterker geschilderd, omdat hij aan de voeten een vuurgloed toeschrijft, als die van een erts in de smeltoven wit gegloeid. Deze geduchte voeten, door de vastigheid en de glans van de metalen en door het vuur van het witgloeiend, vonkenschietende erts geschilderd, zijn de voeten van de Man, die de wereld regeert, aan wiens voeten de Vader alle

dingen onderworpen heeft (Efez. 1: 22), waarvan Hij Ps. 110: 1 zegt "Ik zal uw vijanden stellen tot een voetbank voor uw voeten." Wee degene, die zich tegen het beheer van de Man verzet; zijn kracht spat uiteen voor de voeten van chalkolibanon, zijn lichaam wordt door deze voeten in de vuurpoel gestort. Deze Man staat onverzettelijk tegenover Zijn vijanden in het Nieuwe Verbond, die Hem sinds eeuwen slechts te Thyatire een plaats gunnen, die Hem eens in de tijd van het Antichristendom terzijde zullen willen schuiven. Die voeten, die dienen om vast te staan en welker kracht de zekerheid van dat vaststaan verzekert, zijn niet zonder reden als zo onweerstaanbaar geschilderd; metaal en vuur, dingen, die elke kracht verbreken en alles ontbinden en verguizen, zijn niet zonder bepaalde aanleiding genoemd: het zijn de voeten van de perstreder, Jes. 63: 3, 4 Openb. 14 Dat wijze hoofd, die almachtige voeten maken Hem ten slotte, ondanks aller boze geesten en vijandige mensen-tegenstand, tot Koning van de aarde. Zijn stem klinkt als het donderen van machtige stromen, wanneer zij pijlsnel over de rotsen in een diepe en stille afgrond neerstorten. De majesteit van Zijn rede wordt op grootse wijze geschilderd door het doffe geluid van een waterval, of van de branding van de zeegolven. Zijn stem klonk statig in het oor van Johannes zoals een aanhoudend en steeds luider wordend bazuingegalm. Zijn stem en de wereldgebeurtenissen ten tijde van het Nieuwe Verbond, zoals die vaak tot de mensen komen, grijpen de ziel sterker aan dan een eigenlijke rede, evenzoals een mens bij de daverende Rijn-val en bij de golfslag van de woedende zee een geweldiger indruk bekommt van de majesteit van de Wereldscheppers dan bij de schitterendste lofrede op de Bouwheer van de natuur, door de meest begaafde woordvoerder uitgesproken. Wanneer de Koning bij het wereldgericht terugkomt, dan zal Hij niet meer als verborgen Koning op doffe toon tot de volken spreken, maar Zich laten horen met een majesteit, die Zijn vijanden zal doen neerstorten als sprinkhanen, wanneer zij de woorden van de almacht uit Zijn mond vernemen en Zijn aangezicht zien.

16. En Hij had zeven sterren in Zijn rechterhand, welke betekenis Hij zelf zo verklaarde, dat deze zinnebeelden waren van de engelen van die zeven gemeenten (vs. 20); en uit Zijn mond ging als zinnebeeld van Zijn alles doordringend woord (Hebr. 4: 12), en Zijn almacht, die met de adem van de lippen alleen alles vernietigt (Hoofdstuk 19: 15), een tweesnijdend scherp zwaard; en Zijn aangezicht was in majesteit en heerlijkheid zoals de zon schijnt in haarkracht, als geen wolken, nevelen of dampen haar glans verbergen (Richt. 5: 31).

a) Jes. 49: 2 Efeze. 6: 17 Openb. 2: 16

Sterren betekenen leraars, maar sterren in de hand van de eeuwige Koning van de waarheid zijn de ware sterren, waaraan deze naam in het tekenschrift toekomt. Christus heeft het zevental van de sterren, de som nodig tot bewerking van de zaligheid, in Zijn rechterhand evenals Hij te midden van de zeven kandelaren als in Zijn eigendom wandelt. Zij ontvangen van Hem hun zending en instructie, hun ambt en hun volmacht, door hen schenkt Hij Zijn Geest en diens krachten en gaven, Zijn licht en leven aan de zeven gemeenten; zij zijn de levende menselijke getuigen van hetgeen zij van Hem ontvangen, wat zij geloofd hebben en hebben leren kennen. Wat zo in de gemeenten van licht en leven in Christus aanwezig is, is hun werk (Rom. 10: 17) en in zoverre zijn zij de wachters van de gemeenten en voor het leven van deze in het goede verantwoordelijk. Maar het prediken komt uit het woord van God, waarom bij de sterren in Zijn hand moet komen het tweesnijdend scherp zwaard, dat uit Zijn mond gaat, het woord van Zijn lippen, dat doordringt tot verdeling van ziel en geest, van samenvoegselen en leden en de begeerten van het hart oordeelt. Daarmee overwint en oordeelt Hij dus de wereld niet door geweld en niet door kracht, maar door Mijn Geest, spreekt de Heere (Zach. 4: 6). Zonder dit woord wordt geen zaligheid teweeg gebracht; het volbrengt de scheiding tussen God en wereld, de afzondering van de kinderen van het rijk van

de kinderen van de boosheid tot het laatste oordeel, waarin het tot een verdelgend zwaard wordt, waardoor de goddelozen tot de eeuwige dood worden gestraft (Hoofdstuk 19: 15 en 21 Jes. 11: 4). Dat echter met de verschijning van de Heere ten oordeel over de anti-Christelijk geworden wereld tevens de volle verheerlijking van Hem en Zijn rijk begint en tot vernieuwing van hemel en aarde zich in haar volle kracht ontvouwt (Hoofdstuk 20 en 21), daarop doelt het derde teken in dit vers, dat tegelijk het zevende is in de hele beschrijving van Zijn persoon, Zijn aangezicht, dat als de zon in haar volle glans schittert. Het is een zinnebeeld van de hele afzondering van alle goddeloosheid, de volledige overwinning over de nevelen en wolken van de zondige aarde, die de kracht van de zon bedekken en in de weg staan.

De beschrijving stelt Christus voor niet als hetgeen Hij in het bijzonder en uitsluitend voor deze zeven Aziatische gemeenten zou zijn, maar geheel algemeen, als wat Hij voor Zijn hele kerk in het heden, de toekomst en het einde is. Als wij nu reeds in het vorige met het zevental van de gemeenten en daaruit dat dit over de hele Christenheid bestemde boek aan haar wordt gewijd en gezonden, moeten besluiten, dat er tussen deze zeven gemeenten en alle Christenen een betrekking moet zijn, zullen wij nu niet beslistheid moeten zeggen, dat door deze 7 gemeenten de hele Christenheid van alle tijden, de Christelijke kerk wordt voorgesteld, zoals zij voor de Heere, als het eeuwig Hoofd van Zijn gemeente voorwerp, is van Zijn leidende, ontwikkelende en voltooiende werkzaamheid.

In de kring van de zeven kandelaren wandelt Hij, maar de sterren houdt Hij in Zijn rechterhand. Wat een Koning in zijn hand houdt, wordt door hem geschat, beproefd, gewogen en wanneer hij er geen welgevallen in heeft, slingert hij het weg. De sterren of leraars staan zo onder het zeer nauwlettend toezicht en in de bijzondere hoede van de Heere; Hij draagt ze als kleinodiën op Zijn rechterhand, heeft Zijn vreugde aan hen, eert en verheerlijkt ze. Wee de sterren, die Hij laat vallen, zodat de draak ze met zijn staart wegsleept of ter aarde werpt. Uit Zijn mond gaat een spits, tweesnijdend slagzwaard, een vreselijk moordwapen tegen Zijn vijanden. Het uit Zijn mond voortkomend slagzwaard is een zinnebeeld van Zijn scheppend bevelwoord, waarmee Hij Zijn Engelen gebiedt te doden en uit te roeien, of de demonen toelaat de mensen tegen elkaar aan te hitsen, zodat ze de een de ander ombrengen. Met dit slagzwaard heeft Hij ten tijde van de Islam, de Nikolaïten te Pergamus fel bestreden (2: 16) en zal Hij eens, onweerstaanbaar bij Zijn verschijning, tegen Zijn vijanden kampen. Geheel Zijn aangezicht schittert als de heldere zon, wanneer zij vlamdend aan de middaghemel voortwandelt en met kracht op de aarde afstraalt. Wat een klaarheid en heerlijkheid gaan van Zijn aangezicht uit! Reeds bij Zijn verheerlijking op de berg blonk Zijn gelaat als de zon. Helder en stralend, zoals de schitterende dagvorstin, staat Jezus met Zijn koninkrijk in de wereld, zo helder en klaar kan ook Zijn aangezicht op geestelijke wijze gezien worden, wanneer men Hem zien wil. Hij stort licht in mensenharten uit en is de zon van de Christenheid in Zijn heerlijkheid voor niemand verborgen.

Een schitterende combinatie opnieuw van Oud-Testamentische profetieën en schaduwen, van Mozes en Daniël. De gouden kandelaren en het lange kleed tot aan de voeten herinneren aan tabernakel en hogepriester, hier een Hogepriester Koning geworden, blijkens de gouden gordel, die weer naar Daniël terugwijst (Hoofdstuk 10: 4): Ik hief mijn ogen op en zag en zie er was een man met linnen bekleed en Zijn lendenen waren omgord met fijn goud van Ufaz. Aan datzelfde gezicht van de Profeet te Babylon herinneren ook nog andere bijzonderheden uit de apocalyptische schildering: de ogen als een vlam vuur, de voeten blinkend koper zoals en gloeiende als in een oven; een onmiskenbare wedergade (geen navolging of iets dat er naar zweemt) van de beschrijving bij Daniël: Zijn ogen waren zoals vurige fakkelen en Zijn armen

en Zijn voeten zoals de verf van gepolijst koper. De stem, voorts, die hier, zoals bij Ezechiël (Hoofdstuk 43: 2), bij een stem of geruis van vele wateren vergeleken wordt, is bij Daniël de stem als van een menigte. Het aangezicht wordt bij laatstgenoemde profeet als de gedaante van de bliksem beschreven, hier in het Openbaringsboek worden wij meer bepaald herinnerd aan de verheerlijking op de berg, zoals Mattheüs die schildert (Hoofdstuk 17: 2): Zijn aangezicht blonk zoals de zon; in haar kracht, voegt er de voorstelling te van deze plaats bij als in de schone plaats van Debora's lied (Richt. 5: 31). Maar het is vooral met nog een andere een aan geheel de Nieuw-Testamentische Apocalyps ten grondslag liggende plaats van Daniël, dat de beschrijving van het hoofd en het haar van de Verheerlijkte op dubbel treffende wijze harmonieert. In het hoogverheven, veelomvattend droomgezicht (Hoofdstuk 7: 9-14), waarin de opperheerschappij door de Eeuwige van dagen in handen gesteld wordt van de Zoon des mensen, wordt aan de aldaar Zich zichtbaar makende Godheid toegeschreven het haar van het hoofds als zuivere wol. Hier in de Apocalyps is het een kenteken van de verheerlijkte Mensenzoon. De vergelijking van de beide profeten stelt de Godheid zo van die Mensenzoon in een bijzonder, hoogst verrassend licht. De zeven sterren in de rechterhand van de Verheerlijkte worden straks (vs 20) nader verklaard. Het tweesnijdend scherp zwaard uit Zijn mond, dat ons in ditzelfde Boek nog een- en andermaal later voor ogen komt, is van profetisch Oud-Testamentische oorsprong, Jesajaans: Hij zal de aarde slaan met de roede van Zijn mond en met de adem van Zijn lippen zal Hij de goddeloze doden; waarop ook de beschrijving bij Paulus terugziet op de Heere, wanneer Hij komen zal om de ongerechte, de mens van de zonde, de zoon van het verderf, die zich tegenstelt en verheft boven al wat God genoemd of als God vereerd wordt, door de geest van Zijn mond te verdoen en teniet te maken door de verschijning van Zijn toekomst.

En uit Zijn mond ging een tweesnijdend scherp zwaard, dat is het Evangelie, het Woord van God, dat genoemd wordt het zwaard van de Geest (Efeze. 6: 17). Dit is levendig en krachtig en scherpsnijdender dan enig tweesnijdend zwaard (Hebr. 6: 12). Het is aan alle kanten scherp, bekwaam om te houwen en te steken. De een wordt daardoor bekeerd, de ander daardoor ontrust, leeft en sterft met de wonden van een ontroerd gemoed; een derde wordt daardoor verharder en bozer; dus voert de Heere Jezus krijg met het zwaard van Zijn mond (Openb. 2: 16). Hierdoor pijnigen de twee getuigen hen, die op aarde wonen (Openb. 11: 6). Hierdoor barstten de harten van de Joden en zij knersten de tanden tegen Stéphanus (Hand. 7: 34). En als de Heere Jezus die bestrijders van het Evangelie lang heeft verdragen, dan zal Hij de aarde slaan met de roede van Zijn mond en met de adem van Zijn lippen zal Hij de goddelozen doden (Jes. 11: 4).

17. En toen ik Hem zag viel ik, door die aanblik overmeesterd, als dood 1) aan Zijn voeten (Jes. 6: 5 Ezech. 1: 28 Dan. 8: 17; 10: 9); en Hij legde tot een teken ter begeleiding van de nieuwe levenskracht, die mij door Zijn woord toekwam, Zijn rechterhand op mij 2), zeggende: "Vrees niet (deze toespraak komt in de Heilige Schrift 300 maal voor); Ik ben naar Mijn waarachtige Godheid de Eerste en de Laatste (vs. 11).

a) Jes. 41: 4; 44: 6; 48: 12

1) Johannes was niet alleen ten gevolge van zijn sterfelijkheid en menselijkheid (Ex. 33: 20), maar ook door het eenzijdige van de verschijning van de Heere in vs. 13-16 beangstigd. Dat de Heere hem hier, nu het aankwam op de openbaring van de te wachten toekomst, vooral als de oordelende en straffende Koning en daarbij werkelijk slechts als de Mensenzoon verscheen, dat verschrikte Johannes in zijn ziel en daarom vult de Heere het beeld, dat Zijn

verschijning gaf, aan, door de verzekering, dat Hij desalniettemin daarbij de eeuwige en levende, ja de tot verlossing van de mensheid gestorven en opgestane Zoon van God was.

In vroegere tijden had de Heere Jezus door het opleggen van de handen vele zieken en zwakken genezen en gesterkt en zo deelt Hij hier aan Johannes een rijke levenskracht mee. O, hoe goed zal dit Johannes hebben gedaan.

Het zijn weer Daniël, Jesaja, Mozes, tesamen als herlevend in de Ziener van de Apocalyps. Daniël ten gevolge van zijn apokalyptisch-profetisch droomgezicht ondervindt (Dan. 7: 28) een verschrikking in zijn gedachten, die de glans aan hem veranderen doet. Elders (Dan. 8: 27) wordt hij zwak en enige dagen ziek. Hier valt de Ziener als dood voor de voeten van Hem, in wiens schoot de Benjamin van de apostelen in zijn vroege jeugd gelegen had. Hij wordt opgericht met dat: Vrees niet! bij Gods- en engelenverschijningen in deze boeken wel bekend. De rechterhand van de Heere, die tevens op de Ziener gelegd wordt, herinnert in de verte weer aan Daniël (Dan. 10: 10). De titel, die de verheerlijkte Mensenzoon na het uitspreken van dat Vrees niet, zich geeft, is een Godstitel uit het boek van Jesaja (Hoofdstuk 44: 6): Zo zegt de Heere, de Koning van Israël en Zijn Verlosser, de Heere van de heerschaar: "Ik ben de Eerste en Ik ben de Laatste en behalve Mij is er geen God. " De driedelige verklaring, die onmiddellijk volgt, eigent aan, dezelfde Gods- en Mensenzoon, tegelijk met de meest wezenlijke en werkelijke ondervinding van een mensen dood, in de hoogste en volstreckte zin van het woord het leven, zoals bij Mozes zich de Heere zelf daarvan het inbegrip uitsluitend toeëigent "Zie nu, dat ik Die ben en geen God met Mij, Ik dood en maak levend (hier in de Apocalyps was het Ik leef en Ik ben dood geweest). Ik versla en Ik heel en daar is niemand, die uit Mijn hand redden kan. Want Ik zal Mijn hand naar de hemel opheffen en Ik zal zeggen: "Ik leef in eeuwigheid. "

Johannes wenst aan de zeven gemeenten van Klein-Azië wat de afbeelding zijn van de gemeente van God in alle tijden, genade en vrede van de drieëenige God. Genade betekent Gods gunst en goedheid jegens Zijn schepselen, Zijn ongehouden barmhartigheid jegens zondaren, geopenbaard in het werk van de verlossing door Jezus Christus volbracht. Op de begenadiging van de zondaarswereld van de zijde van de drieëenige God en op de vrede en de herstelde gemeenschap tussen God en mensen komt het hele raadsbesluit van Gods liefde ten behoeve van de mensheid neer. De drie personen worden nu door zinvolle benamingen aangeduid. God de Vader wordt genoemd "de Zijnde en die Was en de Komende. " De Vader heet zo de Zijnde in het verleden, in het tegenwoordige en in de toekomst, de Immerzijnde (Deze formule is de juiste vertaling van de Hebreeuwse naam van God "Jahweh" in het Oude Testament. Het woord Jahweh is een onvolmaakt verleden tijd van de derde persoon van het Hebreeuwse woord Hawah of zijn. Omdat nu de Hebreeuwse taal door de vorm van de onvolmaakt verleden tijd ook de toekomstige aanwijst, zo is de volledige beduidenis van Jahweh: "Hij was, Hij is, Hij zal zijn. Jahveh is een Oud-Testamentische naam van de Allerhoogste, zoals Hij tot Mozes sprak, toen deze naar Zijn naam vroeg, Exod. 3: 14 Ik zal zijn die Ik was. En Hij zei: zo zult u tot de kinderen van Israël zeggen: "Aejèh (gelijk: ik zal zijn) heeft mij tot u gezonden. " Jahweh wil dus zeggen de Immerzijnde, Eeuwige, Oneindige, Ongeschapene. Ook de heidense dichter Homerus gebruikt gedurig als benaming voor zijn heerlijk geschilderde Olympische afgoden, die slechts in zijn verbeelding en in de wereld van zijn gedachten bestonden, de uitdrukking: "De Immerzijnde afgoden". Zo duidelijk voelt ook het geweten van de heiden, dat eeuwigheid een wezenlijke eigenschap van de Godheid moet zijn, God staat bij de Israëlieten met de volzinnigen en majestueuse naam van Jahweh, de Eeuwige en Onvergankelijke, tegenover de nietige en verdwijnende afgoden van hun Heidense naburen. De zeven Geesten beduiden de Heilige Geest, de derde Persoon van de

heilige Drieëenheid. De ene Heilige Geest wordt ons hier onder het zinnebeeld van een heilige, uit de inwendige wereld van de onzichtbare Godheid te voorschijn tredende zevenvoudigheid voorgesteld, die op het innigste met de zeven luchters in verband staat en een zevenvoudige uitstroming van de onzichtbare krachten van de eeuwige Godheid in de hele wereld van de schepping, maar vooral in de Gemeente van God op aarde afbeeldt (Zach. 4). God de Heilige Geest, uitgaande van de Vader en de Zoon, bewerkstelligt door Zijn inwoning in de mens de gemeenschap tussen deze en God. Vóór de zondeval werd deze gemeenschap reeds genoten, omdat de band tussen God en de mensen niet verbroken was en ook door het genot van de boom des levens en door de toeneming van het goddelijk leven in de mens immer volkomener zou worden; door de zondeval werd deze gemeenschap echter vernietigd en de Heilige Geest kan weer tot de mens terugkeren, Christus in zijn hart openbaren, de mens op het juiste standpunt voor God plaatsen en voor alle eeuwen in toenemende mate zijn levenselement worden en hem immer meer met God verenigen, zonder dat evenwel de afstand, die tussen God en mensen blijven moet, wordt weggenomen (Joh. 14: 21-31; 16: 7-15). Christus de Heere wordt hier met drie verheven titels benoemd, die Hem geschiedkundig toebehoren. Hij heet de getrouwe Getuige, omdat Hij mens geworden is en de taak, Hem door Zijn Vader opgedragen, in de wereld heeft volbracht. Wat een getrouw Getuige voor de waarheid Hij in deze boze wereld was, zien wij duidelijk uit het bericht aangaande Zijn heilig leven, in het bijzonder ook uit Johannes' Evangelie. Omdat Hij getuigde van de wereld, dat haar werken boos waren, haatte zij Hem dodelijk. Deze bloeddorstige wrok van de vijanden en de listige tegenspraak van de zondaren hebben Hem Zijn getuigenis verzwaard en verbitterd; hoe meer Hij met de waarheid de leugengeesten onder Zijn volk in hun hart trof en de huichelaars ontmaskerde, des te meer klom hun lasterende woede; ja, toen Hij ten laatste, door de Hogepriester aangaande Zijn persoon ondervraagd, met eedzwering antwoordde: "Ik ben Gods Zoon" en daarop tot de dood veroordeeld werd, bleef Hij als Getuige voor de waarheid van Zijn Vader getrouw tot in de dood. Daarom heet Hij met het volste recht "De getrouwe Getuige" en is Hij ook als mens de eerste bloedgetuige van de waarheid op aarde geweest. Verder heet Hij: "de Eerstgeborene uit de doden", onder wier getal Hij door de dood, die Hij als Getuige en als Schuldverzoener onderging, werd opgenomen. De Heere Jezus zegt tot Zijn menselijke getuigen: "Wees getrouw tot in de dood en Ik zal u de kroon van het leven geven. " Toen de Zoon van de Vader in Zijn belijden getrouw was tot in de dood, gaf Hem de Vader ook de kroon van het eeuwige leven, door Hem uit de doden op te wekken, tot een bewijs, dat Hij Zijn lijden en sterven als getuigenis voor de waarheid en als zoenoffer volkomen geldig had bevonden en voor alle eeuwen plechtig met Zijn goedkeuring bezegelde. Niet slechts ontving de Zoon van de Vader, na de voltooiing van het verzoeningswerk, door Zijn smartvol martellijden en bloedige kruisdood als de eerste van onze geslacht door de almacht van de Vader het opstandingslichaam, maar Hij ontving ook, als Godmens boven alle mensen oneindig verheven, hoewel Hij hen deemoedig zijn broeders noemt, het heerlijkste opstandingslichaam, een graad van heerlijkheid, van de Vader, waarvan wij eerst een denkbeeld zullen bekomen, wanneer wij Hem zullen zien, zoals Hij is. Verder heet Jezus "de Vorst van de Koningen van de aarde. " Ten eerste moest Hij als mens en trouwe waarheidsgetuige, die in alle verzoeken van de duivel in waarheid pal stond, het verlossingswerk door Zijn zoendood volbrengen; daarna gaf God Hem, in de opstanding uit de doden, naar Zijn albeheersend alvermogen, het heerlijk opstandingslichaam, zoals Hij het vóór Zijn menswording niet gedragen had, nu maakt Hij Hem ook tot Vorst op de wereldtroon, tot Koning aller koningen en Heer aller heren. Vroeger was Hij reeds de Koning van de mensheid, nu echter zit Hij, als de verheerlijkte Godmens op de troon van de hemelse majesteit en regeert de wereld. Vele koningen van de aarde weten niet dat en ook niet hoe de Koning van de hemel zijn oppertoezicht over hen uitoefent en dat Hij ten slotte aan Zijn rijk, ook wanneer de aardse

koningen Hem niet kennen of erkennen willen, alleen de overwinning op aarde verschaffen zal. Hij is niet slechts de Koning der koningen: maar ook de Koning van de mensen, anders zou de mensheid, in het bijzonder wat haar geestelijk belang aangaat, zonder toezicht zijn. Grotere vreugde kan een mens niet smaken dan wanneer hij er kennis aan heeft door de bewustheid: In de hemel heb ik in mijn Heiland en Verzoener een almachtige Koning, die mij in deze boze wereld te midden van alle gevaren naar lichaam en ziel regeert, leidt, beschut en bewaart. Zou een Christen nog bekommering gevoelen, wanneer hij zo'n wereldoverwinnende Koning in de hemel bezit!

18. En die leeft, die het leven heeft in Zichzelf (Joh. 5: 26 Deut. 32: 40) en Ik ben dood geweest om de zonde van de wereld; en zie, Ik ben, om de wereld het leven te geven, levend in alle eeuwigheid (Rom. 6: 9). Amen. a) En Ik heb, omdat de Vader Mij macht gegeven heeft over alle vlees (Joh. 17: 2), de sleutels van de hel, van het dodenrijk ("Job 7: 9 en van de dood. Ik heb de volle macht, zodat Ik uit het dodenrijk kan uitvoeren en daarentegen in de dood voor eeuwig kan zenden wie Ik wil, zonder dat iemand dit heenzenden kan weerstaan, of het uitvoeren zou kunnen verhinderen.

a) Joh. 12: 14 Jer. 22: 22 Openb. 3: 7; 20: 1

Hiermee is de eigenlijke voorstelling van de Heere, die met vs. 12 begon, gesloten; de verschillende trekken vinden wij vervolgens Hoofdstuk 2 en 3 de zeven zendbrieven verdeeld terug. Te Efeze (Hoofdstuk 2: 1) spreekt Hij, die de zeven sterren in Zijn rechterhand houdt, die wandelt midden onder de zeven gouden kandelaren; te Smyrna (Hoofdstuk 2: 8) spreekt de Eerste en de Laatste, die dood is geweest en levend is geworden; te Pergamus (Hoofdstuk 2: 12) die het scherp tweesnijdend zwaard heeft; te Thyatire (Hoofdstuk 2: 18) de Zoon van God, die ogen heeft als vuurvlammen en wiens voeten zijn als blinkend koper; te Sardis (Hoofdstuk 3: 1) die de zeven geesten van God heeft en de zeven sterren; te Filadelfia (Hoofdstuk 3: 7) de Heilige, de Waarachtige, die de sleutel van David heeft, die opent en niemand sluit, die sluit en niemand opent; en eindelijk te Laodicea (Hoofdstuk 3: 14) de Amen, de getrouwe en waarachtige Getuige, het begin van de schepping van God. Terecht staat daarom daar een Amen.

Het gezicht van de Mensenzoon, die in het midden van de zeven kandelaren wandelt, is niet een afzonderlijk gezicht, dat slechts een enkele zaak aantoon, maar heeft een doorgaande en grondleggende betekenis voor het hele boek. Het stelt de Heere voor, zoals Hij in het midden van Zijn kerk tot haar ontwikkeling en volmaking werkt en zoals Hij hier wordt voorgesteld, wil Hij dat men Hem denkt door het hele boek en bij alles wat het bevat.

Vrees niet, zegt Jezus tot Zijn apostel; en Hij voegt erbij: Ik ben de Eerste en de Laatste. Voorwaar hier is meer dan goddelijkheid; hier is de Godheid zelf. Hier spreekt Hij, die, naar het Evangelie van hem, tot van wie Hij spreekt, "in den beginne was en bij God was en God was"; die ook in de dagen van Zijn vlees voor Zijn oren gezegd heeft "Ik en de Vader zijn Eén" en weer: "Die Mij gezien heeft, die heeft de Vader gezien. Ik ben de Eerste en de Laatste. Het is hetzelfde alsof Hij zei: "de Eeuwige. " En van geen minder verheven betekenis is hetgeen Hij er bijvoegt "en die leeft", of zoals er eigenlijk staat de "levende". En met deze bijvoeging wil de Heiland hier niet zeggen, dat Hij op dit ogenblik leeft, maar Hij drukt met dat woord een natuurlijke en blijvende eigenschap van Zijn wezen uit. God is onder allen het Enige Wezen, dat zelfstandig en onafhankelijk het Leven, dat is het bewuste bedrijvige en zich mededelende Zijn bezit als eigenschap en niet als een gave. Als zodanig noemt Hem de Heilige Schrift "de levende God. " Ik zal Mijn hand naar de hemel opheffen en Ik zal zeggen:

"Ik leef in eeuwigheid!" spreekt de Heere in het lied van Mozes (Deut. 32: 40). Zelfs de naam Jehovah is in deze eigenschap gegrond. En volgens het verrukkelijk boek van de Openbaring brengen alle engelen, alle heiligen, alle wezens de driemaal heilige, de almachtige God heerlijkheid en eer en dankzegging toe, als die "die op de troon zit, en die in eeuwigheid leeft."

"Zo zegt nu ook hier de Zoon van Zichzelf: "Ik ben de levende" in een zin, die een nieuw bewijs oplevert, dat allen Hem zoals de Vader moeten eren. En Hij laat erop volgen: "Ik ben dood geweest;" letterlijk en met nadruk: "En Ik was dood; en zie levend ben Ik in alle eeuwigheid." Ook hier heeft dat "levend ben Ik" dezelfde kracht als het vroegere "Ik ben de Levende." De verheerlijkte Christus wil niet slechts te kennen geven: "Nu ben Ik weer levend en blijf het van nu aan tot in eeuwigheid;" maar Hij laat de tijdelijke daad van Zijn liefde, dat Hij dood geweest is, krachtig uitkomen tegen deze onverliesbare eigenschap van Zijn bestaan; dat Hij, zoals de Vader, de van eeuwigheid tot eeuwigheid Levend is. De eeuwig Levende, die zelf het leven is en het leven in Zichzelf heeft (Joh. 1: 4; 2: 25; 14: 6 mens geworden zijnde om de dood voor allen te smaken, is als zodanig metterdaad "gedood in het vlees." Maar ook dit dood zijn bracht de schitterendste openbaring van Zijn leven aan het licht. Want Hij, wiens gestorven lichaam in het graf van Jozef van Arithmathea rustte, diens geest droeg ook in het dodenrijk de eeuwige bron van het leven in zich. Amen; zo is het. En hierdoor is Hij voor hen, voor wie Hij de dood gesmaakt heeft, het Leven en de Opstanding geworden. Ik heb, zegt ten slotte de verheerlijkte Christus tot de man, die als dood aan Zijn voeten ligt, maar op wie Hij Zijn rechterhand gelegd heeft en die niets te vrezen heeft, Ik heb de sleutels van het dodenrijk en van de dood. Als zei Hij: "Over dood en graf is Mijn macht onbeperkt; uit de dood, uit elke dood kan Ik tot het leven terugroepen." Vrees niet: "Ik ben de Eerste en de Laatste. En de Levende en ik was dood en zie ik ben levend in alle eeuwigheid en Ik heb de sleutels van het dodenrijk en van de dood. Dit machtwoord van de Goddelijke, gepaard met de bemoedigende oplegging van de rechterhand, was wel geschikt om de als dood neergevallen Johannes te doen herleven, en zijn vrees weg te nemen. Nee, hij had niet te vrezen, maar "alleen te geloven." De Heilige en Heerlijke was voor hem niet dan de Getrouwe, in het heden van Zijn heerlijkheid dezelfde voor hem als in het gisteren van het lijden en van Zijn vernedering; de Levende, die aan de Zijnen niet verschijnt om te doden, maar om leven uit te delen; de Opstanding en het Leven. Die in Hem gelooft, zal leven, al was hij ook gestorven. Sta op, Johannes! gord u aan en schrijf hetgeen u gezien heeft en horen zult. Maar niet voor Johannes alleen was dat woord gesproken. Van Patmos uit rolt het als een stem veler wateren over alle zeeën, alle landen van de aarde. Ja, niet zozeer van Patmos als uit de hemel, wordt het toegeroepen aan alle geslachten in alle eeuwen: Vrees niet, Ik ben de Eerste en de Laatste en de Levende en ik was dood en zie Ik ben levend in alle eeuwigheid. En ik heb de sleutels van het dodenrijk en van de dood. Machtwoord van de Verrezene, troostwoord voor sterfelijken, zoals wij allen zijn, schoon wij het vaak vergeten; zoals wij allen zijn en zonder zo'n troostwoord elkaar met vertwijfeling zouden moeten toeroepen. Helaas! deze aarde is een groot graf, dat niet ophoudt met verslinden. De dood heeft geheerst van Adam af tot heden toe; en heeft noch jeugd, noch deugd, noch schoonheid, noch beminnelijkheid, noch onmisbaarheid, noch grootheid onder de mensen ontzien. Het leven is een gestadige dood. En de mens uit een vrouw geboren, van onrust zat, van dagen kort, kan als zodanig in zijn waggelende banier wel niet anders schrijven dan: "Ik leef, maar zie, ik ga sterven. Ik ben een prooi voor graf en dood." Het sterven, hoe men het ook bewimpelt, is een vreselijke zaak. Welke bloemen wij ook strooien, welke versiersels men ook aanbrengt op het graf, het is een donker en akelig verblijf. Vrijelijk noemt men de dood een slaap, het graf een rust; "daar houden de bozen op van beroering en daar rusten de vermoeiden van kracht; daar zijn de gebondenen tesamen in rust; zij horen de stem van de drijvers niet; de kleine en de grote is daar en de knecht vrij van zijn heer;" het is een slaap, het is een rust, waarnaar niemand in ernst verlangen kan, dan die ook op een ontwaken, op een nieuw leven en werken en

gelukkiger dan het vorige hopen durft. Welnu, het is naar deze hoop, dat een stervend mensdom, als een enig man, smachtende grijpt en zich opheft. Het is deze hoop, die heidense wijsheid in haar beste, maar uiterste pogingen, het lichaam aan de groeve van de vertering prijs gevende, voor het edelste deel van de mensen nochtans tot zekerheid heeft pogen op te voeren. Het was deze hoop, die de godvruchtigen in Israël met moed, maar zonder blijdschap de donkere doodsvallei deed instappen, zeggende: "Op Uw zaligheid wacht ik, o Heere! " Maar de Christelijke Gemeente is van deze hoop niet slechts zeker, maar zij is ook helder en heerlijk. Zij gelooft niet slechts de onsterfelijkheid van de ziel, zij gelooft ook de opstanding van het lichaam; zij verwacht de volheerlijke herleving en herstelling van de hele mens. Want zij gelooft in een Verlosser die een volkomen Verlosser en een Verlosser, die in elke zin een Verloster is van de dood, omdat Hij het is van de zonde, die dood van de zielen, die het lichaam aan de verderfenis en de ziel aan de verdoemenis overlevert. Zij erkent die Verlosser als de eengeboren Zoon van God; als het Woord, dat in de beginne was, dat bij God was, dat God was, maar vlees geworden is; maar de mensheid heeft aangenomen omwille van de mensen. Zij heeft die Verlosser, in Zijn aangenomen mensheid "haar zonden in Zijn lichaam zien dragen" op het kruis. Hem haar dood zien sterven, maar ook die dood overwinnen in de opstanding uit de doden. Zij weet zich door Zijn liefde en haar geloof een met Hem, zodat zij voor zichzelf verwacht, wat zij met Hem ziet plaats hebben. Hij is haar Hoofd; zij is Zijn lichaam; het lichaam zal het hoofd volgen. Daarom betuigt zij met volle verzekering: "Zoals wij allen in Adam sterven, zo zullen wij ook in Christus allen levend gemaakt worden. En weer: "Zoals wij het beeld van de aardse gedragen hebben, zo zullen wij ook het beeld van de hemelse dragen. " Nog wekken dood en graf soms onwillekeurige huiveringen bij haar op. Nog voelt zij soms zo diep haar overblijvende zonde en oneindige ongelijkheid aan Hem, naar wiens beeld zij hervormd wordt, dat zij voor de haar in de geest verschijnende gedaante van Zijn rechterlijke heerlijkheid met vrees en beven ter aarde valt. Maar Zijn rechterhand, de hand van Zijn macht, de hand van Zijn eeuwige Verlossersgetrouwheid legt Hij op haar hoofd; en in haar boezem weerklinkt Vrees niet, Ik ben de Eerste en de Laatste en de Levende. En Ik was dood en zie, Ik ben levend in alle eeuwigheid. En Ik heb de sleutels van het dodenrijk en van de dood. Wat een voorrecht is het tot deze Gemeente te behoren! In gemeenschap met Hem, die niet dood geweest is dan om deze gemeenschap daar te stellen, in gemeenschap met Hem, die leeft, leeft in eeuwigheid, die het leven heeft in Zichzelf en mededeelt aan allen, die Zijn liefde tot Zich trekt, in gemeenschap met Hem van wie al de Zijnen leven en in eeuwigheid leven zullen. Wat een voorrecht, de dood in zichzelf tot overwinning verslonden te voelen, het graf niet dan open te zien; en sterven en herleven een en hetzelfde te mogen achten. Ja, de smart van de stervelings versmelt in de vreugde van de Christen. Gaapt het graf voor zijn voeten, Hij, die dood geweest is, roept hem tegen: Ik leef. Ontrust hem zijn zondig haar door Hem die leeft wordt hem toegefluisterd: Ik ben dood geweest. Behoren wij echt tot deze Gemeente, zijn wij zó waarachtige Christenen, dat deze vreugde ons waarachtig deel is, het bewijs daarvan zal zijn, dat het macht- en troostwoord van de Verlosser in ons hart een eigenaardige weergalm geeft. Want ook de Christen zegt, schoon in anderen zin: Ik ben dood geweest en zie, Ik leef in alle eeuwigheid. " In een andere zin. Echter in een zin, door de Heilige Schrift overal met de eigenlijke op het innigst verenigd. Want zoals van Jezus' dood voor zondaren bijna nooit gesproken wordt, of de zondaar wordt tevens gewezen op de noodzakelijkheid van een sterven, een inwendig sterven voor Christus, waardoor het afsterven aan de zonde bedoeld wordt, zo wordt ook zelden gesproken van Zijn opstanding uit de doden, of de belijder van Zijn naam wordt geroepen tot die inwendige opstanding tot een nieuw leven, die alleen het blijk is, dat deze Christus voor hem niet tevergeefs gestorven en de hoop gegrond is, dat Hij Hem ook in de opstanding van het lichaam, in het leven van de heerlijkheid volgen zal.

Ik ben uw God, Ik ben de Eeuwige en de Onveranderlijke, Mijn liefde is en blijft tot u, wat kwaad kan u dan overkomen? Vrees niet, want Ik ben met u. Wees niet verbaasd, want ik ben uw God. Ik sterk u, ook help Ik u, ook ondersteun Ik u door de rechterhand van mijn gerechtigheid (Jes. 41: 10). Van Zijn Middelaarsambt. En die leef. Ho Tzoon. levende, Ik ben de levende God, die alles en ook u het leven gegeven heb en dat onderhoudt. En Ik ben dood geweest. Door Mijn dood heb Ik zonde en straf weggenomen. Ik ken en heb door ondervinding medelijden; daarom heb goede moed. En zie Ik ben levend in alle eeuwigheid. Ik heb de dood overwonnen door Mijn opstanding. Ik blijf levend in alle eeuwigheid tot uw hulp, Ik leef altijd om voor de Mijnen te bidden (Rom. 8: 34 Hebr. 7: 25). Ik heb de sleutels van de hel en van de dood. Sleutels betekenen macht en heerschappij (Jes. 22: 22). Na Zijn opstanding zei de Heere Jezus: Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde; Ik heb macht om te doden en levend te maken, in de hel te werpen en in de hemel op te nemen; Ik ben de Vrijmachtige, niemand kan tot Mij zeggen, waarom doet U zo? Ik ben uw en u bent Mijn, Mijn macht is voor u; daarom bent welgemoed en vrees niet, niemand kan en zal u beschadigen. Tot deze heerlijke troostredenen werd gelegenheid gegeven door de bezwijking van Johannes; zij zijn niet gegeven voor Johannes alleen, maar om daardoor alle godzaligen te troosten en aan te moedigen. Jezus bevestigt Zijn zeggen met "amen" dat is: Ik ben die in waarheid en Ik zal Mij zeker zodanig bewijzen aan u en aan al Mijn uitverkorenen.

"Wat dunkt u van de Christus" wiens Zoon is Hij? " Al is die vraag reeds voor ruim achttien eeuwen gedaan, het antwoord is daarom nog ver van eenstemmig. Nog altijd strijden de meningen en staan bedenkingen tegenover bewijsgronden. Waar het geloof de Christus gesierd ziet met de kroon van de Godegelijkheid, rukt het ongeloof Hem die kroon van de schedel en weigert Hem iedere hogere eernaam, dan die van de Wijze van Nazareth, het voortreffelijkst Voorbeeld, het verhevenst Genie. Wij zullen de strijd van eeuwen hier niet in minuten beslissen, maar toch kunnen wij de gedachte niet weren, hoe verrassend de waarheid ons tegenstraalt, wanneer wij slechts een opmerkzame blik slaan op de geheimzinnige bladzijde van de Schrift, die wij zo-even herlazen. Zie, wij willen ons nu niet eenmaal beroepen op wat mensen, niet op wat Apostelen ons van de Christus hebben getuigd en gestaafd. Wij zwijgen zelfs van zo menig onvergetelijk woord, dat Hij zelf ter aanduiding van Zijn hemelse waardigheid in de dagen van Zijn vlees deed horen. Wij willen voor een ogenblik dat alles vergeten, alles, behalve het enkele tafereel van de tekst en u vragen, waarvoor u in gemoede Hem houden moet, die op zo'n wijze Zichzelf, beide in tekenen en in woorden, bekend maakt. Machtig is de Vader, wiens stem bij de grondvesting van de aarde de wateren schold en zij vloden en bij de stichting van het Oude Verbond in donders haar sprake deed horen; wie is Hij dan, die het ruisend loflied van de baren opeens doet verstommen en op de vleugels van het bazuïngeluid Zijn woord op aarde laat dalen? Alwetend is de Vader, wiens blik de verste kreitsen van de schepping omvadent; wie is Hij dan, wiens vlammend oog de aarde doorwandeldt en tot in de diepste afgronden doordringt? Heilig is de Vader, bij wiens vlekkeloos licht de zon tot duisternis wordt en de engelen beoedeld verschijnen: wie is Hij, die op Zijn Hoofd niet het brandmerk van de zonde, maar de sneeuw witte haarlokken van de reinheid vertoont? Rechtvaardig is de Vader, wiens lippen verdelging aan de werker van de ongerechtigheid spellen; wie is dan Hij, uit wiens geopende mond het tweesnijdend lemmet van de vergelding u toeblinkt? Liefde is de Vader, die wondt om te helen en neerwerpt om vriendelijk op te richten; wie is Hij, die Zich uit het hemels heiligdom neerbuigt tot de eenzame strandbewoner en hem als welkomstgroet een vriendelijk "vrees niet" doet horen? Eeuwig is de Vader, die in oude dagen het woord "Ik ben de Eerste en de Laatste en behalve Mij is er geen God" tot Zijn profeten deed uitgaan; "wie, wie is Hij, die zonder vrees voor godslastering dat woord bijna letterlijk overneemt en zo verklaart, dat Hij bestond eer de bergen geboren waren en de dood van al wat schepsel heet eindeloos overleven

zal? Wie Hij is? stranden van Patmos, geef antwoord en meld ons Zijn driemaal heilige Naam! In de waarheid, die Hem gezien heeft, die heeft de Vader gezien en Hij en de Vader zijn één. De heerlijkste eigenschappen van de Godheid zijn hier binnen de lijst van een tafereel aanschouwelijk samengevat en in de Zoon des mensen op het klaarst te aanschouwen gegeven. Ja, al was de Evangelist niet reeds door zijn diepzinnige opvatting van Jezus' aardse verschijning de grootste getuige van Zijn waarachtige Godheid geweest, hij had het na deze openbaring van Zijn tweede leven moeten worden. Het is als wilde Jezus zelf met eigen hand iederen scheidsmuur doen instorten, die menselijke wijsheid of dwaasheid tussen Hem en de Vader vermetel optrekken dorst. Voorwaar, als het afgodisch is de Zoon te eren, zoals men de Vader eert, met deze bladzijde van de Openbaring in handen durf ik voor mij voor de vierschaar van de eeuwigheid komen, om op die aanklacht te antwoorden en allereerst U medeplichtig te noemen, U, Jezus van Nazareth, die met eigen hand Uw liefste discipel op dit noodlottig dwaalspoor geleid heeft! Ja, aan allen, die Christus slechts als de vlekkeloos volmaakte Mens, of als een heilige maar geschapen Hemelgeest huldigen, durf ik zonder aarzelen vragen: wat had de Heere nog meer van Zichzelf kunnen of moeten getuigen, als Hij echt was, wat u nog altijd betwijfele God boven alles te prijzen in eeuwigheid? Maar bewoonde de Zoon van God het ontoegankelijk licht vóór de bergen geboren waren, waartoe dan dat zevental luchters; en blinkt Zijn gelaat als de zon, waartoe dan die sterrenkrans, die Hij in Zijn rechterhand draagt? Die tekenen, doen de Heere ten tweede u kennen, als de priesterlijke Koning van het Godsrijk. Priester en Koning ten allen tijde waren die betrekkingen in Israël van elkaar gescheiden. Waar Uzzia, een anders godvruchtig vorst, de wierook op het altaar ontsteken wil, daar is levenslange melaatsheid de straf, die de vermete treft. Eenmaal slechts, in overoude dagen, bezat Salem een vorst, versierd met deze dubbele kroon; het was Melchizedek, Abraham's geheimzinnige tijdgenoot, zonder vader, zonder moeder, zonder geslachtsrekening, priester en koning in enigheid van persoon en van rang. Hef uw ogen opwaarts en zie, want wat in het aardse Jeruzalem een uitzondering zonder wedergade was, heeft in het hemelse zonder ophouden plaats. In plaats van de tempel op Zion rees het geestelijk Godsgebouw van de gemeente van Christus, waaraan de Johannessen bouwden, zoals de Aholiab en Bezaleël aan de eerste tabernakel van de Heere. Ieder Christen is een schijnend licht in dat Godsgebouw en het zevental kandelaren roept het geheel van dat geslacht voor de geest, dat door het bloed van de Zoon van God is gekocht. Zoals de Israëlitische priester in het Heilige rondging, om toe te zien, dat de lampen niet kwijnden, zo verzorgt deze hemelse Priester de vlam van het innerlijke leven van de Zijnen door de olie van de Heilige Geest. Hij is geen werkeloos aanschouwer van wat er in Zijn gemeente gebeurt; niet zittend, maar wandelend tussen de kandelaren heeft Hij zich aan Johannes bekend gemaakt. Allen en alles slaat Hij gade met onfeilbaar nauwkeurige blik en weet onze werken en ziet onophoudelijk toe of onze vlam gevaar loopt van uitdoving, dan of zij helder schijnend de nevelen rondom ons verdrijft. Als Hij spreekt in Zijn tempel door Woord en Geest moeten alle stemmen verstommen en waar Hij stromen van levend water uitzendt over de dorre en dorstige aarde, daar ruisen die Godsrivieren straks op Zijn wenk tot aan de einden van de aarde. De Opzieners van de gemeente och of wij het minder vergaten Hij heeft ze onder Zijn oog als hier het zevental sterren en weet het, wie als dwaalsterren flikkeren en wie als de morgenster een vriendelijk schijnsel verspreiden. Hij draagt ze en steunt hun zwakheid met Zijn machtige arm, zoals Hij hier dat zevental in Zijn sterke hand had gegrepen en geen enkele wordt in eeuwigheid uitgedoofd, die blinkt ter ere van Hem. Zo droeg nooit de Hogepriester in Israël van God eigen volk op het hart, als deze Hemelhogepriester waakt en zorg draagt voor hen, voor wie Hij inging in het binnenste heiligdom van God. Hun getal en hun toestand, hun nood en gevaar, het hopen en vrezen, het is alles naakt en geopend voor Hem en geen vijandelijke hand grijpt een van de kandelaars aan, zonder dat Hij met het zwaard van Zijn mond die bozen neer kan vellen. Verwondert u niet, dat u rondom dat gouden

zevental geen hoge muren gebouwd ziet: de tempel van deze hemelse Priester is zonder perken of grenzen. De Priester is Koning daarnaast: getuigt het achtbaar kleed en het vorstelijk borstsieraad, waarmee Johannes Hem zag. Dat rijksgebied, aanvankelijk bevestigd, waar de gemeente van Christus geplant is, heeft de schone bestemming om alle rijken van de aarde tot één Monarchie te verheffen. En wilt u de gesteldheid van dat rijk, zoals het zich nog heden vertoont, leren kennen, slaat op het zevental gemeenten het oog, hier door Jezus zelf genoemd en aanschouwt het welgelijkend beeld van geheel het Godsrijk op aarde. Hier dat Efeze, dat de eerste liefde verlaat, terwijl het aan de waarheid getrouw blijft, is het niet uw beeld, u, die van de genade van God bent verachterd? Daar dat Smyrna, dat rijk is te midden van gevaren en armoede; is het niet uw maagschap, vriend van de Heere, die schatten voor de hemel vergadert? Ginds dat Sardis, door mensen gezocht bij de levenden, door de Heere geteld bij de doden; herkent u uzelf niet, zorgeloze, die aan de oever van de eeuwigheid sluimert? Elders maar genoeg, ik laat het aan u zelf over, de wedergade van de zeven gemeenten rondom u en in uzelf te vinden. En nu, aan die allen gedacht, die aan alle oorden van de aarde op een van die zeven gelijken; het cijfer van de miljoenen er bijgevoegd, die reeds daarboven de kronen neerwerpen aan de voeten van deze eeuwige Koning; op die schaar het oog geslagen, die nog moeten toegebracht worden om zich voor deze scepter van de vrede te buigen u kunt wel de grenzen van uw denkvermogen, maar niet van Jezus' rijksgebied vinden val dan als Johannes, niet in bange verschrikking, maar in sprakeloze aanbidding voor de voeten van de Koning neer! Nee, slaat u althans de blikken dankend ten hemel, Christenen onder ons, want in uw Heer aanschouwt u, ten derde, de trouwe Vriend van Zijn dienaren. Nog eens de bukken naar Patmos, maar nu niet slechts op Jezus, ook op Johannes het oog. Oppervlakkig schijnt onze beschouwing te dalen, waar zij van de wereldtroon zich tot een stip op de wereldkaart wendt en toch, zij stijgt in zeker opzicht. Is het groot op de troon te regeren, groter is het, van die zetel van de eer met eigen vorstelijke hand balsem in de pijnlijkste wonde te storten. En ziedaar, wat Hij nog onophoudelijk doet. Ja, eens had Johannes in Jezus' schoot aan de blijde Paasdis gelegen, maar tussen dat uur van zoete vertrouwelijkheid en deze dag van heilige verrukking van de Geest ligt een opstandings- en hemelvaartsmorgen. Hoog op de wereldtroon heerst de Christus en ziet van jaar tot jaar het verblijf van de verlostten met nieuwe bewoners bevolken; laag in het stof van de vergetelheid ligt Johannes neer en ziet van dag tot dag het pad van de ballingschap met nieuwe doornen begroeid. Nu, meent u, zal de Heere van de hemel en van de aarde toch iets belangrijkers te doen hebben, dan Zich met die matte grijsaard bezig te houden, wiens leven voor het Godsrijk even onvruchtbaar geworden is als de barre rots, die hem draagt? O u, die zo spreekt, hoe weinig kent u uw Christus. Alles is rondom, niets is in Hem veranderd. In die borst, van hemels leven doorstroomd, tintelt nog hetzelfde gevoel voor de vriend, als toen Hij hem eenmaal Zijn moeder ter erfenis naliet; het oog, dat de banen van de sterren berekent, volgt de zwerver op zijn vreugdeloos spoor; de hand, die de heerschershaf draagt, legt zich met oude vertrouwelijkheid de oude vriend op de schouder. Terwijl Johannes denkt aan zijn vorige werkkring, weegt zijn Zender een schoner taak voor Hem af; en ontvangt hij een bijna dodende schok, het is een schok, die hem straks ten nieuwe leven doet rijzen. O ziel, zie hier, Christenen, van wie de Heere voor verlaten, treurende, bijna bezwijkende discipelen is! Nee, Zijn hart is van de aarde niet afgetrokken, al heeft Zijn voet de aarde verlaten; en onverbrekkelijk als de band, die Hem met Johannes verenigde, is Zijn familieband met allen, die Hem in onverderfelijkheid liefhebben. Het enig onderscheid is, dat dit vleeselijk oog Hem niet ziet en hoeveel is er toch tussen hemel en aarde, dat bijna zei ik tastbaar bestaat, al kan onze grove, zinnelijke blik het niet meten! De dienstknecht van Elisa siddert bij de aanblik van vijandelijke benden en wagens. "Heere, dat zijn ogen geopend worden", zo bidt de Godsman gelovig en hij, die straks droomde van gevaar, aanschouwt legioenen van God op de heuvelen en dankt voor een Engelenwacht. Dienstknecht van Christus, als uw oog door hoger

vinger werd aangeraakt, hoe talloze keer zou u Christus aanschouwen, de eens doorboorde hand zegenend over u uitgestrekt, om uw bezwijkende krachten te schragen en het hoofd van hemelheerlijkheid blinkend, vriendelijk tot u overgebogen, om u een "vrees niet" te doen horen. "Als uw oog werd aangeraakt" maar waartoe ook een ontsluiting van het lichamelijk oog? Laat het geloofsoog slechts helder zijn en u zult de Heere overal nabij en met u aanschouwen. Wat klagen wij arme dwazen, dat de hemel zover van de aarde en de Meester zo wijd van de discipel verwijderd is? Dringt niet de zon in onze kamer, al staat zij of miljoenen mijlen afstand te schijnen en kan er geen rechtstreekse, persoonlijke gemeenschap tussen de Heere en Zijn gelovigen zijn, al is Hij hoog boven lucht en wolken gezeteld? Nee Christenen, waar zelfs een Patmos Hem niet te donker en te ruw was, om er Zijn licht en kracht te doen dalen, daar nimmer, nooit geklaagd: mijn weg is voor de Heere verborgen! Wat klaagtoon daar binnen, wat wanklank daar buiten moet niet verstommen, waar de hemelstem klinkt "Ik ben de Eerste en de Laatste en die tot in eeuwigheid leef! " En die Levensvorst gestorven! Ja, nu voelen wij pas echt wat diepte er schuilt in het woord, zoals het letterlijk luidt "die leef en Ik ben een dode geworden". Maar nu noemen wij ook met dubbele ingenomenheid de vierde eernaam, waarop Patmos Hem recht geeft en aanspraak: Christus, de machtige overwinnaar van de dood. Nee, de Heere schaamt het Zich niet wat zeg ik, Hij telt het onder de onvergetelijkste herinneringen, die Hij van hier naar de hemelstroon meenam, dat Hij als een dode in het stof van de aarde gerust heeft. Maar Hij kan er ook met vreugde op staren; want nooit was een zegepraal van de dood voorbode van een meer ontzettende nederlaag. Zie, voordat de krijgsknechten met uitgestrekte knots de kruisheuvel optraden om het gemarteld gebeente te breken, was de laatste vijand reeds onzichtbaar genaderd aan het middelste kruis, om zijn scherpe prikkel Gods Zoon in het hart te boren. Het stout bestaan is gelukt, de tweede Adam geeft als de zwakste van Adams zonen de geest, maar o wonder boven wonder de prikkel breekt in de pijnlijke wond, die hij opent; het zwaard van de doodsengel zwicht bij de beslissendste slag, die het slaat. Evenmin als de overste van deze wereld heeft de dood iets aan de prooi, die hij velt; want zondeloos is de Christus en de prikkel van de dood is de zonde. Al zijn macht wordt uitgeput op het ogenblik, dat zij ten top schijnt gestegen; daar breekt het derde morgenlicht aan en de verstompte prikkel wordt de gewelddenaar uit de handen gerukt! Christus verrijst en nu wat draagt Hij in die handen, die de kluisters van het graf van elkaar rukten, zoals Simson de touwen, waarmee men hem slapend omspande, als spinrag vaneen scheurde! In Zijn hand liggen "de sleutels van het graf (van de hel) en van de dood". De dood wordt als het ware opgesloten in de eigen kerker, die hij voor de gelovigen bouwde en daar wacht de getemde dwingeland in deemoedige houding de bevelen van zijn Overwinnaar en Heer. Wel blijft voor het uitwendige zijn geweld nog heersen en woeden, maar die ontbinding van de Christen, dat is de dood niet, op de zonde bedreigd, met de dodende sikkel gewapend en door een eeuwigheid van jammer gevolgd. Sterven wordt inslapen voor de discipel van de Heere; inslapen wordt ontwaken tot hoger levensontwikkeling; aan al wie één is met Christus wordt door het geloof een nieuwe een hemelse levenskiem in het hart gelegd, die de dood niet vernietigen, maar slechts ontbolsteren kan. Eeuwig leeft reeds hier wie gelooft en wat voor hem in de taal van de aarde sterven genoemd wordt, het heet in de taal van de hemel voor de laatste maal geboren te worden. Iedere ziel, die aan het geweld van de zonde door de kracht van de Levensvorst wordt onttrokken, is tevens een parel, die ontvalt aan de handen van de dood, al schijnt hij er zijn kroon mee te sieren. En eenmaal aan het einde van de eeuwen, als alle vijandschap volkomen teniet gedaan is en de Koning van het Godsrijk al Zijn onderdanen voor Zijn ogen verzamelt, dan wordt één oude, trouwe dienaar gemist en de blijde treurmars klinkt, de dood heeft de doodsnik gegeven. In zijn plaats toont de Levensvorst aan Zijn verlostten een sleutel en herhaalt nog eenmaal het woord: deze bewaart het graf van de dood! Dageraad van de onsterfelijkheid, wat toeft u aan de kimmen te rijzen? Of zou die nooit genaken? Het ongeloof

zegt het en beweert, dat het Christendom even spoorloos van de aarde verdwijnen zal, als het hemellicht van Patmos, dat de rotsen op die dag van de Heere met hoger tinten gekleurd had. Maar eer wij het geloven, nog eens het oog op die klip en in Christus ten slotte de Heere en Rechter van de toekomst aanschouwd! Of heeft u het woord niet verstaan: "Schrijf hetgeen u gezien heeft en hetgeen is en hetgeen geschieden zal na deze? " Zo lag dan de tijd in zijn drievoudige afmeting, het verleden, tegenwoordige, toekomstige, geopend en naakt voor die ogen, die als vuurstralen gloeiden. Hoe het boek van de toekomst later aan diezelfde hand werd toevertrouwd, die hier Johannes' schrik deed bedaren, het is u bekend. Maar al wist u ook dat nog niet eenmaal, u heeft u slechts de verschijning van dat uur te vertegenwoordigen en daartegenover al de macht van de wereld te plaatsen, om vrees voor hoop te zien wijken. Het gouden beeld van de wereldrijken, dat Daniël zag waaruit zijn zijn voeten samengesteld? Uit leem met ijzer vermengd: vergankelijkheid kleeft het meest krachtige en bestendige aan. Christus' voeten zijn aan blinkend koper gelijk, dat in de oven beproefd is, maar nooit bezweken: zulke voeten kunnen wel de tegenstander verpletteren, maar nooit krachteloos wankelen. De onreine mond van de wereld wat doet hij onophoudelijk horen? Wanklanken, lasteringen, woedende opstandskreten. Christus' mond draagt een tweesnijdend zwaard, dat alle vijanden velt, die zich door het tweesnijdend zwaard met wonden lieten tot genezing van de ziel. Het aangezicht van de wereld wat toont het? Vlekken van de zonde, sporen van de smart, brandmerken van de schande. Christus' gelaat blinkt als de zon in haar kracht zeker, voor die glans moeten eenmaal alle nevelen vluchten. Wat over de zeven gouden kandelaren en de zeven sterren beschikt is, Hij voorziet, Hij gehengt, Hij bestuurt het en het einde is altijd, dat de kandelaren, na tijdelijke verplaatsing, helderder branden en de sterren, na korte verduistering, heerlijker blinken. Ja, het uur komt en de tijd was reeds vóór achttien eeuwen nabij, dat Hij zichtbaar op de wolken zal terugkomen, zoals Hij zichtbaar op Patmos verscheen, nu niet meer door een Johannes, maar door alle geslachten van de aarde gezien, die over Hem rouw zullen bedrijven. Dan is voor deze aarde de laatste dag van de Heere gekomen en andermaal klinkt de bazuin maar nu de bazuin van de Archangel: "O alle u doden, kom tot het oordeel! " Voor dat vlammend oog worden alle boeken geopend; voor dat lange kleed worden de hemelen weggerold als een afgesleten gewaad; voor die blinkende voeten zal al wat ademt, gedwongen of vrij moeten knielen. En als dan aller lot voor eeuwig beslist is, dan zal nogmaals een stem als die van vele wateren opgaan, maar nu om het lied te herhalen: "Hallelujah, de eer en de heerlijkheid en de kracht zij de Heere onze God, want Zijn oordelen zijn getrouw en rechtvaardig! "

19. Schrijf nu, nadat Ik tot dat doel Mij in Mijn majesteit aan u heb geopenbaard en u van uw schrik daarover weer heb opgericht, zodat u de opdracht in vs. 11 met een goed gesteld hart kunt vervullen, hetgeen u nu in vs. 13-16 gezien heeft, als wat van grootgewicht voor Mijn knechten is (vs. 1). En schrijf verder in hetgeen Ik in Hoofdstuk 2 en 3 u zal dicteren en dat de toestand van de kerk zoals die heden is voorstelt en hetgeen Ik u verder van Hoofdstuk 4 af zal tonen als dat geschieden zal na deze, onmiddellijk na het reeds begonnen heden (Hoofdstuk 4: 1 Hebr. 4: 8).

Zo staat daar Johannes aan de zijde van zijn Heere op de rots van Patmos, zoals Mozes op Nebo's top. Een nieuwe overeenkomst! Inderdaad, Patmos is de Nebo van het Nieuwe Verbond. Evenals de Nebo tussen de woestijn van Arabië en het beloofde land, maakt Patmos scheiding tussen de voorbereidende leidingen van God en het grote einde van die leidingen in de toekomstige verschijning van de Heere. Zoals Mozes op Nebo, staat Johannes op Patmos daar en overziet van daar in het verschiet het beloofde land van het Nieuwe Verbond, het Kanaän van de hemel; het hemelse Kanaän met zijn palmbomen en waterbronnen, met zijn paradijs-geneugten en hemelheerlijkheid. Hier de hemelse Sion met zijn zangers, daar de

eeuwige loofhutten op de berg rondom Jeruzalem, ginds het water van Siloam van onder de voet van de hemelse tempels voortspringende bron; elders weer het eeuwige Pascha en de lofzang van de verlostten: het Lam is geslacht! Is het wonder dat de toon van de Apocalyps zo Israëlitisch klinkt? Maar wat is de hele Apocalyps anders dan de slotgalm van de Israëlitische Openbaring; dan de Omega van het lied, waarvan Mozes lied de Alfa is; dan het eind-accord, waarin de Davids-harp en Profeten-bazuin al haar tonen verenigen en versmelten. De Apocalyps van Johannes is als de grote hoofdrivier van de profetie, die uit de samenvloeiing van al de stromen van de Oud-Testamentische godsspraak ontstaat en in de zee van de eeuwigheid uitvliet. De stem, die daarin spreekt, is een stem van vele wateren.

20. En schrijf bij hetgeen u in vs. 13-16 heeft gezien ook die de verborgenheid van de zeven sterren, die u gezien heeft in Mijn rechterhand, wat die moeten beduiden (want daarop komt voor Mijn dienstknechten veel aan tot juist begrip van het hele boek) en de zeven gouden kandelaars (vs. 12), wat die moeten betekenen. De zeven sterren, om u reeds meteen de verborgenheid bekend te maken, zijn de engelen, de herders en leraars of opzieners Mt 18: 14 van de zeven gemeenten, als die over de zielen moeten waken en voor deze verantwoordelijk zijn (Hebr. 13: 17) en de zeven kandelaars, die u gezien heeft, zijn de zevengemeenten.

De sterren zijn engelen van de gemeenten, d. i. haar door God geroepen en door Zijn aangezicht verlichte leidlieden en geleiders in de duisternis. Zo leidde een ster de wijzen van het oosten tot de pas geboren Koning van de Joden en Daniël vergelijkt hen, die tot de gerechtigheid leiden, met sterren, die altijd en eeuwig zullen lichten.

Het is gemakkelijk om te zeggen, hoe de gemeenten door kandelaars kunnen worden voorgesteld: een kandelaar is niet zelf licht, maar draagt het licht; het licht zelf is Christus, van Hem heeft de gemeente haar licht en zij laat dat lichten. "Het licht schijnt in de duisternis" zegt Johannes in zijn Evangelie (Hoofdstuk 1: 5) "en de duisternis heeft het niet begrepen. " Maar de gemeente heeft het begrepen en schittert nu in Zijn licht en die zich wil laten verlichten, die komt tot haar, de lichtende stad op de berg, de kandelaar voor de wereld.

Alle maar denkbare toestanden, die in de kerk in het algemeen of in de afzonderlijke gemeenten tot aan de terugkomst van de Heere tot oprichting van Zijn vrederijk kunnen voorkomen, toestanden, die uit het heilige zaad van God of uit het zaad van het onkruid van de vijand en het wederzijds aanraken en bestrijden van deze beide kunnen voorkomen, worden juist in deze zeven door de Heere uitgekozen gemeenten gevonden. Juist daarom zijn zij geschikt, om als beeld van de kerk in de tijd, waarin de apostel leefde, een type te zijn voor de hele kerk en een profetie van haar ontwikkeling.

De zeven gemeenten zijn de natuurlijke kiem van de kerk van de toekomst, of in een ander beeld het schiergaren van het weefsel, welks inslag de geschiedenis van de toekomst vormt. Maar de bepaalde orde, waarin zij op elkaar volgen, noodzaakt ons om de gemeente te Efeze voor de type van de eersten en de gemeente te Laodicea voor die van de laatsten, dus ook de vijf overige gemeenten, die tussen die beide genoemd worden, voor de typen van de verschillende tussenstations van de Christelijke wereldontwikkeling aan te zien. Aan de toestanden van de gemeenten in die tijd, hem door de Heere zelf geopenbaard, had Johannes een vast punt en een veilige concrete oriëntering tot begrip van de volgende voorspelling van de toekomst.

Even als aan de gouden kandelaar van de tabernakel 3 lampen links en 3 rechts van de standaard stonden en een zich daar boven op bevond (Exod. 25: 31 vv.), zo is er ook een

oude, midden- en nieuwe tijd van de kerkgeschiedenis; van de drie gemeenten van de oude en de nieuwe tijd is telkens de middelste de onberispelijke.

Onder deze Engelen van de gemeenten kunnen hier en in het volgende bezwaarlijk louter menselijke personen, bijvoorbeeld bisschoppen, of zelfs andere kerkelijke beampten verstaan worden. Zij worden in dit schrijven nergens als bijzondere personen aangesproken, nergens wordt er iets gezegd van hun persoonlijke gezindheid, van hun schuld aan het opkomend bederf enz., maar zij staan daar als vertegenwoordigende de gemeente, ja, als de gemeente zelf. Wat hun gezegd wordt, geldt steeds voor de gemeente in haar geheel. Men zou aannemen, dat in hen de Geest, die de gemeente als een geheel bezielt, wordt aangesproken. Toch worden ook in Daniël (Hoofdstuk 12: 3), waaraan profeet de openbaring vaak herinnert, de leraars met sterren vergeleken, zoals de priester (Mal. 2: 7) een engel, een bode, een gezant van de Heere genoemd wordt en de sterren worden hier bepaald van de kandelaars onderscheiden. Misschien hebben wij daarom aan te nemen, dat deze door zeven sterren afgebeelde engelen van de gemeenten, de stand van de leraars en voorstanders in het algemeen voorstellen, zonder dat met elke engel in het bijzonder een bepaalde voorstander bedoeld is. De blinkende sterren zijn in de hand van de Heere en de lichten, waardoor de kandelaars hun glans verkrijgen. Dat echter maar één engel genoemd wordt, ofschoon in één gemeente makkelijk meer voorstanders waren (Fil. 1: 1), dat is het gevolg van het streven, om de banden van de eenheid in de gemeenten en in de kerk over het geheel te bevestigen, dat van de laatste tijden van de apostelen af en onder hun leiding steeds meer zichtbaar werd onder de Christenen.

In het algemeen is over deze aan te merken, dat hier twee gemeenten waren, waarin niets berispt wordt, te weten: de gemeente van Smyrna en van Filadelfia. Dat er een is, waarvan niets goed kan gezegd worden, namelijk de gemeente van Laodicea. In de vier was iets goeds, dat geprezen en iets kwaads, dat bestraft wordt. In al de brieven is een opschrift, bevattende een bevel: "schrijf". De schrijver is Jezus Christus, die beschreven wordt in iedere brief van zulke hoedanigheden, die in het eerste kapittel vertoond waren. In alle brieven is vooraan een bekendmaking van de nauwkeurige kennis van de Heere Jezus van alles, wat in iedere gemeente omging: ik weet uw werken. In alle brieven is hetzelfde besluit, maar uitgebreid, ieder met een belofte: "Die oren heeft hore, wat de Geest tot de gemeente zegt". Die de Heere Jezus, de Opperherder van de schapen kent, die Zijn stem en lering van andere onderkent, die een gehoorzaam hart en een horend oor heeft, merkt op en neemt het ter harte.

HOOFDSTUK 2

VIER ZENDBRIEVEN, DIE TEGEN VALSE LEER WAARSCHUWEN EN TOT STANDVASTIGHEID AANMANEN

I. Vs. 1-7. De zendbrief aan Efeze wijst een gemeente aan, die wel strengheid en vastheid; maar weinig liefde bezit. Daarom wordt zij geprezen, dat zij de kwaden niet kan dragen en beproefd heeft die zeggen, dat zij apostelen zijn maar het niet zijn. Haar wordt echter ook een berisping toegevoegd, die door merg en been gaat. "Ik heb tegen u, dat u uw eerste liefde heeft verlaten" en de ernstige bedreiging, dat, als de gemeente geen boete en de eerste werken doen zal, de Heere haar kandelaar van zijn plaats zal nemen. Wij hebben in deze gemeente de type voor ons van de Christenen in de apostolische tijd, zoals zij zich in de zestig eerste jaren van de eerste eeuw ontwikkeld had. Nog toont het valse Judaïsme zijn kracht en reeds is het heidendom op het punt om de kracht van het Evangelie door zijn zedelijk verderf op te lossen. Maar wat tot verandering daartegen door de getrouwe leden van de kerk plaats heeft, geschiedt niet in de geest van de eerste liefde en zo zal met de tijd ook strijd lust en verkeerde hartstocht zich van de Christenen meester maken, maar het einde van deze oude kerk zal zijn het verslonden worden van de landen, waarin zij haar zetel heeft, door het Mohammedanisme.

Zoals het eerste Hoofdstuk van de Apocalyps bij uitnemendheid de harmoniën van het Boek met Oud Testamentische profetie en symbolentaal doet uitkomen, zo zullen ons de twee volgende, wier inhoud de leven Brieven aan de Aziatische gemeenten uitmaken, meer bijzonder de velerlei harmoniën van het Boek met zichzelf kunnen doen voelen. Het is hier alles weer in treffend schone regelmaat en orde, afspiegeling en wederafspiegeling van veel betekenende beelden tot het vormen van allerlei nieuwe en rijke combinaties. Enige algemene opmerkingen over dergelijke, door al de zeven Brieven gemeenschappelijk opgeleverde harmoniën mogen hier de beschouwing brief voor brief en vers voor vers voorafgaan! De symmetrie, in de zeven brieven in acht genomen, werd hier reeds met een woord in het algemeen voor de aandacht gebracht. Zien wij haar nu in de volgende bijzonderheden van enigszins naderbij. Die bij elke brief regelmatig en als ware het ritmisch terugkerende indeling: "Schrijf aan de Engel, dit zegt Hij, die, Ik weet, Ik heb tegen u, Ik raad (of beveel) u, dat u, Die overwint, Die oren heeft, die hore!" is in de eerste plaats een zevenvoudige. Niet alleen door dit zevenledige van elk van de zeven Brieven, maar ook door het plechtige van hun zevenvoudige herhalingen, onderscheidt een enigszins geoefend oor hier weer Mozes in zijn scheppingsverhaal, een verhaal, dat ook daarin, onder velen, met de stijl van de Apocalyps in haar geheel overeenkomt, omdat men van geen van beiden bepaald zeggen kan dat het proza of dat het poëzie is; het is een soort van groots en indrukmakend gecadenceerd proza, waarvoor wij eigenlijk geen naam hebben. Maar let nu verder, hoe reeds dadelijk in de zeven verschillende opschriften de verschillende titels en attributen, die de verheerlijkte Gods- en Mensenzoon Zichzelf gaf, of die Hem door de schrijver van het Boek gegeven werden, in de rijke aanhef en in het niet minder rijke inleidingsvisioen van het eerste Hoofddeel hier treffend en verrassend terugkeren. De eerste Brief wordt in de naam geschreven van Hem, die de zeven sterren in Zijn rechterhand houdt en in het midden van de zeven gouden kandelaren wandelt (2: 1), en slaat terug op de beschrijving van het inleidingsvisioen (1: 10, 12, 13). De tweede aan het hoofd voerend (2: 8) de titel: "de Eerste en de Laatste en die dood geweest is en levend geworden", geeft van de zelfde beschrijving weer een ander gedeelte terug (1: 17, 18). De derde, uitgaande van Hem, die het tweesnijdend scherp zwaard heeft, wijst terug naar de voorstelling in het visioen, die wij even te voren hebben (1: 16). De vierde (2: 18) heeft ten opschrift: "Dit zegt de Zoon van God, Die Zijn ogen heeft als een vlam vuur en Zijn voeten zijn blinkend koper gelijk. Het zijn weer trekken uit de beschrijving van de hoog heerlijke

gestalte aan de ziener verschenen (1: 14, 15). De vijfde Brief herinnert (3: 1) in zijn opschrift niet slechts aan de zeven sterren, opnieuw, van het visioen, maar ook (in plaats van de zeven kandelaren, die in de eerste Brief naast de sterren genoemd zijn) aan de zeven geesten uit de apostolische groet (1: 4). De zesde Brief (3: 7) geeft in het opschrift, met een merkwaardige wijziging, een weergalm van het woord van de Verheerlijkte (1: 18 b) : "Ik heb de sleutels van de hel en van de dood. " De zevende (3: 14) hergeeft op hoogst eigenaardige, nader te verklaren wijze het Amen van de lofzegging van de aanhef (1: 6), als al niet dat van de woorden van de Verheerlijkte (1: 19) bij wege van titel terug: de Amen, met meteen bijgevoegde uitlegging: "de trouwe en waarachtige Getuige", die laatste benaming weer terugziet op de eerste van de drie waardigheden aan Jezus Christus toegekend in de aanvangsgroet (1: 5).

1. Schrijf aan de engel van de gemeente van Efeze 1): Dit zegt Hij, die de zeven sterren in Zijn rechterhand houdt (liever "vasthoudt, zodat niemand ze uit zijn hand kan rukken, of kan redden, als Hij beschermen of verderven wil, Hij, die in het midden van de zeven gouden kandelarenwandelt 2) (Hoofdstuk 1: 13 en 16).

1) De stad Efeze lag aan de helling van de beide bergen Coressus en Prion, op de linkerzijde van de bevaarbare rivier Kayster: niet ver van de monding van deze in de Icarische zee, die een deel van de Egeïsche zee vormt, dus aan de Westkust van Klein Azië. De burcht van de stad verhief zich op een rots, de haven (Panormus) lag aan de mond van de Kayster. Bij het intrekken van de Joniërs in Klein Azië werd de reeds sinds lange tijd bestaande stad onder aanvoering van Androlus in bezit genomen, uitgebreid en tot hoofdstad van de twaalf Jonische steden gemaakt. Later werd zij door Croesus veroverd, kwam vervolgens onder Perzische en Macedonische heerschappij en onder de Romeinen was zij de hoofdstad van Azië Proconsularis. Zij was zeer beroemd als grote handelsstad, nog meer als hoofdzetel van de dienst van de grote godin, die door de Grieken met de naam van de Efezische Artemis (Diana) werd genoemd. Deze is de grote Aziatische godin van de natuur, Tanaitis of Anaïtis, wier dienst zich over een groot deel van Voor-Azië uitbreidde. Haar tempel te Efeze werd eens voor het zevende wonder van de wereld gehouden. Het bouwen ervan, waartoe koning Croesus en andere steden van Klein Azië hadden bijgedragen, duurde 220 jaren. Herostratus stak die in brand, om zijn naam onsterfelijk te maken, in dezelfde nacht, waarin Alexander de Grote werd geboren. Nu werd er een nieuwe, nog prachtiger tempel gebouwd, waartoe de vrouwen van Efeze al haar versierselen gaven en van deze werden, zoals de geschiedenis in Hand. 19: 23 vv. daarop ziet, kleine zilveren modellen gemaakt en aan de vereerders van de godin verkocht, dat een rijke bron van winst voor de goud- en zilverwerkers uitmaakte. De apostel Paulus kwam eerst op zijn tweede zendingsreis te Efeze, toen hij van Korinthe door Klein Azië op het pinksterfeest van het jaar 54 naar Jeruzalem reisde. Hij kon zich echter daar niet ophouden, liet Aquila en Priscilla, met wie hij reisde, achter en door deze werd Apollos tot het geloof bekeerd (Hand. 18: 19 vv.). Op zijn derde zendingsreis nam hij na een oponthoud in Antiochië en een bezoek in Galatië en Frygië, voor geruime tijd zijn woonplaats in de zo belangrijke stad en schreef van daar de brief aan de Galaten en ook nog enige andere (vgl. het chronologische overzicht "Ac 1: 3, totdat hij vervolgens omstreeks pinksteren 57 zich naar Macedonië en Korinthe wendde en hier de winter overbleef (Hand. 19: 1-20: 2). Van hier kwam hij in de tijd tussen pasen en pinksteren van het jaar 58 op zijn laatste reis naar Jeruzalem Efeze voorbij, ontbood de oudsten van de gemeente naar Milete en nam een hartelijk afscheid van hen (Hand. 20: 3-38). Nu volgde (van pinksteren 58 tot de lente van 63) de gevangenschap te Cesarea en Rome Van Rome zond de apostel zijne brief aan de Efezen door Tychikus. Na het ter dood brengen van Paulus in het jaar 63 heeft zich Johannes uit Antiochië naar Efeze begeven en is in de tijd van 65-66 na Christus naar Patmos verbannen.

De zeven brieven, die niet de eigenlijke briefvorm hebben, maar strikt genomen slechts woorden van de Heere zijn van zo'n aard, als wij ze reeds bij de profeten van het Oude Verbond vinden, hebben alle in de vorm veel overeenkomstigs, waaruit blijkt, dat zij bij elkaar behoren. Zij bestaan 1) uit het bevel, om aan de engel van de gemeente te schrijven en de Heere, die het bevel aan Johannes geeft, noemt Zich telkenmale met een bijzonder predikaat, dat aan het gericht in Hoofdstuk 1: 13-18 ontleend is en met de inhoud van het schrijven overeenkomt Re 1: 18; 2) uit de aanspraak aan de engel of opziener van de gemeente, die echter met deze tot een eenheid verbonden en als haar belichaming is gedacht. In deze aanspraak wordt een getuigenis uitgesproken over de toestand van de gemeente een aanmaning tot boete of tot volharding daaraan verbonden, en tevens wat volgen zal, aangekondigd; 3) uit het slot een belofte bevattend aan de overwinnaar en het woord van opwekking: "die oren heeft om te horen. " In de drie eerste brieven gaat dit opwekkend woord aan de belofte vooraf, in de vier laatste volgt het er op en ook hierdoor worden, evenals door haar geografische ligging, de eerste drie gemeenten en de vier laatste elk in een bijzondere groep samengevat.

2) De gemeente te Efeze was het middelpunt van de kerk in Klein Azië; deels om de betekenis van de hoofd- en handelstad als zodanig, deels als woonplaats van de beide apostelen Paulus en Johannes. Zij was onder de zeven gemeenten die, die de algemene type van de apostolische kerk van Klein Azië, ja, in die tijd, toen de alleen nog levende apostel in haar werkte, de type van de apostolische kerk in het algemeen in zich droeg, waarvan het eerste schrijven aan haar is gericht. En evenals Johannes van daar de andere gemeenten leidde, openbaart de Heere Zich aan haar als Degene, die alle zeven sterren in Zijn hand houdt en tussen de zeven kandelaren wandelt.

2. Ik weet uw werken, ken al uw werken, uw inwendig bestaan met al zijn openbaringen in doen en laten, namelijk én uw arbeid, uw bemoeiing om te volbrengen wat bevolen is, én uw lijdzaamheid, uw volharden om de moeilijkheid te boven te komen, die u daarbij in de weg staat en dat u de kwaden niet kunt dragen, die het onchristelijke of antichristelijke in de kerk proberen in te voeren en dat u niet besmet met dat enthousiasme, dat al wat blinkt voor goud houdt, beproefd heeft degenen, die uitgeven, dat zij apostelen zijn en zij zijn het niet en heeft ze leugenaars bevonden.

3. En u heeft daarentegen verdragen, terwijl u de kwaden niet kunt verdragen, het kwaad, dat zij u daarom aandoen (1 Petr. 2: 19) en heeft geduld geoefend in het lijden; en u heeft omwille van Mijn naam gearbeid, opdat die naam de eer gegeven werd en bent niet moe geworden.

De werken van de gemeente te Efeze zijn dus tweeërlei: 1) arbeid in de Heere (1 Kor. 15: 58. 1 Thess. 1: 3 Hebr. 6: 10), 2) geduld in het lijden; beide worden vervolgens nader ontwikkeld: de arbeid bestaat daarin, dat zij de kwaden niet kan dragen en de valse apostelen beproeft en ontzenuwt; het geduld daarin, dat zij het kwaad verdraagt en terwille van Christus' naam duldt, zonder moe te worden.

In arbeid en geduld was de engel van de gemeente te Efeze een goed dienstknecht van de Heere; de verzorging van zo'n talrijke en uit zo verschillende elementen samengestelde gemeente veroorzaakte veel moeite, maar hij meed die niet, probeerde ze noch van de schouders te schuiven, noch gemakkelijker te maken; hij arbeidde daaraan met inspanning van al zijn krachten. En hoe moeilijk de omstandigheden van een stad als Efeze ook waren, onder veelvuldige bestrijding van Joden en heidenen, alsook van valse broeders hij te arbeiden had, het geduld, de volharding verliet hem niet. Zowel die trouw in het arbeiden als

dat geduld betoonde hij echter geheel in het bijzonder in de strijd tegen al wat goddeloos in zijn gemeente was. De kwaden, die hij niet kon verdragen, waren zeker verwerpelijke, zondige mensen in het algemeen, zoals die makkelijk in een grote, weelderige handelstad ook in de gemeente konden indringen. Tegenover deze en de door hen gegeven ergernis oefende hij een scherpe kerkelijke tucht; hij kon het niet over het hart krijgen, hen te laten doorgaan, maar verzette zich met ernst en energie tegen hen. Moeilijker was de arbeid tegenover verleiders, die de schijn van geestelijkheid hadden, ja, of bijzondere geestelijkheid aanspraak maakten, omdat zij voorgaven apostelen te zijn. Het waren, zoals duidelijk is, mensen van die zelfde soort, die de apostel Paulus reeds zoveel moeite hadden veroorzaakt (2 Kor. 11: 13, 23), Joden, die onder het voorwendsel aan de zijde van de ware apostelen, van Petrus en van de uitverkoren twaalf te staan, de apostel van de heidenen en diens prediking van de rechtvaardiging uit het geloof bitter vervolgden, ja, wel zullen hebben voorgegeven, van Jezus Christus zelf, of ten minste van Zijn apostelen onmiddellijk de opdracht te hebben, of zelf apostelen te zijn. Maar ook tegenover deze mensen was de engel te Efeze niet van zijn plicht afgeweken; hij had met moed de strijd tegen hen opgenomen, hen en hun aanspraken aan openlijke onbevreesde beproeving onderworpen en hen op deze weg als leugenaars bevonden en ontmaskerd. De onomkoopbare ijver had hem nu zeker verbitterde tegenstanders en bestrijders van alle soort berokkend, maar, evenals hij in de strijd tegen verleidende dwalingen en tegen het kwaad in het algemeen zijn ijver betoonde, zo bewees hij ook zijn geduld en zijn volharding hoofdzakelijk tegenover de tegenstand, die hem deze strijd bereidde, in zo verre hij die deels geduldig verdroeg, deels zich daardoor niet van de vervulling van zijn plicht liet afbrengen. Men ziet, hij had de vermaning, die Paulus bij zijn afscheid de oudsten te Efeze gaf (Hand. 20: 28-31), niet vergeten en volgde de apostel in diens ijver na.

Dat de valse profeten zich te Efeze voor apostelen, dus voor onmiddellijke gezanten van de Heere zelf uitgaven, wijst op een tijd, waarinn nog apostolisch aanzien en apostolische volmacht bijzonder aanbevelende attributen van het leraarsambt waren en valse leraars zich graag zo'n aanzien gaven, dus op de tijd vóór de verwoesting van Jeruzalem; later trad geen dwaalleraar meer op, die zich de apostelnaam zou hebben aangematigd.

Welk een opeenstapeling van de meest krachtige, elkaar schier verdringende lofspraken! U vermoedt reeds, dat zij, als niet geheel, althans voor het grootste gedeelte de voorleden toestand van deze gemeente beschrijven. Als hier toch aangeduid werd, wat zij nog in alle opzichten was, dan zou de berisping (vs. 4), nauwelijks mogelijk en de opwekking (vs. 5), om weer de eerste werken te doen, bijna nodeloos zijn. Maar niet minder verdient het de aandacht, dat hier bepaaldelijk een drietal uitstekende eigenschappen, in het begin van de lofrede aangestipt en in haar vervolg niet dadelijk vermeerderd, maar met andere woorden herhaald en tevens uitgebreid wordt. Het geheel, ingeleid door het algemene: "Ik weet uw werken", roept ons het aanschouwelijk beeld van een voortreffelijke gemeente voor ogen. Allereerst weet Jezus haar arbeid. Het geloof is bij de Efezische Christen geen afgetrokken beschouwing, geen koele overtuiging, geen onbeschrijfelijke gewaarwording alleen, maar een kracht tot leven en werken geweest. De hand, vertrouwend in die van Christus gelegd, was straks met noeste ijver aan de ploeg op Zijn akker geslagen en het hart, verenigd met Hem, was ontgloeid tot liefdebetoning. Zij hadden omwille van Zijn naam gearbeid en waren niet moede geworden. Het grote gevaar, om maar al te ras te verslappen, waar men met ijver begon, waren zij gelukkig ontweken en al gutste het zweet langs de slapen, de arm zonk niet moedeloos neer. Ja wat meer is en zo zelden geschiedt ijver en geduld waren bij haar op de schoonste wijze verenigd. De Heere kende ook de lijdzaamheid van de gemeente, die haar had doen dulden en dragen voor Zijn heilige zaak. Hevig was de strijd, die ook hier het

jeugdig Godsrijk bestaan moest tegen de hel en al haar machten. Zo diep was het zedenbederf in de weelderige koopstad verspreid, dat naar een geloofwaardig verhaal van de oudheid, de Efeziërs eenmaal een burger uit hun muren verbanden, om geen andere reden, dan om zijn uitstekende deugd, ja, dat lot aan allen toegedacht hadden, die in wijsheid uitmunten zouden. Het tegenspreken van zulke zondaren te verduren, voorwaar, het was een zwaarwichtige zaak en Efeze was op de proef niet bezwaken. Ja, wel verre van gemeenschap te hebben met de onvruchtbare werken van de duisternis, hadden zij veeleer die bestraft. De gemeente het is haar derde roem bij de Heere kon de kwaden niet dragen. Ziedaar de zachtmoedige Heiland, de lofredenaar van de onverdraagzaamheid geworden, maar van de onverdraagzaamheid tegen dwaling, zonde en onrecht. Ook te Efeze had de Satan zich voorgedaan in de gedaante van een Engel van het licht. Opgetreden onder een apostolische naam, hadden de verkondigers van een anti-apostolische leer zich doen horen. Maar waren er ook, naar Paulus' voorspelling in het uur van het afscheid, grijpende wolven ingeslopen, die de kudde niet spaarden, de kudde had de wolven ontdekt, gedoken in lammerenvacht. Een Fygellus en Hermogenes, of wie zich in Klein-Azië meer van Paulus verwijderd had (2 Tim. 1: 15), was als leugengeest kenbaar geworden. Huis en hart waren gesloten gebleven voor wie een andere leer dan de echt apostolische brachten en getooid met de driedubbele erekrans van ijver, geduld en reinheid, te midden van dwaling en zonde, stond daar de jonge gemeente, als een bekoorlijke bruid voor het oog van de hemelse Bruidegom!

4. Maar Ik heb tegen u (vgl. vs. 14 en 20), dat u uw eerste liefde, de liefde, die in het begin van uw geloofsleven aanwezig was (Jer. 2: 2) heeft verlaten.

In al de zeven brieven spreekt de Heere met de gemeente als zodanig, maar haar opzieners en eerst in deze de gemeente aan. Daaruit volgt ten eerste, dat de opzieners en de gemeente bij elkaar behoren; vervolgens, dat de opziener van de gemeente niet haar beambte, maar haar engel is, die de Heere heeft gezonden, om Zijn boodschap te volbrengen; niet hij is van haar, maar zij is van hem afhankelijk, want zijn deugden zowel als zijn verkeerdheden prent hij de gemeente in.

Zuiver in de leer en zuiver in de wandel, wilde deze ernstige herder zijn Efeze hebben en zijn arbeid had hierin gezegend gevolg. Maar niet alleen rein, maar ook innig, liefdevol wil de Heere de Zijnen hebben. Het heilig Lam van God heeft ons ook liefgehad tot in de dood en niet de reinheid, maar de liefde is de band van de volmaaktheid. Deze liefde, waartoe ook vaker door Paulus was vermaand, had Efeze verlaten. "Uw eerste liefde" zo luiden de woorden. Hoedanige liefde? Wij willen niet zo vragen; de liefde, zegt de Heere, dus de hele, volle, diepe, ruime liefde, de liefde tot God en tot de broeders, de algemene liefde en die tot de vijanden, de inwendige van het hart zowel als de uitwendige in daden. Daarom kan ook hij van de liefde wijken, die met diepe ernst voor goede zeden en reine leer grote blijdschap tot het op zich nemen van veel arbeid, ja van het kruis verbindt; en de liefde is juist dan in gevaar van te verkouden, als men in ijver voor de naam, d. i. de eer van de Heere, alle gerechtigheid wil vervullen.

Het gevaar ligt voor de hand, als een bijzondere belangrijke zaak door de drang van de omstandigheden van de kerk wordt opgelegd en daarheen zich alle kracht concentreert. Het gevaar ligt ook voor de hand, dat men de aanklachten van het geweten over het verwaarlozen van andere zaken daardoor terzijde stelt, dat men onafgewend het oog vestigt op de eenzijdige virtuositeit. Wanneer in zo'n toestand het "bekeer u" niet wordt gehoord, dan wordt ook zeer snel het Christelijke van de enige deugd, die nog overblijft en zo deze zelf in gevaar gebracht; alle eenzijdigheid eindigt daarin, dat ook de ene zijde teniet gaat.

Wat een liefde bezielde de eerste Christelijke gemeente te Jeruzalem, toen zij alle dingen gemeen had en één hart en één ziel waren! Wat een blijdschap was het, dat zij verwaardigd waren geworden, om de naam van Jezus smaadheid te lijden! Wat een ijver in de gebeden, toen de plaats bewogen werd, waar zij vergaderd waren! Het heeft zo niet lang geduurd! Deze toestanden komen ook weer in andere gemeenten voor. Paulus prijst in de Galaten (Hoofdstuk 4: 11 v.): u naamt mij aan als een engel van God, ja, als Christus Jezus enz. " En zo ondervindt het elk gelovig Christen bij zijn bekering, als hij vergeving van de zonde van de Heere ontvangt; de macht van de liefde van God, die alle zonden van het hele leven in één zalig ogenblik wegneemt, en de blik in de wonderbare wegen van de goddelijke genade verslindt ten eerste al het andere. Terwijl deze kiem van het nieuwe leven, die in het hart gelegd is, zich uitbreidt en ontwikkelt, moest zij niet aan inwendige kracht afnemen, maar integendeel toenemen. Helaas! gewoonlijk heeft het tegendeel plaats, zodat de meesten alle krachten moeten inspannen, om deze nieuwe levenskiem te bewaren, zodat die hem niet door de eis van de duivel en de verzoeking van de wereld en de traagheid en gemakzucht van het eigen vlees geheel ontroofd wordt. De uitwendige vorm van het Christelijk leven blijft bestaan, maar het ontbreekt aan inwendig leven; er zijn ook nog werken, arbeid, moeite, ook nog opoffering, verloochening, geduld, waar voornamelijk als werken van plicht. Zij komen niet meer voort uit het vuur van de eerste liefde; ja omdat het hart dat inwendig leeg voelt, wil het gemis door werken, arbeid en geduldig lijden vergoeden. Het behaagt echter de Heere niet; het zijn niet de eerste werken. Aan deze toestand is een groot gevaar verbonden. De oorzaak van die inwendig flauwe toestand moet daarin worden gezocht, dat de ziel de inwendige gebedsgemeenschap met de Heere verwaarloost, zodat zij niet meer uit de volheid van de genade put; zij bidt niet en krijgt daarom ook geen nieuwe liefde. De scheiding tussen de ziel en de Heere wordt steeds groter, het hart steeds vreesachtiger, de onbekende en onvergeven zonden worden steeds meer en het leven van het geloof, dat nog aanwezig is, trekt zich steeds verder naar een steeds nauwere omtrek terug en wordt steeds meer uiterlijk. Waar moet dat heen? Blijft de ziel op deze weg, dan is haar einde zeker het verderf. Alleen door een vernieuwde boete en bekering is weer een nieuw begin en daarin de eerste liefde te verkrijgen.

De eerste liefde is het oorspronkelijke zalige ervaren van de liefde van God en van Christus, van de wondervolle ontferming, die de zondaar, de verloren zoon, met de kussen van de Vader (Luk. 15: 20) ervaart en waardoor hij uit zijn ellende, zijn van God gescheiden zijn en zijn vervreemding van God verplaatst is in de staat van de genade, van het kindschap van God, van het hemelse leven van Christus. Zij maakt innig, liefdevol jegens de broeders, die gelijke ontferming gekregen hebben, zacht, barmhartig jegens alle zondaars; zij is de liefde tot de Heere, die onafscheidelijk is van de liefde jegens alle mensen.

De gemeente te Efeze stelt de type van de apostolische tijd en van de kerk van die dagen zo van alle zijden als geen andere voor. 1) Reeds dat is een trek, die bepaald de tijd van de apostelen karakteriseert, dat aan de gemeente tot haar lof wordt gezegd, dat zij werkt en arbeidt, en niet moe is geworden; dat zij lijdzaamheid oefent, die ondanks allen tegenstand volhardt, maar dat ook tot haar lof wordt gezegd, dat zij de kwaden niet kan verdragen. Zoals de apostolische kerk toch heeft geen latere in de wijnberg van de Heere gearbeid en al heeft ook de latere kerk de elementen van de gemeenschappelijke tucht nooit geheel laten vallen, zo lag het toch in haar omstandigheden, omdat er een onophoudelijk aangroeien ontstond en zij niet met de volksmassa's te doen kreeg, dat zij haar verplichting jegens de kwaden nooit zoals de apostolische kerk heeft volbracht. 2) Als verder aan de gemeente wordt gezegd, dat zij beproefd had degenen, die zeiden dat zij apostelen waren en het niet waren en hen leugenaars had bevonden, zo kon alleen een apostolische gemeente in de toestand komen en alleen

bekwaam zijn, om zulke aanspraken op het apostolisch ambt te onderzoeken. Deze trek leidt ons zelfs tot de eerste jaren van de apostolische kerk terug, waarin het Joods-Christelijke element nog kon beweren, in de Christelijke kerk het eerst en meest gerechtigde te zijn. 3) Verder bezat de gemeente de liefde tot de Heere en broeders niet meer in haar eerste frisheid en warmte, een deel van haar voorrang behoorde tot het betere verleden, toch waren er velen van deze, hoewel verzwakt, haar nog gebleven. Weer is dat een de apostolische tijd juist karakteriserende trek, want nergens is de eerste liefde groter en de afval van deze sterker en ontzettender geweest dan in deze kerk.

Wanneer in het leven van een mens het uur van de bekering slaat en men aan de trekking van de Vader tot de Zoon zich heilverlangend overgeeft en de mens, overeenkomstig zijn vurige begeerte, door het dierbaar bloed van Christus vergeving voor alle zijn zonden verlangt en zo aanvangt een nieuw schepsel te worden, dan begint voor hem een nieuw leven, dan gaat een nieuwe wereld voor hem open en er ontwaakt een brandende begeerte voor die Verlosser, van wie men alles, alles is verschuldigd, de eer en de liefde. Zij is vurig, gewillig, waakzaam, ijverig. Wanneer het vuur van deze liefde een tijd in 's mensen hart heeft gebrand, treedt daarvoor een koelere stemming in de plaats; de Heere onttrekt van de ziel Zijn invloed geenszins, maar de genietingen zijn minder overstelpend, de jeugdige Christen moet leren niet van aandoeningen, maar door het geloof en bij het Woord te leven, opdat ook zijn liefde tot de Vriend van de zielen, zaliger, geestelijker en voor anderen weldadiger zou worden; nu is een proeftijd daar, waarin het gevaar groot is, om wel niet geheel, maar toch ten dele achteruit te gaan, in plaats van voorwaarts te schrijden. Het behoedmiddel tegen dit gevaar is: Bid zonder ophouden.

"Ik heb tegen u, spreekt Hij, dat u uw eerste liefde heeft verlaten. " Aandoenlijke klacht, in welke zin zij ook opgevat wordt! De uitleggers hebben de vraag verschillend beantwoord, of hier aan een eerste liefde voor de Heere of voor de broeders te denken is; maar is het onderscheid wel zo groot, als het schijnt? Ongetwijfeld, menen wij, bedoelt de Heere die liefde uit het geloof, waarvan Hij zelf voorwerp en middelpunt was. Maar waar die heilige vlam op het altaar van hun hart was verdoofd, daar was tevens de band van de volmaaktheid ontsnoerd, die hen vroeger aan de broeders verbond. Zuiver van belijdenis, maar koud van hart stonden zij daar voor het oog van de Heere ach, hoe kon de Engel van de gemeente Zijn verwijtende blikken verdragen! Eerste liefde, hoe schets ik u haar gloed en glans naar waardij! Heugt hij u niet, gevoelig jongeling, die eerste schuchtere blik van ontwakend en smachtend verlangen, naar die ééne en enige heengericht, die u heel de ziel vervulde? Heeft u het immer vergeten, tedere moeder, het zaligst uur van uw leven, toen u uw eerste zuigeling aan de volle moederborst drukte? Weet u het niet meer, priester van kunst en van wetenschap, hoe warm uw hart heeft geslagen voor het ideaal van het Ware en Schone en Heilige, toen u het eerst had aanschouwd en het dacht gegrepen te hebben? Hoe stond u daar, als bij vernieuwing geboren, terwijl het oog van stille zaligheid blonk en een nieuwe wereld van hoop en genot u van verre vriendelijk wenkte! Dat was eerste liefde voor wat zichtbaar, onvolmaakt, vergankelijk was. En nu, denk u een eerste liefde voor Jezus! een liefde, waarbij het oog zich niet kan verzadigen van het staren op Zijn goddelijk beeld; waarbij het hart, aan Zijn liefdehart ter ruste gelegd, met volle teugen Zijn vrede mag indrinken; waarbij het daarbinnen zo onuitsprekelijk stil is en blij, en de geest, aan het stof van de aarde ontheven, slechts één verlangen meer kent: het verlangen om Jezus te zien en zo dicht mogelijk in Zijn gemeenschap te leven? Liefelijke bloeitijd van het geestelijk leven, hoe rept u soms de vleugels zo snel? In Efeze was die voorjaarszon ondergegaan, om voor kille najaarskoude te wijken. Voor het uitwendige vond de Heere er wellicht alles bij het oude gebleven, maar inwendig was alles veranderd en waar de vorm van het leven nog met angstige zorg werd

bewaard, was de geest van het leven geweken. De jonge bruidsliefde werd door inwendige trouwbreuk vervangen en toonde de uitverkorene van de Heere ook geen zwarte vlek op het kleed, zij voelde evenmin de eerste gloed in het hart. Ach, wat baatte het, of een liefelijke geur van ijver en rechtzinnigheid zich in Efeze's naaste omtrek verspreidde? Liefdeloosheid was het éne giftige insect, dat de hele zalffles verpestte! Niet moeilijk kan het zijn, bij enig nadenken de oorzaak van de verkoeling, althans tot zekere hoogte te raden. In de strijd met de dwaalleraars, naar Paulus' voorspelling begonnen, waren wis de hoofden heet, de harten kouder geworden. Langzamerhand was meer waarde aan zuiverheid van begrippen, dan aan warmte van de liefde gehecht; de waarheid was voorwerp van begrip en bespiegeling, meer dan van innerlijk leven geworden. De pracht van de wereldstad had sommigen verblind, anderen verleid, velen ontwend aan het verborgen leven in gemeenschap met God en de Heere. Voor niet wenigen had het Evangelie met de prikkel van de nieuwhed het waas van de schoonheid verloren. Van lieverlede was bij allen de eerste geestdrift verkoeld en onverschilligheid in haar plaats getreden. Pas aan haar gevolgen was zij zichtbaar en de toestand van de zieke gemeente, waarin dit koude vuur van lid tot lid heimelijk voortkroop, gedurig meer gevaarlijker geworden. Sinds de laatste tijd zo verbeelden wij ons was de arbeid trager van de handen gegaan en het kruis al zwaarder gevallen, omdat de liefde niet meer drong om het achter Christus te dragen. Niet langer weergalmde het nabijgelegen strand van de vurige gebeden van de broederliefde, als toen men Paulus wenend naar het schip had geleid. Kil was het in de harten, stil aan de maaltijd van de liefde geworden. Efeze, Efeze, u betreedt een afhellend spoor!

Onvergetelijk is dat beste en liefelijkste uur, toen wij voor het eerst de Heere aanschouwden, onze last verloren, de rol van de belofte ontvingen, ons verheugden in een volkomen verlossing en onze weg in vrede volgden. Het was de tijd van de lente in de ziel; de winter was voorbij; het gedruis van Sinai's donderen gestild; het flikkeren van zijn bliksemschichten werd niet meer gezien; God was verzoend; de wet bedreigde geen straf, de gerechtigheid eiste geen wraak. Toen vertoonden zich de bloemen in ons hart: hoop, liefde, vrede en lijdzaamheid ontsproten aan de bodem, de hyacint van de bekering, het sneeuwklompje van de blanke reinheid, de crocus van het gulden geloof, de narcis van de eerste liefde, allen sierden de hof van de ziel. De tijd van het gekweel van de vogelen was gekomen en wij verheugden ons met dankzegging; wij loofden de heilige naam van onze vergevende God, en ons besluit was: Heere, ik ben de Uwe, geheel de Uwe; alles wat ik ben, alles wat ik heb, zou ik U willen wijden. U heeft mij verkregen door Uw bloed, U wil ik mijzelf geven en mij geheel wijden aan Uw dienst. In leven en sterven laat mij Uw eigendom zijn. Hoe hebben wij dit voornemen ten uitvoer gelegd? Onze liefde van de ondertrouw brandde met een heilige vlam van de toewijding aan Jezus, is het ook nu zo? Zou Jezus ons met recht kunnen toevoegen: Dit heb Ik tegen u, dat u uw eerste liefde heeft verlaten? Helaas, het is slechts zeer weinig, dat wij gedaan hebben voor van de Meesters eer. Onze winter duurde al te lang. Wij zijn koud als ijs, terwijl wij een zomergloed moesten voelen en bladeren met heilige bloesems. Wij geven een vinger, waar Hij handen moest ontvangen, ja verdient, dat wij ons hartebloed aan Zijn kerk en waarheid zouden toewijden. Maar moet het zo blijven? O Heere! nadat U ons zo rijkelijk heeft gezegend, zullen wij ondankbaar en onverschillig blijven, over uw goede zaak en werk? Och, verlevendig ons, opdat wij mogen wederkeren tot onze eerste liefde en de eerste werken doen. Breng ons een liefelijke lente aan, o U Zonne der gerechtigheid.

5. Gedenk dan, waarvan u uitgevallen bent, gedenk aan uw vroeger zo heerlijke staat, aan de schone tijd van de jeugdige liefde en bekeer u en doe de eerste werken, de werken, zoals de eerste liefde die volbrengt. En als u dat niet doet, Ik zal u haastig tot uw verderf bij komen en zal uw kandelaar van zijn plaats weren. Ik zal maken, dat u geen plaats meer heeft onder de

gemeenten, ten minste geen, die zo boven anderen uitsteekt, namelijk als u zich niet, zoals Ik gezegd heb, bekeert.

Wellicht mogen wij bij het woord, hier door "uitvallen" overgebracht, aan de gevallen engelen denken, die naar de voorstelling van de Israëlitische oudheid, van hun hoge zetel in de afgrond neergestort en met banden van de duisternis op zijn bodem bewaard zijn geworden. Aan zo'n gevallen Lucifer was Efeze gelijk; waar het door eigen schuld was afgedwaald van vroegere hoogte. Maar wat geen geest van de afgrond kan, dat kan de verachterde Christen in de kracht van de levende Heere. Hij kan opstaan om zijn eerste rang te hernemen, als hij terugdenkt aan de tijd, waarin hij zoveel beter gestemd was en aan de dringende roepstem tot onverwijld bekering gehoor geeft. Daartoe wekt de verhoogde Heere deze diepgezonken gemeente. Waar Hij het gevaar haar ziet dreigen om als een vallende ster haar eerste luister te derven, wil Hij, wat zij weer als een zon zal schijnen in de oude, heldere glans. Om de nevel voor haar toegeloken oog te verdrijven, laat Hij het licht van de dag van Zijn toekomst haar op het beschaamde aangezicht vallen. Hij spreekt van een nabijzijnde openbaring en een ontzettend gericht. Als er in Efeze geen verandering kwam van tijd tot tijd zou haar schijnsel verduisteren; haar erekroon zou wegzinken; het licht van het Evangelie zou uitgedoofd worden en waar men het genadig geschenk gedurig minder geschat heeft, zou bij de koude de donkerheid van de nacht haar verbeiden. Men heeft deze bedreiging niet zelden hard en overdreven genoemd. Zulke uitleggers hebben het waarschijnlijk óók een uiterst onmenslievend woord van Paulus gevonden, als hij een brief aan de Korinthiërs met de dreigtaal besloot: "als iemand de Heere Jezus niet liefheeft, die zij een vervloeking, Maranatha. " Zij vergeten, wat onverschoonlijke misdaad de koelheid voor Jezus is en hoe Hij zelf op soortgelijke wijze eenmaal Zijn eigen volk heeft bedreigd met het woord: "Daarom zal het koninkrijk van God van u weggenomen en aan een ander volk gegeven worden, dat zijn vruchten voortbrengen zal. " Zij verzuimen daarbij te bedenken, dat hier geen willekeurige straf, maar een noodzakelijk en verklaarbaar gevolg van de koelheid van de gemeente gespeld wordt. Onverschilligheid zou uit haar eigen aard tot versmading van de dierbaarste voorrechten, versmading tot hun verlies kunnen leiden. Zij zien boven alles voorbij, wat ontzettend zegel de geschiedenis van de Efezische Kerk aan deze onheilsprofetie heeft gehangen. Verlangt u haar uitkomst te weten? De tegenwoordige reiziger door de Levant zoekt naar het vermaarde Efeze van de oudheid en vindt slechts een eenzame en verlaten streek. Een klein gehucht, Ajah-Saluk genaamd, biedt op zijn puinhopen een verblijf voor schamele landlieden aan. Het overblijfsel van een oude Christenkerk werd veranderd in een Turkse moskee. Het voormalig wonder van de wereld verdween en als er nog in het gehucht of zijn omstreken enige Griekse Christenen rondzwerven, zij zijn zo diep onkundig, dat zij zelfs met Paulus nauwelijks bekend zijn. De brief aan de Efeziërs wordt door geheel de wereld gelezen: in Efeze zelf is niemand, die hem ontcijferen kan! Zo schijnt nu Mekka's halve maan op de plek, waar de Evangelie-zon taande. Zeg het niet, dat de herhaling van zo'n zichtbaar oordeel in onze tijd niet meer gevreesd worden kan. "Dat zij verre", zo spraken ook de Joden, toen de Heere hun een dergelijk Godsgericht spelde en juichten in hun hart wellicht: "de tempel van de Heere, de tempel van de Heere, de tempel van de Heere is hier! " Nog geen veertig jaren daarna was de tempel verwoest en vertreden. Wel hebben wij de vaste belofte, dat de poorten van de hel de gemeente zelf niet overweldigen zullen; maar die toezegging is op geheel het Godsrijk, niet op bijzondere plaatsen en landen van toepassing. Wij weten het niet, wat donkere wolken zich ook over ons hoofd of dat van onze kinderen samenpakken kunnen; wij leven in een tijd, waarin men dagelijks leert, zich over volstrekt niets te verwonderen en voor alles te vrezen. Ontwifelbaar zeker is het, dat waar het geestelijk leven verkwijnt, het vonnis van de dood staat te duchten en dat, als het licht in ons tot duisternis wordt, de duisternis zelf nog eindeloos groter zal wezen. En al openbaarde zich het

misnoegen van de Heere tegen ons niet in die ontzettende vorm, waarin het zich dreigend tegenover Efeze vertoonde, wie zijn wij, lichtelijk verachterden van Zijn genade, die "vrede, vrede en geen gevaar" zouden roepen? Al blijft ook voor ons het licht op de kandelaar staan, ons oog kan zich langzamerhand voor dat licht beginnen te sluiten. Het kan niet anders, of zo ons innerlijk leven tot een barre herfst is genaderd, moet ons ook een dode winter bedreigen. Verkoelde liefde is veel moeilijker dan eerste liefde te wekken; afgebroken gemeenschap wordt minder snel hersteld, dan nieuwe gemeenschap gesloten en als het zout smakeloos is, waarmee zal het gezouten worden? Wel geeft de goede Herder Zijn schapen het eeuwige leven en zij zullen niet verloren gaan in eeuwigheid. Hij, die u roept, is getrouw en laat het werk van Zijn handen niet varen. Maar wee de mens, die uit de hoogste troost van het geloof een vrijbrief tot traagheid ontleen kon! Zo waarachtig het is, dat de Heere de Zijnen bewaart tot de toekomstige zaligheid, zo waarachtig is het tevens, dat die bewaring geschiedt door het geloof en dat, waar geloof en liefde verflauwen, de gevolgen niet te berekenen zijn. "Als u de besmetting van de wereld ontvlucht bent door de kennis van Christus en weer in haar ingewikkeld en door haar verwonnen wordt, het laatste is u erger dan het eerste geworden!" En wat zou het zijn, als dat koude hart eindelijk door de koude hand van de dood werd gebroken en u in de eeuwigheid ontwaken moest, van de vroeger gekozen weg van het leven verwijderd en vervreemd van Hem, nabij wie het u eens goed was te wezen? Ach, wij kunnen het niet indenken, maar diep voelen wij, dat de aanblik van een miskende en beledigde vriend zwaarder te verduren moet zijn, dan die van een machtige vijand!

6. Maar, en dit geeft hoop, dat het met u niet zo ver zal komen als met andere gemeenten, dit heeft u boven die te Pergamus en Thyatire (vs. 14 en 20), dat u de werken van de Nikolaïeten haat, die Ik ook haat.

Deze sekte van de Nikolaïeten is volgens oude berichten afkomstig van de Antiocheense Jodengenoot Nikolaus, een van de eerste armenverzorgeren te Jeruzalem (Hand. 6: 5). Toen deze, zo verklaart Clemens van Alexandrië (omstreeks 220 na Christus), de apostelen om zijn ijverzucht, die hij om zijn schone vrouw toonde een berisping gaven, verbrak hij openlijk de gemeenschap met deze, met beroep op een woord, dat hij vroeger zelf had gezegd: men moest het vlees parachsyai, dat hij in die zin bedoelde "doden", maar wat ook kan betekenen "misbruiken" d. i. zijn verachting ervan daardoor te kennen te geven, dat men het op ongebonden wijze zou kunnen volgen en zich zo tegen zijn begeerlijkheden verstompen. Deze laatste stelling kleefden de Nikolaïeten aan; zij gaven zich over aan een teugelloze dienst van het vlees, die zonder vrees alle begeerlijkheden diende en gaven voor, dat de vrije geest daardoor niet werd gestoord. Het blijft echter onzeker, in hoeverre Nikolaus voor zijn eigen persoon uit die oorspronkelijke overstrengende geestelijkheid later in dit andere uiterste van ongebonden vleselijkheid vervallen is, dat echter weinig waarschijnlijk is, omdat hij nooit met een andere vrouw te doen had en zijn kinderen in strenge tucht hield, of dat alleen de sekte, naar hem genoemd, zijn woord in een tegengestelde bedoeling heeft veranderd, en zich met zijn naam heeft getooid, om eigen naaktheid te bedekken. In zijn scheiden van de vrouw lag duidelijk reeds een feitelijk miskennen van de heiligheid van het huwelijk en van de vrouw en deze kon nu gemakkelijk tot een bepaald onzedelijk maken van de echt en van het vrouwelijk geslacht leiden, dat voor hen, die heidenen geboren waren, zo voor de hand lag. Evenals de Christenen uit de Joden aan een angstvallig volgen van de wet waren blootgesteld, zo waren het de Christenen uit de Heidenen aan het misbruik van de Evangelische vrijheid tot ongebondenheid van het vlees. Te Efeze nu toonden de Nikolaïeten hun aard meer praktisch, zoals het schijnt, waarom in vs. 6 van hun werken sprake is. Te Pergamus daarentegen waren de grondslagen van de partij reeds geworden tot een systeem, dat afgerond was en met het gnosticisme (vs. 24) in verband stond, waarom in vs. 15 van hun "lering."

Wat wij vooral moeten opmerken, het is de ontfermende liefde van de Heere, die met dit woord balsem giet in de pas geslagen wond. Of was het dan zoveel uitstekends, dat de Efeziërs althans zich nog in één opzicht onderscheidden van een de Heere vijandige wereld? Zou hun haat tegen de Nikolaïeten, nauwkeurig gezien en gewogen in een strenge balans, niet te licht gekeurd kunnen zijn? En welke waarde had in ieder geval deze haat, als hij niet uit de wortel van de liefde tot Christus ontsproten was? Maar nee, zo vonnist de Zachtmoedige, zo richt de Lankmoedige niet. Het Is Hem reeds blijdschap en roemstof, nu er althans nog een vonkje is, dat smeult in de koelende as. Zie, daar blaast Hij met Zijn warmen levens- en liefdeadem de rokende vlaswiek weer aan; hoort, Hij zal het gekrookte riet niet verbreken: "dit heeft u en het is uw eer voor Mij, al is het Mijn eigen werk in uw midden dat u de werken van de Nikolaïeten haat, die Ik ook haat." Ja, hoort het en aanbidt, u vooral die voelt, dat u op een lijn met de Efeziërs staan moet, als de Heere ook over u de rechtvaardig gerichte wil spannen! Nee, Hij spreekt geen verkoelde liefde als volslagen vijanden aan; Hij maakt onderscheid tussen wie gewapend tegenover Hem treedt of traag achter Hem gaat. Hij vonnist, omdat Hij voor de eer van Zijn naam en onze eigen zaligheid vonnissen moet; maar niemand is verschonend, billijk, lankmoedig als Hij. Ziet Hij in u, verachterd discipel van de Heere, nog enig overgebleven kiem van innerlijk geestelijk leven, Hij merkt het goedkeurend op, Hij kweekt het vriendelijk aan; Hij wil dat vatbare punt in uw hart tot een aanrakingspunt maken voor Zijn genezende hand. Is het ook nog slechts een dunne draad, die aan Hem u verbindt, Hij wil de draad tot een koord, het koord tot een keten verheffen, om u onafscheidelijk aan zijn dienst te verhechten. Stelt u als de Efeziërs prijs op reinheid van hart en van wandel en blijft u zich onderscheiden van de wereld, zoals zij van de Nikolaïtisch-gezinden: de Heere wil te minder de hoop opgeven om u weer te brengen uit uw verre verachtering en nadat Hij uw liefde bij vernieuwing gewonnen heeft, bij vernieuwing onder Zijn strijders u plaatsen.

7. Die oren (liever "een oor heeft, die hore 1) (Matth. 11: 15; 13: 9, 43, wat de Geest tot de gemeenten zegt, wat Ik de Heere door de Geest van de profetie aan de gemeenten laat zeggen. Die in waarheid overwint want de tot hiertoe behaalde overwinning over het kwade en de dwaalleraars is eigenlijk slechts schijnbaar, omdat die gekocht is voor het verlies van de eerste liefde Ik zal hem geven met Mij het eeuwige leven te hebben (1 Joh. 2: 25) en te eten van a) de boom des levens, die in het midden van het paradijs van God is 2), dat hij eenmaal in het rijk van de volmaking op de nieuwe aarde het zalige en in eeuwigheid voortdurende paradijsleven mee geniet.

a) Gen. 2: 9

Dit woord vormt een opmerkelijk aanrakingspunt van de Apocalyps met de drie eerste evangelisten, vooral met Mattheüs. In plaats van "oren" komt hier en zo ook in Hoofdstuk 13: 9 het "oor". Het geestelijke zintuig om te verstaan kan door de singularis worden genoemd, omdat dit slechts een is en door de pluralis om het daarmee overeenkomstig lichamelijk orgaan. Zulke verandering komt in de Schrift bij dergelijke herhalingen in de regel voor, om er op te wijzen, dat de toeëigening een levende en zelfstandige is.

De opmerking mag hier niet nagelaten, hoe altijd weer opzettelijk en harmonisch en geenszins toevallig of willekeurig, in deze brief aan de Engel van Efeze en de twee eerst daarop volgende, de uitroep: Die oren heeft, die hore! niet, zoals in de vier laatste brieven het geval is, het geheel besluit, maar de toezegging van het loon aan de overwinnaar onmiddellijk voorafgaat. Deze schijnbaar onbeduidende verscheidenheid verdeelt intussen ook hier weer het Apocalyptische zevental in een drie- en viertal; t. w. drie brieven, die met de uitroep: Die

overwint enz en vier, die met de uitroep: Die oren heeft enz. eindigen. Dat deze juist de vier laatsten zijn, is natuurlijk, omdat dus het hele zevental met die boven allen plechtige en verheven vermaning als verzegeld wordt. Wat de uitroep zelf betreft, kenbaar genoeg is hij uitbreiding en weerklink uit de hemel van dat door Jezus zo menigmaal op aarde aan het slot van Zijn leringen geplaatst en alleen in de synoptische Evangeliën opgenomen: Die oren heeft om te horen, die hore. In de Apocalyps onderscheidt zich de uitroep ten eerste door het verschil van getal: die "een oor" heeft (want dus heeft letterlijk het Grieks, ofschoon het niet wel zo in onze taal overgebracht kan worden). Maar vooral ook is de volledigheid merkwaardig, waarmee de Apocalyptische uitdrukking hier de Geest ook opneemt in het goddelijk getuigenis, terwijl zij, als ware het, van de beperkte kring van de discipelen, waartoe Jezus, op aarde zijnde, zich richtte, de blik uitbreidt over al de Gemeenten, tot welke Hij nu uit de hemel spreekt door de Geest.

2) Het eerste in de beloften van de zeven brieven is het laagste en hoogste in de vervulling. (Hoofdstuk 22: 2, 14 en 19).

De belofte heeft een dubbel doel. Ten eerste past die op de tegenstelling tegen de Nikolaiëten. Beloofden deze aan de hunnen aards genot, de Heere wil veel beter voedsel aan de Zijnen geven, waardoor de bekoorlijkheden van een kostelijke tafel worden overwonnen. Vervolgens wijst het slotwoord van de brief, evenals het begin, op het paradijs, waarin ook eens de Heere God wandelde die de verzoeker overwint, moet nu ook eten van de boom des levens, evenals het de eerste mensen was toegedacht, als zij hadden overwonnen.

U verstaat die beeldspraak. Zij voert u met uw gedachten op eenmaal naar dat verloren Eden terug, waar de toegang tot de boom des levens gesloten werd, toen de mens van de verboden boom had gegeten. Zoals de Schrift met dat Paradijs is begonnen, zo eindigt zij met op dat Paradijs ons te wijzen en ons de levensboom te tonen, daarboven door Jezus overgeplant met de eens doornagelde handen. De Heere weet het, de gelovige moet strijden, eer hij de plaats betreden kan, onder de schaduw van die boom hem bereid. Maar waar de doornen van de aarde dreigen zijn doorwonde voet te doen zwichten, daar laat de Heere hem als het ware de geur van de Paradijsrozen rieken. Wie schetst het mij, wat heil in dit geheimzinnig woord is beloofd? Leven, onverderfelijk leven in de eerste plaats; want pas toen Adam door de zonde aan de macht van de dood was vervallen, werd voor de eerste levensboom een vlammeende Cherub geplaatst. En daarbij een onschuld, aan die van Eden gelijk; een rust, zoals daar onder die koele lovertent woonde; een verkwikking, zoals alleen hemelspijs aan de hongerige en dorstige biedt; een omgeving, schoner dan de bekoorlijke dreven, die het middelpunt van het aardse paradijs tot het sieraad van de schepping verhieven; een liefde, reiner en duurzamer, dan die van de eerste bewoners van Eden innig aan elkaar verbond. Heere, wij stamelen slechts, maar wij voelen ook, hoe groot het goed is, dat U uit genade heeft weggelegd voor allen, die U in onverderfelijkheid liefhebben!

De gemeente te Efeze is, omdat zij van de Heere raad verachtte en het geloof en de liefde verloochende (men denkt slechts aan de roversynode te Efeze in het jaar 449), met deze in de oudheid zozeer beroemde stad, van de aarde verdwenen. Slechts een steenhoop en ellendige, vuile hutten, door Turken bewoond, zijn nog over en geen enkel Christen woont meer daarin.

De brief van Paulus aan de Efeziërs wordt in de hele wereld gelezen, maar te Efeze leest niemand die.

Overwinnaars zijn alle deelgenoten aan de eerste opstanding, de grote schaar, die voor de troon van God staan. (Hoofdstuk 7: 9-12) met palmen, het teken van de overwinnaars in de hand; lieden, die uit de grote verdrukking komen, die hun kleren niet slechts gewassen, maar ook wit gemaakt hebben in het bloed van het Lam. Bij de overwinnaars is de oude mens met Christus gekruisigd en staat hij onder de heerschappij van de nieuwe mens en wordt met alle krachten bestreden; de vurige pijlen van de boze blussen zij door hun bestendige waakzaamheid en gedurig gebed; de boze wereld met haar verlokkende bekoorlijkheden en voorbeelden beminnen zij niet alleen niet, maar zij worden van haar gehaat en veracht en dragen de smaad van Christus; daarom heten zij overwinnaars en triomfeerders over de duivel, de wereld en hun oude mens en zijn, tot hun bevestiging en volmaking, dragers van Christus smaadheid. Met de meeste duidelijkheid kunnen de overwinnaars ook zo gekentekend worden: Het zijn lieden, die de acht eerste hoofdstukken van Paulus brief aan de Romeinen van trap tot trap hebben doorleefd (Rom. 8: 27) en getuigen kunnen: "Maar in alle dezen zijn wij meer dan overwinnaars door Hem, die ons heeft liefgehad. " De Heere had hun door deze brief als het ware een nieuw strijdperk geopend. Als wit had Hij daarin voorgesteld: "hun eerste liefde". Naar dat wit moesten zij nu jagen. Wie het trof was overwinnaar en zou als zodanig door Hem worden behandeld. Een paradijsleven zou hem te beurt vallen, zo gelukkig als het eerste mensenpaar dat leidde hier op aarde; ja! nog oneindig gelukkiger, want de Heere zou hem plaatsen niet in een aards Eden, maar in het paradijs van Zijn God in de hemel. Daar zou voor hem de boom des levens groeien en van die boom zou hem de Heere te eten geven, zo zou hij er leven, om nooit te sterven en in Gods nabijheid de hoogste en heerlijkste zaligheid eeuwig genieten! En nu, met deze zendbrief van de verhoogde Heere voor ons, vragen wij: wat vordert Hij van een Christelijke gemeente, ook van ons? Zou het minder kunnen zijn, dan wat Hij verlangde in de gemeente van Efeze, onverdeelde, geheel overgegeven liefde tot Hem? Er was in de Efezische gemeente veel goeds. Men vond er veel kennis van en veel ijver voor de waarheid. Men vond er veel standvastigheid en geloofsmoed, om voor de naam van de Heere uit te komen en te lijden. Losbandigheid en zedeloosheid heersten er nog niet. Men verwierp er de valse leraars en had een afkeer van de werkers van de ongerechtigheid. Maar met dat al ontbrak haar nog veel, zodat bij al dat goede de kandelaar van zijn plaats genomen zou worden, de zaligheid haar nog ontgaan zou, als dat éne grote, dat haar ontbrak, niet haar eigendom werd. En dat was haar eerste liefde! Deze was verflauwd en verdwenen. Deze moest weer bij haar opgewekt worden. Zo zien wij in de gemeente van Efeze, dat de Heere van elke Christelijke gemeente, wat Hij van de onze, wat Hij van een ieder van onze vordert, als iets dat door niets anders kan vervangen worden, namelijk hartelijke, onverdeelde, geheel overgegeven liefde! Kan het ons bevreedmen?

Nadat de stad nog een geruime tijd gebloeid had, werd zij in 1391 het Turkse rijk ingelijfd en waarschijnlijk door Tamerlan in het jaar 1402 verwoest. De ruïnen hebben omstreeks 4 mijlen in omvang. Op de plaats ligt nu een ellendig dorp Adschah Solek, die naam wordt afgeleid van hāgios theologos (- heilige godgeleerde), zoals de Grieken de apostel Johannes noemen.

I. Vs. 8-11. De gemeente te Smyrna is in lijden, allerlei druk, armoede en smaad zijn haar deel en sommigen uit haar wacht nog de gevangenis. De Heere spreekt haar troost toe, maar Hij wekt ze ook op, om niet te vrezen en trouw te blijven tot de dood. Aan zo'n trouw belooft Hij tot vergoeding voor de geleden smaad de erekroon van het leven en de overwinnaar, die de ongerechtigheid hier beneden in boeien sloeg, dat die diepste kerker, de tweede dood, hem niet zou aanraken. Deze gemeente, zoals ook de naam (verwant met "mirre aanduidt, is het beeld van de martelaarskerk van de eerste eeuwen. Ontzaglijk veel smartelijks was haar bescheiden en loon van aardse zegen werd haar niet ten deel, maar wel het hemelse van het eeuwige leven.

8. En schrijf aan de engel van de gemeente van die van Smyrna 1): "Dit zegt a) de Eerste en de Laatste (Hoofdstuk 22: 13), die in de Zijnen het goede werk, dat Hij begonnen heeft, ook tot het eindevolbrengt, die dood geweest is en door de opstanding weer levend is geworden 2) (Hoofdstuk 1: 17 v.).

a) Jes. 41: 4; 44: 6

De oude, zeer beroemde Jonische handelstad Smyrna werd aan de mond van de Hermas aan het noord-oostelijk deel van de golf door de Thessaliër Thesus gesticht en lag 5 mijlen noordelijk van Efeze. Door de Lydiërs verwoest, bestond zij lange tijd slechts uit enkele weinig bevolkte dorpen, tot een van de opvolgers van Alexander de Grote Antigonos, ze een 1/2 mijl meer zuidelijk aan het zuidende van de golf weer opbouwde. Op de berg Mastusia stond de burg, de prachtige stad zelf met haar rechte straten en vele tempels en een theater breidde zich langs de zee in de vlakte uit en maakte aanspraak op de roem de geboorteplaats van Homerus te zijn, die in het nauwe dal van de Meles, paradijs genoemd, zijn grot zou hebben gehad (vandaar werd Homerus Melesigenes genoemd). Zij was toen een van de schoonste en volrijkste steden van Azië.

Over de stichting van de gemeente aldaar en haar verhouding tot de Nieuw-Testamentische tijd hebben wij geen nadere berichten. Maar uit de gespannen toestand, waarin zij volgens onze plaats tot de Joden stond, mogen wij wel besluiten, dat zij uit heidenen werd gevormd. Zij zou dan ook daardoor een latere trap van ontwikkeling in de kerk vertegenwoordigen; want de vroegere apostolische gemeenten ontstonden, evenals die te Efeze in de Jodengemeenten en breidden zich van daar onder de heidenen uit.

2) In Hoofdstuk 1: 18 had Christus gewezen op Zijn eeuwig levend zijn in weerwil van de dood. Hier wijst Hij op Zijn weer levend geworden zijn na de dood, op Zijn opstanding. Hij heeft er reden toe, want Hij wil die te Smyrna vertroosten, die evenals Hij tot in de dood getrouw moeten zijn. Opdat zij de lichamelijke dood niet schuwen, herinnert Hij hen er aan, hoe Hij die door Zijn opstanding heeft overwonnen en macht heeft ook hen op te wekken.

De woorden hebben zeer van nabij betrekking op de gedrukte stemming, nood en bloedige vervolging, waaraan deze gemeente onderworpen was. De Heere zegt: Ik ben de Eerste en de Laatste: "Wees getroost, vertrouw en zie op Mij; Ik behoud met Mijn Evangelie in de wereld de overhand; daarvoor staat u Mijn almacht en Mijn eeuwig Koninkrijk borg; Ik, de Eerste, was vóór Mijn vijanden, Ik, de Laatste, zal na Mijn vijanden zijn. " Ik ben dood geweest: "Ook Ik werd door Mijn vijanden, na langdurige vervolging, ten slotte gedood en zag Mijn sterven vooruit. Wees getroost, wanneer het ook bij u door lijden en dood gaat, zult u zoals Ik een nieuw onsterfelijk lichaam ontvangen. Ik ben weer levend geworden: zoals mijn Vader Mij door de opwekking uit Mijn rotsgraf verheerlijkt heeft, zo geef Ik ook u tot eeuwige vergoeding voor uw martelaarsdood een nieuw, verheerlijkt lichaam, dat geen vijand meer kan doden. " In deze toespraak ligt niets bestraffends, de woorden klinken als een overwinningsboodschap aan de rechtschapen en vrome lijder. Zo heeft Jezus met de oude martelaars onzichtbaar gesproken en uit die toespraak, verbonden met een trouw tot in de dood van hun zijde, ontstonden hun manmoedige belijdenissen, hun stervensmoed, hun geduld en hun blijmoedigheid op pijnbank en brandstapel.

9. Ik weet uw werken en 1) verdrukking, het door vijandschap en vervolging u berokkende leed (Hoofdstuk 1: 9) en wel voornamelijk uw armoede (maar u bent rijk) 2) (Luk. 12: 21 Jak. 2: 5. 2 Kor. 8: 9; 6: 10) en de lastering, als was uw geloof in Mij als de Zoon en Christus van

God, godslasterlijk (MATTHEUS. 26: 63 vv.), of als sloot dat opstaan tegen de Romeinse keizer in (Joh. 19: 12). En wel is die lastering het werk van degenen, die zeggen in trotsheid, dat zij Joden zijn en zij zijn het niet, niet het Israël van God (Gal. 6: 16), maar zij zijn een synagoge van de satan 3), want hij is de moordenaar van de beginne en de vader van de leugen (Joh. 8: 44) en tot zijn rijk behoren allen, die door diezelfde geest van moorden leugen bezeten zijn.

1) De woorden "werken en" worden in de beste handschriften niet gevonden. Zij passen ook hier minder, omdat "werken" alleen kunnen vermeld worden, waar van goede of kwade daden sprake is en daaruit het op zichzelf onbepaalde woord nader wordt bepaald. Hier is echter alleen van lijden sprake.

2) De Christenen te Smyrna behoorden, zoals dit ook elders over de gelovigen van de apostolische tijd is verzekerd (1 Kor. 1: 26 vv.) tot de meer arme klassen van de bevolking. Deze armoede kwam in tegenstelling met de overige glans en rijkdom van de stad te sterker uit en zal wel bij de Christelijke gemeente daar een zekere schuchtere en gedrukte toestand hebben veroorzaakt. Tegenover deze stoffelijke armoede zegt nu de Heere: Ik ken ze, maar weet, dat u te midden van uw armoede rijk bent, rijk aan geloof, rijk in God.

Omdat de armoede tussen "verdrucking" en "lastering" is geplaatst, moet zij met beiden in verband staan. De rijke Joden hitsten door hun lastertaal de heidense rechtbanken tegen de Christenen op en deze in hun armoede (vgl. Jak. 2: 5 vv.) hadden geen middelen tot verdediging, waren zonder bescherming en recht.

"Maar u bent rijk. " Is het niet, alsof de verheerlijkte Christus Zich opzettelijk nog even wonderspreukig wil uitdrukken, als vaak de Vernederde deed? Die arme Smyrners nog rijk, die misschien zoals hun Heere geen plek hadden om het hoofd ter ruste te leggen; die in de schemering van de avond te samenscholen in een povere opperzaal en bij het krieken van de dageraad weer wegslopen naar de schamelste buurten, nee, dat had geen Heidens stadgenoot begrepen of toegestemd, als hij dit blad had gelezen! maar de verdrukte gemeente o, verbeeldt het u, mijn lezers! met wat nameloos gevoel dat wonderwoord in haar midden gelezen werd en hoe menige vreugdetraan het oog van haar Engel ontrolde, die bij het lezen van dit schrift zijn armoede geadeld en zijn rijkdom meer dan verdubbeld zag. Ja, wonderspreukig en toch waarachtig woord van de Heere; want in waarheid het lijdend geloof is rijk ook in de bitterste armoede. Zie, de Heere oordeelt anders dan de wereld, die zich meest door de schijn laat misleiden. Niet het cijfer van onze aardse bezittingen, maar de som van onze geestelijke gaven en schatten wijst het uit, of Hij onder de waarachtig rijken ons rekent; niet het zilver van onze beker, maar de teug koud water, die wij daarin voor een discipel geschonken hebben, maakt in Zijn ogen ons groot. Ik weet het, geliefden, allen zijn wij door de zonde arm en ellendig; schamelen, die talenten schuld te betalen hebben en geen denariën ter afdoening geven kunnen. Maar zijn wij met die armoede en schuld gelovig tot Christus gegaan en werden wij door het geloof verenigd met Hem, dan is verbazende gedachte geheel Zijn rijkdom tegelijk de onze geworden, Al ontvangt u dan een stiefmoederlijk deel van de aarde, u heeft een rijke Vader daarboven; al zijn de vier naakte muren, die u bewoont, niet eenmaal uw eigendom, u heeft een schone erfenis in Gods heerlijk huis in de hemel; al becijfert u uw aards vermogen bij penningen, u mag aarde en hemel met al hun heerlijkheid aanzien en het hoofd ontbloten en spreken: "alles is het mijne, want ik ben van Christus! " O, wie deze getuigenis in zijn hart mag voelen: Gods rijkdom de mijne; de volheid van Christus de mijne; de erfenis daarboven de mijne nee, hij mag over aardse armoede niet klagen en hij zal ook niet klagen.

3) De vleselijke hoogmoed van de Joden en hun goddeloze ijver voor de wet was reeds ten tijde van de apostel Paulus de oorzaak van hun eigen ongeloof en van hun vijandschap tegen de Christenen, die zich ook in valse lasterende aanklachten openbaarden, waaronder die oude lastering van oproermaken (Luk. 23: 2) bij de heidenen het meest zal hebben betekend (Hand. 17: 6. v.), te meer als dat in een tijd voorviel, waarinn de Romeinse overheid om de oorlog in Judea dubbel waakzaam en wantrouwend moest zijn.

De Joden roemden op hun naam: "Joden en kinderen van het koninkrijk, medeleden van de gemeente van de Heere (Num. 31: 16) was voor hen hetzelfde. In deze zin genomen was de naam, die zij zich gaven, een aanmatiging; er waren geen andere Joden dan die, die de ware en inwendige kentekenen van medeleden van het rijk van God hadden en dat waren geen andere dan de Christenen (Rom. 2: 28 v. ; 9: 6). Om hun haat tegen de ware kerk noemt de Heere hen Synagoge van de Satan. Het woord "Synagoge" komt bij Jak. 2: 2 nog voor van de gemeenschap of de vergadering van de Christenen. Op grond van onze plaats verkreeg echter het woord onder de Christenen een kwade betekenis en werd het gewoonte de Synagoge van de Joden tegenover de kerk (Ekklesi a) van de Christenen te stellen.

De Heere zelf ontzegt hier de Joden naar het vlees, die nu tot een Jodendom zonder beloften zijn gezonken, het recht, zich het uitverkoren, het ware volk van God te noemen en kent integendeel die naam toe aan de Christenen, die uit de heidenen vergaderd zijn. De gemeente te Smyrna stelt dus een latere trap van ontwikkeling van de kerk voor dan Efeze, waar het Joodse element zich nog in de inwendige toestanden deed gelden, want die voorgaven dat zij apostelen waren (vs. 2) konden slechts zodanige zijn, waarvan het mogelijk was, dat zij de Heere gezien en met Hem verkeerd hadden (Hand. 1: 22 v. ; 2 Kor. 11: 22 Wilde men beproeven met weinige woorden de geschiedenis van de martelaars in de apostolische tijden tot Constantinus voor te stellen, dan zou men aan de korte beschrijving, die de Heere van Smyrna geeft, niets hoeven toe te voegen, noch iets daarvan af te nemen.

Daar zitten zij in Smyrna te samen, in hun synagoge verenigd, waarvan de Satan, de grote tegenstander van God en de Zijnen, het onzichtbaar opperhoofd is. Zij scherpen in het duister hun pijlen; zij spuwen in het rond hun vergif. Welke arm zal die bozen beteugelen, wat stem hen opeens doen verstommen? Ik, spreekt de Heere uit de hemel en treedt als Derde op in de strijd tussen Jood en Christen gevoerd en kiest de partij van de verdrukten. Met eigen hand scheurt Hij het spinragweefsel van de boosheid vanéén en rukt van de geveinsdheid het masker met één greep van het aangezicht. "Zij zijn geen Joden", zo roept Hij van hun tegenstanders met verontwaardiging uit, als waarmee eens Paulus geschreven had: "Zij zijn niet allen Israël, die uit Israël zijn. " "Zij zijn een synagoge van de Satan", zo vonnist Hij hen, zoals vroeger op aarde Zijn ongelovige tijdgenoten: "u bent uit de vader de duivel. " En waar nu die satans synagoge een aanval op Zijn geestelijke tempel beproeft en hen, die priesters in deze tempel zijn, met schande beladen wil, daar eert en roemt Hij openlijk Zijn zwaar belasterde vrienden met het veelbetekenend woord: "Ik weet uw werken! " Hef het oog omhoog, verdrukte gemeente! Op uw geschandvlekte kruin drukt de Koning van de Joden een erekroon, die de hand van alle vijandige Joden, die de Satan zelf er in eeuwigheid niet afrukken kan! Zo was er dan toch Eén, die door de lasteraars niet op het dwaalspoor geleid is; zo heeft dan de belaagde onschuld in de hemel een Getuige gevonden; zo moge dan de slang haar venijn tegen de duiveneenheid van de weerloze Christenen uitbraken, de grote Slangvertreder zal haar welhaast onder Zijn voeten verpletteren! Want zo is de Heere, mijn lezers. Hij eert, die Hem eren en handhaaft op Zijn tijd hun zaak, waar die door de boosheid van de wereld miskend is. Zeg niet, dat u die hoge troost in onze tijd slechts weinig en zelden nodig heeft.

De Joden betekenen hier een soort van lieden, die door de werken van de wet behouden willen worden en van de vrije genade niet onderworpen waren, omdat zij zich slechts uiterlijk, maar niet inwendig wilden bekeren. De naam "Jood" is zinnebeeldig, evenals die van de Nikolaïeten. Bij de bisschop van Efeze hadden zich de tegenstanders voor apostelen uitgegeven; hier vertonen zich deze vijanden als Joden, als rechtvaardigen door eigen verdiensten. Omdat de Joden zoals bekend is, vaak aanklagers van de gelovigen en aanstokers van de vervolgingen (1 Thess. 2: 15, 16 en het boek van de Handelingen), hoofdtegenstanders van de leer van de vrije genade en van oudsher eigengerechtig waren, zo is het licht denkbaar, dat er zich ook Joden-Christenen onder deze Joden bevonden; alleenlijk durven wij deze benaming hier niet op eigenlijke Joden toepassen, omdat er in alle Christengemeenten en onder alle volken zulke Joden zijn geweest. Jezus, de Alwetende, kentekent deze Joden kortweg als een vergadering van de Satan (Joh. 8: 44). De Satan is een tegenstander van de vrije genade; hij maakt de lieden zo werkijverig, zodat zij zichzelf in hun doen behagen en hem zo de toegang tot het hart vergunnen; want bij een in waarheid bekeerde ziel, in het bloed van Christus gerechtvaardigd en die meester over zijn oude mens geworden is, heeft hij het veld verloren. De tegenstanders van de armen, naar Christus' oordeel, zo rijke bisschop, waren dus dragers van het beginsel van de eigengerechtigheid, evenals de tegenstanders van de bisschop van Filadelfia (3: 9), die ook een synagoge van de Satan genoemd worden. Zonder deze zielenmoordenaar zouden de heldere grondwaarheden van het Evangelie niet zodanig verdonkerd zijn geworden, zoals dit in de Satansscholen sinds Christus' hemelvaart is geschied. De Satan is de oorzaak van de dwaalleringen en de mensen zijn zwak en onoprecht en slecht genoeg om zijn werktuigen te worden.

10. Vrees geen van de dingen, die u verder en veel zwaarder dan tot hiertoe lijden zult. 1), Zie, de duivel zal enigen van jullie in de gevangenis werpen, dat Ik hem voor dat doel zal toelaten, opdat u verzocht wordt (Gen. 22: 1); en u zult een verdrukking hebben van tien dagen. Maar bent gedurende die juist afgemeten tijd van verdrukking getrouw tot de dood en Ik zal u geven de kroon des levens 2) (Jak. 1: 12. 1 Petr. 5: 4)

1) Ruim honderd jaren later, 167 na Christus brak onder de keizer Markus Aurelius over de gemeente een vreselijke vervolging uit, die door de Joden was opgewekt en waarover zij zelf in een schrijven aan de gemeenten in Pontius bericht. Deze keizer, die de ongewijde geschiedenis onder de edelste personen in de tijd van de keizers rekent, heeft in deze kerkgeschiedenis zijn naam met bloed getekend en de beide vervolgingen te Smyrna, in Klein-Azië en te Lyon en Vienne in Gallië in het jaar 177 behoren tot de bloedigste, waarvan de geschiedenis melding maakt. Zij onderscheidde zich van de vroegere vooral doordat nu de Christenen in het bijzonder werden opgespoord en martelingen werden aangewend om hen tot afval te dwingen. Hij was, als Stoïcijns filosoof, met filosofische duisternis vervuld en kon in het Christendom niets anders zien, dan theoretisch een nieuwe vorm, waarin het oude bijgeloof verscheen en praktisch een poging om de bestaande staatkundige orde omver te werpen. Om het laatste schreef hij een streng straffen van de Christenen voor door verschillende martelingen tot verdelging van de verkeerdheden; door het eerste zag hij in de blijdschap van de Christenen bij het sterven slechts dweperij en meende dat het sterven met overleg en waardigheid moest geschieden zonder vertoon en achtte het niet eens van de moeite waard de Christelijke geloofsleer te leren kennen. Toen de vervolging te Smyrna uitbrak was Polykarpus, een leerling van Johannes, opziener van de gemeente en was deze reeds op hoge leeftijd. De proconsul van Klein-Azië probeerde eerst de Christenen door beden en bedreigingen tot afval te bewegen en toen dat niet baatte, wendde hij martelingen aan. Met geselen ontvleest, zodat alle spieren en aderen zuiver lagen, op puntige palen gelegd, bleven de martelaars toch standvastig en die standvastig bleef werd de wilde dieren

voorgeworpen. Zolang zijn plicht het hem gebod was Polykarpus, de leraar van Azië, de vader van de Christenen, de "verwoester van onze afgoden", zoals de tegenstanders zelf hem noemden, aan de vervolging ontsnukt. Toen nu echter de beurt ook aan hem kwam, bereidde hij zich gedurende verscheidene dagen met gebed voor, weigerde tegenover zijn rechters de Heere te vloeken, die hij 86 jaren lang gediend had en die hem nooit enig leed had gedaan en besteede de brandstapel God lovend, dat Hij hem had verwaardigd onder het getal van Zijn getuigen een plaats te mogen innemen en aan de drinkbeker van Christus' lijden deel te nemen, waarop hij, omdat de vlam hem niet verteerde, met het zwaard doorboord werd. Dit geschiedde op de Paassabbat van het jaar 168 of 169 (het kan volgens de plaats dienaangaande in het boven vermelde schrijven niet bepaalder worden gezegd). Zo verkrijgt het "die dood was en levend is geworden" in vs. 3 nog een bijzondere betekenis. Na zijn ter dood bringing wilde de proconsul het niet weten, dat er nog meer Christenen waren en zo komen de 10 dagen in vs. 10 ook voor in een eigenaardig licht; Zijn dood drukte het zegel op de vervolging en besloot die. Wat de zo-even genoemde "tien dagen" aangaat, zij duiden aan wat onder de korte tijdsruimte het langste is (Gen. 24: 55. 1 Sam. 25: 38 Dan. 1: 12). Het getal wordt genoemd, dat de enkelvoudige getallen afsluit en dus iets geheels, iets volledig in zich heeft, maar toch het gebied van de tientallen of honderdtallen niet betreedt, dus een maat aanduidt, die het vermogen niet te boven gaat, al is het ook iets groots (1 Kor. 10: 13). Omdat wij intussen de dagen in profetische zin, gelijk aan jaren moeten rekenen Re 10: 7, is in de vervolging te Smyrna, die in Gallië, die 10 jaren later onder dezelfde keizer uitbrak, ook ingesloten. Ook in deze moest een hoogbejaarde bisschop, de 90-jarige Plotinus, zijn leven laten en in het algemeen is deze het volkomen pendant van die te Smyrna. Overigens merkt men nog op, dat juist 10 Christen-vervolgingen worden gerekend, en zo is Smyrna de type van de martelaarskerk van de eerste eeuwen in het algemeen, zoals wij boven reeds hebben aangemerkt Re 8: 1.

"U zult een verdrukking hebben van tien dagen. " Men is gewoon, deze uitdrukking van een onbepaald, maar kortstondig tijdperk te verstaan, en zich daartoe te beroepen op enkele Schriftplaatsen. Naar onze mening kunnen echter ook die uitspraken de willekeurige verklaring niet staven en ziet men langs deze weg de bedoeling van de Heere voorbij, om Zijn gemeente te troosten door de aanwijzing van de voorbestemde duur van de beproeving. Intussen kunnen wij evenmin met anderen instemmen, die hier aan de tien vervolgingen van het Christendom onder verschillende Romeinse keizers gedacht willen hebben. Veeleer vermoeden wij dat de Heere een tiendaags donker tijdperk bepaald voor deze éne gemeente bedoelt, dat in een kort daarna ontstane vervolging werkelijk doorleefd is geworden, maar dat wij, bij gebrek aan de nodige oorkonden, niet nader aanwijzen kunnen. Hoe het zij, er trokken nieuwe, en nog zwarter onweerswolken boven het hoofd van de reeds beproefden samen. Straks zouden zij niet slechts de beroving van hun goederen met blijdschap aan te zien hebben, maar tevens hun vrijheid, mogelijk hun leven bedreigd vinden. De Satan, hoofd en aanvoerder van elke strijd, die zich tegen het Godsrijk verhief, zou niet rusten voordat hij enigen van de vrijgemaakten van Christus in slaafse boeien geslagen had. Die verdrukking zou tevens een zware verzoeking tot afval en ongehoorzaamheid worden; de Boze had andermaal begeerd, Jezus' vrienden als tarwe te ziften. Op niets moesten zij zo minder rekenen, dan op langdurige of stoorloze rust. Zie, de vijand rukt vast aan met vliegende banieren hoor, daar spreekt de overste aanvoerder tot zijn krijgsknechten woorden van vrede en troost. Nee, Hij wil niet uit verkeerd gewijzigde liefde het gevaar voor de Zijnen verbergen; Hij waarschuwt, opdat zij zich wapenen zouden. Maar tegelijk met het gevaar wijs Hij hun reeds het eind van de bezoeking. De elfde morgen zou uit de kimmen niet rijzen, of de gevulde kerken zouden van liederen van bevrijding weerklinken. Niet allen, énigen slechts zouden in het vooraf gegaan tiental de prooi van de vijanden worden. En waar aller hart

omwille van de broeders van angstige vrees vervuld wordt, daar grijpt de Heere als andermaal iedere zinkende Petrus op de zee bij de hand met het woord: "Vrees geen van de dingen, die u lijden zult! Ik ken het getal; Ik doorgrond de bedoeling; Ik vrijdel het opzet van de bozen. Heidense macht zal u even weinig verwinnen, als vroeger de Israëlitische boosheid. "Ik ben met u alle de dagen! " Is het niet, mijn lezers! alsof Hij al die verdrukten en lijdenden aan het warme liefdehart trekt en met woorden zo innig, als slechts een onbepaalde liefde kan ingeven, hen gerust stelt, meer dan een moeder haar kroost?

2) Smyrna, de Mirre, de bittere moet bijzonder vertroost worden en al de bitterheid van de verdrukking in zoete en zalige vreugde worden verwisseld.

Nee, het is niet gemakkelijk om tot in de dood toe getrouw aan Jezus te blijven. Wij mensen, die zo licht even gereed zijn tot beloven als traag tot volbrengen, mogen in een enkel ogenblik, vaak niet zonder tranen en gebeden, die onbezweken getrouwheid Hem toezeggen, ach, de wereld houdt niet op, ons tot telkens nieuwe ontrouw te lokken; het hart is bedrieglijk en onstandvastig van aard en de discipel van de Heere, die het door Zijn genade enigzins leerde verstaan wat het zegt "tot in de dood toe getrouw", slaat een bekommerde blik op zichzelf. Niet een énkél uur, niet een énkéle kracht, niet een énkél offer, dat licht is voor vlees en bloed, aan God en Christus te wijden, maar met al het onze onszelf onvoorwaardelijk, ons onverdeeld, ons voor eeuwig tot Zijn beschikking te stellen, daarin oprecht en blij te verkeren, om het even of de wereld ons met haar verzoeking omringt, of dat zij, wat vaak nog meer ondraaglijk is, ons belacht met haar vlijmende spot; het zachte juk van Christus, dat wij vrijwillig opnamen, nooit van de schouders te werpen, al biedt de zonde vrijheid en genieting ons aan; het kruis, dat Hij oplegt, volstandig Hem na te dragen, al kunnen wij het ontvluchten, door de hand aan de wereld te reiken; dat en zoveel meer als in het éne woord "trouw tot in den dood" is begrepen wie hoort het zich opsommen, zonder huiverend uit te roepen: "wie is tot deze dingen bekwaam? " Niemand van ons zeker in eigen kracht, maar ieder, die gelooft door de kracht van de Heilige Geest. Nee, zeg niet, dat het onmogelijk is om die hogen eis te volbrengen. Moeilijk moge het zijn voor het vlees, alle dingen kan de lijdende Christen door Christus, die hem kracht geeft van boven. Zie, waar het geloof in ons leeft, dat de Heere ons onuitsprekelijk liefgehad heeft, daar ontwaakt de lust om ook het liefste ten offer te brengen aan Hem; die Zijn leven ons gaf. Waar de liefde tot Christus de ziel van ons aanzijn geworden is, daar stort zij heldenkracht in, om ook de zwaarste strijd niet te schromen. Waar de hoop van de heerlijkheid ons aan de lage aarde ontvoert, daar wordt de moed in ons wakker, om ook de steilste weg niet te schuwen, die heenleidt naar de eeuwige kroon. En waar bij dit alles het gebed ons boven eigen zwakheid verheft, nee, zeg daar niet dat u iets onmogelijk zijn zou; het was twijfelen aan de eigen almacht van God! Ja, zoals het de Geest van de Heere is, die de Polykarpussen aangordt, zo is het nog die Geest, die ons tot hun gelijkvormigheid wat zeg ik, die ons tot gelijkvormigheid aan de grootste Overwinnaar verheft. En waar deze in ons geboren wordt is het niet zo, Christenen? daar openbaart zich ook de heerlijkheid van het lijdend en strijdend geloof, al is het ook slechts in haar eerste beginsel. Daar zouden wij Christenen, uw hart zegt immers Amen, al heeft ook dat hart voor zichzelf, daar zouden wij, als God het eiste, liever alles op een wankel spel willen zetten, dan Hem te verliezen, buiten wie wij nu eenmaal niet leven kunnen, al konden wij ook buiten Hem sterven. En al dagen ons wereld en afgrond ten strijde, boven het bazuingeschal van iedere strijd horen wij de hemelstem ruisen: "Wees getrouw tot de dood en Ik zal u geven de kroon des levens! " "Ik zal u geven de kroon des levens. " Onze beschouwing van de heerlijkheid van het lijdend geloof bereikt haar toppunt, het ligt buiten de grenzen van de tijd. Het overwinnend Smyrna gekroond, ziedaar het laatste toneel, dat Jezus zelf voor de gewijde verbeelding ons plaatst. Richt uw blikken naar boven! Daar staat de grote Overwinnaar, door van wie alleen de triomf

van de Zijnen mogelijk werd, met de blinkende kroon in handen, waardig om die ten prijze van duizend levens te kopen, als zij door eigen werk of verdienste immer gekocht worden kon. Wie zal het ons zeggen, welke wereld, nee, welke hemel van heerlijkheid in dit éne woord is begrepen? Het eeuwig leven hiernamaals een kroon, voor de trouwe strijder bereid zeg u ons eenmaal, wat het in heeft, trouwe Polykarpus, die nu reeds bijna zeventien eeuwen met die blinkende diadeem bent versierd: "nee, zeg U het ons heden, rechtvaardige Rechter, die hem eenmaal aan al de Uwen zult reiken. De Heere omschrijft en versterkt Zijn Woord met de toezegging: "die overwint, zal door de tweede dood niet beschadigd worden. " "De tweede dood! " Wie geen vreemdeling in het Boek van de Openbaring is, weet het ook, welke hel van ellende in dat éne woord wordt getekend. Maar die zich daarbij nog eenmaal in Smyrna's toestand verplaatst, beseft tegelijk, welke hoge moed dat woord aan alle strijders moest instorten. Eenmaal was het de mens gezet om te sterven en mogelijk was het ongetwijfeld, dat hun dood door een bloeddooop werd voorbereid. Maar getrouw tot de jongste snik, zouden zij juist daardoor voor een tweede, veel erger dood zich bewaard zien, en na de martelkroon de kroon des levens ontvangen. Ontrouw aan Jezus, zouden zij later toch die eerste dood niet ontgaan en naast die een tweede te smaken hebben: in die poel van vuur en sulfer zou de ontrouwe zijn vreesachtigheid boeten. Krachtige waarschuwing en heerlijke belofte daarnaast! Reeds ondervinden de getrouwe belijders van Smyrna daarboven, hoe hij, die hier zijn leven voor Jezus verloor, het eeuwig leven gewon en zij triomferen met de Heere over de machtigste vijand, die over hen geen macht meer kan tonen. Ja, is het niet, alsof zelfs aan de aardse gemeente van Smyrna een deel van de onverderfelijkheid afgestaan werd, die de hemelse daarboven geniet? Terwijl de kandelaar te Efeze werd omgekeerd, bleef die te Smyrna nog branden tot op de huidige dag. Menige strijd is na de tien donkere dagen voor stad en gemeente begonnen: maar na iedere aanval heft zij zegevierend het hoofd weer op. Het vuur heeft haar bij herhaling geteisterd, maar haar spoor van de aarde niet uitzekert. De stad, die zich op Homerus en Polykarpus verheft, schittert nog in al de pracht van de natuur en bloeit door de schatten van de handel. "Het is een lauwerkrans en een martelaarskrans, die uit de geschiedenis van Smyrna bestendig ons tegenblinken", zo riep een van de nieuwste reizigers uit. "Het is een morgenrood van de eeuwigheid, dat zijn stralen op die oude stad schijnt te werpen", zo schreef een ander in vrome verrukking. (v. Schubert). Werkelijk schijnt het, alsof de Heere van de kerk aan de tijd het bevel heeft gegeven: "u zult deze tempel niet slopen. " Aardbevingen hebben Smyrna's bodem geschokt, maar haar niet in de diepte doen zinken. Turken hebben haar sinds eeuwen bestookt en gedeeltelijk ingenomen, maar nog wappert de kruisbanier boven het hoofd van dertigduizend Christenbelijders. Ja, ook voor onze landgenoten wordt het Evangelie van de Heere er in een kleine tempel gepredikt en Neerland is niet slechts door handels, -maar door geestelijke betrekking aan het tegenwoordige Smyrna verbonden. Och of een dubbel deel van de geest van het oude op ons en de onze mocht dalen.

11. a) Die ore heeft, die hore wat de Geest tot de gemeente zegt (vs. 7). Die overwint zal door de tweede dood niet beschadigd worden.

a) Matth. 13: 9

"Die overwint" ontvangt niet slechts een heerlijk goed (vs. 10), maar ontvlucht ook een vreselijk kwaad. Wie zou zich hoeven te bedenken, als hem de keuze werd gesteld tussen de gewoonlijk zo genoemde, de lichamelijke dood en de andere dood, de eeuwige verdoemenis, die degenen wacht, die niet getrouw zijn tot de dood! (vgl. Matth. 10: 28).

Bij het verval van het Oosters-Romeinse rijk kwam Smyrna 300 jaren lang aan de Genuezen; 1402 liet de Tartaar Timur hier een toren van mensenhoofden oprichten. Verscheidene malen, het laatst nog in 1856, werd de stad door vuur en aardbeving verwoest. Toch is zij heden nog de grootste stad van Klein-Azië, door meer dan 120. 000 inwoners bevolkt, waaronder ook vele duizende Christenen; zelfs de evangelische kerk heeft daar een plaats en een hospitaal, door diakonessen van Kaiserswerth bediend, geeft getuigenis van de levenskracht van het in liefde werkzaam geloof.

Als onze Heere door de tweede dood in tegenstelling tot de natuurlijke of lichamelijke, de geestelijke en eeuwige dood verstaat en dus aan een hele verwijdering van het volzalig Opperwezen en aan een eindeloze rampzaligheid doet denken, dan verklaart Hij, die de Almachtige is en de Overwinnaar over dood en graf, dat Hij er voor instaat, dat Zijn duurgekochte en verlore gemeente, al is zij in dit leven ook blootgesteld aan al de aanvallen en het geweld van de macht van de duisternis, voor niets te vrezen heeft, en dat zij in Hem en door Hem voor eeuwig zal bevrijd zijn van het verwoestend en verdervend geweld van de Satan, van dood en graf en dus door niemand of niets immer zou kunnen beschadigd worden. Zo'n hoop moet zelfs in boeien blijdschap geven, onder lijden vertroosting scheppen en bij het naderen van de dood, al was het dan ook een geweldig sterven, het hoofd vrijmoedig en blijmoedig opwaarts doen heffen, omdat de overwinning eeuwig zeker is en zeker.

III. Vs. 12-17. Aan de gemeente te Pergamus betuigt de Heere, dat zij standvastig zich heeft vastgehouden aan Zijn naam onder zeer moeilijke omstandigheden, maar tevens moet Hij haar berispen, dat zij te toegevend geweest is tegenover hen, die tot heidense verkeerdheid probeerden te verleiden. Daarvoor moet zij boete doen, opdat zij niet tot haar schade ervaarte, wat Hij zelf zegt, die met die mensen krijg zal voeren met het zwaard van Zijn mond. De overwinnaars belooft Hij te eten te geven van het verborgen manna en hun een witte met een nieuwe naam beschreven steen te zullen geven. In de toestand van deze derde gemeente hebben wij het beeld van de kerk voor ons, zoals zij, nadat in de vervolgingen van verscheidene eeuwen de Balak van het Romeinse keizerrijk niets aan haar had kunnen hebben (Num. 22: 1 vv.), nu des te grotere schade ondervond door de Bileams politiek, omdat sinds het overgaan van de Romeinse keizers tot het Christendom vooral de Oosters-Griekse kerk door keizerlijke gunst en hoftheologie zich liet verleiden tot het eten van afgodenoffer en boeleren met de wereld en zo aan het Caesareopapisme ten prooi werd.

12. En schrijf aan de engel van de gemeente, die in Pergamus 1) is: "Dit zegt Hij, die het a) tweesnijdend scherp zwaard heeft (Hoofdstuk 1: 16).

a) Openbaring 2: 16

Pergamus was een stad in het dal van de Caicus, waarmee zich hier de Selius en Cetius verenigt, zes uren van de Elanitische zeeboezem verwijderd, in het Klein-Aziatische landschap Mysië. Zij lag aan de voet van een hoge kegelvormige berg, waarop zich de vaste burcht bevond en stond door de bevaarbare Caicus met de zee in verbintenis. De tijd van haar stichting is onzeker. Haar bewoners, reeds in Xenophons tijd voornamelijk Grieken, leidden hun afkomst af uit Arcadië en brachten de naam van de stad terug tot Pergamus, een zoon van Pyrrhus en Andromache, die de vorige koning van het landschap in een tweestrijd had gedood. In het jaar 284 voor Christus had Lysimachus de vesting van Pergamus met een schat van 9000 talenten aan Philetaerus ter bewaking toevertrouwd, maar deze van hem afvallende, om de dodelijke haat van zijn gemalin Arsinoë, maakte zich van de stad meester en wordt voor de stichter gehouden van het Pergameense rijk, hoewel hij voor zichzelf nog niet de

koningstitel aannam. Zijn opvolgers heetten alle Attalus of Eumenes, waarvan Eumenes II het rijk met het grootste deel van Voor-Azië uitbreidde en in zijn hoofdstad een bibliotheek aanlegde die met die van Alexandrië wedijverde en aanleiding gaf tot vervaardiging van het naar die stad genoemde pergament. Na 155 jaren werd het rijk door de Romeinen in een provincie veranderd en Pergamus, het middelpunt van alle hoofdwegen van West-Azië, zetel van een hoog gerechtshof. Volgens Strabo bezat de zo-even genoemde bibliotheek bijna 200.000 handschriften. Onder haar grote mannen wordt de arts Galenus geteld, die in de tweede eeuw wijsgerige, wiskundige, taal- en geneeskundige werken schreef, waarvan de laatste nog vooral hun waarde behouden. Pergamus, dat met de omtrek een klein koninkrijk had uitgemaakt van dezelfde naam, was door Attilus III, zonderling genoeg, aan Rome vermaakt (133 voor Christus) tegelijk met zijn aanzienlijke schatten. (Strab I. c. Hor. I. Carm. 1.).

De post, die de Christelijke gemeente te Pergamus met haar engel bezet had, was een, die bestendig aangevallen was, te midden van het land van de vijanden. Daarom toont Zich de Heere aan deze engel als degene, die het scherpe tweesnijdende zwaard heeft. Deze titel was hem in de eerste plaats een troostvol getuigenis, dat de Heere zelf met hem en voor hem streed en met de onweerstaanbare scherpte van Zijn zwaard alle machten van de duisternis neer zou slaan. Hij was hem echter ook een ernstige vermaning, want de Heere heeft een zwaard, dat niet slechts naar ene zijde snijdt; niet alleen de vijanden van Zijn gemeente, de verklaarde tegenstanders zullen het gevoelen, het snijdt ook in de gemeente zelf in en gaat alles, dat maar onrein is.

Tussen de voorstelling van de Heere in het opschrift (vs. 12): Hij, die het tweesnijdend scherp zwaard heeft en de strafbedreiging (vs. 16): "Ik zal tegen hen krijg voeren met het zwaard van Mijn mond", is de harmonie kenbaar. Tegenover de aldus bedreigde doodstraf, maar vooral tegenover het eten van afgodenoffers (vs. 14), staat de belofte (vs. 17): het te eten geven van het verborgen manna. De keursteen met de daarop geschreven nieuwe naam slaat daarentegen harmonisch op de melding van de tot de dood toe getrouw bevonden getuige Antipas (vs. 13) en het houden van de naam van de Heere (inzg. vs. 13). De vergelijking van de vleselijke Nikolaïeten in de eerste eeuw van de Christelijke kerk met Bileam, op wiens raad de kinderen van Israël een aanstoot werd voorgeworpen, is duidelijk uit Mozes: Num. 20-24 en 31: 16 Het nauw verband tussen ontucht en het eten van afgodenoffer is bekend zo uit de Oud-Testamentische geschiedenis, als uit het merkwaardig besluit van het Jeruzalemse Concilie (Hand. 15: 28, 29). Geheel in de stijl van de Apocalyps is weer die krachtvolle herhaling: "Ik weet waar u woont, daar de troon van de Satans is" en: "Antipas die gedood is bij jullie, daar de Satan woont. "

Wat zien wij al verenigd binnen die muren van diezelfde machtige stad! Licht en duisternis, zonde en genade, krijgsknechten en bestrijders van Christus, wij vinden ze als samengesmolten. Op korte afstand van het Christelijk bedehuis staat de tempel van Aeskulapius; daar wordt de Slangvertreder gehuldigd, hier wordt de slang afgodisch vereerd; daar wordt het rijk van de boosheid bestreden, hier wordt het door ontelbare vazallen beschermd. In zo'n omgeving, waar alles in strijd is met de lust en keus van hun hart, moeten de Pergameense Christenen wonen. Zij hadden misschien dat verbasterd oord wel willen verlaten voor reiner en rustiger plek, maar zij kunnen en mogen het niet. Er is tot hen niet gezegd: "ga uit van hen, mijn volk, opdat u aan hun zonden geen gemeenschap heeft", maar "woon in het midden van uw volk. " Zij moeten dagelijks hun ziel kwellen over de ongerechte werken, die zij aanschouwen, zonder dat hun vergund wordt de ogen voor dat alles te sluiten. Vroeger, toen zij nog Christus niet kenden, bogen ook zij voor de troon van de Satan de knieën. Thans, verlicht door de Heilige Geest, rusten zij onder zijn scepter niet meer

en toch, zij kunnen zijn domein niet ontvluchten. Zij voelen zich wij kunnen het ons zo gemakkelijk voorstellen dan ook sinds de tijd van hun bekering vreemdeling in zo menige kring, waar het hun eenmaal wel was en goed, en waar die handvol schapen van Christus bijna verloren en verstrooid is te midden van al die grijpende wolven, is het slechts één troost, die hun rest, maar een troost, die alles omvat en uit het woord van de trouwe Herder hen toeklinkt: "Ik weet, waar u woont. Ik ken de plek, waar mijn schaapskooi gebouwd is, al staat die ook aan de mond van een moordkuil. Ik volg mijn lammeren ieder op hun afzonderlijk spoor; Ik zie de afgrond, die hen gedurig dreigt te verslinden; Ik wandel met hen in het dal van de schaduw van de dood". Pijnlijke en toch veilige toestand van Pergamus: is die niet het beeld van geheel het Christelijk leven? Zolang de Christenen in het verbergen schuilden en aan de heersende geest van de tijd de oorlog niet aandeden, zijn zij wellicht geduldig voorbij gezien, of met een hooghartige glimlach beklaagd. Maar toen het onderscheid sterker te voorschijn trad tussen het licht en de duisternis, heeft de laatste zeker haar oude aard niet verloochend en met haar oude wapenen gestreden. In naam van de verdraagzaamheid zullen de gelovigen van lieverlede zijn uitgesloten; in naam van verlichting en wetenschap voor duisterlingen en dwazen verklaard; in naam van God van de gezondheid gepijnigd, gemarteld, gedood. En waar eindelijk een Antipas, de getrouwe getuige naar een oude overlevering zover kwam te durven verklaren, dat de wonderen van Jezus die van de Afgod te boven gingen, toen zal een kreet van verontwaardiging tegen die man, als tegen een hoogmoedige opgegaan zijn, die het wanen dorst, dat hij het beter dan de (immers altijd recht hebbende) meerderheid wist en zijn bloed heeft die hoon moeten afwissen! Wij kunnen God niet genoeg danken dat wij de tijden beleven, waarin zoveel verdrukking en vervolging omwille van het woord, althans in die vorm, zich niet weer herhaalt. Maar wij kunnen ook onszelf niet sterker bedriegen, dan wanneer wij echt geloven, dat de wereld, omdat zij de Christelijke doop heeft ontvangen, nu ook met de Christelijke geest is doortrokken. De wereld blijft wereld, dat is vijandschap tegen God, om het even, of de schare die haar huldigt, in het ver gelegen Pergamus, of in een ons meer bekende stad is gevestigd. Als zodanig handelt zij op haar standpunt even natuurlijk, waar zij de Christenen haat, als de Aeskulapiuspriesters deden, toen zij de handen naar Antipas uitstrekten.

13. Ik weet uw werken en (ook deze woorden "uw werken en" worden in de beste handwerken niet gevonden), waar u woont, namelijk op die plaats waar de troon van de satan, van de aanklager (Hoofdstuk 12: 10) is, waar hij zich geheel gevestigd heeft; en u houdt Mijn naam vast, als van de enige, waarachtige Heiland van de wereld (1 Joh. 4: 14) en heeft Mijn geloof, het geloof in Mij (Rom. 3: 22) niet verloochend, ook in die dagen van zware bezoeking niet, waarin Antipas (= tegen elk), Mijn getrouwe getuige was, die gedood is bij jullie, waar, zoals bij die gelegenheid duidelijk is gebleken, de Satan woont.

Evenals die Joden te Smyrna een synagoge van de Satan zijn (vs. 9), zo is het gerechtshof, dat te Pergamus was, een zetel van de Satan, want deze was het, onder wiens invloed het oppergericht aldaar stond. Slechts in Pergamus was het tot bloedige vervolgingen gekomen, die werken van de duivel; en een in het bijzonder was voor deze bezweken, die voor de gemeente, evenals voor de hele Christelijke kerk een bijzondere betekenis moet hebben. Daarom wordt zijn naam uitdrukkelijk genoemd: "Antipas, Mijn getrouwe getuige, die gedood is bij u, daar de Satan woont. " De herhaling van die gedachte aan het einde van het vers, dat wij reeds aantreffen in het: "synagoge van de satan", wijst nog op een ander punt dat hier in aanmerking komt. Daar wij nu weten, dat te Pergamus behalve andere afgodstempels zich ook in het bijzonder een beroemde tempel van Asklepios of Aeskulapius bevond, die bij Grieken en Romeinen voor de god van de geneeskunde werd gehouden, tot zijn symbool een slang had en als Soter d. i. Heiland geëerd werd, ligt het voor de hand om aan te nemen, dat

het heidens volk met fanatisme aan deze god hing, evenals dat te Efeze aan zijn Diana (Hand. 19: 28 v.) en niet wilde dulden, dat de Christenen in zijn midden de naam van Soter of Heiland aan een ander, aan de Heere Jezus Christus, gaven. Toen nu in het jaar 64 na Christus de Christenvervolging onder Nero was uitgebroken en ook gedurende de volgende jaren van de regering van deze keizer aanhield, wist men het gerechtshof te Pergamus te bewegen, tegen de Christenen, die men als tegenstanders van de algemene overtuiging, of van de openbare mening, als odium generis humani in de zin van gehate tegenstanders van de hele mensheid en daarom ook als een odium in die zin voorstelde, dat de hele wereld gerechtigd was hen te haten en hun verdelging te zoeken en ze voor haar tribunaal te dagen. Toen was, zoals het ons voorkomt, Timotheüs, de leerling van Paulus, die wij in Hebr. 13: 23 na zijn bevrijding uit de gevangenis op een bezoekreis naar Jeruzalem aantreffen, leidsman van de gemeente. Hij wendde zich toen niet naar Efeze, waar de apostel Johannes zich gevestigd had, maar naar Pergamus, waar de gemeente door dwaalleer zozeer in gevaar was gebracht (vs. 14 v.) en zo dringend aan de zorg van een apostolisch man (Fil. 2: 20-22) behoefte had). Deze is het dan waarschijnlijk, die wij onder de getrouwe Antipas moeten verstaan, want de naam is nu gelijk voor historisch te houden (Antipas Antipater), integendeel, evenals bijna alles in de Openbaring symbolisch moet worden opgevat en zoveel betekent als "tegen alles" (een belangrijk handschrift leest ervoor Anteipas d. i. tegenspreker). Zijn tegenspreken, zijn verzet tegen de heidense inwoners en de heidense rechtbank, bestond daarin, dat hij Christus Jezus, die de goede belijdenis onder Pontius Pilatus beleden had, vervolgde en evenals vroeger (1 Tim. 6: 12 v.) steeds een goede belijdenis deed voor vele getuigen van de naam van Jezus als de enige waarachtige Heiland, daarom wel het oordeel van de dood zich berokkende, maar ook de gemeente sterkte om de naam van de Heere vast te houden en het geloof in Hem niet te verloochenen. De traditie beweert weliswaar, dat Timotheüs de eerste bisschop van Efeze geweest is en laat deze onder Domitianus de marteldood sterven; maar dat zijn alle slechts onzekere vermoedens en oppervlakkige gevolgtrekkingen uit enkele bijbelplaatsen.

14. Maar Ik heb, bij deze lof, die Ik u kan geven enige weinige dingen 1) tegen u, dat u daar, op zo'n gevaarlijke plaats, waar de Satan door list probeert teweeg te brengen wat hij niet door geweld heeft kunnen vernietigen, mensen heeft, die de lering van Balaâm houden. Zij proberen door listen en verlokkingen tot zonde het volk van de Heere van zijn God af te trekken, om het te verderven, evenals die Bileam deed, die door zijn raad, die hij hun gaf (Num. 31: 16), Balak leerde de kinderen van Israël een aanstoot voor te werpen, een middel ter verleiding, opdat zij afgodenoffer zouden eten en in verband daarmee, hoereren 2) (Num. 25: 1 vv.).

1) Dit woord verzacht de berisping: het wijst aan, dat de engel zelf rein en zuiver was van het deelnemen aan de gevaarlijke dwaalleer en dat alleen zijn optreden tegen hem met meer kracht moest plaats hebben.

De zonde zelf, die de Heere dadelijk daarop in haar ware aard blootlegt, was niet klein, maar wel het verzuim van de engel en de gemeente daarbij. De zo treurige sekte was te Pergamus nog eerst in opkomst, of ten minste nog zeer weinig verbreid.

2) Balaâm of Bileam, die begaafde ziener in Mesopotamië, die evenwel in zondige begeerlijkheden God weerstreefde en zichzelf en anderen in het verderf stortte (2 Petr. 2: 15 v. Judas 1: 11), had terwille van Balak, de koning van de Moabieten, die het volk van Israël graag te gronde zou hebben gericht, aan de Moabieten en de met hen verbonden Midianieten, de aanwijzing gegeven, om zich met de Israëlieten op vriendschappelijke voet te stellen en hen tot hun offermaaltijden uit te nodigen, waar zij dan ongemerkt ook in de afgodendienst

van deze volken en in de daarmee verbonden orgieën en hoererij werden ingetrokken. Zulke mensen met Bileams gezindheid waren ook in de gemeente te Pergamus (snel na de in vs. 13 genoemde bezoeking, toen de vervolging weer was opgehouden en het scheen alsof men tot de heidense bevolking van de stad een meer bevriende verhouding in plaats van de vroegere vijandelijke zocht) opgetreden, ook wellicht met grote Geestgaven, evenals een Bileam, maar met een onrein hart. Zij stonden de stelling voor, dat Christenen krachtens hun Christelijke vrijheid wel aan de genietingen, vooral aan de offermaaltijden van hun heidense bloedverwanten en medeburgers mochten deelnemen, als zij zich slechts van de offeranden zelf onthielden en inwendig hun betere overtuiging vasthielden (1 Kor. 8: 4), ja, dat deze deelneming om de vriendschappelijke verstandhouding met de aanzienlijke heidense bevolking vereiste was. In het vermelden van Balak ligt zeker wel een aanwijzing, dat de bedoelden met het oog op de Romeinse overheden, om zich aan deze welgevallig te maken, misschien zelfs omdat door deze aanleiding was gegeven, hun Bileams natuur in de gemeente ingang probeerden te verschaffen. Dit zou de eerste inmenging van de politiek zijn in zaken van het Koninkrijk van God, de eerste poging om het met de wereld en haar wijze van handelen te verenigen.

Wij zien, hoe de leer van de Nikolaïeten gelijk gesteld wordt met de leer van Bileam: "evenals eens in Israël mensen die verleidingen van Bileam volgden, zo volgen nu leden van uw gemeente de raadslagen van de Nikolaïeten. " De leer van de laatsten doelt dus op hetzelfde als de leer van Bileam, om de gemeente van de Heere te verleiden tot deelname aan heidense godenoffers en hoererij. Het eerste zal men daarmee hebben proberen te verschonen, dat toch de goden niet bestonden en het laatste daarmee, dat men de vleeselijke begeerlijkheden moest overwinnen, terwijl men zich daaraan overgaf, zonder er zich door te laten innemen.

De heidense volken, heidens in hun hart en in hun zeden, traden in de kerk en brachten al hun afgodische gewoonten mee; en zelfs de Christenen, alhoewel orthodox tegenover Arius, Nestorius, Eutyches, meenden de zaak van God te bevorderen, als zij de verering van de beelden bevorderden, omdat zij die voor de onwetende en ruwe menigte als zeer nuttig beschouwden.

De Nikolaïeten hoopten door het verleiden van de gemeenten tot een heidens leven, zich de gunst te verwerven van de aanzienlijke heidenen en van de Romeinse overheid. En nog heden ten dage proberen zij, die slechts met de mond belijden, de gunst van de kinderen van de wereld te winnen daardoor, dat zij naar willekeur uitwissen van de geboden van God en datgene spreken, dat aan het oor behaagt; vleende, hoogmoedige woorden, die de wereld gelijkvormig zijn. Het voornaamste, dat door de verleiders van de gemeente werd aangeprezen, was het eten van hetgeen den goden geofferd was en hoererij. Hetgeen met het lichaam geschiedt, zo beweerden zij, is immers onverschillig en kan de ziel niet bezoedelen! En het beduidt immers weinig, in tijden van vervolging zich te vrijwaren door het aannemen van de zuivere schijn van de afval van het geloof, door het kopen van vlees, dat aan de goden was geofferd en door het deelnemen aan feesten, die, ja ter ere van de afgoden gevierd werden, maar waarbij men immers zeer goed tegenwoordig kon zijn, zonder er afgodische bedoelingen mee te hebben! Deze heidense afgodsmaaltijden gingen, zoals in het algemeen de viering van godsdienstige plechtigheden bij de heidenen, met de verworpenste zedeloosheid en tomeloze wellust gepaard. De Nikolaïeten dienden daarbij de lusten van het vlees tot verzadiging toe; ja, zij durfden staande houden, dat die plechtigheden, die tot een dieper inzien en geheime kennis moesten leiden, in alle opzichten, hoe schandelijk ook, geoorloofd waren. Zie, zo bediende zich de Satan van deze Christelijke aanhang, om de slachtoffers van

de verleiding ten verderve te brengen en tevens aan de ongelovige heidenen een ruim veld te openen tot lastering van de ware godsdienst en het verspreiden van leugen en kwaadsprekendheid wegens de Christelijke gemeente.

15. Zo, d. i. op gelijke, of daarmee verwante wijze heeft ook u, tot hetzelfde doel, namelijk dat de gemeente nu ook geërgerd wordt en tot dingen gevoerd, die voor de zielgevaarlijk zijn, degenen, die de lering van de Nikolaïeten houden, dat Ik haat. En in plaats van ze te hebben en te behandelen alsof ze tot u behoorden, had u zich van hen moeten afzonderen, zoals dat de engel van de gemeente te Efeze doet (vs. 6).

16. Bekeer u dan en handel voortaan strenger en nauwgezet ter bewaring van de gemeente tegen ergernissen; en zo niet, Ik zal u haastig bezoeken om gericht over u te houden en Ik zal tegen hen, die de leer van de Nikolaïeten aanhangen, krijg voeren a) met het zwaard van Mijn mond en dit zou dan natuurlijk niet plaats hebben, zonder menige wond ook aan u (Ezech. 33: 6 Hand. 20: 26).

a) Jes. 49: 2 Efeze. 6: 17 Hebr. 4: 12 Openb. 1: 16

De Heere voegt noch elders noch hier erbij, wat Hij de engel van de gemeente zelf doen zal; toch zou de strijd ook tegelijk met de anderen hem straf aanbrengen.

De verwoesting van de gemeente te Efeze is bedreigd en ook gevolgd, hoewel zij de Nikolaïeten haatten. Aan de gemeente te Pergamus is zo de ondergang niet bedreigd, hoewel zij de Nikolaïeten duldden; zij is slechts bedreigd met het scherp snijdend en ook scheidend zwaard. Deze kleine gemeente van omstreeks 250 zielen heeft nog heden een goede naam en heeft in de laatste tijd haar ijver weer bevestigd door het bouwen van een kleine kerk.

De opziener moest zich niet bekeren, omdat er Nikolaïeten bestonden. Hoe zou de Heiland een gelovig Christen voor de dwaalleringen, die de duivel onder zijn toelating te voorschijn riep, verantwoordelijk maken? Maar hij had zijn plicht niet gedaan, ze niet genoeg gewaarschuwd, daarom wordt hij berispt en in dit opzicht moest hij zich bekeren, zoals de Heere reeds bij Ezechiël zegt: "Als Ik tot de goddeloze zeg: "U zult de dood sterven en u waarschuwt hem niet, zal hij in zijn ongerechtigheid sterven, maar Zijn bloed zal Ik van uw hand eisen. " Waarschuwde de opziener zijn gemeenteleden niet, zodat zijn geweten rein werd van hun bloed, zo zou ook hij, wanneer zij gestraft werden, te lijden hebben. Niet met hem wilde de Heere krijg voeren, maar met de gemeenteleden, die zich lieten verleiden. In de gemeente spreekt Jezus van de gemeente en van de tuchting van de gemeente, niet van het gericht over Zijn vijanden, tegen wie het zwaard ook gewet is. Dit slagzwaard beduidt voor de gemeente ziekten, pest, dood en verkorting van de tijd van de genade, zodat de zondaars zich niet bekeren, maar nog dieper wegzinken; of wel God laat de zonde en haar treurige gevolgen op het hoofd van de zondaren neerkomen, zodat zij die levenslang tot hun eeuwig heil moeten dragen. Voor de profetische beduiding was dit het zwaard van de Islam, dat de Heere later in hun midden zond.

Het is zo, Hij verdraagt met onuitsprekelijke lankmoedigheid Zijn schijnvrienden onder Zijn getrouwe vereerders. Het onkruid, dat er als tarwe uit ziet, moet onder het goed zaad blijven staan. Hij verbiedt zelfs het uitroeien en dat doet Hij met diepe wijsheid en trouwe liefde. Maar Hij wil echter dat zulke blijkbare goddelozen, als de Nikolaïeten waren, van Zijn gemeente gescheiden zullen worden en eenmaal komt Hij, om tegen hen krijg te voeren met het zwaard van Zijn mond. Dan roeit Hij zelf door Zijn engelen het onkruid uit en doet de

goddelozen weg uit Zijn koninkrijk. Dan stelt Hij de gemeente, die Hij Zich door Zijn bloed heeft gekocht, aan de Vader voor, zonder vlek en zonder rimpel. O, wijze liefde van de Heere, dat Hij Zijn kennelijke vijanden uit het midden van Zijn gemeente weggedaan wil hebben; want hoe makkelijk konden anders Zijn ware vereerders, zoals die te Pergamus, door hen afgetrokken en verleid worden. En eens verheft Hij Zijn gemeente ook in dit opzicht boven alle verleiding en verzoeking. Hier moet nog gestreden worden; maar dan is de overwinning behaald en dan moet er ook geen bange strijd weer worden aangevangen. Zoals de zonde, zo is dan ook de zondaar uit het Godsrijk gebannen. Dan zijn al de ergernissen en die daar ongerechtigheid doen, uit het Godsrijk weggenomen; de rechtvaardigen zullen dan blinken als de zon in het koninkrijk van hun Vader! Maar de Heere wil dan ook niet slechts een geheel reine gemeente Zich vergaderen; Hij wil ook de alhele reinheid en volmaaktheid van elk van haar leden in het bijzonder. Wij zagen het in deze brief aan de gemeente te Pergamus. Het is Hem niet genoeg, dat er veel, zeer veel in die gemeente te prijzen valt. Hij verlangt, dat ook dat weinige, dat nog in haar te berispen was, verbeterd en weggenomen wordt, dat zij steeds nader komt aan de volmaaktheid. Hier zien wij daarom, dat het de Heere niet genoeg is, dat wij in sommige, ja, in vele deugden uitmunten. Nee! Hij wil dat wij haar allen beoefenen. Hij wil ook het gebrekkige, zelfs het weinige gebrekkige, dat nog in ons over is, uit ons verbannen en ons in Zichzelf volmaakt stellen voor Zijn en Onze Vader.

17. Die oren heeft, die hore wat de Geest tot de gemeenten zegt (Hoofdstuk 1: 7): Die overwint, Ik zal hem geven te eten van het manna, dat verborgen is 1), van de eeuwige zaligheid, die pas later zal worden geopenbaard (1 Kor. 2: 9) en Ik zal hem geven een witte keursteen en op de keursteen een nieuwe naam (Jes. 62: 2; 65: 15) geschreven, die niemand kent, dan die hem ontvangt 2).

1) Het manna is Israëls voedsel in de woestijn, die in Kanaän ophield. Omdat nu naar de bijbelse typiek dit leven met de woestijn en wat aan gindse zijde van het graf is, met het bezit van Kanaän overeenkomt, verklaren verschillende uitleggers deze eerste belofte van hetgeen de Heere aan de Zijnen reeds in dit leven toedeelt en het tweede van de hemelse beloning (1 Joh. 3: 1 v.). Daarentegen spreekt het "die overwint", dat in vs. 26 wordt verklaard door het bijgevoegde "en die Mijn werken tot het einde toe bewaart", wat dus alleen op de voleindigde overwinning betrekking hebben kan, eveneens de gelijkheid uit van de overige beloften, die alle op het eeuwige leven zien. Daarnaast zal men moeten aannemen, dat het karakter van het manna als spijs van de woestijn hier buiten aanmerking moet worden gelaten en alleen het karakter als hemels brood (Ps. 78: 24; 105: 40 wordt beschouwd tegenover de ellendige genietingen, die de aarde als zingenot aanbiedt.

Bij dit hemels brood moest men toch de lust tot godenoffer wel verliezen.

Dit manna is verborgen, omdat het pas in de toekomstige heerlijkheid openbaar zal worden, als men het geniet.

Tegenover het tast- en eetbare manna is het een geestelijk voedsel.

De oudheid bediende zich graag bij het stemmen over iets van witte en zwarte stenen, vooral in gerechtszaken, waarbij dan de zwarte steen voor een "schuldig", de witte voor een "niet schuldig" werd gehouden. Nu zullen de Christenen zeker bij het gerechtshof te Pergamus in de kort van te voren vermelde vervolgingen wel menige zwarte steen van hun rechters hebben gekregen. Dit moet u, zegt hun de Heere, niet verschrikken; de wereld moge voor u steeds zwarte stenen hebben, Ik, de Rechter van de hele wereld, zal u eens op die beslissende

gerechtsdag een witte geven en uw onschuld voor de hele wereld openbaar maken. En als de wereld uw naam lastert als van een booswicht en geen enkele goede draad aan u laat, als zij u aan de schandpaal en aan de galg hecht welaan, laat hen doen met uw aardse naam, wat hun goeddunkt: Ik zal u eens, als Ik u een witte steen geef, tevens met deze, als het ware op dezen als op zijn grondsteen geschreven, ook een nieuwe naam geven.

Hier is geen bepaalde naam bedoeld, anders zou die genoemd zijn. Het is genoeg, dat die naam een nieuwe is; dat die veel heerlijker is dan de vorige; dat de toestand, die hij aanwijst, met de vorige, vol van smart, honger, dorst, hitte en tranen, niets gemeen heeft. Die nieuwen naam kent niemand, dan die hem ontvangt; dat is een geheim, oneindig voortreffelijker dan de hooggeprezen en toch zo nietige geheimen van de Nikolaïeten of Gnostieken. Overeenkomstig daaraan is de naam van Christus, die niemand kent dan alleen Hij zelf, in Hoofdstuk 19: 12 Ook volgens 1 Joh. 3: 1. v. is de zalige staat van de Christenen, de tegenwoordige en nog meer de toekomstige voor de wereld onverstaaenbaar, die bij al haar hooggeroemde kennis toch zo weinig weet, die noch God kent, noch Christus (Joh. 15: 21; 16: 3), noch Zijn gelovigen.

De vermelding van Bileam voert vanzelf uw verbeelding terug tot de woestijn van Arabië, waar deze bedrieger of dweper over de naam zullen wij heden niet twisten na vruchteloze poging om Israël profetisch te vloeken, aan Balak de raad gaf, om het volk tot goderij en ontucht te lokken, opdat het zichzelf met een zware vloek zou beladen. Was die raad de bron van zonde en jammer geworden, de naam van de dwaalprofeet was in welverdiende verachting gebleven en zulken werden gezegd, de Bileamslering te volgen, die, zoals deze dwaalgeest, onreinheid en afval bevorderden en de vrijheid voor het vlees lieten gelden. Aan hen verwant, wellicht dezelfde dwaalleraars, waren de Nikolaïeten; beide namen althans zijn niet voor eigen- maar voor zinnebeeldige namen te houden, waarvan de eerste in het Hebreeuws, de andere in het Grieks de volksoverwinnaar of verleider moet aanduiden. Met diepe verontwaardiging stelt zo de Heere deze sekten voor als bedervers van Zijn zichtbare kerk, die hun invloed misbruikten, om de belijders van het Evangelie tot een heidense wandel te voeren. Hij berispt het ernstig, dat dezen in hun midden geduld worden, roept tot strijd en waakzaamheid op en dreigt een naderend oordeel over de onverbeterlijk bozen. Het schijnt, dat deze laatsten, in menig opzicht verwant aan de sekten, die ons uit de kerkgeschiedenis van de tweede eeuw onder de naam van Gnostieken bekend zijn, de schijn hadden aangenomen van verborgenheden en geheimen te kennen, waartoe zij hun aanhangers opzettelijk noodden en inwilden. Daaruit verklaren wij voor ons het geheimzinnige karakter van de toezegging, waarmee de brief wordt besloten. De Heere plaatst geheimzinnige taal tegenover de verborgen wetenschap, waarop de dwaalleraars roemden, maar een taal, waaruit, zoals eens uit de wolkkolom, een gloed van heerlijkheid uitstroomt, te midden van de donkere nacht. Heeft Hij, met zijdelingse toespeling op de Engel, die zich met een zwaard tegenover Bileam stelde, gedreigd, hoe Hij met het zwaard van Zijn mond tegen de Bileamieten krijg zou voeren, de deelgenoot van zijn strijd wordt de heerlijkste overwinning verzekerd. En de overwinnaar, tweërlei loon wordt hem toegezegd, dat even strelend als vererend mocht heten. Het manna, dat in het heilige der heiligen in een gouden kruik werd bewaard; dat naar Joodse overlevering bij de verwoesting van de tempel niet vernietigd was, maar verborgen, om eenmaal door de Messias weer te voorschijn gebracht te worden, wordt als hemelspijs aan de getrouwe beloofd. Bedenken wij, hoe de Heere vaker Zichzelf het brood des levens genoemd heeft; wij aarzelen niet, hier de toezegging van een hemelse gemeenschap met Jezus zelf te vinden, waardoor de hoogste behoeften van de ziel volkomen verzadigd worden. Tot de hoge eer van aan dat hemels gastmaal te zitten, zouden zij raken langs geheel bijzondere weg. Was het in het Oosten gebruikelijk, ereplaatsen door het lot te begeven, terwijl op de

getrokken lotsteen de nieuwe titel stond aangeduid, iets dergelijks stond daarboven te wachten. Wit wordt de lot- of keursteen genoemd, met kennelijke zinspelende op de gewoonte van de ouden, om door het gebruik van witte stenen een aangeklaagde voor onschuldig, door zwarte hem voor schuldig te verklaren. De uitverkorene tot de hoogste eer zou zo tegelijk een gerechtvaardigde wezen door Christus, maar hoe groot zijn geluk zou zijn, niemand dan hij zelf kon het weten. De naam op de lotsteen, die de nieuwe waardigheid aanwees, werd alleen aan de drager bekend. Men moest zelf een gezaligde wezen, om enigzins te voorzien, wat de vreugde van de gezaligden is. O, men moet wellicht Oosterling zijn, om al de kracht en schoonheid van deze geheimzinnige beeldspraak te voelen, maar zeker, men hoeft slechts Christen te zijn, om zich in strijd met de wereld te voelen, maar tegelijk door Jezus verkwikt. Nee, Christenen, al bent u tegen alle geestelijke vijanden door Jezus zelf gewapend, al mag u zelfs gerust zijn op de trouw van de veldheer, die u meer dan overwinnaars zal maken; u voelt het zelf, die zekerheid kan u van voortgezette en vernieuwde strijd niet ontslaan. Hier heeft de Heere u een uur van rust gegeven, maar straks moet het zwaard van de Geest weer aan de zijde geslepen, nee, uit de schede getogen worden om te strijden, niet slechts tegen vlees en bloed, maar tegen de overheden, de machten, de geweldhebbers van de wereld, de geestelijke boosheden in de lucht. Hetzij u nog twintig dagen of twintig jaren te leven heeft, het zullen dagen en jaren zijn van een telkens zich weer vernieuwende strijd. De wereld, die in de achttien eeuwen tussen Antipas en ons nog altijd dezelfde gebleven is, geeft ten eerste geen hoop, dat zij in deze tijd haar vijandschap tegen de Heere zal verzaken; veeleer wordt die vijandschap heviger, naarmate het licht, helderder schijnende, haar duisternis meer openbaart. Is zij de verleidende Bileam, de Christen moet nog altijd de moedige Pinehas zijn, die gewapend tegen haar dienaren optreedt. En wat onszelf betreft ach, ook het nieuwe hart blijft in zo menig opzicht het oude; vatbaar voor zo menig gevaarlijke indruk, weggesleept door zo menig onrustige stroom, voor de wereld geopend, al is het ook aan de wereld gekruisigd. Die kleine wereld daarbinnen, zij verandert telkens van gedaante, maar nooit geheel van karakter. Wellust is de Bileam van de jongeling; eerbij de Balak van de man; gierigheid de Nikolaiet in de grijsaard. En die strijd moet dagelijks voortgezet; en die wapenen kunnen ontvallen, maar mogen niet neergelegd worden; en die vijand voert telkens frisse strijdkrachten aan tegen een telkens ontzinkende kracht. zeker, die weet, wat strijd in de wereld is, weet ook van vermoeidheid te spreken. Maar hoe talloze keer verkwikt Hij in de strijd onze zielen met een trouwe liefde, waarvan niemand beter het geheim verstaat, dan juist Hij! Nu, als Hij aan het Avondmaal, ons in beker en brood de voorsmaak geeft van het manna, dat bij God is verborgen, dan, als Hij in de binnenkamer ons met één blik van Zijn goedkeuring meer doet genieten, dan wij derven door de verloren vriendschap van de wereld; straks, als aan een heldere hemel het nachtgordijn opgehaald wordt en het gesternte zijn avondlied van "vrede, vrede" ons toezingt en de aarde ons zo onbeschrijfelijk klein wordt en de strijd zo onuitsprekelijk licht! Nee, de wereld weet het niet, hoe de Heere Zijn strijders verkwikken kan; zij ontdekt de wonden, maar ziet de balsem voorbij. De Christen voelt zich hier, tegenover de vijand, reeds zalig in de hemelse Vriend en was hier reeds de verkwikking zo zoet, wat zal daar de volle verzadiging zijn! Ik zou het niet wagen er van te spreken, als de Heere zelf in Zijn geheimzinnige taal ons geen grond gaf en recht om het hoogste en beste te hopen. Daal neer, getrouwe Antipas, met uw martelkroon in een lichtkrans herschepen, om ons van uw rust te spreken; nee, stijg opwaarts, gelovige geest, om achter de weggeslagen sluier in de open hemel te staren! Nog een tijdje, vrienden van de Heere en uw deel is het daar verborgen manna. Jezus zelf, met van wie uw waarachtig leven nu nog in God is verborgen, verzadigt dan volkomen, als het ware hemelse Brood, de hoogste behoeften van de ziel en al wat u omwille van Hem aan de feesttafel van de zonde verzaakt heeft, u ontvangt het daar, in Zijn gemeenschap, geheiligd en verheerlijkt terug. Hier had u de smaad van Zijn kruistocht te dragen, maar houd goede moed, in de hemelse lotbus schuilt de keursteen, die u een nieuwe

waardigheid in het nieuw Jeruzalem aanwijst en de hand, die uw lotsteen zal uittrekken, is de hand van de eeuwige Liefde! Wat naam u daarboven bereid is, wie zal het zeggen; slechts één naam zeker niet: die van krijgsknecht van de Heere. Daar is geen vijand rondom u; ja, ook geen zonde meer in u; u heeft in de witte keursteen tevens volkomen vrijspraak ontvangen. O, dat enkele denkbeeld reeds: een nieuwe naam op deze keursteen geschreven! Het is een van de heerlijkste denkbeelden uit Johannes' Openbaring; alles, alles vernieuwd! Een nieuw lied, een nieuw Jeruzalem, een nieuwe hemel; ja, ook het oude hart niet meer oud en de oude aarde herschapen! Maar nee, dat heil, geen tong kan het uitspreken. Reeds hier kent niemand de zaligheid van het nieuwe leven, dan die het uit genade ontving; daar zal men eerst hemelling zijn moeten, om van de hemellingen heil te waarden! Waar Jezus zelf die nieuwe naam in een aardse taal niet uitspreken wilde, wat zou daar Zijn dienaar vermogen? Heere, schenk ons uit genade de zaak, opdat wij eens het woord mogen vinden!

In de oudheid schreef men nu en dan op witte stenen. Een steen, blinkende en wit als licht en sneeuw zal Ik hem geven en daarop zal geschreven worden een nieuwe naam. En welke? Die nieuwe naam wordt niet genoemd. Onze oude naam, die wij op aarde dragen, betekent, dat wij hier vreemdelingen en bijwoners zijn in een wereld vol droefenis, honger en dorst, kommer en ellende. Nog is het niet geopenbaard, wat wij zijn zullen. De nieuwe naam, die Gods kinderen ginds pas krijgen zullen, zal een hemelburger aanduiden, die de Heere Jezus gelijkvormig is, want "wij zullen Hem zien zoals Hij is." Er is iets heerlijks in dat woord nieuw, dat zo vaak in de Openbaring voorkomt. Er wordt hier gesproken van een naam, van een nieuw gezang, een nieuwe hemel een nieuwe aarde, het nieuw Jeruzalem alles wordt nieuw. Hoe vertroostend is dat voor allen, die zich zwaar voelen neergedrukt door het oude! En deze nieuwe naam kent slechts hij, die die ontvangt; hij is een verborgenheid, veel heerlijker dan de hooggeroemde, ijdele, niets beduidende verborgenheden van de Nikolaïeten en hun hele aanhang. De kinderen van de wereld hebben reeds geen inzicht in de inwendige zaligheid, die Gods kinderen in dit leven genieten, hoewel zij anders hoog opgeven van de rijkdom van hun kennis, de schranderheid van hun wetenschap, de helderheid van hun oordeel toch hebben zij geen denkbeeld van God, noch van Zijn heilig kind, noch van Zijn gelovigen; en hoeveel te minder kunnen zij zich dan een voorstelling vormen van het gans zeer uitnemend eeuwig gewicht van heerlijkheid, dat ginds het deel zal zijn van de verlost van de Heere!

Bij de oude volken geschiedde de stemming vaak door steentjes; zwarte stenen beduiden bij de Grieken schuldig, witte onschuldig. Dergelijke stenen werden ook gegeven aan hen, die na de afloop van de spelen recht hadden om tot de openbare maaltijden te worden toegelaten. De witte steen geeft dus te kennen, dat de Rechter de Overwinnaar bij voorraad zal vrijspreken; maar op de witte steen staat ook een nieuwe naam, die slechts gekend wordt door hem, die hem ontvangt; en deze naam is een beloning vanwege de Rechter en Koning, die hem, tot van wie Hij spreekt, niet alleen voor onschuldig, maar ook van de beloning waardig heeft verklaard een bijzondere beloning, elk weer een andere (Hand. 1: 25 Joh. 14: 2), omdat ieder mens iets bijzonders bezit, dat de Heere alleen kent. Een nieuwe naam staat in verband met de nieuwe mens en met van de vernieuwde toekomstige roeping en plaats in het Koninkrijk van God. Denken wij aan de naamsveranderingen van Abram in Abraham, van Jakob in Israël, van Simon in Petrus. Door de nieuwe naam wordt uitgesproken het burgerrecht van een gelovige in de stad van God, alsmede wat de Christen met opzicht tot zijn toekomstig priesterlijk beroep geworden is en wordt zijn geestelijk bestaan op het scherpst gekarakteriseerd. Jezus zelf heet in het Oude Verbond Jehoschua of Jeschua, waaruit de naam Jezus ontstond, en Maschiach of Messias, de Christus of de Gezalfde. Jezus wil zeggen Heiland of Zaligmaker en staat in verband met Zijn priesterschap. Messias of Gezalfde heeft

betrekking op Zijn koninklijke waardigheid. Jezus Christus is zo hetzelfde als "Priesterkoning. " Wie echter zal hier ten volle verstaan wat het verborgen manna en de nieuwe naam te kennen geven?

Men denkt, dat de apostel hier ziet en zinspeelt op Ps. 105: 40 : "Hij verzadigde hen met hemels brood. " Ik beschouw het als een toespeling op de kruik met manna, die op bevel van God in het heiligdom naast de ark des Verbonds verborgen was. Dat manna was verborgen, het was niet zichtbaar voor mensenoog. Dat was ook een type van de hemelspijs, waarmee zowel de gelovigen hier op aarde als eens in de hemelen de gezaligden worden gevoed. (LUD. CAPELLUS IN CRIT. SACR.).

IV. Vs. 18-28. In de kerkelijke toestand, door Thyatire voorafgebeeld, is van uitwendige vervolging geen sprake meer. Daarentegen is het inwendige verderf in de kerk hier tot een macht, ja, tot een heersende macht geworden. De gemeente is nog gemeente van Christus en enkele gaven van de Geest, namelijk ijver van de liefde en van het geloof en weldadigheid en volharding in goede werken zijn sterk, ja heerlijk in haar ontwikkeld en getuigen van de Geest van de Heere, die nog in haar werkt. Maar in haar schoot heeft zich de Jezabels heerschappij verheven, die het erop aanlegt, om de leden van de gemeente, de dienstknechten van God, tot afgoderij en tot hoererij te verleiden en welke zich daarbij profetische gave en roeping en het recht toeschrijft om als Jezabel, de getuigen van de waarheid bloedig te vervolgen. Dat de gemeente deze heerschappij duldt is een zware schuld: haar plicht is zich uit getrouwheid aan haar ware Koning, tegen deze valse Izebel te verzetten. Het ontbreekt ook niet aan een minderheid, die dit doet en Jezabels diepten stout voor satans diepten verklaart. Aan de Jezabels macht is een lange tijd van lankmoedigheid gegeven. Het is echter voorspeld, dat dit uitstel niets zal baten, dat zij zich niet zal bekeren en dat de Heere met een vreselijk gericht van de vernietiging over haar zal komen, haar heerlijkheid in ellende zal veranderen en haar aanhangers doden. De getrouwen, die tegen haar heerschappij hebben geprotesteerd, zullen, als zij tot het einde volharden, niet mee lijden aan het gericht, dat over de overige kerk komt, hun is integendeel als bijzondere zegen die heerschappij over de heidenen, zoals Christus ze uitoefent, beloofd. Duidelijk sluit zich aan de drie eerste voorbeelden, de apostolische kerk, de martelaarsgemeente van de eerste eeuwen en de Oosters Romeinse Staatskerk aan, terwijl de gemeente van Thyatire het voorbeeld is van de westerse pauselijke kerk, vooral in haar ontaarding tot een moeder van de hoeren (Hoofdstuk 17: 5), onder welke onze hedendaagse wereld zoveel heeft te lijden en waarvan haar nog groter onheil dreigt.

18. En schrijf aan de engel van de gemeente te Thyatire 1): "Dit zegt de Zoon van God, die (volgens Hoofdstuk 1: 14 v.) Zijn ogen heeft als een vlam vuur en Zijn voeten zijn blinkend koper gelijk 2).

1) Thyatire lag 11-12 mijlen zuidoostelijk van Pergamus in het noorden van Lydië aan de rivier Lykos. De stad was een kolonie van de Macedoniërs, die voornamelijk bestond van purper verven en in voortdurend verkeer met het moederland was, waaruit moet worden verklaard, dat wij de purperverkoopster Lydia in Hand. 16: 14 vv. te Filippi aantreffen, terwijl zij nog te Thyatire woonachtig was en wellicht kunnen de eerste beginselen van de gemeente hier van haar worden afgeleid.

2) In deze gemeente waren dwalingen, die zich probeerden te verbergen onder de schijn van hoger geestelijk inzicht; ja, van goddelijk profetische ingeving. Voor haar zijn de ogen als vlammen vuur, waarvoor geen bedrog, ook niet een bedrog van een engel van het licht kan bestaan. Die dwalingen moeten ook met veel ophef en krachtig zijn opgetreden en een

heerschappij in de gemeente hebben verkregen, waarvoor de "armen van geest" vreesachtig zich hadden teruggetrokken. Daarom zijn de voeten als het ware als koper, die alle overmoed en alle macht van de toongevende partij als strohalmen zullen vertreden en verbrijzelen. Als de Heere Zich tevens met nadruk Zoon van God noemt, dan schijnt dit daarop te doelen, dat de dwaalgeesten te Thyatire het Zoonschap van God en de Godheid van Jezus Christus hebben geloochend. Daartegenover spreekt de Heere nu tot bevestiging van Zijn belijders in het geloof en ten schrik van Zijn trotse tegenstanders juist deze titel uit, die Hem zelfs de poorten van de hel niet kunnen ontworstelen.

19. Ik weet uw werken en liefde en dienst en geloof en uw lijdzaamheid en uw werken en dat de laatste meer zijn dan de eerste.

De werken van de gemeente worden eerst met name voorgesteld en vervolgens nog gezamenlijk geprezen, omdat er een voortgaan daarin betoond is. Er worden twee paren genoemd en wel in die orde, dat de afzonderlijke leden van die met elkaar overeenkomen. De liefde, die, reeds omdat die vooraan staat, geheel in het algemeen bedoeld is van de liefde tot God en de broeders, niet alleen van de liefde tot de armen, betoont zich in de "dienst" d. i. in het dienen van alle hulpbehoevenden, vooral van de armen (Hand. 11: 29. 1 Kor. 16: 15. 2 Kor. 9: 12 vv.) en het "geloof" en de "lijdzaamheid" in het op de hoop van het geloof gegronde trouw en geduldige volharden in de bestrijdingen van de zijde van de vijandige wereld.

Aan werken en wel aan werken van de juiste aard, aan werken van de liefde, die uit het geloof voortkomen, ontbreekt het de gemeente te Thyatire niet. Ja, de altijd nieuwe, steeds grotere werken van de liefde en van het geloof geven getuigenis van het opgewekte Christelijke leven in haar. Moest men dienvolgens niet denken, dat bij zo'n erkennen het zuivere Christendom, de echte Evangelische geest hier in waarheid thuis moest zijn? De moraliserende wijze van beschouwen denkt inderdaad niets anders, maar zij dwaalt; zij denkt niet goddelijk, maar menselijk. Alle onze werken, ook die uit het geloof voortkomen, zijn niet voldoende om zalig te worden, zij zijn niet rein; niets, wat de mens, ook de Christen doet, is onbevlekt voor God, slechts Eén is de Heilige van God, Jezus Christus en Hij alleen kan ons onheiligen reinigen.

De engel te Thyatire vormt een tegenstelling tegen de engel te Efeze. Evenals de levenskracht van de laatste zich eenzijdig had toegelegd op de orthodoxie, de verdediging van de zuivere en gezonde leer, zo wendde de engel te Thyatire al zijn kracht aan op de liefde en betoonde zich zwak in die taak van Zijn ambt, waarin de engel te Efeze zijn sterkte had.

Bij de gemeente te Thyatire staat de liefde boven het geloof; het hele vers beschrijft een grote werkzaamheid, die zo gemakkelijk de hoofdzuil van alle zaligheid "de rechtvaardige zal uit zijn geloof leven" verduistert, dat ook de dwaling openlijk kan te voorschijn treden en een macht kan verkrijgen, als zij slechts de werken eert.

In dit schrijven wordt vijfmaal van werken gesproken. De Heere, die de liefde zelf is, roemt hier de liefde van de gemeente. De liefde bewijst zich in dienen, het geloof in volharding, Het geloof, hier genoemd, is niet zozeer het geloof in Christus, als wel het vaste toeverzicht, waarmee men zijn arbeid volvoert. De liefde van de gemeente te Thyatire openbaarde zich in het dienen; zij voorzagen in de behoefte van de heiligen, herbergden graag, waren immer bereid bedroefden te troosten, lijdenden te verkwikken, weduwen en wezen te bezoeken, zieken te verplegen, hongerigen te voeden, naakten te kleden: bovendien namen deze werken, wel niet in innerlijk gehalte, maar in aantal toe: zij werden wel niet beter, maar toch meer.

Dus een werkgemeente, waarin wij, wat de profetische zin aangaat, de Rooms-Katholieke kerk terugvinden, waarvan sommige leden de Hervormden door hun dienende liefde beschamen. De gemeente in Thyatire is het tegenbeeld van die te Efeze. Wat de een ontbrak, had de andere in overvloed, Thyatire was onder de zeven gemeenten wat Johannes was onder de twaalf apostelen, de gemeente van de liefde, maar bezat niets van de kracht en energie van deze zoon van de donder, terwijl Efeze zijn eerste liefde had laten verkouden. Efeze kon de kwaden niet dragen, aan Thyatire ontbrak de Christelijke beslistheid en kerkucht. Ach, hoe menigmaal doen wij aan de ene zijde van het Christelijke leven afbreuk, wanneer wij aan de andere meer vlijt en opmerkzaamheid toewijden. Hoe menigmaal probeert het beschuldigd geweten in een vermeerdering van Christelijke werken de aanklagende stem te verdoven.

Hoe diep Hij ziet, die met vlamme blik als Rechter tegenover Zijn gemeente zich plaatst, wie zal het uitspreken? Reeds de optelling verbaast ons van al het licht en de duisternis, die Hij in de éne gemeente van Thyatire ontwaarde; hoe moet ons de gedachte bedwelmen, dat Hij al de diepten de diepten van het gemoed en de diepten van de Satan in al de gemeenten, ook in de onze ontdekt! Er heeft bij de verlevendigde voorstelling van de alwetendheid van de Heere iets gelijksoortigs plaats, als bij de aanschouwing van de sterrenhemel. Slaan wij de eerste blikken naar boven, wij voelen ons krachtig aangegrepen bij het staren op die werelden en wonderen, die opdagen aan de donkere hemel. Maar hoe langer ons oog, met het helder kunstglas gewapend, tracht in te dringen in het verre verschiert, te dieper grijpt het gevoel van de machteloosheid ons aan, wij verliezen ons in de oneindige ruimte en roepen huiverend uit: "wie heeft het rijk van God gemeten? " Maar wie heeft ook de wetenschap van de Heere gepeild en de mate van Zijn kennis omvat? Hij zelf geeft ons op die zee als het ware het dieplood in handen: grijpen wij het aan en horen wij wat Hij ons opsommen zal! De wereld zag u niet, trouwe dienstknecht van Christus, die in het zweet van uw aangezicht werkt voor Hem en Zijn rijk; maar "Ik weet uw werken", zegt de Heere en schrijft met de naam van goede en trouwe dienstknecht" u op. De mensen loonden het weinig, stille discipelinne van de Heere, toen u als engel van de vertroosting bent heengegaan tot Zijn arme broeders en u heeft aangegord tot de arbeid van de dienende liefde; maar "Ik weet uw liefde en dienst", spreekt de Heere en houdt aantekeningen van het aantal bekertjes koud water in Zijn naam aan één van de Zijnen gereikt. De eenzaamheid verhaalde het niet, gebogen kruisdrager, hoe u zonder kermen of klagen, achter Christus de taak van Simon van Cyrene heeft voortgezet; maar "Ik weet uw geloof en uw lijdzaamheid", schrijft de Heere en tel de wonden, die de geloofsstrijd en de tranen, die het lijden u kostte. Uw eigen mond zegt het ons niet, wandelaar op de smalle weg, dat u gevorderd bent sinds u die het eerst met een oog op God heeft gekozen; maar "Ik weet uw werken en dat de laatste meer dan de eerste zijn", zo getuigt de Heere van een ieder, die Hij niet slechts wankelen maar ook vorderen zag en Hij meet met een eigen blik hoeveel korter reeds de afstand geworden is, die van de gelijkvormigheid met Hem en de Vader u scheidt. O zalige troost, dat de Heere toch ook onder ons niet slechts de afvallige Jezabels, maar ook de heilbegerige Lydia's vindt! Nee, Christenen, zij gaan niet voor Zijn ogen voorbij, de offers, die u brengt, de zuchten, die u slaakt, de tranen, die u stort, de triomfen, die u in Zijn kracht mag behalen. "Geteld, geteld, gewogen", zo spreekt Hij van iedere schat voor de hemel, die in de verborgen mens van het hart bewaard wordt, om eeuwige rente te geven!

20. Maar Ik heb enige weinige dingen (dit "weinige dingen" staat in de beste handschriften niet en is hier wellicht uit vs. 14 overgenomen), tegen u, dat u de (volgens een andere lezing "uw vrouw Jezabel, die zichzelf zegt een profetes te zijn, laat leren en Mijn dienstknechten verleiden, dat u haar zou ongedeerd laat voortgaan, zodat zij, die Mijn dienaren zijn, door haar verleidingen ertoe gebracht, hoereren en afgodenoffer eten (in vs. 14 stond omgekeerd "afgodenofer eten en hoereren).

Jezabel was volgens 1 Kon. 16: 31 een dochter van de Sidonische koning Ethbaal, die, vroeger priester van Astarte, zijn broeder Phelles een rover van de troon eveneens weer met geweld verdrong, als priesterdochter veel ijver voor haar vaderlijke godsdienst mee op de troon van Achab bracht en als heerszuchtige vrouw het plan opvatte om de beide rijken van Israël en Juda in handen van haar familie te brengen. Waarschijnlijk was zij zelf een demonisch geïnspireerde profetes van de afgod, voor van wie zij ijverde, waarom van haar tovenarijen gesproken wordt (2 Kon. 9: 22) en voerde nu, omdat de zwakke Achab haar vrij liet handelen en geheel afhankelijk van haar werd, een waar schrikbewind, vol daden van geweld tegen het geweten, zowel als tegen lichaam en leven, have en goed van de onderdanen, waardoor zij dan teweeg bracht, dat de ware godsdienst alleen nog maar bij enkele zielen in stilte en in het verborgen bleef. Op onze plaats is het niet te denken, dat onder Jezabel aan de eigen vrouw van de engel moet worden gedacht. Integendeel, ook als men de lezing "uw vrouw" aanneemt, is het verwijt, tegen de engel uitgesproken, aldus op te vatten, evenals Achab zich over Jezabel gedroeg, toegeeflijk en zwak, afhankelijk en zich geheel in haar dienst begevend, zo gedraagt u zich over hetgeen in uw gemeente met die handelwijze overeenkomt. Het is aan geen bedenking onderhevig, om aan te nemen, dat te Thyatire werkelijk een bijzondere vrouwelijke persoon eerst als profetes een zekere leer was opgetreden, terwijl zij zich beroemde op onmiddellijke goddelijke ingeving en openbaringen verkondigde, die een goede schijn hadden en deels door het buitengewone van de omstandigheden, waaronder zij werden meegedeeld, deels door een schijn van diepte van gedachten, waarmee zij zich aanbevalen, als een wijsheid, verheven boven de gewone kennis, de gemoederen in verwarring brachten. Niet alleen het verreweg grootste deel van de gemeente koos de zijde van de profetes, maar ook de anders verstandige opziener koesterde de gedachte, dat toch ten slotte dan achter een goede kern, een werk van de Geest verborgen lag, op dezelfde wijze als Ph. Melancton in het jaar 1521 bij het optreden van de Zwickauer profeten te Wittenberg door de rede van die mannen diep bewogen was en niet echt wist, hoe hij over hen moest handelen. Snel groeide hem de zaak geheel over het hoofd. Hij meende aan de zaak van de Heere verschuldigd te zijn, niet slechts de nieuwe geest vrij te laten werken, maar die ook als leidend principe voor zijn ambtsbediening aan te nemen, de bedoelingen er van met inspanning van alle krachten na te jagen en mogelijke tegenspraak van sommigen te onderdrukken. De ijver van de liefde en van het geloof, waarvan hij zich bewust was en de werken van barmhartigheid, waarin hij met zijn gemeente zichzelf overtrof, hen daarvoor schenen borg te zijn, dat hij op de juiste weg was en een goddelijke zending vervulde. In deze zin was dan Jezabel inderdaad zijn vrouw geworden; hij had haar als het ware getrouwd en stond zo geheel onder haar invloed, als Achab onder die van de Jezabel van de geschiedenis. Het kan niet meer bepaald worden aangewezen, waarin eigenlijk de leer en de openbaringen van die profetes bestonden. Wij kunnen alleen in het algemeen verzekerd zijn, dat zij op hoererij in geestelijke zin uitliepen: op een vermenging van het rijk van God met het wezen van deze wereld, van de Geest met het vlees en een misvorming van het Christelijke geloofsleven als doel hadden, die beloofde in snelle overwinnende gang de wereld aan Christus te onderwerpen en zich durfde beroemen op de heldere glans van de rondom lichtgevende lampen (Matth. 25: 3), voor wie er daarom aanspraak op werd gemaakt, dat zij de alleen gerechtigde was en alles haar tot iedere prijs onderworpen en dienstbaar gemaakt moest worden. Men heeft gedacht aan de leer van de Nikolaïeten (vs. 14 vv), die te Thyatire reeds tot een heersende macht was geworden. Men heeft ook gewezen op het latere gnosticisme, dat voorgaf te willen indringen in de diepten van de dingen, terwijl de gewone Christenen slechts bij het oppervlakkige bleven staan (vs. 23 en 24). Nu staat zeker het zoeken van Jezabel in die tijd in zekere verwantschap er mee. Maar toch wijst alles meer op een boelerende dienst, die pas in de demonische Jezabel haar overeenkomende uitdrukking vindt. Hier liggen voor ons de hoofdtrekken van het Roomse pausdom, zoals zich dat later in

de Westerse kerk heeft ontwikkeld. En hebben wij goed gezien, als wij de weeklacht over Tyrus en zijn vorst in Ezech. 27 en 28 Rome en diens bisschop hebben verklaard, dan krijgt het noemen van Jezabel, die een Tyrische prinses was, een nieuwe betekenis. Waar zou meer zichzelf overtreffende werkzaamheid, geloofsijver en schijn van liefde en volharding onder druk en vervolging zijn? Maar waar ook meer fanatisme en onverdraagzaamheid, heerszucht en tirannie, die zelfs niet terugschrikt voor de sterkste gewelddadige middelen? Maar zou ooit een heidense vermenging van Christus met de wereld, van de kerk met de staat, van het uitwendige met het inwendige, op een zo'n zielverdervende wijze hebben plaats gehad? En waar was de hoogste leidsman en bestuurder, de engel van de gemeente, zo geheel afhankelijk van de eenmaal heersende neiging en de politiek, van de hele geest van het kerkelijke en zijn traditionele leerstellingen en grondstellingen als juist te Rome? Hoezeer Jezabel het pausdom voorspelt, geeft vs. 22 in verband met Hoofdstuk 18 te kennen. Maar dat niet een afzonderlijke paus van Rome Zijn eigen inzicht en kennis en zijn eigen betere wil kan volgen in de regeling van de hem onderworpen Christenen, maar zo geheel afhankelijk is van de geest van het pausdom, als Achab van Jezabel, hoeft niet bewezen te worden uit de feiten van de geschiedenis; het spreekt geheel vanzelf. Te Pergamus is het deelnemen aan de godenoffers en de daarmee begonnen gemeenschap met de demonen het begin en heeft de hoererij als gevolg (1 Kor. 10: 7 en 8); hier is daarentegen de laatste reeds in zwang en ontsteekt pas echt de nooit gestilde demonische honger naar het godenoffer, de nooit bevredigde begeerte om steeds opnieuw de wereld in geestvervoering te brengen. Daardoor klimt het verderf tot de gruwelijke vermenging van de geest van de wereld met de Heilige Geest, de Jezabel-politiek met het Christendom.

21. En Ik heb haar tijd gegeven, opdat zij zich zou bekeren van haar hoererij en zij heeft zich niet bekeerd.

De straffeloosheid wordt door de onboetvaardigheid beschouwd als een zegel, dat God op haar slecht gedrag drukt; Johannes opent een ander gezichtspunt.

De raad van God, dat Hij over Pergamus met alle haast het oordeel wil besnellen (vs. 16), maar aan het meer verdorven Thyatire een tijd geeft, is ondoorgrondelijk, maar goddelijk. Aan de Jezabel, die in Thyatire heerst, wordt tijd tot bekering gegeven; maar de Heere weet en voorspelt dadelijk, dat zij geen lust heeft om boete te doen.

De opziener te Efeze was streng tegen de Nikolaïeten, maar in zijn liefde en in zijn werken was hij nalatig geweest. Die te Thyatire was toegenomen bij zijn slapheid, dat is in de hoogste mate bevreemdend. Dit onderscheid van toestanden is een bewijs van de ondoorgrondelijkheid van het menselijk hart en van zijn diepe val. Al heeft een mens verlichting en opwekking gehad, zodat hij daardoor is aangegrepen en tot een keuze geleid, om zich aan die richting over te geven, is het toch zeer de vraag, zelfs als het met getrouwheid en met oprechtheid geschiedt, of het binnenste van het hart, het eigenlijke middelpunt van het leven daarin op de voorgrond is getreden en veranderd is, of de liefste en verborgenste zonden daarbij met bewustzijn, helder en beslist, vervloekt zijn of niet. Bij elke bekering gaat nog veel van de oude mens over in de nieuwe toestand, want geen bekering en wedergeboorte is in een enkele acte ten einde gebracht (anders zou er geen doden van het lichaam meer nodig zijn); maar er is een onderscheid, of in de nieuwe toestand de erfzonde, die in het hart woont en de verzoeking, die van buiten komt, als zodanig erkend, bestreden, veroordeeld is, of dat die geduld wordt en, zoals te Thyatire toegelaten, aangekweekt en op de troon gezet wordt. Dat laatste kan niet anders geschieden dan of door een geheel afvallen in bepaald ongeloof, of, zoals te Thyatire, daardoor, dat het met Christelijke namen opgetooid en voor een hoger

Christendom verklaard wordt. Naar beide zijden worden dan gewoonlijk de diepten van de satan openbaar; in die richting hebben wij ze in de laatste jaren bij de rode democraten leren kennen, naar deze zijde hebben zij zich bijvoorbeeld in het Jezuïtisme, in de mannen van Münster, van Buttlar enz. geopenbaard. Geen satanische diepten zijn voor de Christenen minder gevaarlijk, omdat het ongeloof als zodanig openlijk optreedt, deze daarentegen in sterke mate, want de gevaarlijkste kunst van de duivel bestaat daarin, dat hij door vermenging van leugen en waarheid minder geoefenden en minder bevestigden probeert te verleiden.

Zelfs de lange tijd van lankmoedigheid mist men niet in de Roomse kerk, die door de gemeente te Thyatire wordt voorgesteld. Hoe vaak heeft men reeds gedacht en gezegd, dat Rome's ondergang nabij was; maar het zal zoals Luther zegt, het eeuwige Rome blijven tot aan het laatste oordeel.

Hoe lang Hij toeft, die wij als alwetende Rechter verkondigen, hoort het u uit zijn Brief aan Thyatire herhalen. "Ik heb haar tijd gegeven, opdat zij zich zou bekeren", zo schrijft Hij van de snode verleidster en roept met dat enkele woord ons een rijkdom van lankmoedigheid en verdraagzaamheid voor de geest, die inderdaad aanbiddelijk is. Ons, kost het in zeker opzicht weinig, lankmoedig over bozen te zijn, al vergeten wij ook die roeping gedurig; want wij zijn niet heilig als Jezus en kunnen het ons nauwelijks voorstellen, hoe vreselijk de zonde zich in Zijn ogen vertoont. Maar als de Heere, wiens ziel van de ongerechtigheid gruwet, meer dan u tegen de aanraking van het onreinste gebroed; wiens arm onophoudelijk tot straffen zou moeten uitgestrekt worden, als Zijn eigen hart die arm niet weerhield; als Hij lankmoedigheid toont, zie, dat zegt eindeloos meer. Dat had Hij te Thyatire en merkt het wèl op, niet slechts aan de verleidden, maar aan de verleidster zelf gedaan; ongehouden gedaan, terwijl zij Hem in het aangezicht tergde; zolang gedaan, dat Hij daarop, als op een onbetwist en onbetwistbaar feit geheel de gemeente kon wijzen, Hij had tijd gegeven, tijd, die de levende vaak bij hele jaren verdartelt, maar die de stervende bij ogenblikken zou willen uitkopen voor al de schatten van de aarde. En bij die tijd, krachtige stemmen van Zijn woord, hoorbare kloppingen van het bezoedeld geweten, wenken om toch stil te staan, nodigheden om toch weer te komen, gebeden om de wapens neer te leggen. Herkent u het beeld niet van wat de Heere nog doet aan een ieder van ons?

In de oude historie wordt opgemerkt, dat er bijna nooit enige ketterij of ketters geweest zijn, of zij hebben altijd enige bijzondere vrouwen gehad om die te bevorderen, die ook dikmaals de naam van profetessen aannamen. Eusebius heeft dat opgemerkt. Simon Magus had zijn Helena, Carpocrates zijn Marcellina, Apelles zijn Filumene, Montanus had er twee, die bij profetessen noemde, Priscilla en Maximilla en Augustinus maakt doorgaans gewag van een Lucilla, die een grote aanvoerster van de Donatisten geweest is. Zo schijnt het ook, dat de Nikolaïeten zo'n profetes hebben gehad, tot bevordering van hun mening. De duivel bedient zich bijzonder van haar, omdat de vrouwen doorgaans het makkelijkst te verleiden zijn en zeer ijverig en naarstig zijn in het najagen van hetgeen zij voorhebben. Als iemand vragen mocht, waarom de bekering van deze zonde zo zeldzaam is, ik antwoord: omdat deze een zonde is van zo hoge natuur, omdat zij met veel beraad en tegen genoegzame gronden van overtuiging geschiedt. Daarom wordt zij ook in Gods rechtvaardigheid met onboetvaardigheid boven alle andere zonden gestraft. De aard van deze zonde is zo, dat zij, die er mee besmet zijn, in groter onbekwaamheid zijn om zich te bekeren, dan zij, die schuldig zijn aan grove zonden in de praktijk, ten eerste, omdat de natuur niet zo beschuldigt of overtuigt vanwege de zonden tegen de waarheden van het Evangelie als tegen de zonden van de zedelijke wet; ten anderen, omdat de mensen door de dwaling van hun oordeel zo verblijd en vooringenomen zijn, dat zij menigmaal de dwalingen voor geen dwalingen aanzien en daarom is het

moeilijker om hen te brengen tot de erkenning van de waarheid en dat zij dwalen en dit moet hun bekeering noodzakelijk voorafgaan. De Heere heeft ook hier op deze zonde een merktken willen zetten, om een ieder er van af te schrikken. De mensen hebben vaak van dit kwaad zeer geringe gedachten en daarom heeft Hij te uitdrukkelijker dit brandmerk van Zijn misnoegen daarop gezet. (DURHAM, professor te Glasgow, gest. 1658).

God straft hen, die dwalen, niet of staande voet, al zijn zij ook in zeer zware zonden. Maar de kwaaddoeners pleegden de lankmoedigheid van God te misbruiken tot een deksel om al onbeschaamder te zondigen, zeggende: was het dat God deze stukken zo zeer haatte, Hij had ons lang teniet gedaan, maar omdat Hij die nu niet zo zeer haat, daarom verdraagt Hij die. Maar dit is het, dat Hij Izebel tijd gegeven heeft, om zich te bekeren, dat zij haar hoerij zou laten en zich keren tot de Heere, maar zij is niet bekeerd. De Heere neemt dit zeer hoog of, omdat Zijn genade gesmaad en veracht wordt, waarvan Paulus spreekt, zeggende: Of veracht u de lankmoedigheid en lijdzaamheid van God, niet wetende dat Gods goedheid tot bekeering leidt? Zo laat ons dan geen vrijheid nemen, om te zondigen, maar laat ons liever ons bekeren. De heilige Petrus zegt: de Heere is lankmoedig jegens ons, die niet wil dat wij verloren gaan, maar dat wij tot bekeering komen.

Hierdoor wil de Heere de onbuigzame hardheid van deze vrouw, waarom Zijn verdraagzaamheid ijdel was, zo leren, dat Hij tevens aan die van Thyatire het voorwendsel van zijn voorbeeld ontnam, dat Hij haar wel tot hiertoe verdragen had, maar alleen tot volle overtuiging. (J. a. MARCK, hoogleraar te Leiden 1689).

22. Zie, Ik werp haar uit het bed van haar zondige begeerten, het bed der gruwelen, te bed, om gekweld en gestraft te worden, op het ziekbed en die met haar overspel bedrijven, de koningen op aarde en de kooplieden, in grote verdrukking (Hoofdstuk 18: 9 vv.), als zij zich niet bekeren van hun werken, waarop zeker, met uitzondering van enkelen, wel geen uitzicht is.

23. En haar kinderen, die zij in geestelijke zin heeft voortgebracht en met haar gezindheid en haar wezen heeft vervuld, zal Ik door de dood ombrengen, zodat zij onverbiddelijk een prooi van die dood worden. En al de gemeenten 1), die gedurende de tijd van de lankmoedigheid vs. 19 tot de gedachte verleid hadden kunnen worden, alsof Ik niet wist, hoe het eigenlijk met Izebel is en Ik geen acht sloeg op haar verkeerdheid, verblind door de glans van haar werken (vs. 19), zullen weten, a) dat Ik het ben, die nieren en harten onderzoek (Ps. 7: 10; 26: 2 20: 12 Jer 11. 20 17. 10). b) En Ik zal jullie, die de verleidster als een moeder eert (Jes. 57: 3), geven een ieder naar uw werken 2).

a) 1 Sam. 16: 7. 1 Kron. 28: 9; 29: 17 Ps. 62: 13 Jer. 32: 19 MATTHEUS. 16: 27 Rom. 2: 6; 14: 2. 2 Kor. 5: 10 Gal. 6: 5 Openbaring 20: 12

1) Deze gemeenten zijn niet alleen die van Azië; integendeel, evenals het oordeel over Izebel een zaak is, die tot de toekomst van de Heere behoort, zo heeft ook deze bijzondere zaak de volstrekt algemene betekenis van de laatste verschijning van Christus.

2) Er is wel geen woord, dat meer in de Schrift voorkomt, dan dit.

Jezus geeft slechts tijd, geen eeuwigheid om zich te bekeren. Het is inderdaad, waar wij sommigen gadeslaan, als was het laatste beloofd, en daarom is ons de derde waarheid zo nodig, die ons de tekstbrief aangaande deze Rechter herinnert hoe streng Hij straft. Gaat het u

zoals mij u vindt iets onbeschrijfelijk treffends in die vermelding van de voorleden tijd, waarbij de Heere het uitstel dreigt terug te nemen, dat hij pas met bijna kwistige hand had geschonken. "Ik heb haar tijd gegeven, dat zij zich zou bekeren" het is de wegstervende naklank van een vredegroet en het eerste geschal van een aangeslagen bazuin van het gericht. Ik heb ik deed zo het Mijne; Ik heb gegeven: Ik geef zo voortaan niet meer; Ik heb tijd gegeven de termijn van uitstel ging om! En nu, als de andere Izebel te Thyatire gedroomd heeft, dat voor haar geen wrekende Jehu zou komen, zij heeft weldra de tijd gehad niet weer om zich te bekeren, die tijd was verspeeld maar om op ontzettende wijze uit de droom te ontwaken. Reeds vernamen wij, wat vreselijk gericht niet slechts haar, maar haar vloekgenoten van de zijde van de Heere gedreigd werd. De berichten van de geschiedenis ontbreken aangaande de eigenlijke wijze, waarop dat vonnis in vervulling gegaan is. Maar veelbetekenend treedt de herinnering voor ons van de vernietiging, die weinige jaren na deze Brief geheel de gemeente getroffen heeft en al zwijgen ook de stenen van die puinhopen, de stem van ons hart herhaalt: "Er is geen aanneming van de persoon bij de Heere! "

De oordelen over haar zijn overeenkomstig met haar zonden. Zie Ik werp haar te bed; op het bed had zij overspel bedreven; op het bed werd zij bestraft en die met haar overspel bedrijven en zij, die verleidt en zij, die zich laat verleiden, ontvangen dezelfde straf. Het zou geen bed van wellust zijn, maar van smart. In grote verdrukking, buitengewone klaarblijkelijke plagen zouden over haar komen, die haar uitermate pijnigen zouden en in de ziel, de met schrik en benauwdheid vervuld zou worden en naar het lichaam, dat vol onlijdelijke en misschien ook verachtelijke plagen zou zijn; als zij zich niet bekeren van hun werken, van hun lichamelijke en geestelijke hoererij. Die plaag zou niet alleen over haar personen, maar ook over haar kinderen zijn. En haar kinderen zal Ik door de dood ombrengen. Zoals het kind van David, in overspel gewonnen, door de dood weggenomen werd, zo wilde God ook deze hoerenkinderen voor Zijn aangezicht niet zien en ze tot een schandvlek van de kerk op aarde niet laten.

Hier wordt een aanmerkelijk oordeel of een plaag bedreigd, waardoor zij een schouwspel voor anderen zijn en nochtans niet meteen worden weggenomen. God zal ook op hen, die deel hebben aan haar zonde, hetzij in geestelijk of lichamelijk overspel, zware en openbare tijdelijke oordelen brengen. Haar kinderen schijnen kinderen te zijn geweest, die zij in haar onrein verkeer bij elkaar gewonnen hebben. Deze bedreigt de Heere weg te nemen, om daardoor een blijk van Zijn misnoegen over haar weg te geven, zoals Hij Davids kind ook wegnam wegens zijn overspel; want wij geloven dat de kinderen van haar geestelijk overspel verstaan worden. Hieruit kunnen wij zien hoe grove dwalingen menigmaal vele tijdelijke en lichamelijke straffen kunnen aanbrengen.

De spreekwijze, die de Heere hier gebruikt in het beschrijven van de straf, die Hij die valse leraars zou aandoen, die Gods volk van de eenvoudigheid van het geloof afleiden tot dartelende wellust, is opmerkelijk. Het bed betekent hier zwakte, ziekte, verwijnen (Ps. 41: 4). Hij ziet zeker op bedden, waarop men werk maakt van dartelheid en wellust, die Hij veranderen zou in bedden van smart en verdrukking (2 Sam. 13: 5, 6), waarop zieken of mensen, die met smart en droefheid van de ziel zijn aangedaan, het leven als het ware stervende onderhouden. Er is een spreekwijze bij Jesaja, die bij deze het naast komt (Jes. 50: 11) "in smart zullen jullie liggen". Waarschijnlijk wordt hier gezien op het bed, waarop Achab geworpen was (1 Kon. 21: 4).

Mij dunkt dat de Heere gezien heeft op de oude historie van Izebel en Achab; want deze heeft Hij van dag tot dag van die tijd af, dat zij Babel begonnen te dienen, gepijngd en machteloos gemaakt; ten slotte zijn ook haar kinderen door een schandelijke dood gedood. Daarenboven

is ook haar maagschap gedood, die wilde, dat Baäls dienst in waarde zou blijven. Deze oude geschiedenis brengt de Heere ons in gedachten, tekenen gevend dat Hij nog leeft en wreker en straffer is, die de tijd wel kan verbeiden.

Doordat Hij zegt, dat Hij de harten en nieren doorzoekt, leert Hij tot wat einde Christus beschreven was vlamme ogen te hebben (vs 18). Namelijk niet alleen omdat Zijn dienaren zichzelf betonen scherp ziende te zijn in het onderzoeken van de bedriegerijen van deze hoer, maar dat Christus zelf Zich betonen zou zodanig te zijn is het regeren van Zijn kerk, openbaar makende de Roomse ongodvruchtigheid, hoezeer zij ook overschilderd is met vele fraaie uitvluchten en voorwendsels.

24. Maar Ik zeg tot jullie, die uit de stand van de dienaren van het Woord bent en tot de anderen onder de gemeenteleden, die te Thyatire zijn, zo velen als er deze leer niet hebben, zoals de aanhangers van Izebel (vs. 20) en die zich nu moeten laten verachten als degenen, die de diepten¹⁾ van de Satan niet gekend hebben, zoals zij, die aanhangers van Jezabels leer, zeggen, zij dat noemen, dat u daarvoor een loon zult hebben, namelijk dit: "Ik zal u geen anderen last opleggen ²⁾, dan die u nu ten gevolge van de zware druk van de zijde van die mannen te dragen heeft. Ik zal u integendeel bewaren voor het oordeel, dat over deze komt, door u uit hun gemeenschap te redden). (Hoofdstuk 18: 4).

1) De valse leraars zeiden, dat het diepzinnige zaken waren, die zij leerden. Dit erkent de Heere, maar met de bijvoeging, dat het geen goddelijke maar satanische diepten waren, zoals Hij ook de Joden de naam laat van een synagoge (vs. 9) maar van een satanische.

2) Wij moeten hier in de eerste plaats denken aan de stichting van de Hervormde kerk, die in de diepste grond niets is dan een redding van het papistische juk, het stichten van een toevluchtsoord voor hen, die "deze leer" niet willen. Daarbij kon hun echter niet worden bespaard, dat zij van de staatsmacht, die hen onder haar bescherming heeft genomen, niet haar volle recht vonden, maar vaak genoeg in hun meest inwendige aangelegenheden allerlei inmenging hebben moeten ondervinden, zoals men zich die jegens gasten en vreemdelingen veroorlooft. En tenslotte zal deze macht, als zij de twee getuigen probeert te doden (Hoofdstuk 11: 7 vv.), hen juist het zwaarste treffen en het diepste smarten, maar daarna zal geen andere last op hen worden geworpen; integendeel zal de omkering ten goede (Hoofdstuk 11: 13) hun tot voordeel zijn. Maar ook in de schoot van de Roomse kerk zijn nog anderen, die met een rein geweten in eenvoudigheid van het hart de diepe wijsheid van Izebel en het Jezuitisme van hun kerk ontwijken en door hun werkzame, innige, opofferende liefde en de evangelische reinheid van hun gezindheid, waardoor zij zich verbonden voelen aan allen, die de Heere in waarheid liefhebben, tot de liefelijkste openbaringen van de gemeente van God op aarde behoren. Om alle misverstand van onze verklaring te voorkomen, moeten wij eens voor altijd het onderscheid tussen het pausdom en de Katholieke kerk duidelijk maken. In de laatste zien wij bij alle dwalingen en verkeerdheden, waaraan zij lijdt een eerwaardige zusterkerk, waarmee wij zonder naijver mogen wedijveren in geloof, in kennis, in liefde en hoop. Zij rust met ons op de oude belijdenissen van de eerste Christenen; zij heeft in haar godsdienst vele echte werken van vroomheid uit de tijden van de eerste liefde bewaard; zij heeft menige goede regeling van kerkelijke tucht behouden; zij heeft heerlijke bloemen van Christelijke kunst voortgebracht, waarin wij ons nog heden ten dage verheugen; zij kan, vooral in vroegere tijd en verder ook nog in de latere eeuwen van haar toenemend verderf tot op de nieuwste tijd, zowel in kerkelijke waardigheden als op kansels en leerstoelen, zowel in het eigen land als op het zendingsgebied, een rij van edele, voortreffelijke mannen aanwijzen, waarvan velen ook in onze Hervormde kerk bijzondere eer en liefde genieten. Zij is rijk in

voorbeelden van heldhaftige opoffering en zelfverloochening in de dienst van de liefde tot de naaste en telt in haar schoot niet weinige oprechte, verstandige Christenen, die wij hoogachten en liefhebben. Maar niets van dit alles kan van het pausdom worden gezegd; het is in de Katholieke kerk aanwezig in weerwil van het pausdom en een bewijs, wat een onvernietigbare kracht van de waarheid ook in haar verduistering nog in haar woont (Ezechiël. 28: 12-15). Het pausdom heeft niet alleen werkelijk bijgedragen tot verduistering van de Katholieke waarheid, maar het draagt ook de schuld van de splitsing van de kerk in een Oosterse en Westerse door zijn hovaardig aanspraak maken op ene opperheerschappij, van de afscheuring van de Westerse kerk door zijn verstoktheid en afsluiting van het opnieuw in de kerk ontwaakte waarheids- en geloofsleven. Pausdom noemen wij die anti-christelijke, geestelijk-wereldse macht, die, hoewel Christus niet verwerpend, als Zijn opvolger, de anti-christ, zich toch in de plaats van Christus heeft gesteld, mensendienst onder Christelijke vorm en Christelijke benaming, evenals eens het anti-christendom louter mensvergoding zal zijn. Pausdom noemen wij de macht, die zichzelf Christus drievoudige waardigheid aanmatigt: Zijn profetisch ambt, omdat zij zich onfeilbaarheid toeschrijft en krachtens deze haar eigen woord naast, ja zelfs boven het woord en de verordening van de Heere stelt. Zijn hogepriesterlijk ambt, omdat het in de plaats van Christus' enig en eeuwig voldoende zoenoffer het misoffer heeft gesteld en zich in de aflat uitgeeft voor de bestuurder van de hele schat van verdiensten van Christus en van Zijn heiligen. Zijn koninklijk ambt, omdat het niet alleen aanspraak maakt op het ambt van overste over al het gedoopte volk, maar zich ook oppermacht toeschrijft over de rijken van deze wereld en over haar koningen en overheden, ja een heerschappij over de hele schepping, zelfs over gestorven zielen engelen en demonen. Dit is het pausdom, waartoe u tevens alle verderf in leven en leer rekenen, waarmee deze macht de Katholieke kerk overschaduwde heeft.

De kerk van de middeleeuwen wordt door gelovige Christenen nu eens hoog verheven om haar heerlijkheid, dan eens scherp veroordeeld en diep verafschuwd om haar anti-christelijke aard. Met grote bewondering vertoeven sommigen bij het grootse welingerichte gebouw van die hiërarchie, die de roeping had de volken te weiden de ruwe menigte tot beschaving, tot kunst en wetenschap op te voeden; bij het grootse gebouw van de scholastiek: bij de ideale autoriteit, die de bisschop van Rome, toenmaals niet een vorst van enige aardse staat, alleen door de macht van het algemeen geloof en de vaste overtuiging genoot; bij de verheven plaats, waarvoor machtige keizers hun knieën bogen; bij de zekerheid van het godsdienstig bewustzijn van een tijd, die "gezocht en gevonden had;" bij de macht van dit bewustzijn, als één woord de volken van Europa tot de ridderlijke heldentochten naar het beloofde land kon ontvlammen, vooral en wel met het grootste recht, op de offervaardigheid, die bereid was om voor het geloof alles, alles over te geven. De anderen wenden zich met gevoelens van afkeer van deze heerlijkheid af, waarvan de inwendige kiem toch onrein was, van die aalmoes, die luiheid voedde, van die stichtingen, die als verdienstelijke werken de Heere Zijn eer, de zielen het enige waarachtige heil ontroofden, van die stenen tempelgebouwen, waarom het bouwen van het rijk van God in het hart werd achter geplaatst, van die macht van het geloof, die alleen daarom zo machtig over de grote massa kon heersen, omdat het geloof bijgeloof was, van die autoriteit, wier ideale glans alleen daarom zo'n gewillige onderwerping vond, omdat de mensheid vanouds het liefst de knieën boog voor eigengemaakte afgoden, voor die scholastiek, die het graf van de vergeten waarheid, voor die gerustheid van het godsdienstig bewustzijn, die een gerustheid van de doodsslaap was, voor die haat tegen de waarheid, die Berengarius tot herroeping dwong, de Heilige Schrift aan het volk onttrok, de Waldensers vervolgde, Husz verbrandde en reeds in de tijd van keizer Frederik II in de ketel van het bijgeloof, het ruwste, vergiftigste ongeloof, heeft gebrouwd. Beiden hebben gelijk, deze

zowel als gene; zij hebben echter beiden ongelijk, als zij niet wederkerig de waarheid in beide oordeelvellingen erkennen.

Het zijn de aanhangers van Izebel, die zich bleven beroemen dat zij de diepten van de satan hebben gekend en omgekeerd van hun tegenstanders te Thyatire met verachting zeggen, dat zij de diepten van de satan niet hadden gekend. Het was toch de hoofdvraag van de Gnostieken, van waar en waarom het boze? en alle gnostische systemen zijn niet anders dan pogingen om op de een of andere wijze de oorsprong van het kwaad te verklaren. Evenals nu de Gnostieken van alle stelsels zich tegenover het eenvoudig gelovige volk beroemden op hun diepere kennis in het algemeen, zo deden zij dat in het bijzonder op hun dieper inzicht in het kwaad. De Heere prijst het in hen, die getrouw zijn gebleven, dat zij zich door zo'n voorspiegeling niet hebben laten verblinden.

De Paus van Rome beroemt zich met zijn stellingen en overleveringen beter dan de Schrift zelf met haar onmiddellijk woord de lieden voor de gevaren van de ziel te kunnen bewaren en voor de duivel te kunnen behoeden en verbiedt hun daarom het lezen van de Schrift. Ook het beweren van onfeilbaarheid, waarmee hij zich boven de hele kerk verheft, is in zijn diepste grond een eigen roem, als had hij de diepten van de satans leren kennen en kon hij daarom alle helse bedrog met gerustheid tegengaan; hij valt daardoor echter te gemakkelijker er in.

Van de oordelen en bedreigingen van de Heere wordt een "overblijfsel" uitgezonderd enigen als het ware, geteld, "zo velen als er deze leer niet gekend hebben." Zij hadden de ketterijen, door de schijnheiligen Jezabelskring verspreid, nooit als goddelijke diepten of verborgenheden kunnen aannemen, maar ook niet als leringen van de Satan doorschouwd, zoals de alwetende Hartekenner ze noemt. "Diepten van de Satan" worden die gruwelijke leringen genoemd, die de mens aanraden, de zonde en het boze daardoor te overwinnen, dat men ze tot walgens toe geniet, totdat de lust in afkeer overgaat en men zich dan beroemt de diepste diepten van de zonde uit eigen ervaring te hebben leren kennen. Het was hetzelfde duivelse voorschrift, dat ook nog wel eens vernomen wordt, namelijk, dat men eerst alles moet meegemaakt hebben, alles ondervonden en geproefd hebben, om daarna alles juist te kunnen beoordelen. Het is de afschuwelijke grondstelling: Laat ons het kwade doen, opdat het goede daaruit voortkomt. De getrouwen te Thyatire, schoon door deze dwalingen niet medegevoerd, hadden de verderfelijke en verwoestende gevolgen daarvan niet vermoed en er niet met Elias-ijver tegen getuigd. Toch was de omgang en het dagelijks verkeer met dergelijke gevaarlijke en niet te vertrouwen personen een zware last, waaronder zij in waarheid zuchtten en waaraan de Heere geen andere zou toevoegen. De gemeente moest, bij de wijd om zich grijpende invloed van Izebel, voor het zuivere Evangelie en haar eigen voortbestaan bezorgdheid koesteren. Aan hetgeen zij had, namelijk aan de zuivere waarheidsleer, moest zij tegenover het valse profeteren van de verleideres vasthouden tot aan de toekomst van Christus, die voor haar plaats had bij het oordeel over de overspeleres. Profetisch worden door de overigen in Thyatire vrome Katholieken vóór de tijd van de Hervorming aangeduid, die evenwel, zoals een Johannes Hus, door Jezebel en haar voorgewende profetische waardigheid zich zodanig lieten verblinden, dat zij de goddelijke instelling van het Pausdom (op welks voorhoofd de naam verborgenheid geschreven staat, Openbaring 17: 5) niet betwijfelden en veel meer waanden, dat voor de eenheid van de kerk, de bewaring van de Apostolische overlevering en van de zekere Schriftuitlegging zo'n instelling nodig was. Wat een taak het was onder de druk van de middeleeuwse hiërarchie tot de leer van de vrije genade in Christus door te dringen en zich daaraan vast te houden, bemerken wij uit geschriften van de mystieken van die dagen, die tot ons gekomen zijn.

Dit "zoals zij zeggen" moet eenvoudig gebracht worden op "de diepten". Het woord "van de Satan" is er bijgevoegd door de Heere zelf. De Gnostieken onder die van Thyatire waren gewoon de geheime verborgenheid van die verheven wijsheid, waarop zij roemden te noemen: bayea: "diepten". Maar de Heere voegt er volgens Zijn zin bij, dat die diepten van de Satan zijn. Dit is ook juist door Grotius aangemerkt, die er insgelijks bijvoegt, "dat die wijze van spreken, wanneer in een anders rede woorden worden gesteld, aan de zaak niet aan de persoon voegende, elders ook in de Heilige Schrift gebruikelijk is (Jes. 31: 9; 44: 19

25. Maar hetgeen u heeft van de zuivere, onvervalste waarheid in tegenstelling tot die leer van Izebel, houdt dat, totdat Ik zal komen. Laat het u niet ongemerkt te eniger tijd uit de hand rukken (Hoofdstuk 19: 11 vv.).

"Een vermaning, die wel ter harte mag worden genomen tegenover de boze neiging van ons hart, om hetgeen men heeft gering te achten, ook al was het het manna van de hemel en naar het nieuwe, het buitengewone te begeren, alsmede tegenover alle valse profetisme, dat aan deze neiging voedsel geeft. Het is tevens een wenk, dat wij met hetgeen de gelovigen van die tijd hadden en wat ook ons in het sinds die tijd geheel aanwezig woord van God is gegeven tot op de dag van Christus kunnen volstaan en geen verdere openbaring nodig hebben". Volgens de grondtekst kunnen de slotwoorden van het 24e vers onmiddellijk met het 25e vers worden verbonden: "Ik zal u geen andere last opleggen (geen ander juk van de wet, geen andere plichten, Hand. 15: 27), dan dat u houdt wat u heeft totdat Ik zal komen". Toegepast op de hervormde kerk zou zo de zin een legitimatie zijn van haar grondstelling van de Christelijke vrijheid, die geen andere beperking kent, dan die het trouwe bewaren van het zuivere woord van God vanzelf met zich brengt.

Wat een verkwikkende gedachte moet het voor de getrouwe leden van de bevlakte gemeente geweest zijn: de Heere vergeet ons toch niet onder de verdoolden en verdwaasden, die van de valse profetesse gehoor geven. Hoe scherp de grenslijn is, die Hij trekt tussen leven en dood, tussen verlost en vloekwaardigen onder hen, Hij toont het in de verrassende wending: "maar Ik zeg tot jullie en tot de anderen, die te Thyatire zijn, zo velen als deze leer niet hebben. " het Is bijna ik spreek op menselijke wijze van de goddelijke Heer, als vreesde Hij een enkele van Zijn trouwe vrienden onder een laag of hoger dak te miskennen: waar Hij de hand zo-even dreigend tegen het onherstelbaar verlorene ophief, ontsluit Hij nu als het ware beide de armen, om het getrouwe deel van Zijn Kerk aan het liefdehart te drukken. Nee, zeg het niet, dat het voor u onmogelijk is, tot die gelukkigen te behoren, die niets te vrezen, maar alles te hopen hebben van de verschijning van de Heere als Rechter. Ja, als Hij volstreekte volmaaktheid eiste van wie voor Zijn oog zou bestaan, billijk mocht zelfs de Christen de wolken van het wereldgericht als dreigende nevelen aanzien voor de heerlijke zon van zijn hoop. Maar de Heere vraagt slechts oprechtheid, onder wie Hij Zijn discipelen noemt; oprechtheid van schuldbelijdenis in de zondaar, die door Zijn lang getergde lankmoedigheid zich tot bekering laat leiden; oprechtheid van geloof in de boeteling, die de hand legt op het enig zoenoffer, dat eens op Golgotha viel; oprechtheid van keuze en toewijding in de Christen, die, nog geroepen om tussen de Baäl van Izebel en de Vader van Jezus Christus te kiezen, evenmin als Thyatire verenigen mag, wat zich niet verenigen laat; oprechtheid van antwoord in een woord op de liefelijke uitnodiging van die grote profeet, die de levensgeesten daarbinnen verstommen doet: "Kom tot Mij, u allen, die vermoeid en beladen bent, Ik zal u rust geven; neem mijn juk op u, en leer van Mij, want Ik ben zachtmoedig en nederig van hart. " Niets minder, u voelt het zelf, kan de Heere van Zijn discipelen eisen: er moet, zoals daar een zichtbare scheiding beginnen tussen ons en wie de begeerlijkheid van de ogen als het hoogste heilgoed waarden; want welke gemeenschap heeft het licht met de duisternis of

Christus met Belial? Zonder zo'n waarachtige bekering ons eigen geweten verkondigt het kan de dag van de toekomst voor ons wel een dag van schrik, maar geen dag van heerlijkheid zijn en die hier vrijwillig de ketenen van de zonde bleef dragen, hij kan daar niet anders verwachten, dan de banden van het eeuwige oordeel. Maar is door Zijn genade die ketenstriem om onze leden door het zachte juk van Christus vervangen, niets meer vraagt de getrouwe Heer om voor het oordeel van de grote Dag ons bereid van hart te vinden. Hij zegt dan ook tot ons: "Ik zal u geen last opleggen. " Nee, Christenen, het is geen harde Heer, die u dient, al jammert de zondeslaaf, dat Jezus eindeloos zwaarder drukt dan het vernederende dwangjuk van de wereld. Niets legt Hij op, of het is volkomen in evenwicht met de kracht, die Hij zelf u verleent: het is een Izebel's leugengeest, die telkens in het oor u wil fluisteren, dat Zijn geboden willekeurig en streng zijn voor zwakke zonen van het stof. Houd u slechts gelovig Zijn juk op de schouders, Hij zelf drukt u eens genadig Zijn kroon op de schedel en bent ook u, als deze Christenen, beproefd geweest door menigerlei verzoeken, niet meer zal Hij opleggen, dan uw uitgeputte schouder kan dragen. Het komt Zijne eer te na, Zijn strijders te doen bezwijken in het kampen eer Hij, de rechtvaardige Rechter, de levenskroon hun eenmaal uitreiken kon. Hij bewaart hen voor de zaligheid, zoals Hij de zaligheid daar boven reeds bewaard heeft voor hen en is reeds op weg om te komen en de strijd in triomf te herscheppen. Maar eer Hij zelf komt, komt ook tot u Zijn liefdestem: "hetgeen u heeft, houd dat. " Die stem veronderstelt een andere: zie of u in waarheid het ene nodige heeft, dat proef houdt tegen de dag van het gericht! Laat daarom de vraag u levensvraag zijn, niet, heb ik wel iets, heb ik wel veel, maar heb ik wel genoeg voor de eeuwigheid? Acht geen bevredigend antwoord op die grote levensvraag mogelijk, eer u het met onbedriegelijke zekerheid weet van u zelf, dat u uit de dood bent overgegaan tot het leven.

26. En 1)die overwint en die Mijn werken tot het einde toe bewaart, die in Mijn gezindheid en in Mijn wegen wandelt door de kracht van het waarachtige geloof, daar het in de tijd van de antichrist er juist op aankomt om zich niet van Mij en het navolgen van Mij te laten aftrekken (Hoofdstuk 13: 15 vv.), Ik zal hem macht geven, om over de heidenen het oordeel te houden.

1) Met dit woordje begint geen andere van de zeven beloften (vgl. vs. 7, 11, 17; Hoofdstuk 3: 5, 12 en 21), waaruit het besluit kan worden getrokken, dat deze toezegging niet de voorafgaande aanspraak in bijzonder verband staat.

27. En Hij zal ze hoeden met een ijzeren staf; zij zullen als pottbakkersvaten vermorzeld worden (Hoofdstuk 19: 14 v.) zoals ook Ik zo'n macht van Mijn Vader ontvangen heb, volgens de belofte in Ps. 2: 8 v.

De heerschappij door de veroordeelde zonen van Adam met een ijzeren roede, die de aarden vaten met gemak verbrijzelt, wordt hier als majestueuze waardigheid geschilderd, waaraan een onweerstaanbare macht verbonden is. Wanneer eenmaal de lankmoedigheid van de Almachtige ten einde gelopen is, waarmee Hij een zondaar zo ongelofelijk veel toelaat en het met zo'n onbegrijpelijk geduld aanziet, dan treedt ook ten slotte des te strenger Zijn almacht en Zijn algeweld met de hele vuurijver van Zijn toorn tegen de verstoorders van Zijn heilige wereldordening, tegen zulke boosaardige en kwaadstichtende geesten, die Christus de heerschappij betwisten en de aarde voor zich tot een Paradijs willen maken, te voorschijn; deze geesten kunnen in de eeuwigheid in hun oproerdrift slechts door de banden van de almachtige God in de verblijven van de hel met geweld vastgehouden worden. God de Vader gaf Jezus de macht over alle mensen (Ps. 2: 8-9); de Zoon bekleedt de overwinnaars met Zijn macht, omdat zij Zijn mederegeerders zijn. Dan zullen de martelaren de heerschappijvoerders

over hun oude pijnigers wezen en de geduldige lijdens de geweldhebbers over hun vroegere smaders en lasteraars.

De beloofde zaak is: Ik zal hem macht geven over de heidenen. Over de natiën heersen de gelovigen niet met een lichamelijke macht, maar geestelijk, als zij door hun heilig leven bestraffen en overtuigen, als zij hen door het bekendmaken van het Evangelie tot het geloof en onder hun hoofd Jezus brengen en als zij op de laatste dag het oordeel van de Heere Jezus zullen goedkeuren, dat de Apostel noemt de wereld te oordelen. Het gevolg van deze macht is: "En Hij zal ze hoeden met een ijzeren staf; zij zullen als pottbakkersvaten vermorzeld worden." Zoals de macht is, zo is ook het werktuig, waardoor de macht uitgevoerd wordt en zo is ook de uitwerking. De macht is geestelijk, de gelovigen zijn geestelijke koningen; koningen hebben hun scepters, staven of roeden, die hun heersende macht betekenen; de staf van de gelovigen is het Woord van God, geloofd, beleden en beleefd; hierdoor dringen wij, alsof het van staal was, tot in het hart van de goddelozen, die dat niet kunnen lijden; of zij worden er bozer door, dat pijnigen van hun geweten niet kunnend verdragen en nochtans dat niet kunnend ontlopen, of hun harten worden daardoor verbrijzeld tot bekering en geven het de Heere Jezus gewonnen, zoals de stokbewaarder. En in de dag van het oordeel zal de goedkeuring en veroordeling door de veroordeling van de godzaligen hen onverdraaglijk vermorzelen. Niet dat die macht in hen verblijft, maar zij verblijft in hun Hoofd Jezus Christus, door van wie zij alles kunnen en uitvoeren, waarom daar bijgevoegd wordt: zoals Ik ook van Mijn Vader ontvangen heb. De Heere Jezus macht ontvangen hebbend, maakt Zijn leden deelgenoten van die macht in Hem.

Dit is het werk van de gelovigen. Zij brengen de heidenen ten onder, hun de zekerheid van de vloek volgens Gods woord aankondigend, door de verhoring van hun gebeden, die Gods eer hen afperst, door sterke tegenstand de aanvallen op hen verijdelend (Jes. 54: 15-17), door de kracht van Christus op het nauwst met Christus verenigd, die hen allen in ketens gekluisterd houdt en zelfs ten strengste behandelt, wanneer Hij zacht met hen schijnt te werk te gaan. Maar meer hierna, als zij in Christus de wereld zullen oordelen en door goedkeuring van Zijn vonnis en door hun woorden en daden, eindelijk door getuigenis en wens, dus op de rechterlijke troon zittend (1 Kor. 6: 2 MATTHEUS. 19: 28). Heerlijk drukt de dichter dit uit Ps. 49: 15 : "Men zet ze als schapen in het graf, de dood zal hen afweiden en de oprechten zullen over hen heersen in de morgenstond. Zo'n macht bevat de Koninklijke titel, die Christus hun verworven heeft.

Het is een figuurlijke spreekwijze, om te kennen te geven, dat, schoon een gelovige nu door de goddeloze wereld onderdrukt wordt, de tijd echter nadert, wanneer het geheel anders zal zijn. De gelovigen zullen niet alleen van hun verdrukkingen bevrijd zijn, maar zij zullen als volstreekte koningen heersen in de morgenstond" zoals in Ps. 49: 5 staat, wanneer de toestand van de goddelozen in Gods rechtvaardigheid allerellendigst zal zijn.

"Vermorzeld" d. i. gemakkelijk en zonder hoop weder opgericht te worden, zijnde de potscherven gelijk gemaakt, die nergens toe nuttig zijn.

Deze belofte zal pas volkomen vervuld worden op de uiterste dag, als alle vijanden van de godzaligheid onder de voeten van Christus geworpen zullen zijn. Christus zegt ook Zijn dienaars toe, dat zij hier in deze wereld hun vijanden geestelijk zullen overwinnen, zoals Christus, hoewel Hij deerlijk gepijnigd was en stierf, nochtans ook Zijn vijanden overwonnen heeft.

29. Die oren heeft die horen, wat de Geest tot de gemeenten zegt.

Deze opwekking stond in de eerste drie brieven vóór de belofte (vs. 7, 11 en 17), in deze en de overige brieven volgt die (vgl. Hoofdstuk 3: 6, 13 en 22). Dat is een teken, dat de gemeente te Thyatire inderdaad, zoals wij hebben uitgelegd een kerk afbeeldt, die met haar bestaan tot in de tijd van de terugkomst van Christus reikt, maar ook, dat de overige gemeenten, zoals wij later zullen zien, zulke kerken voorstellen, die de een na de andere uit de vorige is ontstaan en in zo verre tot haar behoren. Nog tegenwoordig leeft te Thyatire (heden Akhissar geheten) een Christelijke gemeente, die in zielental die te Pergamus overtreft en een Christelijke school, die daar bestaat, bevindt zich in lofwaardige toestand.

Dat woord herhaalt de Heere aan ons allen en onophoudelijk roept Hij ons ter bekering en ten leven, zoals Hij ons eenmaal ter beslissende verantwoording dagvaart. Daartoe laat Hij ons de schrik van Zijn toekomst verkondigen, opdat wij tot Zijn kruis zouden vluchten, eer wij voor Zijn vierschaar verschijnen en de Geest houdt niet op te getuigen: "zie, Hij komt spoedig", opdat de Bruid met telkens klimmend verlangen zou spreken: "Kom, Heere Jezus!

Zoals de voorstelling van de Persoon van de Heere hier (vs. 18) weer overeenstemt met die van het inleidingsvisioen 1: 14, 15), de ogen als een vlam vuur, de voeten blinkend koper gelijk, zo is ook de benaming Zoon van God, hier met een overigens belangrijke wijziging, weerklank uit hetzelfde inleidingsvisioen, waarin de Heere aan de ziener Zich vertoont als een Zoon des mensen. Nu, ofschoon ook deze benaming van Zoon des mensen in het Nieuwe Testament een Messias-titel en in zo verre een titel van heerlijkheid is, zo pleegt zij evenwel aan de Heere Jezus niet dan een enkele keer en bijwege van onmiddellijke toespeling op de profetie van Daniël (Dan. 7: 13) door enig apostel of discipel gegeven te worden. Hij alleen karakteriseert Zichzelf in de Evangeliën met die naam van Zoon des mensen. De ziener dan nu schrijvend wel op Zijn bevel, maar juist daarom van Hem sprekend in de derde persoon, noemt Hem in de aanhef niet de Zoon des mensen, maar met de gewone apostolische eerbied: de Zoon van God. Liefelijke paren vormen verder (in vs. 8) de eigenschappen van de engel van de gemeente te Thyatire: liefde en dienst, geloof en lijdzaamheid, eerste werken en laatste werken. Als zinnebeeldig of typisch gedachte naam voor het boze beginsel, of misschien deze of gene bepaalde boze hoofdpersoon te Thyatire, komt in deze brief de vrouw Izebel voor, die zichzelf zegt een profetes te zijn, zoals in de brief aan die van Pergamus Bileam. De afspiegeling van de geschiedenis uit de Boeken van de Koningen en de kamp van Elia met de Baälsdienst en de koningin Izebel, Achabs nog gruwelijker vrouw, loopt in het oog. Dat de koningin hier profetes heet, is omdat zij dit wel niet in de historie was, maar toch als zinnebeeldige persoon een ketterij vertegenwoordigt, waarbij op profetische gave en gezag aanspraak werd gemaakt. De uitdrukking treft zoveel dieper nog bij de herinnering, hoe de historische Izebel een moordenaress van ware profeten, zowel als voorstanderes van de valse is geweest. Haar worden intussen in de geschiedenis zowel toverij als hoererij ten laste gelegd (2 Kon. 9: 22), dit laatste niet enkel in de zin van afgoderij, zoals op te maken schijnt uit de plaats 2 Kon. 9: 30 Omdat voorts in dit Boek van de Apocalyps geen bijzonderheid, hoe schijnbaar gering ook, zonder betekenis is, zo is het niet zonder oorzaak, dat hier in de Brief aan de engel van Thyatire van hoereren in de eerste plaats wordt gewag gemaakt en eerst in de tweede van afgodenoffer eten. De orde was omgekeerd in die aan de engel van Pergamus (vs. 14). Onmiskenbaar was het bederf van de valse leraars (het blijkt uit de hele schildering) zoveel dieper nog te Thyatire; en had dienvolgens, meer dan waarschijnlijk, de ontucht daar nog meer de overhand. Van daar heeft zij in de combinatie met afgodische feestvieringen hier de voorrang. Ook buitendien geeft het vrouwelijke beeld van Izebel een nog afschuwelijker karakter aan de gruwel, dan de mannelijke benaming van Bileam in de voorgaande brief. Dat

afschuwelijke wordt straks (vs. 24) met een toespeling weer op de hoge aanmatiging van de valse leraars door de uitdrukking: diepten van de Satan gekarakteriseerd. De beelden, waaronder straks (vs. 21-23) op deze verenigde en als in elkaar lopende zonden van ontucht en van ketterij, op vals profetisch gezag gegrond, de straf bedreigd en beschreven wordt, zijn weer aan dezelfde geschiedenis, mitsgaders aan de wet van Mozes tegen het overspel en aan de prediking van de profeten tegen de afgoderij (het geestelijk overspel) ontleend. Tot bekering wordt in een eerste plaats ook de snoodst verbasterde en bedorven richting geroepen. Dan volgt de dreiging met het vonnis van de dood (vs. 23), na zware verdrukking op een bed (vs. 22) eerst van het overspel, dan van de smarten. Een ontzaglijke betuiging, als bij wijze van eed bezegelt de dreiging (vs. 23): En al de gemeenten zullen weten dat Ik het ben, die nieren en harten onderzoek en Ik zal u geven een ieder naar uw werken. Het is het eigen woord van de Heere bij Jeremia (Jer. 17: 10): Ik, de Heere, doorgrond het hart en proef de nieren en dat, om een ieder te geven naar zijn wegen, naar de vrucht van zijn handelingen. Harmonisch sluit weer deze openbaring van van de Heilands hart- en nierenkennis en van de strenge heiligheid, waarmee Hij de goddeloosheid straft, op de beschrijving van de aanhef: Die Zijn ogen heeft als een vlam vuur en Zijn voeten zijn blinkend koper gelijk. Het vlammeende oog symboliseert de goddelijke doorgronding van de harten; het blinkend koper van de voeten de heilige strengheid, die tegen goddeloosheid en zonde overstaat en ze als slijk van de straten vertreedt. In evenredigheid met de diepte van het bederf van de tegenpartij staat de heerlijkheid van de beloning, toegezegd aan de overwinnaar, aan hem, die hetgeen hij heeft, zal houden, totdat ik kom, zegt de Heere (vs. 25). Het macht geven over de heidenen, om ze te hoeden met een ijzeren staf en als pottenbakkers vaten te vermorzelen, wordt door Hem aan de overwinnaar gegeven, zoals het aan Hem van de Vader gegeven is; het is het woord van de Messiaanse belofte in de tweede Psalm (Ps. 2: 8). Vanouds voorts werd heerschappij, inzonderheid die van de Messias, onder het beeld van een ster verkondigd. Dus bij name in de profetie van Bileam (Num. 24: 17): "Er zal een ster voortgaan uit Jakob en er zal een scepter uit Israël opkomen. " Ook een wereldheerschappij en vandaar een heerschappijvoerder over de wereld, wordt door de Oud-Testamentische profeet met de Morgenster vergeleken. In dit Boek van de Openbaring noemt Christus Zichzelf de blinkende Morgenster, in verband met Zijn koningstitel en afkomst als Wortel en geslacht van David (22: 16). Hier ter plaatse geeft Hij de Zijnen de Morgenster, dat is, zoals een andere apostel het ergens uitdrukt, hun deel in de erfenis van de heiligen in het licht, de denkbeelden van zegepraal van het licht, als 's morgens over de duisternis en van heerschappij over de wereld, zich weer op apocalyptische wijze in een zelfde zinnebeeld combinerend. Ook in de Psalmen is de morgenstond, de dageraad, hetzij symbool of eenvoudig tijdstip van bevrijding, uitkomst, triomf van de rechtvaardigen.

HOOFDSTUK 3

DRIE BRIEVEN, WAARIN GEWAARSCHUWD WORDT TEGEN HUICHELARIJ, ONVERSCHILLIGHEID EN NALATIGHEID TEN OPZICHTE VAN HET CHRISTENDOM

V. Vs. 1-6. In de gemeente te Sardis zien wij het beeld van een kerk, die in het begin het volle leven in zich bezat, maar reeds gekomen is tot een toestand van gerustheid en van traagheid, waarin zij zich vergenoegt met de naam, dat zij leeft, terwijl in werkelijkheid de geestelijke dood bij haar heersend is. Van Hem, die Zijn gemeente hier beneden met de menigvuldige krachten van de Heilige Geest kan vervullen en vooral ook haar leidslieden en bestuurden kan begenadigen met alles wat zij nodig hebben tot uitoefenen van hun ambt, ontvangt de engel van de gemeente een scherpe terechtwijzing, met de dringende aanmaning om wakker te worden en het overige, dat versterven zou, te versterken. Hij moet dus een arts gelijk worden, wiens kunst daarin bestaat, om zich meester te maken van de nog aanwezige levenskrachten van zijn patiënt en door versterking van deze het wegvliedend leven op te wekken, om een nieuwe en volle gezondheid weer teweeg te brengen. Met die vermaning wordt vervolgens dreiging en belofte verbonden. Zonder twijfel hebben wij hier het beeld van de Protestantse kerk voor ons, zoals deze van haar oorspronkelijk leven in de loop van de tijd tot dode orthodoxie is verstijfd een gevaarlijke toestand, waaruit ten slotte het rationalisme is voortgekomen, dat in de plaats van de hoofdleer van de gerechtigheid uit het geloof, het voldoende van de eigen geest van de mensen met een oppervlakkige zedenleer heeft gesteld.

1. En schrijf aan de engel van de gemeente, die te Sardis 1) is: "Dit zegt die de zeven Geesten van God heeft en de zeven sterren 2) (Hoofdstuk 1: 4 en 16): "Ik weet uw werken, dat zij niet zijn, zoals zij van buiten schijnen en zoals u ook zelf zich inbeeldt. Er is wel een roep van u naar buiten en u beroemt uzelf, maar allen is het bekend, dat u de naam heeft, dat u leeft en toch, u bent dood; als men maar de openbaringen van het leven zoekt, die ook in overvloedige mate bij u aanwezig moesten zijn, is het duidelijk, dat het aan deze geheel en al ontbreekt. U ligt als een dode, die zich niet meer beweegt.

1) Sardis, de oude, rijke hoofdstad van Lydië, waar eerst eigen koningen, waarvan Croesus de laatste was en vervolgens Perzische stadhouders resideerden, lag aan het meest noordelijk gedeelte van de berg Tmolus, 6. 7 mijlen zuid-oostelijk van Thyatire, is een vruchtbare vlakte, doorstroomd door de Pactolus, die goud meevoerde. Na de overwinning van Antiochus de Grote kwam de stad aan de Romeinen, onder van wie zij wel zetel van een gerechtshof was, maar ook altijd meerdaalde. Ten tijde van Christus door een aardbeving verwoest, werd zij met hulp van keizer Tiberius hersteld. Vroeg werden daar Joden gevonden in aanzienlijk getal en met velerlei privileges, eveneens ontstond daar snel een Christelijke gemeente.

2) Volgens Hoofdstuk 2: 24 v. worden de "anderen" te Thyatire, die "deze leer" niet hebben, gedrongen om vast te houden wat zij hebben, totdat Christus komt en Zijn werken tot het einde te bewaren. De tijd van lankmoedigheid en het bestaan van de kerk, door Thyatire voor afgebeeld, zal zich dus, zoals reeds bij Hoofdstuk 2: 29 is opgemerkt, voortzetten tot in de laatste tijden. Met het voorgaande hoofdstuk wordt nu de eigenlijk consecutieve volgorde in het voorstellen van de verschillende kerken afgebroken en van nu aan treedt een meer synchronistische betrekking van de kerkvormen op de voorgrond, die door de laatste drie gemeenten worden voor afgebeeld, zodat dus de laatste niet dadelijk op die kerk volgen, maar op enig punt van de tijd naast die te voorschijn treden en naast haar voortbestaan. Men heeft de naam Sardis afgeleid van een Lydisch woord, dat "nieuw" betekent, zodat wij bij de kerk door deze gemeente vertegenwoordigd, zouden moeten denken aan een nieuwe of vernieuwde

kerk. En inderdaad kent de Heere Zich nu weer hetzelfde predikaat toe, als bij het eerste schrijven (Hoofdstuk 2: 1), alhoewel in enigszins veranderden vorm. Reeds dit wijst op een kerk door reformatie teweeg gebracht. Evenals de gemeente te Efeze de kerk van de apostolische tijd voorstelde in haar reeds te voorschijn getreden verderf (Hoofdstuk 2: 4), zo ook die te Sardis de Hervormde kerk in de tijd van de dode orthodoxie en evenals daar met het "eerste liefde" de goede vorige tijd slechts indirect werd voorgesteld, zo hier met het "u heeft de naam dat u leeft". De woorden: "Dit zegt die de zeven Geesten van God heeft en de zeven sterren" zijn een vriendelijke, maar ernstige wenk van Hem, die geen lust heeft in de dood van de zondaar, maar daarin dat de zondaar zich bekeert en leeft. Hij biedt Zichzelf hiermee de gemeente aan als Degene, die alleen door de volheid van de Geest, die Hij bezit, aan alle behoeften voldoet, weer leven in de doodsbeenderen kan brengen en in het bijzonder bereid is de zeven sterren of de opziener van de verschillende gemeenten met deze Geest te begiftigen.

3) In de vorige brieven kon de Heere telkens iets vooraan plaatsen wat lofwaardig was; maar hier staat het zonder verzachting en zonder bedekken: "u heeft de naam dat u leeft en u bent dood". Volgens de hele vorm van de brief was er vroeger te Sardis geestelijk leven geweest. De engel had ontvangen en gehoord (vs. 3), dat de Christenen daar vroeger witte kleren hadden, anders kon van bezoedelen van deze geen sprake zijn (vs. 4); haar naam was geschreven in het boek van het leven (vs. 5) en toch waren zij weer geestelijk gestorven. Wel hadden zij nog de naam, de uitwendige schijn en roem, dat zij leefden, maar in waarheid waren zij dood. Al is de zon ook reeds geheel ten ondergegaan, toch staat nog een tijdlang het avondrood aan de horizon. Al is de geest ook reeds het lichaam ontvlucht, toch bleef nog een tijdlang vorm en bestaan. Zo blijft ook, waar het geestelijk leven is uitgeblust, vaak nog een geruime tijd de uitwendige vorm ervan. Men kan uit de ervaringen, die men vroeger maakte, uit de kennis, die men heeft opgedaan, geestelijk spreken en aan al zijn doen en laten een geestelijke tint geven; men kan niet alleen anderen, maar ook zichzelf misleiden, dat men leeft en toch is men dood. Ja, gemeenten, waarin zo'n geestelijke dood heerst, kunnen, naar het uitwendige te oordelen, vaak als ware toonbeelden voorkomen. In Sardis worden geen grove zonden bestraft, als in de vroeger genoemde gemeenten; daar was geen Izebel, waren geen Nikolaïeten en geen mannen van Bileam; men had de lijn van rechtzinnigheid en eerbaarheid juist gehouden. En zo kan nog heden ten dage een gemeente voortreffelijk geprediceerd zijn, zich van sektenmakerij en zedelijke uitwassen vrijhouden en toch in de geestelijke dood liggen, zodat geen wekstem, of die van de Heere of van Zijn knechten is, die kan wakker schudden en het spreekwoord bevestigd wordt: "het zou menigeen beter zijn, als hij slechter was."

De beschrijving van deze opziener is kort en afgebroken, maar in een enkel woord is veel smartelijks.

Het smartelijke ligt voor ons in de zekere ervaring, dat de beschrijving ons zeer na aangaat en op ons bijzonder toepasselijk is; want bezwaarlijk zullen wij ons lang kunnen verzetten tegen het erkennen, dat in deze gemeente te Sardis het profetische voorbeeld van onze Protestantse kerk in haar verval te vinden is.

Waar men de zuivere leer bezit en zich daarop beroemt, maar de leer en het objectieve kerkgenootschap zo hoog stelt, dat men daardoor de voortgaande reformatie van het leven verzuimt, daar zal het beeld van Sardis niet kunnen worden miskend. En al was zo'n kerkelijke toestand op de wijze, als die werd ingesteld en zoals men het woord eerst opnam en hoorde, boven andere heerlijk en al heeft die ook een aanzienlijk aantal van schitterende,

levende, waarachtige mannen van God, die arbeiden met de getrouwheid van een Arndt en van een Spener, om de menigte, die de dood nabij is, op te richten en op te wekken, dan zijn zulke lichtzijden toch slechts twee punten van overeenkomst meer met de gemeente te Sardis.

O jammerlijke gesteldheid van de Sardische gemeente! Het waren naamchristenen! Zij beleden Jezus als de Christus, wilden voor vereerders van Hem gehouden worden, woonden de onderlinge samenkomsten bij, vierden het heilig avondmaal, maakten zich aan geen in het oog lopende zonden schuldig, banden uit hun midden alle ketterijen en dwalingen en roemden op de zuiverste rechtzinnigheid. Van hier, dat zij de naam hadden van te leven, d. i. men hield hen voor een bloeiende Christelijke gemeente. Maar Hij, die niet aanschouwt wat voor ogen is, Hij kende hun wezenlijke gesteldheid en moest van hen verklaren dat zij inderdaad aan doden gelijk waren! Niet, omdat zij aan geveinsdheid schuldig stonden, maar, omdat zij het geloof van het hart misten en de Heere niet echt liefhadden. Het was van daar dat zij, het leven van de Geest dervend, niet uit de juiste beginselen en met reine bedoelingen werkzaam waren. Het was van daar, dat zij in het verborgene hun kleren bevleekten en gevaar liepen van, bij verdrukking en vervolging, de Heere snel geheel te verloochen. Treurige gesteldheid! Wat baatte het hun, dat zij de naam hadden van te leven? Het was tijd, om hen wakker te schudden uit hun doodsslaap. En dat te meer, omdat de naam, het goed gerucht, dat van hen uitging, hen hoe langer hoe dieper kon doen inslapen en het kwaad al verder en verder verspreiden.

De Heere noemt Zich: die de zeven geesten en de zeven sterren heeft. Hij eigent Zich namelijk toe de opperste macht over al de opzieners van de kerk en geestelijke gaven, om die naar Zijn wil uit te delen. Dit voorrecht hebben zich valselyk aangematigd zij, die zeiden, dat zij zaten op de stoel van Petrus en dat zij stedehouders van Jezus Christus zijn hier op aarde en dat de Heilige Geest als van hen uitgaat en door hen aan de kerk wordt meegedeeld.

Zij zijn dood, die de levende Christus in zich niet hebben levend door het geloof en uit de Geest, die de werkende kracht van Christus niet in zich hebben, die geen levende werken voortbrengen en er is niets in de gemeente of de Heere weet het, die een onderzoeker van de harten is.

2. Wees wakend, (liever: "word wakker, u die slaapt (Efeze. 5: 14) en sta op van de dode, door uit uw toestand van traagheid en gerustheid u op te heffen en versterk het overige, dat sterven zou; want Ik heb uw werken, waarmee u voor Mij ijvert en u de naam heeft verworven, dat u leeft (vs. 1), nochtans omdat het verwijt in Ezechiël. 34: 4 u aangaat, niet vol gevonden voor God.

Het overige, dat sterven zou, is niet het overige goede, dat de opziener zelf nog in zich heeft, de Heere behandelt hem toch in het geheel als een, die reeds gestorven is, die eerst door de krachtige roepstem van Zijn woord weer in het leven moet worden geroepen. Het zijn eer de vonken van het leven, die nog in Zijn gemeente aanwezig, maar aan het uitdoven zijn en die hij, nadat hij zelf wakend zou zijn geworden, weer aanblazen moet.

Objectieve verontreinigingen zijn niet terzijde te stellen, maar wel is een subjectieve opwekking nodig. Bij alle subjectieve reinheid van instelling, van leer en van eredienst, ontbreekt toch het subjectieve leven van de persoonlijkheden in Christus en de wandel in het licht.

Nadat de kerkelijke leer in belijdenisgeschriften was neergelegd lag het voor de hand, dat de vrije krachtige ontwikkeling van de theologie uit de Schrift gestremd werd en in de plaats van het ware levende geloof, zoals zich dat in de tijd van de hervorming had verbreid, in de plaats van de echt praktische kerkelijke richting bij zo vele leraars van de kerk, als zij de levendmakende kracht van het zuivere woord en het sacrament en in het bijzonder van de koninklijke leer van de rechtvaardiging door eigen schuld werkeloos maakten een stijve, dode rechtzinnigheid, een schijngeloof zonder de vruchten van de Geest treden kon. Men kon zich vergenoegen met een streng, zuiver uitwendig theoretisch vasthouden van de bestaande geloofsvorm, in plaats van bovenal door de zuivere leer van het Evangelie zichzelf en de toevertrouwde kudde inwendig naar geest en gemoed te laten vernieuwen, en om de edele vorm het veel edeler wezen te vergeten. Zo'n vleselijkheid en hartstochtelijkheid van dode orthodoxie heeft onnoembaar veel onheil gesticht. Het zou echter een schreeuwende onrechtvaardigheid en geheel onhistorisch zijn, dat te willen schrijven op rekening van zuivere leer en rechtzinnige theologie en van ijver voor deze. Dat alleen wordt aan de kerk ten verderve, als de bron van zo'n ijver niet zuiver is en wereldse gezindheid en hartstochtelijkheid zich mengen in de orthodoxe ijver ten verderve van de gemeenten. Bij het louteringsproces, dat volgde, geschiedde het weer, dat, terwijl hetgeen gereinigd moest worden, zelf niet zonder een rein element was, dat wat moest gereinigd worden niet zonder een rein element was, dat wat wilde reinigen niet zonder meer of mindere menselijke eenzijdigheid bleef. Werd dat miskend, dan kon ook wat tegenover de dode orthodoxie plaats had, om de kerk op een meer innerlijke en praktische Christelijke weg terug te brengen, niet echt vruchtbaar werken en moest er ten slotte op uitlopen, dat het zo genoemde gezond verstand verheven werd op de troon van alle menselijke aangelegenheden, onbeperkt over alles, wat tot het gebied van het menselijk weten behoorde, regerend en noch aan goddelijk noch aan menselijk gezag in haar oordelen invloed toelatend. De vermaning en bedoeling van de Heere is dus niet begrepen noch opgevolgd. In plaats van het versterken ("in versterken van de nog aanwezige levenskracht, bestaat de kunst van de geneesheer is een oplossen en terzijde zetten gekomen en nog tot op de huidige dag is men vervuld van de ongelukkige waan om langs deze weg de kerk van Sardis te moeten helpen, zonder op te merken, dat men daardoor alleen de periode van de kerk van Laodicea (vs. 14 vv.) besnelt.

Wees wakend tegen de zonde en om uw werk op een betere wijze in geloof te doen, sta uit de geestelijke slaap van zorgeloosheid op, wees ijverig, strijdt om in te gaan door de enge poort en wees niet tevreden uzelf op te wekken; maar u, bekeerd zijnde, versterkt het overige dat sterven zou; er zijn vele leden in de gemeente, die geen leven hebben, die dood zijn in zonden en misdaden, er zijn anderen, die wel het beginsel van het leven in zich hebben, maar het is klein en zij zijn daarenboven verachterd, in bezwijming gevallen en zijn als zieltogende en als op sterven, zie toe dat u ze in die staat niet laat liggen, maar tracht de doden door onderwijzingen, waarschuwingen en opwekkingen tot Christus te brengen, opdat zij in Hem leven mogen, en voor de eeuwige dood bewaard worden; versterk de zwakken, verwakker de tragen en brengt de verdoolden weer terecht. De beweegredenen zijn genomen van hun tegenwoordig gedrag, want Ik heb uw werken niet vol gevonden voor God, u mag voor de mensen wat schijnen, maar voor God, voor van wie alle dingen naakt en geopend zijn, deugt uw werk niet, u had veel meer moeten doen. En wat u gedaan heeft, heeft u niet op een goede grond, op een goede wijze en tot een juist einde gedaan, u kunt in het gericht van God niet bestaan.

Het schijnt, dat de kerk van Sardis de hele waarheid niet heeft aangenomen, maar vele van de heidense bijgelovigheden behouden heeft. De kerk van de Lutherse heeft vele pauselijke

dwalingen verworpen, maar is aangaande het sacrament van het avondmaal blijven steken als in de modder van de lichamelijke tegenwoordigheid.

De werken van de heiligen zijn altijd onvolmaakt, als iemand op de menselijke zwakheid wil zien. Want zolang wij hier leven strijdt het vlees tegen de geest, zoals Job zegt, dat hij voor al zijn werken bezorgd was, waarom hij zijn toevlucht nam tot de goedertierenheid van God; maar voor zo verre zij in Christus worden aangezien zijn zij volkomen; want Hij is onze volheid en wij zijn in Hem volmaakt (Joh. 4 Efez. 1 Kol. 1: 2). Deze volheid maakt Hij ons deelachtig door het geloof. Die van Sardis hadden het juiste geloof niet, daarom waren hun werken voor God niet volkomen, die nergens behagen in heeft, dan in hetgeen van Zijn Zoon komt.

3. Gedenk dan, opdat het bij u tot een wakker zijn moge komen en u in staat mag zijn om te versterken, hoe u, in tweërlei opzicht, zowel wat inhoud als wijze aangaat, het woord des levens ontvangen en gehoord heeft en bewaar het, door terug te keren tot hetgeen u ontvangen heeft a) en bekeer u, door terug te keren tot de wijze van het horen. Als u dan niet waakt, zoals Ik toch voorzie, dat u het niet zult doen, dan zal Ik over u komen b) als een dief, om gericht te houden ook over u, zodat beide getuigen tegelijk zullen gedood worden (Hoofdstuk 11: 7 vv.) en u zult niet weten op welke uur Ik over u komen zal 2), al is het ook nog zo duidelijk in Mijn Woord aangegeven en nog zo juist door de gebeurtenissen van de tijd voor ogen gesteld.

a) Openbaring 3: 19 b) MATTHEUS. 24: 43. 1 Thessalonicenzen. 5: 2. 2 Petrus 3: 10 Openbaring 16: 15

Niet alleen de opname van het Evangelie door de gemeente (hoe ontvangen), maar ook het karakter als Evangelie (hoe gehoord) is gespecificeerd door het hoe; niet alleen de opname, maar ook het opgenomene moet teruggebracht worden tot het oorspronkelijk levende. (P. LANGE).

Het wat, dat Sardis had ontvangen, had het bewaard, maar het hoe, de wijze, waarop het dit wat eens had opgenomen en gehoord, had het verloren. Eens had het opgenomen met heilige ijver, nu neemt het op met het hoofd.

Het hoe heeft niet slechts betrekking op de aard van het ontvangen en horen, maar ook van het ontvangene en gehoorde zelf; de woorden moeten dus zeggen: hoe datgene gesteld is of luidt wat u ontvangen en gehoord heeft. Men vergelijkt hierbij de parallele plaatsen van Paulus 1 Tim. 6: 20. 2 Tim. 1: 14 Kol. 2: 6 "zoals u de Heere Jezus heeft aangenomen en, wandelt zo in Hem. "

2) Ook het gebrek aan het verstaan van de tekenen van de tijd uit de geest van de profetie kenschetst onze Protestantse Zionswachters tot op de huidige dag.

"Gedenk dan hoe u het ontvangen heeft", niet wat u ontvangen heeft, de leer, het woord enz., maar hoe, de begeerte, de ijver, het verlangen, waarmee u de genade ontving en het woord hoorde. Daaraan te moeten herinneren, is inderdaad treurig, evenwel is het niet te ontkennen dat het nog iets goeds is de zielen daaraan indachtig te kunnen maken. Want juist deze herinnering aan een vroeger zalige toestand, het gedenken aan een betere, meer levensvolle tijd, doet verwachten, dat het verlangen naar zo'n toestand wederkeren zal en het hart weer begerig zal zijn om iets van die vroeger beleefde tijd te ondervinden. Ook tot Israël is het

gedurig bij de profeten: "Gedenk de vorige dagen. " God wacht nog of de laatste waarschuwing ook uitwerking zal hebben; of de boom, nadat hij omgraven en van mest voorzien is, nog vrucht zal voortbrengen. Wanneer echter de zondeslaap niet ophoudt, wanneer de slaper in weerwil van de wekstemmen niet ontwaakt, dan loopt de lankmoedigheid van God ten einde en een dief gelijk, op een tijd, waarin men het niet verwacht, komt Hij om te richten en neemt de geestelijk doden door de lichamelijke dood uit de rij van de levenden weg.

4. Maar u heeft toch nog enige weinige namen, ook te Sardis, die hun kleren van het heil en van de gerechtigheid, die Ik hun bij hun inlijving in de kerk heb gegeven, niet bevlekt hebben 1), door te wandelen op de wijze van deze werelden zij zullen met Mij hier boven in de staat van de heerlijkheid wandelen in witte kleren van volkomen heiligheid en zaligheid, omdat zij het waardig zijn 2), dat, evenals zij met getrouwheid hebben gehouden wat Ik hun heb gegeven (vs. 3), Ik hen zo ook beloon met hetgeen aan de getrouwheid is toegezegd.

Deze hadden, alhoewel zij weinigen waren, zich niet afgezonderd, anders had de engel van de gemeente ze niet. Toch hadden zij het aan hem niet te danken, dat zij onbezoodeld waren, integendeel droeg hij de schuld, dat er zo weinigen van hen waren.

Hun tegenstelling tot het dode geheel doet hen voorkomen als levende leden, die het oog van de Heere met name heeft gezien en nadat zij zich mee hebben moeten buigen onder het oordeel over het geheel, worden zij daarvan als uitzonderingen weer weggenomen. Het oordeel over hen is geen absolute lof, in zoverre het zuiver negatief is. maar toch een hoge lof, in zoverre zij de algemene aansteking hebben tegengestaan.

Deze weinigen worden voorgesteld als "weinige namen". "Namen" voor "personen" wordt ook in Hand. 1: 15 gevonden. Hier is deze uitdrukking zeker opzettelijk gekozen en wel tegenover de dode massa, wanneer de bijzondere persoon in de grote kerkelijke hoop verdwijnt. Tegenover haar zijn de weinigen, die van de algemene bevlekking vrij zijn, elk voor zich een naam, een uitgedrukt karakter.

2) Evenals in Hoofdstuk 16: 6 zij, die bloed hebben vergoten, bloed moeten drinken, zo worden hier de onbevleete witte kleren beloofd, omdat zij die waardig zijn. De idee van vergelding, die daarbij ten grondslag ligt, leidt echter niet tot de Rooms-katholieke voorstelling van verdienste, want het leven zelf (vs. 1) met al zijn krachten, dat van hen wordt geleid, die hun kleren niet hebben bevlekt, is een vrije genadegift van de Heere. Van verdienste zou dan alleen sprake kunnen zijn, als de mens zichzelf door eigen kracht bewaarde; maar zo geeft de uitdrukking slechts een zekere overeenstemming te kennen tussen het gedrag en de eer, die aan dat gedrag ten deel wordt, hoewel de eer het gedrag verre overtreft. De witte kleren met hun heldere kleur van de overwinning zijn de hemelingen eigen (vs. 5, Hoofdstuk 6: 11; 7: 9; 19: 8 Met Christus zullen zij, die in het aardse leven hun kleren onbevlekt bewaren, in witte kleren wandelen, terwijl zij, zo getooid, voor de troon van God en van het Lam in het volle, zalige genot van Zijn gemeenschap zullen leven.

De bijzondere belofte breidt zich nu uit tot een algemene, die niet alleen die weinigen, maar alle overwinnaars aangaat en vooral tot aanmoediging voor de geestelijk doden te Sardis berekend is. De beide eerste beloften zijn ons reeds uit het vorige duidelijk; zij zijn geheel te verklaren uit de reeds voorgestelde toestand van de gemeente. Omdat deze door wereldsgezindheid bevlekt en hierdoor geestelijk gestorven is, wordt haar, opdat zij opstaat en overwint, het lichte, heerlijke gewaad van de toekomstige wereld voorgehouden en de

verzekering gegeven, dat haar naam ondanks alle gedeeltelijk verstorven zijn, nog niet uit het boek des levens is uitgedelgd en ook in alle eeuwigheid, als zij haar dood overwint, niet zal worden uitgekert. Zeker een grote en van 's Heren trouw getuigende opwekking uit de mond van Jezus zelf te vernemen: Onze namen staan nog in het boek des levens, de Heere heeft het uitdelgen van die naam nog niet doen plaats hebben, het is met ons nog niet uit; ja, als wij overwinnen, zal die daarin eeuwig blijven staan.

De derde belofte heeft de getrouwe belijdenis van de weinige uitverkorenen ten grondslag, waarvan het licht te meer werd verheven door de schaduw van het schuwen van de belijdenis rondom, haar, dat de onafscheidelijke begeleider is van lauwheid en wereldgezindheid.

Dat er zelfs in het wereldse en verdorven Sardis nog enige echte Christenen waren, wordt de opziener niet tot lof, maar ter beschaming gezegd; want als zij hem nagevolgd hadden, waren zij insgelijks geestelijk doden en huichelaars geworden. Deze gelovigen hadden de opziener door hun voorbeeld op de juiste weg kunnen voeren, wanneer hij daarop acht had willen geven. Vroeger heet het reeds: de opziener was, niettegenstaande zijn uitwendige gedaante van godzaligheid, geestelijk dood. Zijn werkzaamheid naar buiten en de werkeloosheid van zijn inwendige mens stemden niet echt overeen. Tegenover zijn uitwendig leven, zoals wij hier aan de lieden zien, die hem als degenen, die hun kleren niet bevlekt hebben, tegenover gesteld worden, stond de verborgen vleselijke verontreiniging. Achter de uitwendige heilighenschijn van de huichelaars schuilden vleselijke lust en onreinheden van allerlei soort, want verholten zonden liggen bij de huichelaar altijd op de achtergrond: en deze zonden noemt Jezus zijn geestelijke dood. De onbevleeten belooft de Heere met uitsluiting van de Bisschop, witte kleren, omdat zij het waardig zijn, niet in de zin van verdienstelijkheid, maar terwille van Hem, met van wie zij, wat juist van de opziener niet kon gezegd worden, op aarde hadden gewandeld, met wie zij wandelen zouden in de toekomst. Hun worstelen en streven naar heiligheid, hun overwinnen en strijden heeft hen voor de heerlijkheid vatbaar gemaakt. Zoals zich bij de getrouwen in het Thyatire van het middeleeuwse Rome de hervorming voorbereidde, zo vormen de geheiligden en echt levenden in Sardis de stam van de Filadelfische gemeente, waarvan in de volgende brief gesproken zal worden.

Tot verklaring van de "witte kleren" moeten wij denken aan hetgeen de schrijvers van de Mischna in het boek Middoth (6. III) vertellen, dat het een gewoonte was onder het volk, dat het grote sanhedrin in de vergaderplaats van hun grote raad, die Gasith, de geplaveide stenen, genoemd wordt, onder anderen een plechtig oordeel geveld heeft over de waardigheid, verdiensten en gebreken van de priesters. Als iemand dat onderzoek goed had doorstaan en aan de raad genoeg had gegeven, werd hij met witte kleren bekleed tot een priesterlijke eer en waardigheid. Er werd een feest gevierd onder toestemming van de broeders. Maar die in het gericht niet kon bestaan, kwam voor de dag in zwarte kleren en met schaamte. Dit schijnt het te zijn, waarop de Heere in deze woorden en de volgende rede zinspeelt, zoals in het vorige vers het "waken" ziet op de gewoonte van de priesters. De overste van de tempel namelijk bezocht in de nacht, die de wacht hadden in de tempel en als hij iemand in gebreke van zijn plicht bevond, liet hij hem niet weggaan zonder een strenge tuchting, hetzij van slagen of van het branden van de kleren, dat een teken van smaadheid was.

5. Die overwint, zodat het leven, in het geloof ontvangen, zich ook krachtig in zijn wandel betoont en met de wereld en eigen vlees dapper strijdt, die zal zoals degenen in vs. 4 is beloofd, bekleed worden met witte kleren; en Ik zal Zijn naam als van een, die niet alleen de naam had, dat Hij leeft (vs. 1), maar ook werkelijk leefde, geenszins uitdoen a) uit het boek

des levens (Ps. 69: 29; Jes. 4: 3. Dan. 12: 1) en Ik zal zijnen naam belijden voor Mijn Vader en voor Zijn engelen, op die dag des oordeels (MATTHEUS. 10: 32 v. Luk. 12: 8 v.).

a) Exod. 32: 32 Filip. 4: 3 Openbaring 20: 12; 21: 27

"De vertroosting is niet voor allen" maar alleen voor de oprechten, die nog onder u zijn. Maar hoewel de grote menigte niet deugt, u heeft enige weinige namen, dat is, mensen, die ieder hun eigen naam hebben, en die Ik bij name ken, ook te Sardis, in die goddeloze stad en in die bedorven kerk, die hun kleren rein hebben bewaard van de besmetting van de wereld en in oprechtheid Mij dienen. Aan deze wordt beloofd, zij zullen met Mij wandelen in witte kleren. De heiligen waren in het wit gekleed, de priesters dienden in witte kleren, waardoor de zuiverheid en heiligheid te kennen wordt gegeven. De edelen, die naar enig ambt stonden, ook die zegepraal bevochten hadden, werden in die tijden in het wit, als een erekleed, gekleed. Zo zal de Heere Jezus volmaakt heiligen en verheerlijken alle oprechten, omdat zij het waardig zijn, niet door hun aanklevende gerechtigheid en verdiensten, want in dat opzicht is de beste een nutteloze dienstknecht; maar God had hen van eeuwigheid uitverkoren tot zaligheid. Christus had de zaligheid voor hen verdiend, God had hen tot Zijn kinderen en erfgenamen aangenomen, en had hen op geloof en godzaligheid, de zaligheid beloofd, dus betaamde het God, hun die te geven en in die opzichten waren zij bekwaam en gepaste voorwerpen voor de zaligheid en waardig en bekwaam die te ontvangen.

De namen worden in het boek des levens ingeschreven, of door God zelf, als wanneer zij om de onveranderlijkheid van Zijn raad en het zeker verband van verkiezing en heerlijkmaking nooit uitgedelgd worden (Joh. 6: 37. 2 Tim. 2: 19 Openbaring 21: 27), of van de mensen, als zij zelf belijden verkoren te zijn (Jer. 44: 5) en anderen dit naar de liefde van hen oordelen (Efeze. 1: 4 Fil. 4: 4). Alhoewel zij nu op deze laatste wijze zijn ingeschreven, kunnen zij zeker uitgedaan worden en worden zij uitgedaan, terwijl God op de een of andere wijze verklaart, dat zij geen deelgenoten van het leven zijn of ooit zullen zijn. Geenszins zal dit de overwinnaar overkomen, maar hij zal als een uitverkorene erkend, in het leven hem vergund bewaard en de volheid daarvan hem namaals gegeven worden (Joh. 10: 14, 28)

Witte kleren, de zaligheid van de hemel zal ik hun schenken, omdat zij de verzoening van hun zonden gezocht en gevonden hebben in het bloed van het Lam en zich door de Geest van de genade zo hebben laten heiligen, dat zij hun kleren niet weer hebben bezoedeld. Zij zijn het rijk van God waardig geworden. Het is zeer merkwaardig, dat juist de beide gemeenten, die onder alle het diepst gezonken waren, geen Nikolaiëten onder zich telden, terwijl deze aanhang in het getrouwe Smyrna en het voortreffelijke Filadelfia gevonden werd. Een wegstervende boom schiet geen wilde takken meer uit, maar wel een zodanige, die nog in vol leven en rijk aan sappen is. Waar dwaalleer in een gemeente opgroeit, daar openbaart zich nog leven van de Geest, hoe ongeestelijk en onchristelijk dan dat leven ook moge zijn. De strijd van de gelovigen tegen haar wekt op, geeft een bijbel in de hand, doet het waar geloof bloeien, ontsteekt een barmhartige en reddende liefde als die van de Samaritaan, zodat ook menig afgedwaald schaap tot de kudde wordt teruggebracht. Maar waar een hele Kerk met leraren en gemeente in de dienst van de wereld weggezonden en onverschillig is over het Christendom, ja over alle godsdienst, daar is het gevaar groot en het vooruitzicht treurig, daar is de Heere nabij, als een dief, om van hem, die niet heeft, te nemen ook hetgeen hij nog heeft.

Naar het uitwendige was wellicht geen van de zeven gemeenten van Klein-Azië zo rijk aan uitstekende voorrechten. Aan de afhelling van de berg Tmolus, in een weelderige landstreek gelegen, zetel van de Perzische Satrapen, die er een schitterende hofhouding voerden,

overvloeiend van al de schatten van de natuur en van de kunst, scheen Sardis een uitgelezen lustoord te zijn. Van de gemeente op die plaats gevestigd, gaat bovendien de meest roemrijke naam door al de omstreken uit. "Sardis leeft", zo klinkt het op honderden lippen, wij weten niet om wat bijzondere reden, maar waarschijnlijk wel omdat de gemeente aangroeide in aantal van leden, de naam had van nauwgezette godsdienstigheid en wellicht tot schouwtoneel strekte van buitengewone gaven en werkingen van de Heilige Geest, zoals dit het geval te Corinthiërs was. Nee, hier zijn geen Nikolaïeten of Bileamieten, als in Efeze en Pergamus; hier blaakt geen vuur van de vervolging, als in het deerniswaardige Smyrna; hier richt geen vrouw Izebel de onreine afgodstafel aan, zoals in het zwaarbevlekt Thyatire; hier is geen spanning, geen scheuring, geen strijd; gelukkig, leven- en liefdevol Sardis. "Sardis, u bent dood" zo klinkt op eenmaal de dreigende stem van de Christus, die de geesten wikt en aller werken kent. Ach, wat zegt het weinig voor de diep verbasterde schare, of haar naam en roem op de vleugels van de faam tot over de grenzen van Azië wordt heen gedragen? De Heere ziet met andere ogen, weegt met andere schalen, vraagt naar andere levenstekenen, dan de mens, die alleen wat voor ogen is aanziet. In Zijn schatting is Sardis arm, omdat het de ware rijkdom van het geloof, van de liefde, van de hoop niet kent; en met de roede in de hand komt Hij tot de hoog geprezen kerk, die wellicht een blinkende erekroon voor de slapen van haar Engel gewacht had. Wat baat het haar thans, of aan haar bergen de wijnstok liefelijk tiert? Ach, zij zelf verdient geen levende rank aan de ware Wijnstok te heten. Wat baat het, of midden door haar stad de beroemde Pactolus heen stroomt, die in haar bedding goudkorrels aanvoert? Ach, het blijkt dat de rivier van het levende water haar tot nog toe, als een woudstroom door het zand, is voorbij gevloeid en dat zij op haar bedding nog geen enkele schat voor de hemel gevonden hebben. Wat baat het, of Sardis kan tegenwerpen: Heere, wij zijn niet bevlekt met de werken van de Nikolaïeten, die U elders veroordeelt? Zo'n rust, als in haar midden gevonden wordt, strekt juist om haar meer te beschamen; het is de rust van de Godsakker, waar geen hamerslag van twist wordt gehoord, omdat er geen adem van het leven gevoeld wordt. Twist en verdeeldheid, hoe betreuenswaardig op zichzelf ook, getuigen nog altijd van zeker opgewekt leven: te Sardis is geen strijd meer over de waarheid, omdat men onverschillig voor de waarheid geworden is. Een wegstervende boom schiet geen wilde takken meer uit; dat gebeurt alleen aan een stam, die nog vol is van leven en rijk aan krachtige sappen. Zo staat Sardis daar voor het oog van de hemelse Planter, als een boom, zonder een enkel waterlot, ja, maar ook zonder groei en vrucht. Wat verdient hij eer en meer dan het vonnis: houw hem af, die nutteloos de aarde beslaat? Maar nee, dat kan de Heere niet van het liefdehart. Aan de dorrende takken heeft Hij enkele vruchten bespeurd, om wier wille Hij de boom nog wil sparen. Hier en daar ontdekt Hij nog een bottende knop, die zich wellicht zal ontsluiten voor de zonnestraal van de hemelse liefde. Wat is er meer nodig voor Jezus, die niet gekomen is om de ziel van de mensen te verderven, maar om die te behouden? Ja, voor Hem is Sardis aan een dode gelijk: maar "het uur komt en is nu, dat de doden zullen horen de stem van de Zoon van God en die haar hebben gehoord zullen leven. " Zoals Hij in de dagen van Zijn vlees het machtwoord weerklinken liet: "Jongeling, dochtertje, Ik zeg u, sta op! " zo raakt Hij hier als het ware de lijkbaar aan, waarop de geestelijk dode gemeente ligt uitgestrekt. Hij herhaalt zijn "Talitha kumi" in het ernstige woord: "wees wakend", liever "ontwaak en versterk het overige, dat sterven zou. " Temidden van al het dode en dorre bewaakt Hij de overgebleven sporen van een vroeger, meer opgewekt leven en wil dat de engel van de gemeente die met zorg en liefde zal kweken. Hoog nodig is het intussen, dat zo de kwijnende vonk weer wordt aangeblazen tot een heldere vlam, "want", zegt de Heere, "Ik heb uw werken niet vol, niet voldoende en niet volkomen gevonden voor God", of zoals wij eigenlijk lezen moeten, voor mijn God. " Voor het oog van de God en Vader, van wie Hij vertegenwoordigt en in Wiens naam Hij regeert, heeft Hij de werken van de gemeente op de balans van de hemel gewogen, helaas, juist dat éne ontbrak, dat daaraan alleen betekenis en

waarde in Zijn schatting kon geven: het beginsel van het geloof, het leven van de liefde, de gloed van waarachtige ijver. Zo is de gemeente in een deerniswaardige, in een vege toestand gekomen. Maar voor wat ziekte van de ziel heeft de grote Medicijnmeester geen raad en geen baat? Nog is Sardis niet reddeloos verloren, als het naar de stem van de liefde wil luisteren: "Gedenk dan, hoe u het ontvangen en gehoord heeft en bewaar het en bekeer u! " De Heere wil, dat de gemeente zal terugzien op de vroegere, betere tijd, toen zij het pas het woord van de genade vernomen had en aanvankelijk uit de doodsslaap herrezen was, waarin zij nu lag gezonken. Zo zou er voor haar leden een nieuwe heildag, de dag van bekering en van zaligheid aanbreken, waarin zij voortaan als kinderen van het licht zouden wandelen. Maar werd die stem van de liefde versmaad, een ontzettende nacht stond te wachten, te ontzettender, omdat die onverwacht over het hoofd van de schuldigen dalen zou. "Als u niet waakt, spreekt de Heere, Ik zal over u komen als een dief en u zult niet weten, op welk uur Ik over u komen zal. " Zware oordelen en strafgerichten stonden de onbekeerliken van hart te wachten en zoals de eigenaar van een onbeveiligde woning haar door de rover overvallen en alles plunderen ziet, zo zouden zij daar staan, aan onberekenbaar onheil ten prooi en opgeschrikt uit hun rampzalige rust, juist dan, wanneer het te laat zou wezen om iets, dat was verzuimd, te herstellen. Verbeeld u, als u kunt, de verbazing, die het schuldig Sardis moest aangrijpen bij dat onheilspellende woord! Dat was een andere toon, dan die door mensen werd aangeslagen, waar deze het roemden en prezen. Wat een verschil tussen de naam van de gemeente op aarde en tussen haar naam in de hemel! Hier levend als een krachtige man, daar dood genoemd en misvormd als een lijk; hier haar rijkdom aan goede werken geprezen, daar een onmetelijk tekort voor haar ogen ontrold en een ontzettende bankbreuk bedreigd; hier een dag haar voorspeld van vrede, rust en roem, daar een nacht haar bedreigd, waarin de dief haar schijngoed zal roven! Bijna zal aan de engel van de gemeente de moed zijn ontzonken, om voor het heil van een zo diep verbasterde kudde te waken; daar schiet een vriendelijke lichtstraal opeens tussen de dreigende wolken te voorschijn. "U heeft", zo gaat Jezus voort, "enige weinige namen, enige personen ook te Sardis, die hun kleren niet bevlekt hebben. " Mogen wij de scherpzinnige opvatting van een van de nieuwste uitleggers toelaten, dan wordt hier gezinspeeld op een Oosters gebruik, om schuldige priesters in zwarte kleren voor hun rechters te plaatsen en worden daartegenover de Christenen voorgesteld, als met het blinkend priestergewaad van vrijgesprokenen en onschuldigen aangeord. Niet moeilijk is het, ons het beeld van die gelovigen aanschouwelijk voor ogen te stellen. Ongetwijfeld hadden ook zij hun aandeel aan het algemeen bederf van de mensen-natuur. Maar door de kracht van het geloof was de heerschappij van de zonde verbroken. Zij waren een nieuw schepsel in Jezus Christus geworden; zij waren afgewassen, geheiligd, gerechtvaardigd door het bloed van Christus en door de Geest van onze God. Zo vernieuwd en herboren, bewaarden zij door waakzaamheid en strijd zich rein te midden van de verbasterde Kerk en lieten van dat verkeerd geslacht zich behouden. Wellicht waren zij juist die leden van de gemeente, die de minste eer en roem hadden bij de wereld daarbuiten, maar zoals de Heere met andere schalen weegt, zo plaatst Hij ook Zijn erekroon op andere hoofden, dan waarvoor zij de hare bestemt. "Deze zullen met Mij wandelen in witte kleren", zo belooft Hij, "zij zullen hemelse reinheid en vreugde en eer genieten, omdat zij het waardig zijn. " Heeft dit laatste bijvoegsel iets, dat u bevreemdt en vraagt u, wie kan waardig zijn, het erekleed van de hemel te dragen en hoe strookt dit eigen woord van de Heere met de doorgaande leer van de apostelen: uit genade bent u zalig geworden? U vergeet dan, dat hier gesproken wordt, niet van een waardigheid, die zij in zichzelf, maar alleen, die zij in gemeenschap met Christus bezaten; dat er naar de leer van het Evangelie een onafscheidelijk verband is tussen geloof en geluk; dat die hemelvreugd, niet naar verdienste als aan een slaaf, maar uit vrije goedheid als aan een kind wordt geschonken, dat de wil van de Vader getrouw en standvastig volbracht. En nu schemert u het oog bij de voorstelling van het heil, dat hier achter de opgeheven sluier van de

eeuwigheid op eenmaal uw blikken verrast en u roept uit: Och, of mij iemand vleugels gaf als van een duif, om mij tot dat schoon verschiert te verheffen! Zie, de Heere daalt vriendelijk tot uw zwakheden af en schetst als met eigen hand een tafereel van onverderfelijk, hemels geluk. "Die overwint", zo vervolgt Hij, "zal bekleed worden met witte kleren", zoals aan de overwinnaars in het Oosterse worstelperk niet zelden uitgereikt werden, en Ik zal zijn naam geenszins uitdoen uit het boek des levens; hij heeft geen oordeel te duchten; de zaligheid is zeker van wie in het geloof volhardt; eeuwig blijft zijn naam in de levensrol staan, waarin zij vóór de grondlegging van de wereld geschreven werd, ja Ik zal die naam belijden voor het aangezicht van Mijn Vader en van Zijn engelen. " U herinnert u meteen, hoe hier met andere woorden een verklaring terugkeert, die de Heere gedurende de dagen van Zijn vlees bij herhaling tot Zijn getrouwen gericht heeft, zoals het over het algemeen uw opmerkzaamheid niet mag ontgaan, dat geen van deze zeven brieven zo betrekkelijk rijk is aan overeenkomst met de eigen woorden van de Heere, in Zijn eerste leven gesproken, als juist dit schrijven aan Sardis. Maar u mag tegelijk niet voorbijzien, hoe dit besluit een merkwaardige tegenstelling bevat tegen het beschamend begin van de brief. Wat heeft Sardis tot nog toe gehad, gewaardeerd, maar zonder reden genoten? Een naam, boven al de andere namen aan één van de gemeenten gegeven, de naam van rijk aan geestelijk leven te zijn. Het was onwaarheid en leugen geweest, maar Sardis bekeert zich en het zal in de hemel weer ontvangen, wat het door deze brief voortaan op aarde verliest. Een naam, van levenden niet alleen, maar van gekroonde overwinnaars, door Jezus zelf gegeven; een roem, die nog flonkeren zal, ofschoon het licht van de laatste ster reeds lang aan de weggerolde hemel getaand is. Hier wenste ik een enkel ogenblik de adelaarsvlucht van Johannes, toen hij op Patmos een deur geopend zag, om hem te tonen de dingen, die haast zouden geschieden! Ja, echt, daar ontsluit zich de deur van dat heiligdom; een lichtstraal daalt neer op aarde en bij dat licht wat aanschouwt u, oog van het geloof? Ik zie de hemelen geopend en Jezus, Jezus, die hier naakt aan het kruis hing te krimpen, terwijl Zijn gewaad onder Zijn eigen oog werd verdeeld, Jezus in witte kleren uitgedost. De glans benevelt mijn oog, maar waar ik langer staar, nee, ik vind de Heere niet alleen, een schare volgt Hem, met even witte gewaden bekleed. Reinheid blinkt uit hun oog; vreugde straalt mij van hun aangezicht tegen; eer verwacht hen, boven al wat de aarde zo noemt. Zie, daar wordt het levensboek opengerold en aller naam wordt gelezen en het blijkt dat geen enkele er uit weggedaan is. Hoor, daar klinkt hun deemoedige taal: "Heere, wij zijn de grootste van de zondaren" nee, hoor, daar belijdt hen de Heere voor Zijn Vader en de engelen: "deze zijn Mijn broeders en zusters en moeder; zij hadden de moed om Mij te eren, toen Mij de wereld versmaadde; nu zal Ik hen kronen, nu de wereld voorbijgegaan is. " Uit hun verrukking ontwaakt, zien zij nu Zijn heerlijkheid en de mannen, die bij Hem staan, zoals eens Zijn getrouwen op Thabor. Nee, hier is meer dan Thabor, want allen zijn met Jezus van gedaante veranderd geworden en uit de hoogwaardige heerlijkheid klinkt nu nog eenmaal de hemelstem, om het woord van de Vader te herhalen: "Deze zijn Mijn zonen en dochters, in wie Ik een welbehagen heb! " Die gekroonden wie zijn ze en van waar zijn zij gekomen? Het zijn de witbekleden uit Sardis; de eerstelingen uit iedere gemeente op aarde; uw ontslapenen wellicht, als zij in de Heere zijn gestorven; u ongetwijfeld, lijdende en strijdende Christenen onder ons, als u tot de einde volhardt. Hen allen maar ook dezen alléén geldt het woord: "zij zullen met Mij wandelen in witte kleren, omdat zij het waardig zijn. " Hoe, zegt u nog eens, wie van onze kan waardig zijn, dat zijn naam niet uit het boek des levens zekert wordt? " Wie van onze het waardig is, de Heere, die ons nog hetzelfde uitzicht ontsluit, heeft ook deze vraag ons beantwoord. Hij wordt waardig geacht, die eeuw te beërven, die het hier zichzelf onwaardig gekeurd heeft en tot Christus als Verlosser gekomen is, eer hij Hem als Rechter aanschouwt. Ja, daartoe laat Hij heden ons wijzen op de lofspraak, die Hij daar Zijn getrouwen doet horen en de eer, die Hij Zijn getrouwen bereidt, opdat Hij al wat onder ons nog naamchristen heet, aan zijn sluimer ontruikt, aan zichzelf ontdekt, tot heilige jaloersheid

ontvlammen zou. Hij trekt onder ons nog dezelfde grenslijn als te Sardis, tussen Christendom in schijn en in wezen en weet van ieder van onze, hoofd voor hoofd, wie wij zijn. Maar aan welke kant wij ook staan, Hij gaat niemand met de wekstem ten strijde en het aanbod van de kroon voorbij. O, als u het dan heden gevoeld heeft, dat u tot nog toe uw beste tijd als in sluimering doorgebracht heeft; als heden uw hart u zegt, dat het u niet goed zou wezen, als nu de nacht reeds begon dank Hem, die nog niet als dief in de nacht, maar als vriend op de dag tot u komt! Stoot elke slaapdrank terug, die de wereld bij vernieuwing u reikt, om nu eens echt wakker te zijn en God geve het, wakker te blijven! Smeek in de eenzaamheid op de knieën gebogen, dat Hij, die het dode levend maakt, ook op u de Geest van het leven doet dalen, die de duisternis in licht en de dorheid in groei herschept! Herlees daar de Brief van de Heere aan Sardis, als een hemelschrift, persoonlijk tot u door Jezus gericht en weeg ieder woord, dat Hij spreekt; want weet het wèl ieder woord, dat hier wordt versmaad, zal eenmaal uw aanklager zijn. Schud in Zijn kracht de boeien van de slaap van de leden: zondekluisers, hier ten einde gedragen, worden banden van de afgrond daarginds. Vermeerder zo het getal van de verlostten, die geen smet op hun priesterkleed dulden en wandelt waardig het Evangelie van Christus, als opgeschrevenen in de boekrol van het leven! Laat het nieuwe leven, dat de Heere in u wekte, van u uitstromen in een nog slapende, van Hem afvallige wereld! Nog een tijdje en Hij, voor van wie u als voor een dief niet meer vreest, zal in de doodsnacht als Bruidegom komen. Bid, dat u de slaap niet bevangt; zie toe, dat uw lampen niet uitgaan! De levensdag spoedt ten avond. De nacht van de dood gaat als die van de zonde voorbij. Welhaast daagt de eeuwige morgen!

Harmonisch paren en beantwoorden en doorkruisen elkaar ook hier beelden en denkbeelden onophoudelijk. De vermaning: wees wakend, onmiddellijk na de bestraffing: u heeft de naam dat u leeft en u bent dood, stelt de nauwe betrekking in het licht, die er is tussen leven en waken bij de belijder van de Heere. Hierop slaat even eigenaardig de reeds elders toegedichte vergelijking van de komst van de Heere met die van een dief in de nacht. Met het denkbeeld van nacht stemt dan weer overeen dat van ongekleed te zijn. Daartegenover staat zowel de lof van hen, die hun kleren bewaard en niet bevlekt hebben (vs. 4) als de belofte van bekleding met witte kleren, (vs. 5) het zinnebeeld van de rechtvaardiging van de zondaars vanouds. De betrekking tot de plaats van Zacharia (Zach. 3: 4) loopt in het oog: "Doe deze vuile (bevlekte) kleren van hem weg. Daarna sprak Hij tot hem: Zie Ik heb uw ongerechtigheid van u weggenomen en Ik zal u wisselkleren aan doen. " Tegenover de zuivere naam van leven (vs. 1) staat vervolgens (vs. 5) het "niet uitdoen van de naam van de overwinnaar uit het boek des levens; " tegenover het niet vol gevonden worden van sommiger werken voor God staat het belijden voor de Vader en voor Zijn engelen, als uit het Evangelie welbekende vergelding van dat grondbeginsel aller welbehaaglijke werken voor God, te weten het belijden, met woord en daad van de Zoon van God voor de mensen (MATTHEUS. 10: 32).

6. Die oren heeft die horen, wat de Geest tot de gemeenten zegt.

In de 10de eeuw viel Sardis in de handen van de Turken en het is waarschijnlijk door de woeste veroveraar Timur te gronde gegaan. Nu ligt op de plaats een ellendig dorp van hutten, Sart, met wijd uitgestrekte ruïnen, waarvan twee zuilen, de overblijfsels van een prachtige tempel van Cybele het meest imponeren. Twee Christenen, die v. Schubert er vond, toen hij de plaats bezocht, waren het enige spoor van die gemeente, die zich vroeger daar bevond.

VI. Vs. 7-13. De gemeente te Filadelfia wordt voorgesteld als een, waaraan slechts kleine kracht verleend is, maar die het woord van de Heere met alle getrouwheid bewaart en Zijn naam ook daar niet verloochent, waar overal rondom afval heerst. Haar is een open deur

gegeven tot rijk gezegende werkzaamheid op het arbeidsveld van de zending en het zal nog eens geschieden, dat zelfs de ongelovige en verstokte Joden, die zich door hun Talmud ("Uit 5: 22 tot een synagoge van de satan hebben geconstitueerd, zullen komen, en de grote eer van deze zendingsgemeente zullen erkennen. Zij zal, als die het woord van de lijdzaamheid van Christus bewaard heeft, nu ook bewaard worden voor het uur van de verzoeking, die over de hele wereld komt, alhoewel niet in die zin, dat zij niet eveneens daarin geraakt, maar in die, dat zij uit deze zal gered worden. Houdt zij nu wat zij heeft, zodat niemand haar kroon neemt, dan is haar overwinnaars een zeer bijzondere plaats in het toekomstige rijk van de heerlijkheid verzekerd. Volgens Ebrard zal Filadelfia de Gereformeerde kerk afbeelden.

7. En schrijf aan de engel van de gemeente, die in Filadelfia 1) is: Dit zegt de Heilige, aan wie alles de eer moet geven a), de Waarachtige, die zich aan Zijn gemeente zal betonen te zijn, wat Zijn naam te kennen geeft. Hij zegt het, b) die de sleutel van David heeft, die als de ware David en Koning van het rijk van God (Ezechiël. 34: 23 v. ; 37: 24 over alle ambten en elk arbeidsveld gebied voert. Hij zegt het, die de deur opent 2), tot een rijke en gezegende werkzaamheid en niemand is er, die, al wilde hij ook nog zo vele bolwerken en hinderpalen in de weg leggen, de geopende deur sluit. En weer Hij is het ook, die sluit, zodat iemand niets teweeg brengt in het rijk van God en niemand, hoezeer hij zich ook vermoeit en inspant, of door anderen geholpen en ondersteund, opent 2) (vgl. 1: 18 Jes. 22: 22).

a) Openbaring 3: 14 b) Job 12: 14

1) Omstreeks 6 mijlen zuidoostelijk van Sardis aan de andere voet van de Tmolus en aan de kleine rivier Cogamus, ligt in het binnenste van Lydië, de stad Filadelfia, door Attalus Filadelfus, de koning van Pergamus gebouwd. Deze stad viel eveneens in het jaar 133 na Christus in handen van de Romeinen. Ten tijde van Christus werd zij door verschillende aardbevingen verwoest en sinds bleef zij tot een kleine omvang beperkt.

2) Christus draagt de naam "de Heilige" voornamelijk als de Koning van Zijn gemeente, want alleen in haar wordt Hij als de Heilige, die afgescheiden is van de zondaren en hoger dan de hemelen is geworden, geëerd en geprezen en alleen in haar kan Hij als de Heilige werken en kinderen van het licht doen worden, zoals Hij zelf een licht is. Omdat Hij nu te Filadelfia een werkelijke gemeente van God voor Zich heeft, spreekt Hij haar aan met de naam van Zijn majesteit als de Heilige, terwijl Hij ze hiermee tegelijk plechtig als Zijn volk erkent. Maar daarom is Hij ook de Waarachtige, die verbond en trouw houdt in eeuwigheid, op wiens woord en belofte Zijn gemeente onder alle omstandigheden mag bouwen en waarvan Filadelfia in het bijzonder de vervulling van de in deze brief gegeven beloften mag verwachten. In het bijzonder is Hij in staat haar de macht, waarvan in vs. 8 sprake is, de haar beloofde open deur te geven en te verzekeren; want Hij noemt Zich tevens degene, die de sleutel van David heeft. Hierbij moet niet gedacht worden; aan de sleutel van het rijk van de hemelen, maar de macht is hier bedoeld, om toe te laten tot de werkzaamheid in Zijn rijk en daarvan uit te sluiten, zegen bij het ambt te gevel of de zegen te onthouden. Deze macht oefent Hijzelf onmiddellijk uit en niemand in Zijn rijk kan zich iets toekennen, of het wordt hem van de hemel gegeven en al was iemand nog zo hoog begaafd, nog zo ijverig en bekwaam tot arbeiden, hij verkrijgt niets, als de Heere toesluit, terwijl de minste en zwakste toch iets groots kan teweegbrengen en niemand de gevolgen kan terughouden, als de Heere bij hem de deuren opent.

Christus alleen is de uitbreider van Zijn rijk en de vruchten van de zending zijn Zijn werk; daarom is ook alleen die gemeente Zijn zendingsgemeente, waaraan Hij daartoe opdracht, volmacht en zegen geeft.

Zoveel bespeurt u reeds meteen, het is een beschrijving van Jezus' koninklijke waardigheid, die hier door Hemzelf gemaald wordt; de enige aanhef van een van deze brieven, die niet uit het eerste Hoofdstuk ontleend is en naar het schijnt niet zonder toespeling op de lasteringen van vijandige Joden gegeven. En wat een koning, die Zich hier aan onze verbeelding vertoont! Aardse monarchen dragen de kluisters van de zonde onder het vorstelijk purper: Hij is de Heilige, rein als licht, nee, als de Vader van de lichten. Aardse monarchen kunnen spelen met hun wetten en verbonden laaghartig verbreken: Hij is de Waarachtige, die gisteren en heden en eeuwig dezelfde is; wiens woorden heilig als eden zijn, wiens eden vast staan als rotsen. Aardse monarchen dragen een scepter van vergankelijk goud: Hij heeft, wat eindeloos meer zegt, de sleutel van David. Waarschijnlijk is die beeldspraak ontleent aan hetgeen bij Jesaja (Jes. 22: 22) is geschreven van Eljakim: "Ik zal de sleutel van David op zijn schouder leggen: Hij zal open doen en niemand zal sluiten: Hij zal sluiten en niemand doet open. " Zoals met dit woord aan die uitnemende staatsdienaar uit de tijd van Hiskia het opperbestuur over geheel het hof werd toevertrouwd, zo stelt het hier de Christus ons voor, als die in Gods geestelijk huis, het rijk van waarheid en deugd, de hoogste oppermacht heeft. Hij staat als aan de poort, met de enige sleutel in handen. Als Hij de toegang verleent, wie zal die sluiten? Als Hij de toegang ontzegt, wie zal die schenken? Kniel voor Hem neer, o aarde, zo'n Koning betrad nooit uw bodem; zie tot Hem op, o verlost, die Koning is uw hemelse vriend! Of heeft u het niet opgemerkt, de Heere plaatst deze beschrijving van Zijn koninklijke glans niet voorop om Filadelfia met angstige schroom, maar om het met eerbiedige vreugde te vervullen. Zij strekt slechts ten aanhef van een lange reeks van beloften, door geen enkele bedreiging gevolgd. En wat een gedachte moet het voor de eerste lezers van deze Brief zijn geweest: die Heilige daalt als andermaal van Zijn starrenkroon af, om Zijn duur gekochte gemeente te sterken; die Waarachtige komt troostwoorden spreken, waarvan de kracht nog nooit gefaald heeft; die sleutel van David berust in de voor mijn zaligheid doornagelde handen en waar Hij mij de toegang tot Zijn geestelijk koninkrijk opent, geen mensen of Engelenmacht kan mij bannen!

. " de Waarachtige. " Ik ben niet, zoals zij u verwijten, die nietswaardige Nazarener, die u met leugens heb bedrogen; het is geen misleiding, dat die Mij gezien heeft, ook de Vader heeft aanschouwd; het is niet tevergeefs, dat u zich omwille van Mij laat vervolgen en ombrengen door de heidenen, zoals zij u pogen diets te maken, dat dit alles ook leugen en bedrog is. Ik ben de Waarachtige. Mijn leven, als het leven van God, is het enige ware, alle andere leven is slechts schijn, en kan die naam geenszins dragen; Ik ben de waarheid, want Ik en de Vader Zijn één. Daarom betuigde Johannes elders: "maar wij weten dat de Zoon van God gekomen is en heeft ons het verstand gegeven, dat wij de Waarachtige kennen en wij zijn in de Waarachtige, in Zijn Zoon Jezus Christus. " Wanneer de Kerk op deze Waarachtige ziet, dan slaat zij als van een verheven hoogte de blik neerwaarts op de nietsbeduidende lasteringen van de Joden en voelt zich aangegord met hoge moed; want als de Heiland de Waarachtige is, dan is Hij ook de alvermogende, dan zijn ook slechts de gelovige Christenen het volk van God en de Joden, die voorgeven het te zijn, zijn het niet, maar bedriegen zichzelf. "die de sleutel van David heeft; die opent en niemand sluit en Hij sluit en niemand opent. " De sleutel van David is het, waarmee Hij het huis opent. Op de berg Sion te Jeruzalem lag de koninklijke burcht van David. Deze wordt ook huis of paleis van David genoemd. Hier woonden al de dienstknechten van David met hem tezamen. "Mijn ogen", zegt de koninklijke dichter, "zullen zijn op de getrouwen in de lande, dat zij bij mij zitten; die in de oprechte weg

wandelt, die zal mij dienen. Wie bedrog pleegt, zal binnen mijn huis niet blijven; die leugens spreekt, zal voor mijn ogen niet bevestigd worden. " De koninklijke burg van David is zo een teken van zijn rijk, en als zodanig wordt die ook door de profeten aangemerkt. De heerschappij van David over het volk van God kwam echter pas tot haar volmaaktheid, toen de Zoon van David, Jezus Christus, bezit nam van Zijn eigendom en Zijn Rijk Zijn Kerk over alle volkeren van de aarde oprichtte; want Christus is de wortel en nakomeling van David. Als zodanig heeft Hij ook de sleutel van David, namelijk de sleutel tot het Godsrijk en Hij, de Zoon, die ook David's Heer is, is door God voor alle tijden tot Koning over Zijn volk aangesteld, zodat niemand de Vader dienen kan, die niet tegelijk Hem dient. De sleutel van David en, zoals het elders heet, de sleutel van het koninkrijk van de hemelen, is een en hetzelfde. Volgens een reeds verklaarde uitdrukking heeft Christus de sleutels van de hel en van de dood. Voor hem, die zich de deur van het koninkrijk door Hem geopend vindt hier en hier namaals, is ook door Zijn hand de hel en de dood met deze sleutels gesloten; want wiens zonden vergeven zijn, die is bevrijd van de vrees van de dood. De Heere wil zeggen: de Joden beweren, dat bij hen de sleutel van David is, dat slechts hij zalig kan worden, die een Jood wordt door de besnijdenis en door het aannemen, zo van de voorbeeldende leerstellingen van het Oude Verbond als de bijvoegselen van Farizeeën en Rabbijnen. Zij beroepen er zich op, dat het verbond van de genade slechts met Abraham is opgericht en leiden daaruit af, dat de alleen zaligmakende Kerk van eeuwen voortgeplant is onder de besnedenen naar het vlees en dat in die gemeenschap velen zalig ontslapen zijn. Maar wat bent u, aanhangers van de Nazarener? Waar was de zaligmakende Kerk vóór Zijn geboorte, wanneer u beweert, dat men alleen door het geloof in uw Christus zalig worden kan? U bent niets dan een aanhang en afvallig van de ware uitverkorenen van God, en geen zaligheid is onder u mogelijk. Keer terug tot uw moeder, tot de alleen zaligmakende gemeenschap van de besnijdenis; zo niet dan bent u vervloekt. Maar wat zegt Christus? Laat het beweren van de Joden, alsof zij de sleutel van David bezaten, u niet schokken in uw geloof. Zie op Mij, de heilige, de waarachtige, de enige, die deze sleutel in waarheid heeft en weest getroost en bemoedigd, gerust wanneer Ik het ben, die u de deur open. En deze zelfde troost geeft Hij nog heden ten dage aan allen, die in Hem zijn; troost tegen de aanmatigheden van een Kerk, die zich de alleen zaligmakende noemt, maar in verloochening van de enige naam, waardoor wij zalig kunnen worden, nauwelijks iets aan het oude Jodendom toegeeft.

De sleutel van David is bij verkorting voor "de sleutel van David huis". De hele spreekwijs is allerduidelijkst ontleend aan Jes. 22: 22, waar aan Eljakim, de zoon van Hilkia, deze belofte gedaan wordt, dat hij tot hofmeester van koning Hiskia zou worden aangesteld met deze woorden: "Ik zal de sleutel van David's huis op zijn schouder leggen en hij zal opendoen en niemand zal sluiten en hij zal sluiten en niemand zal opendoen. " Een sleutel is een zinnebeeld van macht en gezag; niemand kan een huis in of uitgaan zonder bewilliging van hem, waaraan de sleutel is toevertrouwd. De Heere zou de sleutel van David's huis leggen of de schouder van Eljakim. Misschien droegen de hofmeesters van de Joodse koningen, tot een teken van hun waardigheid een gouden sleutel, die in een gordelriem van de schouders afhing, of op hun kleren ter hoogte van de schouder geborduurd was. Althans deze belofte geeft allerduidelijkst te kennen, dat hij de macht ontvangen zou, om de hofhouding van Hiskia, als eerste staatsdienaar te regeren, zodat zelfs niemand, zonder zijn bewilliging, in het paleis zou kunnen komen. Ook zou zich niemand tegen zijn maatregelen verzetten kunnen. Wanneer Hij open deed, zou niemand sluiten en wanneer Hij sloot, zou niemand openen: iedereen zou zich aan de schikkingen, die hij als hofmeester maakte, onderwerpen moeten. Deze belofte, aan Eljakim gedaan, neemt hier de Heiland over, en beschrijft Zich, als die de sleutel van David heeft. enz. Wat geeft dit anders te kennen dan dat Hij, als verhoogde Middelaar, alle macht ontvange heeft in hemel en op aarde? dat Hij over alle schepselen met een onbepaald gezag

heerst; dat niemand zich tegen Hem verzetten kan, en dat het aan Hem staat, om de ingang in Gods paleis, in het Koninkrijk van de heerlijkheid te vergunnen en te ontzeggen.

De uitleggers verklaren het woord "sleutel van David" op verschillende wijzen. Sommigen spreken van de mensheid van Christus, waardoor de verborgenheden van alle profeten duidelijk zijn geworden. Onder deze Hilerius, die in een voorwoord op de Psalmen zegt: "Omdat Schriftgeleerden en Farizeeën, de Zoon van God, die in het vlees was verschenen, niet aannemende, voor allen de toegang tot het verstaan van de profeten verhinderden, worden zij met aankondiging van straf zo door de Heere berispt; "Wee u, u wetgeleerden! want u heeft de sleutel van de kennis weggenomen; u zelf bent niet ingegaan en die ingingen heeft u verhinderd". Door Christus te loochenen, wiens komst zij hebben geprofeteerd, hebben zij de sleutel van de kennis weggenomen, omdat het ongelovig zijn aan de komst van Christus in het vlees, de kennis van de wet, die die komst aankondigt, wegneemt. Christus nu wordt gezegd de sleutel van David te hebben, omdat Hij de aanwijzingen, die David in de Psalmen van Zijn vleeswording, Zijn lijden, Zijn dood en opstanding, Zijn verheerlijking en regering en oordeel gegeven heeft, vervult, openend wat niemand sluit en sluitend wat niemand opent. Door hetgeen in Christus volbracht is, wordt de profetie geopend en daarentegen, het geloof van de in Hem vervulde profetie verworpen zijnde, sluit Hij, wat niemand kan openen. "De sleutel van David" moet dus in actieve, niet in passieve zin worden genomen. Zoals wij de sleutel van een deur noemen, waarmee wij een deur openen, zo wordt "sleutel van David" genoemd, waarmee de profetieën van David worden duidelijk gemaakt. Daarom wordt Hij in het bijzonder "sleutel van David" genoemd en niet van Jesaja of van de overige profeten, omdat deze de overigen in waardigheid overtroffen heeft en het eerst, nadat de wet gegeven is, een profetisch geschrift heeft gegeven, maar ook omdat hij meer dan de andere de verborgenheden van Christus niet alleen heeft geprofeteerd en in het psalmboek bezongen, maar ook door zijn leven en zijn daden voor afgebeeld heeft.

8. Ik weet uw werken, Ik weet zeer goed wat Ik van u volgens de gesteldheid van uw hart mag vertrouwen. Zie, Ik heb een geopende deur tot krachtige werkzaamheid voor Mijn rijk, voor u gegeven en niemand kan die sluiten, zodat hij zou kunnen verhinderen, wat u volgens uw roeping moet volbrengen. Want u heeft wel bij uw kleine omvang en uw weinige tijdelijke middelen in vergelijking met anderen slechts kleine kracht, zodat u gemakkelijk onder het gevaar zou kunnen bezwijken en door de stroom van de algemene mening mee voortgesleept worden en u heeft toch Mijn woord bewaard en heeft Mijn naam niet verloochend als er aanleiding en verzoeking genoeg toe aanwezig was.

Als de apostel in 1 Kor. 16: 9 en 2 Kor. 2: 12 verklaart, dat hem een deur was geopend, om met goed gevolg het Evangelie te verkondigen en het rijk van Christus uit te breiden, dan geeft dat licht over de betekenis van de uitdrukking: "Ik heb een geopende deur voor u gegeven" ook op onze plaats. En van hier valt weer het juiste licht op de betekenis van de naam, waarmee Christus Zich in vs. 7 noemt, "die de sleutel van David heeft", zodat dus niet van de eigen persoonlijke toelating of uitsluiting van hen, aan wie de brief gericht is, sprake is, of zij tot het rijk van God zullen behoren of niet, maar van de aan hen, als reeds toegelatenen tot het rijk van God, geopende wijde ruimte tot een gezegende verkondiging van het Evangelie of tot een gezegende werkzaamheid ter bekering tot Christus onder Heidenen en Joden. Dienvolgens hebben wij bij deze zesde Zendbrief te doen met de zendingsgemeente, waarvan de roeping het is, daartoe te arbeiden, dat de volheid van de Heidenen in het koninkrijk van God ingaan en ook in Israël zelf de tijd voor te bereiden, dat dit vroeger uitverkoren maar verworpen volk eindelijk nog zalig wordt (Rom. 11: 25 v.). Deze zendingsgemeente heeft haar diaspora, of de verstrooide leden van haar genootschap in de

verschillende delen van de Kerk, haar eigenlijke openbaring in de Broedergemeente, die reeds in haar naam aan Filadelfia (broederliefde) herinnert. Alleen dogmatische of kerkelijke vooringenomenheid kan dit ontkennen, terwijl daarentegen aan de andere zijde de Broedergemeente zich moet wachten voor een te hoge schatting van haar roeping en haar betekenis, als zij niet in een tweede teken van de Openbaring haar beeld wil zien, namelijk in het grote teken van de vrouw, bekleed met de zon (Hoofdstuk 12). Dit is toch het teken van de gemeente van de Moravische broeders, de Hernhutters. Zij heeft die kleine kracht, die in het kinderlijk eenvoudige hart rust; zij heeft het werk van Christus bewaard midden door de tijden van zogenaamde verlichting, van ongelof en heeft zich de naam van Jezus onder allerlei bestrijdingen geschaamd. Daarom heeft de Heere haar ook liefgehad en tot een zendingsgemeente gemaakt in een tijd, toen met de trouw aan belijdenis en geloof ook de zendingsijver ingeslapen was. Zij heeft het woord en de lijdzaamheid van Christus in ere gehouden en is nooit zonder gewilligheid tot lijden geweest; zij heeft nooit willen heersen, nooit het zwaard getrokken, nooit gepolemiseerd en gedisputeerd, maar zich eenvoudig tot het woord van het kruis, tot het stille navolgen van de voetstappen van het Lam bepaald.

De Broedergemeente, getrouw aan de onveranderde Augsburgse confessie, heeft in Duitsland boven de landskerk vooruit, dat zij werkelijk een kerk is, die individuen draagt en niet door die moet gedragen worden en wel een kerk, die geen andere roem en geen ander sieraad kent en kennen wil dan Christus alleen, de persoonlijk innig geliefde Heiland van zondaren, voor wie al het menselijk zondig en arm en niets is. Ja, zij is niet slechts een kerk, maar tevens ecclesiola (bijzondere gemeente) en als men met weinige woorden alle gebreken wil samenvaten, werkelijk een soort van monnikendom: welnu, ook een vrouwelijk evangelisch-kerkelijk principe als mikrokosmos (wereld in het klein) heeft zijn heilig recht, dat niet mag geschonden worden en wie toch zal in en na de stormen van zo'n tijd en van zo'n toekomst (vs. 14 vv.) verheven zijn boven de behoefte, om in de tenten van stille vrede, in een monnikendom, dat echt evangelisch is, te vluchten, ten einde weer meer te zoeken naar het éne nodige?

Nog is de geschiedenis van de Broedergemeente niet gesloten en de geschiedenis kan alleen het vonnis vellen over die openbaringen, die van het toneel van de geschiedenis zijn afgetreden. Maar zoveel kunnen wij duidelijk erkennen en bepaald uitspreken, zij is een gemeente, die de hele burgerlijke en maatschappelijke vorm van bestaan onmiddellijk plaatst in de dienst van het rijk van God en daartoe aanwendt.

Het gewaagt hier van een voorrecht, dat hun niet voor anderen, maar voor henzelf ten deel was gevallen. Hun had Hij, zo velen zij geloofden, uit genade de toegang ontsloten tot de zegeningen van het koninkrijk van God en wat list of macht ook tegen hen de krachten vereenden, tevergeefs zouden die pogingen zijn om hun geestelijke schatten te roven. Een geopende deur kent u treffender zinnebeeld van de heilsgoederen in het koninkrijk van God? Wat het uitdrukt, vraagt het de arme, die in zijn schamele hut de deur van een woning geopend ziet, waaruit de glans van de weelde hem tegenstraalt en de geur van de verkwikkendste spijs hem van verlangen doet branden. Vraag het de gevangene, die door een reet van de geopende deur het land van de vrijheid ontdekt, waar geen kerkmuren knellen en geen ketenen drukken. Vraag het de zwerveling buiten het vaderlijk huis, die door eigen schuld het verliet en nu van verre de poort van de verlaten woning ziet openstaan, waar de minste huurling van de vaders overvloed heeft van voedzame spijs, terwijl hij, het verloren kind, bijna vergaan moet van honger. Ach, aan zulke armen, zulke gevangenen, zulke zwervers werd de mens door de zonde gelijk. Die zonde verwijderde hem uit de gemeenschap met God en trok een brede kloof tussen hem en zijn Maken; en waar hij nu

eindelijk de blik weer naar het Vaderhuis opsloeg, toonde hem het geweten een voor hem gesloten deur. Een gesloten deur maar zo zou het niet blijven, geprezen zij de barmhartigheid van God! Christus verscheen, om de gestoorde vrede te hergeven, om de diepe kloof te dempen, om de weg tot de Vader te banen, nee, om zelf de weg, de waarheid, het leven te zijn. En waar Hij nu de verlostes al de grootheid van Zijn heil wil doen schatten, daar vat Hij alles samen in het enkele woord: "Zie, Ik heb u een geopende deur gegeven en niemand kan die sluiten. " "Ik weet uw werken", spreekt de Kennen van de harten gedurig en breekt de staf over zo eindeloos veel, waarbij het van de wereld aan woorden ontbrak om u naar waarde te roemen. En als in de stilte van de eenzaamheid het geweten zijn stem verheft, u hoort de Heere onophoudelijk zeggen: "U heeft Mijn woord niet verstaan en Mijn naam, die over u werd aangeroepen, lafhartig voor de mensen verzaakt! " Maar tot de getrouwen Filadelfiër is het juist het tegendeel: "U heeft Mijn woord bewaard en heeft Mijn naam niet verloochend. " Veelomvattende, onschatbare lofspraak! Of wie is hij, die haar horen doet? De Enige, wiens lof de weergalm is van het eigen oordeel van de Vader en een beslissende steen legt in de schaal van ons lot voor de toekomst; de Heere, die tussen de kandelaren wandelt en zonder aanneming des persoons oordeelt naar een ieders werk. Zie Zijn vlammend oog heeft smetten op het gelaat van bijna ieder van de zeven gemeenten ontdekt. Efeze en Pergamus, Thyatire en Sardis, zij zijn gewogen en meteen te licht bevonden; naast Smyrna is het Filadelfia alleen, dat de balans van de rechtvaardigheid naar de rechterzijde ziet hellen. Hoe, is het dan niet een van de onaanzienlijkste van al de gemeenten? Ja, maar juist dit strekt haar tot verhoogde lof bij den Heere, dat zij, die een van de laatste kon schijnen, nu de eerste is geworden van alle. "U heeft kleine kracht", roept Hij uit: "u munt niet uit in aantal leden, in schitterende gaven, in machtige invloed, maar juist dat, wat u onaanzienlijk bij de wereld doet schijnen, strekt u tot dubbele eer voor Mij. " O zie, zie het hier, hoe de Heere de trouw en de gehechtheid van de Zijnen bovenal naar het hart beoordeelt. Niet naar schitterende wapenfeiten vraagt Hij in de strijd van het Christelijk leven: wij vinden geen enkele buitengewone proeve van geloof en gehoorzaamheid bij de Filadelfische Christen vermeld. Waar zou het in dat geval ook heengaan met u, die in onbekende en kleine kring voor Zijn aangezicht wandelt en vaak vergeten door de mensen moet leven en sterven? Maar een hart blank van oprechtheid en blakend van innige liefde, al heeft ook de hand geen wonderen van dapperheid met het zwaard van de Geest verricht; een leven Hem in stille getrouwheid gewijd en dat een dagelijkse, werkzame belijdenis van de waarheid mag heten, al heeft de mond die waarheid ook nooit tegen twijfelaars en spotters verdedigd zie daar, wat als kostelijkste vrucht van geloof, waarde heeft in Zijn heilige schatting. Vindt Hij die gezindheid in u, Hij schrijft u onder het Godsgevolk aan, waartoe Filadelfia's Christen behoorde en wacht met een: "wel u, u goede en getrouwe dienstknecht" u op.

Omdat de Heiland geen bijzondere werken als bij Smyrna noemt, zo wil Hij zeggen: Het is met de werken in orde. Welke deze werken waren, kunnen wij uit de inhoud van Jezus' woorden duidelijk merken. Jezus begint met het woord: "Zie" (hier driemaal met grote vriendelijkheid herhaald). Hij wil dus de Opziener iets treffends aanwijzen en dit is hier de vervulling van een stille wens. Alles was in de gemeente goed geregeld, de zielzorg werd behartigd, maar de gemeente was klein en de opziener overlegde of hij haar niet onder de heidenen kon uitbreiden en aan anderen, die de genade van zijn Heere, de goede Herder niet kenden, het Evangelie verkondigen. Deze bede werd hem graag toegestaan; de Heere gaf hem een open deur tot evangelisatie van de heidenen, omdat hij zo ootmoedig, rechtgelovig en trouw in het belijden was geweest, toen zijn geloof openlijk op de proef werd gesteld. De Heere spreekt hier niet van de ontsluiting van het hemelrijk voor de opziener; dat was hem en de zijnen in de tijd van de genade reeds sinds lang geopend, anders kon de Heere hem niet zo'n gunstig getuigenis geven; voor de eeuwigheid wordt het hem in de slottoezegging

beloofd. Zijn drie eigenschappen maken hem tot evangelist. De kleine kracht is niet zijn kracht in de werkelijkheid, maar doelt op de eigen schatting van de opzieners van zijn kracht, op zijn nederige denkwijze aangaande zichzelf, zoals de armoede van de opzieners van Smyrna, door het oordeel van de Rechters als rijkdom voorgesteld wordt: "U bent rijk. " De opziener koesterde geen hoge gedachte aangaande zichzelf, was in zijn ogen een arm zondaar, en meende dat hij slechts kleine kracht bezat en dit bewaarde hem voor overmoed; op dezelfde wijze hebben ook wij alle dagen over onszelf te denken, dan bezitten ook wij grote kracht en zijn tot grote dingen in staat. Hij bewaarde het woord van God rein, bleef onveranderlijk bij het alleen ware woord van God, stoorde zich niet aan menselijke meningen, niet aan de leraren uit die school van de satan, ofschoon hij daarom zeker voor een duisterling uitgekreten werd. Toen hij in tijden van vervolging voor het gericht werd gesteld, verloochende hij de naam van Jezus niet, maar bekende die vrij en openlijk met het gevaar van gedood te worden. Met het niet verloochenen van Zijn naam bedoelt de Heere een vrijmoedige belijdenis voor de overheid; en door het bewaren van het woord wordt het belijden in rustige tijden aangeduid.

Dit is een uitnemende lof. Och of God gave, dat er heden vele zulke gemeenten gevonden werden. Hier leert u ook, o gemeente van Christus, wat het ambt van een herder, van de gemeente en van ieder Christen is. Er was geen verdienste bij u, Christus heeft u door Zijn genade verlicht. Uw waardigheid, groot aanzien of grote macht was het niet, die Hem hiertoe kon bewegen. Christus heeft Zichzelf aan u tot barmhartigheid geopenbaard. Omhels Hem dan, waar Hij Zich aanbiedt, houd Hem vast en wil Hem nimmermeer verlaten.

De hele inhoud van deze brief vertoont ons de merktekenen van de Gereformeerde kerk in die tijd, toen zij nog was in strijd, arbeid en verzoeking.

9. Zie Ik geef u in de macht tot bekering, die Ik u heb verleend, enigen uit de synagoge van de Satan, van degenen, die zeggen, dat zij Joden zijn en zijn het niet (Hoofdstuk 2: 9), maar liegen. Zie, Ik zal maken, dat zij, als zij zich werkelijk tot Mij zullen bekeren, zullen komen en aanbidden voor uw voeten, als degenen, die het middel tot hun zaligheid bent geweest en bekennen, dat Ik u liefheb (Jes. 49: 23; 60: 14).

Op een van zijn reizen door Duitsland kwam A. H. Franke ook tot de eenvoudige grijze prelaat Hochstetter te Babenhausen bij Tübingen. Deze zei tot hem: Ik heb altijd een drievoudige wens aan mijn God in mijn gebed voorgedragen, ten eerste, dat toch de Heere een nieuwe uitstorting van Zijn Geest over onze kerk mocht willen geven; ten tweede, dat Hij arbeiders mocht willen zenden in de verre heidenwereld; ten derde, dat ook medelijdende harten aan de wijngaard van Israël mochten denken. De beide eerste gebeden heeft mijn heer genadig verhoord och, dat ook mijn laatste wens vervuld mocht worden! Franke nam het woord van de beproefde vader ter harte en deelde het in zijn stichtelijke toespraken aan de studenten te Halle mee. Die toespraak gaf aan Callenberg aanleiding van nu af ernstig over het geestelijk welzijn van Israël na te denken en toen hij na enige tijd professor was geworden, stichtte hij in het jaar 1728 het Joodse instituut, dat verschillende zendelingen liet uitgaan, door wier dienst betrekkelijk vele Joden tot de Heere zijn gebracht. Evenals men nu van Halle uit werkzaam was voor Israël, zo ook van Hernhut. Graaf Zinzendorf hield bidstonden tot bekering van de Joden, maakte liederen voor hen en door de gemeente zelf werden zendelingen uitgezonden, waarvan Leonhard Dober en Samuel Lieberkühn de bekendste zijn. De laatste zei: "De Joden moeten voelen, dat men zelf een brandende liefde voor zijn Heiland en een oprechte liefde voor Zijn volk Israël heeft. Een Jood zei eens tot vele anderen over mij: "hij heeft de Tolah (Gekruisigde) zo lief, als u hem lang aanhoort, maakt

hij, dat u allen de Tolah lief krijgt. " De gemeente heeft altijd enkele bekeerde Joden en Jodinnen onder haar leden geteld. Het zal wel na enige jaren blijken, dat in plaats van de verachting bij de Joden tegen de zendingsgemeente: ("de haat van de Christenen willen wij graag dragen, maar verschoont ons van die liefde, die ons tot uw Christus tracht te bekeren een des te heerlijker redding van hen zal volgen door de 144. 000 verzegelden (Hoofdstuk 7: 1 vv.). Hun gebeden zullen dan tot vervulling komen en wat hun arbeid tot hiertoe als een grote hinderpaal in de weg stond, zal dan opeens terzijde worden gesteld en als nu "geheel Israël" ook niet onmiddellijk door hun eigen dienst zalig wordt, zal toch het zalig geworden volk komen en aanbidden aan de voeten van hen, die zijn zaligheid op het hart hebben gedragen.

"Ik zal maken", dat is, door de hart veranderende genade van Mijn Geest, teweeg brengen, dat zij zullen komen en aanbidden voor uw voeten. Het Griekse woord door aanbidden vertaald, wordt zeer gemeenzaam genomen voor allerlei burgerlijk eerbewijs, waardoor men aan anderen zijn eerbied betuigt (vergel. MATTHEUS. 2: 2; 8: 2 enz.). De hele spreekwijs is ontleend aan Jes. 40: 14, waar beloofd werd, dat de vijanden, die de kerk van Christus verdrukt hadden, zich eerbiedig aan haar onderwerpen zouden. Ook zullen, zich buigende, tot u komen de kinderen van degenen, die u onderdrukt hebben en allen, die u gelasterd hebben, zullen zich neerbuigen aan de planten van uw voeten. De Heiland belooft daarom aan de Christenen te Filadelfia in de zakelijke zin, dat sommigen uit de hardnekkige Joden, die zich nu nog kenbaar maakten als bittere vijanden van Hem en Zijn volk, zich eerlang bij de gemeente voegen zouden en betonen, dat zij een diepe eerbied hadden voor de Christenen, die zij van te voren in hun onwetendheid gelasterd en verdrukt hadden. En wordt er toegevoegd: "zij zullen bekennen, dat Ik u lief heb", dat is: zij zullen Mij eerbiedigen als uw begunstiger en erkennen dat u de voorwerpen bent van Mijn onderscheidende liefde, met een hartelijk verlangen om ook in Mijn gunst te delen. Deze uitspraak komt hoofdzakelijk overeen met hetgeen er in Jes. 60: 14 wordt bijgevoegd: zij zullen u noemen de stad van de Heere, het Sion van de Heilige Israël.

De gemeente van Filadelfia had niet minder dan die van Smyrna veel van de Joden te lijden, ook hier zoals elders, de onverzoenlijkste vijanden van het Evangelie van de Heere. Diepe smart moest het zeker de gelovigen kosten, dat er onder het oude volk van de belofte maar al te velen gevonden werden, nog altijd in opstand tegen Hem, die David's sleutels droeg en in woede ontvlamd, tegen wie voor David's nazaat zich bogen. Wat kon Hij hun troostrijkers toezeggen, dan dat zij, als het ware tot loon van hun volharding enigen althans van die verleiden of verleiders voor zich en Hem zouden winnen? Hij doet het met een beeldspraak, waarschijnlijk aan een oude voorspelling ontleend (Jes. 60: 14), dat zij, die Gods gemeente onderdrukten, weldra eerbiedig voor haar neer zouden buigen en die hier bijna letterlijk wordt herhaald. "Ook zullen zich buigend tot u komen de kinderen van hen, die u drukten en allen die u gelasterd hebben, zullen zich neerbuigen aan de planten van uw voeten en u noemen de stad van de Heere, het Sion van de Heilige Israël. Verrassend uitzicht voor de Filadelfische Christen! Geen koning, ten strijde getogen, kon meer naar het uur verlangen, waarin hij de overwonnen vijand gekluisterd aan zijn zegekar rondvoeren zou, dan het geloof naar de feestdag moest haken, dat Jood en Christen te samen rondom één troon zich zouden scharen en dat de ontwapende hater een geliefde broeder zou zijn. Voorwaar, zo'n triomf, waarbij het getrouw geloof langzamerhand uit vijanden vrienden wint voor zichzelf en de Heere, is de schoonste, die de Christen kan vieren!

10. Omdat u het woord van Mijn lijdzaamheid, het woord van het kruis, dat Mijn verdragen u voor ogen stelt, maar ook lijdzaamheid eist van hen, die het belijden, bewaard heeft, zo zal Ik

ook u bewaren uit het uur van de verzoeking, die over de hele wereld komen zal, om te verzoeken, die op de aarde wonen. Die verzoeken zijn zo zwaar, dat, als het mogelijk was, ook de uitverkorenen tot dat dwalen verleid zouden worden (MATTHEUS. 24: 24); maar bij u zal Ik dat onmogelijk maken (Hoofdstuk 13: 7 v.).

Reeds aan het einde van deze eeuw zal over de aardbodem een uur van verzoeking komen met het doden van de twee getuigen. (Hoofdstuk 11: 7 vv.). De vrouw in Hoofdstuk 12 zal, in zoverre daaronder ook de getrouwe leden van de ware kerk kunnen verstaan worden een woestijn nodig hebben, waarbij zij op twee vleugels als van een grote adelaar naar haar plaats zou vluchten, om daar één tijd en twee tijden en een halve tijd gevoed te worden voor het aangezicht van de slang (Hoofdstuk 12: 14); deze woestijn nu zal het arbeidsveld van de zendingsgemeente zijn. Hoe daarnaast de Broedergemeente nog op bijzondere wijze uit het uur van de verzoeking bewaard zal blijven en voor vele zielen, die het onder de toestanden van de heersende kerk niet kunnen uithouden, een toevluchtsoord zal vormen, kan eerst bij de verdere ontwikkeling van hetgeen reeds begonnen is zich te ontwikkelen enigszins worden verstaan. Nog moeilijker is het, om te bepalen, hoe alles zal komen, als met het einde van de 20ste eeuw de regering van de persoonlijke antichrist begint. In elk geval zal dan een bewaring naar het lichaam alleen mogelijk zijn in het heilige land zelf en op goede opname daar zullen zeker zij mogen rekenen, die in de ware zin van het woord zich vroeger vrienden van Israël hebben betoond. Wat daarentegen de bewaring van de ziel aangaat, was het de eenvoudigheid en kinderlijke gezindheid, die alleen ervoor kan behoeden, om niet verleid te worden tot de door alle machten van de duisternis gesteunde dwaling van de laatste tijd, als satan zich verandert in een engel van het licht en de hele wereld zijn antichrist huldigt (Hoofdstuk 13: 12 v. 2 Thessalonicenzen. 2: 3 vv. Op deze inwendige bewaring doelt eigenlijk de belofte alleen, omdat zij alleen van een bewaring uit en niet voor het uur van de verzoeking spreekt. Het bewaren is alleen als een redden uit het zielsgevaar, dat de verzoeking aanbrengt, bedoeld, terwijl de verzoeking zelf ook over Filadelfia zal komen. Wat de uitdrukking "het woord van Mijn lijdzaamheid" wil zeggen, daarover wordt door de uitleggers veel gesproken. Zonder twijfel moeten wij daaronder het woord van Christus verstaan, dat van allen hetzelfde geduldig vasthouden eist, zoals dat de Beginner en Voleindiger van het geloof betoond heeft, of het woord van Jezus Christus, in zoverre het een woord van het kruis, niet een woord van triomf, maar van verdragen en wachten, van geloof en hoop is. Dit woord heeft Filadelfia in een tijd, toen het ieder een dwaasheid of een ergernis in de hoogste graad was, en niemand het meer wilde belijden, in eenvoudigheid bewaard en eenvoud en kinderlijke zin is tot zijn eigenaardig karakter geworden. Wanneer echter het oog eenvoudig is, zal het hele lichaam verlicht zijn (MATTHEUS. 6: 22); dat zal aan deze gemeente in dat uur van verzoeking op het heerlijkst bevestigd worden, als die over de hele aarde komt. Men behoeft dan niet uitwendig tot die gemeente te behoren, als men maar inwendig haar kenteken in zich heeft en men deel heeft aan de haar geschonken belofte. Maar die dat teken niet in zich heeft, zal zeker in de verzoeking bezwijken, zelfs al was hij uitwendig een lid van de gemeente.

Het behoeft voor de geoefenden bijbellezer nauwelijks herinnering, dat deze bewaring de Christenen wordt voorgesteld, niet als een prijs, door hun lijdzame volharding verdiend, maar als een heil, door de Heere uit vrije genade aan die lijdzame volharding verbonden. Treurig zou het voorwaar met deze belijders gesteld zijn geweest, als zij geen grotere bewaring genoten hadden, dan waarop zij wettige aanspraak hadden kunnen maken, door eigen deugd of getrouwheid. Maar moeilijker schijnt de vraag, aan welke bewaring wij hier bepaaldelijk denken moeten, omdat toch de geschiedenis van de eerste Christen-eeuw niet dadelijk leert, dat deze gelovigen vrij gingen van het vuur van de bange vervolging, dat weldra voor al de

gemeenten in Klein-Azië gevestigd, ontbrandde. Op die vraag is ons antwoord eenvoudig, dat bij de armoede van de oudste berichten hier alle gronden ter genoegzame beslissing ontbreken. Ongetwijfeld kan de Heere langs duizenden wegen sommige van Zijn vrienden in stilte bewaard hebben, zonder dat het geboekstaafd werd door de veder van de grijze historie. Maar al misten wij ieder ander bewijs, de zeldzame instandhouding, van die gemeente te beurt gevallen tot op de tegenwoordige dag, spreekt hier sterker dan honderd bijzondere feiten. Nog bloeide Filadelfia's kerk, toen reeds geheel Klein-Azië had moeten bukken voor het zwaard van de valse profeet. Niet vóór het einde van de veertiende eeuw is de stad in handen van de verwoede vijand gevallen en nog heden ten dage getuigt een muur, ten dele van Christenbekkenelen gebouwd, van de stalen moed van de bewoners. Ja, ook na het verlies van hun vrijheid bleef daar de godsdienst bewaard en treffende gedachte! op deze zelfde rustdag gingen er uit vijf verschillende kerken, door een twintigtal priesters bediend, de Christelijke lofzangen op. Wèl mocht de Muzelman haar Allah-Shehr, de Godsstad noemen. En welke bestemming Filadelfia later nog heeft voor het Godsrijk op aarde, wie zal het zeggen? Bijna zou men beweren, dat de Heere van deze geliefde gemeente gesproken heeft, als van de geliefde discipel: "Als Ik wil, dat hij blijft, totdat Ik kom, wat gaat u het aan? " Zeker is het, dat zelfs een ongelovige, van wie niemand van te grote ingenomenheid met het Evangelie verdenken zal, door het schouwspel verbaasd werd van de zonderlinge bewaring, die aan deze stad werd geschonken en in stille bewondering schreef: "onder de verdwenen volkplantingen en kerken van Klein-Azië staat Filadelfia nog overeind, als een ongebroken kolom op een toneel van ruïnen. " En wat de gelovige vooral bij dat woord van de ongelovige voegen mag: wie telt het op, hoevelen uit Filadelfia daarboven uit de grote verdrukking, die wij leven noemen, veilig zijn bewaard en geborgen, als vruchtbare halmen gevallen voor de zeisen van de doods, eer zich de storm van beproeving verhief? Ja, echt, de Heere bewaart allen, die Hem lief hebben en hoort hun geroep en verlost hen. U doet goed engel van de gemeente, dienstknecht van Mij, dat u Mijn woord niet verloochent ter liefde van de wereld, maar dat u zich van haar onbesmet bewaart, haat en vervolging verdragende omwille van Mijn Naam. Zo zult u ook afgescheiden blijven van de menigte van de goddelozen in het gericht, dat over hen komen zal; want zoals u het woord van Mijn lijdzaamheid bewaard heeft, zo zal Ik ook u eens behouden in de stortvloed van de rampen, die komen zal; zoals Noach behouden is in de zondvloed. Nog moge de wereld spotten met de bedreigingen van Mijn strafgerichten; maar Ik zal komen en beproeven of men zich wil bekeren van zijn boze werken, zoals eenmaal Egypte is beproefd door plagen, of het zich bekeren wilde. Tot op de dag van het gericht toe wanhoopt de hoogste liefde niet. Daarom openbaart zij haar oordelen uit genade. Maar de menigte bekeert zich niet van haar werken, maar lastert God wegens de plagen. De beproeving, in plaats van hun zielen ten leven te wekken, leidt hen ten dode en openbaart ten volle hun verharding en hun nameloos verderf, terwijl het goddelijk leven van de waarachtig gelovigen helder blinkt te midden van de oordelen. Christus heeft het ook in uw keuze gegeven: te lijden van de wereld of met de wereld. Wilt u zich niet door haar laten haten om de naam van Jezus, dan zult u zeker met haar delen in het verderf; maar als u het kruis van Christus blijmoedig op u neemt, dan zult u bevrijd blijven van alle rampen, die de wereld over zich brengt. Ook ten tijde van Johannes zag de Christenheid weldra Gods oordelen losbarsten over het Romeinse rijk. U ziet de tuchtroede van de Heere ook bij het toenmalig weerbarstig geslacht. Reeds is zij gekomen in dure tijden en alle rampen van de vreselijke in- en uitwendige verarming, in pest, oproer en oorlog. Enige weinigen komen tot inkeer; maar de grote menigte van de goddelozen erkent de Heere niet, blijft in de ongehoorzaamheid en gaat voort, God en Zijn gezalfde Christus te lasteren. Wee van hun! Wat zal de Heere in het aanstaande en in het jongste gericht deze weerspannige dienstknechten doen, die niet wilden, dat Hij over hen Koning zou zijn? O Christenen! als u

heden Jezus nog liefheeft, bewaar het woord van Zijn lijdzaamheid dan zal Zijn genade u bewaren in alle nood en dood!

In rustige tijden, wanneer het de duivel niet vergund wordt, de gemeente met vuur en zwaard uit te roeien en met een doodaanbrengende wolk van dwaling te omwikkelen, blijft de roeping van kracht, vast te houden aan het Woord van God en daarnaar te handelen. Dat dit niet echter zo gemakkelijk is en ook dezelfde trouw en hetzelfde geduld vordert als het belijden in tijden van verlokking en vervolging, blijkt daaruit, dat Jezus hier Zijn woord, het woord van Zijn lijdzaamheid noemt. Paulus noemt het Evangelie, in zoverre Christus' kruis daarvan het middenpunt is, "het woord van het kruis; " Jezus hier, het woord van Zijn lijdzaamheid, want geduld moet er zijn, wanneer Christenen te eniger tijd overeenkomstig dit Woord willen leven. Het geduld, als stil verwachtend arbeiden, tot op de dag van de oogst en als zwijgend en gelaten lijden tot op de dag van de rust, is het enige middel, waardoor een Christen bewaard en tot de staat van de verheerlijking voorbereid wordt, omdat hij nu toch, zolang het de Heere goeddunkt, op de wereld leven moet (Rom. 15: 4-5; Hebr. 10: 36). Door onderworpen lijdzaamheid heeft Jezus het werk van de verlossing volbracht; door het zwijgend ondergaan van zo vele foltering en pijn zijn zo vele bloedgetuigen volmaakt; door kalm geduld moeten ook in rustige tijden de echte kinderen van God bewaard worden; dan kan Jezus hen in de tijd van nood, omdat Hij graag van het zaad van de rechtvaardigen over laat blijven, ook bewaren, opdat zij niet met de goddelozen worden weggeraapt. Het woord van dit "uur van de verzoeking, die over de hele wereldkreits komt", klinkt verheven en profetisch.

Het is meer en voor een grotere weldaad te houden de verdrukkingen, die men om de naam van Christus moet uitstaan, met lijdzaamheid en blijmoedig te lijden, dan niet verdrukt te worden. Waarom men hier, zoals gedurig in de Openbaring, moet denken aan een geestelijke zin. Deze woorden moeten daarom vergeleken worden met die doorluchtige belofte, waarmee God de Kerk opbeurt bij Jesaja: "Wanneer u zult gaan door het water Ik zal bij u zijn en door de rivieren, zij zullen u niet overstromen; wanneer u door het vuur (van de verdrukkingen) zult gaan, zult u niet verbranden en de vlam zal u niet aansteken (Jes. 43: 4). Het is een bewijs van genade verdrukt te worden (Fil. 1: 29) en voor de verdrukking niet te zwichten. In het vuur te zijn als de braambos en niet verteerd te worden. In welke zelfde zin de apostel zegt (Hebr. 5: 7) dat Christus in de laatste strijd bij Zijn Vader toetredend, opdat Hij Hem in het uur van de duisternis niet verlaten zou, verhoord is uit de vrees, dat is, dat Hij verhoord is van God, dat Hij behouden en bevrijd is van vrees. Zeker niet, opdat Hij zou verschoond worden de beker te drinken, die Hem van de Vader was toegereikt, maar opdat Hij verzocht en verdrukt, niets tegen Zijn waardigheid zou bedrijven. Dit heeft Hij van de Vader gebeden en verkregen.

11. Zie Ik kom haastig, zodat het uur van de verzoeking, die van te voren komt, voordat Ik zelf verschijn (Hoofdstuk 19: 11 vv. 2 Thessalonicenzen. 2: 3, niet lang meer op zich zal laten wachten; houd dat u heeft (Hoofdstuk 2: 25), opdat niemand uw kroon, de overwinnaarskrans neemt, die u daardoor is gewaarborgd, dat Ik uit dat uur zal bewaren en dat, wat u heeft, is de eenvoudige, kinderlijke gezindheid, de onverdeelde overgave aan het woord van Mijn lijdzaamheid, en houd daaraan ook verder vast tot aan het einde.

12. Die overwint Ik zal Hem maken a) tot een pilaar in de tempel van God en hij zal niet meer daaruit gaan 1), maar in alle eeuwigheid zo'n plaats in het rijk van de heerlijkheid bezitten. En Ik zal op hem als op een pilaar schrijven b) de naam van Mijn God en de naam van de stad

van Mijn God, namelijk, van het nieuwe Jeruzalem, dat uit de hemel van Mijn God afdaalt (Hoofdstuk 21: 2) en ook Mijn nieuwe naam 2) (Hoofdstuk 19: 12, 16).

a) 1 Kon. 7: 21 b) Openbaring 22: 4

1) Evenals in alle brieven ziet ook hier de eindbelofte voor de overwinnaar op de tijd van de eeuwige heerlijkheid na de toekomst van de Heere. Dit is hier ook nog bijzonder aangewezen door de uitdrukking "van het nieuwe Jeruzalem. "

Die op de wijze van de gemeente te Filadelfia overwinnaar is, die in ootmoedig bewustzijn van eigen kleine kracht zich overal door den Heere de deur laat opendoen en in trouw volhardt, die wordt door Hem met een bijzondere hoge plaats in Zijn rijk begenadigd. Hij wordt niet alleen als een gewone steen in de hemelsen tempel ingevoegd, zoals dit aan ieder plaats heeft, die in het geloof wordt bevonden, maar hij wordt een zuil, een pilaar daarin. Een zuil dient voor een gebouw zowel tot sterkte als tot sieraad en deze dienst bewijzen zulke geringen, die in van de Heere kracht leven, aan Zijn rijk hier beneden. Zij worden aan andere gelovigen ten steun; deze klimmen aan deze op, even als de muren van de tempels aan zijn pilaren en sluiten zich boven deze samen in vast harmonisch verband. En zo zijn zij tegelijk de sieraden der Kerk, waarin zich de heerlijkheid van de Meester, wiens uitsluitend werk zij zijn, openbaart.

Een pilaar is in het gebouw, welks drager hij is, vast en voor altijd ingevoegd. Hij komt niet meer uit het gebouw, tenzij dat laatste zelf verwoest wordt, dat met de tempel van God in alle eeuwigheid niet plaats heeft.

2) Hebben de mannen van Filadelfia, er verre van om zichzelf een naam te maken, alleen daarvoor zorg gedragen, dat zij de naam van hun Heere in smaad en vervolging niet loochenden en met verloochening van de wereld alleen getracht naar de hemelse Godsstad, zo wordt op hen geschreven a) de naam van God; b) de naam van de stad van God, van het nieuwe hemelse Jeruzalem: en c) de nieuwe naam van Jezus, de naam, niet van de smaad van het kruis, maar van Zijn overwinnaars heerlijkheid, een geheime naam, die niemand kent en zelfs in de tijd van Zijn terugkomst (Hoofdstuk 19: 12) niemand weten zal. De naam van God zegt, dat de overwinnaar eigendom en onderdaan, ja kind van God is, de naam van het nieuwe Jeruzalem, dat hij hier burgerrecht en de nieuwe naam van Jezus, dat Hij deel heeft aan overwinning en triomf van zijn vorst.

Terwijl eerst in Jezus de hele menselijke geringheid en zwakheid zich openbaarde, hierin als het ware Zijn hele vroegere naam bestond, zal eenmaal in Hem, als Hij met de tabernakel van God neerdaalt van de hemel, de hele heerlijkheid van de Vader openbaren en ook Zijn menselijke natuur volkomen in deze verheerlijkt zijn. Deze is Zijn nieuwe naam, die Hij ook op de overwinnaars zal schrijven. Ook van hen zal, als zij eens zelf naar het lichaam naar Jezus' beeld verheerlijkt zullen zijn, de hele heerlijkheid van God in het aangezicht van Jezus Christus lichten.

"Zie, Ik kom spoedig" en zo nog weinige druppels en dan is de feestbeker leeg; en zo nog luttele vruchten en dan wordt de verboden boom niet meer kaal geplukt; en zo nog enkele opstandskreten en dan worden zij door eeuwig stilzwijgen, nee, door eeuwige wanhoopstonen vervangen! "Ik kom spoedig", zegt de Heere onophoudelijk; en ook voor de zondaar, voor van wie Hij het laatst komt van allen, komt Hij nog altijd te vroeg en nog meest onverwacht. "Heere, kom nog niet, bidt de wereldling en jammert om één uur van uitstel. "Amen, kom, ja

kom spoedig, Heere", zegt de Christen, want dit woord "Ik kom" maakt de grondslag van zijn hoop, de waarborg van zijn rust, de bron van zijn levensvreugde uit. Vreemdeling op een wereld, waarmee hij steeds minder samen kan stemmen, hoe langer hij er mee samen moet wonen, heeft hij afgeleerd het leven in begoochelingen van het verleden, in dromen van het heden te zoeken: hij wacht het ware leven van de toekomst, waarin de Christus hem wacht. Ja, was die toekomst zijn lichtpunt niet aan een hemel vol wolken, hij zou klagen, dat hij in duisternis wandelt, maar nu, waar drukkende zorg hem verleidt "zie, Ik kom spoedig, zegt de Heere, om het kruis van zijn Simon te dragen, zoals zij het echter Mij torsen. " Waar zwaarder strijd van de zonde hem afmat "zie, Ik kom spoedig, zegt de Heere, om Mij als bondgenoot aan uw zijde te scharen en daar de kroon des levens te schenken! " Waar de dood zegt "Ik kom", "zie, Ik kom spoedig" heeft Jezus vooraf gesproken en is altijd eer aan de sponde, dan de laatste vijand verschijnt. Wat zou dan de Christen nog vrezen? Het is zo, als hij op zichzelf het oog slaat, hij vindt niets dan zwakheid en ontrouw. Als hij al de vijanden telt, die samenspannen tot één doel, om hem zijn kroon te roven, haast zou hem het schrikbeeld doen beven dat het hoofd, voor de koningskroon van de verlost bestemd, nog met schande beladen zal worden. Maar hij ziet niet op zichzelf, Hij ziet niet op mensen, Hij ziet met onverschrikte en onverwrikte blikken op Hem, die op de vleugels van iedere uit- en inwendige storm Zijn vriendelijk: "Ik kom, Ik kom" hem in de oren doet ruisen. Het is bekend, hoe de zaligheid hier namaals vaker onder het beeld van een tempel getekend wordt, waar God dag en nacht wordt gediend en gemakkelijk verstaat u de beeldspraak, waardoor de getrouwen een ereplaats in die tempel beloofd wordt, even eerbiedig en schoon, als die van de statige zuilen, die het dak van het heiligdom schoren. Was het in het Oosten gewoonte, om op zulke zuilen, zo vaak zij tot gedenkteken strekten, de naam te schrijven van de God, aan wie zij gewijd; de man, door van wie zij verdiend; de stichter, door wie zij opgericht waren, de Heere bestemt voor de zuilen, uit Filadelfia overgebracht, eveneens een drievoudige naam. De naam van Zijn God; de naam van de stad van Zijn God, het nieuwe Jeruzalem; Zijn eigen nieuwe naam, die van Koning der koningen en Heere der heren, zouden daarop onuitwisbaar en onafscheidelijk prijken. Geheimzinnige en toch heerlijke voorspelling. Of wat zegt zij anders, dan dat hij, die hier de Heere getrouw heeft gediend, daarboven met een eer wordt bekleed, die de stoutste verwachting beschaamt? Stelt de getrouwen u voor in het licht, dat hier wordt verspreid! Zoals eenmaal Salomo's tempel met een kostbaar zuilenpaar prijkte, Jachin en Boaz genaamd, zo heeft ook de hemeltempel zijn pijlers, maar zie het zijn overwinnende strijders! Zij vertonen de naam, d. i. het wezen, het welgelijkend afbeeldsel van God, naar wiens deugdenbeeld zij geheel zijn vernieuwd. Zij dragen de naam, het karakter, dat de burger van het nieuw Jeruzalem voegt en hebben, als bewoners van die stad, hun kleren van alle smetten gezuiverd. Zij doen daarbij de gelijkvormigheid aan de Heere aanschouwelijk afstralen van het verheerlijkt gelaat en dragen Zijn beeld met zich om, zoals Hij de naam van de Vader in het diepst van Zijn hart heeft geschreven. En nu de schoonste trek nog van allen zij zullen daar niet meer uitgaan. Eindelijk vonden zij, na zoveel zwervens en dolens, de vaste plaats, die hun voegt: de vreemdelingen hier beneden zijn priesters daarboven geworden! Aardse tempelen vallen, marmeren pijlers vergruizen, schitterende opschriften en eretitels worden weggevaagd door de adem van de tijd déze eernamen blijven, déze zuilen staan onwrikbaar vast als het heiligdom zelf en het heiligdom is eeuwig als God. Zie, zó heerlijk kroont de Waarachtige en Getrouwe uit vrije genade de zwakke trouw van Zijn vrienden! Wat is beter, een eerzuil als Filadelfia, of een schandzuil als Sardis te worden? Wat beter, eeuwig de heilige woning van de Zoon van David te schragen, dan daar te toeven, waar alle ellende in dat éne woord kan worden samengevat: "zij zullen daar niet meer uitgaan". ?

Ik afwezig en Mijn kerk onder de handen van haar vijanden te laten. Ik zal evenwel ras en onverwacht komen tot verschrikking van de vijanden, en tot hulp en troost voor de kerk, zo komt de Heere in iedere vervolging en zo zal Hij komen ter oordeel. De plicht is: Houd dat u heeft. Waar tot andere gemeenten gezegd wordt, bekeert u, wordt tot deze gezegd: ga zo voort en laat u van de zuiverheid van de leer van het geloof in Mij, van uw heilige wandel niet aftrekken, noch door vrees, noch door zorgeloosheid, opdat niemand uw kroon neemt; u bent een sierlijke kroon in Mijn hand. Ik heb Mijn heerlijkheid op u gelegd, daar gaat een naam van u uit en Ik zal u de kroon van de heerlijkheid doen beërven; zie toe dat niemand, wie hij ook zij, uw glans en uw roem van u neemt; door u af te trekken van uw geloof en heilige wandel; wie volstandig zal blijven tot het einde, zal zalig worden. In Salomo's tempel waren twee heerlijke pilaren in het voorhof opgericht, die ieder hun naam hadden, zo had de overwinnaar zijn naam in de hemel; hij zal op een zonderlinge wijze in de hemel verheerlijkt worden, zoals men pilaren pleegt op te richten ter ere van de grote overwinnaars, waaraan men de trofeeën en zegetekens ophing. Op aarde worden die triomfpilaren van anderen wel verwoest, of zij vervallen door de tijd, maar deze overwinnaars zullen eeuwig in heerlijkheid blijven. En Ik zal op hen schrijven de naam van Mijn God. Op de triomfpilaren werden opschriften en erespreuken geschreven. Zo zou op hen geschreven worden dat zij van de Heere waren, de goddelijke natuur volmaakt deelachtig zijnde. Van het nieuwe Jeruzalems, dat uit de hemel van Mijn God afdaalt; dat is: Deze is een burger van de hemel; dit nieuwe Jeruzalem wordt door het Evangelie bekend en openbaar gemaakt. God is de Kunstenaar en Bouwmeester van die stad, die wel onbegrijpelijk heerlijk is; maar God maakt het enigszins aan Zijn kerk bekend en hangt haar als een prijs op, om die door overwinning te bekomen. En ook Mijn nieuwe naam. Ik zal hem als de Mijne eigenen, dat Ik hem verlost heb; Ik zal hem een deelgenoot van Mijn heerlijkheid maken; al deze uitdrukkingen zijn zoveel als: Ik zal hen uitermate zeer verheerlijken en dat eeuwig in de hemel.

13. Die oren heeft die horen, wat de Geest tot de gemeenten zegt.

Juist aan Filadelfia is de belofte op de duidelijkste wijze tot voorafbeeldende vervulling gekomen. Vaker belegerd, is de stad ook vaak bewaard en zelfs toen de alles verwoestende Tamerlan elke stad en ieder dorp in de omtrek van de aardbodem verdelgde en met stromen van mensenbloed wegwies, werd zij als een wonder gered en diende tot een schuilplaats van de Christenen, die van Sardis waren weggevlucht en van hun opziener. Midden tussen Mohammedaanse plaatsen staat de kleine Christelijke gemeente daar als het ware als de laatste eenzame wachttorens en draagt de veelbetekenende naam van Alla-Schehr, d. i. stad van God. Ja, midden in een veld van puinhopen onderscheidt zij zich als een recht opstaande pilaar.

III. Vs. 14-22. In Laodicea ontmoeten wij een gemeente, die omdat zij noch koud noch heet is, de Heere walgt en door Hem uit Zijn mond zal worden gespuwd. Zij acht zichzelf zo rijk en overrijk en zonder gebrek en zij is toch zo ellendig en beklagenswaardig, blind en naakt. Zeker zou haar nog raad kunnen worden gegeven, hoe zij uit haar armoede tot rijkdom, uit haar naaktheid tot heerlijke kleren zou kunnen komen en zij van haar blindheid zou kunnen worden genezen. Maar wat baat haar een raadgeving, die zij toch niet aanneemt of opvolgt, omdat zij toch die niet wil, tot wie die raad haar wijst! En toch weet de Heere dat juist in deze gemeente, waartegen Zijn vonnis van wegwerping wordt uitgesproken, een grond is onder het bedeksel, waarvan Hij na terzijdestelling van het laatste zich kan meester maken. Hij kent degenen, die Hem liefhebben en door straf en kastijding tot bekering leiden kan. Bij deze vraagt Hij dan plaats voor Zich als gast in het huis van hun harten en spreekt tot hen van de nauwste gemeenschap, van het meest vertrouwelijk verkeer. De overwinnaars uit hun midden

belooft Hij wat de martelaars van de oudere kerk ten deel zal worden. Wij hebben hier het beeld van de kerk in een tijd, die reeds begonnen is zich te ontwikkelen en waarmee ook de tijd van de heidenen wordt besloten.

14. En schrijf aan de engel van de gemeente van de Laodicensen 1): "Dit zegt de Amen, Hij, die de eeuwige waarheid zelf is, de trouwe en waarachtige Getuige, die de waarheid zuiver van alle menselijke bijvoegsels of verdraaiing openbaart, het Begin van de schepping van God 2), van wie alle schepselen hun aanvang hebben, die hun oorsprong is (Joh. 1: 3).

1) De grote en rijke handelsstad Laodicea in zuidwestelijk Frygië, daar, waar dit land aan Karië en Lydië grenst enkele uren van Kolosse, niet ver van de Lykus gelegen, die in de Maeander vloeit, heette vroeger Kydrara of Diospolis, later Rhoas, tot ten slotte de Syrische koning Antiochus II (van 262-246 voor Christus) haar ter ere van zijn gemalin Laodice ("De 11: 6 met deze naam noemde. Over de stichting van de gemeenten te Smyrna, Pergamus, Thyatire, Sardis en Filadelfia hebben wij geen bericht noch in de Handelingen noch in de brieven van de apostelen. Daarentegen wordt de gemeente te Laodicea genoemd in Kol. 2: 1 en 4: 13, 15, 16 de laatste plaatsen wordt zelfs gemeld van een brief aan haar en volgens het onderschrift bij de eerste brief aan Timotheus zou Paulus de laatste uit Laodicea hebben geschreven. In de kerkgeschiedenis is de stad bekend door een synode aldaar gehouden (omstreeks tussen 360 en 364 na Christus), die onder anderen ook bepalingen heeft gemaakt ten opzichte van de heiliging van de Zondag, alsmede over de bijbelse boeken, die tot de Kanon behoorden.

De "Amen" of "Waarachtig is Hij", die bij alles, wat Hij zegt, in het openbaren van de verborgene diepten van het harten, in bedreiging en in belofte, steeds met volle recht het "voorwaar" kan voegen, terwijl bij alles, wat een kortzichtig mens spreekt, overal een vraagteken moet worden gezet en wel des te meer, naarmate hij met meer vertrouwen spreekt. Deze benaming staat in verband met het vele keer voorkomende "voorwaar" of "Amen" in de redenen van de Heere. Dit wijst evenals het predikaat hier op de volheid van de waarheid, die in Hem als in de Waarachtige woont.

De volgende woorden, aan Hoofdstuk 1: 5 ontleend, maar uitgebreid door de bijvoeging "en waarachtige" dienen tot verklaring van het "Amen". Hij is de Getuige, die van de Vader getuigd heeft en dat heeft Hij gedaan in onverbreekelijke trouw, niets gesproken, dan wat Hij van de Vader ontvangen heeft (Joh. 12: 49; 14: 10). En juist daarom is Hij de waarachtige Getuige. Hij, wiens woorden waarheid zijn, wiens bedreigingen worden volbracht. Hij is echter nog meer; Hij dreigt niet alleen wat de Vader werkelijk zal volbrengen. Hij heeft ook zelf macht, om Zijn dreigingen te volvoeren, want Hij is het begin van de schepping van God, niet het oudste stuk of exemplaar onder de schepselen, maar de uitgang en bron, het levende begin en de oorsprong. Zo is Hij de Heer van de schepping, die te gebieden heeft over haar en aan Zijn woorden kracht weet bij te zetten en die de Laodicensen vreesden, met van wie zij niet moesten spelen; hun Christendom was zo slap en onbeslist, zo zwevend tussen liefde voor en vijandschap tegen Christus, alsof Christus en Zijn heil en Zijn woord speelgoed waren, waarmee men zou kunnen beuzelen.

Zij hadden zich, zoals uit alles blijkt, verlopen in filosofische speculaties over de oorsprong van de dingen, zodat het eenvoudig Evangelie van de genade en waarheid van God hun tot dwaasheid was geworden. Nu zegt de Heere: Dat, waarover u filosofeert en waarom u, in plaats van Mij te vinden, van Mij afdwaalt, dat ben Ik zelf. Ik zelf ben het door u gezochte begin van de schepping van God, de eeuwige, waarachtige wijsheid, waaruit alles wat is, zijn

oorsprong heeft en wijsheid is het daarom, Mijn woord en Evangelie als hemelse wijsheid te eren en u daardoor als ootmoedige leerlingen te laten leiden.

Het woord "Amen" bevestigt plechtig datgene, wat vooraf ging en Jezus is de grote Bevestiger; onveranderlijk voor altijd is de "Amen" in al Zijn beloften. Zondaar, ik zou u willen vertroosten met deze gedachte: Jezus Christus zei: "Kom tot Mij allen, die vermoeid en beladen bent, en Ik zal u rust geven. Als u tot Hem komt, zal Hij Amen zeggen in uw ziel; Zijn belofte zal waar voor u worden. In de dagen van Zijn vlees zei Hij: "Het gekrookte riet zal Ik niet verbreken. " O, u arm, gebroken, verslagen hart, als u tot Hem komt, zal Hij Amen tot u zeggen en het zal even waar zijn in uw ziel als in honderd andere gevallen, in vervloegene jaren. Christen! is dit ook niet zeer vertroostend voor u, dat er niet een enkel woord van de lippen van de Heiland gevloeid is, dat ooit door Hem is teruggenomen? De woorden van Jezus zullen blijven wanneer aarde en hemel zullen voorbijgaan. Als u zich vasthoudt ook maar aan een halve belofte, zult u die getrouw bevinden. Neem u in acht voor hem, die genoemd is: "Besnoeier van beloften", die u zo graag de troost van Gods Woord wil ontnemen. Jezus is Ja en Amen in al Zijn betrekkingen. Eens was Hij de Hogepriester om te vergeven en te reinigen, nog is Hij de Amen als Hogepriester. Hij was Koning om Zijn volk te leiden, te regeren en te verdedigen met Zijn machtige arm, nog is Hij dezelfde, nog de Amen als Koning. Hij was Profeet om te voorspellen goede dingen, die komen zouden; nog druipt er honing van Zijn lippen. Hij is de Amen als profeet. Amen is Hij, wat betreft de verdiensten van Zijn bloed, Amen, wat betreft Zijn rechtvaardigheid. Dat heilige kleed zal schoon en heerlijk blijven, als het lichaam sterft. Hij is de Amen in iedere naam, die Hij draagt. Uw Bruidegom, nooit van u scheidende; uw Vriend, die meer aankeeft dan een broeder, uw Herder, die met u zal zijn in de vallei van de schaduwen van de dood; uw helper en bevrijder; uw burcht en uw hoog vertrek, uw sterkte, uw vertrouwen, uw vreugde, uw alles in alles en uw Ja en Amen altijd.

15. Ik weet uw werken en ken nauwkeurig de inwendige toestand van uw hart, dat u noch koud bent, zoals de volstrekt ongelovigen, noch heet, zoals de gelovigen in hun eerste liefde. Och, of u koud was, dan kon nog iets voor u worden gedaan, dan kon u nog worden gewonnen, of dat u heet was, want dan was u reeds gewonnen en Mij in vurige liefde toegedaan, zoals het u betaamt.

16. Zo dan, omdat u lauw bent, de kracht en de ernst van het geloof schuwt en het daarentegen met de wereld houdt en meent, dat u een vereniging van beide zou kunnen teweegbrengen en u zo noch koud, noch heet bent, Ik zal u uit mijn mond spuwen, evenals men lauw water uitspuwt, dat slechts walging verwekt.

Wat is onverdraaglijker, dan dat mensen, die Hervormden en Protestanten genoemd worden, die grote weldaad, die God aan de kerk van de voorgaande eeuwen in de gezuiverde leer en dienst geschonken heeft, niet hoger schatten. Waartoe toch is er zoveel bloed van martelaren gestort en hebben onze voorouders zoveel geleden, als de zaak zoveel niet waardig is, dat wij die met vuriger inspanning betrachten?

Uw toestand, zegt de Heere tot Laodicea, die u voor heerlijk en veilig houdt, is niets dan lauwheid en u bent als lauw water en lauw voedsel, waarvan men walgt en dat slechts het uitspuwen waard is. U bent niet warm, niet, zoals een toebereid voedsel, niet koud als een fris water een frisse vrucht. Och, dat u koud was niet ijskoud, maar liever nog in de natuurlijke toestand, nog ontoebereid, dan was u toch nog niet achteruit gegaan, of warm, door levenswarmte doordrongen.

In de koude, die niets heeft, komt het gevoel van zijn behoefte en daarmee boete en geloof, eerder dan in de lauwe en halve, die zich steeds met hetgeen hij heeft, troost over hetgeen hij niet heeft; die als altijd gereed, nooit aan zijn gebrek gelooft, die zich altijd rijk en zat acht en daarom nooit verder komt. Die ruimen in leer en leven zijn altijd onbewegelijker dan de bepaald ongelovigen geweest. Daarom heeft de Heere de wens, dat de Laodicensen of koud of warm mochten zijn, want in het laatste geval zou Hij ze behouden en in het andere zoeken, maar zoals zij waren, noch koud noch warm, zal Hij met hen handelen als men met lauw water handelt, dat afkeer verwekt.

Het is erg koud te zijn, zeer erg, maar het ergste is het nog niet, dat is integendeel de lautheid, de toestand, waarin zich de Laodiceese gemeente bevindt. Lauw is koud en warm en daarom noch koud noch warm. De lautheid heeft de warmte van haar warmte en de koude van haar koude, dus beide van haar ware, elkaar wederkerig uitsluitende natuur beroofd, haar koude is niet meer koud en haar warmte is niet meer warm, de koude is in haar door de warmte en de warmte door de koude geneutraliseerd, dus de een door de andere opgeheven. Uit deze aard van de lautheid blijkt, dat zij met de warmte in verbintenis was getreden, haar in zich had opgenomen, dat echter die warmtetoestand was voorbijgegaan, dus niet bestond. Aan de andere zijde, dat zij de koude weer had ingelaten, maar deze juist om de koude, die in haar was geweest, geen zuivere koude was geworden, maar met de warmte een onware, geveinsde verbintenis was aangegaan. Zo is zij een verzwakt mengsel van onverenigbare, wederkerig elkaar uitsluitende tegenstellingen en daarom voor hem, die waar is, afkeerwekkend. De toepassing is gemakkelijk: die in geestelijke zin lauw is, is geen heiden noch Jood, maar een gewezen Christen, die iets van de warmte en het leven van Christus in zich heeft opgenomen, maar deze door de koude van de heidens-Joodse wereldsgezindheid van haar wezen en haar kracht heeft beroofd, het heidendom met het Christelijke heeft vermengd, het Christelijke tot het heidense heeft verlaagd, met één woord, de Christelijke huichelaar, die met God en de wereld boeleert, en van wie Hij, die de Amen is, de getuigenis voorhoudt, dat de vriendschap van de wereld vijandschap tegen God is (Jak. 4: 4). Hoe is zo'n huichelachtig Christen-zijn mogelijk? Hoe kan van een aan Christus verwarmd hart een lauw hart worden? Op tweevoudige wijze, van binnen en van buiten! In zichzelf heeft ook de warme Christen nog een afgrond, het eigen ik, de eigen kracht, eigen wijsheid, eigen gerechtigheid met haar trots aanmatigend gevoel van eigenwaarde, haar beweeglijkheid, haar eergierigheid. Wordt tegen deze niet met heilige ernst gewaakt, de afgrond zelf niet gaandeweg gevuld en effen gemaakt, dan dringen de verkoelingen in het ware gemoed in en de kracht van het leven verdwijnt, terwijl de vijand van buiten, de geest van de wereld, die overal rondom ons sluipt, ons met zijn verleidende aanloksels in zijn stromingen voortsleurt. Verzuimt de Christen de dagelijkse vernieuwing van zijn gemoed in de geest en het Geestleven, dan mengen zich in hem ongemerkt, zowel zijn eigen begeerlijkheden alsook de niet altijd grove, maar vaak fijne en fijnste beginselen van de wereld met zijn Christendom in een, dat waarheid en schijn, God en wereld, Christus en Belial niet meer onderscheiden worden en de vermenging van beide wordt gehouden voor het ware Christendom, dat voor de tijd passend is. Zo'n vermenging en gelijkmaking is begrijpelijk in tijden, als het ongeloof tot heerschappij is gekomen, en de bemoeiingen om populair te blijven, de nog onbevestigde Christen kunnen verleiden met de wereld te boeleren. Het zogenaamde ware, ruime Christendom wordt in onze tijd zelfs door niet weinige organen van de wetenschap voorgestaan. Maar de Heere walgt van dat mengsel; Hij dreigt de onverschillige verderver van Zijn gemeente uit Zijn mond uit te spuwen, d. i. in het laatste oordeel af te zonderen ter verdoemenis.

Er zullen over deze gemeente geen bijzondere oordelen komen, maar de Heere zal haar geheel van Zich spuwen, Zich niets meer om haar bekommeren, maar haar als vuilnis aan haar verderf overlaten, zodat zij met de boze wereld haar loon vindt.

Gevaarlijke gesteldheid, deze tussentoestand tussen koude en hitte. Wel gaat het lauwe water sneller tot warmte over dan het koude, maar de ondervinding leert, dat dit in het geestelijke gans en al omgekeerd is, te meer daar de lauweheid hier bedoeld, geen overgang van koude tot hitte, maar van hitte tot koude een verachtering, een achteruitgang aanduidt, die men niet bemerkt en wel een vooruitgang acht te zijn. De lauwe trekt zich innerlijk uit de levensgemeenschap met Jezus Christus terug, breekt de innige verbintenis met Hem af, heeft lust noch verlangen met de Heiland in nauwe betrekking te staan. De opwekkendste leerredenen houdt hij voor overdrijving, de hartelijkste gebeden voor uitsporigheid, de gloeiendste liederen voor uitingen van een zieke fantasie. Hij is inwendig koud, ofschoon hij uitwendig warmte huichelt. Ten opzichte van zodanige vernemen wij de verzuchting van de liefde uit de mond van de getrouwe Getuige: "Och, of u koud was of heet. " Want de lauwe overtreft de verklaarde tegenstander in boosheid, omdat hij een vijand is en zijn vijandschap niet wil bekennen, maar die met uitwendige godsdienst, gebruik van de genademiddelen en arbeid voor het Koninkrijk van God bemantelt.

Nee, de Laodiceër is volstrekt niet koud voor de Heere als de Jood, die Hem haat, of de Heiden, van wie bij de aanblik van het kruis niets dan een glimlach van de verachting speelt om de laaghartig spottende lippen. Hij heeft niets ter wereld tegen het evangelie, dat hem is gepredikt geworden. Het moge hem nog zo ernstig en dringend verkondigd worden, hij kan het zonder vijandige bitterheid horen. Hij zal het meteen toestemmen als men hem vraagt: "geloof u in de Zoon van God", want geloof is bij hem een overtuiging van het koele verstand, waarmee hij snel gereed is. Hij is zelfs geen mens zonder godsdienst, zoals de anderen, die nog zonder Christus en zonder hoop daarheen leven. Als Epafras, de dienstknecht van Christus, "onder hen ten allen tijde strijdend in gebeden", optreedt als voorganger, hij zal de oren niet stoppen en als de gemeente, wellicht ten huize van diezelfde Nymphas, die Paulus laat groeten vergadert, hij laat er zijn plaats niet leeg. Gelukkige Laodiceër, die althans in zover u getrokken vindt uit de machten van de duisternis: arme Laodiceër, die in geen enkel opzicht u toont overgezet in het koninkrijk van de Zoon van Gods liefde! Want in dat koninkrijk hij heeft het immers vanaf het begin gehoord is liefde de hoofdeis; en onze Laodiceër, hij moge niet koud zijn, hij is nog veel minder heet in het hart. Hij moge Johannes' brief zonder honende tegenspraak opnemen, Johannes' geest is hem vreemd. Het woord van de Emmaüsangers: "was ons hart niet brandend in ons", het heeft nog nooit daarbinnen weerklonken en wat David voor de Heere getuigt: "de ijver van uw huis verteert mij", hij kon het nooit tot de grote Davidszoon spreken. Hij heeft geen strijd, maar ook geen overwinning als de Filadelfische Christen. Hij heult niet als Thyatire met Izebel, maar zal ook als Efeze de Nikolaïeten niet haten. Zo aanschouwt u in hem een halfheid, die een tweede natuur is geworden. Koude voor Christus is dood; warmte voor Christus is teken van gezondheid van de ziel. Onze Laodiceër is niet gestorven, niet gezond, maar een vadsige zieke gelijk. De pols staat niet stil; de pols jaagt niet voort; hij is ingetrokken en mat. Het oog is gebroken; het oog flinkt niet van inwendig leven; het staart onbeziel en toch niet ongerust in het ronde. Het hart draagt geen ijskorst; het hart voelt geen koortsgloed; het is als een springveer, die inwendig niet gespannen, niet verbrijzeld, maar te wissel verlamd is. Te Laodicea en overal onder u, waar het als te Laodicea gesteld is, is veel meer het gemis van een wezenlijk goed te betreuren, dan de klacht over een ergerlijk kwaad te herhalen. Tegenover de Christelijke waarheid plaatst men zich niet in een dadelijk vijandige houding; men zal er zich even weinig voor laten bespotten of doden; men bewaart het liefst de

onzijdigheid en verenigt zich het lichtst in de fraai klinkende leuze: "dat het onverschillig is, wat men gelooft, als men slechts wèl leeft en dat er niet één, maar velerlei verschillende wegen zijn, om tot hetzelfde doel de zaligheid daarboven te komen. " Of men zelf deel aan die zaligheid heeft, daarover zal men op dit standpunt zich uiterst weinig verontrusten; want de hemel acht men even ruim, als men wijd werd en ruim van geweten; en God denkt men zich even weinig ijverend voor Zijn eer, als het in het lauwe hart opkwam, vurig voor eigen roeping te wezen. En dat goed leven terwijl men voor het geloof onverschillig is u raadt reeds, hoe het op Laodiceese wijze geleid wordt. Men leeft uitwendig onberispelijk, als lid van maatschappij of gemeente, maar zou zich ook niet in waarheid ongelukkig voelen, wanneer men Christus niet kende. Men verklaart zich niet openlijk tegen de Heere, aan van wie men verbonden werd door doop en belijdenis, maar dat men van harte voor Hem is, men heeft het nog nooit getoond. Men is even afkerig van ergerlijke zonden, die onze goede naam in de waagschaal stellen, als van blinkende Christendeugden, waarover de wereld immers spottend de schouders zou ophalen. Het innerlijk leven wordt door luim, niet door beginsel geleid en het uiterlijk het is een voortdurend laveren op den wereldstroom, tussen Christus aan de ene, de zonde aan de andere zijde; een onophoudelijk geven en nemen. Men zal het harnas niet aantrekken tegen bekende vrienden van Jezus, maar hun toch ook niet van harte de warme broederhand reiken. Men zal de armen niet moedwillig te kort doen als Ananias en Saphira, maar zich ook niet als Dorcas uit innige liefdedrang neerzetten om voor weduwen rokken te maken. Zijn plicht zoals het heet zal men waarnemen, zolang althans het belang de plicht niet ontraadt; maar over plichtverzuim zich ook tamelijk snel geruststellen. De godsdienst zal men niet moedwillig verzaken: men is immers geen Heiden of Jood maar ook aan geen gebruikelijk werelds vermaak zich onttrekken: men is immers geen heethoofdige dweper. Met dezelfde gemakkelijheid zal men zich 's morgens in het bedehuis, 's avonds aan de tafel van de ijdelheid neerzetten: zo geeft men beiden zijn eis. En is men daarin geslaagd en heeft men voor zich een soort van eigen stelsel gevormd om in zelfzuchtige vrede te leven, waar men toch het levend beginsel van de warme liefde niet kent, men laat anderen twisten over Christelijke waarheid en leven, met een schijn van vrijgevigheid, die niets dan onverschilligheid is. Men zal over de waarheid niet strijden, omdat men niets voor de waarheid voelt. Het Evangelie, de meest buitengewone en verbazende mare, is voor hen een zeer gewone, de meest alledaagse zaak van de wereld geworden. Men hoort het met even weinig geestdrift, als waarmee men de hand drukt van een oude bekende, die men dagelijks op vaste plaatsen ontmoet. De prikkel wondt niet meer; het hart hongert niet meer; de toekomst bekommert niet meer; erkent niemand hier zijn beeld?

Er staan voor de half en half mensen vreselijke dingen in de Bijbel. Tegen een goddeloze toort God in verbolgenheid; over de Farizeeër spreekt Hij de vloek van de verdoemenis; maar een lauwe ziel, een hinkend hart, een half en half Christen is voor God zo walgelijk en onuitstaanbaar, dat de Heere ervan in de Openbaring zegt: "U, lauwe halveling, u zal Ik uitspuwen uit mijn mond! " En dat zegt diezelfde God, van wie diezelfde Bijbel de ondoorgrondelijke ontfermingen en de onpeilbare diepe vertroosting roemt; van wie ons geopenbaard wordt dat Hij goddelozen rechtvaardigt en de verloren zoon tegemoet snelt, om hem op te vangen in de armen van Zijn vaderlijke barmhartigheid. Al waren uw zonden als scharlaken, vrees niet, Ik zal ze maken als witte wol; al was uw hart koud en kil als marmer, wanhoop daarom niet, Ik zal u koesteren zoals een hen haar kuikens onder de vleugels koestert; alleen één ding maar: wees geen half en half mens, wees niet ja en nee tegelijk, besta het niet om lauw voor Mij te wezen, want dan, zo waarachtig God God is, spuwt Hij u uit Zijn mond. Schrikkelijk, niet waar? Schrikkelijk, dat God zó spreekt en niet anders kan noch mag spreken, maar veel schrikkelijker nog dat de wereld, wat zeg ik, dat de gemeente van de levenden van God desalniettemin vol en overvol juist van zulke lauwe half en half zielen is.

En het schrikkelijkst van alles nog, dat die duizenden lauwen zelf nog vaak in de Bijbel lezen en er ook dit hun eigen vonnis in lezen: "Ik zal u, omdat u lauw bent, uit mijn mond spuwen!" en dat zij er toch maar over heen lezen, denkend, voor zoveel zij dan nog denken: "dat raakt mij althans niet!" En toch dat raakt u wel zeker, maar zie zo invretend is nu de vloek van de lauwheid, dat de lauwe ziel te lauw en onaandoenlijk is om de insnijding van zo'n woord in zijn ziel nog te voelen. De half en half ziel glijdt over alles heen. Zijn ziel is een ploeg zonder ploegschaar, die heen schuift tussen de aardkluiten zonder een voren te snijden in de akker. De Schriftwoorden spatten op de buitenkant van zijn ziel af als waterdruppels op een gloeiende plaat. En nog op zijn sterfbed zal men hem voorlezen, of zal hij zelf lezen: "Omdat u lauw bent, zal Ik u uit mijn mond spuwen" zonder dat zijn hinkend hart er ook maar opkomt, dat hij die lauwe is. En zo gaat het op een eeuwigheid, totdat God doet naar Zijn Woord en hem werkelijk uitspuwt met goddelijke minachting en walgende verachting. En kan het anders! Zij zijn kerks die half en half en half lieden; zij willen gerekend worden, wel niet bij de fijnen, maar toch onder de godsdienstigen; zij geven wel iets; en zijn erg tegen de overdrijvende modernen; maar God liefhebben; in ijver voor de zaak van de Heere ontgloeien; om Gods wil met de wereld breken; zeggen: "Heere, voor U geheel en al!" roepen: "God, wees mij arme zondaar genadig!" dat nooit; of het moet zijn in een gezang, dat zij toch meezingen; meeglijdend met alles wat glijdt en glibbert in de oppervlakte van hun leven. Och, zij zijn zo wijs die half en half zielen! Zij passen zo op voor eenzijdigheid en van de uitersten hebben zij zo'n ingeboren afkeer! En wat zou u nu doen als u in Gods plaats was? Zou u dan denken: er is toch iets liefde bij die lieve vreedzame mensen, die onder elkaar allen wél van elkaar spreken; wel aan, dat beetje van hun liefde neem ik voor lief? Nee, zeg ik u, maar u zou hen van u stoten en van u werpen, roepend: "Voor uw God alles of niets!" een moeder in huis mag geen vrede nemen met een soort koele genegenheid als haar kind voor elke vreemde bezoeker over heeft. Een vader mag er zich niet bij neerleggen, als zijn zoon hem een koele plichtpleging gunt. "Mijn zoon; geef Mij uw hart!" blijft de diepe toon, waarmee elk vader op zijn kind behoort toe te treden en als de vader met minder zich gezeggen laat, deugt zijn eigen vaderhart niet. En zo nu ook kan, mag God, zo echt en waarachtig Hij God is, met niets minder, met niets geringer vrede nemen, dan met een liefde, waar gloed in zit, waar vuur in tintelt een liefde, die treft. "Koud voor God", dat kan nog. Koude is nog een kracht, een zich inzetten tegen de Heere, een inslaan van de verzenen tegen de prikkels. Wat eerst steenkoud is, kan straks uit reactie machtig gaan gloeien. Zie, de hoeren en de tollenaars zullen u voorgaan in het koninkrijk der hemelen! Maar "lauw", dat is als er gans geen werking is. Een moeras. Een poel, waar geen zuchtje meer over blaast. Afgemeten zelfvoldoendeheid. "O, ja, God is mijn hemelse Vader en dus Hem heb ik ook wel lief." En dat nu vloekt God niet, daar toornt de Heere zelfs niet meer tegen, dat spuwt Hij eenvoudig uit Zijn mond. Vooral de belijders van Jezus in ons goede Nederland mogen zich dat schrikkelijk woord wel gezeggen laten. Nederland's karakteraad heeft zo angstig veel van het karakter van Laodicea! Dat bedaarde, dat voorzichtige en omzichtige! Dat altijd roepen van niet te ver! Dat altijd sluipen langs het stille middenwegje! O, het karakter van ons arme volk, vooral in het midden van ons land, staat voor de Laodicea-zonden zo sterk bloot! Men moet er altijd nog eerst eens over denken. Dat denken moet eerst nog eens overzomeren en overwinteren. En als het dan moet, dan komt er nog zo hoogst zelden een flink en beslist ja, maar blijft het meest bij een meesmuilen binnen de tanden van iets, dat tussen ja en nee in staat. Die bedaarheid en dat aldoor roepen van "niet te ver!" wordt zodoende op geestelijk terrein een nationale zonde. Een zonde, die de bloem in de knop, eer zij ontloek, verdorren doet; die bant wat ons zegenen kon; en in halve sluimer, als ware het een schimmenwereld, menig dorp en menige kleine stad doet voortkruipen van het ene jaar in het andere. Het is gebrek aan wilskracht. De wil kan niet meer. Men zou wel willen beslissen, maar het besluit kan niet baren en er wordt niets, niets uit. Eerst grieft dat dan en hindert, zolang het geweten

er nog tegen inwoelt. Maar ook daar komt een einde aan. Ten leste is de prikkel van het geweten stomp geworden. En dan gebeurt het ijselijkste wat gebeuren kan. Dan namelijk gaat men die half en halfheid, die lauwheid van de ziel goedpraten, er een deugd in zien, ze uitventen voor de hoogste levenswijsheid en in stee van wat Gods Woord getuigt, dit ander getuigenis plaatsen: "Och, of ook u lauw was, maar omdat u heet bent, zal ik u uitspuwen uit mijn kring. " Een beslist man, die durft, heet dan een Farizeeër. Elke lauwe, hinkende ziel is dan een wijze op aarde geworden. O, vooral onder hen, die vele goederen hebben, vindt u die lauwe Christenen zo in massa. Helaas, waarom worden zij ook onder de gereformeerde belijders van de naam van de Heere gevonden? En toch, waartoe het verheeld? Ook daar zijn zij, die meepraten en meezingen en meebidden, dat u zo zeggen zou: "hun hart moet wel warm kloppen! " en dat het, als het op verloochening en op liefde voor die tedere Ontfermer aankomt, toch o, zo lauw, zo akelig lauw in hun ziel gesteld is, Heere slinger die lauwen bovenal uw schrikkelijke bedreiging tot in de samenvoeging en het merg van hun ziel! Vooral hun oordeel zou zo ontzettend zijn!

17. Want u zegt: "Ik ben rijk en verrijkt geworden en ben zozeer in rijkdom toegenomen, dat ik mij als bijzonder rijk kan beschouwen (Hos. 12: 9. 1 Kor. 4: 8) en ik heb aan geen ding gebrek en u (op het "u" ligt de nadruk) juist u, die uzelf zo boven alles verheven acht, weet niet, dat u bent ellendig en jammerlijk (Grieks: "de ellendige, de jammerlijke, degene, die voor alle anderen als ellendig en jammerlijk voor Mij staat en wel in drieërlei opzicht en arm en blind en naakt.

18. Ik raad u, dat u van Mij bij wie het alleen echt te vinden is, koopt goud, beproefd komend uit het vuur en dus de tegenstelling van uw klatergoud, opdat u, die arm bent, rijk mag worden; a) en witte kleren, opdat u, die nu naakt bent, bekleed mag worden met iets wezenlijks en de schande van uw naaktheid niet geopenbaard wordt; en zalf uw ogen met ogenzalf, opdat u, die nu blind bent (vs. 17), zien mag.

a) 2 Kor. 5: 3 Openbaring 7: 13; 16: 15; 19: 8

De drie hoofdtrekken van dit treurig beeld zijn: arm, blind en naakt, arm ten opzichte van de ware goederen van het leven, blind ten opzichte van de waarheid en de juiste kennis, naakt ten opzichte van het volslagen gebrek aan echt geestelijke openbaring in werkelijk goede werken, of tekenen en getuigenissen van inwendig leven.

Met de drievoudig geestelijke ellende, die bestraft wordt, komt overeen de drievoudige raad, die de Heere geeft. De gemeente staat reeds op te grote afstand van Hem, dan dat Hij met vermaning zou durven komen, er is ten hoogste nog iets van goede raad te wachten. Daartoe buigt Zich dan ook de Heere neer met sterke ironie op de hoge inbeelding van de Laodicensen en toch tevens weer met een opzoekende ontferming; Hij raadt hun in hun armoede goud van Hem te kopen. Hun goud, waarmee zij zich zo rijk achtten, was in waarheid onecht goud, aards slijk, dat in het vuur niet kon bestaan, dus geen werkelijke bezitting. Goud, dat in het vuur gelouterd was, waaraan geen vuur van welke aard ook iets meer verrichten kon, dat onverteerd ook uit de vuurproef van die dag zou uitkomen, was alleen bij Hem te vinden het is dat goud, waarvan Petrus en Johannes schrijven (1 Petrus 1: 7 Jak. 2: 5). Het goud van het geloof, die enig ware rijkdom, in zoverre het geloof alle hemelse goederen in Christus en de levende, eeuwig rijke God zelf aangrijpt en zich toe-eigent, terwijl het ongeloof niets heeft en wat het meent te hebben, slechts een schijngoed is, dat onder de handen verdwijnt. Als nu de Heere spreekt van een kopen van dat goud, dan is het zeker, naar de omstandigheden, vooral bij mensen als te Laodicea, die zich zo rijk en verzadigd achten, een koopprijs, ja een hoge

koopprijs, waarop het geloof komt te staan. De mens moet niet minder dan zijn eigen ik, niet slechts zijn liefde tot zonde en wereld, maar ook al zijn vermeend goed, al zijn inbeelding op in- en uitwendige voorrechten, 'in het bijzonder op eigen wijsheid en deugd opgeven, ja alles schade en drek achten, opdat hij Christus in geloof verkrijgt en in Hem gevonden wordt. Niet minder dus dan alles voor één; wat een arme naakte zondaar zonder moeite en omhaal als een vrij geschenk (Jes. 55: 1) zich toe-eigent, dat kost de rijke Laodicenser een bijna onbetaalbare prijs. Pas door het goud van het geloof komt hij dan ook aan de witte kleren, opdat hij zich daarmee bekleedt en de schande van zijn naaktheid niet openbaar wordt; als arme heeft hij goud, als naakte heeft hij kleren nodig. Het witte kleed is volgens Hoofdstuk 19: 8 de gerechtigheid van de heiligen. Rechtvaardigheid, vrijspraak van schuld en verdoemenis en toerekening van de gerechtigheid van Christus is de eerste vrucht van het geloof, die tevens al het overige principieel in zich sluit; want waar vergeving van zonde is, daar is ook leven en zaligheid. De uitwendig bekoorlijke, eerbare houding van de Laodicensen was daarom in de ogen van Hem, die in het verborgen ziet enkel blootheid en naaktheid, van die schande noodzakelijk vroeger of later in het licht van die dag openbaar moest worden, als zij niet tijdig de witte kleren aantrokken. En zo zal ieder, ook die het meest in deugden uitblinkt, maar van wie het bruiloftskleed ontbreekt, in de schande van zijn naaktheid openbaar worden (MATTHEUS. 22: 11 vv.). Zal nu Laodicea haar armoede en naaktheid en de noodzakelijkheid en heerlijkheid van hetgeen de Heere haar aanbiedt, erkennen, dan moet voor alles haar blindheid van haar worden weggenomen. Daarom de derde raad van de Heere: "Zalf uw ogen met ogenzalf, opdat u zien mag. " Die arme mensen, die zichzelf voor zo scherp en helderziend hielden, die zich inbeeldden met hun kennis ingedrongen te zijn in de oorsprong en beginselen van de schepping van God en toch blind waren voor het meest voor de hand liggende en het noodzakelijkste, zodat de Heere hun ogenzalf moest aanbieden, opdat zij ziende mochten worden! Wat voor ogenzalf? In Ps. 19: 8 v. staat: de getuigenis van de Heere is zeker, de slechten wijsheid gevend; de bevelen van de Heere zijn juist, verblijvende het hart; het gebod van de Heere is zuiver, verlichtende de ogen" en eveneens Ps. 119: 104 v. "Uit uw bevelen krijg ik verstand, daarom haat ik alle leugenpaden. Uw woord is een lamp voor mijn voet en een licht voor mijn pad. " Het woord van God is dus de ogenzalf, die de Heere aanbeveelt aan de Laodicensen, op hun wijsheid zo trots. God lof! dit woord maakt geen duisterlingen, zoals de wereld lastert, die duisternis licht en licht duisternis noemt, maar het maakt de mensen ziende; namelijk die het werkelijk als ogenzalf d. i. met de bedoeling om ziende te worden, en volgens de aanwijzing van de geneesheer, die deze ogenzalf heeft beschikt, regelmatig en met gedurig opzien tot de Vader van het licht gebruiken.

Door de onvruchtbaarheid van de grond en de rijkdom van de naburige weiden, vol schapen met fijne, zwarte wol verhief zich de stad uit de verwoestingen van de Mithridatische oorlogen en herhaalde aardbevingen steeds weer, als een van de eerste handelssteden van Klein-Azië, tot zo'n welvaart, dat b. v. een burger Hiero haar bij zijn dood 2000 talenten (meer dan 7 miljoen gulden) kon vermaken; en na de verwoestende aardbeving omstreeks het jaar 64 na Christus stond zij snel prachtiger op dan zij vroeger geweest was en wel zonder eigen middelen, zonder keizerlijke ondersteuning zoals andere steden, die door een gelijk lot getroffen waren. Zonder twijfel hoorde men juist in de tijd, waarin Johannes de Openbaring ontving, in Laodicea dezelfde taal van eigenwaan en overmoed, die in Jes. 9: 9 de burgers te Samaria in de mond wordt gelegd: "De tichelstenen zijn gevallen, maar met uitgehouwen stenen zullen wij weer bouwen; de wilde vijgenbomen zijn afgehouden, maar wij zullen ze in cederen veranderen". Datzelfde vinden wij nu weer in het woord vs. 17 : "Ik ben rijk en verrijkt geworden en heb geen ding gebrek", maar niet van de zijde van de heidense commune, maar van de Christelijke gemeente te Laodicea en daar uit het wereldse in het geestelijke omgezet. Wij hebben echter niet zozeer belang bij de Christelijke gemeente aldaar,

van die inwendige toestand evenzeer voor onze onderzoeken gesloten is, als die van andere gemeenten, maar wel bij deze ontwikkeling van de Kerk, die wij in onze dagen zien komen. Een beroemd verklaarder van ons bijbelboek schrijft: "Niemand, die open ogen heeft, zal ontkennen, dat in onze tijd veel van het Laodiceese is; lauwheid, die Christus en toch ook de wereld wil toebehoren, dus Christendom met wereldgelijkvormigheid, godsvrucht met mensenvrees, positieve theologie met vriendelijkheid en buigen voor de lasteraars van de Heere, rechtzinnigheid met de wijsheid van de wereld probeert te verbinden en zich voor wonderlijk houdt, dat zij Christus bezit en de wereld bovendien. Demopapismus (laodiceei a), waarbij niet Christus en Gods woord, maar de gemeenten naar eigen bewustzijn moeten bepalen wat waar zal zijn en geleerd moet worden enz. Een Laodicees kerkgenootschap is mij echter nu niet bekend, een kerkgenootschap namelijk, waarin kerkelijke instellingen en de algemenen geest van zijn leden die karaktertrekken zich uitspreken, maar als het de zogenaamde Schleiermacherse linkerzijde mocht gelukken een kerkgenootschap naar haar zin te vormen, dan kon daaruit wel een Loadicea worden. " Wij zijn nu reeds 22 jaren verder in de geschiedenis, dan de schrijver van deze woorden en met het oog op hetgeen nu is, kunnen wij voor haar het eerste 25tal jaren niets anders verwachten dan een eigenlijk volledig ontwikkeld Laodicea. Dit is zo zeker te verwachten dat alle strijd van enkele verenigingen daartegenover even weinig uitricht, als in zijn tijd het ijveren van de vrome koning Josia voor de Joodse kerk (2 Kon. 22). Hoe minder wij deze eerstvolgende toekomst voor ons verborgen houden, des te minder hebben wij ook aanleiding, om iets af te doen van het onmiddellijk daarop volgend gericht: "Ik zal u uit Mijn mond spuwen. " Sommige uitleggers denken dat zij, om hetgeen in vs. 19 v. wordt gezegd, recht hebben dadelijk de opmerking daarbij te maken: hierdoor wordt de doordringende scherphheid verzacht van de vorige rede, maar niet te vroeg, maar nadat zij de nodige uitwerking heeft gedaan", of "de berisping en de bedreiging zijn niet zo erg gemeend, dit wijst de liefdevolle, gemoedelijke vermaning aan. " Nee: het uitspuwen uit Zijn mond volgt van de zijde van de Heere zeker; Hij heeft het zeer ernstig zo bedoeld: de genade, die met de drie laatste jaren van deze eeuw eindigt, de periode van ontwikkeling en heerschappij van het Loadiceïsme, wordt onderscheiden van die vierde half jaren, die in Hoofdstuk 11: 7 nader beschreven zijn. De Girondisten zullen verdrongen worden en de Jakobijnen in hun plaats treden, die dan, zover hun macht reikt, al wat kerk is zullen uitdrijven. Maar juist dat is de tijd van hulp en genezen; en wel zal de hulp komen van een zijde, waarvan die nu nog niemand verwacht, zoals die duidelijk genoeg is aangewezen in de anders zo bevreemdende wens: "Och dat u koud was! " die zonder twijfel op het nu nog verharde Israël ziet. De genezing zal plaats hebben door een zo krachtige omkering van alle tot hiertoe bestaande toestanden, dat op de zeven voorgestelde kerkvormen geen nieuwe meer volgt. Het waren alle, van Efeze tot Laodicea, gemeenten uit de heidenen, in haar opeenvolgen die tijd vervullend, dat naar de raad van God de natuurlijke takken van de Olijfboom verbroken en anderen die ingeënt moesten zijn (Rom. 11: 17 vv.). Een vernieuwing of wederopwekking van de kerk, zoals die in Hoofdstuk 11: 13 wordt voorgesteld, kan nu niet enkel meer een terugkeren zijn tot zijn vroegere vorm, nadat de natuurlijke takken zijn ingeënt in hun eigen olijfboom. Die zal integendeel een veel inniger betrekking van de Heere in de hemel tot Zijn gemeente op aarde tot grond hebben, dan dit gedurende de "tijd van de Heidenen" was geweest (vs. 20) en geheel nieuwe krachten putten uit haar betrekking tot de zeven gemeenten, die niet alleen zo heet, maar ook werkelijk is, wat die naam te kennen geeft (Hoofdstuk 14: 1 vv.).

Een huichelaar heeft immer een samenspraak met zichzelf, omdat zijn geweten hem steeds verwijtingen doet. Van die drogredenen van oude mensen is Jezus de onzichtbare toehoorder: "U zegt, met een matte woordenrijkheid, de dronkene (van hoogmoed) eigen: ik ben rijk en verrijkt geworden en heb geen behoefte, ook niet aan enige toespraak. " Het zelfbedrog klemmt

zich daaraan vast, dat men niet geheel en al koud is en dit weinige, wat men meent overgehouden te hebben, voldoende acht. "U weet niet dat u bent de ellendige", door het naderend gericht bedreigd en daarom, "de jammerlijke" de beklagenswaardige, arme, blinde en naakte; arm aan waren rijkdom blind door zelfmisleiding, onwetend aangaande uw armoede naakt zonder schaamte daarover. Pocht Laodicea hier ook al niet op uitwendig bezit van aardse schatten, zeker staat deze dwaze zelfroem in verband met het roemen op industrie, beschaving, wetenschap, vooruitgang van de nationale welvaart, zoals wij die in het tijdperk van de revolutie in kerk en staat te wachten hebben, wanneer (zoals de naam Laodicea aanduidt) het volk regeert. Nog is er voor Laodicea hulp, wanneer het de diepte van de val van de mensen door de zonde en de verdorvenheid van de menselijke natuur van harte toestemt, de noodzakelijkheid van verzoening en bekering echt erkent. Nog is er voor Laodicea raad, wanneer het zich in de laatste stonde raden laat. Maar hoe velen zullen naar de trouwe Getuige en goede Herder horen? In Zijn laatste herderlijke brief beveelt Hij hen niet meer, aan wie Zijn stem vreemd geworden is, Hij geeft slechts een goede raad, waarin een heilige spot geenszins te miskennen is; wanneer u Mij nog horen wilt- waaruit evenzeer de getrouwe mening en liefde van de raadgever erkenbaar wordt. Het klinkt ten minste opnieuw als een verzuchting: Ach, dat u Mij nog horen wilde! Arm bent u, Ik wil u daarvan verlossen uw naaktheid, waarvoor de hulsels van de huichelarij niet baten, wil Ik bedekken maar voor alle dingen is nodig, dat u uw armoede en naaktheid inziet. Koop kleren en ogenzalf van Mij en van geen ander, koop beiden om niet; in het kort, om beide genoemde zaken in één benaming samen te vatten, koop beproefd goud, waarachtige rijkdom, door van uw ingebeelde rijkdom afstand te doen, door uw armoede over te geven en uw hoogmoed daarbij.

"Witte kleren" zijn de gerechtigheid van Christus, door het waar geloof aangenomen, dat ons bedekt aan die zijde, waar wij naakt, dat is blootgesteld zijn voor Gods blakende toorn (Exod. 32: 25), daarbij ook het gewaad voor Christelijke deugden (Kol. 3: 10), die maken, dat iemand met vertrouwen zonder schaamte durft verschijnen voor God en de heiligen, waaronder uitmunten liefde, eenvoud, nederigheid en ijver. Deze weldaden wil de Heere dat zij kopen, dat is, dat zij volgens de voorwaarden van het genadeverbond daarvoor uitkeren de prijs van de verloochening van zichzelf en van de wereldse begeerlijkheden, dat geen verdienste is, zoals blijkt uit Jes. 55: 1, maar een prijs is, omdat de mens in de wedergeboorte afstand doet van enige dingen, die hem lief waren, opdat hij het dierbaar geschenk van Christus gerechtigheid moge verwerven (MATTHEUS. 13: 46). Onder "ogenzalf" verstaan wij de genade van de Heilige Geest, die in de ware wedergeboorte de mens aan zichzelf ontdekt en hem zijn geestelijke armoede duidelijk toont, want daarmee begint het genadewerk van God in de mens.

Koop van Mij als Profeet, de ogenzalf van de kennis, opdat daardoor uw ogenkwaal genezen wordt, de schellen worden afgelicht, de nevelen verdreven en dat de duisternis, die door geen andere middelen kan worden geholpen, wordt weggejaagd. Koopt van Mij als Koning het fijnste goud, het gezuiverdste goud, waardoor u alleen onder de rijken gerekend zult kunnen worden. Koopt van Mij als Priester witte kleren, waardoor u zelf priesters mag worden en de schandelijkheden van uw zonden bedekt en overdekt worden (Jer. 23: 6).

Merkt het op, hoe de Heere als het ware Zijn stem verandert, naar de Hem bekende toestand van ieder van de zeven gemeenten. Aan het slapend Sardis vertoont Hij Zich als Rechter, komend als een dief in den nacht; aan het trouwe Filadelfia als een troostende Vriend; aan het handeldrijvend Laodicea als een hemelse Koopman, die óók waren heeft aan te prijzen, kostelijker dan het Morgenland ooit aan zijn bewoners kon bieden. Hij biedt geestelijke gaven om juist degenen, die zij als Christenen reeds meenden te bezitten, of als handelaars boven

alles waardeerden. Goud, dat de vuurproef doorstaan had, rijkdom voor de hemel, waarvan het bezit het hart zou verwarmen, tegenover het klatergoud van de aardse genieting, waarbij hun hart zo lauw was gebleven. Witte kleren, de Byssus, waarop men in het Oosten zo rechtmatig prijs stelde, het teken van de gerechtigheid en heiligheid, die zij in Zijn gemeenschap ontvangen zouden, Ogenzalf eindelijk, waaraan genezende werking werd toegekend, het zinnebeeld van de verlichting door de Heilige Geest, die ontvangen zouden al wie geloofden en waardoor men tegelijk eigen armoede en de onnaspeurlijke rijkdom van Christus aanschouwt. Dit alles wil Hij, dat de Laodiceër zal "kopen. " Hoe, is het geen wrede spotternij met de mens, van wie Hij pas arm en ellendig genoemd heeft en die zo voor zo kostbare goederen geen penning in betaling kan geven? Nee, want waar Hij Zijn gaven ons toont, daar klinkt gedurig de roepstem: "U, die geen geld heeft, koop zonder geld en zonder prijs. " Het hoeft de Laodiceër niets te kosten, dan afstand van zijn rampzalige waan, dat hij reeds volkomen genoeg heeft; niets, dan een enkele, maar beslissende stap, die hem uit zijn lauwe atmosfeer in de levende en levenwekkende gemeenschap met Christus verplaatst. Ontfermende liefde van de Heere! Om haar wèl te waarderen, moet men nog eens op het vonnis terugzien, zo-even over de lauwheid geveld. Ach, Hij kan Laodicea niet dulden en toch, Hij wil Laodicea aan zichzelf niet overlaten. Walgelijk is het Hem, maar juist daarom te meer deerniswaardig; verstoken van Zijn gunst, maar daarom te meer voorwerp van Zijn diepe erbarmen.

Dat is de bron van uw lauwheid. Als u uw zwakheden voelde, als de bewustheid uw schuld u neerdrukte, dan zou Mijn onuitputtelijk geduld en Mijn oneindige erbarmen zich over u ontfermen; maar nu u bij uw gebrek aan liefde en reinheid nog ingenomen bent met u zelf en u rijk en verzadigd waant; nu het u zo geheel en al ontbreekt aan schuldgevoel, aan onrust van het geweten, aan gevoel van uw tekortkomingen; nu geen enkele zucht om vergeving oprijst uit uw borst; nu geen vonk van liefde toegang vindt tot uw gemoed; nu bent u bij uw ingebeelde rijkdom en met al uw vertoning van bezit arm, onbeschrijfelijk arm. U bent rijk; ja, zoals de Farizeeër rijk was met zijn koel: "ik dank U, o God, dat ik niet ben als anderen! " Tegen uw drie ingebeelde eigenschappen staan drie gebreken over: geestelijke armoede, geestelijke blindheid, geestelijke naaktheid; daarin bestaat uw ellende, daarin uw jammer. De beschuldiging van blindheid toont, dat de Laodicensen zich veel lieten voorstaan op hun Christelijke verlichting, kennis en wetenschap. Terwijl zij evenwel zich onderwonden de diepten van God te kunnen peilen, waren zij vreemdelingen in hun eigen hart en leven en zij hielden zich in hun zelfbedrog voor rijk, terwijl zij evenwel in treurige armoede verkeerden.

19. a) Wie Ik liefheb, die bestraf en kastijd Ik, Ik openbaar deze zondige en gevaarlijke toestand van de ziel zonder te sparen (Joh. 16: 8) en leid door overtuiging daarvan tot bekering en om hen te overtuigen, breng Ik smarten over hen (Spr. 3: 11 v. 1 Kor. 11: 32 Hebr. 12: 6). Wees dan, waar u dat kastijden en bestraffen van Mijn zijde ondervindt, ijverig; leg al die lauwheid, die van de geest van de tijd ook u aankleeft, af en bekeer u, keer tot uw eerste liefde terug.

a) Job 5: 17

20. Zie, Ik sta, terwijl de toestanden in het openbaar leven daarbuiten geheel troosteloos worden en als wanhopig voorkomen, aan de deur van de harten en Ik klop, dat Ik, die men uit de grote stad heeft uitgeworpen, zoals men Mij eens uit Jeruzalem ter kruisiging heeft weggeleid (Hoofdstuk 11: 8 Hebr. 13: 12), Mij weer een plaats verwerf in de harten van enkelen. Als iemand Mijn stem zal horen en de deur opendoen (Luk. 12: 36), Ik zal tot hem inkomen en Ik zal met hem avondmaal Uit 26: 20 houden, door aan te nemen wat hij Mij

aanbiedt in belijdenis en geloven, in liefhebben en loven, in vernieuwing in de geest van het gemoed en verkondiging van Mijn deugden en hij met Mij. Ik zal hem deel geven aan hetgeen Ik hem weer voorzetten zal in een geheel nieuwe openbaring van Mijn heerlijkheid en uitstorting van Mijn Geest tot weer levendmaking van de gestorven kerk (Hoofdstuk 11: 11-13).

Aan de gemeente te Laodicea zijn duidelijk twee zijden te onderscheiden, die in drievoudig opzicht juist het tegendeel van elkaar zijn: 1) de ene zijde staat zozeer de Heere tegen als lauw water, dat walging verwekt en dat men weer zal uitspuwen, zodra men het maar in de mond neemt. De andere zijde is Hem een voorwerp van de tederste en innigste liefde, zodat Hij van verlangen brandt om Zich daarmee ten nauwste te verenigen; 2) de ene zijde is zo onverbeterlijk en zo volstrekt onverbeterlijk, dat de Heere zegt: Och dat u liever koud wordt, dan dat u bent zoals u bent, dan zou er toch nog iets van u te maken zijn! Maar zo staat u zo vreemd en onbereikbaar tegenover Mij, dat Ik niet meer kan vermanen of bevelen, maar Mij moet bepalen bij een raad, die meer door ironie uw hoogmoedige inbeelding zuiver geeft, dan dat er op zou worden gerekend, dat die door u zou worden aangenomen en opgevolgd. Van de andere zijde is Hij van de terechtbrenging zo overtuigd en zo ontwijfelbaar zeker, dat Hij met verheven kalmte aan het doel van Zijn straf en kastijding herinnert, en gans eenvoudig vermaant tot ijverige boete, omdat Hij weet dat de vermaning wordt verstaan en in het volvoeren van de in vs. 18 ironisch gegeven raad getrouw gevolgd zal worden; 3) de ene zijde is zo onvoorwaardelijk en zonder alle voorbehoud aan de ondergang prijs gegeven, dat de Heere, zoals in vs. 16 volgens de woorden van de grondtekst staat, steeds op het punt is om ze uit te spuwen en dit uitspuwen is bij hem een snelle, voorbijgaande, ogenblikkelijke daad (mellein is met de infin. aor geconstrueerd vgl. vs. 2 Hoofdstuk 12: 4); Hij maakt dus kort proces; de andere zijde is bij Hem uitverkoren tot een zo nauw vriendschapsverband, dat Hij Zich bij haar als gast nodigt en voor het Hem aangeboden maal een tegenmaal belooft. Die sterke tegenstellingen worden door de uitleggers genegeerd en in zo verre zij toch met geweld doordringen, door nietsbetekenende opmerkingen terzijde gesteld. Zij worden echter meteen als vanzelf opgelost, zodra men erkent, dat bij Laodicea van een kerk wordt gesproken, die naar haar hoofdkarakter van de Heere eigenlijke en waarachtige kerk is, maar die een valse kerk gekneveld en gebonden heeft en zich heeft meester gemaakt van haar en haar rechten, om haar eigen wezen in de plaats te stellen. Die valse kerk is dan de ene, de eigenlijke kerk de andere zijde. Onder de verdrukking, die de laatste van de eerste heeft moeten lijden, heeft zij tegen haar wil de kleur en de vorm van deze ook aangenomen, is met een haar zelf hoogst smartelijke en neerbuigende overgave van haar eigen wezen in de verkeerdheid in gesleept en heeft tot de Heere gezucht en geroepen, dat Hij haar van de ban, waaraan zij ten prooi was gegeven, verlossen mocht en van de overmacht, waartegen zij met alle haar protesten en al haar streven niets heeft uitgericht, bevrijden zou. Zolang nu de heerschappij van de valse kerk en de onderdrukking van de ware kerk bestaat, zijn de grenzen tussen de leden van de ene en de andere zijde nog onvast; aan de eerste zijde staan velen, die nog door bestraffing en kastijding kunnen worden gewonnen, die meer uit onverstand dan met opzet of eigen wil, meer uit verleiding en misleiding dan volgens een eigen besluit daartoe zijn gekomen, die niet zozeer lauw zijn, maar verblind, die van wezenlijke warmte gloeien en wier warmte ook de enige Heiland, Gods eengeboren Zoon en de schoonsten der mensenkinderen aangaat; zij zien Hem slechts niet in het juiste licht, maar in het schijnsel van de dwaallichten, die om hen heen dansen. Deze bedoelt de Heere even goed onder het woord "die Ik liefheb" als onder het tweede "als iemand Mijn stem zal horen" enz. als degenen, die reeds nu duidelijk zien, reeds ijverig in de binnenkamer boete doen en van verlangen branden, dat zij Zijn kloppen aan de deur mochten horen, om Hem meteen open te doen en hun maal Hem voor te zetten. Het is van betekenis dat in Hoofdstuk 11: 8 vv. de lijken van de twee getuigen drie en een halve dag

onbegraven op de straat van de grote stad liggen voor hen, die ze gedood hebben en die er nu een schouwspel voor hun leedvermaak van maken. In de kerk van Christus werd dus herhaald wat Hem overkwam, toen Hij in het graf lag: de vijand maakte groot geschreeuw. Het heeft ook zijn betekenis ten opzichte van de lijdens zelf: zij worden in die tijd niet verteerd, anders kon men ze maar niet openbaar laten liggen; de kerk rust ook zelf dan, als zij zijn gedood en wacht op het uur dat de zwh ec necrwn, het leven uit de doden (Rom. 11: 15 haar zal worden toegedeeld en dan zal van haar gelden) wat van de grote Paas-Koning wordt gezongen: voor dat de vijand het denkt, is Christus weer, roept "victorie", Hij zwaait Zijn vaandel als een Held: want Hij, die stierf behield het veld. " Het zal nu gedurende het overig gedeelte van deze eeuw blijken wie degenen zijn, die zichzelf waardig achten, dat Christus hen lief heeft. Het zijn zij, die zich door Hem laten kastijden en bestraffen en ijverig zijn om boete te doen. En nu heeft niet alleen hij, die mee bijdraagt tot het opbouwen van de Laodicea-kerk reden om boete te doen, maar ook, die tot haar behoort. Evenals niemand een Pruis kan zijn, zonder een lid te zijn van het Pruisische lichaam, ook al is de inrichting geheel anders, dan hij zou wensen, is er ook een onvermijdelijk blijven in een kerk, die in geheel andere toestand verkeert, dan men voor goed erkent en een mededragers van haar verderf en haar schuld, die men voor een deel gewillig lijdt, zolang de tijd van toorn duurt en naar het opgaan van het morgenrood uitziert. Bijzonder leerrijk kan hier het 8ste hoofdstuk van de profeet Jesaja voor ons zijn. Breekt dan het morgenrood door, dan zullen zij, die het kloppen van Christus verstonden, Zijn stem gehoord en de deur voor Hem hebben opengedaan, nadat Hij van Zijn zijde het avondmaal met hen heeft gehouden, om zo te spreken van hun tafel heeft gegeten, nu ook aan Zijn tafel laten eten, omdat zij zijn in de staat van de zaligheid van de vernieuwde kerk, zoals wij die snel na het begin van de volgende eeuw mogen verwachten. Die plaats van ons boek, waarop de belofte in dezen ons wijst, is boven aangehaald.

Is het niet, alsof de Heere die straffen toon niet langer kan volhouden, waarop Hij vroeger begon en als trilt er een traan in die stem, die pas het vonnis deed horen? Bestrafing en kastijding zij geven hier hetzelfde te kennen. Zij wijzen op alles terug, wat Laodicea in de aanvang vernomen had en doen ontferming ontdekken in diezelfde taal, die zo-even wellicht dodelijk voor hoogmoed en zelfzucht geweest was. Laodicea, wij betreuren het, heeft het doel van die kastijding miskend en niets bewijst ons, dat de roepstem tot ijver en bekering haar lauwheid in warmte herschiep. Toch spaarde Hij, die haar liefhad, haar nog jaren en eeuwen na deze; in de laatste helft van de vierde eeuw was er zelfs een belangrijke kerkvergadering samen geroepen. Maar eindelijk bleek het, dat een gemeente, die Filadelfia's liefde niet kende, ook niet op Filadelfia's bewaring kon hopen. Zoals van de eerste, zo is van deze laatste van de zeven gemeenten geen enkel spoor meer aanwezig. Van geen van de zeven is een zo grote menigte van reusachtige bouwvallen over. Zij spreken van gestorven grootheid, maar ook van een gekomen gericht. En wanneer de reiziger, in het schemeren van de avond, zich op een heuvel van het oude Frygië neerzet, om in de nacht van het verleden te staren en vruchteloos zoekt naar een spoor van al die vroegere luister, dan is het, als ruiste er op de wiken van de avondwind een stem in het ronde: "wee de mens, die de kastijding van Christus' liefde versmaadt! "

"Zie Ik sta aan de deur en Ik klop! " zoals bij Salomo zich de bruid in een toestand bevindt tussen waken en slapen, zo verkeert u in zo een, opzieners te Laodicea! Denk aan dat voorbeeld. Eens klopte Ik ook daar aan de deur; maar zij kon haar slaperige traagheid niet overwinnen; zij toefde met Mij in te laten. Herinnert u, wat daarop volgde; hoe knagend nabrouw de bruid aangreep, hoe zij wilde openen, toen ik de deur al had verlaten en hoe zij daarover losbarstte in de vertwijfelende klacht: "ik zocht Hem, maar ik vond Hem niet. " Hoe bitter is het leed, dat u zich berokkent, wanneer u Mij niet hoort en binnenlaat, wanneer Ik

klop! Als iemand de stem van Mijn woord hoort en ter harte neemt, dan is hij voortaan als een boom, geplant aan waterbeken, die vrucht voortbrengt te zijner tijd, namelijk de heilige werken van het geloof en van de liefde. Hij doet de wil van Mijn Vader. En zoals het Mijn voedsel reeds op aarde was diens wil te volbrengen, zo is het ook in de hemel Mijn hoogste vreugde, wanneer Ik een verloren schaap tot de kudde mag terugvoeren, zodat de afgedwaalde als een wedergeboren kind van God de geboden van Mijn Vader doet. Ja, in zo'n hart kom Ik als in Mijn tuin, die Ik heb bearbeid, zodat hij vruchten voortbrengt; Ik eet Mijn vrucht, pluk Mijn mirthe en eet Mijn specerijen, eet Mijn honing en honingzeem en drink Mijn wijn en Mijn melk. Dat is het avondmaal houden, waarvan de Heere spreekt. Aan de deur staat de Heere bij ieder, die door de doop tot Zijn gemeente behoort en zich door de zonde tegen de Heilige Geest de weg niet heeft afgesloten, om in de zegeningen van het rijk van Christus te delen. Ja, hoe treuriger de afval is, des te heerlijker openbaart zich de rijkdom van Zijn genade; des te luider klopt de Heere aan de deur van het hart door Zijn woord, door de leiding van de lotgevallen, door lief en leed, door de kracht van Zijn reinigende Geest. Zelfs tot in het ogenblik, waarin de satan in Judas Iskarioth voer, klopte de Heere aan de deur van het hart van de verraders. En dat deed Hij bij de Laodicensen door deze brief.

Nu is de Heiland in zo verre gelijk aan iemand, die aan de deur staat en klopt, voor zo verre Hij Zijn gunst en vriendschap met ernst en bij aanhoudendheid aan een zondaar aanbiedt en Zich genegen verklaart, om hem Zijn liefde openbaar te maken. Op deze wijze klopt de Heiland bij een zondaar aan de deur, niet alleen uitwendig, wanneer Hij hem door het Evangelie minzaam roept tot Zijn zalige gemeenschap, maar voornamelijk inwendig, door de verborgen werking van Zijn Geest, wanneer Hij het geweten doet ontwaken enige goede aandoeningen teweeg brengt en een begeerte verwekt om behouden te worden. Hij klopt aan het hart van een gelovige, die vertraagt in het goede, wanneer Hij hem door de verborgen werking van Zijn Geest de afschuwelijkheid van de zonde doet opmerken en hem een lust ter voortzetting van zijn heiligmaking inboezemt. Hij klopt ook aan het hart van de gelovigen, soms door kastijdingen, waarmee Hij hen uit een liefderijk beginsel bezoekt, om hen uit hun traagheid en tot ijver in Zijn dienst op te wekken. Dit laatste was ook het geval van de oprechten te Laodicea (vergel. vs. 19). Dit is het nog niet al. De Heiland klopt niet alleen, maar Hij staat ook aan de deur, Hij blijft staan en houdt aan met kloppen, al wordt Hem niet geredelijk open gedaan, evenals iemand, die een sterk verlangen heeft om zijn vriend te ontmoeten. Dit betekent ons het geduld en de lankmoedigheid van de Verlosser, waardoor Hij alle middelen blijft aanwenden om mensen te bewegen, dat zij van Zijn heil gebruik maken, al wordt Hij een tijd lang met versmading afgewezen. Immers de Heere is lankmoedig over ons, niet willend, dat enigen verloren gaan, maar dat zij allen tot bekering komen (2 Petrus 3: 9).

De woorden van de bruid in het Hooglied (Hoofdstuk 4: 16) zijn: "dat mijn Liefste tot Zijn hof komt en eet Zijn edele vruchten. " Dit gastmaal had de bruid Christus toe bereid, maar Christus had weer een tafel van de wellusten voor de bruid aangericht, waarvan zij zelf zegt (Hoogl. 2: 3): "En Zijn vrucht is mijn gehemelte zoet. " Ik houd mij temeer verzekerd, dat hier gezinspeeld wordt op die spreekwijze uit het Hooglied, omdat de ontleende spreekwijze van Christus, "de deur te openen", uit dit zelfde boek genomen is (Hoogl. 5: 1 en 2) en op dezelfde plaats voorkomt, waar van het gastmaal van de bruidegom en de bruid gewag was gemaakt.

"Opendoen" dat is de Heere ontvangen of aan Hem geloven, Hem onderdanig zijn, Zijn wil volbrengen en zijn leven beteren. Wij moeten ons wachten, dat wij niet menen, dat een mens de macht uit zichzelf zou hebben, om de Heere te ontvangen. De Heere verlicht Zijn uitverkorenen en door Hem vermogen wij het alles, maar zonder Hem vermogen wij niets.

Met deze plaats moeten wij andere plaatsen vergelijken als Joh. 15. 2 Kor. 3 Filippenzen 2 Zij, die Christus binnen laten, laten Hem tot Gods genade binnen. Zij, die de Heere niet binnen laten, laten Hem niet binnen om hun eigen boosheid. Dat zij Hem niet inlaten, dat is aan God niet te wijten, maar aan hun eigen boosheid.

"Door het Avondmaal houden" wordt een zeer vriendelijke en familiere gemeenschap te kennen gegeven, zoals Hoogl. 5: 1 : "Ik ben in Mijn hof gekomen, o Mijn zuster, o bruid! Ik heb Mijn wijn geplukt met Mijn specerijen; Ik heb Mijn honiggraten met Mijn honing gegeten enz. Christus is een zeer openhartige gast, waar Hem onthaal wordt gegeven. En er wordt bijgevoegd "en hij met Mij", dit is de vrucht en het uitwerksel van de voorgaande zaken en het geeft te kennen die aangename en verkwikkende voldoening, die een zondaar, die voor Christus opendoet, in de vereniging en gemeenschap met Hem genieten zal, zoals dat uit diezelfde plaats (Hoogl. 5: 1) kan blijken. Hij komt om Zich op Zijn eigen mirre en specerijen, op Zijn eigen wijn en melk te onthalen. O, wat een voldoende leven is het niet, om Christus in het hart te hebben wonen en om dus onthaald en verkwikt te worden met Zijn tegenwoordigheid, die beter is dan het leven.

21. Die dan, zo ingevoegd in het gebouw van de kerk van de laatste eeuw, in de zwaarste bestrijding, die aan het einde plaats heeft (Hoofdstuk 3: 7 v. ; 14: 2) overwint, doordat hij het van die niet aanbidt of zijnmerkteken aanneemt, maar gedood wordt om Mijn getuigenis en het woord van God, Ik a) zal hem geven met Mij te zitten in Mijn troon (Hoofdstuk 20: 4 MATTHEUS. 19: 28), zoals als Ik overwonnen heb en ben gezeten met Mijn Vader in Zijn troon (Hoofdstuk 5: 5 Hebr. 12: 2).

a) 1 Kor. 6: 2

Achter de tijd van de vernieuwde kerk ligt die van de grootste en zwaarste smart onder de heerschappij van de antichrist. Om de Zijnen te volmaken, te sterken, te bekrachtigen en te stichten, voordat die laatste tijd komt, laat de Heere de Westerse Christenen nog eerst het morgenrood zien, dat wij aan het einde van de aanmerking op het vorige vers op het oog hadden; maar voor de overwinnaars, die in die smart de geboden van God houden en het geloof aan Jezus, volgt hier een belofte, die, door op de kruisdood van Christus te doelen, duidelijk te kennen geeft, dat er gesproken wordt van een overwinning door middel van marteling. De uitleggers kunnen ook met het zitten op Christus' troon meestal niet terecht; slechts enkelen onder hen wijzen terecht op de gerechtszitting bij de oprichting van het duizendjarig rijk, terwijl de meesten aan het deelnemen aan het rijk van de heerlijkheid denken (Hoofdstuk 22: 5), of zich geheel met algemene, onbepaalde uitdrukkingen vergenoegen. De zeven brieven hebben echter een nauwkeurige afbakening; zij houden zich alleen bezig met de Christelijke kerk uit de heidenen in de verschillende perioden van haar ontwikkeling, totdat Israël weer op de voorgrond van het rijk van God staat. In het karakter van de 7 geschiedkundige op elkaar volgende tijden spiegelt zich nu ook het beeld van de verschillende karakters van de kerk gedurende alle tijden af. In deze brieven vinden wij de vormen van het leven van de Christelijke gemeente in het algemeen, zoals die in de gezamenlijke tijden van de kerk wederkeren. Efeze is streng orthodox; Smyrna houdt stand te midden van marteling; Pergamus tolereert een onreine minderheid; Thyatire lijdt onder een meerderheid, die het ware geloof mist; Sardis is ondanks betere naam dood; Filadelfia munt uit door gezegende werkzaamheid en Laodicea is de gemeente, die in eigenwijsheid lauw is tegenover de Heere. " Toch is dit slechts een ondergeschikte betekenis, die tot een gedeeltelijke toepassing leidt. Het juiste verstaan is alleen dan te winnen, als men de zeven gemeenten beschouwt als de profetische beelden van kerkelijke trappen van ontwikkeling tot

aan het einde van de "tijd van de heidenen", dat nu zeker ten gevolge heeft, dat men ook de overige hoofdstukken op chronologisch kerk-historische wijze opvat, zoals men dan ook werkelijk moet doen, als men niet zuivere abstracties en algemene waarheden daaruit wil putten, maar tot een juist inzien in de toekomst van het rijk van God wil komen, waartoe ons toch de Openbaring is gegeven.

Hoger stijgt de toespraak, ja, zo hoog, dat zij, op een wijze die alle bevatting te boven gaat, tegen het vernederende verwijt opweegt. De kransen worden steeds schoner en hoger; hier hangt de schoonste en de hoogste. In de laatste tijden zal de overwinnaren, die hun Heere wensen na te volgen, de zwaarste strijd wachten; daarom wordt aan allen in Laodicea, die zich te midden van de algemene lauweheid verwakkeren en vermannen, de hoogste overwinnaarskroon getoond. Niet alleen aanzitten aan Zijn tafel, maar ook gezeteld worden op Zijn troon (Luk. 22: 29); ziedaar een toezegging van koninklijk-priesterlijke heerlijkheid en zaligheid, die alle vorige toezeggingen in zich verenigt, alle strijders uit alle tijden toekomt en het aanbeddend dienen voor de troon van God en het Lam niet uitsluit (Openbaring 21: 3). De overwinnaar zal een plaats ontvangen op Jezus' koningstroon, die Hij zelf, als mens, na gedurende Zijn aardse leven en aan het bloedig kruis van Golgotha overwonnen te hebben, als loon van Zijn gehoorzaamheid van de Vader ontvangen heeft. De eniggeboren Zoon van de Vader was reeds vóór Zijn menswording, bij de Vader, de Koning van de mensheid, die tot Zijn eer en naar Zijn beeld geschapen werd, maar vanwege Zijn menswording en Zijn borgtochtelijk leven en sterven, noodwendig ter oorzaak van de zondeval, is Hij, als Godmens door de Vader met nog uitnemender heerlijkheid gekroond tot Hogepriester en Koning aller zonen Adams, tot Heer op de troon aller werelden benoemd geworden Efeze. 1: 1-23 Kol. 1: 12-20 Aan deze, alle gedachten te boven gaande, voor ons gans en al onbegrijpelijke koningsheerlijkheid en priesterheiligheid, die Jezus in het onmetelijk rijk van het heelal van de Vader ontvangen heeft, zullen de overwinnaars van de laatste en van alle tijden, als een geslacht van koningen en priesters, als mede-priesters met de grote Hogepriester, als mede-koningen met de Koning der koningen deel erlangen. Jezus stelt, met neerbuigende liefde de overwinnaar tegenover Zich, zoals Hij Zich tegenover de Vader plaatst, wiens het rijk is en de kracht en de heerlijkheid tot in eeuwigheid. Een overwinnaar zal met geen aartsengel of seraf willen ruilen; voor de overwinnaar ontsluit zich, vanwege God de Vader, door de Zoon een toekomst, waarvan geen schepsel hier op aarde enig vermoeden heeft, ja, waarvan het, tot het andere, het zalige leven ingegaan, zich nauwelijks een voorstelling vormen kan. Halleluja! wie een oor heeft, horen wat de Geest tot de gemeente zegt, welke leden in Jezus Christus tot overwinnen geroepen zijn.

Het behoort onder de eigenaardigheden van de Apocalyps, dat vaker bij het onveranderd gelaten Hebreeuwse woord het gelijkbetekenende Griekse onmiddellijk gevoegd wordt, of omgekeerd. Dus zien wij aan het slot van de Openbaring het Jesajaans-Hebreeuwse Eerste en Laatste op zijn Griekse overbrenging "Alfa en Omega" volgen. Dus volgt elders (19: 5) op het bekende Halleluja van de Oud-Testamentische Psalm de vertaling in het Grieks: Loof (onze) God. Dus lezen wij in datzelfde boek (9: 11) naast elkaar de gelijkbetekenende namen Abaddon van Hebreeuwse en Apollyon van Griekse vorming, voor de verdervende engel van de afgrond. Dus bij de aankondiging van het hoofddenkbeeld van het hele boek (1: 7), hadden wij het Griekse Ja verdubbeld of versterkt door het Hebreeuwse Amen. Op soortgelijke wijze zijn dan ook in het opschrift van deze zevende brief de woorden "getrouw en waarachtige Getuige niet slechts toespeling of weergalm op de titel in de apostolische groet (1: 5), maar ook vertaling en omschrijving van de als Messiasitel hier voorkomende uitdrukking "de Amen." In het Oude Testament wordt de Heere in het oorspronkelijk van de Jesajaanse plaats (Jes. 65: 16) "de God Amen", dat is: "de God van de waarheid, de God die echt God is",

genoemd. Uit het Nieuwe Testament komt tevens hier in aanmerking het woord van Paulus (2 Kor. 1: 20): Zo vele beloften van God er zijn, die zijn in Hem (Jezus Christus) Ja en zijn in Hem Amen. Nog een derde titel volgt, te weten het begin van de schepping van God. Van deze titel loopt de eenzelligheid in het oog met die van Eerstgeborene van alle schepsel, bij Paulus (Koloss. 1: 15), in de zin, hetzij van Hoofd over alle schepsel, hetzij van Begin, dat is in actieve betekenis, Begingever, Oorzaak, zoals die betekenis van het woord noodwendig ook in de Godstitel Begin en Einde ligt. Merkt voorts op het driedledige (de trichotomie), niet alleen in de aanhef, maar ook in geheel het lichaam van deze laatste of zevende brief: Amen getrouwe en waarachtige Getuige Begin (vs. 14). U bent noch koud noch heet och, of u koud was of heet! omdat u "lauw" bent (en ook dit tussen ingevoegde woord brengt weer een nieuwe trichotomie teweeg) en noch "koud" noch "heet" (vs. 15 en 16). Ik ben rijk en verrijkt geworden, en heb geen ding gebrek (vs. 17). Goud beproefd, komend uit het vuur, witte kleren, ogenzalf (vs. 18). Die Ik lief heb, bestraf en kastijd Ik (vs. 19). Ik zal tot hem inkomen, en Ik zal met hem avondmaal houden, en hij met Mij (vs. 20), de overwinnaar zal Ik geven met Mij te zitten in Mijn troon, zoals als Ik overwonnen heb, en ben gezeten met mijn Vader in Zijn troon), (vs. 21). Dat voorts (vs. 17) de woorden: ellendig, jammerlijk en arm weer een driedledige ontvouwing zijn van een begrip, tegenover rijkdom staande, is openbaar. Natuurlijk zo heeft tot deze driedledige voorstelling van, eigenlijk, een zelfde toestand van armoede het goud in vs. 18 betrekking, op de twee overige eigenschappen (in vs. 17 naakt, slaan de witte kleren en de ogenzalf. Het omgekeerde van de toestand te Laodicea zagen wij te Smyrna (2: 9 a) Naar historie en profetie van het Oude Testament verwijst weer door meer dan een trek de raad van de Heiland in vs. 18 Het denkbeeld van kopen voor ontvangen en wel om niet ontvangen, is afkomstig van de Profeet (Jes. 55: 1): "U die geen geld heeft, kom, koop en eet, ja kom, koop zonder geld en zonder prijs" enz., waarmee ook weer het slot van het Boek overeenstemt (22: 17): "Die dorst heeft, kome en die wil, neemt het water des levens om niet. " Waarop Oud-Testamentische voorstelling of voorzegging de witte kleren terugwijzen, zagen wij reeds. In verband met dat denkbeeld van kleren voert ons dat woord: opdat de schande van uw naaktheid niet geopenbaard wordt, weer naar Mozes, naar de eerste taferelen van de geschiedenis van het mensdom, naar die indruk makende trek uit het verhaal van de staat van de onschuld en van die na de zondeval (Gen. 2: 25, 3: 10 en 11): En zij waren beide naakt, Adam en zijn vrouw en zij schaamden zich niet; en straks: En Adam zei: ik vreesde, want ik ben naakt. En God zei: wie heeft u te kennen gegeven dat u naakt bent? De ogenzalf, die bij Jezus alleen gekocht, d. i. verkregen wordt, herinnert aan die zalf, dat slijk uit aarde en speeksel, waarmee in het Evangelie van Johannes (Joh. 9: 5, 7) de Heiland in de dagen van Zijn vlees de ogen van de blindgeborenen opende. Waait ons voorts hier niet (in vs. 20 een adem toe als uit het lied der liederen (Hoogl. 5: 1 en 2)? Of worden wij alleen aan de plaats in het Evangelie herinnerd (Joh. 14: 23): "Als iemand Mij liefheeft die zal Mijn woord bewaren en Mijn Vader zal hem liefhebben, en Wij zullen tot hem komen en zullen woning bij hem maken? De belofte aan de Overwinnaar (vs. 21) is afspiegeling en tegelijk voortzetting van het beloftewoord aan de Messias in de Psalm (Ps. 110: 1): Zit aan Mijn rechterhand. In deze laatste Brief voor het eerst kenmerkt de Heere Zichzelf met een uitdrukkelijk woord als de Overwinnaar bij uitnemendheid: "Die overwint zoals als Ik overwonnen heb. "

22. Wie oren heeft die horen, wat de Geest tot de gemeenten zegt.

In het midden van de 13e eeuw door de Turken veroverd, werd Laodicea in het jaar 1402 door het Mongolenleger onder Timur geheel verwoest. Deze was een zo vreselijke gesel van God, dat men op zijn weg, door bloed en vuur getekend en die in het bijzonder ook over Laodicea ging, geen hond meer hoorde blaffen en geen kind meer hoorde wenen. En zo is de anders zo

heerlijke stad, heden Eski-Nissar genoemd, nog heden, zoals reizigers haar beschrijven, niets meer dan een veld met ruïnen op een lagen heuvel, ½ mijl lang en 1/4 breed, door wolven, jakhalsen en vossen bewoond. Alleen slaan onder de puinhopen van het amfitheater, dat 30.000 mensen kon bevatten, reizende Turkomannen hun tenten op.

Al de zeven zendbrieven, die de Heere aan de gemeenten van Klein-Azië richten liet, worden met een hartverheffende belofte van Zijn zijde besloten; maar is het niet alsof ook hier weer de laatste nog de rijkste en schoonste van allen mag heten? Om haar volle waarde te beseffen, mag allerminst vergeten worden, dat zij niet aan het getrouwe Smyrna of aan het voortreffelijke Filadelfia, maar aan het lauwe Laodicea gericht is, nog pas met het hoogste recht bestraft en veroordeeld, maar toch nog vóór het einde van deze Brief door een toon van liefde verrast, wel geschikt om zelfs het stugste hart te doen breken. Zonder genoegzamen grond hebben sommige uitleggers in dit zevental brieven een profetische aanduiding van de wisselende toestand van de kerk in verschillende perioden van een latere toekomst aanschouwd en zo in Laodicea een beeld van de geestelijke toestand gezien, waarin zich de gemeente juist tegen het laatst van de dagen bevinden zou. Maar ook waar wij die uitlegging als zodanig afwijzen, kunnen wij toch de ogen voor het onmiskenbaar verschijnsel niet sluiten, dat de Christenheid van onze eeuw, meer dan aan enige andere gemeente van de eerste eeuw, ons telkens aan Laodicea doet denken. "Laodicea", hoe staat die naam als met grote letters boven het voorhoofd van zo menig belijder geschreven, wiens aanblik ons telkens weer de verzuchting ontlokt: "och of u koud was of heet! " Echt, het vonnis, te dien tijde over zoveel onverdraaglijke lautheid geveld, het zou nu allerminst onverdiend zijn en de wekstem: "wees dan ijverig en bekeer u" was zelden meer nodig dan nu. Toch is er slechts één zon, die de ijskorst om het hart kan doen smelten; het is de zon van de liefde van Christus, die zich zelfs tot zulke afkerigen neerbuigt, en zo roerend zich uit in dat woord; "zie Ik sta aan de deur en Ik klop". Te flauw wordt het vaak verstaan van de stille liefdedrang, waarmee de Heere Zich onophoudelijk aanmeldt aan ieders hart en geweten. Nee, het is een woord tot geheel de diepgezonken gemeente, waartoe de Verheerlijkte op het punt staat als Rechter te komen. Reeds heeft Hij Zich opgemaakt; reeds kondigt Hij in de tekenen der tijden Zijn naderende terugkomst aan; Hij meldt Zich aan om binnengelaten en als vriend ontvangen te worden, eer Hij straks het dreigend oordeel volvoert. En nu heeft Hij, voor wie nog intijds naar Zijn liefdestem luistert een drievoudige belofte gereed. Allereerst die van de innigste vereniging: "Ik zal tot hem inkomen en Ik zal met hem Avondmaal houden. " Is het niet, alsof de Heere zelf de laatste scheidsmuur wil wegwerpen die Hem van Zijn gemeente verwijdt? Andermaal verlaat Hij als het ware de troon van Zijn heerlijkheid, om in de geest te komen en het woord te vervullen, in het uur van het afscheid voor ieder van de Zijnen gesproken: "Ik zal hem liefhebben en Mij zelf aan hem openbaren" (Joh. 14: 21). Daarbij belooft Hij de rijkste verkwikking: "Ik zal avondmaal met hem houden en hij met Mij. " Niet minder staat hier te lezen, dan de toezegging van een verborgen zielsgemeenschap, waarbij de gast, die men uitliet, op zijn beurt gastheer wordt en het de zijnen aan niets van dat vele ontbreken laat, dat zij nodig hebben om straks te kunnen getuigen: "ik heb alles ontvangen en ik heb overvloed. " Wie spreekt het uit, wat zielsgenot reeds in dit een denkbeeld, nee, in deze ene ervaring ligt opgesloten, ook zonder brood en beker een geestelijk avondmaal met Jezus te houden, waarbij de uitgelezen Johannes plaats aan niemand van de Zijnen ontzegd is? Echt, dat is niets minder dan het "smaken van de krachten van de toekomstige eeuw", waarvan elders Hebr. 6: 5 gesproken wordt. Hier is een maaltijd, waarvan het brood zeker en het water verzekerd is, overvloediger dan die David deed juichen: "u richt de tafel toe voor mijn aangezicht. " En toch is nog zelfs dit het hoogste niet, dat de zoekende liefde van de Heere aan Laodicea belooft. De hoogste verheerlijking zegt Hij toe aan wie volhardt en overwint: "Die overwint, Ik zal hem geven te zitten op Mijn troon. " Hier schiet zelfs de stoutste verbeelding te kort.

Welke strijder zou niet reeds voldaan zijn, als hem de laagste plaats van de eer onder de overwinnaars wordt toegezegd? Maar niets minder dan de hoogste van allen, de ereplaats, niet op de voetbank, maar in het midden van de troon; "voorwaar alleen in een liefdehart als van de Heere kon zo'n toezegging opkomen en een eeuwigheid zal nodig zijn om haar gaandeweg te verstaan! Wat moeten wij doen om van haar vervulling bij eigen ondervinding te spreken? Vóór alle dingen: "Zijn stem horen". Ach, zo menig een sluit er hart voor en oren, de minste vreemdeling zou men nauwelijks zo lang vergeefs laten aankloppen, als de Vriend, die met onuitputtelijk geduld staat te wachten. Dan de deur opendoen, werkelijk open, zo wijd mogelijk open, zodat volstrekt niets het binnentreden belemmert. En eindelijk "overwinnen". Nee, het mag ons niet genoeg zijn de strijd te hebben aanvaard; de overwinning mag niet beschouwd worden als iets zo buitengewoons, dat zij slechts onder het bereik van enkelen valt. Niets slechts staande blijven, maar overwinnen tot elke prijs moet de leus zijn. De kroon is het duizendvoud waard en Hij, die haar uitreikt, Hij staat ook bij ons sinds hoelang reeds aan de deur en Hij klopt.

HOOFDSTUK 4

HET TWEDE GEZICHT VAN DE TROON VAN DE HEERLIJKHEID EN MAJESTEIT VAN DE VADER

B. Johannes was met de aanvang van zijn werkzaamheid in Klein-Azië geplaatst aan het hoofd van de ontwikkeling van het Nieuw Testamentische Godsrijk, die niet meer, zoals die tijdens Petrus en Paulus, met Joden en heidenen tegelijk te doen had, maar uitsluitend op het planten en ontwikkelen van een Christelijke kerk uit de heidenen het oog had. In de hem gedicteerde brieven aan de zeven gemeenten in Klein-Azië had hij dus datgene, wat aanwezig is, met hetgeen zich met het verder tijdsverloop tot aan het einde daarin zou ontwikkelen, nu in handen en was hij daarmee voor zijn pastoraal patriarchale werkzaamheid, als hij die na de verbanning weer zou kunnen opnemen, door de Heere zelf geïnstrueerd. Wat hem nu in het bijzonder ter harte ging, was eensdeels het lot van zijn eigen volk, waartoe hij naar het vlees behoorde, hoe het stond met de toekomst ervan en met het einde van de verwerping, die er nu over kwam en aan de andere zijde het lot van de drie eerste van de zeven kerken, in de zeven gemeenten afgebeeld, die kerken het Oosten omvatten. Over beide krijgt hij vervolgens mededelingen. Over de eerste zaak in de gezichten van de zeven zegels en over de tweede in de gezichten van de zeven bazuinen, die in dit gedeelte van de Openbaring volgen, maar zo, dat dadelijk de zesde bazuin in het derde deel ingrijpt, dat zich daaraan het naast aansluit en tenslotte de zevende bazuin de hoofdinhoud van dit deel beheerst, maar hem daarmee ook mededeling wordt gegeven over de geschiedenis van de kerken, die door de vier laatste gemeenten worden afgebeeld.

I. Vs. 1-11. Aan het gezicht van de zeven zegels gaat een voorbereidend gezicht vooraf. In geestverrukking gebracht aan de geopende deur van de hemel, ziet Johannes op een troon, die omgeven is door de vertegenwoordigers van de Christelijke gemeente en gedragen is door de levenskrachten van de aardse schepping, de Heere en Regeerder van de wereld, verheerlijkt door de lofzangen van deze levenskrachten of cherubs; en die vertegenwoordigers van de gemeente, terwijl zij voor Hem, die op de troon zit, neervallen en aanbidden en ook hun kronen voor Hem neerleggen, stemmen in dit loflied in en geven het op hun wijze als lof van de Schepper aller dingen weer.

Hier begint het derde deel van het boek van de Openbaring de toekomstige zaken beschrijvende. Om een duidelijke bevassing van deze profetie te hebben, moet men eerst opmerken dat er drieërlei zinnebeelden worden voorgesteld, namelijk: zeven zegels, zeven bazuinen, zeven fiolen, de kerk in drieërlei staat voorstellend, te weten, onder de heidense keizers onder de zegels, onder de antichrist door de bazuinen, onder haar eigen vrije staat, eerst tegen de antichrist strijdende, waarover de fiolen worden uitgegoten, daarna met Christus duizend jaren, heersende. Ten tweede: in ieder zinnebeeld zijn drie zaken aan te merken. 1. een voorbereiding. 2. De vertoning. 3. De verklaring. Ten derde: dat de drie zinnebeelden niet telkens van voren aan beginnen en dezelfde staat van de kerk of de kerk in dezelfde tijd vertonen; maar dat zij op elkaar volgen en dat het laatste zegel de zeven bazuinen uitgeeft. Door deze zaken op te merken, is de draad van de Openbaring gemakkelijk te vinden en geeft groot licht om iedere zaak te beter te verstaan, bijzonder in onze tijd, waarin het merendeel van de zaken nu al geschied is. Wij weten dat de kerk onder de vervolgingen van de Heidense keizers geweerd is; dat daarna de antichrist opgekomen is, die 1260 dagen, dat is jaren, over de kerk heersen zou; dat de kerk nu in een vrije staat is, tegen de antichrist strijdend, waarover de fiolen, nu eens de een dan weer de andere wordt uitgegoten; zodat de zinnebeelden en de zaken juist en klaar met elkaar overeenkomen.

1. Na deze enige tijd, na het gezicht in Hoofdstuk 1: 10-3: 22, zag ik 1) een nieuw gezicht en zie een deur was reeds geopend in de hemel, zodat ik dadelijk bij de eerste blik in die hemel inzag, maar zonder iets bepaalds daarin waar te nemen, want ik bevond mij nog slechts in de overgang tot die tweede geestvervoering. En de eerste stem, die ik vroeger (Hoofdstuk 1: 10) achter mij gehoord had als van een bazuin, met mij sprekend, zei: 2) "Kom hier op tot deze geopende deur en Ik zal u, nadat u gezien heeft wat is, hoedanig de vorm van de kerk, volgens haar tegenwoordige beginselen is, ook tonen hetgeen na deze, in de tijden van de toekomst, geschieden moet 3), zoals Ik u zo'n openbaring reeds in Hoofdstuk 1: 19 heb toegezegd. Tegelijk met dat woord van het bevel werden mij de krachten van de toekomstige wereld gegeven, om ook die roepstem te volgen.

1) Johannes was nu gereed met het schrijven van de brieven, die de Heere hem had opgedragen. Gedurende het schrijven was hij uit de toestand van geestverrukking, van het zijn in de Geest (Hoofdstuk 1: 10) weer teruggekeerd tot de toestand van het gewone bewustzijn, maar nu raakte hij opnieuw in geestverrukking.

2) Men merkt op, dat het altijd Jezus Christus is, die alles de profeet voorhoudt, zodat het steeds de openbaring van de profetie van Jezus Christus zelf is, zoals in het begin (Hoofdstuk 1: 1) is gezegd.

3) In het eerste tijdperk van het zien kwam Christus tot de ziener op de aarde (Hoofdstuk 1: 9 vv.) en verklaarde hem de toestanden van de 7 gemeenten, die Hij reeds kende, als typen van alle hoofdvormen van de kerk, die konden komen. In dit nieuwe stadium van zien verplaatst Hij hem in de hemel zelf en die versterkte mate van geestvervoering wordt dadelijk bij het begin van het volgende vers aangeduid.

De mens in zijn gewone staat op aarde is niet een bekwaam voorwerp om buitengewone openbaringen te ontvangen; hij moet daartoe eerst als verhemeld zijn; de openbaringen, die Johannes ontvangen zou, raakten verleden zaken niet aan en daarom ook niet de verwoesting van Jeruzalem, die al 26 of 27 jaren voorbij was, maar hetgeen nog niet gebeurd was en na die tijd nog geschieden zou en omdat de Heere het in Zijn raad besloten had, geschieden moest, zodat niemand het zou kunnen hinderen. Niet dat alle bijzondere zaken, die de kerk in het algemeen, of iedere kerk in het bijzonder overkomen zouden, in het vervolg van de Openbaring geopenbaard en beschreven zouden worden; maar het algemene, de grootste, de bijzonderste zijn geopenbaard en beschreven.

2. En meteen werd ik weer geheel in de geest, evenals bij het eerste gezicht (Hoofdstuk 1: 10) en zie, er was een troon gezet in de hemel en er zat een op de troon, de boven alle kennis en beschrijving verheven God, de Schepper en Regeerder van de wereld.

3. En die daarop zat, wiens naam ik echter niet uitspreken kan De 7: 12 was tot zinnebeeldige uitdrukking van zijn licht en heilig wezen (Ps. 104: 2. 1 Tim. 6: 16) en van zijn verterende gerechtigheid (Deut. 4: 24 Hebr. 12: 29 b), in het aanzien de steen Jaspis, niet de gewone van dofrode kleur (Exod. 28: 20), maar de edele, de kristallheldere en aan de diamant gelijkende Jaspis (Hoofdstuk 21: 11) en aan de vuur- of bloedrode (Exod. 28: 17) Sardius of Carneool gelijk. En een regenboog, het zinnebeeld van de genade, die na het onweer van de goddelijke oordelen terugkeert (Gen. 9: 12 vv. Ezechiël. 1: 28), was rondom de troon en omgaf die van boven in een kring, in het aanzien, volgens de voornaamste, de hoofd-kleur, de steen Smaragd gelijk, die van groene kleur is (Exod. 28: 17), want Gods ongenaakbare heerlijkheid en

straffende gerechtigheid is niet verschrikkelijk en verderfelijk, integendeel liefelijk en weldadig voordegenen, die in het bereik van Zijn verbond staan (Jes. 54: 10).

Dat het de Vader is, wiens majesteit hier schittert op de troon, blijkt duidelijk genoeg daaruit, dat Hij zowel hier als elders duidelijk wordt onderscheiden van het Lam en de zeven geesten: het rijk is oorspronkelijk en blijft het rijk van de Vader.

Wel zegt de Heere, dat niemand de Vader gezien heeft behalve Hij, die in de schoot van de Vader is (Joh. 6: 46). Johannes ziet ook de Vader niet als Vader, zo min als hij Jezus ziet in de gedaante, die Hij werkelijk heeft: hij ziet Hem in een gezicht, zoals hij schrijft een op de troon.

Zoals Johannes in Hoofdstuk 1 de Mensenzoon niet zo zag, als Hij werkelijk is, maar zoals Hij tegenover de zeven gemeenten treedt, eveneens ziet hij de allerhoogste God hier slechts zo, als die tegenover de wereld als de heilige Heerser en Rechter Zich openbaart.

Hier, waar de eeuwige en persoonlijke grond van al het volgende wordt afgebeeld, vertoont zich de heerlijkheid en gerechtigheid van God met haar onveranderlijke, vriendelijke genade in het nauwste verband, zodat de hele volgende ontwikkeling van het rijk van God en van de wereld tot aan het laatste einde, zoals zij door dat wonderbare enige wezen van de heilige, rechtvaardige en genadige God bepaald is, zowel wat haar verloop als haar doel betreft, met deze drievoudige heerlijkheid van de levende God moet overeenkomen. Zo bevat dit fundamenteel visioen alles wat dient tot verschrikking van de vijanden en tot vertroosting van de vrienden.

Johannes ziet hier de troon van God en op de troon een Zittende of Tronende, wiens naam hij uit heilig ontzag niet noemt. De Tronende is God de Vader, of wel de Drie-enige God. De troon en het zitten daarop is een zinnebeeld van koninklijke majesteit en heerschappij; de Vader wordt hier als Koning voorgesteld (1 Tim. 1: 17). Aan de edelgesteenten jaspis en sardius is al wat van Hem zichtbaar is gelijk. De steen jaspis wordt ook Openbaring 21: 11 als het kostbaarste edelgesteente genoemd, om de heerlijkheid van God en de lichtglans van het nieuwe Jeruzalem te schilderen. Ik versta door de jaspis, een kleurloze steen, helder als water, die met onuitsprekelijke heerlijkheid het licht naar alle zijden in de wereld verspreidt. Deze edele steen is het beeld van de kleurlozen zonlicht straal en een aards beeld van het ongeschapen licht. Evenzo wordt de Vader ook op een andere plaats geschilderd: God woont in een ontoegankelijk licht, dat niemand gezien heeft, noch zien kan. En in Psalm 104: 1 : "Heere, mijn God, U bent zeer groot. U bent bekleed met majesteit en heerlijkheid; U bedekt U met het licht als met een kleed. " De steen sardius is een vuurrood gesteente en is dus een beeld van de roodvervige vuurvlam zelf. De verschijning van de heerlijkheid van God wordt in de Schrift menigmaal als een vuur geschilderd. Zo verschijnt de Heere aan Mozes in een brandende braambos; evenzo Exod. 24: 17 : "En het aanzien van de heerlijkheid van de Heere was als een verterend vuur, op het opperste van die berg, in de ogen van de kinderen van Israël. " Zoals een vuur zelf een rode gloed vertoont en een kleurloze lichtschijn rondom zich verspreidt, zo zijn deze beide edelgesteenten zinnebeelden van het helder stralende licht en het roodvlammige vuur van de heiligheid en heerlijkheid van God. Rondom de troon was een lichtboog, grasgroen van verf, zoals een grasgroene smaragd. Omdat de regenboog de zeven kleuren van de ongedeelde verfloze zonlichtstraal afspiegelt, maar hier als van één kleur en groen geschilderd wordt, komt aan deze plaats de regenboog slechts naar zijn heerlijke vorm en niet naar zijn prachtig vervenspel in aanmerking. De groene kleur van de lichtboog is geenszins toevallig, maar zij is de groene kleur van het kleed van de aarde, van de

plantenwereld; en de aarde ligt daar voor God. Zoals zich de verfloze, ongebroken lichstraal van de heerlijke zon in de regenboog zevenvoudig en zevenvervig gedeeld weerspiegelt, zo wordt het ongeschapen licht van God in de schepping teruggespiegeld op de groene aarde. Zoals wij de zon niet kunnen aanschouwen, zonder door haar lichtzee te worden verblind, maar de regenboog, dat kind van de zonnestraal, met zijn zachte en milde licht- en vervenschemering ons oog weldoet, zo kunnen wij de heerlijkheid van God niet aanschouwen of begrijpen, zonder verblind of vernietigd te worden, wel echter de schepping van de heerlijkheid van God, dat uitvloeisel van het gindse ongeschapen licht, als welks hoofdbestanddeel hier de groene aarde wordt genoemd, die ons als onze woonplaats ons het meest van nabij aangaat en waarop groen hulsel het menselijk oog het meest met welgevallen rust, wanneer het de uit het gindse licht in haar overgestorte heerlijkheid, zoals de groene smaragdboog rondom Gods troon aanwijst, aanbeddend bewondert. Soms staat ook aan het stralende licht en het verterende vuur de blauwe verf van de saffiersteen tegenover. Zo zagen de 70 Israëlitische oudsten hun God, namelijk Christus, het afschijnsel van de heerlijkheid van de Vader, die de luister van de Ongeschapenen met een zachter licht te aanschouwen geeft, waardoor het schepsel niet vernietigd wordt. Exod. 24: 10 : "En zij zagen de God van Israël en onder Zijn voeten als een werk van saffierstenen en als de gestaltenis van de hemel in zijn klaarheid. " Ezechiël zegt van de troon van God boven het hoofd van de Cherubs (Ezechiël. 1: 26-28): "En boven het uitspansel, dat boven hun hoofden was, was de gelijkenis van een troon, in het aanzien saffiersteen gelijk; en op die troongedaante was een gedaante als van een mens, daar boven op gezeteld. En ik zag als het ware glinsterend gouderts, met een vertoning van vuur daarin rondom (de van vuur stralende Christus-verschijning kwam de profeet voor als binnen de omtrekken van een menselijke lichaam-vorm begrensd) rondom van zijn lendenen af en opwaarts. En van Zijn lendenen af en neerwaarts zag ik als ware het louter vuur; en rondom Hem was een luistervolle glans. Als de gedaante van de boog, die in de wolken is ten dage van de regen, zo was het aanzien van de luistervolle glans rondom Hem. Dit was het voorkomen van de gedaante van de heerlijkheid van de Heere. " De beide zo-even aangehaalde plaatsen tonen ons de tweede hoofdverf, die wij op aarde het meest zien: het vriendelijk-heldere blauw van de hemel. De groene kleur van de plantenwereld en het blauw van het uitspansels, die beide onuitsprekelijk heerlijk door de spiegelglasvlakte van zeeën en meren, vooral in de nabijheid van het gebergte worden teruggekaatst, zijn de hoofdverven, waardoor het kleurloze zonlicht, dat op aarde neerdaalt, teruggestraald wordt, en dienen zo om de uitstroming van het goddelijke licht in de schepselen, vooral in de mensenwereld te verzienelijken. Om geheel uitsluitend op de aarde heen te wijzen is hier de groene kleur de enige van de lichtboog rondom de troon van de oneindige Vader. In de verschijning van de Heere bij Ezechiël, zijn licht en vuur, in de Apocalyps door de edelgesteenten jaspis en sardius afgebeeld, de in het oog vallende bestanddelen; verder bemerken wij, dat de troonbekleder aldaar, die een menselijke gedaante vertoont, Christus is, evenals bij de oudsten op de Sinai. De verschijningen van het Oude Verbond durven wij aan deze in de Openbaring gelijk stellen. Deze ontving alleen Johannes en als verschijning van God de Vader is zij in de Schrift de uitnemendste. De verschijning van de Zoon, die ook of de Cherubs troont en met de Vader één is, herkennen wij in de Oud-Testamentische visioenen aan de mensengestalte, waarvan de zieners melding maken. Hier schrijft Johannes; enkel: En op de Troon een Zittende, vol licht en vuur, wiens gestalte hij, zoals niemand de Vader kan zien, wegens dat licht en wegens dat vuur, niet in staat was te onderscheiden. De Vader is een Geest. Hij geeft Zich alleen in de Zoon te aanschouwen, van wie de heerlijkheid van de Vader afschijnt, zo krachtig als wij zulks in het verheerlijkte lichaam maar zullen kunnen verdragen.

Deze edelgesteenten zijn een zinnebeeld van twee eigenschappen van de Vader. De jaspis is een aanduiding van Gods oneindige heerlijkheid, waardoor alle schrik wordt weggenomen

van de begenadigden, maar ook alle hoop van hen op wie de toorn van de Heere is: de sardius daarentegen van Gods straffende rechtvaardigheid, die aan de vijanden van de Kerk hun verderf voorspelt. De jaspis heeft verschillende kleuren; hier ziet Johannes een, die zo helder is als kristal. Ezechiël beschrijft de aanblik van een goddelijk strafergericht aldus: "Een stormwind kwam van het Noorden af een grote wolk en een vuur daarin vervangen en een glans was rondom die wolk en uit het midden daarvan was als de verf van Hasmal, uit het midden van het vuur. " Eveneens elders: "Toen zag ik, en zie een gelijkenis als de gedaante van vuur; van de gedaante van zijn lendenen en neerwaarts was vuur; en van zijn lendenen en opwaarts als de gedaante van een klaarheid, als de verf van Hasmal. " Neerwaarts, dat is naar de aarde, verschijnt God aan Ezechiël in de toornegloed als wreker en rechter; maar opwaarts, naar de hemel, in de ruime glans van Zijn eeuwig, ongestoord Godsleven en van Zijn alles te boven gaande heerlijkheid. Daniël aanschouwt hetzelfde, wanneer hij de Oude van dagen ziet met een kleed, wit als de sneeuw en het haar van Zijn hoofd als witte wol; Zijn troon was vuurvonken, de raderen als een brandend vuur. Velen kennen God slechts als de heldere jaspis (hoewel zij Hem in waarheid niet en ook zo niet kennen); zij zeggen dat zij in Hem geloven als de Onveranderlijke, die ver verheven is boven de aarde en haar wisselvalligheid, als de heerlijke God, die zoals zij menen, zich in Zijn oneindige grootheid niet bekommert over hetgeen op aarde gebeurt en die door de woorden en daden van de mensen niet beledigd kan worden. Zij hopen niets van Hem; daarom bidden zij niet, wanend dat zulks helemaal niet baat; zij vrezen niets van Hem, daarom bekommeren zij zich niet over Zijn wil. Maar God is niet alleen aan een jaspis gelijk; maar ook aan de steen sardius, de carneool, die met zijn bloedrode kleur de straffende gerechtigheid van God afbeeldt. Johannes ziet deze vuurrode kleur ongetwijfeld daarom aan het benedeneinde van de verschijning, omdat zij betrekking heeft op de aarde. Wanneer Gods heilige, eeuwige, luisterrijke heerlijkheid boven blinkt als een heldere lichtglans, zoals de jaspis, zo fonkelt de gloed van Zijn toorn naar de aarde heen in het schijnsel van de Sardius. "Want de Heer uw God is een verterend vuur een ijverig God. Maar de stille, onveranderlijke, eeuwige majesteit van God is voor de schuldigen net zo vreselijk als het vuur van Zijn ongenade; zij toont, dat uit Zijn hand geen ontkomen en in Zijn straffen verandering noch einde te hopen is.

De glans en kleuren van deze stenen verwekken bij het aanschouwen zonderlinge bewegingen, zodat hierdoor de ontzaglijke en heerlijke glans van God te kennen wordt gegeven; de stralen van het licht veroorzaken een regenboog, zoals wij in de zon zien, als zij door een luchtige op een dikke wolk schijnt en in een brandende kaars, zo is ook door dit gezicht een regenboog veroorzaakt, vertonend de glans van Hem, die op de troon zat; hetgeen waarschijnlijk ziet op de regenboog van Noach, die tot een altijddurend teken, niet van het genadeverbond, maar van de onveranderlijke belofte, dat de wereld niet meer door water vergaan zou, gegeven is, zodat hier door de regenboog de onveranderlijke bestendigheid van God in het uitvoeren zowel van al Zijn besluiten, als van Zijn beloften, bedreigingen en voorspellingen te kennen gegeven wordt.

Door deze drie kostelijke stenen, waarvan de eerste van verschillende kleuren is, de tweede van blinkende lijfverve en de derde is van levendig groen, wordt hier bekwamelijk afgebeeld, de velerlei heerlijkheid en nochtans onveranderlijkheid van Gods wezen, dat alles ook met Zijn heerlijkheid bestraalt en door Zijn sterkte ondersteunt. Maar hier staat te bemerken dat hier geen gelijkenis of gestalte van Gods aangezicht wordt aangetekend, opdat de mensen hieruit geen oorzaak zouden nemen om Hem af te beelden, zoals Mozes van de verschijning van God op de berg Horeb in het vuur getuigt (Deut. 4: 15), waarom ook in de verschijning (Jes. 6 Ezechiël. 1 en 10 geen bijzondere gestaltenis van het aanschijn wordt uitgedrukt. Ook hebben de Israëlieten in het Oude Testament onder de dekmantel van zulke verschijning aan

de profeten gedaan, nooit God door enig beeld durven afbeelden, zoals de apostelen en eerste Evangelische kerk ook zulks nooit heeft bestaan, zo het strijdt tegen de uitgedrukte bevelen van God (Deut. 4: 15, 23 Jes. 40: 18 Hand. 17: 29 Rom. 1: 23).

4. En rondom de troon in een gesloten kring waren, mede omgeven door de regenboog, die zich er over uitbreidde, vier en twintig tronen voor degenen die deel hadden aan de hemelse raadsvergadering en op de tronen zag ik de vier en twintig ouderlingen (Jes. 3: 14; 24: 23) zittend. Deze stelden voor de twaalf stammen (Hoofdstuk 7: 4 vv. ; 12: 1) en de twaalf apostelen (Hoofdstuk 21: 12 en 14) tot één geheel verenigd en dus het Oud-Testamentische en het Nieuw-Testamentische Verbondsvolk als behorende bij elkaar. Deze waren bekleed met witte kleren, het teken van hun priesterlijke waardigheid (Hoofdstuk 3: 5) en zij hadden gouden kronen (Hoofdstuk 5: 10) op hun hoofden, als teken van de behaalde overwinning en van deelgenootschap aan de goddelijke heerschappij (Hoofdstuk 2: 10 MATTHEUS. 19: 28).

De oudsten worden genoemd vóór dat de troon en de cherubs nader beschreven worden, om aan te wijzen, dat het geheel betrekking heeft op de aangelegenheden van de kerk. Waar de vertegenwoordigers van deze met God als rechtbank gezeten zijn, daar kan door haar slechts een gunstig voordeel worden gewacht.

Het zijn geen werkelijke personen, die permanent zo in de hemel zaten, evenmin als Christus permanent de engelen van de zeven gemeenten in de gedaante van sterren in de hand houdt (Hoofdstuk 1: 20); maar de waarheid, dat voor Gods troon de kerk van het Oude en van het Nieuwe Verbond wordt vertegenwoordigd, wordt Johannes duidelijk door die openbaring, die hem in dat visioen ten deel wordt; en in deze vorm slechts in het visioen bestaat.

Deze 24 oudsten zijn zowel door de naam van ouderlingen als door de tronen, waarop zij zitten, als degenen voorgesteld, die de Heere dienen in het regeren van Zijn gemeente. Zoals de tronen hun koninklijke waardigheid betekenen, zo betekenen de witte kleren, waarmee zij zijn aangedaan, hun priesterschap voor God, de gouden kronen of kransen dragen zij als degenen, die de goede strijd van het geloof hebben gestreden en uit de strijdende kerk in de heerlijkheid van de triomferende zijn gekomen. Wij zullen deze later nog vaker ontmoeten.

Deze vierentwintig oudsten, de Kerk voorstellend, maken met God de hemelse raadsvergadering uit, om gericht te houden over de goddeloze wereld. Met God zijn zij koningen en heersers; daarom zitten zij op tronen, hebben kronen op het hoofd en zijn bekleed met witte, glansrijke kleren. Deze laatsten vooral zijn zinnebeelden van hun inwendige voortreffelijkheid, van hun heilige, boven alle onvolkomenheid verheven heerlijkheid. Van de Heere Jezus heet het: "En als Hij bad, werd de gedaante van Zijn aangezicht veranderd en Zijn kleding wit en zeer blinkend. " Ten opzichte van een engel vinden wij aan getekend: "En zijn gedaante was als een bliksem en zijn kleding wit als sneeuw. " De kleren van de ouderlingen hebben zo dezelfde glans als de kristalheldere jaspis en de carneool van de Vader; als het witte, blinkende hoofd van de Zoon; als de blinkende kleren van de engelen; als die van de volmaakt rechtvaardigen in de hemel, die blinken zoals de zon in het rijk van de Vader.

Deze vertegenwoordigers van de heiligen in de hemel worden voorgesteld als rondom de troon zittend. In het Hooglied, waar Salomo zingt van de Koning, die aan zijn tafel is gezeten, vertalen sommigen "een ronde tafel. " Zonder mijns inziens de tekst geweld aan te doen, hebben sommige uitleggers hierbij aangemerkt: "daar is een gelijkheid onder de gelovigen. " Dit denkbeeld wordt aan de hand gedaan door de gelijkmatige nabijheid van de vierentwintig

ouderlingen. De toestand van de verheerlijkte geesten in de hemel is die van nabijheid tot Christus, van duidelijk inzicht in Zijn heerlijkheid, gedurende toenadering tot Zijn hof en een vrije gemeenschap met Zijn persoon; hier bestaat geen verschil tussen de gelovigen onderling, want al het volk van God: apostelen, martelaren, leraren of eenvoudige en onopgemerkten zullen geplaatst zijn nabij de troon, waar zij voor eeuwig hun verheerlijkte Heer zullen aanschouwen en verzadigd worden met Zijn liefde. Zij zullen allen nabij Christus zijn, allen verrukt door Zijn liefde aan dezelfde tafel als Hij, etend en drinkend, allen als gunstelingen en vrienden gelijkelijk bemind, zo al niet allen als dienstknechten gelijkelijk beloond.

De twaalf aartsvaders zijn de grondleggers van de Kerk van het nationale Oude Testament, zoals de twaalf apostelen van de Kerk van het Nieuwe Testament; deze vierentwintig stellen de Kerk van God voor; God is in het midden van hen met Zijn genadige tegenwoordigheid en werkingen en zij zijn rondom de troon van de Heere, Zijn heerlijkheid aanschouwend, die Hij op hen gelegd heeft, hetgeen door het zitten op tronen van heerlijkheid en door witte kleren, de zuiverheid en heiligheid voorstellend en door de gouden kronen wordt te kennen gegeven; deze verheerlijkten in de hemel genieten in volmaaktheid en de Kerk op aarde heeft het in het begin, waarop hier bijzonder gezien wordt; zij zijn de heerlijken en heiligen, die op aarden zijn, zij heersen als geestelijke koningen op aarde. Openbaring 5: 10 en de Openbaring vertoont inzonderheid het werk van God naast Zijn kerk op aarde.

5. En van de troon gingen voortdurend uit schitterende bliksems en lang rollende donderslagen en ontzettende stemmen, als beeld van de oordelen van God over de Hem vijandig gezinde machten van de wereld. En zeven vurige lampen waren brandend voor de troon, die zijn, waardoor zeven fakkels worden voorgesteld de zeven Geesten van God, de verschillende krachten en werkingen van de Heilige Geest, waardoor de oordelen worden teweeggebracht en volvoerd (Jes. 4: 4).

De bliksems, donderslagen en stemmen zijn hier nog niet het gericht zelf, maar de symbolische aankondiging ervan, evenals in Exod. 19: 16 tot aanduiding van de strenge oordelen van God over de overtreders van de wet stemmen en bliksems en groot geraas zich op de berg lieten horen en zien, zodat al het volk sidderde.

Die acht gaf op hetgeen bij onweer voorviel, weet, dat de donder zich soms ver in de wolken uitbreidt en een geruime tijd aanhoudt, maar dat er soms ook plotselinge scherpe knallen zijn, die men in het bijzonder voor stemmen kon houden, die zich slechts sterk laten horen, terwijl daarentegen de donder ook een trilling teweeg brengt. Deze dingen zijn iets verschrikkelijks en toch ook iets aangenaams; verschrikkelijk tegenover de vijanden, aangenaam voor hen, die het met God houden en bij Hem in genade zijn; want de kinderen van de Koning hoeven niet te vrezen voor hetgeen Hij aan wapens heeft.

Door 24 Oudsten wordt de hele Godsgemeente van het Oude en Nieuwe Verbond voor afgebeeld, zoals zij op de morgen van de wereldzondag, na haar verheerlijking, bij de eerste opstanding, voor de troon van de Vader verheven wordt. Dat is het wonder aller wonderen, dat mensen, door de zonde verloren en uit de kring van de niet-gevallen kinderen van God uitgestoten, afgefallen van hun Schepper, met haat tegen hun Formeerder vervuld dat zulke opstandelingen weer door Christus, die uit ondoorgroendelijke zondaarsliefde Zich voor hen heeft overgegeven, God de Vader toegebracht zouden worden en boven alle engelen, het naast aan de Cherubs, een vorstelijke zetel bekomen zouden. In deze verlossende arbeid van Jezus Christus vierten al de volkomenheden van de volheerlijken van God hun eeuwige triomf, waarom ook de engelenvorsten begerig zijn om in het raadsbesluit van God ter behoudenis

van de verlost mensheid in te zien Dat God Koning is in het uitgestrekt heelal en in het rijk van het licht met stralende heerlijkheid troont, verstaat zich van de Wereldschepper vanzelf; dat was zo van eeuwigheid en behoefde ons hier niet eerst geopenbaard te worden, omdat wij het bovendien uit de Schrift weten, dat evenwel overwinnaars uit de wereld van de zondaren tot voor Zijn troon worden opgeheven, koningen en priesters voor Hem worden zullen, dat is naast Christus' kruisdood iets nieuws in de hemel en dat is het wat door dit indruk makende gezicht afgebeeld moet worden en daarop wijst met kracht in de beschrijving de nauwe samenvoeging van de Vader op de troon en van de oudsten rondom de troon. De 24 oudsten worden voorgesteld als met witte kleren bekleed en met gouden kronen gekroond. De witte gewaden als priesterlijke kledij, duiden de reinheid en heiligheid van de overwinnaars aan, zo hun priesterlijke waardigheid; de gouden kronen zijn een zinnebeeld van hun heerlijkheid en majesteit en wijzen op hun koninklijke rang; zij noemen zichzelf later priesters en koningen.

Van de troon gingen uit bliksems en donderslagen en stemmen. Op soortgelijke wijze zag de profeet Daniël de Oude van dagen op een troon zitten; en een vurige rivier vloede en ging voor Hem uit, Dan. 7: 10 Uit de troon, die aan Johannes vertoond werd, schoten gedurig bliksems, die door zware donderslagen gevolgd werden. Ook hoorde hij stemmen. Donderslagen worden, in de stijl van de Hebreëen zeer gemeenzaam stemmen genoemd (vergel. 1 Sam. 12: 18 Ps. 29: 3, 4); maar omdat hier de stemmen van de donderslagen duidelijk onderscheiden worden, schijnt Johannes nog andere zware geluiden gehoord te hebben, die uit de troon voortkwamen, maar niet nader beschreven worden. Misschien was het een soortgelijk geluid, als dat, dat bij Gods verschijning of Sinaï gehoord werd en vrij wat overeenkomst had met dat van de bazuinen (verg. Exod. 19: 16). Dit alles vertoonde weer, dat er bij God een vreselijke Majesteit is.

In de tabernakel was de gouden kandelaar met zijn zeven pijpen en lampen, die van het nachts brandende gehouden werden; evenzo is het Evangelie, de Heere Jezus bekend makend, tot verlichting van hen, die in geestelijke duisternis zitten, om ze te trekken uit de duisternis in het wonderbare licht en tot een gedurige verlichting en vermaak van de Kerk, waarin licht is, terwijl duisternis op aarde en donkerheid de volken bedekt. "Welke zijn de zeven Geesten van God." Het Evangelie is maar een middel, het kan de blindgeboren mens niet doen zien, maar de Heilige Geest is de oorzaak van alle geestelijke verlichting, dat die zeven genoemd wordt, is alleen ten opzichte van Zijn velerlei werkingen. God heeft in zes dagen alles geschapen en op de zevende gerust; dit was de eerste week, zeven dagen bevattend. Ten opzichte van de eerste zeven dagen wordt het zevental vaak gebruikt om volmaaktheid en overvloedigheid uit te drukken, zo betekent hier ook zeven Geesten, overvloedige, voldoende, volmaakte werkingen van de Heilige Geest, bestralend, verlichtend, leven gevend, verblijdend, heiligend de uitverkorenen. (vgl. Jes. 11: 12).

6. En voor de troon was een glazen zee, die zich onmetelijk ver uitbreidde, kristal als een doorzichtige vlakke, zuiver als kristal, zoals aan de onafzienbare vlakke van de zee, als beeld zowel van het onmeetbare, als van de onvoorwaardelijke gerechtigheid en wonderbare heerlijkheid van de goddelijke oordelen (Hoofdstuk 15: 2 v. Ps. 36: 7; 89: 15 Rom. 11: 33 v.). En in het midden van de troon d. i. in het midden van de voorzijde van de troon en rondom de troon, in het midden van de drie overige zijden van de troon, die als het ware dragend, maar zich toch vrij daaronder bewegend en bestendig draaiend en kerend (vs. 8. Hoofdstuk 15: 7), vier dieren (liever: "levenden, levende wezens, namelijk Cherubs Deze 1: 14, zijnde vol ogen van voren en van achteren. Met deze zagen zij in de wereld, die hen overal omgaf en namen hun dienst voor deze in voortdurende waakzaamheid waar, terwijl zij ook onophoudelijk licht en leven uit de volheid van God in zich konden opnemen.

De vorige beelden zijn op de troon, om de troon en uit de troon; nu worden er ons ook twee voor ogen gesteld, die voor de troon zijn: zeven vuurvlammen, die zijn de zeven geesten van God en iets als een glazen zee, gelijk aan kristal.

Van de zeven geesten is reeds in Hoofdstuk 1: 4 sprake geweest; daarmee zijn niet zeven verschillende persoonlijke geesten, maar de éne Heilige Geest in Zijn menigvuldige betoningen en krachten bedoeld. Evenals de drie bliksems, stemmen en donderslagen, de openbaringen van God in de natuurlijke wereld zijn, zo ook deze zeven geesten; daarom zijn zij ook voor de troon.

Zij betekenen het werken van God in de wereld door middel van Zijn Geest, die Zich in dit werken zevenvoudig openbaart en behoren bij het volgende beeld. De glazen zee is evenals het kristal, de ondoorgrondelijke en onoverzienbare zee van de wijsheid en kennis van God in het regeren van de wereld en van Zijn volk in het bijzonder, de zee van de uit die wijsheid voortvloeiende oordelen en wegen van God, de zee van die Godsgedachten en wegen, waarvan God reeds in Jes. 55: 8 vv. zegt, dat zij hoger zijn dan de hemel boven de aarde is. Van deze zee is de aardse met haar diepte en breedte, met de hele indruk, die zij van iets oneindigs geeft, slechts een zwak beeld en moge deze zee, die zich voor Gods troon uitbreidt en waarin de menigvuldige wijsheid van God, de zeven fakkels van de zeven Geesten van God zich spiegelen, ons hier beneden ook nog veelal donker en ondoordringbaar, door woeste storm bewogen, voorkomen voor de troon van God is zij stil en helder, doorzichtig als glas en heerlijk schitterend als kristal en volgens Hoofdstuk 15: 2 komt de tijd, dat ook het volk van God aan de zee van kristal zal staan en alle vragen en alle klagen zich in aanbidding en bewondering, in lof en verheerlijking zal oplossen.

Terwijl de daden van de machtigste mensen, die ons in de wereldgeschiedenis zijn opgetekend, slechts aan beekjes gelijken, is Gods handelwijze evenals de zee oneindig; terwijl de vloed van menselijke vijandschap lijkt op de golven, die slijk opwerpen, zijn Gods rechterlijke daden als kristal zo helder en rein en terwijl de wateren van menselijke hartstochten een op en neergaan van de golven vormen, is God in al Zijn doen in verheven rust als de kristallen zee, die zich voor Zijn troon uitbreidt. In de diepte van deze zee werpen de gelovigen al hun zorgen, als het hun bij het golfgebruis van de stromen van de wereld bang begint te worden en de tranen, die hun de angst in de wereld wil afpersen, worden afgedroogd, zodra de wolken voorbijtrekken, die hun het zien van deze zee voor de troon van God probeert te verbergen.

Wat de glazen zee betekent, ziet men in Hoofdstuk 15 uit het gezang van Mozes: "Groot en wonderlijk zijn uw werken, Heere! U almachtige God" enz. De glazen zee is een tegenbeeld van de Rode zee, waarin het Egyptische leger verdronk, dat Israël bedreigde en betekent zo hetgeen God als Rechter doet, wanneer Hij de zeven geesten van het oordeel over de wereld uitgezonden heeft. Zij betekent de wonderlijke daden van Zijn gerechtigheid, Zijn rechtvaardige en heilige wegen, waarmee Hij de bozen verdelgt en de Zijnen helpt. Ja, Almachtige! uw oordelen zijn als een zee; want groot, onnaspeurlijk en ondoorgrondelijk zijn zij, onpeilbaar diep als een zee, ja, als een wereldzee en zij verdelgen als rollende golven de boosheid van de mensen. U zij de aanbidding en de eer door de bewoners van het stof toegebracht! Tweemaal heeft de zee reeds de oordelen van de Allerhoogste uitgevoerd; bij de zondvloed en bij het vergaan van de Egyptenarenleger in de Rode zee. Hier is het beeld van een zee ontleend, om de onmetelijke diepte van de goddelijke strafgerichten aan te duiden. Het is een glazen zee, want de oordelen van God zijn rechtvaardig en onberispelijk; zij lijkt op kristal, want die oordelen zijn groot, vreselijk en heerlijk. In het Oude Verbond zien

Mozes en de zeventig oudsten op de berg Sinaï onder Gods voeten als een werk van saffierstenen, dat eigenlijk kristal betekent en als de gestaltenis van de hemel in zijn klaarheid (als glas). Dit gezicht betekent, dat gerechtigheid en gerichten de vastigheden zijn van Gods troon. Ezechiël ziet de troon van God als de gedaante van kristal boven het uitspansel van de wolken. De verblindende glans van dat kristal duidt de heerlijkheid en het vreselijke van de goddelijke strafgerichten aan, terwijl de helderheid van het glas een zinnebeeldige voorstelling is van de rechtvaardigheid en heiligheid van deze oordelen. " Hoe vreselijk zijn zij voor de wereld! Hoe vertroostend voor Zijn Kerk! Terwijl de godvruchtigen behoedzaam de stroom van de goddeloosheid van de wereld ontwijken en de ogen sluiten voor de gruwelen, die zij zouden moeten aanschouwen, straalt hun de glazen zee, aan kristal gelijk, voor de troon van God in het oog van de Geest en zij mogen alle angsten, bekommelingen, smarten en gevaren, die hen kwellen, in de grondeloze diepte van Gods rechtvaardige oordelen en wegen werpen.

Wij vermoeden, dat dit zinspeelt op de vier hoofdbanieren, die er in het Israëlitische leger waren, ter vertegenwoordiging van het hele volk en ons aan de vertegenwoordiging van de hele Kerk of gemeente van de Heere denken doen, zoals de vierentwintig oudsten ons doen denken aan zo vele priesterordeningen, als er door David werden ingesteld en dus de vertegenwoordigers van al de getrouwe dienaren van God samen, daarom met de dieren de hele Godskerk voorstellend.

Hierdoor wordt noch wereld, noch Kerk, noch godsdienst verstaan, die in het Oude Testament van koper en duister zou zijn geweest en in het Nieuwe Testament doorluchtig is als glas; maar hier is een zinspel op het koperen wasvat in de tempel, vaker "zee" genoemd, wegens de grote menigte water, die het houden kon. Dit helder water was tot afwassing en reiniging van de priesters, als zij dienen zouden en van de dieren, die geofferd zouden worden. Daardoor wordt verstaan de voldoening van de Heere Jezus door Zijn lijden en sterven, uit Wiens doorstoken zijde bloed en water vloeide, waardoor de gelovigen afgewassen worden van al hun zonden en met Zijn gerechtigheid bekleed worden; deze voldoening wordt een "zee" genoemd, wegens de voldoening tot zuivering van de gelovigen, tot rechtvaardigmaking en heiligmaking "een glazen zee, kristal gelijk", wegens de zuiverheid, zijnde Jezus het onbestraffelijke en onbevleete Lam en wegens de volmaakte kracht van zuivering van de zielen; deze was voor de troon en voor het aangezicht van de Heere; hierop zag de Heere, hierin had de Heere Zijn welbehagen, hierin waren de gelovigen aangenaam, hierdoor naderden zij tot God en God tot hen. De dieren betekenen niet engelen, niet de verheerlijkten in de hemel, ook niet de vier evangelisten, ook niet vier apostelen, die in en om Jeruzalem hun bediening waarnamen, maar hierdoor worden de leraren verstaan, die God gebruikt tot opbouw van Zijn kerk; deze worden gezegd vier te zijn, ten opzichte van de vier winden, waardoor alle delen van de wereld vaker verstaan worden, waarin de dienaars gezonden worden, want God geeft op alle plaatsen voldoende leraars tot uitvoering van Zijn voornemen. Zij waren in het midden en rondom de troon, dat is, nabij God levende en zich in Zijn tegenwoordigheid houdend, zich ten dienste aanbiedend, op Zijn bevelen passend, van Hem tot hun werk uitgaande; dat zij vol ogen waren, geeft de nauwkeurige achtgeving op de Kerk te kennen en op alles, wat in haar omging, om er meteen bij te zijn, als hun hulp elders nodig was om het ontstelde terecht te brengen.

Men pleegde onder de tronen van de rechters of de stoelen van de koningen enige dieren te plaatsen en ze daarmee te versieren, zoals Salomo's stoel met leeuwen versierd was, zoals men lezen kan 1 Kon. 10 Op andere plaatsen is weer gebruik, dat bijzondere gedierten de wagens, waarmee de groten triomftochten hielden, voorttrokken. Op die wijze worden deze

dieren, op menselijke wijze van spreken, bij de troon gebracht. God wordt ook in de profetische boeken op de Cherubs gevoerd, d. i. op Zijn goddelijke wagen. De profeet Ezechiël noemt de Cherubs dieren (Hoofdstuk 10). En het hele vervolg van de tekst bewijst, dat die plaats moet verstaan worden van Gods wagen, die door dieren wordt getrokken. De almogende God zit op deze troon. Een zitten is in de Schrift zoveel als een regeren. Zo wordt hiermee te kennen gegeven, dat God op alle schepselen gezeten is, dat is, dat Hij Zijn schepselen regeert en dat Hij alle dingen naar Zijn wijze Voorzienigheid werkt, elk schepsel gebruikend naar zijn eigen aard, naar Zijn goede en rechtvaardige wil. Bij deze dieren nu moeten wij verstaan, die aan de vier hoeken van de wereld verstrooid zijn, dat is, die in de hele wereld begrepen zijn.

De betekenis van deze symbolische gedaanten blijkt uit de naam, die zij dragen; zij heten levende wezens, zijn dus de vertegenwoordiging van de levende wezens, van al wat op aarde leeft. God komt in het Oude Testament vaker voor als tronend boven de cherubs, om Zijn onvoorwaardelijke verhevenheid boven al het aardse diep in de gemoederen in te prenten, die door de vrees voor Hem bewogen worden. Als de aardse schepping de gemeente van het Oude Verbond bevreesd maakte, richtte zij haar blik naar Hem, die op de cherubs Zijn troon heeft, en haar vrees verdween. Met die openbaring van God komt overeen het "God van de legerschaar" (Zebaoth), dat evenzeer uitsluitend doelt op de heerschappij over de machten van de hemels, evenals deze op de heerschappij over al het aardse. Overal is het gebied van de cherubs streng bij dat van de engelen afgebakend. De cherubs doen nooit de dienst van engelen of boden, fungeren nooit als dienstbare geesten, die tot dienst uitgezonden worden; hun werk is alleen onder de troon van God te zijn of de waarheid af te beelden, dat God de Heere van de hele schepping is, de God van de geesten van alle vlees; verder God te prijzen en te loven, omdat hun aanzijn reeds een feitelijk loven van God is; eindelijk een werkzaamheid te volbrengen bij de voorafbeelding van de oordelen, die de aarde vernietigen (Hoofdstuk 6: 1 vv. ; 15: 7). Dat er vier zijn, is, omdat vier de signatuur van de aarde is.

De vier levenden zijn wezens, die de edelste gaven van de schepping, de onweerstaanbare kracht van de leeuw, de nuttige, vruchtaanbrengende werkzaamheid van de stier, de overleggende wijsheid van de mens en de snelheid van de vliegende adelaar, alles, wat deze koningen van de wildernis, van het vruchtdragend veld, van de lucht en van de hele aardse schepping onderscheidt, in zich verenigen; en deze wezens, die alle voorrechten van het geschapene verenigd voorstellen, zijn tevens door de ogen, waarmee zij overal bedekt zijn, voorgesteld als zuiver geestelijke wezens van veelzijdige, volkomen kennis. De ogen naar voren geven hun inzicht te kennen in de uitwendige wereld, de ogen naar binnen, die ook de ogen van binnen heten, dus op de troon en het inwendige ervan gericht zijn, betekenen hun zien ook in de diepten van de goddelijke gedachten over de wereld.

Evenals de vier dieren van Daniël (thèri a) het van God afgefallen en dus steeds dieper vervallend leven van de wereld voorstellen, dat ten slotte orgaan van de openbaring van de duivel wordt (Hoofdstuk 13 en 17), zo de vier dieren van Ezechiël (zo a) het leven van de wereld in zijn hoogste bestemming, om een orgaan ter openbaring van de heerlijkheid van God te worden.

Zij zijn de verpersoonlijkte schepping, die zucht naar de openbaring van het geheim van de genade (Rom. 8: 19 vv.) en waarin eindelijk de heerlijkheid van God weerkaatst.

7. En het eerste van die (wezen) was een leeuw gelijk, de vertegenwoordiger van kracht en van moed en het tweede van die (wezen) een kalf of var gelijk (Lev. 4: 3;, het beeld van

vruchtbaarheid en van zegen en het derde van die (wezen) had het aangezicht als een mens, waarop het denkend bewustzijn zich afspiegelt, en het vierde van die (wezen) was een vliegende arend gelijk, die even snel in zijn beweging is als zeker van zijn verheven doel.

Zinrijk is de wijze, waarop de kerkvaders de vier dieren bij de vier Evangelisten als zinnebeelden hebben geplaatst; men meent echter niet, dat deze op zichzelf gelukkige allegorie in ons visioen opgesloten zou liggen.

Bij Markus hebben zij de leeuw, bij Lukas de stier, bij Mattheus de mens en bij Johannes de vliegende arend geplaatst.

De eerste gedaante, die van de mens, betekent Mattheus, omdat hij als het ware van de mens begonnen is te schrijven: het boek van het geslacht enz. ; de gestalte van de leeuw geeft Markus te kennen, omdat in hem de stem vernomen wordt van de leeuw, die in de woestijn brult; de derde, die van het rund, beeldt Lukas af, omdat hij met de priester Zacharias begint; de vierde gestalte, de arend, beduidt Johannes, omdat hij met de vleugels van een adelaar zich in de hoogte verheft en van het goddelijk Woord spreekt.

Deze verdeling van de attributen vindt men op de schilderijen, die de vier Evangeliën voorstellen. De leeuw is een sprekend beeld voor de frisse, moedige eigenaardigheid van Markus en de adelaar geeft geheel de hoge Geestvlucht van Johannes en zijn stoute blik in de zon van de geestenwereld te kennen maar hoe moet het offerdier bij het Evangelie van Lukas, het mensenbeeld bij dat van Mattheus passen, als men afziet van de toevalligheden, waarop Hieronymus zijn samenvoeging grondt? Omdat de Evangelist Lukas de absoluut reine, goddelijk sterke humaniteit van Christus met voorliefde voorstelt, zou het mensenaangezicht zijn Evangelie zeer wel karakteriseren; het Evangelie van Mattheus werd door het offerrund voorgesteld, omdat hij vooral aan het Hebreeuwse volk de beloofde Messias verkondigde, in wiens bloed het de werkelijke verzoening vinden moest. (P. LANGE).

Een zinnebeeldige voorstelling van de hoogste krachten, die in de schepping werken. De vier hoogst geplaatste aardse schepselen schenen in hem als tot één geheel versmolten: de sterke, machtige leeuw, de vruchtbare, weelderige stier, de hoogvliegende, scherpzichtige arend, die de zon tegemoet vliegt en de denkende mens. Vier is het getal van de wereld, zoals drie het goddelijk getal, de vier winden, de vier einden van de aarde, de vier elementen. Terwijl de overige volken in hun natuurvergoding aan zodanige natuurwezens zelf goddelijke eer bewezen, zijn zij in de godsverering van het Oude Testament de dragers van Gods troon boven de verbondsark. Boven de hoogste machten van de schepping troont onzichtbaar hun Schepper en Heer, van wie geen beeld of gelijkenis gemaakt kan worden en van wie alleen alle aanbidding toekomt. Het is een gebrek van onze taal dat deze wezens "dieren" moeten genoemd worden (Gr. zo a) en zo een naam dragen met de dieren (Gr. theri a) die Hoofdstuk 13 voorkomen. Hun naam betekent levende wezens, levende schepselen en ook mensen kunnen met deze naam worden aangeduid. Als het hoogste van alle leven in de schepping scheiden zij de hof en de boom des levens van deze wereld van de zonde en van de dood (Gen. 3: 24); zij houden boven de verbondsark de troon van God vast (Exod. 25: 17 vv.); God vaart in het onweer op hen heen (Psalm 18: 11) en in de verheven verschijning, waarvan Ezechiël schrijft (Hoofdstuk 1: 5 vv.). Hier, waar Gods troon als vaststaand wordt voorgesteld, staan de dieren midden in de troon en rondom deze; het is waarschijnlijk, dat twee in het midden daarvoor staan en aan elke zijde één. Zij hebben zes vleugels als de serafijnen (Hoofdstuk 6: 2), waarvan zij met twee het gelaat, met twee de voeten dekken, en met twee vliegen. Daarmee worden de diepe eerbied bij het aanschouwen van God, de

ootmoed bij het eigen verschijnen en de gewillige, vaardige gehoorzaamheid tot het uitvoeren van Gods bevelen aangeduid. Overal hebben zij ogen, zoals de wagenraders bij Ezechiël (Hoofdstuk 1: 18). Naardien het oog als de mond is, waardoor het lichaam het licht indrinkt, zo is hun hele wezen als door Gods licht vervuld. Naar alle zijden heen zien zij de heerlijkheid van God. Deze vier levende wezens nemen hier een innig deel aan alle lotgevallen van de mensen en prijzen God daarvoor met de 24 oudsten (Hoofdstuk 5: 8; 7: 11; 15: 7) Zij zijn een voorbeeld van de volkomen eenheid van de verheerlijkte schepping en van de verlost mensheid.

De getrouwe leraars hebben allen wel ogen om op zichzelf en op de kudde acht te geven, maar zij hebben allen dezelfde bekwaamheden niet: de een munt in deze, de ander in die meer uit, die hoedanigheden door de vergelijking met verscheidene dieren worden uitgedrukt. Het eerste van die was een leeuw gelijk, in moedigheid en onversaagde dapperheid uitmuntend. En het tweede van die een kalf gelijk, een jong rund of os, waarmee men ploegt; deze is wel zo moedig niet als de vorige, maar munt uit in sterkte en gedurige arbeidzaamheid. En het derde van die had het aangezicht als een mens, dat in vriendelijkheid, bevalligheid en wijsheid uitmuntte. En het vierde van die was een vliegende arend gelijk: een arend vliegt hoog, ziet laag en scherp van verre, beschaduwde zijn jongen tegen de hitte van de zon, met uitgebreide vleugels over hen zwevende, wekt zijn jongen op om te vliegen en draagt ze tussen zijn vleugels als zij moe worden. Deze munt uit door verborgenheden te zien en te openbaren en de gemeente daarin op te leiden. God geeft niet alle bekwaamheden aan één leraar, maar in ieder is wat bijzonders, dat in de anderen niet is; nochtans aller bekwaamheden niet tegen elkaar zijnde, maar alle tot opbouw van de gemeente dienend.

8. En de vier dieren hadden elkeen voor zichzelf zes vleugels rondom, evenals de Serafs in Jes. 6: 2 en waren van binnen vol ogen (liever "en waren rondom en van binnen vol ogen en hebben in hun onafgebroken, blijde beweging geen rust dag en nacht, zeggende, evenals de Serafs in Jes. 6: 3 : "Heilig, heilig, heilig is de Heere God, de Almachtige, de God van de wereld, a) die is en die was en die komen zal, de God van de geschiedenis van het rijk van de zaligheid (Hoofdstuk 1: 8).

Door de twee paren vleugels en het onderscheiden gebruik worden de hoofddeugden aangewezen bij een heilig schepsel, dat of door de zonde nooit werd vervoerd, of van deze weer is gereinigd en de grote God behoorlijk dient. Deze deugden zijn eerbied, ootmoed en gehoorzaamheid. De Serafs bedekken hun aangezicht, opdat zij de goddelijke majesteit niet vermetel, maar met de diepste eerbied aanzien, zoals zij dan ook niet rechtstreeks zeggen: "heilig bent U", maar, van de majesteit afgekeerd en tot elkaar gewend: "heilig is Hij. " Zij bedekken hun voeten, opdat zij zich enigszins verbergen voor de ogen van God in eigen geringschatting, omdat zij, hoewel vrij van alle zonde, toch schepsels zijn. Zij verbergen zich zoveel zij zich verbergen kunnen; zij vliegen en bewegen zich met grote drukte, om de Heere te volgen, ten einde Hem te loven en Zijn wil te doen.

Nu is de vraag, wat de vier Zoa, in het Neerduits: levende wezens betekenen. Wanneer wij de vier verschijningen van God in het Oude Verbond, bij Jesaja en Ezechiël, de inrichting van de verbondsark, ook een voorstelling van de troon van God en de daarbij behorende uitspraken nagaan, zo bestaat er geen twijfel, of de Cherubs zijn hier bedoeld. Reeds in den beginne stelde God de Cherubs met het vlamme zwaard aan de paradijsingang, om de weg tot de levensboom te bewaren. Aan Mozes werd bevolen twee Cherubs voor de verbondsark te laten vervaardigen, naar het voorbeeld, hem op de berg vertoond (Exod. 25). Waarschijnlijk is de Heere op Zijn troonwagen aan Mozes verschenen als aan Ezechiël, Jesaja en Micha (1 Kon.

22: 19). Deze hemelse wezens komen overal voor, waar de troon van God nauwkeurig beschreven wordt. Het zijn wezens van de hoogste volkomenheid, meer dan engelen of verheerlijkte mensen en de bestendige begeleiders van God en Zijn troon, zoals de Heere tot Mozes zegt: (Exod. 25: 22) "En Ik zal daar bij u komen en Ik zal met u spreken van boven het verzoendeksel af, van tussen de twee Cherubs, die op de ark van de getuigenis zijn zullen. " Ezechiël noemt er vier, zoals hier Johannes; Jesaja (Hoofdstuk 6) noemt ze Seraphim (gelouterden, reinen) met zes vleugelen, die zij ook hier hebben. Bij deze profeet stemmen zij ook het "heilig, heilig, heilig" aan, zoals hier. Bij Ezechiël hebben zij elk vier vleugels en vier aangezichten aan één hoofd, terwijl elk van de vier levende wezens bij Johannes één aangezicht heeft, en een mensengedaante en mensenhanden; in het tiende Hoofdstuk van zijn boek beschrijft hij ze met vier aangezichten aan één hoofd, onder welke het aangezicht van de Cherub, in plaats van dat van de stier genoemd wordt (Ezechiël. 10: 14). De Cherubs zijn wezens van zulke veelzijdige, voor ons bovenzinnelijke volkomenheden, dat wij hun schildering niet gans en al verstaan; hier in de Openbaring zijn zij weliswaar eenvoudig beschreven, maar toch nog raadselachtig voor onze voorstelling. Zij zijn vorsten op het gebied van de natuur (hun getal is vier, het wereldgetal) zoals de 24 oudsten vorsten zijn in de gemeente. Zij worden als zinnebeelden van de dierenwereld beschreven, waartoe de mens, overeenkomstig zijn lichaam, mee behoort. De leeuw is het zinnebeeld van de wilde, het rund het zinnebeeld van de tamme dieren, de adelaar het zinnebeeld van de vogels, de mens het zinnebeeld van de mensen. Zo verzinnelijken de Cherubs hier uitwendig de bezielde schepping, de dieren en de mensheid op aarde, waaraan noodwendig de plantenwereld en het mineraal rijk ten grondslag liggen, zodat ook deze in de vier wezens hun vertegenwoordigers vinden. De vier Cherubs wijzen zo door hun uitwendige gestalte op een viervoudige uitstroming van de goddelijke scheppingskracht. De vleugels gebruiken zij, zoals Jesaja bericht, om met twee daarvan hun voeten, met twee hun aangezicht te bedekken en om met twee te vliegen. Zij verbergen hun gelaat voor de voortdurende heerlijkheid en heiligheid van God, die ook voor het niet gevallen schepsel, zij het veel hoger en heerlijker dan de mens, onverdraaglijk is en waarvan de onbelemmerde aanschouwing, zoals de machtige zonnestraal, verblindt en het enge vat van de geschapen Geest, door de plotselinge instroming van de volheid van de oneindige God zou doen bezwijken. In zoverre zij van voren en van achteren vol ogen zijn, stellen zij ook geestelijke schepselen voor, namelijk de engelenwerelden; ogen toch zijn zinnebeelden van de Geest en de wijsheid; in zoverre zij echter ook, nadat ze als zinnebeelden van de dierenwereld en van de mensen, wat zijn lichaam betreft, geschilderd zijn, inwendig vol ogen zijn, wijzen zij door deze inwendige ogen, dat is, door de geest, die in hen woont, op de mensengeest in de mens, op geestelijk-lichamelijke schepselen zoals wij. Zeer schoon duiden dan ook de inwendige ogen op de verborgen gemeenschap van de geesten van de mensen met God, de oneindigen geest.

De vele ogen, waarmee de Cherubs overal bedekt zijn, worden hier weer, evenals reeds in vs. 6 gemeld, om het verband van die vele ogen met hun rusteloosheid of onafgebroken werkzaamheid te doen opmerken. Natuurlijk, open ogen slapen niet; ogen, die voor Gods heilig werken en besturen altijd open zijn, ontvangen als getuigen van het licht voor het leven van de ziel onafgebroken in zo'n mate de kracht van het licht, dat zij niet alleen geen slaap nodig hebben, maar tevens juichend in inwendig gevoel van licht en leven, schitterend lichten. De roos, zegt Scriver, geurt dag en nacht zonder enige moeite.

Hun voortdurend zien in de diepte van de wijsheid van het goddelijk regeren en naar buiten in de wonderen van de wereld, die zich voor hen uitbreiden, door middel van de ogen, die naar buiten en naar binnen naar de troon zijn gekeerd, brengt hen in een zalige onrust van loven en prijzen dag en nacht.

De woorden van hun lofgezag hebben driemaal drie afdelingen:

heilig heilig heilig de Heere God de Machtige die was en die is en die komen zal.

De Heilige en Allerhoogste, de Heere en God die de Almachtige heet, wordt driemaal geprezen als de God, die leeft van eeuwigheid tot eeuwigheid, die ten allen tijde alle dingen draagt en ten oordeel komt; dus niet om de Drie-eenheid klinkt het "heilig" driemaal, maar het verheerlijkt Hem als degene, die was, die is en die komt. Driemaal vinden wij ook het werkwoord, het geeft hier de heerlijkheid van God te kennen in het verleden, het tegenwoordige en het toekomstige.

De eigenschappen, die hun allen gemeen zijn, zijn deze: En de vier dieren hadden elkeen voor zichzelf zes vleugels rondom, waardoor hun vaardigheid in hun werk te kennen gegeven wordt; zendt God hen hier of daar heen, is er nu dit, dan dat te doen, zij hoeven zich niet om te keren als een vogel, die maar twee vleugels heeft, maar zij hebben rondom vleugels, zij zijn meteen gereed tot alles en aan het werk, eer men omziet en doen het werk met diep ontzag voor God en nederigheid bij zichzelf en al vliegende en ijverig ten opzichte van de gemeente. En waren van binnen vol ogen. Zij waren vol ogen, niet alleen van voren en van achteren, maar ook van binnen; zij waren met het goddelijk licht inwendig in de ziel verlicht, zij kenden, wisten en smaakten zelf de hemelse verborgenheden, die zij anderen predikten, zodat ze uit hun eigen schat oude en nieuwe zaken konden voortbrengen. En hebben geen rust dag en nacht. Zulke liefde, zulke zoetheid hadden ze in de verheerlijking van God, zulke betamelijkheid en zulke verplichting zagen ze daarin, dat zij er niet moe van werden en iedere gelegenheid daartoe waarnamen, zeggend: "Heilig, heilig, heilig is de Heere God! " De heiligheid van God heeft een bijzondere indruk op het hart van Zijn dienaren, die ze niet uitdrukken kunnen en die ze nochtans pogen uit te drukken, zo herhalen ze het woord heilig tot driemaal toe, dat soms ook ziet op de Heilige Drie-eenheid en voegen daarbij Zijn almacht in eeuwigheid. De Almachtige, die was en die is, en die komen zal! Hetgeen Jesaja 6 van de engelen gezegd wordt, wordt hier gezegd van de leraars. Zij hebben hetzelfde werk, namelijk God te verheerlijken, dat is, hun beider einde. Dit leert de Heere Jezus bidden: "Uw wil geschiede, zoals in de hemel, zo ook op de aarde.

9. En wanneer (zo vaak als) de dieren, de levenden, bij de verdere gezichten heerlijkheid en eer en dankzegging gaven Hem, die op de troon zat, die in alle eeuwigheid leeft.

10. Zo vielen de vierentwintig ouderlingen, zich ook van hun zijde verootmoedigend (vs. 4) voor Hem, die op de troon zat, neer en aanbaden Hem, die leeft in alle eeuwigheid en wierpen, in eerbied voor de goddelijke majesteit, waaraan alle eer toekomt en waaraan zij alles te danken hebben (Ps. 115: 1. 2 Kor. 3: 5, hun kronen voor de troon. Zij hieven het loflied van de Schepper, dat in het rijk van de natuur klinkt, aan, evenals daarna (Hoofdstuk 5: 8 vv.) de hele schepping het lied, dat uit het rijk van de genade klinkt, overneemt, zeggende:

11. U, Heere, bent waardig te ontvangen de heerlijkheid en de eer en de kracht; want U heeft alle dingen geschapen en door Uw wil zijn zij en zijn zij geschapen. U alleen bent de Zelfstandige en Algenoegzame; alles wat buiten U is heeft daarentegen door U zijn aan zijn ontvangen en dankt aan U zowel zijn hele zijn als zijn oorsprong.

Met de vertegenwoordigers van de schepping, de vier wezens, stemmen de vierentwintig oudsten, de vertegenwoordigers van de verlore mensheid, in het loven van God samen. Toch ziet hier de lof van de ouderlingen niet op de verlossing zelf, dat pas Hoofdstuk 5: 9 vv. Re

plaats heeft, maar op de macht en heerlijkheid van God, die in de schepping geopenbaard is, zodat de woorden van de ouderlingen met de lof van de vier levende wezens evenals met de betekenis van het hele visioen in schone harmonie zijn. Dit is zeker niet zonder te zien; zoals in vs. 8 uitdrukkelijk is aangeduid en in het algemeen de grondslag is, dat de almachtige God, die de aanvang van alle dingen heeft gemaakt, ook de voltooiing ervan maken zal.

Johannes ziet hier de levende God niet als de wereldschepper, maar als de wereldbeheerser, die ten gerichte komt (Hoofdstuk 14: 7). Dat echter bij het gericht ook sprake is van de schepping heeft daarin zijn oorzaak, dat de oordelen van God de herstelling van alle werken van God ten doel hebben.

Eigenaardig is het, dat hier, evenals ook elders in ons boek, alleen bij de aanbiddenden uit de mensheid, maar nooit bij het loven van de Engelen het directe aanspreken aan God voorkomt. De levenden riepen "heilig is God"; deze ouderlingen spraken: "U bent waardig". Zou hier niet een aanwijzing zijn dat de verlost en uit de mensheid in nog nadere betrekking tot God, in meer onmiddellijke kinderlijke betrekking tot Hem staan, dan zelfs de engelenwereld?

Opmerkelijk is de algemene heerschappij van het drietal in vs. 8-11 "heilig, heilig, heilig de Heere, God, de Almachtige die was, die is, die komt; heerlijkheid, eer, kracht; zij vallen neer, zij aanbidden, zij werpen; U heeft geschapen, zij zijn, zij zijn geschapen.

De Cherubs geven eer en dankzegging aan Hem, die op de troon zit aan God, terwijl zij Zijn alles te boven gaande grootheid en heerlijkheid erkennen; zij brengen Hem dank, omdat Hij hen geschapen heeft, benevens alle schepselen op aarde, die zij vertegenwoordigen. De dank van de ouderlingen wordt toegebracht voor de almachtige kracht van God, die zich in de schepping en onderhouding van alles openbaart. Dat zij hun kronen voor de troon werpen, ontstaat uit het levendig gevoel van hun geringheid en onwaardigheid voor God en uit eerbied voor de goddelijke heerlijkheid, die hen geheel en al vervult. Geef u ook, mijn ziel, voor God alleen de eer voor alles, wat u bent en heeft!

Het is blijkbaar het lied van de schepping, dat hier gezongen wordt; het lied van de verlossing zal ons daarna toeklinken, wanneer het Lam op dit hemels toneel verschenen zal zijn. (V. D. PALM).

De ouderlingen, de hele gemeente van God en zo de hele kerk voorstellend, bogen zich eerbiedig voor de Heere neer, de grootste tussenruimte, die daar was tussen God en hen, ziende en erkennend. De Heere, zo heilig en heerlijk, en zij zo nietig, dit verwekte in hen eerbied voor God en verootmoediging van zichzelf; zij aanbaden Hem in erkenning van die heerlijkheid en erkenden, dat alles, wat zij waren en hadden van Hem en door Hem en tot Hem was en dat de eer en heerlijkheid Hem alleen toekomt. Zij wierpen hun kronen, hun eer en heerlijkheid voor Hem neer, meer behagen hebbend in God heerlijkheid te geven, dan zelf op tronen te zitten en kronen te dragen; omdat alles, wat zij waren en hadden, van Hem was, zo wilden zij het alles ook voor Hem hebben en in Hem doen eindigen. Zij vergenoegden zich niet met de inwendige erkenning en met de ootmoedige gebaren, maar zij voegden hun stemmen daarbij, zeggende: "U Heere, bent waardig te ontvangen de heerlijkheid en de eer en de kracht. Het was niet alleen hun liefde om God te verheerlijken; maar zij erkenden, dat de Heere het waardig is, dat het Hem toekomt wegens Zijn inwendige volmaakheden, wegens Zijn heerlijkheid, soevereine Opperheid en Almacht, die zich vertonen in de schepping en voortbrenging van alles, want U heeft alle dingen geschapen en door Uw wil zijn ze en zijn ze geschapen! Alles wat er is, heeft zijn begin uit Hem en daarom is het betamelijk, dat ook alles

tot Zijn eer zij en dat ieder redelijk schepsel Hem prijst, Zijn zaligheid heeft in de erkenning van Zijn heerlijkheid, die zich in de schepping van hemel en aarde opdoet. God hoefde niet te scheppen, maar het is Zijn vrije welbehagen geweest. Hij had bij Zichzelf besloten wat Hij wilde scheppen, wanneer, hoedanig en waartoe ieder schepsel zou zijn. Deze soevereine wil erkennen ze, hebben daarin blijdschap en prijzen God daarover. De Heere heeft alles gewrocht omwille van Zijn wil; ja, ook de goddeloze tot de dag van het kwaad (Spr. 16: 4).

HOOFDSTUK 5

CHRISTUS, DE LEEUW EN HET LAM, DIE HET VERZEGELDE BOEK OPENT, WORDT IN EEN NIEUW LIED GEPREZEN

II. Vs. 1-14. In het verder verloop van het gezicht is niemand ook geen van de hemelse machten, in staat, een met zeven zegels gesloten boek, dat Hij, die op de troon zit in Zijn rechterhand houdt, open te doen, opdat de inhoud van hetgeen op de toekomst van het rijk van God betrekking heeft, zijn loop heeft. De heilige ziener weent er over en wordt door een van de vierentwintig ouderlingen door het wijzen op Hem, die overwonnen heeft opgericht, waarop dan een lam verschijnt, dat nog de sporen van het slachten aan zich draagt en het boek overneemt om de zeven zegels open te breken. De hele hemel verheerlijkt de majesteit van dit ogenblik door een liturgische godsdienst, die voor de troon van God en ter ere van het Lam wordt gehouden.

1. En ik zag in de rechterhand van degene, die op de troon zat, van God de Vader, wie alle macht toekomt in de hemel en op de aarde, om de wereld te regeren en de toekomst te beschikken, a) een boek, een lang perkament, over eenstaf samengerold, geschreven van binnen en van buiten. Het was beschreven niet alleen op de inwendige vlakke, die naar de staf gekeerd was, maar ook, omdat de rijke inhoud daar geen ruimte genoeg had gevonden, aan de zijde, die zich naar buiten bevond. En het was verzegeld aan het onderinde van de rol, langs de hele staf met zeven zegels, zodat pas na het openen van al deze zegels het boek kon worden ontrollt.

a) Ezechiël. 2: 10

Deze rol heeft de Heere eigenlijk niet in de hand, maar, zoals er staat, op de hand. Zij ligt op Zijn open rechterhand, terwijl Hij haar zoals het ware aanbiedt en wacht, of iemand waardig zal zijn die te nemen en te openen. Dat het echter bij dit openen niet zozeer te doen is om bekendmaken van de inhoud, als wel om volvoering van de daarin vervatte raadsbesluiten, daarop wijst de hand, in het bijzonder de hand, die tot handelen geoefend is, de rechter, die het boek voorhoudt. Een boek is de verzameling van aaneengeschakelde gedachten, de somma van hetgeen iemand bij zichzelf overlegt en besloten en wat hij vervolgens op schrift heeft gesteld, omdat het daarbij blijven moet en anderen zich daarnaar moeten richten. Dit boek bevat de gedachten en raadsbesluiten van God, die Hij reeds sinds lang op schrift heeft gesteld door het profetische woord van het Oude Testament en waarbij het ook moet blijven alles, wat verder op aarde in het rijk van de genade gebeurt, moet zich daarnaar regelen en er kan niets geschieden, wat niet vervulling van het voorspelde zou zijn. Dat dit zo is en wij niet, zoals de uitleggers willen, aan een pas geschreven boek met een geheel nieuwe inhoud, die nog eerst zou moeten worden bekend gemaakt, moeten denken, volgt bepaald deels uit de vorm van het boek, welke die van de heilige boeken van Israël is (Luk. 4: 17) en de schrift in die zin, zoals het woord in MATTHEUS. 22: 29 Luk. 24: 27 Joh. 2: 22; 5: 39; 7: 15 en 28 gebruikt wordt, voorstelt, deels uit de omstandigheid, dat na de opening van het zevende zegel in Hoofdstuk 8: 1 ook niet op een enkele plaats staat, dat de ziener in het boek zou hebben gelezen, of dat door iemand daaruit iets zou zijn gelezen. Johannes weent vervolgens (vs. 4), dat niemand waardig werd gevonden het boek te openen en te lezen, noch er in te zien. Dat het hem er niet om te doen is, om de nog onbekende inhoud te vernemen, maar om iets anders, zullen wij bij de plaats zelf moeten duidelijk maken. Hij kan natuurlijk alleen de buitenzijde zien; maar daarop, dat ook deze, de achterzijde, beschreven is, komt het boven alles aan. Dat de binnenzijde beschreven is spreekt vanzelf; is datzelfde het geval met de

buitenzijde, dan is aan de ene zijde de inhoud zo rijk, zo groot van omvang geweest, dat de ene, gewoonlijk gebruikte zijde niet voldoende was om die op te nemen; aan de andere zijde is echter het boek nu ook vol geschreven, er kan niets meer bijkomen, men zou een nieuwe perkamenten rol moeten beginnen, als men de inhoud wilde vermeerderen en dat moet niet geschieden, zoals vooraf het sluiten met zeven zegels te kennen geeft. Inderdaad is dan ook het schrift reeds in de tijd, dat Johannes de Openbaring ontvangt, in materieel opzicht gesloten. God voortijds, vele keer en op velerlei wijze gesproken hebbend tot de vaders, heeft in deze laatste dagen gesproken door de Zoon. Iets dat hier boven gaat, dat in de Schriften van het Oude Testament reeds staat en door de mond van Jezus Christus in de dagen van Zijn vlees de bevestiging en nadere bepaling heeft verkregen, verder door Zijn werk vervuld is geworden, kan de ziener niet worden meegedeeld, dat weet hij en ziet hij afgebeeld voor zich in de rol van het boek, die in- en uitwendig beschreven is met zevenvoudige zegels gesloten. Maar dit slot van zegels heeft daarom nog zijn andere betekenis, de hoofdzaak is daarbij nog iets anders. Onder zegels kan men iets leggen met het doel, dat van buiten af niemand er bij komt en het ongemerkt wegneemt, om het in zijn bezit te nemen, of er kennis van te nemen (Deut. 32: 33 Jer. 32: 10 v. Dan. 12: 9). Dat dit doel niet bestaat en het boek daarom gesloten is, opdat niemand, die het niet waardig is, het zou opendoen en zijn zegels breken, daarin leest en de inhoud leert kennen, blijkt uit de juiste bepaling van deze inhoud, die niet bestaat in nieuwe verborgenheden, groter dan die, die in het profetische woord reeds geopenbaard zijn (Rom. 16: 25 v. 1 Kor. 4: 1), zoals overal slechts van een voltooiing van de verborgenheid van God (Hoofdstuk 10: 7), niet van een verdere onthulling ervan sprake is en zelfs de voorstelling van de laatste dingen, die daar geschieden, slechts als de wederopvatting en nauwere ontvouwing van Oud-Testamentische profetie optreedt (Hoofdstuk 18: 2 v. ; 19: 13, 15 en 17; 20: 8 v. ; 21: 1 vv. Wij moeten dus het andere doel beschouwen, waarom iets onder zegels wordt gelegd; en dat is volgens Job 9: 7 Dan. 9: 24 (de sterren verzegelen, dat zij geen licht geven en de zonde verzegelen, dat zij niet verdoemen) dit, dat wat achter het slot wordt gedaan, zijn kracht en werking niet doet gelden. Bedenken wij, bij welk keerpunt in de geschiedenis van het rijk van God Johannes de Openbaring ontvangt, namelijk in de tijd, als het oordeel van God over Jeruzalem en de tempel en over dat volk, waaraan alle beloften geschonken zijn en waarom zich Mozes en alle profeten als om hun middenpunt bewegen, worden volbracht, dan begrijpen wij wel, wat de zeven zegels, die het boek sluiten, moeten betekenen. De oordelen, die nu zullen losbarsten, hebben, zo daarbij alleen de gerechtigheid van Hem, die op de troon zit, moest beslissen, zo'n kracht en werking, dat de gezichten en voorspellingen van de Schrift volkomen en voor altijd in die zin verzegeld zouden zijn, dat zij nooit tot hun laatste en zalige voltooiing konden komen. Zij houden die onder volledige afsluiting, zodat het met deze gedaan is en niemand in de hemel of op aarde of onder de aarde kan die afsluiting verbreken; het is uit met het verbond, dat God met Israël heeft gemaakt en daarom ook met de raadsbesluiten van Gods genade voor de overige mensheid; de Schrift, in zoverre die van de laatste dingen, van een voltooiing van het geheim van God handelt, kan nu niet meer worden vervuld. Dit is zeker een gedachte, die vreemd geworden is; men heeft zich gewend, bij het bespreken van de leer van de laatste dingen, van Israël en zijn betekenis voor het rijk van God zo goed als geheel af te zien en de kerk, uit de heidenen vergaderd, zonder meer en met volkomen gelijke rechten in de plaats van het uitverkoren volk van God te stellen, waarvoor alle beloften voor de toekomst zijn, zodat de Joden, zo velen van hen nog zalig worden, niet zonder ons volmaakt zouden worden. Volgens de hele profetie van de Schrift, als men ze slechts wilde nemen zoals zij luidt, en haar woorden niet zo veel een andere zin opdrong, als men ze opvatte zoals men ze onbevooroordeeld opvatten moet, is het integendeel omgekeerd. Wij Christenen uit de heidenen kunnen niet volmaakt worden zonder de Joden en de toekomstige stad, waarop wij wachten, kan geen andere zijn dan een nieuw Jeruzalem (Hoofdstuk : 21: 2). Moest de geschiedenis van het rijk van God bij Israël, waarin

alle geslachten op aarde gezegend moeten worden en waarvan alle heil tot aan het einde van de wereld komt, met een Jeruzalem eindigen, dat alle profeten gedood heeft, die worden gezonden, dat ook Christus zelf aan het kruis heeft genageld en aan alle boden zich heeft vergrepen en nu tot straf voor zijn zonde voor altijd verloren is, dan was er geen rijk der heerlijkheid meer; want de Schrift kan toch niet gebroken worden, zij is van het begin tot het einde van die aard, dat men telkens beloften vindt, die Israël aangaan en waaraan het overige van de mensheid alleen in en met Israël deel heeft. Deze te verzwakken door ze anders te willen verklaren, of de woorden in een andere vorm te willen gieten, dan zoals God ze heeft gegeven, dat heeft zich tot hiertoe reeds veelvuldig gewroken en zal zich verder wreken, als men niet leert, plaatsen zoals die in Rom. 11: 11-36 met grotere ernst dan tot heden ter harte te nemen.

Het boek, dat in de hand van de Oppermonarch gezien werd, was niet gelijk aan de onze, die, uit losse vellen bestaande, met elkaar tot een geheel verenigd worden, maar een boekrol, zoals de ouden gebruikten, die ineengerold en weer een voor een ontrolde kon worden. Wij zouden om deze reden liefst lezen, dat dit boek, uit zeven vellen bestaande, van binnen met prentenverbeeldingen, zoals het vervolg leren zal, beschreven en van buiten elk met een zegel en dus met zeven zegels toegesloten was.

Dit boek was in de rechterhand van God de Vader, die het alles in Zijn eeuwige raad besloten had, wat daarin stond. Hij zou het ook alles uitvoeren, zodat dit boek is het boek van de besluiten van God; niet van alle, maar van die besluiten, die God over de kerk van die tijd af besloten had en dat zover, als Hij ze aan de kerk wilde openbaren; niet alleen wat over de zegels geschieden zou, maar ook onder de bazuinen en onder de fiolen, want het laatste zegel geeft de bazuinen uit; en uit de laatste buis komen de fiolen voort en volgen zo eigenlijk na elkaar, zodat het laatste zowel als het eerste in dit boek geschreven is. Dit boek, deze rol, was niet alleen aan de ene zijde van binnen beschreven, maar ook van buiten; het hield alles in, daar kon niets uitgedaan en niets bijgedaan worden, daar was geen plaats meer over, het was volgeschreven, het was opgerold, gebonden en met zeven zegels verzegeld, waardoor het met het goddelijk gezag was bevestigd en tot die tijd toe verborgen gehouden en hield zeven verborgenheden in.

2. En ik zag een sterke engel, een engel van buitengewone majesteit en kracht, dezelfde, die ook in Hoofdstuk 7: 2; 10: 1; 18: 1, 21; 19: 17 en 20: 2 optreedt, uitroepende met een grote stem, die door de hele wereld, in hemel en op aarde weerklonk: Wie is waardig en op grond van die waardigheid nu ook in staat het boek te openen en zijn zegels open te breken, opdat hij zijn inhoud ontvouwt, als hij het uit elkaar rolt?

3. En niemand a) in de hemel uit het getal van de heilige engelen, noch op de aarde, uit het getal van de mensenkinderen hier beneden, noch onder de aarde, uit het getal van de gestorvenen in het dodenrijk, dus in elk gebied van de schepping (Fil. 2: 10), kon het boek openen, noch het (in)zien, om de inhoud te leren kennen, ten einde die te volvoeren. Dit bleek daaruit, dat zich niemand aanmeldde op de vraag van de engel.

a) Openbaring 5: 13

4. En ik weende zeer, dat niemand waardig gevonden was om het boek, waarvan ik wist, dat het aller troost voor het heden en alle hoop voor de toekomst van de gelovigen in zich sloot, te openen en te lezen (de woorden "en te lezen" worden in de beste handschriften niet

gevonden), noch het in te zien, (ten onrechte hebben onze staten-vertalers ingevuld "in", het moet zijn "te bezien",) hoe het volgens zijn reeds bekende inhoud zou worden verwezenlijkt.

Johannes weent uit zwakheid van het geloof en twijfelmoedigheid van de Geest. De geduchte heidense macht van het Romeinse rijk had zich op de kerk geworpen en bedreigde haar met verdelging van de aardbodem; want het was door God aan dat rijk gegeven, tegen de heiligen te strijden en hen te overwinnen. De kerk van de Heere Jezus scheen op het uiterste te wezen. O, hoe vol vrees en vertwijfeling was het tegenwoordige en hoe donker het uitzicht in de toekomst! Geen antwoord op de vragen daarnaar! Daarom weent Johannes. Het was hem, als was de Heere Jezus dood en als stond Hij niet aan het hoofd van de schepping! Zijn zwak geloof schonk hem niet meer troost, dan het wegwijnend licht schijnsel in een huis geeft. Maar nu wordt hij en wordt met hem de gemeente van de Heere vertroost met de openbaring van voorspellingen. En nog heden ten dage moet de getrouwe Heer dat zelfde doen over hen, die wenen over de gevaren, waaraan de kerk blootstaat. Hij zelf moet hun het boek van Zijn voorspellingen ontsluiten en hun openbaren de dingen, die geschieden zullen. Werd het Openbaringsboek niet zonder tranen geschreven, het wordt ook niet zonder tranen verstaan; en dit boek zal wel altijd dicht verzegeld blijven voor de onverschilligen en verharderen, die niet delen in de droefheid van de apostel over de lijdende, vernederde, vertrapte kerk. Maar zij, die daar neerzitten aan de rivieren van Babel en wenen bij het denken aan Sion; zij zijn het, die in dit boek de stem vernemen van Jezus, die als van de hemel tot hen spreekt en verstaan wordt in het binnenste van hun gemoed.

Johannes barstte in tranen uit; want hij was met een zeer grote begeerte aangedaan om de dingen en uitkomsten van de toekomstige tijd te kennen, omdat hij begreep dat die openbaring zeer nuttig voor de kerk zou zijn. Ja, hetgeen hier van Johannes wordt gezegd, moet van de kerk zelf worden verstaan, die door de geliefde apostel van Christus hier wordt voorgesteld. De kerk heeft zeer grote reden van rouw en droefheid, zolang Gods raad aangaande de dingen van de toekomstige tijd voor hen verborgen is; hetzij dat God zelf tot dusverre Zich niet verwaardigd heeft, die aan de kerk uit te leggen, hetzij dat het geopenbaarde niet wordt verstaan. Want als de kerk echt is het uitverkoren volk van die God, die wij eren als Bestuurder van het heelal, moet het haar tot schaamte zijn, de raad niet alleen van die Koning, maar ook van haar Vader en Vriend niet te weten en met de wereld in de duisternis te verkeren. Daarentegen zal het tot eer en troost van de kerk zijn, de lotgevallen van de toekomstige tijd te kennen en te doorgronden, die voor wereld en vleselijke mensen verborgen zijn.

Er worden drie zaken genoemd: "Opendoen, lezen en inzien. " Geen mens kan opendoen; niemand is daartoe machtig dan alleen de Zoon van God zelf. Niemand leest en verstaat Gods oordelen volkomen, dan de Zoon en degenen, die het de Zoon openbaart, of voor zoveel Hij ieder openbaart. Niemand ziet daarin, d. i. niemand kan Gods werken en oordelen aanschouwen, tenzij hij eerst met de Geest van Christus vervuld en erdoor gereinigd is. Van Hem moeten wij dan genade bidden, opdat wij verkrijgen mogen, Zijn oordelen te verstaan, voor zoveel ons nodig is en dat wij over die ook goddelijk mogen oordelen.

5. En een van de in Hoofdstuk 4: 4 genoemde ouderlingen, dus een van degenen, die de vrucht van de overwinning van Christus tot zaligheid voor Gods troon reeds smaken, zei tot mij: "Ween niet, zie de Leeuw, die uit de stam van Juda is, a) de wortel van David, Hij, van wie in Gen. 49: 9 en Jes. 11: 10 is geprofeteerd, heeft, zoals u weet, door zegerijk volbrengen van het verlossingswerk (vs. 9), overwonnen. Deze heeft door zo'n behaalden zegepraal, waarvan wij hemelingen de buit zijn, ook de waardigheid en de macht ontvangen, om het

boek te openen, over welks gesloten zijn u zich bekommerd maakt en om zijn zeven zegels open te breken, zodat het verbond van God met Zijn volk niet vernietigd is, alhoewel het nu als achter slot en grendel gelegd is en zonder verdere hulp van de overwinnaar zijn kracht niet kan betonen.

a) Rom. 15: 12 Openbaring 22: 16

Als de uitleggers zeggen: "een sterke engel moest daarom hier worden ingevoerd, omdat hij een herauten-woord moest uitspreken, dat de hemel, de aarde en de onderwereld moest doordringen", dan zeggen wij nog daarop: zo een is er onder alle geschapene wezens niet, wiens kracht zo groot zou zijn en dan blijkt vanzelf, dat deze sterke engel geen ander is dan Christus de Heere zelf. de heilige ziener moet de hoogheid van Hem, die alleen het boek kan openen, echt duidelijk voor de geest staan. Hij verkondigt deze dan in eigen persoon daardoor, dat, voordat Hij later als het Lam verschijnt, zoals het gedood was, Hij alle schepselen in de hele wijde wereld oproept, om het werk te volbrengen, als iemand onder hen dat mocht kunnen en hen tot belijdenis van hun onvermogen brengt door op Zijn vraag te zwijgen. De bedoeling van Gods genade is zeker, dat het boek niet verzegeld blijft, maar zijn zegel wordt afgebroken, opdat het van de staf worde afgerold. Zijn gerechtigheid heeft aan het boek de zegels gehecht; de oordelen, die moeten komen, bewerken een vast slot, zodat men in het boek, zoals het nu is, niet kan zien en niets van de inhoud met zodanige ogen kan lezen, die de verwezenlijking van hetgeen beloofd is, gewaar worden. Maar Zijn grote heerlijke barmhartigheid zou graag de zegels geopend zien door de hand van Een, die daartoe waardig is. Daarom houdt Hij het boek voor, opdat diegene het neemt, die waardig bevonden wordt. Nu kan over dit waardig zijn geen schepsel, geen geschapen engel beslissen; dat kan alleen de Zoon, van wie de Vader al het oordeel heeft overgegeven. Omdat deze echter tevens de alleen waardige is en Hij toch niet onmiddellijk zelf de waardigheid Zich kan toekennen, doet Hij het indirect door Zijn oproeping. Hij, die Zichzelf waardig mocht rekenen, moet toetreden; en als niemand te voorschijn komt, wordt duidelijk, dat door het eigen geweten ieder zijn onwaardigheid duidelijk wordt. Terwijl Hij daarentegen in de gedaante van het Lam toetreedt, moeten alle anderen Hem van Zijn waardig zijn getuigenis geven (vs. 11 v.). Het aanzien alleen van het Lam, dat gedood was, zet alles wat in de hemel en op aarde en onder de aarde is, in blijde verrukking en in aanbiddende verering, waardoor wij nog meer bepaald herinnerd worden aan Fil. 2: 8-11

6. En ik zag, toen ik Hem, van wie de ouderling had gesproken, nu ook voor mijn ogen zou zien, hoe Hij volbrengen zou, wat hier werd bedoeld en zie, in het midden van de troon en van de vier dieren en in het midden van de ouderlingen, in de ruimte, welks middenpunt de troon met de vier levende wezens en welks omgeving de 24 tronen van de ouderlingen vormden en Zich dus als Middelaar stellend tussen God en Zijn volk, een Lam, staande als geslacht, met de lidtekens van Zijn slachting (Hoofdstuk 13: 8). Het vertoonde Zich aan mij, hebbende, als zinnebeeld van de verleende macht en wijsheid (Matth. 28: 18 Openbaring 3: 1), zeven hoornen en zeven ogen, die zeven ogen zijn de zeven Geesten van God, die uitgezonden zijn in alle landen, om die met goddelijke invloed door te trekken (Hoofdstuk 1: 4; 4: 5).

Nu verschijnt de Leeuw (vs. 5), de machtige, tegen welke niemand zich kan verheffen; de Overwinnaar; hoe vreselijk zal het zijn hem aan te zien. Maar ziedaar, een "lammetje", (zo wordt overal in de Openbaring gevonden, Hoofdstuk 5: 8, 12 v. ; 6: 1, 16; 7: 9, 14; 12: 11; 13: 8; 17: 14 terwijl overal elders "lam" staat (Joh. 1: 29, 36. 1 Petrus 1: 19 Hand. 8: 32 Verg. Joh. 21: 15), verschijnt in plaats van de leeuw en wel "als geslacht. " Dat is de slag, waarmee de Leeuw heeft overwonnen, dat Hij Zich als Lam heeft laten slachten. In de almacht van de

lijdende liefde heeft Zich alleen het grote van Zijn almacht kunnen betonen. Het verkleinwoord "lammetje" dient dus tot versterking van het contrast met de Leeuw.

Hoe groot ook de tegenstelling tussen de Leeuw en het Lammetje voorkomt, is er toch een diepe harmonie van de beide voorstellingen aanwezig; want evenals het in vs. 5 veronderstelde strijden van de Leeuw, d. i. Zijn geduldig lijden en sterven met het geslacht worden van het Lammetje samenvalt, is aan de andere zijde ook de verkregen overwinning van de Leeuw, die in de opstanding openbaar geworden is, in het Lammetje waar te nemen, terwijl het staat als geslacht, namelijk als zo een, welks nog zichtbare lidtekenen het vroeger geslacht zijn aanwijzen.

Het is voor een krijgsman iets roemvols en niet iets, dat hem misstaat, als hij een lichaam heeft, dat met wonden getekend is. Zo is het ook voor de Heere Jezus een grote eer, dat Hij Zich als het geslachte Lammetje vertoont en voor hen, die Hem aanhangen en navolgen, is het een bestendige herinnering aan hetgeen Hij voor hen gedaan heeft.

Evenals in vs. 5 de Leeuw aan het Lam voorafgaat, zo wordt ook hier, doordat de zeven horens vooraanstaan, gewezen op de hele volheid van goddelijke macht en sterkte, waarmee Christus tot verderf van Zijn vijanden en tot zaligheid van de Zijnen is toegerust; want de hoornen zijn in het Oude Testament een vast symbool van zegevierende kracht (Ps. 148: 14). Het zevental van de hoornen wijst aan, dat deze sterkte in de hoogste volheid bij Hem aanwezig is. Dat het Lammetje de zeven Geesten van God (Hoofdstuk 1: 4; 4: 5) heeft (verg. Hoofdstuk 3: 1) wijst daarop, dat de Geest van de Vader ook de Geest van de Zoon is, dat alle goddelijke krachten Hem ten dienste staan, dat Hij met de hele volheid van de goddelijke almacht is toegerust. Als nu de zeven geesten worden voorgesteld als die, die gezonden worden over de hele wereld, dan stelt deze aanwijzing, die op Zach. 4: 10 twijfel, dat hier niet van de Geest van God als persoon, in de eenheid van het goddelijk wezen, maar in Zijn verschillende werkingen sprake is. Zij vormt een krachtig bolwerk tegen wanhoop voor de kerk bij het zien van de dreigende wereldmacht. Al moge de hele wereld zich tegen haar verheffen, Christus, haar hoofd, heeft de zeven Geesten van God, die over de hele aarde worden gezonden en wier geheimen, vaak diep verborgen, maar onweerstaanbare invloed niets op aarde, al stelt het zich ook nog zo te weer, terughouden kan.

De zeven hoornen dienen het Lam tot betoning van Zijn onweerstaanbare macht, die elke hinderpaal omverwerpt tegenover alles, wat zich tegen het raadsbesluit van God stelt. De zeven ogen zijn om getrouw, bewarend en leidend opzicht te hebben over allen, in wie het raadsbesluit van God tot zaligheid moet worden volbracht. Als het geslachte Lam heeft Christus de weg tot volmaking gebaad, als bezitter van de zeven hoornen en van de zeven geesten van God is Hij ook in staat, de wereld werkelijk tot die volmaking te brengen.

Omdat Christus de Geest heeft, daarom ziet Hij alles, ook de dingen op aarde, waarheen de Geest wordt gezonden (1 Kor. 2: 10), het drijven van Zijn vijanden, de toestand van de Zijnen enz.

Eer de visioenen van de toekomst volgen, moet de hoogheid en heerlijkheid van Jezus Christus, de oneindige afstand tussen de Zoon van God en de voornaamste hemelgeesten, voor de hele schepping openbaar worden. De sterke engel, die tot hemel, aarde en onderwereld de oproeping richt: "Wie is waardig het boek te openen?" bekent daarmee zijn eigen onwaardigheid. Een algemeen zwijgen van het hele heelal bewijst het gemis van alle schepselen aan de nodige kennis, om de besluiten van God te verstaan, aan de nodige macht

om ze ten uitvoer te brengen. De grote vraag (question brulante) van alle tijden en zonder dat zij het vermoeden, van alle volken, schijnt onopgelost te zullen blijven. De diepe smart van Johannes daarover, omdat het raadsbesluit van God aangaande Zijn medemensen, in weerwil van Jezus' lijden en sterven, onuitgevoerd moest blijven, wordt door het kinderlijk wenen van de hoogbejaarde ziener uitgesproken. Jezus zelf heeft in de dagen van Zijn verblijf op aarde, in het volle gevoel van de ellende van deze zondige wereld geweend. Zo schreit ook Zijn boezemdiscipel hier in de geest, omdat de jammer van de mensheid door de onuitvoerbaarheid van het goddelijk raadsbesluit dan niet voor immer opgeheven zal kunnen worden. Hoe ongelijk aan de oude Johannes, zo begerig om met de inhoud van de zeven zegels kennis te maken, zijn degenen, die het onderzoek van het boek van de Openbaring niet alleen verwaarlozen, maar ook minachtend daarop neerzien. Een van de ouderlingen, de discipel wellicht het meest nabij, spreekt tot Johannes: "Ween niet! " De ouderlingen weten reeds wat straks op handen is, ofschoon ook zij zich zo-even onwaardig moesten bekennen. Ween niet! Dat klinkt opbeurend en liefelijk. Sinds Christus overwonnen heeft, is het wenen, hoewel bij zondaren geen ongehoorde zaak, toch niet meer de uitdrukking van vertwijfelend smartgevoel, wanneer wij Hem, zoals de weduwe te Naïn, tot onze Trooster wensen te bezitten. "Zie de Leeuw uit de stam Juda, de wortel van David heeft overwonnen, om het boek te openen en zijn zeven zegels open te breken. " Zie, iets ongehoords en nieuws; zie, Eén is de waardige in Gods uitgestrekt heelal, de grote Overwinnaar, de Leeuw uit Juda's stam. Het is Jezus, die als Overwinnaar aan het kruishout de mensheid met God heeft verzoend; die het raadsbesluit van God op aarde heeft volbracht; die het ook verder van uit de hemel volvoeren zal; die de zaligheid voor zondaren verworven heeft en nu ook de zondaren tot de zaligheid zal brengen. "Een jonge leeuw is Juda", aldus begroette Israël een onder de oudsten van zijn zonen, die tot de eer was uitverkoren om stamvader van de beloofde Messias te zijn (Gen. 49: 8-10). In zijn elfde Hoofdstuk noemt Jesaja dezelfde Beloofde aan de vaders: het rijstje uit Isai's afgehouden tronk (Jes. 11: 1) en later de wortel van Isai; ook Jezus noemt Zich (Openb. 22: 16) de Wortel van het geslacht van David, Degene, door van wie niet alleen, maar ook om Wiens wil het geslacht van David heeft bestaan. Nu wordt de Christus in het midden van de troon en van de vier wezens en in het midden van de 24 ouderlingen in de merkwaardige zinnebeeldige gestalte van een Lam (letterlijk: van een Lammeke) zichtbaar en wel van een geslacht Lam, dat nog de verse sporen van Zijn slachting in het lichaam omdraagt. Als Lam is Hij het zinnebeeld van de argeloosheid, eenvoudigheid en onschuld, vooral van stille lijdzaamheid. "Zie het Lam van God, dat de zonde van de wereld wegdraagt", getuigt de Doper, die Hem met de vinger aanwijst. "Als een Lam is Hij ter slachting geleid", profeteert Jesaja. Het Lam heeft zeven hoornen, het teken van volkomen macht; zeven ogen, het kenmerk van volmaakte wijsheid. Het bezit zo de twee vereiste hoofdeigenschappen van de Koning van het heelal. Uit de verborgen nabijheid van de ongenaakbare en onzichtbare God treedt het Lam voor de ogen van de mensheid op. Van de Vader heeft het de zeven hoornen of alle macht; van de Heilige Geest de zeven ogen, de zevenvoudigen, door Jesaja zo heerlijk geschilderde Geest van de Heere, die alle gemeenten over de hele aarde tevens verlevendigt en vervult. Wonderbare vereniging! Lammerenaard, zachtmoedigheid en geduld en alle macht en alle wijsheid in één persoon. Dat geeft Zijn schapen de hoop op een vriendelijke Herder, die toch ook voor hen Zijn leven gelaten heeft; en op een Koning, die Zijn vrienden en kinderen beschermt en bewaart, maar voor Zijn vijanden vreselijk en ontzaglijk is. Als een Lam, dat voor ons geslacht is en daarom macht over alle mensen en over Zijn vijand de duivel ontvangen heeft, opent Hij de zeven zegels en regeert tot aan Zijn terugkomst. Deze geheimnisvolle gestalte beantwoordt geheel en al aan Zijn geheimnisvolle regering, in deze tijd, nu Hem alle dingen nog niet onderworpen zijn. (Hebr. 2: 8). Tegenover de gemeente staat Hij voor het tegenwoordige, zoals wij in de eerste hoofdstukken hebben gezien, als Hogepriester, die de zondaren verzoent en vernieuwt, nu de

Koning nog verborgen is; bij Zijn terugkomst op de dag van Zijn heirkracht (Ps. 110), wanneer Hij ter vernietiging van Zijn vijanden en ter bezitneming van Zijn rijk uittrekt, dan treedt in Hem de Koning gans en al op de voorgrond. Eer Hij nu het raadsbesluit van de Vader begint uit te voeren, wordt Hij in de hemel door alle schepselen op de rei af als Koning geprezen en erkend.

Waarom zou onze verheerlijkte Heer met Zijn wonden in heerlijkheid verschijnen? Jezus' wonden zijn Zijn heerlijkheid, Zijn juwelen, Zijn heilig sieraad. In het oog van de gelovige is Jezus onovertreffbaar schoon, omdat Hij blank en rood is; blank van onschuld en rood van Zijn eigen bloed. Wij zien Hem als de lelie van onvergelykelijke reinheid, en als de roos, rood geverfd door Zijn eigen bloed. Christus is beminnelijk op de Olijfberg, op de Thabor en bij de zee, maar nooit is er een schouwspel gezien als de Christus, toen Hij aan het kruis hing. Daar zien wij al Zijn schoonheden volmaakt, al Zijn eigenschappen in haar volle ontwikkeling, al Zijn liefde ten toon gespreid, Zijn hele karakter ontvouwd. Geliefden, de woorden van Jezus zijn veel schoner in onze ogen, dan al de luister en pracht van de koningen. De doornenkroon is meer dan een keizersdiadeem. Het is waar, dat Hij nu niet meer de rietstok als scepter draagt, maar geen gouden scepter straalde immer van zo'n heerlijkheid. Jezus heeft de gedaante van een Lam, dat geslacht is, als het pronkgewaad, waarmee Hij om de liefde van onze zielen dong en ze verlost door Zijn volkomen offerande en dit zijn niet de enige versierselen van Christus; het zijn de zegetekens van Zijn liefde en Zijn overwinning. Hij heeft de machtigen als een roof gedeeld. Hij heeft Zich een menigte verworven, die niemand tellen kan en deze lidtekens zijn de gedenktekens van de slag. O, als Christus zo graag de herinnering aan Zijn lijden voor Zijn volk levendig houdt, hoe kostbaar moeten dan Zijn wonden in onze ogen zijn.

Dat dit boek is overgegeven aan Christus onder de gedaante van een geslacht Lam, voorzien met zeven hoornen en even zovele ogen, verdient buiten twijfel opgemerkt te worden; want de Heilige Geest heeft zeer belangrijke redenen gehad, waarom Hij gewild heeft, dat Christus in dit geval onder dit zinnebeeld door Johannes zou worden gezien. De Heilige Geest, onder Wiens gaven ook is de profetie, die de lotgevallen van de toekomstige tijd verklaart, kon aan de kerk niet worden meegedeeld, tenzij Hij verworven was door de dood en de gehoorzaamheid van Christus, waarop Johannes elders ziende, zegt, dat de Heilige Geest nog niet was, omdat Jezus nog niet verheerlijkt was (Joh. 7: 39), d. i. door lijden volmaakt. Alle genade en alle gave van de profetie, waarmee de kerk van alle tijden begunstigd is, moeten uit deze bron worden afgeleid.

Het Lam wordt beschreven in Zijn drievoudig ambt. Als een dat geslacht was; dit behoort tot Zijn priesterlijk ambt. Want het is eeuwig ter oorzaak van de eeuwige kracht en verdiensten van Zijn dood. De zeven hoornen verklaren, dat Hij een Koning is. De zeven ogen, die zovele geesten zijn en het nemen van het boek, tonen aan, dat Hij de voornaamste profeet is. Dit allerzachtmoedigste Lam is dus niet zonder wapens, waarmee Hij Zijn vijanden kan verpletteren en vertreden, al is het, dat Hij door Zijn lankmoedigheid schijnt geen acht te slaan op de verongelijkingen, die zij Hem aandoen.

7. En het kwam tot de troon, waartoe de toegang Hem vrijstond en het heeft het boek genomen uit de rechterhand van degene, die op de troon zat en het degene aanbood, die waardig was het te openen en zijn zegels te verbreken (vs. 2).

"Het Lam neemt, wat Hem van rechtswege toekomt, wat als overwinningsbuit Hem toekomt; het mag nemen, het doet geen stoute greep, maar heeft het volste recht op de herstelling en

voltooiing van het Messiaanse rijk en volbrengt daarmee slechts de heilige wil van de liefde van de Allerhoogsten. " (Joh. 17: 2).

Voor Zichzelf neemt de Zoon van van God niets; de raadsbesluiten van God ten aanzien van de toekomst zijn voor Hem niet verborgen; Hij zelf heeft die genomen in het boek en voor Zich heeft Hij noch dat boek, noch het openen van zijn zegels nodig. Maar Zijn geliefde, lijdende Kerk heeft tot haar vertroosting behoefte aan de openbaring van de aanstaande wegen en handelingen van God, opdat haar geloof niet bezwijkt, het geloof, dat ook zelfs de poorten van de hel haar niet overweldigen kunnen. Daarom neemt het Lam, dat de verzoening van de wereld met God heeft teweeg gebracht, het boek uit de hand van de Vader, ten einde aan Johannes en aan de gemeente mee te delen hetgeen daarin beschreven staat. En slechts Hij, nadat Hij is verheerlijkt en verhoogd aan de rechterhand van God, kan van Zijn gemeente de Geest geven, die in alle waarheid leidt en ook het toekomstige verkondigt. En ik ook, mocht ik dat maar recht beseffen, ik kan door Hem slechts raken tot een heldere blik in de toekomst van de kerk, wanneer ik in Christus Jezus ben, wanneer mij de nood van Zijn kerk met droefheid vervult, dan opent Hij mij door Zijn Geest het woord van de voorspelling tot vertroosting van mijn kleingelovig hart! Kom, wij willen ook de heerlijke lofzang horen van de vier Cherubs, van de ouderlingen en engelen.

8. En toen het Lam dat boek genomen had, vielen de vier dieren en de vierentwintig ouderlingen voor het Lam ter aarde neer. Evenals de eersten van te voren Hem, die op de troon zat, hadden gehuldigd (Hoofdstuk 4: 8), zo stellen zij zich nu ter beschikking en in de dienst van het Lam; en wat de laatsten, de 24 ouderlingen aangaat, zij stonden daar, hebbende elk voor zich aan zijn zijde a) citers, waarin zij met de linkerhand grepen en in de rechterhand gouden fiolen of schalen, zijnde vol reukwerk, die schalen met reukwerk, of liever, welk reukwerk in de schalen, zijn b) de gebeden van de heiligen, die door de ouderlingen worden vertegenwoordigd (Hoofdstuk 8: 3 v.), zoals deze hun lied (vs. 9) met de klanken van het harpspel begeleidden, zo versterkten zij de gebeden van de heiligen door de reuk van hun schalen vol reukwerk.

a) Openbaring 14: 2 b) Ps. 141: 2

9. En zij zongen a) een nieuw lied (Jes. 42: 10 en "Ps 33: 3, met het oog op de toekomst, die zich opnieuw opende, terwijl die vroeger geheel gesloten scheen, zodat ik zeer had moeten wenen (vs. 4). Zij zongen dan, zeggende: U bent waardig het boek te nemen, zoals U reeds heeft gedaan en zijn zegels te openen, zoals u verder zult doen (Hoofdstuk 6: 1, 3, 5, 7, 9, 12; 8: 1); want U bent geslacht, om aan de gerechtigheid van God te voldoen, die het boek heeft gesloten en U heeft ons (volgens betere lezing moet "ons" worden weggelaten en daarvoor in de plaats worden gelezen "mensen c) voor God gekocht met Uw bloed uit alle geslacht en taal en volk en natie, uit de hele wereld, hoe veelvuldig die ook verdeeld is door afkomst, spraak, maatschappelijke inrichting en gewoonten van het land.

a) Openbaring 14: 3 b) Openbaring 4: 11 c) Hand. 20: 28 Efez. 1: 7 Kol. 1: 14 Hebr. 9: 12; 10: 10. 1 Petrus 1: 19. 1 Joh. 1: 7

10. a) En U heeft ons (volgens betere lezing "hen", de gekochte) onze God, die wij, die eveneens gekocht zijn, reeds hierboven in de hemel dienen, gemaakt tot koningen en priesters, evenals ons (Hoofdstuk 1: 6); en evenals wij zullen ook zij, als de voltooiing komt, die na opening van de zeven zegels, niet zal uitblijven, als koningen heersen op de aarde (Hoofdstuk 20: 4; 22: 5

a) Exod. 19: 6. 1 Petrus 2: 5, 9

Evenals in Hoofdstuk 4 de vier dieren, de vertegenwoordigers van de hele levende schepping en de vierentwintig ouderlingen de vertegenwoordigers van de verlore mensheid met beurtgezag God, die op de troon zit, hebben geprezen, zo, klinkt hier eenstemmig het lofgezag van deze voor het Lam, waarvoor zij gezamenlijk in aanbidding neervallen. Dit lofgezag vindt dan in vs. 12 pas bij de engelenschaar het antwoord, wordt hierop in vs. 13 door al het scheepsel over de hele wereld opgenomen en wel zo dat nu voor Hem, die op de troon zit en voor het Lam tegelijk het loflied klinkt en eindelijk in vs. 14 eindigt in het Amen van de vier dieren, die de lof van God, die op de troon zit (Hoofdstuk 4: 8) en tegelijk met de ouderlingen (Hoofdstuk 5: 9) de lof van het Lam hadden bezongen.

De ouderlingen brengen aan het Lam niet alleen hun eigen hulde, maar ook die van de heiligen op aarde; niet dat zij de overbrengers van die gebeden waren, ook niet dat zij de heiligen moesten vertegenwoordigen, maar met de schalen, die het Lam waren voorgehouden en waaruit de geur van de gebeden opstijgt, zeggen zij: Zie U bent het, van wie niet alleen hier in de hemel maar ook op de aarde de heerlijkheid wordt toegekend.

Ieder van de 24 ouderlingen heeft een harp in zijn hand en schalen vol reukwerk, zonder schalen geen harpen en zonder harpen geen schalen; zonder bede geen dank en alleen die goed dankt, kan ook goed bidden en smeken. Zo op aarde als in de hemel; daarom zie een ieder toe, dat hem noch de schaal met brandend reukwerk noch de harp ontbreekt, maar het vuur, dat het reukwerk ontsteekt, evenals de klank, die het woord tot een lied maakt, is alleen de Heilige Geest.

De vorm van het lied, de afwisseling van het "wij" en "zij" is een bewijs, dat de ouderlingen als vertegenwoordigers van alle heiligen van God spreken. De inhoud zegt, dat de Mensenzoon door Zijn lijden en sterven de Zijnen uit alle volken gekocht, hen reeds nu tot degenen heeft gemaakt, die deelnemen aan Gods heerlijkheid en voor Hem staan, en hen eens tot heren van de aarde zal maken. Zo is het einde van de openbaring, die nu het Lam zal ontsluiten, reeds uitgesproken.

Het verheugt deze belangstellende hemelgeesten de volvoering van de genadige wil van God te aanschouwen, zij, die in de behoudenis van de zondige wereld steeds het innigste aandeel genomen hebben. Hun aantal wordt met de grootste in het Grieks gebruikelijke hoeveelheid opgegeven; de mindere hoeveelheden, de duizenden, wijzen de afdelingen van dit welgeordende hemelleger aan. Hun lied is ook een antwoord op de grote vraag: Wie is waardig het boek te ontzegelen? Hun grote stem laat ons armelijk gezag verre achter zich. Zij prijzen het Lam, ofschoon zij voor zichzelf geen verlossing nodig hebben; en hoe menig zondaar, voor wie in de eerste plaats het schuldbedekkend kruisbloed nodig is, heeft in zijn blindheid geen enkel woord van prijs en eer voor Hem, die op Golgotha gestorven is, ten beste! De zevenvoudige lofspraak van de Engelen stemt in zijn drie laatste leden met de lofprijzing van God door de Cherubs overeen; en deze drie leden geven de roem te kennen, die aan Christus voor het gebruik van de vier eerste volkomenheden, namelijk de kracht, de rijkdom, de wijsheid en de sterkte toekomt.

Hierop volgt de blijdschap van de Kerk en haar lofzang ter verheerlijking van de Heere Jezus. Het is een gezag bij beurten, als de eersten eindigden begonnen de anderen, als de tweeden ophielden, hieven de derden aan en als die zwegen, besloten zij het gezag, die het begonnen hadden. De bijzonderheden zien op de heerlijkheid van de Heere Jezus, op het werk,

waardoor Hij die verkregen heeft en op het nut, dat de Kerk daardoor verworven heeft. De heerlijkheid van de Heere Jezus is: U bent waardig dat boek te nemen en zijn zegels te openen. Zij zien Jezus Christus met heerlijkheid gekroond, als de Middelaar en Koning van Zijn Kerk en als de Uitvoerder van het welbehagen van de Vader; zij erkennen Hem daarvoor, zij zijn blij daarover, zij vermaken zich daarover en zij drukken dat hart voor Hem uit met lof en prijs. Het werk, dat Hij gedaan heeft, waardoor Hij heerlijkheid voor Zich en zaligheid voor de uitverkorenen verworven heeft, is: want U bent geslacht, U bent de Vader gehoorzaam geweest tot de dood van het kruis. U heeft door Uw bloed aan de rechtvaardigheid van God voor de zonden van de uitverkorenen voldaan en hen met God verzoend en hun zaligheid verworven; dus heeft U God verheerlijkt in Zijn rechtvaardigheid, heiligheid, wijsheid, goedheid en waarheid. Het nut van de Kerk daardoor is: En heeft ons voor God gekocht met Uw bloed uit alle geslacht en taal en volk en natie. Zij waren zoals de anderen, dood in zonden en misdaden en kinderen van de toorn; anderen heeft U laten liggen, maar voor ons heeft U het rantsoen betaald en heeft ons vrijgekocht; niet alleen dat, maar daarenboven: en U heeft ons onze Gode gemaakt tot koningen en priesters en wij zullen als koningen heersen op aarde. U heeft ons voortreffelijker gemaakt dan onze naasten en ons een prinselijke geest gegeven, U geeft ons als priesters tot U te naderen en U geestelijke offeranden te offeren, ja onszelf U ten dienste; en geeft ons als koningen vrij te zijn van alle slaafse onderwerping aan schepselen en over onze lusten te heersen en door ontzaglijke heiligheid over het hart van de mensen. Dus komen wij nu voor de dag en zullen het zijn, als U zult komen ten oordeel, de wereld oordelend door Uw oordeel goed te keuren en ons in heerlijkheid aan haar te vertonen. Dit is de eerste lovende partij.

Dat het Lam het boek nam en Zich bereidde om het te openen en uit te leggen, was een vast en duidelijk bewijs of van Zijn goddelijkheid of van Zijn hoogste gezag en Zijn heerlijkheid, die Hij als Middelaar van het menselijk geslacht door Zijn dood en Zijn gehoorzaamheid verkregen had.

De gezangen worden nieuwe liederen genoemd, die gedicht zijn over een voortreffelijke weldaad of een groot feit, dat pas heeft plaats gehad. En omdat een mensenhart zeer verblijd wordt in de nieuwe weldaden, zingen zij een nieuw lied, die God met vrolijke harten prijzen en danken Hem uit grond van hun harten. Zij zingen ook een nieuw gezang, die, in oprechtheid in de geest vernieuwd zijnde, God eren, dat voornamelijk de heiligen van de hemel gegeven was. Hieruit leren wij nu weer, hoe onze harten gesteld en toegerust moeten zijn, als wij God bidden en loven. Aretas zegt: "Dat zal ik een nieuw lied noemen, als wij door de Heilige Geest onderwezen een dankzegging zingen degene, die ons door Zijn weldadigheid van alle hoeken van de aarde verlicht heeft, opdat wij van de oudheid van de wet afwijkende, in nieuwigheid van het leven zouden wandelen.

11. En ik zag een heilige kring zich vormen rondom de verzamelden (Hoofdstuk 4: 2-4) en ik hoorde een stem van vele engelen rondom de troon en de dieren en de ouderlingen; en a) hun getal was tien duizendmaal tienduizenden en duizendmaal duizenden (Dan. 7: 10).

a) Hebr. 12: 22

Dat wil zeggen als men voor elke menigte tienduizend rekent, dan zijn er tienduizenden van zulke menigten en dan blijven altijd nog duizenden van duizenden over, die er niet ingesloten zijn. Deze engelenschaar zijn dus door geen getal aan te geven.

12. Zeggend met een grote stem en dan stelt de lezer zich voor, hoe dat in de hemel moest weergalmen: "Het Lam, dat geslacht is, is waardig van de zijde van degenen, die wel weten wat Hem toekomt, te ontvangen de kracht en rijkdom en wijsheid en sterkte en eer en heerlijkheid en dankzegging, evenals dat alles God zelf toekomt (Hoofdstuk 7: 12).

Zevenvoudig zijn de woorden bij elkaar geplaatst, waarmee aan het Lam lof wordt toegebracht, terwijl in Hoofdstuk 4: 9 en 11 slechts drie uitdrukkingen worden gevonden.

De dieren en de ouderlingen spraken daar uit, dat God de ere in de hoogste mate toekomt, daarom was de opklimming (overeenkomstig het drievoudige "heilig" in het voorgaande 8ste vers) een drievoudige. Later in vs. 13 van ons hoofdstuk, waar van de lof van de schepselen sprake is, vinden wij de lof viervoudig, want vier is het getal van de wereld. Hier daarentegen, waar de hemelse legerschaar uitspreken, dat aan het Lam toekomt de hele volheid te ontvangen van hetgeen God toekomt, vinden wij zeer gepast het zevental. Het is ook het getal van God, die in de wereld werkt en het zijn de engelen waardoor Hij Zich aan de wereld werkzaam betoont. De zeven uitdrukkingen verdelen zich in 4 en 3: de eerste vier geven ons te kennen, dat het Lam geschikt is om te heersen en van het schepsel slechts moet worden erkend, terwijl de laatste drie handelen over de verering, die dit Hem daarvoor toebrenkt; die vier delen zijn dan weer in twee en twee en dan betekenen "kracht en rijkdom" de door God Hem overgedragen sferen van macht, alsmede de hele rijkdom van de middelen van macht; daarentegen zijn "wijsheid en sterkte" de persoonlijke gaven, die Hem tot het gebruiken van deze macht en middelen geschikt maken, de wijsheid, om de rijkdom van de middelen van macht echt te gebruiken en de sterkte, om zonder wankelen het voorgestelde doel na te jagen en te bereiken. Daarom komt Hem nu alle "eer" toe, want niemand is zo hoog als Hij; alle "heerlijkheid", want niemand is zo heerlijk als Hij; en alle "dankzegging" want geen heerser wendt zijn macht zo geheel ten zegen aan voor allen, die aan zijn heerschappij onderworpen zijn, zoals Hij.

Het getal van de heilige engelen is onbedenkelijk, ontelbaar, onnoemelijk, zij zijn gediensstige geesten, die tot dienst uitgezonden worden, omwille van degenen, die de zaligheid beërven zullen, daarom komen ze hier voor als rondom de troon zijnde tot verheerlijking van God en als passende op Zijn bevelen en ook als de kerk omsingelend en zich rondom de kerk legerend. Deze verhieven zich als de kerk zweeg, zeggende met een grote stem: het Lam dat geslacht is, is waardig te ontvangen de kracht, de rijkdom en wijsheid en sterkte en eer en heerlijkheid en dankzegging! De engelen zijn wel door Christus niet verlost, nochtans is het zaligheid voor hen, de Heere Jezus in al Zijn werk en heerlijkheid en als hun hoofd te aanschouwen; alle engelen van God aanbidden Hem en verheerlijken Hem, Hem niets toebrengend, maar erkennend en lovend al de heerlijkheid, die Hij heeft en zich in de glans van Zijn deugden verblijdende en Hem voor het grote werk van de verlossing van mensen dankend.

13. En alle schepsel, dat in de hemel is en op de aarde en onder de aarde (vs. 3) en bovendien die in de zee zijn en wel zonder uitzondering alles, wat daarin is in dit viervoudig gebied, hoorde ik zeggen: "Hem, die op de troon zit en het Lam zij de dankzegging en de eer en de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid.

Het hele gebied van de schepping wordt hier in vier delen, elders in drie verdeeld, terwijl de zee, anders met de aarde gerekend, als zelfstandig deel wordt genoemd. In het "alles wat er in is" wordt dan het geheel van de schepping nogmaals samengevat ten teken, dat niets kan gedacht worden als uitgesloten, maar met het slotgezag, waarin de hele schepping zich

verenigt, worden God en het Lam niet meer gescheiden, maar beiden ontvangen volgens het woord in Joh. 5: 23 gelijke eer. Dat daarbij naast "dankzegging, eer en heerlijkheid", die wij reeds in vs. 12 bij elkaar vonden, nog "de kracht" wordt genoemd, is geheel juist; want wat de grote ruime schepping gelijkelijk aan zich ervaart en moet erkennen, dat is de macht en kracht van God; maar dat deze macht en kracht het teweeg brengen van de zaligheid zich ten doel heeft gesteld, dat is iets, dat ook de schepping met dankbaarheid moet prijzen, omdat dit heil de verheerlijking en vernieuwing van de wereld aanbrengt.

14. En de vier dieren, die in Hoofdstuk 4: 8 een begin met het prijzen hadden gemaakt, besloten nu ook de lof van alle schepselen en zeiden "Amen", d. i. hierbij blijft het, wat zo-even is gezegd zal en moet gelden in alle eeuwigheid. En de vierentwintig ouderlingen, die ook overigens zich aan de vier dieren pleegden aan te sluiten, vielen voor Hem neer en aanbaden in stomme verbazing degene, die leeft in alle eeuwigheid (van "degene" af, vgl. Hoofdstuk 4: 10, moeten de laatste woorden volgens de beste handschriften wegvallen).

Nadat de lofzangen, die vroeger in de ruimste zin hebben weerklonken en het Amen van de dieren tot stilte gekomen zijn, blijft voor de oudsten niets over dan een stomme aanbidding, die natuurlijk ook het Lam, niet alleen Hem, die op de troon zit, aangaat, waarom de bijvoeging van de gewone lezing "degene, die leeft in alle eeuwigheid" moet worden uitgeschrapt.

Het oordeel over Jeruzalem en het Joodse volk, bij welks aanbreken de geschiedenis van het rijk van God was gekomen, als Johannes de Openbaring ontving en dat tot een ten ondergaan van het rijk van God, tot een opheffen van het verbond en het buiten werking stellen van het profetische woord had moeten uitkomen, wanneer de Vader, als de heilige en rechtvaardige God, het zonder een Middelaar ten uitvoer had willen brengen, waarvoor Hij echter met Zijn voorhouden van het verzegelde boek naar Zijn barmhartigheid en genade een waardige Middelaar zocht en die ook in het geslachte Lam gevonden heeft, kan nu zonder gevaar voor het groot verlossingsplan vervuld worden. Ja, terwijl het Lam met het losmaken van de zes eerste zegels dit gericht in Zijn hand neemt en het geheel en al zo volvoert, als het raadsbesluit van de Vader het bepaald en reeds van te voren in het profetische woord heeft verzekerd (Hoofdstuk 6), wordt de verwoesting van Jeruzalem en van de tempel en de uitdrijving van Israël uit de tot hiertoe bestaande verbondsbetrekking met God zo weinig tot een vernietiging van het rijk van God, dat daarmee alleen de berg, die verhinderend in de weg was getreden, zich opheffen en in de zee moet werpen; (MATTHEUS. 21: 21) en het slechts een des te vrijeren voortgang daardoor verkrijgt. Terwijl dan het Lam in de gedaante van een engel nog vóór het openen van het zevende zegel een volkomen getal uit het volle getal van de stammen van Israël van het zegel van God tegen de dagen van de toekomst voorziet, om eenmaal tot deze en door middel van deze de laatste dingen aan te brengen (Hoofdstuk 7: 1-8), is de voorspelling van de Schrift, die om Israël en zijn voltooid heil zich bewoog, in de laatste vervulling feitelijk verzekerd en de opening van het laatste zegel kan plaats hebben. Daaruit komt niet, zoals uit elk van de zes eerste, een enkel visioen voor, maar een hele reeks van visioenen komt met het optreden van de engel van de zeven bazuinen (Hoofdstuk 8: 2; 11: 10). In de oordelen, die de zes eerste aanbrengen, wordt de Romeinse wereldmacht, die zich stelt tegenover de voortgang van het rijk van God bij de heidenen, die nu geroepen zijn de plaats van het volk van God in te nemen, terzijde gesteld. Na deze wordt die Christenheid, die tot hiertoe op de voorgrond van de geschiedenis had gestaan en niet hield wat haar was toevertrouwd, aan de ontwikkeling van haar inwendig verderf en de kwelling door een vreemde, anti-christelijke macht altijd meer prijs gegeven. Ten slotte wordt dan ook een andere, nieuwe Christelijke wereld, die de eigenlijke tijd van de heidenen en daarmee ook de

tijd van de vertreding van Jeruzalem moet vervullen, in zoverre afgedaan, dat Israël nu weer in genade kan worden aangenomen en het begin van het einde der tijden nu aanwezig is, zoals de stemmen in de hemel en de lofgezangen daarboven voor de troon van God uitspreken. Er wordt vervolgens teruggezien op Israël's geschiedenis van het begin van zijn roeping tot aan zijn tegenwoordige herstelling in de volle rechten van het verbond en de ellende van die laatste tijd van de heidenen duidelijk voorgesteld (Hoofdstuk 12 en 13), alsmede beide, de voorbereiding van de bruid van het Lam tot de bruiloft en de voorbereiding van degenen, die geroepen zijn tot deelneming aan het avondmaal bij deze bruiloft aan de ene zijde en het oordeel, waardoor de Bruidegom als Koningszoon en Rechter Zich de weg tot de bruiloft baant (Hoofdstuk 14). Na de gezichten, die dat voorstellen, komt een derde rij van visioenen, die van de zeven engelen met de fiolen van de toorn (Hoofdstuk 15 en 16). Deze handelt nader over dat gericht en houdt zich bezig met de antichrist en diens rijk van het begin van zijn geschiedenis tot de tijd, dat dit gericht geheel en al is rijp geworden (Hoofdstuk 17). Ook de Kerk, die tot een grote hoer is geworden, is daarin verwikkeld en de vernietiging volgt eerst, als die van de anti-christ zelf en van zijn profeet op grootse wijze wordt volbracht (Hoofdstuk 17-19 Nu komt het midden en ten slotte ook het einde van het einde (Hoofdstuk 20: 1; 22: 5), zodat nu de hele Schrift tot de laatste letter vervuld is, het boek in de hand van Degene, die op de troon zit, is niet alleen ontzegd, maar ook tot volkomen vervulling gekomen en zo kan ook het boek van de Openbaring zelf zijn gezichten en voorspellingen besluiten (Hoofdstuk 2: 6-21). Op geheel andere wijze vatten zeker de overige uitleggers de gezegden van ons boek op. Wij hebben ons echter meer en meer overtuigd, hoe de juiste verklaring door deze of gene slechts gedeeltelijk is gevonden en moesten dus onze eigen weg gaan.

Zij spraken niet één woord meer; want het was alles gezegd en de nadenking verrukte hen zo, dat zij zich in eerbied voor Hem neerbogen en Hem in erkenning van Zijn heerlijkheid in ootmoed aanbaden, meer met hun stilzwijgen zeggend, dan woorden konden uitdrukken. Dit alles zag en hoorde Johannes, in de Geest zijnde; wie zal dit met een geestelijk oog zien en met een geestelijk hart horen en niet ook verrukt worden, en met de dieren zeggen: "Amen"; en met de ouderlingen in verwondering, blijdschap en eerbied stilzwijgend zich voor Hem neerbuigen en Hem aanbidden?

Hier wordt een stem toegeschreven aan de schepselen, waaraan de natuur de rede en stem onthouden heeft, waardoor zij God en Christus roem geven. Hier wordt zinnebeeldig mee voorgesteld, dat alle schepselen, zo velen dit heelal bevat, geschapen zijn tot lof en heerlijkheid van God, zoals Hij Zijn volmaaktheid en deugden betoont in Christus Jezus en dat God door al Zijn schepselen dit einde bereikt. De schepselen, hetzij levende, hetzij levenloze, worden dan gezegd, datgene te zeggen, dat met waarheid van hen kan worden getuigd, en dat zij zeggen zouden of zouden moeten zeggen, als zij, met de gezonde rede begaafd, naar waarheid zouden spreken. De hele natuur, voor zover die ons bekend is, dient volgens de verordening van Gods allerwijste voornemen, dat Hij genomen heeft in Christus Jezus, tot Zijn heerlijkheid en wordt hetzij willens, hetzij onwillens aan dit einde ondergeschikt. Dit erkennen de heiligen; zij zien dat alle dingen op dit einde uitloopen, dat dit is de uitkomst van al Gods ondernemingen. En dit zou de hele natuur uitroepen, als zij, met rede en gevoel voorzien, ook tevens met het vermogen begaafd was om over het laatste einde met kennis te spreken. In de tempel en de synagogen was het de gewoonte, bij de openbare dienst, dat de gemeente "Amen" riep op de gebeden en dankzeggingen, die door de priesters (1 Kron. 16: 36), of de bedienaar van de synagoge werden uitgesproken. En dat deze gewoonte van de Joodse synagoge is overgegaan tot de Christelijke kerk en daar lange tijd in gebruik is geweest, blijkt voldoende van elders.

De dieren zeiden niet veel, maar de ouderlingen vallen als sprakeloos neer, als overwonnen door de heerlijkheid en onbegrijpelijke uitnemendheid van het gezegende voorwerp, dat hun bereik oneindig te boven gaat. Nochtans is hun lof niet minder aangenaam voor God, dan of zij vele woorden hadden gebruikt, omdat het zwijgen menigmaal zowel in het bidden als in het loven harder en luider spreekt dan een groot geraas van woorden. Hierin zien wij, als het hart inwendig bewogen is door de overtuiging van Gods goedheid en eigen nood, of als het met liefde vervuld, of als het ware door een heilig ontzag en eerbied overstelpt is, zodat het niets kan uitdrukken, dat er dan een welbehaaglijk aanbidden en dienen van de Heere kan zijn. Ja, dit zwijgen wordt hier aangemerkt als de hoogste trap van lofzegging, waartoe zij konden komen.

HOOFDSTUK 6

OPENING VAN ZES VERSCHILLENDE ZEGELS

II. Vs. 1-8. In Ezechiël. 24: 1 vv. werd de profeet op de dag toen Nebukadnezar in het jaar 590 voor Christus de belegering van Jeruzalem begon, op de plaats van zijn verbanning die gebeurtenis getoond met de aanwijzing de dag op te schrijven. Aan zijn medegevangenen, in zijn werkring vertoevend, moest hij de uitslag van de belegering met zinnebeeldige woorden en handelingen voorstellen. Zo wordt ook de ziener van het Nieuwe Testament, de heilige Johannes gedurende zijn verbanning op Patmos wat over Jeruzalem en het ongelovige volk van de Joden komen zal, op een tijd bekend gemaakt, dat men zich in het land zelf overgeeft aan een uitbundige vreugde over een overwinning, pas op Cestius Gallus behaald, en een zekere hoop voedt snel volkomen vrij te zullen worden van de Romeinse heerschappij. Wat echter komen zal, dat is de ondergang met verschrikking en Gods onafwendbaar gericht over het volk, dat aan de toorn is prijsgegeven. In de eerste vier zegels, waarvan de opening hier plaats heeft, wordt de Joodse oorlog zelf voorgesteld volgens zijn verloop en eindelijke uitslag: het is een strijd, waarin de overwinning dadelijk aan hen, tegen wie de Joden strijden, door God in de handen is gegeven en waarop zelfs, nadat het volk overwonnen en machteloos gemaakt is, geen vrede meer volgt; en het is een krijg, waarin de nood van de vroegere belegering van Jeruzalem door de Chaldeeën in versterkte mate terugkeert en ook de vier straffen, van het begin bedreigd, in alle zwaarte worden gevonden.

Het is onbetwistbaar bij een ieder bekend, dat de Kerk van de tijd van de Openbaring tot op onze tijd in drieërlei staten is geweest, namelijk: 1) onder de keizers, die vele vervolgingen tegen de Kerk aanrichtten tot op Constantijn de Grote, die haar verlost en onder zijn bescherming nam, over het jaar 300, wanneer de Kerk voor een korte tijd verademing had. 2) Onder de antichrist, die, na het vertrek van Constantijn uit Rome naar Constantinopel, de handen ruimer kreeg en groeide, zich in de tempel van God, als een God zette en over haar heerste, tot de tijd van de hervorming, in het begin van de zestiende eeuw, wanneer de Kerk als uit Babel ging. 3) In een vrije staat, doch strijdend tegen de anti-christ, in welke staat de Kerk nu nog tegenwoordig is. Deze drieërlei staten zijn in de Openbaring geprofeteerd en voorgesteld onder drieërlei zinnebeelden, namelijk: 1) zegels, voorstellende de Kerk onder de Heidense keizers. 2) Bazuinen, voorstellend de Kerk onder de anti-christ. 3) Fiolen, vertonende het afnemen van de antichrist en de plagen over hem, terwijl de Kerk zoveel toeneemt, als de anti-christ afneemt; nu eens de ene, dan de andere in de strijd, ten opzichte van het uitwendige winnende. De drieërlei zinnebeelden, vertonende de drie genoemde staten van de Kerk, volgen ordelijk na elkaar, het laatste zegel geeft de bazuinen uit en deze de fiolen.

1. En ik zag, toen het Lam een van de zegels en wel het eerste geopend had en ik hoorde, als de opening plaats had, een uit de vier dieren, waarvan in Hoofdstuk 4: 6 vv. sprake was (namelijk dat, hetwelk gelijk was aan een Leeuw, want nu zou de voorspelling in Jer. 4: 7 worden vervuld), zeggen als met een stem van een donderslag, zoals die de goddelijke gerichtsdaden steeds vergezelt (Hoofdstuk 8: 5; 10: 3): "Kom en zie" (volgens betere lezing worden hier en in vs. 3, 5 en 8 de woorden "en zie" niet gevonden).

De vier eerste zegels zijn niet alleen door gelijksoortige verschijningen, die uit hun openen ontstaan, maar vooral ook daardoor tot een geheel met elkaar verbonden, dat bij het openen van elk van deze telkens een van de vier levende wezens roept: "Kom". Die stem komt echter niet, zoals men van vroeger tijd af heeft gemeend en waarom men ter nadere verklaring heeft

bijgevoegd "en zie", tot Johannes, als moest hij nader bijkomen en nauwkeurig kennis nemen van hetgeen uit de ongezegelde inhoud van het boek blijkt; maar het is gericht tot de vier ruiters, die uit de geopende zegels uitgaan. Het Lam, waarmee de voorbiddende wijngaardenier in Luk. 13: 6 vv. een en dezelfde persoon is, houdt nu het oordeel over Jeruzalem en het ongelovige Joodse volk niet meer op, nadat de afgebeden tijd van lankmoedigheid zonder gevolg ten einde is gelopen. Als het de zegels opent, laat het aan het werken van de goddelijke gerechtigheid de vrije loop en deze, door de vier dieren als het ware verlichamelijkt, leidt nu de volvoerders van het gericht volgens het profetische woord in vier gedaanten uit.

2. En ik zag, ten gevolge van dat roepen een levend beeld zich aan mijn blikken vertonen en zie, een wit paard, welks kleur reeds zijn ruiter karakteriseerde; als een zegerijke, triomferende vorst, was het, dat hij verscheen en die daarop zat had een boog, dat ver treffend krijgswapen; en hem is door onzichtbare hand een kroon of krans gegeven, zoals de overwinnaars die op het hoofd dragen (1 Kor. 9: 25) tot een teken, dat de overwinning hem meteen was toegekend en de uitslag van zijn strijd niet twijfelachtig was. En hij ging nu ook uit ten strijde overwinnend met het bewustzijn van een overwinnaar, die van zijn zaak zeker is, op het aangezicht en opdat hij overwon, de zegepraal ook in bezit nam, die hem als zijn deel reeds was beloofd.

a) Openbaring 19: 11

Anders beslist bij een strijd eerst de uitslag, wie van beide delen overwint en wie de neerlaag lijdt. Nergens, schrijft Graaf Maistre (geb. 1753 te Chambéry in Savoie) wordt de mens meer en levendiger aan zijn nietigheid, nergens sterker aan de onvermijdelijke macht, die alles bestuurt, herinnerd dan in de strijd. Maar deze ruiter hier is overwinnaar nog voordat hij de slag heeft geslagen. De overwinnaarskrans is hem reeds op het hoofd gezet, terwijl hij nog maar ten strijde uittrekt en zo gaat hij die in met het volle bewustzijn dat hem lukken moet, waartoe hij is gezonden. Het schijnt, dat wij slechts aan Eén mogen denken, aan Hem, die in Hoofdstuk 19: 11 vv. onder hetzelfde beeld voorkomt, aan de verheerlijkte Christus. Alhoewel Hem nu nog lang niet alles in de wereld onderworpen is, wordt Hem toch reeds de overwinnaarskroon gegeven, omdat Zijn overwinning reeds zo goed als aanwezig is (Ps. 110). Daarop wijst ook de kleur van Zijn paard. De boog, die Hij draagt, wijst aan, hoe gemakkelijk Hem de lange en zware strijd tegen Zijn tegenstanders wordt, hoe weinig Hij blootgesteld is aan het gevaar, om zelf gewond te worden, hoe Hij integendeel door God is verordend tot een Rechter over de onboetvaardige en ongelovige wereld (Ps. 7: 13 v. ; 45: 6). Deze mening over de eerste ruiter, die zich vanzelf aan ons voordoet, wordt dan ook bij het grootste getal van de uitleggers gevonden en dan zou de betekenis van dit gezicht deze zijn, dat aan Christus' macht en bestuur alle volgende feiten onderworpen zijn. Zijn boog is de boog, met de zeker treffende pijl van het woord; Zijn krans of Zijn kroon is de diadeem van Zijn principiële overwinning over alle macht van de wereld en van de duisternis. En als Hij toch weer uittrekt om te overwinnen, dan is dit de zaak, dat zich Zijn principiële strijd en overwinning in een grote rij van wereldhistorische strijden en overwinningen ontwikkelen en voltooien moet. Hoe juist intussen het hier gezegde op zichzelf is, is toch het kardinale punt, waarop alles aankomt, hierbij geheel voorbij gezien en daarom ook de betekenis van ons gezicht in zulke algemene waarheden opgelost, dat het niet nodig zou geweest zijn, dat Johannes een bijzondere openbaring daarover werd gegeven. Wij moeten er integendeel op bedacht zijn, dat de schrijver van onze Apocalyps de wederopnemings en volmaking van de Oud-Testamentische profetie, in het bijzonder die van Ezechiël, Daniël en Zacharia is en dan dient de plaats Dan. 9: 24-27 ons tot handvat om te komen tot de juiste opvatting. In vs. 25 van die plaats is

sprake van de Maschiach-Nagid (Messias de vorst). In het volgende vers wordt die naam gescheiden in twee personen: de Messias heet nog slechts eenvoudig Maschiach, daarentegen wordt de benaming Nagid overgedragen op de vorst van Rome, die Jeruzalem met zijn krijgsvolk zal verwoesten, maar zo, dat in hem de van de aarde uitgeroeide en ten hemel verheven Christus zelf werkzaam is. Zo is het duidelijk te verklaren, als hetzelfde beeld, dat in Hoofdstuk 19: 11 vv. nog meer bepaald of Christus, doelt, het beeld van een ruiter op het witte paard, op onze plaats degene betekent, die Christus' oordeel over Jeruzalem ten uitvoer brengt. Dezelfde verhouding heeft plaats als wanneer in Jer. 25: 9 Koning van Babel, als hij de eerste verwoesting van Jeruzalem teweeg brengt, een knecht van de Heere wordt genoemd. Het witte paard is een paard van de eer en kenschetst zijn ruiter als een, die met Zijn krijgsmacht niet zoals anders in de dienst van de Romeinse wereldmacht staat, maar met een goddelijke opdracht komt en een goddelijk werk volbrengt. En zo wordt hem dan ook reeds de overwinning toegekend, nog voordat de strijd beslist is. Jeruzalem zal zeker vallen en het Joodse volk bezwijken, want het uur van de Heere is gekomen. Verschillende verklaringen kunnen gegeven worden op de vraag, in hoeverre Vespasianus en in het bijzonder diens zoon Titus, van wie de vader de voortzetting van de oorlog opdroeg, toen die de keizerstroon beklom, inderdaad voor een waardige vertegenwoordiger van Christus kan worden aangezien, die in de catastrofe van Jeruzalems verwoesting tot Zijn rijk komt (MATTHEUS. 16: 28; 24: 3 vv. ; 26: 64 Joh. 21: 22), wat, om ten minste op een punt in het bijzonder te wijzen, zijn verschijning als boogschutter betreft, die hem moet voorstellen als een krijgsman, die uit de verte mikt en zeker treft, zonder zelf aan gevaar blootgesteld te zijn, zo is dit in de Joodse oorlog vaker of opmerkelijke wijze bewaarheid. Titus ontkwam namelijk bij gelegenheid van een recogdoceren als door een wonder aan het grootste levensgevaar, zodat Josephus (b. Jud. V. 2. 2). opmerkt: "duidelijk kan men zien, dat de beslissende ogenblikken van de strijd en de gevaren van de vorsten onder Gods bestuur staan. " Het is dus de tijd van het paasfeest van het jaars 70 na Christus, waarmee de gezichten van de Openbaring beginnen; in vs. 9-11 wordt vervolgens herinnerd aan het paasfeest van acht jaar daarvoor.

Een wit paard is het zinnebeeld van overwinning, zoals in het oude Rome de overwinnaar met zes witte paarden, op de triomfwagen, de heilige straat naar het Capitool opreed. De eerste ruiter heeft een boog, het wapen, dat op verre afstand zijn schichten afzendt en draagt een krans of kroon, waardoor hij als overwinnaar of koning wordt voorgesteld. Deze ruiter op het witte triomfros beduidt de door de hand van de Vader gekroonde Heiland, Die, Overwinnaar op Golgotha, onmiddellijk na Zijn hemelvaart met grote spoed in de wereld uittrok, en zoals een pijl van de boog gedreven, Zijn woord in de harten uitzendt (Ps. 45: 4-6), Zich een weg ontsluit op aarde, van overwinning tot overwinning voortsnel, totdat, onder Gods toelating, het rijk van de satan krachtige stappen voorwaarts doet door het Arianisme en de volksverhuizing, van die natiën aan de kerk in het westen deze valse godsdienst brengen zouden. Na de afloop van de zeven zegels komt dan de ruiter, bij zijn terugkomst, met witte paarden van de hemel op aarde, waar zijn zaak door de drie volgende ruiters als uitgeroeid schijnt te zijn.

Het is dezelfde, die ook later zal voorkomen, als zittend op een wit paard en daar de naam draagt van de "Getrouwe en Waarachtige, die strijd voert in gerechtigheid; Dezelfde, van wie de kinderen van Korah zingen; "gord Uw zwaard aan de heup, o Held! uw Majesteit en Uw heerlijkheid. uw pijlen zijn scherp! volkeren zullen onder U vallen; zij treffen in het hart van de vijanden van de Koning; " het is Jezus Christus bovenal te prijzen in eeuwigheid. De kroon van de koninklijke waardigheid wordt geplaatst op Zijn hoofd, terwijl Hij uittrekt ter uitoefening van Zijn vorstelijke en rechterlijke ambt; op een blinkend paard is Hij gezeten ten teken van Zijn onvergelijkelijke heerlijkheid, en Zijn uittocht is zodanig, dat Hij zonder

ophouden of vertragen de ene overwinning bij de andere voegt en over de wereld van de goddeloosheid triomfeert door de drie ruiters, die Hem als uitvoerders van Zijn bevelen volgen. Als de Kerk in beproeving en tegenspoed verkeert, stelt zij het zich voor de geest, dat Jezus de Koning is der koningen. Met onweerstaanbare kracht gordt Hij Zich aan tot een luisterrijke overwinning. Welaan dan! werp af uw zorgen en bekommelingen en wijk uit het hart, wat daar smart en angst verwekt! Niets of niemand vermag tegen uw Heer. Hem zij de heerlijkheid!

Johannes zag in vier verschillende vertoningen vier paarden van verschillende kleuren. De kleur van de paarden maakt daarom een hoofdtrek uit, in drie schilderijen. Het paard, dat hij zag, in het eerste gedeelte van de geopende boekrol, was wit, om de overwinningen van de ruiter af te beelden. Immers vanouds werden in de zegepralen bij de Romeinen, witte paarden gebruikt. Ook vertoonde zich de ruiter in alles als een zegepralend overwinnaar. Overwinning is daarom de hoofdzaak, die vertoond werd. Maar wat een overwinning is hier bedoeld? Van onze erachtens, de zegepraal, die het Evangelie behaald heeft op het ongeloof, door een verbazende voortplanting van het Christendom, onder allerlei Heidenen, bijzonder in het Roomse keizerrijk.

Sommigen verstaan bij de gezichten, die van de openingen van de vier eerste zegels volgen, de vier Monarchieën, waarvan Daniël heeft geprofeteerd. Maar dit voelen wordt weerlegd uit hetgeen Hoofdstuk 1: 1 en Hoofdstuk 4: 1 is gezegd, namelijk, dat hier vertoond worden dingen, die na deze geschieden moesten, niet dan zodanige dingen, die nu lang van te voren geschied waren. Die het nu van toekomstige dingen verklaren, zijn ook van tweeërlei meningen. Enigen verstaan door de verschijningen, die op de opening van deze zegels vertoond worden, de veranderingen en zwarigheden, die het Roomse rijk, van deze tijd af tot de tijden van de keizer Constantijn toe, die de eerste Christen keizer is geweest, zijn overgekomen, zo namelijk, dat het witte paard met zijn overwinnende ruiter Christus zou betekenen, die, zoals Hij nu reeds door Zijn apostelen had begonnen, zo ook voortaan door andere getrouwe leraren de Heidense afgoderijen en andere ijdele godsdiensten zou onder de voet brengen en het Roomse rijk in dit stuk zo in een geheel andere staat herstellen. Het rode paard, de bloedstorting en burgerlijke tweedrachten, die in dit rijk onder verscheidene keizers zouden ontstaan. Het zwarte paard, de hongersnooden en dure tijden, die God tot een straf onder hen tot verscheidene malen heeft gezonden. Het vale paard, de zware pest en andere vurige ziekten en sterften, die in dit volk zouden heersen en dat alles vanwege de vervolgingen, die zij tegen de Christenen tot tienmaal toe hebben verwekt. Waarop na de opening van het vijfde zegel de zielen van de gedode Christenen voor God zouden om wraak roepen, die na de opening van het zesde zegel verhoord zijn door God, waarna Constantinus is verwekt, die de tyrannische keizers en vervolgers van de gemeente, Maxentius, Maximianus, Licinius en andere hunsgeijken onder de voet heeft gebracht, de heidense afgoden al hun aanzien benomen en alle hun dienaars tot de uiterste wanhoop gebracht. Dit voelen over dit hoofdstuk komt met de eigenschappen van deze gezichten en met de historiën van die tijd, niet kwalijk overeen. Maar als hier eigenlijk van Christus als een lam, dat geslacht is, wordt gesproken, dat met Zijn bloed Zijn gemeente heeft gekocht en alleen gewag gemaakt wordt van vier dieren en vierentwintig ouderlingen, die alle voorgangers van de gemeente van Christus zijn, zoals in het voorgaande hoofdstuk verklaard is, zo is het wel zo gelofelijk, dat in deze en alle andere toekomstige gezichten gezien wordt op de veranderingen en zwarigheden, als ook vertroosting, die de Kerk van Christus door de hele wereld zouden overkomen. Door het witte paard wordt de zuivere prediking van het Evangelie verstaan, die Christus, de Koning der koningen, die dit paard regeert, zoals hierna verklaard wordt (Hoofdstuk 19: 11), door de hele wereld met de kracht van Zijn Geest, als met Zijn boog

gewapend zijnde, heeft verbreid en alle tegenstand door Zijn dienaren heeft overwonnen, zodat Hij niettegenstaande de vervolgingen van de heidense en andere barbaarse of ketterse koningen in het oosten en westen, daarin de overhand heeft behouden.

De zegels beginnen na de tijd, dat zij aan Johannes vertoond werden, maar niet lang daarna, eindigen zij met een half uur stilzwijgen. Hoofdstuk 8: 1 De verademing van de Kerk over de tijd van Constantijn de Grote; zij gaat voor de bazuinen, de heerschappij van de antichrist. Zodat het klaarblijkelijk is, dat de zegels de Kerk onder de heidense keizers vertonen; maar het is zo klaar niet te bepalen, wanneer ieder zegel zijn begin en einde heeft en ook zijn de zaken duisterder voor ons, door gebrek aan geschiedschrijvers in die tijden. En ik zag, ik merkte met verlangen en aandacht toen het Lam, de Heere Jezus, een van de zegels geopend had, het eerste en ik hoorde een uit de vier dieren zeggen als een stem van een donderslag, het eerste dier een sterke, moedige en onversaagde leraar, met grote ernst en met een ontzettende en doordringende stem, mij en zo een ieder aanmoedigend: kom en zie. Let hier op, hier is wat groots te zien, dat tot veel sterkte en gemoedigheid dient. En ik zag en zie een wit paard. Paarden gebruikt men in de oorlog en ook om brieven snel naar ver afgelegen plaatsen te zenden. Door paarden worden soms verstaan de uitvoeringen van Gods besluiten over de wereld, op een snelle en ontzaglijke wijze (Zach. 1: 8). Achter hem waren rode, bruine en witte paarden, vs. 10 Deze zijn het, die de Heere uitgezonden heeft, om het land te doorwandelen. Soms betekenen zij de gelovigen, die met lust en een verheven hart Gods welbehagen doen (Zach. 5: 3). "Ik zal ze stellen zoals het paard Zijn majesteit in de strijd. " (Openbaring 19: 14). "En de legers volgden hem op witte paarden". Hier is ook een wit paard, dat te kennen geeft zuiverheid, overwinning en blijdschap. En die daarop zat wordt wel niet genoemd, ook niet beschreven in zijn gedaante; maar aan zijn wapen, aan zijn kroon, aan zijn werk, ziet men, dat door deze rijder de strijdende Kerk verstaan wordt, die zit, steunt en gebouwd is op het fundament van de apostelen en profeten en als rijdende op het Woord van God, als Ps. 45: 5 : Rijd voorspoedig in Uw heerlijkheid, op het Woord van de waarheid. De Kerk wordt beschreven van haar wapen, kroon en werk. Het wapen, waarmee de Kerk streed, is een boog, om door het Woord, als pijlen het hart te treffen van de enen tot bekering en van de anderen tot kwelling en pijniging, zoals Ps. 45: 6 : uw pijlen zijn scherp, volken zullen onder u vallen, zij treffen het hart van de vijanden van de koning. De Kerk heeft geen lichamelijke wapens, haar wapen is het Woord van God, dat ook genoemd wordt het zwaard van de Geest (Efeze. 6: 17). Dit wapen is krachtig door God, tot neerwerping van de sterkten (2 Kor. 10: 4, 5). De Kerk wordt beschreven van haar kroon. En hem is een kroon gegeven. De Kerk had tot hiertoe wel gestreden en de overwinning gehad, waarop de kroon beloofd is, maar zij wordt nu als een overwinnares gekroond; de kroon geeft hier haar heerlijkheid te kennen (Ezechiël. 6: 12). Ik deed een kroon van de heerlijkheid op uw hoofd. zoals de wijsheid een sierlijke kroon is een kloeke vrouw de kroon van haar heren, de grijsheid de kroon van de ouderdom, zo zijn waarheid en heiligheid een sierlijke kroon voor de Kerk. God kroont haar met Zijn goedgunstigheid, zij is een sierlijke kroon in de hand van de Heere. Zij is een koninklijk priesterdom, dus komt hier de Kerk voor de dag. Die Kerk wordt beschreven van haar werk. En Hij ging uit, overwinnend en opdat Hij overwon. Tot hiertoe was de Kerk voorspoedig geweest en allerlei natiën waren onder de gehoorzaamheid van de Heere Jezus gebracht; zij zou in het toekomstige voortgaan en niettegenstaande de zware verdrukkingen, die haar zouden overkomen, zou zij niet alleen staande blijven, maar zij zou het rijk van de Heere Jezus nog verder verbreiden. Deze verborgenheid was nodig tot vertroosting en bemoediging van de Kerk.

Het witte paard beduidt het Evangelie en de prediking ervan door de dienaren en alle gelovigen, als zijnde gelijk een paard, heerlijk, snel van loop, moedig tegen de vijanden en

door geen schrik te weerhouden, en wit wegens het heldere licht van het Evangelie, zuiverheid van alle smet van de dwaling en goddeloosheid, voortreffelijkheid boven alle menselijke wijsheid en zeker triomferen over de vijanden (2 Petrus 1: 20 Tit. 1: 2 Spr. 3: 14, 15 Jes. 55: 11).

3. En toen het Lam het tweede zegel geopend had, hoorde ik het tweede dier, dat gelijk was aan een kalf of wilde bandeloze stier, zeggen: "Kom en zie!" (vgl. bij vs. 1).

4. En een ander paard ging uit dat zegel uit, dat vuur-rood was, een beeld van de strijd, waarin de eerste ruiter uittrekken zou, overwinnend en dat hij overwon. En die, die daarop zat en enigszins de personificatie van deze strijd was, werd macht gegeven de vrede te nemen van de aarde, van het land, waarvan hier sprake is Pr 30: 21, zodat daarvoor nu niet weer rustige, vreedzame tijden na doorgestane strijd komen zouden, zoals anders het geval is, wanneer een strijd uitbreekt en dat zij, de inwoners van dat land, elkaar zouden doden. En hem werd een groot zwaard gegeven, om allen te bereiken, die bestemd waren om te vallen door de scherpte van het zwaard (Luk. 21: 24).

In plaats van "aarde" kan hier en vervolgens worden vertaald "land", omdat het woord van de grondtekst beide betekenissen heeft (Luk. 4: 25; 21: 23). In zoverre echter het heilige land en in het bijzonder Jeruzalem voor de navel of het middelpunt van de aarde kan worden gehouden Uit 21: 11, kan zeer goed ook de meer algemene betekenis worden vastgehouden, ook zonder dat men daarbij aan de aarde en haar bewoners in het algemeen zou moeten denken. Tweedracht van de partijen van binnen, benevens het zwaard van buiten, dat is het, wat in het bijzonder de Joodse strijd karakteriseert. Vespasianus, nadat hij Galilea had ingenomen en Jericho en andere plaatsen bezet had, liet de opstandelingen aan hun eigen tweedracht over en wachtte te Cesarea aan de zee meer de gebeurtenissen te Rome af dan dat hij de belegering van Jeruzalem zou hebben besneld en toen het dan tot die belegering kwam onder Titus, bestreden in de stad zelf de partijen elkaar met vuur en zwaard, zodat ook deze, nadat hij zijn verschansing had opgericht, geruime tijd daar achter wachtte voordat hij verder ging. Ook het tweede teken, dat deze strijd een zodanige was waarop geen vrede meer volgde en in dit opzicht van zijn gelijke niet heeft (zelfs op de 30 en 80jarige oorlog volgde toch eindelijk vrede) wijst aan, dat wij met onze verklaring van het gericht op de juiste weg zijn (vgl. Dan. 9: 26 en 27): "tot het einde zal er strijd zijn een verwoester zal zijn. ook tot de voleinding toe" en Luk. 21: 24 : "Jeruzalem zal door de heidenen vertreden worden, totdat de tijden van de heidenen vervuld zullen zijn, terwijl andere uitleggers zich weer met algemene onbepaalde stellingen behelpen en de karakteristieke trek, die uitdrukkelijk op de voorgrond wordt gesteld door het "hem werd gegeven" geheel uit het oog verliezen.

Het rode ros is het zinnebeeld van een met bloed besprengd en geverfd oorlogspaar, welks ruiter als een woest en wild veroveraar in de wereld uittrekt en de landen met krijg en bloedstorting vervult en wiens nauwkeurig zinnebeeld het grote slagzwaard is, buiten hetwelk hij geen recht kent. De aarde, waarvan hij de vrede wegneemt, is, in tegenstelling met de zee, het beeld van een welgeordende staat, hier het Romeinse rijk, waarvan in zijn laatste tijd de vrede weggenomen werd. Het gezicht wijst dus, terwijl het in tijdsorde op het eerste zegel volgt, op de tijden van die ontzagwekkende zwermen van bevolkingen, op die krijgsondernemingen tijdens de volksverhuizing, toen de krijg in eigen persoon eeuwen lang in de wereld ronddraafde, alle orde en regel in het West-Romeinse rijk verbrak en de inwoners geen enkele dag verzekerd waren, of er niet een schaar van rovers zou opdagen, om hun goed en leven te benemen. De vroegere en latere tijden van het Romeinse rijk, ofschoon er toen ook oorlogen gevoerd werden, waren rustig in vergelijking met deze omkeringen, daar

verwoesting aanbrengende barbaren-horden jaren lang hele landstreken met plundering en bloedstorting vervulden. Wil men door de tweede ruiter een bepaald persoon verstaan, wat evenwel niet nodig is, dan kan men hem als een voorstelling van de koning van de Hun, Attila, met zijn ruwe volgers, de voorname drager van die omwentelingsgeest en dier vernietigingswoede beschouwen.

Hierdoor wordt aangeduid de bloedige tweedracht, die de Heere laat komen over de wereld, die in het boze ligt. Deze is een voorname straf over haar en een hoofdmiddel om haar van trotse overmoed en bittere vijandschap, zo mogelijk, te brengen tot boete en om zich te bekeren tot de Vredevorst; ook in onze dagen zien wij dat verdeeldheid, oorlog en al daarmee verbonden rampen de wereld teisteren. In onze eeuwen in ons werelddeel heeft het rode paard zich vertoond en Hij, die er op zit, Zijn vreselijk slagzwaard uitgetogen.

Johannes zag nu een ander paard getekend. Het was rood, het oorspronkelijke woord, dat ook, in die zin door de 70 gebruikt wordt (Gen. 25: 30 Num. 19: 2 Zach. 1: 8) betekent eigenlijk vuurrood, hoedanig de kleur is van gloeiend ijzer. Aan de ruiter op dat vuurrode paard werd gegeven, dat is gelast de vrede weg te nemen van de aarde en daarom de oorlog en schromelijke bloedvergietingen teweeg te brengen. Hij zat daarom op een vuurrood paard; een kleur zeer gepast, om het bloed, dat stond vergoten te worden, eigenaardig af te beelden.

Hierdoor wordt bekwapelijk verstaan de satan met zijn instrumenten, namelijk de Heidense en Ariaanse keizers en koningen, die de gemeente van Christus met vervolgingen en bloedstortingen hebben vervuld, in welke tijden vele duizenden martelaren de waarheid van de leer van Christus met hun bloed hebben bezegeld, waarvan in vs. 9 melding gemaakt zal worden.

Hier was zware arbeid en ondoorzienlijk lijden te verwachten; daarom wordt hier het tweede van die gebruikt, een sterke, ploegende os zijnde, de leraars voorstellend, die zware arbeid en lijden kunnen uitstaan; deze wekken de gemeente op, om de daden van de Heere te aanschouwen en om zich te schikken naar de handelingen van God met de Kerk. Het zinnebeeld is: En en ander paard ging uit, dat rood was. Een ander, niet in de natuur; want het was zowel een paard als het eerste; het is dezelfde Kerk in natuur, maar de hoedanigheden zijn anders, die door een ander zinnebeeld vertoond worden, daarom wordt het paard een ander genoemd. Het was rood, dat is: bebloed (Jes. 63: 2). Niet door het bloed van de vijanden, dat de kerk vergoten had; maar door Zijn eigen bloed, dat door de vijanden vergoten was. De Kerk is altijd een lelie onder de doornen geweest; van de jeugd aan wordt zij benauwd; ook voordat Johannes de Openbaring ontving, was zij een tegenloop van de Joden en Heidenen; de vervolgingen zouden niet alleen duren, maar zij zouden vermenigvuldigd en bij uitnemendheid verzwaaard worden onder de Heidense keizers; Dit wordt hier voorspeld. Het zinnebeeld wordt verder beschreven: En die, die daarop zat; (men moet hier niet zozeer bij het zinnebeeld blijven staan, hoe het paard en zijn rijder te onderscheiden zijn, als letten op het oogmerk, dat is, de Kerk strijdend voorstellen en in de strijd vele doden en verslagenen krijgend en door toeval verwarringen zelfs onder de Heidenen verwekkend) "werd macht gegeven, de vrede te nemen van de aarde en dat zij elkaar zouden doden". De Heere Jezus zei van Zichzelf (MATTHEUS. 10: 34, 35): "Meen niet, dat Ik gekomen ben om vrede op aarde te brengen, maar het zwaard. Want Ik ben gekomen om de mens tweedrachtig te maken jegens zijn vader en de dochter tegen haar moeder en de schoondochter tegen haar schoonmoeder. " Dit zelfde wordt hier van de Kerk gezegd. De Kerk is in zichzelf sulammith, vreedzaam; maar omdat zij de waarheid van het Evangelie belijdt, alom predikt en bekend maakt, en niet een heilige wandel versiert, zo worden velen daardoor verlicht, gaan uit het

gezelschap van de wereld en gaan over in het koninkrijk van de Heere Jezus en tonen aan de wereld, dat zij andere mensen geworden zijn; door het gezegde worden de onbekeerden overtuigd, dat zij zo goed niet zijn, zij verdwijnen daarbij; hierdoor wordt de vijandschap tussen het zaad van de slang en de onderdanen van de Heere Jezus levendig en de overheden, de zielsvereniging van de lidmaten van de kerk ziende, vrezen, dat zij haar kroon en troon nadelig zouden worden; hieruit ontstaan de vervolgingen, zodat de Kerk de oorzaak is van de onvrede, maar niet voor zichzelf, maar door toeval van de boosheid van de mensen, waardoor de ene mens tegen de andere in verdeeldheid geraakt is en de overheden tegen de kerk en door de verdeeldheid van de gemoederen krijgt de haat plaats en de haat wekt de lust op tot doodslaan van hem, die in de weg is. In dit opzicht wordt gezegd, dat de Kerk macht gegeven is, om de vrede van de aarde weg te nemen en dat zij elkaar zouden doden. Het Roomse rijk had het gebied over de hele wereld en de Kerk was door de hele wereld verspreid en maakte een ongelooflijk getal van de mensen, dat toen ter tijd was en door het hele Roomse rijk was verspreid, geen klein gedeelte van Zijn onderdanen uitmakend. Toen dan de vervolgingen algemeen waren en door bevel van de keizer bevolen was, de Christenen te doden, toen was de vrede uit de wereld en uit het keizerrijk en door de vervolgingen tegen de Kerk en door de onderlingen verdeeldheid van de Heidenen onder elkaar, bij gelegenheid van de vervolgingen, zoals van de Kerk gezegd wordt, macht te hebben ontvangen, om de vrede weg te nemen, zo wordt ook gezegd: "en Hem werd een groot zwaard gegeven. " Het instrument, waardoor de vervolgingen zouden geschieden, namelijk, door doden. Hieruit blijkt, dat dit tweede zegel openbaart de grote vervolgingen, die de Kerk onder de Heidense keizers te verwachten had.

5. En toen het Lam het derde zegel geopend had, hoorde ik het derde dier met het aangezicht als een mens (want van de plaag, die nu zou komen, zouden hoofdzakelijk de mensen worden getroffen) zeggen: "Kom en zie. " En ik zag, wat toen uitkwam en zie, een zwart paard kwam uit als zinnebeeld van de nood, die met gebrek en duurte een aanvang zou nemen, om tot de uiterste hongersnood te klimmen (Lev. 26: 26 vv. Le Ezechiël. 4: 16 v.). En die daarop zat had een weegschaal in zijn hand, om aan een ieder zijn deel te geven en wel dadelijk reeds zo gering, dat ten minste het armere volk geen doorkomen meer vond.

6. En ik hoorde een stem in het midden van de vier dieren een stem, die uit het midden daarvan voortkwam, die zei tot de ruiter met de weegschaal in zijn hand: "Een maatje tarwe, zoveel als voor een persoon een dag nodig is, voor een penning Ex 20: 13 en drie maatjes gerst voor een penning, zodat een dagloner met zijn dagelijkse verdiensten (MATTHEUS. 20: 2) wel moet nalaten aan tarwebrood te denken. Hij kan daarvoor niet dan gerstebrood verkrijgen en dat nog slechts alleen voor zich en een tweetal leden van zijn gezin, terwijl hem voor het overige niets overblijft; en beschadig de olie, die de plaats van boter vervult (1 Kon. 17: 12 Lev. 2: 4) en de wijn niet, laat die de gewone prijs behouden.

Maar wat baat het de man uit het volk, wiens hele verdienste op het hoogst slechts voor droog brood toereikende is? Het dient tot niets meer dan hem tegen de beter gestelde, hogere klasse van de maatschappij door nijd en wangunst te verbitteren en zo aan de inwendige tweedracht en het drijven van de partijen een wapen in de hand te geven, waardoor het ten slotte als vanzelf tot de vreselijkste algemene hongersnood zal komen. Toen in het jaar 67 ook Giskala in Galilea zich aan de Romeinen had moeten overgeven, was het partijhoofd Johannes door list en bedrog met een grote hoop gelukkig naar Jeruzalem ontkomen. God had hen, zoals Josephus opmerkt, tot verderf voor de stad bewaard, want de nietswaardige, lediglopende hoop diende er alleen toe, om de voorraad, die men voor de krijgsliden had vergaderd, te verteren, en zo behalve krijg ook nog oproeren en hongersnood te veroorzaken. Omdat nu het in vele oorden aan olie en wijn zo vruchtbare Perea eerst in de beide volgende jaren in de

macht van de Romeinen viel, de omtrek van Jeruzalem echter eveneens aan die voortbrengselen bijzonder rijk was, zo kan het "beschadig de olie en de wijn niet" in letterlijke zin uit de geschiedenis van de oorlog zeer eenvoudig worden verklaard (pas toen Titus de hele stad met een doorgaanden palissaden muur omgaf en elke toevoer afsneed, kwam er eigenlijk hongersnood). Men heeft daarom ook een symbolische zin gevonden en de woorden verklaard van de vlucht van de Christelijke gemeente naar Pella, die daardoor van de ellenden van de belegering zijn verschoond gebleven en dat zeker met volle recht. Na de redding van deze gemeente had het voor het rijk van God verder geen betekenis, wat Johannes van Giskala in de hongersnood de heilige olie en de heilige wijn tot profane bedoelingen aanwendde (Joseph. de b. Jud. V. 13: 6): de gruwel van de verwoesting zou nu eigenlijk echt op de heilige plaats staan (MATTHEUS. 24: 15).

Het derde zegel is een buitengewoon korte schildering van de grondtrekken van de wereldgeschiedenis gedurende 1260 jaren, sinds de grondvesting van Islam en Pausdom tot aan hun val. Dit tijdvak biedt over het geheel een treurig beeld aan van verwarring op geestelijk en allerlei misgrepen op wereldlijk gebied; want de invoering van het Mohammedanisme door vuur en zwaard; het ondermijnde bestaan van het Oost-Romeinse rijk, tot het de Turken in handen viel; het verval en de ontbinding van de Moslim-wereld, alsmede de twist en onenigheid tussen de Roomse priesterheerschappij en de vorsten van Europa gedurende het hele middeleeuwse tijdvak, de vervolgingen van de ware belijders van het Evangelie in vroegere eeuwen, de godsdienstoorlogen na de Hervorming en het onzekere van de toestanden in onze dagen, behoren tot de kwellendste, waarbij de wereldgeschiedenis onze aandacht bepaalt.

Zie! daar vertoont zich een zwart paard. Het is een zinnebeeld van een dure tijd, waarin de vrolijkheid plaats heeft gemaakt voor treurigheid, omdat men eet, maar niet tot verzadiging toe en men het afgewogen (zo kostbaar is het!) brood slechts van tijd tot tijd kan eten. De Heere laat doorgaans zo'n tijd van schaarsheid voorafgaan, eer eigenlijke hongersnood zich openbaart. Misgewas en dure tijden zijn tuchtroeden, waarmee God in de loop van de eeuwen het ongeloof en de haat van de wereld tegen de kerk van Jezus bezoekt, de overmoed van de afvalligen verbreekt en de weg bereidt voor de erkenning van Zijn geliefde Zoon. En als wij die tuchting ook hebben beleefd, als haar herinnering nog levendig staat voor onze geest; nee! wij willen even weinig vermetel oordeel vellen over de ongelukkigen, die er aan waren blootgesteld, als Jezus het oordeel liet uitspreken over de achttien, waarop de toren van Siloam viel; maar ernstig zullen wij vragen: heeft het missen van het voedsel, dat vergaat, de behoefte opgewekt aan die, die blijft tot in het eeuwige leven? Heeft men, toen God onthield, tot Hem leren opzien, wanneer Hij geeft?

Johannes zag een zwart paard. Deze zwarte en donkere kleur was een zeer ongunstig voorteken en tekende droevige tijden, dagen van openbare rampen en onheilen. De volgende tekening wijst nader aan, die soort van algemene ellende hier bedoeld wordt. De ruiter, die op het zwarte paard zat, had een weegschaal in de hand. Deze vertoning tekende in het algemeen een tijd van schaarsheid, waarin zekere dingen bij het gewicht zouden worden toegewogen.

Hierdoor worden bekwapelijk verstaan de valse leringen en ketterijen, die de satan met zijn instrumenten tegen de zuivere leer van het heilige Evangelie van deze tijd af heeft zoeken in te voeren; als daar geweest zijn Cerinthianen, Ebioniten, Marrioniten, Manicheën, Samosatianen, Arianen, Pelagianen en dergelijke anderen, die nochtans alle eindelijk door de getrouwe leraars en rechtzinnige Synoden onder de voet zijn gebracht.

Het derde dier had het aangezicht als een mens, afbeeldende wijze en verstandige leraars, die in dit zegel wel te pas kwamen, waarin de waarheid door verscheidene ketterijen en dwalingen verduisterd werd, om de waarheid van de valsheid te onderkennen; en het onderscheid te tonen, de waarheid op te helderen en de ketterijen en dwalingen te weerleggen. Het zinnebeeld is: "En ik zag en zie, een zwart paard. Hier staat niet een ander, want het is de staat van dezelfde strijdende Kerk, hier voorkomende als zwart, duister; die twee woorden worden wel samengevoegd, zwarte duisternis; zwartigheid aan de mens wordt wel veroorzaakt door honger (Klaagt. 5: 10). Onze huid is zwart geworden, zoals een oven, vanwege de geweldige storm van de honger. Omdat het Evangelie niet is, zoals gezegd wordt, donkerheid te zijn (Jes. 60: 2). De duisternis zal de aarde bedekken en de donkerheid de volkeren. De ketterijen zijn een zwarte zaak, die uit de afgrond opkomt en de zon en lucht verduisteren (Openbaring 9: 2). Ketterijen vergiftigen de mensen en doen ze geestelijk sterven, daarom worden zij verderfelijke ketterijen genoemd (2 Petrus 2: 2, 3). Als ketterijen doorbreken, dan wordt het woord van God dierbaar aan de waarheid, zoals het was ten tijde van Samuel (1 Sam. 3: 2). Het woord van God is niet alleen het zaad van de wedergeboorte, maar is ook het voedsel van het geestelijk leven (1 Petrus 2: 2 Amos 8: 11); zoals tarwe en gerst voor het lichamelijk leven is, zo wordt de huid zwart, als men gebrek aan voedsel heeft en zo ook naar de ziel. Dit zwarte paard stelt de Kerk voor, bezwalkt met de zwarte rook van de dwalingen, waardoor zij haar heerlijke luister verliest en zwart wordt, door gebrek aan de gezonde leer; want de Kerk komt hier zwart voor, dat is: in een bedroefde staat en dat door een plaag, die niet algemeen is over de wereld, zoals lichamelijke hongersnood, maar die alleen de kerk betreft. Het zinnebeeld wordt verder beschreven: "En die daarop zat, had een weegschaal in de hand. Die weegschaal is de weegschaal van het heiligdom, waardoor waarheid en valsheid gewogen worden naar het woord van God. Ofschoon er vele dwalingen in de Kerk opkwamen, zo bleef er nog het woord van God en getrouwe leraars, die onderscheid wisten te maken tussen waarheid en leugen en een rechtvaardig oordeel over haar velden, dat door het volgende te kennen wordt gegeven. En ik hoorde een stem in het midden van de vier dieren. De getrouwe leraren met hun verscheidene gaven, spanden samen en nodigden een ieder in de naam van God uit, die in het midden van hen op de troon was, om de waarheid te kopen. Die zeiden: "een maatje tarwe voor een penning en drie maatjes voor een penning. " Een penning was een arbeiders daghuur (MATTHEUS. 20: 2). Een maatje was het rantsoen voor een dag voor de mens tot zijn onderhoud. Tarwe en gerst was het gewone voedsel; drie maatjes gerst waren zoveel waard als een maatje tarwe, zodat de waarheid nog in de Kerk was en de grondpunten, als die van minder noodzakelijkheid en met verscheidene bekwaamheden van de getrouwe leraars gepredikt werd; men kon nog een dag leven bij het geestelijke brood van het goddelijke Woord, als men het ernstig zocht, niettegenstaande de waarheid van de leer door velerlei dwalingen en ketterijen bezwalkt en verduisterd werd en door de vervolgingen van buiten, de vergaderplaatsen omvergeworpen en de leraars verdreven werden. En de olie en de wijn beschadigt niet. Zoals God Zijn uitverkorenen bewaart voor verleid te worden, zo kan ook niemand haar inwendige verkwikkingen en vertroosting van de Heilige Geest van haar weren en uit haar wegnemen. De ketters mogen de waarheid bestrijden, de vervolgers de vergaderplaatsen verwoesten en zich bijzonder op het doden van de leraren toeleggen, God zal nochtans Zijn waarheid in Zijn Kerk bewaren, Zijn uitverkorenen voldoende geestelijk voedsel en inwendige vertroosting geven.

De hongersnood komt ook in de Schrift voor op figuurlijke wijze, voor zoveel die een honger is niet naar brood, maar naar de woorden van de Heere (Amos 8: 11). Deze honger past eigenlijk op een bijzondere wijze op de Kerk.

Het zwarte paard beeldt af ketterijen en goddeloosheden, door boze mensen wijd en snel en stoutmoedig verspreid, om door de zwartheid van die duisternis het aangenamen, heldere en zuivere licht, door de eerste ruiter uitgezonden, te benevelen en te verduisteren. De duivel, die er op zat, de vader van de leugen, heeft een schaal of een juk in de hand; een juk van ceremoniële dienstbaarheid, die hij weer poogt in te voeren, of menselijke geboden en leringen, waaraan hij de conciëntiën wil verslaven, maar ook van de zonden, zoals alle ketterijen daarop uitlopen.

7. En toen het Lam het vierde zegel geopend had, hoorde ik een stem van het vierde dier, dat gelijk was aan een vliegende arend (want nu zou het woord van MATTHEUS. 24: 28 Uit vervuld worden; waar het aas is, daar zullen de arenden vergaderd worden), die zei: "Kom en zie! "

8. En ik zag en zie, een vaal paard, van bleke geelachtige kleur, evenals van een lijk en die daarop zat, zijn naam was de dood; en de hel (Grieks "Hades" 1 Kon. 1: 35 "Job 7: 9 volgde hem na, bereid om de vele offers, die hij zou eisen, in zich op te nemen, terwijl reeds nu tot zichtbare voorstelling van deze offers lange schaar van schimmen, van gedaanten van de dood achter de ruiter trokken. En hun, de dood en de hel (liever leest men "hem" namelijk de dood) werd macht gegeven in de strijd, die de tweede ruiter onder aanvoering van de eerste had teweeg gebracht en wiens nood onder de druk van de derde tot een vreselijke hoogte gerezen was, om te doden tot het vierde deel van de aarde, d. i. van de bewoners van het land met de vier zware straffen (Ezechiël. 14: 21), met zwaard en met honger en met de dood door ziekten en pest en door de wilde dieren van de aarde, wie zij ten spijs werden voorgeworpen en waardoor zij in de ontvolkte landen verdelgd zouden worden (Lev. 26: 22. 2 Kon. 17: 26).

Het getal van de omgekomenen gedurende de belegering van Jeruzalem wordt geschat op 1 miljoen en 100. 000 mensen. Omdat nu reeds vroeger onder Cestius Gallus een telling had uitgewezen, dat de stad 2. 700. 000 gezonden bevatte, bestaat het getal van de omgekomenen in het geheel wel het vierde deel van het volk. Voor verreweg het grootste gedeelte bleef Israël in het leven bewaard, maar alleen om in alle winden verstrooid te worden. Van de drie delen in Ezechiël. 5: 1 vv. staat dus het derde deel van de overigen tot de beide andere delen als drie vierde tot een vierde. En nu is het merkwaardig, dat dit onder alle volken van de aarde verstrooide volk, zoals de statistische berichten aanwijzen, in getal noch bijzonder verminderd noch bijzonder vermeerderd is, maar het ledental in werkelijkheid gelijk blijft aan dat, dat het na het oordeel over Jeruzalem gehad heeft (8-10 miljoen). Evenals dit voor de juistheid van onze verklaring spreekt, zo ook nog in het bijzonder de boven aangehaalde plaats uit de profeet Ezechiël, die ons zo bepaald als maar mogelijk is op het oordeel over Jeruzalem en het volk van Israël wijst, dat een andere verklaring in het geheel niet in de gedachte moest komen.

Een vaal paard is het zinnebeeld van de dood. De ruiter is degene, die het geweld van de dood heeft, de duivel, Hebr. 2: 14; die hem volgt vertegenwoordigt de onderwereld. Dood en hel rijden door de wereld rond, heet dus hetzelfde als: Alle duivels en afgrondsgeesten heersen op aarde en hebben in het beest uit de afgrond (11: 7), eerst als volksheerschappij, dan als alleenheerschappij van de Antichrist, over de mensheid een macht bekomen als hun nog nooit ten deel viel. Duidde het derde zegel de heerschappij van Mohammedanisme en Pausdom aan, dan worden wij vanzelf door het vierde op de volgende macht, op het tijdperk gewezen, wanneer het woord bewaarheid wordt (Openbaring 12: 13): "Wee degenen, die de aarde en de zee bewonen! want de duivel is tot u afgekomen en heeft grote toorn, wetend, dat hij een kleine tijd heeft. " Het viertal plagen is een uitdrukking voor de viervoudige openbaring van

de toorn van God tegen de goddelozen, zoals de vier Cherubs een viervoudige uitstroming van scheppingskrachten in de wereld te kennen geven.

Wee! Hier worden al de plagen van de beide vorige ruiters bijeengevoegd en tot het uiterste opgevoerd. De bloedige tweedracht is geworden tot een oorlog, die alom dood en verderf verspreidt. De schaarsheid is geklommen tot een geduchte hongersnood. Daarbij besmettelijke ziekten en vergiftige, dodende dieren. En dat alles op éénmaal! Hoor hier het onderwijs van Jezus zelf; daar zegt de Heere van het rode en het zwarte paard: "en u zult horen van oorlogen en geruchten van oorlogen, zie toe en wordt niet verschrikt; want al die dingen moeten geschieden, maar nog is het einde niet. " Nu evenwel begint Hij te spreken van de verschijning van het vale paard. Geen afzonderlijke oorlogen worden meer gevoerd, maar een alhele krijg van allen tegen allen; op de hele aardbodem waart een verwoestend geweld van mensen tegen mensen; want de Heere vervolgt: "want het ene volk zal tegen het andere volk opstaan en het een koninkrijk tegen het andere koninkrijk; en daar zullen zijn hongersnoden en pestilentie en aardbevingen in verscheidene plaatsen. Maar al deze dingen zijn slechts een begin van de smarten. " Zo zijn ook deze akeligheden nog geenszins de voortekenen van het einde van de wereld, maar slechts de aanvang van de rampen, zoals dan ook in dit openbaringsgezicht nog drie andere zegels op het vierde volgen: Bleek en vaal is de dood. zoals de eerste ruiter de naam heeft van "oorlog", de tweede "schaarsheid" heet, zo draagt de derde de naam van "dood. " Vier dienaren zijn er, die het woeden van de dood aanbrengen: moorddadige oorlogen, hongersnood, pest en vergiftige of verscheurende dieren, die in de ontvolkte landen de overhand nemen. Maar naast deze werken nog andere geselroeden van God: aardbeving, brand en watersnood. De dood wordt gevolgd door de "hel", niet de Gehenna, maar de Hades, de plaats, waar de zielen van de goddelozen na de dood zich ophouden tot op het eindelijke wereldgericht. Ontzettend denkbeeld! Die "hel" volgt op de "dood! " Zo is "sterven" en "in de hades komen" één in het gericht van God over de goddeloze, tegen Jezus vijandige wereld! Wat moet het lot zijn van hen, die in de rampen en bezoeken van onze tijd als onbekeerlijke, hardnekkige zondaars gestorven, of in de strijd tegen God en Zijn heilige wetten gevallen zijn!

Op deze tijdelijke overwinning volgen de drie grote plagen: krijg, hongersnood en pest. Het rode paard herinnert aan het vergieten van bloed, het zwarte aan dagen van rouw, het vale (d. i. bleke, lijkleurige) aan de dood. De "mate tarwe" heet Gr. "choenix" en hield omstreeks zoveel in als een matig levend mens voor een dag nodig had. Deze maat zou "een penning", d. i. een denarius, omstreeks 30 cents, kosten, zoveel als een daggeld van die tijd (Matth. 20: 2, 9), waaruit blijkt dat de sterkste mannen met inspanning in hun nooddrift zouden voorzien. Deze hongersnood zou te erger zijn, omdat aan voorwerpen van weelde, olie en wijn, geen gebrek zou wezen. Een beeld van ontzettende ellende in een vervallen tijd, die de mindere klasse vreselijk teistert, terwijl de hogere haar aanvankelijk niet ondervindt. Tegelijk moeten de nauwkeurig opgegeven maten aanduiden hoezeer de hoop en het tijdperk van de plaag geheel in Gods hand gelegen zijn. De vierde ruiter, de "dood" volgt de "hel", het dodenrijk, op de voet, om allen die hij heeft omgebracht meteen op te nemen. "Zwaard en honger" zijn de beide vorige plagen: "dood" is de pest, waarmee te kennen wordt gegeven dat deze plaag de beide vorige tevens in zich opneemt.

Of bleekgroen, zoals de bladeren zijn, die verdorren, waardoor bekwamelijk verstaan worden de menselijke inzettingen en superstitiën, waardoor de aangezichten worden versteld (Matth. 6: 16) en de Kerk van Christus van haar gezonde leer gaandeweg beroofd en de mensen van Christus' verdiensten tot hun eigen verdiensten en tot andere middelaars en gronden van de zaligheid en haar verderf worden vervoerd. MATTHEUS. 15: 8, 9 en 23: 14 Gal. 5: 4 Kol. 2:

18 welke superstitiën en menselijke inzetten na deze ketterijen in de Kerk van Christus zijn ingebroken en hebben de weg gaandeweg tot het Antichristendom geopend.

Het zou er hier zo duister uitzien, de vervolging zou zo zwaar zijn en zo lang duren, dat er geen doorzien aan was, zodat het scheen dat het met de Kerk en het Christendom gedaan zou zijn; daarom was hier de hoogvliegende en scherpziende arend, zeer verlichte leraars nodig, die niet naar het uiterlijk aanzien oordeelden, maar die het oog hadden op de almacht, waarheid en onveranderlijkheid van God en zich daardoor verzekerd hielden en de gemeente verzekerden, dat de poorten van de hel de gemeente van God niet zouden overweldigen. Het zinnebeeld is: En ik zag en zie, een vaal paard en die daarop zat, zijn naam was de dood; en de hel volgde hem na. Dit vertoont de Kerk in de uiterste ellende en nabij haar hele uitroeijing, zoals zij geweest is in de tijden van keizer Diocletianus, die in 294 eindigde. Vaalheid is een afschuwelijke kleur, evenals de naam van de dood en de hel, dat is niet de verdoemenis; want deze dingen zouden de hel overkomen en er is geen verdoemenis voor hen, die in Christus Jezus zijn; maar de hel betekent hier het graf, zoals vaker in de Schrift; het graf ontvangt de doden; hierop ziende zegt men dat de hel op de dood volgt. De verklaring van het zinnebeeld wordt daarbij gedaan: En hun, de dood en de hel, werd macht gegeven, het is niet in de macht van de vijanden de Kerk naar hun welgevalen te behandelen, maar God geeft hun macht en laat hun boosheid los, zover als Hij wil; verder kunnen zij niet. Hij bepaalt hun woede tot een strobreed, tot een enig haar toe. Om te doden tot het vierde deel van de aarde; door de aarde wordt niet alles verstaan wat buiten de Kerk is, die de hemel genoemd zal worden, het ene en het andere is mis, maar hier wordt van de staat van de Kerk gesproken en de doden zijn de leden van de Kerk, die wij meteen onder het vijfde zegel zullen horen roepen: Hoe lang, wreekt U ons bloed niet van degenen, die op de aarde wonen? De strijdende Kerk is op aarde en maakt het beste en soms wel een groot gedeelte van de aarde uit en was toen over de hele aarde verspreid. Er zou zo'n bloedige vervolging tegen de Kerk aangericht worden, zodat het scheen alsof er geen overblijfsel gelaten zou worden, hoewel het vierde gedeelte, een bepaald getal voor een onbepaald, dat is weinigen, in vergelijking met de gedoden, door de bewaring van God zouden overblijven. De middelen, waardoor deze verwoesting zou geschieden, waren: Met zwaard en met honger en met de dood, dat is, pestilentie en door de wilde beesten van de aarde, waarvoor men de Christenen wierp, die ze verscheurden en opaten. Het ging er verschrikkelijk toe, niemand mocht burger of ingezetene zijn, of hij moest de heidensen afgoden offeren; die dat niet doen wilde, was een man van de dood; een Christen mocht noch ambacht, noch nering doen, hun goederen werden hun ontnomen, hun bleef geen middel over om van te leven, kerken en scholen werden neergeworpen, alle vergaderingen werden op de dood verboden, de vervolging was algemeen over de hele wereld, hele steden van de Christenen werden uitgemoord, kerken vol Christenen werden verbrand, een geheel legioen van 6. 000 of 10. 000 werden geslacht; daar was einde noch maat aan het bloedvergieten, het bloed maakte kleine poelen, de rivieren waren rood, de slachters moesten elkaar verpozen, men bedacht allerlei wrede wijzen van doden; roosters, metalen ossen, palen, waarop men de Christenen met gepekte stof omwonden, zette en zo in brand stak, dienden voor lantaarns; men zette ze in schepen, zonder roer of zeilen, zonder voedsel en drank en liet ze zo zeewaarts drijven; men trok hen met vier paarden van elkaar; het land stonk van onbegraven Christenen; de honden waren zo gewend mensenvlees te eten, dat zij op het laatst de levenden aantastten; dit duurde 10 jaren na elkaar.

Het vale paard wijst op de verdere verdrukking van de Kerk; zij was te voren als hijgend en bezwijkend, maar nu nadert zij de dood. De ruiter wordt met een vreselijke naam genoemd, waardoor te kennen wordt gegeven een aanbrengen van de dood aan velen. Hij wordt de dood genoemd, om de wrede soort van dood, waaraan de Christenen onder deze wrede

vervolgingen onderworpen zouden zijn, die alle de vorige zou overtreffen. De dood en de sterfelijkheid zouden zo algemeen zijn, dat er in alle plaatsen graven waren. Het woord "hel" wordt liever met "graf" vertaald, niet alleen omdat in het Hebreeuws en Grieks het woord beiden betekent, maar omdat zij ook gewoon zijn, als zij een hopeloze toestand zullen uitdrukken, dood en graf samen te voegen (Job 17: 1 en 13) en omdat ook deze dood in het bijzonder betrekking heeft op de Kerk.

IV. Vs. 9-17. De aanwijzing door het vierde zegel gegeven, dat slechts het vierde deel van het Joodse volk in de catastrofe, die het wacht, zal omkomen en verreweg het grootste gedeelte zou behouden blijven, doet de vraag oprijzen: van waar het dan komt, dat de Heere ook nu nog het woord zegt (Jer. 4: 27; 5: 18): "Ik zal geen voleinding maken", omdat toch de wraak voor het rechtvaardige bloed, dat door Jeruzalem vergoten is (MATTHEUS. 23: 29 vv.), niet slechts de ondergang van de stad en de tempel, maar de uitroeiing van de hele natie eist. De vraag is volkomen gerechtigd en wordt daarom bij het openen van het vijfde zegel onmiddellijk in de mond gelegd van de zielen, wier bloed op de meest godslasterlijke en misdadige wijze bij het altaar vergoten is, het luidst om wraak roept, maar ook tevens gezegd, dat de volle wraak tot latere tijd bewaard moet blijven, wanneer die vanwege dezelfde misdaden aan de geroepenen uit de heidenen gepleegd zal worden volvoerd. Daarentegen bevat het gericht, dat nu volgt, de volkomenste rechtvaardiging voor hen. Het hierop geopende zesde zegel wijst vervolgens op de grote verandering van de hele toestand van de wereld, die met wegruimen van het eigenlijke verbondsvolk begint en wijst de vervulling aan van hetgeen de Heere bij Zijn wegvoering naar Golgotha aan de vrouwen, die Hem beweenden, verkondigde (Luk. 23: 27 vv.) in de verschrikkingen en angsten bij de verwoesting van Jeruzalem. Deze is reeds in waarheid een dag van de toorn en een openbaring van de heerlijkheid van de ter rechterhand verhoogde Mensenzoon en toch eerst het voorbeeld van een nog andere dag van toorn en van een nog andere openbaring van heerlijkheid, zoals die dan ook in MATTHEUS. 24 en 25 in zo'n vorm voorkomt.

9. En toen het Lam (vs. 1) het vijfde zegel geopend had, zag ik ten gevolge van dat openen onder het brandoffer altaar in de priester-voorhof van de tempel, welks beeld mij verscheen, a) de zielen van degenen, die gedood waren om het woord van God. Ik zag die allen, die gedurende de bedeling van het Oude Testament tot het tegenwoordige begin van de Nieuw Testamentische tijd door de ongelovige Joden waren omgebracht (MATTHEUS. 21: 33 v. 23: 35 Hebr. 11: 36 vv.), omdat zij predikers van het woord van God onder het geslacht van hun tijd waren geweest en b) om de getuigenis van Jezus, de Christus (Hoofdstuk 1: 9. 1 Joh. 2: 22, die zij hadden als een hun toevertrouwd goed en dat zij tegenover alle tegenspraak en alle bestrijding vast hielden, zonder zich door de haat van de ongelovigen en de vervolging tot de dood daarvan te laten afbrengen.

a) Openbaring 20: 4 b) Openbaring 19: 10

10. En zij riepen van beneden het altaar, waarvan hun bloed in satanische verblinding uitgestort was, alsof men door hen te doden God een dienst deed (Joh. 16: 2), met grote stem wraak roepende over het profetenmoordende Jeruzalem (Luk. 13: 33 v.), dat het huis van de Heere tot een kuil van de moordenaars had gemaakt. Zij deden dat, zeggende: "Ook nu nog verdelgt U het ongelovige volk nog niet geheel van Uw aangezicht, en geeft hun niet het volle loon, dat zij verdiend hebben, al moeten zij ook worden verstrooid door de hele wereld. Hoe lang, o heilige en waarachtige Heerser! die de Heere bent in het huis, waarover het gericht komt, die dus geheel en al een einde daarmee maken kunt, wiens heiligheid een volkomen betaling voor al wat tegen U gezondigd is en wiens waarachtigheid een volkomen juiste

vervulling van al uw bedreigingen eist, hoelang oordeelt en wreekt U ons bloed niet van degenen, die op de aarde wonen? Zij hebben zich toen in de hoogste mate betoond vleselijke en goddeloos gezinde aardbewoners te zijn (Hoofdstuk 8: 13) in het land, dat U hun heeft gegeven.

11. En aan een ieder van hen werd een getuigenis gegeven, dat de nu begonnen verwoesting van stad en tempel, alhoewel niet de volle wraak voor hun onschuldig en op zo ontzettende wijze vergoten bloed, toch een volkomen redding was van de eer van hun naam, nadat men hen bij hun leven bespot en gelasterd, van het volk van God afgezonderd en als kinderen van de duivel behandeld had (MATTHEUS. 10: 25 Luk. 6: 22 Jes. 66: 5). Hun werden namelijk lange witte kleren gegeven, opdat zij voortaan in de geschiedenis van de wereld bekend zouden zijn als degenen, die overwonnen hadden en uit grote verdrukking waren gekomen (Hoofdstuk 3: 11; 7: 13 v.). En hun werd ten opzichte van het oordelen en wreken van het bloed, dat zeker niet voor altijd zou uitblijven, gezegd, dat zij nog een kleine tijd, (het woord "kleine" ontbreekt in de beste handschriften en is waarschijnlijk hier uit Hoofdstuk 20: 3 ingevoegd, terwijl oorspronkelijk de tijd onbepaald was gelaten, Hand. 19: 22) rusten zouden in het genot van de zaligheid, waartoe zij reeds daarboven waren ingegaan. Zij moesten wachten totdat ook hun mededienstknechten uit het huis van God en hun broeders vervuld zouden zijn, totdat het getal van hen, die gedood zouden worden om het woord van God en om de getuigenis, die zij hadden, vol zou zijn geworden. En dan als zij, die gedood zouden worden, zoals als zij de marteldood zouden hebben ondergaan, zou het volle gericht over het ongelovig gebleven deel van Israël tegelijk met dat over de antichrist en zijn verdere aanhang komen (Hoofdstuk 19: 11 vv. Jes. 66: 15 vv.). Zij zelf echter zouden en daarvan was hun het witte kleed ten onderpand, tegelijk met de toegevoegde mededienstknechten en broeders bij de oprichting van het duizendjarig rijk tot de heerlijkheid van de eerste opstanding komen (Hoofdstuk 20: 4 vv.).

Voor onze gewone opvatting heeft het iets bijzonder bevreemdends, dat deze zielen van de gedoden om het woord van God en de getuigenis van Christus om wraak roepen voor hun onschuldig vergoten bloed. Men zou het veel meer overeenkomstig de geest van het Christendom vinden, als zij, in plaats van om wraak, om genade baden voor degenen, die hen doodden. Hierop moet geantwoord worden, dat Stefanus, die de rij opent, sterft met het woord op de lippen: "Heere! reken hun deze zonde niet toe" en Jakobus II, die wij de laatste van de tien bedoelde martelaars kunnen noemen, zo aanhoudend in het smeken voor zijn volk Israël op de knieën moet hebben gelegen, dat deze met eelt begroeid waren, evenals de knieën van de kameel, die zich gedurig neerbuigt. En nog, toen hij van de tinne van de tempel werd neergeworpen en beneden dood geslagen werd, bad hij voor de zonden van zijn volk. Het roepen om ontferming voor de tegenstanders van de Heere is echter slechts zo lang op zijn plaats, als nog ontferming mogelijk en de tijd van het laatste gericht niet is begonnen. Stellen de gelovigen belang in de redding van de zielen, het is hun evenzeer te doen om de roem van de heiligheid en waarachtigheid van hun Heer en om de reiniging van het huis van God van de overtreders. Het is alleen de vraag wanneer de tijd van deze reiniging, de tijd van de verheerlijking van de Heere door Zijn tegenstanders daar is en nu wordt door de inhoud van het vijfde zegel deze vraag op tweeërlei wijze in symbolische, concrete vorm behandeld. Naar de ene zijde zou de vraag bevestigend kunnen worden beantwoord en dus het oordeel over Jeruzalem en het Joodse volk tot een eindgericht gemaakt worden. De maat van de zonde is werkelijk vol en de heiligheid en waarachtigheid van God schijnt te eisen, dat aan het halsstarrige en verstokte volk, waaraan ook de zonde niet toegerekend is geworden, dat het de Zoon van God aan het kruis genageld had, waaraan vervolgens nog 40 jaren lang de zaligheid op de krachtigste en dringendste wijze werd aangeboden en dat toch is voortgegaan degenen

te doden, die tot hen waren gezonden, nu ook een einde worde gemaakt. Deze gedachte wordt uitgedrukt door het roepen van de zielen onder het altaar. Als zij met hun roepen als het ware tot rust zijn genoopt, wordt de andere gedachte uitgedrukt, dat het goddelijk verlossingsplan met Israël nog niet ten einde is en dat het volk nog voor de toekomst tijd tot bekering is gegeven. De rijkdom van de goddelijke goedheid, Zijn geduld en Zijn lankmoedigheid heeft zich nog een tijd voorbehouden, waarop de Heere ons in Mattheus wijst. Voor hoeveel zielen deze genade tot weder opwekken van Israël uit zijn geestelijke dood vruchten zal dragen, dat vernemen wij later in Hoofdstuk 7: 1 vv. Het is daar werkelijk geheel Israël, dat nog eens zalig wordt (Rom. 11: 26), al is het op verre na niet in al zijn bijzondere leden, toch in al zijn afzonderlijke stammen. De 144. 000 staan tot de 10 miljoen ongeveer als 1 tot 70. Verreweg het grootste gedeelte van het volk zal zich dus bezondigen aan het eindoordeel en wel aan dat, hetwelk bij het slot van de geschiedenis van de opvoeding van de uit de heidenwereld geroepen Christenen over de anti-christ en diens aanhang gaat. In de tegenwoordige tijd staan wij in de periode van het rijp worden van de anti-christelijke tijdgeest, waarvan het gevolg is het doden van de twee getuigen (Hoofdstuk 11: 7 vv.). Zeer veel draagt tot dat rijp worden de liberale, ongelovige Jodenwereld bij en zij zal het dan ook zijn, die bij de verschijning van de persoonlijke anti-christ energiek aan de verheffing van zijn heerschappij en aan zijn onderneming tegen de Zionsgemeente in het heilige land deelneemt, maar zich daardoor ook in het gericht, dat over hen komt, inwikkelt. Dit alles, alsmede de gegeven verklaring van dit vers volgens de afzonderlijke daarin vervatte momenten, zal de lezer pas duidelijk worden in de verdere voortgang van ons boek. Intussen geeft het bij Lukas 13: 33 gezegde over Jeruzalem als het altaar, waarop alle profeten en getuigen geofferd worden, zekerheid, dat wij ook bij dit zegel met Jeruzalem te doen hebben (vgl. Klaagt. 4: 13).

Bij de verklaring van het elfde vers merken wij aan, dat het vijfde en zesde zegel weliswaar de Christenvervolgingen en de ondergang van het Romeinse rijk beduiden, maar ook, in ruimere zin, typisch, de Christenvervolging onder het beest uit de afgrond, de zesde en zevende wereldmacht (Volksheerschappij en Antichristendom) en de ondergang van deze en aller andere wereldmachten aanwijzen. In deze typische zin volgen het vijfde en zesde zegel ook in tijdsorde op de vier eerste en het vijfde beduidt de toekomstige martelaren onder het beest uit de afgrond en het zesde de val van alle wereldmachten en van de antichrist met de zijnen ten dage van de toorn van het Lams, of van Christus' terugkomst. De val van het Romeinse rijk was in het Nieuwe Verbond het hoofdvoorbeeld van het verdwijnen aller wereldmachten. Pas wanneer wij deze typische zin van de beide zegelen, benevens de werkelijke zin, in het oog houden, kan hun volledige verklaring gevonden worden.

Niet de geesten van de afgestorven martelaren (deze worden nooit "zielen" genoemd), maar hun zielen volgens het natuurlijk lichamelijk leven, liggen onder het altaar, met andere woorden hun bloed ligt er. In de Openbaring komen twee altaren voor: 1) het gouden reukaltaar; 2) het niet gouden brandofferaltaar; van het laatste wordt hier gesproken. zoals vroeger in het Oude Verbond het bloed van de offerdieren in de tempel te Jeruzalem op het altaar van de brandoffers werd uitgegoten, zo ziet Johannes het bloed van de vermoorde martelaars onder het hemelse brandaltaar. Zoals eens het bloed van de onschuldige Abel tot God om wraak riep van de aardbodem, zo ligt het bloed van de verslagen gelovigen hier op de grond en klaagt de moorddadige vijanden van Jezus aan, totdat Deze wraak genomen heeft. Dat is het bloed van de Christenen, dat vergoten is door de Heidenen, sinds de tijd van de Romeinse keizer Nero tot op de dagen, waarin Johannes deze gezichten zag; het bloed van Petrus, die aan een kruis genageld werd, het bloed van Paulus, die met het zwaard is gedood, het bloed van zo vele martelaars, die hun geloof in de Heere hebben bezegeld met hun dood. Maar Johannes ziet ook het bloed van hen, die met en na dezen zijn omgebracht tot op de

ondergang van het Romeinse rijk, ja het bloed van alle getuigen van Christus, dat tot op de huidige dag vergoten is en vergoten zal worden tot op de jongste dag. Deze zee van bloed roept van het brandaltaar om wraak, om wraak van God en deze zij is reeds in de tijdelijke oordelen aan de wereld uitgeoefend; maar de geduchtste is de wraak, die eindelijk, als de laatste, komen zal op de grote dag van het gericht, wanneer de tegenstrevers, vervolgers en moordenaars van Jezus en Zijn Kerk, het beslissend oordeel horen zullen: "ga weg van Mij, u vervloekten, in het eeuwige vuur, dat de duivel en zijn engelen bereid is. " Vermoord zijn de martelaars omwille van het woord van God en van de getuigenis, die zij hadden; want Jezus Christus gaf hun het woord van de waarheid in de hand en zij hielden het vast, zij bewaarden het getrouw, zodat Christus Jezus zelf door hun mond getuigenis gaf van het licht tegen de duisternis, van de gerechtigheid tegen de zonde, van de waarheid tegen de leugen. Aan de Heidenen werd de wraak openbaar over het bloed van de dienaren van de Heere; Hij zal Zich openbaren, maar wij zeggen: "Heere! hoelang zult U toezien? " "Hoelang zullen de goddelozen van vreugde opspringen? " Als Hij onze Heere is, mogen wij ook vertrouwen, dat Hij Zich over de Zijnen zal ontfermen; en zo is het ook de taal van de verlost, wier bloed is vergoten voor de naam van de Heere Jezus: "Heere! wij zijn Uw eigendom; wij hebben U gediend, wij zijn U getrouw gebleven tot de opoffering van ons leven toe; U bent de Heilige; U heeft een macht, zoals niemand in de wereld ze bezit; U bent de Algenoegzame, zoals niemand buiten U het is; U bent de Waarachtige openbaar U door de vervulling van de bedreigingen, die U gesproken heeft tegen de overtreders van Uw wil! Bij uw heerschappij en onze getrouwe onderworpenheid; bij uw heiligheid, bij uw waarheid roepen wij U aan; wreek ons bloed, opdat U verheerlijkt mag worden door de hele wereld en uw kerk geëerbiedigd! " Jezus heeft gedurende Zijn omwandeling op aarde de verhoring van deze bede reeds bepaald toegezegd: "Zal God geen recht doen Zijn uitverkorenen, die dag en nacht tot Hem roepen, hoewel Hij lankmoedig is over hen? Ik zeg u, dat Hij hun haastig recht zal doen. " Het is Gods heilige wil en behoort tot de aard van Zijn wezen, wraak te nemen over alle ongerechtigheid; daarom is ook het gebed van Zijn dienaren Hem aangenaam, als het ontspruit uit begeerte naar Zijn verheerlijking en uit gelovig verlangen naar de eindelijke zegepraal van de Kerk. En zoals de Heere aan Zijn kudde de haat van de hele wereld heeft voorspeld in de woorden: "u zult gehaat worden door alle volkeren omwille van Mijn naam wil", zo heeft de Heere ook het oordeel uitgesproken over allen, die van deze aarde zijn. Dezen worden aangeduid in de twee laatste zegels. Nog kan de bede van de bloedgetuigen niet vervuld worden. Zij ontvangen als voorlopig antwoord een blinkend kleed, dat betekent: de zaligheid van de hemel.

In dit rusten bestaat tot aan de grote morgen van de opstanding op de jongste dag de zaligheid en heerlijkheid van de volmaakt rechtvaardigen. Zij honger en dorsten niet meer, noch de zon valt niet op hen, noch enige hitte en God zal alle tranen van hun ogen afwissen. Hoe heerlijk is de aanvang van het loon, dat God aan de Zijnen geeft in dat uitrusten van de moeiten en de verdrietelijkheden van deze aardse pelgrimsreis; een uitrusten voor de troon van het Lam, in de liefde, in de schoot en aan het hart van Jezus! En u, Paulus! wel had u recht te begeren om ontbonden te worden en met Christus te zijn en het sterven te houden voor gewin! Hier leven en zweven wij in aanhoudende onrust, strijd is het in en om ons; geen ogenblik verpozing van kommer, van moeite en zonde; maar ginds zal het beter zijn. Rust blijft er over voor het volk van God; zalige rust, niet te beseffen door de kinderen van het vlees; rust voor de troon van God. O Heere! mijn nieren verlangen in het binnenste van mij! Verlosser! neem ons in die rust op! Die rust duurt enige tijd; de duur daarvan bepaalt God niet nader en deze is een verborgenheid. Maar eenmaal zal het gebeuren, dat er geen tijd meer is, want "in de dagen van de stem van de zevende engel, wanneer hij bazuinen zal, dan zal de verborgenheid van God vervuld worden, zoals Hij Zijn dienstknechten, de profeten,

verkondigd heeft" en dan zal het "rusten" vervangen worden door de volheid van de heerlijkheid van God en een eeuwige zegepaal over de vijanden van Zijn rijk, zoals de heilige mannen van de Heere dat hebben beloofd.

Johannes was in de Geest en in die staat zag hij in een gezicht zielen, die geen voorwerp zijn van het lichamelijk oog, hij zag zielen, onder het altaar, dat is Christus Hebr. 13: 10 die voorgebeeld was door het gouden reukaltaar, dat in het heilige stond, voor de ark van het verbond, die in het heilige der heiligen stond, ten opzichte daarvan wordt Christus een altaar genoemd; zoals in de Openbaring vaak de benamingen geschieden van de schaduwachtige godsdienst in het Oude Testament. De zielen waren door Christus verlost en werden door Zijn overschaduwning zoetelijk verkwikt in de gemeenschap met Hem, en in de volmaakte genieting van God, het waren zielen van hen, die gedood waren, van de martelaren, die om de belijdenis van de Heere Jezus vervolgd en wreed ter dood gebracht waren. Een martelaar voor Jezus te zijn, is het heerlijkste, dat men op de wereld kan zijn en heeft tot beloning de kroon van de heerlijkheid. Het hoorbare wordt hier bijgevoegd, waarin aan te merken is, het verzoek van de zielen en het antwoord aan haar. Het verzoek: En zij riepen met grote stem, zeggende: Hoelang, o heilige en waarachtige Heerser! oordeelt en wreekt U ons bloed niet aan degenen, die op de aarde wonen? Zij spreken God aan met de benamingen, die op hun verzoek passen, als: Heilige, die de goddeloosheid, zoals de vervolgers pleegden, haat en niet verdragen kan. Waarachtige, die beloofd heeft Zijn kerk te bewaren en de vervolgers te straffen. Heerser, die alleen de Opperste is en het gebied heeft over hemel en aarde en als een rechtvaardig Rechter een ieder vergeldt naar zijn werken. Zij klagen over de langdurigheid van de verdrukkingen van de kerk en het langdurige uitstel van straf te oefenen over de verdrukken en verzoeken het oordeel over de vervolgers, wetend, dat zij schuldig bevonden zouden worden en eisen wraak over het vergoten bloed van de heiligen door de inwoners van de wereld, de goddeloze, wereldse mensen; niet dat zij wraaklust hebben in de hemel; maar de eer van Gods rechtvaardigheid, de eer van de Heere Jezus, het Hoofd van de kerk, die in het verdrukken van Zijn volk gesmaad en gelasterd werd en de verachting van de waarheid van God en van Zijn gemeente, verwekken hun begeerten om te bidden om verlossing van de kerk en van straf over hun vijanden. Het antwoord geschiedt door daden en woorden. De daden zijn: En aan een ieder werden lange witte kleren gegeven. Toen zij op aarde leefden, waren zij bekleed met Christus' gerechtigheid en met heiligheid van het leven; maar nu zij in de hemel zijn, zijn zij bekleed met heerlijkheid. Alle gelovigen zullen wel verheerlijkt worden, maar de martelaren zullen eeuwig in heerlijkheid uitmunten en als getrouwe strijders voor Christus en Zijn zaak gekend worden. De woorden: En hun werd gezegd, dat zij nog een kleine tijd rusten zouden, totdat ook hun mededienstknechten en hun broeders vervuld zouden zijn, die gedood zouden worden, zoals zij, God spreekt hen vriendelijk toe, alsof Hij zei: rust, verkwik, verblijd u in het genot van de zaligheid, waarin u bent, uw verzoek is Mij aangenaam, maar Ik heb nog meer getuigen voor Mij uitgezien, die zullen Mij ook verheerlijken met een marteldood, deze zijn niet alleen uw mededienstknechten maar zelfs uw broeders, daar is niet lang toe, de tijd is nabij. De nog toekomstige martelaren worden niet bepaald en zijn niet alleen die, die nog door de Heidenen gedood zouden worden voordat Constantijn de Grote in het volle bezit van het rijk gekomen was, als wanneer hij de vervolgingen deed ophouden, maar onder die zijn ook begrepen al de martelaren, die gedood zouden worden door de antichrist, die dronken zou worden van het bloed van de heiligen. En of God nu en dan wel wraak oefent over de vervolgers van de kerk, zo zal nochtans de volkomen wraak pas geschieden, als de Heere Jezus zal komen ten oordeel, waartoe wel een lange tijd scheen te zijn; maar ten opzichte van de eeuwigheid is hij maar een kleine tijd.

De zielen van de martelaren worden gezegd onder het altaar te zijn, welk zinnebeeld is ontleend aan het bloed van de offerdieren, die op het brandaltaar geofferd moesten worden, dat aan de voet van het altaar pleegt uitgegoten te worden (Lev. 4: 7); in het bloed was de ziel. Men moet niet verklaren alsof de zielen van de martelaren, van hun lichamen ontbonden, wraak vorderen over de vijanden van de waarheid; wat hier gezegd wordt moet overgebracht worden tot de zaak zelf. De bloedstortingen tegen de belijders van de waarheid zouden zo fel zijn, dat zij vanzelf om de goddelijke wraak zouden roepen, evenals het onschuldig bloed van Abel gezegd wordt tot God te roepen (Gen. 4: 10 Hebr. 12: 14). Het beleid van Zijn raadsbesluiten liet echter niet toe, dat Hij de vijanden zou bezoeken. Hij beveelt lijdzaamheid totdat ook de medebroeders (Waldenzen, Albigenzen, Boheemsche broeders enz.) omgebracht zouden zijn. God zou intussen maken, dat de zaak van de martelaren, die om de ware godsdienst waren gedood, openlijk gerechtvaardigd zou worden, hetwelk wordt afgebeeld door de lange witte kleren, waarmee zij door Jezus Christus begiftigd, in de kerk zouden blinken.

De zielen van de gelovigen, inzonderheid van lijdende gelovigen, zijn in een allergelukkigste staat na de dood, te weten onder het altaar, in het paradijs, in Abrahams schoot bij Christus Jezus. God heeft een bijzondere zorg voor de zielen van al Zijn heiligen; zij zijn Hem dierbaar, hun loon is groot in de hemelen.

12. En Ik zag, toen het Lam het zesde zegel geopend had en zie er werd een grote aardbeving, als was de aarde door hetgeen op haar voorgevallen was, in haar grondvesten geschokt (MATTHEUS. 27: 52, vlg. Hoofdstuk 11: 13); en de zon aan de hemel werd zwart als een haren zak, als hetgeen van grof, zwart geitenhaar gemaakt is (Jes. 5: 30; 50: 3 Jer. 4: 25 Amos 8: 9 v.), alsof zij wilde ophouden haar licht te laten schijnen, ja zelf als het donkerste voorwerp in de tot hiertoe door haar verlichte wereld staan en de maan werd als bloed, verkreeg een duister, bloedroodschijnsel als een uitgaande lamp (Joël 3: 4), als had zij nu ook geen kracht meer om licht te geven, nadat de zon haar schijnsel had verloren en kon zij nu alleen nog schrik aanjagen en angst verwekken.

13. En de sterren van de hemel vielen op de aarde, alsof ze voortaan niet meer hoefden te schitteren als heldere punten aan de hemel (Dan. 8: 10) en het was voortaan met hen, zoals een vijgenboom zijn onrijpe vijgen, die achter de bladeren zijn na gegroeid, maar niet voor de winter tot rijpheid komen Uit 21: 19, afwerpt, als hij door een grote wind geschud wordt, zodat zij nu nutteloos aan de weg liggen en door de voeten van de voorbijgangers worden vertreden.

14. En de hemel, die als een deksel over de aarde is uitgespannen (Jes. 40: 22), is weggeweken en als het ware ineens gewikkeld, als een boek, dat toegevoerd wordt, wanneer men het niet meer gebruikt (Jer. 34: 4); en alle bergen en eilanden zijn bewogen uit hun plaatsen, zodat de oppervlakte van de aarde, wat betreft de verdeling van het vaste land met de bergen en van de zee met de eilanden, opeens een andere gedaante verkreeg.

De uitleggers, voor zoverre zij hierbij denken aan de jongste dag met zijn vernietiging van het tegenwoordige wereldgebouw (2 Petrus 3: 7), vatten de woorden eigenlijk op. Zij moeten zich dan of met algemene, onbestemde spreekwijzen vergenoegen, waarbij de uitdrukkingen elk in het bijzonder niet tot haar recht komen, of, als zij nader er over handelen, bijvoorbeeld over het neervallen van de sterren op de aarde, zulke ongerijmde dingen voorbrengen als bijvoorbeeld in de volgende opmerking geschiedt: "ziet het menselijk oog de sterren op de aarde neervallen, dan moeten zij in werkelijkheid ver van de aarde in de luchtledige ruimte

verzinken en vergaan". Dat zij niet gedacht moeten worden als verdwijnend in de luchtledige ruimte, maar als werkelijk op de aarde vallend, is daardoor duidelijk genoeg aangewezen, dat dadelijk een ander beeld er voor wordt gebruikt, dat van de door storm op de aarde geworpen onrijpe druiven. Hoe meer dergelijke pogingen om de woorden eigenlijk op te vatten en die van voorvallen in de uitwendige, zichtbare wereld te verstaan, mislukt zijn, des te meer versterken zij ons in de overtuiging, dat hier van het einde van de wereld oog volstrekt geen sprake is en de hele plaats slechts in zinnebeeldigen zin op geestelijke gebeurtenissen in het rijk van God betrekking heeft. Nu laten ons die gevolgen en veranderingen, die de verwoesting van Jeruzalem en van de tempel, de verstrooiing van Israël over de aarde en de verwerping van het van te voren uitverkoren volk in het Godsbestuur op aarde heeft teweeg gebracht, ook geen ogenblik in twijfel, hoe wij de verschillende uitdrukkingen moeten verklaren. Wat de Heiland aan het geslacht van Zijn tijd voorspelt (MATTHEUS. 21: 43): Het koninkrijk van God zal van u weggenomen worden en een volk gegeven, dat zijn vruchten voortbrengt" (vgl. Luk. 17: 6) en wat dan in de catastrofe van Jeruzalem ook werkelijk werd volvoerd, is een zo hele omkering van de vroegere toestand van de wereld in godsdienstig opzicht, dat het wel te begrijpen is, waarom aan het begin van dit stuk wordt gezegd: "er werd een grote aardbeving" en aan het einde: "alle bergen en eilanden zijn bewogen uit hun plaatsen"; want terwijl tot die tijd Israël het enige volk van God op aarde was, dat volk, waarom de hele geschiedenis van het Godsrijk als om haar as zich bewoog, maar alle andere volken aan zichzelf waren overgelaten, zonder God in de wereld en vreemdelingen over de verbonden van de belofte, ontstond voortaan een juist tegenovergestelde toestand; de Heere trok zich de heidenwereld aan en zegende ze met allerlei geestelijke zegeningen in hemelse goederen door Christus, plantte in haar Zijn kerk met al haar inrichtingen en maakte haar tot zijn koninklijke zetel. Israël maakt Hij daarentegen tot dat volk, dat nu vreemd is en buiten het burgerschap van Israël en naar Zijn tegenwoordige staat geen hoop heeft, zoals het in Deut. 32: 19 vv. is bedreigd. Het vuur heeft daar de grondvesten van de bergen aangestoken: wat wonder, dat daarvan de aarde in haar binnenste beefde, op haar oppervlakte echter een geheel andere gedaante kreeg, evenals wanneer door vulkanische uitbarstingen, uitstortingen van bergen en wegzinken van eilanden, als ook opheffing van nieuwe bergen en eilanden op plaatsen, waar vroeger slechts ondiepten en vlakke zeeën te zien waren, hadden plaats gevonden. Maar ook wat tussen het begin en het slot van dit stuk in het midden staat, verkrijgt bij onze verklaring een duidelijke, bevattelijke zin. De zon, die tot zolang aan Israël's geestelijke hemel heeft geschitterd, was het vaste profetische woord van het Oude Testament (Hoofdstuk 12: 1. 2 Petrus 1: 19). Zij heeft, sinds men Hem, op wie dit woord wijst, niet erkend, maar integendeel verworpen heeft, ja voortgaat Hem te lasteren en te bespuwen en alleen om Hem niet in de Schrift te vinden, deze verdraait en verknoeit, een zwarte haren zak over zich heen getrokken, zodat van haar helder schijnsel voor het Rabbinisme niets meer te zien is, maar zij als een duister punt vol diepe treurigheid daar hangt. En de maan, die alleen daarom licht en leven kon geven, omdat zij door de zon der gerechtigheid, die komen zou, beschenen werd, namelijk de wet (Hoofdstuk 12: 1), is nog slechts een donker glimmende lamp, die geen goede dienst meer doet. Ja, het bloed, waarvan de Joden hebben gezegd: "het kome over ons en over onze kinderen", heeft alle vloeken van de wet over hen gebracht, zodat voor hen hun maan zelf als bloed is geworden; de "vreugde van de wet", die zij jaarlijks op een feestdag tonen, kan de staat van zaken, zoals die uit Hoofdstuk 12: 10 blijkt, niet bedekken ("Uit 24: 29. Zij zijn dan ook van de hemel gevallen sterren, de door de wind op de weg geschudde onrijpe vijgen).

Wat een licht had Israël met het woord, dat het was toevertrouwd (Rom. 3: 2), in de rondte gegeven, toen nog duisternis het aardrijk bedekte en donkerheid de volken! Welke zoete vruchten had het gebracht in zijn wijze spreken en geestelijk liefelijke psalmen! De hele

bijbel toch, dat boek van het leven voor de hele mensheid, is van de eerste tot de laatste letter uit Joodse pen gevloeid! Maar wat brengt het Rabbijnse Jodendom met zijn Talmud van de wereld verder nut aan? Wat kan een ziel, die hongert en dorst naar gerechtigheid, tot wezenlijke verkwikking uit de prediking van de Rabbijnen putten? En waartoe gebruikt men anders een Jood dan om een koopmanschap? Acht niet al het volk de kinderen van Abraham voor vogelvrij en treedt het niet als schepselen zonder betekenis, die hun bestemming misten, met voeten zoveel het kan? En ook dat is terecht "de hemel is weggeweken als een boek, dat toegerold wordt". De hele Oud-Testamentische bedeling is samengerold, nadat zij haar dienst heeft gedaan, de synagoge heeft geen betekenis meer voor de wereld, maar de Kerk is de hemel, die over de aarde zich welft. (Hoofdstuk 2: 9).

Ook dit gezicht van het zesde zegel is ondanks zijn ijselijkheid nog slechts iets voorlopigs; het is hetzelfde, wat de Heere Jezus zelf aldus beschrijft: "en meteen na de verdrukking van die dagen zal de zon verduisterd worden en de maan zal haar schijnsel niet geven en de sterren zullen van de hemel vallen en de krachten van de hemelen zullen bewogen worden. " Al deze beelden betekenen tijden van zware rampen en ontwikkelingen van vreselijke gebeurtenissen in de landen van de aarde. Zij gaan vooraf aan de terugkomst van de Heere ten gerichte, die onder het zevende zegel volgt. De grote dag des oordeels is zo nog niet aangebroken, maar wordt slechts aangekondigd. De voorspelling van dit zegel werd het eerst vervuld, toen de heidense wereldheerschappij van het Romeinse keizerrijk ontbonden en geheel vernietigd werd; maar zij wordt telkenmale vervuld, wanneer in de wereldgeschiedenis een nieuwe tegen Jezus vijandige heerschappij de plaats van de Romeinse inneemt en evenals deze de Kerk van Christus en de ongelukkige belijders van Zijn naam vervolgt en poogt te vernietigen. Intussen had de Apostel Johannes reeds één vervulling van de voorspelling achter zich, namelijk de ondergang van de Joodse staat en de verwoesting van stad en tempel in het jaar 70, een rechtvaardig strafgericht over de Joden wegens hun verwerping en kruisiging van de Zoon van God en wegens hun vervolging van de Apostelen en van de gemeenten van de eerste tijd van het Christendom. Onweer en aardbeving zijn de gewone beelden van de openbaring van Gods almacht. Waar Zijn strafgerichten over de mensen worden uitgestort, waar rampzalige verwarring, ellende, nood en schrik overal heersen onder de volkeren, daar komt dit alles voor als een bliksemstraal van Gods mogendheid en een beven van de aarde op haar grondvesten. Zo heet het een verheffen van de stem van de Heere en een versmelten van de aarde, wanneer de Heidenen razen en de koninkrijken zich bewegen; en elders spreekt de Heere: "Ik zal de hemelen en de aarde en de zee en het droge doen beven", waarvan de betekenis wordt verklaard door het onmiddellijk volgende: "Ik zal alle Heidenen doen beven", d. i. alle koninkrijken schokken. Ook: "Ik zal de hemelen en de aarde bewegen", dat weer aldus wordt verklaard: "Ik zal de troon van de koninkrijken omkeren en verdelgen de vastigheid van de koninkrijken van de Heidenen; en Ik zal de wagen omkeren en die daarop rijden en de paarden en die daarop rijden, zullen neerstorten, een ieder in des anderen zwaard. " Hieruit blijkt, dat het bewegen van hemel en aarde in beeldspraak te kennen geeft de grote bewegingen, die Gods almacht in de toestand van de volken teweeg brengt, bloedige oorlogen en omwentelingen, waardoor de rijken van hun grote macht beroofd worden, omdat zij Heidenen zijn of weer geworden zijn en zich overmoedig hebben aangekant tegen de almachtige God.

. " en de zon werd zwart als een haren zak en de maan werd als bloed. " Dit betekent rampvolle, akelige tijden, zoals dezen eenmaal voorafgingen aan de verwoesting van Jeruzalem en de verstrooiing van het Joodse volk, nogmaals aan de ondergang van het Romeinse rijk en zoals zij in deze dagen tot ons gekomen zijn, zodat ons de zon zwart schijnt als een rouwgewaad en de maan als bloed. Voor de rampzaligen schijnt geen zonlicht; zij

moeten, het kan niet anders, alles zich als zwart voorstellen. Zulke tijden worden ook geschilderd door de profeet Ezechiël, wanneer hij de zware rampen van Egypte onder Farao tekent: "en als Ik u zal uitblussen, zal Ik de hemel bedekken, en zijn sterren zwart maken. Ik zal de zon met wolken bedekken en de maan zal haar licht niet laten lichten. Alle lichtende lichten aan de hemel die zal ik omwille van u zwart maken: en Ik zal een duisternis over uw land maken, spreekt de Heere Heere". En Jesaja spreekt van het zware lijden, waarmee Israël zou bezocht worden, aldus: "daar zal duisternis en benauwdheid zijn en het licht zal verduisterd worden in hun verwoesting." Evenzo Jeremia, wanneer hij de rampen tekent, die Juda dreigden: "ik zag het land aan en zie, het was woest en ledig; ook naar de hemel en zijn licht was er niet;" alsmede andere profeten, zoals Amos, Jesaja, Zacharia en Joël.

En de sterren van de hemel vielen op de aarde, zoals een vijgenboom zijn onrijpe vijgen afwerpt, als hij door een groten wind geschud wordt. " De "hemel" duidt de vorsten van de aarde aan, of liever meer in het algemeen: de hele stand van overheden en aanzienlijken, die op aarde heersen. Zij worden met de hemel vergeleken, omdat zij hun heerschappij, grootheid en glans van God hebben. De "sterren" zijn de afzonderlijke vorsten en aanzienlijken. Hun "vallen van de hemel" betekent, dat de heerschappij van hen wordt weggenomen. Zo verschijnt bij Jesaja de machteloos geworden koning van Babel onder het beeld van de uit de hemel gevallen Morgenster; Daniël beschrijft de val van de koningen als van "sterren, die op de aarde neergeworpen worden." Zij daarom, die in de bestrijding van het rijk van God en in de vervolging van de Kerk de aanvoerders waren, de goddeloze koningen, vorsten, overheden en aanzienlijken, worden het eerst door het oordeel van de Heere getroffen. Zij hebben misbruik gemaakt van hun ambt en gezag; nu verheft zich tegen hen de storm van het goddelijk strafgericht en zij worden als onrijp, nutteloos, bedorven ooft neergeworpen. Deze dreigende voorspellingen werden in de eerste plaats vervuld aan de keizers, gezagvoerders en overheden in het Romeinse rijk. Terwijl Johannes gedurende zijn ballingschap op Patmos deze woorden schreef, blonken zij nog als prachtige morgensterren in volle heerlijkheid; maar snel kwam de tijd, dat zij uit hun hemel neerstortten. En in de tegenwoordige dagen hebben zich deze woorden opnieuw vreselijk bewaarheid. Met huivering, maar ook met bewonderende aanbidding van Gods wegen zien wij het voor onze ogen, hoe de tronen en zetels van vorsten en aanzienlijken schudden en ineensstorten. Welke is nu de roepstem? geen andere dan deze: "Nu dan, u koningen, handel verstandig, laat u tuchtigen, u rechters van de aarde. Dien de Heere met vreze en verheugt u met beving". U groten van de aarde! neemt deze goddelijke koning aan en bewandel het pad dat ten hemel leidt, opdat u de oordelen van God mag ontvluchten eer het te laat is!

"En de hemel is weggeweken, als een boek, dat toegerold wordt; en alle bergen en eilanden zijn bewogen uit hun plaatsen". De menigte van mensen en volken op aarde, die heen en weer worden geslingerd, vergelijkt de bijbel met een zee. De afzonderlijke grote en kleine koninkrijken zijn de bergen en eilanden in de zee. Wanneer de profeet Jesaja van de Messias voorspelt: "de eilanden zullen naar zijn leren wachten", staat daarvoor in een aanhaling: "in Zijn naam zullen de Heidenen hopen". Jesaja voegt elders de eilanden en de volken bijeen. De Heere zal zo de hemel van de vorsten oprollen als de perkamenten rol van een boek, zal hun heerschappij verdelgen, de hele burgerlijke en kerkelijke inrichting van hun staat vernietigen en dit alles zal niet hier of daar met de ene of andere koning plaats hebben, niet slechts in het ene of andere rijk gebeuren, maar de hele vorstenhemel op aarde zal het ondervinden! De koninkrijken zullen bewogen worden uit hun plaatsen, hun grenzen zullen verdwijnen; zij zullen teniet gaan; er zal een tijd van rampzalige regeringloosheid aanbreken, een tijd, waarin het ruw geweld, de woeste volksheerschappij, zonde en ongerechtigheid het gebied voeren binnen de landpalen! O Heere, Heere! U die uitgetogen bent op het blinkend paard met de

kroon op het hoofd en de boog in de hand om te strijden en te overwinnen; Heere! U bent de Leeuw, maar ook het Lam, lankmoedig, genadig, barmhartig en groot van goedertierenheid en trouw; o! wees U de Geneesmeester van ons, zieken van de ziele; wees ons genadig, ja genadig tot eer van Uw naams!

Daarop is gevolgd de opkomst in het Oosten, niet alleen van de Mohammedanen, maar voornamelijk van de Roomse Anti-christ in het Westen, die zichzelf met een geestelijke tirannie verheft boven al wat God genoemd wordt en zichzelf in de tempel van God voor een God op aarde uitgeeft, onder welke deze grote en schrikkelijke veranderingen in de Kerk van Christus, die als de maan van hem alleen haar licht ontvangt, met bloedige vervolgingen is vervuld en roodvervig geworden. Dat de sterren, dat is: de Leraars en Herders (zoals in Hoofdstuk 1: 10 is verklaard), zijn van de Hemel, dat is, van de hemelse en geestelijke zorg, tot aardse en wereldse vervallen; dat de hemel als in een rol zou wijken, dat is, dat de Heilige Schrift en de hemelse leer van Christus als een besloten boek is geworden en de lidmaten van de gemeenten verboden en benomen; dat eindelijk alle bergen en eilanden, dat is alle prins en volkeren door Zijn heerschappij zonden schrikken. Deze verklaring komt wel met de geschiedenis overeen en dat dergelijke veranderingen in de Kerk en in de wereld door zulke figuurlijke wijze van spreken in de schriftuurlijke vaak verstaan worden, blijkt uit de vergelijkingen van verscheidene plaatsen in het Oude Testament, waaruit deze plaats ontleend schijnt te zijn. Jes. 13: 10 en 34: 4. Joël 2: 10 die wat naderbij de letter blijven, voegen deze drie verzen bij de drie volgende, die over de zware straffen handelen, die de vervolgers en verdrukken ten uiterste dagen zullen overkomen, gesteld tegen de troost, die de martelaren al genieten, waarvan straffen vele tekenen in hemel en aarde ook als voorboden van Christus worden gesteld. MATTHEUS. 24: 19 MATTHEUS. 13: 14 Lukas 21: 25 enz.

Deze woorden zijn niet eigenlijk naar de letter te verstaan, maar naar de spreekwijze van de Heilige Geest in de Schriftuur, waarin deze en dergelijke uitdrukkingen vaker voorkomen en grote veranderingen en omkeringen van Staten en volken betekenen. Zie in deze plaatsen Jes. 29: 6 Jer. 15: 6 en Ezechiël. 32: 7 Van de verwoesting van Egypte sprekend zegt de profeet: Als Ik u zal uitblussen zal Ik de hemel bedekken en zijn sterren zwart maken: Ik zal de zon met wolken bedekken en de maan zal haar licht niet laten lichten. Joël 2: 10 De aarde is beroerd voor Zijn aangezicht, de hemel beeft, de zon en maan worden zwart en de sterren trekken haar glans in. Van de koning van Babel wordt gezegd, Jes. 14: 12 : "Hoe bent u gevallen, o morgenster". Deze woorden betekenen een zeer grote verandering in het Roomse rijk, van Heidens tot Christelijk, door het uitstorten van de gramschap van de Heere, wraak doende over het bloed van de heiligen, dat zij vergoten hadden. Want het is een beantwoording van het verzoek van de martelaren, die onder de keizers gedood waren en gaat voor het zevende zegel, dat het half uur stilzwijgen brengt en de bazuinen uitgeeft.

15. En de koningen van de aarde d. i. van dat land (vs. 4, 8 en 10) en de groten en de rijken en de oversten over duizend en de machtigen, die vroeger het minste vreesden, maar alleen gewoon waren door anderen gevreesd te worden, gaan nu in vrees en ontzetting allen met hun voorbeeld voor. En alle dienstknechten en alle vrijen, de hele overige bevolking in hun verschillende rangen en standen, verborgen zichzelf, als de bijzondere tekenen (vs. 12 vv.) openbaarden wat komen zou, in de spelonken en in de steenrotsen van de bergen. Zij zochten daar niet zozeer bescherming als wel de dood, die hun nog dragelijker toescheen dat het lot, dat hen wachtte (Jer. 8: 3).

16. En zij zeiden, juist zoals het hun van te voren verkondigd was (Jes. 2: 12 vv. Hos. 10: 8), tot de bergen en tot de steenrotsen: "Val op ons en verberg ons van het aangezicht van degene, die op de troon zit en van de toorn van het Lam (Hoofdstuk 5: 6 v.).

HOOFDSTUK 7

VERTROOSTING VAN DE KERK IN HAAR TREURIGE TOESTAND

V. Vs. 1-17. De opening van het zevende zegel volgt hier niet dadelijk; eerst treedt een episode of tussen-handeling in. Het zijn twee voorvallen, die de ziener gegeven worden, waardoor hij ook moet worden voorbereid tot het ontvangen van de volgende gezichten. De eerste (vs. 1-8) heeft betrekking op het verbondsvolk van het Oude Testament, dat ondanks zijn verwerping in het oordeel van de voorafgegane zes zegels toch niet voor altijd voor het rijk van God verloren is, maar daaraan nog eens een getal van burgers stelt, dat overeenkomt met de grond van zijn volksbestaan, de door alle volgende oordelen van de laatste tijd gered en bewaard worden. De tweede (vs. 9-17) ziet op de uit de heidenwereld verzamelde Christenen, die ook van hun zijde voor de zaligheid in de hemel een ontelbare menigte van overwinnaars stelt, overeenstemmend met het ontelbare van de hen vertegenwoordigende volken en waaraan de volgende ellenden geen gevaar meer voor verloren gaan aanbrengen.

1. En hierna, na het gericht van Hoofdstuk 6, dat het laatste gericht over Jeruzalem verkondigt, zag ik vier engelen staan op de vier hoeken van de aarde, dus in het Noorden, Oosten, Zuiden en Westen, houdende de vier winden, die uit de verschillende hemelstreken komen, de winden van de aarde, waarover zij waren gesteld, om die op Gods wenk los te laten of terug te houden in bewaring, opdat, zolang het bevel tot loslating niet was gegeven, geen wind van de plagen Re 7: 17 zou waaien ter beschadiging op de aarde, noch op de zee, noch tegen enige boom.

2. En ik zag een andere engel, wel te onderscheiden van de vier in het vorige vers ("Re 10: 1, niet eveneens daar reeds staan, maar in het verdere verloop van het gezicht opkomen van de opgang van de zon, om daardoor zich als bode van God te vertonen die voor hen, tot wier dienst hij uitgezonden was, heil en bewaring moest aanbrengen onder de dreigende stormen (Mal. 3: 1). Het was een engel, hebbende het zegel van de levenden van God met de naam van God de Vader (Hoofdstuk 14: 1) in zijn rechterhand (Hoofdstuk 1: 16). En hij riep met een grote stem, om nog op het laatste beslissende ogenblik in te grijpen in de loop van de dingen, die komen zouden, tot de vier engelen, die macht gegeven was door het loslaten van de vier winden, om de aarde en de zee te beschadigen.

3. Zeggende: a) "Beschadig de aarde niet, noch de zee, noch de bomen door dadelijke loslating van de winden, zoals u voorneemt, maar wacht daarmee nog een korte tijd, totdat wij eerst de dienstknechten van onze God, van wie daardoor hun blijven in de gemeenschap met God ondanks het lijden, dat komt, zal worden gewaarborgd, verzegeld zullen hebben aan hun voorhoofden als het edelste en zichtbaarste deel van hun lichaam.

4. En ik Johannes, hoorde het getal van degenen, die hierop door de engel bij het wachten van de vier anderen verzegeld waren. a) Honderd vier en veertig duizend, dus was de uitkomst, die na het eindigen van die handeling verkregen was, zoals de engel zelf mij mededeelde, waren verzegeld uit alle geslachten van de kinderen van Israël.

5. Uit het geslacht van Juda waren twaalf duizend verzegeld; uit het geslacht van Ruben waren twaalf duizend verzegeld; uit het geslacht van Gad waren twaalf duizend verzegeld;

6. Uit het geslacht van Aser waren twaalf duizend verzegeld; uit het geslacht van Nafthali waren twaalf duizend verzegeld; uit het geslacht van Manasse waren twaalf duizend verzegeld;

7. Uit het geslacht van Simeon waren twaalf duizend verzegeld; uit het geslacht van Levi waren twaalf duizend verzegeld; uit het geslacht van Issaschar waren twaalf duizend verzegeld;

8. Uit het geslacht van Zebulon waren twaalf duizend verzegeld; uit het geslacht van Jozef waren twaalf duizend verzegeld; uit het geslacht van Benjamin waren twaalf duizend verzegeld.

Dit gericht staat duidelijk in betrekking tot dat in Ezechiël. 9 Hetgeen daar voorafgaat, zowel als het volgende, handelt over het verbranden van Jeruzalem en het aftrekken van de heerlijkheid van de Heere uit het heiligdom. Daarom kan hier ook alleen dit verband bestaan en daarom het voorgaande hoofdstuk alleen van Jeruzalems verwoesting en Israël's verstoting worden verstaan. In Ezechiël. 9: 8 ligt de profeet bij hetgeen hij van het oordeel van God over Zijn volk opmerkt, de vraag op het hart: "Ach, Heere Heere! zult U al het overblijfsel van Israël verderven met uw grimmigheid uit te gieten over Jeruzalem?" en tot zijn geruststelling geeft onmiddellijk daarop (vs. 11) de man, die het lijnwaad aan had en het schrijfgereedschap aan zijn zijde, de Heere bericht: "Ik heb gedaan, zoals U mij bevolen had, en met een teken aan het voorhoofd getekend de lieden, die daar zuchten en jammeren over alle gruwelen, die te Jeruzalem plaats hebben. " Zo ontvangt ook hier Johannes op de vraag, die hem bij de openbaring van het oordeel over Jeruzalem niet minder dan vroeger de apostel Paulus bij het zien op Israël's ongeloof (Rom. 11: 1) op het hart moest liggen: "Heeft God dan Zijn volk verstoten?" een troostvol antwoord, omdat hij de overgeblevenen naar de verkiezing van de genade, waarmee Paulus zich daar (vs. 5) vertroost, zelfs naar het getal te weten krijgt. Het getal is nu zeker niet arithmetisch, maar theologisch op te vatten, d. i. : het wil niet te kennen geven, dat er juist zó velen, geen meer en geen minder waren; het getal van de Verbondsgemeente is hierbij vastgehouden als een in zich afgesloten geheel ("Ge 35: 26", 12 maal 12 maal 1000). Het is echter toch een betrekkelijk aanzienlijk getal, waarin elk van de twaalf stammen in duizendvoudige volheid twaalfmaal is vertegenwoordigd, zodat aan het geheel volkomen het karakter van een heilig, algemeen volk van God ook zonder bijvoeging uit de heidenwereld toekomt (vgl. Hoofdstuk 21: 16 en 17). Het getal van deze uitverkorenen vinden wij weer in Hoofdstuk 14: 1 vv. Wij moeten dus over de oordelen, in vs. 1 aangewezen, de hele tijd van de ontwikkeling van de dingen, die tot die tijd zijn voorgezegd, in het oog houden. Dat Johannes reeds nu het getal verneemt op een wijze, waaruit hij kan opmaken, hoe dat volk, dat hij als zijn broeders, als zijn bloedverwanten naar het vlees liefheeft, in al zijn stammen of geslachten op gelijkmatige wijze vertegenwoordigd en Gods bondstrouw er volkomen aan betoond is (in een zo volkomen quadraat getal, zegt Bossuet, wordt de eeuwige onveranderlijkheid van de waarheid van God en van Zijn beloften uitgesproken), dat moet hem, nadat hij Israël's val in zijn hele diepte en betekenis voor ogen gezien heeft, versterken, om de verdere ontwikkeling gerust tegen te gaan. Beschouwen wij nu de 12 geslachten van Israël volgens de aanwijzing en de volgorde, zoals zij hier zijn voorgesteld, dan merken wij op: dat 1) de stam Dan niet mee wordt opgeteld en daarentegen Levi wordt genaamd, die anders ontbreekt, als van het gebied van de stammen sprake is; 2) dat van de beide stammen, die voor Jozef gekomen zijn, Efraïm en Manasse, alleen de laatste behouden en in plaats van de eersten weer Jozef zelf genomen is; 3) dat Juda de rij opent, alle verdere rangorde volgens het Oude Testament als opgeheven voorkomt en nu steeds telkens twee tot een paar verbonden zijn. Gezichtspunten van de geschiedenis van de verlossing zijn

hierbij beslissend geweest. Juda als de stam, waaraan de belofte van de Messias in het bijzonder gegeven was en waaruit dan ook werkelijk Christus is voortgekomen, staat met recht vooraan. Levi is zo midden tussen de overige stammen geplaatst, dat men ziet, dat de Levitische ceremoniën afgeschaft zijn; nu zijn allen van priesterlijk karakter en hebben niet meer de toegang tot God, de een door de anderen, maar de een met de ander. Dan en Efraïm zijn uitzekert uit het boek des levens. De eerste zette op tot afval van God. (1 Kron. 8: 12 en "Ho 10: 9. De tweede keerde op een beslissend ogenblik de Heere en de ware roeping van Israël de rug toe (Ps. 78: 9 vv.). De naam van Jozef is daarentegen om de voorafbeeldende betekenis van de man ("Ge 37: 2" en "Ge 45: 8 kennelijk te maken, weer hersteld.

Zoveel moest volgens onze plaats bij elke uitlegger vaststaan, dat de 144. 000 verzegelden zijn voorgesteld als leden van het volk van de 12 stammen en als tot Israël behorend beschouwd moeten worden. Zo ergens, dan is hier de klank van de woorden zo duidelijk beslissend, dat men alle verdere bewijsvoering overbodig kan achten. En werkelijk is onder alle volken er niet één, dat als volk door het gericht heen gered wordt, maar slechts enkelen uit de volken zullen het zijn. Uit Israël is het echter een welgetelde schare en het is vast bepaald, hoeveel bewaard worden. Wij herinneren ons hier de voorspelling van Daniël (Hoofdstuk 12: 1), waar van een benauwdheid wordt gesproken, zoals die niet geweest is sinds er een volk is; er wordt bijgevoegd: "op die tijd zal Uw volk verlost worden, al wie gevonden wordt, geschreven te zijn in het Boek. " Wat daar de optekening in het Boek is, dat is op onze plaats de verzegeling; beide keren is het het volk Israël, waaraan een redding beloofd is.

De hier voorgestelde verzegeling is bij gelegenheid van het ontstaan van de tot dusver ingedrongen hoofddwalingen heerlijk vervuld en zal zich ook bij de valse godsdienst, die later ingevoerd zal worden en waarvoor de verzegeling in onze dagen geschiedt, vervullen. In de tijden van het Arianisme was een groot deel van de Kerk in het Oosten rechtgelovig en ook geheel het Westen; en ten slotte, toen de Ariaanse Oost- en Westgothen in Italië, Zuidelijk Frankrijk en Spanje gevestigd waren, waren toch nog de Franken onder Clovis, als volk en vele volken in Zuidelijk Europa rechtgelovig. In weerwil van de Islam hielden velen in het Oost Romeinse rijk zich aan de waarheid en de Moslimwereld kon Europa niet met haar dwaalleer bederven. Ook onder het Pausdom waren er volken en enkele personen gedurende de Middeleeuwen, die, ofschoon ook in zekere mate aan het bijgeloof van Rome overgegeven, toch over het algemeen de leer zuiver bewaarden. Huss stierf te midden van de Romeinse duisternis de marteldood in 1415. De Hervormers plaatsten het Evangelielicht in al zijn helderheid weer voor de ogen van de hele wereld op de kandelaar en het bestraalt sinds drie en een halve eeuw ieder, die zien wil, ofschoon Rome nog altijd aan zijn dwalingen vasthoudt. En ook in de toekomst zal God lieden bewaren en Zijn 7. 000 afzonderen, die hun knieën niet voor de toekomstige Baäl zullen buigen (Rom. 11: 2-5). God kan Zijn oprechte kinderen tot de zaligheid bewaren en zal ze eenmaal, te midden van alle bezwaar, aan Zijn almachtige hand tot de zaligheid leiden.

Terwijl de gemeente van de Heere zuchtte onder de vervolgingen, waaraan zij van de kant van de ongelovige wereldheerschappij was blootgesteld, kondigde haar Johannes in de zeven zegels de grote strafgerichten aan, waardoor God wraak zou nemen over het vergoten bloed van Zijn dienaren, en de trotse overmoed van de goddelozen verbreken. Vooral wanneer onder het zesde zegel de luister van de vorsten taant, alle kerkelijke en burgerlijke inrichtingen in de landen vaneen gescheurd worden en een algemene verwarring ten troon stijgt, schijnt het ook voor de uitverkorenen onmogelijk om aan de ellenden te ontkomen, die het gevolg van de opgenoemde straffen zijn. Tegen dit bekommerend vooruitzicht is het

tussentaferaal gericht, in Hoofdstuk 7 opgetekend, waarin de Heere Zijn vrienden een tweeledige troost aanbiedt. Ten eerste, dat Hij Zijn beschermende hand over hen zal uitstrekken, wanneer de oorlog en al zijn verschrikkingen de hele wereld beroeren zullen (vs. 1-8). Ten tweede, dat Hij hen na korte beproeving van deze tijd in Zijn hemelse heerlijkheid opnemen zal (vs. 9-17). Zoals God eenmaal Lot redde uit de verwoesting van Sodom en Gomorra; zoals Hij eenmaal Egypte sloeg en Gosen spaarde, waar Israël zich ophield; zoals Hij aan Zerubbabel de troostbelofte gaf van hem te zullen maken als een zegelring te midden van de toenmalige wereldberoeringen; zoals Hij eens het volk van Juda gedurende de vernietiging van het Perzische rijk en de kleinere staten in zijn nabijheid beschermde en door Zacharia de troost gaf: "Ik zal Mij rondom mijn huis legeren vanwege het heirleger, vanwege de doorgaanden en vanwege de wederkerenden, opdat de drijver niet meer door hen doorgaat; want nu heb Ik het met Mijn ogen aangezien;" evenzo wil Hij ook onder de vreselijke plagen van de zegel Zijn beveiligende rechterhand over de gelovigen uitstrekken volgens Zijn beloften. Omdat al deze strafgerichten, bijzonder ook de grote beroeringen in de landen niet toevallig zijn, maar door God worden bestuurd, opdat Zijn liefde voor de gelovigen zorgt en Zijn rijk uit de laagte opgeheven wordt, kunnen die voor Zijn volk niet verderfelijk zijn; dat volk kan rustig en getroost de verwoestingen op aarde aanschouwen, omdat deze niets anders zijn dan de barensweeën van een betere wereld. Daarom kan het geen bevreesdheid wekken, dat in het eerste gedeelte van dit Hoofdstuk de aarde nog niet voorkomt als getroffen door de strafgerichten; want in dat tafereel wordt juist niet zozeer melding gemaakt van de plagen over en de ondergang van de wereld, als wel veel meer van de bewaring van de gelovigen. Beiden zijn van elkaar onderscheiden en het ene staat nevens het andere. In vs. 9 worden zij genoemd "een grote schare, die niemand tellen kan" en deze ontelbare menigte kon niet beter aangeduid worden, dan door het getal 144. 000. Het twaalfstal behoort eigenaardig tot de Kerk, volgens het getal van de twaalf hoofden van de Israëlitische stammen in het Oude en twaalf apostelen in het Nieuwe Verbond. Uit deze beide in twaalf delen verdeelde bronnen is de "grote schare" van de gelovigen voortgekomen en tot een onafzienbaar grote stroom aangewassen. Als men het getal 12 met zichzelf vermenigvuldigt en de dan ontstane enkelen tot duizenden maakt, krijgt men het getal 144. 000. Deze honderd vier en veertig duizend gelovigen, wier bewaring gedurende de plagen op aarde zo-even geschilderd is, komen in vs. 9 voor als de ontslapenen, die zich in de hemelse heerlijkheid bevinden. Alle ware leden van de Kerk, die geleefd hebben sinds de tijd van de Apostelen, die nog leven en die leven zullen in de toekomst, tot op de jongste dag, die allen hebben de dubbele belofte, dat God de Heere hen in tijdelijke oordelen tegen alle schade beveiligt en dat zij ingaan in de rust, die er overblijft voor het volk van God voor de troon van het Lam. Hun getal is als de dauwdruppels in het morgenrood, ontelbaar groot. De derde trap van hun heil is, dat zij, na de jongste dag, burgers zijn van het nieuwe Jeruzalem op de verheerlijkte aarde. Wanneer de verzegelden gezegd worden te zijn "uit alle geslachten van de kinderen van Israël", heeft men niet te denken aan het Israël van het Oude Verbond, maar aan het hele volk van God, zowel in dat als in het Nieuwe Verbond. Reeds in het eerste verkondigt de Heere, dat Hij de bozen uitroeit uit Israël, Zijn volk, ofschoon zij naar het lichaam afstammelingen zijn van Abraham (zoals hier ten teken daarvan de stam Dan ontbreekt), terwijl de gelovig geworden Heidenen deel verkrijgen aan het burgerrecht. Zo spreekt de Heere: "Maar het zal geschieden, dat u het zult doen vallen in erfenis voor jullie en voor de vreemdelingen, die in het midden van u verkeren, die kinderen in het midden van u gewonnen zullen hebben: en zij zullen voor jullie zijn als een inboorling onder de kinderen van Israël; zij zullen met jullie in erfenis vallen, in het midden van de stammen van Israël. Ook zal het geschieden, in de stam, waarbij de vreemdeling verkeert, aldaar zult u (hem) zijn erfenis geven, spreekt de Heere Heere". Opgeheven is zo het onderscheid van de volken, dat ten dage van het Oude Verbond nog hier bestond en hier wordt alleen gesproken over het geestelijk Israël, het ware volk van God, de

Christelijke gemeente, die een levende voortzetting is van de gemeente van de heiligen onder het Oude Verbond; want die allen, zowel de gelovigen uit de Joden als die uit de Heidenen, hebben onder de oordelen behoefte aan troost en bescherming. De Heere Jezus noemt zelf Zijn Kerk met de naam van "Israël". En wanneer zo in de volgende verzen de afzonderlijke stammen van Jakob's zonen worden opgenoemd, heeft men daaraan de geestelijke betekenis te hechten van de éne heilige, algemene Kerk van de gelovigen en niet die van de eigenlijke stammen, waaronder de geslachtsrekening aanvankelijk reeds ten tijde van de Babylonische ballingschap en geheel sinds de verwoesting van Jeruzalem heeft opgehouden.

Sommigen nemen dit voor goede engelen, die ook somwijlen tot uitvoering van Gods oordelen in de wereld worden gebruikt en verstaan door deze vier engelen, die macht hadden om de aarde en de zee met onstuimige winden en stormen te beschadigen, of die op te houden, zodanige instrumenten, die God door een rechtvaardig oordeel in alle delen van de aarde heeft gebruikt om de Arabieren, Agarenen, Moren, Saracenen en andere wrede volken in het Oosten en Zuiden en de Gothen, Vandalen, Longobarden, Hun en andere huns gelijken in het Westen en Noorden op te wekken, om het hele Roomse rijk te overlopen en te verstoten, zoals zulke zwaarigheden onder de gelijkenissen van winden en stormen vaak worden verstaan (Jer. 49: 36; 51: 1 welke verstoringsen aan het Roomse rijk vóór de opstand van de antichrist zijn geschied, zoals door Paulus betuigd wordt te zullen geschieden (2 Thessalonicenzen. 2: 7). Daarop is gevolgd dat God om de Christengemeente in het midden van deze verwoesting in wezen te houden, deze uittekeningen van de verzegelden uit alle natiën door deze andere engel heeft laten doen, zoals dergelijke aantekeningen ten tijde van de verwoestingen van het Israëlitische land door de Babyloniërs en ASSYRIËRS op Gods last door de engel zijn gedaan (Ezechiël. 9: 4), omdat deze profetie hier werkelijk op ziet. Anderen verstaan door deze vier engelen zoveel kwade geesten, die als instrumenten van de satan in het oprichten van het antichristendom daartoe voornamelijk in alle gewesten hebben gearbeid, opdat de werkingen van Gods Geest, die ook wordt vergeleken met de wind (Joh. 3: 8 Hand. 2: 2), mocht worden gestuit en verhinderd. De getrouwe en rechtzinnige leraars alom gedempt en tot stilzwijgen gebracht, tot verdorringen en verdervingen van de rechtzinnige godsdienst, omdat een kracht van de dwaling, van de tekenen, van de leugens onder haar is gezonden, zoals Paulus 2 Thessalonicenzen. 2: 7 enz. getuigt. Daarop heeft God nochtans deze uittekeningen van Zijn uitverkorenen uit alle geslachten willen doen, om Zijn gemeente zelf in het midden van allen dezen nog altijd te behouden, zoals Hij gedaan heeft in Israël, als Hij die zeventuizend heeft behouden, die hun knieën voor Baäl niet hadden gebogen (1 Kon. 19: 18 Rom. 14: 4, 5).

Na dezen zag ik nadat de vervolgingen van de Kerk onder de Heidense keizers, door de opening van de zegels geopenbaard waren. De Kerk zou na die tijd geen vrede hebben, daar kwam wel een half uur stilzwijgen, ten tijde van Constantijn de Grote, maar die kort rust van uitwendige vervolgingen gaf oorzaak tot het broeden van allerlei ketterijen als van de Donatisten, Arianen, Photinianen, Apollinaristen, Pelagianen. Semi-Pelagianen, Nestorianen en Entychianen, waaruit ten slotte de paus is voortgekomen, die zich als een God in de tempel van God gezet heeft, alles onder zijn macht heeft gekregen, zelfs de koningen de voet op de nek zette, alles met ketterijen en afgoderijen vervulde en zich dronken gedronken heeft van het bloed van de heiligen. Deze oordelen zouden de Kerk meer schade toebrengen dan de Heidense vervolgingen, daarom bereidt en versterkt de Heere Jezus Zijn kerk daartegen in dit kapittel. Men stelt doorgaans vier gewesten als: Oost, West, Zuid en Noord, daarnaar worden de vier hoofdwinden genaamd en al de winden tot vier en zestig toe, krijgen van die hun benamingen. Soms betekenen winden lichamelijke plagen (Ps. 11: 6), soms ketterijen en dwalingen in de leer (Judas 1: 12). Waterloze wolken, die door de winden omgevoerd worden

(Efeze. 4: 14). En omgevoerd worden met alle wind van de leer door de bedriegerijen van de mensen, door arglistigheid, om listig tot dwaling te brengen. Dus wordt het hier genomen, want de antichrist zou met verleidende geesten en leringen van de duivelen komen, door geveinsdheid van de leugensprekers (1 Tim. 4: 1, 2). Op de vier gewesten stonden vier engelen, gediensstige geesten, die tot nut van de uitverkorenen en tot straf van de goddelozen uitgezonden werden; want deze weerhielden de ketterijen totdat de dienstknechten van God bewaard waren (vs. 3). Deze hielden "kratountas" met geweld vasthoudende, bedwingende, weerhoudende, de duivelen en de ketterse mensen tomende, de echte oorzaken van ketterijen, dat zij hun dwalingen niet konden voortzetten; begonnen zij het hier of daar, dan op deze, dan op die wijze, de engelen waren er meteen bij en verbraken hun aanslagen. Opdat geen wind zou waaien op de aarde, noch op de zee, noch tegen enige boom. De aarde ligt open voor de winden, de stormen maken de zee onstuimig en de hoge bomen, die hun kruin in de lucht opsteken, zijn het meest aan de stormwinden onderworpen; zo hebben de ketterijen de meesten vat op de aardsgezinde mensen, wier deel is in dit leven en op de ongestadige mensen, die niet bevestigd zijn in de waarheid, maar kinderen zijn in het verstand, onvast en van een verdorven verstand; als ook op de hoogmoedige mensen, op hun gaven en aanzien, dat zij in de Kerk hebben, omdat zij toch zijn als bomen in het afgaan van de herfst, onvruchtbaar, tweemaal verstorven en ontworteld; deze, zo ras er wat nieuws ter baan komt, zijn gereed het meteen te omhelzen en hun hart is bekwaam om zelf ketterijen op te geven, waardoor zij meer eer en roem in de wereld zoeken. De wijze van bewaring is door verzegeling; hier wordt de persoon vertoond, de persoon, die de verzegeling doet, de tijd, wanneer de verzegeling geschiedde en de personen, die verzegeld worden. De persoon, die de verzegeling doet, wordt beschreven vs. 2. En ik zag een andere engel opkomen van de opgang van de zon, hebbende het zegel van de levenden van God. Het is een visioen of gezicht, waarin men bijzonder acht moet geven op het oogmerk; sommige omstandigheden dienen om de zaak duidelijker te vertonen, het oogmerk hier is de nauwe zorg te openbaren, die de Heere over Zijn uitverkorenen zou dragen, opdat zij met de aanstaande dwalingen niet ver weggesleept zou worden; dit wordt door een andere engel dan de vier overige getoond in natuur, in persoon en last: de Heere Jezus is zelf de Engel van Gods aangezicht, de Engel van het Verbond. Hij kwam van het Oosten, waar de zon opgaat om het aardrijk te verlichten, te verwarmen en te verkwikken; zo was Zijn werk van verzegeling tot verlichting, troost en verkwikking van de uitverkorenen; Hij had het zegel van God, die van eeuwigheid leeft en almachtig en getrouw is en blijft. De tijd dat de storm zou komen, was nabij, daar was haast en de zaak, die geschieden zou, was van groot gewicht; daarom riep de Engel met een grote stem, in als machthebbende gebod Hij de vier engelen de storm te weerhouden, totdat Hij Zijn werk gedaan zou hebben; dat was de dienstknechten van God, de uitverkorenen, de gelovigen te tekenen met een zegel of teken, zoals de huizen van de kinderen van Israël getekend werden, waardoor de slaande engel hun huizen voorbijging. Hij zou ze verzegelen aan hun voorhoofden; de herders tekenen hun schapen, de soldaten dragen het teken van hun koning, men placht de slaven ook te tekenen en in vele landen, bijzonder in Afrika, is het nog gebruikelijk de nieuwgeboren kinderen te tekenen; zo zouden de ware gelovigen ook een zichtbaar teken hebben, dat zij tot de antichrist niet behoorden, zij zouden de ware leer vasthouden en die belijden en openbaar tonen dat zij tot de antichrist niet behoorden, dat zij vrij waren van zijn bijgeloof en afgoderijen; maar dat zij de Heere in waarheid dienden. Wel een groot getal in zulke tijden, in zichzelf aangemerkt, maar klein in vergelijking van die, die door de wind van de dwalingen weggevoerd werden; hier wordt een zeker getal genoemd, wegens de nauwe kennis van God van hen, die de Zijnen zijn, waarvan niet één verloren kan gaan; daar waren 144. 000 niet één min of meer, zij waren uit de geslachten van de kinderen van Israël; de stammen van Israël maakten de Kerk van God uit, daarom wordt de Kerk van God van het Oude Testament vaker Israël genoemd en als hier van geslacht gesproken wordt,

dan moet men het op de hele Kerk overbrengen, uit allerlei natiën, talen en volkeren bestaande. Om nog nader de nauwe kennis en bewaring van God van de Zijnen te tonen, zo worden de stammen opgeteld en uit iedere stam wordt een juist getal aangetekend. Uit het geslacht van Juda waren twaalf duizend verzegeld, uit het geslacht van Ruben enz. twaalf maal twaalf duizend, 144. 000. Dan wordt uitgelaten, die stam zijnde, waarin Jerobeam de zoon van Nebat, de gouden kalveren oprichtte, die daar ook tot hun verwoesting bleven en Simson, die anders uitgelaten wordt, omdat hij geen aan elkaar palend erfland had, wordt hier gemeld en Efraïms naam wordt met de naam van Jozef bedekt, als zijnde het hoofd van de afvalligen; de andere stammen worden niet in orde, maar door elkaar verhaald, om te tonen dat er in het Nieuwe Testament geen onderscheid is van natie, volk en geslacht, maar alleen op ware godzaligheid gezien wordt. Zij verblijden zich over de grote weldaad van God, dat zij van onder de antichrist verlost, in het licht en tot de waarheid waren gekomen. Zij waren met al hun hart genegen om God de eer daarvan te geven. Zij wilden de genade, die zij ontvangen hadden, niet verbergen maar openbare belijdenis daarvan doen en wensten dat de hele wereld het hoorde, daarom riepen zij met een grote stem en verklaarden dat al hun zaligheid in God, uit God en door God was en daarom ook tot Hem terugkeren moest, dat het alles was door de trouwe Borg Jezus Christus, de Koning van Zijn Kerk.

Een merkwaardig bijvoegsel wordt hier beschreven van dat oordeel, dat in het voorgaande zinnebeeld was getekend, de bewaring van de uitverkorenen, die het zuivere geloof in Christus Jezus belijden, uit die hooggaande rampen, die de vijanden van de Kerk in de laatste tijd zouden treffen. Want hoewel er zeer grote en verschrikkelijke bewegingen in de wereld en door geheel Europa zouden zijn, die ook de uitverkoren gelovigen met recht vrees zouden aanjagen, verzekert nochtans de Heere door dit gezicht, dat Hij door Zijn voorzienigheid zou zorg dragen, dat zij daardoor geen schade zouden lijden, maar dat Hij Zijn Kerk, die snel over al haar vijanden zal zegepralen, gunstig zal bewaren. Van deze weldaad wordt nu eerst verklaard de veronderstelling, die is dat oordeel zelf, dat zo-even beschreven is, dat door vier engelen ten uitvoer moest worden gebracht, maar die ten enenmale stonden onder de macht van de Voorzienigheid van God; ten tweede wordt het gevolg, dat is de weldaad zelf, zinnebeeldig verklaard onder het vertoog van de verzegeling van de uitverkorenen uit de twaalf stammen van Israël. Het zinnebeeld van de vier winden is overgebracht uit de profetieën van het Oude Testament, waarop doorgaans in de Openbaring gezinspeeld wordt; want van deze wordt gewag gemaakt Dan. 7: 2 en Jer. 49: 36 ; en op die plaatsen geven de vier winden duidelijk te kennen of zware oordelen van God, of, die betekenis hier nabij komt, sterke bewegingen in de wereld, die door de goddelijke Voorzienigheid verwekt zouden worden, welke betekenis op deze plaats zeer wel past. Deze worden hier voorgesteld als zijnde in de macht van vier engelen, die doorgaans in het woord van God worden geleerd, dat zij zijn uitvoerders van de goddelijke raadsbesluiten en dienaars van Zijn Voorzienigheid, waardoor te kennen wordt gegeven, dat er geen grote bewegingen in de wereld verwekt worden, die niet afhangen van Gods raad en Voorzienigheid. De verzegeling betekent de krachtadige werking van de Heilige Geest in de uitverkorenen van God, die de ware Kerk uitmaken in het midden van de verbasterde en bedorven Kerk, zodat zij het zuivere geloof in Christus en de oprechte betrachtning van de godsdienst verkiezen en openlijk belijden en het tegen de verzoeking van de Satan en vervolgingen van de vijanden van de waarheid volstandig aankleven. De 144. 000 moeten worden verstaan geestelijk van de belijders van de evangelische waarheid, die de ware Kerk tegenover de vals-christelijke zouden uitmaken. Hetgeen wij dan uit dit gedeelte van de profetie leren, is, dat God een grote ramp in deze wereld zou verwekken, die de Heilige Geest in een zinnebeeld levendig had afgemaaid. De hele Europese wereld zou in grote beweging zijn. De winden zouden van alle kanten uitbreken. Alle vorsten en koningen zouden uit oorzaak van de godsdienst onder de wapenen

zijn. Alle inwoners van Europa zouden met vreze voor de grote rampen, die hen boven het hoofd hingen, bevangen worden. De uitkomst echter, hoezeer die ook aan allen grote bekommring zou aanjagen, zou voor de belijders van de Evangelische waarheid heilzaam zijn, maar voor de goddelozen verderfelijk. Want God zou door Zijn bijzondere zorg en door Zijn Voorzienigheid maken, dat zij uit deze ramp behouden zouden ontkomen, en dat zij het zaad zouden zijn van de Kerk, die na de verdrukking van deze dagen tot een beter staat hersteld zou worden.

Het bepaalde getal moet onbepaald worden verstaan, niet alsof er juist zo velen waren in het geheel, of in elk geslacht een gelijk getal, maar om aan te tonen, dat zij bijzonder dus door God bepaald en bij Hem bekend waren; dat, schoon het verval zeer groot en algemeen was, er nochtans een aanmerkelijk getal overgelaten zou worden, zoals die 7. 000 ten tijde van Elia, om aan te tonen, dat dit getal in vergelijking met de hele wereld, die het beest achterna volgen, zeer klein zou zijn (Jes. 10: 22). Dit getal wordt onder de twaalf geslachten verdeeld, om aan te tonen, dat de Heere hen niet maar in het gros of in het algemeen te samenstelt, maar dat de bijzondere personen, die dit geheel uitmaken, door Hem bepaald en verzegeld zijn door een tellend getal en door een geteld getal, alsmede om Gods soevereiniteit en welbehagen aan te tonen in het verkiezen van sommigen uit elk geslacht en in Zijn zorg voor hen, die Hij uitverkoren heeft, uit welk geslacht zij mochten zijn.

Is wellicht de stam van Dan hier niet genoemd, omdat volgens de aantekening bij Gen. 49: 16-18, niet onwaarschijnlijk, de verrader van de Heere, Judas Iskariot, uit die stam voortkwam?

9. Hierna zag ik en zie een grote schaar, die niemand tellen kon, uit alle natie en geslachten en volken en talen (de uitdrukking "geslachten" (Hoofdstuk 5: 9) ontbreekt eigenlijk hier, omdat in de eerste plaats gehandeld wordt over een deel van de heidenwereld, de Oosterse evenzo staan in Hoofdstuk 10: 11 dezelfde drie uitdrukkingen van het andere deel de Westerse heidenwereld), staande voor de troon en voor het Lam (Hoofdstuk 4: 2 vv. ; 5, 6 vv.), bekleed zijnde met lange witte kleren, het gewaad van de Overwinnaar (Hoofdstuk 6: 11) en palmtakken waren in hun handen ten teken van de vreugde over hun gelukkig binnenkomen in het land van de rust, waar zij nu een hemels loofhuttenfeest mogen vieren (Lev. 23: 40. 2 Makk. 10: 6 vv. Hebr. 4: 9 v.).

Bij de Grieken en de Romeinen werden de palmtakken aan de overwinnaar tot een teken van eer en zegepraal gegeven en er zijn nog vele gedenkpenningen voorhanden, waarop de overwinning door een palmtak wordt afgebeeld. Zelfs werd het toevallig opgroeien en vinden van een palmtak op ongewone tijden en plaatsen aangemerkt als een voorteken van overwinning. De palmtakken maakten volgens Virgilius, ook de kronen de beloning van de overwinnaars uit. Iemand, die in de strijdspelen menigmaal de overwinning behaald had, werd bij de Romeinen een man van zeer veel palmtakken genoemd. De uitdrukking *palmam ferre*, de palmtak dragen, betekende leenspreukig de overwinning behalen. Vandaar hebben ook de *Togae palmatae*, de gepalmdde rokken, waarin de palmtak tot een teken van overwinning was ingeweven, hun oorsprong.

Opdat niemand zou menen, dat er ten allen tijde maar een klein getal geweest is, maakt de Heere een grote rekening. Hij telt uit elk geslacht van de Joden 12. 000, maar de Heidenen rekent Hij een ontelbare schare. Zo worden er ontelbaar velen ten allen tijde zalig, hoezeer ook de dwaling, verleiding en verderving in de wereld regeren.

Deze en de 144. 000 zijn niet te vermengen noch af te scheiden. Zij zijn voor mede verzegelden te houden. Het schijnt dat deze ontelbare schare bestaat uit die 144. 000 met alle andere volken, hun door geloof en belijdenis toegevoegd, met hen dezelfde heerlijkheid deelachtig en tezamen één ontelbare menigte uitmakende.

10. En zij riepen met grote stem, zoals dat in het algemeen de hemelingen eigen is (vs. 2), maar hier nog in het bijzonder overeenstemde met de inwendige drang van het hart van deze schare. Zij loofden en dankten God en het Lam voor de ondervonden zegeningen, zeggende: "De zaligheid zij onze God, die op de troon zit en het Lam", dat is: Dank zij voor het ons geschonken heil de Vader en de Zoon.

11. En al de engelen stonden rondom de troon en rondom de ouderlingen en de vier dieren (Hoofdstuk 4: 2 vv.) en vielen voor de troon neer op hun aangezicht en aanbaden God.

12. Deze allen bevestigden en besloten het lofgezag (vs. 10), zeggende: "Amen. " Vervolgens zetten zij het voort en breidden het uit, zingende: "De lof en de heerlijkheid en de wijsheid en de dankzegging en de eer en de kracht en de sterkte zij onze God in alle eeuwigheid (Hoofdstuk 5: 11 vv.) Amen. "

13. Toen vervulde de vraag van de bewondering in stilte mijn hart en drukte zich uit in de verwondering op mijn gelaat. En een uit de ouderlingen (Hoofdstuk 4: 4) antwoordde, zeggende tot mij: "Deze, die bekleed zijn met de lange witte kleren, wie zijn zij en van waar zijn zij gekomen? Begrijpt u wie zich in dit gezicht aan u vertonen en in welke toestand? "

14. En ik sprak tot hem: "Heer! " (niet God of Christus, maar de ouderling wordt met deze ere naam aangesproken), u weet het; u kunt het mij beter zeggen, dan mijn gedachte het mij zegt; en het is toch juist, dat hemelse zaken ook door een hemelse prediker worden verkondigd En hij erkende wat ik sprak als juist en gaf gevolg aan mijn wens; hij zei tot mij: "Deze zijn het, die uit de grote verdrukking komen, die heden over de Christenen is, als ook verder u in Hoofdstuk 8 en 9 worden getoond; en zij hebben door de genade van de vergeving van de zonden, die in geloof is aangenomen, hun lange kleren gewassen en hebben op de weg van dagelijkse heiliging hun lange kleren wit gemaakt in het bloed van het Lam (1 Joh. 1: 7 Hebr. 9: 14).

15. Daarom zijn zij voor de troon van God en dienen Hem als een priesterlijk geslacht dag en nacht in Zijn hemelse tempel; en die op de troon zit zal met Zijn genade, die over hen waakt, als een tent, die hen insluit, hen overschaduwen. Hij zal Zijn heerlijkheid hun niet meer doen kennen, zoals bij de Oud-Testamentische tempel het geval was, in een aards zinnebeeld Ex 40: 35, maar door onmiddellijke aanschouwing.

16. Zij zullen niet meer hongeren en zullen niet meer dorsten, zodat enige behoefte voor hen ongestild zou blijven, zoals dat op aarde veelal het geval was; en a) de zon zal op hen niet vallen, noch enige hitte, dat hen nog plagen zouden overkomen, waarvan deze wereld zo vol is (Jes. 49: 10).

a) Ps. 121: 6

17. Want het Lam, dat in het midden van de troon is (Hoofdstuk 6: 6), zal als hun Herder (Ps. 23: 2) hen weiden op de groene weiden van het door Hem verworven heil en zal hun een Leidsman zijn tot levende fonteinen van de wateren, om daaruit tot verzadiging te drinken

(Jes. 12: 3); en God zal alle tranen van hun ogen afwissen; Hij zal maken, dat zij geen reden meer hebben om te wenen, zoals vroeger in het land van de tranen (Jes. 25: 8).

a) Openbaring 21: 4

Wij hebben ons bij het vorige gezicht voorgesteld, wat een zorg voor de broeders naar het vlees de ziener van de Openbaring vervulde, ten gevolge van het oordeel over Jeruzalem en het Joodse volk. Deze werd hem daardoor afgenomen, dat zoveel duizenden verzegeld werden tot de tijd van de wederoprichting van die Zions-gemeente in Hoofdstuk 14: 1 vv. Voor deze afdeling kan het ons ook niet verborgen zijn, welke verdere zorg door dit nieuwe gezicht van hem werd afgenomen, voordat hij in de volgende dagen van de Kerk mag zien. Het is de zorg voor de Christelijke gemeente uit de heidenen, wier overste opziener en zielverzorger hij sinds het aftreden van de overige apostelen is geworden. Hij heeft de gevaren van het inwendig verderf, dat door allerlei wind van lering hun bij hun eigen verslapping en lauwheid dreigde, uit de zendbrief, die de Heere Zelf hem dicteert (Hoofdstuk 2 en 3), grondig erkend en heeft de gevaren van uitwendige bestrijding en verdrukking, die reeds over de Kerk van Christus gekomen waren, uit de vervolging van Nero, die hem naar Patmos had gebracht, zelf ervaren. Wat zal er van de gemeenten uit de heidenen worden, waarin een Israël van God, dat uit de Geest geboren werd, voor de tijd, dat het Israël naar het vlees heeft afgedaan en zijn huis woest gelaten is, in diens plaats is getreden, als nu de engelen, die nu nog de vier winden van de aarde vasthouden (vs. 1), die loslaten en met de aarde en de zee ook de bomen beschadigen mogen? Zullen dan niet de bomen van de gerechtigheid, de plantingen van de Heere, die Hij Zich ter verheerlijking door de dienst van Zijn tot in de dood getrouwe apostelen met die gemeenten in de heidenwereld heeft geplant, geheel en al te gronde gaan, zodat alle moeite en arbeid verloren, het bloed van de martelaren tevergeefs gevloeid en het rijk van God geheel en al verdelgd is van de aarde? De vraag moest Johannes te zwaarder op het hart liggen, omdat juist die zeven brieven met hun bedreigingen geen goed uitzicht openen in de toekomst van de Kerk, vooral ook van de Oosterse (Hoofdstuk 2: 1-17). Van deze beschouwing uitgaande, erkennen wij vervolgens, wat met de vier winden in vs. 1 bedoeld is en wat wij onder de aarde en de zee aan de ene, en de bomen aan de andere zijde, waarover de winden zullen blazen, moeten verstaan. De winden zijn volgens de hele symboliek van de Heilige Schrift in de eerste plaats beeld van de zich verheffende en verwoestende, van de vernielende en verdrijvende oordelen van God (Ps. 1: 4 Jer. 49: 36 Dan. 7: 2 Zach. 6: 1 vv.), vervolgens ook een beeld van valse meningen en dwaalleer (Hos. 8: 7 Efeze. 4: 14). Hun roeping of toelating van de zijde van God wordt daardoor afgebeeld, dat hemelse laagten de vier winden in hun hand hebben en van geen zijde van de wereld worden losgelaten, voordat zij daartoe de wenk van God verkrijgen. Dat nu de bomen niet, zoals vele uitleggers beweren, alleen in aanmerking komen, als behorend tot de aarde, waarom zij ook in vs. 2 niet uitdrukkelijk genoemd hadden hoeven te worden, blijkt duidelijk uit Hoofdstuk 8: 7 Daarom vormen zij naast de aarde een eigen gebied en komen dus zeker in aanmerking. Maar wat betekenen zij? Omdat zij volgens de zo-even aangevoerde plaats voorkomen als verbonden met het groene gras, zou men onder hen de vorsten en magnaten kunnen verstaan; terwijl bij het gras aan het gewone volk zou kunnen worden gedacht, dat om zijn gelukkige toestand tot aan het begin van de plagen als groen werd voorgesteld en zich voor deze opvatting op plaatsen als Dan. 4: 7 vv. Ezechiël. 31: 3 vv. en Jes. 10: 18 vv. ; 40: 7 beroepen. Toch komt men zo niet in het reine met het woord in Hoofdstuk 9: 4, waar onmogelijk met de mensen, die het zegel van God niet hebben aan hun voorhoofden, gras en kruid op aarde, en de bomen in de zin van geringen en verhevenen in tegenstelling kan worden geplaatst; integendeel zijn duidelijk tegenover de dode naam-Christenen de echt gelovige discipelen van de Heere gesteld, zodat de plaats Jes. 61: 3 aanwijzing geeft voor de juiste verklaring.

Dienvolgens moeten wij bij aarde en zee denken aan het leven van de beschaafde volken, aan de stand van handel, kunst en wetenschap, aan staatkundige maatschappelijke inrichtingen, terwijl de bomen het Christelijk leven van de Kerk voorstellen. Breidt zich het eerste uit over land en zee en zoekt zij die tot aards voordeel ten nutte te maken, zo versiert daarentegen dit de aarde en biedt haar bewoners de middelen aan tot haar geestelijk voedsel. Het kan onder zekere omstandigheden bij de stormen, die over het leven van de volken gaan, geheel onbeschadigd blijven; ja, des te beter groeien en ontwikkelen; het kan echter ook daarbij teniet gaan, al naardat het een roeping voor de toekomst vervullen moet, of een gericht om het verleden verdiend heeft. Verplaatsen wij ons nu weer in de zieltoestand van de ziener van de Openbaring, van de heilige Johannes, dan spreekt het vanzelf: beter kon hem, de laatste van de apostelen, de zorg voor de hof van God, waaraan hij na zijn terugkeren van Patmos nog langer dan een menschen leven met blij vertrouwen, dat zijn arbeid niet vergeefs was in de Heere, verder bouwen zou, niet van het hart worden genomen, dan doordat hem de grote schare, die niemand kan tellen, als een nu reeds volkomen en in de hemel overgebrachte gemeente werd getoond. Hij behoefde nu voor de grote benauwdheid, die deels reeds aanwezig was, deels nog op aarde zou komen, niet meer omwille van de gelovigen te vrezen, integendeel kon hij die gerust zien komen. Uit deze toch waren zij gekomen, die hij reeds vroeger in hun zaligheid daarboven had gezien. "Ik heb, Heere! van verre Uw troon gezien", zo is het nu bij hem en "dat was zo prachtig, wat ik in de Geest heb gezien. Ik ben tevreden, dat ik de stad gezien heb en zonder moe te worden, wil ik haar meer naderen en haar heldere gouden straten levenslang niet uit het oog laten gaan. " In haar einde is de geschiedenis van de Oosterse kerk door de geestelijke verstijving, die over haar is gekomen en de zware verliezen, die het Mohammedanisme haar zelf heeft berokkend, zeer treurig; maar voor de hemelse gemeente heeft deze Kerk toch een rijke bijdrage van geredde en volmaakte zielen geleverd.

De Israëlieten werden op hun tocht door de woestijn vergezeld door deze drie: honger, dorst en zonnehitte. En ook deze zijn het, die ons kwelen gedurende onze pelgrimsreis door het leven; naar het lichaam, wanneer wij moeten zorgen voor hetgeen wij eten en drinken en waarmee wij ons kleden zullen, arbeidende en ons brood nuttigende in het zweet des aanschijns; naar de geest, wanneer wij hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, verlangende naar de frisse waterstromen van het leven, zoals een hert naar de beken. Waarheid is het, wat Jesaja zegt van de gelovigen op aarde: "zij zullen niet hongeren, noch dorsten en de hitte en de zon zal hen niet steken; want hun Ontfermer zal hen leiden, en Hij zal hen aan de springaderen van de wateren zachtken leiden. " Zijn het de Israëlieten op hun tocht door de woestijn naar het land van de belofte, van wie dezelfde profeet zegt: "zij hadden geen dorst, toen Hij ze leidde door de woeste plaatsen; Hij deed hun water uit de rotssteen vlieten; als hij de rotssteen kloofde, dan vloeiden de wateren daarhenen", deze zijn een treffend beeld van alle pelgrims op de levensreis, die evenzeer onder de hoede van de Allerhoogste, vaak door dorre woestijnen, maar met de beste Leidsman naar het oord van hogere en eeuwige belofte heenreizen. Valt het vaak bang op die tocht: Jezus opent hier reeds voor de Zijnen de waterbronnen van het leven, want met de ontfermende genade toont Hij Zijn barmhartigheid en lankmoedigheid. Maar de zonde is er nog en het hart is nog zwak en vreesachtig; de roede van de kastijding is nog niet weggenomen en nog heft de Heere haar op over hen, die Hij liefheeft; de vrees is er nog voor het jongste uur en de laatste vijand. Maar dezelfde, die eens Israël leidde door de woestijn naar het land van de belofte, leeft nog om de Zijnen bij de hand te vatten en hen te brengen naar de vele woningen, die daar zijn in het huis van de Vader. Dat kan Hij, want Hij zit aan de rechterhand van de Vader, ja, Hij is in de Vader en de Vader is in Hem. Zij, die het eigendom van Christus zijn, leven hier dat leven, dat alleen de naam van leven dragen kan; want de dood voert er geen heerschappij over, het is

een leven vrij van zonde, vrij van smart, vrij van ellende; het is een eeuwig leven, eeuwig en zalig, verheven boven alle aardse vergankelijkheid, het is een leven uit God en in God. Bij de tempel te Jeruzalem ontspringt de bron Siloa; zij vloeit door de woestijn van Juda en ontlast zich eindelijk in de Dode zee. Uit deze bron werd op het Loofhuttenfeest door de priester water geschept en op de heilige plaats uitgegoten voor de ogen van het volk, ter herinnering aan dat water, dat de Heere eens aan Zijn volk in de woestijn beschikt had en ten zinnebeeld op het oogstfeest, dat de God van Israël de bron is van alle lichamelijk en geestelijk leven, de oorsprong van alle zegen, van bewaring en bescherming, ja van alle verkwikking, zowel voor het dorstige land als voor het heilbegerig hart; en wanneer het volk die zinnebeeldige uitstorting van het water had gezien, juichte het: "Zie, God is mijn heil, ik zal vertrouwen en niet vrezen; want de Heere Heere is mijn sterkte en psalm en Hij is mij ten heil geworden. " Op gelijke wijze nu ontvangen de volmaakt rechtvaardigen hier op het eeuwig loofhuttenfeest in de volste mate het eeuwig zalig leven van de eeuwige Hoge priester, die tegelijk het Lam is en de goede Herder. Deze beken drogen niet uit en deze bronnen houden nooit op te vlieten. Heil ons, als wij er ook deel aan hebben! Dan zijn wij zeker, dat niets ons schaden kan, noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomstige dingen, noch hoogte, noch diepte, noch enig ander schepsel. En zij verwachten de rust, de zalige rust, die er overblijft voor het volk van God.

Zij stonden voor de troon ja, dichter dan de engelen, want die stonden rondom de troon. De verlostten stonden voor de troon en de engelen rondom hem geschaard. Dit duidt hun volmaakte gerechtigheid aan. Maar de goddeloze kan in het oordeel niet bestaan. Als God een goddeloos mens slechts voor Zijn aangezicht deed komen, zou hij reeds sterven. U bedriegt u grotelijks, als u meent, dat God grote kracht hoeft aan te wenden, om u te verdelgen. Zoals een wolk verdwijnt voor het licht van de zon, zo zou u vergaan voor het aangezicht van God, als een mot in de vlam van een kaars. Maar deze grote schare is voor de troon geplaatst in het volle licht van Gods aanschijn. Zij staan daar in Christus, niet in zichzelf. Dichter dan de engelen; de engelen bezitten slechts de gerechtigheid van het schepsel deze zijn bekleed met de gerechtigheid van hun Schepper. De gerechtigheid van Christus is miljoenen keer schoner dan die van de verhevenste van de engelen, daarom staan zij dichter bij de troon. Met de gerechtigheid van God zijn zij allen bekleed; wie zal beschuldiging inbrengen? Als u ooit voor Gods aangezicht zult verschijnen, moet u nu vrijmoedig tot Hem gaan. Waarom staat u zo van verre? Hun gewaad, witte kleren en palmtakken, zij dragen allen hetzelfde gewaad, daar is geen onderscheid. Het is een kleed van Christus. De een was veel meer bevestigd in het geloof dan de andere, had een veel hogere trap van heiligheid bereikt en toch dragen allen hetzelfde gewaad. Het is blinkender dan van de engelen. De engelen worden ons ook in witte kleren voorgesteld, maar het zal blijken, dat hun kleren door een helder blinkend gewaad van de verlostten verre in glans worden overtroffen. De engelen zijn bekleed met de gerechtigheid van het schepsel de gezaligden met de gerechtigheid van God. Deze nu wordt u aangeboden, arme zondaren. Aan zichzelf ontdekte mensen komen vaak tot de wens: "Och dat ik nooit gezondigd had", maar er is iets veel beters, dan nooit gezondigd te hebben. Palmtakken zijn de tekenen van overwinning. De Joden gebruikten palmtakken bij het oogst- of loofhuttenfeest, dat een voorbereiding van de hemel was. De engelen hebben geen palmtakken; want zij hebben geen strijd gehad en kunnen zich dus in geen overwinning verblijden. Allen, die met witte kleren bekleed zijn, hebben ook palmtakken in de hand. Elk, die in Christus is, zal overwinnen. Vrees niet voor uw vijanden. Hun loflied. Zijn inhoud. De zaligheid. Zij geven God al de eer. Op aarde zijn er velen, die niet kunnen geloven, dat God hen uitverkoren heeft, zonder enig goeds in henzelf; maar in de hemel voelen allen dit en brengen Hem alleen de eer toe. Op aarde menen velen, dat zij uit zichzelf bekeerd zijn, maar in de hemel zingen zij: De zaligheid zij onze God! Op aarde willen velen hun eigen

gerechtigheid volkomen maken; in de hemel brengen zij het Lam alleen de heerlijkheid toe. Wat zegt u van dit loflied? Vindt het weerklank in uw hart? Bedenk, dat u het hier moet leren, als u hier namaals ermee zult instemmen. Zijn uitwerking het ontgloeit de harten van de engelen (vs. 11, 12). Vaak worden de harten van anderen ontgloeid, als een gelovige begint te spreken van hetgeen God aan zijn ziel gedaan heeft. Zo zullen ook de engelen in de hemel als zij de stem van verlostte zondaren uit het vuur gerukte vuurbranden staande voor de troon, horen, een zielverrukkend inzicht verkrijgen in de heerlijkheid, barmhartigheid en genade van God, zij zullen op hun aangezicht neervallen en God aanbidden. Zij zullen de verlostten hun plaats niet benijden, maar integendeel vervuld zijn van innige lof en dank, als zij horen wat Hij aan hun zielen gedaan heeft. Wat gaat er in uw hart om, als u hoort van anderen, die van het bederf gered en nader tot God gebracht zijn dan u? Benijdt en haat u hen dan, of valt u aanbeddend neer, om God daarvoor te loven en te danken? (vs. 13, 14). Twee bijzonderheden worden hier genoemd. Elk van hun had een verschillende levensloop en toch kwamen zij in deze beide kenmerken allen overeen: Zij hadden hun kleren gewassen. Dit voert ons terug tot hun bekering. Eens waren de kleren van een ieder van hun bezoedeld; zij waren zoals Jozua, hun kleren waren door het vlees besmet, onrein zoals het kleed van een melaatse, sommigen met bloed bevekt bloedvlekken op hun gewaad; anderen met overspel, weer anderen met ongehoorzaamheid aan hun ouders, sommigen met hoogmoed, valsheid, laster allen, allen waren besmet. Elk van hun was overtuigd, dat hij zichzelf niet reinigen kon, dat hij zijn kleren niet af kon leggen, noch wassen, zijn ogen waren nu geopend voor zijn verloren en hulpelozen toestand. Jezus werd hun geopenbaard en Zijn dierbaar bloed, dat voor zondaren, zelfs voor de voornaamsten, vergoten werd en allen, die onder de last van hun zonden gebukt gaan toeroept: "Kom herwaarts, tot Mij. " Onder die hele schare is er niemand, die langs een andere weg daartoe is gekomen. Zij zijn allen gewassen in bloed. Daardoor alleen kunnen zij bestaan voor de troon van God. Bent u gewassen in dat bloed? U zult in de hemel niemand aantreffen, die langs een andere weg is binnengegaan. U hoopt in de hemel te komen door uw eigen deugd, onschuld, of stipte plichtsbetrachting. Wel, u zou de enige zijn, die daar op deze wijze gekomen was. Allen zijn daar in bloed gewassen. Kom, laat ons er met elkaar nog eens over spreken. Zij kwamen uit de grote verdrukking. De voeten van allen, die voor de troon van God verschijnen, werden door doornen verwond. Alleen door het kruis komt men tot de kroon. Wij moeten het bittere smaken voordat wij de heerlijkheid genieten. Toen zij gerechtvaardigd waren door het geloof, leidde God hen ook in grote verdrukking. Nadat God Israël door de Rode zee had doen doorgaan, bracht Hij hen in de woestijn; zo beproeft God ook elke ziel, die Hij van het verderf gered heeft. Nooit schenkt Hij het geloof, zonder het op de proef te stellen. De weg tot Sion loopt door het dal van Baka. Om in het land van de belofte te komen, moet u het pad van de Jordaan doortrekken. Sommige gelovigen zijn verwonderd, als zij zich tot lijden geroepen zien. Zij menen een of ander groot werk in de dienst van God te verrichten en het enige, dat hun vergund wordt, is voor Hem te lijden. Vraag het allen, die in de heerlijkheid zijn ingegaan, van elk van hun zult u een bijzondere geschiedenis, maar van allen een verhaal van lijden horen. De een werd vervolgd in zijn huisgezin door zijn vrienden en bekenden; een ander werd bezocht door hevige smarten en verootmoedigende ziekten vergeten door de wereld; een derde werd van kinderen beroofd; een vierde zag al deze onheilen op zijn hoofd verenigd, de een droefheid volgde voor hem op de andere. Maar merkt het op, zij zijn allen daaruit verlost. Het was een donkere wolk, maar zij dreef voorbij, de wateren waren diep, maar zij hebben de overzijde bereikt. Niet een beklagt zich bij God over de weg, die Hij met hem heeft gehouden, zaligheid vervult hun hart en mond. Is er een onder de geliefde kindertjes, die moppert over zijn lot? Wacht u om tegen God te zondigen. Dit is de weg, waarlangs God al Zijn verlostten leidt. Een palmtak moet u hebben, zowel als een wit kleed, geen overwinning zonder strijd, geen troon zonder kruis; geen kroon zonder doornen, geen heerlijkheid zonder bitterheid. Leert ook te roemen in

de verdrukking. Ik houd het daarvoor, dat het lijden van deze tegenwoordige tijd niet is te waarden tegen de heerlijkheid, die aan ons geopenbaard zal worden. Hun toekomstige bestemming. Onmiddellijke dienst van God. Hier is het ons vergund een groot gedeelte van onze tijd aan onze aardse roeping te besteden. Het is betamelijk voor de mens zijn brood te verdienen, te ploegen, te zaaien, te oogsten, te spinnen in te weven. Daar zullen al onze krachten aan de onmiddellijke dienst van God worden gewijd. Zij zullen voor Hem staan en Hij zal onder hen wonen. Het zal een eeuwige sabbat zijn. Wij zullen eeuwig leven om God lief te hebben, Hem te aanbidden, te verheerlijken en te loven. Wij moesten reeds een groot gedeelte van de tijd, die ons hier op aarde vergund is, daaraan besteden. Sommige mensen menen, dat zij God niet kunnen dienen dan door zieken te bezoeken, of in enig uiterlijk werk voor Hem betrokken te zijn, terwijl juist het wezenlijke van alle godsdienst in de aanbedende liefde van de ziel gelegen is. Misschien wordt God meer verheerlijkt door een enkele blik vol aanbedende liefde van een op het ziekbed neergeworpen gelovige dan door alles, wat die dag voor de eer van Zijn naam werd verricht. Zij zijn niet meer in de woestijn. Hier zijn wij zoals een kudde in de woestijn; vaak is onze ziel hongerig en dorstend en zwaar beproefd. Menigmaal is het ons, alsof wij niet verder gaan kunnen, maar moesten neerzinken om te sterven. Vaak ondervonden wij verzoeken, die ons te sterk, of vervolgden, die ons te zwaar vallen om ze te verdragen. Als wij met Christus zijn, zullen wij niet meer hongeren, al onze smarten zullen daar zijn doorgestaan. Leert Hem te verheerlijken in het vuur van de beproeving, Hem lof te zingen in de woestijn. Daarvoor kunt u alleen op aarde God de eer toebrengen. Vader, Zoon en Geest zullen ons zegenen. Het Lam, dat voor ons gestorven is, zal onze Leidsman zijn. Wij zullen altijd het onderpand van onze zaligheid in onze Borg voor ons zien; geen vrees zal ooit onze ziel bevangen. Hij zal zijn zoals wij, een lam als de minste van ons; door Hem zullen wij God leren kennen. De Geest zal daar zijn zoals de levende fontein van de wateren. Hier ontvangen wij nooit genoeg; daar zonder mate. De Vader zal ons tot een Vader zijn. Hij zal onze tranen afwassen de tranen, die wij bij het sterven vergoten tranen van de woestijn tranen over verloren vrienden, en een voorbijgaande wereld. Hoedanigen behoren wij te zijn.

Zij verblijdden zich over de grote weldaad van God, dat zij, van de anti-christ verlost, in het licht en tot de waarheid gekomen waren. Zij waren met hun hele hart genegen God daarvoor de eer te geven, zij wilden de genade, die zij ontvangen hadden, niet verbergen, maar daarvan openbare belijdenis doen en wensten dat de hele wereld het hoorde; daarom riepen zij met een grote stem en verklaarden, dat hun hele zaligheid in God was en daarom ook tot Hem terugkeren moest, dat het alles was door de getrouwe Borg Jezus Christus, de Koning van Zijn Kerk.

De oorzaak van hun gelukzaligheid is niet te zoeken in hun verdrukkingen of geleden ellenden, noch in hun deugden, maar in het bloed, niet door hen gestort voor de zaak van Christus, maar de dood en bloedige gehoorzaamheid van Jezus Christus, het Lam, dat hier met het sprengbloed van de offeranden en het water van de reiniging onder de wet zo vergeleken wordt, dat het tevens als vrij krachtiger daar tegenover wordt gesteld, daar de gelovigen hierin hun kleren gewassen en wit gemaakt hebben. Onrein waren zij, uit- en inwendig van nature en alle heerlijkheid door Gods oordelen meer verliezende. Op de jongsten dag zullen zij zuiver zijn van schuld en smet, uit- en inwendig heilig en heerlijk door de kracht van Christus' bloed, dat de vorige onreinheid afwast en nieuwe heerlijkheid en glans aanbrengt. Hun werkzaamheid of uitwerking van die zalige staat in hen (vs. 15 Re "Daarom, wegens het bloed van het Lam, zowel als wegens hun wassen in Zijn bloed, doordat Jezus Christus de verdienende oorzaak van al deze zaligheid is, zijn zij gedurig voor de troon van God in de hemel, God aanschouwende, Zijn innigste gemeenschap genietende, door Hem

op het nauwlettendst verzorgd en Zijn stoet als getrouwe knechten vergrotend. Zij dienen Hem met uitsluiting vanzelf de minste dienst van de satan en van de wereld, door volkomen gehoorzaamheid en verheerlijking.

HOOFDSTUK 8

HET DERDE GEZICHT EN OPENING VAN HET ZEVENDE ZEGEL. DE EERSTE, TWEEDE, DERDE EN VIERDE BAZUIN

VI. Vs. 1-13. Nadat het gezicht van het vorige hoofdstuk Johannes een gelukkig einde heeft verzekerd van de toekomst in de eerste eeuwen, kan nu de opening van het zevende zegel volgen. Deze volgt ook en nu ontstaat er een zwijgen van een half uur in de hemel. Dit verplaatst ons op een geheel ander gebied, dan waarvan in de vroegere 6 zegels werd gesproken en stelt ons de Christelijke Kerk in haar geduld te midden van de vervolgingen door de Roomse keizers voor. Van hier, nu het boek in de hand van God ontzegeld is en dus als vanzelf uiteen valt, treedt de werkzaamheid van het Lam terug en de werkzaamheden van de engelen nemen een aanvang, zoals dan ook werkelijk in het oordeel over Jeruzalem Christus enigermate persoonlijk en eigenhandig, alhoewel ook onzichtbaar en door het werk van Een, aan wie Hij Zijn Vorsten-naam en Zijn overwinnende macht verleend heeft (Hoofdstuk 6: 2), nog werkzaam is geweest (MATTHEUS. 26: 64), terwijl in de hele tijd van de eigenlijke kerkgeschiedenis Hij de machten van de hemel in Zijn plaats laat handelen en pas weer bij Israël's wederopneming en voorbereiding tot de dag van de heerlijkheid te voorschijn treedt (Hoofdstuk 11: 12; 14: 1), alhoewel ook daar nog zonder zichtbare verschijning.

De inhoud van ons hoofdstuk, beginnende met de tijd van de vervolgingen van de Christenen onder de Romeinse keizers, omvat de 4 eerste van de door zeven bazuinen van de engelen teweeg gebrachte gerichten. Daarvan doelen de eerste en tweede op de val en de ondergang van het Romeinse wereldrijk, het derde en vierde op de oorsprong en de ontwikkeling van het inwendig verderf van de Oosterse kerk. In dit verderf ligt de grond tot het eerste wee, dat later over de Christenen uit de heidenen komt. Daarmee valt ook nog een tweede en derde wee samen; alle drie wee's worden daarom hier reeds voor de volgende bazuinen-gerichten aangekondigd. Deze komen evenzeer uit het geopende zevende zegel te voorschijn, als de stilte van een half uur in vs. 1 Het is dus vals, wanneer vele uitleggers de inhoud van het laatste zegel tot die stilte willen beperken.

1. En toen het Lam (Hoofdstuk 5: 6 vv.) het zevende zegel geopend had, werd er een stilzwijgen in de hemel over van een half uur.

Door hetgeen de opening van de zes zegels in Hoofdstuk 6 heeft teweeg gebracht zijn zij, die zeggen, dat zij Joden zijn en zijn het niet, maar zijn een synagoge van de satan, uit de weg geruimd. Hun aanmatiging, waarin zij zich nog altijd voor kinderen van het koninkrijk hielden en de gelovigen van Jezus Christus de erfenis van deze eretitel betwistten, is door hun verwerping ten enenmale vernietigd en de opening van het zevende zegel, die nu volgt, maakt het laatste slot van het boek open, zodat dit zich wat zijn inhoud aangaat kan ontvouwen, of met andere woorden de eigenlijke geschiedkundige ontwikkeling van de zaken, zoals die van de Kerk te wachten staan, volvoerd kan worden. Daar houdt in de hemel, waar tot hertoe steeds zo luid werd gesproken (Hoofdstuk 4: 8-11; 5: 8-14; 7: 11 v. alles als de adem in, in verwachting van hetgeen komen zal. Dit zwijgen is dat stil zijn voor de Heere, zoals het in Habakuk. 2: 20 Zef. 1: 7 Zach. 2: 13 wordt geëist. Het moet echter ook nog een andere betekenis hebben, omdat de duur ervan bepaald wordt. Het moet zelf reeds een deel van de inhoud van het boek zijn en gebeurtenissen of toestanden voorstellen, die hun bepaalde tijd hebben. Wij kunnen nu ook niet verder in het onzekere zijn, die gebeurtenissen of toestanden hierdoor aanschouwelijk moeten worden gemaakt, als wij op de toenmalige toestand van de

Christelijke Kerk zien, waarvan toch zonder twijfel de inhoud van het boek uitgaat. Het was een tijd van lijden en vervolgingen door de Romeinse keizers van de allerzwaarste aard. Deze waren begonnen, toen Johannes de gezichten van de Openbaring ontving en werden dadelijk met de dood van Nero afgebroken en troffen onder Domitianus slechts enkelen. Onder Trajanus werd toch zelfs een bepaalde wet tegen de Christenen uitgevaardigd, die de tot hiertoe bedwongen woede van hun vijanden losmaakte en hen aan alle willekeur en wreedheid blootstelde, tot eerst onder Gallienus (sinds 259) de Kerk als een wettig lichaam werd erkend. Met het jaar 303 brak vervolgens onder Diocletianus de storm van de vervolging opnieuw los en woedde zeven jaren lang op de bloedigste en ontzettendste wijze, om pas langzamerhand te verminderen. In Hoofdstuk 1: 9 heeft Johannes zich aan de gemeenten in Azië, waaraan hij zijn boek richt; voorgesteld als hun broeder, alsmede als hun medegenoot in die verdrukking en in het koninkrijk en in de lijdzaamheid van Jezus Christus. Het latere deelhebben aan het koninkrijk heeft hij als het doel van hun hoop hun zo-even is het gezicht van Hoofdstuk 7: 9-17 diep in de ziel geprent, maar de weg door vele verdrukkingen, die hen daarheen moet leiden (Hoofdstuk 7: 14. Hand. 14: 22) hebben zij reeds betreden en die zal hun daarna (vs. 7) in het gericht van de eerste bazuin nog op ontzettende wijze voor ogen worden gesteld. Nu is hun het zwijgen in de hemel een zeer duidelijk beeld van de lijdzaamheid van Jezus Christus (MATTHEUS. 27: 2 vv. 1 Petrus 2: 21 vv. waarmee zij de weg verder moeten gaan, om het doel niet te missen. Als er echter sprake is van de wapenen, waarmee zij de strijd moeten strijden en tot een gelukkig einde brengen, dan toont het eerstvolgende gericht (vs. 2-4), waarom deze wapenen zo machtig zijn voor God (2 Kor. 10: 4). "Als de heiligen daar en hier, de grote met de kleine engelen, mensen zich allen in begeerte verenigen en er gaat één gebed van die allen uit, hoe moet dat klinken! O die niet erkende macht van het bidden van de heiligen! zonder dat wordt niets volbracht in vreugde en nood; stap voor stap werkt het mee zowel tot de overwinning van de vrienden, als tot het einde van de vijanden. " Wat de uitdrukking "een half uur" aangaat, het uur in bijbelse zin betekent een tijd van beslissing (Ps. 102: 14 MATTHEUS. 24: 36 16: 21; 17: 1), vooral ook een tijd, dat aan de duisternis macht is gegeven, om het rijk van God op dood en leven te bestrijden, en het nu daarmee tot een crisis komt, of het onder het rijk van de duisternis zal bezwijken of zich zegevierend er boven zal verheffen (Luk. 22: 53). Nu is hier zodanig uur de hele tijd van de Romeinse keizers van Nero tot Diocletianus, waarin de vervolgingen van de Christenen plaats hadden; maar deze tijd is slechts voor omstreeks de helft met eigenlijke vervolgingen gevuld, zodat het "halve uur" tot zijn volle recht komt. Stil zijn en hopen was onder deze vervolgingen de sterkte van de Christenen (Jes. 30: 15); en de hemel hield als het ware de adem in, in gespannen verwachting, welk einde de strijd tussen het rijk van de duisternis en het rijk van Christus zou hebben, terwijl het laatste volstrekt geen menselijke hulp had, maar alleen als wapen kon tonen de lijdzaamheid van de heiligen. Bleef die lijdzaamheid onbedwingbaar, dan was voor het rijk van Christus de overwinning verzekerd en dat die bleef en niet enigermate werd gestoord, daarop doelt het stilzwijgen in de hemel onder het stille gebed van hen, die reeds voleindigd hebben. Geheel verkeerd is het echter, als vele uitleggers het zwijgen van een half uur opvatten als een beeld van de verhevene, onuitsprekelijk zalige rust, die dan zal zijn, als de wegen van God met de wereld-ontwikkeling tot het doel zijn gekomen en Zijn hoge raad in de gedachten van de eeuwige vrede verwezenlijkt heeft; want daarvan is hier nog lang geen sprake.

De meeste uitleggers zijn van gevoelen, dat dit stilzwijgen in de hemel van een half uur een zinspeling is op de wijze van de tempeldienst, wanneer, terwijl de priester reukwerk offerde in het heilige, het hele volk buiten bad in stilte of bij zichzelf (Luk. 1: 10). Op de dag van de verzoening werd de hele dienst verricht door de hogepriester, waarop bijzondere dienst de Ridder Newton de zinspeling meent te zijn. Het was de gewoonte op andere dagen vuur van

het grote altaar te nemen, in een zilveren wierookvat, maar op die dag (van de verzoening) dat de hogepriester vuur nam van het grote altaar, in een gouden wierookvat; en wanneer hij van het grote altaar was afgekomen, wierook te nemen van een van de priesters, die het hem aanbracht en daarmee te gaan naar het gouden altaar; en terwijl hij offerde, bad het volk buiten in stilte, die het stilzwijgen is in de hemel van een half uur

Dat is een stilte van spreken en van geluid van andere stemmen, die te voren gehoord waren.

Toen Hij, de Heere Jezus, het Lam, dat het verzegeld boek had genomen uit de rechterhand van degenen, die op de troon zat, het zevende zegel geopend had, kwam er een hele verandering in de Kerk, na die hevige stormen kwam er een verkwikkende kalmte, die ten tijde van Constantijn de Grote gekomen is. Dat het half uur stilzwijgen, die tijd te kennen geeft, blijkt: 1. Omdat het komt na de vervolgingen van de heidense keizers en vóór de opkomst van de antichrist; en 2. het gans niet waarschijnlijk is, dat van die grote verandering in de Kerk in de Openbaring niet gesproken zou worden en nergens wordt daarvan gesproken dan hier. 4. Uit de Openbaring Hoofdstuk 12, waar Constantijn de Grote, de mannelijke zoon, vertoond wordt, in wiens tijd de Kerk triomfeerde, na de strijd tegen de heidenen, zoals wij daar zullen aanwijzen. 5. Uit de geschiedenis van de tijden en zo uit de uitkomst van de zaken; want in Constantijns dagen werden de plakaten tegen de Christenen vernietigd. Alle vervolgingen tegen hen werden verboden. De Christenen werden tot allerlei ambten, hoge en lage bevorderd. Kerken werden in menigte gebouwd. De vergaderingen werden vrij en openbaar gehouden, zonder vrees. En de heidense afgodstempels werden of omgeworpen of gesloten en de afgodsdienst werd verboden en voor een groot gedeelte uitgeroeid. Maar het duurde niet lang, maar een half uur, een bepaald getal wordt genoemd en een onbepaald getal verstaan, het is een korte tijd te zeggen, want in de vrede van de Kerk van buiten groeien allerlei ketterijen van binnen en onder deze die van de goddeloze Arius, wiens ketterij schielijk de overhand nam en tegelijk bloedig was, want men doodde de belijders van de waarheid met geen mindere bitterheid dan de heidenen gedaan hadden, niet alleen in het bijzonder, maar ook door openbare macht; want Constantius, een zoon van Constantijn, die het Oosterse gedeelte van het keizerrijk gekregen had, verviel tot de Arianerij en vervolgde de ware belijders hevig; zoals na hem keizer Julianus de afvallige, die het Heidendom weer invoerde; na hem kreeg de Kerk weer enige stilte, onder Theodosius, met wiens dood de vrede van de Kerk ook stierf. Hierop kwam de inval van de Gothen, Vandalen en Longobarden in Italië, alles verwoestend en alles in verwarring brengend.

Door deze stilte worden de toehoorders vermaand om naarstig te luisteren en op te merken. Want die stilte brengt een verwondering en verwachting van de grote dingen mee. Salomo zegt (Spr. 9): "De woorden van de wijzen worden in een stilte gehoord. " Bij het uitspreken of verkondigen van belangrijke zaken pleegt men te roepen: zwijg, luister. En het zijn voorwaar, woorden van grote waarde, die hier volgen.

2. En ik zag na het einde van dat zwijgen van een half uur de zeven engelen, de bekende uit Dan. 10: 13 MATTHEUS. 18: 10 Luk. 1: 19 en Tob. 12: 15, de hoogste en voornaamste dienaren, die voor God stonden (Esth. 1: 14; Ezra 7: 14) en hun werden zeven bazuinen gegeven, om later (vs. 6 vv.) daarvan gebruik te maken. Zij ontvingen daarmee de macht van God, om door middel van de plagen, die door het blazen van de bazuinen zouden worden aangekondigd, voor alle dingen de Romeinse wereldmacht, die de Kerk vervolgde, te doen vallen. Later zou het ook komen tot de val van ook andere machten, die de voltooiing van het raadsbesluit van God zouden ophouden (Joz. 6: 4 v.).

Wat betekent het beeld van "bazuinen? " Het beduidt belangrijke ontzettende wereldgebeurtenissen, waardoor verderf over de wereld gebracht en redding en zegen voor de Kerk voorbereid en voltooid worden. Zulke gebeurtenissen brengen alle mensenkinderen op aarde in opgewondenheid een opgewondenheid vol schrik en angst voor de kinderen van de boosheid, maar vol heilige vreugde voor de Kerk van de Heere. In het Oude Verbond worden de bazuinen geblazen: ten eerste, om het volk op te roepen tot de krijg en de veldslag, evenals bij ons het klokgelui hen bij sommige gelegenheden bijeenroept. Zo heet het bijvoorbeeld: "een dag van de bazuin en van het geklank tegen de vaste steden en tegen de hoge hoeken; " "o mijn ingewand, mijn ingewand; ik heb barenswee; o wanden van mijn hart! Mijn hart maakt getier in mij, ik kan niet zwijgen; want u, mijn ziel, hoort het geluid van de bazuin en het krijgsgeschrei. " Elders: "Nee, maar wij zullen gaan in Egypteland, alwaar wij geen krijg zullen zien, noch het geluid van de bazuin horen. " "En zij hebben met de trompet getrompet, en hebben alles bereid, maar niemand trekt ten strijde. " Ten tweede: ten einde hoge feestdagen en vreugdebedrijven aan te kondigen, of grote gebeurtenissen feestelijk te vieren, alsmede om het volk samen te roepen, wanneer de Heere aan hen iets belangrijks mee te delen heeft, en ter vermaning en waarschuwing. Zo beveelt God het trompetgeschal bij brand- en dankoffers. Zo worden de bazuinen geblazen op het dankfeest over Josafats overwinning, bij de inwijding van de stadsmuren onder Nehemia, bij het Pascha, bij het inhalen van de bondsark, waarbij het volk met vreugdegeroep de bazuinen begeleidde, bij de inwijding van de tempel, bij de plechtige herstelling van de eredienst van de Heere onder Hiskia. Onder het Oude Verbond behoorden zo feestviering en bazuinen bijeen, zoals bij ons feestviering en klokgelui. De schelle, heldere toon van de bazuinen is in overeenstemming met de opgewektheid van de gemoederen van de feestvierende menigte en verkondigt de belangrijke tijd, die is aangebroken in het land. Zo dienen dan nu de bazuinen in het Openbaringsboek tot aankondiging van zware krijgstoerusting en oorlogsellenden, die God als strafgerichten over de wereld toelaat en onder welke deze ineensstorten moet, zoals eens de muren van de stad Jericho ineensstortten, toen Israël op Gods bevel zeven dagen lang de stad omtrok met de Ark des Verbonds en zeven priesters blazende op de bazuinen, dat op de zevende dag tot zevenmaal toe werd herhaald. Van de Kerk echter verkondigen zij het grote feest- en jubeljaar, het jaar van haar verlossing uit de slavernij van de wereld, het jaar van de genade van de Heere en de dag van de Heere, komende tot de vertroosting van alle treurende, zoals men als de voorbeduidenis van die heerlijke tijd van genade het jubeljaar kan aanmerken, dat in het Oude Verbond met bazuingeklank gevierd werd, telkens na zeven maal zeven jaren; een jaar, waarin ieder het bezit over zijn voorouderlijke bezittingen moest hernemen; een jaar van vrijheid voor alle onderhorigen; een jaar van herstelling voor alle ongelukkigen; een jaar, naar welks vreugde alle verdrukten met smachtend verlangen uitzagen.

3. En er kwam een andere, een gewone engel en stond aan het altaar, in de voorhof van de priesters (Hoofdstuk 6: 9), hebbende een gouden wierookvat, dat hij juist op het punt was met kolen van het brandofferaltair te vullen (Lev. 16: 12); en hem werd, toen hij dat had gedaan, veel reukwerk gegeven, opdat hij het aan de kolen op het wierookvat zou aansteken en met a) de gebeden van alle heiligen op aarde zou leggen op het gouden altaar, dat voor de troon is, die achter het voorhangsel in het Allerheiligen zich bevindt. Hij moest die menselijke gebeden in de rook, die alle krachten van menselijke zwakheid onderdrukt en daarentegen de gebedskracht versterkt, zinnebeeldig voor God brengen, door in het heilige in te gaan en het wierookvat voor de troon te plaatsen (Luk. 1: 9 v.).

a) Openbaring 5: 8

4. a) En de rook van het reukwerk nu werkelijk op het reukofferaltaar gelegd, met de gebeden van de heiligen, de rook van het reukwerk, dat bij dit gebed werd aangebracht, ging op van de hand van de engel, die dat wierookvat vast hield, voor God.

a) Ps. 141: 2

Men heeft de heldenmoed, waarmee de Christenen uit de tijd van de vervolging van Rome, waaronder vaak juist de lichamelijk zwakste vaten, als grijsaards, vrouwen en kinderen, die de ontzettendste martelingen leden zonder in hun belijdenis van Christus te wankelen, een bijna bovenmenselijke genoemd. Men heeft het nauwelijks kunnen begrijpen, hoe zuiver het wereld overwinnend geloof zich toen wist te houden, deels van dweepachtige overspanning, deels van afwijking van het zedelijk oordeel, die door de omstandigheden zo voor de hand lagen. Hier wordt ons nu de sleutel gegeven tot juist begrip van hetgeen de Heere tot Petrus zegt: "Zie, de Satan heeft u zeer begeerd te ziften als de tarwe, maar ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoudt; " zo zijn ook de heiligen van die tijd niet in de verzoeking ingeleid, zonder dat van de hemel hun strijd met de verzoeking van te voren geheiligd en bij hun gebed veel reukwerk daarboven was gevoegd; anders zou de kerkgeschiedenis zeker niet zo'n reeks van beelden kunnen aanwijzen met het onderschrift:

Zie deez' martelarenstoet Van de reinste liefde gloeiend, De aarde met hun bloed besproeiend! Zo'n God geheiligd werk Is de satan zelfs te sterk.

Is het meer dan een wijze van spreken, als men aan de vervolging van de Christenen, die bij alle andere martelingen zelfs nog voegden, dat bij mannen de schaamdelen met gloeiend lood werden uitgebrand, vrouwen en maagden aan het schenden door het laagste gemeen werden prijsgegeven, een satanische boosheid toeschrijft, zo ziet men dat hier de vorst, die in de lucht heerst, zijn werk verrichtte in de kinderen van het ongeloof. Moest dan ook niet als tegenpartij de hemel met zijn goede machten zich over de Christenen ontfermen en de krachten van de toekomstige eeuw hun worden verleend! Hoe meer echter de vervolgd en gepijnigd zich onthielden van het wraakgeroep over hun pijnigers en vervolgers en zich de lijdzaamheid van Christus tot hun voorbeeld stelden, des te meer lieten ook de hemelse machten zich er aan gelegen liggen, om op haar tijd de wraak, die niet mocht uitblijven, te volvoeren. Daarover handelen de volgende gerichten.

De engel vertoont de Heere Jezus in Zijn hogepriesterlijke bediening, door de kracht van voldoening door Zijn bloed en bidden voor Zijn volk en tegen Zijn vijanden. Dit wordt vertoond door de voorbeelden van Hem in het Oude Testament. In de hemel waren priesters, die op het gouden reukaltaar reukwerk aanstaken, dat de voorbede van de Heere Jezus afschaduwde. Aan de Hogepriester Jezus werd reukwerk gegeven. De Vader heeft Hem tot een Middelaar gegeven en Hem begaafd met alles, wat tot uitvoering van dat grote werk nodig was; en na Zijn dood en opstanding is Hem gegeven alle macht en heerlijkheid en Hij heeft gaven ontvangen om die onder de mensen uit te delen. Dit reukwerk, de kracht van Zijn offerande, waardoor Hij aangenaam is bij Zijn Vader, vertoont Hij aan God tot verzoening van Zijn uitverkorenen en bidt voor hen; Hij maakt hen, hun doen en hun gebeden, die door het geloof in Hem gedaan worden, aangenaam bij God. De Heere Jezus, zo toegerust, gebruikt Zijn bekwaamheden en ten goede van Zijn kerk en ten kwade van haar vijanden.

Hier wordt verondersteld, dat de tijd van verdrukking een tijd van bidden is; dan bidden al de heiligen. Wij kunnen in geen verzoeking bestand zijn zonder bidden. Dat hier gezegd wordt dat alle heiligen bidden, toont aan, dat zij, die niet bidden, die naam niet waardig zijn; er is

geen heilige of hij is een biddend heilige, inzonderheid in zo'n tijd (Ps. 33: 6) en het wordt als een kenmerk van de atheïst opgegeven (Ps. 14: 4), dat hij de Heere niet aanroept. In alle gebeden van alle heiligen is echter geen kracht zonder de voorbidding van Christus. Zij worden door Hem geofferd en de gelovigen leggen hun offeranden voor Hem neer; door Hem gaan wij tot God (Hebr. 7: 25; 13: 15). Hij is onze Hogepriester, die alleen in het heilige der heiligen kan ingaan en door van wie wij alleen de toegang tot God hebben, geen geboden, zoals die door ons worden geofferd, zijn er, die voor God aangenaam zijn, maar, gesteld in Zijn hand en gelegd in Zijn wierookvat, zijn ze voor God aangenaam. Er zijn gebreken in de gebeden van de heiligen; de allerheiligste wordt schuldig gevonden, waarom hij een Middelaar nodig heeft. Maar Christus offert ook de gebeden van al de heiligen en maakt ze welriekend. Er zijn geen gebeden van de heiligen, die Hij afslaat of weigert, hetzij ze zwak of sterk zijn, of zij flauw of ernstig zijn, of er minder of meer leven en geest in is, of zij korter of langer, welgeschikt of verward zijn, als zij maar van heiligen voortkomen, in het Woord geboden, op de beloften gegrond en in Zijn naam opgezonden zijn, alle worden ze in een wierookvat gelegd, alle gaan ze als een rook van het reukwerk op, en door Hem worden ze bij God aangenaam.

De rook van het reukwerk ging op, als een bewijs, dat die offerande voor de Heere aangenaam was en de gebeden van de heiligen door Christus en om Christus hem behagen en Zijn verhoring tot hun verlossing ontvangen zullen.

5. En de engel (vs. 3) nam het wierookvat, nadat het reukwerk verbrand was en vulde dat voor de tweede maal, maar nu tot boven aan, met het vuur van het altaar, van het voorhof van de priesters, waarop de heiligen met hun gehoorzaamheid zich voor God tot brandoffer hadden neergelegd en hij wierp het op aarde 1), opdat het daar een brand van goddelijke toorn zou aanrichten. En er geschieden tot een teken, hoe nu werkelijk het onweer van de oordelen van God zich zouden ontlasten over hen, die op aarde wonen, stemmen en donderslagen en bliksems en aardbeving 2).

1) Het innig verband van het vuur van het gebed en de vuur-ijver, die de weerspanningen zal verteren (Hebr. 10: 27), wordt daardoor afgebeeld, dat van dat vuur van het altaar, waarmee de wierook was aangestoken, genomen wordt en op de aarde geworpen; door het eerste gebruik tot aansteken van de wierook is het vuur voor het tweede als het ware geheiligd.

2) De uitdrukkingen klimmen op van stemmen tot donderslagen d. i. van eenvoudige aankondigingen van oordeel tot vreselijke slagen en verder tot verpletterende bliksems en alles verwoestende en omverwerpende aardbevingen.

De Heere Jezus is gekomen, niet om vrede te brengen op de aarde, maar om vuur op de aarde te werpen (Luk. 12: 49 MATTHEUS. 10: 34). Vuur van twist en onenigheid. Het was vuur van het altaar, uit het heiligdom; de verdeeldheid zou niet zijn over burgerlijke zaken, maar over zaken van godsdienst, er zouden allerlei dwalingen opkomen in de Kerk, die verschrikkelijke beroerten op de wereld zouden veroorzaken, dat door de volgende woorden te kennen gegeven wordt. En daar geschieden stemmen en donderslagen en bliksems en aardbevingen. Alle zaken, die de mens schrik en vrees aanjagen, te kennen gevende, dat er vreselijke zaken op handen waren.

6. En de zeven engelen, die de zeven bazuinen hadden, die de oordelen van Gods toorn in volgorde moesten vermelden (vs. 2), bereidden zich om te bazuinen, zij namen de bazuinen op, zodat zij ieder ogenblik daarvan gebruik zouden kunnen maken.

Zoals op het tweede vers van het voorgaande zesde Hoofdstuk is aangetekend, dat enige uitleggers de gerichten van de zes eerste zegels duidelijk op de staatkundige veranderingen en zwaarigheden, die de wereld en inzonderheid het Roomse rijk vanwege de verdrukking van de Kerk van Christus tot de tijden van Constantijn toe, zijn overkomen, zo zijn er ook enigen, die deze bazuinen van de volgende veranderingen en zwaarigheden verstaan, die het Roomse rijk door verscheidene barbaarse natiën uit alle gewesten van de wereld, tot verscheidene reizen en in verscheidene tijden heeft uitgestaan. Daardoor is dat rijk in het Westen geheel onder de voet geraakt en onder vele koninkrijken en prinsdommen verdeeld, die daarna door de geestelijke heerschappijen van de bisschop van Rome op een andere wijze aan de andere enigszins zijn gehecht. Een voelen dat met de wijze van spreken, die hier gebruikt wordt en met de vergelijkingen van dergelijke uit het Oude Testament ook gestijfd schijnt te worden (Jes. 28: 2; 10: 30 Maar aangezien van te voren gezegd is, dat Christus hier niet als heerser van wereldse koninkrijken, maar als een geestelijk Regeerder van Zijn gemeente alom is ingevoerd en dat toch de voorbidding en voorspraak van Christus alhier, door Zijn uittekeningen in het voorgaande hoofdstuk en in het volgende in vs. 4, de ware gelovigen van deze volgende oordelen en zwaarigheden vrij worden gehouden, zoals Christus ook voor Petrus bidt (Luk. 22: 32) en alle gelovigen verzekert, dat zij door de valse profeten niet verleid zullen worden (MATTHEUS. 24: 24), omdat zij van de lichamelijke zwaarigheden niet vrij zijn, zo is het gevoeglijker, dat dit door de geestelijke staat van de Kerk verstaan wordt en door de wereldlijke staat alleen, voorzover hij de geestelijke staat raakt.

Nu volgen de engelen, na elkaar bazuinend, na het half uur stilzwijgen beginnend, ten tijde van Constantijn de Grote; de bazuinen worden met nadruk onderscheiden in de vier eerste, die de trappen aantonen, waarbij de anti-Christ op de troon is geklommen, de tijd begrijpend van het half uur stilzwijgen af tot over het jaar zes honderd zes, wanneer de Roomse Bisschop voor algemeen bisschop door de keizer Phocas is uitgeroepen en in de drie laatste de allergrootste verdrukking van de Kerk aanwijzend. De vijfde bazuin vertoont de Mohammedanen of Turken, met hun leer en zwaard de Kerk in Azië verwoestende. De zevende bazuin vertoont de anti-christ, de Kerk vervolgend, uit Babel uitgaande en zich van de anti-christ afscheidend, te vuur en te zwaard en zich dronken drinkende met het bloed van de heiligen.

Op dezelfde wijze worden de bazuinen verklaard door Bullingerus, Durham enz. De laatste merkt er bij aan, dat de geestelijke oordelen van dwalingen, scheuringen, verdeeldheden in de zichtbare Kerk vaak volgen op bedestonden of een biddende gestalte van Gods volk, omdat, terwijl de godzaligen ernstig zijn in het gebed, de huichelaars zich geveinsdelijk aanstellen. Al de heiligen waren biddend geweest; nochtans volgt dit oordeel onmiddellijk er op. De ondervinding heeft de waarheid duidelijk bevestigd. Dit vloeit voort uit de boosheid van de duivel, die, hoe ernstiger en aanhoudender het volk van de Heere met God werkzaam is, des te meer woeden en razen zal. Maar tevens is het een rechtvaardig oordeel van God tot straf van de goddelozen en van de geveinsde belijders, die zich in bedestonden bij de godzaligen voegen, maar de liefde van de waarheid niet aannemen (2 Thessalonicenzen. 2: 10), noch praktijk en wandel ernaar richten. Vitringa daarentegen verklaart het van de oordelen van God, die over het Romeinse rijk zijn gekomen en waarvan hij zegt: "Dit nu is geschied ten tijde van Alexander, Mammeus zoon, of van de Gordianen en inzonderheid over die tijd, toen Decius, niettegenstaande hij een wakker man was en in staat om het rijk te besturen en Gallus, die hem kort daarna opgevolgd is, het bewind van zaken hebben gehad, terwijl het Romeinse rijk door de laatste inlandse oorlogen reeds verzwakt was. Toen is het de goddelijke toorn en Zijn wraak beginnen te voelen, die van de hemel zeer zwaar werd uitgestort. De heidenen zelf hebben toen openlijk beleden en erkend, dat de afgoden op het rijk vertoornd waren. De

historie nu toont aan, dat juist over die tijd, terwijl het rijk van alle kanten, aan deze zijde door de Perzen, aan gene zijde door de Gothen, gedrukt werd en doorgaans grote neerlagen kreeg, dat toen een pestilentie onder de mensen gewoed heeft, als nooit meer is gezien, met onvruchtbaarheid en daarmee gepaard gaande buitengewone hongersnood, die het grootste gedeelte van de mensen verteerd heeft. Die pest, met de onheilen, die haar vergezelden, heeft meteen het rijk aangetast en op een onmenselijke wijze verwoest in het begin van de regering van Gallienus.

In deze bazuin wordt het Arianisme als leervervalsing geschilderd, die dan uit Constantinopel tot de Duitsers aan de Beneden-Donau wordt overgebracht en hun op de weg van de volksverhuizing meegegeven werd, zoals de vijfde bazuin aantoonst. De hagel is het zinnebeeld van een vernietigend gericht, niet tot verbetering maar tot volle vernietiging uitgezonden, zoals hij ook in de natuur naast zijn schadelijke, geen heilzame werking uitoefent, zoals bliksem en donder doen. Ik breng de hagel dus thuis op de vernietiging van het Heidens-Romeinse rijk door de volken, die het Arianisme huldigen. Met de hagel gaat ook vuur samen; beiden zijn met bloed gemengd. Het is dus hagelslag, bliksemvuur en bloedregen. Het vuur is een zinnebeeld van een, inzonderheid voor de geest, verterend gericht, hoewel ook een zinnebeeld van licht en helderheid is. Het bloed is een tegenbeeld van water en het water is een zinnebeeld van de zuivere leer. Waar bronnen vloeien, daar vindt men grazige weiden, krachtig opgaand geboomte, geurig kruid, liefelijke bloemen, uitlokkende vruchten. Waar geen fontein is, of slechts ongezond water, daar is een lege woestijn, een kale bodem een dorre wildernis, zonder plantengroei, bloesem of vrucht, een toneel van treurigheid en dood. Wat een overvloed van rein bronwater voor de aarde is, dat is het zuivere woord van God voor de ziel; wat bedorven water of wel gebrek aan water in de natuur is, dat is voor de geest de gedeeltelijke of hele vervalsing van Gods woord, in de beeldspraak door het "bloed" aangeduid. De geheel vervalste leer, of het bloed is hier het Arianisme, dat de Godheid van Christus loochent, waarmee het Christendom staat of valt. De aarde is hier het beeld van het Romeinse wereldrijk, wel verontrust, maar toch ook tegenover de hooggaande golven van de volksverhuizing vergelijkenderwijs rustig. De hagel en het vuur, beide met bloed gemengd, werden op het Romeinse rijk geworpen, toen de volksverhuizing zich derwaarts wendde. De bomen zijn zinnebeelden van de koningen onder de natiën van de volksverhuizing; het groene gras betekent de toenmaals pas in de wereldgeschiedenis en het Christendom optredende Duitse volken. De aarde verbrandde, in zo verre het Arianisme in het Romeinse rijk, bijzonder in het Oost-Romeinse, vaak met geweld van wapens werd gehandhaafd en veel onheil aanrichtte.

"Gemengd met bloed" dat duidt aan, dat de verpletterende hagel en het verterend vuur de oorlog betekenen, zoals deze landen verwoest in mensen doodt. De engel blaast de bazuin met over één enkele strijd, maar over alle oorlogsverwoestingen, die in de loop van de tijd gedurig bij vernieuwing losbarsten over de wereld, die in het boze ligt. Zo heeft het de Heere vanaf het begin bestuurd. De eerste heerschappij, die zich op aarde tegen het rijk en volk van God durfde verzetten ter verdelging, was die van Egypte onder Farao. Zoals onder de plagen van dat land de zevende daarin bestond, dat de Heere donder en hagel gaf en het (bliksem-)vuur neerschoot op de aarde, zodat de hagel al het kruid van het veld neersloeg en al het geboomte verbrak, zo was deze zevende plaag de afbeelding van de hier bedoelde soort van plagen door alle tijden heen. De oorlog is aan hagel gelijk in het verpletteren en aan vuur in het verzengen.

7. En de eerste engel heeft gebazuind en er is geworden hagel en vuur, gemengd met bloed en zij zijn op de aarde geworpen. En het derde deel, hier moet volgens de beste handschriften

nog worden ingevuld: van de aarde d. i. van haar oppervlakte, is verbrand en het derde deel van de bomen is verbrand en al het groene gras op de oppervlakte van de aarde is verbrand.

De bazuin dient voor elk van de zeven engelen in de eerste plaats om het begin van het oordeel, dat onder zijn macht staat te tekenen. Maar evenals bij het openen van de zegels, door het Lam wat in elk zegel vervat is zich dadelijk vertoonde, zo heeft ook hier het tekenen van het gericht het uitbreken ervan tot onmiddellijk gevolg. Wat nu bij het eerste bazuïngeluid wordt of ontstaat, is hagel en vuur; beide zijn met bloed gemengd; het vuur richt de verwoestende werking aan, omdat het verbrandt. Hoeveel overeenkomst deze plaag bij de eerste oogopslag schijnt te hebben met de zevende over Egypteland (Exod. 9: 24), zo is zij toch werkelijk daarvan onderscheiden en wij mogen ons niet laten verleiden om het verderf van de bomen en van alle groene gras in de eigenlijke zin te verstaan, alsof ook het vuur niet bedoeld was van de bliksems, die zich te midden van de hagel ontlastten. Wij moeten integendeel terugkeren tot profetische plaatsen als Jes. 29: 6 en 30: 30 hagel en vuur voorkomen als zinnebeelden van die geweldige middelen, waardoor de Heere Zijn onmiddellijk ingrijpen aankondigt, om Zijn volk van de verdrukkingen vrij te maken en de machten te vernietigen, die Zijn genadige bedoelingen in de weg staan (Joh. 10: 11 Ps. 18: 5-20). Zowel hagel en vuur zijn met bloed vermengd; want met deze oordelen moet gewroken worden het vele onschuldige bloed, dat in de tijd van de vervolgingen van de Christenen vergoten is. Daarom komen de bloedschulden, die in de hemel staan aangeschreven, op de aarde neer en zal de betaling van deze veel bloed kosten. Het wordt nu vanzelf duidelijk, dat men bij "de aarde" in het bijzonder moet denken aan het toenmalige Romeinse rijk. Het zou ons echter te lang zijn om de geschiedenis ervan in de tijd van de keizer in de zware oordelen voor te stellen, waarmee het nog gedurende de tijd van de vervolgingen van de Christenen bezocht werd, totdat eindelijk onder Constantijn de Grote de belijders van de Heere door hun machtige vijanden gered en uit het gedrang in de ruimte waren gebracht, waar zij zich vrij konden bewegen en waarvan het vervolgens verder gedurende de volgende eeuwen zijn ondergang tegemoet werd gevoerd. Evenals daar werkelijk het derde deel van de aarde verbrandde in al de ontzettende verwoestingen, die de vele oorlogen en de bestendige invallen van de barbaren aanrichtten en als het groene gras verbrandde, in de ontelbare menigte volk, die daarbij te gronde ging, blijkt uit de wereldgeschiedenis. Hoe ook het derde deel van de bomen ("Re 7: 17 verbrandde onder het in- en uitwendige verderf, dat tengevolge van de noden en verdrukkingen in de Kerk kwam, daarop kan de kerkgeschiedenis nog in het bijzonder opmerkzaam maken. Gaan wij, nadat wij zo de middelen bij name kennen, waardoor God het Romeinse wereldrijk heeft doen vallen, tot nadere beschouwing van de daarvoor gebruikte zinnebeelden over, dan is "hagel" een zeer juiste uitdrukking voor de dichte, menigvuldige en verwoestende in- en overvallen, die van de tweede helft van de tweede eeuw af onophoudelijk aan alle einden van het rijk door Barbaarse volken werden gedaan. Zij brachten bestendige oorlogen teweeg, waarbij ook nog andere kwamen; en voor de krijg in zijn verterende eigenschap is weer het vuur een zeer juiste benaming; het "gemengd met bloed" verklaart zich vanzelf. Het gemoed siddert, schrijft Hieronymus, als wij de ondergang van onze tijd beschouwen; sinds 375 zijn het reeds 20 jaren, dat dagelijks Romeins bloed wordt vergoten, dat door en plundering door Gothen, Sarmaten, Quaden, Alaven, Hunnen, Vandalen, Markomannen de landen verwoest. Hoeveel vrouwen en maagden en edele lichamen dienen tot speelbal van die monsters; bisschoppen worden gevangen en gedood, kerken verwoest, bij de altaren van Christus paarden geplaatst; overal is treurigheid en zuchten en de dood is dagelijks voor ogen. Het Romeinse rijk valt ineen en toch buigt zich onze stijve nek niet; reeds lang voelen wij Gods toorn en wij trachten niet die te verzoenen; door onze zonden zijn de barbaren sterk. Wee ons, dat wij God zozeer mishagen, dat door middel van de woede van de barbaren Zijn toorn zich tegen ons keert!

Evenals van de zeven zegelen in Hoofdstuk 6 Re het eerste de overige als het ware beheerst en het juiste begrip ervan ook dat van de overige, die deels in onmiddellijk verband ermee staan, deels zijn gevolgen en werkingen, die in de verdere toekomst ingrijpen, karakteriseren en evenals een gelijke verhouding tussen de eerste en de andere van de zeven fiolen in Hoofdstuk 16 plaats vindt, zullen wij datzelfde waarnemen ten opzichte van de zeven bazuinen op onze plaats. De eerste bazuin heeft onze gedachten gericht op het Romeinse rijk in het Oosten en het Westen en het verderf er van in werelds en geestelijk opzicht naar de middelen, waardoor het werd teweeg gebracht en naar het onderscheiden gebied van het leven, waartoe het zich uitstreckte, ons voor ogen gesteld. Daarbij moeten wij met onze beschouwingen ook bij de volgende bazuinen blijven.

Hierdoor wordt normaliter verstaan de eerste hoofdketterij, die na een weinig rust van de Kerk ten tijde van Constantijn, de gezonde leer heeft verdorven, namelijk de ketterij van de Arianen, die de eeuwige Godheid van Christus loochenden, waarbij zich gevoegd heeft de ketterij van de Macedonianen, die met de Arianen de Godheid van de Heilige Geest ontkennen en welke een groot deel van de Kerk bedierf. Zoals de gezonde leer met regen wordt vergeleken (Jes. 55: 10, 11), zo wordt deze verderfelijke leer bekwamelijk met hagel en vuur vergeleken, die het aardrijk doen verdorren. En hier wordt ook bloed bij gesteld, omdat zij met grote vervolgingen onder de keizer Constantinus en anderen, door een groot deel van de wereld gevoegd was, waardoor een derde deel van de bomen, dat is van de leraren en andere aanzienlijke leden van de gemeente zijn verleid. Het groene gras is verbrand, dat is, de gemeenteleden, die wel schenen te groenen in de gemeente, maar zonder goede wortel, zijn bedorven, zoals Christus van dezen, die afvallen, spreekt (MATTHEUS. 13: 20, 21).

Hier moet men niet terugzien op hetgeen vóór de tijd van de openbaring in Judea en Jeruzalem onder de Joden geschied is, noch ook blijven hangen in de omkeringen, die in het keizerrijk zijn voorgevallen door de Gothen, Vandalen en andere barbaarse volken, omdat de Openbaring beschrijft wat de Kerk ontmoeten zou na de Openbaring, wat de Kerk, niet staatkundig, zou overkomen. De Heere Jezus (vs. 5), komt niet voor als de Koning der koningen, maar als Hogepriester, die bijzonder opzicht heeft over Zijn Kerk. Het vuur, dat op de aarde geworpen werd (vs. 5), was van het altaar genomen en kwam uit het wierookvat, een werktuig van de priester. Dus worden hier door hagel, vuur en bloed, ketterijen verstaan en wel bijzonder van de Arianen, die het fundament van het Christendom omstootten, de eeuwige Godheid van Christus ontkennend en dwalingen lerend, die daaruit volgen; zoals regen de aarde vruchtbaar maakt, zo slaat hagel het gewas neer, terwijl vuur en bliksem het verbranden. De ketterij van Arius viel als de hagelbui op de Kerk, verspreidde zich over de hele aarde en overstroomde haar met zo'n hevigheid, dat de wereld zich verwonderde, dat zij zo snel Ariaans geworden was. Hierdoor ontstond een grote verdeeldheid in de Kerk en zoals de ketters doorgaans doen, zo probeerden zij de overheden aan hun zijde te trekken en hitsten die tegen de ware belijders op, zodat er grote bloedstortingen geschieden door een razende vervolging van de rechtzinnigen, door de Ariaanse keizers Constantinus en Valens en de Gothische koningen. De vrucht was: en het derde deel van de bomen is verbrand en al het groene gras is verbrand. De aarde brengt voort hoge en lage gewassen, de bomen zijn de hoogste en het gras het laagste, zo brengt de Kerk ook allerlei belijders voort; daar zijn hogen, aanzienlijken, die in ambten of in gaven zeer ver boven anderen uitsteken, evenals de bomen boven het gras; daar zijn lagen, onwetenden, geringen in de Kerk, die de stroom volgen. Door bomen en gras wordt verstaan hogen en lagen in de Kerk (Jes. 61: 3 Judas 1: 12 Jes. 40: 6 a) De aanzienlijken in de kerkelijke bedieningen en die uitstaken in kennis en gaven vielen voor een groot gedeelte van de waarheid af en werden Ariaans; het gemene volk volgde met de stroom. Dit was een grote aanleiding tot de opkomst van de anti-christ. Constantijn de Grote

verliet Rome en nam zijn woonplaats te Constantinopel. Het Romeinse rijk werd verdeeld onder zijn twee zonen. Constantius had het Ooster gedeelte en Constans het Wester; het Wester gedeelte werd verwoest door de Gothen, Vandalen, Longobarden en andere natiën, waardoor het Westerse keizerrijk ophield en in verscheidene koninkrijken werd verdeeld; dit hielp tot de opkomst van de paus, want de tegenwoordigheid van de keizer moest eerst uit het midden weggedaan worden (2 Thess. 2: 6). En nu, wat hem weerhoudt, weet u (vs. 7). Alleen, die hem nu weerhoudt, die zal hem weerhouden, totdat hij uit het midden weggedaan zal worden. Hierbij raakt in de Kerk alles overhoop door Arius, die in het Concilie van Nicea, gehouden in het jaar 325, veroordeeld werd, zoals Macedonius door het Concilie van Constantinopel in het jaar 380, Nestorius door het Concilie van Efeze in het jaar 431 en Eutyches door het Concilie van Chalcedon in het jaar 451. Maar of Arius door het Concilie wel veroordeeld was, zo stuitte dat de loop van deze ketterij niet, maar zij hielden concilie daartegen, als te Tyrus, 336, waar Athanasius veroordeeld werd. Te Antiochië 337; te Milaan 354; te Smyrna, waar men duizend bisschoppen telde. Ondertussen bleef de Kerk te Rome nog wel meest zuiver, waardoor de aanzienlijken de toevlucht namen naar die stad, daar raad zochten en die menigmaal tot een scheidsman verkozen; aan de anderen kant vleiden de Oosterse keizers de bisschop van Rome, en probeerden hem aan hun zijde te krijgen; ondertussen viste hij in dat troebel water, nam gezag aan en hij begon in plaats van te raden, te bevelen.

Vóór de vervolging was de Kerk het grootste sieraad van de aarde, uit vele leden meer en min sterk, in geestelijk en lichamelijk opzicht bestaande, zoals de gelijkenis van bomen en groen gras leert (Hoogl. 4: 12 Jes. 61: 3; 44: 4. 1 Kor. 1: 26). Op deze worden de vervolgingen, die als hagel en vuur neerslaan en dodend bloed uitstorten, geworpen, ofschoon ze uit de afgrond opkomen, door Gods hand, die er in moet worden erkend (Jes. 45: 8 Amos 3: 6), evenals hagel en bliksem eerst van de aarde opklimmen en daarna uit de hemel op de aarde geworpen worden. Schade doen zij niet alleen aan de geringen in de Kerk, maar ook aan de groten naar de wereld en de sterkeren in het geloof, hoewel aan deze beiden minder dan anderen, terwijl zij de waren gelovige alle uitwendige glans van eer, rijkdom, vrijheid, gezondheid, leven en openbare belijdenis van het geloof en van de godvruchtigheid zo ontnemen, dat elke geglansde en uitwendig blinkende vorm van leven in de tijdgelovige en geveinsde wordt weggenomen en zijn doodstaat openbaar wordt.

8. En de tweede engel heeft gebazuind en er kwam iets of iets dergelijks als een grote berg, van vuur brandend door een onzichtbare hand in de zee geworpen; en het derde deel van de zee is bloed geworden.

9. En het derde deel van de schepselen in de zee, die leven hebben, is gestorven; en het derde deel van de schepen is vergaan.

Een meer bepaalde vorm nemen de algemene verwoestingen van het Romeinse rijk, die met tussenpozen eeuwen hebben geduurd, met het blazen van de tweede bazuin aan. Uit de menigte van de gedurige invallen van de barbaren treedt een bijzonder volk te voorschijn, dat verwoestend en plunderend en verbrandend door het Oosten trekt, totdat het zelf aangevallen wordt en ten onder gaat wij bedoelen de Hunnen, met wier overtrekken over de Wolga in het jaar 375 na Christus de volksverhuizing begint.

Een brandende berg kan niets anders betekenen dan een macht van het volk, dat voor zich alles verteert, totdat zij in zichzelf uitgebrand is, dat dus vanwege de door- en vernielings-tochten door de landen zelf tot geen vast bestaan komt, tot geen blijvend

neerzetten brengt, maar zich snel in zichzelf oplost. De zee, waarin deze brandende berg wordt geworpen, is de zee van de volken en wel hier die, die besloten is in het wereldrijk van Rome. Door het plunderen en verwoesten van het onbeschaafde barbaarse volk gaat het derde deel van deze volksmassa, alles wat leven heeft, teniet. De schepen in de zee zijn de municipieën Deze 27: 11, zoals men in de natuurlijke beeldspraak reeds van het schip van de staat en over bestuurders als van degenen spreekt, die het roer van de staat in handen hebben.

Hoe in die stormachtige tijd, totdat de golven van de volksverhuizing weer bedaard waren een menigte bloed is gevloeid, zodat ruim het derde deel van de mensheid, waarover dat oordeel kwam, het leven zal hebben verloren, hoeveel schepen hierbij te gronde gingen, die wij moeten beschouwen als symbolen van staten, die over die golven van volken ontstonden, onzeker wankelden en snel weer ten onder gingen, is uit de geschiedenis bekend.

Hetgeen is als een grote berg, waarop een hoogstijgend, wijd en zijn lichtverspreidend vuur brandt, of als een vuurberg in de zee geworpen wordt, is de Morgenlandse kerk, die eenmaal scheen als een helder licht in de wereld en hier niet slechts met een vuur, maar met een vuur op een hoge berg, welks helderheid her- en derwaarts in het rond straalt, vergeleken wordt. Het vuur is hier een zinnebeeld van glans en verlichting en niet van verbranding en vernietiging. De zee komt hier niet als een woelige waterwoestijn, maar als een zoutwater-massa, waarvan het vocht ondrinkbaar is, in aanmerking, zoals bij Zach. 14: 8 Joël 3: 18 Ezechiël. 47: 1-12 Het zeewater, in tegenstelling tot het bronwater, is niet drinkbaar, maar schadelijk en werkt ten slotte dodelijk. Zeewater is daarom een beeld van de vervalste leer, waarbij het Evangelie wel blijft bestaan, maar toch zodanig met valse vonden vermengd is, dat het in een nutteloos en giftig zout overgaat, zoals de beste wijn door enige schadelijke innengselen onbruikbaar wordt. Het zeewater bevat in zich de oplossingen van bijna alle aardse lichamen en is niet gemakkelijk in zijn enkele bestanddelen te ontbinden. Het is hier dus een zinnebeeld van de veelzijdig vervalste leer in het Morgenland, van de tijden van de apostelen tot op Mohammed, gedurende welke de heidenen uit alle godsdiensten en de Joden met hun sekten hun uitvindingen in het Evangelie overbrachten en het op een mengsel, met zeewater overeenkomstig, deden lijken. Dit zeewater van de vervalste leer bluste het helle-vuur van de Morgenlandse kerk langzamerhand uit en pas toen het vuur niet meer brandde en de berg gans en al in de zee verzonken was, of pas toen de Morgenlanders het Christendom ten volle hadden verbasterd, werd het veelvuldig vervalste zeewater met de Islam tot bloed, of, in de plaats van het vervalste Evangelie trad als geheel en al valse leer de Islam te voorschijn, die het Evangelie ten volle verwierp. Een derde deel van de zee wordt bloed en aan dit bloed of aan de Islam sterft het derde deel van de schepselen in de zee, die zielen hebben. In de tweede toornschal, waar de Moslim-wereld een prooi wordt van de antichrist, luidt het eenvoudig: En de zee werd bloed en niet alleen het derde deel, maar alle levende schepselen stierven in de zee. De graad van strengheid van het gericht van de bazuinen is slechts een derde deel van de graad van strengheid van de toornschalen, die op een volledige vernietiging uitlopen. Een misverstand zou het zijn aan te nemen, slechts een derde deel van de Islam zij valse, twee derde deel daarentegen onvervalste en zuivere leer. Een derde deel van de schepselen in de zee, die zielen hebben, stierven. Aan de bijvoeging "welke zielen hebben", bemerkt men, dat er mensen worden bedoeld. (Van het lot van de zeevissen toch, geeft de Koning van de wereld ons geen voorspelling). De belijders van de Islam sterven aan hun leer, die "bloed" genoemd wordt, de geestelijke dood; en langzamerhand heeft deze ook zo'n vervulling en uitering in de hele Moslim-wereld doen ontstaan, dat de zieke man, zoals de staatslieden het Turkse rijk noemen, weldra sterven zal. In het derde deel van de schepen ligt de tegenstelling met het derde deel van de bezielde schepselen van de zee. De voorspelling, omdat daar nu eenmaal sprake van is, knoopt zich

aan de zee vast en schildert ons in het vergaan van de zee-schepen, die slechts werkelijke schepen kunnen aanduiden, het verval van het Morgenland door de Islam. De schepen zijn een zinnebeeld van de handel; de handel veronderstelt nijverheid, de zee, landbouw en veeteelt. In het vergaan van de schepen wordt zo kort en bondig de achteruitgang en verwoesting van het Morgenland afgeschilderd, waar sinds het ontstaan van de Islam de uiterlijke welvaart in het groot hoe langer hoe meer afneemt en alle kunst, wetenschap, industrie, landbouw en elke zich ontwikkelende bloesem van menselijke werkzaamheid in een toestand van toenemend verdorren en verwelken overgaat, zodat de eenmaal zo bloeiende voor-Aziatische landen nu een treurige woestijn vertonen. In de tweede toernischaal wordt er van de schepen niet meer gesproken, omdat er dan, zoals ook reeds heden, van uiterlijke welvaart geen sprake meer kan zijn.

Bergen zijn machtige, veroverende rijken. Zacharia noemt het Perzische rijk, wat zich tegen de tempelbouw onder Zerubbabel verzette, "een grote berg. " Omdat de Heere als de schutsmuur voor Israël is tegen al zijn roofzuchtige naburen, noemt Hem Asaf "doorluchtiger en heerlijker dan alle rooftergen. " Bij Jeremia en Daniël wordt het machtige Babylonische rijk een steen genoemd en in dit boek zijn de zeven bergen zeven rijken. Zo bedreigt de Heere door de mond van Jeremia aan de overheersende Babylonische wereldheerschappij, dat die "verdervende berg, die de hele aarde verderft", "van de steenrotsen afgewenteld zal worden en gesteld tot een berg van de brand". Door de zee, waarin zulke oorlogszuchtige veroveraars door Gods oordeel geworpen worden, worden de volken aangeduid; ook schrijft Johannes zelf: "de wateren, die u gezien heeft, zijn volken en schaar en natiën en tongen. " Wat het heidense Romeinse rijk betreft, waartegen deze voorspellingen in de naaste plaats gericht zijn: omstreeks het jaar 250 werd het overvallen door de strijdbare Gothen en sinds die tijd namen de invallen van deze en andere volksstammen geen einde, totdat zij langzamerhand in het Romeinse rijk werden ingelijfd en het eindelijk geheel en al te gronde deden gaan. Sinds is deze voorspelling vaker vervuld aan andere wereldheerschappijen en zeeën van volkeren. Ook in het begin van deze eeuw werd Napoleon met zijn overheersing door Gods bezoekende hand in de goddeloze volkszee van ons werelddeel geworpen; hij werd ook over ons volk als een brandende berg geslingerd tot uitvoering van de gerichten van de Heere. Tegenwoordig komt de Heere met een nog veel schrikkelijker bazuin, omdat het geklank van de tweede bazuin de volken nog niet heeft gewekt uit hun zondenslaap tot boete en waarachtige bekering. Wanneer, ja wanneer zal het ten slotte zovere komen, dat wij voor de Heere vallen op het aangezicht en smeken om erbarmen en vergeving?

Dit wordt zo gezegd, omdat deze ketterijen benevens andere plaatsen, vele eilanden daarna heeft ingenomen, als: Rhodus, Sicilië, Brittannië en meer andere, zoals de historiën getuigen. Ook worden de volkeren in dit boek soms wateren genoemd, zoals Hoofdstuk 17: 15 verklaard wordt; en door de schepen, die daarin zijn, worden vaak de particuliere gemeenten verstaan, die door deze leer zijn verdorven, zo nochtans dat Christus de twee derde delen daarvan door de vlijtigheid van de trouwe leraren bij de rechtzinnige leer nog heeft behouden.

Daar staat geen grote berg, maar als een grote berg, te kennen gevend, dat, ofschoon in de Kerk geen heerschappij plaats heeft, die aan de staatkunde eigen is, nochtans in de Kerk iets ontstond, dat op de staatkundige heerschappij leek. Door berg, grote berg, worden in de schriftuur verstaan zowel koninkrijken als ook de Kerk (Ps. 2: 6 Jes. 2: 2). En omdat de koningen van de aarde doorgaans hun macht misbruiken en trots en opgeblazen worden, zo wordt door bergen ook de trotsheid en hoogmoed uitgedrukt (Jes. 2: 12, 14). Die dag van de Heere der heerschaar zal zijn tegen alle hovaardigen en hogen. En tegen alle hoge bergen (Jer. 51: 25). Zie Ik wil aan u, u verdervende berg (Zach. 4: 7). Wie bent u, o grote berg? Daar zijn

bergen, die soms grote vlammen vuur uitgeven; van zo'n brandende berg wordt hier de gelijkenis genomen en daardoor wordt te kennen gegeven de grote hoogmoed, die in de Kerk ontstaan zou; duivels-kwestie, wie de meeste zal zijn, was er wel van te voren en zij is er nog, maar op deze tijd zou deze buitengewoon uitbreken, deze hoogmoed zou ook buitengewoon vergezelschap zijn met vuur, dat is: twist en tweedracht (Luk. 12: 49, 51). Deze hoogmoed werd als een brandende berg in de zee geworpen. Zoals de zee is een vergadering van vele wateren, zo worden vele volkeren zee, of vele wateren genoemd (Openbaring 17: 15). De wateren, die u gezien heeft, zijn volken en schaar en natiën en tongen. De Kerk was toen over de hele wereld verspreid in allerlei natiën, in deze viel de brandende berg van regeerzucht, van hoogmoed en verdeeldheid en beroerde allen, die ongestadig zijn, zoals de zee. En de vrucht was: En het derde deel van de zee is bloed geworden. En het vierde deel van de schepselen in de zee, die leven hebben, zijn gestorven en het derde deel van de schepen zijn vergaan. Dit is ook een van de Egyptische plagen. Door die hoogmoed en het twisten van de opzieners, ieder om de eerste te zijn, is de Kerk bedorven, alle zoete gemeenschap afgebroken, de bekering en de opbouw van de zielen werd verwaarloosd, een ieder arbeidde maar om het meesterschap en ondertussen braken allerlei ketterijen door, waaraan vele belijders stierven, wier bloed van de opzieners geëist wordt (Ezechiël. 3: 18 niet in bloed leven kan, maar daarin sterft, zoals in Egypte, zo kan ook de ziel van de mensen niet bekeerd en opgebouwd worden in een Kerk, waar twist en hoogmoed het alles overhoop werpen en ketterijen haar gang gaan; maar het sterft, al wat sterven wil en niet alleen bijzondere personen, maar hele schepen, bijzondere kerken lijden schipbreuk van het geloof en vergaan, en worden tegelijk daardoor de middelen van vereniging, verbinding en gemeenschap van de Kerk met elkaar weggenomen. Deze brandende berg vernielde het nochtans alles niet, maar alleen een vierde deel een zee groot, nochtans een bepaald gedeelte. Zoals de ketterij van Arius en de daaruit spruitende ketterijen van de andere kant de Kerk overstroomden, zoals in de eerste bazuin getoond is, zo bedierf de trotse hoogmoed om meester te zijn de Kerk van de anderen kant, zodat het te land en te water vol verwarring was. En zoals de eerste aanleiding gaf tot groei van de antichrist, zo was ook de tweede een grote trap waardoor hij op de troon klom; want door de heerszucht boog de ene bisschop de anderen onder zich, totdat er ten slotte vier hoofd-bisschoppen door conciliën vastgesteld werden. De een was te Alexandrië, een te Antiochië, een te Jeruzalem en een te Rome. Het bleef daarbij niet; maar de hoofd-bisschoppen werden tot twee gebracht, namelijk: een te Rome en een te Constantinopel, zijnde de ene de zetel geweest van de keizers en de andere het toen nog tegenwoordig zijnde. Maar deze twee kwamen ook gans niet overeen, de een wilde boven de andere zijn en de een schold de anderen voor de antichrist, totdat ten slotte Rome de overhand kreeg, zoals de vijfde bazuin zal openbaren.

Door de tweede bazuin is de twist en grootsheid in de Kerk ingekomen met haar droevige uitwerking. De zee is dan hier tot zinnebeeld van de Kerk, die wijd en uitgestrekt is door de wereld, zuiver van zeden en leden, aan zout geen gebrek hebbende, steeds her en derwaarts bewogen, goede en kwade vissen bevattend, op haar oppervlakte de kostelijke waar van het Evangelie dragend, aanzienlijk door verscheidene gemeenten, die als schapen zijn, die de gelovigen omvangen de evangelieschatten bewaren, door de leraren bestuurd worden, door de wind van de Heilige Geest voortgedreven werden, in de wereld als voortreizend, naar de hemel koers zetten, de wereld ten sieraad zijn en aan vele opkomende onweren onderhevig zijn. Door de berg schildert de Schrift de grootsheid, door het vuur twist en tweedracht vaak af (Jes. 2: 12, 14 Jer. 51: 25 Zach. 4: 7 Luk. 12: 49, 51). In de zee van de Kerk nu wordt deze berg van vuur brandend geworpen, namelijk van de aarde, ten teken, dat de grootsheid en twist haar oorsprong niet nemen in de ware Kerk, maar uit de aarde, aardse en wereldsgezinde

mensen. De schade daarvan is zo groot, dat het hele uiterlijke van de Kerk bezoedeld wordt en Gods huis een spelonk van moordenaars, dat hier "bloed worden" genoemd wordt.

10. En de derde engel heeft gebazuind en er is bij dat bazuingeschal een grote ster, brandend als een fakkel, gevallen uit de hemel. Komt van daar elke goede gave en volmaakte gift, eveneens van de Heere elk kwaad, dat in de stad is en het branden als een fakkel liet reeds bij het neervallen voorzien, dat zij daar, waar zij neervallen zou, een verwoestende brand zou aanrichten. En zij is gevallen, toen zij beneden kwam, op het derde deel van de rivieren en op de fonteinen van de wateren, waar zij tot een vergif werden.

11. En de naam van de ster wordt genoemd, ten gevolge van haar uitwerking, omdat zij, in plaats van in het water uitgeblust te worden, dat integendeel door vergiftiging verdoet: Alsem Pr 5: 4 en het derde deel van de wateren werd zelf tot alsem en vele mensen zijn in de geestelijke zin van het woord gestorven van de wateren, want zij waren bitter, ja, tot een dodelijk vergif geworden.

Dat bij de grote ster aan een engel, in de zin van Hoofdstuk 1: 20, "aan de leraar van de Kerk", dus aan een ster, aan de kerkelijke tempel moet worden gedacht, kan nauwelijks twijfelachtig zijn (Dan. 12: 13). Deze sterren van de Kerk moeten licht geven; zij moeten af- en terugkaatsen het licht gevende, verwarmende, levendmakende licht, dat zij van Christus, de Zon der genade ontvangen hebben, het zuivere woord van het Evangelie, de gezondmakende leer bewaren, die de zielen zalig maakt. Maar deze grote kerkleraar is een brandende fakkel, een woest vuur, een verderver van de leer van de zaligheid, een vals profeet, een dwaalster (Judas 1: 13), een boze geest geworden, aangestoken door de gifstof, die zich in de Kerk heeft verzameld. Hij valt af; als een afvallige van Christus stort hij van de hemel (Hoofdstuk 6: 13; 12: 3 v.), waaraan hij in zachte helderheid en goddelijke rust had moeten schitteren, niet als toevallig, maar ten gevolge van het bazuingeschal d. i. van het goddelijk gericht. Daardoor wordt het verborgene van hem geopenbaard, nadat hij reeds lang ontrouw geworden was aan zijn verheven roeping, om als een ster van de zon Christus aan de hemel te schitteren en hij valt op het derde deel van de waterstromen en op de waterbronnen. Dat zijn de krachten van leer en belijdenis, die in de Kerk aanwezig zijn, de Geest- en levensstromen in de gemeente, de scholen van godgeleerdheid en Christelijke wetenschap en wijsheid, waarin van deze uitgeroeid en vermeerderd worden, zoals zij weer de geest van de gemeente dragen en versterken en door deze in de wereld moeten werken. Hier worden nu deze stromen en bronnen verdorven, vergiftigd, verbitterd en dodelijk gemaakt door de van de hemel gevallen afvallige dwaalleraars, die daarom "alsem" (in de grondtekst staat "de alsem heet en door wie het derde deel van het water tot alsem (hier staat het artikel niet) wordt, zodat vele van de mensen stierven door de wateren, omdat zij zo bitter zijn geworden. Hiermee schijnt het dat gewezen wordt op het gepersonifieerde geheel van alle vervalsingen en verdervingen van de leer binnen de Oosterse kerk; want niet een abstract begrip stemt overeen met het bijbelse realisme zijn de elementen aanwezig, dan brengen zij een gestalte voort, in personen openbaart zich de geestelijke misgeboorte en personen zijn de dragers van de geest, die in hen tot zo'n misgeboorte en werkelijkheid komt. Van de dwaalleraar, die de geest van de profetie hier op het oog heeft, geldt in hogere zin wat Petrus tot Simon de tovenaars zegt: (Hand. 8: 23) "Ik zie dat u bent in een gans bittere gal en samenknoping van de ongerechtigheid; " of wat reeds Mozes (Deut. 29: 18 vgl. Hebr. 12: 15) van de man vreest, wiens hart zich van de Heere heeft afgewend, dat hij namelijk een wortel in Israël wordt, die gal en alsem draagt. Daarom houden wij het er voor, dat ook die uitleggers in hun volle recht zijn, die bij deze grote ster, die van de hemel gevallen is en "de alsem" heet, aan Arius denken. Door het arianisme is de diepste kern van de Christelijke leer van de zaligheid, van

de wezensgelijkheid van de Zoon met de Vader en daardoor de Godheid van Christus, de morgenster van de eeuwige dag van de godmenselijke heerlijkheid geloofchend. Door hen is van de anti-trinitatische geest, die de abstracte verstands-eenheid op de troon zet, voor de geest van het latere Jodendom en Mohammedanisme de baan gebroken. Hij is de brandende fakkel, die alle geestelijk leven en alle goddelijke levenskracht vernietigt en in de kerk van het Oosten is geworpen.

Door Arius werd niet slechts een dwaalleer ingevoerd ten opzichte van de door hem bestreden eeuwige Godheid van Christus, maar ook overigens ontzaglijke verbittering in de Kerk aangericht, ja de grond gelegd tot alle twisten, die in volgende tijden over de persoon van Christus zijn opgekomen en over de vereniging van Zijn beide naturen; welke twisten de valse profeet Mohammed de weg hebben gebaad om met zijn mengsel, waarin hij voor het verstand het aannemelijkste en tevens wat voor het vlees het aangenaamste was, uit de Joodse en Christelijke godsdienst samensmolt, des te gemakkelijker ingang te vinden. Ja die de wereld kent en weet wat sterkten in haar nog tot op dit uur worden opgeworpen tegen de belijdenis van God en van Christus, zal niet anders kunnen zeggen, dan dat wij nog dagelijks veel moeite hebben en strijd; en bij hoeveel geschriften en nieuwsbladen bespeurt men aan de toon, die zij voeren, dat de alsem er ingedrongen is.

Men zal hiertegen niet kunnen inbrengen, dat Arius niet eerst na, maar reeds vóór de tweede bazuin is opgetreden; want zijn leer, hoeveel verwarring die ook dadelijk in het begin in de Kerk teweeg bracht, heeft toch haar verkeerde invloed doen voelen op stromen en fonteinen, d. i. op de sociale en geestelijke groei van de volken, eerst later, vooral sinds het aannemen ervan door verschillende in het Romeinse rijk ingedrongen Duitse volken.

Sterren zijn leraars, zoals Jezus (Openbaring 1: 20) zelf zegt. De hemel is hier de kerkhemel, of het verhevene en hoge standpunt, dat de gemeente en haar rechtgelovige leraars innemen tegenover de lage aarde, die daarom in deze zin als een zinnebeeld van het lage en gemene voorkomt. De brandende fakkel is een zinnebeeld van een licht en wel van een helder licht. De waterstromen en waterbronnen zijn als zoet water een beeld van de reine leer en het zuivere Evangelie. Wat is er nodiger, nuttiger en onontbeerlijker voor alle levende schepselen dan water? Een planten- en dierenwereld zonder water laat zich niet denken. Waar geen water is, daar is een woestijn. Evenzo is de mensheid zonder Gods woord een geestelijke woestijn, die slechts door dit woord bevrucht en tot een akker voor de eeuwigheid herschapen kan worden. Onder de rivieren of stromen en fonteinen kan men de Evangeliewaarheid en alle enkele waarheden verstaan; de ster komt voor als vallend op het hele stroomgebied van bronnen en rivieren. De ster is de bisschop van Rome. De ster, schitterende als een helder brandende fakkel, is een vererend getuigenis voor Rome's bisschoppen gedurende de zes eerste eeuwen, gedurende welke menig rechtschapen man en geloofsheld de bisschopszetel heeft versierd, hoewel het ook niet aan voorlopers van de pausen ontbroken heeft. Toen evenwel na de volksverhuizing de tijden van de benauwdheid voorbij waren en de duivel zijn proefneming om het Christendom door de volksverhuizing te vernietigen, uit hoofde van Gods tussenkomst (Openbaring 9: 4) zag mislukken en toen de vroeger zo gevreesde Germaanse volken met eerbied tot de Roomse kerk opzagen, toen was de tijd gekomen, dat de ster te Rome van de hemel van de waarheid neerstortte, en het Evangelie bitter maakte door zijn vonden en menselijke bijvoegsels, die op een latere geestelijke wereldheerschappij, die een opvolgster van de oude wereldheerschappij worden moest, zou uitlopen. De ster, die naar de mening van de toenmalige aanhangers van het pausdom aan de hemel van de priesterheerschappij begon te stijgen, laat de alwetende Wereldrechter van de hemel van de waarheid en van de ootmoed in de kuil-laagte van hoogmoed en zelfverheffing neerstorten.

De ster heet alsem of bitterheid en maakt daarom, omdat zij juist op de stromen en de zoetwater-bronnen valt, dit bronvocht bitter (Exod. 15: 23). De bisschop te Rome vervalst niet alleen geheel de leer van het Evangelie, omdat de ster op de stromen valt, maar ook elk bijzonder leerstuk, omdat de ster niet alleen op de bronnen, maar ook op de rivieren neerkomt. Het water wordt door de verschillende vervalsingen geen zeewater, ook geen bloed, als door een hele verwerping van het Evangelie, maar bitter water, door de alsem-bestanddelen van de op bijgeloof rustende, leugenachtige uitvindingen van de pausen. Deze vervalsing is schadelijk voor de zielen, want het heet: En vele mensen stierven aan de wateren, omdat zij bitter geworden waren. Het sterven moet geestelijk met de geestelijke dood verstaan worden, want deze ontstaat door een valse leer. Hier leest men niet het derde deel, maar alleen: vele mensen stierven door de wateren. Hierdoor wordt een nadeel, geringer dan dat in de tweede bazuin aangeduid. Het derde deel van de stromen en waterbronnen beantwoordt aan het derde deel van de sterren of kerkleraars, die de draak met zijn staart meesleept en op de aarde werpt (12: 3). De dogmen van het pausdom bestaan dus uit ziel-dodende dwalingen, sinds deze kerkvoogden hun uitspraken met het Evangelie vermengd en daarmee gelijk gesteld hebben. Met de derde toornschaal is evenwel het pausdom zover gekomen, dat het, wanneer zijn steunsels met het Tien-koningschap vallen en daar een volksheerschappij optreedt, die het Christendom afschaft en een vergodding van de mensengeest invoert, om zijn bestaan te verlengen, zich tot een volkomen verwerping van het Evangelie verlaagt en de toekomst-religie aanneemt, wanneer het dan ook bloed wordt, zoals de Islam.

Dit zijn de goddelijke oordelen, die Hij als brandende fakkels in het mensdom werpt; want sterren betekenen altijd heersers, vorsten, koningen in krijgsoversten. Het zijn de aanvoerders van de brandende bergen, die in de zee geworpen worden en die gezegd worden van de hemel te vallen, omdat, zoals alle goede gaven en volmaakte giften van boven afdalen, zo ook bezoeking en verderf vandaar gezonden worden, het ene tot zegen, het andere tot straf over de wereld. Altijd heeft de hoge God zulke fakkels plotseling laten ontbranden, krijgstoerusting verwekt en legerschaar doen verschijnen, die het vuur van de oorlog en van de verovering overal ontsteken tot schrik en gesel van de natiën. Zo'n fakkel was oudtijds voor ons werelddeel Attila, de koning der Hunnen, die de vreselijke bijnaam van "Gesel van God" ontving; een dergelijke was veertig jaar geleden Napoleon, die als een fakkel brandde en lichtte door de halve wereld. Waar zulke sterren neervallen, daar verpletteren zij alles. De ster viel op de welvaart en het stille aardse geluk van de volken; want zoals de zee een beeld is van het mensdom, zo zijn de rivieren, fontein en bronnen in de Heilige Schrift altijd beelden van welvaart, voorspoed en goddelijke zegen. Wij lezen van Israël's voorspoed: "Hoe goed zijn uw tenten, Jakob! uw woningen, Israël! zoals de beken breiden zij zich uit, als de hoven aan de rivieren. " Elders, terwijl van de afvalligen wordt gezegd, dat zij in het dorre wonen, heet het, dat om de boosheid van degenen, die er in wonen, "de rivieren worden tot dorre en onvruchtbare woestijnen. " Hoe akelig is het, wanneer God Zijn verwoestende fakkels, veroveraars, vernielers van de voorspoed van de volken, over de aarde slingert! Alle volken sidderen, wanneer de naam weerklinkt van de ster, die daar "Alsem" heet: alle stromen van volksgeluk worden bitter, zodat men ze niet kan nuttigen. Er had ook kunnen staan, dat zij uitdrogen. Israël kon in de woestijn de wateren niet drinken, die Mara heetten, omdat zij bitter waren. "Toen riep Mozes tot de Heere en de Heere wees hem een hout; dat wierp hij in het water, toen werd het water zoet. En Mozes zei: "Is het dat u met ernst naar de stem van de Heere uw God horen zult en doen wat recht is in Zijn ogen en uw oren neigt tot Zijn geboden, en houdt al Zijn inzettingen, zo zal Ik van de ziekten geen op u leggen, die Ik op Egypteland gelegd heb; want Ik ben de Heere uw Heelmeester. " Het hout nu, waarmee Mozes het water zoet maakte, houden wij voor een voorbeduidend beeld van het kruishout van de Heere. De

wereld, die niets van Hem weten wil en zich niet tot Hem wil laten afbrengen van haar boze weg, ondervindt het, dat de brandende berg in haar midden wordt geworpen tot rechtvaardige straf, omdat zij het hout van het leven, te weten het kruis van Christus, niet begeert. Daardoor wordt haar alle levenszoet verbitterd en houden de bronnen van haar voorspoed op te vloeien; want de zonde is de schandvlek niet alleen, maar ook het verderf van de natiën.

Hierdoor wordt bekwapelijk verstaan de derde hoofdketterij, die over het jaar 485 haar beginsel heeft gehad door ene Nestorius, bisschop van Constantinopel, een welsprekend en aanzienlijk bisschop, die de twee naturen in Christus verdeelde en twee personen van Christus maakte, namelijk Eén die mens en Eén die God was, om welk aanzien hij een grote ster wordt genoemd, brandend als een fakkel. Hoewel zijn leer de Arianen scheen te weerspreken, zo was hij nochtans bitter als alsem, waarbij ook de verleidende leer (Hebr. 12: 15) wordt vergeleken en verbreidde haar door vele volkeren, totdat zij in de synode van Efeze door al de kerken is veroordeeld. Dit was inderdaad als alsem, dat is, bitter, want zij maakten de leer bitter als alsem en onbekwaam tot goed voedsel, hoewel zij in het eerste aanzien anders scheen.

Het zinnebeeld is een ster; de Heere Jezus, de engelen de koning van Babel, de leraars worden in de Schriftuur sterren genoemd; maar van die wordt hier niet gesproken, maar hier wordt een valse leraar verstaan, zoals die sterren, maar dwaalsterren genoemd worden (Judas 1: 13). Deze ster wordt beschreven van haar aanzien een grote ster, een leraar van groot aanzien en richting in de Kerk. Van haar glans, brandend als een fakkel, zoals een vurige komeet, die zich als een groot licht en tegelijk vreselijk vertoont; zo was deze grote leraar uitstekend in gaven, in aanzien en gezag bij het volk, zoals een brandende fakkel uitmunt boven kaarsen. Van haar plaats viel zij uit de hemel; het is een zinnebeeld. Johannes zag in een gezicht, alsof een ster, wier plaats in het uitspannel is, uit de hemel op de aarde viel. Daarom moet men het oogmerk aanmerken; zij viel niet uit de Kerk, die ook nergens in de Openbaring hemel genoemd wordt, maar zij bleef in de Kerk en daardoor deed zij meer kwaad; maar ofschoon zij in de Kerk bleef, zo viel zij nochtans af van de waarheid, daarin bleef zij niet staan; zij bracht een verleidende leer voor de dag, zij was een dwalende ster en doende anderen dwalen. Van haar natuur werd zij alsem genoemd, vanwege de bitterheid daarom bij gal gevoegd (Deut. 29: 18). Van haar voorwerp, zij is gevallen op de rivieren en fonteinen, hierdoor wordt het Evangelie verstaan, de leer van de waarheid, die uit Christus de Fontein van de levende wateren tot de Kerk vloeit en door de Kerk zich verspreidt over de hele aarde (Jes. 51: 17, 18). Uit het Evangelie, dat is: de leer van de waarheid, in het Woord van God beschreven, drinkt men tot lessing van de geestelijke dorst en tot verkwikking van de ziel. Hierop viel deze ster, en vergiftigde ze; zij verloor de ware, zaligmakende leer. De vrucht is: En het derde deel van de wateren werd tot alsem en vele mensen zijn gestorven van de wateren, want zij waren bitter geworden. De zuivere leer leidt de mensen tot het eeuwige leven, maar de ketterijen bederven hen; en de mensen, daarvan drinkend, sterven daaraan en gaan eeuwig verloren; hij, die verleidt en zij die verleid worden, gaan beiden ten verderve. Deze zieldodende ketterij werd als door rivieren door de hele wereld verspreid en vergiftigde zeer vele kerken; maar daar was een bepaling tot het derde deel; de waarheid bleef evenwel zuiver in vele plaatsen, vele uitnemende leraars kantten zich tegen de dwalingen, en beschermden de waarheid en daar was een zeer groot gedeelte, dat de waarheid omhelsde, beleed en daarbij leefde. Omdat hier een ketter voorkomt van groot aanzien, wiens ketterij zich wijd en zijn verspreidde, zo worden wij hier geleid tot Pelagius en zijn ketterij; want hij kwam voor de dag enige tijd na het half uur stilzwijgen en voordat de anti-Christ op de troon was geklommen, over het jaar 415. Hij was van groot aanzien en achting in de Kerk. Zijn leer was heimelijk vergiftigend; waar Arius, Macedonius, Nestorius, Eutyches zich kantten tegen de

persoon van Christus, daar ondermijnde deze de voldoening van Christus, de verkiezing, het geloof, de rechtvaardiging, dreef de vrije wil van de natuurlijke mensen en de volmaaktheid van de werken, leringen, die de ziel doden en het ware wezen van het Evangelie omkeren. Zijn dwalingen hebben zich meer uitgebreid dan enige andere. Het diende zeer tot bevordering van de anti-christ; want waar Rome ten opzichte van de andere ketterijen het langst zuiver bleef, daar omhelsden zij deze, die zozeer de overhand in de meeste kerken genomen had en zowel met de natuur overeen kwam, waardoor Rome de toejuiching van een ieder kreeg.

Hier worden de ketterijen beschreven naar hun gewone oorsprong uit leraren ("ster, die door een aardse vlam van eer- en twistzucht brandend, dus uit de hemel vallen en in stoutheid van de ketterij de heilzaamste waarheden, ja, de Heilige Schrift zelf bedervend, door verkeerde uitlegging als door verandering van de Schriften zelf en dus vallende op de rivieren en fonteinen en in de schadelijkheid van de ketters en ketterijen, zodat de geestelijke drank jammerlijk bedorven wordt en daaruit grote nederlaag van zeer velen volgt (2 Petrus 2: 11).

12. En de vierde engel heeft gebazuind en het derde deel van de zon werd tengevolge van dat oordeel, dat zijn bazuinenstem verkondigde, geslagen en eveneens het derde deel van de maan en ook het derde deel van de sterren, namelijk van het licht, dat zij gaven, opdat het derde deel van deze verduisterd zou worden en dat het derde deel van de dag niet zou lichten, de dag een derde van het licht zou verliezen en van de nacht zo ook een derde deel van het licht weggenomen zou worden, dat haar anders door maan en sterren werd aangebracht.

Zonder twijfel is die uitlegging verkeerd, die hier en in Hoofdstuk 6: 12 het licht geven van de hemellichten als zinnebeeld van Gods genade en van de zaligheid opvat en nu de verduistering verklaart voor het symbool van dwaze en benauwde tijden. Onmogelijk kan toch van Gods genade en de zaligheid worden gezegd, dat die worden geslagen. Men kan integendeel slechts zo verklaren: "De zon is het in Christus opgegane licht van het Evangelie, de maan het afschijnsel van dat licht aan de kerkelijke hemel", waarbij het geslagen worden op gelijke wijze geschiedt als bij een zons- of maansverduistering. De lichtgevende lichamen blijven weliswaar op zichzelf wat zij zijn, maar tussen deze en de mensen op aarde staat een hinderpaal, die hun lichtgevende kracht voor deze geheel of gedeeltelijk opheft. Nu is hier sprake van een geslagen worden van het deel, zodat dienvolgens ook dag en nacht slechts voor twee derde zoveel licht ontvangen als hun eigenlijk toekomt. Dat is een oordeel voor hen, die door hun afval van de waarheid zich het volle genot ervan onwaardig hebben gemaakt en daarom voortaan alleen in schemerlicht mogen wandelen. Hier zijn de gemeenten van de Oosterse kerk bedoeld in de 5de tot de 9de eeuw. Die zich, schrijft Sabel, met de geschiedenis van de Oosterse kerk in die eeuwen tot het doorbreken van de Islam bekend heeft gemaakt, zal moeten bekennen, dat men onwillekeurig van het wegsterven van alle Christelijk leven zich afkeert, om aan de frisse ontwikkeling binnen de Westerse kerk de geest te verkwikken. In hoofdzaak verklaart Kemmler zo ook; alleen vat hij de symbolische betekenis van de maan enigszins anders op. Over de heldere zon van de goddelijke waarheid en ten gevolge hiervan ook over de menselijke wetenschap, vooral de theologie, die evenals de maan al haar licht van de zon zo ook het haar uit het woord van God moest ontvangen, alsmede over de sterren, de leraars en bestuurders van de Kerk, begon reeds verduistering te komen. Terwijl de eerste eeuwen rijk waren in schriftonderzoek, trad, nadat ook klassieke vorming en belangstelling in dieper onderzoek haar ondergang hadden gevonden in de stormen van de volksverhuizing, de studie van de Schrift steeds meer op de achtergrond. Men stelde zich in het beste geval tevreden met vele gebrekkige vertalingen en met het gezag van vroegere verklaarders, bij wie zonder voortgezet dieper onderzoek het menselijk onvolmaakte

niet voldoende kon worden afgezonderd, dat voor leer en leven een verduisterende invloed uitoefende. Vooral het monnikendom met zijn werkheiligheid en zijn veelvuldige verachting van wetenschappelijke ontwikkeling, zoals dit eveneens het Oosten tot bakermat had, droeg hiertoe bij. Daarbij kwam, dat de voorliefde van die tijd voor de hoogst mogelijke zinnelijke voorstelling van de godsdienst het woord van God bij volk en priesters hoe langer hoe meer terzijde schoof. Hoe diep geworteld toen reeds de verering van de beelden was, bewijst de beeldenstrijd, die steeds terugkeerde en onmiddellijk in de Mohammedaanse tijd ingreep. De verduistering van de zon en daarmee tevens van maan en sterren, was, hoewel nog geen volkomen, toch reeds een merkbaar voortgezette en zware oordelen van God waren in aantocht over de Kerk in het Oosten, die bij alle roem van orthodoxie toch geestelijk stervende was. " Zeker geldt veel van hetgeen hier gezegd is ook van de Roomse kerk in het westen. Gregorius de Grote, de laatste van de zogenaamde kerkvaders (overl. 604 na Christus) meer door lectuur van de kerkvaders, dan door zelfstandig onderzoek van de Schrift gevormd, heeft de kerkleer zeer verbasterd door zijn ontwikkeling van de leer van het misoffer, zoals hij ook aan de buitensporige verering van de heiligen en de farizee wonderzucht van zijn tijd een grote stoot gaf. Intussen had de Roomse kerk aan de ruwe volken van het Westen, zoals wij bij Hoofdstuk 11 zullen zien, de roeping van een tuchtmeester op Christus, evenals de wet van Mozes die ten opzichte van Israël had. Evenals dit nu nog niet het volle daglicht in zich heeft en de zonde nog onder Gods lankmoedigheid staat, zo was de maat van goddelijk licht en de maat van kerkelijk leven, die Rome bezat, te meer voldoende tot het volvoeren van het ambt van tuchtmeester en tot herstel van een geheiligde volksstaat Ge 32: 32, omdat men in de leer van Christus persoon de juiste belijdenis streng vasthield. Reeds bij MATTHEUS. 16: 19 hebben wij er opmerkzaam op gemaakt, hoe de Roomse bisschoppen, ten opzichte van de belijdenis van Christus, wiens Zoon Hij was, zich werkelijk geestelijke navolgers van Petrus betoonden en zo ten opzichte van de Germaans-Slavonische volken het tot Petrus gesproken woord ten opzichte van de eerste kerk: "op deze Petra zal Ik Mijn gemeente bouwen" door de Heere in de zin, waarin het daar bedoeld was, is vernieuwd geworden. Nog moet ten opzichte van het onderscheiden van dag en nacht in de tekst worden opgemerkt, dat de dag zeker betrekking heeft op de tijd vóór het indringen van de Islam in het gebied van de Oosterse kerk en de nacht op de tijden na het doordringen van de Mohammedaanse godsdienst. Het was nog bij dag, gedurende de tijd van de genade en zaligheid voor het Oosten, dat de zon voor een derde deel werd verduisterd, zodat men niet meer het volle licht van het Evangelie van de helderheid van Christus (2 Kor. 4: 4) kon zien, toen de nacht inviel, waarover het volgende hoofdstuk handelt. Daarom konden ook de belijdenissen en kerkelijke regelingen aan de ene en de leraars en leidlieden van de Kerk aan de andere zijde niet meer de juiste diensten doen, maar maan en sterren hadden voor deze nacht eveneens een derde van hun glans verloren.

Door de gesternten hebben wij hier geestelijke lichten te verstaan. De zon is Christus, de maan beduidt het profetendom van het Oude Verbond, de sterren zijn leraars zoals de Apostelen (vergelijk hiermee wat over de Zonnevrouw gezegd wordt). Een in de plaats van het Christendom opkomende valse godsdienst, die Christus, de profeten en apostelen, en bovendien het hele Christendom verwerpt, heeft zich tot dusver in de Christenheid niet vertoond; deze valse godsdienst is dus nog toekomstig en zal de godsdienst zijn van het ongeloof van onze tijd, de toekomst-religie. Bij het ontstaan van deze godsdienst van het beest uit de afgrond worden alle gesternten van de Christelijke godsdienst verduisterd. De gesternten staan hier aan de hemel van de Christelijke kerk en lichten over de gemeente; wanneer zij geslagen of verduisterd worden, dan geven zij geen schijnsel meer en de duisternis wordt algemeen. De grondvesters van de toekomst-religie zullen wel menen, dat het nu dag wordt voor de mensheid, omdat zij het duistere woord van God en die

somberheid-aanbrengende godsdienst van Christus hebben uitgeworpen; maar de Mond van de waarheid spreekt van de nacht, die dan de aarde overdekken zal. Door de uitdrukkingen: Het derde deel van de dag werd verduisterd en van de nacht insgelijks, wordt de duisternis als zeer groot voorgesteld. Ik verklaar zo deze vierde bazuin als een aanduiding van de vierde, door een wereldmacht uitgebreide, valse godsdienst, sinds de zegepraal van het Christendom. Het beest uit de afgrond, de volksheerschappij, zal deze eredienst invoeren en zij ten eerste in een vergoding van de mensheid en van de menselijke geest bestaan, voor mogelijkheid en waarschijnlijkheid waarvan invoering onze tijd in veler woorden en daden bewijzen genoeg oplevert (Vrijheid op het gebied van de staat zowel als op dat van de godsdienst). Deze godsdienst, die bij de grote menigte zal zijn als geen godsdienst, zal dan door de Antichrist in de goddelijke verering van zijn eigen persoon veranderd worden. De Christenen zullen onder de volksheerschappij, die de mensheid vergoodt, vervolgd en ter dood gebracht, onder de Antichrist evenwel, voor zover zij niet de vlucht nemen, in elke geval, uitgeroeid worden.

Hierdoor wordt bekwapelijk de vierde hoofdketterij, namelijk van de Eutychianen verstaan, die over het jaar vierhonderd vijftig is opgerezen. De Nestoriaanse geheel het tegendeel; die leerde dat de twee naturen in Christus waren vermengd en de ene in de andere veranderd, waardoor Christus, de Zon der gerechtigheid, een groot deel van Zijn eer werd ontfout; de maan, dat is de Kerk van Christus en de sterren, dat zijn haar leraren, een groot deel verduisterd en het licht van de leer zelf zijn juiste glans en schijnsel benomen, totdat in de Synode van Chalcedon deze leer als verderfelijk en kwaad is veroordeeld. Na deze hoofdketterij zijn vele verdeeldheden in de Christenheid en inzonderheid onder de bisschoppen en leraren gevolgd, en vele andere zwaarigheden en twistingen over de voorzittingen gerezen, die de kerken van het Oosten en Westen eindelijk hebben gescheurd en in vele zwaarigheden gebracht, waaruit ook in het volgende hoofdstuk meerdere zwaarigheden zullen ontstaan, zoals de Engel hier verkondigt.

Het geestelijk licht, de zuivere leer, wordt geslagen, dat is: verduisterd, als God de mensen, omdat ze de liefde van de waarheid hebben verworpen, zendt een kracht van de dwaling dat zij de leugen zouden geloven (2 Thessalonicenzen. 2: 10, 11). Als God de duivel, de God van deze eeuw toelaat, de zinnen van de ongelovigen te verblinden, opdat hen niet bestraalt de verlichting van het Evangelie, van de heerlijkheid van Christus (2 Kor. 4: 4) en hem toelaat, uit de put van de afgrond een rook van allerlei ketterijen, die de waarheid bezwalken, te voorschijn te brengen (Openbaring 9: 2). En als God Zijn Geest van het woord wegneemt en zo het hart van het volk vet en zijn oren zwaar maakt en zijn ogen toesluit, opdat het niet ziet met zijn ogen noch hoort met zijn oren, noch verstaat met het hart (Jes. 6: 10). De vrucht van deze plaag is: opdat het derde deel daarvan verduisterd zou worden en het derde deel van de dag niet zou lichten, en van de nacht zo ook. Het zou zeer donker worden; een grote onwetendheid zou op de Kerk vallen, zodat de waarheid niet gekend noch bemind zou worden, waaruit dan volgen moet een onheilig aardsgezind leven, het voortbrengen van werken van de duisternis en een godsdienst, die uiterlijk is, in lichamelijke oefeningen bestaande en die in bijgelovigheden eindigt; maar deze duisternis wordt bepaald, zij zou niet geheel zijn, maar voor een derde deel; er zou nog licht en waarheid in de Kerk blijven. Omdat hier door een gelijkenis gesproken wordt, het lichamelijke overbrengende tot het geestelijke, zo moet men op iedere zaak niet staan blijven, om daarin een verborgenheid te zoeken, als bijvoorbeeld: Christus, de zon; de Kerk, de maan, de leraars sterren; de dag, de staat van de Kerk; de nacht, de wereld buiten de Kerk of dergelijke ontaardingen; maar men moet zien op het oogmerk, dat is: te kennen te geven een grote duisternis van onwetendheid, die de komst van de Antichrist tot de troon zou voorgaan en een bijzondere aanleiding tot zijn opkomst zou zijn; omdat de mensen in staat zouden zijn gebracht, om hem gemakkelijk te erkennen voor

hun zielzorger. Deze was de staat van de Kerk in de zesde eeuw. Daar kwamen wel geen nieuwe ketterijen voor de dag, die enige aanhang maakten, maar de oude bleven smeulen; daar waren weinig uitmuntende lichten, die de dwalingen tegenstonden en de waarheid ophelderden, de liefde tot en de ijver voor de waarheid waren voor een groot gedeelte weg en de donkerheid overdekte de Kerk.

Hieronder verstaat men het best de grote onwetendheid en ongodvruchtigheid, waaraan de Kerk in vele van haar leden, ja enigermate in alle zou onderhevig worden en dit als een toppunt van haar ellende hier op aarde.

13. En ik zag, toen zich nu een gedruis verhief, dat mijn opmerkzaamheid naar een ander punt richtte, dan waarop ik in vs. 2-12 het oog had gevestigd en ik hoorde gelijktijdig een werkelijke engel, zoals die ook in Hoofdstuk 19: 17 voorkomt, vliegen in het midden van de hemel. Daardoor kon over de hele aarde zijn roepen worden gehoord, zeggende met een grote stem: "Wee, wee, wee! degenen, die op de aarde wonen (Hoofdstuk 6: 10; 12: 12; 13: 8, 14; Luk. 21: 35), van de overige stemmen van de bazuin van de drie overige engelen, die nog bazuinen zullen, binnen uitwendig wel ver van elkaar verwijderde, maar toch inwendig nauw verbonden tijdruimten. Want haar bazuinen brengen telkens aan de Christenen het oordeel van een vreselijke ondergang en wel in steeds grotere mate aan.

Een andere lezing in de grondtekst geeft ons deze zin: "ik zag en hoorde een adelaar vliegen". Omdat in het Grieks de beide woorden allelou (engel) en hoiea (adelaar), als zij zonder accenten worden geschreven, weinig van elkaar verschillen, kan niet door vergelijking van de handschriften uitgemaakt worden, welke de juiste lezing is. Ieder afschrijver koos zonder twijfel die, die hij voor de juiste hield. En nu spreekt ten gunste van het "adelaar" het daarbij staande "vliegen" en het geroep "wee, wee, wee", dat in het Grieks (ouai-ouai) veel met het geluid van een arend overeenkomt. Ter gunste van de lezing "engel" spreekt het voorstaande enov (van een), dat anders in het Grieks gewoonlijk niet wordt uitgedrukt, als niet van een bijzonder, een bepaald persoon of een zaak tegenover een groter getal van dezelfde soort en dezelfde aard sprake is, maar ook in Hoofdstuk 19: 17 wordt bijgevoegd. Behalve bij vergelijkingen (Hoofdstuk 4: 7; 12: 14) komt nergens in de Openbaring een adelaar voor. Dus heeft het "een (bijzondere, ook elders werkzame) arend" geen zin, maar wel, als in plaats "arend" "engel" wordt gelezen. Zo zou deze lezing ook veel beter overeenstemmen met de hele gang van ontwikkeling van het boek, omdat het bij het drievoudig wee minder te doen is om de algemene ondergang in een algemene slachting, die de arenden veel lijken ten spijze levert, dan de ontwikkeling van de anti-christelijke principes tot een formele heerschappij van het antichristendom, waarmee een zware benadeling van de Kerk verbonden is en waaraan nu een bekende, bijzondere engel, bij wie wij ook in Hoofdstuk 19: 17 evenals in Hoofdstuk 18: 21 aan Christus de Heere van de Kerk moeten denken, werkelijk deel heeft. Het eerste wee wordt in Hoofdstuk 9: 12, het tweede in Hoofdstuk 11: 14 en het derde in Hoofdstuk 12: 12 nader verklaard. Mohammedanisme, de anti-christelijke tijdgeest en de persoonlijke antichrist, dat zijn de drie wee-gestalten voor de Christelijke Kerk op aarde.

Naar ons inzien behoorde de tekst met vele handschriften en oude vertalingen voor een engel die vliegt, te lezen een adelaar. De bazuinen van de vier eerste engelen waren met haar inhoud niet vooraf aangekondigd; dit geschiedt daarentegen wel met de drie laatste. Onder de eerste waren reeds zware rampen voorgesteld; maar het woord "wee! " is er het opschrift nog niet van; onder de drie laatste stijgt de jammer nog hoger. Hoewel de bazuinen van de vier eerste engelen zich over al de vier hoeken van de wereld hebben verbreid, moet toch nog het driemaal herhaalde wee! van de laatste verschijnen, eer onder de bazuin van de zevende engel

de zegepraal van het Godsrijk aanbreekt. De adelaar is volgens de Schrift een teken en een bode van het goddelijk gericht, in het bijzonder van kriegsverwoestingen, want, zegt Jezus zelf: waar het aas is, daar worden de arenden verzameld". Zo spreekt de Heere tot Israël: "De bazuin aan uw mond! Hij komt als een arend tegen het huis van de Heere, omdat zij Mijn verbond hebben overtreden en zijn tegen Mijn wet afvallig geworden". Mozes zegt: "De Heere zal tegen u een volk verheffen van verre, van het einde van de aarde, zoals een arend vliegt, een volk, welks spraak u niet zult verstaan. " De profeet Habakuk noemt de Babylonische ruiters "vliegend als een arend, zich spoedend om te eten" en Jeremia dat Nebukadnezar "snel zal vliegen als een arend en zijn vleugels over Moab uitspreiden". Wanneer een volk de duif van de Heilige Geest niet op zich wil laten neerdalen, wordt een roofgierige arend gezonden.

HOOFDSTUK 9

DE VIJFDE EN ZESDE BAZUIN

VII. Vs. 1-21. De bazuinen, die wij beschouwden, verdelen zich in twee paren. De eerste en tweede bazuin hebben betrekking op de val en ondergang van het Romeinse rijk en de daarmee verbonden politieke nood, de derde en vierde op oorsprong en ontwikkeling van het inwendig verderf van de oosterse kerk. Ook de 5e en 6e bazuin verenigen zich tot een paar. Zij zijn in het oosters koloriet van hun beelden aan elkaar zo bijzonder gelijk, dat er geen twijfel kan zijn, of zij zien beide op een en dezelfde gebeurtenis, uit de geschiedenis van wereld en godsdienst, die sterk in die van de Kerk ingrijpt; zij laten daarvoor echter van twee zijden licht opgaan. En zo is het ook geschied; er wordt in deze over het Mohammedanisme gehandeld, waardoor over de Kerk van het oosten, inwendig zo verdorven, ook uitwendig verderf is gekomen. De vijfde bazuin omvat een tijdruimte van 150 jaren, van het begin van de invoering van Mohammeds Godsdienst tot aan de grondlegging van het kalifaat te Bagdad aan de Eufraat (van 616 tot 766 na Christus); de zesde daarentegen omvat de latere veel verschrikkelijkere verwoestingen en nadelen, die de Islam door de Saracenen, Mongolen en Osmanen de Kerk heeft aangebracht.

Enigen verstaan door deze ster Mohammed met zijn aanhang die over het jaar 620 zijn goddelijke leer uit het Jodendom, Heidendom en Christendom bijeengeraapt heeft en uit de put van de afgrond te voorschijn gebracht en daarna door zijn Arabier, de Saracenen, als gewapende sprinkhanen, door een groot deel van de wereld, ten dele met bedrog, ten dele met geweld zich heeft voortgeplant, zoals zulke heirlegers met sprinkhanen worden vergeleken, Richt. 7: 12 Jes. 33: 4 Joël 1: 4 enz., uit welke plaatsen deze beschrijving voor het grootste gedeelte genomen is. Maar omdat in dit boek door sterren overal opzieners en leraars van de Kerk verstaan worden, zoals verklaard wordt Hoofdstuk 1: 20, zo wordt hier veel bekwapelijker de bisschop van Rome met zijn aanhang verstaan, die zichzelf voor een algemeen bisschop onder de Christenen over diezelfde tijd heeft opgeworpen, die na de ondergang van het Roomse rijk, in plaats van de geestelijke zorg alleen te betrachten, zich meer tot aardse en wereldse zorg heeft begeven en een nieuwe heerschappij opgericht; daarom wordt hij gezegd uit de hemel op de aarde gevallen te zijn.

In het vorige Hoofdstuk hebben wij de vier eerste bazuinen gehoord, de vierderlei ellende aankondigende die de Kerk overkomen zijn na het half uur stilzwijgen onder Constantijn de Grote, in de vierde eeuw tot het jaar 600, wanneer de Bisschop van Rome, Bonifacius, voor algemeen bisschop en hoofd van de Kerk is verklaard en door de keizer Phocas uitgeroepen. Na het vertrek van de keizer Constantijn uit Rome naar Constantinopel en onder de invallen van de Gothen en andere woeste Heidenen in het Westerse keizerrijk kreeg de paus van Rome de handen ruim, die tot hiertoe door de keizers weerhouden was, zoals te zien is 2 Thessalonicenzen. 2: 6-7 : En nu wat hem weerhoudt, weet u, opdat hij (de mens van de zonde, de zoon des verderfs vs. 3) geopenbaard wordt te zijner tijd. alleen, die hem nu weerhoudt zal hem weerhouden, totdat hij uit het midden weggedaan zal worden. "“ Mauritius, keizer in het oosten, begunstigde de Bisschop van Constantinopel die zich algemeen Bisschop liet noemen. Gregorius, Bisschop van Rome, schreeuwde daartegen aan, zeggende dat dit alles het teken was van de antichrist. Mauritius leger wint; Phocas, Zoon van Mauritius, doodt zijn vader en broeder, vleit Gregorius en Gregorius hem. Bonifacius wordt Bisschop van Rome, neemt de naam van Opper-bisschop aan, Phocas erkent hem daarvoor; daar wordt een Synode beroepen en het wordt er (taliter qualiter) doorgehaald. De Paus van Rome, zo, door de uitwendige verwarringen als door de veelvoudige ketterijen, waarvan

Rome wel het meeste onbesmet bleef en daardoor de toevlucht werd van aan de waarheid vasthoudende kerken, waardoor hij hoe langer hoe groter ontzag kreeg; alsmede door de aanzienlijkheid van de stad Rome het gebied over de wereld zo lange tijd gehad hebbend en de zetels van de keizers geweest zijnde; de Paus van Rome, zeg ik door deze middelen groot aanzien en gezag bekomen hebbende, werd van de oosterse keizers geveleid om door zijn toedoen het Westerse rijk weer in bezit te krijgen; dit acht men het oogmerk van Phocas geweest te zijn om hem als hoofd van de Kerk te verklaren. Van de trappen, waarbij de Bisschop van Rome als hoofd van de Kerk is opgeklommen, is in de vier voorgaande bazuinen gesproken. De vijfde bazuin, waaraan wij nu gekomen zijn, vertoont hem in zijn macht op de troon en zoals uit de inhoud van deze bazuin blijken zal, geeft het veel licht de profetie van Paulus 2 Thessalonicenzen. 2 met deze te vergelijken. 1. De tijd, wanneer de antichrist zou opkomen is, nadat de keizer, die hem weerhield, uit het midden weggenomen was, na de vernietiging van het Westerse keizerrijk, dat in Augustulus geëindigd is vs. 6-7 In de tijd, dat de zesde bazuin klonk, was het rijk verwoest en hij is in het begin van de zevende eeuw voor de Paus uitgeroepen. 2. Hij zou niet uit de Kerk gaan, maar zich in de tempel van God zetten als een God, vs. 4, als het hoofd van de Kerk, hetgeen de Heere onze God alleen is. Hier wordt door het zinnebeeld van het vallen van een ster uit de hemel afgebeeld, dat een aanzienlijk Leraar van de waarheid zou afvallen en met zijn werk de waarheid verduisteren en alle onverzegelde leden van de Kerk beschadigen. 3. Hij zou zijn o anticeimenov, tegensteller, tegenstrever en zo de antichrist. Deze ster zou macht hebben en die macht gebruiken tegen de zon, de Heere Jezus en Zijn waarheid, om die te verduisteren. 4 Zijn toekomst zou zijn naar de werking van de satan vs. 9 Deze ster opende de put van de afgrond, waaruit de rook en sprinkhanen voortkwamen. 5 Hij zou zijn o uiof thv apwleiaf, zoon des verderfs. Hier, Openbaring 9: 11 wordt hij genoemd; Apollyon, verderver, die anderen en zichzelf eeuwig verderft. 6 Hij zou alleen kracht hebben in degenen, die verloren gaan, vs. 10. Hier, Openbaring 9: 4, zou de ster beschadigen de mensen alleen, die het zegel van God aan hun voorhoofd niet hebben. Het is nu zeker, dat de Apostel 2 Thessalonicenzen. 2 spreekt van de Antichrist en deze bazuin, Openbaring 9, hetzelfde zegt van deze ster; dus worden wij in deze bazuin tot de antichrist geleid, hetgeen nog meer opgehelderd wordt, als wij deze bazuin vergelijken met Openbaring 7, 9 en 13, waar duidelijk van de antichrist wordt gesproken en de zaken, die daar van de antichrist gesproken worden, worden in de vijfde bazuin van de ster gezegd. En bijzonder omdat de verzegelden en niet verzegelden de Kerk uitmaken, waarin de antichrist zich zetten en werken zou. Hoofdstuk 7: 3. Hoofdstuk 13: 8

1. En de vijfde engel van de in Hoofdstuk 8: 2 genoemde zeven heeft gebazuind en ik zag op het ogenblik, dat het bazuingeschal werd vernomen een ster, gevallen uit de hemel op de aarde, zodat de val reeds had plaats gehad en ik nog alleen kon opmerken wat reeds geschied was en haar werd door de engel, die als wachter over dit gebied was gesteld (Hoofdstuk 20: 1), gegeven de sleutel van a) de put van de afgrond.

a) Luk. 8: 31 Openbaring 17: 8

2. En zij, de ster, die een menselijke persoonlijkheid aanduidde, heeft de put van de afgrond geopend. En er is rook opgegaan uit de put als rook van een grote oven (Gen. 19: 28 Ex. 19: 18) en de zon en de lucht is verduisterd geworden van de rook van de put.

3. En uit de rook, die uit die besloten afgrond opsteeg, kwamen sprinkhanen op de aarde, die werkelijk voor de invloeden en werkingen van het rijk van de duisternis open staat, als daaraan eenmaal zijn uur (Luk. 22: 53) is gelaten. En hun werd macht gegeven om schade te veroorzaken, wel niet naar de wijze van de sprinkhanen, maar op geheel andere wijze,

namelijk zoals de schorpioenen van de aarde, de natuurlijke, gewone schorpioenen macht hebben De 8: 15.

4. En hun werd de macht om schade te doen op de wijze van de sprinkhanen ontnomen; een macht, die zij ten gevolge van hun oorsprong, hun talloze menigte, hun onverwacht opkomen en onophoudelijk indringen bezitten en waardoor aan een Oud-Testamentische profetie moest worden herinnerd (Joël 1: 6 v. ; 2: 7 vv). Er werd hun namelijk gezegd, dat zij het gras van de aarde niet zouden beschadigen (Hoofdstuk 6: 6; 7: 3), noch enige groente, noch enige boom, dan de mensen alleen, die a) het zegel van God aan hun voorhoofden niet hebben.

a) Ezechiël. 9: 4

5. En hun werd, om ook ten opzichte van dit gebied van beschadigen hun de natuur van sprinkhanen te ontnemen, die, waar zij komen, alles afvreten en vernietigen, macht gegeven, niet dat zij hen, de in vs. 4 genoemde mensen, zouden doden, die met wortel en tak uitroeien, maar dat zij door hen gepijnigd zouden worden, volgens het vijftal van hun goden en het vijftal van hun zonden (vs. 20 v.), vijf maanden, d. i. $5 \times 30 = 150$ jaren "Re 10: 7. En hun pijniging, die hun gegeven werd de mensen aan te doen, was, volgens de voorlopige aanwijzing in vs. 3, als de pijniging van een schorpioen, wanneer hij een mens gestoken heeft, met zijn angel hem in het vlees slaat en met zijn sap het bloed vergiftigt.

6. a) En in die dagen, waarin zij die macht uitoefenen, zullen de mensen de dood zoeken en zullen die niet vinden en zij zullen begeren te sterven en de dood zal van hen vluchten, (Jer. 8: 3).

a) Jes. 2: 19 Hos. 10: 8 Luk. 23: 30 Openbaring 6: 16

7. a) En de gedaanten van de sprinkhanen, die op het gebied van de natuur een zekere overeenkomst hebben met paarden, maar hier in het symbool die gelijkheid nog sterker en meer bepaald moesten uitdrukken, waren de paarden gelijk, die tot de oorlog bereid zijn (men denke dus hier aan krijgshorden, aan paarden met hun ruiters) en op hun hoofden waren, terwijl anders krijgslieden in de regel een helm op het hoofd dragen, bedeksels als kronen, het goud gelijk en hun aangezichten waren als aangezichten van mensen.

a) Ex. 10: 4

8. En zij hadden lang neerhangend haar als haar van de vrouwen (1 Kor. 11: 14 v.), hun tanden waren als tanden van de leeuwen (Joël 1: 6).

9. En zij hadden borstwapens als ijzeren borstwapenen; en het gedruis van hun vleugels was als een gedruis als het ratelen van de wagens, wanneer vele paarden naar de strijd lopen.

10. En zij hadden staarten de schorpioenen gelijk en er waren angels in hun staarten en hun macht was de mensen te beschadigen vijf maanden.

11. En zij hadden, wat bij natuurlijke sprinkhanen het geval niet is, over zich een koning en wel hadden zij tot een koning over zich a) de engel van de afgrond; zijn naam was in het Hebreeuws Abaddon, d. i. verderf (Job 26: 6 Ps. 88: 2) en in de Griekse taal had hij de naam Apollyon, d. i. verduisterder.

a) Openbaring 9: 1

13. En de zesde engel heeft gebazuind en ik hoorde een stem, de gebeden van degenen, die zuchtten en jammerden over alle gruwelen, die onder de Christenen geschiedden (Ezechiël. 9: 4), samenvattende in een bepaalde uitspraak van het oordeel. Deze stem kwam voort uit de vier hoornen van het gouden altaars, dat voor God was en waarvan van te voren gebeden van geheel anderen aard waren uitgegaan (Hoofdstuk 8: 3 v).

14. Zeggende tot de zesde engel, die de bazuin had: a) "Ontbind de vier engelen, die gebonden zijn bij de grote rivier (Gen. 15: 18 Deut. 1: 7) de Eufraat, van waar reeds ten tijde van het Oude Verbond de legers van de ASSYRIËRS en Chaldeeën, door God ten gerichte gezonden over Zijn volk, gekomen zijn (Jes. 8: 7), en waar nu weer zulke volvoerders van het gericht voor het verbondsvolk van het Nieuwe Testament gereed staan, die echter tot hertoe nog door de lankmoedigheid van God werden teruggehouden. "

a) Openbaring 7: 1

15. En de vier engelen zijn ontbonden geworden, die bereid waren tegen het uur en dag en de maand en het jaar, naardat voor ieder zijn tijd en zijn uur bepaald was, opdat zij het derde deel van de mensen zouden doden.

16. En het getal van de heirlegers van de ruitery 1Ki 4: 26, dat in het geheel of gedurende de vier verschillende tijdvakken voortkwam om te doden, was tweemaal tien duizenden van de tien duizenden (2x10. 000x10. 000) of 200 miljoen; en ik hoorde hun getal; want met mijn ogen zou ik natuurlijk zo'n ontzaglijke menigte niet kunnen overzien of berekenen (Hoofdstuk 7: 9).

17. En ik zag zo, nadat mij het getal was meegedeeld, de paarden in dit gezicht en als ik nu nauwkeuriger de aard en de gedaante beschouwde, zag ik degenen, die daarop zaten, hebbende vurige en hemelsblauwe (Ex. 25: 4) en sulfervervige borstwapens; en de hoofden van de paarden waren als hoofden van leeuwen en uit hun monden, de monden van die leeuwenhoofden, ging uit vuur en rook en sulfere, overeenkomend met de drie kleuren van het pantser.

18. Door deze drie zo-even genoemde werd het derde deel van de mensen gedood, namelijk door het vuur en door de rook en door het sulfere, dat uit hun monden, uit de monden van de paarden, die van leeuwenhoofden voorzien waren, uitging.

19. Want hun macht om te doden, die aan de vier engelen en met deze ook aan hen is gegeven (vs. 15), is in hun mond ten gevolge van het vuur, de rook en de zwavel, die zij uitspuwen en in hun staarten; want hun staarten zijn niet als die van de paarden, maar aan de slangen gelijk en deze slangen, die de staart vormen, hebben hoofden geheel en al op de wijze van de slangen en zij beschadigen (eig. "doen onrecht met deze).

20. En de overige mensen, die niet gedood zijn door deze plagen, zo als zeker vanzelf sprak uit het gezegde vs. 15 en 18, waar over het derde deel werd gesproken, hebben zich want ook de uitkomst van hetgeen dat heirleger van de ruitery (vs. 8) verrichten moest, werd mij in het gezicht getoond niet bekeerd van de werken van hun handen (Hand. 7: 41). Zeker moest het onbegrijpelijk voorkomen, daar juist die gespaarde alle aanleiding hadden, om Gods genade en de zaligheid van hun ziel te erkennen. Maar zij bekeerden zich niet, dat zij voortaan niet

zouden aanbidden de duivels a) en de gouden en zilveren en koperen en stenen en houten afgoden, die zij vroeger hadden gediend, maar die noch zien kunnen, noch horen, noch wandelen (Deut. 4: 28 Ps. 135: 15 vv.).

a) Ps. 115: 4-7

21. En evenmin als van hun afgoderij, hebben zij zich ook niet bekeerd van hun doodslagen, noch van hun venijngevingen, noch van hun hoererij, noch van hun dieverijen. Alles wat de godsdienst en de levenswandel aangaat lieten zij bij het oude, al hadden ook hun vadersen zich daardoor vreselijke oordelen van God op de hals gehaald.

Aan de Eufraat was het Mohammedanisme in zijn eerste periode ten tijde van de vijfde bazuin aangekomen. Bagdad, de pas gebouwde hoofdstad, was onder de Abassieden voor lange tijd zetel van het Kalifaat geworden. Hier werd de Islam voor de eerste maal in zijn zegetocht gestuit en was schier als gebonden, ja reeds op het punt te vallen, zodat zelfs het zwakke keizerrijk te Byzantium weer veroverd de Mohammedaanse landen binnendrong. Maar zijn werk ter bestraffing van de mensen was nog niet, teneinde: van het gouden reukaltaar, waarvan de gebeden van de heiligen opstijgen, in wel van de vier hoeken, waardoor het algemene, de naar alle hemelstreken zich uitstreckende uitbreiding van het gericht, dat nu komt, wordt aangeduid, komt tot de engel van de zesde bazuin een stem, de, stem van Hem, die onder de gebeden van Zijn volk Zijn troon heeft: "Ontbind de vier engelen, die gebonden zijn bij de grote rivier, de Eufraat". In vier engelen van het oordeel treedt nu het pas ontbonden Mohammedanisme weer op het toneel, niet zij alle met elkaar, maar na elkaar, in afgemeten perioden; want zij waren gereed tegen het ure en de dag en de maand en het jaar, (vs. 13-15). Vier perioden van Mohammedaans woelen, die door middel van de eenvoudigste, van de naaste tot de meest verwijderde delen van de tijd zijn aangewezen als nauwkeurig elkaar volgende op een vooraf bepaalde tijd. Deze vier engelen (hetzij zij de engelen zijn van vier verschillende, zoals ook in Dan. 10: 13 zulke engelen voorkomen, in de plaats van hele volken gesteld, die hun nationale geest uitdrukken en hun lotgevallen leiden, of dat u deze volken zelf te kennen geven, die zeer goed engelen, d. i. in dit geval boden van de oordelen van God kunnen worden genoemd. Voor de verklaring is dit niet hetzelfde, omdat zij, ook als persoonlijke engelen van de volken genomen, maar met de volken zelf samen moeten worden genomen. zijn de volgende: 1) de Arabieren zelf, die bij al de zwakheid van hun Kalifaat te Bagdad ook in deze periode nog op vele punten bijvoorbeeld in Noord Afrika, in Spanje enz. een grote rol spelen en in onderscheiding van de Arabieren van de eerste periode meer de naam van Saracenen voeren; 2) de Turken, die snel na de dood (813 na Christus) van de beroemde Kalif Harun al Rachid de eigenlijke gebiedvoerders te Bagdad waren, vooral nadat het opkomen van de Turksen stam van de Seldstukken de groene vanen van Mohammed zegerijk in het Oosten tot aan de grenzen van China, in het Westen tot aan de Hellespont voortdroegen; 3) de volksmassa's van de Mongolen en zelfs tot Noordoostelijk Europa overstroonden en die bij hun ontmoeten van het Kalifaat aan de Eufraat, daaraan wel een ontzettend einde bereidden, (1258) maar omstreeks dezelfde tijd de Islam begonnen aan te nemen, welks overwinning onder hen in het begin van de 14e eeuw beslist was en hen tot bloedige vervolgers van de Christenen maakte; 4) de Osmanen, eveneens van Turkse afkomst, die, sinds het midden van de 14de eeuw uit Klein-Azië ook in Europa drongen, reeds in 1565 Adrianopel onder zijn sultan Murad tot hun residentie maakten en van een kleine kastijding door de vreselijke Tartaar Timur zich weer snel herstelden door de verovering van Constantinopel in het jaar 1453 ook de laatste sporen van het Oosters-Romeinse rijk verdelgden en van die tijd af eeuwen lang de schrik waren van het Christelijk Westen. Deze waren de vier engelen van de volken, onder wier zwaard, als wij al hun krijgstochten tot in de nieuwere tijd bijeen vatten, ruim het derde deel van de mensen is gevallen. En wie de grote

uitbreiding van het Mohammedanisme, dat zich beroemt drie hoeken te bezitten van de wereld welke het zich vierhoekig voorsteld en de meeste uit ruitelij bestaande legermassa's zich voorstelt, die het in de loop van de eeuwen in beweging heeft gebracht, die zal het zeer begrijpelijk vinden, als verder (vs. 16) gezegd wordt: "het getal van de heirlegers van de ruitelij was tweemaal tienduizenden van de "tienduizenden". Ook de beelden, die tot karakterisering van deze massa's gebruikt zijn (vs. 17) zijn opmerkelijk, "Ik zag", zegt Johannes: "de paarden in dit gezicht en die daarop zaten, hebbende vurige en hemelsblauwe en sulververvige borstwapens; en de hoofden van de paarden waren als hoofden van leeuwen, en uit hun monden ging vuur en rook en sulver. " De hoofdgedaante van deze menigte is dus het paard, terwijl de schaar van de vijfde bazuin meer zijn voorgesteld als sprinkhanen, hoewel ook reeds met gelijkvormigheid aan paarden. Waren reeds de Arabieren van de vorige paarden vreselijk door hun Escadrons, nog veel meer de Mohammedanen van de zesde bazuin. Vooral de Mongolen, maar ook de Turken, die, uit het binnenste van Azië komend, bijna gezamenlijk uitsluitend ruiters waren, dat de man eigenlijk slechts bijzaak en het paard hoofdzaak scheen te zijn. Overigens komen op dit gezicht ruiters en paarden nauwkeurig overeen, de vurig gekleurde, hyacint, of staal-blauwe en zwavel gele pantsers van de ruiters komen overeen met het vuur, de rook en de zwavel, die uit de mond van de paarden ging. Hoe opmerkelijk symboliseren hier de paarden tevens de geest, of als wij willen de geesten van het latere Mohammedanisme! De geest van het Mohammedanisme, die deze ruiters-armee draagt en door de landen jaagt, zoals die zich in deze miljoenen van paarden als het ware belichaamd heeft, heeft rijkelijk vuur, rook en zwavel gespuwd. Overal, waar die invloed kreeg, heeft die het woeste vuur van het fanatisme, de verduisterende rook van valse leer, de geest verstikkende zwaveldamp van het zinnelijke verbreid, en aan ontelbaren lichamelijke en geestelijke dood aangebracht, dat door deze drie gedood werd het derde deel van de mensen (vs. 18). En deze werkingen van de Islam hebben zich vooral in de tijden van zesde bazuin doen gelden, terwijl de Arabieren van de eerste periode nog niet die woeste, fanatieke bekeringsijver toonden en vooral ook het zedelijk vergiftigend karakter van het Mohammedanisme zich toen nog niet op de wijze van later had geopenbaard. Maar dat vuur, die rook en zwavel, die de geest van de Islam uitademde, werd ook voor hen, die door deze macht werden gedragen, tot bescherming, tot een pantser, dat hem gedurende lange tijd onverwinnelijk en tot een schrik van de wereld maakte; vandaar de verschillende kleuren van de pantsers van de ruiters. Zo bruisen dan deze legers daarheen, paard en ruiters gelijk aan de vuurgloed van de woestijn, in vuur, rook en zwaveldamp gehuld, het zichtbare beeld van de schaar van de demonen, die over hen gebied voeren een vreselijke, onweerstaanbare macht! De wijze, waarop zij verder hun macht hebben uitgeoefend (vs. 19) heeft weer veel overeenkomst met hetgeen van de sprinkhanen van de vijfde bazuin wordt gezegd: want hun macht is in hun mond in hun staarten: want hun staarten zijn aan slangen gelijk en hebben hoofden en zij beschadigen daarmee. " Even als deze paarden hoofden hebben als leeuwenhoofden (vs. 17), uit wier mond vuur, rook en zwavel gaat ("die hun vuur treft, die verbrandt, die de rook omgeeft, die verstikt, over die hun brandende zwavel komt, die verbrandt en steekt ook anderen aan en evenals die sprinkhanen staarten hebben de schorpioen gelijk, waarmee zij de mensen kwelen, zo hebben ook deze paarden staarten de slangen gelijk, die hoofden slangenhoofden met vergiftige tanden hebben en met deze beschadigen. Van voren verwoestende en dodende leeuwen, van achteren boze, vergiftige slangen dit heeft ook hier dezelfde bedoeling als bij de sprinkhanen: van voren naar de vijand gekeerd, verspreiden zij, aanvallend als leeuwen, dood en verderf om zich heen. Hebben zij echter de vijand overwonnen, hem als achter zich en onder zich, dan doen zij hem met boosaardige slangenlist, zoals de aan slangen gelijkende en in een slangenkop uitlopende staart betekent, schade aan, of zoals er eigenlijk staat "onrecht". Hiermee is de onrechtmatige, de onwaardige toestand, waartoe de Mohammedaanse politiek de niet-Mohammedaanse

onderdanen veroordeelt en waaruit al zijnde overige ellende voortvloeit, op treffende wijze kort voorgesteld. Men zie op de vroeger zo heerlijk bloeiende landen van de Christenen in Klein-Azië, Noord-Afrika enz., wat van die onder het met berekende slangenkist uitgeoefende en voortgezette onrecht is geworden, dat zij van hun Mohammedaanse onderdrukkers sinds eeuwen hebben moeten lijden! Maar wat was het gevolg van dit zware oordeel? "En de overige mensen, die niet gedood zijn door deze plagen, hebben zich niet bekeerd van de werken van hun handen, dat zij niet zouden aanbidden de duivels, en de gouden en zilveren en koperen en stenen en houten afgoden, die noch zien kunnen noch horen noch wandelen; en hebben zich ook niet bekeerd van hun doodslagen) noch van hun venijngevingen, noch van hun hoererij noch van hun dieverijen". (vs. 20 v.). Dat de mensheid daarvoor boete zou doen, was het negatieve recht en de roeping van het Mohammedanisme. Het was een vreselijke gesel niet slechts voor de heidense volken van Azië en Afrika, die voor onzichtbare demonen en zichtbare afgodsbeelden knielden, waartegen de Islam met vuur en zwaard te velde trok, maar ook in het bijzonder voor de Christenen, die van de aanbidding van God in geest en in waarheid zozeer vervreemd waren. Want niet alleen was langzamerhand de verering van Christus- en heiligen-beelden als volksgewoonte in de Kerk ingedrongen, maar juist in de 8e en 9e eeuw, toen reeds het richtend zwaard van het Mohammedanisme over de Christenen gezwaaid was, werd ondanks het tegenstreven van betere keizers in plechtige kerkvergaderingen (te Nicea en Constantinopel 787 en 842 na Christus) de verering van de beelden tot geloofsstuk verheven; ja zelfs stelde de Oosters-Griekse kerk in deze verering van beelden de roem van haar orthodoxie. Daarmee namen de zedelijke verdorvenheid, de moordende geest van haat, de toverij, de dienst van het vlees, de diefstal, de bedrieglijke hebzucht hand over hand toe en daagde met steeds toenemende drang het oordeel van God tegen zich uit, dat de Kerk van het Oosten voor altijd tot puin sloeg. Toch volhardt zij, zelfs in haar treurige overblijfselen) nog tot op deze dag in haar onboetvaardigheid, in haar beelden- en werelddienst, tot een getuigenis, dat haar rol is uitgespeeld, dat zij geoordeeld is.

Hiermee hebben wij het eerste deel van de gezichten van de Openbaring achter ons, de geschiedenis van het rijk van God in de Kerk heeft ons vaste en zekere punten gegeven, om dit gedeelte te beschouwen als reeds volkomen vervuld en wij kunnen het volstrekt niet goedkeuren, dat steeds weer een nieuwe wijze van uitlegging zich ingang probeert te verschaffen, die alles naar de tijd van het einde verplaatst. Daardoor wordt alleen voor het geslacht van die tijd het oog verduisterd, zodat dit de plaats, die het in ons boek inneemt, niet opmerkt, evenals vroeger de Kerk van het Oosten ook de tijd niet heeft willen erkennen, waarin het werd bezocht en daarom met schande teniet is gegaan.

De duivel zag er reeds lang naar uit, om het Christendom uit het Morgenland te weren; maar hij moest wachten totdat Christus de kandelaar wegnam (2: 5), of het zwaard van Zijn mond uitzond (2: 16), dat niets anders is dan zijn bevelwoord aan Zijn engelen, om nu de Kerk van het Oosten aan de boze over te laten. Dit bevel werd gegeven met het bazuingeschal van de zesde engel, dus plotseling, zoals de aanval van een leger op het bevel van de aanvoerders plaats heeft; van daar zegt de Ziener: de boze engelen, sinds lang bereidvaardig en slechts wachtend op hoger toelating, werden ontbonden tegen het uur en dag en maand en jaar. Met deze viervoudige tijdsopgave is het plotseling ontstaan van de Islam in het rijk van de duisternis geschilderd, die daar sinds lang was voorbereid; in deze logge wereld van de zichtbare dingen kon het Mohammedanisme zich wel niet plotseling vertonen, maar toch ook hier kreeg dat ontstaan zo snel zijn beslag, dat de wereldgeschiedenis geen godsdienst of wereld macht kent, zo gezwind ontstaan en uitgebreid als die van de Islam. Deze viervoudige tijdsopgave (die als een begrip, door één enkel lidwoord voorafgegaan voorkomt) is voor de profetische tijdsopgave van ongemeen groot gewicht; want zij biedt ons alleen een zeker

aanknopingspunt voor de aanvang van de 1260 jaren. De Ziener gebruikt niet zonder reden vier woorden, om dat tijdpunt aan te duiden. Vier woorden, op zo'n wijze aan elkaar verbonden, zeggen in het Openbaringsboek, waar majestueuze beknoptheid de boventoon voert, bijzonder veel. In welk jaar van de Heere het bevel uitging om het Morgenland, in het bijzonder ook Kanaän, de wieg van het Christendom, aan de Islam over te laten, kunnen wij wel niet nauwkeurig, maar toch, op een tiental jaren na, met zekerheid bepalen. Van het jaar, waarin de engelen losgelaten worden, moeten de 1260 jaren geteld worden, gedurende welke de heilige stad door de Islam vertreden wordt. (Openbaring 11: 2). Deze aanvang heeft in allen gevalle plaats gehad tussen 630 en 640; het einde daarvan valt tussen 1890 en 1900. Met een ruitelerger, 200 miljoen sterk, vangt de uitbreiding van de Islam aan. Zo'n beeld, het moge dan beduiden wat het wil, is verschrikkelijk, net zoals de 1600 stadiën lange bloedbeek, die tot aan de toornen van de paarden zwelt (Openbaring 14). De ruiters en de paarden worden in de volgende beschrijving zó geschilderd, dat de paarden niet als werkelijke paarden beschouwd kunnen worden. De paarden vallen het eerst in het oog, daarna de ruiters. Deze rossen hebben vuurrode, donkerblauwe en zwavelgele pantsieren, evenzo ook de ruiters; de paarden hebben leeuwenkoppen en uit hun muilen even zoals uit de monden van de ruiters, gaan rook, vuur en zwavel. De macht van de paarden is in hun monden en ook de macht van de ruiters; de paarden hebben ook nog staarten de slangen gelijk, die insgelijks koppen en monden hebben, waarmee zij beschadigen. Dat de ruiters vuurrode, donkerblauwe en zwavelgele pantsers hebben, evenals de paarden, is uit de voorspelling duidelijk te bemerken. Dat de ruiters ook vuur, rook en zwavel uitademen, dat hoofdzakelijk door de rossen geschiedt, kunnen wij uit de borstwapenen of pantsieren opmaken. De vuurrode kleur komt overeen met de rode massa van de bij het branden ook versmeltende zwavel; de donkerblauwe of blauwachtige kleur komt overeen met de blauwe zwavelvlam, waaruit zich het giftige gas ontwikkelt, hier in de eerste plaats door de rook voorgesteld en de zwavelgele kleur komt met de zwavel zelf overeen. De paarden komen hier het meest uit, evenals bij de Volksverhuizing de sprinkhaan- paarden het meest op de voorgrond treden (9: 7). Van waar dat de paarden aldus de voorrang hebben en de ruiters nauwelijks genoemd worden? De sprinkhaan-paarden met hun staarten als van schorpioenen (7 -10) en deze rossen met vuurrode, donkerblauwe en zwavelgele borstwapenen, die leeuwenkoppen hebben en slangen aan hun staarten, zijn zinnebeelden van de duivels en de ruiters zijn zinnebeelden van de door hen met wilde onstuimigheid in de wereld rondgevoerde mensen, ginds de Hunnen, hier de Muzelmannen. De voorstelling is wonderbaar diepzinnig. Gewoonlijk moet het paard derwaarts heen, waar de wil van de ruiter gebiedt; hadden de mensen over deze rossen, die hen met zich wilden meeslepen, macht uitgeoefend en hun tegenstand geboden, zo hadden zij de duivels niet tot speelbal verstrekt; maar ros en ruiter waren het, te samen eens. De Muzelmannen waren met het duivelenheir, dat hen opstookte, geheel een van zin ros en ruiter waren volkomen eenstemmig, daarom werd de rid met zo'n stormwind-snelheid volvoerd. Ik versta dus door de ruiter-armee van de 200 miljoenen, die Johannes eerst zonder ruiters noemt, omdat hem de rossen met hun ruiters pas later in het oog vallen en welker getal hij uitdrukkelijk hoort, 200 miljoen duivels. Dat, zijn de satansheiren, door de vier aan de Eufraat gebonden engelen afgebeeld. Daaruit verklaart zich de heldenmoed, de van woede snuivende dweepzucht, de macht en de alle landen op zo vreselijke wijze doorklikkerende oorlogsfakkel van de Islam en zijn belijders. In het onzichtbare is daar tussen goede en kwade engelen, midden in de mensheid en midden onder de mensen, een ongehoorde strijd. Wij ontvangen hier nu, opdat wij er enig denkbeeld mochten bekomen, zoals ook Daniël eens verlangde door Gabriëls tussenkomende opmerkingen (Dan. 10: 13, 21), voor een enkele maal een opgave van het aantal van de strijdenden. Welke krijgshere, 200 miljoen! Iedereen weet, dat er op aarde onder de mensen dergelijke legers nooit hebben bestaan. De talrijkste armeeën waren tot dusverre geen twee, laat staan 200 miljoen sterk. MICHAËL en Gabriël beschikken insgelijks

over talrijke engelen legioenen, ten einde de draak en de zijnen te kunnen tegenstaan; en deze miljoenen maken nog niet eens de hele legermacht van de boze uit, anders was het hem niet mogelijk geweest op dezelfde tijd de andere volken op aarde te verzoeken. De Griekse woorden: *Miryades myriadon* en *chiliades chiliadon* (5: 14) of tienduizendmaal tienduizenden en duizendmaal duizenden, zijn slechts in twee woorden een greep in de ontelbare menigte van de engelen van God en wijzen op een niet te berekenen schare. Gods engelen-werelden zijn rijk aan geschapen geesten en worden door satans afval en die van de zijnen niet verarmd, ook wanneer een hele wereld van zondaren de zijde van hun vijanden koos. Onstuimig en met leeuwengebrul stormden de Muzelmannen op hun vijanden los en deden het geschreeuw voor zich uitgaan: Dood of slavernij aan allen, die de Islam verwerpen! Van achter hadden de rossen aan de staarten van hun paarden koppen van verleidende slangen. Namen de volken de Islam aan, dan verleidde de duivel hen door gladde woorden: "Leef slechts naar de voorschriften van de profeten en u beërft het paradijs van zinnelijke lust. " De slang betovert niet alleen, maar zij wondt ook na de betovering en op haar beet volgt de dood; de dood lichamelijk en geestelijk, die niet alleen in zo vele landen, na hun bekering tot de Islam onmiddellijk is begonnen, maar ook op grote schaal de in de nieuwere tijd altijd nog jammerlijker wegwijnende Moslim-wereld, met zijn zicht, ter neerdaling in de onderwereld, afmaait. Leeuwenmoed en slangenkist, geweld in verleiding, beurtelings aangewend, ziedaar de middelen, waarmee het Mohammedanisme de zielen en lichamen voor de tijd en de eeuwigheid verderft. Hoeveel eeuwen had God reeds in het Oude Verbond de natiën van het Oosten, door het volk Israël, Zijn heil aangeboden en ze 600 jaren lang met het Evangelielicht bestraald, hetwelk zij ten slotte tot een smakeloos zout hebben vervalst! Eindelijk liet Hij hun een godsdienst, die het vlees behaagde, toebereiden en deze bracht hen de dood aan. Pas wanneer de grote zielenmoordenaar uit het midden van de mensheid verwijderd zal zijn, kan een deel van de volken en van de heidenen in het Oosten, waarbij het Evangelie ten tijde van het Nieuwe Verbond geen ingang vinden kon, door het levendmakende Evangelie vernieuwd worden.

Deze "stem" doelt op de gebeden van de heiligen in de strijdende Kerk, die blijkens het volgende vers het ontbinden begeert van de vier engelen aan de Eufraat. Het is de stem van de gemeente van de Heere, die haar vrijmoedigheid kent, om van de Voleinder, die haar kocht, te vragen wat zij nodig heeft, wetend dat Hij, in wiens handen de Vader alle dingen gesteld heeft, op Zijn tijd haar verzuchtingen hoort en op Zijn wijze haar wensen vervult. De engelen, die volgens 7: 1 de vier winden van de aarde hielden, waren goede; zij, die hier voorkomen, zijn het ook. Zij waren tot dusver aan de Eufraat gebonden, omdat Gods oneindige lankmoedigheid nog altijd de straf uitstellen en aan de zondige wereld de gelegenheid tot bekering geven wilde. Maar gereed is het oordeel sinds lange tijd geweest, bepaald voor al de vier hoeken van de wereld, voor de hele aarde. Dit toch wordt te kennen gegeven door het viertal van de engelen, het voltooide, geëindigde aanduidend. Zij zullen komen "van de Eufraat. " De Heere had van oudsher de zetel van Zijn oordelen over het land, ten westen van de Eufraat, aan de overzijde van die rivier. Van de hier wonende volken bediende God zich reeds ten tijde van Abraham, als gesels voor Kanaän en andere landen voor westelijk Azië. En ten allen tijde, zowel onder het Nieuwe als onder het Oude Verbond, waren zij als "scherpe scheermessen" in de hand van de Heere. Eerst de ASSYRIËRS, later de Babyloniërs, eindelijk de Perzen onder het Oude Verbond, later gedurende de achttien eeuwen van de Christelijke kerk de Volksverhuizers, toen de Mongolen en het laatst de Turken. Van tijd tot tijd ontbond de Heere deze gesels in het Oosten, van de andere zijde van de Eufraat, en liet hen tot straffe de natiën van het Westen vaker kwelen en dreigen. In deze zin duidt Jesaja de koning van Assyrië aan als een "scheermes" dat de Heere aan de andere zijde van de rivier gehuurd heeft. De Eufraat is overigens in de voorstelling bij Johannes slechts het beeld van de

verschijning van de geduchte ruitersbenden, waarvan de zesde bazuin melding maakt en die plaats wordt genoemd als berucht wegens de bezoeken, die menigmaal vandaar waren verschenen. O Heere! wanneer ik het indenk, hoe U uw gerichten heeft uitgezonden de wereld van morgenstond af, dan wordt mijn hart onderwezen om U de eer te geven door ootmoedige vrees van Uw heilige naam! Ja, grootmachtig Opperheer! wij buigen ons voor U neer in het stof en wij aanbidden U, die leeft en regeert in eeuwigheid!

Door deze vier engelen wordt meest van alle uitleggers verstaan de sekte van de Mohammedanen, die voornamelijk in vier volken bestaat, die alle de andere onder zich hebben gebracht, namelijk de Arabiërs, Saracenen, Tartaren en Turken, waarvan de Arabiërs en Saracenen van het jaar zeshonderd twintig af veel geweld tegen de Christenen en inzonderheid tegen het Roomse rijk in het Oosten en Westen hebben gebruikt, maar zijn daarna weer door de Christenen tot over de Eufraat gedreven, totdat over het jaar 1300, als het anti-christendom op het hoogste was en de rechtzinnige Christenen allermeeest werden verdrukt de Tartaren en Turken uit beide de Armenië, die tegen de Eufraat liggen, zijn doorgebroken en geheel Azië en Afrika hebben overlopen en ten onder gebracht en het Griekse of Oosterse rijk, waarvan Constantinopel de hoofdstad was, teniet gedaan. In deze krijgen is veel bloed vergoten en het schijnt, dat door deze krijgen de koningen, die hun macht aan het beest hadden gegeven, zoveel werk hadden gekregen, dat de rechtzinnige leraars in verscheidene landen daar intussen nieuwe kerken hebben opgericht, zonder dat zij door de vervolgingen van de anti-christ uitgeroeid konden worden, zoals in Frankrijk Engeland, Bohemen, Zwitserland en andere gewesten door Waldus, Wiclef, Johannes Hus, Hieronimus van Praag en meer anderen, is geschied, waarvan in de volgende Hoofdstukken meer geprofeteerd zal worden.

De Heere Jezus, de Hogepriester in de hemel, zittende ter rechterhand van de troon van de Majesteit, ten goede van Zijn uitverkorenen en alle macht over hemel en aarde als Koning ontvangen hebbende, ziet uit de hemel op Zijn Kerk, die zo bedorven was en neem de wan in Zijn hand, om Zijn dorsvloer te zuiveren en het kaf te verbranden en geeft daartoe bevel door een gezag en machthebbende stem, voortkomende uit de vier hoornen van het altaar, waardoor macht en sterkte te kennen gegeven wordt, die Hij op Zijn lijden en sterven ontvangen heeft. De vier engelen zijn in het algemeen de uitbreking van de oordelen aan alle kanten in de vier gewesten van de wereld, zoals Hoofdstuk 7: 1 ; of men kan daardoor verstaan de vierderlei volken, die onder het Turkse gebied ineengesmolten zijn, als Arabieren, Saracenen, Perzen en Tartaren, of de vier hoofdkoninkrijken, waarin het Turkse gebied onderscheiden is; als Azië, Aleppo, Damascus en Antiochië. Immers de uitkomst leidt ons als met de hand tot de Turk, wiens begin is Mohammed in wiens einde zal zijn onder de zesde schaal. Door hun leer de doodden zij de zielen en door hun vervolgingen van de ware gelovigen hebben zij miljoenen heiligen gedood. Hun leer is vergiftigend en betoverend door de uitwendigheden en door haar leugenachtige wonderen.

Er wordt hier gesproken van één stem (vs. 13) om de éénheid van het bevel, hoewel uit verschillende oorden gehoord. Het viertal wijst op de vier werelddelen; de stem is de stem van God, die gezegd wordt uit het altaar voort te komen, omdat wat geschiedt, plaats heeft om Christus (het gouden altaar) en op het geroep van de gelovigen, omdat er geen verandering in te wachten is door enige andere gebeden en omdat de boosheid van de mensen ook vooral bestaan zou in het verwerpen van dit altaar door mensenverdiensten en voorbeding (Jer. 17: 1). De vier engelen in vs. 15 zijn onderscheiden van die in Hoofdstuk 7: 1 Want die stonden vrij en deze zijn gebonden. Deze zijn kwade engelen en het "bij de grote rivier Eufraat" moet niet zinnebeeldig maar letterlijk worden opgevat. Het bevel zegt dan vrijlating tot uitvoering

van hun boze voornemens zelfs buiten de nabuurschap van de Eufraat. De goede engel ontbindt nu de 4 boze op de tijd door God bestemd en waarnaar zij verlangd hadden en waartoe zij bereid waren. Meteen verschijnt een machtig leger, grote verwoestingen aanrichtend, maar de mensen niet verbeterend. Van deze wordt beschreven 1) de veelheid, wel overeenkomend met het Mohammedanisme, naardien de Saracenen was bevolen te oorlogen, door schrik en geweld de ongehoorzamen te dwingen, waarop zij het paradijs mochten verwachten; 2) de verschrikkelijkheid van gedaante, getal en toerusting. Ontzettende schade wordt aangericht doordat zij aan alle zijden beschadigen (vs. 19), zoals gezien kan worden in de verwoestingen van de Mohammedanen overal en aan alle zijden met verdubbelde kracht. Nochtans is dit vruchteloos ter betering (vs. 20 en 21). Zij bleven geestelijk dood. De Roomse kerk heeft niet afgelaten van de aanroeping van de engelen en van de heiligen, noch van beeldendienst, noch van doodslagen, venijngeving, dieverijen, maar is voortgegaan in onreinheden en schelmstukken, met uitroeiing van Gods knechten, van Maria en andere heiligen en van beelden hulp verwachtend en zich zo tegen Gods oordelen verhardend.

Het is duidelijk, dat door de Turkse heerschappij een groot gedeelte van het Roomse rijk verdonkerd is en dat er velen van allerlei rang, die van de paus alleen afhingen, verwoest zijn geworden, waarvan de oorlog, die de heilige oorlog wordt genoemd, een bewijs is.

Men heeft niet te twifelen, of deze engelen waren Turken en met dit voelen stemmen meest alle uitleggers overeen. Er wordt gezegd dat zij vier zijn, omdat er vier principale huisgezinnen van de Turken waren. Want nadat zij een nederlaag hadden ontvangen van de Scythen en het paleis van Iconium hadden verloren en enige jaren hadden doorgebracht in roverijen, richtten zij zich weer op en deelden dat deel van Azië; onder hun voornaamste heren, dat zij in een korte tijd kregen van de Romeinen. De eerste was Carmanus Atisarius, de tweede Sarchanes, de derde Calames en Cerasius zijn zoon, de vierde Atman, zoals Gregoras zijn naam schrijft of Ottoma.

De spreekwijze in vs. 15, waar de orde omgekeerd voorkomt, is ontleend aan degenen, die door blakende en aanhoudende begeerte gedreven worden tot enige hun voorgestelde zaak, zodat het uur, waarop zij het wensten, niet aan hun verwachting voldoet, zij het uitstellen tot de naaste dag en bijaldien die dag hun verwachting teleurstelt, zij het verschuiven tot de naaste maand en straks tot het volgende jaar, zijn ongeduldig over het uitstel.

Duivels in vs. 20 zijn allerlei verdichte afgoden. Zo stelt Paulus (1 Kor. 10: 20) de ware God tegenover de "daimonia" zoals duivels, d. i. verdichte godheden. Ps. 96: 5 "alle goden van de Heidenen zijn "elilim. d. i. "valse goden" is door de LXX vertaald "daemonia".

Wij kunnen (uit vs. 20, 21) gemakkelijk opmerken, dat het tot een goddelijk en zalig leven niet genoeg is, dat men geen papist of Turk is, maar dat van een ieder van ons een oprecht geloof geëist wordt, dat ons in Gods geboden leert wandelen. Laat ons ook hier leren, hoe krachtig de boetvaardigheid is. Als u een afgodendienaar bent of geweest bent, wanhoop niet, keer u tot de Heere en beter u, als u weer in zonden valt, blijf er niet in liggen. Maar als u zich tot God niet wilt bekeren en de boze handel van de zonden niet wilt laten, denk niet, dat u van God enige genade zult verwerven; u zult in Uw zonden verloren gaan.

HOOFDSTUK 10

JOHANNES VERSLINDT EEN BOEK

C. Wij komen nu aan het derde deel van de Openbaring, het tweede van de gezichten, dat over de Kerk van het Westen handelt en over de geschiedenis van de ontwikkeling van deze Kerk, zoals die boven in Hoofdstuk 12: 18; 3: 22 de vier gemeenten te Thyatire, Sardus, Filadelfia en Laodicea symbolische voorstelling heeft gekregen, en tot aan het einde van de tijden van de kerkgeschiedenis leidt. Deze zullen dan door het duizendjarig rijk worden afgelost en lopen met het laatste in de eeuwigheid uit. Het is dus een zeer belangrijke afdeling, waarin wij staan. Ja, de nieuwe ontwikkeling, die onaangeroerd door het Mohammedanisme op de bodem, door de volksverhuizing toebereid, in Europa wordt volbracht, is van beslissende invloed voor het einde van het rijk van God. De afdeling heeft daarom rechtmatige aanspraak op een bijzondere inleiding, zoals die dan ook in het eerstvolgende 10e hoofdstuk wordt gegeven.

I. Vs. 1-7. Johannes ziet een sterke engel van de hemel neerkomen, die zijn voegen, die als vuurzuilen zijn, op de zee en de aarde zet en in zijn linkerhand een boekje houdt. Zoals al het doen en het weten van de engel dadelijk aanwijst, wordt in de periode van het rijk van God, die nu begint, over de laatste voltooiing gesproken. Omdat echter eerst nog een lange en invloedrijke tijdruimte moet verlopen, verzekert de engel nog uitdrukkelijk met een eed het zekere van de voltooiing aan het einde van die tijdruimte, zodat deze dus door geen nieuwe meer wordt achtervolgd.

1. En ik zag in het verder verloop van de mij getoonde gezichten een andere (van de zeven bazuin-engelen in Hoofdstuk 8: 2 wel te onderscheiden, daarentegen een en dezelfde persoon met die (Hoofdstuk 7: 2), die van de opgang van de zon opsteeg) sterke engel (Hoofdstuk 5: 1), die hoog boven alle geschapen verheven wezens was, afkomend van de hemel, die tot aanzegging van zijn latere verschijning (Hoofdstuk 18: 1; 19: 11 vv. Re 18. 1); 20: 1 en 11 vv.) bekleed was met een wolk, als zijn gewaad. En een regenboog was boven zijn hoofd uitgestrekt en zijn aangezicht, waarin zich de heerlijkheid afspiegelde van Hem, die hem als Zijn bode gezonden had, was schitterend als a) de zon (Hoofdstuk 1: 16) en zijn voeten waren als pilaren van vuur, die met onwankelbare vastheid en onweerstaanbare zwaarte zich neerzetten en zowel kunnen verpletteren als verbranden al wat hinderend in de weg treedt.

a) MATTHEUS. 17: 2

2. En hij had, om aan te tonen, dat nu een geheel nieuwe, afgesloten, maar in verhouding tot de hele inhoud van het hoofddeel van het boek (Hoofdstuk 5: 1 vv.) slechts korte periode in de geschiedenis van het rijk van god begint, in Zijn hand een boekje, dat geopend was, een kleine, open boekrol, waaraan geen zegels meer te openen waren; en Hij zette, toen Hij nu van de hemel afdalend in de zichtbare wereld kwam, zijn rechtersoet op de zee en de linker op de aarde. Hij nam op beide gelijkelijk post en nam van beide bezit, tot een getuigenis, dat ondanks de helse machten, die uit de zee en van de aarde zouden opstijgen (Hoofdstuk 13), Hij toch de alleen rechtmatige Heere over beide was en ook als zodanig volgens de invloed van Zijn boekje Zich betonen zou (Hoofdstuk 19: 19 vv.)

3. En hij riep, toen Hij Zijn voeten neerzette, met een grote ver klinkende stem, zoals een leeuw brult, als hij de sprong neemt om zich op zijn prooi te storten (Hos. 11: 10 Joël 3: 21 Amos 3: 8); en als hij geroepen had, spraken de zeven donderslagen, die van de zeven

Geesten van God uitgingen (Hoofdstuk 1: 4 en 4: 5), hun stemmen. Deze openbaarden van Gods zijde, door welke bijzondere daden de val van het dier uit de zee en van zijn profeet, die uit de aarde opsteeg, plaats hebben zou.

4. En toen de zeven donderslagen hun stemmen gesproken hadden, zo zou ik ze geschreven hebben. Ik nam mij voor die, volgens het bevel in Hoofdstuk 1: 11, ook letterlijk, omdat zij met duidelijke, verstaanbare woorden waren meegedeeld, neer te schrijven. En ik hoorde een stem uit de hemel, die tot mij zei: Verzegel en houd voor uzelf (Dan. 8: 26; 12: 4 en 9) hetgeen de zeven donderslagen gesproken hebben en schrijf dat niet, want zij zullen op hun tijd wel vanzelf openbaar worden aan degenen, wie zij als vervulling van Oud-Testamentische profetie aangaan, terwijl zij, voor wie u nu profeteren moet (vs. 11) er geen belang bij hebben.

Omdat de engel, die hier voorkomt, in vs. 6 bij de levende God zweert, heeft men gemeend, dat hier ongetwijfeld aan een geschapen engel moest worden gedacht en dus de majesteit en heerlijkheid, waarin hij optreedt en die een goddelijke is, hem slechts geleend zou zijn. Dit is echter ten onrechte, integendeel vinden wij hier geheel dezelfde toestand als Dan. 10: 4; 12: 13 Het is Christus de Heere, die hier in de gedaante van een engel verschijnt (vgl. Hoofdstuk 5: 2), om de zending, die Hij vervult en die Hij door geen andere engel kon laten verrichten. Want de verzekering, die gegeven moest worden, dat er voortaan geen tijd meer zijn zou, maar het geheim van God in de dagen van de stem van de zevenden zou worden volvoerd (vs. 6 v.), kan niet door een geschapen engel worden overgenomen. Zo iemand heeft toch niet dat inzicht in de diepte van de goddelijke raadsbesluiten, dat zijn autoriteit voor de gemeente op aarde onvoorwaardelijk zeker zou zijn (Hoofdstuk 5: 3. 1 Petrus 1: 12 Gal. 1: 8), waarbij nog komt, dat juist nu sprake is van de opheffing van de geldigheid van Gods woord in MATTHEUS. 24: 36 Mark. 13: 32 door Christus zelf teweeg kan worden (vs. 5-7) gebracht. Maar juist daarin, dat Christus zelf als engel verschijnt, ligt de grond, dat Hij niet bij Zichzelf kan zweren, maar zweren moet bij die, die Hem gezonden heeft tot openbaring van Zijn raadsbesluit, zoals Hij ook in de dagen van Zijn vlees de juiste verhouding tot de Vader steeds heeft bewaard (Joh. 20: 17) en eveneens de apostel (Rom. 15: 6) niet alleen van de Vader, maar ook van de God van onze Heere Jezus Christus spreekt. Eerst als wij over het wezen van deze sterke engel in het reine zijn, krijgt het lichten van de voeten als vuurpilaren op de zee en de aarde, dat onbetwistbaar in betrekking staat tot het dier uit de zee en het dier van de aarde, in Hoofdstuk 13: 1 vv. en 11 vv. en hun vooraf het vertreden en verbrand worden aangekondigd, de juiste betekenis. Wordt in 2 Thessalonicenzen. 2: 3 vv. gezegd: de dag van Christus komt niet, tenzij eerst de afval gekomen is en dat geopenbaard is de mens van de zonde, de zoon van het verderf enz. " dan is ook het omgekeerde juist: wordt nu deze mens van de zonde, de zoon van het verderf, te zijner tijd geopenbaard en maakt Christus aan hem een einde door de openbaring van Zijn toekomst, dan zal vervolgens geen tijd meer zijn, maar het geheim van God wordt nu ten volle volbracht. Door die houding verkrijgt dus de engel de juiste grond onder zijn voeten, waarop hij vervolgens staande zijn band tot een eed ten hemel kan opheffen. En evenals nu het leeuwengebrul van Zijn stem de vervulling aankondigt van de voorspelling in Jer. 25: 30 vv., zou zijn de zeven donderslagen, die gelijktijdig hun stemmen doen horen, een symboliseren van hetgeen Paulus op de straks aangehaalde plaats zegt over de boze: "de Heere zal hem verderven met van de geest van Zijn mond (vgl. Jes. 11: 4 Zij geven de vreselijke werkingen van de goddelijke almacht, waardoor het ombrengen geschiedt, nader aan, terwijl de profeten van het Oude Testament slechts in beelden en gelijkenissen daarvan hebben gesproken, wier hiërogliefenschrift zij wel in currentscript wisten over te zetten (1 Petr. 1: 10 v.), de ziener van het Nieuwe Testament daarentegen zou, nadat hij de donderslagen had vernomen, zo'n omzetting hebben kunnen bewerken, maar hij moet het niet doen, omdat het niet tot zaligheid nodig is. In de tijd namelijk, dit de Heere de

boze ombrengt, zijn er geen knechten van God en Christus uit degenen, voor wie Johannes volgens vs. 11 moet profeteren, op aarde meer aanwezig. Het dier uit de zee en het dier van de aarde hebben in de grote benauwdheid, die zij hebben teweeg gebracht (Hoofdstuk 13: 7 en 15), hen allen omgebracht, hun zielen zijn in de hemel geborgen; het is dus alleen nodig de stem, die over hun voorlopige zaligheid gehoord wordt, neer te schrijven. (Hoofdstuk 14: 13). Daarentegen zal op die tijd de Zionsgemeente, waarvan in Hoofdstuk 14 vv. sprake is, als dat volk van God aanwezig zijn, waarom de laatste beslissende strijd gestreden wordt. Bij de heilige stad, die de Heere Zich volgens Ezechiël 40 48 zal hebben gesticht, heeft dan het ombrengen plaats van de boze, of het treden van de grote wijnpersbak van de toorn van God (Hoofdstuk 14: 19; 19: 15 en dan zullen de oren van degenen, die de stad bewonen, de donderslagen zelf vernemen. Zij zijn het Hedad (Jer. 25: 30), dat de druiventreder ter ere van zijn arbeid wordt, gezongen en de machtige indruk van dit grootse Hedad zal daardoor niet worden verzwakt, dat men het reeds lang te voren geschreven kan lezen, maar dit grote siddering en vrees, zoals ook eens bij Hizkia plaats had (Jes. 37: 3 en 14 vv.), zullen de burgers te Jeruzalem opeens de donder van het gericht vernemen over hem, die zich waagt aan de jonkvrouw, de dochter van Sion (Ezechiël. 38: 14 vv.) en dat zal de vreselijkste en verhevenste muziek tevens zijn, die ooit over de aarde geklonken heeft.

Hij denkt nog aan het Verbond van Zijn genade; Hij verschijnt met het teken van Zijn wederkerende barmhartigheid; Hij doodt wel, maar maakt ook levend; Hij wondt wel, maar geneest ook. Deze regenboog spreekt alleen tot Zijn kinderen, ook al staat de wolk daar evenzeer voor hen als voor de kinderen van de wereld. Zijn onze zonden vele, bij God is te meerder genade; Hij is de goede Herder, die het leven geeft aan Zijn schapen en Hij spreekt Zijn Kerk toe in het vriendelijk teken van de regenboog. Hij zal Zijn uitverkorenen bewaren in de verzoeken en zij zullen in Zijn oordelen niet omkomen met de ongehoorzame kinderen van de wereld, maar juichen in de God van hun heil! Hij is de deelgenoot van de heerlijkheid van de Vader, die de Kerk van Zijn Zoon vermaant tot bekering, zeggende: "Hoedt u voor Zijn aangezicht en wees van Zijn stem gehoorzaam en verbitter Hem niet; want Hij zal jullie overtredingen niet vergeven, want Mijn naam is in het binnenste van Hem. Maar als u Zijn stem naarstig gehoorzaamt en doet al wat Ik spreken zal, dan zal ik de vijand van uw vijanden en de tegenstander van uw tegenstanders zijn. De heerlijkheid van Jezus Christus openbaart zich daarin, dat Hij Zijn oordelen voltrekt over de tegen Hem vijandige wereld, maar het oordeel over Zijn Kerk zo uitoefent, dat deze daarna genade van Hem ontvangt, want Zijn heerlijkheid en heiligheid blijken het helderst uit in de vergeving van de zonden "Ik zal", zo spreekt Hij, "de hittigheid van Mijn toorn niet uitvoeren; Ik zal niet terugkeren om Efraïm te verderven; want Ik ben God en geen mens, de Heilige in het midden van u. " Hij staat onwankelbaar vast als een zuil; waar Hij Zijn voeten zet, kan niets Zijn onoverwinnelijke kracht weerstaan en hetgeen Hij met de "wolk" heeft bedreigd, dat voert Hij uit met het verterend "vuur" van Zijn rechtvaardigheid. Het vroeger vermelde boek behelsde de oordelen over de wereld; dit "boekje" handelt over de lotgevallen van de Kerk; het andere was een boek, aan beide zijden beschreven, omdat de zonden en straffen van de wereld, wegens haar menigte en zwaarte, veel meer plaats beslaan dan die van de Kerk, die daarom in een boekje opgetekend kunnen worden. Het andere boek was verzegeld; niemand kon het openen dan Christus en Hij opende het, nadat Johannes er over had geweend, dat niemand het openen en inzien kon; het schilderde de zegepraal van de Kerk over de wereld; dit boekje daarentegen is geopend; het vermeldt de rampen van de Kerk, haar verleiding door de wereld. Haar verleiding! Hoe zou een zo diep gezonken Kerk waardig Zijn de overwinning over de wereld te behalen? Draagt zij de schuld niet, de ontwikkeling van het Godsplan te hebben tegengewerkt, schoon zij dat kende door de mond van de dienaren van de Heere, de profeten? Hoe? Volkomen heil voor halve trouw? De Kerk moet ter harer beschaming zich gedurig deze

vragen voorleggen. Haar hoop kent geen gevaarlijker klip dan de bewustheid van haar onheiligheid. Met Zijn rechtersvoet, die als een vuurzuil is, treedt de Heere Jezus op de golvende zee van de volkeren van de aarde, want de eigenlijke zee is niet in opstand tegen God en Zijn Rijk, maar de mensen. Dit treden op haar is een teken, dat Hij de Heere, de Gebieder, de Gezaghebber van het mensdom is. Waar deze verbrijzelende voeten neergezet worden, daar moet opstand zijn; zij vertreden de weerspanningen. Bij Daniël verschijnt MICHAËL, als staande op het water van de Tigris, ten teken, dat Hij macht heeft over de heidenwereld; de Psalmist zegt: "u heeft alles onder Zijn voeten gesteld", waardoor wordt aangeduid, dat de Vader alles aan de heerschappij van Zijn Zoon heeft onderworpen. De zee wordt genoemd voor de aarde, waarop Hij slechts de linkervoet plaatst, omdat de wereldheerschappij, die krijg voert tegen God, uitgaat van de zee der volkeren, terwijl de godslasterlijke zich noemende wijsheid uit de aarde voortkomt. Hij, die eens aan het kruis met luide stem geroepen heeft "Het is volbracht", kondigt nu met grote stem, als van een leeuw, aan dat, zoals Hij Zijn verlossingswerk eenmaal aan het hout van de schande heeft volbracht, Hij ook de eindelijke zegepraal van de Kerk en de ondergang van de wereld volbrengen zal. Deze ontzettende roepstem van Jezus Christus geldt de onstuimige zee van de volken, waaruit het eerste dier opstijgt, zijnde de God vijandige wereldheerschappij; zij geldt ook de aarde, waaruit het tweede voortkomt, dat is de aardse wijsheid, die zich tegen God verheft. "De Heere", zo zegt de profeet "de Heere zal uit Sion brullen en uit Jeruzalem Zijn stem geven, dat hemel en aarde beven zullen, maar de Heere zal de toevlucht van Zijn volk en de sterkte van de kinderen van Israël zijn. " Ook bij Hosea, Jeremia en Amos komen dergelijke uitdrukkingen voor. Donder is altijd een teken van de losbarstende oordelen van de Heere. Wat de stem van de Heere zegt in de donder, wordt door de Psalmist vermeld. Is die stem vreselijk voor de vijanden van God, bemoedigend is zij voor de Kerk, waaraan zij kracht en vrede belooft. Zo geschiedde er ook een donderslag, toen de Heere Jezus gedurende Zijn vernedering bad: "Vader, verheerlijk Uw Naam! " en Hij zelf zei daarop. "Nu is het oordeel van deze wereld; nu zal de overste van deze wereld buiten geworpen worden. " En inderdaad door het oordeel over de wereld, die in het boze ligt, wordt ook de Naam van de Heere verheerlijkt, tevens met die van Zijn Vader, die in de hemel is.

Het meten onderstelt het afbakenen, begrenzen. Er komt een tijd, dat in Jeruzalem een heilig volk woont, als wanneer de stad niet gemeten mag worden, maar open ligt vanwege de veelheid van de inwoners, terwijl de Heere voorhaar zal zijn als een vurige muur rondom en Hij zal zijn tot heerlijkheid in haar midden (Zach. 2: 2-5). Die tijd is er niet onder de zesde bazuin. Het is dan de tijd van het meten van de tempel, dat is: van de afbakening van de grenzen van de gemeente. Wat binnen in haar is, zal de Heere een heiligheid (Hem gewijd) zijn en niet uitgerukt worden. In die zin komt het meten voor in Jesaja 31: 5-9 met betrekking tot de aardse stad Jeruzalem. Van een gemeente van enkel gelovigen is daarom toch nog niet de rede; deze is niet daar voor het Nieuwe Jeruzalem. Maar hier is wel bedoeld een gemeente, die waarlijk, naar aardse maatstaf (de rietstok) beoordeeld, een tempel heten kan. Het werk van deze getuigen is duidelijk aangegeven; deze zijn de twee olijfbomen, bedoeld in Zacharia 4 Bij de terugkeer uit de Babylonische gevangenschap werd de tempel onder de vorst Zerubabel gebouwd, terwijl de profeten Haggai en Zacharia het volk door het woord van hun profetie bemoedigden. In die zin konden deze twee profeten twee olijfbomen genoemd worden, die de levensolie van de Geest toevoerden aan de kandelaar van de tempel dat is: aan de verdroogde gemeente van God. Omdat nu echter in de Openbaring de engel uitdrukkelijk zegt, dat de twee getuigen onder de zesde bazuin de olijfbomen en kandelaars zijn, door Zacharia bedoeld, zo blijkt daaruit duidelijk, dat het bouwen van de tempel onder Haggai en Zacharia en hun werkzaamheid, geen volkomen vervulling van deze profetie was, maar slechts een type van de latere en hele vervulling onder de zesde bazuin. Dan zal inderdaad de

luchter van God weer met olie worden vervuld, zodat Gods knechten tot het bouwen van de tempel bekwaam gemaakt worden, daarbij ondersteund door de twee getuigen. Mij dunkt, de heen wijzing naar Zacharia 4 verheft het boven alle twijfel, dat het werk van deze getuigen geen ander doel heeft, dan juist het verzekeren en doen gelukken van de tempelbouw. De inwendige zijde van dit werk is: dat de Geest van God weer de gemeente zal vervullen; van die geest gescheiden is Gods volk een volk van doodsbeenderen (Ezechiël. 37). Dit dodenleger kan alleen tot een levende Godstempel worden door de Geest; op de adem van de profetie verzamelen zich de doodsbeenderen, ze worden met vlees en huid bekleed en de Geest spireert van de vier winden en doet ze herleven. Deze profetie van Ezechiël is en wordt bij elke geestelijke opwekking meer en meer vervuld, totdat zij geheel vervuld zal zijn aan het huis van Israël, dat is: aan de tien stammen en Juda, die, weer verzameld in hun land, eenmaal de volle verwezenlijking van deze belofte van God zullen ondervinden.

Sommigen verstaan hierdoor het boek van de voorzienigheid van God, dat te voren met zegels was verzegeld, dat nu open is, in de hand van Christus, omdat niemand in hemel en op aarde het kon openen, dan het Lam, dat geslacht was, zoals getuigd is (Hoofdstuk 5: 3). Dat daarom hier een "boekje" genoemd wordt, omdat een groot deel daarvan van te voren geopenbaard was en dat: nu nog maar een deel overig was, dat geopenbaard moest worden. Anderen nemen het voor het boek van het Evangelie, dat in de tijd, dat de antichrist op zijn hoogst was, als een besloten boek voor de gemeente is geweest, maar van deze tijd aan, dat de Turken tegen de Christenheid zijn ingebroken, zoals in het voorgaande hoofdstuk is aangetekend, is het weer door enige bijzondere mannen van God meer en meer van de gemeente geopend en duidelijker voorgesteld.

God heeft niet gewild, dat men die zaken voorheen weten zou, maar alleen, dat er zeven opmerkelijke zaken zouden geschieden, die in de Openbaring niet zijn vertoond en verklaard. Als iemand leefde na de vervulling van die donderslagen en hij had dan een volmaakte kennis van de hele openbaring en van alle geschiede zaken in en over de Kerk, die zou later daaruit kunnen zeggen, dat is de eerste donderslag; daarna is de tweede gehoord en die betekent dat. Maar daar buiten dat iets zekers van te stellen, zou een verwaandheid zijn. Het is het veiligst van de verzegelde donderslagen te zwijgen, totdat God ze ons zal openbaren.

Ter verklaring van "zee en aarde" in vs. 2 dienen vooral de woorden, die men leest in Ps. 65: 7 en 8 Door zeeën wordt verstaan een samenvloed van volken (vgl. Ps. 89: 10). De spreekwijze in vs. 3 "zoals een leeuw brult" is wel ontleend aan Jesaja 21: 8 "En hij riep een leeuw", waar ik zeker denk met Aber Ezra, dat de zin is "hij riep zoals een leeuw." Bedoeld is, dat die engel een grote en verschrikkelijke stem heeft voortgebracht. Wat onder "donderslagen" moet worden verstaan, schijnt Coccejus wel begrepen te hebben, als hij schrijft, dat door de donderslagen verstaan moeten worden onverwachte zaken, die zouden voorvallen als bliksems en donderslagen, die de hele wereld met gedreun en geluid vervulden. Alle uitwerkselen van de goddelijke majesteit en gerechtigheid op aarde, die een groot gedruis in de wereld maken, aller aandacht verwekken, ieder de mond vol doen hebben, en door het gerucht overal verspreid worden, worden naar de stijl van het heiligdom donderslagen genoemd. Onder die zeven worden bedoeld de krijgstochten van de kruisvaarders met zeer grote beweging en gedruis ondernomen, om het Heilige land te verlossen uit de macht van de Turken.

Het geopende boekje behelst de zaligende evangelieleer en bevat weinig hoofdstukken, in vergelijking van de menselijke overleveringen van het pausdom. Christus heeft het in Zijn hand, omdat dit woord van Hem is voortgegaan en Hij het tegen alle geweld van de hel

beschermt en omdat Hij het, na de paapse duisternis, Zich aan de wereld openbarend, dit woord zou meebrengen en aan allen aanbieden om het te horen, te lezen en te verstaan. De zeven donderslagen zijn zinnebeelden van de oordelen, die, Christus, Zijn gunst aan Zijn gemeente willend bewijzen, achtereenvolgens over Zijn en haar vijanden zal uitstorten, die naarmate de langdurige ongerechtigheid vol genoeg zullen zijn en daarom zeven in getal voorkomen. Bij God zijn ook vrienden en knechten, die Hij tot grote diensten willend gebruiken, als in Zijn kabinet neemt en begenadigt met openbaring van zaken, die men noch mag noch kan wereldkundig maken (2 Kor. 12: 4).

Dit zegt ons, dat de leraren in grote afhankelijkheid van de Heere moeten leven, niet alleen tot verkrijging van licht, maar ook tot het mededelen. Het is geen gering gedeelte van hun wijsheid, dat zij niet maar prediken wat zij weten, maar ook wat stichtelijk, welvoeglijk en voordelig is om voortgebracht te worden. Het is niet volstrekt noodzakelijk, dat wij dit gebod van verzegelen voor een altijddurende verzegeling houden, het kan voor een tijdelijke verzegeling worden gehouden, totdat andere gezichten beschreven zouden worden.

5. En de Engel, die ik op de zo-even medegedeelde wijze zag staan op de zee en op de aarde, hief Zijn rechterhand op naar de hemel. (Deut. 32: 40. Ezechiël. 20: 5 v.).

a) Dan. 12: 7

6. En Hij zwoer bij Die, die leeft in alle eeuwigheid, die alle perioden van de toekomst aan deze en aan geen zijde omvat en de Vader in de hemelen is, die de hemel door het Woord (Joh. 1: 3) geschapen heeft en hetgeen daarin is en de aarde en hetgeen daarin (liever "daarop is en de zee en hetgeen daarin is en die nu als Schepper en Heere van al het geschapene (Hoofdstuk 5: 13) ook de macht bezit, om aan deze wereld een einde te maken, om door Hem, in wie Hij het bepaald heeft (Hand. 17: 31) een nieuwe wereld in de plaats te stellen (Hoofdstuk 21: 1). En hetgeen Hij zwoer was, a) dat er na dit keerpunt in de geschiedenis van het godsrijk geen tijd meer zijn zal. De wereldperiode, nu ingetreden, zou niet meer als de vorige wijzen op een nieuwe, die volgen zou, maar zonder einde zijn.

a) Openbaring 11: 15

7. Maar als hetgeen in het boekje (vs. 2) geschreven staat, en zoals dat in Hoofdstuk 11: 1-14 wordt gevonden, geschieden zal, in de dagen van de stem van de zevende engel, wanneer hij (Hoofdstuk 11: 15) bazuinen zal en dan alleen zal worden volbracht wat volgens Hoofdstuk 11: 15-19 de inhoud van de zevende bazuin is (Hoofdstuk 12: 1-19: 21), zo zal de verborgenheid van God van de laatste toekomst van Zijn rijk, vooral voor Israël (Hoofdstuk 20: 1-10), maar vervolgens ook voor alle gelovigen uit de heidenen (Hoofdstuk 20: 11-22: 5) vervuld worden. En het zal zijn, zoals Hij zodanig een openbaring van Zijn rijk en heerlijkheid als blijde boodschap, Zijn dienstknechten de profeten reeds in het Oude Testament verkondigd heeft. De zeven schalen van de toorn in Hoofdstuk 15 en 16 zijn dus geen vertraging, waartoe de zevende bazuin in dezelfde verhouding zou staan, als het zevende zegel (Hoofdstuk 8: 1) tot de vertraging van de zeven bazuinen geworden is, maar in de dagen van de stem van de zevende bazuin-engel ingesloten.

Zette in vs. 2 de engel zijn rechterschoet op de zee en de linker op de aarde, waarbij van het standpunt van de ziener op Patmos alleen aan de Middellandse zee aan de ene zijde en het vaste land in Klein-Azië kan worden gedacht, dat is het oord, waarheen Hij bij Zijn eed ziet, het Heilige land met Jeruzalem. De "verborgenheid van God, die vervuld zou worden, ziet

dan ook inderdaad in de eerste plaats op Israël zoals uit de juiste verklaring van de volgende gezichten zal blijken. De wereld van de heidenen, die bij het aanbrengen van de tijd van de volmaking vooral in aanmerking komt, is die van ons werelddeel Europa, waarheen zich ook de rechterhand van de engel, die zich tot het zweren verheft, wendt. De linkervoet staat op Azië, dat is het toneel van de geschiedenis van het rijk van God in dit deel van de gezichten van de Openbaring geweest. Maar van daar gaat het nu verder naar het Westen en daar zal dan volgens die eed de geschiedenis van de Kerk, die hier moet worden gesticht, die geschiedenis de inhoud uitmaakt van het kleine boekje, zo'n einde hebben, dat Israël, het oorspronkelijke volk van het koninkrijk, weer op de voorgrond van het Godsrijk treedt; want alleen zo kan de verborgenheid van God worden vervuld. De vorm, die in onze tegenwoordige tijd de burgerlijke en kerkelijke toestanden aannemen, wijst ook zeer beslist op een grote catastrofe en dringt ons met geweld de vraag op: "Wat moet er van worden, als de afval van de Kerk, onder de Christenen van Europa reeds begonnen, zich nog verder langs die weg ontwikkelt, dat een groot gedeelte van de mensen Christus verwerpt en openlijk het moderne heidendom belijdt, ja, als in de Kerk zelf de ideale Christus in de plaats van de historische en het zogenoemde gemeente-bewustzijn in de plaats van de normatieve autoriteit van de Heilige Schrift wordt gesteld? Zal die afval zo zeer toenemen, dat die onmiddellijk in de laatste grote afval overgaat en ten slotte de verschijning van de persoonlijke antichrist bewerkt? Of zal de Kerk, zoals die vroeger van de volken van de Oudheid tot die van de Middeleeuwen is overgegaan, haar weg weer voortzetten en bij die volken zich een nieuwe heerschappij stichten, die de zending onder de heidenen nu reeds gedeeltelijk voor het rijk van God heeft gewonnen? Of zal hier te lande door gebeurtenissen, die de Heere voor Zijn wijsheid heeft voorbehouden, een terugkeren plaats hebben, zodat de Christenen in onze geciviliseerde Staten iets beters gaan zoeken en tot de verlaten wegen van de zaligheid, in Christus Jezus alleen, terugkeren? Van deze drie mogelijkheden zijn de beide eerste door het profetische woord van de Schrift bepaald ontkend, want de persoonlijke antichrist komt niet, voordat het geheim, waarvan Paulus in Rom. 11: 25, 27 spreekt, vervuld is; naar de eed van de engel op onze plaats zal er echter geen tijd meer zijn, zal geen nieuwe fase van ontwikkeling in de geschiedenis van de Kerk meer komen, zodat weer een nieuwe volkenwereld tot drager van het rijk van God zou worden verkoren, maar met het einde van deze tijdkring zal de vervulling van de verborgenheid van God dadelijk beginnen en daartoe behoort dan volgens de zo-even aangehaalde plaats uit de brief aan de Romeinen als allereerste stuk de bekering van Israël tot Christus en zijn wederinenting in de Olijfboom. Deze daad van de Heere, die Hij als de sterke Engel van de hemel met een eed van Zijn rechterhand hier aankondigt, die wij dan ook in Hoofdstuk 11: 11 v. volvoerd zien worden, terwijl die in Hoofdstuk 12: 7, 12 mogelijk wordt gemaakt en van Hoofdstuk 12: 13-22: 5 in haar gevolgen zich ontwikkelt; is de weg, zoals de laatste van de bovengenoemde drie mogelijkheden zich aan een deel van de Christenen verwezenlijkt. Dan wordt namelijk Paulus' woord in Rom. 11: 13 vervuld: "Als hun verwerping is de verzoening van de wereld, wat zal de aanneming wezen anders dan het leven uit de doden" voor hen, die een prooi van de dood waren geworden? (vgl. Hoofdstuk 11: 13). Er zijn oneindig veel verklaringen van ons profetisch boek en juist dat er zo vele en van zo velerlei aard zijn heeft het boek zelf in diskrediet gebracht en elke nieuwe verklaring vindt bij de lezers enkel degenen, die het recht tot twijfelen op de voorgrond plaatsen en een handtastelijk bewijs voor de juistheid eisen. Nu, lang zal het niet meer duren voordat dit bewijs gegeven wordt ten gunste van de door ons gegeven verklaring. Ten eerste moet echter het vertrouwen reeds worden gewekt daardoor, dat zo dit zo belangrijke hoofdstuk van de brief aan de Romeinen in zijn hele betekenis duidelijk wordt en wellicht dienen de volgende uiteenzettingen om het vertrouwen nog meer te bevestigen.

Even nadrukkelijk als de engel verzekert, dat na de periode van de geschiedenis van de Kerk in Hoofdstuk 11 geen nieuwe meer ligt, maar de dagen van de zevende bazuin, die in Hoofdstuk 11: 15 aanvangen, de voltooiing zullen aanbrengen, even nauwkeurig zijn nu ook meteen in het begin, nog voor de periode zelf de dagen geteld en tot bepaalde afmetingen van tijd teruggebracht, om alle vertraging van het begin aan af te snijden. De tijdsbepalingen, die wij in het volgende vinden, worden verdeeld in twee opgaven, waarvan elke zich weer in twee vormen splitst:

a) tweeënveertig maanden

1) Zal de heilige stad vertreden worden door de heidenen (Hoofdstuk 11: 2).

2) Duurt het met het dier uit de zee (Hoofdstuk 13: 5).

b) duizend tweehonderdzestig dagen

1) Voorspellen de twee getuigen (Hoofdstuk 11: 3).

2) Wordt de vrouw in de woestijn gevoed (Hoofdstuk 12: 6)

a) drie en een halve dag

Liggen de lijken van de twee getuigen op de straat van de grote stad (Hoofdstuk 11: 9, 11).

b) een tijd en een halve tijd.

Wordt de vrouw voor het aangezicht van de slang gevoed (Hoofdstuk 12: 14).

Wat nu de beide aanwijzingen onder No. 1 aangaat, ligt hier, evenals bij MATTHEUS. 24: 36 en 44 is uiteengezet, de profetische tijdrekening ten grondslag, volgens welke 42 maanden = 42×30 jaren en ook de 1260 dagen = 1260 jaren zijn. Vaak genoeg worden in de symboliek van de Heilige Schrift ook elders jaren voor dagen (Ezechiël. 4: 4 v. Luk. 18: 32), of omgekeerd dagen voor jaren (Num. 14: 33 v.) voorgesteld, als voor dat geval, waarover hier sprake is, de overeenstemming van het getal met een ander overeenkomstig geval moet worden vastgehouden; maar de jaren of dagen, die in het laatste genoemd worden, voor het eerste een te lange of een te korte tijdruimte zouden zijn. Is nu in Hoofdstuk 11: 2 van een vertreden worden van de heilige stad door de heidenen 42 maanden lang sprake, dan is dat duidelijk een weer opvatten van de voorspelling van Christus in Luk. 21: 24 : "Jeruzalem zal van de heidenen vertreden worden, totdat de tijd van de heidenen zal vervuld zijn" en wel een weder opvatten met het doel om beide uit het onbepaalde van de tijdruimte, waarin de voorspelling daar nog is gelaten, weg te nemen, en het volgens de eed van de engel, dat voortaan geen tijd meer zijn zal, maar alles tot bepaalde afmetingen zal worden teruggebracht, tijdelijk te begrenzen. Dan zal bijgevolg het voorzeggen van de twee getuigen in Hoofdstuk 11: 3, als het op 1260 dagen berekend wordt, niets anders zijn dan een nadere bepaling van hetgeen de Heere onder de "tijden van de heidenen" heeft verstaan, namelijk de hun geschonken tijd van genade, gedurende welke het rijk van God, dat van de Joden is genomen, de heidenen is gegeven en inderdaad is met 1260 dagen nauwkeurig dezelfde tijdruimte genoemd, als met 42 maanden, de maand door elkaar op 30 gerekend. Het is gemakkelijk te begrijpen, waarom niet voor beide zaken, voor het vertreden worden van Jeruzalem, zowel als voor het voorspellen van de twee getuigen, hoewel die dezelfde tijdruimte innemen, ook

dezelfde uitdrukking tot begrenzing ervan is gebruikt; want er bestaat ondanks de uitwendige gelijkheid van de lengte van de tijd toch inwendig een tweevoudig onderscheid in zoverre als het vertreden worden van Jeruzalem voor een tijd kan zijn afgebroken, en als een treurige zaak is, terwijl daarentegen het voorspellen van de twee getuigen zonder tussenpoos voortduurt en als iets goeds, iets heilrijks in aanmerking komt. Voor het laatste was slechts een opgaaf van tijd, in dagen uitgedrukt, gepast, voor het eerste een, die maanden noemt. Men heeft toch in het Hebreeuws de uitdrukking "dagelijks", om iets, dat onafgebroken voortgaat aan te duiden (Ps. 7: 12; 25: 5; 86: 3, zoals wij zeggen "dag aan dag" en evenals de dagen door de zon worden bepaald, het beeld van genade en zegen; zo de maanden door de maan, het gesternte van de nacht en het symbool van veranderlijkheid en misleiding (Gen. 1: 16 Mal. 4: 2 Jes. 47: 13). Nu wij het 9de Hoofdstuk achter ons hebben, hoeven wij ook niet meer te raden van welk tijdstip wij de 42 maanden en 1260 dagen, of de 1260 jaren in Hoofdstuk 14: 2 en 3 moeten rekenen. Daar troffen wij het eerste wee aan, de eerste vorm van het anti-christelijke in het optreden van het Mohammedanisme, dat niet maar een nieuwe, bij het Christendom achterstaande godsdienst is maar een verloochening van Christus en een verdringen daarvan uit het gebied, dat daaraan reeds toebehoort (Filippenzen 2: 10 v. 1 Joh. 2: 22 v., dus een aanmatigend zelf verheffen boven het Christendom. Met dit eerste bepaald geformuleerde en praktisch doorgezet antichristendom is ook voor hen, die zich door de duivel uit zijn bewind op aarde niet feitelijk kan laten verdringen, zonder vooraf de tijd te bepalen, voor hoelang aan de duisternis macht zal zijn gegeven, het tijdstip gekomen, dat hij de voorspelling, in Luk. 21: 24 nog onbepaald gelaten, afbakenen moet wat de tijd aangaat, evenals reeds in de dagen van Zijn vlees, toen Hij van Zijn overlevering in de handen van de vijanden en van Zijn kruisdood sprak, Hij tevens bepaalde, wanneer Hij weer zou opstaan. Kan nu ook geschiedkundig worden aangewezen, dat in werkelijkheid een eigenlijk vertreden van Jeruzalem door de Heidenen eerst met de inname van de stad door de kalif Omar in het jaar 637 na Christus begonnen is, alsmede, dat omstreeks dezelfde tijd het eerste begin is gemaakt met de bekering van de Duitse landen tot het Christendom, dan moeten wij de tijdruimte van de 42 maanden of 1260 dagen zoeken in de jaren 637-1897. Zij, die zo'n uitkomst van het onderzoek van de Schrift niet kunnen verstaan, zijn daarentegen genoodzaakt uit de profetie in Hoofdstuk 11: 2-3 een zin voort te brengen, die alle profetie van het Oude Testament geheel weerspreekt, alsof de kerkelijke antichrist met zijn legerschaar ook van de heilige stad Jeruzalem voor 42 maanden in de gewone zin of gedurende 3 jaar bezit zou nemen en daar de twee getuigen, die even zo lang profeteren, ten slotte doden. Zij moeten verder met de vroegere profetie van Christus in Luk. 21: 24 zeer willekeurig omspringen, als zou daar niet worden gezegd, wat toch duidelijk daarmee gezegd wordt, dat Jeruzalem zo lang vertreden zal worden, als de tijden van de Heidenen duren. Eindelijk moeten zij de beide tijdsbepalingen onder I geheel gelijkstellen met de tweede onder II, zonder ook maar de minste grond te kunnen aangeven voor zo'n afwisseling in de uitdrukkingen, die er alleen toe kan dienen, om in verwarring te brengen, vooral als men het gezegde in Hoofdstuk 12: 14 voor hetzelfde verklaart met hetgeen reeds in Hoofdstuk 12: 6 is verkondigd en nu vervolgens een meer onbepaalde tijdsbepaling verkrijgt, waar van te voren reeds een, die zeer bepaald klonk, was gesteld. Nee, niet aan de 1260 dagen in Hoofdstuk 12: 6 zijn de "een tijd en twee tijden en een halve tijd" gelijk; zij staan slechts in een zekere verwantschap met de "drie dagen en een halve" in Hoofdstuk 11: 9 en 11, zonder daarom ermee één te zijn. Beide bepalingen, zoals wij die onder II tegen over elkaar hebben geplaatst, hebben namelijk, zoals wij ons later zullen overtuigen (vgl. het opgemerkte bij Jer. 30: 17 en 31: 37), op twee verschillende tijdruimten betrekking. Die 3 dagen of jaren karakteriseren de heerschappij van de anti-christelijke tijdgeest, die zeker iets verkeerd is, maar tegelijk iets, dan onafgebroken voortduurt (van maanden in profetische zin kon hier buitendien geen sprake zijn, omdat reeds een maand als 30 jaar is en er dus van een betrekkelijk klein gedeelte

van het geheel sprake is; daarom moest de tijdsbepaling als die juist zou zijn, in dagen worden uitgedrukt). Deze 3 tijden of jaren daarentegen zien op de heerschappij van de persoonlijke antichrist en was daar de tijdsbepaling door Dan. 7: 25 reeds op een wijze geformuleerd, die woordelijk moest blijven, om dadelijk als dezelfde, die reeds de profeet van het Oude Testament had gegeven, te worden erkend en de schijn te vermijden, alsof hier een nieuwe profetie werd gevonden. Wat de 42 maanden in Hoofdstuk 13: 5 aangaat, verlopen deze noch met dezelfde tijdruimte in Hoofdstuk 11: 2, noch met de 1260 dagen in Hoofdstuk 11: 3 en 12: 6 gelijktijdig, maar maken op zichzelf een bijzondere afdeling uit, die slechts gedeeltelijk binnen de andere ligt, daar die later begint en dienvolgens ook later ophoudt, zoals die dan ook daar wordt ingevoerd, waar het gezicht van de vrouw in Hoofdstuk 12 die andere tijdruimte reeds ten einde heeft gebracht en met de uitdrukking (12: 17): "en de draak vergrimde op de vrouw en ging heen om krijg te voeren tegen de overigen van haar zaad" iets later heeft voorbereid. Wij zullen over deze 42 maanden ter plaatse zelf handelen, hier nog alleen ten opzichte van de andere in Hoofdstuk 11: 2, om een bedenking uit de weg te ruimen, die er tegenover de bovenstaande berekening van de 1260 jaren voor de tijd van 637 1897 na Christus zou kunnen gemaakt worden een korte opmerking! Hoe, zo zou men kunnen vragen, moet dan voor de tijd van Israël's straf, de tijd van meer dan 5 ½ eeuw, die voor de verovering van Jeruzalem door de Mohammedanen ligt, als niets worden gerekend, terwijl die toch meer dan achtmaal zo lang is als die van de Babylonische ballingschap en die tijd, die na die verovering komt, moest worden afgemeten? Wij moeten daarop antwoorden, juist dat verzekert de engel met zijn eed: tot hiertoe is het een onbepaalde tijd geweest, die niet verder in berekening kwam, welks einde niemand kon berekenen; maar nu, nadat het eerste van de drie in Hoofdstuk 8: 13 aangekondigde weeën begonnen is en een anti-christelijke macht zich van de heilige stad heeft meester gemaakt, is de tijd afgemeten, een einde gesteld, dat wat de maat aangaat niet verder gaat dan de naam, reeds door de profeet Daniël meegedeeld is (Hoofdstuk 7: 25; 12: 7) "een tijd en twee tijden en een halve tijd" alhoewel hier het profetische begrip van "tijd" (zoveel als jaar) daardoor een aanmerkelijke versterking moet krijgen, dat die met het getal van de dagen (in ronde som: 360) vermenigvuldigd wordt ($360 \times 3 = 1260$ dagen d. i. jaren) en die norma dus, in bepaalde getallen opgelost nu deze betekenis krijgt $360 + (2 \times 360) + (360 : 2)$ jaren. Van andere zijde is bij de nu nauwkeurig afgemeten ballingschap van Israël ook de maat voor de vroegere Babylonische ballingschap (Dan. 12: 11) in zoverre behouden, als 1260 jaren een achttienvoudige vermeerdering van de 70 jaren zijn ("Jer 29: 14. Zo volgt de profetie van het begin tot het einde bij al haar tijdopgaven streng de wet, die zij zelf eenmaal heeft gegeven en houdt daarbij de heilige symboliek van de getallen in het oog. Een dergelijk onberekend laten, zoals hier over de tijdruimte van het jaar 70 637 na Christus, vinden wij ook in Dan. 9: 24 vv. over de tijd van 556-457 voor Christus. Evenals het daar onnodig was, dat de Heere de profeet eerst nog de verlossing uit de Babylonische ballingschap aankondigde, omdat toch reeds Jesaja, Jeremia en Micha daarvan hadden voorspeld, zodat het begin ervan vanzelf moest vaststaan en wel te meer, omdat het een gedeelte van de godsspraak bij Jeremia, die van de val van de Chaldeeuwse heerschappij, reeds vervuld was, was het ook niet nodig dat de ziener van de Openbaring over die tijdruimte mededelingen werden gegeven, omdat toch slechts eerst in het algemeen de toorn van God over het Israël, dat aan het gericht was overgegeven, zich in allerlei ellende zou uitstorten, want voor deze tijdruimte waren de reeds aanwezige profetieën volkomen voldoende. Het was echter uitsluitend te doen om een openbaring ten opzichte van de tijd, die bepaald afgebakend of begrensd was en die men meteen kent, als men zijn omvang (42 maanden) en karakter (vertreding van Jeruzalem) weet. Over de betekenis van het begrip van "vertreding", waartoe Jeruzalem weer tot een Jebus wordt, vergelijkt men het gezegde bij Luk. 21: 24

De zaak, die bevestigd wordt, wordt voorgesteld eerst ontkennend en daarna stellender wijze. Ontkennender wijze: dat daar geen tijd meer zal zijn; niet volstrekt, alsof op het blazen van de zevende bazuin meteen het algemene oordeel zou volgen, want dat komt met het volgende van de Openbaring niet overeen, maar het is in sommige opzichten te verstaan: daar zou na het blazen van de zevende bazuin zo'n tijd niet meer zijn als van te voren. De antichrist zou de Kerk niet meer onder zich houden in zulke duisternis; hij zou de waarheid en de belijders van de waarheid niet meer zo onderdrukken en overheersen, dat zou ophouden; de Kerk zou uit Babel gaan en zich tegen hem zetten; hij moge de Kerk krijg aandoen, zoals Farao het uit Egypte gaande Israël vervolgde; maar hij zal ze niet meer onder zijn geweld krijgen, daar zal altijd een staande partij tegen hem zijn. Stellender wijze (vs. 7). Maar in de dagen van de stem van de zevende engels, wanneer Hij bazuinen zal, zo zal de verborgenheid van God vervuld worden, zoals Hij Zijn dienstknechten de profeten verkondigd heeft. Wat die verborgenheid is, zal bekend worden uit hetgeen van de zevende bazuin gezegd wordt, namelijk het herstel van de Kerk in een uitgebreide en heerlijke staat op aarde, eerst wel strijdend tegen de anti-christ, in welke strijd vele martelaren de waarheid met hun bloed zullen verzegelen, maar daarna zegevierende de duizend jaren, waartoe ook de algemene bekering van de Joden behoort, waarvan wij boven in het brede hebben gesproken en aan de andere kant de verbreking van de vijanden van de Kerk, de anti-christ en de Turk voor de schalen, die over hen zullen worden uitgegoten, van welke zaken de profeten, zoals van het Oude Testament Jesaja, Ezechiël, Daniël, Zacharia, als van het Nieuwe Testament gesproken hebben.

Uit Berlijn werd ons het onderstaande gemeld. We achtten het te opmerkelijk om het geen plaats te gunnen.

"De verenigingen tot kolonisatie van Palestina, die in vele grote steden opgericht worden, bedoelen verwerving van land in Palestina en bewerking ervan door de Joden. De kolonisten zullen in de eerste jaren, terwijl zij proeven met de landbouw nemen, rijkelijk ondersteund worden. Bijzondere comités zien toe wie opgenomen en naar Palestina geholpen worden. Elke Jood heeft recht op wat zijn land opbrengt en moet de verplichtingen van de Joodse wet vervullen. Onder orthodoxe Joden vindt het plan tegenstand. Men beweert, dat de komst van de Messias dient afgewacht, eer het Heilige Land weer voor de Joden wordt. Voorts ducht men bekeringspogingen van Christelijke zijde. In elk geval is de beweging nu zeer levendig. Te München in Beieren is reeds de eerste vereniging voor Joodse kolonisatie van Palestina gevormd. Niet slechts uit Rusland en Polen, maar ook uit alle grote steden van Roemenië, melden zich Israëlieten aan, om te trekken naar Jeruzalem. Rijke Joden geven er geld voor. Bij de Turken gezant te Boekarest, de hoofdstad, worden pogingen gedaan om land in Palestina voor de verhuizers te verkrijgen. Vele Joodse huisgezinnen in Duitsland, ook geleerde Joden, hebben zich bereid verklaard, naar Kanaän te gaan en de nederzettingen en te vormen gemeenten te leiden en te regelen. Te Berlijn is op het ogenblik een vereniging tot kolonisatie van Palestina door Joden in wording. We hebben steeds om meer dan een reden met voorzichtigheid aanvaard wat op Israël's terugkeer naar het land van de vaderen scheen te wijzen. Immers, we gedachten van de vele teleurstellingen van hen, wier verwachtingen hierover reeds vaak in rook opgingen, maar een verschijnsel als het vermelde, in verband met de Joden-kwestie, die nu heel midden- en oost-Europa beroert, stemt tot nadenken. Overal wil men de Jood uitwerpen; dat is we vragen nu niet om welke redenen, het pogen. Zou het zoveel beweging wekkend vraagstuk door de Joden zelf, in zo praktische zin als uit het kolonisatieplan blijkt, opgelost worden? (Standaard 27 Oktober 1881).

II. Vs. 8-11. Nadat door de verschijning en het werk van de engel in de vorige afdeling de betekenis en het doel van de periode, die in het tweede deel van de Openbaring zich

ontwikkelde en gekarakteriseerd is, wordt Johannes tot profeet ook voor deze periode geroepen. Met Zijn eigen persoonlijk leven hangt hij in niets samen met de wereld van de volken, die op de voorgrond van het rijk van God treedt; hij staat eigenlijk geheel buiten haar; zij is voor hem een geheel onbekende grootheid. Maar juist daarom wordt zij, voordat hij de openbaring, voor haar bestemd, ontvangt, hem als het ware ingelijfd doordat hij het boekje, dat de openbaring in zich bevat, moet verslinden.

8. En de stem, die ik gehoord had uit de hemel, nadat de engel zijn eed had gedaan (vs. 5 vv.), dezelfde, die mij in vs. 4 had verboden de zeven donderslagen neer te schrijven, sprak weer met mij en zei: "Ga heen, neem het boekje, dat geopend en in de hand van de engel is, die op de zee en op de aarde staat. " (vs. 2).

9. En ik ging, meteen dat bevel gehoorzamend, heen tot de engel, zeggende tot hem: "Geef mij dat boekje en zeg mij tevens, wat ik daarmee doen moet. " En Hij zei tot mij: "Neem dat en eet het op, evenals de profeet Ezechiël moest doen met de brief hem voorgelegd (Ezechiël. 3: 1 vv.) en het zal, als u het heeft verslonden, uw buik bitter maken, maar in uw mond, waarmee u zijn inhoud moet mededelen, zal het zoet zijn als honing" (Ezechiël. 3: 3).

10. En ik nam het boekje uit de hand van de engel, dat hij met die woorden overgaf en ik at dat op en het was reeds bij het opeten in mijn mond zoet als honing en toen ik het gegeten had werd mijn blik bitter, zoals de engel gezegd had.

11. En hij zei verder tot mij: "U moet, nu u zo tot profeet bent gesteld ook voor de geschiedenis van het rijk van God, die nu begint en van uw persoonlijk leven zo verwijderd is, weer, evenals u dat reeds heeft gedaan voor de vroegere periode, in Hoofdstuk 8 en 9 behandeld, profeteren, door de gezichten, die van nu aan u zullen worden getoond, te beschouwen en neer te schrijven. U moet het nu doen voor vele volken en natiën (Hoofdstuk 7: 9) en talen en koningen, die verder in de geschiedenis van de Kerk zullen voorkomen, opdat ook datgene, wat hen aangaat, openbaar wordt.

Een profeet van de Heere wordt niet door een alleen uitwendige opdracht, maar door een inwendig werkelijk verstaan, door diep in het binnenste mee te voelen, door levendig belangstellen in de Messiaanse geschiedenis en de daarmee verbonden lotgevallen van de volkeren, tot een waar profeet", Over de betekenis van hetgeen voorvalt kan volgens dit en hetgeen bij Ezechiël. 3: 3 is gezegd, geen twijfel zijn. Johannes wordt daardoor ook voor die volken, waarover in Hoofdstuk 11: 19 gesproken wordt, tot profeet geroepen. Hem wordt de inhoud van het boekje, dat over deze volken handelt, met het boekje zelf als een geestelijk voedsel ingegeven, die eerst in sap en bloed bij hem moet veranderen, voordat hij de inhoud kan weergeven. Bij zo'n handeling komt de mond tweemaal in aanmerking: hij neemt eerst het voedsel in het lichaam op en hij geeft vervolgens, wat de buik daaruit aan voedingsstoffen heeft getrokken, met het profeteren weer. Voor deze, voor de mond, is het boekje beide keer zoet, zowel bij het ontvangen als bij het weergeven en alleen voor de buik is het bij de geestelijke verwerking en toe-eigening bitter. De aankondiging van de engel in vs. 9 en het bericht van de ziener in vs. 10 worden zo wat betreft de afwijking van elkaar eenvoudig daardoor verklaard, dat de ziener zich beperkt tot het in ontvangst nemen, de engel daarentegen het weergeven op het oog heeft. In deze volgorde "zoet, bitter, zoet" ligt nu ook tevens een afbeelding van de inhoud van het boekje, dat wat de aanvang betreft, in zoverre het in Hoofdstuk 11 van een tempel van God en van aanbidders daarin en van twee voorspellende getuigen in de geest en in de kracht van Mozes en Elia spreekt, zoet is, daarna in het midden het bericht van het doden van de beide getuigen bitter wordt, maar aan het einde door de

wederopwekking van de getuigen zich weer zoet betoont. Zoals later bij de uitlegging zal blijken, hangen ook werkelijk begin en einde in het bijzonder met de mond, het midden daarentegen met de buik samen. Want omdat Johannes volgens zijn geheel persoonlijk leven tot het volk van Israël behoort, kan hij enigmatische slechts met Israëlitische mond de voorspelling opnemen en weergeven. En inderdaad is Israël dat volk, waarvan de profetie van het boekje in Hoofdstuk 11 zowel uitgaat, omdat vs. 1-6 geheel Oud-Testamentische van inhoud zijn, als waartoe zij in vs. 11 en 12 terugkeert. De verwerking van het boekje in de buik geschiedt daarentegen in het belang van die volken. tot welker profeet de ziener hier gesteld is en waarmee hij door de daad van opeten als het ware geamalgameerd wordt. Voor deze volken heeft hij zeker iets bitters te proeven, omdat het tot een vernietiging van hun Kerk komt door hetgeen de anti-christelijke geest ervan maakt (Hoofdstuk 11: 7, 10). Beschouwen wij dan nu de verhouding van het boekje in de hand van de engel tot het inwendig en uitwendig beschreven boek in de hand van God, waarop ons in Hoofdstuk 5: 1 vv. werd gewezen! In dit laatste, het voorname gedeelte van het boek, zagen wij een symbool van het hele profetische woord van de Heilige Schrift. De inhoud daarvan was de ziener wel bekend, het behoefde hem niet te worden voorgelezen. Het openen ervan, om er in te kunnen lezen, had integendeel slechts de betekenis van een voltrekken van zijn voorspellingen, waaruit men het daarin gezegde nu ook eerst werkelijk verneemt, in zoverre men het nu juist kon opvatten en er zich over kon verheugen. Maar de ontvouwing was onmogelijk geworden in de hand van de heilige en rechtvaardige God. Nadat Israël de maat van zijn zonde had volgemaakt, het verbond van de genade had vernietigd en zo de belofte had opgeheven, moesten nu oordelen komen, zoals die sinds lang reeds waren aangekondigd door de profeten van het Ouden Testaments (1-4e zegel) en vervolgens nader zijn bepaald door de dreigende voorspelling van Christus zelf (5 en 6e zegel) en achter deze oordelen lag in de hand van de goddelijke gerechtigheid eigenlijk niets meer dan de eeuwige verwerping in de hele verdoemenis van het uitverkoren volk, zodat het met 7 zegels gesloten boek zich nooit zou hebben kunnen oprollen en zijn heil voor Israël en de hele wereld zou kunnen ontwikkelen. Maar de goddelijke gerechtigheid wil het boek niet in haar hand houden; het moet niet komen tot een volvoeren van de 6 eerste zegels op die wijze, dat als zevende volgt wat zo-even werd genoemd. Daarom biedt God het boek aan degene ter opening van de zegels aan, die de oordelen met zo'n wending in Zijn hand kan nemen, dat zij wel volkomen vervuld worden tot bevestiging van de profetie en tot bevrediging van de goddelijke gerechtigheid, maar niet de eeuwige verwerping en de hele verdoemenis van het uitverkoren volk tot hun doel stellen, maar een redding in de verzegeling van de uitverkorenen tegen de dag van de toekomst, waardoor het boek met die zaligheid, die het voor ogen stelt, ongehinderd kan worden teweeg gebracht. Die dat kan is Hij alleen, die Zich als het Lam van God, dat de zonde van de wereld draagt, aan het kruis heeft laten slachten; en Hij ontvangt dan werkelijk uit de hand van Zijn Vader het boek om de gerichten over Jeruzalem en het heilige volk te volvoeren (MATTHEUS. 26: 64), en brengt ze zo voort, dat na opening van de zes eerste zegels, voordat het tot het zevende komt, eerst een feit plaats heeft, dat betuigt, dat het oordeel niet een middel is tot uitroeiing van het uitverkoren volk, maar alleen een bestraffing en kastijding om de "verkiezing" (Rom. 11: 7) nog tot de laatste vervulling te leiden en een ontelbaar grote schare uit de meest verschillende volken van de heidenwereld voor de tijd van de vervulling terzijde te plaatsen. Terwijl dus het Israël naar het vlees wordt uitgekeerd, is er reeds een nieuw Israël, dat uit de Geest werd geboren. Het rijk van God gaat met de verwoesting van de heilige stad en van de tempel niet teniet, zodat het op aarde geen dragers meer hebben zou. Het openen van het zevende zegel valt integendeel met een tijdstip samen, dat de hemel in stil gebed kan neerzien op hetgeen bij de nieuw gestichte gemeente van God plaats heeft. Het brengt ook geen verder gericht over Israël, maar laat andere gerichten uitgaan in de zeven bazuinen, die gezamenlijk de heidenen aangaan. Treurig staan echter nu weer de zaken, als

deze nieuwe gerichten zo verre zijn voortgegaan, dat de zesde bazuin zich laat horen. Een anti-christelijke richting heeft in twee sterke aanvallen zich meester gemaakt van de heerschappij van de Christelijke Kerk en in zo verre deze nog bestaat, is zij gruwelijk ontaard en tot hardnekkige onboetvaardigheid gekomen. Er moet een nieuw begin worden gesteld, anders is het rijk van God verloren. Maar wat een begin moet dat zijn? Het profetische woord van het Oude Testament geeft daarop geen duidelijk antwoord. Er is daarin een leemte, die een aanvulling behoeft. Bij de profeten wordt zeker het terugkeren van Israël uit Babel, het weer opbouwen van Jeruzalem, de latere openbaring van Christus en de oprichting van het rijk der hemelen met het komen van de heidenen tot het licht van de Joden duidelijk verkondigd, daarnaast ook gewezen op een verharding van de laatste, op een tweede gevangenschap en een wederopname aan het einde tot het volkomen bezitten van de zaligheid. Op het geval, zoals dat nu na het eindigen van de gezichten in Hoofdstuk 4-9 aanwezig is, dat eensdeels Israël is uitzekert en het aan de andere zijde met de Christenen, die uit het Oud-Testamentische verbondsvolk voortgekomen zijn, eveneens gedaan is, alle samenhang met het voorheen dus afgebroken schijnt te zijn, dat geen verdere ontwikkeling van de raadsbesluiten van de genade meer mogelijk is, is nog zo goed als niet gelet, er worden bij de profeten eigenlijk nog in het geheel geen openbaringen over het verder verloop van de gedachten en wegen van God gevonden. Zo wordt een nieuw bijzonder boekje nodig, maar in de hand van Hem, die hier als sterke engel van de hemel neerdaalt, is het boekje open, want Christus heeft reeds in de dagen van Zijn vlees bij het profetische woord van het Oude Testament het Zijne tot aanvulling bijgevoegd, als Hij tot de ongelovige Joden zei (Matth. 21: 43): "het rijk van God zal van u worden genomen en een volk gegeven, dat zijn vruchten voortbrengt. " Hiermee heeft Hij reeds een toekomst voorspeld, waarin zonder alle nader verband met het Oud-Testamentische verbondsvolk op geheel nieuw terrein een Kerk zou worden gebouwd, die, zolang haar tijd duurt, geroepen is om zelfstandig en in elk opzicht die plaats van het Israël, die van het rijk van God is afgezonderd, te vervullen. Deze tijd, in Luk. 21: 24 in de bijzondere zin van het woord "de tijd van de heidenen" genoemd, is zeker dadelijk vanaf het begin nauwkeurig afgemeten, opdat Israël niet bovenmatig schade daarbij lijdt die omvat omstreeks de helft van die tijd, die Israël, sinds Abrahams verkiezing tot op het einde van de onmiddellijk uit zijn schoot voortgesproten oude Kerk, het rijk van God heeft in bezit gehad. Het boek in de hand van de engel is dus maar klein, het is een boekje in vergelijking met het grote boek in Gods hand, zoals dat dan eigenlijk slechts de afdeling Hoofdstuk 11: 1-14 wij reeds in Hoofdstuk 11: 15 v. weer verplaatst worden in het 4de Hoofdstuk, dat de gezichten inleidt en Hoofdstuk 12 tot het volk van het Oude Verbond terugkeert, om vervolgens in de verdere hoofdstukken ons enkel vervullingen van Oud-Testamentische profetie te geven. Verder hangen er aan dit boekje geen zegels, die eerst moeten worden geopend; want de barmhartigheid, die deze heidenen roept (Rom. 15: 9 het ogenblik door geen letten op Israël meer gebonden. Zij kan met geheel vrije hand gedurende de hele tijd haar werk verrichten; ja zo handelen, als wist zij van Israël niet meer, zoals dan ook stad en land nu aan een hele vertreding zijn prijs gegeven. En zo wordt nu inderdaad een Kerk uit de heidenen opgericht, die voor een goed deel de voorrechten en beloften van Israël zich toe-eigent, alsof door deze en geheel afgezien van Israël het rijk van God tot zijn volmaking worden gebracht. Toch blijkt het nog ten slotte, dat de door deze Kerk gebouwde stad van de Westerse Christenen niet tot het nieuwe Jeruzalem mag worden, dat van God uit de hemel op de nieuwe aarde moet neerdalen, toebereid als een bruid, getooid voor haar man, maar er de voorkeur aan geeft, om met het karakter van Sodom en van Egypte ook dat van het Christus-moordend Jeruzalem te verbinden (Hoofdstuk 11: 8) en daarom van te voren aan een grote aardbeving moet worden prijsgegeven, voordat de overigen, die behouden worden, weer eer geven aan de God van de hemel (Hoofdstuk 11: 13). Deze gedachten van God, die aan deze zijde van de openbaring van het Oude Testament liggen, hoewel door Christus in de

dagen van Zijn vernedering reeds aangeduid, moeten de ziener eerst worden ingelijfd en bij hem in vlees en bloed worden veranderd; maar nadat hij het boekje heeft opgegeten, is hij tot profeet voor de volken en natiën en tongen en koningen, waarover in de kerkgeschiedenis van de Middeleeuwen en van de nieuwere tijd wordt gehandeld, zeer geschikt.

Men bemerkt aan het hele tiende hoofdstuk, dat als een rustpunt en als een voorbereiding tot de verdere voorspellingen is te beschouwen, dat er nu in de Openbaring iets nieuws en bijzonders volgt, en wel daaruit, dat aan de ziener de voorspelling niet meer uit het boek met de zeven zegels, maar uit het kleine geopende boek wordt meegedeeld. Nu volgt namelijk een viervoudige voorspelling van de wereldhistorische toestanden van het 1250 jarige tijdperk, die wat de tijd aangaat, naast elkaar voortlopen en niet op elkaar volgen, gedurende welk tijdperk de Moslim-wereld in het oosten, de Pauselijke wereld in het Westen bestaat en de Gemeente als een tweeheid onder het beeld van de beide Getuigen en van de Vrouw in de woestijn, naast de Islam en het Pausdom aanwezig is. Daarna volgt nog een schildering van de laatste 400 jaren van de 1260 jarige tijdperk van de Hervorming tot aan Christus' terugkomst, 13: 11-14: 20 Deze schildering van een tijdperk van twee, drie, vier en meer zijden is in het Woord van God niet ongewoon, zoals wij bij Daniël zien, waar dezelfde Wereldmachten eenmaal door het Monarchijenbeeld, ten tweede male onder het beeld van dieren worden voorgesteld. Bovendien laat Daniël de Wereldmachten viermaal optreden, nu meer dan minder volledig voorgesteld. De schildering van de wereldtoestanden van verschillende zijden hebben wij ook reeds in de Openbaring, bij de verzegeling en later bij de vier dwaalleringen van de drie eerste bazuinen ontmoet; insgelijks bij de profetische betekenis van de zendbrieven. Evenzo treffen wij haar in de volgende Hoofdstukken aan en ook nog aan het slot van het 1260 jarige tijdperk en bij de zeven schalen en haar naderende uiteenzetting in de verdere Hoofdstukken.

Uit hoofde van het zoete en aangename, worden ook elders de woorden van de Heere met honing vergeleken en ook het "opeten" van hetgeen waar zij op geschreven zijn, geeft vreugde en blijmoedigheid, zowel aan Jeremia als aan Ezechiël, ofschoon diens boekrol niets behelsde, dan hetgeen stof scheen te geven tot klagen. Maar ook het smartelijkste, dat uit de mond van de Heere uitgaat, is goed in de ogen van Zijn ware, gelovige kinderen. Toch zijn de woorden van God over Zijn Kerk ook bitter. Zouden zij dat zijn in het binnenste van Johannes, dit is een aanduiding van zijn onuitsprekelijke droefheid over de verbastering van de Kerk en over de rampen, die haar die ten gevolge te wachten staan. En zou de aankondiging daarvan hem niet bitter vallen, omdat hij ook een lid is van de gemeente van de Heere? De gedachte daaraan doet ons verstaan, wat de zo-even genoemde profeten zeggen van hun gewaarwordingen in soortgelijke omstandigheden. En wij? Aan alle gelovigen, in het bijzonder aan de dienaren van het woord van de Heere, wordt bevolen, de woorden van de Schrift "op te eten", dat zegt: ze niet slechts te horen, maar ook weg te leggen in het hart; ja die allen niet allen datgene, dat naar ieders smaak is, maar ook wat hem bitter valt; hetgeen bemoedigt, maar ook hetgeen verschrikt. Beproeven we onszelf, of ons geloof zich wel uitstrekt over alles, wat in het woord van de Heere ons is geopenbaard voor onze zaligheid; en bidden wij van heler harte, dat het Hem, die het licht over ons heeft laten opgaan in de duisternis, behaagt om Zijn Geest in ons uit te storten, opdat wij de naam niet verdienen van "onverstandigen en tragen van hart, om te geloven al hetgeen de profeten gesproken hebben. "

De Apostel, de hemelse stem gehoorzaamend, ontving niet alleen het vaker gemelde boekje uit de hand van de engel, maar hij kreeg ook bevel, om het op te eten, dat is, met alleen met zijn tanden te kauwen, maar ook in te slokken. Deze geheimzinnige vertoning is ontleend aan de Godsspraak van Ezechiël. Hij zag, in de hand van Hem, die op de troon zat, de rollen van een

boek. De vellen, waaruit die boekrol was samengesteld, werden voor zijn aangezicht ontrolld; zij waren van binnen en van buiten vol geschreven. De inhoud van dit geschrift bestond in treurige voorspellingen, die men niet zonder gevoelige aandoening lezen kon, daarna kreeg hij bevel om die rol op te eten, dan de bedreigingen, die daarin geschreven waren, aan het huis van Israël te verkondigen Ezechiël. 2: 9-3: 1 Het gaf te kennen, dat de profeet de oordelen, die de Heere tegen de Joden bedreigd had, diep in zijn geheugen prenten moest. Immers Gods woorden op te eten zegt, die diep in zijn gemoed in te prenten. Als uw woorden gevonden zijn (zei daarom de profeet Jeremia tot de Heere), zo heb ik ze opgegeten (Jer. 15: 16). Bij de Latijnen zelf betekent de uitdrukking, een boek op te eten zich de inhoud daarvan eigen te maken en diep in zijn geheugen te prenten. Het bevel daarom van de Engel aan de apostel Johannes, om het geopende boekje op te eten, gaf geheimzinnig te kennen, dat hij de inhoud van de voorspellingen, daarin vervat, diep in zijn geheugen prenten en als het ware in merg en bloed verkeren moest. Maar wat was de inhoud van dat boekje en welke voorzeggingen behelsde het? Dit wordt ons niet bericht; zoveel schijnt ons en uit het beloop van zaken en uit vergelijking met het gemelde gezicht van Ezechiël, zeker te zijn, dat het voorspellingen van schromelijke oordelen behelsde; en omdat de apostel vervolgens bevel kreeg, om de inhoud bekend te maken vs. 11, zouden wij gissen, dat die oordelen in enige volgende gedeelten van dit openbaringsboek beschreven zijn. Ook schijnen zij ons te behoren tot de tijd van het zevende bazuïngeluid, zodat zij dienen zullen om het koninkrijk van Christus over zijn vijanden volkomen te doen zegepralen, verg. vs: 7 De apostel at dat boekje op en hij ondervond hetgeen de engel hem gezegd had, het was in zijn mond als honing en toen hij het gegeten had werd zijn buik bitter vs. 10 Onder het kauwen was het of hij honing smaakte. Het ging hem, in zo verre, evenals de profeet Ezechiël, Hoofdstuk 3: 3 Het geeft te kennen, dat het hem bijzonder aangenaam was te overdenken, hoe de bedreigde oordelen dienen zouden, om de luister van Christus koninkrijk te voltooiën. Maar de Apostel had er bittere naweeën van, zijn buik werd bitter. Hij voelde smartelijke krimpelingen in zijn maag en ingewanden. Dat vertoont ons de aandoeningen van droefheid en smarten, die de apostel in zijn geest voelde, wanneer hij zijn de schromelijke rampen en onheilen herinnerde, die een aanmerkelijk gedeelte van het mensdom om hun vijandige tegenstand tegen het koninkrijk van Christus ondergaan zouden. Met een woord, het was een alleraangenaamste herinnering voor de apostel, wanneer hij zich de zegepraal van Christus' koninkrijk voor de geest bracht; maar hij was tevens treurig, wanneer hij dacht aan de vreselijke oordelen, die over Zijn vijanden komen zouden, ofschoon zij die onheilen rechtmatig verdiend hadden, de apostel had evenwel deernis met hen voor zoverre zij zijn natuurgelovigen waren.

Hierdoor wordt te kennen gegeven, dat de kennis van de verborgenheden van God wel aangenaam en vermakelijk is, maar dat daarna de werkingen, die daarop volgen, voor de kinderen van God vaak zwaar en bitter zijn, zoals de verloochening van onszelf en de verdrukkingen en vervolgingen, die hen daaruit overkomen. Ook de straffen zelf waarmee de vervolgers bedreigd worden, zijn ook vaak bitter en droevig om te horen voor de kinderen van God, zoals Ezechiël. 3: 15 in zijn gemoed bedroefd is, als hij klaagt over de halsstarrigheid van de Joden tegen zijn predikatiën en Paulus over de halsstarrigheid van de Joden van zijn tijd (Rom. 9: 2).

Hoewel Johannes voorspeld was, dat het hem bitter zou bekomen, is hij evenwel gehoorzaam, hij eet het op en het was zoals hem voorspeld was, het was zoet en bitterheid volgde; zo zou de Heere in de tijd van de zevende bazuin de leraars gehoorzaam en gewillig maken, zoetheid zouden ze hebben in het prediken en bitterheid wegens de vervolgingen. Dan is men pas bekwaam het Evangelie te verkondigen en daarvoor te lijden, als men de zoetheid ervan gesmaakt heeft en het heeft opgegeten, het verstaat en de kracht daarvan in het hart voelt.

De zoetheid in de mond betekent de aangenaamheid, die er is in de bevordering van kennis, in de gelijkvormigheid van geloof en hoop, als ook in de vertroosting, die de schriften geven door lijdzaamheid (Rom. 15: 4); de bitterheid in de buik geeft tekenen van droefheid en smart ontstaande uit de tegenwoordige en dreigende plagen, en beving, die voortspruit uit overdenking van dreigende onheilen (Habakuk. 3: 16).

In deze verzen wordt gezegd, dat Christus na de Paapse en Mohammedaanse duisternis gunstig neergekomen zijnde tot straf van de vijanden en herstel van de Kerk, niet zozeer onmiddellijk als middellijk zal werken, dat God getrouwe leraars als Johannes, die ten dele ontbroken hadden, ten dele verborgen waren geweest, als onmiddellijk, dat is op ongewone wijze roepen of verwekken en brengen zal, om het beschreven Evangelie in tegenstelling van de overleveringen te zoeken, niet bij een gewaande stedehouder van Christus, maar bij Christus zelf, door aanhoudende arbeid met gebeden gepaard, dat deze bij Christus hun wens zullen verkrijgen. Zijn schriften door Hem hun gegeven en aanbevolen wordend, opdat ze op die als de enige aangename bronnen van het heil, alleen acht zouden geven, niet lettende op' de tegensparteling van hun eigen vlees, of op de bitterheden van de vijanden, die zij te wachten hadden, dat deze Christus' woorden gehoorzamen zouden en zowel de onuitsprekelijke zoetheid van Zijn woord als de nevensgaande snijdingen van ingewand zouden bevinden, dat eindelijk deze het evangelie wijd en zijn, ja verder dan ooit van te voren door de hele wereld zullen prediken en gehoord zullen worden zonder onderscheid van kleinen en groten, die van te voren Christus tot vijand waren. Aangezien de beginselen van dit alles gezien zijn in de kerkhervorming, betaamt het ons verder op de Heere te hopen en naar Hem uit te zien, die al Zijn beloften volkomen zal vervullen.

HOOFDSTUK 11

III. Vs. 1-14. In het boekje van de engel, welks inhoud nu tot werkelijkheid wordt, wordt gehandeld over de Kerk van het Westen, zoals reeds boven is opgemerkt. Wij vernemen daar het nadere over haar vorming en roeping, haar vernietiging op het einde door het dier, dat uit de afgrond opstijgt en de daardoor teweeggebrachte wederaanneming van Israël, die aan henzelf, voor zover zij door het gericht heen kon worden gered, het leven uit de doden teweeg brengt, hetgeen volgens Rom. 11: 15; van deze wederaanneming de zegen voor de heidenen zal zijn.

1. En a) mij werd, (om mij ten eerste in het algemeen een voorstelling te geven van die toestand van het rijk van God op aarde, gedurende de nu volgende tijd van Zijn verhouding tot de grote massa van de volken, waarin het was geplaatst en van het lot, waardoor Jeruzalem intussen zou zijn getroffen) door een onzichtbare hand een rietstok gegeven (Ezechiël. 40: 3). Deze was een meetroede gelijk, daarom niet een riet van die aard, zoals dat later hij, die de stad, die uit de hemel neerdaalde, mat, in zijn hand hield en de engel, die mij de meetroede gaf, namelijk Christus, de Heer van de Kerk (Hoofdstuk 1: 12 vv.) stond en zei: "Sta op en meer volgens deze staf, waarin u een goddelijke maatstaf tot juiste waardering is gegeven, de tempel van God, het eigenlijke heiligdom en het reukaltaar, dat daarin staat. Meer hoeveel ruimte die beide innemen en bereken daarna, hoe groot het getal is van degenen, die daarin, in het heiligdom voor het altaar aanbidden.

a) Ex. 40: 3 enz.

2. En laat het voorhof uit uw rekening weg, dat van buiten de tempel is, omdat het niet werkelijk tot de tempel behoort, al staat het ook veelszins in betrekking daarmee en meer dat niet, want het is volgens het goddelijk raadsbesluit de heidenen gegeven om daarop rond te gaan. En om met dit rondgaan van de heidenen op de grond van de voorhof van de tempel een ander treden van de heidenen, dat gelijktijdig plaats heeft te verbinden, zij zullen de heilige stad Jeruzalem (MATTHEUS. 4: 5, 27: 53 vertreden. De heidenen, hoewel uit andere volken bestaande als die straks bij dat omgaan bedoeld waren, zullen haar vertreden, tot dat de tijd van de heidenen vervuld zal zijn (Luk. 21: 24). En nu stel ik, nadat in Hoofdstuk 10: 6 is gezegd, dat voortaan geen tijd meer zal zijn, maar alles zijn afgemeten tijd zal hebben, de maat van die tijd voor die vertreding vast: twee en veertig maanden in profetische zin Re 10: 7.

De Germaans-Slavische volken, waarmee de geschiedenis van de Middeleeuwen begint, zijn geheel degenen, die eens die plaats kunnen innemen, die van te voren Israël ingenomen had en die daarom ook in hoofdzaak dezelfde trappen van ontwikkeling doorlopen, die in de geschiedenis van het Oud-Testamentische verbondsvolk worden gevonden, terwijl ten opzichte van de volken van de oudheid, die Christelijk zijn geworden, de zaken geheel anders gelegen zijn. Het is in de eerste plaats een nog ruwe onbereide massa. Van beschaving en geschiedenis, van eenheid als volk en staatsinrichting is bij hen nog geen sprake, dat alles ontwikkelt zich pas door het Christendom en onder de leiding en verzorging van de Kerk, evenals Abrahams geslacht ook pas tot een eigenlijk volk is geworden door de verlossing uit de slavernij van Egypte en het sluiten van het verbond aan de Sinaï. Waren nu Abrahams kinderen geroepen tot het rijk van God, reeds ten gevolge van hun geboorte, tengevolge van hun afstamming van deze drager van de belofte en werden dienvolgens allen zonder onderscheid door de besnijdenis in het verbond van God opgenomen, zo zijn ook de volken, waarvan gesproken wordt, zonder een eigenlijk voorafgaande bekering van het hart en

opwekking van het geloof meteen in hun geheel gechristianiseerd en verder zonder afbreking en uitzondering hun kinderen gedoopt en de Kerk ingelijfd. Daarin lag een zeer genadige en wijze bedoeling van de Heere; Hij wilde aan de heidenen dezelfde rijkdom van Zijn zaligmakende barmhartigheid betonen, die Hij van te voren aan Israël had bewezen en om zo te spreken, de proef nemen, of aan dit Nieuw Testamentische Israël Zijn voorkomende barmhartigheid een betere vrucht zou tot stand brengen, dan aan het Oud-Testamentische, of het hiermee mogelijk zou zijn om het geheim van Zijn raadsbesluit te volvoeren en die wegen te gaan, die niet weinige theologen voor de wezenlijk schriftuurlijke en ware houden, dat namelijk de Kerk, uit de heidenen vergaderd, de eigenlijke brug wordt voor de overgang van het rijk van de genade in het rijk van de heerlijkheid. Maar zeker had die alles omvattende wijze van roeping ook ten gevolge, dat op de Westerse kerk meteen vanaf het begin als haar signatuur het onderscheid is gedrukt tussen ware Christenen, die het inwendige zoeken en de onreine, die de buitenwereld liefhebben, tussen oprechte belijders van Christus en hen, die alleen de Christen-naam dragen. Dat is dan in de eerste plaats de betekenis van het gezicht, dat wij hier voor ons hebben: Johannes ontvangt een riet, waarmee hij de tempel van God en het altaar, en die daarin aanbidden, moet meten. Van een volvoeren van het bevel en van hetgeen bij meting werd gevonden, wordt niets gemeld. Dat moet er dus verder niet op aankomen, maar alles gelegen zijn aan het vestigen van een bepaalde gedachte en deze gedachte is zonder twijfel deze, dat alles, wat tot het inwendige wezen van de Kerk behoort en alles, wat de levende, met Gods Geest vervulde leden, die het ernstig met het Christendom menen, aangaat, onder de als het ware geometrisch nauwkeurige voorzorg van God gesteld is en tot op duim en streep bewaard zal blijven onder hetgeen later (vs. 7 v.) zal komen. Daarentegen is ook van een voorhof buiten om de tempel sprake, dat Johannes niet in zijn meting moet opnemen. Daarbij moeten wij aan de buitenzijde van de Kerk, aan haar uitwendige verordeningen en inrichtingen, aan haar gebied, dat tot in de wereld reikt, denken en van dit voorhof wordt gezegd, dat het de heidenen gegeven is, namelijk om daarop rond te gaan. Daardoor, dat onmiddellijk daarop weer sprake is van heidenen en van deze wordt gezegd, dat zij een bepaalde tijd de heilige stad zouden vertreden, hebben de uitleggers het juiste inzicht in de bedoeling van de woorden verloren. Wij moeten echter uit deze zin alleen afleiden, voor hoe lang de voorhof van de heidenen zal zijn overgegeven, maar niet wat het vertreden ervan betekent, omdat daar het object van vertreden werkelijk een ander is. Wij moeten hier de plaats Jes. 1: 12 aanhalen, waar aan het volk van de Joden, dat zijn God slechts uitwendig, met een onbekeerd hart en een onheilig gemoed dient, voor de Heere wordt voorgeworpen: "Wanneer jullie voor Mijn aangezicht komen te verschijnen, wie heeft zulks van uw hand geëist, dat u Mijn voorhoven betreden zou?" Daarmee is bedoeld dat geesteloos en ongodsdienstig omlopen, dat plompe opus operatum, dat beter nagelaten kon worden, omdat het slechts de grond verslijt. En nu komt ons de hele grote menigte van naam-Christenen voor de geest, die uitwendig ook geplaatst zijn in de kring van de Kerk, om haar zegeningen tot op een zekere hoogte mee te genieten, maar die van haar inwendige aard niets in zich hebben en ook geen lust hebben tot het altaar in Gods heiligdom te komen en daar mee te aanbidden, maar liever daar buiten blijven en het voorhof betreden, tot de grond geheel versleten is. Zij zijn naar de inwendige mens heidenen, alhoewel zij de Christennaam dragen. Hun getal, misschien afgezien van hen, die om zo te zeggen de proselieten van de poort of de godvrezenden uitmaken en aan wie, volgens vs. 18, eveneens een loon beloofd is, blijft ongeteld; het komt dus voor de tempel en het altaar en voor degenen, die daarin aanbidden, in de grond er niet op aan, hoe velen van hen ten slotte ook van de voorhof niets meer willen weten en zich geheel van de Kerk emanciperen. Zij moge het betreuren, dat de machten van de wereld tegen haar zijn en de regering van het land alles aanwendt tot ontkerstening van de natie, zij weet ook, dat de Heere regeert over Laodicea (Hoofdstuk 1: 20) en de machthebbenden in Zijn hand heeft en naar de belofte in Hoofdstuk 3: 20, dat na

Laodicea een nieuwe tijd komt. Zij weet dat haar Heere haar leidt naar Zijn raad en ten slotte alles heerlijk volbrengt. Zij erkent, dat de mannen in de raad van de volken en de machtigen in de regering, bij hetgeen de wetgeving bepaalt, niet hun luimen volgen, maar om zo te zeggen, onder een fatum staan, dat nu de wensen en plannen, waarmee de Christelijke tijdgeest zich heeft verbreed, tot hun doel komen. Dat het nu in de daad tegenwoordig het uur daarvoor is, wijzen ons de woorden aan: "En zij zullen de heilige stad vertreden 42 maanden." Het begrip van "heidenen" of "volken" is in de profetie van het Oude Testament reeds veelomvattend Deze 30: 3. Er kunnen zeer goed opeens geheel andere persoon bedoeld zijn, dan waarvan van te voren sprake was; ook als dezelfde uitdrukking uit de vorige zin als subject ingrijpt in de volgende zin. Maar geen veelomvattend begrip is de naam "heilige stad." Daarmee is uitsluitend bedoeld el Kuds, zoals de Arabieren Jeruzalem tot op deze dag noemen Jos 15: 63. In het woord "Jeruzalem zal vertreden worden door de heidenen, totdat de tijd van de heidenen vervuld zal zijn", ligt een zeker onderpand daarvoor, dat hier niet, zoals vele uitleggers willen, aan de Christelijke Kerk mag worden gedacht. Maar nu mag men van dit woord niet tegelijk rugwaarts besluiten, dat onder de tempel van God met zijn altaar en voorhof eveneens die te Jeruzalem is bedoeld en het overgegeven zijn van de voorhof voor hetzelfde als het vertreden worden van Jeruzalem moet worden gehouden, alsof eens, als het tot de heerschappij van de anti-christ komt, deze zich ook van de heilige stad meester zou maken, en de tempel van de Heere op gelijke wijze verwoesten en met zijn gruwelen bevleken als vroeger zijn voorbeeld, Antiochus Epiphanes. Er wordt nergens in de Schrift gezegd, dat het zo ver zal komen; integendeel moet volgens Hoofdstuk 12: 14 de vrouw op haar plaats een tijd en twee tijden en een halve tijd, zo lang de heerschappij van de anti-christ duurt, voor het aangezicht van de slang worden gevoed en de vernietiging van de anti-christ en zijn legerschaar moet alleen in de naaste omgeving van Jeruzalem plaats hebben; in de stad zelf zal hij evenmin kunnen binnendringen, als eens Sanherib (Jes. 37: 33 v.). Als onder de tempel die te Jeruzalem was bedoeld, dan zou ook het altaar, dat daarmee in verband staat, voorgesteld zijn als het brandofferaltaar. Omdat echter op onze plaats door het "die daarin aanbidden" duidelijk gewezen wordt, op het reukaltaar, is de tempel zelf zonder twijfel een symbool van de Christelijke Kerk en het overgegeven zijn van de voorhof aan de heidenen in die zin op te vatten, als wij het boven hebben voorgesteld. Van Jeruzalem is pas nu sprake, als het uitdrukkelijk met zijn erenaam "de heilige stad" wordt genoemd. Met het rondgaan van de heidenen op de voorhof van de Kerk loopt rechtlijnig het vertreden worden van Jeruzalem door de heidenen. Daarin ligt een fijne wenk, dat, nadat de Heere eenmaal ertoe is overgegaan om Zijn stad, die in MATTHEUS. 5: 35 "de stad van de grote Koning" heet, aan de vertreding, in Luk. 21: 24 aangekondigd, over te geven, Hij ook ten opzichte van de Christelijke Kerk iets dergelijks laat geschieden door toelating tot de gemeenschap van de Kerk, van een niet te meten getal van degenen, die slechts in naam Christenen, maar in het hart alleen heidenen zijn. Hij doet dat, opdat zij naar het uitwendige van haar karakter, om een gemeente van heiligen te zijn, wordt beroofd en dat karakter alleen blijft naar haar innerlijk wezen. Dat er een goddelijk raadsbesluit van deze aard over de kerk van het Westen is, blijkt opmerkelijk daaruit, dat de Hervormde kerk tegenover de Roomse nooit tot voortgaande uitbreiding en overwicht heeft kunnen komen. In de algemene Kerk maakt de Protestantse de tempel en het altaar uit door het bewaren van de leer van de waarheid, de Roomse daarentegen de voorhof naar haar hele inrichting en cultus en zo zal de voorhof blijven bestaan, zolang als het raadsbesluit zelf bestaat. Pas als de tijd van de heidenen vervuld is, zal een andere verhouding komen, zoals wij bij vs. 13 zullen zien; gedurende die tijd blijft echter voor de Roomse kerk een uitwendig overwicht over de evangelische, zoals dit ook de volgende afdeling bevestigt.

Het werk van de Islam, sinds zijn ontstaan en eerste uitbreiding en van de Moslim-wereld is met verheven beknoptheid in deze woorden uitgedrukt: "De natiën zullen de Heilige stad vertreden twee en veertig maanden. " In de plaats van de bloeiende Godsgemeenten van Voor-Azië is de ziel-vergiftigende en de het lichaam-ontzedelijkende Islam gekomen, welker brandstichters-benden alle landen van Voor-Azië met razende verdelgingswoede hebben verwoest, maar zonder hoogst levensbeginsel hun aanzijn als een last voortslepen, nadat altijd nog nieuwe volken, door zich aan hen aan te sluiten en de teringkwaal te hebben opgedaan, van geestelijke verdorring en lichamelijke afgeleefdheid ter prooi geworden zijn. De verdere geschiedenis van de Islam wordt niet geschetst, omdat hij niets meer met de Gemeente van God te doen heeft, zolang hij de Islam blijft. Ook ten tijde van de kruistochten werd de Heilige stad, even zo stout of nog stouter dan door de Mohammedanen vertreden. Eerst vertraden de Chaldeeërs haar, toen de Syriërs, vervolgens de Romeinen, eindelijk zal zij nog het langdurigst en het meest onbeschaamd door de Mohammedanen vertreden worden, zoals Daniël zegt Dan. 9: 27 : Vast besloten strafgerichten zullen zich uitstorten over het verwoeste (hetwelk reeds vroeger daar was). " De tijd van het voortduren van die vertreding of van de heerschappij van de Islam over de Heilige stad wordt bepaald op 42 maanden. Dat deze 42 maanden werkelijke maanden beduiden, dus 3 jaar, gelooft niemand. Het meten van tempel en altaar tempel, altaar en voorhof zelf moeten profetisch opgenomen worden, evenzo het vertreden van de voorhof en van de Heilige stad. Daaruit volgt vanzelf, dat de 42 maanden in profetische zin genomen moeten worden. Wij verklaren dus (zie de profetische getallen) deze 42 maanden of 1260 profetische dagen, de maand (elk van de 42 maanden) op 30 dagen gerekend, als 1260 jaren, die de tijd van de voortdurend van de Islam in het Morgenland opgeven en naast de 1260 dagen van de beide Getuigen en der Zonnevrouw en de 42 maanden van het Pausdom voortlopen. Omdat de Islam zo plotseling ontstaan is, volgens Hoofdstuk 9: 15, met een uur en dag en maand en jaar, zo hebben wij daaraan alleen een zeker aanknopingspunt voor de aanvang van de 1260 jaren. Omdat de Islam van 632 tot 642 over geheel Voor-Azië en een deel van Noord-Afrika is uitgebreid geworden en de Heilige stad in 637 de Mohammedanen in handen viel en zo van dat jaar af, door de Mohammedanen vertreden is geworden, zo kan het jaar 637 na Christus als aanvang van de 1260 jaren beschouwd worden. Het getal mag een rond getal zijn; 30 jaren meer zal men er niet aan kunnen toevoegen, omdat het in maanden is opgegeven. Omdat daarmee evenwel de 1260 dagen van de Getuigen en van de Vrouw samen gaan, zo kan men het ook als een nauwkeurige opgave beschouwen. Het loopt in allen gevalle tussen 1892 en 1902 ten einde en wijst duidelijk op het slot van onze eeuw, wanneer daar een grote omkering op de hele aardbodem, vooral echter in de Moslim-wereld en in Europa plaats hebben zal, dat een ieder, die de wereldgeschiedenis raadpleegt, zelfs zonder de profetie, uit de stemming en het drijven van onze tijd klaar en duidelijk opmaken kan. Dergelijke vermoedens en gevolgtrekkingen worden evenwel door het profetische woord en zijn tijdrekening tot zekerheid en waarheid. Evenwel niemand meent, dat die tijd zo rustig naderen en voorbijgaan zal. Wanneer eenmaal het Tien-koningschap van Europa voor het uit de afgrond opstijgende beest valt en een aantal mensen vallen, dan zal een ieder zien en bemerken, dat het einde van de 1260 jaren gekomen is. En dit geschiedt voor het uitdrogen van de Islam, omdat de eerste en vijfde toornschaal voor de tweede en zesde komen. Bij de 42 maanden of de 1260 jaren van de Islam sluiten zich de 1260 dagen van de Getuigen en van de Vrouw en de 42 maanden van het beest uit de zee aan. Deze gelijke tijdsopgave bij deze vier machten heeft vooral ten doel om aan te wijzen, hoe zij bij elkaar behoren en gelijktijdig bestaan, dat door geen ander middel korter en eenvoudiger opgegeven kon worden. Men bemerkt dit aan de Gemeente, die voor Islam en Pausdom bestond en ook daarna zal zijn. De 1260 jaren wijzen dus niet de duur van de Gemeente van God in haar geheel aan, want zij duurt tot in de eeuwigheden van de eeuwigheden, maar haar voortdurend en haar voortbestaan ten tijde van de Islam. In weerwil

van deze vijandige machten blijft de Gemeente in stand, ja zij overleeft ze en ook de 3 jaar van de Antichrist. Ook het pausdom duurt als wereldmacht geen 42 maanden, wel als leugenmacht op godsdienstig gebied, omdat de leervervalsing weldra na 600 jaren begon en de wereldmacht pas in latere eeuwen te voorschijn trad. De opgave van de 42 maanden van de macht van het pausdom (13: 5) heeft in de eerste plaats ook ten doel, om het pausdom, welks tijd van ontstaan niet zo nauwkeurig bekend is als die van de Islam en hetwelk niet in tien jaren tijd, maar na verloop van eeuwen een wereldmacht geworden is, in zijn gelijktijdigheid van aanwezen met de Gemeente en met de Islam voor te stellen.

Toen de lichtzinnige geest van de wereld zich de Kerk indrong, de heilige stad vertredende, heeft deze voorhof, hebben de naamchristenen en de afvallige gelovigen, daar geen vasten dam van het heilige geloof tegen opgeworpen, geen weerstand geboden, maar zich door de stortvloed van de wereld laten losrukken en meeslepen, de weg van de gerechtigheid verlaten en zich afgekeerd van het gebod, dat hun was overgeleverd. Wee hen! Het was voor hen beter, als zij de weg niet gekend hadden. Zij worden geworpen buiten de gemeenschap van de heiligen en aan de heidenen overgegeven. Omdat zij het woord van de waarheid niet hebben gebruikt tot waarachtige bekering, komt de Heere over hen, neemt hun kandelaar weg van zijn plaats en spuwt hen uit zijn mond. Het is door hun toedoen, dat de wereld de Kerk vertreedt tweeënveertig maanden lang. Deze drie en een half jaar is geen tijds aanduiding, die in eigenlijke zin is op te vatten. Evenals alle andere getallen in de openbaring, is ook het hier opgegeven zinnebeeldig van betekenis. Omdat het zevental dat van de Kerk is, betekent 3 de helft, dat van de heerschappij van de wereld en duidt aan, dat deze, hoe trots ook zich verheffende tegen de Kerk van de Heere, hoe verwaten ook neerziende op hetgeen niet haar vermeende wijsheid is, hoe stout ook op haar vermeende ondermijning van de grondzuilen van het Christendom, nochtans een duurzame heerschappij zal voeren over de gemeente, die opgeschreven is ten leven en die door de poorten van de hel niet overweldigd zal worden. Vrees dan niet, u kudde van Gods volk; de Heere doet Zijn woord gestand en hoe dreigend ook het zwaard tegen u schijnt uitgetogen, uw Beschermmer in de hemel keert het op Zijn tijd en op Zijn wijze in de schede, ja tegen de werkers van uw kommer en uw vrees zelf!

Als een land verdeeld moet worden, meer men het af in zoveel delen als er deelgenoten zijn; zo werd Kanaän naar het getal van de stammen afgemeten en aan ieder werd zijn deel in dit land aangewezen. In dit opzicht wordt Israël, dat het erfdeel van God was, genoemd "de roede van Zijn erfenis" (Jer. 10: 16), "de roede van Uw erfenis" (Ps. 74: 2). Door het meten wordt dus te kennen gegeven het eigenen van de Kerk voor God, om die als Zijn eigendom te bewaren. Het altaar werd ook gemeten, door God als het Zijne geëigend. Het altaar is het middel ter verzoening door Christus, door het altaar afgebeeld en daarom ook zelf altaar genoemd (Hebr. 13: 10). Niettegenstaande de antichrist de verzoening door het bloed van Christus zou loochenen en bestrijden en de verzoening zou leren zoeken in de mis, in pijnigingen, bedevaarten en andere grillen, zo zou nochtans het middel van de verzoening in het midden van die hopeloze tijden blijven, gekend en gebruikt worden. Die in de tempel aanbidden, zouden ook gemeten, God toegeëigend en door Hem bewaard worden. Deze zijn de honderd vierenveertig duizend verzegelden (Openbaring 7: 4), de uitverkorenen, die zijn een heilige priesterschap (1 Petrus 2: 5), die als priesters recht en vrijmoedigheid hebben om in te gaan in het heiligdom en tot God te naderen, zodat de Heere in de tijd van de overheersing van de antichrist nog een Kerk en uitverkorenen zou hebben, die de verzoening door Christus bloed dan nog zouden kennen en door het geloof gebruiken. De buitenste "voorhof" wordt gesteld tegenover de binnenste en betekent de uitwendige gesteldheid van de Kerk, zoals zij zich in de wereld vertoont, het gros van de onbekeerden in de Kerk, de niet verzegelden. Dit zou niet gemeten worden, omdat het tot de Heere niet behoort, het deel van

de Heere niet is; maar het was in de macht van de antichrist overgegeven, die met zijn onderdanen afgodisch en goddeloos is in leer en leven en daarom heidenen en Babel genoemd wordt. Deze paapse heidenen zouden het uitwendige, de uitwendige luister tot hun deel hebben, maar zonder waarheid; zij zouden pronken met de uitwendige schijn, met de naam van Christelijke Kerk zonder daad; zij zouden de ware Kerk van haar luister beroven en zich met haar uitwendige glans versieren; zij, die paapse heidenen, zouden de heilige stad vertreden, de ware Kerk verdrukken, haar luister en heerlijkheid in de wereld ontnemen, zodat zij zich niet kon vertonen als een stad op een berg, maar moest vluchten in de woestijn en zich verborgen houden, hoewel zij aan de staat van de ware gelovigen niet konden raken, omdat zij verzegeld waren. Dit zou duren de tijd van tweeënveertig maanden; niet dat de antichrist dan vernietigd zou zijn, niet dat hij dan ophouden zou de Kerk te bestrijden, maar hij zou de Kerk niet langer in de woestijn verborgen kunnen houden; hij zou de Kerk niet kunnen beletten uit Babel te gaan en zich openlijk te vertonen en de waarheid te belijden en te beleven. Dit geval komt vaker in de Openbaring voor onder verschillende uitdrukkingen, die echter alle dezelfde tijd betekenen, niet alleen in duurzaamheid, maar ook slaan op dezelfde staat van de Kerk in zo'n tijd. Tweeënveertig maanden zou de heilige stad vertreden worden (Hoofdstuk 11: 2). Tweeënveertig maanden zou de antichrist grote dingen en godslasteringen spreken, (Openb. 13: 5). Een duizend tweehonderd en zestig dagen, die 42 maanden uitmaken, zouden de getuigen profeteren met zakken bekleed (Openb. 11: 3) en de Kerk zijn in de woestijn (Openbaring 12: 6) een tijd en tijden een halve tijd; dat is drie jaar en een half, uitmakende twee en veertig maanden en 1260 dagen zou de Kerk in de woestijn gevoerd worden (Openbaring 12: 14). Deze tijdgetallen zijn niet eigenlijk te verstaan, maar naar de profetische stijl, betekend iedere dag een jaar, zoals Ezechiël. 4: 5 Dan. 9: 24 Het is waar, dat niet alle getallen in de Openbaring zo genomen worden, maar de omstandigheden van zaken leiden ons of tot de eigenlijke of tot profetische tijdrekening. Het kan met al hetgeen van de antichrist gezegd wordt niet overeenkomen, dat het in drieëneenhalf jaar zou beschikt worden. De zaak zelf, de uitkomst toont het; want 1260 jaren heeft de antichrist de Kerk overheerst en is de Kerk in de woestijn verborgen geweest. Het is onbetwistbaar, dat in de tijd van de hervorming een zeer grote verandering in de Kerk is geschied, zodat het de hele wereld doorklinkt. En dat de Kerk van die tijd uit Babel is gegaan en zich in het openbaar in de wereld heeft vertoond in de belijdenis van de waarheid van het Evangelie. Het is kennelijk, dat van de verlossing van de Kerk uit de vervolging van de Romeinse keizers onder Constantijn de Grote tot op de hervorming in de zestiende eeuw, een tijd van twaalfhonderd zestig jaren is verlopen. Het is onweersprekelijk, dat meteen na de verlossing van de heidense keizers de bisschop van Rome, bij trappen, over de Kerk in Europa is begonnen te heersen en over haar geheerst heeft tot op de tijd van de hervorming. En dat in al die tijd de Kerk verborgen is geweest onder de overheersing van de paus en zich in haar luister niet heeft kunnen vertonen en dat ondertussen in al die tijd daar niet hebben ontbroken die voor de waarheid tegen de antichrist getuigenis hebben gegeven en door de antichrist telkens zijn vervolgd, onderdrukt en gedood, waaruit dan duidelijk blijkt, dat de twaalfhonderd en zestig dagen geëindigd zijn in de tijden van de hervorming en zo begonnen zijn ten tijde van Constantijn de Grote na het half uur stilzwijgen van de Kerk.

Door de binnenhof worden degenen voorgesteld, die met het hart, dat is, die echt volgens de Geest met Christus geestelijke en verborgen gemeenschap houden, dat het merkteken is van de ware gelovigen. Door de buitenvoorhof moet men zeker verstaan de Christelijke Kerk, naar dat gedeelte, volgens hetwelk het kan worden uitgestoten uit de gemeenschap van Christus en de heiligen. Toen de tempel te Jeruzalem verwoest was door de Babyloniërs en God nochtans aan de Joden met de terugkomst uit de ballingschap hoop wilde geven om een nieuwe tempel te bouwen, vertoont Hij in een gezicht de profeet Ezechiël (40: 6) zekere

tempel en geeft last, dat die voor het oog van de profeet gemeten wordt als een volmaakt voorschrift van een tempel van God, tevens een voorbeeld van de Kerk, waarin God in de laatste tijden zou wonen in heerlijkheid. Op geen andere wijze is het voorgesteld bij Zacharia (11: 1 en 2), die insgelijks de stad Jeruzalem heeft zien meten, opdat de Israëlieten daaruit hoop zouden verkrijgen van die te herbouwen. Als wij in deze zin hier het weer opnemen, zo zou op deze plaats verondersteld worden, dat de ware Kerk van Christus die tijd, waarover de profeet handelt, verwoest zou zijn, namelijk onderdrukt door geveinsde en vleselijke mensen; en de ware dienaars van God verborgen en vanwege de grote menigte onheiligen nauwelijks kenbaar, maar dat God door enige van Zijn trouwe dienstknechten, Zijn vrome en ware dienaars van de onheilige en geveinsde zal afscheiden en uit deze als een nieuwe tempel zal bouwen, bestaande uit geestelijke mensen, die echt in de gemeenschap van Christus zijn. De meetroede is buiten twijfel hier Gods woord, de wet en de getuigenis (Jes. 8: 20; 11: 2 Joh. 5: 38, 39).

Het komt ons voor dat in de woorden aan het einde van vs. 2 gezinspeeld wordt op Dan. 7: 24 vv., waar het vertreden van Jeruzalem door Antiochus bepaald was tot een tijd en tijden en een halve tijd. Hierdoor wordt in het algemeen voorgesteld 1) dat, zoals Antiochus een grote macht ontving over de Joden en hun tempel, de antichrist ook een grote macht zal ontvangen over de Kerk; 2) dat zoals het volk van God verhoogd is door hen, zo ook de Kerk door de Antichrist verlaagd zal worden; 3) dat, zoals die wreedheid voor jaren, ja voor dagen bepaald is geweest, zo ook de wreedheid van de antichrist bepaald zal zijn; daarom, dat, zoals Antiochus Jeruzalem, de tempel en de ordonnantiën vertreden heeft, totdat de tijd hun van God gesteld geëindigd was, de antichrist ook gedurende zijn tijd dit doen zal; met dit onderscheid, dat de binnenste voorhof door de antichrist bewaard wordt en ofschoon hij er zeer nabij komt, hij nochtans niet alles zal verwoesten, zoals er in de vervolging van Izebel nog 7000 waren overgebleven.

De heidenen zullen de voorhof niet betreden, maar vijandelijk vertreden (Jes. 28: 3 Dan. 7: 7 Luk. 21: 4). Zij worden heidenen genoemd met zinspeling op de onbesneden, onreine volken, waaronder worden verstaan allen, die van de gemeenschap van de gelovigen vervreemd zijn, die door goddeloze afgoderij, wreedheid, openbare goddeloosheid en haat voor de Kerk moeilijk zijn. Deze namelijk, die Hoofdstuk 9 voorkomen, de Mohammedanen, maar vooral de Roomse antichrist met zijn dienaren en gevolg, die laatste, ofschoon Christenen in naam, echt heidens zijn. Deze heidenen zouden de Christenen in hun macht hebben en dat zou met de reformatie nog geen einde nemen, maar voortduren niet voor altijd, maar totdat de door God bepaalde tijd verlopen zou zijn, die als lang en als bepaald wordt voorgesteld met toespeling op de tijd, Antiochus Epifanus toegeschreven, of wel van de droogte in de dagen van Elia.

Twee en veertig maanden. Dit is de tijd, waarin de bruid verborgen liggen zou en de valse heerschappij voeren. Maar hoe groot is de duisterheid van dit stuk. En het is geen wonder, dat er zo grote blindheid is in het gemoed van de mens. Daarom, o U, die deze dingen ontvangen bent, om ze Uw dienaren bekend te maken, wees bij mij tegenwoordig, opdat ik, door U geleid, mijn Voeten Op veilige en zekere plaatsen moge zetten.

DE TWEE GETUIGEN, HUN AMBT EN TOESTAND

3. En Ik zal Mijn twee getuigen opdracht en macht geven (Hoofdstuk 6: 4; 7: 2 en zij zullen tot het volbrengen van die opdracht profeteren in de zin, zoals het woord in 1 Kor. 14: 1, 3 en 24 v. bedoeld is 1Sa 7: 2, duizend tweehonderd en zestig profetische dagen, of 1260 jaren,

dus even lang als Jeruzalem vertreden zal worden (vs. 2). Zij zullen dat doen, met zakken bekleed, zich daardoor reeds in de uitwendige vorm met deze wereld niet gelijk stellend, maar tevens hun toehoorders voor ogen schilderend wat hun goddelijke getuigenis eist, namelijk droefheid naar God (Jer. 4: 8 Jon. 3: 5 MATTHEUS. 3: 4; 11: 21. 2 Kor. 7: 10).

4. Deze zijn naar hun inwendig bestaan de reeds in Zach. 4 genoemde twee olijfbomen, omdat zij personen voorstellen, die voor hun tijd hetzelfde moeten zijn, wat de personen, daar bedoeld, voor die tijd zijn geweest en ten opzichte van hun werkzaamheid naar buiten de twee kandelaren (MATTHEUS. 5: 14), die voor de God van de aarde staan, altijd gereed om Hem te dienen en te spreken wat Hij hen beveelt (1 Kon. 17: 1).

Alleen als men de 1260 dagen als gewone dagen, dus omstreeks = 3 ½ jaar neemt, zou men onder de twee getuigen bijzondere bepaalde mannen van God kunnen verstaan. Daarbij verkrijgen wij echter een verklaring, die noch voor Jeruzalem noch voor het land, dat de Christelijke volken tijdens de heerschappij van de anti-christ omvat, past, terwijl op Zion reeds een gemeente gesticht is, die noch vlek noch rimpel heeft of iets dergelijks (Hoofdstuk 14: 1 v.), maar binnen het kerkelijk gebied in ons Westen grote dwalingen in zwang zullen zijn, onder hen, die verloren gaan, zodat zij de leugen geloven (2 Thessalonicenzen. 2: 9 v), naar hun voorspellende profeten, die eveneens tekenen en wonderen doen, geenszins als een macht tegen de werking van de Satan worden gezonden, maar juist daarin bestaat de grote ellende, waarbij ook de uitverkorenen, als het mogelijk was, tot de dwaling verleid zouden kunnen worden (MATTHEUS. 24: 21 v.), dat God aan de macht van de duisternis ongehinderd vrij spel laat. Volgens onze opvatting van de 1260 dagen, die in profetische zin even zo vele jaren betekenen en de tijd van 637-1897 omvatten Re 10: 7, kunnen wij in de twee getuigen slechts ideale personen zien, die in een menigte van werkelijke personificaties tot werkelijkheid worden, zodat de getuigen van Christus in een onafgebroken voortgaande rij om de anderen hun ambt waarnemen en zo dag en nacht nooit zwijgen. De Heere wil niet de beide getuigen eerst geven, Hij heeft ze reeds van vroeger gereed; er bestaat sinds lang een wolke van getuigen in Zijn rijk op aarde; Hij wil alleen gedurende de 1260 dagen Zijn getuigen op een bepaalde wijze gebruiken. Werd in vs. 1 het eigenlijk bestanddeel van de Kerk, de ware gemeente voorgesteld onder het beeld van degenen, die binnen in de tempel aanbidden, volgens hun verhouding tot de Heere en van de zijde van hun afzondering van de wereld, dan moet zij nu ten opzichte van haar roeping voor de wereld worden gekarakteriseerd. Door haar voorspellen in het gewaad van boete, dat geheel berekend is voor hen, die nog buiten het eigenlijk heidendom staan en slechts de voorhof betreden, zoals uit de boven aangehaalde plaatsen van de eerste brief aan de Corinthiërs blijkt, is zij een getuigende gemeente en heeft een gelijke roeping, als eertijds Mozes en Elia onder het krom en verdraaid geslacht van hun tijd. Zo heeft zij ook tot volvoering van haar opdracht een gelijke volheid van macht als die beide mannen van God die in een geheel bijzondere verhouding tot God stonden en ook op geheel bijzondere wijze uit deze wereld tot Hem werden overgebracht in gindse wereld; wij zullen daarvan later in vs. 5 v. en vs. 11 v. blijkt uit het gezegde, waarom het getuigen in onze Westerse kerk zich juist in twee getuigen, niet meer en niet minder personifieert. Zonder twijfel wordt daarin verder er op gewezen, dat de een getuigende gemeente zich inderdaad in twee delen splitst: De ene getuige is het door de Heere van de Kerk verordende ambt, dat bekering en vergeving van de zonden predikt in Zijn naam (Luk. 24: 47. 2 Kor. 3: 6 v. ; 5: 18 v.), dit ambt niet zozeer in zijn veelal besmette geschiedkundige openbaring, maar in zijn goddelijke bestemming. De tweede getuigen is alle ware leden van de Kerk, of die leken, die door de Heilige Geest van God zijn geleerd en een priesterlijk koninkrijk vormen, om met woord en daad te verkondigen de deugden van degene, die ons uit de duisternis geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht (1 Petrus 2: 9). Deze verdeling wordt

uitdrukkelijk aan de hand gegeven door de toespeling op Mozes en Elia. Terwijl de eerste een uitdrukkelijke, plechtige roeping van God ontving (Ex. 3), treedt de ander zonder eigenlijke uitwendige roeping of voorbereiding 1Ki 17: 1 in Gods naam als getuige op. En evenals Elia in een tijd leeft, dat van de priesters lippen, die de wetenschap moeten bewaren en uit wier mond men de wet zal zoeken (Mal. 2: 7), tot zwijgen waren gebracht, zo moest herhaalde keer ten tijde van die verduistering en vervolging van de waarheid, toen de Kerk de eerste getuige moest ontberen, de tweede voor hem in de plaats treden. Tot deze verdeling van het getuigen in een, dat in het ambt en een, dat buiten het ambt plaats heeft, komt nog een ander naar het hoofdkarakter, dat de Kerk zelf in de verschillende tijden van haar ontwikkeling tegenover de wereld heeft. Zij is gedurende de tijden van de Middeleeuwen een Kerk van de wet geweest; het geestelijke ambt, zoals dat in paus en klerus zich ontwikkelde, heeft aan de ruwe, barbaarse volken hetzelfde werk van een opvoeder tot Christus moeten volbrengen, als Mozes aan Israël, dat toch ook maar als een barbaars volk in de omtrek van het heilige was geplaatst, om daarin een geheiligde natuur op te wekken (vgl. bij Hoofdstuk 8: 12). De invoering van de Romeinse hiërarchie, die de apostel van de Duitsers, (Bonifacius) als schuld wordt toegerekend, houd ik voor het grootste geluk" schrijft Ad. Müller; "want", zo gaan we met Krafft voor, "een ruw volk, zoals de Duitsers waren, kon langs geen andere weg in de baan van orde en van een geregeld Christelijk leven worden geleid. " Toen vervolgens de Roomse Kerk haar taak, om een opvoedende kerk te zijn, uit het oog verloor en daarvoor aan haar eigen eierzucht en van haar lusten, die wereld en zonden in de hand werkten, dienstbaar werd (Ezechiël. 28: 11 v.), kwamen ook degenen voort, die tot inwendig leven waren gerijpt en, aandringend op een reformatie, die met de goddelijke bedoeling overeenstemde, volbrachten zij het werk van Elia, dat vervolgens ook het evangeliseren van de Kerk ten gevolge had. Dat dit evangeliseren bij de tegenstand van de Roomse priesterheerschappij niet anders mogelijk was, dan door afscheiding van een aanzienlijk deel van de Kerk van de hoofdstam, dat heeft het afgescheiden deel aan onhoudbaarheid en gemis blootgesteld en dat aan de invloed van de wereldlijke macht prijsgegeven, welks laatste einde datgene zal zijn, waarvan wij in vs. 7-10 lezen. De hoofdstam heeft echter de verreweg grootste schade zich berokkend, doordat het de weg tot zijn grondige vernieuwing en doorgaande ontwikkeling van de Christelijke geest zich voor altijd heeft versperd en zich tot een einde heeft veroordeeld, zoals wij dat in Hoofdstuk 17 en 18 vinden, in ons reeds in Ezechiël. 47: 11 vooraf is aangeduid. Zoals wij in de voorgaande uiteenzettingen ons veelal aan Kemmler hebben aangesloten, zo kunnen wij dat ook doen ten opzichte van de twee olijfbomen en de twee kandelaren, nadat wij eerst hebben herinnerd aan hetgeen bij Zach. 4: 14 over de twee "olietakken" is gezegd. De olijfboom, zo merkt genoemde uitlegger op, brengt voort en heeft in zich de substantie van de olie, de lamp, met de olie gevuld, straalt het in zijn lichtgevende kracht uit. Die beide zijn bij de waarachtige getuigen van Christus verbonden. Het is geen geleende olie, die zij van zich doen uitstralen, maar zij dragen de olie van de Heilige Geest in oorspronkelijke volheid in zich. De Geest, hoewel u die ook eerst van boven hebben ontvangen, is toch in hen zelfstandig leven geworden (Joh. 7: 38 v.). Zoals zij echter als olijfbomen het leven in zichzelf hebben, zo bezitten zij als lampen ook de bekwaamheid, om wat zij in zich hebben, tevens tot een licht voor anderen te laten worden en in de wereld te laten licht geven. Beiden behoren bij elkaar en als er een olijfboom was zonder lamp, of een lamp zonder dat die olijfboom was, dan ontbrak de wezenlijke eigenschap, om een werkzaam getuige van de Heere te zijn. Over de uitdrukking "die voor de God van de aarde staan" zullen wij nader spreken bij vs. 13

Sommigen menen dat door deze twee getuigen Enoch en Elia zouden worden verstaan, die de tijd van tweeënveertig maanden of van twaalfhonderd zestig dagen, dat is over drie en een half jaar voor het einde van de wereld tegen de anti-christ zouden profeteren en daarna door hem gedood worden en die naar de letter datgene zou overkomen, dat hier in de tekst verteld

wordt. Dit voelen wordt door enige hedendaagse verklaarders verdedigd, om de antichrist en zijn rijk, dat nu lange tijd in de wereld bekend is te verduisteren, maar bovendien dat het ongerijmd is, dat de Heilige Geest in deze openbaring voor de dingen, die voorts moesten geschieden zo vele eeuwen zouden voorbijgaan, waarin de Kerk van Christus zoveel veranderingen heeft geleden en meteen komen tot de vier laatste jaren van de wereld, zo is het ook niet mogelijk dat het Rijk van de antichrist binnen drie en een half jaar zo zou worden opgericht en alles door de hele wereld teweeg brengen, dat in Gods woord van hem en zijn rijk is voorspeld. Het strijdt ook met Gods woord, dat de heiligen met hun hemelse lichamen uit de hemel zouden dalen, om hier gedood te worden, of dat zij op deze wereld weer zouden komen prediken, zoals Abraham getuigt (Luk. 16: 29). Of ook dat zij in drie en een half jaar onder alle volkeren zouden profeteren, of ook dat hun lichamen binnen drie eigenlijk genoemde dagen en een halve van de volkeren, geslachten en talen zo zouden worden gezien en dat die op aarde wonen, zich daarover zouden verblijden en elkaar geschenken zenden, zoals hier in de tekst staat. Daarom moet beiden, de zaak zelf en de tijd hier noodzakelijk profetisch en figuurlijk verstaan worden, namelijk van de dagen, die hele jaren betekenen, zoals Ezech. 4: 5 en Dan. 9: 24, welke jaren door enige worden begonnen van het jaar 606, toen de bisschop van Rome allereerst de titel van bisschop van de hele Christelijke kerk (die Christus alleen toekomt) heeft aangenomen en de afgoderij onder de Christenen meest begon door te breken. Hoewel anderen deze jaren wat vroeger beginnen, namelijk van de verwoestingen van het oude Rome en van zijn heerschappij door de Gothen over het jaar 412, maar dit in zijn geheel gelaten zijnde, zoals in het tweede vers gezegd is, wordt het opwekken van deze twee getuigen bekwamelijk verstaan door enige voortreffelijke leraars, die God binnen die tijd van het rijk van de anti-christ hier en daar op verscheidene tijden in Zijn gemeente heeft verwekt, om deze heerschappij en afgoderij te ontdekken en weerstaan, die daarom gezegd worden met zakken bekleed te zijn, omdat zij in slechte kleren en in een treurig gelaat zich tegen de pracht en hoogmoed van het anti-christendom hebben gesteld. Daarom worden er ook twee genoemd, omdat er wel weinigen zijn zouden, maar evenwel voldoende om de waarheid de mensen te getuigen; zo alle waarheid bestaat in twee of drie getuige" (Deut. 19: 15). En omdat God gewoonlijk twee zodanige treffelijke getuigen tot wederoprichting van de vervallen leer pleegt te gebruiken, zoals hier in de volgende woorden eerst wordt gezien op Jozua en Zerubbabel, die de godsdienst na de gevangenis van Babel hebben opgericht, in het vierde vers en op Mozes en Aäron, die dit gedaan hebben in de woestijn en op Elia en Eliza, die dit gedaan hebben onder Achab en onder Baäls dienaars. Op deze wordt hier ook gezien in het vijfde en zesde vers, die ook daarom twee genoemd kunnen worden, omdat zij de leer van het Oude en Nieuwe Testament alleen tot weerlegging van het antichristendom, als getuigen van deze waarheid hebben voortgebracht en anderen daardoor krachtig overwonnen. Zodanigen zijn Waldus en Petrus Bruys geweest in Frankrijk, Wiclef en Fourneus in Engeland, Johannes Huss en Hieronimus van Praag in Bohemen en Duitsland, die ook daarom in het concilie van Constanz gedood en met blijdschap van allen, die God uit verscheidene volken en tongen vergadert, verbrand zijn; totdat het God daarna heeft beliefd Luther en Melancton in Duitsland, Zwingli en Oecolampadius in Zwitserland, Farel en Calvijn in Frankrijk met meer andere in hun plaats te verwekken, die met meer kracht hun getuigenis volbracht hebben en een groot deel van dat grote Babel doen vallen, van welks hele val en vernietiging hierna zal worden geprofeteerd. (STATEN OVERZET.).

Deze getuigen zouden niet dezelfde in persoon zijn, want niemand leeft 1260 jaar, maar het waren op elkaar volgende getuigen van dezelfde waarheid, dan eens hier en dan daar. Dan eens meerder openbaar, dan minder in het oog. Hun staat was zonder uiterlijk aanzien, gering, met zakken bekleed, een teken van droefheid over de verdrukte staat van de Kerk en over de afgoderij en vervolging van de antichrist en zij zelf waren het voorwerp van zijn woede.

De hele profetie, die volgt, van dit vers tot het blazen van de bazuin, is niet in een gezicht vertoond, maar door de engel aan Johannes gedictieerd.

Hier worden door de Heere voorgesteld de getuigen van de waarheid van het Evangelie, die in de staat van worsteling en vervolging over het verderf van de Roomse kerk en over zijn afgodendienst en gebreken openlijk getuigd hebben, zoals Elia en Eliza, Gods ware profeten; voornamelijk van de opkomst van de Waldensen en Albigensen tot aan de tijden van vrijheid en vrede, aan de Hervormde kerken toegestaan; zij hebben dat gevaar "in zakken gekleed", dat is in worsteling vanwege de vervloekte afgodendienst van hun tijden en wegens de grote onwetendheid en bijgelovigheid van het volk.

Zij worden gezegd twee getuigen te zijn, omdat twee de minsten zijn, die een waarheid bevestigen. Het zullen niet velen zijn, maar voldoende. God gebruikt gewoonlijk twee als Jozua en Zerubbabel, Mozes en Aäron, Elia en Eliza en zij zijn als twee olijfbomen waarvan de olijf afdruipt, om licht en leven te onderhouden in de twee kandelaren, dat is in de kerken of gemeenten, die weinige zijn in getal; en het is niet door kracht noch door geweld, maar door de Geest van de Heere dat zij overwinnen.

Zij zijn "olijfbomen", als bestendig groen en vol vettigheid, de groene of behaaglijke en aangename vredeboodschap brengend, waardoor men de verblijdende gaven van de Geest verkrijgt en "kandelaren" waarvan het licht van de ware wijsheid, heiligheid en vreugde door die olie voortvloeit.

5. En als iemand die wil beschadigen, een vuur zal uit hun mond uitgaan en zal hun vijanden verslinden (Num. 16: 35. 2 Kon. 1: 10 en 12 ; en als iemand hen wil beschadigen, die moet, opdat de overigen vrezen, zo gedood worden, op een wijze, waardoor duidelijk wordt hoe niets anders dan het vuur, dat uit de mond van de getuigen uitgaat, hen verteerd heeft (Hand. 5: 5, 10).

6. Deze hebben, evenals Elia in zijn tijd (1 Kon. 17: 8 Jak. 5: 17), macht de hemel te sluiten, opdat geen regen regent in de dagen van hun profetering en zij hebben, evenals Mozes in Ex. 7: 9-11: 19, macht over de wateren, om die in bloed te verkeren en de aarde te, slaan met allerlei plagen, zo menigmaal als zij: dat zullen willen, omdat het nodig is tot ondersteuning van hun getuigenis.

Voor de hele tijd, gedurende welken het ambt van getuigen nog in zijn kracht bestaat, is daaraan tot verdediging van de eer van de God van de aarde (vs. 4), opdat de wereld Hem niet voor de tijd van haar grondgebied verdringt en zich van Hem en Zijn bestuur emancipeert, tweeërlei gegeven:

1) een onschendbaarheid (Ps. 105: 14 en 15), die het aan de vijanden onmogelijk maakt, de getuigen reeds nu te overwinnen en te doden, of het getuigen terzijde te stellen en af te schaffen. Dat zal hun pas na verloop van de 1260 dagen lukken en dan zal voor 3 1/2 dag in het openbaar leven een staat van zaken komen, dat Gods woord niets meer heeft te zeggen en 's mensen eigen heerlijkheid in volle bloei staat (vs. 7 v.); 2) een macht (Ex. 7: 1), waardoor de wereld met haar wel en wee geheel en al daarvan afhankelijk is. Pas ten tijde van haar emancipatie zal zij de kinderen onderwijs geven, waarbij de naam van de Heere niet mag worden genoemd, huwelijken sluiten zonder de zegen van de Kerk, vergaderingen van 's lands gemeentebestuur houden, zonder gebed enz. Om die beide gedachten voor te stellen, zijn trekken uit het leven van Mozes en Elia gebruikt. Waarvan snel blijkt, dat die symbolisch, dat is, in geestelijke zin moeten worden verstaan. Wat nu in de eerste plaats de

onschendbaarheid van de getuigen aangaat, waarover in vs. 5 is gesproken, zo is het vuur, dat uit hun mond gaat, het woord van God, waarvan de Heere in Jer. 23: 29 zegt: "Is Mijn woord niet zoals een vuur en als een hamer, die een steenrots te morzel slaat?" Op die wijze nu, dat het zich levendig en krachtig en scherper dan enig tweesnijdend zwaard betoont, moeten de getuigen het woord van God in elk bijzonder geval en voor elke ziel in het bijzonder spreken; daaraan is op onze plaats slechts indirect te denken. Daarentegen wordt de profeet tegenover zijn tegenstanders, die hem honen en verwensen, in Jer. 5: 14 ook gezegd: "Ik zal Mijn woorden in uw mond tot vuur maken en dit volk tot hout en het zal hen verteren"; dit is het eigenlijk, wat ook hier in aanmerking komt. Wat verder de macht van de getuigen aangaat, het zo-even gezegde heeft op in het oog vallende wijze in het zogenaamde interdict zijn belichaming gevonden. Men moet daaronder verstaan het verbod van godsdienst, dat om ongehoorzaamheid aan de Kerk als censuur wordt uitgesproken, totdat absolutie wordt gegeven, of als straf voor een bepaalde tijd. Deze is een persoonlijke, als het verbod zekere personen aangaat, zodat, waar die verschijnen, de cultus moet stilstaan, of plaatselijk, zodat op de geïnterdiceerde plaats, in een bijzondere Kerk een stad of een geheel land geen godsdienst mag plaats hebben. Door deze maatregel werd de wederspanning de hemel van de genade gesloten, zodat geen troost de zielen verkwikte. Niemand, behalve een geestelijke, een bedelaar, een kind niet boven de 2 jaren oud, of een vreemdeling ontving de kerkelijke begrafenis; alleen aan kinderen werd de doop bediend, alleen aan stervenden het avondmaal uitgereikt. Hebben wij vroeger de missie van de Roomse hiërarchie rondweg erkend voor een opvoedingsmiddel voor de barbaarse volken, die in de plaats van het Romeinse wereldrijk zijn gekomen, nu komt ons de ontzaglijke macht, die het pausdom van de Middeleeuwen over vorsten heeft uitgeoefend en de plaats, die de Kerk tegenover de Staat in het Westen verkrijgt en gedeeltelijk tot op onze tijd heeft vastgehouden, niet voor als gevolg van geestelijke heerszucht, hoewel ook deze zich vaak genoeg daarvan heeft bediend, om haar eigen bedoelingen te bereiken, maar als het werk van goddelijke wijsheid, als een providentiële institutie, met het bepaalde doel een barbaarse volksmenigte tot Christelijke zeden te brengen. Harten en zeden worden niet verzacht en gevormd door geweldige middelen van de Staat, door maatregelen van politie, door gevangenstraf; daartoe leidt veelmeer "vrees, die van de hemel over de mensen komt." Als een zeer duidelijk voorbeeld, waarin duidelijk wordt, wat de woorden van het 5de vers willen zeggen, herinneren wij het volgende: "Koning Lotharius van Lotharingen had in het jaar 864 zonder enige grond zijn wettige gemalin Thietberga verstoten, om zijn bijzit Waldrada te huwen. Paus Nikolaas I verklaarde dadelijk de ontbinding van dit huwelijk voor onwettig en nietig en Lotharius zag zich door de houding van zijn volk gedwongen, zich aan de pauselijke uitspraak te onderwerpen. Hij deed het echter slechts in schijn en hield zich, toen de paus daarop stierf, van het gehoorzamen bevrijd. Diens opvolger Adrianus II drong op volvoering van de koninklijke belofte. Lotharius probeerde daarop weer de paus met valse voorspiegelingen te misleiden, maar tevergeefs; hij moest zijn belofte op het heilig avondmaal bezweren. Hij ontving het als een meinedige; ook zijn hovelingen deden dezelfde eed, hoewel zij wisten, dat zij vals zwoeren. Een maand later stierf de koning en bijna allen, die met hem de eed hadden gedaan, stierven na elkaar plotseling weg. Wij zouden in het belang van onze verklaring ook kunnen spreken van de paus, die van het standpunt van de moderne wijze van beschouwing zozeer is gesmaad, van paus Gregorius VII in zijn betrekking tot keizer Hendrik IV. In hem komt de overeenkomst van het kerkelijk getuigen met een Elia vooral uit en zijn laatste woorden: "ik heb gerechtigheid liefgehad en de ongerechtigheid gehaat, daarom sterf ik in de ballingschap", is een waar grafscript voor hem, die al zijn handelen en wandelen karakteriseert. Evenzo zou het zeker van groot belang zijn in de geschiedenis van de Protestantse kerk, die het onaantastbare en de macht van het getuigen, nadat het zo misvormd en nauwelijks meer als goddelijke instelling te herkennen was, in nieuwe, met de tijd overeenkomende vorm weer

heeft hersteld, in te grijpen, en onze tekst in het licht van haar tucht, van haar overwinningen over het werk van de tegenstanders en van haar invloed op de nieuwe toestand van het leven van de volken te plaatsen. Maar, omdat wij in deze tijd eigenlijk die hele periode reeds uit zijn, zodat de Kerk niet eens macht meer heeft, binnen haar onmiddellijke levenskring haar aanzien staande te houden, laat staan terechtwijzend en besturend op een ander levensgebied te werken dringt ons hoofdstuk ons voorwaarts. Met klachten over het verlorene, met terugzien op het verledene verschaffen wij ons noch troost noch hoop, maar alleen door een juist verstaan van het tegenwoordige in door een heldere blik in de verdere toekomst en deze zullen de eerstvolgende beide afdelingen ons geven.

Duidelijk wordt met de twee getuigen op Mozes en Elia gezinspeeld. Het "water in bloed verkeren en de aarde slaan met allerlei plagen" deed Mozes en "de hemel sluiten, opdat geen regen valt" lezen wij van Elia. Beide deze tekenen geschieden tot straf over de vijanden van de Heere. Kan Hij zo Zijn boden toerusten met kracht tot openbaarmaking van de heerlijkheid van Zijn naam, opdat ze mogen zijn als schapen te midden van de wolven, maar ook als sterke leeuwen in de woestijnen; ook Hij zelf, die als een Lam was, draagt de naam van de Leeuw, die uit de stam van Juda was. En het woord, dat Hij in hun mond legt, zie, het is levend, krachtig en scherper dan een tweesnijdend zwaard, doordringend tot in de binnenkamers van het harten. Dat woord roept vriendelijk alle vermoeiden en belasten, maar het dreigt ook met de schrik van de Heere. Maar omdat zij, die dit woord van de Heilige brengen tot de mensen, niet op eigen gezag spreken, maar in de naam van hun goddelijke Zender, daarom is degene, tot wiens hart het niet ingaat, al veroordeeld, want tot een reuk van de dood ten dode is hun geworden hetgeen hun een reuk van het leven ten leven had kunnen en moeten zijn. Wie de dienaren van de levende God verwerpt, die verwerpt Hem, die hen gezonden heeft. Duurgekochte gemeente van de Heere! Wij bidden u bij de zaligheid van uw zielen, ontvang degenen, als die waken. voor uw zielen.

God zal hun niets weigeren en Zijn hele woord, dat door hen gesproken is, vervullen zoals Hij gedaan heeft in de personen van Mozes en Elia. Justus Jonas gebruikt ook zo'n uitdrukking om de krachtadigheid van Luthers bidden uit te drukken "dat hij (quicquid voluit, potuit) alles verkrijgen kon wat hij wilde", dat zakelijk overeenkomt met hetgeen hier gezegd wordt.

Dit is gezegd met toespeling op Num. 16: 35 en 2 Kon. 1: 10 en 12 en niet letterlijk te verstaan, maar geestelijk evenals Jer. 23: 29 en 5: 14 vuur wil zeggen Gods toorn, die zij bedreigen en uit ijver voor Gods eer zal dat komen over de boze en hardnekkige vijanden. Ook het volgende is niet letterlijk te verstaan, ook niet zinnebeeldig van bloedstortende oorlogen, maar duidt de vloek aan over alle zegeningen, zodat die het gewone nut niet aanbrengen, maar zelf ten dode strekken.

7. a) En als zij na verloop van de 1260 dagen (vs. 3) hun getuigenis geëindigd zullen hebben, omdat volgens het raadsbesluit van God de tijd nu zal komen, dat invloed en macht van de Kerk geheel op de achtergrond treden om aan het rijp worden van de antichristelijke tijdgeest vrije ruimte te geven, zal het beest, dat uit de afgrond ("Re 9: 1 opkomt, hen strijd aandoen en het zal hen overwinnen en zal hen doden.

a) Dan. 7: 21 Openb. 13: 7

8. En hun dode lichamen zullen liggen op de straat of de markt van de grote stad, die geestelijk in hogere zin, die tegen de vleselijke of letterlijke is overgesteld, genoemd wordt

Sodoma en Egypte, waar ook onze (volgens betere lezing "uw", namelijk van de twee getuigen) Heere gekruist is.

a) Openb. 17: 2, 5; 18: 10

9. En de mensen uit de volken en geslachten en talen en natiën, namelijk de heidenen (Hoofdstuk 5: 9; 10: 11), de grote woordvoerders van detijdgeest, de helden van de dag, die dat doden hebben teweeggebracht, zullen hun dode lichamen zien drie dagen en een halve en zullen niet toelaten, dat hun dode lichamen in graven gelegd worden, terwijl men toch anders nog aan doden een gewone begrafenis verleent.

10. En die op aarde wonen, de vleselijk en Christus vijandig gezinde kinderen van deze wereld (Hoofdstuk 6: 10), die zullen verblijd zijn over hen, dat zij nu niets meer dan lijken zijn en zullen vreugde bedrijven, maaltijden van de vreugde bereiden en zullen elkaar geschenken zenden, zoals dat bij vrolijke en feestelijke gelegenheden gewoonte is (Esth. 9: 19 en 22); omdat deze twee profeten degenen, die op de aarde wonen, gepijnigd hadden. Met hun dood had echter opeens het kwellen van de zonen van de aarde (Hoofdstuk 6: 10; 8: 13) een einde en zij meenden daarom zich nu echt te kunnen verheugen in hun leven, zonder verder enig beletsel te hebben.

Het dier uit de afgrond heeft hier nog geen besliste menselijke schijngedaante, zoals in Hoofdstuk 13: 1 v. Het treedt nog slechts anti-christelijk op als een onlichamelijke geest in de macht van een overwegend demonische tijdgeest. Tot die ontwikkeling van een persoonlijke anti-christ komt het voorlopig nog niet. Alleen als men de onderscheiding, reeds bij Jer. 30: 17 genoemd, tussen de anti-christelijke en de anti-christische periode vasthoudt (vgl. bij Hoofdstuk 13: 5) komt men tot een juiste opvatting van ons profetisch boek en tot een juiste waardering van de bewegingen op het gebied van Staat en Kerk in onze tijd. In het eerste opzicht heeft het gebrek aan die onderscheiding het verhinderd, dat tot hiertoe nog niet de juiste zekerheid en eenheid onder de uitleggers van de Openbaring bestaat, integendeel de wonderlijkste verklaringen voor de dag zijn gekomen en ons boek door vele gelovigen wordt gehouden voor een, waarmee een verstandig Christen zich verder niet hoeft bezig te houden, dan dat hij enige uitnemende spreuken daaruit neemt en de algemene troost van de laatste overwinning van het rijk van Christus over de machten van deze wereld daaruit put. In het tweede opzicht daarentegen zoekt men zijn heil liever in petitiees op onwaardige of ontoegankelijke plaats, of zelfs in oppositie en agitatie, in plaats dat men zou leren verstaan wat de bedoeling van de Heere is en wat Hij voor heeft en geduldig en getroost de hoop van de Schrift zou hebben. Immers nog is het uur niet gekomen, dat de zon van de genade aan de hemel van de Christenen ondergaat en voor de nacht van de heerschappij van de antichrist plaats maakt, maar wij hebben, omdat bepaalde profetieën van de Schrift nog niet vervuld zijn, die eerst moeten vervuld worden voordat de laatste smart komt, een zeker onderpand daarvoor, dat nu nog slechts sprake is van een nauwkeurig afgemeten tijd, dat de zon haar schijnsel verliest, om echter, zoals andere profetieën daarvoor borg zijn, die daarna des te schitterender door de nacht te laten doorbreken. Wij zullen nu zien, of de door ons beproefde uitleg reeds zo'n indruk van juistheid en betrouwbaarheid zal maken en bovendien ook door de snel op elkaar volgende tijdsomstandigheden zo duidelijk als juist zal worden bewezen, dat de tweespalt van de meningen aanmerkelijk zal worden verminderd en in plaats daarvan een grotere eenstemmigheid ontstaat, zoals die juist in deze tegenwoordige tijd zo hoogst nodig is. Dat is die tijd waarin de tijd van de Heidenen ten einde spoedt; wij zien dit einde inderdaad in onze dagen met zo snelle stappen naderen, dat ieder, die zien wil, zich snel moet overtuigen, dat er werkelijk nog maar een twintigtal jaren nodig is, of de twee getuigen hebben hun

getuigenis geëindigd, zij worden overwonnen en gedood en hun lijken liggen op de straten van de grote stad. De pers beroemt zich in onze dagen er niet alleen op, dat zij een macht is, voor welke vorsten en volken zich buigen en zij is dat ook inderdaad en de Kerk heeft de leidende invloed voor het maatschappelijk burgerlijk leven reeds zover aan deze nieuwe macht moeten afstaan, dat, waar zij nog iets wil wagen om haar getuigenis te laten horen, zij meteen op de mond wordt geslagen en die ook houden moet. Wie zou het kunnen verhelen, dat alle tegenspraak, die het geestelijke ambt in gemeenschap met de getrouwe leden van de Kerk laat horen tegenover de pretenties, die de geest van de tijd verheft en door middel van de pers als onbetwifelbare behoefte van de tijd de mensen predikt, alleen op de laatste zuchten van een stervende lijkt, die in de lucht wegsterven? Zonder het licht van de goddelijke openbaring zou men bij dit te gronde gaan van de macht van de Kerk, bij deze oplossing van alle banden, waarmee zij tot hiertoe het leven van de volken had omvat, bij dat prijsgeven van al haar goederen en instellingen, bij dat overleveren van haar rechten aan een tucht- en teugelloze massa, of tot een troosteloze smart een stille verbitterdheid vervallen, of ons laten verleiden tot de dwaling, de stromingen van de geest van de tijd voor uitvloeisels te houden van de Geest van God en met de stroom te willen meegaan. Het profetische woord spreekt van een dier, dat uit de afgrond opstijgt. Hij stelt daardoor het streven van hen, die in de plaats van de historische Christus de ideale, in de plaats van de goddelijke openbaring de zogenoemde resultaten van de wetenschap en in de plaats van de kerkelijke belijdenis het zogenaamde gemeente-bewustzijn willen stellen, onder een geheel ander gezichtspunt, dan dat iemand nog verder zich zou mogen inbeelden, door krachtig ondersteunen van deze pogingen God te dienen en door zijn arbeid tot zijn verwezenlijking en tot opbouw van het koninkrijk der hemelen te arbeiden. Hij dient slechts hem, die de heer van de afgrond is en werkt alleen daartoe, dat het dier, de van God losgerukte mens, het eigen ik, de vleselijke genotzucht, die vijandschap tegen God is, op de troon komt. Terwijl het profetische woord aan de andere zijde ook zegt, dat de twee getuigen, nu het dier opstijgt, hun getuigenis hebben geëindigd en als einde van de strijd, die het dier met hen houdt, dit verkondigt, dat zij overwonnen en gedood worden, waarschuwt het de gelovigen hun eigen vrome wensen, hun zelfgemaakte idealen en verwachtingen niet met Gods raadsbesluiten en wegen te verwisselen en, om een verwezenlijking toch nog mogelijk te maken, zich met het pausdom te verbinden, alsof dit de macht bezat in de raderen van de wagen, waarop de tijdgeest voortrijdt en alles voor zich te gronde richt, vast te grijpen en die tot staan te brengen, opdat de akker van de Kerk opnieuw gebouwd zou kunnen worden. Zij moeten zich integendeel vertrouwd maken met de goddelijke raadsbesluiten en zich steeds meer voorbereiden op de steeds nader komende vervulling van deze. Immers heeft de Protestantse kerk het grote voorrecht boven anderen, dat bij haar, meer dan op de lampen, die voor het ogenblik branden, op de olie in de vaten het oog gevestigd is, om bij te gieten als de lampen zouden uitgaan (Matth. 25: 1 vv.). Nog leven wij gedurende een paar tientallen van jaren in die dagen, dat het dier allengs uit de afgrond opstijgt. Dat het niet plotseling en als opeens te voorschijn springt, heeft de Heere zeker daarom zo beschikt, opdat intussen nog veel plaats zou hebben, om het getuigen inwendig te sterken en in bedrijvingen ernst bij zijn dagelijks werk te houden. Men moet later niet kunnen zeggen, dat het zichzelf overleefd heeft en aan de zwakte van de ouderdom is gestorven, als zijn tijd ten einde is, maar terwijl het eindelijk met betoning van geest en kracht optreedt, moet het duidelijk blijken, dat het door geweld is gedood en in een strijd is bezweken. Bij zo'n bezwijken zingt het triomflieder (Mich. 7: 8): "Verblijd u niet over mij, o mijn vijandin! wanneer ik gevallen ben zal ik weer opstaan"; en de tijd van drie dagen en een halve, die er voor bestemd is, dat hij dood neerliggen zal, zal snel zijn vergaan. Het zou echter een treurig zelfbedrog zijn, als wij meenden, dat wij door ons strijden en onze inspanning, door onze protesten en petitie's het overwonnen worden en dood neerliggen zonden kunnen afwenden, of met nieuwe instituties en bepalingen, met plannen en hervormingsproeven, met

concessies en compromissen de geesten van de afgrond in engelen van God zonden kunnen veranderen, een zelfbedrog, dat zeker vele welmenende harten en zovele goedgezinde verenigingen is deze onze dagen vervult. Nee, wij hebben een andere hoop. De vijand moge menen, dat hij Christus in het graf heeft gelegd, voordat hij er aan denkt, verrijst de Heere en zwaait Zijn banier. Onze tekst wijst uitdrukkelijk op de overeenkomst van het doden van de twee getuigen met de kruisiging van Christus, door te spreken van de "grote stad", die geestelijk Sodoma en Egypte heet "en waar onze Heere gekruisigd is. " Onder de grote stad is bedoeld de omtrek, die de Christelijke kerk omvat, het uitwendig gebied van de Christenen. Op dit gebied, in deze omtrek, zal het dier in de van te voren genoemde zin tot heerschappij komen. Deze stad heet geestelijk Sodoma; want zonden van het vlees van natuurlijke en van onnatuurlijke aard gaan in het algemeen met schaamteloze stoutheid gepaard (Gen. 18: 20), hand in hand met overmoed en hovaardij, beide gevoed en groot gebracht door de uitwendige vrede en de stoffelijke welvaart. Zij heet verder Egypte; dat is het land van menselijke trotsheid op beschaving en in het verheven gevoel van haar vorderingen of elk gebied van menselijk weten en kunnen ademt de Christenheid tegenwoordig die Farao's geest, die daar zegt (Ex. 5: 2): "Wie is de Heere, wiens stem ik gehoorzamen zou? " en hun woordvoerders zien met verachtelijke blikken op het arme volk van God neer, dat in hun midden woont; zij willen het wel dwingen voor Farao schatsteden te bouwen, maar lucht en leven gunnen zij het niet. Met deze Sodom's en Egypte's aard verenigen zich dan verder die van het profeten moordend Jeruzalem: "weg met dezen! Wij hebben geen koning dan de keizer! " dit geschreeuw is toch de grondtoon van die reden, die het meest worden gehoord. En met zoveel geweld slaan zijn golven tegen Pilatus' rechterstoel, dat deze geen raad meer weet en snel genoeg zal gezegd worden: "hij gaf Hem over naar hun wil. " De moderne wereld, schrijft de Fransman Gaume, snelt met grote stappen naar het heidendom; de moderne maatschappij wordt vervuld en wordt beheerst door het naturalisme, d. i. het zuivere, het volkomen reine heidendom, maar een heidendom, duizendmaal verwerpelijker dan het oude, omdat het moderne heidendom het gevolg van de afval van het geloof is, dat het oude heidendom met zoveel liefde omvatte. Dan zal ook snel de tijd komen, dat de lijken van de twee getuigen op de straat van de grote stad liggen. Het moge zijn, dat in de hoeken en huizen nog veel levend Christendom zijn woonstede heeft, en in stille dorpen, die niet in aanraking komen met grotere steden, nog vele kerken en scholen blijven waar de naam van de Heere wordt gepredikt, maar op de straat, op de marktplaats van de grote stad is het daarmee uit; daar is alle spreken en getuigen op grond van het woord van God, alle ingrijpen en invloed hebben van de zijde van de Kerk onmogelijk gemaakt. De Kerk zal zeker niet worden begraven en de Christen-naam afleggen zal men ook niet. Uitwendige vormen zullen genoeg worden behouden, Godshuizen met kansels, avondmaalstafel en doopbekken zullen ook blijven bestaan, Zon- en feestdagen met de prediking zullen er ook verder zijn, synoden zullen niet ontbreken, noch geestelijken, hoewel een gebrek aan de laatsten zich op zeer bedenkelijke wijze laat voelen en wellicht nog tot zo'n hoogte kan toenemen, dat ook in dit opzicht de twee getuigen gedood worden. Maar al zijn er predikers genoeg, het is te berekenen hoe deze zullen zijn, als zij, die vroeger de engelen van de gemeente heetten, haar dienaren zullen zijn geworden Re 2: 4. Vernietigd en verbrand wordt wel de Heilige Schrift niet, maar wel hebben zij, die op aarde wonen en in het absolute heden thuis zijn, zich een toestand geschapen, waarin zij het woord van God geheel zonder vrees in het aangezicht kunnen zien, zoals men een verslagen vijand in het aangezicht ziet. Het grote oog, waarvan in 1 Kon. 17: 18 sprake was, ziet hen daaruit niet meer tegen, hun kanselredenaars bewijzen het hun haarfijn met hulp van de natuurkunde en de kritiek, dat de hele bijbel apocrief is en alleen als een document kan worden gebruikt, die godsdienstmeningen men vroeger had. Nu zolang het woord van Christus en van de bekering tot Hem en gelovige, getrouwe navolging nog enige betekenis in het openbare leven hebben, is dat voor hen, die alleen op aarde hun vaderland hebben een

kwelling; het is hun, zoals de apostel zegt een reuk van de dood ten dode, zozeer hun tegen, al voor de lichamelijke zintuigen de reuk van de dood en van de verrotting. Voor hun verstand is het dwaasheid, voor hun vlees een lastig dwangbuis; maar in weerwil daarvan voelen zij zich door het licht, hoewel zij het duisternis noemen, in hun binnenste verontrust en veroordeeld. Zolang de mens nog door een draad van zijn wezen met de onzichtbare wereld samenhangt, heeft de getuigenis van de waarheid, ook al dringt die maar in het klokgelui op de Zondag, of door voorbijgaan van kerkgangers of door onvermijdelijk deelnemen aan doop- of trouwplechtigheid door, nog een prikkel voor het geweten, zodat hij niet zo ongestoord, zonder twijfel en zonder onaangenaam gevoel, zoals hij dat graag zou willen, op de weg van vervreemding van God en van het vlees daarheen kan wandelen. "Laat ons hun banden verscheuren en hun touwen van ons werpen" (Ps. 2: 3), dat is het geroep, dat tegenwoordig in boeken en couranten, op redenaars gestoelten en plannen voor de toekomst overal zich uitsprekt. Na weinige tientallen van jaren zal men ook bereikt hebben wat men wil. De verontrustende stem van de getuigen van de Kerk, die ook de inwendige getuigende stem van het geweten vaak op zo ongelegen tijd heeft wakker geroepen, zal verstommen. Het hovaardige vlees zal door geen woord van zonde en boete meer worden gestoord, kruis en kroon zal voor het eigenwijs geslacht geen doorn meer in het oog zijn. Het zal de mensen lukken om ook de laatste banden van een hoger gebonden zijn te verscheuren en in leven en denken, zoals zij wensen, hun eigen meester te worden. Geen wonder, dat het gejuich dan wondergroot zal zijn, dat tot viering van deze bevrijding overal feesten zullen worden gehouden. Dan zal men bekransen en illumineren, redevoeringen houden en musiceren, maaltijden houden en toasten, dan zal men grote dingen horen, hoe nu eindelijk de overwinning van vrijheid en licht over duisternis en slavernij van de geest is verkregen, hoe nu voor de mensheid een nieuwe eeuw van het heil is aangebroken, een tijd van zuivere en algemene humaniteit, van allen omvattende, door geen geloofstuk meer gestoorde liefde en eendracht, van onbegrensd, door geen Zelotisme meer bestreden levensgenot. Dan zal men elkaar in de vreugde van het hart en tot aandenken aan de grote gebeurtenis van de tijd geschenken geven. Dan zullen vooral de voorvechters van de nieuwe vrijheid van de Geest ridderorden en eerediploma's, burgerkronen en dankadressen is overvloed verkrijgen; dan zal zelfs de schooljeugd met premiën en gedenkschriften overlaten worden. Dat mijn, zoals hier geschied is, zich slechts op de hoogte van onze tijd behoeft te plaatsen, om reeds geheel de vorm en het wezen van de toekomst, door de ziener van de Openbaring voorspeld, te overzien en haar klein te beschrijven een toekomst, die de Kerk van Christus datgene zijn zal, wat eertijds de tabernakel te Silo was, nadat de ark des Verbonds een roof van de Filistijnen was geworden Ps 132: 6, is het duidelijk genoeg, dat wij in ons heden ons onmiddellijk voor deze toekomst bevinden. Als het jaar 1848 zijn vijftigjarig jubileum viert, zal men reeds een jaar van de nieuwe eeuw achter zich hebben; een tijd heeft men nu reeds in handen en twee tijden en een halve heeft men nog voor zich maar wat dan?

Vanwaar komt het, dat de optreding van zo'n kleine kudde, als die van de gelovigen ten allen tijde in vergelijking met de kinderen van de wereld was, voor de laatste een "pijniging" kan heten? Waarom bekommert men zich zo ernstig over zo'n verachtelijk klein aantal? Hoe laat zich verklaren, dat men zo hevig en zo aanhoudend vervolgt, als had men alles te vrezen van hen, die door kracht noch aantal in staat schijnen tot het inboezemen van enige vrees? Het antwoord is, omdat dat schijnbaar zwak en onbeduidend woord een machtige bondgenoot heeft in het geweten van de belagers. Dat geweten getuigt mee, dat het woord van de dienstknechten van de Heere waarheid is. En dat heeft de Heere ook voorspeld, waar Hij zegt: "en die (de Trooster, die Hij in Zijn plaats zou zenden) gekomen zijnde, zal de wereld overtuigen van zonde en van gerechtigheid en van oordeel; van zonde, omdat zij in Mij niet geloven", (dat zegt: de Heilige Geest zal aan de "wereld" zelf doen voelen, hoe zondig zij zich

betoont door niet in Mij te geloven). Die medegetuigenis van het geweten maakt het leven in de nabijheid van de Evangelieprediking en Evangeliewerking tot een ware kwelling, een bestendige "pijniging" voor hen, die niets hoger zoeken of begeren, dan hetgeen van deze aarde is. Wel pogen zij hun onrust te verbergen achter bittere spot en medelijdend neerzien op zielen, zwak genoeg om geloof te geven aan datgene, waarboven zij zelf zich ver verheven rekenen; maar inwendig kunnen zij niet met onverschilligheid zien en horen en de afkeer, die hen bezielt, bewijst genoeg, dat de stem van de waarheid en hun eigen geweten tegen hen getuigt. En hierin hebben wij nu tevens een toetssteen voor de kracht en de waarde van de Evangelieverkondiging. De prediker van de waarheid, die niet "pijnt", zalft ook niet. De vreugde in Christus is een plant, die daar opgroeit op de akker, bevochtigd door de tranen van de droefheid naar God, die een onberouwelijke keuze tot zaligheid werkt. Het hart, gebroken en verbrijzeld onder het gevoel van zonde en schuld voor het aangezicht van de Heere, is geopend voor de vertroosting van het Evangelie van Hem, die kwam tot behoudenis van de verslagenen van geest; maar het is dit niet, zolang het gesloten blijft voor de bewustheid, te hebben gedaan wat kwaad is in de ogen van de Heere. Als vandaar ons heilbegeerig uitzien naar en gelovig omhelzen van het Evangelie moet uitgaan, dat wij dan onszelf beproeven, of onze zonden ons leed zijn en dringt het diep in ieders gemoed, dat, zo betamend en heilzaam tevredenheid is met God, even betamend en heilzaam ontevredenheid is met onszelf!

Dit is ook een eigenschap van deze Roomse hiërarchie of geestelijke heerschappij, dat zij degenen, die zij voor ketters uitscholden, op galgen en raders zetten en in hun hele gebied de begrafenis weigerden, inzonderheid op hun gewijde plaatsen zetten en hun naam allerlei smaadheid aandoen na hun dood. (STATEN OVERZETT.).

De anti-christ zou de weinige getuigen, die duizend tweehonderd zestig dagen, dat is jaren, in een verachtelijke en droevige gestalte van tijd tot tijd zouden profeteren, doden en hen telkens gedood hebbend, zou hij gedenktekenen van de demping van de getuigen oprichten door het in geschiedboeken aan te tekenen en ook hun lichamen aan galgen hangen en hun hoofden op staken zetten, of op een andere wijze iets plaatsen, waarbij men herdenken kon, dat deze getuigen overwonnen en uitgeroeid waren, dat hetzelfde was, alsof de dode lichamen van de getuigen onbegraven bleven liggen. Hierin hadden de onderdanen van de anti-christ van allerlei soort en taal een groot genoegen. Zij zagen het doden met genoegen aan en brachten met blijdschap hout aan om ze te verbranden, zoals in de martelaarsboeken overvloedig is aangetekend. Zij wilden niet, dat het doden van de martelaren in vergetelheid kwam, maar dat de geheugenis zo levendig bleef, alsof zij onbegraven op aarde bleven liggen en met de ogen te zien waren. De dode lichamen bleven liggen op de straten van de grote stad, niet op de grote straat van de stad, maar op de straten van de grote stad, dat is Rome, die het gebied over de hele wereld onder de keizers gehad had. Nu was zij de zetel van de anti-christ, die zijn gebied ook zo verre tracht uit te breiden; niet dat de dode lichamen allen binnen de muren van Rome dood lagen, maar zij lagen op de gezegde wijze dood onder zijn gebied in verschillende plaatsen. Deze stad Rome wordt geestelijk genoemd Sodom, wegens de wellust, weelde en ontuchtigheid; en Egypte, wegens de onderdrukking van Gods volk. De Heere Jezus is te Rome gekruisigd, niet eigenlijk, maar door de Roomse stadhouder Pilatus, en wordt dagelijks onder het Rooms anti-christisch gebied in zijn leden gekruisigd en in hun mis verbroken en opgeofferd en de kracht van Zijn voldoening wordt door hun leer vernietigd. Dit zou drie en een halve dag duren, dat is een halve week; letterlijk kan het niet genomen worden, want hetgeen in die tijd geschieden zou, geeft langer tijd te kennen. Wij denken, dat dit wel een korte tijd betekent, zoals men zegt, een dag, twee, drie. De aardse mensen, die naar hun eigen vleselijke begeerlijkheden leven en door de leer van de anti-christ daarin gerustgesteld worden, dat zij met geld hun zonden kunnen afkopen, werden door het prediken en ontvangen

van de waarheid van de twee getuigen, die wegens hun prediken profeten genoemd werden, in hun geweten gepijnigd, omdat hun daardoor ontdekt werd, dat zij op die weg niet zalig konden worden. Omdat die getuigen door hun leer en leven voortreffelijker waren dan zij en zo over hen naar hun inbeeldingen heersten, zo waren de getuigen hun onverdraaglijk en zij ontstaken als Kaïn in nijdigheid, als Achab in boosheid, als het volk tegen Amos in wrevel; daarom verblijdden zij zich, als de getuigen gedood waren, als zij tot schande waren gebracht en ophouden moesten, hen te bestraffen. Zo boos is het hart van de bloeddorstige Papisten.

De onderdanen van het rijk van de tegenstander zullen grote vreugde hebben uit de moord van de getuigen van de waarheid van het Evangelie en feest vieren (vgl. Esth. 9: 19 en 22), omdat zij meenden nu pas verlost te zijn van de knagingen van het geweten, waarmee de kracht van de waarheid, door de evangelische leraars krachtig gepredikt, hen heeft aangedaan; want wat is zwaarder en moeilijker voor mensen, in wie het gevoel van het geweten nog niet is uitgeblust, dan dat hun dwalingen, gebreken en schelmstukken aan allen worden voorgesteld.

Heeft het beest dan van te voren geen krijg aangedaan? Ja, zijn haat en vervolging hebben altijd geduurd, maar dat was geen eigenlijk gezegde krijg; want hij heeft geen aanmerkelijke partij gehad om mee te handelen, dan alleen enige weinige verborgen. Hij had alles naar zijn wil, vertredend naar zijn welgevallen de heilige stad; maar nu zijn ze hem een openbare partij. Zijn verwoesten van de rechtzinnige Christenen was nu meer openbaar en zijn woede tot grotere hoogte gestegen. De grote boosheid van het beest in vs. 8 maakt, dat het met de dood van de getuigen niet tevreden is, maar ze met verachting en schande achtervolgt na de dood, zoals gewoon geweest is in de vervolgingen van Frankrijk engeland, Duitsland, Zwitserland, enz. (Zwinglius, de admiraal van Frankrijk, Bucerus). Onder de grote stad wordt zeker Rome verstaan, maar zo, dat niet alleen de stad bedoeld is, dat wat binnen de wallen is, maar het rijk (urbs de stad; orbis de wereld). En het is opmerkelijk dat, als in deze profetie van Rome wordt gesproken, dit altijd bij uitnemendheid geschiedt als "de grote stad, de grote hoer, het grote Babylon" (Hoofdstuk 17: 5; 18: 2) en van geen andere wordt zo gesproken, uitgezonderd van het Nieuwe Jeruzalem, in tegenstelling tot Rome. Zij heeft drie Eigenschappen, die geestelijk moeten worden verstaan. Zij is geestelijk genoemd Sodoma, omdat Zij wegens haar dartelheid, hovaardij, zatheid van het brood en geestelijke onreinheid verfoeilijk was (Ezech. 16); en Egypte, wegens het oefenen van geestelijke tiranny over het volk van God. Er wordt nog bijgevoegd "waar onze Heere gekruisigd is", niet letterlijk, maar "geestelijk", zoals het vorige aanwijst. Dat een profaan volk zo blij is, als het van vrome leraars verlost wordt, is niet te verwonderen. Achab kon wel vierhonderd profeten Jezabels verdragen, maar een Micha, die hem de waarheid zei, niet.

Die gruwelijke en verschrikkelijke wreedheid zal duren drie dagen en een halve, dat allen, die over dit boek hebben geschreven, uitleggen voor een korte tijd, wel een zekere, maar nochtans ook onzekere. Wij zeggen ook, het is om drie of vierdehalve dag te doen, dan zal het beter zijn. Daarom als ons geduld in die grootste versmaadheid en vervolging van de anti-christ wordt geoefend, moeten wij gedenken, dat God, onze Heere, alle dagen van onze ellenden geteld heeft.

11. En na die drie dagen en een halve, gedurende welke de lijken van de twee getuigen onbegraven liggen en ten voorwerp van triomferende vreugde voor de zonen van de aarde zijn geweest (vs. 9 v.), is een geest van het leven uit God in hen, in die getuigen, die men voor altijd dood waande, gegaan; en zij, nu weer levend geworden (2 Kon. 13: 21 Ezech. 37: 10), stonden op hun voeten; en er is grote vrees gevallen op degenen, die hen aanschouwden. Men

erkende toch duidelijk in hun weer levend worden het werk van de almachtige God, die toonde aan hun zijde te staan (Matth. 27: 54 Luk. 7: 16 Hand. 19: 17).

12. En zij hoorden (volgens betere lezing "ik hoorde Hoofdstuk 6: 6; 9: 13 grote, luid en verklinkende stem uit de hemel, die tot hen zei: "Kom hier op tot Mij in de hemel. " en zij voeren op naar de hemel in de wolk, die tot dat doel was neergedaald, evenals eens Jezus op zo'n wolk opvoer (Luk. 24: 51 Hand. 1: 4); en hun vijanden aanschouwden hen, hoe zij zo in de hemel werden opgenomen, zonder dat men het kon verhinderen.

De voorspelling, die in vs. 9 voorafging, had ons verplaatst in de 19de eeuw, zo hoog geroemd en door de mannen van die tijdgeest zo hoog verheven. Zij had ons voor de laatste drie jaren daarvan een schitterende hoogte getoond, die echter meer met vrees dan met bewondering vervult. De anti-christelijke geest, waarmee het dier uit de afgrond door hen, die zich buiten de tempel van God in de voorhof bevonden, of de heidenen in de geestelijke zin van het woord die eeuw hadden vervuld, had het gebracht tot hele overwinning van de gemeente, die in de tempel aanbad en tot het doden van de getuigen. Hij heerste nu onbeperkt en zonder terughouding in de hele Christenheid en zijn grondtellingen waren van kracht in Staat in Kerk, in school en huis; de gemeente van de Heere daarentegen leefde als verborgen in de woestijn op haar plaats en de lijken van hun getuigen lagen ter beschouwing voor de grote geesten van die tijd onbegraven op de straat. Maar nauwelijks zal de eeuw met dat slot van deze laatste drie jaren geëindigd zijn en daarmee de "een en twee tijden" (vgl. Hoofdstuk 12: 14) vervuld hebben, nauwelijks zal de volgende 20ste eeuw, waarvoor de profeten van de tijdgeest nog grote dingen op het gebied van het stoffelijk leven hebben doen verwachten, en een ontwikkeling van de van alle banden van orthodoxie en van confessionalisme bevrijden genius van de mensheid voorspeld hadden, er dicht bij zijn, om tot in de hemel op te klimmen. En zie, dan zal meteen het eerste jaar van deze nieuwe eeuw in het midden afgebroken ("Da 7: 25 en tot de halve tijd, tot een halve dag worden gemaakt door een geheel onverwachte, buitengewone gebeurtenis, die de eEr van God en van Zijn rijk op het schitterendst herstelt. Terwijl eerst (vs. 7-10) de ziener van de Openbaring geprofeteerd heeft, gaat de voorspelling, nu deze gebeurtenis moet worden voorgesteld, in een visioen over. Johannes ziet voor zijn ogen plaats hebben wat geschieden zal en hij verhaalt nu wat hij ziet en hoort. Zeker is, zoals de aard van de Apocalyps meebrengt ("Da 7: 1" en "Da 7: 3 de ontdekking van de toekomst aan de andere zijde ook een grootse verberging. Wij zien wel, dat God een werk doet, waardoor Hij aan de heerschappij van de tijdgeest van een zijde, waarvan men dit het allerm minst heeft verwacht, een snel einde bereidt in het bestuur van Christus in de hun Heer ontrukte Christenen voor enige tijd machtiger dan ooit van te voren weer opricht, maar de rede daarover is zo duister, zo in moeilijk gesteld, dat hier reeds van toepassing is wat in Hoofdstuk 13: 18 gezegd wordt: "hier is de wijsheid, die het verstand heeft, onderzoekt deze dingen. " Wij hebben het resultaat van ons onderzoek reeds bij Matth. 24: 33 en 36 uitgesproken en uit de Heilige Schrift bevestigd. Juist die vierde halve profetische dagen, waarvan van te voren sprake was, zullen, zo menen wij, die tijd zijn, dat God Zich weer tot Zijn oude verbondsvolk keert en de daad van de genade, volbrengt, die in Jes. 63: 7- 64: 12 is voorspeld, zodat opnieuw, maar nu in omgekeerde zin, het woord van Christus (Luk. 19: 40) bevestigd wordt: "zo deze (de Christenen van dezen tijd) zwijgen, zullen de stenen (de tot nu toe zo verharde Joden) roepen". Naardien onder de Christelijke gemeente door de anti-christelijke grondstellingen en pogingen alle invloed van de getuigende gemeente vernietigd is, Christus met Zijn Evangelie uit het openbare, sociale en politieke leven uitgeroeid is, en niets meer is in de grote stad, die geestelijk Sodoma en Egypte heet, zo wijst de uitdrukking in vs. 8 : "waar ook onze Heere gekruisigd is" er duidelijk genoeg op, dat nu een geheel gelijke verandering van het rijk van God moet plaats hebben, als toen het

eigenlijke Jeruzalem de Heiland verworpen en aan het kruis had genageld. Toen werd het rijk van God van Israël genomen en de heidenen gegeven; nu hebben op geestelijke wijze die volken, die uit de olijfboom, die van nature wild was, afgehouden en tegen nature in de olijfboom ingeënt zijn geworden, hetzelfde gedaan: zij hebben Christus uitgevoerd buiten de legerplaats en daar als een misdadiger verworpen, hoewel in een andere vorm. Zo kan het gevolg ook geen ander zijn dan dat omgekeerd het rijk van God, dat zij van zich hebben gestoten, de Joden wordt teruggegeven. Dat zal zeker de meesten iets vreemds voorkomen, dat wij binnen het vierde van een eeuw zo'n gebeurtenis, als Israëls bekering, reeds zouden moeten verwachten. Daartoe zijn toch nog in het geheel geen tekenen aanwezig, integendeel, die de gezindheid en handelwijze van dit volk van onze tijd beschouwt, zal veelal overhellen tot de mening van Luther, zoals die bij Jes. 57: 21 "Isa 57: 21" is meegedeeld, dan de mogelijkheid van het geen wij zo-even hebben uitgesproken, toegeven. Intussen moet het "gans Israël" van welks latere bekering Paulus in Rom. 11: 26 spreekt, niet van de hele grote massa zonder onderscheid worden opgevat, maar alleen van de "verkiezing van de genade", die uit het hele getal van stammen is genomen. en de hele omvang van de volk vertegenwoordigt; zoals dat in Hoofdstuk 7: 4 vv. van ons boek tot $12 \times 1200 = 144000$ zielen is beperkt. Bovendien is het een geheel nietige veronderstelling, als men meent dat Israëls bekering de laatste vrucht van een langzame, allengs voortgaande ontwikkeling zal zijn; zij is integendeel het werk van de genade, die in de plaats van de goddelijke Zoon op eenmaal en plotseling komt, als de juist afgemeten tijd van toorn is geëindigd en het uur van het ontfermen gekomen is. Zij is het werk van die genade, die met al haar wondermacht werkt (vgl. Hoofdstuk 12: 7-12) en dan zal het ook bij deze wedergeboorte zijn als met elke andere (Joh. 3: 8): "de wind blaast waarheen hij wil en u hoort zijn geluid, maar u weet niet van waar hij komt en waar hij heengaat. " Voor de lezer, die de Schrift kent, kan het aan geen twijfel onderhevig zijn, of de waarde van de tekst, die voor ons ligt: "een geest van het leven uit God is in hen gegaan en zij stonden op hun voeten", niet alleen op het gezicht in Ezech. 37: 7-10 doelen, maar de vervulling ervan ons voor ogen stellen. Alleen zou die een bedenking nog kunnen worden gemaakt dat toch van die twee getuigen sprake is, waarover na vs. 3 is gehandeld. Hebben wij nu van te voren deze twee getuigen opgevat van die uit de Christelijke Kerk, die uit de heidenen vergaderd is, hoe komen wij er toe, nu een quid pro quo te maken en in de plaats van de getuigende gemeente van Christus, die door de antichristelijke tijdgeest door middel van de alles vermogende staat overwonnen en gedood op de straat van de grote stad ligt, opeens het ruime veld, dat vol doodsbeenderen ligt, de verdorde beenderen van het hele huis van Israël te zetten? De bedenking wordt echter dadelijk weggenomen, als men maar eerst de wijze van beschouwing in de Openbaring in zich heeft opgenomen, Daar is de vrouw, die met de zon bekleed is en de maan aan haar voeten heeft en een kroon van twaalf sterren op haar hoofd, het volk van God in zijn Oud- en Nieuw-Testamentische roeping. Israël heeft deze roeping door zijn verwerping van Christus verspeeld en zo een plaatsbekleding door de gemeente, uit de Heidenen vergaderd, teweeg gebracht, maar zo weinig is deze gemeente nu zelf en zonder Israël die vrouw met de zon, als zij daarvoor, dat zij de olijfboom is ingeënt, en de wortel en het sap van de olijfboom deelachtig gemaakt is, zelf tot olijfboom gemaakt (Rom. 11: 17 vv). Het getuigen van de Christelijke kerk is diensvolgens slechts een volvoeren van de roeping van Israël, om te getuigen, waarom het ook boven geheel in een Israëlitisch kleed optrad en in Israëlitische vorm werkzaam was; want Israël's roeping om te getuigen is met Israël's verwerping niet teniet gegaan, maar door de Kerk opgenomen en voortgezet. Terwijl dus na het einde van de 19de eeuw de mond van de Kerk tot zwijgen gebracht en het getuigen van de Christelijke gemeente en van het geestelijk ambt gedood is, is als het ware Israël's dood volkomen geworden en daarmee de tijd van zijn wederopwekking gekomen. Het is nu ten eerste Israël zelf, in welks doodsbeenderen de Geest van het leven van God vaart. Uit dit volk worden de twee getuigen weer levend en staan op hun voeten; maar

ook de Kerk, de Christelijke gemeente, gaat daarbij niet ledig heen, zodat zij in haar dood zou blijven; integendeel wordt tegelijk vervuld wat Paulus in Rom. 11: 15 schrijft. Evenals namelijk in de 1ste eeuw van de Christelijke tijdrekening Israël's verwerping de verzoening van de wereld is geweest, zo wordt de wederaanneming van de Joden aan het einde van de 19de eeuw voor de Christenen van deze tijd het leven uit de doden (vgl. MATTHEUS. 25: 4), waarover dan vs. 13 handelt. Voordat wij tot de beschouwing van dit vers overgaan, heeft eerst vers 12 nog een nader bewijs, dat deze plaats werkelijk over Israël's bekering en weer aanneming handelt, in de stem van de hemel: "kom hier" en in het werkelijk opstijgen van hen, tot wie de stem werd gericht. Zonder twijfel slaat dit woord terug op hetgeen Jozef tot zijn broeders zegt (Gen. 45: 4): "Nader toch tot mij". In de aanmerking op die plaats "Ge 45: 4" werd op het toneel van erkenning tussen de verheerlijkte Godmens, die op de troon van Zijn Vader zit en het volk, dat Hem verraden en aan de Heidenen verkocht heeft, maar waarmee Hij Zich in eeuwigheid verloofd heeft (Hos. 2: 19 v.), gewezen als hetgeen door dat toneel van erkenning tussen Jozef en zijn broeders werd gewezen. Israël stijgt bij zijn wederaanneming wel niet lichamelijk, maar in de geestelijke zin van het woord, in een wolk naar de hemel. Het treedt in een zo onmiddellijke betrekking tot de Heiland, als het aan de Christelijke gemeente niet ten deel geworden is (Hoofdstuk 14: 1), wordt als het ware weggenomen van de aarde, terwijl het uit alle landen, waarin het verstrooid is geweest, wordt uitgerukt en naar het heilige land overgebracht, waar het later van de ellende onder de heerschappij van de antichrist niets zal te lijden hebben (Hoofdstuk 12: 14) en wordt daar in een nog veel meer omvattende in diepe zin tot een lichtgevende sterrenhemel verheven, dan het vroeger geweest is (Hoofdstuk 6: 13). Reeds is een grote vrees gekomen over hen, die hen zagen, toen de Gerst van het leven van God in hen voer en zij op hun voeten stonden. Dat het juist Israël zou zijn, dat de historische Christus Zijn eer in de wereld zou teruggeven, die de Christenen Hem hadden ontnomen, had men het allerminst verwacht. Dat juist in een tijd, waarin men als zeker aannam, dat alle onderscheid tussen Jodendom en Christendom zou zijn weggenomen en alle tegenstelling in de eenheid van humanisme en civilisatie was opgeheven, zich Israël emancipeert van de vrijheid en gelijkheid en broederschap van de zozeer verlichte eeuw en zich tot zijn ware broeder Christus wendt, is een wonder voor de ogen van allen, tot men zich van de eerste schrik enigszins zal hebben hersteld en nu aan de slang, die achter de vrouw een water als een stroom uitspuwt, om haar te verdrinken, de aandacht geeft. (Hoofdstuk 12: 15 v. 16: 13 v). Terwijl nu echter de aarde de vrouw helpt en haar mond opent om de stroom te verslinden, blijft voor de vijanden van de Joden, die in de tijd van hun verwerping en verharding hen vertreden en onderdrukt hebben, hen later van de kennis van de zaligheid hebben afgehouden en de schoonste van hun geslacht hebben verworpen en afgezet, om ten slotte bij hun terugkeren voor hen te worden de Farao, die met zijn wagens en ruiters nazet, niets over dan het toezien. Zij kunnen niet meer tegenspreken, dat hetgeen Israël was toevertrouwd, Gods woord en getuigenis en wel tot elke letter in het bijzonder, volle, onbedrieglijke waarheid was en kunnen verder er niets tegen doen, dat de vrouw op haar plaats, waarheen zij als op vleugels van een grote adelaar als in de woestijn gevlogen is, gevoed wordt (Hoofdstuk 12: 14). In de hereniging van de beide zo lang gescheiden delen van het volk, van het huis van Israël en van het huis van Juda tot een koninkrijk, onder de scepter van de zoon van David zijn de honderd vier en veertig duizend (Hoofdstuk 7: 4; 14: 1 nu weer de twee getuigen van de Heere, de twee olijfbomen en twee kandelaren, staande voor de God van de aarde, zoals voor de roeping van de Heidenen tot het rijk van God hun zo'n ereplaats in de wereld verleend was, waarbij dan zeker twee mannen van God onder hen nog in het bijzonder zich voordoen als de voorafgebeelden door Jozua en Zerubbabel (Neb. 12: 1), bij het terugkeren uit de Babylonische ballingschap en het bouwen van de tweede tempel. Wij zullen bij Hoofdstuk 14: 1 vv. zien, dat er nu weer een tempel moet worden gebouwd en een godsdienst worden ingericht en dan het gezicht van Ezechiël in Hoofdstuk 40-48 in

aanmerking moet worden genomen. Van die tempel van Ezechiël (Hoofdstuk 47: 1 vv.) gaat een stroom uit naar het Oosten, aan welks oevers aan beide zijden zeer vele bomen staan en welks wateren het water van de dode zee gezond maken, zo merken wij hier weer iets van het leven uit de dode, dat door Israël's wederaanneming ten dele zal worden aan de Christelijk Kerk hier in ons Westen, waarvan wij het beeld in de vs. 8 vv. beschreven lijken hebben gezien. Wat echter van te voren in het Westen is geschied, om zo'n weer levend maken mogelijk te doen zijn, wijst het vers aan, dat verder volgt.

De aan het kruis gestorven Jezus bleef niet in de dood, maar op de heerlijke Paasmorgen brak het nieuwe, goddelijke hemelleven voor Hem aan, uit de nacht van het graf en snel daarop voer de Zoon van God en van de mensen op, om zich te zetten aan de rechterhand van de majesteit in de hoogste hemelen. In die zegepraal delen ook Zijn getrouwe getuigen; ook in hen gaat een geest van het leven uit God; ook zij varen op naar de hemel in de wolk. Zij herleven, schoon gestorven voor een klein tijdje. Dat is het beeld van de Kerk van de Heere, waarvan door alle tijden heen dat woord van Jezus gold: "zij is niet dood, maar slaapt. "

Zonder deze woorden te beschouwen in hun profetisch verband, laat ons ze opvatten als de uitnodiging van onze grote Voorloper tot Zijn geheiligd volk. Op de bepaalde tijd zal er "een grote stem uit de hemel" worden gehoord tot elke gelovige, zeggende: "Kom herwaarts op". Dit behoorde voor de heiligen een onderwerp van blijde verwachting te wezen. In plaats van op te zien tegen het uur, wanneer wij de wereld moeten verlaten, om tot de Vader te gaan, moesten wij verlangen naar het uur van onze bevrijding. Ons lied moest wezen:

Mijn hart is in de hemel, Waar Jezus mij verbeidt; 'k Zal haast Zijn stem vernemen: "Kom, deel mijn heerlijkheid. "

Wij worden niet geroepen naar beneden, naar het graf, maar naar boven, naar de hemel. Onze uit de hemel geboren geesten behoorden te reikhalzen naar de lucht van hun vaderland. Tevens moest de hemelse dagvaarding het voorwerp wezen van geduldig wachten. Onze God weet best wanneer ons toe te roepen: Komt hierheen op. " Wij moeten de tijd van onze afreis niet willen verhaasten. Ik weet dat de drang van de liefde ons zal doen roepen. Maar de lijdzaamheid moet haar volmaakt werk hebben. Met onfeilbare wijsheid beschikt God de meest gelegen tijd voor Zijn verlostten, om hier beneden te vertoeven. Ongetwijfeld, als er leedgevoel in de hemel kon bestaan, zou het zijn, omdat men niet langer op aarde heeft kunnen verkeren, om nog meer nut te stichten, om meerdere schoven te vergaderen voor de eeuwige schuur, meerdere parels voor Zijn kroon. Maar hoe kan dit, tenzij er meer wordt gewerkt. Het is waar, er is ook een keerzijde, hoe korter wij leven, hoe minder zonde wij bedrijven, maar o, wanneer wij met ons hele hart God dienen en Hij ons geeft het kostbare zaad uit te strooien en honderdvoud in te oogsten, zouden wij dan niet zeggen, het is beter voor ons te blijven waar wij zijn? Hetzij onze Meester zegt: "ga of blij". Laat ons evenzeer vergenoegd zijn, als Hij ons maar met Zijn nabijheid begunstigt.

Maar na de drie en een halve dag, na die laatste tijd, dat de anti-christ bijzonder woedde tegen de telkens opstaande getuigen en hen tot hun vreugde telkens overwon en doodde, brak de hervorming zo krachtig door, door Zwinglius, Luther, Melancton, Calvijn, Bucerus, Cranmer Knox en andere helden, dat de antichrist het niet stuiten kon. Dit is het opstaan van de getuigen. De personen, die gedood waren, werden niet weer lovend, maar hun getuigenis, het Evangelie, dat de vorige getuigen verkondigd hadden en waardoor zij de gruwelen van het pausdom hadden ontdekt en bestraft, kwam weer klaar en met kracht voor de dag, zoals Elias in Johannes de Doper herleefde. Dit geschiedde niet door uitwendige kracht en geweld, maar

door de Geest van de Heere, die de geest van de hervormers verlichtte en brandende maakte, en door hun prediking ontstak de geest van een grote menigte van toehoorders. De hervorming brak zo overvloedig en klaarblijkelijk door, dat de anti-christ en zijn aanhang het aanschouwden met vrees, omdat zijn troon en kroon daardoor waggelden. Het opvaren is niet lichamelijk, maar geeft te kennen de openbare vertoning van het Evangelie in klaarheid, heerlijkheid en onoverwinnelijkheid en dat in spijt van de vijanden, die van te voren met blijdschap de dode lichamen van de getuigen aanschouwd hadden, die nu moesten zien, dat diezelfde zaak en dezelfde getuigenis zo doorbrak, dat er geen onderdrukken aan was.

De getuigen van Christus zouden voor een korte tijd moeten stilzwijgen, maar zij zouden van God worden opgewekt, dat is, zoals Medus zegt, zij zouden in de oude staat hersteld worden, want dat is in de geheime zin "opgewekt worden" of "in het leven hersteld worden"; (Jes. 26: 19 Hos. 6: 2 Ezechiël. 37: 1 enz.), de monde van de getuigen zouden weer worden opengedaan en met grote kracht van de waarheid getuigenis geven (Hand. 4: 33). Hetgeen aan Christus geschied was, dat Hij door Zijn vijanden onrechtvaardig gedood, in het leven teruggebracht en ten hemel gevaren was, omhangen met een wolk, ditzelfde zou ook in de getuigen van Christus worden gezien. De hemelvaart betekent zonder twijfel de openbare verhoging van hen, zodat zij, zoals Medus schrijft, tot een hoger trap van eer en macht verheven zouden worden (Dan. 7: 13 Jes. 14: 13, 19).

Behalve hun vorige eer zouden zij nu, na de zakken afgelegd te hebben, meerdere heerlijkheid verkrijgen, terwijl goddelijke kracht hen tot de hemel verhoogde en hun vijanden dit met verbazing en spijt beschouwden.

Brightman verklaart het eindigen van de drie en een halve dag van de 1ste Oktober 1550 en zegt: want op die tijd werden de profeten weer levend, na de versterking de kerken in Duitsland toegebracht en de autoriteit en de majesteit van de Schriften en de verzamelingen van gelovigen groeiden aan, tot spijt van de antichrist en van al hun vijanden.

13. En in dat uur, toen de verheerlijking van God aan de twee getuigen plaats had (vs. 11 v.) geschiedde een grote aardbeving, opdat de indruk door een in het oog lopend gericht van God bij het geslacht van die tijd nog zou worden gesterkt en de invloed ervan verhoogd. En het tiende deel van de stad, waarvan in vs. 8 gesproken werd, is gevallen en er zijn in de aardbeving gedood zeven duizend (vgl. Hoofdstuk 3: 4) namen van mensen en de overigen, die van de ondergang verschoond gebleven waren, zijn zeer bevreesd geworden en hebben de God van de hemel heerlijkheid gegeven, door zich van de geest van het materialisme en het bedrog van zijn voornaamstewoordvoerders, waarin zij tot hertoe waren gevangen, weer tot de ware God en het Evangelie van Christus te wenden.

In een ontzagelijke schok, die door het hele land van de westerse Kerk zal gaan, zo horen wij hier, vindt het tiende deel zijn ondergang. Dit is als het ware een tiende van de wraak, die de Heere van het Hem toebehorende, maar met geweld ontrukte land neemt. Ten gevolge van de ondergang van het tiende deel, waarbij nog negen delen overblijven, is dat gebied het getal tien, dat aan het dier met de tien hoornen in Hoofdstuk 13: 1 vv. herinnert, weer tot het getal negen overgebracht en opnieuw in de macht van het drietal gesteld, om weer een plaats van het rijk van God te worden, zodat in vs. 15 het lofgezag kan worden gehoord: "de koninkrijken van de wereld zijn geworden van onze Heere en van Zijn Christus. " In het bijzonder zijn het 7000 namen van mensen, die het gericht van God ten offer worden; het zijn de priesters en profeten van de anti-christelijke geest, die als zodanig een naam hadden en om hun menigte door het getal van de volheid, door "duizend" zijn aangewezen, waarbij het dan

verder zijn zinnebeeldige betekenis heeft, dat juist zeventuizend worden gerekend. Het zijn de moderne Baälpriesters, die, als de Heere met vuur van de hemel zal antwoorden, opeens samen een einde zullen nemen, evenals hun voorlopers ten tijde van Elia (1 Kon. 18). Hun namen, die zo hoog geëerd zijn geworden, worden dan voor altijd onder het puin van de vergetelheid begraven. De volksmenigte van de grote stad, die verschoond is gebleven en nu zozeer door die namen wordt beheerst, dat zij die als aanbrengers van het heil toejuicht, voor het grootste geluk houdt hen tot hun vertegenwoordigers te kunnen kiezen en uit hun handen alles als weldaad aanneemt, ook wat blijkbaar vergift is voor het tijdelijke eeuwig welzijn, zal, als nu de aardbeving volgt en het tiende deel van de stad ineens stort, met een heilzame verschrikking worden vervuld. Nu niet meer verblind en in verwarring gebracht door goddeloze woordvoerders, en tevens afgeschrikt door de bittere vruchten, die zij op de door deze bereide akker van het politieke en sociale en religieuze leven geoogst heeft, doen zij belijdenis over hun dwalen en geven zij de God van de hemel weer de eer. Een God van de hemel erkenden zij vroeger niet meer, evenmin als een hemel, een leven na dit leven. Voor haar bestond slechts wat zij met de handen kon tasten, de aarde en het aards genot. Als God van de aarde, waarvoor men ten tijde van de twee getuigen nog de God van de hemel had gehouden (vs. 4), hield zij slechts de mens en in hogere opklimming het genie, elke zogenaamde grote geest, maar juist deze genieën hebben haar met haar wijsheid en haar instellingen de aardbeving op de hals geladen. Er behoort juist niet een al te grote mate van doorzicht toe, om uit de brandstof, die reeds opgestapeld wordt, uit de omstandigheden, die men teweeg brengt, uit de hele vorm, die men aan het openbaar leven geeft, te besluiten tot de onvermijdelijke gevolgen, van die ontzettende en de wereld door en door schokkende uitbarsting zich nog, slechts weinige tientallen jaren zal laten wachten. Wij hoeven niet tot in het bijzondere te verklaren, kalm overleg en stil bepeinen van Gods woord brengt reeds vanzelf teweeg, dat men de wenk over de toekomst, die wij tegemoet gaan, verstaat.

Waar ooit in de Kerk de prediking van het Evangelie verworpen werd en de gezant van Christus gesmaad, daar trad God tussenbeide en handhaafde de eer van Zijn dienstknechten, door het zenden van Zijn oordelen over de misdadige Kerk zowel als over de wereld. Als het geestelijk Sion onheilig bevonden wordt, dan staat de kastijder op van buiten en van binnen; van buiten de overheersing, de vervolging van de wereld en van binnen afval, ongeloof en het verlaten van de eerste liefde. Door beiden "valt het tiende deel van de stad" (van de Kerk); uit- en inwendige rampen barsten als een onweer over haar los. De akker wordt bezocht door de sikkel van het goddelijke oordeel; de halmen vallen en de onvruchtbare ranken van de wijnstok verdorren, worden afgehouden en in het vuur geworpen. Maar de Kerk zelf blijft bestaan. Het tiental is ook hier een beeld. Tien is het getal van de volkomenheid en betekent hier de voortgang van het goddelijk gericht, tot aan zijn voleindiging toe. De "overigen", die niet "gedood worden in de aardbeving", "worden zeer bevreesd", komen tot inkeer en "geven de God van de hemel heerlijkheid." Het is een onschatbaar voorrecht van de Kerk, dat de Heere haar wel tuchtigt, maar niet verdelgt van de aardbodem. Weliswaar, Zijn oordeel en slaan haar diepe wonden, maar dezelfde hand, die hen kastijdt, is ook uitgestrekt ter heling en naar de aanbiddelijke raad van de Eeuwige, komt zij reiner en sterker uit alle beproevingen en rampen terug, zodat elke vernedering voor haar een weg is tot groter heerlijkheid, iedere vervolging een stap tot haar volkomen zegepraal. Dat vooruitzicht kan haar bemoedigen onder alle stormen, want het einde is altijd tot heerlijkheid van haar hemels Hoofd, door de erkenning van velen, die Gode de eer geven en geen anderen naam dan die van Zijn Gezalfde erkennen. Maar dat brengen van vele kinderen tot gehoorzaamheid heeft niet altijd plaats zonder zware oordelen. Want zo diep is het bederf in 's mensen hart geworteld, dat de prediking van geloof en bekering vaak onvoldoende is; en daarom treedt de Heere vaak op

met de gerichten van Zijn heerlijkheid, zoals de landman door het snijdend kouter en de scherpe egge de grond geschikt maakt tot het ontvangen van het goede zaad.

De aardbeving is, zoals het vorige, oneigenlijk en wordt daardoor een grote beroerte onder de mensen verstaan, zoals ten tijde van de hervorming alles in rep en roer was. De een omhelsde de waarheid en verliet de antichrist; de ander bestreed het Evangelie. Deze aardbeving had die uitwerkingen:

1) het tiende deel, dat is een groot gedeelte van de stad, van het anti-christelijk gebied viel van hem af, zoals wij onder de zevende bazuin zullen zien. Zeven duizend, zoals in de tijd van Elia, zeven duizend, dat is vele duizenden overbleven. Zo betekent het getal hier ook vele duizenden namen van mensen, dat is mensen van naam, aanzienlijken, zoals bisschoppen, abten en prelaten. Want in de tijd van de hervorming zijn een menigte bisschoppen en bisdommen van stichten en kloosters gedood, vernield en uitgeroeid; 2) de anderen zijn bevreesd geworden. Zowel hogen als lagen werden ontroerd, een ieder was bezorgd, dat ook hij zijn vette inkomsten en zijn gemakkelijk leven zou moeten missen, anderen werden twijfelmoedig, en begonnen de afgoderij van het pausdom te zien. Zij zagen enigszins het licht van het Evangelie en schoon zij in het pausdom bleven, zo erkenden zij de vinger van God in het werk van de hervorming. 3) En gaven de God van de hemel heerlijkheid met de waarheid van het Evangelie enigszins te erkennen en de gruwelen van het pausdom te zien.

Door aardbevingen worden (Hoofdstuk 6: 12; 14: 19) verstaan grote en plotselinge tijdelijke bewegingen. Door deze aardbevingen verstaan wij de grote bewegingen, die gewoonlijk de reformatie vergezellen, waardoor de koninkrijken als in oproer worden gebracht.

De vijanden zouden niet weinig vernederd worden door de verhoging van de Schriften, terwijl de wereld vreselijk beroerd zou worden, het rijk van de antichrist geschud, zodat een groot en aanmerkelijk deel van dat rijk geheel neer zou storten en geen kleine menigte van mensen zou vergaan door uiterlijke bloedstorting en door verlies van oude waardigheden, terwijl vele anderen door het gezicht zeer verslagen, gebracht zouden worden tot uiterlijke erkenning van Gods hand, of ook tot de ware dienst van de ware God in Christus. Dit wordt niet weinig door de uitkomst van de reformatie bevestigd, want toen begon de laatste periode van het anti-Christendom, toen viel deze laatste bestrijding en verwinning van de Schriften voor en van die tijd werden de heilige Schriften door het opgaande reformatie-licht in korte tijd niet alleen in hun waardigheid hersteld, maar ook van de takken van ongerijmde overleveringen bevrijd, verkregen zij meer luister en waardigheid dan van te voren. Evenwel beantwoorden die lotgevallen nog niet zo geheel aan deze profetie, dat wij niet reikhalzend zouden mogen wachten en met het oog op Gods beloften wensen een verhoging van de heerlijkheid van de Schriften, door allen te erkennen en een verdere omkering van de grote stad na het einde van de 1260 dagen van haar rijk.

14. Het tweede wee van de drie, die in Hoofdstuk 8: 13 voor de vijfde, zesde en zevende bazuin werden aangekondigd, is weggegaan, nadat de geschiedenis van de zesde bazuin in Hoofdstuk 9: 13-11: 13 evenals die van de vijfde in Hoofdstuk 9: 1-12 met een zich ontwikkelend antichristendom en daarom ook met een gericht van gedeeltelijke ondergang van de Christenen geëindigd is. Zie, het nog achter gebleven derde wee komt spoedig, beginnende met de aankondiging in Hoofdstuk 12: 12 en sluitend met de verwezenlijking in Hoofdstuk 15-19.

Het plaatsen van het tweede wee, waardoor aan de ene zijde de gebeurtenis in vs. 13 als slot van de zesde bazuin, die in Hoofdstuk 9: 13 begint, wordt voorgesteld, aan de andere zijde het

binnen de zo afgebakende beide grenspunten voorspelde van de volgende afdeling uitdrukkelijk wordt afgezonderd, spreekt daarvoor, dat eensdeels het begin van de tijdsbepaling in vs. 2 en 3 gegeven, in de gebeurtenis Hoofdstuk 9: 13 vv. en het slot in de gebeurtenis vs. 13 moet worden gezocht, en dat wij aan de andere zijde bij het dier in vs. 7, dat uit de afgrond opstijgt, nog niet aan de persoonlijke antichrist, zoals die in Hoofdstuk 13 openbaar wordt, moeten denken, maar slechts aan de anti-christelijke tijdgeest, de voorloper ervan (vgl. bij Hoofdstuk 16: 21).

Hier ontmoeten wij dus de schildering van de beide getuigen gedurende de 1260 jaren, van de tijd van de Evangelieverkondiging onder de Angel-Saksers en Duitsers, door het hele tijdperk van de middeleeuwen tot op de hervorming, en voorts tot op het einde van onze eeuw. Alle uitnemende Godsmannen en Evangeliepredikers, van de Ierse en Angel-Saksische apostelen en Bonifacius behoren daartoe; voornamelijk hebben wij door hen de getuigen sinds de hervorming te verstaan, de krachtigste moeten nog optreden, evenals ook onder het Oude Verbond in de ergste tijden de meeste en machtigste profeten optraden. De Heere geeft ons geen schets van hun werkzaamheid bij de gemeente of bij de vrouw, die zij met het Woord van God geestelijk voeden (12: 6); maar hun manmoedig optreden tegen hun vijanden. Met de uitdrukking: "Zij zullen 1260 dagen lang profeteren of leren in zakken gekleed", wordt hun werkzaamheid kort en veelbetekenend geschilderd. Met de volmacht, om vuur van de hemel te doen neerdalen, de hemel te sluiten, zodat het niet regent, zoals van Elia gezegd wordt en water in bloed te veranderen, of de aarde met plagen te slaan, zo vaak zij het voor hun eigen veiligheid, of tot bekrachtiging van hun woord nodig achten, zoals van Mozes wordt bericht, wordt op de macht van hun gebed gedurende de tijd van de 1260 jaren en na de afloop van de 1260 jaren ook op werkelijke wonderkracht, naar het voorbeeld van Mozes en Elia, heen gewezen. Voor de hervorming baden deze getuigen, die toch ook onder de weinige namen te Sardis, die hun kleren niet bevlekt hadden, begrepen zijn, dat toch de bisschop te Sardis, de paus te Rome, ontwaken en aan het Evangelie de plaats, die het toekwam, inruimen mocht. Huss, ook een getuige van de waarheid, werd verbrand; maar voorspelde hun, dat na hem een zwaan zou komen, die zij niet zouden kunnen verbranden, noch braden. Eindelijk stond deze zwaan op en bracht het Evangelie aan het licht en hanteerde dermate het zwaard van het woord tegenover het zevenhoofdige dier, dat het vijfde hoofd een dodelijke wond ontving, waaraan het, had de kerkvergadering te Trente geen genezing verschaft en was er geen nieuwe helper in het beest uit de aarde opgetreden, onfeilbaar gestorven zou zijn. Want het hele Zuidelijk-Europa stond op het punt om tot het zuivere Evangelie terug te keren en dan had het pausdom uitgediend. Bezat deze getuige (Luther) met zijn medegenoten en medegetuigen niet een buitengewone kracht en goddelijke volmacht, waartegen niemand zich verzetten kon? Het vuur van het Evangelie is nu eenmaal ontstoken en brandt, hoewel in Zuidelijk-Europa uitgeblust, in Middel- en Noord-Europa voort en straalt meer en meer temidden van de onwetendste heidenen en van degenen, die de einden van de aarde bewonen. Hoe vaak heeft God in het verleden de vijanden van het Evangelie uit de weg geruimd, wanneer de schaar van de getuigen in de gemeente Hem vurig smeekte, dat het licht toch niet uitgedoofd mocht worden. En wanneer heden enige macht op aarde de waarheid wilde onderdrukken, zou de Allerhoogste op het geloofsgebed Zich tegen haar stellen. Zolang het wereld-uurwerk nog niet op 1260 wijst, kan niemand de getuigen ongestraft beschadigen, niemand het Evangelie uit de weg ruimen. Hoezeer is het Zuidelijk Europa, bijvoorbeeld Spanje, sinds de tijd van de hervorming daarvoor getuchtigd, dat het de getuigen, die het Evangelie binnen zijn grenzen verkondigden, heeft uitgeroeid. Pas wanneer het goddelijk raadsbesluit dit toelaat, kunnen de getuigen aangerand en in de Christenheid gans en al uitgeroeid worden, opdat de duivel en de boze mensheid als zodanig voor de engelen en de gelovigen openbaar worden en de maat van hun zonden vol maken. Ten tijde van het beest uit

de afgrond worden de getuigen, die dan hoofdzakelijk als profeten optreden, ook, zoals Mozes en Elia, met wonderkracht toegerust. Want de werkzaamheid van de beide getuigen in vs. 5 en 6, heeft eigenlijk ten tijde van de volksheerschappij, na de afloop van de 1260 jaren plaats, omdat de tijd van hun profeteren zonder het doen van uitwendige wonderen, in de vroegere verzen wordt vermeld. Met de tijdsopgave (vers 3) is de Heere tot het einde van het daar genoemde tijdperk gekomen. Zo is ook het beest uit de zee (13, 5) met de tijdsopgave tot het einde van de 1260 dagen genaderd; wat in 13: 6-10 gezegd wordt, valt na de afloop van de 1260 jaren voor. Ook op de volgorde van de woorden kan in het heerlijke boek van de Openbaring niet nauwkeurig genoeg acht gegeven worden.

DE ZEVENDE BAZUIN. HET VIERDE GEZICHT VAN DE STRIJD VAN MICHAEL TEGEN de DRAAK

IV. Vs. 15-19. Nu wordt de zevende bazuin gehoord; even als echter na de opening van het zevende zegel (Hoofdstuk 8: 1 vv.) een stilte in de hemel ontstond van ongeveer een half uur, en gebeden werden uitgesproken, voordat het tot het blazen van de bazuin en daarmee tot verdere ontwikkeling kwam, zo volgt ook hier na het klinken van de laatste bazuin niet meteen de voltooiing van het geheim van God, die men nu zou kunnen verwachten (Hoofdstuk 10: 7). Eerst wordt de voltooiing, alsof die reeds aanwezig was, door de engelen en uitverkoren in de hemel gevierd en God de Heere bevestigt wat hiermee als zeker en ontwijfelbaar wordt aangekondigd ook van Zijn zijde. Zo'n viering, die de toekomst voorafgaat, is echter juist hier op de juiste plaats, waar het voorafgaande gezicht (vs. 1-14) reeds diep in deze toekomst heeft ingegrepen en zo'n heerlijke overwinning van Christus over de geest van de anti-christ, en zo'n groot wonderwerk van Zijn alles vermogende genade heeft teweeg gebracht, dat de overwinning over de antichrist naderend is en de opening van het rijk van de heerlijkheid nog slechts een vraag van tijd kan zijn.

15. En de zevende engel van die, die ik in Hoofdstuk 8: 2 gezien had en waarvan de zes eerste in Hoofdstuk 8: 7-9: 21 reeds hun bazuinen hadden laten horen, heeft eveneens gebazuind en er geschiedden bij het klinken van de zevende bazuin grote stemmen in de hemel. Deze kwamen van de legerschaar, zeggende: "De koninkrijken van de wereld zijn (volgens betere lezing "het koninkrijk van de wereld is nu geworden, zoals reeds lang van te voren is verkondigd (Obadja 1: 21 Zach. 14: 9 Dan. 2: 44; 7: 13 v. Jes. 52: 7) van onze Heere, namelijk van God de Vader en van Zijn Christus (Hand. 4: 26 Ps. 2: 2) en Hij, God in de gemeenschap met Zijn Gezalfde (Ps. 2: 3) zal voortaan als Koning heersen in alle eeuwigheid, zonder door de satan en de vijandige machten onder de mensen verder te worden benadeeld" (Ex. 15: 18).

16. En de vierentwintig ouderlingen, die voor God zitten op hun tronen (Hoofdstuk 4: 4), vielen, evenals de engelen in Hoofdstuk 7: 11, neer op hun aangezichten en aanbaden God (Hoofdstuk 4: 10).

17. Zij deden dat, zeggende: "Wij danken U, Heere God almachtig. a) Die is en Die was en Die komen zal (Hoofdstuk 1: 8, 4: 8)! dat U, nadat U in de tijden van de wereld in onbegrijpelijke lankmoedigheid U van uw goddelijke almacht zolang heeft ontledigd, zonder tegen de overmoed van uw vijanden daarvan gebruik te maken, Uw grote kracht heeft aangenomen, om uw bestuur eindelijk door te zetten, en alleen te doen gelden en als Koning heeft geheerst, als de enige Koning in de hemel en op aarde.

a) Openbaring 16: 5

De lofzeggende aanspraak, waarin vroeger de waarborg voor het heerlijk einde van de wegen van God was aangewezen, komt nu als feitelijk bewaarheid voor, omdat dat glorieus einde zelf wordt voorgesteld als reeds gekomen. Met de zo zinrijke drievoudige benaming van God valt nu het derde moment weg (volgens betere lezing, die slechts de woorden "die is en die was" bevat en daarentegen "die komen zal" weglaat) (vgl. Hoofdstuk 16: 5); want die lof heeft juist betrekking op Hem, die nu gekomen is en zo de voltooiing van Zijn geheim heeft teweeg gebracht.

De Heere kan slechts zolang genoemd worden "die komen zal" als Zijn toekomst nog niet daar is; nu is zij echter daar en dienvolgens wordt Hij nog alleen voorgesteld als diegene, die in alle eeuwigheid is, zoals Hij van eeuwigheid was. Hij heeft Zijn grote kracht aangenomen, en heerst nu. Dat was het enige, dat God nodig had, om Zijn rijk te aanvaarden, dat Hij Zijn macht aannam (Ps. 93: 1). God heeft Zich niet van andere zijde macht verschaft en met hulp van Zijn rijk in bezit genomen, maar Hij heeft alleen Zijn macht aangenomen, die Hij wel had, maar niet gebruikte. Evenals van Christus wordt gezegd, dat Hij Zich van Zijn macht heeft ontleed, zo kan dat ook van God worden gezegd. Hij heeft Zich, alhoewel in het bezit van alle macht, toch in het gebruik ervan beperkt, zodat het vaak de schijn had, als was Hij tegenover Zijn vijanden machteloos.

De "grote stemmen", die reeds bij voorbaat de zegepraal van God en Zijn Gezalfde vierten, komen van de algemene vergadering van de volmaakt rechtvaardigen van die grote schare, die niemand tellen kan, beleed met lange witte kleren, die palmtakken hebben in de handen, de heiligen, wier gebeden aanleiding gaven tot de verschijning van de engelen met de zeven bazuinen. Thans, nu deze engelen hun last hebben uitgevoerd, worden juich- en danktonen aangeheven door deze schare, die uit de dienstknechten van God, de profeten en de heiligen en degenen, die Zijn naam vrezen, kleinen en groten, bestaat. Deze zijn toch geroepen, om met hun Heer en Zijn Gezalfde te heersen en hun loon te ontvangen. Ook later juichen zij over de heerlijke daden van God en Zijn zegepraal over de wereld, eer de zeven plagen een aanvang nemen. Zij zijn het ook, die het nieuwe lied voor de troon zingen. En nu op grond van de beloften van de Heere en de eed van de sterke engel, het morgenrood van de overwinning reeds voor hen daagt, na het klinken van de zevende bazuin, wat is nu het onderwerp van hun loflied? Dat de heerschappij over alles van God is en van Zijn grote Zoon. Hij leeft en regeert en zal regeren tot in eeuwigheid. Ten einde is de tijd van de heerschappij van de wereld en van de onderdrukking van de Kerk! Ook in het Oude Verbond komt een dergelijk zegelied voor, aangeheven voor de behaalde zege, in vertrouwen op Gods beloften.

Men moet veronderstellen, dat Johannes met het blazen van de zevende bazuin gezien heeft het hele rijk van het beest verwoest in de koninkrijken van de wereld door Gods vreselijke oordelen. Zij, die het danklied uitspreken, willen zeggen, dat nu de tijd is gekomen, door de godsspraken van de profeten genoemd, waarin het koninkrijk van God in Christus Zijn Zoon heerlijk en voortreffelijk op de aarde geopenbaard zou worden en alle of de voornaamste koninkrijken van de wereld, de volken en geslachten eest in Europa, daarna de overige door de hele wereld, de ware godsdienst zullen belijden en aan Christus Jezus onderdanig zullen worden. De profeten hadden van die laatste tijden van de Kerk voorspeld al wat heerlijk en voortreffelijk is (Dan. 7: 27 Ps. 24: 1 Jes. 49: 23 Ps. 97: 1; 99: 1 Dat is die verborgenheid, waarvan alle profeten gesproken hebben (Hoofdstuk 10 v.), dat de koninkrijken van de wereld de Christelijke godsdienst zullen aannemen, de afgodendienst en valse dienst van vleselijke mensen zal uitgeroeid zijn, dat zij met een eenparig voelen zullen overeenstemmen over de fundamentele leerstukken van de godsdienst, dat de koningen en volken van de wereld de

zaak van de godsdienst met bijzondere zorg, naarstigheid, toegenegenheid en gehoorzaamheid van het geloof zullen verzorgen en op geestelijke wijze aan God onderworpen zijn.

18. En de volken verachtten de rijkdom van Uw goedheid, geduld en lankmoedigheid en, in plaats van zich daardoor tot bekering te laten leiden, lieten zij zich hoe langer hoe meer in de netten van satan verstrikken (Hoofdstuk 12: 12). Zij waren toornig geworden 1) Hoofdstuk 16: 10, 13 vv., 20: 8 v.) en uw toorn is die overeenkomstig gekomen (Hoofdstuk 16: 1-19: 21 20: 9) en de tijd van de doden, om geoordeeld te worden (Hoofdstuk 20: 11 vv.) en om het loon te geven aan Uw dienstknechten, de profeten en de heiligen en degenen, die uw naam vrezen, de kleine en de grote 2) (Hoofdstuk 21: 1-22: 5 en om te verderven degenen, die de aarde verdorven 3) (Hoofdstuk 19: 2 Gen. 6: 11-13

1) Het wordt ervaren, dat het ongeloof afkeer van Christus en van Zijn hele zaak, ja fanatieke boosheid tegen Hem in het menselijk hart opwekt en als deze boosheid eenmaal komt tot algemene heerschappij, dan is ook de toorn van de Heere gekomen en met deze de juiste door God bepaalde tijd van vergelding. Deze vergelding zien de 24 oudsten in haar hele omvang vooruit, niet alleen, zoals zij begint in het gericht over de antichristen, maar zoals zij ten laatste dage volkomen wordt als alle doden worden geoordeeld.

2) De dankzegging blijft het langst bij de getrouwen van de Heere, die zich over Zijn komst mogen verheugen. Zij heten "dienstknechten" van God, omdat zij in Zijn dienst met gehoorzaamheid volhard hebben tot aan het einde; profeten, omdat zij de geest van de profetie hebben en daarom de tekenen van de tijd in het licht van Zijn getuigenis verstaan; "heiligen", omdat zij van Babel afgezonderd zijn en zich de Heere gewijd hebben tot gewillig navolgen op de kruisweg; "die uw naam vrezen", omdat zij midden in de pantheïstische en materialistische ontkerstening van de wereld aan het eeuwig Evangelie van de heilige God van de schepping hebben vastgehouden; "kleinen en groten", geringen en verhevenen, nederige en voorname lieden, omdat voor God geen aanzien des persoons is en die in het minste getrouw geweest is, in Zijn rijk over veel wordt gesteld.

3) De titel "dienstknechten" zullen wij zeker wel niet alleen aan de profeten met uitzondering van de anderen mogen toekennen; het meest voor de hand ligt het, de dienstknechten uit de drie volgende klassen samen te laten blijven. Dan krijgen wij een afdalende ladder: ten eerste worden "de profeten" genoemd, de uitverkoren werktuigen, die God voor anderen dienen, vervolgens de "heiligen", waaronder wij de hele schare van gelovigen moeten verstaan; en eindelijk de "godvrezende", waaronder wij volgens Nieuw-Testamentische spraakgebruik hen moeten verstaan, die in een verhouding van proselieten tot de gemeente van God stonden (Hand. 10: 2;). Wij hebben hier niet alleen een samenvatting van de gemeente van God, wat de leden aangaat, die op de hoogste trap staan (profeten), maar ook de leden zelf (heiligen); zelfs zullen zij niet vergeten worden bij de verdeling van het loon, die in een vriendschappelijke verhouding tot de gemeenten stonden, het werk van God in haar erkennen en het door haar bewaarde woord hun licht lieten zijn, al waren zij ook niet zo ver gekomen, om zich in haar gemeenschap te laten opnemen. Ook hun geeft God hun loon daarvoor, dat zij hun hart van de wereld afkeerden en op Hem stelden; en voor zoveel hun kracht en kennis toeliet, ernstig streefden Zijn wil te doen. De woorden "de kleinen en de groten" zien nu natuurlijk niet alleen op de godvruchtigen, maar op de dienstknechten in het algemeen; ook zullen wij daarbij niet aan de kleinen en groten volgens ouderdom en stand mogen denken, maar degenen zijn bedoeld, die als "dienstknechten. klein of groot zijn, d. i. God veel of weinig hebben kunnen dienen. God geeft aan allen, ook aan de minste van Zijn knechten, hun loon.

Ook in MATTHEUS. 10: 41 en 42 maakt de mond van Christus zelf onderscheid tussen profeten, rechtvaardigen en kleinen. Er is bij de onderscheiding van deze drie klassen een schat van nieuwe ideeën, die even kostbaar zijn voor de herders, die met de leiding van de zielen belast zijn, als voor elke gelovige.

De aarde wordt verdorven door de grote hoer en haar hoererij inzonderheid, maar ook weer door openlijke boosheid en haat tegen al wat goed is, door nodeloze oorlogen en later ontstane verwoesting en vernietiging, door zulke wetten en inrichtingen, waarbij veel goeds wordt verhinderd, veel overtreding en jammer wordt veroorzaakt, door algemene ergernissen, waardoor voor alle verkeerdheid en ongerechtigheid deuren en poorten geopend worden, door misbruik van werelds en geestelijk geweld, door verkeerde leringen en voorstellingen, door gewetensdwang en vervolging, door ten hemel schreiende zonden, waardoor God zelf wordt getart om plagen over het land te zenden.

De zonde heeft de aarde verdorven door de vloek, die zij zich heeft berokkend. Nadat echter de zonde is weggedaan en overwonnen en de hele aarde weer een schouwplaats van God is geworden, moeten zij van de aarde weg, die haar door hun zonden hebben verdorven.

19. En de tempel van God, waaruit daarna de engelen, die de zeven plagen hadden, zouden voortgaan (Hoofdstuk 15: 5 vv.), de tempel in de hemel is geopend geworden na het lofgezing van de hemelse legerschaar (vs. 15) en het dankgebed van de ouderlingen (vs. 11 v.), ten teken dat God ook werkelijk onder de zevende bazuin zou volbrengen, wat zo-even werd voorgesteld als reeds tot Zijn eer verwezenlijkt. En de ark van Zijn verbond, die in het heilige der heiligen stond, is gezien in zijn tempel; en er kwamen bliksems en stemmen en donderslagen, evenals in Hoofdstuk 4: 5 en aardbeving en grote hagel, evenals in Hoofdstuk 16: 18 vv.

Het zichtbaar worden van de ark des verbonds in de hemelse tempel van God, juist bij het begin van de zevende bazuin, betekent niet anders dan de volkomen openbaring, zowel van Zijn rechtvaardig oordeel aan Zijn tegenstanders, als van Zijn genade en eeuwige verbondstrouw jegens allen, die door het bloed van het verbond met Hem in gemeenschap staan. Evenals eens voor het volk van Israël, toen het in de strijd trok, de ark des verbonds werd gedragen, ten teken van de zegenende tegenwoordigheid van de Heere, zo heeft het volk van God ook in zijn laatste strijden, als de zevende bazuin klinkt, zijn ark des verbonds, die, Gode zij dank! nooit in de handen van de Filistijnen kan vallen, maar wel verheven staat in het hemelse heiligdom en die evenwel het geloof altijd voor ogen heeft. Het is de volkomen verzoening met God door Jezus Christus en het daarop rustende eeuwige genadeverbond van God, dat ook door de stormen van de laatste tijd niet wordt omvergeworpen, maar integendeel door middel daarvan tot zijn volle verwezenlijking en openbaring komt. En evenals eens van de ark des verbonds van Israël schrik en verderf uitging over alle onbesnedenen en onreinen, zoals de daarin bewaarde wet onder donder en bliksem van de Sinaï weerklonk, zo was ook voor het nieuwe heidendom van de laatste tijd de heiligheid en gerechtigheid van God in de oordelen van God tot een verterend vuur. Maar inzonderheid zal het gericht van de zevende schaal het vreselijkste, meest omvattende aller oordelen van God zijn; door bliksems, stemmen en donderslagen is het als gericht aan andere gelijk; door aardbeving van onderen en grote hagel van boven als een gericht van hele vernietiging en verwoesting voorgesteld, zoals dat later nader wordt geopenbaard.

Voor de blik van Johannes is het Heilige en het Heilige der Heiligen van de hemelse tempel geopend. Het voorhangsel is weggenomen, dat het ene van het andere scheidde, want de ark

des Verbonds is zichtbaar als een zinnebeeld voor de gelovigen, dat de Heere, Zijn Verbond gedachtig, de Zijnen zal verlossen uit de hand van hun vijanden, opdat zij Hem dienen zonder vrees, eeuwig en altoos. Vijf tekenen strekken tot zinnebeelden van het jongste gericht: bliksems, stemmen, donderslagen, aardbeving en hagel, zoals elders, betekent ook hier het vijftal iets onvolkomens, iets onvoltooids, zodat hier nog geen volledige voorstelling van het jongste gericht gevonden wordt, maar deze eerst in de volgende taferelen zal gegeven worden. Dezelfde betekenis heeft het vijftal ook later. Toen de toekomstige oordelen nog slechts werden aangekondigd, werden de "stemmen" en "donderslagen" het eerst genoemd; hier, waar wij op de schouwplaats van het gericht zelf gevoerd worden, staan de "bliksemen" aan het hoofd, wegens de vernietiging, die dit jongste oordeel over de goddelozen brengt. Bovendien wordt er de "hagel" bijgevoegd, die nergens voorkomt als teken van een aankondiging en bedreiging, maar altijd slechts daar vermeld wordt, waar het oordeel als tegenwoordig verschijnt. Ook elders, waar dit eveneens plaats heeft, staan ook de bliksems eerst en de hagel het laatst. Reeds in het Oude Verbond komt de hagel vaker voor als een beeld van het goddelijke gericht. De "aardbeving" is een aanduiding van de verbrijzeling en vernietiging van de tegen God vijandige wereldheerschappij. Als wij ons voorstellen, het onherstelbare van het lot van degenen, die zich afkeren van Hem, die van de hemelen is, hoezeer moeten wij dan voelen het nadrukkelijke van de roepstem: "terwijl het nog heden voor u genoemd wordt, verhard uw harten niet! " Zie, voor het geloofsoog van Johannes stond de ark des Verbonds zichtbaar, die geheimzinnige ark, die onder Israël het zinnebeeld was van de heerlijkheid van de Heere; dat herinnert ons ernstig het woord van de gewijde schrijver: "Als zij niet zijn ontvlucht, die degene verwierpen, die op aarde goddelijke antwoorden gaf, hoeveel te minder wij, als wij ons afkeren van Hem, die van de hemelen is. " Zie, broeders, u bent niet gekomen tot de tastelijke berg en het brandende vuur en de donkerheid en de duisternis en het onweer en tot het geklank van de bazuin en de stem van de woorden, die, die ze hoorden, baden, dat het woord tot hen niet meer zou gedaan worden. Maar u bent gekomen tot de berg Sion en de stad van de levenden van God, tot het hemelse Jeruzalem en de vele duizenden van de engelen; tot de algemene vergadering en de gemeente van de eerstgeborenen, die in de hemelen opgeschreven zijn en tot God, de Rechter over allen en de geesten van de volmaakt rechtvaardigen en tot de Middelaar van het Nieuwe Testament, Jezus en het bloed van de besprenging, dat betere dingen spreekt dan Abel. Zie dan toe, ja, zie ernstig, zorgvuldig, aanhoudend toe, dat u Die, die tot u spreekt, niet verwerpt.

Alles, waarom de strijdende Kerk van God "tempel" heet, past meer ten volle op de zegepralende. God is bij deze zo nauw tegenwoordig, dat er zelfs geen uitwendige schijn van afzijn te vinden is. Hij wordt er allervolmaaktst gediend. Hij wordt geopend gezien, ten blijke, dat het gebouw volmaakt is en dat de heerlijkheid aan aller ogen getoond wordt.

Dit is een visioen of gezicht, want in de hemel is geen tempel. Het is een zinspel op de Joodse tempel, die in de tijden van goddeloze koningen verwaarloosd en gesloten werd, maar toen er weer godzalige koningen waren, werd de tempel weer geopend en de ware godsdienst hersteld. Zo zou het ook gaan onder de zevende bazuin. De ware godsdienst was in de 1260 dagen van de heerschappij van de antichrist in de Kerk verwaarloosd, onderdrukt en als gesloten, zodat men bijna geen vergaderingen waarin God naar Zijn wil gediend werd, kon hebben; maar onder de zevende bazuin werd de zuivere godsdienst weer hersteld en openlijk geoefend. De Heere Jezus, de ark des Verbonds en Zijn voldoening tot verzoening van de zonden was in de vorige dagen bedekt; niet gebruikt, maar men liep tot bijgelovigheden en afgoderij, om daardoor verzoening te bekomen. Maar in de dagen van de zevende bazuin wordt Christus en de verzoening door Hem duidelijk gepredikt, gekend en gebruikt. Ofschoon de Kerk zo heerlijk voor de dag zou komen, zou de anti-christ niet meteen vernietigd worden.

Schoon hij niet meer heerste over de Kerk, zou hij nochtans heersende blijven over zijn volk en al zijn kracht en list in het werk stellen om de Kerk weer onder zijn geweld te krijgen. Al was de Kerk van Babel uitgegaan, zo zou zij nochtans niet meteen in vrede zijn en in de heerlijke staat komen, waarvan in de Heilige Schrift zoveel gesproken is, maar zij zou te strijden hebben tegen de antichrist. Daar waren bliksems, stemmen en donderslagen, aardbeving en grote hagel. Vervaarlijke voorvallen, die de mensen doen schrikken en beven. Terwijl de Kerk in strijd was tegen de anti-christ zouden er grote beroeringen en omkeringen en oordelen komen, niet alleen over de anti-christ, door het uitgieten van de zeven schalen, maar ook over de Kerk, zoals de ondervinding geleerd heeft. Want sinds de hervorming is uitgebroken, heeft de Kerk veel te lijden gehad. Het bloed van de heiligen is van die tijd af vergoten als water, zodat Alstedius aantekent, dat er van het jaar 1540 tot zijn tijd 900. 000 martelaren gedood zijn. De moord van Parijs, de moord in Ierland, de achttien duizend in Nederland door beulshanden omgebracht, de vaker herhaalde moorden in de valleien van Piëmont, het uitroeien van de Kerk in Boheme, Moravië, Silezië, Hongarije en Frankrijk, zijn overvloedige bewijzen van de ellenden, die over de Kerk gekomen zijn. En wie zal zeggen, wat zij nog te lijden zal hebben en hoe zij nog afgekort zal worden, eer zij in een heerlijke en vreedzame staat zal komen? Zodat de Kerk van de tijd van de hervorming af tot op het duizendjarig rijk geen rust gehad heeft noch hebben zal; maar zij zal openbaar blijven strijden tegen de anti-christ en hem ten slotte overwinnen.

HOOFDSTUK 12

V. Vs. 1-17. Volgens onze uitlegging bij Hoofdstuk 11: 3 vv. "Re 11: 3" is Israël, nadat het zolang geweest is als de afgebroken takken, weer ingeënt op zijn olijfboom (Rom. 11: 17 vv.). Nu kan Gods leiding met Zijn volk, die nu ook in betrekking tot de langdurige verstoting voorkomt als een vriendelijke en rijk in voorzorg, de ziener in een groots overzicht worden voorgesteld; en dat geschiedt nu in het teken van de hemel, dat hem hier verschijnt. Het eerste deel van dit gezicht (vv. 1-6): de barend vrouw en de loerende draak, omvat Israël's geschiedenis van het begin van zijn roeping tot Gods bijzonder eigendom af tot aan zijn verwerping voor de tijd van 42 maanden of 1260 jaren. Het tweede gedeelte (vs. 8-14): MICHAËL strijd met de draak en diens uitwerping uit de hemel, heeft op de wederopname in genade betrekking; het derde deel (vs. 15-17): de grote toorn van de op aarde geworpen draak bereidt op het gezicht van de antichrist in het eerstvolgende hoofdstuk voor.

1. En er kwam een groot teken, een teken, dat zonder twijfel iets groots moest betekenen, echter niet alleen een zinnebeeld moest voorstellen, maar een wezenlijk geschiedkundig beeld, gezien in de hemel, van waar de geschiedenis op aarde bepaald en geregeerd wordt. Ik zag namelijk een vrouw, bekleed met de zon, daarom geheel omgeven door haar licht; en de maan was als een voetbank onder haar voeten en op haar hoofd een kroon van twaalf sterren, die in de vorm van een boog over haar heen stonden.

2. En zij was zwanger en riep als een, wier uur gekomen was, barensnood hebbende en zijnde in pijn om te baren.

Het kind, dat de vrouw hierna baren zal (vs. 5), is zonder twijfel Jezus, de Messias. Het spreekt dus vanzelf, dat wij bij de vrouw, die de ziener als het eerste, (vgl. Hoofdstuk 15: 1) en wel in verhouding tot het andere als het grote teken aan de hemel aanschouwt, aan niemand anders hebben te denken, dan aan die, waaruit Christus naar het vlees voortkomt (Rom. 9: 5), aan Israël, de gemeente van het Oude Verbond. Men heeft wel gemeend, dat eerder onder dit teken de gemeente van God moet worden verstaan, zoals zij ten tijde van het Oude Verbond in Israël, in de tijd van het Nieuwe Verbond daarentegen door de Christenen voor ogen treedt, maar de Schrift neemt de verhouding van Christus tot Israël niet zo op, alsof de Kerk, geheel afgezien daarvan of het Joodse volk daarin een plaats heeft of niet, Zijn eigen volk was; integendeel wordt hier uitsluitend gesproken van dat volk, waaruit Hij naar het vlees voortkomt, zonder erop te letten, of het Hem heeft aangenomen of niet. Inderdaad wordt dan ook in Micha 4: 10 de dochter van Zion voorgesteld als een in barensnood, evenals op onze plaats de vrouw; en hoe zou wel de gemeente van God in haar Oud-Testamentische vorm treffender kunnen worden voorgesteld dan door het beeld van een vrouw, die van de Messias zwanger is, die de tijd van baren aan de ene zijde met groot verlangen, aan de andere met grote vrees tegemoet gaat? Wat de hoogste wens en het hoogste verlangen was van de schare van de oude vaders, waarop in Israël alles is aangelegd en waarheen het streeft, dat is dat Jesajaanse: "Een kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven" (Jes. 9: 6); zelfs de tijd van druk, de tijd van de Babylonische ballingschap, die aan het volk zijn koningsgeslacht ontroofde, was slechts een weg tot het doel, een geboortewee tot het voortbrengen van de eigenlijk voor hen bestemde Koning (Micha 5: 1 v.) zeer karakteristiek zijn nu ook de emblemen of zinnebeeldige tekenen, waarmee de vrouw versierd is. Zij verschijnt met de Zon, het symbool van de openbaring van de goddelijke zaligheid bekleed (Ps. 19). Zij is geheel in het licht van deze openbaring geplaatst en door die lichtglans ervan omgeven, waarbij wij bovenal moeten denken aan het profetische woord (2 Petrus 1: 19), dat alle geheimen van het goddelijk raadsbesluit over de wereld eeuwen voor de vervulling reeds

geopenbaard en ontsloten heeft. De wet daarentegen, die door Mozes gegeven is (Joz. 1: 17), is de maan, waarop zij met haar voeten staat; geestelijk naar zijn oorsprong (Rom. 7: 14), dus een licht van het licht als de maan, hoewel als een blote afschaduwing van de toekomstige goederen (Kol. 2: 17) en als tuchtmeester op Christus Gal. 3: 24), voor zichzelf onvermogen om levend te maken, of meer dan een uitwendige gerechtigheid teweeg te brengen, diende het evenwel de vrouw voor de tijd van het Oude Testament tot een estrade, tot een trap, om Israël ver boven alle volken te verheffen (Deut. 4: 7 v.). Als de gemeente van God eerst in de volle glans van de goddelijke openbaring zal staan (Hebr. 1: 1 v.) en haar het kindschap zal zijn verleend, zodat zij niet meer onder de tuchtmeester hoeft te staan (Gal. 4: 4 vv.), dan zal de wet tot een overwonnen standpunt voor haar worden; maar toch moest zij deze maan tot dat doel nog onder haar voeten houden, om van haar een solide fundament (MATTHEUS. 5: 5 vv.), haar hoofd daarheen te verheffen, van waar de heerlijke vrijheid van de kinderen van God komt (Rom. 8: 14 vv stellen zinnebeeldig alle bijzondere leden van het volk van God onder het Oude Testament voor, zoals dat reeds uit het beeld van Jozefs droom (Gen. 36: 9 v.) blijkt; want naar de betekenis van de kandelaar met zeven armen in de tempel Ex 25: 40 zijn de leden van dit volk geroepen als een licht te lichten in de duisternis, die rondom het aardrijk bedekt. Omdat nu echter Israël's geheel volgens de leiding van God in de geschiedenis in 12 stammen verdeeld is, verschijnt hier boven het hoofd van de vrouw een diadeem van even zo vele sterren. Elke ster in het bijzonder heeft in het groot geheel van de schitterende kroon weer haar bepaalde, haar door God aangewezen plaats, zoals de geest van de profetie in Gen. 49 en Deut. 33 die nader heeft voorgesteld.

De vrouw is niet de Kerk, maar de gemeente van God, de navolgstster van de dochter van Zion van het Oude Verbond, de bruid van Christus, de dochter van Zion van het Oude Verbond, door de kinderen van Korach met haar Koning in de 45ste Psalm zo heerlijk bezongen. De gemeente van het Nieuwe Verbond wordt niet evenals de dochter van Zion jonkvrouw genoemd, maar vrouw, omdat de bruid met de Bruidegom, sinds de uitstorting van de Heilige Geest innerlijk verbonden is en ook een deel van de gemeente van het Oude Verbond, door Zijn opstanding (MATTHEUS. 27: 52-53) met Christus verenigd werd. Als vrouw met de Zon bekleed, staande op de maan, met een krans van twaalf sterren om het hoofd, is zij de op de Pinksterdag door Petrus en de overige apostelen gestichte, op de toezegging van het Oude Verbond staande en met de heerlijkheid door Christus omgeven gemeente van het Nieuwe Verbond. De zon, het zinnebeeld van Christus, wijst op het licht, dat in de wereld van haar uitgaat; de maan, die haar licht van de zon ontvangt, is een zinnebeeld van het Oude Testament, dat hoofdzakelijk zijn licht van de zon van het Nieuwe Verbond ontvangt en waarin de heerlijkheid van de zonnevrouw voor afgebeeld en voorspeld is. De twaalf sterren beduiden leraars en zijn de zinnebeelden van de twaalf apostelen, die voor alle tijden de kroon van de gemeenteleraars uitmaken. In Gods wijde wereld, zo ver zij ons zonen van de aarde bekend is, bestaat er zeker geen heerlijker, schoner en diepzinniger beeld, dat de bevalligheid en schoonheid, de heerlijkheid en heiligheid van de Christenbruid, die in haar uitnemendste leden eenmaal als koningin van de hemel geopenbaard zal worden, zo volzinnig en eenvoudig, zo aanminnig en hartveroverend schildert als dat van de zonnevrouw. Geen wonder, dat velen in haar Maria, de moeder van de Heere, de uitverkorene onder de vrouwen, de schoonste en edelste onder de heldinnen van het geloof meenden terug te vinden. De zonnevrouw was, tot op deze zwangerschap, waarin zij bij de aanvang van de zevende eeuw Christus op geestelijke wijze in gans nieuwe volken zou baren, de apostolische gemeente. In haar waren weliswaar in de eerste 600 jaar vele kinderen van God wedergeboren en tot de heerlijkheid gevoerd, maar nu zou zij Christus en de nieuwe mens in een geheel ander volk baren, namelijk in het Duitse. De opname van de Duitse volken in de gemeente van God, hun bekering, wordt hier geheel overeenkomstig de Schrift, met de natuurlijke geboorte

vergeleken. Zo zegt de Heer zelf: "Een vrouw, wanneer zij baart, heeft droefheid, omdat haar uur gekomen is; maar wanneer zij het kindje gebaard heeft, zo gedenkt zij de benauwdheid niet meer, om de blijdschap, dat een mens ter wereld geboren is. " zo zegt ook Paulus, Gal. 4: 19 : "Mijn kindertjes, die ik weer arbeid te baren, totdat Christus een gestalte in u krijgt. " En bij Jesaja 66: 7-10 luidt het goddelijk getuigenis aangaande de plotselinge bekering van de Joden in de laatste tijd aldus: "Eer zij (de dochter Zions) in arbeid was, heeft zij gebaard, eer haar smart overkwam, zo is zij van een knechtje verlost. Wie heeft ooit zulks gehoord? wie heeft dergelijk gezien? Zou een land kunnen geboren worden op een enige dag? Zou een volk geboren kunnen worden in een enkel uur? " Zo was het ook met Zion; toen zij arbeid voelde, had zij ook kinderen gebaard. Zou Ik de baarmoeder openbreken en niet genereren? zegt de Heer; "zou Ik, die genereer, voortaan toesluiten? zegt uw God. " Uit deze plaatsen blijkt voldoende, dat de geestelijke geboorte van Christus in een mens en 's mensen wedergeboorte of de geboorte van de nieuwe mens, onder het beeld van de natuurlijke geboorte verstaan moet worden, zoals alle gelovigen niet slechts weten, maar ook in eigen persoon ondervonden hebben. De weeën en smarten, die de gemeente ondervond, totdat Christus in de Germaanse volken geboren was, waren groot, omdat de geestelijke geboorte van enkelen en nog meer die van grote volken nu eenmaal niet zonder grote smarten kan plaats hebben, omdat grond en bodem, zoals Luther zegt, bij de mens het onderste boven gekeerd en het oude leven van Adam gedood worden moet. Deze geboorte geschiedde evenwel onder grote vijandschap van de Satan, die het Evangelie in het oosten door de Islam verdrongen en in het westen sinds lang door het Arianisme bekampt had en alle krachten inspande, opdat het aan geen volk ter wereld meer bekend zou worden. Dat God met de Duitsers iets voor had, was door Hem bij de volksverhuizing wel reeds bemerkt, omdat God alles zo bestuurde, dat zij niet het Evangelie en de gelovige gemeente, maar het heidendom en de Romeinse heerschappij vernietigden. In deze toestand van de barensweeën bevond zich de westerse gemeente van 600 tot op 750 en gedurende deze hele tijd stond de draak voor haar.

Die vrouw is de Kerk van God; de Kerk, die reeds in het Oude Verbond zinnebeeldig als de echtvriendin van de Heere wordt voorgesteld; Sion, de geliefde, de ene, de ondeelbare gemeente van het Oude en van het Nieuwe Verbond; het volk, dat de Heere is geheiligd, waarbuiten alles gesloten is, wat in het Israël van het Oude Verbond niet geloofde in de verbondsenkel en in hetwelk daarentegen opgenomen zijn de heidenen, die tot het geloof zijn gebracht. Blijkens het vervolg, aanschouwt Johannes dit beeld van de vrouw onder dat van de gezegende moedermaagd. Heerlijk is haar aanblik! Zij is omstraald door de luister van God! Het beeld van de zon drukt hier uit hetgeen de Psalmddichter van de Heer zelf zegt: "Heere, mijn God, U bent zeer groot, U bent bekleed met majesteit en heerlijkheid. Hij bedekt Zich met het licht als met een kleed. " Ook bij de verheerlijking van Jezus op de berg wordt van Hem gezegd, dat "Zijn aangezicht blonk als de zon" en Johannes aanschouwde Hem, terwijl "Zijn aangezicht was zoals de zon schijnt in haar kracht. " En Jesaja had reeds van "het opgaan van de heerlijkheid van de Heere" gezegd: "Uw licht komt. " Zo is het ook een van de kenmerken van het nieuw Jeruzalem (de Kerk in de staat van haar verheerlijking), dat zij "de zon noch de maan behoeft, dat zij in henzelf zouden schijnen; want de heerlijkheid van God heeft haar verlicht. " Trouwens, de Kerk wordt door alle tijden heen bestraald met de heerlijkheid van de Allerhoogste; maar zoals het goddelijke in Jezus, gedurende Zijn omwandeling op aarde, verborgen was onder het kleed van enen dienstknecht, evenzo is, gedurende de tegenwoordige huishouding van de dingen op aarde, de glans van de Kerk met wolken bedekt. Hij slechts aanschouwt haar glans volkomen, voor wie, zoals hier voor Johannes, een deur in de hemel geopend is. Hoogst belangrijk is de opmerking, waartoe wij hier aanleiding verkrijgen: er is voor de Christen een leven van inwendige heerlijkheid. Moge hij uitwendig geen gedaante hebben om begeerlijk te zijn in het oog van de kinderen van deze

eeuw, inwendig is zijn waarde, zoals de kostbare parel verscholen ligt in een onaanzienlijke schelp. Dat hij maar toeziet, die waarde niet te verliezen!

Deze Kerk heeft de maan onder haar voeten. Zoals de zon het beeld is van eigen, onvergankelijke heerlijkheid, zo is de maan dat van ontleende, vergankelijke glans. En zoals de luister van de vorstin van de dag groter is dan die van de maan aan de nachtelijke hemel, zo taant alle heerlijkheid van schepselen voor die van Hem, die een ontoegankelijk licht bewoont. Men vergelijke met deze plaats anderen, die elders in de Bijbel melding maken van het schijnen van zon en maan.

Op haar hoofd heeft de Kerk een kroon van twaalf sterren. Daardoor heeft men te verstaan de twaalf patriarchen, vertegenwoordigers van de twaalf stammen van Israël. Deze stammen verbeelden ook de gemeente van het Nieuwe Verbond, omdat volgens Ezechiël, de vreemdelingen met de inboorlingen zelf moesten worden gelijk gesteld, om deel te hebben aan de erfenis van de Heere. Het beeld van "sterren" voor die twaalf hoofden van de stammen is zeer oud en wordt reeds aangetroffen in een van de dromen van de jeugdige Jozef. Elders zijn deze twaalf niet de vertegenwoordigers van de hele Kerk, maar verschijnen met hen de twaalf apostelen en maken de "vierentwintig ouderlingen" uit; maar dat hier ter plaatse van hen alleen melding wordt gemaakt, vindt daarin zijn reden, dat in de tijd, waartoe dit gedeelte van het gericht terugvoert, de Messias nog niet geboren en dus het twaalfstal vertegenwoordigers van de Kerk van het Nieuwe Verbond nog niet aanwezig was.

Het is een onveranderlijke regel in de Godsregering, ook over de Kerk, dat smart voorafgaat, zal vreugde kunnen volgen en dat de ellende de weg moet bereiden voor het heil. Beproevingen moeten het verlangen naar Gods gunst opwekken; want als geen ontbering voorafgegaan is, kunnen wij noch het genot op prijs stellen, noch ervoor danken. En hoe groter nu de zegen zal wezen, des te smartelijker is de voorafgaande bezoeking, waarom dan ook de treurigste taferelen worden opgehangen van hetgeen aan de terugkomst van Jezus ten jongsten dage zal voorafgaan. Zulke zware beproevingen komen in de Heilige Schrift vaker voor onder het beeld van barensnood, soms met een uitvoerigheid, afwijkend van onze begrippen van kiesheid. De Kerk van God, het ware, geestelijk Israël, destijds nog bepaald binnen de grenzen van het Joodse volk, was voor de geboorte van de Heilands onderworpen aan de heerschappij van de Heidenen. De Romeinen hadden het land veroverd, het volk onderworpen en Herodes regeerde onder hun oppergebied met gruwzame tirannie. De duivel was het werktuig, waarvan God Zich bediende om Zijn volk tot boete en verootmoediging te leiden. Deze vreesde dat de Heiland hem zijn heerschappij over de moeder, Israël, ontroven zou. Hij was het, die de Romeinen vervulde met de geest van de veroveringszucht, die Herodes tot een dwingeland maakte, opdat Israël vernederd en van de slavernij onderworpen mocht worden door de heidenen. De Heer liet dit toe en bestuurdde de beproeving, omdat het uitverkoren volk haar dubbel verdiend had en nog bleef verdienen door afval, onboetvaardigheid en ongehoorzaamheid. Diezelfde boze was het, die oudtijds Farao en de Egyptenaars verstokte om Israël te kwellen, die later de Kanaänitische volken, de ASSYRIËRS, Babyloniërs, Perzen, Macedoniërs en Syriërs, met woeste veroveringszucht en hebzucht aanblijes, zodat zij het Heilige Land aan de verwoesting prijsgaven, totdat Israël terugkeerde tot de Heere, als wanneer de boete werd gevolgd door verlossing. In de volheid van de tijd, toen velen met verlangen uitzagen naar de verlossing van Israël, zond God nog bij het leven van de dwingeland Herodes, Zijn Zoon, geboren uit een vrouw; want Gods trouw faalt niet en Hij doet Zijn toezeggingen gestand. De draak zag de geboorte van het kindje Christus te Bethlehem. Hij maakt zich op om het verslinden en kiest in Herodes zijn werktuig. Deze wast zich de handen in het bloed van de onschuldige slachtoffers te Bethlehem.

Wat krijgsorkaan treft Efrata's geweste? Wat klacht vervult de Bethlehemsche veste, Die kort geleen van gulle blijdschap zong, Toen de Englen haar, al juichende op de velden, De heilige geboort' van Vorst Messias meldden, Daar al het gebergt haar dankbre klanken vong?

Helaas! wij zien de Bethlehemsche wijken Alom bezaaid met teed're kinderlijken, Door het staal ontzield op vorst Herodes last; De wreedheid vliegt als razend langs de straten, Terwijl het rot der woedende soldaten Op klacht noch bee van de droeve moed'ren past.

Geen zuigeling, hoe jong, vindt hier verschoning; het Geweld dringt woest in aller burg'ren woning; Daar rukt men het kind van moeders volle borst, Men kletst zijn hoofd te plett'ren aan de stenen en werpt het wicht verachtelijk daarhenen, Van brein en bloed te deerlijk bemorst.

De legerknaap, gevoelloos voor ontfermen, Rukt ginds een zoontje uit moeders klemmende armen, Terwijl zij het dacht te bergen in die nood; Zij kermt en smeekt om teder mededogen; Vergeefs, helaas! hij moordt het voor haar ogen En spot, terwijl hij het lachend wicht doorstoot,

Geen wrede wolf kon ooit de lammerstallen Om verse prooi verwoeder overvallen, Dan het moordziek rot dit jonggeboren kroost van de oud'ren hart, dat bij het angstig treuren, Met mond op wond op het wreedst zich voelt verscheuren, Versmelt van rouw en weigert allen troost.

Gelijk een roos, het sieraad van Sarons dalen, Ontloken door de warme zonnestralen, Verwelkt, wanneer de zicht haar steel doorkerft; Zo ziet ons oog deez' vroege roosjes kwijnen; de frissen bloos van het lief gelaat verdwijnen, Te deerlijk door een doodse kleur misverfd.

O lentebloem van de eerste martelschaar! Het moordend staal dier woedende barbaren Wijdde u wel vroeg aan d' onverzaadbren dood, Maar, heilig kroost! u stapt, dus wreed verslagen, Van moeders schoot, in het opgaan uwer dagen, Op d' eigen stond in vader Abrams schoot.

Nu mag ge blijde in het onvergank'lijk leven, Eeuw uit, eeuw in, op eng'lenwiekjes zweven; Ten rije gaan voor 's Allerhoogsten troon. Daar vangt uw oor van de Cherubijnen galmen; Uw handje omvat de verse gloriepalmen. En het hoofd erlangt de schoonste martelkroon.

Maar u, wiens kruin wij Juda's kroon zien dragen, Wiens trotse ziel in wreedheid schept behagen, Die in uw hof geen gunstelingen spaart; Uw echtgenoot deed voor de moordbijn knielen, Meedogenloos uw zonen dorst ontzielen, U wijdt vergeefs dit teder kroost aan het zwaard.

U mist uw doel, hoe wis u het waant te treffen, Schoon nooit uw hart die waarheid zal beseffen, Hij, wien uw haat de dood gezworen had, Om wien uw vuist dit schuldloos bloed deed stromen. Dat godlijk kind is het lijfgevaar ontkomen; Egypte bergt die onwaardeerbren schat.

Die vorstenzoon, ter heerschappij geboren, Zal hier uw rust in 's rijks bezit niet storen; Hij wendt geen oog naar uwen wank'len troon; Zijn groots gebied, schoon dit u blijft verholen, Wordt niet begrensd door 's aardrijks beide polen; Het wijd heelal eerbiedigt zijn geboon.

Wat wenteling de rijken om moog keren, Die Koning zal van eeuw tot eeuw regeren; Zelfs dan, wanneer de zon de zilv'ren maan Haar held'ren glans zal weig'ren meer te lenen, De dagtoorts zelf in rook zal zijn verdwenen. Zal het bloeiend rijk van dezen vorst bestaan!

Onder de vrouwe, die Jezus baart, is natuurlijk de gemeente van God te verstaan in haar Oud-Testamentische gestalte. En hoe kon deze ook treffender worden voorgesteld, dan door het beeld van een zwangere vrouw, het geboorte uur met uitgestrekt verlangen verbeidend (vs. 2). De hoogste wens van de vaders, hun vurigst verlangen was uitgestrekt naar de vervulling van Jesaja's profetie: "Een kind is ons geboren, een zoon is ons gegeven, welks heerschappij is op Zijn schouder en men zal Zijn naam noemen Wonderlijk, Raad, sterke God, Vader der eeuwigheid, Vredevorst", zoals wij dit verlangen in een Simeon verpersoonlijkt zien. Maar de kiem van de belofte lag nog bedekt en verborgen in het Oude Testament, maar ontwikkelde zich meer en meer, naarmate de tijd van de volheid van God naderde en zij duidelijker tot bewustheid voor de gelovige Israëlieten werd. Micha zelf heeft de dochter Sions reeds in barensnood gezien (4: 9-10; 5: 2). Op de Oud-Testamentische gemeente wijzen ook het naast de tekenen en zinnebeelden, die wij (vs. 1) aan de vrouw vinden; ze is namelijk met de zon bekleed en heeft de maan onder haar voeten en een krans van 12 sterren om het hoofd. Deze drie tekenen herinneren ons Jozefs droomgezichten (Gen. 37: 9-10). Aldaar past Jakob ze op zichzelf, zijn vrouw en zonen toe; dus op de Oud Testamentische gemeente in haar kiem; zoals Israël het dus uitdrukkelijk op zichzelf en Zijn tien stammen toegepast heeft. De zon is het bovenaardse licht, dat de duisternis, van deze nederige aarde overwint. De Heere onze God wordt "Zon en Schild" genoemd (Ps. 84: 12). Het aangezicht van de Heere Jezus blonk zoals de Zon schijnt in haar kracht, toen de Heere op Patmos aan Zijn discipel verscheen (Openbaring 1: 16). In Richt. 5: 31 lezen wij, dat de gelovigen zullen wezen als een opgaande zon; en de Heere belooft aan de rechtvaardigen "dat zij zullen blinken als de zon in het Koninkrijk van de Vader" (MATTHEUS. 13: 43). De betekenis zal dus zijn, dat de gemeente in deze wereld de draagster is van het goddelijke en bovennatuurlijke licht; in Openbaring 1: 20 worden de Klein-Aziatische gemeenten de kandelaars of lichtdraagsters genoemd en die zeven Klein-Aziatische gemeenten vertegenwoordigen aldaar de gemeenten van God in haar geheel of de vrouw. In Ps. 104 wordt ons van God gezegd, "dat Hij Zich bedekt met het licht als met een kleed. " Zo mag dit afleidender wijze ook van de vrouw gezegd worden, van wie wij (MATTHEUS. 5: 14) evenals van Christus lezen: "U bent het Licht van de wereld (Joh. 8: 12). De maan daarentegen is slechts een aards licht, dat in de duisternis schijnt, zonder die te kunnen overwinnen. De verwantschap, die sterrenkundig tussen aarde en maan bestaat, was reeds in de oudste tijden vastgesteld; zelfs in de mythologie vond men naast en tegenover het mannelijk beginsel of principe van de hemel, de zonnen-god, een vrouwelijk principe gesteld, dat maan- en aardgodin tegelijk was. De twaalf stammen van dit Israëlitische volk zijn de twaalf sterren, die als een krans het hoofd van de vrouw versieren; en dit heilig twaalfstal herhaalt zich in het getal van de twaalf apostelen, die de grondslag van de Nieuw-Testamentische gemeente uitmaken, die ook in MATTHEUS. 19: 28 en vooral in Openbaring 21: 12-14 in bijzondere betrekking tot de twaalf stammen van het volk van het Verbond gesteld worden. Bij MATTHEUS. 19: 28 wijst de Heere hen aan als toekomstige heersers over de twaalf stammen Israël's en in de Openbaring vinden wij hun namen verenigd op de poorten en in de fundamenten van de Godsstad.

Het zinnebeeld is een vrouw, een zwak en vreesachtig mens; de vrouw is de Kerk. Zij was bekleed met de zon, die Christus is, de Zon der gerechtigheid (Mal. 4: 2. 2 Sam. 2: 4). Met deze wordt zij niet alleen bestraald tot verlichting, maar ook bekleed, hebbende Hem aangedaan (Rom. 13: 14 Gal. 3: 27), Zijn gerechtigheid aangenomen tot haar gerechtigheid, zodat zij in Hem is de rechtvaardigheid van God (2 Cor. 5: 21). En volmaakt (Col. 2: 10). Met

de kleren van het heil en met de mantel der gerechtigheid is zij bekleed (Jes. 61: 10). Zij had de maan onder haar voeten; de maan zijn niet de schaduwen van het Oude Testament, want de vrouw is de Kerk van het Oude Testament niet. Ook worden de plechtigheden nooit maan genoemd, noch daarbij vergeleken. De plechtigheden waren op deze tijd al over drie honderd jaren vernietigd, maar door de maan worden alle ondermaanse dingen verstaan, de aarde en alles wat er op is, die aan gedurige veranderingen onderworpen zijn, die de Kerk veracht, onder de voeten treedt en schade en drek acht (Fil. 3: 8). De kroon van twaalf sterren. De Kerk is gekroond met heerlijkheid, altijd heeft zij die, maar altijd blinkt die niet in het openbaar. Koningen hebben hun kronen van goud, bezet met edelgesteenten, die als sterren flikkeren; maar de Kerk draagt een kroon van twaalf sterren, die geen gemene leraren zijn, die ook sterren genoemd worden (Openbaring 1: 16). Maar het getal van twaalf leidt ons tot de twaalf apostelen, niet tot de personen, maar tot het Evangelie, tot de goddelijke waarheden, die zij verkondigd hebben en waardoor zij de Kerk van het Nieuwe Testament hebben gesticht, in welk opzicht de Kerk gezegd wordt, gebouwd te zijn op het fundament van de apostelen en van de profeten (Efeziërs 2: 20). Deze waarheid had de Kerk niet alleen in haar hart, maar zij kwam er voor uit. Zij achtte dat, haar heerlijkheid en zette ze als een kroon op haar hoofd, zoals Job eens zei van zijn oprechtheid tegen alle beschuldigingen (Job 31: 36). De gelegenheid, waarin deze vrouw was, wordt beschreven (vs. 2). En zij was zwanger en riep, barensood hebbende en zijnde in pijn om te baren. Dit geeft te kennen: 1) de grote begeerte, die de Kerk bijzonder in die tijd had, om vele zielen te bekeren; 2) de inspanning van alle krachten om vele geestelijke kinderen door het Evangelie te telen en de Kerk uit te breiden; 3) de pijnlijke ontmoetingen: zij was in barensood, want door de wrede en hoe langer hoe bozer gaande vervolgingen werd zij als afgemat; zij was begerig om kinderen voort te brengen, zij verlangde daarnaar; zij was in arbeid, maar het viel haar bitter, zij riep er over uit, zij schreeuwde tot God om verlossing van de verdrukkingen, opdat zij meer gelegenheid mocht hebben om geestelijke kinderen te baren.

De Kerk wordt vaker als een vrouw voorgesteld (Jes. 54: 1 Ezechiël. 6: 8 Hos. 2: 18 Hoogl. 5: 1. 2 Kor. 11: 2 Efeziërs 5: 23 Openbaring 19: 7 enz. om voor te stellen, haar geestelijke eenheid, eigen zwakheid, verzameling uit de mensen, merkwaardige groei, nauwe, liefelijke en nederige vereniging met Christus haar Heer en Man, geestelijk Zaad, dat zij voortbracht enz. Met dit gezicht wordt een terugsprong gedaan en tot de eerste beginselen van de Kerk opgeklommen, en wel over de tijd van Christus' komst. Zij is een vrouw; zo ooit, dan was zij toen een enige en zwak, als ontbloot van de ondersteunende macht van de koningen van de aarde; uit mensen bestaande, omdat velen, die haar uitmaakten, maar een geringe mate van de Geest en van Zijn hemelse genade genoten; tot vrouwelijke jaren gekomen, gehuwd, omdat God Zich door Zijn Verbond aan dat volk had verbonden en nu de verbondsbeloften zou vervullen; vruchtbaar als op het punt van het heiligende zaad en voorts het geheiligde overvloedig te baren. In het bijzonder is zij bekleed met de Zon, met Christus, van Wie alleen zij allen luister en licht heeft. Zij heeft de maan onder haar voeten, dat zegt, dat zij uitnemender is dan alle andere mindere schepselen en de wisselvallige en aardse dingen veracht, die zich meer, maar schijnbaar, dan waarachtig licht aanprijzen. Op haar hoofd is een kroon, omdat zij door Christus tot Rijksgemeenschap verheven wordt en overwinnares van de wereld is. Die kroon bestaat uit sterren en is ermee doorgloden, ter aanduiding, dat het Koninkrijk niet aards, maar hemels is, boven alle wereldlijk in verheven, zuiver, schitterende en eeuwig. Twaalf zijn de sterren in getal, naar de twaalf stammen, waaruit de Kerk bestond, zoals Jozef de stamvaders, als sterren in de droom zag. Zij is zwanger, bevrucht van de beloften van de Messias en wordt daarom gezegd, als die baren zal (Mich. 5: 2). De pijn om te baren, doelt op het vurig verlangen van die tijd, om Christus te zien en het daarbij komende geweld van de vijanden, dat haar zeer benauwde, ten slotte op de wrede overheersing en het

verderf van de Farizeeën en Sadduceeën, die de gelovigen benauwden en hun zuchten naar de Messias vergrootten. De Romeinen konden evenmin als Herodes de geruchten van een aanstaande overheersende Koning, die verspreid waren door het oosten, verdragen.

Vitringa verklaart dit van de Kerk van het Nieuwe Testament "Christus geheimzinnig barend en als het ware in het licht brengend. "

Dit zwanger zijn geeft twee dingen te kennen: 1) een vruchtbare toestand van de Kerk; zij wordt ook een moeder genoemd (Jes. 54: 1 Gal. 4: 9, vgl met vs. 26 en 27); 2) een droevige en verdrukte, zoals ook Christus die droefheid noemt (Joh. 16: 21), totdat het kind geboren is. Met een woord: deze Kerk is zuiver, vruchtbaar en verdrukt, zoals dat haar roeping te kennen geeft. De leraars hebben groot in angst en moeite (Gal. 4: 19). Ook wordt de belijdenis van het Christendom met veel gevaar omhelsd en de Kerk heeft grote in strijd en worsteling in de gebeden tot God en grotelijks te lijden van de mensen, om van deze droevige toestand bevrijd te worden, eer zij ervan verlost wordt.

3. En er kwam een ander teken, geheel tegengesteld aan dat in vs. 1, gezien in de hemel; en zie er was een grote rode draak, een monster als een slang gebouwd, met een lang, kronkelend lichaam. Deze stelde de duivel voor als een listige, gewelddadige, naar bloed en verderf dorstende macht voor (vs. 9). Hij was het beeld van het dier, waarvan in Hoofdstuk 13: 1 vv. en 17: 3 worden gesproken en stelde zich eerst nog in het algemeen voor als de God van deze wereld, die grote macht bezit, hebbende zeven hoofden en tien horens en op zijn hoofden zeven koninklijke hoeden.

4. En zijn staart trok, sleepte achter hem mee, het derde deel van de sterren van de hemel en wierp die op de aarde, om zijn bedoelingen te bevorderen en hem te helpen het werk van God te verstoren. En de draak, zo reeds zeker van zijn zaak, stond voor de vrouw, die baren zou, opdat hij haar kind dadelijk zou verslinden, wanneer zij het gebaard zou hebben.

Wie met de rode draak bedoeld is, wordt later in vs. 9 uitdrukkelijk gezegd: "de oude slang, die genoemd wordt duivel en satan, die de hele wereld verleidt. De naam "slang" karakteriseert de duivel als listig en sluw, zoals hij zich reeds aan onze eerste voorouders als meester daarin heeft vertoond en zoals hij nog altijd zijn geheim spel weet te spelen. Hier treedt zij echter als draak op, omdat hij grote macht tot zijn ontzaglijke wapenrusting maakt en dan wijst de rode kleur op de vuurgloed van zijn toorn, waarmee hij verwoestende alle plantingen van God probeert neer te treden en alle leven uit God dadelijk in de kiem probeert te verstikken. Dat hij het is, die later (Hoofdstuk 13: 1) het dier uit de zee laat opstijgen, blijkt nu reeds daaruit, dat ook hij, evenals dat dier, zeven hoofden en tien horens heeft. Terwijl echter het dier al zijn macht en kracht van Hem ontvangt, draagt hij deze macht en kracht oorspronkelijk in zichzelf, zij is het overblijfsel van zijn aangeborene grootheid en heerlijkheid ook na zijn opstand tegen God. Bij hemzelf staan de zeven hoofden en tien horens tegenover het Lam in Hoofdstuk 5: 6, dat zeven horens en zeven ogen heeft. Van deze zeven ogen van het Lam wordt gezegd, dat zij zijn "de zeven geesten van God, gezonden in alle landen". De draak ontwikkelt zijn macht op aarde in zeven hoofden met zeven kronen, dat is in zeven vorstenhuizen, die hij in zijn dienst gebruikt, om alle vijandelijke tegenstand neer te stoten. Zo wil de draak het Lam in dusdanige macht overtreffen, wil het de heerschappij over de wereld ontrukken en de vorst over alle landen door grotere invloed zijn, daarom wordt hij gezien met tien horens. Maar wat betekent het, als de draak het derde deel van de sterren aan zijn staart met zich trekt en op aarde werpt. Uit Dan. 8: 10 bemerken wij meteen, dat dit doelt op een benadeling van Israël, het heilige volk van God. In dit volk zelf zoekt hij

zijn handlangers en werktuigen voor hetgeen hij met de Zoon, die de vrouw zal baren, bedoelt. Het waren ook later, toen Jezus verscheen, inderdaad leden van het volk van God, die Hem dadelijk na Zijn geboorte probeerde om te brengen en die Hem later aan de Heidenen ter dood overleverden. Herodes, de Hogeraad en uit het volk de verrader met hen, die het "kruisig Hem" riepen. In alle drie de standen, in het wereldlijk en geestelijk bestuur aan de ene zijde, alsmede in de kring van de onderdanen en leken aan de andere zijde, heeft de draak een verderf bij Israël teweeg gebracht, dat het hem mogelijk moest maken om Christus uit zijn midden uit te roeien, dat Hij niet meer zijn zou (Dan. 9: 26). Tot het aanschouwelijk maken van deze gedachten konden niet deze sterren worden gebruikt, want deze zouden drie stammen betekenen, maar evenmin kunnen een derde deel van de sterren of vier stammen bedoeld zijn, zodat de uitdrukking "het derde" niet statistisch maar symbolisch moet worden opgevat, zodat het een grote menigte moet aanduiden, die het getal op elk van de derderlei levensgebied vertegenwoordigt. Maar niet alleen daarop heeft de draak het oog dadelijk bij zijn optreden, dat hij Christus uit het midden van Israël uitroeien; daardoor dat ook zijn teken in de hemel verschijnt wordt gewezen op het inzicht, dat hij, als oorspronkelijk engel van het licht, in de hele omvang van het goddelijk verlossingsplan heeft en ten gevolge van dat inzicht weet hij nu, dat, als Israël, dat door zijn verleiding de zaligheid verloor, ten slotte toch weer Gods volk zal zijn geworden, hij nog beproeven mag te strijden met de overigen van het zaad van de vrouw, die de geboden van God houden en de getuigenis van Jezus Christus hebben (vs. 17) en tot deze strijd is hij dadelijk van het begin aan toegerust met 7 hoofden en 10 horens, waarvan wij vroeger hebben gesproken.

De draak verschijnt hier als een geweldig heerser in de hemel, of in de woning van de gemeente, waar Jezus, het Lam, de Koning is. Deze heerlijke Koning, het Lam met zijn zeven ogen en zeven horens, heeft de Draak gezien. Deze Koning wil hij nu nabootsen en zich, zoveel mogelijk aan het Lam gelijk, in de kerk vastnестelen. Hij aapt het Lam na en zie! een Draak met leven hoofden en tien horens! In plaats van zeven ogen zeven hoofden, in plaats van zeven horens tien horens, in plaats van een Lam een Draak! Wat een karikatuur! Ogen, d. i. geest en goddelijke wijsheid heeft hij als euveldeader, die van God afgefallen is en voor eigen rekening, als vijand van God, een rijk grondvest, in geen dele; want hij gaat in zijn dwaasheid zo ver, dat de goddelijke gerechtigheid hem eenmaal met zijn hele aanhang van mensen en engelen in de afgrondskerker werpt. De zeven hoofden beduiden de zeven op elkaar volgende wereldrijken, die hij, onder de toelating van de goddelijke lankmoedigheid, opricht, hoewel de beide laatsten kort na hun grondvesting weer instorten. De wereldrijken kan hij slechts na elkaar oprichten, niet naast elkaar. Wanneer een wereldrijk, omdat het op leugen is gebouwd en God het door de wijsheid van Zijn wereldregering tot een onmogelijkheid heeft gemaakt, gevallen is, grondt hij weer een nieuw, een erger wereldrijk. De beide eersten waren op geweld, het derde op beschaving en verfijndheid, het vierde op ruw geweld en verdrukking van de volken gegrond, het vijfde is op godsdienstig gebied verzezen en geeft voor door Christus te zijn gesticht; het zesde zal de vrijheid van de menselijke geest proclameren en alle mensen vergoden; en het zevende een mens tot God van de wereld maken en deze god in het onzichtbare, het wezen van het beeld van het beest, is de Draak. Hij brengt het dan zo ver, dat hij door het grootste deel van de vroegere Christenheid als God aanbeden wordt, zoals sinds eeuwen door de afgodendienaars geschiedt; dan is hij de God van deze wereld; dan heeft hij zijn doel, hoe gebrekkig ook, bij de meeste mensen bereikt. En verder is hij tot niets meer in staat; belangrijke resultaten zijn sinds de appelbeet van de mensen stammoeder en sinds de steek in de verzenen aan de tweede Adam toegebracht. Wanneer God dan nog middelen heeft om hem te doen vallen, dan is hij verloren; zo niet, dan behoudt hij de overhand. En God heeft nog een middel om hem te doen vallen, namelijk het gericht, dat, zonder genade en barmhartigheid over hem, zowel als over

de mensen, die zich door hem verleiden lieten, gehouden wordt. Behalve zijn zeven hoofden heeft hij ook nog tien horens, in plaats van de zeven horens van het Lam. Zeven horens beduiden alle macht, de volkomen goddelijke almacht. Tien horens zijn ook een volkomen macht, maar slechts een volkomen ontwikkelde schepselenmacht, geen volkomen scheppende, dus oneindig en onuitsprekelijk veel minder dan de zeven horens van het Lam. De tien horens zijn de tien staten van Europa, waarop hij, in de plaats van het Romeinse wereldrijk, het Pausdom gesticht heeft, een geduchte macht, zoals hij er nog over geen te beschikken heeft gehad, en welke hij in de drie laatste wereldrijken verenigd houdt. Eindelijk is zijn nagebootste lammeren-gedaante een draken-figuur geworden. Wat een onderscheid tussen een lijdzaam en argeloos lam en een gifspuwende, afschuwwekkende draak! De kronen of diademen zijn op zijn hoofden en niet op zijn horens, zoals bij het beest uit de zee. Omdat de zeven hoofden de zeven op elkaar volgende wereldrijken beduiden en de Draak zeven kronen op zijn hoofden draagt, zo verschijnt hij als de Koning of het gekroonde hoofd van alle zeven wereld machten.

Deze is het hoofd van de opstand tegen God en van allen, die zich verzetten tegen de Heere van de hemel en van de aarde. Groot heet hij en bloedrood, want hij is "een mensenmoorder vanaf het begin", uit wie ook Kaïn was. Hij is oorzaak van al het bloed, dat uit heerszucht vergoten is op aarde, de oorzaak van alle opstand van de wereld tegen de Kerk, na de moord van Abel door Kaïn. Dit dier heeft zeven hoofden; een getal, waardoor de verschillende vormen worden uitgedrukt, waarin de God vijandelijke macht op aarde voorkomt en waaronder de volgende altijd vreselijker en machtiger is dan de voorafgaande. Later zal ontwikkeld worden, dat niet alleen de zeven hoofden, maar ook de tien horens betrekking hebben op de Germaanse volken en hun opstand tegen de Kerk van de Heere. De "sterren van de hemel", namelijk de heersers en vorsten op aarde, worden op de aarde getrokken; dat zegt: zij worden door de draak aangevallen en overwonnen. Het derde deel betekent in het spraakgebruik van de Openbaring een grote menigte. Zo wordt aan alle oorden van de aarde het geweld gevoeld van de draak, die in opstand is tegen God en Zijn heilige, weldadige inrichtingen.

De draak is het Heidense Roomse rijk, het grote werktuig van de duivel, die deze draak zijn kracht, troon en macht gaf. Het was een grote draak; want Rome heerste over de hele wereld. Het was een rode, een vurige draak, boosaardig in wreedheid en bloeddorstigheid. Hij had zeven hoofden. Rome is onder zevenderlei soorten van regering geweest, iedere soort had een koninklijke macht, daarom komen ze hier voor met koninklijke hoeden of kronen. Deze hoofden zijn niet tegelijk geweest, maar het een volgde op het ander. Deze draak had tien horens, dat is koningen, die tot de wil van de duivel vaardig stonden om te strijden tegen de Kerk; de horens van de stieren zijn de werktuigen, waarmee zij vechten. Deze horens komen hier ongekroond voor; omdat zij nog geen macht en het koninkrijk nog niet ontvangen hadden; maar als koningen macht ontvingen op een uur met het beest, dat is, de antichrist, toen het Westerse keizerrijk verwoest en vernietigd werd.

De draak is de duivel, die de hele wereld verleidt. Wel werkt hij door instrumenten, maar is echter altijd van die te onderscheiden. Hoofden en horens beduiden zijn macht en kracht, nodig om zijn rijk en gebied, door koninklijke hoeden voorgesteld, te besturen en zijn vijanden te beschadigen. Het zeven en tiental dient in het algemeen om de volkomenheid en grootheid van zijn rijk te schetsen. De grootste kracht had hij voornamelijk ten tijde van Jezus' geboorte, toen alle heidenen aan zijn gebied volkomen onderworpen waren en het klein geslacht van de Joden niet weinig van de God en de godvruchtigheid van zijn voorvaderen was afgeweken. De sterren van de hemel, dat is uiterlijke leden, of wel leraren van de Kerk

voor Christus' komst trekt hij met zijn staart, dat is: besmetting van de valse leer neer, zodat zij van hun plicht in het stichten van de kerk en van het licht van de waarheid en heiligheid vervallen waren, zoals in de leringen en zeden van de Farizeeën en Sadduceeën openbaar was. Stoutmoediger stond hij voor de vrouw, de Joodse kerk, die volgens Gods beloften nu de Christus baren zou, tot verlossing van de Zijnen en tot vernietiging van de helse vijand. Geen wonder dat die, Hem duchtende, met boosheid tegen Hem ingenomen was en Zijn beloofde toekomst niet kunnende verhinderen, het er op toelagde, om het kind, dus voor Zijn kracht en rijk volwassen, op de een of andere wijze te verslinden; vandaar Herodes' lagen en Bethlehem's kindermoord, Jezus' vlucht naar Egypte, verblijf in Galilea, zware verzoeking in de woestijn, van de Jodenhaat, lastering en samenzweringen, Judas' verraad enz. ; maar alles tevergeefs.

De draak is hier de duivel, zoals hij zich vertonen zou in de oversten van het Rooms gebied, in de vervolgers van de Kerk, die een zevenbergige stad bewoonden. De horens zijn de volkeren, die aan de Romeinen dienstbaar waren. De draak zou in die tijd zijn staart roeren en zulke beroeringen maken dat vele sterren van de hemel op aarde zouden worden geworpen. (vgl. Dan. 8: 10 vv.) d. i. de duivel zou door de Roomse Keizers teweeg brengen, dat leraars van het Evangelie niet alleen van hun zetels geweerd werden, in gevangenissen gesloten en door allerlei soort van doden weggerukt.

Onder de zoon verstaat hij verder Constantinus, die Galerius Maximianus allerlei lagen legde, maar uit Azië naar Brittannië vluchtte.

5. En zij, de zwangere vrouw, baarde een mannelijke zoon a) die, als de sinds lang beloofde en nu werkelijk verschijnende Messias in het koninkrijk van God, dat Hij zou oprichten en dat de hele wereld zou omvatten (Dan. 2: 44), al de heidenen zou hoeden met een ijzeren roede, zoals in Ps. 2: 9 wordt gezegd. En haar kind werd, nadat de draak menigmaal en op velerlei wijze had beproefd het te verslinden (MATTHEUS. 2: 13; 21: 46; 26: 4 Joh. 5: 18; 7: 32, 44; 8: 59; 10: 31; 11: 53; 13: 2; 14: 30 vv., toen de dagen van Zijn vlees ten einde waren en de tijd vervuld, dat Hij zou worden weggenomen, weggerukt tot God en Zijn troon, om daar de heerschappij, Hem toegezegd, te aanvaarden (MATTHEUS. 26: 64).

a) Openbaring 2: 27

6. En de vrouw, die nu door de draak was nagezet, omdat hij haar Zoon niet meer kon grijpen, vluchtte in de woestijn, waar zij een plaats had, haar door God bereid, opdat zij haar daar zouden voeden a) duizend tweehonderd en zestig profetische dagen of 1260 gewone jaren Re 10: 7.

a) Openbaring 11: 3

De bijvoeging "mannelijke" in vs. 4 komt op het eerst gezicht geheel overbodig voor, maar karakteriseert degene, die "ontvangen is door de Heilige Geest, geboren uit de maagd "Maria" in Zijn wezenlijk onderscheid van alle andere mensenzonen. Alleen Hij kan in de eigenlijke, volle zin van het woord op het predikaat "mannelijk" aanspraak maken; want Hij is wel uit een vrouw geboren en geworden onder de wet, Hij is de eigenlijke vrucht van de Oud-Testamentische gemeente van God en daarom ook onder haar bepalingen gesteld; maar Hij is daarbij Gods Zoon en staat als zodanig tegenover de gemeente als de man tegenover de vrouw (vgl. Joh. 2: 4. 1 Kor. 11: 7 ; Hij is als diegene, die het leven heeft in Zichzelf, de bruidegom, die Zich met Israël in geloof wil verenigen (Hos. 2: 19 v. Joh. 3: 29), alle

mensenzonen daarentegen zijn ten opzichte van het leven uit God tegenover Hem slechts als vrouwen, niets dan mensenzielen, tot ontvangen bestemd. Wat vervolgens in de tweede helft van het 5de vers wordt gezegd: "en haar kind werd weggerukt tot God en Zijn troon", is met het oog op de tweede helft van het voorgaande vers "de draak stond voor de vrouw, die baren zou, opdat hij haar kind zou verslinden, wanneer zij het zou gebaard hebben", de levensgeschiedenis van Jezus Christus, beschouwd met een oog, dat de verborgen achtergrond achter de geschiedkundige feiten ziet. Dadelijk na Zijn geboorte begon reeds het vervolgen van satan door het moordplan van Herodes. De draak rustte niet van de verzoeking in de woestijn af tot aan de kruisiging (Luk. 4: 13) en als het nu ten slotte scheen, alsof hem zijn voornemen van verslinden werkelijk gelukt was, zo was het toch inderdaad niet aldus (vgl. Joh. 14: 30 v.); op de kruisdood volgde de opstanding en hemelvaart; de Heere werd langs die weg weggenomen tot God en Zijn troon (Joh. 17: 4 v. Luk. 9: 51 en 24: 26). Wat nu bij hem de wegneming in de hemel is, namelijk de snelle verberging en het in veiligheid brengen van een kostbaar en geliefd goed voor de gevaren, die hem dreigen, dat is bij "de vrouw" die door de draak wordt vervolgd, de vlucht in de woestijn, waarvan in het 6de vers gesproken wordt: zij moet daar bewaard worden en voor hetgeen Gods raadsbesluit voor de toekomst inhoudt, in het leven worden bewaard. Wij kunnen zonder bedenking bij de vroegere opvatting, volgens welke onder de vrouw het eigenlijke Israël, het lichamelijke zaad van Abraham moet worden verstaan, blijven ja, wij zijn zelfs genoodzaakt deze opvatting vast te houden, omdat de 1260 dagen, waarop de tijd van de voeding van de vrouw wordt bepaald, duidelijk in betrekking staan, aan de ene zijde tot de 42 maanden, gedurende welke volgens Hoofdstuk 11: 2 de heilige stad door de heidenen vertreden is en aan de andere zijde met de 1260 dagen, gedurende welke volgens Hoofdstuk 11: 3 vv. de twee getuigen hun roeping volbrengen. Wat het eerste aangaat, daarover hebben wij het volgende te overwegen. Terwijl de draak met zijn staart het derde deel van de sterren achter zich wegtrok en ze op aarde wierp, terwijl hij bij de machthebbenden en toongevers in Israël een toestand van het hart teweegbracht, zoals die met zijn bedoelingen overeenkwam en ook de grote massa van het volk tot stompzinnigheid en wereldsgezindheid medesleepte, waarvan de verwerping en uitroeiing van Christus het onvermijdelijk gevolg was, toen scheen hij niet alleen het kind van de vrouw, maar ook de vrouw zelf, die het gebaard had, verslonden te hebben. Israël had zijn roeping in de geschiedenis van het Godsrijk verzondigd; het had Gods gericht over zich teweeggebracht en wel zo'n oordeel, dat het eigenlijk voor altijd had moeten verworpen en vernietigd worden, zoals ons deze gedachte reeds in Hoofdstuk 6: 9 vv. voorkwam. Evenals nu echter bij Christus de schijnbare uitroeiing door de kruisdood slechts dient, om Hem de weg tot de troon van God te banen, zo ook het oordeel over Jeruzalem en de Joden als de heilige stad met de tempel en het volk gevankelijk gevoerd onder alle volken, in Gods hand tot een middel, om Israël in zijn idealiteit d. i. het verbondsvolk van het Oude Testament, dat nog bekeerd en tot heerlijkheid geleid moet worden, voor deze toekomst te bewaren. Het ontvluchten van de vrouw in de woestijn is dus Israël's verstrooiing onder alle volken van de aarde, zijn tegenwoordige ballingschap (Hos. 2: 14). Het leeft meestal onder Christelijke volken, door Christelijke invloeden onaangeroerd en door zijn verbintenis met Christenen bestendig gedrongen Jezus van Nazareth, die het verworpen en gekruisigd leeft even zo gedachtig te blijven, als aan de gegeven belofte en uit de gruwel en de verachting, die het ondanks allen voortgang van beschaving en aller groei in macht en betekenis toch bij de Christenen vindt, de schaduw van zijn verhouding tot Christus op te merken, dat is de voeding in geestelijke zin. En hoe vaak nu ook beproefd is Israël met wortel en tak uit te roeien, toch heeft het altijd nauwlettend zijn bestaan bewaard en hoe het ook in onze tijd gelijke rechten en voorrechten, zeden en gewoonten verkregen heeft met hen, onder wie het leeft, toch kan het in die niet opgaan, het blijft ook op maatschappelijk en staatkundig gebied een bijzonder volk niet een nationaliteit en bijzondere individualiteit. Het wandelt, zoals dit in Ezechiël. 20: 32 vv. zo

opmerkelijk wordt uitgesproken, midden onder de volken toch in een woestijn dat is de voeding in fysische zin op de plaats, die God heeft bereid. Intussen voelen wij wel, dat met deze verklaring de inhoud van ons 6de vers nog niet is uitgeput. Zij laat een leemte in zoverre als Israël gedurende dezen hele tijd van zijn verstrooiing onder de volken slechts ideaal, zoals wij zeiden, alleen als het volk van God, dat in de toekomst bekeerd en verheerlijkt zal worden, nog de vrouw is, waarover het hoofdstuk handelt, in zijn werkelijkheid daarentegen, d. i. in zijn verstoktheid die tegenwoordig op hen ligt, in het zo weinig meer de vrouw met de zon bekleed, die de maan onder haar voeten heeft en een diadeem van twaalf sterren boven haar hoofd, dat integendeel, zoals Hoofdstuk 6: 12 v. zon voor haar zwart is geworden en de maan als bloed en de sterren van de hemel op de aarde zijn gevallen. Nu mag zeker de vrouw met de zon nooit een rustend, zuiver ideaal begrip zijn. Het mag niet alleen zijn verleden en zijn toekomst, het moet ook zijn bestendig heden en een onafgebroken voortgaand bestaan hebben. Maar juist daarom komt bij dat eerste van de 1260 dagen, waarvan wij vroeger spraken, nog een tweede, namelijk de 1260 dagen van de twee getuigen. En nu is de roeping, die aan deze twee getuigen wordt gegeven, om te voorspellen en de twee olijfbomen en twee fakkels te zijn, staande voor de God van de aarde (Hoofdstuk 11: 3 vv.), het middel, waardoor de leemte tussen het verleden en de toekomst van Israël aangevuld wordt en het onafgebroken voortgaande bestaan van de vrouw met de Zon wordt hersteld. Met andere woorden: is ook het rijk van God van de Joden weggenomen, dan is het toch niet van de aarde verdwenen, maar intussen de heidenen gegeven, totdat het aan Israël kan worden teruggegeven. En zijn ook de natuurlijke takken van de olijfboom afgebroken, toch staat deze niet als een kale stam, zonder tak, bladeren en vruchten, maar van de wilde olijfboom zijn takken ingeënt en hebben hem door hun groei een nieuwe kroon verschaft, zodat hij groen wordt, bloeit en vrucht draagt. Het heden van de vrouw is dus, als men van het ideale afziet en de werkelijkheid beschouwt, de gemeente, die uit de heidenen is geroepen en tot de heilige Christelijke Kerk vergaderd. Toch komt aan deze geen onvoorwaardelijke zelfstandigheid toe, dat zij, zoals zo vaak geschiedt, zich tegen de natuurlijke takken, die afgebroken worden, zou mogen beroemen, maar zij is slechts Israël's plaatsbekleedster en draagster van zijn roeping voor het verlossingswerk; en evenals nu in Hoofdstuk 11: 11 de bekering en wederaanneming van Israël zonder meer onder het beeld van een weer levend maken van de getuigen van de Kerk kon worden voorgesteld, kan hier het in de Kerk voortlevende getuigen van Israël in Hoofdstuk 11: 3 vv. ook voor het voeden van de vrouw op de haar door God in de woestijn bereide plaats gelden. "Het is een vlucht, schrijft Auberlen, waardoor de vrouw in de woestijn komt; " het "van waar" kan ons ook een wenk voor het "waarheen" geven. Zij vlucht voor de vervolgingen van de duivel, die haar door de Joden worden bereid, waarheen zal zij dan vluchten? Waarheen is zij snel na Christus hemelvaart gevlucht? Van de Joden tot de Heidenen; daar is haar van God een plaats bereid tot verzorging en verberging. De woestijn zou dus het land van de Heidenen zijn en de vlucht van de vrouw in de woestijn niet anders dan de wegneming van het rijk van God van de Joden en zijn verplaatsing onder de Heidenen. Intussen mogen wij bij deze algemene waarheid nog niet blijven staan. In de gezichten van het 8ste en 9de Hoofdstuk is ons gebleken, dat de wereld van de oude Grieken en Romeinen, waarin de Kerk eerst haar tente opsloeg, eigenlijk nog niet de door God voor de vrouw bereide plaats was, om daar te worden gevoed. Wel heeft het gebied van het Romeinse rijk gedurende vijf eeuwen verblijf gegeven, opdat zij bewaard zou blijven, maar tot werkelijk herbergen, tot vast domicilieren is het daar met haar nog niet gekomen. Nog altijd bevond zij zich op de vlucht voor de draak, die haar vervolgde, waaraan het dan ook ten slotte gelukte grote streken land, die Christelijk waren geworden, voor de Islam te veroveren en het zaaisel van de Kerk in de volksverhuizing te vertreden. Zo weinig heeft de vrouw in de oosterse Kerk haar werkelijk, voortdurend voedsel gevonden, dat deze integendeel ten slotte in een geheel verminkte en ziekelijke toestand is gekomen en dus de vrouw haar weg verder moest trekken.

Met de Romeinse wereld, uit de oude plaatsen van de beschaving van het Christendom verdrongen, vindt zij eerst aan de grenzen van deze, onder de volken, die nog onbeschaafd zijn, of nog in de beginselen van de beschaving, van Germaanse en Slavische afkomst, vaste opname en voortdurende verzorging, om met nieuwe, verse krachten een werkelijk nieuwe wereld te vormen en het woord over de Heidenen, die aan het rijk van God hun vruchten brengen (MATTHEUS. 21: 43) in een mate te vervullen, die met de mening van de Heere overeenkomt. Wij hebben boven in Hoofdstuk 11: 1 v. de tijd van de Heidenen, die op 1260 gerekend is, geteld van het jaar 637 na Christus en dus de voorafgaande 5 eeuwen sinds Jeruzalems verwoesting niet verder in rekening gebracht. Zeker was toen reeds het rijk van God van de Joden genomen en de Heidenen gegeven, maar wat sinds die termijn is geschied, valt evenzeer, als 1260 meer dan het dubbele van 600 jaren zijn, met meer dan dubbel gewicht in de weegschaal en komt bij de apocalyptische tijdrekening alleen in aanmerking.

De woestijn is het zinnebeeld van veiligheid en zekerheid, maar ook van nood en armoede. Daaruit laten zich de kommerlijke omstandigheden van de gemeente, ook de aard van haar veiligheid en zekerheid opmaken. Midden in de geestelijke woestijn van de uitwendige Kerk konden de waarachtige aanbidders God in stilheid dienen. Door de woestijn kan men ook werkelijk afgelegen en eenzame oorden verstaan. Zo waren de Waldenzen ook eeuwen lang voor de Hervorming in de stille dalen van de Cottische Alpen verborgen en konden zij zelfs het Apostolisch Christendom in Italië herstellen en belijden en als kooplieden aan de Rijn vertoeven. In deze woestijn wordt de vrouw 1260 dagen lang gevoed, juist zolang als de twee getuigen; zij voeden haar met het levensbrood van het zuivere Evangelie, in weerwil van de instellingen van het Pausdom, waardoor het woord van God de gelovigen onthouden wordt. In de eerste eeuwen van de 1260 jaren treffen wij als onderhouders van de vrouw aan de zendboden van Gregorius I tot de Angel-saksers; verder de Duitse Apostelen Gallus, Bonifacius en hun medegenoten en opvolgers; in de latere eeuwen waren het lieden als Bernhardt van Clairvaux (1086-1156), Tauler, Wyklef, Huss en anderen. Ten tijde van de Hervormers was het Luther, de Bisschop van Filadelfia, een van de twee getuigen in engere zin, die in de kracht van Elias het zwaard van Gods woord dermate voerde, dat het rijk van de draak te Rome tot de dood toe verwond werd; verder de overige Hervormers en hun navolgers tot op de predikers van de gerechtigheid in onze dagen. De Hervorming in het laatste derde gedeelte van de 1260 jaren wordt hier niet vermeld; zij stelt een voor de twee Getuigen in hun profeteren ontzagwekkend en glansrijk tijdperk daar en wordt ook afzonderlijk Hoofdstuk 14: 1-5 heerlijk voorspeld. Vooral gedurende de Middeleeuwen verkeerde de vrouw in de woestijn, evenwel in Protestantse en Katholieke landen verkeert zij nog aldaar. Eerst aan het slot van de 1260 jaar, tegen het einde van onze eeuw, wanneer de gemeente weer apostolisch wordt, is de zonnevrouw weer in de hemel.

De Gekruisigde is opgestaan en ten hemel gevaren; zo is Hij als weggerukt tot God en Zijn troon, waar Hij als het ware in veiligheid is gebracht tegen de verdere aanslagen van de bozen vijand. "Hij is", zegt Jesaja, uit de angst en uit het gericht weggenomen. hij is afgesneden uit het land van de levenden. "

Dat de Kerk van de Heere of een gedeelte van haar, toevlucht tegen de aanvallen van de boze vindt in de woestijn, is in de Godsregering niet vreemd. Toen de draak in Farao was gevaren om Israël te onderdrukken, vond het erfdeel van de Heere een wijkplaats in de woestijn van Arabië. Toen een woedende Jesabel dorstte naar het bloed van de profeten, ontkwam Elia aan haar moordaanslagen in de woestijn. Op zodanig ontkomen in de woestijnen zinspelen ook Hosea, Jeremia en Ezechiël.

Onbetwistbaar is het, dat in het Oude Testament, als er van de vrouw sprake is, altijd bedoeld wordt op Israël, althans in die profetieën, die tot de aanstaande heerlijkheid van Gods rijk betrekking hebben. In deze tijd van de 7de bazuin is de Kerk veel meer uit Israël dan uit de volken. Het is dan de tijd van Jesaja 60: 1 en 2, dat Israël zich opmaakt en verlicht wordt door de uitstorting van de Geest (Jesaja 59: 19-21 Joël 2), terwijl de vijanden van God vergelding ontvangen en duisternis de aarde bedekt en donkerheid de volken. De verlichting van Israël komt echter niet zonder barensnood. Vaker was het ware Israël in die toestand. Tijdens Hiskia en zijn voorbeeldelijke strijd tegen Babel, was ook het volk in barensnood; het moest door een nieuwe geboorte komen tot de kracht om Babel te overwinnen, maar kwam er niet toe. Klagend riep de vrome vorst uit: de kinderen zijn gekomen tot aan de geboorte, maar er is geen kracht om te baren (2 Koningen 19: 3). God kwam tijdelijk door een wonder te hulp, maar later viel Israël toch in handen van Babel. Voor en na die tijd was er menigmaal barens smart, maar zonder vrucht. Merkwaardig is in dit opzicht Jesaja 26: 17 en 18 : "Gelijk een bevruchte vrouw, als zij nadert tot het baren, smarten heeft en schreeuwt in haar weeën, zo zijn wij geweest, o Heere! vanwege Uw aangericht. Wij waren bevrucht, wij hadden de smarten, maar wij hebben niet dan wind gebaard; wij deden het land geen behoudenis aan en de inwoners van de wereld vielen niet voor ons (als de bestemde koningen en priesters) neer. " Maar deze tijd van onvruchtbare barensweeën zou niet altijd duren. Er zou een andere tijd komen, Gods uitverkorenen zullen niet tevergeefs arbeiden noch baren ter versterking (Jesaja 65: 22, 23). "Eer zij barensnood had heeft zij gebaard, eer haar smart overkwam, zo is zij van een knechtje verlost. Wie heeft ooit zulks gehoord? Wie heeft dergelijk gezien? Zou een land kunnen geboren worden op een enige dag? Zou een volk geboren kunnen worden op een enige reis? Maar Zion heeft weeën gekregen en zij heeft haar zonen gebaard. Zou Ik de baarmoeder openbreken en niet genereren! zegt de Heere; zou Ik, die genereer, voortaan toesluiten? zegt uw God. " (Jes. 66: 7-9). En dat deze geboorte van Gods volk met zegen over Jeruzalem, gepaard gaat met de verzameling van de verstrooide Joden in hun land onder veel liefdebetoon van heidenen en als tegenover geweldige vijanden, waaronder de Heere met vuur en met Zijn zwaard rechten zal, staat in hetzelfde hoofdstuk van Jesaja. Mij dunkt, wij hebben hier in Openbaring 12 en Jesaja 66 met dezelfde gebeurtenis te doen; de geboorte van een volk van God in het aangezicht van de vijanden, onder de benaming van een knechtje of mannelijke zoon. Maar in de Openbaring staat, dat de draak deze geboorte bedreigt. Om haar te verhinderen, tracht hij de sterren (leraren of overheden) te doen vallen en dit lukt hem bij een derde gedeelte door zijn staart (valse profeet, valse leer, zie Jes. 9: 14). God komt echter tussenbeide en rukt het kind weg, tot Zich en Zijn troon. Ook deze redding is voorspeld (Jes. 49: 24-25): "Zou ook een machtige de vang ontnomen worden? Of zouden de gevangenen eens rechtvaardigen ontkomen? maar zo zegt de Heere: "Ja, de gevangenen van de machtigen zullen hem ontnomen worden en de vang van de tiran zal ontkomen, want met uw twisters zal Ik twisten en uw kinderen zal Ik verlossen. En Ik zal uw verdrukkers spijzen met hun eigen vlees en van hun eigen bloed zullen zij dronken worden als van zoete wijn en alle vlees zal gewaar gorden, dat ik de Heere uw Heiland ben en uw Verlosser, de Machtige Jakob. " Deze verlossing van Gods volk en de verdelging van de vijanden geschiedde echter niet op hetzelfde tijdstip; er liggen daar tussen nog andere gebeurtenissen. Nu blijkt het zeer klaar uit Jes. 66: 8, dat Zion en haar zonen twee uitdrukkingen zijn voor de Israëlitische natie. Is dit onweersprekelijk, dan zijn de vrouw en haar mannelijke zoon in Openbaring 12 ook twee uitdrukkingen om Gods volk aan te duiden. Als wedergeboren kern is de vrouw haar kind en als vrouw het uitwendige zedelijke lichaam.

Zij vlucht voor de vervolgingen van Herodes en in het algemeen ook voor de Joden. Waarheen zal zij nu vluchten? Waarheen is zij snel na Christus' hemelvaart gevlucht? Immers van de Joden tot de heidenen. Daarom ontvangt Christus hier de Hem ook overigens

toekomstige toenaam "dat Hij alle heidenen hoeden zal met een ijzeren scepter. " (Openbaring 12: 5; 2: 27; 19: 5 Ps. 2: 9). Sinds Zijn hemelvaart is Hem het heidendom tot een bijzonderen werkkring geopend; onder de heidenen vlucht Zijn van de Joden vervolgde gemeente van Hand. 8: 1 af, daar heeft God haar een plaats en voeding bereid (Openbaring 12: 6-14). Wanneer gezegd wordt, dat de vrouw in de woestijn een plaats had, haar door God bereid, blijkt hieruit, dat aanvankelijk slechts een bestemd gedeelte van de heidenwereld tot opname van de gemeente is gesteld. Welke plaats dit zij, kunnen wij, door Daniël's profetie geleid, reeds vermoeden en ervaren het uit het verdere beloop van de Openbaring. Het is het vierde wereldrijk, dat in het tegenwoordige Babel, in Rome, zich vestigde, een hoogst opmerkelijke opheldering voor deze verplaatsing van de Kerk van Jeruzalem naar Rome schenkt ons de Handelingen van de Apostelen. De apostel Paulus beoogde haar reeds in al zijn werkzaamheden en drukt het uit in zijn brief aan de Romeinen, aan wie hij betuigde "steeds voor hen biddende te zijn en het verlangen van zijn ziel, om hen te enige tijd te zien en hun enige geestelijke gaven mee te delen en onder hen vertroost te worden. " (Rom. 1: 9-12). Paulus zocht ook persoonlijk in de Romeinse rijks- en rechtordening bescherming.

Sommigen verstaan hierdoor, zoals ook door de volgende strijd van MICHAËL tegen de draak, Constantijn, de eerste Christelijke keizer, die voor de Christelijke Kerk na drie honderd jaren van vervolgingen, is te voorschijn gebracht en na vele oorlogen en overwinningen over de dienaars van de afgoden en van de draken, het Roomse rijk eindelijk onder het gebied van de Christenen heeft gebracht en de Christelijke Kerk boven alle anderen heeft verheerlijkt en tot aan de hemel verheven. Deze verklaring is zeer oud; Constantijn voerde daarom zelf dit gezicht in zijn wapen, nadat hij Maxentius, Licinius en andere vijanden en vervolgers van de Christenen met hun legers had overwonnen en de afgodendienst uit het Roomse rijk had geweerd. Maar zo hier van dit mannelijk kind en hier namaals van deze MICHAËL en de Draak vele dingen worden gezegd, die zeer bezwaarlijk alleen op Constantijn en de zijnen konden geduid worden, zo is het wel zo gevoeglijk, dat dit ook van Christus zelf wordt genomen en van Zijn geestelijke geboorte door de hele wereld, in het hart en in de belijdenis van de gelovige, door de dienst van de Kerk, zoals op het tweede Hoofdstuk is aangewezen, tegen welken Christus; en Zijn geestelijke geboorte de satan zich met alle geweld en listigheid heeft gesteld, zowel door de vervolgingen van de Joden en van de heidenen, als door verscheidene godslasterlijke ketterijen, die hij tegen de persoon en de voldoening van Christus onder de Christenen heeft verwekt. Hoewel Christus, die nu ter rechterhand van God zit als het hoofd van de uitverkorenen, altijd de overhand heeft behouden en in Zijn troon altijd gebleven is.

De Kerk in smart zwanger zijnde en zeer verlangend, dat de Heere haar verlossing wilde geven en dat er iemand mocht komen, die dat grote werk bij de hand nam en daarom als in barensnood tot God riep. Ziedaar, zij wordt verhoord, zij baart een zoon; niet alleen van het mannelijk geslacht, maar ook een mannelijke zoon, een dapper held. Constantijn wordt bekeerd van het heidendom tot het Christendom en belijdt Jezus niet alleen de Zaligmaker te zijn, maar verdedigt de Kerk met al zijn macht, verslaat Maxentius, overwint Licinius, verdrijft de heidense afgoderij, sluit hun tempels en werpt ze neer. Hij stelt de Christenen in burgerlijke en militaire bedieningen, doet de Christenen kerken bouwen om openlijk samen te komen tot de godsdienst, houdt synoden en brengt de Kerk uitwendig in een gewenste staat, hij hoedt de heidenen met een ijzeren roede. Dit komt de Heere Jezus, als Heer van Zijn kerk toe, tot wier nut Hij alle macht had ontvangen; deze macht voert Hij uit door Zijn kerk, zoals haar beloofd wordt, dat zij de heidenen zou hoeden met een ijzeren staf (Openbaring 2: 26-27). Constantijn, een lid van de Kerk, ontving macht en last om de heidenen tot het Christendom te brengen en om de tegenstanders met een ijzeren roede als pottenbakkers vaten

te morzel te slaan en te straffen. Of de draak op hem toeleide om hem te verslinden. God neemt hem in Zijn macht en bescherming. Hij rukt hem uit zijn geweld tot Zich en tot Zijn troon, dat is, in een aller veiligste en in de allerheerlijkste staat.

Christus is een Zoon, een mannelijke Zoon, in Zijn menselijke natuur, dat hier niet zonder reden is bijgevoegd, ter aanduiding van Zijn inwendige grote kracht door de inwonende Heilige Geest, hoewel anders zwak naar het vlees. De heidenen zijn de vijanden van Zijn koninkrijk, die Hij zou hoeden (Ps. 2: 9 Openbaring 2: 27) met ijzeren scepter, een zinnebeeld, hoe Zijn gebied krachtig zou zijn over de overwonnen vijand. Had Christus altijd Zijn vijand bedwongen, Hij zou dat te meer doen en openbaarder doen blijken na Zijn geboorte, vooral in de voortgang van het Nieuwe Testament en in het einde van de eeuw (Ps. 110: 1-6 Jes. 53: 12 Dan. 2: 44). Het wegrukken van het kind zinspeelt op het onttrekken van Joas aan de woede van Athalia, of van Mozes aan die van Farao, zodat hij tot God in de hoogste waardigheid in Israël werd opgevoerd. Het beeldt Christus af, die na het ondergaan van veel strijd, de heerlijkheid van de hemel ingaat. Het wordt een "wegrukken" genoemd, omdat het schielijk geschiedt buiten verwachting van Zijn discipelen en buiten alle gedachten van de vijanden, die zich door het doden van Hem de overwinning inbeeldden.

Als Christus ten hemel gevaren was, zijn de apostelen uit de Joden tot de heidenen geweken en bovendien, de Joden hebben de Kerk uit hun landpalen verdreven, zodat zij gedwongen geweest is tot de heidenen te vluchten. Daar heeft de Heere Zijn gemeente een plaats bereid en de gemeente heeft ook onder de heidenen een grote groei gehad en dat door Zijn genade, niet door enige menselijke verdiensten. Zo wordt ons dan hier geleerd, dat de draak altijd dapper tegen de gemeente zal strijden, zodat zij ook gedwongen zal worden te vlieden; maar hoezeer hij ook tegen de gemeente zal strijden, zal nochtans de Heere haar een plaats op de aarde bereiden, waar zij onderhouden zal worden. Hij zal haar ook altijd herders geven, die haar zullen spijzigen. De Heere wil ons behoeden. Amen.

Vitringa, die in de zoon van de vrouw, Constantijn als zoon van de kerk ziet, zegt van vs. 6 dat dit gezegd wordt, bij wijze van prolepsis of voorverhaal, zoals blijkt uit vs. 14 Johannes, die voor een korte tijd het verhaal van de vrouw wil afbreken, wilde in het voorbijgaan met weinige woorden zijn lezers zeggen, wat er daarna aan de vrouw geschieden zou. Zo ook Durham, die zegt: "door vluchten wordt geen plaatselijke verandering van de Kerk verstaan, maar dat zij van nu aan van haar vroegere schoonheid vervallen is. Omdat er vroeger te Rome en op andere plaatsen heerlijke kerken zijn geweest, en haar bisschoppen martelaren waren, zoals allen te Rome voor de tijden van Silvester en Constantijn, dit nu bij trappen door trotsheid, pracht, geveinsdheid, heidense en antichristische optooisels verdorven en bedekt wordt, zodat het klein getal, dat de ware Kerk bleef zijn, in een verborgen hoek van de tempel wordt opgesloten (Hoofdstuk 11: 1), terwijl de grote menigte de buitenste voorhof in bezit heeft.

EPISTEL OP ST. MICHAËL-DAG: (Vs. 7-12 a)

"Uit 18: 1"

7. En er kwam strijd in de hemel: MICHAËL, de grote vorst van de engelen, die voor de zaak van Israël tegen diens tegenstanders streed (Dan. 10: 13 en 21; 12: 1) en zijn engelen streden tegen de draak, om hem uit de tempel te werpen als de aanklager van de broeders en de draak, zichzelf verwerend, streed ook en zijn engelen.

De strijd zal altijd blijven bestaan tussen de beide grote machten, totdat een van beiden het onderspit heeft gedolven. Vrede tussen goed en kwaad is een onmogelijkheid; de schijn zelfs ervan zou inderdaad de triomf wezen van de machten van de duisternis. MICHAËL zal altijd strijd voeren; zijn heilige ziel is binnen in hem verstoord en kan het niet uithouden. Jezus zal altijd de vijand wezen van de draak en dat niet in stille werkeloosheid, maar handelend, krachtig, met het vaste voornemen, om het kwaad uit te roeien. Al Zijn knechten, of zij engelen in de hemel zijn, of boden op de aarde, zullen en moeten strijden; zij zijn geboren krijgers, aan het kruis bezworen zij het verbond om nooit vrede te maken met het kwaad. Zij zijn een krijgsbende, onverschrokken ter afwering van de aanval, vurig van moed om de krijg aan te binden. De roering van elke krijgsman in het leger van de Heere leger is dagelijks met geheel zijn hart en ziel en kracht tegen de draak te strijden. De draak en zijn engelen zullen de strijd niet ontwijken; rusteloos in hun aanvallen, ontzien zij geen wapens, eerlijk of oneerlijk. De verwachting van God te kunnen dienen zonder tegenstand is enkel dwaasheid. Hoe brandender onze ijver is, hoe heftiger tegen ons de aanval zal wezen van de machten van de hel. De Kerk moge traag worden, haar grote vijand niet: zijn rusteloze geest laat nooit enige verslapping toe in de strijd; hij haat het zaad van de vrouw, en was het in zijn macht, hij zon het helemaal verslinden. Satans dienaren hebben de krachtsinspanning van de draak met hem gemeen en zijn gewoonlijk een bedrijvig volk. De krijg heerst alom; van vrede te dromen is dwaas en gevaarlijk. Geloofd zij God! Wij kennen het einde van de strijd. De grote draak zal uitgeworpen en voor eeuwig vernield worden, terwijl Jezus en die met Hem zijn de kroon zullen ontvangen. Laat ons onze zwaarden scherpen en de Heilige Geest bidden, onze armen te sterken tot de strijd. Nooit was een veldslag zo belangrijk, nooit een kroon zou heerlijk. Een ieder van u staat op zijn post, u krijgers van het kruis en vertreedt de Heere de Satan eerlang onder uw voeten!

Zo moet deze strijd en overwinning hier verstaan worden als een bijzondere toe-eigening van deze eerste overwinning van Christus, die nog over de satan zou volgen en de leden van Christus, waarvan Christus ook spreekt (MATTHEUS. 16: 18) en Paulus (Rom. 16: 20), namelijk in de tijden van de vervolgingen en verleidingen onder de Heidense en Ariaanse keizers en andere ketterse koningen, toen Christus in Zijn leden op het hoogste is bestreden en voornamelijk ook, toen de anti-Christ in het Westen en de Mohammedanen in het Oosten de overhand hebben gekregen en de Kerk van Christus door de hele wereld verdrukt is geworden. Dit wordt duidelijk bewezen uit de tijd van 1260 dagen, die na deze strijd aan de vlucht van de vrouw in de woestijn wordt toegeschreven en uit het triomflied van de inwoners van de hemel (vs. 10, 11), dat van zo'n overwinning en daarom van zo'n strijd, hier in het bijzonder spreekt.

Onder MICHAËL verstaan wij Jezus Christus, Wie deze naam toekomt om de betekenis (= wie is als God), die Zijn gelijkheid met de Vader uitdrukt, alsook om het gebruik (Dan. 10: 13; 12: 1 Dit aanvallend bestrijden betekent vooral de bestrijding van de afgodendienst, na Zijn hemelvaart aangevangen door de kracht van Zijn Geest en de sterkte van Zijn Voorzienigheid. Een strijd tegen satan, die wijd en prachtig in de wereld heerste, om hem van de heerschappij te ontzetten, het mensdom van dat ijzeren juk te verlossen en uit de kaken van de draak te verlossen. Een strijd, waarin de Heere Zich bediende van de hemelse engelen, maar ook van de apostelen en evangeliepredikers. Dat de draak ook strijd voerde, is te zien uit de ontelbare, vuilste en wreedste lasteringen van Christus, het Christendom en de Christenen, in het zaaien van ketterijen en scheuringen, vooral in uiterlijk geweld.

De hemel is een plaats van rust en blijdschap en niet van strijd in onenigheid. Zo moeten wij dit dan nemen als een visioen. De Heere heeft in de hemel door tekenen deze strijd laten zien, die nochtans inderdaad op de aarde, in het midden van de gemeenten geschiedt.

Brightman, die ook hier aan Constantijn denkt, zegt, dat die naam MICHAËL, die eigenlijk alleen Christus toekomt, ook de gelovigen wordt meegedeeld. Zo wordt dan Constantijn, die getrouwe krijgsman van Christus, hier genoemd MICHAËL. Maar Maxentius, Maximinus, Licinius en alle anderen, door wie de duivel zijn boosheid uitbraakt tegen de Kerk, worden genoemd met de naam van draak. " Vitringa verschilt en zegt: "MICHAËL is hier bij ons Christus Jezus Zelf, de ware eeuwige Zoon van God; de duivel is de draak en diens engelen, de sofisten, redenaars, priesters, tovenaars, wichelaars in oversten van deze provincies. Want het hele heidendom zwoer in die tijd samen tot de ondergang van de Christenen. "

8. En zij, de laatsten, de draak en zijn engelen, hebben niet vermocht, a) en hun plaats is niet meer gevonden in de hemel, zodat zij daar verder niets konden doen.

a) Dan. 2: 35

9. En a) de grote draak is geworpen, namelijk de oude, uit Gen. 3: 1 vv. welbekende slang, die genoemd wordt duivel, diabolos, d. i. aanklager, als die God bij de mensen en de mensen bij God aanklaagt, en satanas d. i. tegenstander, die zich de strijd tegen God en diens vrienden ten doel heeft gesteld (1 Kron. 22: 1), die de hele wereld verleidt, tot ongehoorzaamheid tegen God probeert te brengen, tegen Zijn genadige bedoelingen verhardt en tegen Zijn rijk doet strijden, hij is, zeg ik, geworpen op de aarde en zijn engelen zijn met hem geworpen. Zo konden zij dan nog een tijd lang hun werk voortzetten, maar in de hemel zou hun invloed vernietigd zijn.

a) Luk. 10: 18 Openbaring 20: 2

10 En ik hoorde een grote stem, zeggende in de hemel God lof met woord en hart. Het waren de zielen, die vanaf het begin uit Israël tot Christus bekeerd waren en door een zalige dood nu reeds in de hemel waren opgenomen, die zich verblijdden over de uitwerping van de draak uit de hemel. Zij zongen: "Nu is de zaligheid en de kracht en het koninkrijk geworden van onze Gods, omdat niets ze meer weerstaat om volkomen zich te openbaren en de macht is van zijn Christus geworden (vgl. Hoofdstuk 11: 15); want de verklager van onze broeders, die hen in die hele nu voorbijgegangene tijdruimte verklaagde voor onze God dag en nacht is neergeworpen.

11. En zij hebben hem overwonnen door het bloed van het Lam, dat tot hun verzoening en reinigmaking over hen gekomen is en door het woord van hun getuigenis van Hem, in wie zij gelovig zijn geworden en zij hebben hun leven niet liefgehad tot de dood toe, maar bewezen dat hun bekering een oprechte en waarachtige is.

12. a) Bedrijf hierom vreugde, u hemelen en u, die daarin woont, dat het nu zo ver is gekomen met het uitverkoren volk en al wat God door Zijn heilige profeten had beloofd (Hand. 3: 21), verzekerd is! Wee daarentegen degenen, die de aarde en de zee bewonen, en zich dus nog bevinden waar de draak nog macht gelaten is (vs. 9)! want de duivel is tot u afgekomen en heeft, door die nederlaag (vs. 8) op het toppunt van woede gekomen, grote toorn, wetend, dat hij een kleine tijd heeft, die hij nog uitrazen kan, die korte tijd hij dan nu ook uitkopen zal.

a) Ps. 96: 11 Jes. 49: 13

Er komen in de Heilige Schrift verschillende plaatsen voor (1 Kon. 22: 19 vv. Job 1: 6 vv. ; 2: 1 vv., die van een wonen en werken van boze geesten midden onder de heilige engelen en onmiddellijk voor Gods aangezicht wijzen. Het zou een ontzaglijke, onverdraaglijke gedachte zijn, wilden wij dat in eigenlijke, letterlijke zin opvatten en daaronder een persoonlijk wonen en werken verstaan. Ook dit kan die gedachte niet draaglijk maken, dat wij zeggen: "de boze geesten hadden tot aan de hemelvaart van Christus in werkelijkheid nog een plaats in de hemel" en vandaar, waar toch velerlei plaatsen zijn, evenals de goede engelen op aarde invloed uitgeoefend, maar met het opvaren van Christus en Zijn gezeten zijn aan Gods rechterhand zijn ze van daar verdreven en op de aarde geworpen (Luk. 10: 18 Joh. 12: 31; 16: 11 Kol. 2: 15). Aan de goede engelen werd toen macht gegeven, om de vredeverstoorder, van wie zij uit eigen macht niet verlost hadden kunnen worden, uit hun kringen te verwijderen (Kol. 1: 20), dat op die plaats door de strijd van MICHAËL met de draak wordt voorgesteld. Geheel zonder recht verbinden de uitleggers, die deze mening voorstaan, vs. 7 vv. met vs. 5 en springen zij dus de inhoud van het 3de vers over en houden vs. 13 vv. voor een weer opvatten en een verdere ontwikkeling van deze inhoud. Wij moeten integendeel streng blijven bij onze tekst en hebben in vs. 6 de opgaaf van de tijd "duizend tweehonderd zestig dagen, waarvan die in vs. 14 en tijden en een halve tijd" moeten worden onderscheiden. Wij vatten dus het wonen en werken van de boze geesten in de hemel op als een beeld van hun macht om het bovennatuurlijke teweeg te brengen, om hun recht en hun aanspraken, die zij voor God in tegenoverstelling van hetgeen de goede engelen graag zouden willen volbrengen, te doen gelden en daardoor het werk van de laatsten kunnen tegenhouden en beginnen dus bij onze verklaring van het 7de vers op het tijdstip, ons door vs. 6 voorgesteld, dat zijn de 1260 dagen. Het is dezelfde tijd, gedurende welke de twee getuigen in Hoofdstuk 11: 3 vv. hun werk verrichten, gedurende welke de Christelijke Kerk van het Westen in de plaats van het verstoten Israël is gekomen en, om met de woorden van onze uiteenzetting bij vs. 6 te spreken, tot het "heden" van de vrouw was geworden. Deze Kerk trad ten eerste op in de vorm van de Oud Testamentische gemeente van God en sloot zich aan Israël's verleden aan, dat zij op recht in het oog vallende wijze weer opnam. Alles, wat in Hoofdstuk 11: 4-6 van de twee getuigen wordt gezegd, is geheel Oud-Testamentische en inderdaad draagt ook de Kerk tot aan de reformatie in de 16de eeuw een geheel Oud Testamentische karakter, zowel wat haar roeping als haar uitwendige vorm aangaat. Wij konden bij die afdeling slechts een zwak, alleen indirect wijzen op de Protestantse Kerk vinden, die na de Roomse Kerk van de wet optrad, deels in het getal twee, dat voor de getuigen is gekozen, deels als in de trekken van het beeld van deze twee getuigen aan Elia en Mozes ontleend. Hoe juist het intussen was, dat de Roomse Kerk op de voorgrond bleef staan van de beeltenis, wijzen de gebeurtenissen aan van deze tegenwoordige tijd, die de vervulling zijn van de voorspellingen in vs. 7 vv. van het 11de Hoofdstuk. Want de strijd, die het dier, dat uit de afgrond opstijgt met de twee getuigen houdt, om ze te overwinnen en te doden, richt zich uitwendig en onmiddellijk voornamelijk tegen de Roomse kerk en treft de Protestantse meer indirect en inwendig; treft haar eerst in de tweede plaats en door de gevolgen, die vanzelf voortvloeien uit de slagen tegen politieke en sociale kerk-macht gericht. Daarvoor zal nu echter ook de zegen, die van Israël's wederaanneming uitgaat, die Paulus een leven uit de dode noemt in de eerste plaats van de Protestantse Kerk ten zegen zijn, van de Roomse slechts indirecte, in zoverre als voor de ernstige en waarheidlievende leden van haar in de vernieuwde en beter ingerichte Protestantse kerk nu een toevluchtsoord bereid is, als de stem in Hoofdstuk 18: 4 tot haar komt Uit 25: 30. Spreken wij nu nader over de betekenis van de voor ons liggende plaats, dan is MICHAËL de bijzondere beschermengel van Israël, zoals uit Dan. 10: 13, 21 en 12: 1 onweersprekelijk blijkt. Had nu satan gedurende de periode van 42 maanden of 1260 dagen in Hoofdstuk 21: 2

en 3 vv. macht, om als aanklager van het volk van Israël voor God op te treden, zo treedt, nu de straf zal ophouden en het deksel van zijn hart zal worden weggenomen (2 Kor. 3: 14 v.) zijn beschermengel op en maakt, door de aanklager uit de hemel te stoten, plaats, zodat de verloving van Christus met Zijn eigen volk (Hos. 2: 19 v.) kan geschieden en de vervulling van de belofte, voor het einde gegeven, plaats hebben. De ban, die zoveel eeuwen op Israël heeft gelegen, zal niet, zoals men meestal verwacht, door een allengs rijpende erkenning van de waarheid worden weggenomen. Alle pogingen tot bekering van dit volk zullen steeds alleen in betrekkelijk weinige gevallen lukken; menselijk beschouwd heeft Luther veeleer gelijk, als hij het zalig worden van Israël voor een onmogelijke zaak verklaart en meent, dat Paulus in Rom. 11: 26 van iets geheel anders moet hebben gesproken, hoewel hij niet kan aangeven wat dat andere zou zijn ("Isa 57: 21. Op gruwelijke wijze hebben eens de Joden over Jezus geroepen: "Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen", om Zijn kruisiging bij Pilatus door te drijven. De Heere heeft in Zijn barmhartige liefde die zelfvervloeking voor de eerste tijd krachteloos gemaakt, toen Hij onder de handen van degenen, die Hem aan het kruis nagelden, voor de misdadigers heeft gebeden en tot hen profeten en schriftgeleerden heeft gezonden. Toen zij echter ook deze van zich hadden gestoten, ja zelfs gedood en zo met alle geweld Gods oordeel over zich hadden ingeroepen, zijn zij in de macht van de satan overgegeven, zodat daarboven in de hemel niet het bloed voor hen tussen treedt, dat betere dingen spreekt dan dat van Abel, maar alleen de stem van de aanklager over hen wordt vernomen, maar beneden op aarde de zeven boze geesten hun hart in bezit hebben, waarop in Luk. 11: 26 wordt gewezen. Waar zou onder de mensen een zijn, die deze boze geesten zou kunnen uitdrijven, hoe levend en krachtig en scherp als een tweesnijdend zwaard, ook overigens het woord van God is? En hoe zou menselijke voorbede, hoe grote dingen ook reeds beloofd zijn, sterk genoeg zijn, om boven in de hemel aan satan zijn plaats voor God, de Heilige en Rechtvaardige, die niet met Zich laat spotten, te bestrijden? Het is een bepaalde tijd, hoe lang God Zijn aangezicht voor Israël wil verbergen in toorn en dat de tijd niet vroeger kan eindigen dan van te voren verzekerd is, daarvoor zorgt de aanklager met de grootste ijver, omdat hij met zijn aanklachten God als het ware steeds weer in herinnering roept, hoe zwaar Israël zich heeft bezondigd. Hij zou maar al te graag de eeuwige verdoemenis van dit volk doorzetten, en brengt dan ook voor de goddelijke rechtbank, wat de Joden, door die geesten bezeten, steeds voor kwaad doen en hoe juist zij het het allerminst waardig zijn, dat hun ontferming geschiede. Maar daartegenover is nu ook MICHAËL, Israël's beschermengel, bestendig op zijn hoede en geeft hij nauwkeurig acht op het uur van God, wanneer de wijzer het punt zal hebben bereikt, dat, zoals hij weet, het voor God tijd is Zich te ontfermen. Zodra dit uur slaat, maakt hij zich meteen met zijn engelen op tot de strijd tegen de draak en diens engelen en de draak, hoezeer hij zich verweert, zal toch niet overwinnen. Dat hij wordt uitgeworpen uit de hemel, heeft tot zalig gevolg, dat Christus zich nu aan Zijn broeders naar het vlees kan openbaren op de wijze in Hoofdstuk 11: 11 v. aangegeven en dat Hij van het bekeerde Israël een even innige en geheel Hem toegewijde ziel kan maken, zoals Maria Magdalena een was, waaruit Hij de zeven duivels heeft uitgeworpen (Luk. 8: 2). In Hoofdstuk 14: 1 vv. zullen wij de 144000 verzegelden aantreffen als een werkelijke Maria Magdalena-gemeente op Zion. Om dit buitengewoon belangrijk keerpunt in de geschiedenis, dat wij volgens het vroeger gezegde binnen vrij korte tijd mogen verwachten, klinkt een lofgezing in de hemel, waarvoor het juiste verstaan ons in zoverre verborgen is, als wij het martelaarslijden, waaraan Israël bij zijn bekering tot Christus zal zijn blootgesteld (vs. 13 vv.) niet kunnen overzien. Met het lofgezing is echter een wee verbonden over hen, die op aarde wonen en de toorn van de draak, die met zijn engelen op aarde is geworpen, nog eens in al zijn grootte zullen gevoelen; dat wijst onmiskenbaar op de vreselijke smarten onder de heerschappij van de anti-christ. (Hoofdstuk 13: 7 v., 15 vv.).

De draak en zijn leger konden niet slagen, waren niet sterk genoeg om te overwinnen en moesten de engelen van God in de Kerk het veld ruimen en kunnen zich ten gunste van zijn zielenmoordende bedoelingen niet meer van de heilige instellingen van God bedienen. De uitslag van deze strijd zal plotseling daaraan bemerkbaar zijn, dat de gemoederen in Europa, sinds eeuwen aan Rome verbonden, opeens van Rome afkerig en tot omverwerping van alle bestaande machten bewogen worden. Na Michaëls overwinning en de nederlaag van de draak en het pausdom, of van de vijfde wereldmacht, brengt de draak al zijn legermachten op het schouwtoneel van de mensheid te velde, zodat plotseling de zesde wereldmacht of het beest uit de afgrond oprijst, dat door de neerstorting aller tegenwoordige machten geschiedt. Aan alle zichtbare verschijnselen in de wereldgeschiedenis liggen oorzaken in de engelenwereld en in het rijk van de duisternis ten grondslag. Evenals die tweehonderd miljoen duivels na de loslating van de vier bij de Eufraat gebonden engelen de Islam te voorschijn hebben geroepen, zo zullen de legerschaar van de draak na Michaëls zege in het pausdom op hen behaald, in Europa door aanhitsing van zijn bewoners, het beest uit de afgrond doen opstijgen. Dan zal de oproerfakkeltje onverwacht in alle oorden van ons werelddeel ontstoken worden. Het misbruiken van het Evangelie, onder de dekmantel van de godsdienst, dat met het Arianisme begon (9: 1-2), neemt nu evenwel voor altoos een einde. Hier wordt nu de draak met vier namen genoemd, opdat men zich in hem niet vergist. Hij heeft twee wezensnamen, aan de natuur ontleend en die aanduiden wat hij is en twee namen, die aanduiden wat hij doet. De draak is een wangestalte, een fabelachtig schepsel, welks gelijke in Gods natuur niet bestaat. Draak is in het Grieks wel zoveel als slang en duidt de scherpe, doorborende blik van de slang aan; maar omdat de slang nog volgt, heeft men de draak te beschouwen als een onnatuurlijke wangestalte, met krokodillen-muil en slangen-lichaam. De draak is als drager van de afval van God, een onding en een wanschepsel, door God niet zo geschapen en hetwelk ook niet blijven kan. Het rijk van God steunt op gerechtigheid en gericht; het rijk van de draak op ongerechtigheid en leugen en gedurige overtredingen en voorbijzag van Gods heilige wereld-ordening. Zijn tweede wezensnaam is slang, de oude slang, die reeds voor de schepping van God was afgefallen en bij de aanvang van onze wereldtijd aller mensen stammoeder verleid heeft. De slang, welker onrust teweegbrengende gestalte de mens reeds schrik en ontzetting aanjaagt, is door haar giftige beet het gevaarlijkste dier in de schepping. In de eerste plaats betovert zij haar slachtoffers door haar doorborende vuurblik; vervolgens verdooft zij ze door haar giftige beet en in deze toestand van de verdoving kunnen zij zich niet verweren en worden makkelijk haar buit. Betovering en verdoving zijn de beide middelen, waardoor de oude slang de zondaars veroverd.

Het is de verheerlijkte Zoon van God, die in de hemel met Zijn engelen tegen de draak en de overige machten van de duisternis strijd voert. Hij draagt de naam MICHAËL, betekend: "wie is aan God gelijk?" "O Heere, wie is als U onder de goden? Wie is als U, verheerlijkt in heiligheid, vreselijk in lofzangen; doende wonderen?" Als Jezus Christus een "MICHAËL" is, dan is Zijn overwinning ook zeker, want wanneer Hij de hoogste is en de heerlijkste en de Vader alle dingen in Zijn hand gesteld heeft, dan moeten Hem ook de engelen, machten en krachten, ja ook alle boze geesten onderdanig zijn en meer in meer worden. Daarom is Hij het ook eigenlijk, die door God bestemd is om met, in en voor ons te strijden. Daniël is de eerste profeet, die Gods Zoon MICHAËL noemt en hetzelfde, dat hij van deze zegt, wordt ook in de Openbaring aan de Heere Jezus toegeschreven. De strijd, die ons hier ter beschouwing wordt voorgesteld, heeft plaats tussen MICHAËL en de draak. Kampten deze eenmaal om het lichaam van Mozes en elders om Israël, hier doen zij het om het hele mensdom. De satan bond de strijd aan tegen Jezus Christus. De boze vijand, die de hele wereld verleidt, draagt hier vier verschillende namen: de grote draak, de oude slang, de duivel en de satan. Zoals het viertal een aanduiding is van de aarde, zo voegt het ook zeer goed voor de overste van deze

wereld. Hij heet de grote draak, omdat hij het is, die de zee van de volkeren (de God vijandige wereld) met zijn geest vervult; de oude slang, wegens het beeld, waaronder hij voorkomt in de geschiedenis van de val van onze eerste voorouders in het paradijs. Deze twee namen duiden de macht en de list aan; de twee andere: duivel en satan, de hevige vijandschap tegen het rijk van God, want het een betekent lasteraar (van de gelovigen), het andere weerstreven, aanhitser van de strijd tegen God en zijn Rijk. Maar, hoe ook genoemd, hij is, Gode zij dank! uit de hemel geworpen en van zijn macht beroofd.

Terwijl de duivel tot nog toe in het rustig bezit van zijn macht geweest was als vorst van deze wereld, is hem deze macht nu benomen. "Nu is de zaligheid en de kracht en het koninkrijk van de Heere van onze Gods en de macht van Zijn Christi", nu kan de Heere Jezus betuigen: "Mij is alle macht gegeven in de hemel en op aarde" (Openbaring 12: 10 MATTHEUS. 28: 18) en de Christenen kunnen zeggen: "God heeft ons verlost uit de macht van de duisternis en overgezet in het koninkrijk van de Zoon van Zijn liefde (Kol. 1: 13). De duivel heeft de hemel moeten verlaten en kan de kinderen van God aldaar niet meer verklagen, sinds onze grote Hogepriester ter rechterhand van Gods troon heeft plaats genomen en aldaar niet ophoudt voor ons te bidden. Want Paulus zegt: "Wij hebben zo'n Hogepriester, die gezeten is aan de rechterhand van de troon van de majesteit in de hemelen" (Hebr. 8: 1), de Middelaar van het Nieuwe Verbond Jezus en het bloed van de besprenging, dat betere dingen spreekt dan het bloed van Abel (Hebr. 12: 24). En Johannes zegt ons: "Mijn kindertjes. als iemand gezondigd heeft, wij hebben een Voorspraak bij de Vader, namelijk Jezus Christus de Rechtvaardige en Hij is een verzoening voor onze zonden en niet alleen voor de onze, maar ook voor de zonden van de hele wereld (1 Joh. 2: 1-2). "Waarom Hij ook volkomen zalig kan maken allen die door Hem tot God gaan, zo Hij altijd leeft om voor hen te bidden. " Zo rechtmatig is nu de satan overwonnen, dat Paulus ons als in de hemelse gerechtszaal kan inleiden met de vraag: Wie zal nu beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen van God? God is het, die rechtvaardig maakt. Wie is het die verdoemt? Christus is het, die gestorven is; ja wat meer is, die ook opgewekt is, die ook ter rechterhand van God is en voor ons bidt (Rom. 8: 33-34). Nu worden er dus geen beschuldigingen meer aangenomen, maar integendeel worden allen vrijgesproken, die tot Christus de toevlucht genomen hebben. Dit wordt Openbaring 12: 11 nader uitgesproken. De verklager is overwonnen op grond van het bloed van het Lam en door het woord van hun getuigenis, waardoor de duivelsban, die op de mensheid lag, is opgeheven en de vrije toegang tot God opengesteld. Zij belijden voor de hele wereld vrijgekocht te zijn.

Deze strijd is niet de altijddurende strijd tussen het zaad van de vrouw en de slang en haar zaad, de duivel en zijn aanhang. Maar deze is een bijzondere strijd op een bijzondere tijd voorgevallen, daarom wordt die met een groot teken en buitengewone omstandigheden voorgesteld. Deze strijd is voorgevallen over het jaar 300, toen Constantijn, de mannelijke zoon, geboren zou worden, Christen geworden was en het Heidense keizerrijk vernielde. De ene partij is MICHAËL en zijn engelen. De naam MICHAËL hebben verscheidene mensen gehad. Dat een geschapen engel die naam gehad heeft, is niet zeker; de plaats Dan. 10: 13 alleen is aan verschil onderworpen; maar de Heere Jezus komt eigenlijk deze naam toe, die betekent: Wie is God gelijk? En zoals Hij vaker zo genoemd wordt, zo is ook deze MICHAËL de Heere Jezus Christus en niet een geschapen engel, want het is niet zeker dat een geschapen engel ooit MICHAËL genoemd is geweest. 2) De engelen zijn geen hoofden, aanvoerders en regeerders van de Kerk, zoals deze MICHAËL hier is. 3) De Kerk, de gelovigen zijn geen onderdanen van de engelen, zij kunnen geen engelen genoemd worden. 4) De Heere Jezus is MICHAËL, de Vorst, de grote Vorst (Jes. 55: 4 Dan. 10: 21; 12: 1). De Vorst van het leger van de Heere (Joz. 5: 14-15). Zo wordt Hij vertoond (Openbaring 17: 14; 19: 11 als de overwinnaar van de draak erkend (vs 10). De macht van zijn Christus. Het leger

van MICHAËL waren zijn engelen; deze zijn niet geschapen geesten, waarvan Christus het hoofd ook is, maar zijn de ware gelovigen, zoals blijkt uit vers 11 Zij hebben hem overwonnen door het bloed van het Lam en door het woord van hun getuigenis. Zie dit in een andere strijd (Openbaring 12: 14). Die met Hem zijn, de geroepen en uitverkoren en gelovigen. Deze worden engelen genoemd, omdat zij door Hem gezonden en gebruikt worden en omdat zij Zijn bevelen uitvoeren. De andere partij is de draak (vs. 9 en satan, werkend in en door het Heidense keizerrijk: zijn engelen zijn de heidense priesters, de heidense soldaten en al het heidense volk, die onderdanen waren van de zevenhoofdige draak. De draak streed met zijn afgodendienst, met zijn bevelschriften tegen de Christenen, met hen uit alle ambten en bedieningen te zetten en hen te beroven van hun goederen, nering en hantering te verbieden, met allerlei wrede vervolgingen, moorden en branden en met zijn legers tegen Constantijn. De gelovigen streden tegen hem met het gebed, met geloof, met blijmoedige belijdenis, met alle kwellingen lijdzaam en standvastig uit te staan en onder Constantijn met lichamelijke wapens.

13. En toen de draak, weer tot bezinning uit de bedwelming komend, die de val uit de hemel had veroorzaakt, zag, dat hij op de aarde geworpen was en daarom deze de enige plaats was, waar hij voortaan iets zou kunnen uitrichten, heeft hij de vrouw vervolgd, die het manneke gebaard had (vs. 5) en die nu, na de 1260 dagen van haar verberging in vs. 6 teruggekeerd was tot de staat van haar oorspronkelijke heerlijkheid.

14. En de vrouw zijn gegeven twee vleugels van een grote arend door diezelfde Heere, die eens bij de uittocht uit Egypte haar gedragen had op adelaarsvleugels (Ex. 19: 4), opdat zij zou vliegen in de woestijn, die gedurig de plaats van de verberging voor Gods volk is geweest, in haar plaats, waar zij gevoed wordt a) een tijd en twee tijden en een halve tijd (Dan. 7: 25, 12: 7) buiten het gezicht van de slang. Zij moest in ieder opzicht veiligheid en heilgenot hebben (Ps. 23: 5), zolang die slang in de eerstvolgende tijden op het overige gedeelte van de aarde een ontzettende toestand van nood en ontbering door het dier uit de zee en het dier van de aarde zou veroorzaken (Hoofdstuk 13).

a) Openbaring 12: 6

15. En de slang wierp uit haar mond achter de vrouw, toen zij reeds door middel van haar adelaarsvleugels haar toevluchtsoord had bereikt, water als een rivier, opdat dit haar tot op die plaats nastromen zou, opdat zij haar nog daar zou doen wegvoeren, zou doen verdrinken, nadat bij het vliegen in de hoogte de vrouw onbereikbaar was geweest.

16. En de aarde kwam de vrouw te hulp en de aarde opende haar mond, en verzwoeg de rivier, die de draak uit zijn mond had geworpen. In de opengekloofde aarde verdween plotseling zonder enige uitwerking te doen de geweldige waterstroom, die zeker sterk genoeg zou geweest zijn, om het doel van de slang te verwezenlijken.

Wij kunnen deze afdeling niet anders opvatten dan van Israël's terugkeren naar het Heilige land, dat op ontelbare plaatsen door de profeten bepaald is voorspeld. De twee vleugels van een grote adelaar, die aan de vrouw worden gegeven, zijn de middelen van God, waardoor Hij Zijn volk gemakkelijk en snel uit de landen en toestanden uitvoert, waarin het tegenwoordig als gevangen is. Dan zal zeker het land, waarheen zij vliegt, eerst nog slechts een woestijn zijn, want het is tot hiertoe door de heidenen vertreden en wacht nog op de weer te verkrijgen zegen; maar toch is juist de woestijn de plaats, waarheen de Heere beloofd heeft Zijn volk te voeren, om daar vriendelijk ermee te spreken (Hos. 2: 14) en Hij zal het op de dag van de

bruiloft schoon weten te versieren (Hoofdstuk 19: 7 v.). Hij heeft het daar een plaats bereid, waar het bewaard moet blijven voor de benauwdheid en ontbering, die de overige aardbol dreigt, als de anti-christ zal regeren; en als onderpand daarvoor zorgt Hij, dat de grote waterstroom geen schade veroorzaakt, die de slang uit haar mond uitwerpt, om haar te verdrinken. Zeker moet dit worden opgevat van krijgslegers (vgl. Jes. 8: 7 v. ; 17: 12 vv. Jer. 47: 2 Dan. 11: 22 vv.), die door een coalitie van Europese machten worden samengebracht, om Israël, evenals een Farao met zijn wagens en ruiters wilde doen, in en terug te halen. Zij komen ook, omstreeks bij Akko en Ptolemaïs landend, tot een werkelijk betreden van het land, maar reeds bij Armageddon aan de beek Kison overvalt hen het lot van plotselinge en hele vernietiging. Het zal zijn, als deed de aarde voor de tweede maal haar mond open, om een rot van Korach te verslinden (Num. 16: 28 vv.), of als leden Jabins legers voor de tweede maal hun nederlaag (Hoofdstuk 16: 12 vv).

Met vers 13 loopt de geschiedkundige draad verder voort, die door de rede van de hemelbewoners afgebroken was. Door de zege van MICHAËL en de val van het Pausdom wordt de draak, in het beest uit de afgrond door hem plotseling te voorschijn geroepen, tegenover de gemeente gesteld. Dit beest zal, bij zijn eerste optreden, als Volksheerschappij de beide profeten doden en de vrouw vervolgen. Omdat de vrouw het knaapje heeft gebaard, zal de duivel, in het beest uit de afgrond, haar fel bedreigen en vervolgen, omdat de profeten (met het knechtje eigenlijk een en hetzelfde) tot straf van de aardbewoners grote wondermacht hebben ontvangen en hun oordeel van God aankondigen (11: 5-6; 12: 5; 14: 7). Door deze vervolging van de vrouw onder de volksheerschappij, wanneer zij aan pijnlijke verdrukking zal zijn blootgesteld, zal de gemeente ten volle die graad van beslistheid verlangen, die de volmaakt rechtvaardigen in haar roemen (vs. 11). Pas wanneer de volksheerschappij in de heerschappij van de anti-Christ overgaat, beginnen de drie tijden en een halve tijd, wanneer zij Europa verlaat en door de bescherming van de engelen gered wordt. De volksheerschappij is voor de gemeente het vreselijkst; geen, het van heiligenbloed dronken vrouwmens, doodt de profeten, vervolgt de gemeente en vervolgt, nadat de in de politiek andersdenkenden uit de weg geruimd zijn, slechts de Christenen, terwijl de anti-Christ ze geheel en al uitroeien, evenwel de vrouw en de verzamelde Joden niet bereiken zal. Daarentegen brengt hij een talloze menigte van de anderen, namelijk van de heiligenmoordenaars van de volksheerschappij om. In vs. 14 wordt een geducht onderscheid tussen de vrouwen de twee getuigen merkbaar. Terwijl de twee getuigen door het beest uit de afgrond gedood en hun lichamen (altijd weer andere) 3 ½ jaar, zolang als de anti-christ heerst, onbegraven worden weggeworpen, wordt de vrouw op arendsvleugels naar de woestijn overgebracht. Het is een grote troost voor de gemeente, dat de Heere haar niet met wortel en tak laat uitroeien, maar een heilig overblijfsel uit de Europese Christenheid voor de latere tijden van de nawereld redt! De behoudenis van de vrouw wordt hier en in de brief aan Filadelfia heerlijk voorspeld. Niet een ieder is voor de marteldood bestemd; bovendien laat God graag van het zaad van de rechtvaardigen overblijven, net zoals Hij van Israël, bij gelegenheid van Jeruzalems verwoesting door Nebukadnezar en later door Titus, zaad heeft doen overblijven; en ook een voor God afzonderd deel uit Israël de anti-Christ overleven zal. De gespaarde Joden worden hier evenwel niet onder "de vrouw" verstaan; zij worden vermeld Joël 3: 16 Zach. 14: 2 Ezech. 38: 8, 12, enz. Onder de vrouw worden gelovige Christenen uit Europa bedoeld, die in de toekomstige omwenteling niet omkomen. Wij verstaan dus door de rivier, die de slang van de vrouw achterna spuwde, die onberekenbaar talrijke Arabische krijgslegers, waarmee de slang het wel op de Frankische heerschappij, maar vooral ook op de vrouw, op de door Bonifacius onlangs onder de Duitsers opgerichte gemeente van God, gemunt had. De slang, die hier in plaats van de Draak optreedt, omdat het hier op de listige verleiding en vernietiging van de gemeente toegelegd werd, poogde de vrouw door die stroom

van Moslemim mee te slepen en weg te voeren. De aarde beduidt hier de sinds de volksverhuizing tot rust gekomen volken van Europa. De aarde kwam toenmaals de vrouw te hulp, omdat de Romaanse en Germaanse volken toen gunstig voor het Christendom gestemd en bereid waren, om het met het zwaard te beschermen. Toch wist de aarde ten dele ook niet dat zij de vrouw te hulp kwam; zij meende dat de stroom van de Arabieren haar alleen gold; daarom verzwoeg ze die, hoewel de stroom eigenlijk op de vrouw afgezonden was. Deze hulp door de aarde aangebracht en de verzwelging van de slangenstroom door de aarde, waren de oorlogen van de Duitse volken tegen de Arabieren. Vooral de schitterende overwinning, door Karel Martel over Abderrahman bij Poitiers behaald. De hele westerlandse Christenheid en alle westerlandse staten verkeerden door de bijna ontelbare legermacht van Abderrahman in het uiterste gevaar. Overal in Azië, Afrika en Spanje, zo bereids in drie werelddelen, hadden de van woede snuivende, door de duivel bereden Mohammedanen gezegevierd en geen volk, zelfs de West-Gothen in Spanje niet, hadden hen tegenstand kunnen bieden; van de Indus tot aan Gibraltar en later tot aan de Pyreneën hadden hun wapenen hun de weg ter overwinning gebaad en hadden zij, overeenkomstig het voorschrift van hun profeets, de Islam verbreid. Nu evenwel stootten zij op de dapperste volken onder de zon, die zelfs door de wereldveroverende Romeinen niet hadden kunnen bedwongen worden, die dan ook het geweldige rijk van deze door de volksverhuizing hadden doen bezwijken en de is Hunnenkoning Attila met zijn half miljoen strijders versloegen. De fors gebouwde, boomsterke Franken, Thuringers, Alemannen, Beieren en Lombarden hielden met zo'n dapperheid, onder hun heldhaftige aanvoerder Karel Martel, tegen het fanatisme van de Arabieren stand. dat Abderrahman viel en 375, 000 Arabieren sneuvelen. De rest ontvluchtte over de Pyreneën; maar zes jaren later kwamen zij, door hun nederlaag niet wijzer geworden, terug, werden voor de tweede maal geslagen en moesten voor altoos achter de Pyreneën wijken. Zo werd de stroom van de slang, eer hij de zonnevrouw te nabij kwam, door de aarde verzwoegen en geen Muzelman had de Rijn gezien. Op deze wijs had God de Duitsen stammen bereids twee belangrijke beslissingen in de wereldgeschiedenis opgedragen; ten eerste hebben zij over de lotgevallen van de Christenheid en over de beschaving van het westen door hun overwinning over de landverwoester Attila beslist en hier opnieuw door hun zege over de Arabieren en de Islam. Wanneer deze beide, de Hunnen onder Attila en de Mohammedanen onder Abderrahman, hadden getriomfeerd, dan bestond er nu in Europa noch beschaving noch Christendom. Zulke dagen van de slachting maken belangrijke keerpunten in de geschiedenis uit.

Zoals de Heere eens na de verlossing van Zijn volk uit het huis van slavernij sprak; "u heeft gezien wat Ik de Egyptenaren gedaan heb; hoe Ik u op vleugels van de arenden gedragen en u tot Mij gebracht heb", Zo draagt de Heere ten allen tijde als op "vleugels van een arend" Zijn Kerk uit de handen van de dreigende vijanden in de woestijn van veiligheid. Hier wordt zij door Hem gevoed naar het lichaam door Zijn alvermogene bescherming en naar de Geest met het hemels manna van het goddelijke Woord, zoals eens in de woestijn het Israëlitisch volk het aardse manna tot voedsel kreeg. Het voeren van de Kerk naar de woestijn van veiligheid, waarop hier in de naaste plaats gedoeld wordt, had juist ten tijde van Johannes plaats onder de vervolging door de Romeinen. De slang had keizer Domitianus en zijn hele macht tegen de Kerk in woede ontstoken; de Gemeente van God was ieder ogenblik voor hem vluchtend en vrezend. Door het "water" versta men de mensen en volken, die, door de slang aangehitst, de Kerk aanvallen, zoals ten tijde van Johannes het Romeinse volk. Reeds in het Oude Verbond worden vijandelijke aanvallen aangeduid onder het beeld van een overstroming. De duivel draagt hier de naam van een "slang", die zijn menselijke werktuigen en bondgenoten tegen Gods volk uitspreidt. Zijn heerschappij is echter niet eeuwigdurend, want "de aarde opent haar mond en verzwelgt de rivier"; een andere "aardse" macht staat op,

vernietigt de vervolgers en maakt daarmee een einde aan de tijd van vrees. Zie, een Assyrisch rijk "verzwolgen" door dat van Babylon; dit door de Perzen en Mediërs, die op hun beurt weer bukken onder de Grieken. terwijl deze zich nogmaals krommen onder het juk van de Romeinen. En ook van deze gebied was slechts tijdelijk en ging onder bij de aanvallen van de tien koningen van de Germaanse volken. Zo wordt het een volk onder het aanbiddelijk Godsbestuur het middel om het andere te "verzwelgen", wanneer zijn uur heeft geslagen; een opmerking, die zich ook op latere tijden laat toepassen, zodat de hele geschiedenis van de wereld het opschrift kan dragen: "Hij verandert de tijden en uren; Hij zet de koningen af en Hij bevestigt de koningen." Deze gedachte vervult ons met eerbied voor het hoge bewind van de eeuwige Godheid en doet ons in de wisselingen van het aardse stof vinden tot aanbidding van Hem, die leeft in alle eeuwigheid!

Toen de satan zag, dat hij Christus is Zijn leden, noch de zaligheid van Zijn leden, met zijn aanklachten in de hemel niet meer kon beschadigen, zo heeft hij zich tegen dezelfde Kerk van Christus weer gekeerd, om haar ten minste in deze wereld te beledigen met berovingen van haar goederen, met gevangenissen, met lasteringen van haar personen, met ballingschappen, vervolgingen en dergelijke kwellingen meer.

Het gaat hier de Kerk als eertijds Israël, dat als door een snelle vlucht Farao ontkwam en als over de Rode zee vloog. Zij raakten wel uit Farao's handen, maar kwamen in een barre en huilende woestijn, waar noch te eten noch te drinken was, maar God voedde ze met manna uit de hemel en met water uit de rotssteen. De Kerk werden twee vleugels en een grote arend gegeven, dat is, bekwame middelen, om de vervolgingen van de draak te ontkomen. Zij veranderde niet van plaats, en verborg zich niet op een verborgen eiland, of in ontoegankelijke valleien, hoewel sommige leden van de Kerk het deden. Maar zij bleef onder het anti-Christendom, dat naar de ziel wel een dorre woestijn is, omdat de waarheid verduisterd werd en de mensen tot allerlei dwalingen en bijgelovigheden, die de ziel niet voeden kunnen, afgeleid heeft. De woestijn was niet het heidendom, dat was neergeworpen en ook is de Kerk daar geen 1260 dagen geweest; maar de woestijn is het anti-Christendom. De anti-Christ moest zich zetten in de Kerk, die onder hem zich moest verbergen en verschuilen de tijd van een tijd, en tijden en een halve tijd, dat is dezelfde tijd van 1260 dagen; iedere dag betekent een jaar. Deze tijd begon over de tijd van Constantijn en eindigde met de tijd van de hervorming, toen de Kerk uit Babel ging. Zij was wel onder het anti-Christendom, waar de mensen van het vergiftigde voedsel stierven en ter hel voeren, maar God verzorgde Zijn Kerk daar met het gezonde voedsel van de waarheid, zodat zij wel in het leven en in wezen bleef, maar zij kon zich openbaar, in het gezicht van de wereld, niet vertonen door kennelijke afscheiding van het anti-Christendom en te samen vergaderen in het openbaar tot de verkondiging van het Woord en het gebruik van de sacramenten. Maar zij bleef bedekt, dat door de woorden uit het gezicht van de slang te kennen gegeven wordt. De wijze van de vervolging wordt beschreven vs. 15 : "En de slang wierp uit haar mond achter de vrouw water als een rivier, opdat zij haar door de rivier zou doen wegvoeren." Boven (vs. 4) beschadigde zij met haar staart, nu met haar mond. Ellende, verdrukkingen en vervolgingen worden in de Schriftuur vaker door water uitgedrukt. Dit water wierp zij uit haar mond; de mond is het lid van de spraak, zodat deze vervolging door de spraak geschiedde, dat is, door allerlei valse leringen, die de waarheid wegnemen en de Kerk vernietigen, zoals de ketterijen van Arius, Nestorius, Eutyches, Pelagius en anderen de Kerk overstroomden als een watervloed, waardoor de duivel beoogde de Kerk weg te voeren, te verdrinken en te doen ophouden; maar het mislukte hem.

De satan met zijn engelen hebben hun oude hemelse waardigheid verloren; wel van trap tot trap, maar eindelijk geheel, zodat er nauwelijks voetstappen van die afgoderij en goddeloosheid zijn overgebleven. Zo werd het heidendom verbroken. De grote draak wordt genoemd de oude slang; "de oude" met toespeling op de eerste verleiding, misschien ook om met zijn oudheid zijn listigheid uit te drukken en aldus de zege, over hem behaald, te vergroten. Bracht hij de wereld tot verderfelijke dwalingen en goddeloosheden, vooral tot schrikkelijke afgoderij; hoe vreselijk hij was, hij werd overwonnen, uit zijn hoogheid tot de diepste laagheid geworpen; niet door eigen wil. Zo wordt hier voorgesteld, hoe de duivel zijn macht verloor meteen na Christus' hemelvaart, door de gelukkige voortgang van het Evangelie in de wereld. Hierom mag men verheugd zijn, schoon hij nog vele vervolgingen moge aanrichten. De gelovigen op aarde worden nog vele kwalen voorzegd, opdat zij niet wanen zouden, vrij te zijn. De satan, die van zijn troon geworpen is en het Christendom niet meer kan verhinderen, blijft nochtans de boze vijand van de Christennaam en van het hele mensdom.

De somma hiervan is, dat, als Christus overwonnen heeft en de gelovigen in Hem overwonnen, de hemelen zelf en al wat daarin is, zich moeten verblijden. Mij dunkt, dat deze dingen in de zware strijd van de anti-Christ of de Roomse hoop ter vertroosting worden gezegd, opdat de geheiligden van de Heere niet vanwege de grote zwaarigheden ten gevolge van de hun aangeborene zwakheid, de moed zouden verliezen, maar met aanroeping van de naam van Christus vromelijk zouden strijden.

De wapens, waarmee zij hem overwonnen hebben, zijn "het bloed van het Lams", d. i. door het geloof in het bloed van Christus, waardoor zij alle beschuldigingen als met een schild hebben afgeweerd. Zij worden door Zijn gerechtigheid voor God gerechtvaardigd en gezaligd; dit is de grond van hun overwinning. In de tweede plaats wordt genoemd: "door het woord van hun getuigenis", dat is, door het standvastig aankleven aan hun belijdenis van de waarheid, waarvan zij niet werden afgebracht, met het oog op het lijden, want zij hebben hun leven niet dierbaar geacht.

Constantijn heeft zelf verstaan hetgeen hem zeker door anderen is aangetoond, dat deze godsspraak op hem ziet en heeft die vaak op zichzelf toegepast. Constantijn heeft Maxentius overwonnen: niet met lichamelijke wapens, maar door gebeden, geloof, belijdenis van de naam van Christus en de vervolging, waarop het God behaagd heeft, aan hem die uitwerking te doen, die wonderbaar is en de verwachting van de mensen verre te boven gaat. Van te voren traptten zij op de Kerk naar de lust van hun hart, maar als zij nu komen tegen haar mannelijke zoon, worden zij verdorven. De draak Maxentius verdronk in de rivier de Tiber, Maximinius voorkwam de verbanning door de dood, Licinius zelf in vele veldslagen op de vlucht gedreven, verloor zijn hoofd om zijn verraad. Aldus werd de draak overwonnen en is hij uit de hemel geworpen.

17. En de draak vergrimde op de vrouw, dat hij nu niets meer tegen haar kon uitrichten en ging, om zich voor het hele verlies van macht over Israël aan de overige Christenen schadeloos te stellen, heen om strijd te voeren tegen de overigen van haar zaad, want dat zijn toch de Christenen, die uit de heidenen zijn verzameld. Zij zijn in geestelijke zin Abraham's zaad en een Israël van God (Gal. 3: 7; 6: 16), omdat zij degenen zijn, die de geboden van God bewaren; en de getuigenis van Jezus-Christus hebben (Hoofdst 6: 9; 14: 12).

Daarom schikte hij zich naar de bij hem zozeer gehate vorm van de Christelijke kerk en schiep in haar midden een hiërarchie, namelijk het Pausdom. Door deze macht vervolgt hij,

zoals de geschiedenis aantoon, niet de Christenen in het algemeen, zoals in de Islam, omdat de zo straks genoemde macht in de Kerk bestaat, maar slechts de overigen, de gelovigen, de bekeerden, die Gods woord bewaren en het getuigenis van Jezus hebben, de overigen te Thyatire, die overwinnen en Zijn werken tot de einde toe bewaren (Hoofdstuk 2: 26). Dat is bij de Waldenzen en Albigenzen geschied, zolang de 144000 voor de Reformatie nog niet van het Pausdom afgefallen waren en geschiedt nog, sinds de bisschop van Filadelfia inzag, dat zijn kleine kracht, die tot daargestelling van een gerechtigheid uit de werken, waarmee men toen zoveel ophad, niet voldoende was en alleen aan Gods woord vasthield en de naam van Jezus niet verloochende en daardoor de grondvester van een rechtgelovige gemeente, die de geboden van God en het getuigenis van Jezus houdt, geworden is.

Vers 13-16 meldt het tweede strijdbedrijf een vernieuwing van het gevecht. Satan zoekt schadeloosstelling, maar telkens met ongelukkige uitslag. Hij doet geweld op de vrouw, de Kerk, nu door het Evangelie vastgesteld, in de vervolgingen, zodat die van Nero niet wordt uitgesloten. Zij ontvangt echter kracht en uitnemende snelheid. God begiftigd haar met onnaspeurlijke hoogheid van de wegen, zodat zij anders zwak en machteloos zich aan de woede van haar vijanden en het eindelijk verderf onttrekt. Nu wendt de satan iets anders aan. Hij verwekt, om haar ten onder te brengen, lasteringen, ketterijen, verwoestende volken en vernieuwde vervolgingen; maar tevergeefs, omdat Gods wonderdaden de vrouw te hulp komen. Door vreemde middelen heeft God de dodelijke uitwerkingen van die kwaden verhinderd tot blijdschap van de Kerk en verwondering van de wereld, als door synoden, die de ketterijen stuiten, of inboezeming van geloof in de overstromende volken of aardse machten, als van Constantijn en zijn zonen.

God heeft Zijn verdrukte gemeente nooit verlaten. Hij heeft ze zo getrouw bijgestaan, dat ook het aardrijk de vloed heeft ingedronken, die uit de mond van het serpent geschoten was. Maar ook is de godzaligen hulp gekomen, vanwaar u het nooit vermoed zou hebben.

Hij geeft te kennen, dat de duivel, nadat het Heidendom zou verwoest zijn, niet zou ophouden wreedheid te plegen en te woeden op het menselijk geslacht. Nadat hem de gelegenheid benomen zou zijn om de Christenen op de naam en wegens hun godsdienst meer te vervolgen en te verdrukken, hetgeen hij tot dusverre getracht had te doen in het Roomse rijk, zo zou hij alle macht opwekken, waardoor hij schade en nederlagen zou aanbrengen aan de mensen, ten opzichte van hun tijdelijke en wereldlijke staat, van welke rampen de Christenen, voor zover zij inwoners van de aarde zijn, niet vrij zouden zijn. Hij zou dan verwekken en ophitsen barbaarse volkeren, opdat zij met grote legers zich naar het Romeinse rijk zouden begeven en daaraan grote verwoestingen aanbrengen. Insgelijks zouden zij zelf onder elkaar strijdvoeren en elkaar met grote nederlagen aantasten, die barbaarse volken, uit het Romeinse rijk uitgesloten, weer voorkomen onder de naam van zee; zoals gedurig in dit boek (Hoofdstuk 8: 12; 10: 2-3), wanneer de aarde tegen de zee wordt overgesteld. Ik twijfel geenszins, of hier wordt bedoeld op de invallen van de Gothen en Vandalen, Hunnen, Perziërs, die de wereld beroerd hebben van de tijd dat het Christendom in het Romeinse rijk zegepraalde en bevestigd was. Die tijd was kort, en echt diezelfde barbaarse volken namen de Christelijke godsdienst aan.

De duivel is niet dan boosheid en kan niets anders dan boosheid uitvoeren; mislukte het hem de mannelijke zoon te doden, werd hij van de troon van de keizer geschopt, kon hij de Kerk door de vloed van dwalingen niet verdrinken, hij behoudt nochtans zijn haat en hoe meer hij zijn oogmerken mist, hoe bitterder hij wordt. Hij mag de Kerk eens grimmig aanzien, maar hij zal haar niet overweldigen, nochtans doet hij wat hij kan. Hij beoorloogt de bijzondere

goddelijke belijders van de Heere Jezus dan eens inwendig door zijn listige verleidingen en vurige pijlen, dan door dwalende leringen, dan door het zwaard van de anti-christ, die, van dat hij macht gehad heeft, de bijzondere rechtzinnige kerken en bijzonder godzaligen te vuur en te zwaard heeft vervolgd. En dit zijn werk oefent hij nog en zal het oefenen tot de dag van zijn uitroeiing. Daarnaar heeft iedereen zich te zetten, zich daartegen te wapenen en zich niet vreemd te houden als het hem ontmoet.

OVER HET ZEVENHOOFDIGE DIER VAN DE LASTERING EN HET TWEELHOOFDIGE DIER VAN DE VERLEIDING

18. En ik stond (volgens andere lezing "hij", de draak, "stond", om te bewerken wat ik, de ziener in Hoofdstuk 13: 1 zag geschieden) op het zand, de duinen van de zee.

Veelal weten de uitleggers niets te beginnen met de overigen van haar zaad in vs. 17 Wij behoeven ons echter slechts te herinneren, dat de vrouw in ideale zin of het geestelijk Israël, ook gedurende de tijd, dat het Israël naar het vlees om zijn verstokking in de ballingschap onder de heidenen geweest is, hier niet onvruchtbaar is gebleven, maar in de zielen uit de heidenen tot het rijk van God geleid, kinderen heeft voortgebracht. Deze laat zij, nu zij uit de vreemde in het land terugkeert, daar achter, zonder dat zij evenals zij zelf, onder onmiddellijke en bijzondere bestemming van de Heere stonden; integendeel zijn zij overgegeven aan de hele macht van de draak en deze laat ook niet na zijn oog op hen te vestigen, om zijn gramschap, die ten toppunt gestegen is, dat in zijn vuurrode kleur is afgebeeld, tegen hen uit te laten. Dat hij heengaat, wijst op een geruime tijd van rust en van voorspoedige ontwikkeling, die aan de Christenen hier te lande voor het eerst bescheiden zal zijn na Israëls bekering en terugkeer en na de regeneratie van de Kerk, waarvan wij in Hoofdstuk 11: 13 hebben gelezen. Deze rust en inwendige versterking, waarbij de Protestantse kerk tot een bloei als nooit te voren is gekomen en het toevluchtsoord voor die Roomse Christenen zal zijn, die het woord in Hoofdstuk 18: 4 gehoorzaam worden (vgl. Matth. 25: 28 v. en Ezech. 47: 1-11), is noodzakelijk, om de laatste ontzettende ellende, die op het einde van de 20ste eeuw komen zal (Hoofdstuk 13: 7 vv. ; 24: 21 vv). Zij wordt echter ook door de Heere rijkelijk aangeboden door de grote dingen, die Hij aan het volk van Zijn eigendom heeft gedaan, door het heldere licht, dat nu op de juiste uitlegging van vele plaatsen van de Heilige Schrift valt, door de hulp tot begrijpen, die van de Zions-gemeente te Jeruzalem uitgaat (Hoofdstuk 14: 1 v.) en pas dan zal het de juiste tijd zijn voor een nieuwe Bijbelverklaring, voor een nieuwe kerkinrichting, voor een verandering van eredienst en belijdenis, voor vereniging van de kerken, terwijl de hedendaagse pogingen in deze dingen het tot niets goeds brengen. Dat nu de draak heengaat in toorn, doet ons reeds nu opmerken, dat hij gedurende deze vreedstijd van de Kerk de laatste, zwaarste strijd voorbereidt en het derde wee (Hoofdstuk 11: 14) in aantocht is. Wat de beide lezingen aan het begin van het 18de vers aangaat, geeft men in de regel de voorkeur aan de andere: "en hij trad op het zand van de zee". Het was dus slechts schijn, als de draak met zijn heengaan in vs. 17 zijn persoonlijke werkzaamheid van het schouwtoneel terugtrok; integendeel als hij in Hoofdstuk 13 het dier uit de zee en het dier van de aarde in zijn plaats stelt en, om het eerste te laten opstijgen, op het zand van de zee treedt, bootst hij Gods grote daad na, die door de vrouw (vs. 1) Zijn Zoon liet geboren worden en neemt zich een incarnatie van zichzelf voor, als het was zijn eigen vleeswording in de mens van de zonde en het kind van het verderf (2 Thess. 2: 3) en wil hen eveneens zijn kracht en zijn troon en grote macht geven, als de Vader aan de Zoon macht gegeven heeft over alle vlees en Hem geplaatst heeft op Zijn troon in de hoogte. Want nu nadat Israël zich heeft bekeerd en de breuk in het huis van God geheeld is, is er niets meer dat de toekomst van de anti-christ terug zou houden, dat hij te zijner tijd geopenbaard zou

worden (2 Thess. 2: 6). Volgens de andere lezing: "en ik (de ziener) stond op het zand van de zee", worden wij, als wij Johannes zo onverschrokken en moedig zien optreden, vermaand, om met gelijk vertrouwen en met de spreuk Ps. 93: 3 v. in het hart toe te treden en te zien wat er komen zal.

HOOFDSTUK 13

VI. Vs. 1-10. In de eerste plaats ziet Johannes uit de zee een dier opstijgen. Dit is de antichristelijke wereldmacht. De gedaante van het dier is op zo karakteristieke wijze beschreven, dat wij in de wereldmacht, hier bedoeld, niet alleen een vereniging moeten zien van de vier wereldmonarchieën van Daniël in haar toppunt, maar ook reeds in staat worden gesteld, het land en volk, dat in de gezichtskring van de profetie treedt, uit te vinden, waaruit dan ten einde van de tijden de anti-christ zal voortkomen. Ja zelfs kan de vraag, die die dynastie zal zijn, worden beantwoord en nu worden ook de aanmatigheden van hem, die uit die dynastie als mens van de zonde en kind van het verderf zal voortkomen, beschreven in nauwe verwantschap met 2 Thess. 2: 4 ; maar tevens ontvangt die Kerk, die zich met deze mens van de zonde verenigt en hem tot zijn heerschappij brengt, de losmaking uit alle verhouding tot Christus en de aankondiging van het gericht, dat hem treft.

1. En ik Johannes zag, uit de zee, het zinnebeeld van het rusteloos op en neer golvend leven van de volken Da 7: 3, onder de invloed van de draak, die op het zand van de zee stond (Hoofdstuk 12: 18), een beest opkomen, hebbende, evenals de draak zelf (Hoofdstuk 12: 3), zeven hoofden en tien horens. En in een enkel opzicht was er onderscheid met de draak, die op zijn zeven hoofden zeven kronen droeg, op zijn horens waren tien koninklijke hoeden, want het doel van de slang met het voortbrengen van dit dier was van het begin af de vorming van het antichristelijke rijk met zijn tien koningen (Hoofdstuk 17: 2 en "Da 2: 45. En op zijn hoofden was een naam van Gods-lastering; want die hoofden hadden reeds iets van dat karakter, dat in de ene van hen tot volkomen openbaring komen zou (vs. 5).

2. En het beest dat ik zag, was, wat de romp aangaat een pardel gelijk, dat zo behendige dier met gevlekte huid en koude, wrede aard (Hab. 1: 8 Jer. 13: 23 Jes. 11: 6), en zijn voeten waren als de voeten van een beer, die lomp en zonder verschooning alles neer treden wat er onder raakt. En zijn mond, die hij had als geheel, buiten de zeven hoofden, was als de mond van een leeuw, die zo ontzettend brult en alles met grote schrik vervult. En de draak, die het dier uit de zee had doen opstijgen, gaf hem naar het hem gegeven recht (Luk. 4: 16) zijn kracht, om geweld te oefenen over leven en vrijheid, over handel en wandel van de mensen zoals het hem behaagde en zijn troon om een koninkrijk op te richten, dat zich over de hele wereld uitstreckte en grote macht, met onbeperkte bevoegdheid om buiten de grenzen van zijn heerschappij te handelen en te regeren, als de tijd van zijn bestuur gekomen zou zijn (vs. 5).

Niet zoals de meeste uitleggers aannemen het geheel van alle wereldmonarchieën, of de wereldmonarchie in het algemeen, zoals die in de loop van de tijd van de wereld in zeven na elkaar opkomende wereldrijken opstond, stelt dit dier uit de zee met zijn zeven hoofden voor; want het getal van de wereldrijken in hun geheel is door Dan. 7 reeds tot vier beperkt en wij hebben geen recht, om door aanvoeging van voren en achter dit getal tot zeven uit te breiden; ook is het wereldrijk van de laatste tijd slechts een wederopstaan van het Romeinse ("Da 2: 38" en "Da 2: 43. Ons gezicht handelt integendeel over de verschildemde vormen van het vierde wereldrijk van Daniël (Dan. 7: 7 vv.), het Romeinse, waaruit ten slotte het wereldrijk van de laatste tijd, afgebeeld onder de tien met kronen versierde hoofden of het anti-christelijke rijk, zich ontwikkelt. Als wij vragen, welke van die vier vormen dus bedoeld wordt, worden wij door de zeven hoofden en tien horens met kronen bepaald gewezen op een rijk of land, dat gedurende zijn geschiedkundige ontwikkeling zeven koningsgeslachten of koningshuizen aanwijst, niet meer en niet minder en dat reeds eenmaal zijn streven en zijn bekwaamheid heeft getoond, om alle overige koninklijke machten tot een monarchie onder zijn heerschappij te verenigen. Zeker kunnen wij nog bij geen enkel rijk of land op aarde zijn

geschiedkundige ontwikkeling tot de laatste tijd overzien, dat wij ten opzichte van de 7 dynastieën, die wellicht reeds nu van het begin van zijn eigen bijzonder bestaan kunnen worden aangewezen, met zekerheid zouden kunnen zeggen, dat het niet tot een achtste of negende zal komen. Dit gemis wordt echter rijkelijk vergoed door een dubbel inzicht, dat ons nu reeds de wereldgeschiedenis vergunt. Als namelijk in Hoofdstuk 17: 10 van de 7 koningen, waaronder wij niet enkele personen, maar hele regenten-huizen of dynastieën moeten verstaan, wordt gezegd "vijf zijn gevallen", dan hebben wij daaraan de vrij onbedriegelijke maatstaf, om de rijken of landen in ons Europa te beschouwen, die van deze hier alleen in aanmerking zou kunnen komen. Bovendien moet dat land of rijk onder zijn zeven koningshuizen er een bezitten, waaraan het volgende karakteristieke teken wordt gezien. Israël, de vrouw van de Messias zwanger, waarvan wij in Hoofdstuk 12 hebben gelezen, heeft tot zijn koningshuis, dat volgens de bestemming van God het ten deel geworden was, het huis en het geslacht van David gehad. Uit dit huis moest de Messias of Christus voortkomen en David, de stichter van het huis, was in zijn persoonlijk wezen en in zijn eigen geschiedenis vanaf het begin zodanig, dat het tot op zekere hoogte de Christus, die kwam, voorafschaduwde. Dienovereenkomstig moet ook het rijk of land, dat van de antichrist zwanger is, als het nu reeds mogelijk zou zijn het bij name te noemen, reeds een dynastie weten aan te wijzen, welks stichter de toekomstige antichrist, die het nog eens uit zich zal doen voorkomen en zich reeds gepreformeerd, of wat zijn wezen en werken aangaat heeft voorafgeschaduwde. Wij zeggen nu zonder twijfel niet te veel, als wij Frankrijk het land noemen, dat de treurige roeping heeft om eens de antichrist voort te brengen. Vooral is sinds de revolutie van 1789 zijn geschiedenis niets meer dan een "grote smart om te baren" en zijn keizer Napoleon I heeft zich niet ontzien om de mening van koning Gustaaf IV van Zweden, dat hij de reeds verschenen antichrist zou zijn, op deze wijze te verbeteren: "de antichrist zelf ben ik niet, maar wel zijn voorloper." Heeft nu Frankrijk werkelijk op 7 dynastieën te wijzen: 1) het Karolingische, 2) het Capetingische huis, 3) het huis van Valois, 4) van Valois Orleans, 5) het huis van Bourbon, 6) het huis Buonaparte. 7) het huis Bourbon-Orleans; dan komt het met No. 1-5 geheel overeen "vijf zijn gevallen", terwijl de dynastie van de Bourbons in onze dagen reeds zo goed als teniet gedaan is en de goddelijke leiding in de kinderloosheid van de graaf van Chambord niet te miskennen is. Is vervolgens naar vs. 18 het getal van het dier 666 en moet dit een getal zijn van een mens, niet een, dat moet gevonden worden door een geheime goddelijke, maar door menselijke berekening, waarmee gewezen wordt op de gematria of de kunst, om de getalswaarde van de letters te berekenen Jer 25: 26, dan vinden wij ook, dat in de naam van het huis Buonaparte dat getal verborgen ligt. De getalswaarde van de zeven Hebreeuwse letters trbnwwb is $400 + 200 + 2 + 50 + 6 + 6 + 2 = 666$. Beschouwen wij de geschiedenis van Frankrijk, zo ver die reeds bekend is en nemen wij voor de verdere gang daarvan aan, dat het huis (Bourbon) Orleans (hetzij na een tussenregering van de graaf Chambord of niet) op een niet al te verwijderd tijdstip op de troon gekomen en die dan ook behouden zal, tot na 4 mensen leeftijden een Napoleon VIII het aflost, dan geeft de op elkaar volging van de dynastieën deze getallenrij: 1, 2, 3, 4, 5, 5, 7, 6, (5), 7, 6 en bovengenoemd getal 666 zou ons ook hier weer voor de ogen treden. Zo ook komen bij deze opvatting ook de wereldrijken, als men deze onder de hoofden wil verstaan, waartoe zonder twijfel een zekere aanleiding bestaat, tot hun volle recht; eerst zijn deze vier na elkaar opgetreden, het Chaldeeuwse, Medo-Perzische, Griekse, Romeinse. In het jaar 500 na Christus ontving Karel de Grote te Rome de Rooms-Duitse keizerskroon, waarmee het heilige Roomse rijk ontstond. Dit wordt vervolgens in het jaar 1806 door Napoleon I omver gestort; vijf waren er dus gevallen (Hoofdstuk 17: 10), hemzelf komt nu als wereldmonarch het getal zes toe. Omdat er nu echter drie van deze naam opstaan en wel in voortgaand naderen tot het doel, verkrijgen wij het volgende schema: 6. 60. 600. Nap. 5. Heilige Roomse Rijk, 4. Romeinse rijk. 3. Alexanders monarchie, 2. Medo-Perzisch rijk. 1. Chald. rijk onder Nebukadnezar. Reeds

konden wij bij Dan. 11: 37-39 bij het karakteriseren van de antichrist niet nalaten te wijzen op het wezen en de handelwijze van Napoleon I. In die man is hetgeen in vs. 26 van die plaats van zelfverheffing gezegd is, voldoende openbaar geworden, toen hij in het jaar 1798 in Egypte zijn proclamatie gaf en daarin, hoewel voornamelijk slechts misbruik makend van het bijgeloof van de Mohammedanen: "Ik zou zeker van u rekenschap kunnen afeisen over de meest geheime gedachten van zijn hart; want ik weet alles, zelfs dat, wat men tot niemand gezegd heeft. Zalig zij, die de eersten zijn, om zich met een oprecht hart aan mij aan te sluiten". Evenals in de woorden aan de jeugdige aartshertog van Berg: "uw eerste plichten zijn die jegens mij, vervolgens jegens Frankrijk, dan jegens uw volk", zo stelde hij in alles en altijd zich boven alles. Wat hij in zijn catechisme liet leren, dat was ook in ernst de mening van zijn hart, dat hij, die keizer Napoleon eert en dient, God eert en die dient. Wat de overige dynastieën van Frankrijk aangaat, de Roomse stoel heeft ze met de naam van allerchristelijkste koningen versierd, zoals die titel eerst in Lodewijk XI (van 1461-1483) een koning is gegeven, die Gods wet zoals nauwelijks een ander despoot van de Middeleeuwen met voeten heeft getreden en wiens geestelijke overmacht over allen, met wie hij te doen had, alleen in dienst stond van onbegrensde heerszucht, zo komt hij aan ieder, die de zaken volgens Christelijke maatstaf afmeet, voor als een godslastering als een illustratie op de woorden van onze teksten op zijn hoofden was een naam van godslastering". Daardoor wordt op een hun allen gemeenschappelijke naam (wellicht in tegenstelling tot hetgeen op het voorhoofd van de hogepriester stond geschreven Ex. 28: 36): Nsvl vdq d. i. "heilig de satan" ten minste zijn dat 7 letters en daaronder als eerste K: Karolingers, en als laatste N: Napoleon) als aanwijzing van hetzelfde karakter geweest; zodat dus niet bedoeld is, dat ieder hoofd zijn eigen bijzondere naam zou hebben gehad. Er mogen nu in de lange tijdruimte van meer dan 1200 jaren enkele vorsten in Frankrijk zijn geweest, die in gezindheid en handelwijze beter waren, zodat men hen niet onder de categorie van lastering kon brengen, er is ook in het geheel alleen sprake van hoofden, of van verschillende koningshuizen en op deze allen kan die categorie worden toegepast, als men zich hun voornaamste vertegenwoordigers voorstelt. Dat enkele uitzonderingen op de geldigheid van de titel voor het geheel geen inbreuk maken, is reeds na de opmerking bij Hoofdstuk 10: 7 daardoor te kennen gegeven, dat in vs. 5 met 1260 dagen maar 42 maanden zijn genoemd. Bij de beschrijving van de gedaante van het dier, welks lichaam als dat van een pardel, welk, voeten als beren voeten en welks muil als een leeuwemuil is, terwijl ook de twee horens niet ontbreken, herinnert men zich de vier dieren in Dan. 7: 2-8 Wij hebben hier dus niet te doen met een zelfstandige, nieuwe wereldmacht, die naast die vier als vijfde werd gesteld maar met een, die het wezen van de andere in zich samenvat, hun karakteristieke tekenen weer opvat en in een bijzonder opzicht nog meer bepaald uitdrukt, ten slotte het streven, om de hele wereld onder een bestuur te dwingen, in de staat van de eenheid, met de 10 vazallen-rijken onder haar oppergezag werkelijk bereikt. Wat nu in de eerste plaats het slanke en gevlekte panterlichaam aangaat, zo onderscheidt zich het Franse volk door een bijzondere vlugheid en behendigheid boven alle volken van de aarde; nationaliteit en taal zijn inderdaad een mengsel van het Romeinse en het Germaanse, van Latijn en Celtisch. Hoe het met zijn lompe berenvoeten reeds alles op de aarde heeft vertrapt, ondanks alle pochen op de roem de meest beschaafde natie van de aarde te zijn, hoeven wij voor hen, die de geschiedenis kennen, niet in het bijzonder op te tellen en nu is de naam, die zij zichzelf geven van "de grote natie" het prestige, dat men met zo grote zelfverbeelding zich heeft toegekend en de stem van een aangematigde en ook in tijden van verachtering niet opgegeven zelfverheerlijking, die de aardbodem in vrees en schrik houdt, sterk genoeg, om het attriboot van leeuwemuil te rechtvaardigen: Wij moeten ons intussen ook de plaats (Hos. 13: 7 v.) herinneren, waar God Zijn afgefallen, ondankbaar volk dringt: "Ik werd voor hen als een felle leeuw, als een luipaard loerde Ik op de weg. Ik ontmoette hen als een beer, die van jongen beroofd is en scheurde het slot van hun harten en Ik verslond ze

aldaar als een oude leeuw". Frankrijk met zijn leeuwemuil en zijn berenvoeten en zijn panthers behendigheid heeft dus zeker een goddelijke missie onder de volken van Europa; het is die, om de afgevalen, ondankbare Christenen te straffen, in bestendige vrees te houden en als het laatste uur komt, te verslinden.

Hier ontmoeten wij nu in de vierde schildering van het 1260 jarige tijdsverloop een met schrikwekkende uitvoerigheid geschilderd beest. De zee, waaruit het opstijgt, is in het algemeen de zee van de volksverhuizing in het Westen, in welks golven het heidens-Romeinse wereldrijk verzwolgen is. Uit deze zee kwamen het tienkoningschap en het pausdom, nadat de volken vaste woonplaatsen verkregen hadden, voort, als opvolgers van het oude Romeinse wereldrijk. De draak had zich als een monster met zeven hoofden en tien horens tegenover de vrouw gesteld; hier verschijnt een beest, dat, naar het lichaam weliswaar een pardel lijkt, maar in zijn zeven hoofden en tien horens nauwkeurig met de draak overeenkomt, zo zelfs dat de draak op zijn hoofd kronen draagt, het zeedier evenwel de kronen op de horens en op de hoofden namen van de lastering vertoont. De draak is onzichtbaar en beduidt de duivel, die de gemeente in het onzichtbare belaagt en zich met zijn zeven hoofden en tien horens als heer van de wereld voordoet. Het beest uit de zee is een wereldhistorische, zichtbare verschijning, waarin de draak zich verbergt; het voert zijn bevelen uit en dient zo in de eerste plaats de draak en vervolgens zichzelf. De zeven hoofden van de draak zijn een nabootsing van de zeven ogen (of horens) van het Lam; de duivel wil zoals Jezus Christus wereldbeheerser zijn; daarom draagt hij kronen op al de zeven hoofden. De tien horens beduiden de tien staten van Europa, waarop na de volksverhuizing het Pausdom rust en die hun heerschappij in bijna alle delen van de aarde laten gelden. De zeven hoofden van het beest wijzen niet zeven koninkrijken aan, die naast elkaar bestaan, omdat zich op de hoofden geen kronen bevinden. Het pausdom is slechts een van de zeven wereldrijken van de draak, dat juist door het ene hoofd, dat verwond is, aangewezen wordt. Alle hoofden dragen namen van de lastering, in zoverre dit beest niet de draak, maar het pausdom is. De kronen van de draak komen met de lasternamen van het pausdom overeen; omdat het het Evangelie vervalst heeft, lastert het bovenal God, in zoverre het zich voorts de macht over de gewetens van de mensen en over hun lichamen en over hun eigendom in deze wereld en over hun afgescheiden zielen in de andere wereld, met een monsterachtige onbeschaamdheid aanmatige en dan nog met een even voorbeeldeloze huichelarij beweert, dat het deze macht van de Zoon van God ontvangen heeft en in Zijn naam en op Zijn bevel uitoefent, lastert het God zonder ophouden, van zijn eerste aanvang af tot aan zijn verdwijning toe. Zijn mond wordt met de leeuwenmond van het eerste Daniëlitische dier, dat op de Babylonische wereldmacht wees, vergeleken. De leeuwenmond is het zinnebeeld van het vreselijk gehuil, dat het uitstoot en alles wijd en zijd doet schrikken. Daarmee zijn in het pausdom de aanmatigende beweringen van de Pausen, omdat zij plaatsbekleders van Christus, opvolgers van de Apostel Petrus en de rechtmatige Heere van de wereld zijn, gemeend; vervolgens de banbullen en banbliksems, de vervloeking van andersdenkenden in Christelijke dingen, van de zogenaamde ketters enz. Zo verenigen zich dus in dit beest de liet van de tijger, het vertreden van de beer en het gebrul van de leeuw, de drie eigenschappen van de drie eerste wereldrijken, tot een natuur, dier gelijke in de schepping van God in geen enkel dier te vinden is. Eindelijk komt nog het ontzettendste: de draak gaf hem zijn kracht en zijn troon en grote macht. De kracht van de draak is de innerlijke levensgrond van het beest uit de zee, afgezien nog van zijn tien gekroonde horens, die de troon van de draak beduiden. Reeds in de zeven zendbrieven is van satansscholen en in de brief aan Pergamus van de troon van de satan sprake. De troon is het zinnebeeld van de koninklijke heerschappij. De kracht, waardoor dit dier innerlijk en onzichtbaar beziel wordt, is die van de draak; uiterlijk en zichtbaar is het tien-koningschap zijn troon, die het zich juist door deze kracht verwierf en tegelijk daarmee,

naar binnen en naar buiten, onzichtbaar en zichtbaar, de grote macht, waarmee het sinds zijn troonsbestijging heerst.

Hetgeen nu bij Daniël de vier dieren zijn, wordt bij Johannes tot een dier samengevat en vandaar de beschrijving, die er in het tweede vers van gegeven wordt; want terwijl Daniël de wereldheerschappijen, die als vijanden van God en Zijn volk optraden, ieder afzonderlijk beschouwt, is de voorstelling bij Johannes die van een doorlopende macht, die zich in vijandschap stelt tegen God, van de aanvang af, toen God Zich uit Abrahams zaad een volk ten eigendom uitverkoor, tot aan de afloop van de eeuwen en van de huishouding van de dingen op aarde. De pardel of luipaard vindt men op verschillende plaatsen van het Oude Verbond als een wreed, maar vlug en sterk dier. Het maakt hier het hoofdbeeld uit, de romp, terwijl van de leeuw alleen de mond en van de beer alleen de voeten genoemd worden. Het bontgekleurde luipaard is een beeld van de vlekken van de zonde: "Zal ook een moorman zijn huid veranderen? of een luipaard zijn vlekken? zo zullen jullie ook kunnen goed doen, die geleerd bent kwaad te doen." Het beest heeft "voeten als beren *voeten*", waardoor het aangrijpende, aanvallende wordt aangeduid van de wereldheerschappij; immers de beer bedient zich daartoe van zijn klauwen. Ook Daniël plaatst de beer in een aanvallende houding, terwijl bij de "leeuw" al het vreselijke in de mond (muil) bestaat.

Zoals de vrouw de Gods-gemeente in haar geheel voorstelt, zo het Beest het wereldrijk door alle tijden heen, beginnende van dat tijdstip, dat Godsrijk en wereldrijk zich afscheiden en er een tegenstelling op aarde zichtbaar wordt. Want evenmin als in het voorgaande door Johannes uitsluitend de Christelijke gemeente wordt bedoeld; evenmin hier slechts de Romeinse wereldheerschappij van zijn tijd, of het een of het andere ontwikkelings-tijdperk van het Romeinse rijk. Hiertegen getuigt de beschrijving van het Beest, dat de reeds verlopen wereld-monarchieën in zich sluit van leeuw, beer en pardel. Men mag ook niet veronderstellen dat Johannes zich het vierde dier van Daniël uit de vroegeren te samengesteld had gedacht. Daniël beschrijft ons zelf dit vierde beest; en wanneer nu aan Johannes dit vierde beest met uitsluiting van de anderen getoond moest worden, zo zou toch niets ongeschikter hebben kunnen gebeuren, dan juist de vroegere beesten daarin op te nemen. Ook kan men niet zeggen dat de eerste wereld-monarchieën voorgesteld worden als in het Romeinse rijk ingelijfd; was dit het geval, dan zou in Daniëls profetie de leeuw ook in de beer en deze later in de pardel ingelijfd, zijn voorgesteld. Veel meer is de enige natuurlijke verklaring van Hoofdstuk 13: 2, dat dit beest de wereld-heerschappij in haar geheel betekent, dat zij in verschillende hoofden (monarchieën) aan het licht treedt. Bovendien hebben de beesten en de wijze, waarop zij in het apocalyptische Beest zijn verenigd: "dat pardellijf", "die berenpoot", "die leeuwemuil" ieder eigenaardig wel hun verklaring. De pardel wijst op listige en afgerichte valsheid, behendigheid en wreedheid; de berenpoten, die op de voetzolen gaan, op koelbloedige, sluipende, maar onbeschaamde en vermetele stappen met grote volharding; de leeuwemuil op hoogmoedig gebrul en vraatzuchtige verovering; het geheel te samen genomen, op list en woede.

Dit wordt het geschiktst verklaard voor de nieuwe Roomse heerschappij, die in deze stad, over de tijd van de vertreding van de heilige stad, en van de vlucht van de Christelijke kerk, die in de woestijn is opgericht, zich over de hele Christenheid voornamelijk in het Westen heeft uitgestrekt. Welke heerschappij, zo zij tweeërlei is, namelijk een wereldse, die de antichrist boven alle koningen, prinses en republieken directelijk of indirectelijk uitsteekt en de geestelijke, die hij over alle bisschoppen, abten, prelaten en priesters in de Kerk aanneemt, zo worden deze beiden geusurpeerde machten in dit gezicht onder de gedaante van deze twee beesten duidelijk voorgesteld, zoals hier namaals ook door de koninklijk opgesmukte hoer,

die op dit beest zit, en vergezeld is door de valse profeet; want dit is eigen aan de Apostel in dit schrift, dat verscheidene eigenschappen en werkingen van personen door verscheidene gezichten vertoond worden, zoals hier te voren vertoond wordt (Hoofdstuk 2) door de Christelijke kerk en zijn voorhoven en Hoofdstuk 12, door een vrouw met de zon bekleed: ja zoals Christus zelf vaak wordt ingevoerd als een Lam, soms als een Engel en Priester van de hemel en als een overwinnaar zittend op een wit paard.

De paus van Rome is de Antichrist. Dit volgt in vier bewijsredenen genomen. 1. van zijn naam ateinovLateinos, uitmakende een getal van 666. 2. van zijn zitplaats of stoel, het zevenbergig Rome. 3. van zijn opvolging en tijd van de openbare vertoning, de vorige regeerders van Rome volgende en tegelijk voor de dag komende met de kroning van de tien horens, dat is koningen, die uit de vernietiging van het keizerrijk sproten, waardoor hij zijn macht uitvoert. 4. van zijn gedrag, dat in zeven zaken aangewezen wordt. De Antichrist komt op uit de zee, niet eigenlijk, maar oneigenlijk genomen. Hier betekent de zee ongestadigheid, woeling, verwarring, die als een zee alles overstromen (Jer. 51: 42): een zee is over Babel gerezen, door de veelheid van haar golven is zij bedekt (Jes. 57: 20): De goddelozen zijn als een voortgedreven zee, want die kan niet rusten. Toen de Kerk verlost was van de dwingelandij van de heidense keizers, raakte het alles in verwarring, velerlei ketterijen namen in de Kerk de overhand. Daarbij kwam een verschrikkelijke hoogmoed; ieder wilde in de Kerk de eerste zijn. Daardoor raakte de Kerk onder vier hoofdbisschoppen; en van vier kwam het op twee, namelijk van Rome en Constantinopel; hierbij raakte in het burgerlijke alles overhoop. Toen Constantijn Rome verlaten had en zijn zetel te Bizantium, nu Constantinopel genoemd, genomen had, vielen de Gothen, Wandalen, Longobarden en andere volken in het westerse keizerrijk en in Italië, en maakten het westerse keizerrijk teniet; dan wordt hij uit het midden weggedaan, die hem, de Antichrist, weerhield (2 Thess. 2: 7). In deze verwarring trok de bisschop van Rome alles aan zich, terwijl hij zich, zoveel in hem was, beijverde tot hij alleen voor het hoofd van de kerk erkend werd. Het gezicht was een vertoning van opkomen uit de zee en de betekenis is het opkomen van de paus, de Antichrist uit verwarringen. De zeven hoofden zijn zeven bergen, waarop de vrouw zit. Door de horens strijden de gehoornde beesten, daarmee verweren zij zich en beschadigen anderen. Deze tien horens zijn tien koningen, die het koninkrijk nog niet hebben ontvangen (toen Johannes dit schreef), maar als koningen macht ontvangen op een uur met het beest (Hoofdstuk 12: 3) had de rode draak de tien horens virtualiter, in het vermogen in zich en zullende uit hem voortkomen; maar de horens waren nog niet gekroond. Zij hadden het koninkrijk nog niet ontvangen. Zij regeerden toen nog niet, maar zij kregen macht om te regeren, de koninklijke hoeden, dat is kronen, over dezelfde tijd, als het pauselijk beest macht ontving, die in het jaar 606 voor het hoofd van de Kerk uitgeroepen werd, toen het Westerse rijk verwoest was door de Gothen en Wandalen, die het keizerrijk onder zich in verscheidene koninkrijken verdeelden. Deze koningen waren de horens van het beest, omdat hij door hen zijn wil uitvoerde. De zeven hoofden worden beschreven van hun opschrift, dat hun natuur en werk te kennen geeft. Op de hoofden was een naam van godslastering, daarin waren zij gelijk. Zij onteerden God, zij schreven God toe hetgeen met Zijn heilige natuur niet overeenkomt. Zij ontkenden van God wat Hem toekomt, zij eerden andere dingen naast en boven God, Hem tot smaadheid en oneer, die toch Zijn eer geen anderen geven wil. Het is op te merken dat op deze zeven hoofden de naam van godslastering was, want ook in dit opzicht zullen zij naderhand voorkomen. Als een godslasterend hoofd wordt de wond genezen.

Men past dit het beste toe op het Rooms antichristelijk rijk. Het is een beest gelijk, werelds naar de vorm van de wereldse monarchieën en veelheid van leden, wijde uitgestrektheid, gedaante en wijze van regering, grote kracht en tirannie. De zee, waaruit het opkomt, is het

Westerse en Europese werelddeel, of men kan er de afgrond door verstaan, omdat het uit de oude ketterijen en heidense zeden is voortgekomen. Zijn "opkomen" vertoont, hoe het verborgen ontvangen en gekweekt is, voordat het in het openbaar aan de dag kwam (2 Thess. 2: 7-8). Wat vs. 1 verder meldt verstaat men van de grote kracht en koninklijke majesteit, te zien in de drievoudige kroon van de paus (zie verder bij Hoofdstuk 17: 9-12). De samengestelde gedaante van pardel, leeuw en beer toont de wreedheid, welke die van het heidens Rome overtreffen. In het bijzonder kan men denken bij de pardel aan de gevlekte meningen van heidense ketterijen, onder valse godsdiensten en bij de berenvoeten aan de vastheid van dit rijk door canones, besluiten enz., terwijl de draak het zijn kracht geeft, aan het antichristendom zijn kracht en werking verleent.

Wij hebben hier een groot en geheimzinnig koninkrijk onder het zinnebeeld van een groot en wreed wild dier, dat Johannes zag uit de zee opkomen, namelijk in navolging van de dieren bij Daniël (7: 3). Men moet hier dus denken aan enige volken, die in deze tijd, waarin deze openbaring aan Johannes geschied is, voor barbaren werden gehouden, zoals de Franken, Germanen, Engelsen, Bohemers en in het algemeen de Noordse volken. Wij aarzelen hier niet te erkennen het rijk van het verborgen Babylon of vals Christelijk Rome, de vervolgstervan de heiligen, dat uit de overblijfselen van het oude verwoeste Roomse rijk in het Westen zal worden geboren en zich vertonen zal in tien machtige koninkrijken van Europa, die zich omwille van de godsdienst met Rome zullen verenigen en aan haar bijgeloof en wreedheid voor een tijd ten dienste zullen staan, dat Johannes gezien heeft omstreeks ten tijde van Gregorius VII, d. i. op het einde van de 11 de eeuw voortgekomen te zijn uit de zee van de Noordse volken en met een uitwendige vreselijke gedaante in de wereld verschenen is.

3. En ik zag een van zijn hoofden, namelijk dat, dat op de vijf voorste (Hoofdstuk 17: 10) volgde, dat het zesde, als tot de dood gewond (nauwkeuriger "als geslacht tot de dood, waardoor het zich meteen openbaarde als dat, waaraan het tegenbeeld van het Lam (Hoofdstuk 5: 6), namelijk de antichrist, zal toebehoren. Enzijn dodelijke wond, de wond, waardoor het tot de dood scheen getroffen te zijn, werd genezen, evenals Jezus Christus uit de dode opstond. En de hele aarde, niet de hele bewoonde aarde, maar alleen het geheel van de volken, die reeds tot beschaving waren gekomen (terwijl de volken, die nog buiten de kring van de beschaving staan, als buitengesloten worden gedacht en vervolgens in Hoofdstuk 20: 3 en 8 onder de uitdrukking "heidenen" in aanmerking komen), verwonderde zich achter het beest d. i. met een bewondering, die een onderwerping onder dit ten gevolge had.

4. En zij, allen op de aardbodem, aanbaden de draak, die het beest macht gegeven had zodat de dodelijke wond van dat zesde hoofd weer kon worden genezen; en zij aanbaden het beest, dat ook in hetgeen dat weer gezond geworden hoofdbetekent, nu ook van zich kon roemen, evenals de verheerlijkte Christus (Hoofdstuk 1: 18): "Ik was dood en zie Ik ben levend". Onder hen werd de bewondering hoe langer hoe meer vol geestdrift, zeggende: "wie is dit beest gelijk (Jes. 40: 25; 46: 5 Ps. 35: 10)? Wie kan strijd voeren tegen dit? Moet zich niet de hele wereld zonder meer daaraan onderwerpen als een onverwinnelijke macht?

a) Openb. 18: 18

5. En aan het dier, toen het in zijn ontwikkeling tot dat punt was gekomen, werd een mond gegeven, om grote dingen en gods-lasteringen te spreken (Dan. 7: 25; 11: 36. 2 Thess. 2: 4 2Th) en het werd macht gegeven, om, voordat nog deze ontwikkeling van zijn hoogste toppunt in de antichrist was bereikt, zulks te doen tweeënveertig maanden. Voor de duur van het toppunt zelf was daarentegen een andere, slechts zeer korte tijd reeds sinds lang

afgemeten (Hoofdstuk 12: 14), die, het tegendeel is van het "levend in alle eeuwigheid" van de ware Christus (Hoofdstuk 1: 18).

Er kan geen twijfel aan zijn, of de 42 maanden moeten eveneens in profetischen zin worden opgevat als in Hoofdstuk 11: 2; er moet dus een tijdruimte van 1260 jaren mee bedoeld zijn. Nu kan nooit een enkel persoonlijk heerser zo lang blijven; wij moeten dus verder erkennen, dat, terwijl in de eerste helft van het vijfde vers van de antichrist wordt gesproken als het dier, dat tot zijn volle ontwikkeling is gekomen, de tweede helft wil aangeven, hoeveel tijd zal verlopen van het eerste aanzijn van het dier tot aan deze volledige ontwikkeling. Zo hangt er alles van af, dat de tijd voor de eerste aanvang van het dier wordt bepaald, om vervolgens ook de tijd van het verschijnen van de antichrist te kunnen berekenen; want dat deze tijd een onnavorsbaar, ondoordringbaar geheim zou blijven, is een volstrekt verkeerde veronderstelling; integendeel wordt het ons hier nadrukkelijk voorgehouden, onze kracht te besteden aan het onderzoek daarvan. De 70 jaren in Jer. 25: 11 vv. moesten ook niet om niet in de Bijbel staan; wij zien Daniël in Hoofdstuk 9 van zijn profetisch boek zich daarmee bezig houden. En weer de, 70 jaarweken in Dan. 9: 24 vv. stonden daar evenmin tevergeefs; de mannen van God hebben nagespeurd, waarop en op welke tijd de Geest van Christus, die in hen was, beduidde (1 Petr. 1: 11) en de grijze Simeon is zeker zo'n onderzoeker geweest en heeft op zijn vragen een antwoord van de Heilige Geest ontvangen (Luk. 2: 25 v.). Omdat wij nu het rijk of land reeds kennen, waaraan wij bij het dier met de zeven hoofden te denken hebben, zullen wij slechts op het meest beslissende, en voor het rijk van God belangrijke jaar in de eerste geschiedenis van Frankrijk moeten peinzen, om voor onze berekening een zekere vastheid te verkrijgen. En dan komt ons het jaar 732 na Christus, waarin Karel Martel tussen Tours en Poitiers zijn overwinning op de Saracenen behaalde en waardoor hij de steeds verder voortdringenden Islam in zijn vreselijke macht knakte, als zo een voor. Hiermee waren niet alleen volgens de voorspelling in Hoofdstuk 9: 14 de Germaanse volken en de Christelijke kerk van het Westen tegen het gevaar van een overstroming door de Saracenen en de vernietiging door de Islam, zoals die het Oosten had getroffen, gered, maar ook de grond gelegd tot de opkomst van de naar Karel genoemde dynastie van de Karolingers, die wij boven als de eerste onder de 7 hoofden van het dier hebben gerekend. Dat is ook de aanvang voor die eigenaardige betrekking van sympathie voor elkaar, die door alle tijden tussen de Roomse stoel en de Franse wereldmacht heengaat, tot het eindelijk direct tot een huwelijk, of tot een bepaald zitten van de vrouw op het dier komt Re 16: 19; want de pauselijke opwekking tot het roven van de Frankisch koningskroon valt in het jaar 752 en de schenking van Pepijn aan "de heilige Petrus", zoals men zegt in het jaar 756 na Christus. Berekenen wij nu de 42 maanden van dat jaar 732 af, dan verkrijgen wij een tweede rij naast de eerste, die wij bij Hoofdstuk 11: 2 en 3 verkregen, bijna een eeuw later begint en even zoveel later ten einde loopt, door 11 eeuwen heen daarentegen parallel naast die gaat; a. $637 + 1260 = 1897$ de eerste noemen wij de periode van de ontwikkeling van de antichristelijke tijdgeest, b. $732 + 1260 = 1992$ de tweede de ontwikkeling van de persoonlijke antichrist. De ene brengt het gevaar teweeg dat in het protestantse principe van vrijheid voor de nog strijdende Kerk ligt, omdat deze vrijheid toch ook aan groot misbruik is blootgesteld en tot libertinisme en teugelloosheid worden kan, zelfs tot het ontstaan van de toestanden, beschreven in Hoofdstuk 11: 7-10 en de ongehoorzaamheid en opstand tegen de Heere voor de mensen mogelijk verhoogt tot de mate in Ps. 2: 2 v. voorgesteld. Maar tegenover menselijke zonde, als die niet tot het ergste komt, blijft Gods genade en de zaligheid in Christus toch altijd nog machtiger en de $3\frac{1}{2}$ jaar van de heerschappij van de anti-Christelijke tijdgeest hebben de reactie, in Hoofdstuk 13: 11-13 aangeduid, ten gevolge, die de Evangelische kerk tot haar hoogste bloei brengt en tot die plaats tegenover de andere Kerk, die haar van rechtswege toekomt, maar door haar zolang moet worden gemist, tot het gevaar, dat in haar principe voor de ziel ligt,

overwonnen is en de weg tot juist gebruik van de vrijheid was bereid. De tweede ontwikkeling daarentegen brengt het veel vreselijker en ontzettender gevaar teweeg, dat in het principe van het Roomse pausdom ligt. Met behulp van de leerstelling van een plaatsbekleding van God en van Christus door een mensenkind, van de onfeilbaarheid van deze plaatsbekleder en van zijn onbeperkte heerschappij over het geweten, en door de wederkerige verbintenis van de wereldlijke macht met de geestelijke en van de geestelijke met de wereldlijke, zal het de moordenaar vanaf het begin en de vader van de leugen eens mogelijk worden, in plaats van de Christus van God een anti-Christus onder te schuiven, aan die zijn kracht en zijn troon en grote macht te geven, en de tijd van zo'n dwaling teweeg te brengen, waarin hij, als het mogelijk was, ook de uitverkorenen zou verleiden. Daarmee zal het geheim van de boosheid worden vervuld; omdat het nu toch niet meer menselijke boosheid is, die zich daar ontwikkelt, maar de boosheid van de duivel zelf, die aan de mens werkt, kan er ook geen hulp en redding tot herstel meer zijn, maar het gevolg zal een oordeel zijn, dat ten eerste de grote hoer doet vallen (Hoofdstuk 18) en vervolgens het dier en de valse profeet in de poel van het vuur werpt, waarheen later de duivel met de dood en de hel volgt (Hoofdstuk 19: 20; 20: 14). Rekenen wij bij het jaartal 1992 na Christus, dat wij voor het verschijnen van de anti-christ hebben gevonden, de 3 1/2 jaren van zijn heerschappij (Dan. 7: 25; 12: 7), dan komen wij tot 1995 1/2. Nu is volgens juiste berekening de wereld in de herfst van het jaar 4005 voor Christus, dus 4004 1/2 geschapen, dan zou de duur van de hele strijd van de wereld tot aan de val van de anti-Christ juist 6000 jaren bedragen. Het is dan ook reeds de mening van de oudste kerkleraars geweest, die deze 6 duizendtallen van jaren met de 6 werkdagen van een week parallel stelden (2 Petr. 3: 8), die de wereldweek noemden en de oprichting van het duizendjarig rijk, die nu volgde (Hoofdstuk 20: 1 vv.) als de wereldsabbath, als de zevende dag van de wereldgeschiedenis beschouwden, die vervolgens door de eeuwigheid (Hoofdstuk 20: 7-22: 5) wordt afgelost en dus in een nooit eindigende Zondag overgaat.

Nadat wij bij vs. 2 van de dynastieën van Frankrijk reeds datgene hebben gevonden, dat de anti-Christ eens zal voortbrengen, zal het niet moeilijk meer zijn, ook de dodelijke wond van dit hoofd, die echter weer werd genezen (voor de blik van Johannes stelde zich de zaak zeker zo voor, dat het hoofd voorkwam, als door een slag met het zwaard van de romp gescheiden, want het was heden de 19de Oktober (Hoofdstuk 1: 10), het wedergenezen worden daarentegen is profetisch), zodat zich de hele wereld achter het dier verwonderde, in haar voorspel uit Frankrijks geschiedenis aan te wijzen; want Gods voorspelling is niet een pand, dat ledig voor een onbepaald en tijd in de aarde is begraven, maar het is op woeker gesteld. Zij beheerst de wereldgeschiedenis en toont haar werkzame kracht reeds in voorafgaande gebeurtenissen van de wereldgeschiedenis, die het toekomstige afschaduwden, op dat men op haar eigenlijke mening opmerkzaam wordt en bij haar verklaring niet heen en weer geslingerd wordt. Als tot de dood gewond of geslacht, openbaart zich het zesde hoofd aan het lichaam van Frankrijk, dat de dynastie van Buonaparte vertegenwoordigt en Napoleon I, wiens lot het is geweest, dat hij aan zijn afstand van de troon in het jaar 1814, die hem nog de titel in luister van het keizerrijk met een klein souverain eigendom redde, niet trouw bleef, maar een laatste wanhopige poging tot herkrijging van de vorige heerlijkheid waagde. Het moest toch bij die val niet blijven, omdat het geen dodelijke wond geweest was, maar tot zo een zou komen, waarin het huis Buonaparte op doodstraf uit Frankrijk verbannen zou zijn en de drager van zijn naam nog in zijn leven voor de wereldgeschiedenis werd begraven. Van het dier, dat zich omstreeks 18 jaren lang geheel en al met Napoleon had vereenzelvigd, wordt nu gezegd (Hoofdstuk 17: 8 en 11): "het was en is niet"; maar is ook na een dubbel zo lange tijd niet het woord vervuld: "het zal terugkomen uit de afgrond" (de revolutie)? Wij hebben een tweede Frans keizerrijk onder Napoleon III zien opstaan en inderdaad heeft zich bij dit genezen

worden van de dodelijke wond de hele aardbodem achter het dier verwonderd. De grootmachten van Europa hebben zich ootmoedig en gewillig onder het gezag van de avontuurlijke koning gebogen, alsof achter hem een bijzondere majesteit verborgen zou zijn en de volken hebben nu weer een bijna onverklaarbare sympathie met Frankrijk getoond, hoewel toch anders een grote mond niet veel aantrekkelijks heeft en de treden van berenvoeten niet gemakkelijk worden vergeten. Men bemerkt de toverachtige macht, die achter het dier staat en die het zo ver wil brengen, dat ten slotte nog eens wordt gezegd: "wie is aan het dier gelijk? en wie kan er tegen strijd voeren? " Intussen heeft de beschikking van God ook over Napoleon geregeerd. Het zou toch zo makkelijk hebben kunnen geschieden, dat zijn lichamelijk lijden reeds vroeger een dodelijk einde zou hebben gehad, of dat het krijgsfanatisme in het jaar 1870 nog eens voor een verstandig overleg zou zijn geweken en de weinige jaren van de nog achterstallige leeftijd van deze keizer in dezelfde baan als de vroegere zouden zijn verlopen. Maar nee, het gezicht van de dodelijke verwonding van het hoofd moest ook aan hem worden vervuld; het moest een wond van een zwaard zijn, die ook voor de tweede keizer op de Fransen troon in de geschiedboeken zou worden opgetekend. Nu is het bezwaarlijk een waarzeggen, maar alleen een volgen van de sporen, die Gods voet zelf op de aardbodem heeft ingedrukt, als wij bij onze uitlegging op de voorgrond stellen, dat ook het gezicht van het weer genezen worden van de dodelijke wond voor de tweede maal waar zal worden niet zo snel, maar pas na zoveel generaties, dat hij in wie dat plaats heeft, als een achtste optreedt, maar daartussen, evenals tussen Napoleon I en III een tweede ontbreekt, zo ook een vierde tot aan de zevende tot de vergetelheid behoort en nu ten opzichte van de regenten van dit huis eveneens gezegd kan worden, als ten opzichte van de dynastieën in het algemeen: "vijf zijn gevallen" (Hoofdstuk 17: 10 en 11) I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII. Maar hoe een achtste en toch van de zeven? Hij is dat zeker, in zo verre hij tot dezelfde dynastie met hen behoort. Moest het er echter niet bij blijven, dat er slechts zeven hoofden zijn ook ten opzichte van de Napoleons? En als dat zo was, zou dan niet iets monsterachtigs, iets bovenmenselijks, dat boven alle begrip verheven is, voortkomen? Wij behoeven voor deze consequentie van gedachten, die tot Napoleon I en Napoleon VIII als tot een en dezelfde persoon leidt, niet zonder meer terugschrikken; er zal ons bij deze dingen ook nog veel meer tegenkomen, dat een gewoon mens met zijn gewoon denken en ervaren niet kan rijmen. Maar daarop wordt juist voor de tijd van de laatste, grote droefenis gedoeld, op een verwondering van de aardbodem, die iets geestachtigs, bovenwereldlijks, god gelijkends in het dier opmerkt, al weet men ook niet, wat het eigenlijk is of van waar het komt, opdat aan de oprichting van het anti-Christische rijk een ontvankelijke bodem in de harten van de volken bereid wordt. Daarover zal bij Hoofdstuk 17: 8-11 nader worden gesproken. Intussen zullen de volgende opmerkingen van twee nauwkeurige en verstandige uitleggers voldoende zijn. De een die schrijft: "wij hebben hier te doen met een kunststuk van satan, waarmee hij God zelf nabootst; evenals Deze Ene tot Heer geeft, Die uit de dood is opgestaan, zo ook hij. Het is nu ook duidelijk, waarom de wereld bij zijn openbaar worden of weer aanwezig zijn, geheel wordt meegesleept en de draak aanbidt, die aan het dier de macht heeft gegeven. Hij is toch een heerser naar hun hart, omdat hij de dood, deze vijand van de mensen, aan wiens banden zij zich tot hiertoe niet hebben kunnen ontworstelen, overwonnen heeft en zo ook aan zijn aanhangers eeuwig leven, maar wel verstaan! eeuwig leven aan deze zijde van het graf belooft. " Bij een ander wordt gezegd: "De apostel Paulus stelt in 2 Thess. 2 het verschijnen van de mens van de toekomst met dezelfde woorden voor, die hij en de Schrift in het algemeen van de terugkomst van Christus bezigt. Een openbaring of onthulling, die nu nog slechts door een terughoudende macht wordt vertraagd een toekomst ofparousia, zoals Christus' terugkomst een paroësie is, noemt hij zijn optreden. Dat heeft geheel het uitwendige, alsof deze vijand van Christus reeds aanwezig was, maar niet op aarde, maar in de diepte, evenals Christus in de hemel is en slechts zou moeten verschijnen. Zo heeft men

dan in de oude Kerk hier en daar de mening aangekleefd, als of die beruchte moordenaar van de Romeinse Christenen, de keizer Nero van de dood zou moeten terugkeren als de laatste vijand van Christus. Overeenkomstig zo'n feit luiden de woorden.

Als krijgvoerder tegen dit hoofd trad een Duitser op, eens bergwerkers zoon, Maarten Luther en sloeg hem door de Hervorming deze wond; de bisschop van Filadelfia, de eerste van de twee getuigen, die als mannen van ijzer en staal, met de kracht van een Elias en een Mozes gewapend, in deze wereld zich van hun taak kwijten. Er is geen twijfel aan, of de Reformatie bedreigde het Pausdom met de ondergang, omdat er ook in Spanje, Frankrijk en Italië lieden genoeg waren, die tot het zuivere Evangelie, door Luther en de andere Hervormers opnieuw aan het licht gebracht, weer terugkeren wilden, wanneer zij daarin niet door de Jezuiten verhinderd waren. Had de hervormingsbeweging van die zijde geen tegenwerking ondervonden, dan was het met het pausdom gedaan geweest en de dodelijke wond, door de Hervorming toegebracht, had het ook de dood veroorzaakt. Maar het moest nog eenmaal weer herleven, en het aangevangen werk van heerszucht, huichelarij en boosheid voleindigen. De dodelijke wond werd door de kerkvergadering te Trente geheeld, dat is door de Jezuiten. Over deze merkwaardige en onverwachte genezing, over de plotselinge herstelling van het aanzien van de pausen, verwonderde zich de hele katholieke wereld. Nu schatte men het pausdom veel hoger dan voorheen, omdat de Hervorming het zelfs niet schaden kon. Nu schaarden zich de katholieke volken vol verwondering en aanbidding achter de herder van hun zielen (vs. 4) en aanbaden de draak, die het beest de macht gaf en aanbaden het beest. Merkwaardig en ontzettend! Zij aanbaden de draak! De draak had het beest reeds vele eeuwen van te voren de macht gegeven, maar in dit dreigende gevaar, waarin de hervormingstijd het beest wikkeld, gaf de draak aan het beest de macht om zich te redden; en daarover verbaasden zich de aardbewoners; deze redding deed de draak hun namelijk als een redding van Godswege en door de macht van de waarheid voorkomen. De lasterwoorden en grote dingen, die het na de Hervorming uitgesproken heeft, zijn vooral de stellingen van de Trentse kerkvergadering, waardoor alle dwalingen van het pausdom plechtig als goddelijke waarheden vastgesteld en voor alle toekomstige tijden onherroepelijk bevestigd zijn en de uit Gods woord geputte leer van het Protestantisme 431 maal (aan het einde van ieder besluit) is vervloekt. De 42 maanden bepalen de duur van het pausdom op 1260 jaren, namelijk de 1260 dagen, gedurende welke de vrouw voor de draak in de woestijn vlucht. Wanneer ook het pausdom als wereldmacht geen volle 1260 jaren duurt, het bestaat toch zo lang als valse godsdienst, door Rome's bisschoppen reeds voor het begin van hun wereldlijke macht sinds de zevende eeuw aangekleefd en voorgestaan.

Johannes ziet het hoofd, zoals het reeds weer hersteld was, hij ziet het met het litteken van een dodelijke wond; men kon het dit hoofd aanzien, dat het eenmaal als van het lichaam gescheiden geweest was. En welk van de hoofden van het beest was het, dat gedood en weer genezen was? Geen ander dan het zesde, het hoofd door het beest gedragen ten tijde van de Heere Jezus en van Johannes; met andere woorden: het Romeinse rijk. En waardoor had het die dodelijke wond ontvangen? Door het verzoeningswerk van Jezus Christus. Van de draak heeft het beest kracht en troon en macht; dat beest is als een plaatsvervanger van de anderen, de stedehouders van de overste van deze wereld. Hetgeen de satan ten verderve deed gaan en zijn heerschappij op aarde verstoorde, dat moest ook een dodelijke wond toebrengen aan het beest en aan dat van zijn hoofden, dat zich toenmaals verhief. De volken van de wereld, die bij de verkondiging van het Evangelie van Christus Jezus, de Zoon van de levende God, vervuld waren geworden met schrik en beving vanwege de ondergang van de heidense wereld en de heerschappij van de zonde en de duisternis op aarde, zie, zij zijn plotseling verwonderd, dat al die vrees ijdel bevonden schijnt te zullen worden. "Alles blijft, zoals het van de

aanvang van de schepping af geweest is! " zo roepen zij met zegepalende spot. En zoals niets in de Heere Jezus meer verbazing had gewekt dan Zijn opstanding uit de dood, zo stond het beest verstomd over de herleving van het heidendom, na het teweeg brengen van de verlossing door het bloed van het kruis. Dat heidendom scheen vaster gegrondvest dan ooit van te voren en de kleine menigte van aanhangers van de Nazarener scheen in korte tijd van de aardbodem verdelgd te zullen zijn. Toen de Vader Zijn Kind Jezus van de dood opgewekt en daardoor de hoop van de verslagen Kerk op verlossing levendig gemaakt en haar de voorsmaak van een luisterrijke zegepraal gegeven had, toen scheen de overste van deze wereld een gelijk wonder te hebben verricht tot verheerlijking van het Beest; want ook dat vierde zijn opstandingsfeest en daarom klonk de honende jubelzang van de heidenen, in felle haat tegen Jezus ontstoken: "Wie is dit beest gelijk? En wie kan strijd voeren tegen dit? Vertrouwend is hetgeen wij lezen: "aan dit werd gegeven", want zo geldt ook van de overste van deze wereld dat woord: "Wat heeft u, dat u niet ontvangen heeft? " Is het de waarachtige God, die de tong van de vijanden bestuurt, hun hart regeert, en hun handen in Zijn macht heeft, dan kan alle verdrukking, die de Kerk van het beest te lijden heeft, geen wezenlijke ramp zijn, maar is genade; maar dan zal ook de Heere, die macht aan het beest gegeven heeft, haar ook daaraan weer ontnemen en kan ten slotte de triomfkreet van de godslastering: "Wie is dit beest gelijk? " de gelovigen nooit tranen van vrees uit de ogen persen, maar moet slechts dan medelijdende glimlach over zulke machteloze zelfverheffing tekenen op hun gelaat. Niet tevergeefs herhaalt dit Hoofdstuk zo vaak dat woord: "hieraan werd gegeven". Immers drie maal komt het bij paren voor: twee maal bij het eerste beest en eenmaal bij het tweede. De Heere kon het beest wel met een slag ter aarde werpen; maar dit doet Hij niet; Hij laat het integendeel over aan zijn vervolgingswoede gedurende tweeënveertig maanden. Deze tijdsbepaling komt reeds vroeger voor als maat van de heerschappij van de wereld over de Kerk, als een dieken voor de toenmalige tijd, waarin Gods volk wel vernederd werd, maar om eindelijk volkomen te zegepralen.

Dit van de dood toe gewonde hoofd betekent de Christelijke staat met zijn natuurlijke beschaving en veredeling. Deze trek duidt het grondkarakter van de wereldontwikkeling in deze Christelijke tijd naar zijn inwendig wezen aan, zoals ons vroeger de kerkelijke ontwikkeling beschreven werd, als de vrouw, die tot hoer werd. Beide deze ontwikkelingen stemmen met elkaar overeen: de wereldlijke macht verbergt haar vijandschap en haar ongeloof en neemt zelfs uitwendig het Christendom aan, maar zoals het beest zijn God-vijandige gezindheid bedekt, zo omgekeerd verloochent de vrouw haar vrees voor God en haar geloof, omdat zij naar de wereld en het aards genot haakt. Van beide zijden worden de uitersten vermeden; wereld en kerk betonen elkaar wederkerig inschikkelijkheden en geven elkaar in schijnbare verdraagzaamheid toe. Het beest draagt de hoer (17: 3-7). Wereldgelijkvormig Christendom aan de ene zijde en verchristelijkte wereldgezindheid aan de andere zijde, ziedaar de grondtype van de Christelijke eeuwen, die volgen. En wie wint daarbij? Aanvankelijk zeker alleen de wereld. Want de Kerk die haar leven uit God en Christus heeft, kan slechts verliezen wanneer zij zich met de wereld en het wereldse vermengt. Zo verblijdend dan ook de Christelijke toestand van de wereld aan menselijke ogen moge toeschijnen, dit wereldgelijkvormig Christendom is in Gods ogen het ware niet. Wanneer eenmaal de koninkrijken van de Aarde van de Heere en van Zijn Christi zullen zijn, dan zal de Heere vooraf iets geheel nieuws scheppen.

Wreed, loos en vervaarlijk in het aanzien en afschuwelijk wegens zijn vlekken. Dit monster had lompe, maar sterke en verscheurende beervoeten en een lelijke gang; het had een leeuwenmond, verschrikkelijk wreed en verslindend. Zo is de antichrist in al zijn handelingen; al wat hij doet is duivelswerk, hij werkt alles door de duivel, die bezit hem, die

bestuurt hem, die geeft hem kracht, troon en macht, daarom volbrengt hij ook in alles van de duivelen wil. De genezing van de dodelijke wond van het godslasterlijk hoofd is geschied door de paus, die niet alleen het gebied over Rome en het Romeinse rijk heeft en uitgebreid heeft en zo het zevende hoofd van het beest is, maar die heeft de godslasterlijke regering hersteld, hoewel onder een andere naam; toen ze gewond werd, was ze heidens godslasterlijk, nu is ze Christens godslasterlijk. De godslastering is in beiden gelijk en hoe zij overeenkomen, zal in vs. 14 en 15 getoond worden, als wij zien zullen hoe een beeld van het beest gemaakt is. De hele Christenwereld, alleen de 144. 000 verzegelden uitgenomen, verwondert zich over de grootheid, heerlijkheid en macht van de paus van Rome, de antichrist, het beest. Zij aan baden de draak, de duivel; niet onder die bevatting, maar afgodendienst is duivelsdienst. Zij aanbaden ook het beest en gaven het meer dan menselijke eer en onderwierpen zich onder de paus als onder God, omdat zij geloofden dat hij zaligheid en verdoemenis in zijn hand heeft. Zij achtten zijn macht zo groot, dat niemand zich tegen hem kon zetten, omdat hij alles, zelfs het geweten van de mensen, onder zich had. God laat de duivel en zijn werktuigen soms los, maar houdt hen als boze honden aan een keten, zodat zij niet kunnen doen, wat zij wel zouden willen en niet langer dan de Heere hun perk stelt. De duivel, losgelaten, spoort het beest aan en geeft het bekwaamheid en stoutheid om grote dingen te spreken, om zich uit te geven voor de stadhouder van Christus en gebieder op de aarde, om zonden te vergeven en te houden, om ten hemel te brengen en ter hel neer te stoten, om zulke godsdiensten in te stellen, die recht tegen Gods instellingen zijn, die God oneer aandoen, het schepsel eren boven de Schepper en de waarheid en zaak van God lasteren. Maar God had Zijn tijd om dat te doen bepaald tot tweeënveertig maanden, dat is een tijd, tijden en een halve tijd, dat is 1260 dagen. Die verschillende uitdrukkingen betekenen een en dezelfde tijd, die begonnen is over de dodelijke wond van het beest en eindigde over de tijd van de hervorming. Niet dat het beest teniet gedaan zou zijn, maar dat hij het niet langer zou doen als zittende in de Kerk, als de Kerk overheersende, als de onderwerping van allen hebbend. De duivel en het beest zullen niet ophouden van boosheid, zolang zij zijn.

6. En het beest opende in die mens van de zonde, die het ten slotte voortbracht en die, voor dat genoemde doel een mond was gegeven, nu ook daarvan gebruik makende, zijn mond tot lastering tegen God en wel in drievoudig opzicht, om Zijn naam te lasteren en in de tweede plaats Zijn tabernakel en ten derde die in de hemel wonen (Dan. 7: 25. 2 Thess. 2: 4)

De profeet hoort in de geest het dier nu werkelijk lasteren. Het mag nu uitspreken wat reeds van vroeger in zijn binnenste was, wat het echter in vroegere tijden, toen het zich nog door allerlei banden gebonden voelde, ten minste niet in die mate waagde. Nu lastert het echter als de echte antichrist naar hartelust alles, wat hoog en heilig is: God zelf, "Zijn naam", d. i. alle openbaring van Zijn heerlijkheid, vooral ook Zijn eer in Christus Jezus en de Heilige Geest; "Zijn tabernakel", de godsdienst, het woord en de aanbidding van God; die in de hemel wonen, d. i. de mannen en dienaren van God, die de strijd hebben geëindigd, maar ook degenen, die niet op aarde wonen, wier wandel en burgerschap in de hemel is en die, hoewel nog hier beneden in de vreemde, toch met de hemelingen een gemeente uitmaken.

Het wordt gezegd, dat zij de Geest van God niet hebben en zij worden van heiligen in kwaaddoeners veranderd.

7. En het beest werd, behalve die mond om tegen God te lasteren (vs. 5), ook macht ter verderving tegen de Kerk gegeven, om de heiligen, de gelovigen in Jezus Christus, strijd aan te doen en om die door uitwendige vernietiging te overwinnen (Hoofdstuk 12: 17 Dan. 7: 21 en daaraan werd, nadat het zo de Kerk had verwoest en alle sporen van een heerschappij van

God teniet had gedaan, als een tegenbeeld van hetgeen, de Vader aan de Zoon had geschonken (Dan. 7: 14 MATTHEUS. 28: 18 Joh. 17: 2 over alle geslacht en taal en volk (Hoofdstuk 5: 9; 11: 9; 14: 6; 17: 15).

De "hele aarde" (vs. 3) is volgens het vaste spraakgebruik in al deze hoofdstukken tot Hoofdstuk 19: 21 niet de hele bewoonde aarde in het algemeen, maar alleen het geheel van de volken, die reeds in het geschiedkundige leven zijn opgenomen in tegenstelling tot de volken, die tot de aardbodem behoren, waarvan vervolgens in Hoofdstuk 20 gesproken wordt als van degenen, die na de nederlaag van de antichrist nog overgebleven zijn. De antichrist zal dus werkelijk in de beschaafde volken van zijn tijd, die tot het gebied van de tien koningen behoren, zijn gebied hebben. Ook in Hoofdstuk 16: 14 wordt alleen van deze gesproken, als daar van "de hele wereld" wordt gesproken.

Het beest richt een rijk op van deze wereld, ieder moet zich naar de godsdienst van deze zijde van het graf richten of de wereld ontruimen. Daarom wordt met alle middelen van geweld en dwang tegenover allen gehandeld, die zich niet schikken en de nieuwe dienst van het dier niet aannemen. Zo worden dan de gelovigen vervolgd, in de gevangenis geworpen en gedood en vinden nergens bescherming en toevlucht, want de hele wereld hangt het dier aan.

8. En allen, die op de aarde wonen, die met hun lust en gedachten aan de aarde hangen (Hoofdstuk 3: 10; 8: 13; 11: 10. Jer. 10: 18), zullen het dier en in dit ook de draak (vs. 4) aanbidden a), wier namen niet zijn geschreven in het boek des levens van het Lam, dat geslacht is, van de grondlegging van de wereld (Hoofdstuk 17: 8). Zij daarentegen, die van eeuwigheid waren uitverkoren (MATTHEUS. 25: 34 Efeziërs 1: 4), waren reeds in de hemel overgebracht (Hoofdstuk 14: 13 MATTHEUS. 24: 24) en de Zionsgemeente (Hoofdstuk 14: 1-5) bleef nog aan het bereik van het dier onttrokken (Hoofdstuk 12: 14 Joël 3: 5 en 21).

a) Ex. 32: 33 Filippenzen 4: 3

De verzoeking, om het dier te aanbidden, is zo groot, dat alleen de eeuwige verkiezing van God ervoor bewaart. De uitverkorenen nu zijn degenen, voor wie het Lam, dat voor ons in de dood is overgegeven, middelpunt van geloof en leven is geworden, die in de rechtvaardiging van de zondaars enig en alleen door het geloof in dit Lam als in het hoofdartikel van goddelijke waarheid door middel van eigen overtuiging en waarheid wortelen.

Het boek des levens wordt het geslachte Lam toegekend en dus alle zaligheid, ook die van de vromen van het Oude Verbond, daardoor van het offer van Christus afhankelijk gemaakt. Is echter de zaligheid van de gelovigen verworven door lijden en sterven, dan is hun daardoor voorgesteld, dat ook zij alleen door lijden en sterven zullen overwinnen.

Het beest deed wat hem door de draak geleerd was: het sprak lasteringen tegen God, vernietigende de voldoening van Christus. Het leerde de rechtvaardigmaking uit de werken en beeldde God af in de gedaante van een mens, een viervoetig dier en gevleugeld gevogelte. Hij offerde de broodgod tot vergeving van de zonden en deed die aanbidden en de hemel voor geld verkopen. Hij vervolgde, lasterde en verbrandde de Kerk en de ware godsdienst, tegen die in de hemel wonen. Hij onteerde de engelen en verstorven heiligen en maakte die tot afgoden. Dit doet de antichrist, hetzij hij beter weet, hetzij overgegeven om de leugen te geloven.

Het een hoofd werd gewond kort na zijn opkomst. Dit betekent een zware slag door de inval van de Mohammedanen tot straf aan het antichristendom toegezonden. Het genas echter; het kreeg zijn krachten weer en werd in die werelddelen niet geheel uitgeroeid en breidde zich in andere oorden weer tot schadevergoeding uit. Daardoor werden de mensen overreed dit rijk als goddelijk en als het enige op aarde opgericht te eerbiedigen. Met onuitsprekelijke hoogmoed verheft het zich boven alle koninkrijken en wetten en koningen, ja zelfs boven God, wiens naam het zijn vorst geeft, op wiens rechten het aanvalt door onfeilbaar uitleggen van de Schrift, vrijspreken van zonden enz. De tijd van 42 maand geeft te kennen een lange maar bepaalde duur.

De historie wijst mij een duidelijke vervulling van deze profetie aan in Alexander III, het tweede hoofd van het beest, de eerste vervolger van de Waldenzen, die zeventien jaren achtereen is gekneveld door de keizer Frederik Ahenobarbus, terwijl daarna te Venetië de keizer overreed is om voor 's pausen voeten neergevallen vergiffenis te vragen en hem te aanbidden. Daardoor is het gezag van de pausen in de gedachten van de bijgelovige en vleeselijke mensen zeer toegenomen.

Dit hoofd, dat gewond is, zijn de heidense keizers. De wond bestaat in een dodelijke slag op de afgoderij en in een zeer grote verduistering van de opperste troon van dit rijk door het overvoeren van de keizerstroon en zetel naar Constantinopel, waardoor de heerlijkheid van Rome verminderd is. Door de pausen is de afgoderij hersteld en Rome van haar eenzaamheid genezen door paus en kardinalen, zodat zij majestueuzer en meer heerschappij uitoefende.

9. Als iemand oren heeft, die horen. Zo liet de stem zich horen, die ook datzelfde woord in Hoofdstuk 2: 7, 11, 17, 29; 3: 6, 13 en 22 de zeven gemeenten had gericht.

10. Als iemand in de gevangenis leidt, zoals een Herodes Petrus, om hem vervolgens te doden, evenals Jakobus de oudere (Hand. 12: 1-4), die gaat tot vergelding daarvoor zelf in de gevangenis, om zelf gedood te worden (Hand. 12: 21-23). a) Als iemand met het zwaard zal doden, evenals Petrus eertijds met het zwaard naar van de Hogepriesters dienstknecht sloeg (MATTHEUS. 26: 5 v.), die moet zelf met het zwaard gedood worden, zoals deze bij die gelegenheid reeds gezegd is. De Kerk, die juist het meest zich op Petrus beroemt, heeft echter het minst acht gegeven op hetgeen Petrus' geschiedenis leert en drijft nu in de dienst van de antichrist haar verkeerdheid ten toppunt. Zij zal daarom nog voor hem en zijn vazallen het oordeel ten prooi worden, zoals het sinds lang verdiende (Ezechiël. 27: 6-10). Met dit dreigend woord aan het grote Babel van de laatste tijd over allen, die van Mijn volk nog in haar zijn en, om hun zonden en plagen niet deelachtig te worden, van haar uitgaan (Hoofdstuk 18: 4 vv.), maar daarom nu met de heiligen onder hun vervolging moeten bezwijken, wil Ik een vermaning tot standvastige volharding in de verordende strijd verbinden. Hier is de lijdzaamheden het geloof van de heiligen op zijn plaats (Hoofdstuk 14: 12) lijdzaamheid, die het hardste over zich gaan laat en geloof, dat aan Christus vasthoudt en zich niet laat bewegen zich aan de zijde van het dier te stellen.

a) Gen. 9: 6

Het is verkeerd, als de uitleggers menen, dat met de woorden "als iemand in de gevangenis leidt, die gaat zelf in de gevangenis, als iemand met het zwaard zal doden, die moet zelf met het zwaard gedood worden", aan de gelovigen, die door het beest en zijn aanhang vervolgd worden een waarschuwing wordt gegeven, dat zij niet moeten denken aan het aanwenden van dergelijke middelen van geweld, om dat schrikbewind te doen vallen. De toestanden en

omstandigheden zorgen er reeds vanzelf voor, dat hun dat niet in de gedachte kan komen, zelfs als zij zouden vergeten, dat de wapens van hen niet vleselijk mogen zijn. Maar ook dat treft geen doel, als men de woorden neemt van een toespraak aan de vervolgte gelovigen: God zal strenge vergelding doen aan hun vervolgers en daarmee moesten zij zich vertroosten en geduldig wachten. Een slechte troost! zo moeten wij met Füller zeggen; want die om zijn belijdenis van Christus wordt gedood, wordt niet daardoor levend, dat zijn moordenaar eveneens een prooi van de dood wordt. Men moest bedenken, dat aan Christenen wel een betere vertroosting kan worden gegeven; maar laten wij dat ook gelden dan zou die toch van zo'n dagelijkse aard zijn, dat moeilijk te begrijpen zou zijn, hoe daarop als op iets bijzonder belangrijks moest worden gewezen met het woord: "die oren heeft om te horen, die horen". Worden nu zonder twijfel de woorden niet gericht aan de vervolgden, maar aan de vervolgers, dan heeft Christus, de Heere met de antichrist, die mens van de zonde en kind van het verderf, evenmin iets te doen, als Hij de duivel ooit een vermaning, waarschuwing of dreiging toedeelt. Hij spreekt slechts tot deze om hem af te weren, niet om hem van iets terug te houden en bedreigingen of voorspellingen handelen slechts over hem, maar worden niet tot hem gericht. Dit leidt noodzakelijk daartoe, dat de woorden tot iemand worden gericht, tot wie de Heere daarom nog een laatste woord spreekt, omdat Hij hem vroeger heeft aangeboord, die Hij echter nu voor altijd uit alle verbintenis met Hem loslaat en aan het oordeel van de verdoemenis overgeeft, evenals Hij met Judas in Joh. 13: 27 handelt. Wie deze is, is voldoende te kennen gegeven met het woord: "als iemand oren heeft, die horen". Het is het woord vroeger aan de zeven gemeenten gericht, maar geen woord van roepen en vermanen meer, waarom ook de tweede helft ervan ontbreekt, maar alleen nog een roepstem van overgave aan het gericht. Wij kunnen ook zeggen, welke van de zeven gemeenten bedoeld is, namelijk die te Tyatire, als zinnebeeld van de Roomse kerk (Hoofdstuk 2: 18-29). Die nu nog leden en aanhangers ervan zijn kunnen er zich niet over bezwaren, dat hun geestelijke moeder daarmee verongelijkt en op onverdiende wijze gebrandmerkt wordt; zij heeft door haar gedrag, zoals dat in de geschiedenis van de vervolging van andersdenkenden aan het licht is getreden, er ons volle recht toe gegeven, het woord van de goddelijke openbaring daarvan te verklaren. Maar die nu nog in kinderlijke piëteit de zonden van hun geestelijke moeder noch zichzelf noch anderen bekennen, maar menen voor haar waardigheid en haar recht te moeten optreden, zullen in de zielen, die nog enigszins waarheidlievend en op zalig worden bedacht zijn, in de laatste, anti-christelijke tijd navolgers hebben, die dan helderder zullen zien en beter verstaan wat de wil van de Heere is. Die zullen zich dan afzonderen van een Kerk, die zo ver God gaan, dat zij zelfs een verening met de persoonlijke antichrist niet schuwt en hen geldt nu de vermaning aan het slot van onze afdeling, omdat ook zij intreden in de schare van de heiligen tegen welke aan het dier macht wordt gegeven om te strijden en ze te overwinnen. Over het lot van die Kerk, welk oordeel haar met die woorden van in de gevangenis gaan en met het zwaard gedood worden, wordt aangekondigd, vernemen wij niets naders, omdat daarvan in Hoofdstuk 17 en 18 het nodige zal worden gezegd. De aankondiging alleen is voldoende om er ons opmerkzaam op te maken, dat nu de voltoering van het vonnis als reeds geschied moet worden gedacht en in de volgende afdeling die tijd van de antichristische heerschappij bedoeld is, die na de val van Babel begint en de volle bloei van deze heerschappij aanbrengt, terwijl het dier zich nu in het bezit van de erfenis van de grote hoer welke zijn tien horens hebben omgebracht, plaatst, om de hoogste kerkelijke macht met de hoogste wereldmacht in een en dezelfde persoon te verenigen, en een priesterlijk koninkrijk in de dienst van de duivel op te richten. Daarvoor is een profeet nodig en die zal hem ook niet ontbreken in het bezinksel van al de onreinheid, die de grote hoer bij haar eigen ondergang achter zich heeft gelaten.

De vervolgers van de gelovigen zullen de vergelding van hun euvelheden van de Heere ontvangen; zij zullen die ondervinden in dezelfde bezoeken als zij de heiligen hebben aangedaan; hun zal gemeten worden met dezelfde maat, waarmee zij anderen gemeten hebben. Ten tijde van de vervolging behoorde Johannes onder hen die "in de gevangenis werden geleid", want om het Woord en de getuigenis van Jezus Christus werd hij verbannen naar het eiland Patmos, terwijl een Antipas met het zwaard werd gedood en in het lot van deze of van Johannes deelden velen. Maar de wreedaardige vervolging is op het eigen hoofd van de vijanden met woeker teruggekomen. Daarom lezen wij ook: "en de tien horens, die u gezien heeft op het beest, die zullen de hoer haten en zullen haar woest maken en naakt; en zij zullen haar met vuur verbranden" en weer: "Vergeld haar, zoals zij jullie vergolden heeft en verdubbel haar dubbel naar haar werken. In de drinkbeker, waarin zij geschonken heeft, schenk haar dubbel. " Altijd heeft zich dit bewaarheid en ook de toekomst zal er het bewijs van leveren, want "wie mensenbloed vergiet; diens bloed zal door de mensen vergoten worden. " Men vindt de voorbeelden daarvan in het uiteinde van Domitianus, Valerianus, Julianus, ja, in de verschrikkelijke ondergang van het hele Romeinse rijk en van alle latere wereldheerschappijen, die door het vervolgen van de Kerk in de voetstappen van de Romeinse getreden waren en evenals deze vernietigd zijn. Het zal ook dus gaan met de laatste macht op aarde, die zich tegen God verzet, Gog en Magog. Daarom zijn "lijdzaamheid" en "geloof" de heiligen nodig. Als zij die behouden, zullen zij de vernieling aanschouwen van hun bitterste vijanden; maar zij zullen tevens zien, dat de rechtvaardigen groeien als de palmbomen en groeien als de cederen van de Libanon. Vader in onze Heere Jezus Christus! geef het ons eenmaal te aanschouwen en te genieten en bereid er ons op voor, opdat wij lijdzaam en in geloof wandelen!

De Kerk zal wel door het beest verdrukt worden, maar het zal de beurt van de antichrist ook eens worden; zoals hij de kinderen van God gedaan heeft, zo zal aan hem gedaan worden. De gelovigen hebben hun geloof maar aan te wakkeren door de belofte van de uitkomst en ondertussen lijdzaam alles te verdragen.

Het was zeker wonderlijk en het scheen een ieder ongelooflijk, dat zo'n heerlijkheid vallen zou; maar het is gevallen, het Romeinse rijk. Het is ook naar goddelijke, natuurlijke en heidense wetten recht, dat aan een ieder zal geschieden, wat hij een ander heeft aangedaan. Het is recht, omdat Rome alles beroofd heeft, alle volken moeite heeft aangedaan en alle mensen bloedige oorlogen heeft teweeg gebracht, dat hij weer door alle volken aangevallen, beroofd, gescheurd en vertreden zal worden. Laat ons dit oordeel van God gadeslaan, en laat ons God vrezen en alle mensen weldoen want hier is een vonnis gegeven over alle mensen, die hun naasten verongelijken, maar allermeeest tegen hen, die de onschuldigen met strijd of slavernij bezwaren.

God heeft Zich voorgenomen het bloed van Zijn knechten te wreken (Deut. 32: 43). God zal Babylon vergelden en zal wraak over haar nemen over de woede en ontheiliging van de heiligdommen zoals de volgende profetie leert (Hoofdstuk 17: 16-17; 18: 5-6). De uitkomst heeft dit reeds beginnen te leren, maar wij wachten nog andere en grotere dingen, als het God behagen zal de Roomsgeestelijke heerschappij, gegrondvest op zoveel onenigheden en verderfelijke oorlogen en ballingschappen en bloedvergieten van de onschuldige belijders van de waarheid geheel te verdelgen.

VII. Vs. 11-13. Verder ziet Johannes uit de aarde een dier opkomen en dit dier wordt voor de reeds persoonlijk geworden en tot een diabolische priesterkoning ontwikkelde anti-christ, tot de door de hel geïnspireerde en met wondergaven toegerusten profeet, opdat hij verleidt die

op de aarde wonen en hier tot aanbidden niet alleen van het dier zelf, maar ook van zijn beeld dringt en dwingt. Ook dit dier is karakteristiek genoeg beschreven, om reeds nu te weten, uit welk kerkgenootschap het zal voortkomen. Zijn bedrog, waarvan hij zich zal bedienen, om, zo mogelijk, ook de uitverkorenen te verleiden, is eveneens reeds ontmaskerd, om de verzoeking onmogelijk te maken.

11. En ik zag daarna een ander beest, niet als het eerste uit de zee of de onrustige golven van het leven van de volken, maar uit de aarde opkomen, dus uit de vaste, geregelde toestanden van het kerkelijk leven en het had als een geestelijke macht, twee horens, de Lams-horens gelijk, omdat het de schijn aannam, als kwam het in de dienst van het Lam (Hoofdstuk 5: 6) en het sprak als de draak, stond dus met hetgeen hij verkondigde, volbracht en verlangde werkelijk in de dienst van de draak (Hoofdstuk 12: 9).

De stem had (Hoofdstuk 12: 12) over aarde en zee wee geroepen, toen de draak uit de hemel viel; uit de zee en uit de aarde staan de twee dieren op, die de wil van de draak volbrengen.

Dat dit tweede dier een geestelijke macht is, zoals die overeenkomt met het eerste dier, de wereldlijke macht, stelt reeds zijn verschijning naast het eerste dier voor; niet alleen de lichamen, ook de geesten moeten aan de draak dienstbaar worden gemaakt, de wereld moet hem geheel, namelijk geestelijk en lichamelijk, eigen worden; bij de praktijk moet de theorie komen, daardoor wordt pas het geheel een volkomen systeem.

Evenals reeds Farao in de strijd tegen de Heere en diens volk door Jannes en Jambres, de valse profeten van die dagen, omgeven was (2 Tim. 3: 8), zo is om met Oetinger te spreken, de valse profeet de hoffilosoof van de antichrist.

Niet uit de zee, maar van de aarde, niet uit de bewogen vloed van de golvende volken en natiën, maar uit hetgeen reeds vaste grond is geworden, stijgt dit tweede dier op. Komt het echter niet te voorschijn uit de beroeringen van de volken, dan is het ook geen aardse, wordt het gevormd onder geregelde, voortgaande toestanden, dan is het een geestelijke macht en inderdaad wordt in Hoofdstuk 16: 13; 19: 20 bij het dier de valse profeet geplaatst; als hier het "tweede" ernaast wordt geplaatst.

Waren reeds de beide bedelorden van de Dominicanen en Franciscanen niet in tijden van een politieke chaos opgestegen, maar toen de toestanden zich in Europa reeds hadden gevestigd, de Jezuitenorde is een voortbrengsel van het latere geciviliseerde Europa. De beginselen van deze orde zijn een geschiedkundig bewijs, hoever de natuurlijke wilskracht het brengen kan in verwondering wekkende zelf- en wereldverloochening; maar hoe rechtstreeks achter die gedaante van de engel van het licht de gevaarlijkste satans-diepten zich graag verbergen. In het bijzonder geldt ook van het Jezuïtisme het waarschuwend woord van de Heere: "Wacht u voor de valse profeten, die in schaapskleren tot u komen, maar van binnen zijn zij grijpende wolven, aan hun vruchten zult u ze kennen." En juist de vruchten van het Jezuïtisme zijn van zo'n aard, dat geen onbevooroordeeld gemoed zich bedriegen kan over de aard van zijn oorsprong, al verbergt het zich ook in de schitterendste schijn van heiligheid.

Onder de leiding van Ignatius de Loyola begon de orde van de Jezuïten haar aan zijn en groeide snel op tot de volle mate van haar ontzaglijke macht. Met wat een beweging, wat een slimheid, met wat en strenge tucht, met wat een onverschrokken moed, met wat een zelfverloochening, met wat een losmaking van de dierbaarste persoonlijke banden, met wat een sterke, hardnekkige toewijding aan een enig doel, met wat een vastberadenheid en

listigheid in de keuze van de middelen, strijden de Jezuïten de strijd van hun Kerk; dat staat op iedere bladzijde van de geschiedboeken van Europa verscheidene eeuwen door geschreven. In de orde van Jezus werd de kwintessens van de Katholieke geest samengedrongen; de geschiedenis van de orde van Jezus is de geschiedenis van de grote Katholieke reactie.

Van de gestalte van dit tweede dier wordt niets gezegd; er worden echter twee zeer karakteristieke tekenen aangevoerd: "het had twee horens, de horens van het Lam gelijk en het sprak als de draak. " Lam en draak moeten niet worden gehouden voor een zeker lam en een draak, die ook, maar moeten als eigennamen voor Jezus Christus en satan worden opgevat. Het Lam stelt de Zoon van God voor in Zijn vernedering als "Jezus", zodat wij hier eigenlijk een toespeling hebben op de naam "Jezuïten". Van het Lam werd in Hoofdstuk 5: 6 gezegd dat het zeven horens en zeven ogen had; maar deze heilige zevenvoudige krachten van de Heilige Geest zijn de Jezuïten-orde niet eigen, deze heeft daarvoor twee krachten die slechts een uitwendige gelijkheid met de eerste aanbieden; dat zijn de geestelijke en wereldlijke macht, waardoor zij zich heeft uitgebreid (dit is integendeel wat de orde door haar krachten bereikt heeft, haar krachten zijn de profetische wonderen en profetie (Luk. 24: 19 Hand. 2: 22). Nooit heeft een orde, zoals deze, zich in zo'n mate behalve aan geestelijke bedoelingen aan het wereldse overgegeven. De Jezuïten waren geestelijken en kooplieden, naardat het tot het doel brengen zou. Zij hadden, zoals bekend is, een eigen rijk in Amerika, de staat Paraquai, waarover zij als wereldlijke vorsten regeerden. Ook probeerden zij overal hun eenmaal verkregen invloed in zo'n mate ook tot de wereldlijke aangelegenheden van hele landen, staten en steden uit te breiden, dat alles naar hun wil moest geschieden. Zo listig vleiend als zij zich overal indrongen, zo heerszuchtig en bloeddorstig waren zij, als zij de macht eenmaal in handen hadden. Dat was het eerste, dit het tweede, zoals dan ook in de eerste plaats de lamshorens in vervolgens het spreken als een draak wordt genoemd.

Hoe spreekt dan de draak? Wanneer de Heere hem voorstelt als de mensen-moordenaar vanaf het begin en als de leugenaar en de vader van de leugen, dan kan ook zijn spreken niet anders dan moordzuchtig en leugenachtig Zijn en zo ook het dier uit de aarde bij al zijn gelijkheid aan het Lam. "Wij zijn binnengekomen als lammeren" heeft reeds Frans Borgia van het eerste optreden van zijn orde verzekerd; en zo treedt deze nog heden overal, waar zij nog niet tot heerschappij gekomen is, met grote voorzichtigheid en behoedzaamheid op, vooral in die zendingen, die zij met zo grote voorliefde in paritetische staten en hij bevolkingen van overwegend Protestants geloof volbrengt. Daar zijn in de regel de klauwen ingetrokken en alleen zachte fluwelen voetjes te bespeuren, maar waar zij haar eigen inwendige aard kan openbaren, wat een drakentaal, wat een taal van de onverdraaglijkste vervolgingszucht! De Jezuïten laten hun convertieten in Hongarije zweren: "Wij zweren, zolang een druppel bloed in onze aderen is, de vervloekte Protestantse leer op allerlei wijze, heimelijk en openlijk, met geweld en list, met woord en daad, het zwaard niet uitgezonderd, te willen vervolgen. " En wij hebben het ook reeds gezien, hoe het Jezuïtisme alle licht van reformatische geest in de Romeinse landen in bloedstromen heeft uitgeblust; hoe Jezuïten aan het hof van Ferdinand II door woord en schrift de fakkels van de dertigjarige oorlog hebben ontstoken, hoe Jezuïten aan het hof van Lodewijk XIV hem hebben aangezet tot een vervolging tegen het verdrag in en zonder enig sparen een vervolging van zijn Hervormde onderdanen. En nog heden spreken de organen van die richting het openlijk uit, dat geloofs- en gewetensvrijheid rechtstreeks tegenover hun grondstellingen staat en dat zij bij verandering van de omstandigheden weer de vernietiging van het Protestantisme ook met middelen van geweld zouden beproeven.

Ook reeds de zuivere vermelding van het Lam, waardoor in de Schrift en vooral in de Openbaring Jezus wordt aangeduid, herinnert ons vanzelf aan de benaming van het beest uit de aarde: "Het genootschap van Jezus, of het genootschap van het Lam". Het lichaam van dit beest is niet geschilderd; wij kunnen het ons dus niet voorstellen. Maar het wordt met zijn twee horens een beest, dus evenals de zeven wereldmachten, een stichting van de satan genoemd. Zwijgt de ziener ten opzichte van zijn uitwendige gestalte, zo schildert hij des te nauwkeuriger zijn inwendige natuur: het spreekt als de draak. Dit beest onderscheidt zich dus bovenal door zijn spreken naar de wijze van de draak; wij moeten hier dus aan geleerde, welsprekende, aan de draak gehoorzame, dus aan Christus vijandige lieden denken. Spreekt dit beest als de draak, dan is het gezind als de draak, denkt als de draak en wordt door hem beziel en gezonden. "Draak" is in de Openbaring slechts de naam van de duivel, die ook aan het beest uit de zee zijn troon gaf, 12: 9; 13: 9 zich het genootschap van Jezus niet door wegslepende redenen en krachtige prediking? Zeker, maar hun prediking, die slechts de bestrijding van de Evangeliewaarheid en de bekering van de mensen tot de dwaalleer van het pausdom ten doel heeft, wordt door de draak ingegeven, in zijn naam en met een geestdrift van hem afkomstig voorgedragen. De korte trekken van de schildering van het beest uit de aarde worden volkomen in het genootschap van Jezus teruggevonden en zullen wanneer het in de toekomst, als pseudo-profeet van het tweede hoorn, van de antichrist optreedt, nog duidelijker uitkomen.

Dit heeft zijn oorsprong "uit de aarde" zoals Jezus eens als tegenstelling tussen Zich en Zijn ongelovige tijdgenoten opgaf: "jullie zijn van beneden en Ik ben van boven; u bent uit deze wereld. Ik ben niet uit deze wereld. " Daarom zei de Heere ook: "Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, tenzij iemand van boven (d. i. door de Geest van God) geboren wordt, hij kan het koninkrijk van God niet zien. " Elke menselijke wijsheid, die niet geboren is uit en vervuld van de geest van God, heeft haar wezen gemeen met de onredelijke dieren; en omdat zij slechts aan de aarde toebehoort, heeft zij haar oorsprong uit de hel. De waanwijsheid van de heidense wereld heet een "valse" profeet, omdat zij niet vervuld is van de goddelijke, maar van een boze geest. Het kan niet missen of ieder mens, vooral ieder leraar en in de hoogste zin ieder profeet moet, als hij de Heilige Geest mist, vol zijn van de geest van de afgrond. Wat de gedaante van het beest aangaat, wordt slechts gewag gemaakt van zijn horens, die slechts aan lamshorens gelijk worden genoemd. Horens zijn een zinnebeeld van kracht en macht. Wanneer het Lam van God zeven horens heeft, wordt door dit zevental te kennen gegeven, dat de Zijnen van God met de uitgestrektste macht zijn voorzien. Bij dit beest, waardoor de vermeende en God vijandige wijsheid van de wereld wordt afgespiegeld, treft men slechts twee horens aan; het beest staat zo in macht zeer ver beneden het Lam van God, terwijl de gedaante van de horens bij beiden toch dezelfde is, namelijk klein en onbemerikbaar, zodat men oppervlakkig zou menen dat er niets mee verricht kon worden. De wijsheid van deze wereld heeft dit met Jezus gemeen, dat haar macht een verborgene, haar werking een onzichtbare is.

Het Lam is het beeld van de Heiland, de draak het beeld van de satan; maar een lam is het beeld van een mens (1 Kron. 21: 17 Jer. 11: 19 enz.); een draak, beeld van een boze macht of koning, een machtig rijk van vijanden van Gods volk, zoals bijvoorbeeld Babel (zie Ps. 74: 13 Jer. 51: 34 Jes. 27: 1 en 51: 9 Naar mijn inzien hebben wij hier zo een zuiver menselijke macht; een priester-koning van de eredienst van de mens, die de natuur vooropstelt en spreekt de taal van aardse gebieders, de rol vervullende van de tovenaars, die Farao hielpen en van Bileam, de door het zwaard gedoden, in dit beeld als herleefde profeet (Openbaring 2: 14). Deze macht uit de aarde wordt pas openlijk of bewust satanisch in Hoofdstuk 16: 13 Zo'n humanistisch priester-koning past geheel in het tot dusver aangewezen geschiedkundig

verband. Men is onrechtvaardig en belemmert zichzelf het behoorlijk beoordelen van de geschiedenis, wanneer men in het beest slechts het pausdom ziet. Het pausdom is zeker een van de voorlopers van dit beest en heeft wel het meest ertoe bijgedragen, dat dit beest er eenmaal zijn zal; maar het wereldlijke Protestantisme zeker niet minder. Johannes ziet het beest zoals het zijn zal gedurende de zevende bazuin, afgescheiden van zijn geschiedkundige ontwikkeling. Het is geworden in en door de aarde; het is de langzaam gerijpte vrucht van het persoonlijke, aardsgezinde bestaan van de mensen in het Romeinse rijk, dat aardsgezindheid, bijgeloof en ongelooft voortgebracht, het pausdom geboren heeft doen worden en in stand gehouden, maar ook elke Protestantse of ongelovige afwijking van leer en leven. Ik twijfel er geenszins aan, dat wij hier een macht als het pausdom zullen hebben, maar dan het pausdom in zijn voorlaatste verschijning, dat is heidens; geheel verwereldlijkt en zeer versterkt door de afgefallen Protestantse wereld, als wanneer openbaar de Christus zal worden gelasterd en de ideaal-mens in de persoon van de anti-christ zal worden aangebeden.

Dat de opkomst van dit andere beest op de aarde de antichrist betekent, is buiten alle twijfel bij alle uitleggers, die zichzelf onder de gedaante van het eerste beest opdoet als een prins van de wereld, en zoals een God van de aarde, zoals tot nu toe daarop werkzaam is; maar nu als een valse profeet voorkomt, die de hele wereld door zijn afgoderij verleidt.

Dat het een ander genoemd wordt, is omdat het door een ander zinnebeeld vertoond wordt en omdat hij hetzelfde voorgaande beest aan de andere zijde vertoont in andere hoedanigheden. Het is in de schriftuur wel meer gebruikelijk een zaak onder verschillende zinnebeelden te vertonen. De hongersnood in Egypte werd door koeien en aren vertoond. De Kerk wordt onder de Openbaring vertoond, nu onder de gedaante van een vrouw, dan van de tempel, dan van een heirleger. Dezelfde antichrist komt voor nu eens onder de gedaante van een beest, dan van een hoer (Hoofdstuk 17). Dus mag het zinnebeeld van een ander beest geen vooroordeel geven, alsof het een andere zaak betekende, maar men moet dezelfde antichrist daardoor verstaan, maar in andere hoedanigheden. Het eerste beest vertoont de antichrist in zijn staatkundige heerschappij, als het levende hoofd van het beest, volgende in de beheersing van Rome en het Roomse gebied de vorige zes. Het tweede beest vertoont dezelfde antichrist in zijn geestelijke opperhoofdigheid over de Kerk door het Franse keizerrijk en over iedere ziel, waardoor geestelijke overheersing hij zijn staatkundige macht over de koningen van de aarde heeft bekomen en staande gehouden en dus is hij de achtste koning. Openbaring 17: 10-11, waar uitdrukkelijk gezegd wordt, dat hetzelfde zevende hoofd tegelijk de achtste koning is. Het beest kwam niet van boven uit de hemel, maar van beneden uit de aarde, uit de put, uit de afgrond van de duivel. De draak gaf het macht, zoals de antichrist als het eerste beest uit de zee van verwarring in Kerk en Staat opkwam, zo komt hij op als het tweede beest uit de aarde, uit de aardsgezindheid van het volk. Als de Kerk in het gemeen hemelsgezind en geestelijk was geweest, hij zou geen heerschappij over de Kerk en ziel in van de mensen bekomen hebben. Maar het volk was aards, begeerde een uiterlijke, lichamelijke, zichtbare, aardse godsdienst; dit gaf hem gelegenheid om de geestelijke heerschappij te bekomen. Hij maakte de hele godsdienst aards; hij zocht een schijn van godzaligheid, maar verloochende haar kracht. De hele antichristische kraam bestaat in uiterlijkheden, in oppronken van de kerken, in kostelijke dienstkleren, in beelden, in wat zichtbaars te aanbidden, in muziek, in paternosters, in monnikschappen, in bedevaarten, in een natuurlijk, wellustig leven, in oorbiecht en menselijke vrijspraak. Zo had het volk het graag, zo kon men gemakkelijk zijn geweten geruststellen en daarom was het den antichrist gemakkelijk, de heerschappij over de Kerk te bekomen. horens betekenen in de schriftuur macht en heerlijkheid, die beide de Heere Jezus eigen zijn. De antichrist zou op de Heere Jezus willen lijken en zich voordoen alsof zijn staat en werk de staat en het werk van de Heere Jezus was. Hij geeft zich uit voor de

stedehouder van Christus, voor het hoofd van de Kerk; dat hij onfeilbaar is en niet dwalen kan; dat hij macht heeft zonden te vergeven, zalig te maken en te veroordelen, godsdienst en sacramenten in te stellen. Hierdoor heeft hij zich ontzaglijk gemaakt, zelfs voor de koningen der aarde, omdat hij voorgeeft macht te hebben om koningen op en af te zetten. De spraak. En het sprak als de draak; of hij wel scheen de horens van het Lam te hebben, zo maakte zijn spraak hem nochtans openbaar. Hij sprak duivelstaal, dat is leugens (Joh. 8: 44). Zijn leringen waren leringen van de duivelen. Door geveinsdheid van leugensprekers (1 Tim. 4: 1-2). Zijn toekomst is naar de werking van de satan, in alle krachten, tekenen en wonderen van de leugen (2 Thessalonicenzen. 2: 9). Zijn spraak was godslasterlijk, God en Christus tegensprekend en ontterend. Hij was wreed, veroordeelde met zijn Vaticaanse bliksems degenen, die zich tegen hem verzetten, of hem niet in alles van dienst waren.

Dit tweede beest is van het eerste zo onderscheiden, dat het er echter toe behoort en daarmee als met zijn meerderen nauw verbonden samenspannt. Men kan dus geen menigte van mensen bedenken, waarop het zo past, als op de veelvuldige en talrijke genootschappen van monniken en het pausdom. Op hen past de naam van beest wegens hun verbazende menigte, wrede aard tegen de gelovigen en tevens om hun eenheid in vertoning en regelen van bestuur. De twee horens vertonen ons de macht, die de monnikenorden hebben. De gelijkheid van de horens aan die van het Lam doet ons zien de uitwendige streling, waarmee zij de mensen weten te bedriegen. Eenvoudigheid en religieusheid, die zij als op het voorhoofd dragen en roemvertoning van Christus de gekruiste, alsof zij door ijver tot Zijn eer werden gedrongen. In het spreken als de draak merken wij op de hoogmoedige verheffing van hun verdiensten, pronkende en farizeesche aanprijzing van hun orden en regels. Ook oefenen de monniken zeer vaardig alle verdere macht van het eerste beest, het antichristische rijk, onophoudelijk de ware gelovigen vervolgend. Al hun pogen strekt zich alleen uit om de hele aarde onder het Rooms antichristisch juk te brengen en het lukt hun, omdat hiertoe helpen vleierende woorden, geroemde wonderen, wrede vervolgingen, aangetrokken gedaante van het oude Christendom, voorbeelden van mensen, die allerheiligst schijnen enz.

Het rijk van onze Heere Jezus Christus komt uit de hemel. Het pausdom is uit de aarde, d. i. uit eergierigheid, gierigheid, verraderij en wreedheid. Door de twee horens geeft de Heere het priesterschap en het koninkrijk te kennen, dat de pausen zich toeschrijven, zeggende dat hun macht is geven in de hemel en op aarde, in geestelijke en wereldse zaken. Zij willen, dat ieder gelooft en voelt, dat zij van Christus het priesterschap en het rijk van Christus hebben en dat zij stedehouders van Christus zijn; maar hij spreekt als de draak. Evenals de duivel in het paradijs de waarheid en zekerheid van Gods woord in twijfel stelde, zo stelt ook de antichrist in het pausdom de waarheid van de Schrift in twijfel, die hij als onvolkomen en twijfelachtig voorgeeft.

Het zal de macht van Christus voorwenden en als Zijn stedehouder op aarde geheel oprecht en onnozel uitzien, als hebbende de macht om te binden en om te ontbinden tot voordeel van de zielen; om dus alles te doen in de naam van het Lam; maar hij spreekt echt als de draak, d. i. zijn leer is godlasterlijk en afgodisch.

12. En het oefent nu, als het na de ondergang in het pausdom, in welks diensten het van te voren stond, zijn werkzaamheid begint tot volle ontwikkeling van de anti-christische heerschappij (Hoofdstuk 17: 15-18), al de macht van het eerste beest. Het wendt alle kracht, aan dit dier gegeven, over de geslachten en talen en volken (vs. 7) aan, is tegenwoordigheid daarvan, d. i. onder de ogen van het dier, omdat het zich geheel aan zijn nieuwe meester heeft overgegeven en het zich ten doel gesteld heeft om deze de aanhang te verschaffen en

algemene hulde voor hem te verwerven. En het maakt door de macht van het woord en het wonder (2 Thessalonicenzen. 2: 9 v.), in de beide horens in het bijzonder voorgesteld, dat de aarde en die daarin wonen, het eerste beest aanbidden, wiens dodelijke wond genezen was (vs. 3), zoals het dan ook in dit opzicht geheel overeenstemt met het dier uit de zee, dat het als een dodelijke wond met het zwaard, eerst door de opheffing van de orde in 1773 en vervolgens een eeuw later door het verdrijven uit vele landen, ontvangen heeft, maar ook beide keer weer genezing heeft ondervonden.

14. En het a) verleidt, volgens hetgeen de Heere in MATTHEUS. 24: 24 heeft voorspeld, degenen, die op de aarde wonen door de tekenen, die ook nog meer daaraan door de satan onder de toelating van God te doen gegeven zijn in de tegenwoordigheid van het beest. Het is toch om diens eer en de aanbidding daarvan te doen, terwijl tevens de macht van het woord wordt aangewend, zeggende tot degenen, die op de aarde wonen, dat zij het beest, dat de wond van het zwaards had, alsof het dodelijk getroffen was en weer leefde, even zo goed als Christus uit de dood opgestaan scheen te zijn, een beeld zouden maken, evenals dat in Dan. 3: 1 vv., dat het dier als zodanig voorstelde en waardoor zijn gewaande goddelijke majesteit en heerlijkheid (2 Thessalonicenzen. 2: 4) werd voorgesteld.

a) Deut. 13: 1 Openbaring 16: 14; 19: 20

15. En het werd, om de ontzaglijke dwalingen, die God in de antichristische tijd zendt, zodat de mensen de leugen zonden geloven (2 Thessalonicenzen. 2: 11 vv.), vol te maken, ook nog macht gegeven, om, in satanische nabootsing van het goddelijk wonderwerk van de schepping van de mens op de zesde dag (Gen. 2: 7), het beeld van het beest, welks vervaardiging en plaatsing het van te voren had bewerkt een geest van het leven te geven. Dit geschiedde, opdat het beeld van het beest nu ook zelf zou spreken en om daardoor duidelijk degenen, die het moest voorstellen, als een God te doen zijn, waarvoor die zichzelf uitgaf. En bovendien werd het macht gegeven om te maken, dat allen, die a) het beeld van het beest niet zouden aanbidden; gedood zou worden, als die de goddelijke heerlijkheid van de daardoor voorgestelden niet willen erkennen. Door zijn woord werd dat nu ook uitdrukkelijk aangekondigd, evenals de heraut van de koning Nebukadnezar dat in Dan. 3: 4 vv. deed.

a) Openbaring 19: 20

Dat zij, die op aarde waren, d. i. die hier hun tenten hebben opgeslagen, het dier zonden aanbidden, welks dodelijke wond was genezen, hebben wij reeds in vs. 4 gehoord; nu vernemen wij ook, aan wiens bemoeiingen dat te danken zal zijn het is het tweede dier, dat de bewoners van de aarde daartoe brengt. Het is toch niet gepast voor de wereldbeheerser, zijn eigen heraut en profeet te zijn en te verkondigen wat wonderbaars met hem is voorgevallen; dit werk doet integendeel het tweede dier en dat aan zijn verkondiging geloof wordt geschonken, brengt het teweeg door de tekenen, die het doet.

Omdat deze "groot" worden genoemd, is het ons niet geoorloofd, aan wonderen in schijn te denken; er zijn wezenlijke wonderen gemeend, die het dier, dat met de macht van satan is toegerust, verricht; groot is toch zeker geen teken, dat alleen zulk een schijnt te zijn.

Zelfs voor gelovige Christenen wordt het moeilijk, zich te vinden in wonderen, die, als de hier voorlegde, van satanische aard zijn. Dat berust deels op het gebrek aan geloof aan het persoonlijk bestaan en de macht van de vorst van de duisternis, deels op de invloed van den tijdgeest, die al wat bovennatuurlijk is, loochent en waaraan zich zelfs de gelovigen

nauwelijks geheel en al kunnen onttrekken. En toch spreekt de hele Heilige Schrift van zulke wonderen. Farao's tovenaars herhalen, zoals bekend is, tot op een zekere hoogte de wonderen van Mozes. In Deut. 18: 10 verbiedt God de zonde van toverij; als zij niet bestond, kon ze ook niet worden verboden. In Deut. 13: 1 vv. zegt God uitdrukkelijk, terwijl Hij ervoor waarschuwt, om naar de valse profeten en die dromen dromen, te luisteren, dat het teken of wonder, waarvan zij hadden gesproken, komen kon. Juist voor de laatste tijd verzekert de Heere in MATTHEUS. 24: 24, dat valse Christussen en valse profeten zullen opstaan en grote tekenen en wonderen doen. Eveneens verzekert Paulus in 2 Thessalonicenzen. 2: 9 vv. dat de toekomst van de boze, van de mens van de zonde zal plaats hebben naar de werking van de satan met allerlei krachten van de leugens en tekenen en wonderen en noemt uitdrukkelijk het doel, dat deze demonische wonderen naar de toelating van God hebben, namelijk de mensen te verleiden, zoals zij dat om hun ongeloof en hun ongerechtigheid hebben verdiend. Zulke wonderen kunnen echter nooit van de natuurlijke zijde losraken en dat geeft een wezenlijk onderscheid van de ware wonderen te kennen.

Het dier met de twee horens staat in verhouding tot de anti-christ, als de twee getuigen of profeten in Hoofdstuk 11: 3 vv. tot Christus. De werkzaamheid van de laatsten heeft nu zoverre met die van Mozes en Elia gelijkheid, als hun woorden het vuur zijn, waarmee zij verteren, de werkzaamheid van de eersten met die van Elia in zoverre, als het deze nabootst in de verdelging van de tegenstanders daardoor, dat het vuur van de hemel laat neerdalen. Dat was echter volgens Luk. 9: 51 vv. voor de tijd van het Nieuwe Testament verboden, maar heeft hier juist voor het omgekeerde doel plaats, namelijk om de aanbidders van de ware God te verdelgen en aan de Baäls-priesters de zege te verschaffen. De onreine vleselijke ijver, waarin eens die beide discipelen de macht begeerden, om door vuur van de hemel de ketterse Samaritanen te vernietigen, is de eigenlijke ziel van de Jezuïten-orde. Zolang zij nog in de dienst van het pausdom staat, moet zij zich met vuur van de aarde tevreden stellen en zij brengt dit aan, van waar zij het ook maar meester kan worden, totdat eenmaal, als zij in de dienst van de anti-christ en daardoor onmiddellijk in die van de duivel treedt, zij werkelijk de macht verkrijgt, om het vuur van de hemel te nemen, maar niet uit die hemel, die Elia ter hulpe was, maar die, waaruit in Job 1: 16 door satans werking en alleen onder Gods toelating vuur valt. Een beeld te maken voor de voorwerpen, door haar ter verering gekozen, voor de maagd Maria en de heiligen; dat heeft de kerk, wier zonen en dienaren de Jezuïten in die tijd nog zijn, vanouds verstaan en men heeft ook aan deze beelden steeds gezocht de geest van het leven te geven door allerlei legenden, alsof zij weenden en lachten, spraken en aanwijzingen gaven. Zij zelf tonen zich daarbij het ijverigst en vindingrijkst en bewijzen, dat zij de eigenlijke meesters zijn in het voeden van het bijgeloof, door voedsel te geven aan de fantasie en het fanatisme te doen ontvlammen door hemelse verschijningen voor te spiegelen. En nu zal dan Gods rechtvaardige straf voor hun doemwaardig streven zijn, dat zij worden overgegeven aan het dier uit de zee, om dit naar de werking van de satan met allerlei krachten van de leugens te dienen, maar om ook daarna met het dier levend in de poel van het vuur te worden geworpen, die van zwavel brandt en de duivel en alle verdoemden de weg daarheen te banen (Hoofdstuk 19: 20; 20: 10 en 15).

Het lukt de leugenprofeet het vreemdste wonder te verrichten, dat men zich kan denken. Wel heeft men reeds in het heidendom verteld van sprekende godenbeelden en ook de legenden van sprekend, bloedzwetend, wenende heilige beelden van de Roomse kerk behoren hiertoe. Maar waaraan men tot die tijd slechts vertelde, dat zal dat dier van de aarde volbrengen; de macht wordt ertoe gegeven. Het geeft aan het beeld van het beest geest en levensadem, opdat het ook spreekt en door zijn spreken teweeg brengt, dat zij, die het beeld van het dier niet willen aanbidden, gedood worden. Zo brengt het de leugen-profeet tot een dienst van de

antichrist en van zijn beeld en er ontstaat aldus een soort van drie-eenheid. De plaats van God de Vader wordt ingenomen door de duivel, de plaats van de Zoon door de anti-christ, die enigermate in betrekking van Zoon tot de duivel staat, zodat deze ook wel tot hem kan zeggen (Ps. 2: 7): "U bent mijn Zoon. " De plaats van de Geest wordt ingenomen door het beeld, dat met geest begaafd is, dat enigermate, evenals de Heilige Geest de Vader en de Zoon, zo ook de anti-christ, wiens afbeelding hij is en de draak, die hij bezielde heeft, openbaart.

Dit hoofdstuk komt mij voor, (in verband met het 17de) de hardste veroordeling te zijn van het afgodische en vervolgzieke Katholicisme, en de schitterendste verheerlijking van de reformatie. Bewijst men mij, dat ik de symbolen van de Openbaring verkeerd verstaan heb, het boek slecht ingedeeld, de gezichten door de geschiedenis ten onrechte heb verklaard, dan zal ik verklaren, dat de beelden geen afgoderij en de inquisitie een vrucht van de evangelische geest is. Als echter deze uitlegging de gedachten van de goddelijke gerichten getrouw voorstelt, zoals ik daarvan de innigste overtuiging heb, dan durf ik hopen, dat zij de evangelische Christenen in hun geloof aan het Evangelie zal versterken en hier en daar een katholiek zal bewegen, Babylon te verlaten.

De valse wijsheid bevordert de aanbidding van de aardse macht bij de aarde en degenen, die daarop wonen. Zij bestuurt de hele macht van het eerste beest en ook deze is geducht.

De valselyk dus genoemde wijsheid maakt dat de aarde en die daarop wonen (gesteld tegenover "die in de hemel wonen" vs. 6) de aardsgezinden dus, zich verheffen boven God en Zijn Woord, de macht van het eerste Beest erkennen en zich aan deze gewillig onderwerpen. En hoe wordt dit teweeg gebracht? Door aan de mensen te doen zien, dat de dodelijke wond van het eerste beest genezen is en zich zo te herroepen op het nieuwe leven, dat in de aardse heerschappij is ontstaan, op de gelukkige uitslag van de vervolging van de gelovigen en op de machteloosheid van de Kerk, waaruit dan volgen moet, dat het Evangelie van Jezus Christus niets ademt dan leugen en bedrog.

De Heere Jezus spreekt ook van valse profeten, die grote tekenen en wonderheden zullen doen, zodat zij, was het mogelijk, ook de uitverkorenen zouden verleiden; en Paulus maakt op gelijke wijze melding van een werking van de satan, in alle kracht en tekenen en wonderen van de leugen. Die tekenen zijn zo een middel tot verleiding van de mensen. Zij zijn niet geheel, ofschoon dan ook ten dele, schijn en misleiding. De demonische invloed, die de mensen beheerst, maakt dat door meer dan gewone krachten dingen plaats hebben, die tot aan de grenzen van de wonderen naderen. Men denkt hier aan de door leugenachtige en geheimzinnige krachten verrichte wonderen van de Egyptische tovenaars aan het hof van Farao, aan de toverkunstenaars in het Romeinse rijk in de eerste tijd van het Christendom, aan een Alexander van Abonoteichos en zo vele anderen als in het Oosten en Westen hun naam berucht hebben gemaakt en zich, ofschoon hun werk uit de boze was, een grote aanhang hebben weten te maken. Maar wat zegt de Heere daartoe? "Wanneer een profeet of droomdromer in het midden van u zal opstaan en u geven een teken of wonder en dat teken of dat wonder komt, dat hij tot u gesproken had, zeggende: laat ons andere goden, die u niet gekend heeft, navolgen en hen dienen; u zult naar de woorden van die profeet of naar die dromer niet horen, want de Heere uw God verzoekt jullie, om te weten of u de Heere uw God liefheeft met uw hele hart en met uw hele ziel. Maar al gaan ook de tekenen van de valse profeten hier en daar het gewone te boven, toch zijn zij zeer onderscheiden van de ware wonderen, die uit God zijn. En waardoor? Door doel, middelen en inrichting. De valse profeet roept de bewoners van de aarde op, om een beeld te maken voor het beest, dat een dodelijke wond ontvangen heeft door het zwaard van het woord van het Evangelie. In de eerste tijden

van het Christendom schenen de heidense godsdienst en wereldheerschappij weer te zullen bloeien, zodra beide bekomen waren van de schrik, die hun om het hart was geslagen, ten gevolge van de gebeurtenissen, die in Palestina hadden plaats gehad. Het oprichten van standbeelden van de keizers was in de eerste tijden van het Christendom een van de krachtigste middelen, waarvan zich de heidense tirannen bedienden, ten einde zich te stellen in de plaats van de God van de hele aarde. En ofschoon dus de Romeinse keizer slechts op een plaats te Rome woonde, werd hij door middel van zijn overal ter aanbidding opgerichte standbeelden, inderdaad alomtegenwoordig en de Christenen bleef geen andere keuze over, dan of voor Jezus en Zijn zaak te willen sterven, of van Hem afvallig te worden en het beest te aanbidden. Geest en spraak als het ware, bekwamen de standbeelden van de Romeinse keizers door de spitsvondige voorstellingen van de heidense wijsbegeerte, die het volk wisten te vervullen met hoge voorstellingen van het beest en het probeerde te overreden, dat Jezus, de mededinger van die tot godheden verhevenen, slechts een machteloos wezen was. Aldus werd de eerbied voor de keizer op zijn standbeelden overgedragen.

Het beest heeft tot geestverwant en bondgenoot een tweede beest, waarvan de beschrijving zich in Hoofdstuk 13: 11-13 onmiddellijk aan die van het eerste paart, dat in Hoofdstuk 16: 13 ook in verband met het eerste beest en de draak wordt genoemd en eindelijk in 19: 20 en 20: 10 zijn vreselijk lot deelt. Bij de drie laatste aanhalingen wordt dit tweede beest met een nieuwe naam bestempeld: die van "valse profeet. " Zo was het ons in Hoofdstuk 13 nog niet bekend gemaakt. Intussen dient het om dezelfde zaak aan te duiden. Dit zien wij duidelijk bij een vergelijking van Hoofdstuk 19: 20 met 13: 13 valse profeet verleidt de aardbewoners tot aanbidding van het beest en het lukt hem wezenlijk, bij het meerdere gedeelte (zie vs. 12 en 14). Het beeld, dat op zijn aandrang voor het beest gemaakt wordt (vs. 14), tot welks denkbeeld de standbeelden aanleiding en voorbeeld gaven, die men voor de Romeinse keizers oprichtte en aan wie men goddelijke eer bewees, betekent de vergoding van de wereld en van de wereldheerschappij met de aanbidding van het genie, dat dan haar toppunt zal bereiken en wanneer de valse profeet aan dit beeld een geest gegeven heeft, opdat het zou spreken (vs. 15), zo is ook dit van een hoogst treffende betekenis, namelijk, hoe die valse leer aan de schepselen-vergoding en aanbidding een verstandige filosofisch en schijn en uitdrukking zal weten te geven. De tijdgeest in zijn openbaring is die dode en toch weer leven-ademende afgod, voor wie de hele wereld zich buigt en als wiens uiterlijke verpersoonlijking de anti-christ zal verschijnen. Het is het moderne heidendom, tot natuur en mensvergoding verzonken en waarvan niet te bepalen is, welke vormen van dwaasheid en beestachtigheid het nog zal aannemen (Rom. 1: 22). Ook grote tekenen en wonderen zal het vermogen te doen, zoals zelfs de Heere Jezus Christus en de apostel Paulus ons bereids voorspeld hebben (Matth. 24: 24. 2 Thess. 2: 9). Dit heeft niet alleen betrekking op de wonderen van de natuurkrachten en haar beheersing, die aan de menselijke geest zijn gelukt en die hij ook tot mensvergoding misbruikt, omdat hij zichzelf de eer ervan toe-eigent; maar wij hebben zelfs alle demonische wonderen te wachten, buitengewoon geheimvolle werkingen van de leugens, zoals die onder andere ook door de Egyptische tovenaars van Mozes' tijd verricht werden. Het is van algemene bekendheid, dat het filosofisch beginsel van de zedelijke vrijheid van de menselijke geest en het daaraan beantwoordend godgeleerd beginsel van rationalisme, het idealisme, materialisme, deïsme, pantheïsme en atheïsme, niets anders zijn dan voortbrengsels en uitwassen van een en dezelfde geest, wiens wezen afval is van de eerste beginselen van het Christendom, losscheuring van de levende, heilige God, schepsel-vergoding. " Dit alles te samen genomen verenigt de Openbaring in de uitdrukking "aangebidding van het beest" en deze beschrijving is juist naar het leven. Immers is veelszins tegenwoordig het ideaal van de vrijdenkers verdierlijking; maar zelfs daar, waar men niet in dit uiterste valt, is toch de eer van de valse profeet genoeg verbreid. Helaas, hoe vele

duizenden worden van het ware Christendom afgehouden! En andere duizenden komen nooit tot doorbreking en onverdeelde toewijding aan de Heere, alleen door eerbied voor de verlichting van de wetenschap en gevangen door de verleidende tijdgeest van de moderne beschouwingen en ontwikkelingen, die meer en meer de wereld probeerden te beheersen. Maar het ongelukkigste daarbij is, dat nauwelijks iemand de diepte van het verval erkent, die deze stand van zaken in zich sluit; want immers bestond reeds in het Oude Testament de voornaamste bezigheid van de valse profeten daarin, dat zij het volk in de waan trachtten te brengen, dat het niet zo slecht met hen gesteld was, de oordelen van God ook niet zo nabij waren. Herhaaldelijk vernemen wij het verwijt tegen hen: "Zij genezen de breuk van Mijn volk op het lichtste en spreken van vrede, vrede en er is toch geen vrede. " Daarom had Jeremia voornamelijk met de valse profeten te doen, omdat bij de verwoesting van Jeruzalem beleefde en voor dit aanbrekend oordeel waarschuwen moest (Jer. 4: 9; 6: 13-14; 8: 10; 14: 13; 23: 9, 40; verg. Ezechiël. 13).

De macht is dezelfde, de staatkundige en kerkelijke macht helpen en sterken elkaar; beider macht is heersen. Het tweede beest oefent zijn macht in de tegenwoordigheid van het eerste beest, dat toont, dat zij tegelijk, eentijdig waren. Het was dezelfde anti-christ met zijn twee zwaarden; het was dezelfde macht, hoewel in verscheidene opzichten, de ene staatkundig, de andere kerkelijk. Zij hadden hetzelfde oogmerk, de spil, waarop het alles draaide, de verheffing van hem in het staatkundige en kerkelijke, zijn heerlijkheid en gezag.

De profeten bevestigden hun leer met wonderen. Zo moest het beest ook wat doen, waardoor hij beter geloofd zou worden en meer ingang mocht hebben, maar het waren wonderen van de leugens. Zijn toekomst zou zijn in alle kracht en tekenen en wonderen van de leugen (2 Thess. 2: 9). Wie roemt op wonderen als de Roomse antichrist, waarvan hun legenden vol zijn? Hun kerken zijn vervuld met gedenktekens van wonderen, die zij voorgeven, gedaan te hebben. Wat zijn er al plaatsen, fontein, putten en beelden in hun landen, alwaar en waardoor zij zeggen, dat wonderen geschied zijn en nog geschieden! Het moesten geen gemene wonderen zijn, maar het moesten de allergrootste zijn, om zelfs vuur van de hemel te doen neervallen, zoals Elias deed; hun schrijvers roemen hierop. Hierbij heeft hij zijn bliksems van uitsluiting, die de dwaze mensen schrik aanjagen. Een beeld is een gelijkenis van iets, dat afgebeeld is. Hetgeen hier uitgedrukt werd, was het zesde hoofd van het beest. Het heidens afgodisch keizerrijk, dat ter dood gewond was door de Christen keizers, herleefde weer in de anti-christ. De antichrist, de paus van Rome, wilde, dat men een gelijkenis zou maken van het zesde godslasterlijke hoofd van het beest met zeven hoofden en dat is trouw geschied. De regering over Rome en het keizerrijk moeten van dezelfde natuur zijn en zo heeft hij ze, hoewel onder een andere schijn, gemaakt. Het moest het heidens keizerrijk in afgodendienst gelijken. 1. Veranderden de heidenen de heerlijkheid van de onverderfelijke God in de gelijkenis van een beeld van een verderfelijke mens en gevogelte en van viervoetig en kruipend gedierte (Rom. 1: 23). De anti-christ doet ook zo, als hij God de Vader afbeeldt in de gedaante van een oud man, de Zoon in de gedaante van een Lam, de Heilige Geest in de gedaante van een duif. 2. Hebben zij hun ondergoden gehad en vergootten zij verstorven mensen, hij ook; menigten van genoemde heiligen heeft hij geheiligd, die door hen aanbeden worden. 3. Hadden zij tempels, heilige plaatsen, die zij naar hun goden noemden, hij ook. 4. Hadden en eerden zij de beelden, hij ook. 5. Bestond hun godsdienst in een lichamelijke pracht en in vele plechtigheden, de zijne ook. 6. Hadden zij hun drinkpartijen, hij ook zijn vastenavonden. 7. Heerste de hoererij onder hen, daarin is hij niet alleen gelijk, maar gaat hen verre te boven. 8. Vervolgden zij de Kerk, hij niet minder, zodat de anti-christ een zeer nette afbeelding is van het heidense keizerrijk. Hij maakte niet alleen een afbeeldsel van het heidendom, maar hij gaf het een geest, maakte het werkstellig. Hij voerde de afgoderij in, die levendig en stipt

onderhouden werd. Hij deed het spreken door zijn leerregels, besluiten, banbliksems. Die stem was gans verschrikkelijk, want zij sprak niet dan van doden, hangen en branden, al degenen, die dit beeld van Nebukadnezar niet zouden aanbidden.

16. En het tweede dier, dienstvaardig voor het eerste, voor welks erkenning en aanbidding het alles waagt, maakt, overreedt het, dat het aan de mensen zonder onderscheid van leeftijd, van bezitting en maatschappelijk leven, aan allen, kleinen en groten en rijken en armen en vrijen en dienstknechten a) een merkteken geeft. Het maakt, dat zij het toelaten, dat hun een door hem voorgesteld teken, dat onderwerping aan het beest inwendig te kennen geeft, op de wijze van een afgedrukt stempel of van een gegraveerde armband aannemen aan hun rechterhand of aan hun voorhoofden, als aan die delen van het lichaam, waar men het dadelijk kan horen, of waar het dadelijk vanzelf in het oog valt.

a) Openb. 19: 20

17. En verder brengt het teweeg, dat bij het verkeer, dat voor het dagelijks leven met anderen nodig is, onvoorwaardelijk moet blijken, of iemand tot de aanbidders van het dier behoort of niet, terwijl niemand mag kopen of verkopen, dan die dat merkteken heeft, dat in een ingegraveerd beeld van het dier bestaat, of in plaats van dat beeld de naam van het beest, of in plaats van de naam zelf alleen het getal van zijn naam, d. i. dat getal, datvolgens de regels van de gematria (de kunst, die met behulp van de getalswaarde de verborgen betekenis van een woord of een gezegde doet kennen ("Jer 25: 25 in zijn naam verbergt).

Iemand die koopt en verkoopt, heeft een vrije en gemeenzame omgang met zijn medeburgers; het niet mogen verkopen of kopen zou daarom kunnen te kennen geven, dat zulken, die het merkteken van het eerstgemelde monsterdier niet ontvangen hadden, van alle verkeer met hun medeburgers uitgesloten en aan aller verachting en mishandeling blootgesteld zouden worden. Het is een fraaie aanmerking van de hoogleraar Zichhorn, dat de uitdrukking kopen en verkopen, met die van uitgaan en ingaan, verwisseld wordt (1 Makk. 13: 49 Volgens deze waarneming schijnt de zin te zijn, dat zij, die het merkteken van het monsterdier niet ontvangen hadden, geen vrijheid zouden hebben, om zich openlijk te vertonen, maar genoodzaakt zijn, zich te verbergen en schuil te houden.

Dat is, ieder moet iets hebben, waardoor de inquisitie weten kan, dat men van haar volk is, hetzij de toestel van hun doop, het vormsel, een kruis op aswoensdag, het dragen van een kruis of paternoster, het maken van een kruis bij allerlei gelegenheden, hetzij de naam van katholiek, Rooms, Latijns. Die niet goed katholiek is, mag onder hen geen handel drijven, van hoedanige voorwaarde hij ook zij, zoals onder de heidense keizers. Dit alles is zo duidelijk in de paus van Rome, dat hij zo blind is als een mol, die niet zien kan. Ja, de papisten zelf erkennen, dat hier de anti-christ wordt beschreven, ofschoon zij het in de paus niet willen zien.

In het verbod van het concilie van de Lateranen, onder Alexander III uitgegeven, tot verderf van de Waldenzen, staat, dat niemand voorneemt, hen in zijn huis of op zijn land te houden of onderstand te doen, of koopmanschap met hen te oefenen; in dat van de synode van Tours, door dezelfde paus gehouden, waarom wij allen bisschoppen en priesters van de Heere, in die landstroken wonend, gelasten, te waken tegen die leer, en onder bedreiging van de vloek, verbieden, dat, waar de navolgers van die ketterij bekend zijn, niemand zal voornemen een verblijfplaats aan hen op zijn land te vergunnen of hulp bij te zetten, maar dat men noch in enige verkoping of koping met hen gemeenschap zal houden, opdat zij, althans de hulp van de

mensen verloren hebbend, genoodzaakt mogen worden om zich van de dwaling van hun weg te bekeren.

18. Hier, waar van zo'n teken sprake is, dat ook in een getal kan bestaan en dat men voor een adiaphoron onverschillig iets zou kunnen houden, waarvan het aannemen niet veel te betekenen heeft, is de wijsheid op haar plaats, die zich niet door uitwendige schijn laat verblinden, maar tot het wezen van de zaak doordringt. Die het verstand voor goddelijke zaken heeft (Ex. 31: 3), rekent het getal van het beest, dat nu zal worden genoemd, opdat men de bijzondere verhouding tot het dier kent en zich voor het aannemen van het teken als voor een verderfelijke pest wacht (Hoofdstuk 14: 9-11); want het is een getal van een mens. Het staat met de Christus des Heeren volstrekt in geen verband, zoals men op bedrieglijke wijze zal voorgeven, maar karakteriseert integendeel degene die in 2 Thess. 2: 3 "de mens van de zonde" heet en zijn getal, dat het hele wezen van deze mens als van de afvalligen uitdrukt is zes honderd zes en zestig (de volgorde in de grondtekst is "zes honderd, zestig, zes).

Nadat de valse profeet ervoor gezorgd heeft, dat hij in wiens dienst hij zich gesteld heeft, na het uitroeien van het Roomse pausdom, in een zichtbare gedaante belichaamd is en de erkenning en aanbidding van deze tot algemene rijkswet is verheven, die op doodstraf streng moet worden gehouden, zorgt hij er nu ook voor, dat niemand, die evenwel deze erkenning en aanbidding weigert, zich heimelijk zou kunnen verbergen en zijn leven behouden. Volgens de wil van de Heere moet in de anti-christische tijd het zo ver komen, dat ieder, die Hem wil toebehoren en van de anti-christ niets wil weten, dit ook belijdt en zo'n belijdenis met zijn bloed moet bezegelen. Een verschoond blijven van de laatste grote verdrukking moet, behalve voor hen, wie het op bijzondere wijze en ook slechts tot op zekere hoogte is bescheiden (Hoofdstuk 12: 14; 19: 11 vv.), volstrekt niet mogelijk zijn. Nu heeft reeds keizer Diocletianus bij de vervolging van de Christenen, die hij beval, de laatste en zwaarste onder die, die over de oude Kerk zijn gekomen (van 303-311 na Christus), een edict uitgevaardigd, dat de heidenen verbood, aan de Christenen iets te verkopen. Evenals hierin, dat bij ieder, die het wilde verbergen dat hij een Christen was, de foltering werd toegepast, de inquisitie van de Roomse kerk, de Jezuïten tegenover de Protestanten reeds het voorbeeld van Diocletianus hebben nagevolgd, zo doen zij het ook aan het einde in het vaststellen en ten uitvoer leggen van een maatregel, zoals aan de straks genoemden. De valse profeet volvoert dus op deze plaats van de Openbaring een kunst, hem sinds lang bekend, als hij, om hen uit te vinden, die aan het dier de gevorderde eer weigeren, het aanzien van een kenteken eist, zonder hetwelk niemand mag kopen of verkopen, d. i. in het algemeen niet meer in de wereld zal kunnen bestaan, al wilde hij zich in de geheimste hoek verbergen. Evenmin, als men er nu voor terugdeinzen zou om allen, die niet aanbidden, zonder uitzondering om te brengen, al moest men het bloed ook bij stromen laten vloeien en er machines moesten worden aangewend, om de grote menigte opeens van het leven tot de dood te brengen, heeft men in menigerlei opzicht er belang bij de menigte van hen, die niet aanbidden, niet te groot te laten worden en het integendeel daartoe te leiden, dat zoveel mogelijk, al is het ook maar voor de uiterlijke schijn, door waarneming van een zekere vorm, zich tot onderwerping onder het gezag van het beest leven. De Jezuïten hebben bij hun diensten, de pauselijke stoel verleend, zich tevreden gesteld bij bijzondere omstandigheden met een nietige, de andersdenkenden niet al te zeer bezwarende vorm, als zij maar de schijn van onderwerping konden redden. Zo zullen zij, zoals onze tekst dat zeker wil doen verstaan, als een middel tot uitkomst voor degenen, die zij ondanks vuur en zwaard, ondanks marteling en vervolging, niet tot het aannemen van een kenteken kunnen brengen, dat het beeld van het dier of de naam ervan bevat, tot het getal 666 komen. Om welke redenen, dat hoeft niet onderzocht te worden in elk geval staan zij daarbij, hoewel onbewust, onder de leiding van God, die wel zal weten, hoe Hij het woord van de

profetie vervuld zal krijgen. Slechts op bedekte wijze, zoals wij geloven, zal dit getal in de naam van de anti-christ liggen, in zoverre deze afstamt van de familie Bonaparte ("Re 13: 2. In zoverre hij echter als Napoleon VIII regeert, kan geen verband tussen deze naam en het genoemde getal worden ontdekt; eer zou de naam, die voor de eersten, die die voerde, uitgevonden schijnt te zijn en vroeger niet bestaan schijnt te hebben, aan de engel uit de afgrond in Hoofdstuk 9: 11 herinneren, die aan het hoofd van de Mohammedaanse krijgshorden stond, terwijl die kan worden opgelost in nai apolluwn (waarlijk een verderver!) zoals ook het woord apwleia (verderf Hoofdstuk 17: 8. 2 Thessalonicenzen. 2: 3 er in ligt. Zo moet het dan toch ook zeker zijn. Voerde de antichrist een naam, waarvan de getalswaarde van zijn letters juist op 666 te berekenen was (bijv. LVDOVICVS, dat zoveel als $50 + 5 + 500 + 5 + 1 + 100 + 5 = 666$ is), dan was de naam zelf reeds het getal en niet juist te begrijpen, waarom er een onderscheid gemaakt zou worden in die zin, dat het getal wel als minder bedenkelijk en gevaarlijk zou voorkomen dan de naam, maar verstandig nadenken zou teweeg brengen, dat zij als getal van het dier geheel hetzelfde is als zijn naam en evenzeer zijn wezen in zich bevat. Wij kunnen nu zeker niet als zonder twijfel en zeker voorstellen, hoe het in het vervolg met deze zaak zijn zal; maar een mogelijkheid kan toch worden berekend en die zou het volgende zijn: de valse profeet heeft, zoals vroeger gezegd is, als getal van het dier het getal 666 uitgedacht, dat is voor hem en de hele anti-christische aanhang voor het aanwijzen van de nieuwe aera. Omdat toch de antichrist zich zal vermeten tijd en wet te veranderen (Dan. 7: 28), zal men ook een karakteristiek kort begrip voor die verandering moeten hebben. Het getal, zoals het in het Grieks is geschreven, is xxv (600, 60, 6); en nu zou men de belijders van Christus diets kunnen maken, dat zij dit getal zouden kunnen aannemen, zonder bedenking, omdat het niets anders is dan het verkorte xpistov (Christus), alhoewel, als het dat werkelijk was, op de tweede plaats niet x maar p zou moeten staan; maar in zulke gevallen is dit een gewone kunstgreep van de valse profeten. Nu ligt voor de belijders van Christus de verzoeking voor de hand om aan te nemen: als getal komt het teken voor als iets onverschilligs; men heeft zich niet verenigd met het beeld, niet met de naam van het dier, zoals men denkt, de aanbidding ervan afgewezen, maar zich verenigd met het getal van de nieuwe aera, dat eiste toch wel het gebod: alle ziel zij de machten, over haar gesteld, onderworpen; want er is geen macht dan van God en de machten, die er zijn, die Zijn door God verordend. Bovendien is het getal bepaald uitgedrukt in een vorm, waardoor men eigenlijk Christus belijdt. Men zou hierbij altijd nog God kunnen geven, wat van God is, terwijl men de keizer geeft wat van de keizer is. Tegenover dergelijke kunsten van verleiding, waarin zich ook, als het mogelijk was, de uitverkorenen zouden kunnen laten verstrikken, wordt nu door de profetie hier het getal 666 dadelijk als dat van het dier gebrandmerkt. Slaat men de Hebreeuwse bijbel op, die met het eerste boek van Mozes begint en met het tweede boek van de Kronieken eindigt, dan bevat zowel het eerste vers (Gen. 1: 1), als het laatste (2 Kron. 36: 23) de letter a zes maal. Dat hebben de Joodse schriftgeleerden vanouds voor een goddelijke vingerwijzing aangezien, dat de tijd van de wereld slechts 6000 jaren zal duren en dan is het drievoudige zes een teken, dat de nieuwe aera, waarover hier wordt gehandeld, het einde is van de tijden of de tijd van de anti-christ. Men begeeft zich dus, door het aannemen van 666 onder de heerschappij van de tegenstander, die geenszins te rekenen is onder de door God verordende machten. Maar 6 is ook het symbolisch getal voor de menselijke zonde. Evenals op Vrijdag de verzoening door Christus volbracht is, zo heeft op deze zelfde dag van de week, de zesde, zonder twijfel ook de zondeval plaatsgehad en zal, wordt nu dat getal in de Heilige Schrift vaak genoeg daar gebruikt, waar de mensheid, als van God losgerukt en een anti-goddelijk zoeken van haar moet worden gesignaleerd (in Gen. 14: 16 vv. gaat de geslachtslijn van Kaïn voort tot in het zesde lid; in Deut. 20: 17 zijn zes Kanaänitische volken genoemd; 1 Sam. 17: 4, 7 en 2 wordt ten opzichte van de twee Filistijnse reuzen, die Israël hoonden, nadrukkelijk zes als teken van hun wapens of leden genoemd; eveneens in Dan. 3: 1

en 5: 4 kenschetsing van het beeld in Dura en als getal heidense afgodsbeelden; in Dan. 1-6 vertoont zich tegenover alle betuigingen van God, Babels karakter, dat zich ontwikkelt tot godslasterlijk tegenstaan, in zes trappen enz.). Is nu in 666 de zes eerst vertienvoudigd (60) en dan die vertienvoudiging nogmaals vertienvoudigd, dan is dat getal onmiskenbaar, dat van de zonde van de mensen; het kwaad in zijn drievoudige gestalte, die in de geschiedenis van de mensheid mogelijk is (vgl. de verzoeking van Jezus in Matth. 4: 1-11), is nu volledig ontwikkeld: 1) het algemeen menselijke of heidense kwaad, dat met Adam is begonnen; 2) het in vergelijking daarmee toegenomen Farizees of Joodse kwaad, dat in de kruisiging van Jezus zichtbaar werd; 3) het in vergelijking met het laatste weer tienvoudig versterkte kwaad, of het kwaad dat tot het anti-christische en tot iets bepaalds duivels is voortgegaan. En inderdaad lost men 666 op in $1 + 80 + 70 + 6 + 8 + 300 + 8 + 200$ en schrijft nu daarvoor de letters, die er in het Grieks mee overeenkomen, dan krijgt men het woord apostov (afvallige); neemt men $60 + 200 + 6 + 400$ en schrijft men dat met Hebreeuwse getaltekens, dan krijgen wij de meervoudige vorm xzdo, die de afval van de Heere voorstelt. Nu is het een merkwaardig spel van de geschiedenis, als de poging van keizer Julianus Apostata, om Christus' woord door het weer opbouwen van de Joodse tempel onwaar te maken, in het jaar 362 na Christus valt Lu 21: 24. Dit jaartal heeft in het midden een 6; uit de vermenigvuldiging van het 1ste en 3de cijfer komt ook een 6. Zeker is het de bedoeling van het woord op onze plaats, in dat 666 de belijders van Christus op een tijd, dat de anti-christ werkzaam is, een bepaald kenteken aan de hand te geven, waarmee zij te doen hebben. Mogen er ook nog zoveel stemmen van buiten en binnen zich laten horen, om aan het genoemde getal zich niet te ergeren; zij weten dat dit het getal van het dier is en met het teken van het dier op gelijke lijn staat. Daarentegen is het getal van Christus, om dit bij deze gelegenheid mee op te merken, het getal 888; de naam Jezus, met Griekse letters geschreven, doet dit zien (ihsouv = $10 + 8 + 200 + 70 + 400 + 200$). Evenals de Heere op de achtste dag van de week is opgestaan van de dood, zo voltooit hij ook met het begin van het 8ste tiental eeuwen van de wereld Deze 40: 47 de zaligheid door de algemene opstanding, om de eeuwige Zondag aan te brengen, die is "de nasabbath, of het jaar van de toekomstige wereld, waarin geen dood meer in eeuwigheid zijn zal en geen zonde en straf, maar enkel vreugde over Gods wijsheid en kennis", zoals in een Joodse uitlegging van Ps. 92: 2 wordt gezegd.

Johannes heeft het getal 666 met de drie Griekse letters Chi, Xi, Sigma geschreven = $600 + 60 + 6$. Dat zijn drie aanvangletters van drie merkwaardige woorden. Wanneer de koning na zijn overwinning over de koning van het Noorden en de koning van het Zuiden (Dan. 11: 40-43) uit het morgenland als alleenheerser naar Europa terugkeert, dan zal hij zijn waardigheid met deze drie letters te kennen geven. Ch. geeft te kennen Christus, welks tegenbeeld de juist na die veldtocht optredende (16: 12-14) anti-christ is; Ks of Cz geeft te kennen keizer of czaar, dat uit cezar of keizer is ontstaan; St; staat voor sultan. De koning treedt zoals overwinnaar uit het morgenland terugkerende, als Christus. en als keizer (czaar) en sultan, die beide waardigheden in het wereldlijke en geestelijke hij aan zich trekken zal, tegenover de volksheerschappij op. Deze beide heersers in het oosten, in Europa en Azië, zijn de geestelijke en wereldlijke gebieders over hun volken en zo'n gebieders of hoofd in dubbele zin zal ook deze koning worden. Zijn pseudo-profeet is hem ook behulpzaam bij het in bezit nemen van de waardigheid van het van het Christendom dan afgefallen pausdom (16: 4-7, 10-11; 17: 1-6), dat de godsdienst van de volksheerschappij (vergoding van de mensheid) aangenomen heeft. Op grond van al deze waardigheden klimt hij bijgevolg op tot de waardigheid van anti-christus (en niet slechts van zichtbaar plaatsvervanger van Christus) en matigt zich de eer en het gezag van de Godheid aan, zoals dat reeds sinds eeuwen is voorbereid en in de plannen van Napoleon I duidelijk doorschemert. Toen Napoleon, tot het toppunt van macht verheven, ook de zetel van het pausdom naar Parijs wilde verplaatsen, ten

einde de pauselijke waardigheid op zijn persoon te doen overgaan, liet hij een catechismus in de scholen verspreiden, waaruit de jeugd moest leren: onze keizer Napoleon te eren en te dienen, is zoveel als God zelf te eren en te dienen, want hij is degene, die de Heere verwekt heeft. Zij, die hun plicht jegens keizer Napoleon niet betrachten, zouden zich tegen de wil van God verzetten en de eeuwige verdoemenis of zich laden.

Maar welke naam duidt het getal 666 aan? Van alle vragen naar oplossing van de raadsels in dit boek, is wel geen meer gedaan dan deze. Het antwoord heeft talloze ongerijmdheden in het leven geroepen, en toch is de zaak zeer eenvoudig. Johannes beweegt zich in het Openbaringsboek geheel in de zinnebeelden van het Oude Verbond. Daar hebben wij dus de sleutel te zoeken. Nu is daarin slechts een plaats, waar het getal 666 in verband tot een naam voorkomt (Ezr. 2: 13). Door Ezra worden die Israëlieten opgenoemd, die na de Babylonische ballingschap naar Jeruzalem en Judea terugkeerden en o. a. opgenoemd: "de kinderen Adonikams zes honderd zes en zestig. " Deze naam betekend: de Heere verheft Zich, is de naam van het beest. En inderdaad, deze naam in de mond van het beest, dat vervuld is van aanmatiging en godslastering, komt volkomen overeen met de honende uitroep van de vereerders van het gedrocht: "wie is aan het beest gelijk? " Al wat de profeten van de geest, het wezen, het woord en het werk van het beest zeggen, wordt in de naam Adonikam uitgedrukt en samengevat. Immers, het is een naam van godslastering; die naam voegt in de mond van het beest, overmoedig en pralend als het is; hij behelst de begeerte van het beest, om door allen op aarde te worden aanbeden; hij zinspeelt op de strijd van het beest tegen de heiligen van God en hun wegvoering tot gevangenis en dood. Bovendien is die naam in volkomen overeenstemming met de beschrijving, die Paulus geeft van de mens van de zonde: "Die zich tegenstelt en verheft boven al wat God genaamd, of (als God) geëerd wordt, zodat hij in de tempel van God als een god zal zitten, zichzelf vertonend, dat hij God is. " Adonikam (de Heere verheft Zich) is oorspronkelijk een de Heere geheiligde naam. Vaak lezen wij in de lofliederen van de Kerk van het Oude en Nieuwe Verbond, dat de gelovigen God prijzen als de Almachtige, die Zich verheft tot straf over Zijn vijanden. En deze Naam van de Allerhoogste eigent zich het beest nu toe, zoals zijn vereerders reeds de naam MICHAËL (wie is als God?) die de Heere Jezus alleen toekomt, aan het beest hadden gegeven, roepend: "wie is aan dit beest gelijk? " En wat wil het beest te kennen geven, met zich de naam Adonikam toe te eigenen? Niets anders dan dit: "Niet die voorgevende God, die niemand ziet, is Heer; hij is een niets, slechts uitgedacht door de verhitte en wilde verbeelding van de zogenaamde vromen; deze eisen, dat redelijke mensen zich zullen onderwerpen aan een ingebeelde God, die niet bestaat. Nee, ik ben de heer, die macht en hoogheid heeft, wiens alvermogen ieder met de ogen zien en met de handen tasten kan. Ik ben het, die gelukkig maken kan hen, die mij dienen en verderven allen, die zich tegen mij verzetten. Niet hij, die zij de naam van Jezus (Behouder, Zaligmaker) geven, is het, die de zijnen uitredt en behoudt; niet Hij maakt Zich op om Zijn vijanden te straffen; Ik, Ik ben het alleen die dit doe; ik maak mij op om die belachelijke dwepers het gewicht van mijn toorn te doen voelen. "

Maar wat die naam wezen zal, beken ik zeer graag, niet te weten. De heer Rosenmuller, die, door het monsterdier, de afgoderij verstaat, die de Roomse keizer vervoerde, om de Christenen te vervolgen, schreef, in deze veronderstelling: "het gebrek van geschiedkundige berichten, zo door heidenen als Christenen, eertijds mogelijk in het licht gegeven, schijnt ons in de weg te staan, om dit getal te verklaren; hadden wij deze gedenkstukken, wij zonden zonder twijfel vele omstandigheden weten, waarop hier gedoeld wordt. Van onze erachtens is de vervulling van de hele geheimzinnige voorspelling nog toekomend; en daarom houden wij het voor vergeefse arbeid, om iets te willen beslissen. De uitkomst zal alles, voor hen, die dan leven zullen, in een helder daglicht plaatsen.

Volgens Herder is het in de Hebreeuwse taal het getal van het woord: afval. Volgens Zullig het getal van Bileam, de Zoon van Beor, de tovenaars. Zeer vele uitleggers vinden er het getal in van de Latijnse paus en in onze dagen wijzen meer dan 40 ernstige onderzoekers van de profetie er op, dat in de naam van Louis Napoleon Bonaparte in de Latijnse, Griekse en Hebreeuwse talen het cijfer van 666 te vinden is. Niet te ontkennen is het, dat de titel, die de paus zich aanmatigt, van Vicarius Filii Dei (stedehouder van Gods Zoon) het getal 666 heeft, en dat Pierre L. in zijn opmerkelijk boek "Rome au dix-neuvième siècle" mededeelt, dat de paus bij zijn benoeming 666 Louis d'op (Louis, gel. Ludovicus, gel. 666) van de kardinalen ontvangt. De naam Ludovicum is het allereerst door Seebachius als de vermoedelijke naam van het beest uit de zee aangegeven. Aan de ene kant acht ik het zeer gewaagd en onverantwoordelijk, iemand, wie hij ook zij, als de persoonlijke anti-christus aan te wijzen, voordat hij bepaald als godslasteraar optreedt en de aanbidding van zijn persoon eist; maar aan de andere kant zou het hoogst lichtvaardig zijn om de uitkomsten gering te achten van de studie van ernstige, gelovige mannen, die zowel tegen de paus als tegen de dynastie Napoleon waarschuwen, terwijl de wederzijdse ondersteuning van deze machtig, die belde onweersprekelijk het getal 666 hebben, tot dubbele waakzaamheid aanleiding moet geven. Het getal 666 heeft bovendien een symbolische betekenis. Zes is het getal van de werkdagen, het cijfer van hen, die nog niet tot rust zijn gekomen in God; het cijfer van de wereld in dienst van het verderfelijke, vergankelijke, dat niet komt tot de echte sabbath, het zegel, het jubeljaar van de rust en van de verlossing. Geen van de afgoderijen van de heidenen, van de Joden, of van het pausdom, hebben het kunnen brengen tot de wereldsabbat. De volken hebben gezocht naar de gouden eeuw van vrede en geluk, waarvan hun dichters de wenselijkheid zich voorstelden. Grote mannen streefden naar de daarstelling van een groot wereldrijk, en ten slotte brengt al het werken en tobben van de mensen buiten God, schijnbaar het begeerde rijk aan; maar het wezen daarvan is het werk van het vlees, dat, hoe ook vermenigvuldigd, het merk draagt van de onvolkomenheid, het cijfer 6. Merkwaardig is het, dat het cijfer van het beest eigenlijk geschreven is aldus: 600, 60, 6, zo steeds afnemend en eindigend in het cijfer van de werkdagen.

Wij ontkennen niet dat de Apocalyps, behalve het raadselachtig karakter, haar met alle waarheid goddelijke profetie gemeen, ook nog ten gevolge van haar eigen samenstelling vrij wat moeilijkheden en verwikkelingen ter oplossing aanbiedt. Maar tegenover die moeilijkheden staat ook weer die eigenaardigheid van het boek, dat het veelal of zelf de sleutel op zijn raadsel- of beeldspraak aangeeft, of duidelijk genoeg verwijst naar die plaatsen of uitdrukkingen van de schrijvers, vooral van het Oude Testament, dat bij een nauwkeurige vergelijking en juiste combinatie de verklaring als vanzelf volgt. Dus bijvoorbeeld komt in de Apocalyps het beeld voor van een beest uit de zee (13: 1), waarvan de goddeloosheid en tirannie daarop de schilderingen volgen (ald. vs. 2-18). Een eenvoudige vergelijking met de insgelijks apocalyptische voorstelling bij Daniël (7), van vier grote wereldmonarchieën, onder het beeld van vier uit de zee geklommen grote dieren, geeft onmiddellijk de sleutel aan ter verklaring. Ook in de Apocalyps van Johannes moet door het beest een grote wereld-monarchie of een wereldbeheerser verstaan worden. Aan deze eerste uitkomst sluit zich, bij verder nadenken een tweede aan. Het beest van de Apocalyps, met zijn zeven hoofden en tien gekroonde horens, heeft door laatstgemelde trek inzonderheid een in het oog lopende gelijkenis met het vierde dier bij Daniël (7: 8); niets natuurlijker, zo verder, dan dat de voorstelling van het beest bij Johannes de verdere ontwikkeling en voortzetting van de aard en de geschiedenis van het vierde dier bij Daniël is. En is dan nu door dat vierde dier bij Daniël aangeduid de wereld-monarchie van Rome, zo hebben wij ook als vanzelf bij Johannes diezelfde Romeinse wereld-monarchie, (om het even voor het ogenblik, of hierbij aan het heidense of aan het pauselijke Rome gedacht moet worden), afgeschilderd in het Boek van de

Openbaring. Het behoort tot de bijzonderheden, de eigenaardigheden, de uitnemende eigenschappen van de Apcalyps, dat het gelijkelijk ingericht is om de gave van dichterlijke intuïtie en die van wiskundige redenering en berekening in beweging te brengen. Maar zijn wij inderdaad hier enigermate ook of wiskundig of arithmetisch-logisch terrein, dan begint men dan ook niet (om de Apcalyps van onverstaaenbaarheid te overtuigen), met de zwaarste en meest ingewikkelde voorstellen of vraagstukken. Onmiddellijk een oplossing te verlangen bijvoorbeeld van het getal van het beest in de Apcalyps (13: 18), is toch echt niet veel anders, dan of men bij de eerste les in de wiskunde reeds bekend wilde worden met de hoge stellingen van de sferische driehoeksmeting.

Een getal, dat gerekend wordt door de letters van de naam van een mens of de order van een mens, naar de Hebreeuwse of Griekse wijze, die de letters van haar A B C gebruiken om het getal uit te drukken en hoewel het over verscheidene verklaringen hier gedaan wordt, zo is de oudste en de waarschijnlijkste verklaring die van Irenaeus, die kort na de tijden van de apostel geleefd heeft, 1450 jaar geleden, die dit past op het woord Lateinos, waarin het getal van 666 gevonden wordt. Dit komt met de zaak zeer goed overeen, naardien de paus zich opgeeft voor het hoofd van de Latijnse kerk, de godsdienst in de Latijnse taal gepleegd wil hebben en de oude Latijnse vertalingen van de bijbel voor authentiek gehouden wil hebben.

Hij wil niet dat iedereen hem kent, nochtans wil hij niet, dat hij geheel onbekend blijft; men openbaart hem aan hen, die Hij in het verborgen wijsheid bekend maakt. De verborgenheden van de Heere zijn voor hen, die Hem vrezen. De Grieken rekenden met hun A B C. Hun letters waren tegelijk cijfertekens, daarom kan een woord tegelijk een zaak, plaats of persoon te kunnen geven en tegelijk ook een cijfer-getal uitmaken. Hier was een getal van 666. De Griekse letters, die dit getal uitmaken, waren ook een getal van een mens, spellen ook de naam van een mens. Meteen na de tijden van de apostelen spelde men uit dat getal van 666 de naam Lateinos, die is geweest de eerste koning van die landstreek, waarin Rome ligt. Het land werd naar zijn naam Latinus genoemd en de taal, die men daar sprak, werd de Latijnse taal genoemd, zoals ze alsnog die naam behoudt en dus wordt men door dit getal, dat Lateinos uitmaakt, als met de hand tot Rome geleid en in Rome tot de paus, die zich gezet heeft in de Kerk, die toen de Latijnse kerk genoemd werd, ter onderscheiding van de oosterse, die de Griekse kerk werd genoemd; en nu ten huidigen dage geschiedt de dienst nog in de Latijnse taal en zijn bullen en besluiten schrijft de paus in de Latijnse taal. Deze naam en zijn getal geven duidelijk te kennen, dat de paus de anti-christ is.

HOOFDSTUK 14

OVER DE REFORMATIE VAN DE KERK DOOR HET EVANGELIE EN DE VAL VAN HET GEESTELIJKE BABEL

I. Vs. 1-5. Nadat de vorige reeks van gezichten Israël's wederopneming als verbondsvolk van God en zijn terugvoering in het heilige land, maar tevens ook de grondtrekken van de ontwikkeling van het anti-christische en van de westerse kerk tot de meer volledige vorm van de persoonlijke anti-christ voorgesteld heeft, komt hier een tweede reeks. Deze geeft ons eerst een weliswaar slechts kort, maar des te karakteristieker beeld van de nieuwe gemeente, die de Heere uit de twaalf stammen van Israël in de 144 duizend van Zijn uitverkorenen op Zion opricht, om vervolgens met de val van het geestelijk Babel en den val van het anti-christische rijk zich nader bezig te houden.

1. En ik zag wat de sterkste tegenstelling was tegenover de beide gezichten van het vorige hoofdstuk en zie het Lam stond nu niet meer, als in Hoofdstuk 5: 6; 7: 9 en 17 midden in de troon, maar van daar, op de aarde neergedaald, op de berg Zion, het centraalpunt van Jeruzalem, dat nu niet meer door de heidenen werd vertreden (Hoofdstuk 11: 2) en met Hem honderd vierenveertig duizend uitverkorenen uit de 12 stammen van Israël (Hoofdstuk 7: 4 vv.), hebbende de naam van Zijn Vader, die ze aan Hem, aan het Lam gegeven had en tot wie weer dit ze had geleid (Hoofdstuk 11: 11 v. Joh. 17: 1 vv.), geschreven aan hun voorhoofden.

2. En ik hoorde een stem uit de hemel, dus komend van de gemeente daarboven, die zich verheugde, dat het raadsbesluit van God nu zover tot verwezenlijking was gekomen. En die stem was als een stem van vele wateren (Hoofdstuk 1: 15) en als een stem van een grote donderslag (Hoofdstuk 6: 1). En ik hoorde een stem, krachtig en vol majesteit, maar aan de andere zijde ook liefelijk en roerend als een stem van citerspelers, spelend op hun citers (Hoofdstuk 5: 8).

3. En zij zongen bij hun citerspel als a) een nieuw gezang voor de troon van God en voor de vier dieren (vgl. Hoofdstuk 4: 5) en de ouderlingen (Hoofdstuk 4: 2 vv.); en niemand kon dat gezang leren dan de honderd vierenveertig duizend (vs. 1), die van de aarde gekocht waren, omdat zij alleen ervaring hadden van hetgeen in dat lied werd bezongen, dit lied wat zijn inhoud aangaat in het bijzonder hen betrof (vgl. Jes. 65: 15).

a) Openbaring 5: 9

4. Deze zijn het, die, om altijd met God te kunnen verkeren (Exod. 19: 17 en "Le 15: 18, met vrouwen niet bevreemd zijn, a) want zij zijn maagden, zij onthielden zich van alle geslachtsgemeenschap. Deze zijn het, die het Lam volgen, waar het ook heengaat; deze zijn gekocht uit de mensen tot eerstelingen van God en het Lam; zij zijn het, bij wie het priesterlijk karakter van volkomenheiligheid zich het eerst heeft verwezenlijkt.

a) 2 Kor. 11: 2

II. Vs. 6-20. De vorige afdeling heeft ons Israël voorgesteld, dat in de rechtvaardiging van zijn zonde weer in genade is aangenomen en in de verbondsbetrekking met God hersteld is en de heiligmaking najaagt. Daardoor ontwikkelt het zich tot een gemeente van Christus in de volle zin van het woord en is op Zijn Zions-berg ook veilig voor het vervolgen van de draak, die haar niets meer kan aandoen (Hoofdstuk 12: 15 v.). Anders is het daarentegen gesteld met

het overige van het zaad van de vrouw. De draak heeft zich in zijn toorn voorgenomen, tegen de vrouw, die hem ontkomen is, te strijden en heeft daartoe reeds zijn werktuigen bereid (Hoofdstuk 12: 17 v. en 13: 1 en 11). De geschiedenis van de ontwikkeling van het rijk van God op het gebied van de oude Christelijke kerk gedurende de 20ste eeuw wordt ons door de voor ons liggende afbeelding in zijn eerste helft voorgesteld. Wij zien in de eerste plaats een bevolking van de aarde, door Gods genade weer vrij geworden van de heerschappij van de anti-christelijke tijdgeest. Deze wordt vermaand in de aanbidding van de God van de hemel, waartoe zij is teruggebracht, te volharden, om de toekomstige toorn te ontkomen (vs. 6 en 7): Maar ook wordt ons getoond het begin van de oordelen van God aan het einde van de eeuw en de val van Babel (vs. 8) en vervolgens de tijd na grote verdrukking onder de heerschappij van de antichrist, omdat het erop aankomt zich voor de aanbidding van het dier en van zijn beeld te bewaren (vs. 9-12). De tweede helft stelt ons hierop het oordeel over de anti-christ en zijn aanhang, dat in de omgeving van de heilige stad plaats heeft, voor ogen (vs. 13-20); daardoor wordt deze afdeling met de vorige tot een geheel verbonden.

6. En ik zag een andere dan de in Hoofdstuk 8: 13 vermelden engel vliegend in het midden van de hemel, om overal gezien en overal gehoord te worden en hij had in de vorm van een boekje (Hoofdstuk 10: 2) in zijn hand het eeuwig Evangelie. Dit was een teken dat de blijde boodschap van Christus en Zijn verlossing nu opnieuw met kracht aan het licht werd gebracht en Zijn goddelijke kracht en onvergankelijke duur krachtig bewezen was; dat met Israël's herstel en heiligmaking het begin was gemaakt tot stichting van een rijk van vrede en van heerlijkheid, dat dan onmiddellijk in de eeuwigheid overbracht (Hoofdstuk 20 en 21). Hij was gezonden, om op grond van dit weder gebrachte en opnieuw bevestigde, zich ook steeds verder ontwikkelend Evangelie een welgemeende vermaning toe te delen en het te verkondigen aan degenen, die op de aarde wonen (in de grondtekst staat "zitten", dat niet zo'n kwade nevengedachte in zich sluit, als het "wonen" in Hoofdstuk 3: 10; 8: 13; 11: 10; 13: 8 en 14; 17: 8 en aan alle natie en geslacht en taal en volk, dus aan de hele Christelijke Kerk uit de heidenen vergaderd en nog in grotere getale te vergaderen.

7. Hij volbracht die last, zeggende met een grote stem: "vrees God en geef Hem heerlijkheid, want het uur van Zijn oordeel over de grote hoer (Hoofdstuk 17 en 18) en verder ook over het dier en zijn profeten (Hoofdstuk 19) is nabij gekomen, zoals daarvan de aardbeving met de val van het tiende deel van de grote stad en van de zeventuizend namen van de mensen (Hoofdstuk 11: 13) reeds een voorspel is geweest; en aanbidt in plaats van de afgoden van de tijdgeest, of ook van het eigenlijke heidendom, dat u van te voren gediend heeft, Hem die de hemel en de aarde en de zee en de fonteinen van de wateren gemaakt heeft, de waarachtige, levende en persoonlijke God, van wie alle welvaart komt (Hoofdstuk 8: 10; 16: 4).

a) Gen. 1: 1 Ps. 33: 6; 124: 8; 146: 6 Hand. 14: 15; 17: 24

Deze engel leidt bij ons in de oude Christelijke kerk de nieuwe aera in, die snel na het begin van de 20ste eeuw daarmee is begonnen, dat, zoals in Hoofdstuk 11: 13 werd gezegd, de anderen verschrikten en eer gaven aan de God van de hemel. Met zijn verkondiging, die zeker een vermaning bevat, die algemeen is en alle mensen van alle tijden aangaat, wil hij evenwel aan hen, die uit de 19de in de 20ste eeuw zijn overgegaan een geheel bijzondere herinnering geven, voor hen in het bijzonder berekend. Want juist de vrees van God, het bewustzijn van onze absolute afhankelijkheid van God, de getuigenis, dat Hem alleen de eer toekomt, dat alles, wat wij goeds zijn en hebben, Zijn werk en Zijn genadegift is, het geloof in de almachtige Schepper van hemel en aarde en de aanbidding van Zijn heilige Majesteit al deze grondvesten van de levende vroomheid hadden de mensen van de 19de eeuw ten slotte geheel

verloren en in plaats daarvan de natuur- en wereld-, de mensen- en zelfvergoding gekomen. Zo alleen was het mogelijk geweest, dat de tegenstanders van Christus met Zijn Kerk opruimden en een toestand verwekten, zoals die met hun ideeën overeenkwam. Nu is het gebouw van de anti-christelijke tijdgeest weer ineengestort, de woordvoerder en partijhoofden zijn nu opgeruimd en op de puinhopen van de stad, die door een aardbeving is getroffen, kon ten gevolge van Gods grote daden aan Zijn uitverkoren volk een nieuwe Kerk worden opgebouwd; maar lang duurt de tijd van de genade niet, die wordt alleen naar tientallen jaren afgemeten en dan komt meteen de grote verdrukking, waarop de Heere in MATTHEUS. 24: 21 v. heeft gewezen. Daarom is voor het geslacht van deze tijd van genade de vermaning zo hoog nodig, die de engel hier met grote stem laat horen. Het moet zich niet weer van die grondvesten van vroomheid laten afdringen, integendeel diepe wortels slaan in het evangelisch geloof en in de gemeenschap van Jezus Christus, anders zullen de wateren van de laatste zware bezoeking en de stormen van de anti-Christische bestrijding het snel ten val brengen. Ongewaarschuwd zal dat geslacht niet in de strijd mogen gaan, die de draak tegen het einde van de 20ste eeuw met de overigen van het zaad van de vrouw zal houden en bij hen, die Gods gebod houden en de getuigenis van Jezus Christus hebben, zal de waarschuwing ook van goed gevolg zijn. Daarom treedt deze eerste engel op en verhoedt door zijn boodschap, dat het weer opstaan van de Kerk geen valse dromen verwekt en de zielen in gevaarlijke gerustheid doet insluimeren, integendeel ze dringen de tijd uit te kopen en zich te wapenen op hetgeen in kort komen zal. Wellicht dat men zich dan de raad van Paulus in 1 Kor. 7: 1 vv. en 32 v. herinnert. De boodschap is dus een goede, heilzame en is gegrond op de blijde boodschap van de zaligheid in Christus Jezus. Daarover verblijdt zich nu de oude Christelijke Kerk. Zij breidt zich echter door een krachtiger en meer doortastend zendingswerk, dan vóór de catastrofe ooit heeft plaats gehad, uit, omdat nu het eigenlijke zendingsvolk (vs. 1-5) haar leidt en met het beste voorbeeld voorgaat, ook in steeds verdere kringen onder de nog onbekeerde heidenen. In de grondtekst staat voor "verkondigen" een werkwoord, dat van het grondwoord "Evangelie" is afgeleid; men ziet, het evangelische is dan tot eer gekomen; de zolang beweerde voorrang en roem van het Katholicisme tegenover de Kerk van het Evangelie is voorbij. Zolang de tijd duurde, die in Hoofdstuk 11: 1-11 werd gekarakteriseerd, geeft de Heere aan de Roomse kerk een bevoorrechte plaats. Zij is de draagster van vele genadegiften in cultus en inrichting, die de Protestantse kerk nooit heeft verkregen, of die toch snel weer verloren gegaan zijn en nog bij gelegenheid van de strijd, die het dier, dat uit de afgrond opstijgt, tegen de twee getuigen in Hoofdstuk 11: 7-10 opende en tot het overwinnen en doden van deze doorstreed, heeft zij in onderscheiding van de uitwendig zo macht- en weerloze Protestantse kerk de roeping gehad, het dier de strijd zwaar te maken en een indruk daarvan te geven, dat het niet met mensen, maar met God streed, dat de gemeente van Christus op een rots was gegrond, die de poorten van de hel niet zullen overweldigen. Zij heeft in haar leden nog vele zielen kunnen aanwijzen, wier hart voor Christus klopte en de moeder, die hen voortbracht, beminde en in haar instituties nog krachten kon in het werk stellen, die haar ook als gave voor haar roeping in de wereldgeschiedenis van boven ten deel zijn geworden. Sinds het echter bij deze strijd tevens openbaar is geworden, dat zij over de tijd van middernacht, als de lampen worden uitgekert, niet met de nodige voorraad olie in de vaten voorzien is; sinds zij in haar nood zich tot de verkopers heeft gewend, omdat nu eenmaal de evangelische hoofdprincipen niet voor haar waren en de Protestantse kerk haar ten slotte aan haarzelf moest overlaten, sinds haar heulen met de kooplieden haar in een ongelukkig bondgenootschap heeft gebracht en zo geheel in de wereld heeft verstrikt, dat zij in generlei opzicht meer meesteres over zichzelf is; sinds zij vervolgens het uur van de bruiloft van de bruidegom heeft verzuimd en geen winst tot haar vernieuwing en geestelijke levendmaking heeft verkregen, integendeel zo'n schade heeft geleden, dat niet meer bij haar aanwezig is, wat harten en zinnen van hen, die naar God begeren en Christus

zoeken, verblinden en voor haar innemen kan, sinds heeft zij haar rol op het gebied van het rijk van God uitgespeeld en er blijft haar voor haar verder bestaan, waarin zij zich wil handhaven, nog slechts een rol op ander gebied over. De geslachten, die na ons leven in hun eerste 2-3 reeksen zullen zien, op welke wegen en op welke wijze het woord der profetie zal worden vervuld, wij kunnen het eerst slechts van verre vermoeden en slechts in algemene zinnen daarvan spreken, hoe de Protestantse kerk nog eenmaal tot grote eer zal komen en het talent zich zal zien toegedeeld, dat de boze dienstknecht in de aarde had verborgen (MATTHEUS. 25: 1-30).

In het gezicht vertoont zich een engel, in het midden van de hemel vliegend, waardoor de snelheid en onweerstandelijkheid van het doorbreken van het Evangelie te kennen gegeven wordt, ten tijde van de hervorming, zoals ook in die tijd geschied is, want het grootste gedeelte van de koninkrijken en volkeren, die tot die tijd toe de antichrist onderworpen geweest waren, vielen van hem af, omhelsden en beleden de waarheid van het Evangelie, hetgeen hier genoemd wordt het eeuwig Evangelie, wegens haar onveranderlijkheid van Adam af tot de komst van Christus hetzelfde blijvend en wegens de bewaring daarvan tegen al de listen, die men van alle tijden aangewend heeft om de Bijbel uit de wereld te krijgen. Het was een grote en belangrijke zaak, waartoe hij ieder opwekte, te weten, om het eeuwig Evangelie te geloven en in de belijdenis van het geloof uit te komen en Babel te verlaten, daarom verhief hij zijn stem. De antichrist had de ware vrees en dienst van God verdonkerd en tot vrees ingesteld geboden van mensen; hij had hun geleerd verstorven heiligen beelden en andere ijdelheden te aanbidden, de bliksem van zijn ban te vrezen, waardoor God niet geëerd, maar onteerd werd; maar nu het licht van het Evangelie doorbrak, nu roept hij uit, die vrees te verwerpen en Gode naar Zijn wil met een kinderlijke vrees te dienen, te aanbidden en Hem te verheerlijken, omdat die andere dingen ijdelheid zijn en het bijgeloof en afgoderij is die te vrezen, te dienen en te aanbidden en aan de andere kant omdat God alleen is de Schepper en Onderhouder aller dingen en het Hem alleen toekomt, gevreesd, gediend, aangebeden en geëerd te worden. En omdat de Heere, de rechtvaardige Rechter nu gereed stond, om Zijn oordelen uit te storten over de antichrist, het uur, de tijd van Zijn oordelen is gekomen, daarom haast u uit Babel uit te gaan en de Heere zuiver naar Zijn wil te dienen.

Na het gezicht van het uitgaan van de Kerk uit Babel komt hier de wijze voor, waarop zij begonnen is uit te gaan en verder uitgaan zou. De engel stelt voor de schare van de leraren, die in het begin van de 15de eeuw het werk van de Heere gelukkig ter harte hebben genomen en volvoerd. Engelen, niet alleen wegens hemelse wijsheid en heiligheid, maar ook hemelse zending genoemd. Zij worden "anderen" genoemd, als onderscheiden van de zalige hemelingen en van het getal van de gewone gelovigen en ook van de engelen tot hiertoe in de Openbaring voorgekomen. Vliegend, voortgaand, snel, vaardig door vele plaatsen en rijken van de wereld. In het midden van de hemel openbaar, met betoning van de hemelse oorsprong van de zaak, zodat geen wereldse mensen het beletten konden. Deze hielden de Evangelische schriftuur in de hand, die niet alleen naarstig openslaande, maar ook geleerden en ongeleerden overvloedig aanprijzend. Zij beweerden en bevestigden de heerlijkheid en eeuwigheid ervan. Zij hadden last om de evangelische leer, zolang verduisterd en bijna verbannen voort te brengen, opdat de wereld zich met hen in Gods genade mocht verheugen. Wegwerpende alle bedeksels van de schande, hebben zij duidelijk en deugdelijk de weg van de waarheid aangewezen en terwijl de onderwijzing nodig en de mensen onwetende waren, met grote stem in krachtige schriften hun ijver en onverschrokken gemoed betonend. Hoezeer belastend, strekte hun leer om de ware vrees van God in te boezemen. Zij leerden de vrees van God niet van mensen, schepselen, beelden. Ook herstelden zij voor God Zijn heerlijkheid, zo van al Zijn volmaakheden in Zijn werken blijkbaar, als van Zijn eindeloze genade in het werk van

de zaligheid en van Zijn enige opperheerschappij over de Kerk en wilden zij Hem van al die heerlijkheid gegeven hebben, uit aanmerking van Zijn oordelen over Zijn eerrovers te brengen. Eindelijk hebben zij ten krachtigste aangedrongen op de aanbidding of dienst van de levende God, Schepper en gunstige Weldoener van allen, met wegwerping van alle echt Heidense, schandelijke en menigvuldige afgoderij, waarmee het beest zijn schandelijke naaktheid op de wijze van de Heidenen poogde te bedekken.

Een heerlijk bewijs van Gods gunst voor de Kerk is gegeven in het grote werk van de Kerkhervorming. Dit is het, wat Gods Geest in dit gezicht voorstelt onder het zinnebeeld van drie engelen, die elkaar opvolgen.

8. En er is een andere of tweede engel op die eersten (vs. 6 v.) gevolgd, zeggende: zij is gevallen, zij is gevallen, Babylon, die grote stad (in verschillende handschriften staat alleen "Babylon, de grote (Jes. 21: 9 Jer. 51: 8 v.), omdat zij uit de wijn van de toorn van haar hoererij en daarmee ook van de toorn van God (vs. 10) alle volken heeft gedrenkt (Hoofdstuk 17: 2 en 4; 16: 19; 18: 3).

Het behoort tot de dramatische levendigheid van het toneel, dat elk nieuw punt, dat moet worden aangekondigd, aan een bijzondere engel wordt bevolen; het roepen van deze tweede engel stelt op profetische wijze (vgl. Hoofdstuk 11: 18) het oordeel, dat zeker en snel wacht, (Hoofdstuk 18: 2) als reeds voltrokken voor.

Voor de eerste maal ontmoeten wij hier in de gezichten van de Openbaring de naam Babylon. Hebben wij nu alle reden, om bij deze naam te denken aan het pauselijk Rome, welks Kerk vervolgens in Hoofdstuk 17: 1 vv. als de grote hoer voorkomt, zo komt de laatste naam van de Roomse paus-kerk eerst van die tijd af voor, dat Israël tot de gemeente op Zion is geworden (vs. 1-5) en weer in zijn rechtmatige plaats als huisvrouw van de Heere is getreden. Tot op die tijd had die Kerk bij alle gruwelen van de hoererij, die zij reeds sinds lang had gepleegd, er toch nog altijd aanspraak op, voor de vrouw of gemeente van Christus te worden gehouden, hoewel niet uitsluitend is de zin, waarin zij beweerde het te zijn en zich daarom de naam katholiek toekende. In Hosea 1-3 wordt het beeld van de vrouw behouden ook voor Israël, dat van zijn echtvriend was afgefallen en met allerlei soort van afgoderij bevlekt was en in Ezechiël. 23 komen in het theocratische Juda en het ontheocratische Israël zelfs twee vrouwen naast elkaar, waaruit vervolgens (Ezechiël. 37: 1 v.) weer één zal worden gemaakt. Zo heeft de Heere ook gedurende de hele tijd, dat de Christelijke Kerk in de plaats van de verstoten Israëlitische gemeente Hem Zijn vrouw was, gedurende de hele tijd van de heidenen (Luk. 21: 24), Zijn verbondsbetrekking tot Rome niet opgegeven, zodat het noch door de stichting van een bijzondere Hervormde Kerk opgehouden heeft, mee gerekend te worden bij de woorden van het derde geloofsartikel: "Ik geloof een heilige, algemene, Christelijke kerk", noch bij de strijd, die het dier, dat uit de afgrond opstijgt, tegen de twee getuigen in Hoofdstuk 11: 7 v. verheft, van zo'n strijd verschoond is gebleven. Er is integendeel nog in beide delen van de Kerk juist bij de levende leden een bewustzijn opgewekt van solidariteit of van wederkerig verband, zoals het heden ten dage, nu wij dit schrijven, is. Maar van de tijd van het weer levend maken van de twee getuigen af (Hoofdstuk 11: 11 v.), die door de bekering en het herstel van het hele Israël naar zijn beide delen, zowel van het huis nu Jozef als van het huis van Juda wordt teweeggebracht, gaan de wegen van de beide kerken zo geheel uit elkaar, dat de stroom, die van het heiligdom op Zion uitgaat, slechts de wateren van de Dode zee gezond maakt, maar de vijvers en poelen daarnaast veroordeeld worden, geheel in ongezond zout op te gaan (Ezechiël. 47: 1 vv.). De geest van het Jezuïtisme, die in het vaststellen van het dogma van de pauselijke onfeilbaarheid zich daartoe de weg heeft gebaand, door datgene, wat het

vergiftigende zout is in de laatste bestanddelen van het uit Christus' Woord achtergebleven levenswater, een volkomen oplossing teweeg te brengen, zal bij de gebeurtenis in Hoofdstuk 16: 3 v. mede onder de drie onreine geesten, evenals vorsen agiteren. Hij is het, die uit de mond van de valse profeet gaat en zal de pauselijke Kerk in de strijd tegen God en Zijn volk intrekken, dat zal echter de zedelijke vernietiging van deze Kerk zijn, dat haar voortaan nog slechts overblijft, de rol van de grote hoer te spelen en op het dier vol namen van lastering te zitten. Dat is nu de weg, die Rome van het begin van de 20ste eeuw naar zijn einde zal nemen, totdat zijn val komt, die de tweede engel hier aankondigt. Alle zielen, die in verband met deze Kerk staan en toch nog enig oog voor de waarheid hebben, zullen daar reeds de stem te horen krijgen (Hoofdstuk 18: 4 v.): "ga uit van haar, Mijn volk, opdat u aan haar zonden geen gemeenschap heeft en opdat u van haar plagen niet ontvangt", evenals eens bij de verwoesting van Jeruzalem door de Romeinen de Christelijke gemeente nog op de juiste tijd naar Pella werd gered. De bijvoeging "met grote stem" wordt bij het spreken van deze tweede engel gemist. Het roepen zal dus wel minder vergezeld zijn van uitwendige, in het oog vallende en de gemoederen diep schokkende gebeurtenissen, maar meer zich doen horen aan het uitwendig oor, aan het geestelijk zintuig, maar het zal worden begrepen door allen, die zo'n zintuig en zo'n oor hebben, de anderen daarentegen doen de koningen op aarde en de kooplieden en de stuurlieden enz. horen, die de grote stad Babylon, de sterke stad, wegens haar val beklagen (Hoofdstuk 18: 9 vv.).

In de schildering van de laatste 400 jaren van het 1260 jarig tijdsverloop, wordt over de ontwikkelingen op godsdienstig gebied gehandeld, zoals dit duidelijk uit de schildering van het beest uit de aarde, van de Hervorming en van de Evangelisatie onder alle volken blijkt. Hier vernemen wij Babels val en de volgende engel waarschuwt voor de aanbidding van het beeld van de beest, namelijk van de antichrist en zijn eredienst (Hoofdstuk 13: 14-18). Door de val van Babel hebben wij dus in de eerste plaats de val van de tegenwoordige godsdienst van de pausen te verstaan, maar ook van dat Babel, dat tot de toekomst-religie is overgegaan (Hoofdstuk 17: 1-6). De beide plaatsen (Hoofdstuk 14: 8 en 18: 2) schilderen dezelfde val van Babylon, de andere zijn ondergang van een geestelijke, deze van een wereldlijke zijde. Wat zij tot dusver nog niet van de wijn van de toorn van haar hoerij de natiën te drinken heeft gegeven, schenkt zij hen in de toekomst in, wanneer zij op de rug van het afgodsbeest gezeten is (Hoofdstuk 17: 1-6). Door de val van het pausdom, of door het gericht over de Europese Christenheid, ontvangt Babylon zijn loon voor zover zich vorsten en volken door het pausdom tot zonde laten vervoeren, omdat de eersten er zich van bedienen om hun macht te stijven en de laatsten omdat het de lusten van de oude mens streelt en beiden het pausdom zo eer en voortbestaan gunnen. De wijn wordt hier evenals in het Oude Verbond, bijvoorbeeld Jer. 25, omdat hij een dronken makend vocht is, als zinnebeeld van verdoving en verbijstering van de Geest, van de dweperij en van de zinnen-tuimeling gebruikt. Babylon of het pausdom mengt de wijn van zijn valse godsdienst, uit naijver voor zijn dwalingen tot een uit afgoderij, zinnenlust en godsdienstige dweperij bestaanden bedwelgingsdrank en geeft die de volkeren te drinken.

Rome, de troon van de antichrist, had de geestelijke en daardoor de aardse heerschappij over de wereld, zover hij er bijkomen kon; dit gebied werd hem voor een groot gedeelte ontrukkt en de oordelen van God begonnen over hem uitgegoten te worden, omdat hij met zijn valse leer en afgoderij, als door een vergiftigde wijn, alle volkeren dronken had gemaakt en Gods toorn daardoor tegen zich ontstoken had, zo zou het nu zijn beurt worden; de Kerk werd ten eerste uit zijn klauwen gerukt en de heerschappij over haar hem benomen en de Heere zou hem in Zijn toorn vergelden al het kwaad, dat hij Zijn Kerk had aangedaan en al zijn gruwelen, die hij bedreven had.

Deze engelen volgen elkaar op de hielen, even als Hoofdstuk 6 de ruiters. De inhoud van hun prediking toont voldoende aan, dat zij elkaar ondersteunen en de een de woorden van de anderen aandringt. Er wordt dus dezelfde menigte van leraren door verstaan, die van de reformatie af opgekomen, niet alleen het eeuwig Evangelie verkondigd hebben en de wereld tot de vrees, verheerlijking en aanbidding van de ware God hebben gedragen, maar ook de schandelijke naaktheid van het antichristisch Rome openbaar hebben gemaakt.

De val van Babel, hier verkondigd, is een voorafgaande voorbode van een zwaarder en volkomener val. Babel begon nu te vallen en de vrome en verstandige mensen voorzagen, dat dit oordeel van God over Babel eindelijk eens met zich zou brengen de hele ondergang; want zij had aan de wereld door haar leraars te drinken gegeven de bijgelovige en afgodische leer van haar religie.

9. En een derde engel is hem gevolgd, zeggende met een grote stem: Als iemand in de tijd van de volkomen heerschappij van de antichrist, die nu begint (Hoofdstuk 13: 15-17) het beest aanbidt en zijn beeld en ontvangt het merkteken aan zijn voorhoofd, of aan zijn hand,

10. Die zal, evenals het zo-even met de hoer Babylon heeft plaats gehad (vs. 8) en vervolgens met het dier en de valse profeet het geval zal zijn (Hoofdstuk 19: 20), ook drinken uit de wijn van de toorn van God, die ongemengd, door geen bijvoeging van genade en ontferming draaglijk gemaakt, ingeschonken is in de drinkbeker van Zijn toorn. De wijn in deze beker is integendeel niets dan toorn, zodat hij, die daarvan moet drinken, ter eeuwige verdoemenis gaat; en hij zal gepijnigd worden met vuur en sulfer van de poel, waarin hij wordt neergeworpen (Hoofdstuk 19: 20; 20: 10) voor de heilige engelen en voor het Lam, dat hij veracht en verloochend heeft.

11. En de rook van hun pijniging, die in een branden bestaat, dat nooit tot verbranden wordt, gaat op in alle eeuwigheid (Jes. 34: 9 v.) en zij hebben geen rust dag en nacht, die het beest aanbidden en zijn beeld en als iemand het merkteken van zijn naam ontvangt, die zal het voor zijn persoon gaan, zoals zo-even allen tezamen gezegd is.

12. Hier, waar het te doen is om de eeuwige kwelling van de hel te vermijden en dus om bevrijd te blijven van alle aanbidding van het dier en van zijn beeld en van elke aanneming van zijn merkteken, is de lijdzaamheid van de heiligen op haar plaats (Hoofdstuk 13: 10), omdat men door haar alleen bekwaam is, om alles te lijden en niets aan te nemen wat verboden is; hier zijn zij, hier kunnen zij hun kracht betonen, die de geboden van God bewaren en het geloof van Jezus (Hoofdstuk 12: 17).

Met slechts een vers gaat de rede van de tweede engel snel tot de derde over, beide staan aan het begin van de antichristische tijd; de een verkondigt achterwaarts ziende een zo-even volvoerd godsgericht, dat tot erkenning van de waarheid dient en de ander waarschuwt voorwaarts gewend, voor de verleiding van de laatste tijd, om degenen, die zich willen laten waarschuwen, voor het daarop volgende veel zwaardere oordeel te bewaren. Een dreiging, verschrikkelijker dan die van de derden engel, is in de hele Schrift niet te vinden. Reeds vroeger heeft weliswaar de Heere de volken, ook Israël, uit de drinkbeker van Zijn toorn laten drinken, maar deze was deels niet vol tot aan de rand, deels was nog genade ermee vermengd, in zoverre ook de zwaarste kastijding nog op bekeerling en wederaanneming doelde. Voor de aanhang van het dier is zijn beker met de wijn van zijn toorn vers ingeschonken, d. i. vol, alsof nog nooit iemand daaruit had gedronken, en alle toorn van God vanaf het begin aan zich over hen ontlastte (MATTHEUS. 23: 35). De wijn van de toorn is ongemengd, zonder dat er

een druppel genade onder is, zodat er niets is als angst en schrik van een onbarmhartig oordeel. En uit het tijdelijk oordeel van de verdelging (Hoofdstuk 19: 21) gaat het in het eeuwige over, in de pijniging met vuur en zwavel, d. i. in die vuurzee, die met zwavel brandt. De verterende, de adem wegvroende zwavelbrand, in welks weerschijn alles lijkkleurig er uitziet, wat een vreselijk beeld van de eeuwige dood! En de pijniging zal nog daardoor versterkt zijn, dat zij geleden wordt in het aangezicht van de heilige engelen en van het Lam. Evenals daar de rijke man uit de pijniging Abraham zag en Lazarus in diens schoot, zo hebben ook de gepijnigde aanbidders van het dier in de zaligheid van de engelen en in het zo moedwillig door hen verworpen geluk nog gemeenschap met deze. Terwijl zij tevens lijden in het aangezicht van het Lam, moeten zij de genade, hun eenmaal in dit Lam aangeboden, bewenen als een door hen met voeten getreden en eeuwig voor hen verloren en terwijl de rook, die Abraham van de plaats van het gericht, van Sodom en Gomorra zag opstijgen (Gen. 19: 28), weer wegtrok, zal de rook van die pijniging opstijgen in alle eeuwigheid. Geen tussenpoos bij deze pijnlijke toestand ook maar voor een ogenblik; zij hebben geen rust dag en nacht. Anders brengt de nacht rust en verfrissing, maar hier is geen afwisseling van onrust van de dag en rust van de nacht. Die smartelijke, dag en nacht folterende ziekten heeft waargenomen, die evenwel nu en dan zachtere ogenblikken en zeker de troost van een nabijzijnd einde toelaten, kan zich een zwak denkbeeld maken van het oordeel, dat hier dreigt. Hoe nodig is het toch, om er niet aan ten prooi te worden, onder alle verzoeking tot aanbedding van het dier vast te staan en zich het woord in te prenten: "hier is de lijdzaamheid van de heiligen; hier zijn zij, die de geboden van God bewaren en het geloof van Jezus! "

De boodschap van de drie engelen heeft ten doel, de kinderen van God te wapenen tegen alle aanslagen, om hen tot afval te verlokken. "Aanbidt het beest niet, want het uur van het oordeel komt" de eerste: "aanbidt het beest niet, want Babel is gevallen" de tweede: "aanbidt het beest niet, want God schenkt de drinkbeker van Zijn toorn in voor de afvalligen" de derde, in deze bedreiging is de geduchtste. Hoe ernstig laat de Heere de Zijnen waarschuwen door zulke krachtige woorden! "De drinkbeker van Gods toorn" te moeten ledigen wie kent vreselijker vooruitzicht? Wie zal dan bestaan? De vrome bisschop Cyprianus waarschuwde er in de derde eeuw de gelovigen van zijn tijd mee, te midden van de vervolgingen, die zij leden. En die verderfelijke wijn "ongemengd! " Niet eens in haar dodelijke werking verzwakt door enig innemingsel van verzachting! Ja, het is zwaar, de verzenen tegen de prikkels te slaan! Eenmaal steeg de rook voor het oog van Abraham op van de plaats, waar Sodom en Gomorra hadden gestaan, als de rook van een oven. Dit oordeel was een voorbode van het zware van de toekomst, dat de afvalligen wacht. Hetgeen die steden overkwam, is een spiegel van hetgeen aanstaande is en waaruit geen redding te hopen valt. Nee, zij die het beest en het beeld aanbidden, hebben geen rust dag en nacht. Hoezeer steekt daarbij af de zalige rust van de zaligen. Wat zeg ik? ook de verheerlijkten in de hemel hebben geen rust; maar hoe geheel anders! "Zij hebben geen rust dag en nacht", zeggende; "Heilig, heilig, heilig is de Heere God, de Almachtige, die was en die is en die komen zal. "

Wij vinden hier een bedreiging over alle navolgers van de antichrist, als zij hem na de prediking van de twee voorgaande engelen bleven aanbidden. Er is in de prediking van deze engelen een opmerkelijke opklimming; niet alsof de eerste ophield met prediken, als de tweede begon, in zo verder, maar dat God eerst Zijn Evangelie doet schijnen. Zijn waarheid openbarend aan allen, groot en klein, geleerd en ongeleerd, Dit wordt begonnen door de eerste engel. Als dit nu weinig gehoor, maar grote tegenstand vindt, inzonderheid van de grote in het pausdom, die daartegen woeden, dan doet de Heere in de tweede plaats het licht in zijn duidelijkheid en kracht verder doorbreken, om te ontdekken, dat Rome het Babylon is en stelt dus Zijn leraars meer direct tegen die Staat, om die neer te vallen en om de ondergang te

beginnen, alsook volgens Zijn woord de hele verwoesting te voorspellen en dat al haar grootheid en al die groten met hun heerlijkheid bedorven en neergeworpen zullen worden. Omdat er nu een diep ingewortelde hoogachting voor die troon in het hart van de meeste mensen was, wordt de derde engel uitgezonden, niet alleen om door die voorspelling al de navolgers van de anti-christ te waarschuwen, maar om ze onder de hoogste straf van die weg af te trekken, verzekerend, dat het pausdom Gods eeuwige vloek en toorn over hen zal brengen en dat het hun niet minder, dan op verlies van de zaligheid, nodig is, het te verlaten. Door deze engel wordt dan de afscheiding van de anti-christ aangedrongen, evenals Hoofdstuk 18: 4.

13. En ik hoorde, nadat de derde engel zijn waarschuwing had gegeven aan hen, die op de aarde waren (vs. 9 vv.) een stem uit de hemel als in Hoofdstuk 10: 4 die tot mij sprak, om mij en alle volgende geslachten, in het bijzonder die van de anti-christische tijd, mededeling te doen over het lot van hen, die de geboden van God houden en het geloof van Jezus (vs. 12) en daarom de dood moeten ondergaan (Hoofdstuk 13: 15). Die stem zei: "Schrijf wat u als woord van de openbaring uit de hemel wordt toevertrouwd, opdat het zeker bewaard wordt tot die toekomst: "Zalig (Hoofdstuk 19: 9) zijn de doden, die in de Heere Jezus sterven, door het geloof in Zijn Naam met Hem verbonden en door getrouwheid tot in de dood in Zijn gemeenschap volharden, van nu aan. Met de anti-Christische tijd, waarin zij gedoopt zijn, is toch het begin van het rijk van de heerlijkheid voor hen zo nabij (Hoofdstuk 19: 11-20: 6), terwijl de vroegere bloedgetuigen nog moest worden aangezegd, dat zij een tijd lang zouden moeten wachten (Hoofdstuk 6: 11). Ja, zegt de Geest, het woord van deze hun zaligheid nader verklarende, zij sterven, opdat zij de korte tussentijd tot het begin van dat rijk rusten mogen van hun arbeid, van hun moeite en hun strijd, hun lijden en hun benauwdheden, die zij moesten doorstaan, opdat die niet te zwaar voor hen zouden worden (MATTHEUS. 24: 22. 1 Kor. 10: 13 Jes. 57: 2). En hun werken, waardoor zij hun geloof getoond en voor de eer van Christus hebben gestreden (Hoofdstuk 2: 2), gaan niet mee de rust in, alsof die tevergeefs waren geschied en vergeten, maar volgen met hen, om dadelijk, als de beslissing komt, wie aan de zaligheid van de opstanding deel zullen hebben een beslissing ten hun gunste teweeg te brengen (Hoofdstuk 20: 4 vv.).

In het voorgaande werd op negatieve wijze de reden aangegeven, waarom tot lijdzaamheid moest worden aangemaand en gewezen op de zware oordelen van God over de antichrist en degenen, die zich door hen laten verleiden hier op positieve wijze en gewezen op de eeuwige zaligheid van de getrouwen! Wie zou niet met het oog daarop het armzalig leven gewillig overgeven? Wie zou kunnen twijfelen, als hem de keuze werd gelaten tussen "geen rust hebben dag en nacht vanwege de pijnen van de hel" en het "rusten van hun arbeid?" De stem van de hemel kan noch die van God, noch die van Christus zijn, want zij spreekt van hen, die in de Heere sterven. Zij is zeker die van een zalige rechtvaardige, die uit eigen ervaring getuigenis geeft, wat de getrouwe medeleden van de strijdende Kerk op aarde in de hemel te wachten hebben, misschien die van een ouderling (vgl. Hoofdstuk 7: 13 v.); want het bevel om te schrijven doet ons denken aan een overwegend gezag.

Dit bevel om te schrijven wordt in de Openbaring twaalf keer herhaald (Hoofdstuk 1: 11, 19; 2: 1, 8, 12, 18; 3: 1, 7, 14; 14: 13; 19: 9; 21: 5), om te kennen te geven, dat alle zodanige onderwerpen belangrijke zaken zijn, die door de gemeente niet mogen worden vergeten. Wat is het dan, dat Johannes hier moet schrijven? Wat voor ons arme mensen in ons leven en sterven het allerzaligste is om te weten. Zo schrijft dan de Geest van Jezus Christus zelf deze woorden, die zo waarachtig en zeker zijn, met eigen vinger allen in het hart en graveert ze in ons gemoed, zodat zij niet weer uitzekert worden of vergeten! Ja, zij zullen ons op de juiste

tijd wel ten zegen worden, als wij ze met alle ernst in ons opnemen en in een goed hart bewaren.

Met "van nu aan" is in het bijzonder een woord voor bloedgetuigen, die vaak zo vele bittere uren en minuten, die zich tot ondraaglijke lengte uitbreiden, de smart van de dood moeten lijden; zij hebben ook nog dubbel de troost nodig; heden nog, ja van nu aan zalig bij de Heere in het paradijs! En omdat deze troost vast in de zielen wordt gedrukt van hen, die ze nodig hebben, wordt dat, wat van de hemel gesproken wordt, ook door de Geest in het hart van Johannes bevestigd. "Ja, zegt de Geest" en het woord ophelderend voegt hij erbij: "opdat zij rusten mogen van hun arbeid en hun werken volgen met hen" en gaan met hen over.

Voor de gelovigen is de dood reeds in zo verre een overgang in een betere en zaliger toestand, als de ontkleding van het stoffelijk lichaam, van dit lichaam van de dood een bevrijding is van de ziel van de moeite van het aards bestaan, door die toestand van het lichaam teweeg gebracht en van de aanklevende zonde en onreinheid. Terwijl het lichaam wegvalt, wordt het vernieuwde ik, het geheiligde persoonlijke leven, dat met de geest overeenstemt, ontruikt aan de belemmerende en verstorende invloeden, die het tot hiertoe ondervond van de lichamelijk-stoffelijk natuur. Zo komt nu voor de ziel een toestand, waarin zij vrij is van de moeilijke arbeid, dus een toestand van rust, van stil, vreedzaam ongestoord leven, die echter niet als bewusteloze rust, niet als een passief schimmenleven moet worden gedacht, maar als een hogere trap van gemeenschap met Christus. Het meer inkeren van de ziel in zichzelf is tevens een dieper indringen in Christus, met wie zij reeds in persoonlijke gemeenschap staat een thuis zijn bij de Heere. Door middel van deze inwendige en onmiddellijke betrekking van het onstoffelijke deel tot Christus kan zich nu Zijn leven ongehinderd als een zachte stroom in hen uitstorten en haar leven, door dezen doordringen, tot volle vrijheid in Hem ontsluiten. In deze volmaakte eenheid van wil en liefde met God, waarin ook het laatste overblijfsel van de oude zonde geheel en voor altijd wordt verslonden, bereikt de persoonlijkheid van de verlost haar zedelijke voltooiing. Wat de bedenking aangaat, dat ook de nog zondige ziel niet meteen in de volle gemeenschap met God kan indringen, zal men wat in het stervensuur plaats heeft in rekening moeten brengen.

Wat de lange tijd van het leven niet kon of verzuimd heeft, dat kan de korte tijd van sterven zegerijk volbrengen door de hulp van Degene, die voor ons aan het kruis gestorven is, die niemand zo duidelijk, zo tastbaar nadert als de stervende. Het is juist, wat Luther in de 13e thesis verkondigde, dat het sterven eigenlijk het laatste purgatorium, (reinigingsvuur) is, dat zo velen aan de andere zijde zoeken, het purgatorium, dat ten slotte nog zonde, zwakheid en dwaling tot het laatst toe uitbrandt. Hoe zullen wij verwonderd staan, als wij hiernamaals zullen zien, die roeping het sterven heeft ontvangen en wat een oogst de laatste uren hebben aangebracht!

Het hoofdbewijs voor het purgatorium (want de Schrift leert het niet; de plaatsen, waarop men het bouwt, zeggen, onbevooroordeeld beschouwd en verstandig uitgelegd, geheel andere dingen) is zijn psychologisch ethische noodzakelijkheid, die men beweert. Het is de sterkste tegenspraak, zegt bijvoorbeeld Mahler in zijn symboliek, in den hemel met zonde bevlekt in te gaan, hetzij die door verzoening bedekt of onbedekt zij. De vraag dringt zich daarom aan ons op: hoe wordt de mens eindelijk van zonde bevrijd en het heilige in hem volkomen levend? Of verlaten wij, nog bevlekt met het zondige, deze wereld, hoe zullen wij er van gereinigd worden? Deze vraag dringt zich aan ons op: van het lichaam bevrijd zijn wij daardoor nog niet van de zonde bevrijd; en de rechtvaardiging door de genade van God in Christus bevrijdt ons van onze zondenschuld, zonder echter de zonde in ons te ontwortelen.

Deze blijft hier beneden met ons samengegroeid en het ernstigste streven naar heiligmaking overweldigt ze wel, beheerst ze, verbant ze naar steeds engere grenzen, zonder ze echter geheel uit ons te kunnen afzonderen en verdelgen. Hoe wordt dan de ziel, die genade bij God heeft gevonden, bij haar overgang in het volgende leven van de zonde verlost? Hoe het ook plaats heeft, zeker geschiedt het door geen vuur, dat de werking van het bloed van de Zoon van God zou moeten helpen; geenszins door een betalend lijden, dat het doel van "Jezus" verzoenend lijden moet helpen bereiden. En hoe dan? Men heeft gezegd, dat het sterven zelf ons purgatorium en de laatste doodsnik ook de laatste scheiding is (Hebr. 4: 12), die doorgaat tot de laatste beslissende reiniging. En inderdaad, wie zou het ontkennen, dat elke doorstane doodstrijd ook een laatste beslissende smelting is, die het goud van het door God gewerkte geestelijke leven, dat het vuur doorstaat, uit de onreinheid, die het hier te onderhield, verlost? Maar niet elke ziel wordt door God door zo'n bevestigend en louterend vuur van een lang ziekbed geleid; men zal dus moeten aannemen, dat het door woord en sacrament in ons teweeg gebrachte en gevoede geestelijke leven reeds krachtig genoeg is, om dan als het zich heeft losgemaakt van de wereld, die in het boze ligt, of haar plotseling wordt ontrukkt, in het aangezicht van de duidelijke werkelijkheid van hetgeen hier beneden geloofd is, met zo'n inwendige kracht te voorschijn te treden, dat het de zonde, die het menselijk wezen nog aankleeft, tot het laatste spoor uitdrijft. Of dit bij de een op eenmaal, of de anderen langzamerhand zal plaats hebben, weten wij niet; de Schrift zegt daarover niets. En wat hun, die hier onbekeerd en ongelovig blijven, aangaat, zouden wij het zeker hun wel gunnen, dat er mogelijkheid tot verandering vóór het laatste oordeel was, maar de Schrift zegt ons het tegendeel en wij zien ervan af om ander licht dan dat van de Schrift te volgen, of ons in bedenkingen en gevolgtrekkingen te verdiepen. Wij houden ons aan het woord van God alleen.

Geen Bijbelboek, dat meer vragen onbeantwoord laat, dan de Openbaring van Johannes; maar geen ander ook dat ondubbelzinniger antwoord op de grote vragen doet horen, die zich zo telkens bij vernieuwing weer opdringen: wie worden bij hun heengaan zalig; wanneer begint hun geluk; waarin zal voor hen bovenal de zaligheid van de hemels bestaan? Op die vragen spreekt hier een stem van boven zo duidelijk en tegelijk zo beslissend, dat wij het woord van de tekst wel een lichtstraal van de hemel mogen noemen in de donkere nacht van het graf. Met reden werden deze woorden sinds eeuwen als opschrift boven zerken en zoden als welkomstgroet aan de ingang van menig kerkhof geplaatst; maar zeker bieden zij geen minder uitlokkende stof tot stille bepeinzingen aan. Het blijkt ook hier weer, de Schrift weet van die jammerlijke oppervlakkigheid niets, die schier van iedereen bijna werktuiglijk zegt, dat hij zacht en dus ook zeker wel "zalig" ontslapen is, als verstond zich het laatste vanzelf. Er zijn graven, waarboven de Geest van de waarheid geen "zalig, zalig" laat klinken, maar het onheilspellend vonnis herhaalt: "heengegaan naar zijn eigen plaats. " Slechts "die in de Heere sterven" worden hier gelukkig geprezen; onmogelijk kan het sterven gewin zijn, zolang niet eerst Christus het leven van de ziel geworden is. Waar dit echter ons gadeloos voorrecht werd langs de weg van geloof en bekering, daar mogen wij een heilstaat verwachten, niet slechts nadat vele eeuwen over ons stof zijn henengesneld, maar ook reeds meteen na ons heengaan. "Van nu af aan" spreekt de Geest de in Christus gestorvenen zalig en hoe ook dit woord moge opgevat worden, altijd wordt daardoor elke voorstelling afgesneden, die de toekomstige heilstaat verschuift tot op een onafzienbare afstand. Moge de zaligheid reeds bij de laatste toekomst van de Heere voltooid worden, haar aanvang meteen bij de dood is zoals een onophoudelijk toenemen en haar eigenlijk wezen; maar wat hart gaat niet open reeds bij de enkele toezegging van rust na al de arbeid en de moeite van het leven? Zó roept geen rave om de spijze, zó smacht geen bloemknop naar de zon, als soms de bedelaar hierbinnen om een rust, die ons telkens verder op aarde ontvlucht. Er komen uren en het zijn voorwaar niet de

slechtste, waarin het zinrijk grafschrift: "hier rust" ons een pijnlijke zucht naar een beter land kan ontlokken; maar alleen voor de Christen is die zucht tegelijk profetie van het einddoel, dat hij nadert met iedere stap. En in die rust "volgen de werken met hem", d. i. van ieder zaad van het geloof en van de liefde, hier beneden met onvermoeide handen gestrooid, staat daarginds de oogst te verwachten. Let wel, er staat niet, dat de werken hun voorgaan, om hun op enigerlei wijs de poort van de hemel te openen; maar wél, dat de werken hen volgen daar waar het verborgen goede in het helderst daglicht zal treden. De lijdenskelk is er vergeten, maar niet de beker koud water, uit liefde aan een discipel gereikt; de rijke jongeling zijn de schatten ontzonken, maar van de twee penningkjes van de weduwe wordt rente op rente gestapeld; de kleren, door Dorkas gesponnen, werden lang de mot ten prooi, maar de tranen van de weduwe, die ze droeg, zijn parels aan haar eerkroon geworden. Heerlijk uitzicht en toch oneindig meer dan een bekoorlijke droom. "Ja" zegt nog altijd de Geest als weleer tussen de rotsen van Patmos. Ja, spreekt Hij in ieder mensenhart, dat naar zo'n zaligheid smacht. Ja, getuigt Hij in het Evangelie, dat op zo'n zaligheid wijst. Ja, herhaalt Hij aanvankelijk in de gemeente van de verlostten, die deze zaligheid aanvankelijk smaakt. Zeker, de schijn kan zelfs de wakkerste ogen bedriegen; waar een van Alphen huiverend de doodsvallei intreedt, sterft een Thalleyrand met een glimlach van zorgeloze vreugde op de lippen: en het is daarom bovenal te begeren, dat nog vóór ons sterven ons leven zijn getuigenis geeft. Maar toch, een Christen reist niet incognito uit de wereld, heeft de grote Bengel niet zonder reden gezegd en zeker draagt wel menig van onze de liefelijke herinnering van een heengaan mee, dat wel scheiden, maar geen sterven mocht heten. O vriendelijke lichtstraal nog eens, tegenover al de moeiten van het leven en de raadsels van de dood, die ons vaak zo zwaar op het hart wegen? Hier geldt het woord van de dichter: "het is van sterven op te houden, wat men ten onrecht sterven noemt." Maar, o krachtige wekstem tegelijk tot verhoogde Evangelie-waardering en ernstige zelfbeproeving! Het betreft toch niets minder dan de vraag, of wij tot de doden behoren zullen, dan wel tot die ongelukkigen, waarvan het slechts twee verzen vroeger heet: "zij hebben geen rust dag en nacht. O God trekt een scheidslijn, die geen schepsel uitwissen kan; zorgen wij in tijds te weten, of wij aan de linker- of de rechterzijde behoren. En als aan de laatste, laat de hemelstem, hier vernomen, ons niet tevergeefs tot blijmoedig werken, nog op de laatste dag van de arbeidsweek wekken; de grote sabbath zal komen. (VAN OOSTERZEE).

Dit is een waarheid, van Adam tot op de voleinding van de wereld; maar hier geven die woorden wat bijzonders te kennen en hier wordt gezien op de tijd van de uitgang van de Kerk uit Babel, in welke tijd een grote strijd en vele verdrukkingen waren uit te staan en duizenden om de waarheid gedood zouden worden. Ofschoon zij de naam van Christus houden, omdat zij zich een Christus van wat meel maken en dat stukje brood aanbidden, omdat zij de voldoening van Christus verloochenen en zij hun zaligheid bij verstorven heiligen zoeken, omdat zij dagelijks offeren tot voldoening voor hun zonden en zo Christus een en volmaakte offerande vernietigen, omdat zij de beelden eren en de paus, de antichrist, de vijand van Christus is; daarom is het meer tot verheerlijking van de Heere Jezus, als een getuige voor Hem tegen de antichrist te sterven dan van de Heidenen om de zuivere naam van Christus gedood te worden en daarom doen deze martelaren een groter werk dan de vorigen onder de Heidenen en zij hebben niet minder de kroon van het marteldom te verwachten dan de anderen. Dus zijn die woorden, van nu aan, tot moedgeving om getrouw te zijn in de strijd tegen de antichrist, doordat de getrouwe getuigen de kroon van het leven en van de heerlijkheid zullen beërven, dit bevestigt de Heilige Geest, de Geest van de waarheid. In dit leven hebben zij moeite en verdriet gehad, maar na de dood is het rust en vrede en hun getrouwheid voor de naam van Jezus zal nooit in vergetelheid komen bij God en na hun dood

zullen anderen door hun leven en martelaarschap opgewekt worden, om hun godzalige wandel na te volgen en ook getrouw te zijn tot de dood.

Diegenen sterven in de Heere, die door een waarachtig geloof Christus zijn ingelijfd, zich geheel op Hem verlaten, Hem alleen aanhangen, alleen op Hem zien en naar geen ander dan Hem alleen vragen. Van hen wordt gezegd: "zij leven in Christus", in wie Christus leeft door het geloof, die in Christus leven en hun leven geheel naar de wil van God gericht hebben. Zij sterven in het bijzonder in de Heere, die om de belijdenis van het ware geloof de dood lijden en in pijnen en martelingen komen. En voorts niet alleen dit, maar ook zij, die van het zwaard van de vervolgers niet worden verdaan, maar als de Heere hen roept, met een waarachtig Christelijk geloof heenreizen. Ook deze zijn zalig, zoals de Heere zegt: "Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, die Mijn woord houdt, die zal de dood niet zien in de eeuwigheid." Maar diegenen sterven niet in de Heere, die Hem verloochenen, opdat zij niet gedood worden, of zich met hun verdienste en voorbeding van de heiligen of met vreemde werken van de monniken en priesters vertroosten en zo wegsterven en menen, dat zij de werken van andere mensen zullen genieten.

14. En ik zag een nieuw gezicht, dat het gericht over de bewoners van de aarde, die het dier eerden (vs. 10), voorstelde (Hoofdstuk 19: 16 vv.) en ziet een witte wolk zagen mijn ogen en op de wolk was een gezeten a) de mensen Zoon gelijk (Hoofdstuk 1: 13 Dan. 7: 13), hebbende ten teken, dat Hij de koning was in het rijk van God (Hoofdstuk 19: 12) en de overwinning hem niet kon ontgaan (Hoofdstuk 6: 2), op zijn hoofd een gouden kroon. En bovendien had hij ten teken, dat hij ieder ogenblik gereed was, op de wenk van God de wereld, die rijp geworden was voor de straf, te vernietigen, in zijn hand een scherpe sikkel, die snel afsnijdt en zeer veel opeens wegneemt.

a) Ezech. 1: 26 Openb. 1: 13

15. En een andere engel, een engel, in de eigenlijke zin een ander genoemd, omdat die in vs. 14 de Mensenzoon zelf was (Hoofdstuk 10: 1 en 18: 1), kwam uit de tempel (Hoofdstuk 11: 19) als bode van God de Vader, omdat het uur van het gericht daar was (Joh. 5: 19 en 27 Hij kwam, roepende met een grote stem tot Hem, die op de wolk zat: a) Zend Uw sikkel en maai; want het uur om door terzijde stelling van alle aanbidders van het dier te maaien, is nu gekomen, omdat de oogst van de aarde rijp is geworden (Jes. 27: 11), de mensen voor het oordeel rijp zijn.

a) MATTHEUS. 13: 39

De wolk in vs. 14 is wit als teken van de verschijning van de Heere in de vollen glans van Zijn rechterlijke majesteit (Hoofdstuk 1: 16). Dat de echte Mensenzoon van een engel de boodschap en het bevel ontvangt, om tot het voltrekken van het oordeel over te gaan, schijnt bij de eerste oogopslag te strijden tegen de waardigheid van de Heere. Maar wij weten wat Jezus in Mark. 13: 12 en Hand. 1: 7 zegt, dat de Vader de tijden en gelegenheden in Zijn eigen macht heeft gesteld. Niets anders dan dit prerogatief wordt ons hier voorgesteld. Geen oog dan dat van de Vader ziet in de beslissende punten van de dingen, die afhangen van het tijdsgepunt van het ogenblik. Niemand dan Hij alleen zit op de weversstoel van de tijd, omdat een enkele draad duizend verbindingen heeft en door een ontijdig ingrijpen een eindeloze verwarring zou worden aangericht. In deze heilige orde wil de Zoon niets veranderen, integendeel is Hij haar in liefde gehoorzaam en tot een voorbeeld dat ook wij geduld moeten leren en in alle dingen stil zijn voor God (Habakuk. 3: 19), vooral in deze tijd van het laatste

gericht; want daar juist is het ongeduld van de kinderen van de tijd koortsachtig, daar slaan "de brandende vraagstukken flikkerend uit alle hoeken en retsen van het wrakke gebouw en dreigen het voor de tijd in brand te steken. "

Van gelijke betekenis als Hoofdstuk 6: 2, waar uit het eerste zegel de gedaante van de overwinnaar voortkomt, is het, als hier de Rechter op een witte wolk met een scherpe sikkel in de hand verschijnt. Evenals nu daar nog geenszins sprake is van de zichtbare terugkomst van Christus van de hemel, maar Zijn komen ten oordeel door middel van een menselijk werktuig plaats heeft, zo hebben wij ook hier en in overeenstemming daarmee in Hoofdstuk 19: 11 vv. nog niet de zichtbare terugkomst van Christus aan te nemen, zoals meestal geschiedt; deze volgt pas in Hoofdstuk 20: 11 vv. bij het laatste algemene wereldgericht, waarmee de opstanding van alle doden verbonden is, terwijl na de val van de anti-christ tot oprichting van het duizendjarig rijk alleen de eerste opstanding van de uitverkorenen plaats heeft (Hoofdstuk 20: 4 v.). De overgeleverde dogmatiek leert niet van een Millennium of van de eerste opstanding, maar laat de val van de anti-christ door Christus' persoonlijke terugkomst plaats hebben en verbindt daarmee de gebeurtenissen van de jongste dag. Zij steunt daarbij op 2 Thess. 2: 8, maar ziet voorbij, dat Paulus zich daar niet ten doel gesteld heeft ons een volledige eschatologie te geven, maar alleen een bepaald gezichtspunt op het oog heeft. De nadruk ligt op de woorden: "de Heere zal hem verdoen door de geest van Zijn mond" en op welke wijze dat geschiedt beelden de daden van God Exod. 14: 14 vv. 2 Kron. 20: 15 vv. en 2 Kon. 19: 20 vv. af. Zo wordt ons eerst het volgende verstaanbaar, waar engelen het werk van de vernietiging verrichten. (vgl. Joël 3: 14 vv.).

Hoe raadselachtig ook in menig opzicht, verkrijgt dit profetisch visioen in onze schatting geen verhoogde betekenis, waar wij heden door Gods goedertierenheid over ons opnieuw de oogstmaand beginnen? Ja, waarlijk, "de oogst is de voleinding van de wereld", zo heeft wel met recht de Mond van de waarheid gesproken en om het even op wat bijzonder Godsgericht de beeldspraak van de tekst moge doelen, de eigenlijke mening van de Geest kan niet in het duister schuilen. De wereld rijpt voor een grote oogstdag, dat staat hier allereerst als tussen de regels te lezen. Voor haar, in haar geheel, zoals voor iedere mens, staat een tijdstip te wachten, in de hoofdzaak volkomen gelijk aan wat het rijk van de natuur ons ieder jaar doet aanschouwen. Hoe oud zij ook reeds werd, nog altijd is het voor de mensheid in ieder opzicht een zaaitijd. Wel oogst zij reeds overvloedig, wat vroeger hetzij van tarwe of onkruid gezaaid werd; en geheel de wereldgeschiedenis is, naar een welbekende spreuk, niet anders dan een voortdurend wereldgericht. Toch is dat wereldgericht nog het grote Eindgericht niet, dat pas met de jongste dag wordt gespannen; het voorlopig oogsten gaat nog altijd weer met voortdurend zaaien gepaard en nog ongescheiden wassen tarwe en onkruid samen op uit de akker. Dan echter als de eigenlijke oogsttijd gekomen is, heeft de zaaier zijn arbeid volbracht, de maaier scheidt tarwe van onkruid, de Heere van die beiden heeft Zijn einddoel met de akker bereikt en het zal in nog hoger zin dan ooit hier beneden herhaald kunnen worden: "op dat uur verheugde zich Jezus in de geest. " Immers, die oogstdag is de luistervolle openbaring van de verheerlijkte Christus. Reeds eenmaal heeft de aarde Hem gezien, maar het was in nederige dienstknechtsgestalte; heengegaan naar het vlees, ging Hij voort te komen in de geest op altijd grotere schaal en telkens glansrijker wijs; er zijn dagen in de geschiedenis van het Godsrijk geweest, die in de volste zin Gerichtsdagen heten mochten, al duurden zij juist geen vier en twintigtal uren. Maar al die openbaringen van de heerlijkheid van de Verhoogde verbleken bij het aanlichten van die grote morgen, waarop wij schier het profetische woord zouden toepassen: "het zal een enige dag zijn, die de Heere bekend zal zijn". Pas als het laatste "Maranatha" gehoord en dat majestueus: "zend uw sikkel uit" zonder verder verwijl wordt volvoerd, zal ook het woord: "wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd" nog op geheel

andere wijs dan tot dusver in vervulling gaan voor aller mensen en engelen ogen. "De Vader heeft Hem macht gegeven, ook gericht te houden omdat Hij de Zoon des mensen is" (Joh. 5: 27). Aan Hem, Gods, maar ook 's mensen Zoon, het hoogste Ideaal van de mensheid, wordt onvoorwaardelijk alles getoetst; voor Zijn vierschaar moeten alle geslachten en volken verschijnen; voor Zijn vlammend oog is alles doorzichtig en van Zijn beslissende uitspraak is geen beroep op enige hogere mogelijk. De grote oogstdag is tegelijk de kroon en het eind van Zijn Koningschap; want alle vijanden zijn nu volkomen verwonnen en de zeis wordt niet neergelegd, tot de laatste druiftak van de grote wingerd is afgesneden (vs. 18). Voorwaar het verwondert ons niet, dat de levendige voorstelling van die geduchte eindbeslissing in en na de middeleeuwen het somber kerklied: "dag van toorn, dag van rouw", in zo menig hart deed weerklinken en diep moeten wij zo velen in onze omgeving betreuren, die met het enkele woord "dichterlijke beeldspraak" zich van zulke Schriftbladen afwenden, als was onder dat doorschijnend kleed geen ontzaglijke waarheid verborgen. Deze oogstdag staat stellig te wachten, maar wordt om heilige oorzaken nog tijdelijk uitgesteld. Wie nog enig geloof heeft aan de rechtvaardigheid van God, aan de heerlijkheid van de Christus, aan de stem van Zijn Woord en de uitspraak van zijn eigen geweten, hij kan voor dit uitzicht de ogen niet sluiten en waar het ongeloof steeds onbeschaamder de vraag: "waar is de God van het oordeel" herhaalt, belijdt het geloof: "Hij is lankmoedig over ons, niet willend, dat iemand verloren gaat, maar dat ze allen tot bekering komen. " De oogstdag wordt juist tijdig aangekondigd, om de zorgeloze zondaar tot onverwijld ontwaken, de discipel van Christus tot zorgvuldig, maar tegelijk blijmoedig waken te leiden. O, u, die de beste zaaitijd verslaapt en verdartelt, laat het Woord u als met een stem van het bazuingeschals tegenklinken: "dwaal niet, God laat zich niet bespotten; wat de mens zaait, dat zal hij ook maaien". Val de Redder te voet, eer u voor de Rechter verschijnt en laat u tuchtigen door de roede van Zijn mond, eer u door de sikkel van Zijn hand wordt geveld. En u die Hem kent, acht de lankmoedigheid van de Heere voor zaligheid; hef uw hoofden op, als die weet, dat uw verlossing nabij is en herhaal het tot u zelf en elkaar gedurig:

Kom, Christenschaar, kom, waken wij! Hij let op onze gangen. Hij onze Rechter is nabij, Hij, het voorwerp van onze zangen!

VAN DE KASTEEL.

"Een witte of heldere en lichte wolk, waarvan God Zijn wagens maakt, hier Hem ten troon dienend, wit om de zuiverheid van de persoon en de nu te verrichte zaak. De gouden kroon is zinnebeeld van koninklijke Majesteit en behaalde overwinningen. De scherpe sikkel valt, zoals de koningen door verwoestingen de mensen afmaaien, die vergeleken worden met koren, op de grootheid van de nederlaag, die de Koning Zijn vijanden zal toebrengen en op Zijn onweerstaanbare macht. Men ziet dus hier de rechterstoel van de Rechter, die gereed is om de kwaden te straffen en hiertoe herhaalde last van de Vader ontvangt. Dit past op de laatste dag. Dan zal Christus, de Zoon des mensen door allen worden gezien in Zijn menselijke gestalte. Dan zal de Kroon van koninklijke Majesteit op Zijn hoofd worden gezien, dan past Hem een scherpe sikkel, die de vijanden als koren in Zijn gramschap afmaait. Dan zal Hij door Zijn engelen omringd zijn. Dan zal de Vader Hem openlijk de uitvoering van Zijn toorn aanbevelen en aanwijzen, dat de vastgestelde lang gehoopte uur van de rechtsoefening gekomen is en de oogst van de aarde vooral door de vervulling van de boosheid van de wereld rijp geworden is.

Dit hoofdstuk stelt de uitvoering voor van Gods oordelen door daden, nadat de woorden niet konden baten. Dit wordt voorgesteld door twee gelijkenissen, de een van een oogst, waardoor

de wereld met een veld, de goddelozen bij koren en de uitvoering van het oordeel met een maaier vergeleken wordt, zoals ook in de andere gelijkenis van de wijsheid geschiedt. Door beide wordt te kennen gegeven 1) de menigte van goddelozen, die als hele velden van koren en druifstrossen zijn, omdat de vromen maar zijn als bezieën, hier een en daar een; 2) Een aanwas van zonden en de hoge rijpheid, waartoe zij zijn gekomen, zoals het koren in de oogst; 3) een gereed zijn van het oordeel, als ook de gemakkelijkerheid om het uit te voeren als met een sikkel; deze gelijkenissen worden beide ontleend aan Joël 3: 13 Sla de sikkel aan, want de oogst is rijp geworden; kom aan, daal heden af, want de pers is vol en de perskuipen lopen over; want hun boosheid is groot. Hetzelfde wordt ook van Babel gezegd (Jer. 51: 33).

Joël profeteert klaarblijkelijk van een tijdelijk oordeel. Ook is de oogst het zinnebeeld van een tijdelijk oordeel. Het is dan waarschijnlijk dat de Geest hier ook zo'n bedoeld heeft, hoedanig oordeel in de geschiedenis van de reformatie niet te vinden is, waarom ik meen dat beide oordelen van de oogst en de wijnoogst nog te wachten zijn.

16. En die op de wolk zat en door bemiddeling van de engel zodanig bevel van de Vader had ontvangen, zond Zijn sikkel op de aarde, om haar te slaan en de aarde werd gemaaid; zij werden neergeslagen, die op de aarde woonden.

18. En een andere engel, die voor de zo-even genoemden dezelfde dienst volbracht als die in vs. 15 voor de Zoon des mensen (vs. 14), kwam uit van het brandofferaltaar, van waar het geroep om wraak en gericht wordt gehoord (Hoofdstuk 6: 9 v. ; 8: 8, 9 v. ; 9: 13; 16: 7 Re 6. 9 8. 8, 9 9. 13). Het was een engel, die macht had over het vuur van de toorn van God, dat op het altaar brandt en ter zijner tijd, zoals nu de antichrist en diens legerschaar, zo ook de laatste weerspanningen moet verslinden (Hoofdstuk 20: 15 v.); en hij riep met een groot geroep tot Degene, die de scherpe sikkel had, zeggende: "Zend uw scherpe sikkel en snijd af de druifstakken van de wijngaard van de aarde, want zijn druiven zijn rijp.

Deze engel, die aan de genoemden in vs. 17 het bevel brengt om de wijnberg van de aarde af te maaien, wordt opmerkelijk in tweeërlei opzicht gekarakteriseerd: a) hij kwam van het altaar en b) hij had macht over het vuur. Hetzelfde altaar, waaronder de zielen van de martelaars, die om wraak roepen, liggen en waaraan niet alleen het vuur wordt ontnomen, dat, op de aarde geworpen, het teken is voor het gezicht van de bazuinen, die wraak verkondigen, maar waarvan ook in het zesde gezicht van de bazuinen de stem klinkt, die een verdervend leger over de aarde roept dat zelfde altaar komt op onze plaats veelbetekenend voor als de eigenaardige plaats van een engel, die het bevel overbrengt om het oordeel te voltrekken en die, omdat hij macht heeft over het vuur van dat altaar, voorkomt als een, wiens zending aan de gebeden van de martelaren verhooring aanbrengt en zo door zijn hele aard en zijn voorkomen herinnert aan de bloedschuld van de vijanden, wier bloed nu de aarde zal bedekken (vs. 20).

De aarde, waaronder voornamelijk het hele westen moet worden verstaan, wordt voorgesteld onder het beeld van een wijnstok; het oordeel gaat dus niet over een heidenwereld, die nog niet onder bearbeiding van God is geweest, maar over een afgevalen Christenkerk, over een menigte van volken, die in de wijnberg van de Heere was geplant.

19. En de engel zond zijn sikkel op de aarde en sneed de druiven af van de wijngaard van de aarde en wierp ze, de afgesneden druiven, in de grote wijnpersbak a) van de toorn van God.

a) Openbaring 19: 15

20. En a) de wijnpersbak werd naar de oude gewoonte Jud 6: 11 buiten de stad, die het heilige Jeruzalem is (Ezechiël. 48: 30-35), getreden en er is bloed uit de wijnpersbak gekomen tot aan de tomen van de paarden 4 x 400 of 40 x 40, dat is duizend zeshonderd stadiën ver Le 19: 37, zodat het nog een eind ver over de bodem van het heilige land zich uitstrekte.

a) Jes. 63: 3

De wijn wordt in het Oude Testament (Gen. 49: 11 Deut. 32: 14) druivebloed genoemd, niet om de rode kleur, maar omdat die uit het sap en de kracht van de ranken wordt bereid; maar deze druiven geven eigenlijk bloed.

De stad is Jeruzalem; het treden die ontzaglijke slag waarvan ons een later gezicht uitvoerig zal berichten. Maar wat een slachting, als de zee van bloed 40 mijlen ver tot aan de tomen van de paarden stijgen zal. De ruimte is groter dan Palestina, welks lengte ongeveer 32 mijlen bedraagt; ver over de grenzen van het heilige land gaat dus het gericht- vier, die signatuur van de aarde, met zichzelf en vervolgens met 100 vermenigvuldigd, het getal van de volmaking, schijnt daarop te wijzen, dat verre over de ruimte heen als plaats van de slag voorgesteld, alle aanbidders van het dier, waar zij zich ook op de aarde zullen bevinden, zal treffen.

Is 40 het getal van de straf (Num. 14: 33 v. Richt. 13: 1 Ezechiël. 29: 11 vv.), dan is $40 \times 40 = 1600$ het getal van ontzaglijke straf.

De vermelding van de teugels van de paarden wijst op de ruiterschaar van het hemelleger, waardoor het treden van de wijnpers op zijn wrekende tocht vergezeld is (Hoofdstuk 19: 14 v.).

O, hoeveel druiven zijn ervoor nodig, om zo'n grote beek van bloed samen te brengen.

Het oordeel plaatst zich voor het oog van de ziener onder een dubbel beeld: dat van de oogst (vs. 14 vv.) vgl. de hoofdplaats Joël 3: 17 en 18

De beide bij Joël zo nauw verbonden trekken van de oogst van koren en het lezen van de druiven, gaan bij Johannes in twee afzonderlijke handelingen uit elkaar.

Het beeld van de oogst is niet in de zin van MATTHEUS. 13: 30 zo opgevat, dat tussen het goede zaad en het onkruid onderscheid zou worden gemaakt, integendeel is daarbij alleen gedacht aan het rijp zijn voor de straf. Het tweede beeld van het druiven lezen en het treden van de pers stelt het gericht voor als een handeling van de wraak en als nederlaag van de vijanden van de heilige stad.

Het beeld van de oogst van de akkers is niet voldoende, omdat eerst de tijd van het druiven lezen de volle oogst aanbrengt. Tussen beide ligt echter zoals bekend is een tijd en deze omstandigheid had moeten worden in aanmerking genomen. Wij vinden later twee gezichten, een in Hoofdstuk 19: 21 vv. en het andere na de duizendjarige gevangenis van de satan in Hoofdstuk 20: 7-10 Van dit tweede gezicht geschiedt hier eveneens een voorlopige aankondiging, opdat zij het tegelijk ook beschouwen, zoals dan ook de vermelding van het vuur bij de vierde engel in vs. 18 uitdrukkelijk wijst op het vuur, dat van de hemel valt in Hoofdstuk 20: 9.

Bij Johannes is de voorspelling van Gog en Magog (Ezechiël. 38 en 39) in twee gezichten verdeeld, in dat over de antichrist en dat over Gog en Magog; het inwendig verband van beide is evenwel streng vastgehouden, en er moest daarom bij de aankondiging van het vorige gericht ook bijgevoegd worden, wat op het tweede wees.

De stad, het geestelijk Jeruzalem, de Kerk, wordt door haar vijanden belegerd en benauwd. Buiten de stad wordt de pers getreden; de leden van de Kerk worden zo niet geoordeeld, maar dit is het lot, dat de wereld ondergaat, die in vijandschap is tegen Jezus. Nu is de verachte en bestreden Kerk het enige oord van veiligheid en redding; zalig zijn haar burgers, want zij komen nooit in het gericht; maar hun vijanden vinden de poorten gesloten; de tijd van de genade, waarin droefheid naar God verwacht werd, is voorbij en er is geen plaats meer voor berouw, al zoekt men die met tranen. Voor eeuwig zijn zij uitgesloten buiten de stad van God; tot hun onophoudelijke en onbeschrijfelijke smart moeten zij erkennen, wat een heil zij hebben veronachtzaamd; zij moeten het nu ondervinden, wat het zegt: "allen vlees ten afgrijzen" te wezen. Voor het oog van de heilige en gezaligde gemeente moeten zij in wanhoop uitroepen: "waren wij geen schepselen van God? Waren wij geen geroepenen in Christus? Heeft die Heere ook voor ons niet gebeden en gesmeekt tot Degene, die Hem uit de dood kon verlossen, met sterke roeping en tranen geofferd hebbend en verhoord zijnde uit de vrees? Ach, jammerlijke, onherstelbare dwaasheid! Om een ogenblik van schijngegot, om een handvol goud, om een nietige eer bij mensen, hebben wij de Heilige gelasterd en Zijn vrienden bespot, vermoord! En waar is nu die begeerlijkheid van het vlees, die wij dienden, waar is dat goud, dat wij aanbaden, waar zijn die mensen, die wij ontzagen? Alles is gezonken; niets is ons over niets! Zoals het druivensap uit de overlopende wijnpersbak wegvloeit wanneer de druiven worden getreden zo stroomt het bloed van de goddelozen, die door de Heere worden vertreden in Zijn toorn, uit de persbak en wordt tot een stroom, die stijgt, tot de tomen van de paarden reikt, in haar uitgestrektheid zo groot, dat zij aan de poorten van de stad begint en een omtrek beslaat van 1600 stadiën. Groot getal! Het duidt de oppervlakte van de hele aardbol aan en is het beeld van een algemeen wereldgericht; want het viertal is dat van de aarde. Dit getal wordt eerst met zichzelf vermenigvuldigd en dit nog met 100. Het getal 1500 is dus op dezelfde wijze gevormd als het elders voorkomende 144. 000, dat ontstaat, wanneer men het twaalfstal met zichzelf vermenigvuldigt en dan de enkelen tot duizenden maakt. Hoeveel druiven zijn er niet nodig voor zo'n bloedzee! Mensenkinderen, werk uw zaligheid met vrees en beving! Bouw niet zoals de zondaars, op het tegenwoordige: koop de tijd uit, opdat u mag ingaan in de stad van God!

De wijnpersbak wordt buiten de stad getreden. De vijand dringt niet geheel en al tot in de stad door; ten minste zullen de verzamelde Joden niet door de anti-christ worden bereikt (Zach. 14: 2). De wijnperstreder wordt door Jesaja op indruk makende wijze beschreven (Hoofdstuk 63): "Wie is hij, die van Edom komt? met bezoedelde kleren van Bozra! Hij, die zo krachtig is in Zijn dos, die (met het hoofd achterwaarts gebogen) daar heen treedt in de volheid van Zijn kracht? Ik ben het! waarachtig in het beloven en machtig in het redden. Waarom is Uw gewaad zo rood en uw kleren als van een, die de wijnpers treedt? Ook heb Ik de wijnpers getreden, Ik alleen en uit de volken was niemand met Mij! En Ik heb hen vertreden in Mijn toorn en in Mijn verbolgenheid hen vertrappt. En hun bloed is op Mijn kleren gespat en geheel Mijn gewaad heb Ik bezoedeld. Want de dag van de wraak bij Mij bestemd en het jaar van Mijn verlossen was gekomen. En Ik zag toe en er was niemand die hielp; en Ik ontzette Mij en er was niemand die ondersteunde; toen heeft Mijn arm Mij de zegepraal beschikt en Mijn grimmigheid heeft Mij ondersteund. En Ik vertrad de volken in Mijn toorn; en in Mijn verbolgenheid verbrijzelde Ik hen; en hun bloed deed Ik ter aarde stromen. " Hier wordt de Messias als wijnperstreder voorgesteld, die uit Europa komt, waar Hij tijdens de laatste

omwentelingen de wijnpers op vreselijke wijze getreden heeft, waar geen mens Zijn heiligen ter hulpe kwam. Geen volk is er meer op aarde, dat met Zijn vijanden of die van de Gemeente strijd voert en hen redt; alles staat op de zijde van de antichrist. Zo redt dan Zijn arm de Zijnen en beschermt Zijn toorn de overigen. Nu maakt Hij Zich op, om in het dal Josafat en het dal van Ben-Hinnom de antichrist te vernietigen, doordat Hij ze met waanzin slaat, zodat zij elkaar ombrengen (Zach. 14: 12-15 Zie ook Jes. 34). Het bloed, dat uit de perskuip stroomt, rijst tot aan de tomen van de paarden; zo kunnen dan de paarden in het bloed zwemmen. De 1600 stadiën of 80 uren zijn een zinnebeeldig getal, dat krachtiger dan alle woorden het bloedbad en de nederlaag schildert. Vier is het getal van de geschapen volkomenheid in het algemeen, overeenkomstig het viertal van de Cherubs; en tien het getal van de geschapen menselijke volkomenheid, overeenkomstig de tien vingers van de menselijke hand, die de geschiktheid van de mensen bepalen. Viermaal tien geeft zo een plechtige voleindiging, maar viermaal tienmaal viermaal tien wijst een voleindiging aan, zoals zij in een straf op aarde voltrokken, slechts hier toegepast wordt, zo een voleindigde en volkomen straf of vernietiging. Door de opgave, dat het bloed aan de tomen van de paarden reikt, wordt de diepte, door de 1600 stadiën de lengte van de bloedbeek aangewezen. Met de woorden: stad, bloed, paarden, gaat de Ziener van de beeldspraak tot de eigenlijke rede over, ten einde de zin van het visioen van de wijnstok op te helderen. De schouwplaats van deze bloedbeek is Armageddon of Jeruzalem, waar de Koning, die Zijn scepter uit Zion zendt, op de dag van Zijn heirkracht optrekt, ten dage van Zijn toorn de koningen verbrijzelt, de volken oordeelt, het alles vol dode lichamen maakt en hem, die het hoofd is over een groot land, verslaat (Psalm 110). Nauwelijks is deze bloedbeek verdroogd, of ook de beek van het levende water ontspringt (Ezechiël. 47: 1-12). Nadere opheldering aangaande dit gericht: Openbaring 19: 11-21

In dit gezicht, dat zeer opmerkelijk is, wordt de Heere Jezus vertoond, in een witte wolk uit de hemel komend, met majesteit en heerlijkheid bekleed en snel tot uitvoering van een zuiver en rechtvaardig oordeel tegen Zijn vijanden naderend. Hij is de Koning der koningen, de Koning van Zijn Kerk en daarom past Hem een koninklijke kroon, die Zijn gezag, majesteit, krachtdadige gerichtsoefening te kennen geeft. Hij had met stro te doen, daarom had Hij geen zwaard, maar een sikkel in Zijn hand en die scherp genoeg was om menigten van strohalmen tegelijk af te maaien; wee hem, die deze sikkel treft! Als de Heere iets besloten heeft om te doen en de tijd van de uitvoering nabij is, dan wil Hij eerst gebeden worden, dat Hij het doet, opdat Hij, het op Zijner kinderen gebed doende, te meer Zijn goedheid en opzicht op Zijn Kerk vertoont. Hier komt een andere engel niet van de vorige, uit de tempel, dat verbeeldend, dat het gebed te pas zou komen en dat de zonden van het anti-christendom nu op het hoogst geklommen waren. De Heere Jezus, die in vs. 14 vertoond wordt als de Uitvoerder van de graanoogst, moet hier ook aangemerkt worden als de Uitvoerder van de wijnoogst. De Heere Jezus voert Zijn oordelen uit door middelen, die hier vertoond worden onder een andere engel, bode; deze kwam niet uit de Kerk; die op aarde is, maar uit de tempel, die in de hemel is. Hij kreeg zijn last uit de hemel, van God; hetzij hij in kennis van Gods wil en in gehoorzaamheid, om die uit te voeren, het uitvoeren zou; hetzij hij het zo niet meende en slechts zijn eigenbelang beoogde; God zou hem, dat zijn de koningen en vorsten, die Hij tot dat werk wilde gebruiken, om de anti-christ uit te roeien en een einde met hem te maken, de Heere zou hem of hen bekwaam maken en hem wapenen met een scherpe sikkel, met genoegzame middelen tot dat werk. Uit deze wijnpersbak vloeide geen wijn, maar bloed; de anti-christ had bloed vergoten, zijn bloed zou ook weer vergoten worden en dat in zo grote hoeveelheid, dat het als een zee zou schijnen; zo diep, dat het tot aan de tomen van de paarden van de overwinnaars zou raken en dat wel tweehonderd mijlen ver, waardoor hooggaande wijze van spreken de allergrootste en allerschrikkelijkste slachting en verwoesting te kennen

gegeven wordt, die er ooit geweest is. Dus is de verwoesting van de anti-christ in het gemeen voorgesteld, dat onder de schalen meer vertoond zal worden.

Het getal 1600 is een zeker getal voor een onzeker, om de bijzondere uitgebreidheid voor te stellen, zoals die getallen van duizend en zeshonderd bij allerlei schrijvers voor een groot getal dient en stadiën de treden verre te boven gaan. Die er in vinden de 400 talen met 4 vermenigvuldigd en dat brengen tot de vier delen van de wereld, zijn niet geheel te verwerpen. Wil men het een toespeling achten op het Joodse land, dat 1600 stadiën lang was, het is zo vreemd niet, doordat juist zo de stad genoemd was en kan dat weer een zinnebeeld zijn van de grootste nederlaag, ja zelfs van de hele wereld.

HOOFDSTUK 15

HET VIJFDE GEZICHT VAN DE ZEVEN LAATSTE PLAGEN EN HET LOFLIED VAN DE GELOVIGEN

III. Vs. 1-8. Weer begint een reeks van gezichten, waarin dat, waarvan in de vroegere reeks de grondlijnen zijn getekend, zich tot een volledige tekening ontwikkelt. Deze reeks verdeelt zich weer in twee delen, waarvan de eerste over de zeven schalen van de toorn handelt en Hoofdstuk 15 en 16 Een gezicht gaat vooraf, dat het uitgieten van de schalen, voorbereidt en de betekenis van deze als van een onmiddellijke overgang tot het gezicht ontvouwt. Terwijl daar in de eerste plaats zeven engelen optreden, met de macht tot even zoveel plagen, maar nog zonder de werktuigen, om die tot werkelijkheid te brengen, komen deze eerst nog voor als de voorlopers en zinnebeelden van het gericht en op dezelfde tijd treden zij te voorschijn, die niet in het gericht komen, maar reeds van de dood in het leven zijn overgegaan. Dat zijn al degenen, die onder de heerschappij van de antichrist om de getuigenis van Jezus en om het woord van God zijn gedood. Het dier, dat met hen gestreden heeft, heeft hen zeker overwonnen, omdat het hen uit de wereld gebannen heeft. Maar evenals toch eigenlijk zij de overwinnaars zijn over het dier, zo zijn zij ook door hun wegdoen uit de wereld slechts gered over de Rode zee, waarin het dier met zijn aanhang zal ontkomen en delen zij met de gemeente te Zion, die bij het Lam in veiligheid is gebracht, het werk van de verheerlijking van God op de aarde; hun lied is het lied van Mozes en van het Lam. Nadat op die wijze een voorlopig inzicht in het volgende geopend is, worden de engelen op plechtige wijze in hun ambt ingeleid.

1. En ik zag een ander groot wonderlijk teken in de hemel naast dat, wat mij in Hoofdstuk 12: 1 vv. was verschenen. Het was wonderlijk vanwege de grote en wonderbare werken van God, die nu zouden worden volbracht. Ik zag namelijk opeens zeven engelen verschijnen, hebbende, zoals uit hun hele uiterlijk bleek, al hadden zij ook de schalen vol van de toorn van God, nog niet in handen (vs. 17), de zeven laatste plagen, in vergelijking met die van de 7 zegels (Hoofdstuk 6: 1 vv.) en van de zeven bazuinen (Hoofdstuk 8: 2 vv.), ter hun beschikking. Dat echter na deze plagen geen andere meer zouden komen, bleek uit haar hele aard en gesteldheid, alsmede uit richting en bestemming; want in deze is de toorn van God geëindigd en de tijd van de genade gesloten, waarom ook op de zesde plaag (Hoofdstuk 16: 12 vv.) dadelijk de zevende volgt (Hoofdstuk 16: 17 vv.) en geen tussenpoos tussen beide plaats vindt, zoals dat tussen de zesde en zevende plaag van de zeven zegelen en van de zeven bazuinen het geval was geweest.

In Hoofdstuk 8: 2 werden de zeven engelen, waaraan zeven bazuinen werden gegeven, als degenen voorgesteld, die voor God staan, Zijn hoogste en onmiddellijke dienaars zijn, wat met het gewone begrip van aartsengelen overeenkomt. Vergelijken wij daarmee de eenvoudige naam "engelen" op onze plaats en zien wij aan de andere zijde op Hoofdstuk 6: 1 vv. terug, dan blijkt, dat in de zeven zegels, de zeven bazuinen en de zeven schalen een trap is van het hogere tot het mindere. De zeven zegelen worden door Christus zelf geopend, de bazuinen worden door de aartsengelen geblazen, de schalen door gewone engelen uitgegoten. Daardoor worden wij gewezen op de hogere en mindere waarde, die de voorwerpen van de drie verschillende gerichten voor het rijk van God hebben en wordt vooral ten opzichte van Israël een grote voorrang opgemerkt.

Hier wordt de ondergang van de anti-christ voorgesteld, die men naar het uiterlijk aanzien niet te verwachten had en dat door zeven stappen, kort op elkaar volgend, totdat hij verdelgd

en in de afgrond geworpen wordt. In het zinnebeeld komen zeven engelen voor; men moet het aanmerken als een zinnebeeld en daarom niet te zeer starogen, wie deze engelen zijn, maar daardoor verstaan zodanige mensen, die God tot dit werk zou willen gebruiken; want dit werk is tot onze dagen niet uitgevoerd door engelen, maar door mensen, zoals de ondervinding leert. De beschrijving (vs. 6) en het werk van een van de vier dieren aan de engelen (vs. 7) tonen dat duidelijk. Zij hadden de laatste plagen over de anti-christ, die zij, als middelen in de hand van God over hem brengen zouden en in die zou de toorn van God eindigen, omdat hij te enenmale door die plagen verwoest en uitgedelgd zou worden.

2. En ik zag gelijktijdig met de zeven engelen iets voor mijn ogen als een glazen zee, zoals ik die reeds in Hoofdstuk 4: 6 had gezien; maar deze was als met vuur gemengd 1), evenals in een edelsteen of in het glas vlammen schitteren, als het schijnsel van het vuur er op valt. En ook zag ik die de overwinning hadden (liever; "de overwinnenden", want nog was de volle werkelijke zegepraal iets toekomstigs (Hoofdstuk 17: 14) van (Gr. "uit", d. i. "uit de macht van het beest en van zijn beeld en van zijn merkteken en van het getal van zijn naam 2), zodat zij zich inwendig ervan onthielden en ook uitwendig voor alle huichelachtige schijn van onderwerping bewaarden, noch in de aanbidding van zijn beeld, noch in het aannemen van zijn merktekenen, of ook maar van het getal van zijn naam bewilligend (Hoofdstuk 13: 11 vv.). Ik zag die geredden, die gekeerd naar de troon van God, waarvoor de zee zich bevond (Hoofdstuk 4: 6) stonden aan de glazen zee, evenals eens de kinderen van Israël na hun doorgaan door de Rode zee aan de anderen oever stonden (Exod. 14: 30 v.), hebbende de citers van God 3), de hun door God gegeven en tot Gods lof bestemde harpen.

1) De glazen zee is evenzeer een beeld van de onmetelijkheid en heiligheid van de daden van God, als van Zijn majestueuze rust in al Zijn handelen. Hier komt echter de zee niet aan Johannes voor, evenals in Hoofdstuk 4: 6, helder als kristal, maar als met vuur gemengd: de heilige toorn van God gloeit door de stromen van Zijn daden heen, waartoe Hij Zich nu bereidt.

Dat is de zee, die in haar onpeilbaarheid toch helder schittert, de zee van de wonderbare gerichten en leidingen van God, die hier tevens met het vuur van de toorn in de laatste gericht voltooid, gemengd is.

2) Zonder twijfel zijn dit de martelaars van de laatste tijd; zij zijn nu in de hemel; hier zijn zij overwinnaars, niet omdat zij de aanbidders van het beest hier op aarde weerstonden en een zegepraal over deze hadden behaald, maar zij hebben geleden als hun Heer en Meester (Hoofdstuk 13: 7). Zij hebben de vermenging gemeden met de dienst van het beest; zij hebben zich niet laten besmetten, zich niet door de wegrukkende vloed laten meeslepen, maar liever smaad en vervolging en ten slotte de dood verdragen, dan dat zij de naam van hun God en Heiland, het kruis van Christus verloochend en zich het eeuwig Evangelie zouden geschaamd hebben tegenover de trotse geesten en het leugen-evangelie. Zo zijn zij door verdragen alleen tot overwinnaars geworden, niet over het dier, maar van het dier weg, zoals er in de grondtekst eigenlijk staat, uit zijn strikken, uit de betrekking tot Hem.

3) Van de zaligheid van degenen, die in de Heere sterven werd in Hoofdstuk 14: 13 gezegd, dat zij rusten van hun arbeid; daarbij komt hier de positieve zijde; zij staan aan de glazen zee en hebben de citers van God. Terwijl zij nu lijken op de kinderen van Israël aan de Rode zee, die de redding van God ondervonden hebben en Hem daarvoor prijzen, is hun ook de ingang in Kanaän gewaarborgd, het deelgenootschap aan het duizendjarig rijk. Daarop, dat zij met de 144. 000 gekochten van de aarde in Hoofdstuk 14: 1 vv., die tot dat rijk zijn geroepen,

eveneens komen tot de opstanding (Hoofdstuk 20: 5 v.), wijst ook de omstandigheid, dat zij hier als harpspelers voorkomen; alleen zingen zij niet als de anderen een nieuw lied, dat niemand kan leren behalve de gekochten zelf, maar het oude lied in Nieuw Testamentische vorm. Dit lied wordt dan ook uitvoerig megedeeld. Het betreft toch vooral de volken en heidenen en talen van de koninkrijken, waarvoor Johannes sinds Hoofdstuk 10: 11 moet voor zeggen en is bemoediging en vertroosting voor hen, die de allerzwaarste verdrukkingen (MATTHEUS. 24: 21 v.) zullen beleven, terwijl het nieuwe lied van de gekochten ook voor de ziener van de Openbaring verborgen moet blijven wat de woorden aangaat en hem alleen de heerlijke toestand, die zij bezaten, werd geopenbaard.

Evenals bij de Egyptische tovenaars tegenover Mozes de zweren natuurlijk uitbarstten, zo geschiedde dit bij de Evangelieverkondiging geestelijk en werd het hart van de vleeselijk gezinde heidenen in het Romeinse rijk met toorn en wraakzucht vervuld, toen de apostelen en hun medehelpers hun de onbekende God predikten, en krachtig getuigden tegen hun zedeloze godsdienst en het ontuchtig veelgodendom van hun dichters (Hand. 17: 22, 32; 19: 23-28 en 34-37). (HET BOEK VOOR ONZE TIJD).

Zij stonden aan de glazen zee met vuur gemengd, zoals Israël aan de Rode zee stond, waardoor het droogvoets was doorgegaan en waarin de Egyptenaren verdronken waren, wier water klaar was als glas en beschenen door de vuurkolom, zo gaf het weerschijn, alsof het water met vuur gemengd was; zo stonden deze ontkomenen als aan de zee, de vijanden ontkomen en gereed om God voor de verlossing te loven, zoals het ontkomen Israël deed. In de tempel te Jeruzalem was een groot koperen vat, dat vol water gehouden werd tot reiniging van de priesters en afwassing van de offeranden en de naam van zee droeg, vanwege de grote hoeveelheid water, die het hield. Hierop wordt gezinspeeld Openbaring 4: 6, waar de zee was voor de troon en de zeven brandende lampen daarbij. Verbeeldt u zo'n groot vat van doorschijnend glas en vol doorzichtig water en bestraald door de zeven brandende lampen, waardoor het schijnt, alsof er vuur onder het water gemengd is. Deze zee beeldt de kracht af van Christus' bloed tot zuivering van alle schuld en straf en tot verzoening met God, alsmede de kracht tot verlichting, heiligmaking en vuur van de Heilige Geest, in welk opzicht door de Heere Jezus gezegd wordt, de Zijnen met de Heilige Geest en met vuur te dopen. Zoals de overwinning van de heidense keizers was door Christus, zo wordt hier aangetoond, dat de verlossing van de anti-christ ook door Christus' bloed en Geest geschiedde, door de glazen zee, met bloed gemengd voor afgebeeld. Het staan aan de glazen zee geeft hun genoeg in Christus en in de verlossing door Christus te kennen en hun blijven bij Hem, in erkenning, dat alles, wat zij genoten, door Hem was en dat hun hart bereid was om Hem te loven, wat door de citers te kennen wordt gegeven. Deze citers worden gezegd Gods citers te zijn, vanwege de uitnemendheid van hun blijdschap en geneigdheid om God te loven en omdat God hun de oorzaak van zingen en de citers als in handen gegeven had.

De glazen zee schijnt niets anders te kennen te geven, dan door de zee de menigte, door het glas de glans, door het vuur de reinheid van hen, die het zalige leven waardig zijn.

Met toespeling op Exod. 14: 20 staan zij als overwinnaars, die alle tegenspoeden van de wereld ontworsteld zijn, nochtans zich die tot prijs van Gods genade herinneren en de onheilen de vijanden toegezonden beschouwen. Men kan dat staan ook verklaren met de volheid van de overwinning, de blijdschap van het oprecht gemoed, de gereedheid tot Gods lof, de eerbied voor God door hen aangeboden.

Wij twijfelen niet, of onder dit zinnebeeld worden de belijders van de waarheid van het Evangelie voorgesteld, die God tot getuigen van Zijn oordelen wilde stellen, die Hij tot ondergang van het beest beschoren had. Deze zonden na het doorworstelen van de zwaarste rampen eindelijk zien, dat de laatste schalen van Gods toorn op het rijk van de Antichrist uitgestort werden en zij in langgewenste vrijheid gesteld, met eenparige harten en stemmen de weldaad van de verlossing en vrijheid zouden erkennen en met dankbaarheid God in al Zijn wegen en oordelen rechtvaardigen en roemen.

3. En zij, de citerspelers aan de glazen zee, zongen het gezang van Mozes, de dienstknecht van God en het gezang van het Lam 1), het lied in Exod. 15: 1-18 wel niet woordelijk, maar zakelijk en zo dat het tot een verlossingslied werd van de gemeente van het Nieuwe Testament. Aan de daad van de verlossing uit de hand van Farao en diens ruiters werd de redding, door de Heiland teweeggebracht, uit de macht van een veel ergere vervolger vastgeknoopt. Zij zongen die lofzang, zeggend als het gedurig refrein daarop: a) Groot en wonderlijk zijn uw werken, Heere, U almachtige God! want nu blijkt het woord waarheid, dat de poorten van de hel de gemeente van Christus niet zullen overweldigen (MATTHEUS. 16: 18). b) Rechtvaardig en waarachtig zijn uw wegen, U Koning van de heiligen 2) (volgens andere lezing "van de heidenen" Jer. 10: 7).

a) Ps. 111: 2; 139: 14 b) Ps. 145: 17

1) Woordelijke overeenstemming met het lied van Mozes mogen wij reeds na het "en het gezang van het Lam" niet verwachten. Dat zou de zaligheid door het Lam teweeg gebracht, vernederen, het voorstellen als niets dan een herhaling van het vorige. Nieuwe zaligheid, nieuw gezang; maar gemeen met het lied van Mozes heeft het lied van het Lam, dat de heidense wereldmacht het voorwerp van de rechterlijke werkzaamheid van God is.

Mozes, de knecht van God, had de opdracht het volk van God door de krachtige arm van de Heere uit het diensthuis Egypte te leiden en zijn lied is in de eerste betekenis geen ander dan dat loflied op de ondervonden redding dat Mozes met Israël aan de Schelfzee zong. Maar de verlossing uit Egypte, waarvan de gedachtenis tevens op voorafbeeldende wijze door de instellen van het paaslam moest worden onderhouden, is slechts het lied van de grote, algemene en eeuwige verlossing uit de heerschappij van de zonde en van de dood, die wij aan het dierbaar bloed van Christus als van een onschuldig en onbevlekt Lam te danken hebben, en welke ons tot kinderen maakt, terwijl Mozes, de knecht van God, niet anders dan een verhouding van knechten tot God stichten kon. Deze geestelijke verlossing is het dan ook, waarop elke andere verlossing van de kinderen van God berust, krachtens welke zij ook alleen de laatste tijd van strijd en ellende zegevierend kan doorstaan en waarin de lof het hier door hen aangeheven lied van het Lam bestaat. Is nu aan de glazen zee die eerste voorafbeeldende verlossing zowel als de laatste, de eeuwige, het lofgezag van de overwinnaars, dan is hiermee gesproken van een prijzen van alle daden van God, het verlossen van het begin tot aan het einde, zoals dat op dit punt van de ontwikkeling, nu de geschiedenis van de mensheid op aarde haar besluit tegemoet snelt, op haar plaats is. Deze verlossingsdaden van God, zoals die tevens met gerichten over de vijanden verbonden zijn, maken juist de doorzichtig heldere, met vuur vermengde zee uit, in welks diepte de harpspelers aanbeddend neerzien.

In donkere uren op aarde, als de wereldmacht over de Kerk scheen te triomferen, hadden zij vaak getwijfeld aan de grootheid van de werken van God, van de gerechtigheid en waarheid van Zijn wegen, getwijfeld of Hij werkelijk de Almachtige, de Koning van de heidenen was.

Nu schamen zij zich over die twijfel; zij zijn met de daad weerlegd; de wolken, die de heerlijkheid van God voor hun ogen verborgen, zijn geheel verdwenen.

De zee is de grote vloed van de wonderbare werken van God, de vloed van Zijn heilige wegen en rechtvaardige daden, waardoor de boosheid eerst getuchtigd en daarna vernietigd wordt. Dat deze zee een glazen is, geeft de helderheid en heerlijkheid van die oordelen te kennen: zij zijn zuiver en doorschijnend als het glas. Die zee is met vuur gemengd; met het vuur van de toorn van God, want deze oordelen zijn openbaringen van Zijn heilige ongenoegens, waardoor de Hem vijandige wereldheerschappij wordt getroffen. Hetgeen het gezicht van de zee in beeldspraak aanduidt, dat zegt het lofgezing van de gezaligden in eigenlijke bewoordingen. Zij hebben door een bloedige strijd, met de dood bezegeld, de overwinning over het beest behaald. Nu aanschouwen zij de getrouwe Kerk op aarde en haar overwinning en hoe zij eenmaal met hulp van de goddelijke kracht volkomen over de macht van de wereld zegepralen zal. Daarom jubelen zij in geloof over de heerlijke uitkomst, die op aarde te beurt valt aan de zaak, waarvoor zij op aarde streden en prijzen de grote daden van God, waardoor het beest wordt neergeworpen. Die heilige wegen van de Heere zijn nog wel niet voleindigd en schijnbaar is het beest nog in het ongestoorde bezit van zijn heerschappij, want de zeven plagen zijn nog niet aangevangen; maar zoals het geloof zich verzekerd houdt van de dingen, die men niet ziet, zo is voor het geloof van de gezaligden het toekomstige reeds als tegenwoordig en daarom vermelden zij zingend en op goddelijke citers spelend, Gods lof wegens hetgeen van de engelen zal uitgaan.

Toen Mozes en de kinderen van Israël door de Rode zee aan de handen van Farao ontkomen waren, zongen zij de Heere een lofzang; zo zingt de Kerk bij dergelijke gelegenheid het lied van Mozes; niet dezelfde woorden, maar dezelfde zin en inhoud, zijnde de lof van God. Zij zongen het lied van het Lam, van Christus, die gaf de stof, namelijk de verlossing door Zijn bloed; dit legde een nieuw lied in hun mond (Ps. 40: 4). Dit gaf hun hart en geest om wel te zingen (1 Kor. 14: 15). Dat was het onderwerp van hun gezang en zij zongen het ter ere van Christus, hun Koning.

‘k Zal van Jehova, mijn Bevrijder, Het lied doen galmen uit mijn mond. Hij heeft het paard en zijn berijder Ter neer geslingerd tot de grond. Hij is mijn God, mijn roem, mijn zege, De God mijns vaders. ‘k Geef Hem eer, Dat de aarde zich van schrik bewege! Zijn naam is Held. Zijn naam is Heer.

Het volk van Cham met ros en wagen Het zeepad dreigend ingetreen Zij zijn gevallen, daar wij het zagen, Zij Zijn gezonken als de steen. Ik zal van hulp en uitkomst spreken. Uw rechterhand heeft ze verplet, U heeft hun lijken tot een teken Aan de oevers van de Schelfzee gezet.

De wateren, in twee gekloven, De waatren stonden op een hoop Bij het licht van de vuurkoloms van boven, En zie! de zon hernam haar loop. Daar sprak de vijand: "‘k Zal vervolgen! ‘k Zal koelen aan dat volk mijn moed. Mijn zwaard is dorstig en verbolgen. Opslorpen zal mijn zwaard hun bloed. "

O God! U bliest! het zijn golven weer en van de Egyptenaren dood! Zij stortten in de diepte neer! Zij kleefden aan de grond als lood. Wie is als U, o God der goden? Wie is als U, geducht in macht? Die wind en waatren heeft geboden, Het werk, het werktuig van Uw kracht.

En thans! U zult ze verder weiden, Wier boei Uw bondstrouw heeft geslaakt, Ze door de steenwoestijnen leiden, Naar het land, de vaders vermaakt. De volken horen het. Zij trillen. Heel Palestina dreunt en kraakt. Wie zal uw angst, o Moab! stillen, Of weren het volk, dat u genaakt.

Ja, het volk trekt op, door u verkregen, O God des eeuwgen erfverbonds! U voert het aan op wonderwegen, Gedenkend aan de eed Uws monds. U zult ze nestlen in de steden, U zult ze wortlen in de grond, Nog door van de reuzen voet getreden, Tot wier verdelging U ze zondt.

Van eeuw tot eeuw zult U regeren, U bent mijn God, mijns vaders God! Wie zal uw legerbenden keren, U zult ze voeren in hun lot! Zingt, zingt Jehovah de Bevrijder, Zingt Hem met rei en rinkelbom. Hij blies! het paard en zijn berijder Kwam in de diepe waatren om.

Dus aan de oevers van die baren, eens geëffend tot een pad, Zongen Mirjams maagdenreien het heil, dat God gegeven had, Waar de nagalm van blijft ruisen aller eeuwen loopkring door Dan, opnieuw wordt opgevangen door een maagdelijken koor, Door het koor van Uw verlostten, sterke Held, Emmanuël! Daar zij uw triumpfen zingen over zonde, dood en hel.

Aan de oever van geen golven meer, door stormen opgeruid, Maar der spiegelzilvern vlakke, die bij het hemel harpgeluid Afbeeldt slingerende kampen onder worstlend zielsgebed, Vaak met paarlende angstzweetdruppelen doorgestreên en neergezet,

Neergezet nu en voor eeuwig opgelost in eeuwgen vreê Aan den oever dier kristallen, maar met vuur gemengde zee, Die Johannes van op Patmos met des Geest oog vernam, Zingt men nog het lied van Mozes, maar ter ere van het Lam.

Van het Lam, de Leeuw uit Juda, Offeraar en Lam te zaam, het Heil van God, in het vlees gekomen, is Zijn nooit volprezen naam. Van dien Heiland, die Bevrijder, zingt de hemel, zinge de aard! Lof, aanbidding, alverloochning is Hij hier en eeuwig waard, Goël, Hij, uit zwaarder dwangjuk dan Egyptes dienstbaarheid, Die geduchter dan de golven van de Schelfzee ten voetpad scheidt; Die een pad vond voor verloornen door de diepten van de dood, Die door moeilijke woestijnen laaft met waatren, zelf het Brood, Dat we U volgen, goede Herder! grote Leidsman, Koning, Held. (Trek ons met genadekoorden!) op de schudding van het meir, Bij Uw zielstrijd in d' Olijfhof, Uw verhoging aan het kruis, Door de nacht van de doodsvalei eens naar het Vaderlijke huis.

.

4. Wie zou U niet vrezen, Heere! en Uw Naam niet verheerlijken? Want U bent alleen heilig (in de grondtekst staat "recht", Deut. 32: 4); want alle volken zullen komen, zodat het woord van de profetie vervuld wordt en voor U aanbidden; want uw oordelen, waarmee U heeft gedreigd, zijn in het oordeel over de antichrist openbaar geworden. "Dit is nog niet een schildering van de eeuwige zaligheid, maar van een tijd, die die voorafgaat en op de antichrist volgt; een tijd van algemene erkenning van Christus en van Zijn gemeente" (Hoofdstuk 20: 1 v.).

Wonder heerlijk lied! Geen compositie van dit lied uit spreken van het Oude Testament, maar een lied in hoger koor, welks hoofdakkoorden waren aangegeven door de godverheerlijkende zielen van de heiligen van de vroegere tijd. "Groot en wonderlijk zijn uw werken, Heere! U, almachtige God", zo heffen zij aan, evenals eens de gemeente van Israël in

Ps. 92: 6 had gezongen: "O Heere! hoe groot zijn Uw werken! zeer diep zijn uw gedachten! " "Rechtvaardig en waarachtig Zijn uw wegen, U Koning van de heidenen! " zo wordt weer gehoord bij de klank van de citers, evenals eens het huis van David en de gemeente van Israël na doorgestaan lijden in Ps. 145: 17 had gezongen: "De Heere is rechtvaardig in al Zijn wegen en goedertieren in al Zijn werken. " En evenals Jeremia (Hoofdstuk 10: 7) reeds had geroepen: "Wie zou U niet vrezen, U Koning van de heidenen? " zo zingen ook zij: "Wie zou u niet vrezen, Heere! en Uw Naam niet verheerlijken? Want U bent alleen recht; want alle volken zullen komen en voor u aanbidden; want uw oordelen zijn openbaar geworden. " Men hoort hoe de hier lovende schare hier beneden in het woord van de Heere heeft geleefd en in Hem kracht gevonden heeft voor haar strijd, daarom klinkt Davids danktoon, toen de Heere hem uit Abrahams hand verlost had, door het slot van het lied: "Onder de goden is niemand u gelijk, Heere! en er zijn geen zoals uw werken. Al de Heidenen, Heere! die U gemaakt heeft, zullen komen en zullen zich voor uw aanschijn neerbuigen en Uw Naam eren, want U bent groot en doet wonderwerken. U alleen bent God" zo had David gezongen in zijn dagen in Ps. 86: 8 vv. Zo klinkt dat wonderbare lied van de citerspelers aan de glazen zee, met vuur gemengd voor ons een vermaning en een bijzonder heerlijke troost! een vermaning, om ons evenals zij, nu en dan in de zee te verdiepen, die de stromen van het woord van God vormen, opdat wij, als er moet worden geprezen, evenals zij, het vermogen in de akkoorden van het eeuwige woord; een vertroosting inderdaad, wie zou niet met heilige ironie zien op het woeden van de vijanden van het Lam, als hij zijn oor leent aan het lied van Mozes en van het Lam? Wie zou niet de moeite van deze tijd verdragen, als dat zegelied uit het land van de eeuwigheid om hen ruist?

"Groot en verbazingwekkend zijn uw werken, o Heere, God, Almachtige! " Aan de Zaterdagavond van de wereld, na de zes werkdagen van de goddelijke Schepper in het rijk van de natuur en van de genade worden de werken van God als verheven en wonderbare werken geprezen. Wat is sinds de schepping van de mensen en de zondeval tot aan het begin van het Duizendjarige Rijk al geschied! Wie zal hetgeen God in deze tijd aan de mensheid gedaan heeft, afmeten of waardig roemen? Wie de heilsinrichting van God van het Oude Verbond en de verlossing in het Nieuwe Verbond door Christus genoeg doorvorsen en voldoende daarvoor danken? Door deze handelingen openbaart de Heere Zich als God, de Almachtige, die niemand meer miskennen of loochenen kan, wanneer eenmaal de verblinding door de Satan ophoudt. "Rechtvaardig en waarachtig zijn uw wegen, U, Koning van de volken. " Deze wegen zijn zichtbaar in de lotgevallen van het Rijk van God en van het rijk van de duisternis. Hoe heeft God de duivel toegelaten, opdat diens rijk voor het gericht rijp wordt, alle mensen onder het juk te brengen, de Wereldrijken te stichten, de meest verdrukkende machten te voorschijn te roepen, sinds het Evangelie ingang gevonden heeft, het Evangelie zelf te vernietigen en in de plaats daarvan eindelijk, in het beest uit de afgrond weer de afgodsdienst te herstellen. Scheen het ten slotte niet, alsof er geen God meer in de hemel was en de duivel alleen heer, omdat het hem zelfs vergund werd, de heiligen om het leven te brengen? Rechtvaardig en waarachtig zijn de wegen van God! Daarom liet Hij de duivel zoveel toe, om hem als een rijp gewordenen voor het oordeel te richten; en deswege wet Hij de bliksem van Zijn zwaard, om de antichrist en het Satansrijk neer te werpen. God is de Koning aller volken op aarde, omdat Hij vanaf het begin, op de hele aarde, ook waar de Satan naar het uitwendige te oordelen de zegevaan zwaaide, buiten hun weten heeft geregeerd en alles bestierd en omdat Hij nu ook in de werkelijkheid Koning van de mensen wordt, omdat alle knieën voor Hem zich buigen zullen. Door Zijn werken toont God Zich als de Almachtige, door Zijn wonderbare wereldregering als de Koning van de mensheid.

5. En na deze zag ik het toneel van vroeger (vs. 1 v.) in een veranderde, nieuwe gedaante en zie, de tempel van de tabernakel van de getuigenis in de hemel werd geopend, de tempel in de hemel, het beeld van de tabernakel van de getuigenis op aarde (Exod. 25: 9 Hand. 7: 44).

6. En de zeven engelen, die volgens vs. 1 de daar nader bepaalde zeven plagen hadden, als reeds lang hun in banden gegeven, kwamen uit de tempel om zich in dienst van de gerechtigheid van God te stellen, die de wet in het hemelse heiligdom neergelegd tegenover de verachters ervan handhaaft. Zij waren bekleed als priesters van de allerhoogste God, maar toch staande onder de Zoon des mensen (Hoofdstuk 1: 13), met rein en blinkend lijnwaad en omgord om de borst met gouden gordels.

7. En een van de vier dieren van de vier levenden in Hoofdstuk 4: 6 gaf, ten teken, dat de zeven plagen door de gewone loop van de wereld en van de natuur worden volvoerd en opdat tevens zou erkend worden, dat zij van de troon van God uitgaan, de zeven engelen, die werktuigen tot het teweeg brengen van de plagen, zeven gouden schalen of schalen, vol van de toorn van God, die in alle eeuwigheid leeft. Die toorn zouden nu de afvalligen, voor wie de plagen bestemd zijn, ondervinden, terwijl het vreselijk is te vallen in de handen van de levende God (Deut. 32: 39 v. Hebr. 10: 31).

8. En de tempel in de hemel (vs. 5), van welks allerheilige, op het ogenblik, dat de schalen werden overgegeven, de Heere op gelijke wijze bezit nam, als Hij dat eens van het allerheilige in Exod. 40: 34 en 1 Kon. 8: 10 v. had gedaan, werd vervuld met rook uit de heerlijkheid van God die dat vervulde en uit Zijn kracht (Jes. 6: 4 Ezechiël. 10: 4); en niemand kon, evenmin als toen het aardse heiligdom door de ongenaakbare en majestueuze God in bezit werd genomen, in de tempel ingaan, totdat de zeven plagen van de zeven engelen geëindigd waren; want nu zou het woord in Jes. 47: 3 worden vervuld: "Ik zal wraak nemen en Ik zal op u niet aanvallen als een mens. "

De kleding van wit lijnwaad stelt de engelen voor als priesters, die zich gereed maken tot het verrichten van een offer. Zij hebben te doen met een wereld, die door haar afval van het Lam van God verder geen ander offer heeft voor de zonde en nu onder de 7 toornschalen zelf valt als offer van de bezoekende gerechtigheid van God. Als zij verder gouden gordels om de borst dragen, geeft hun dit het uiterlijk van rust, van iets plechtigs, zoals dat dienaren en volvoerders van het recht van de almachtige God betaamt; ook zal door het omgorden om de borst hun hart zijn voorgesteld als omsloten en bewaard. In de gerichten, die zij teweeg brengen, zwijgt de stem van medelijden en ontferming en slechts één zaak wordt in het oog gehouden, dat Gods Woord gelijk is aan gelouterd goud en Zich aan allen, die Hem verachten, betoont als volkomen waarheid.

Het symbool van de schalen berust of de plaatsen van het Oude Testament, waarin sprake is van het uitstorten van Gods toorn; de schalen worden beschouwd als vaten, waarmee gemakkelijk en rijkelijk kan worden uitgegoten.

De zeven engelen komen uit de tempel van God als Zijn boden, die Zijn bevelen volvoeren; zij hebben reeds de zeven plagen, omdat de ziener (Hoofdstuk 15: 1) ze reeds heeft aangewezen. Deze engelen worden voorgesteld als met priesterlijk gewaad bekleed; zij dragen reine, blinkend witte kleren, die door een gouden gordel om de borst, zoals de priesterlijke dos van Aäron, bijeengehouden worden. Zij waren zo juist met priesterlijk werk onledig. Zij brengen het gebed van de martelaren in vervulling, omdat door hun toornschalen de moordenaars van de heiligen worden gedood en er zo meteen een dadelijke voldoening

plaats heeft, omdat het bloed van de martelaars om wraak schreit. Het bloed wordt weliswaar ten dele ten tijde van de schalen zelf vergoten, maar dan ook onmiddellijk gewroken, zoals wij in de derde toornschaal zien.

Nu wordt de zuiver geestelijke zending van de zeven engelen door een voorwerp uit de schepping verzinnelijkt, door de gouden schalen vol van de ijver van de levende God. Deze schalen zijn een tegenbeeld van de gouden schalen, waarvan de Oudsten zich bedienden, om God hun dank voor Zijn grote weldaden in het rijk van de schepping en in het rijk van de genade toe te brengen. De onverlaten, die door de schalen van de goddelijke ijver getroffen worden, danken niet alleen God niet meer, maar hebben het Christendom sinds lang uit hun harten verbannen en koesteren ook het plan om het officieel af te schaffen en de Enige ware, in de eeuwigheden der eeuwigheden levende God te verloochenen en de mensheid in Zijn plaats te vergoden, de broze kinderen van de stervelingen, die als een schaduw voorbijgaan. Over deze boosaardige versmading van de goddelijke geboden ontbrandt de ijver van de eeuwige Hemelkoning, die de mensheid tot een bruid voor Christus had bestemd (Hoofdstuk 14: 10). Evenals de tabernakel ten tijde van Mozes (Exod. 40: 34) en de tempel van Salomo bij zijn inwijding vol werd van de rook van de heerlijkheid van de Heere, zodat noch Mozes, noch de priesters konden ingaan, zo wordt ook onder het zinnebeeld van de rook de heerlijkheid en de kracht van de almachtige God bedekt, zodat Zijn ijver niemand verteert, wanneer Hij, zonder te weten, dat de ijver van God is ontbrand, de tempel binnentrad. Pas na de uitstorting van de goddelijke toorn heeft het verkeer met God weer plaats. Zes jaarduizenden hebben zich nu van het kluwen van de eeuwigheid afgewonden en Gods werelduurwerk staat op middernacht; de vaten van de toorn zijn rijp voor het gericht en Gods lankmoedigheid is uitgeput; de leugenmachten op aarde worden al stouter en stouter en hebben de zaak van God en al wat of God betrekking heeft, verdraaid en onkenbaar gemaakt; de Christenheid staat op het punt om de eer van God opnieuw de afgoden te geven en weer in het heidendom en vandaar in het antichristendom terug te vallen. Nu zal de Meerdere in macht tussenbeide komen; de tijd van wachten is voorbij; de bliksem van het zwaard van de Rechter is gewet; de bezem van het verderf is tot wegvagen bereid; uitgegoten worden de schalen van de goddelijke vuurijver en verdorven worden de aardverders; en de aarde wordt tot een koninkrijk voor Jezus.

De Cherubs zijn de vertegenwoordigers van de aardbewoners, waarover de oordelen van God zullen komen, zoals de engelen uitdrukkelijk in last ontvangen, de schalen van de toorn van God uit te gieten "op de aarde." De Cherubs hebben dus een onmiddellijk belang bij deze plagen en daarom zijn zij het, die de gouden schalen aan de engelen ter hand stellen. Uit die schalen wordt de toorn van God uitgegoten. Het is in het Oude Verbond een zeer gewone uitdrukking, dat de toorn van de Heere wordt uitgestort, bijzonder over de Heidenen, waardoor het stromende, het onweerstaanbare en ontzettende wordt afgeschilderd van de oordelen van God, die daarom ook met een plasregen worden vergeleken, terwijl een zacht druppelende regen of verfrissende dauw, beelden zijn van het liefelijke van de zegeningen van de Heere. Het goud van de schalen is een beeld van het rechtvaardige van deze plagen, die te rechtvaardiger zijn omdat God gesproken heeft: "Ik zal Mijn hand naar de hemel opheffen en Ik zal zeggen: Ik leef in eeuwigheid. Als Ik mijn glinsterend zwaard wet en Mijn hand ten gerichte grijpt, dan zal Ik de wraak op Mijn tegenpartijen doen weerkeren en Mijn haten vergelden. Ja, het is vreselijk, te vallen in handen van de levende God en ieder die deze woorden leest, ziet toe, dat hij niet wandelt op het pad van de goddelozen, want daar is geen vrede, maar wordt eenmaal de schaal uitgegoten!

Waar vuur is, daar is rook. De zeven schalen zijn vol van de vuurgloed van de goddelijke toorn en waar de Heere Zich in de luister van Zijn heerlijkheid openbaart, daar is de tempel vervuld met rook. Toen God Zijn wet afkondigde was de hele berg in rook gehuld, om Israël toe te roepen, dat de Heere een verterend vuur is en dat niemand ontvluchten zal, die Zijn geboden gering heeft geacht. En toen Jesaja de Heere zag, zittend op Zijn troon werd het huis vervuld met rook. Daarom ziet hier Johannes, dat niemand in de tempel kan ingaan; want wanneer God Zich openbaart in de volle luister van Zijn heerlijkheid, dan beeft alle schepsel voor Hem, ja allen, niet alleen zondigen, maar ook engelen en serafijnen!

De hele omtrek van de heilige plaats, bevattende zowel het huis als het voorhof wordt de tabernakel van de getuigenis genoemd (Exod. 38: 21). In het bijzonder wordt de ark, staande in het heilige der heiligen en bevattende de tafels van de wet, die de getuigenis genoemd wordt (Exod. 25: 16), vaak de ark van de getuigenis genoemd. Daar was de buitengewone tegenwoordigheid van God, waarom de Heere gezegd wordt tussen de Cherubs te wonen. Naar deze plaats ging het volk van de Heere op tot het getuigenis van Israël, om Hem te dienen naar Zijn geopenbaarde wil en Zijn ingestelde godsdienst (Jes. 2: 3). "Uit Zion zal de wet uitgaan en het woord van de Heere uit Jeruzalem. " Daar verhoorde God de gebeden van Zijn volk; van daar gaf Hij goddelijke antwoorden; van daar zond God Zijn volk hulp toe (Ps. 20: 3). "Hij zendt u hulp uit het heiligdom en ondersteunt u uit Zion! " Deze tempel werd in de hemel geopend; door de hemel wordt niet verstaan de derde hemel door het heilige der heiligen voor afgebeeld, ook niet de Kerk op aarde, maar het is de plaats waar Johannes dit gezicht vertoond werd. De hemel moet hier niet samengevoegd worden met tabernakel, alsof er stond de tabernakel in de hemel, maar het wordt samengevoegd met "geopend"; de tabernakel werd geopend in de hemel, om gelegenheid te geven, dat deze engelen uitkwamen; want de engelen kwamen uit de tempel, waarmee te kennen gegeven wordt, dat deze engelen van God kwamen, van God hun last ontvangen hadden, dat God hen zond om de antichrist te plagen. Door de tempel wordt vaak, zo ook hier, de Kerk van God op aarde verstaan in wier midden God woont en wandelt (2 Kor. 6: 16). De Kerk, die zich lange tijd in de woestijn had moeten verbergen, kwam in de tijd van de hervorming voor de dag en uit Babel uitgegaan zijnde, vertoonde zij zich openbaar tot groot verdriet van de antichrist. De uitgegane Kerk zou zijn val veroorzaken; iedere plaag kwam van God, die in de Kerk woont door middel en bij gelegenheid van de Kerk en het licht van het Evangelie, dat op hen als op een kandelaar stond, ofschoon het niet allen, door wie de plagen over de antichrist uitgegoten worden, lidmaten van de Kerk mochten zijn. Toen de tabernakel (Exod. 40: 34) en de tempel (1 Kon. 8: 10) ingewijd werden, werden zij vervuld met een wolk, die wel de tegenwoordigheid van God onder Zijn volk te kennen gaf, maar tevens toonde, dat al de schaduwen de zaak zelf niet waren en dat zij daarom op die dingen niet sterk moesten zien en daarin blijven hangen, maar hier wordt de tempel vervuld niet met een wolk, maar met rook, dat wel een teken is van Gods tegenwoordigheid, maar in ontzaglijkheid en doorgaans een teken van ongenoegen en van Zijn toorn. Toen de Heere Zich in Zijn heerlijkheid en ontzaglijkheid aan Jesaja openbaarde, om hem te zenden met de allerhardste boodschap, werd de tempel vervuld met rook (Jes. 6). Toen de Heere de wet van Sinai afkondigde, rookte de berg (Exod. 20: 18). Toen de Heere de vijanden vernielde, zei David: "Rook ging op van Zijn neus (Ps. 18: 9). Toen God Zijn volk niet verlost op hun gebeden, klaagde de Kerk: "Hoe lang zult U roken tegen het gebed van Uw volk (Ps 80: 5)? " Zo geeft hier de rook te kennen wel de tegenwoordigheid van God in Zijn Kerk, maar in misnoegen over het gedrag van Zijn Kerk, die nu uit Babel verlost was en in waarheid en heiligheid had behoren te blinken, maar vervuld was met allerlei dwalingen en in toorn tegen het antichristendom, hen straffende met verharding van hun harten, zodat zij zich niet bekeerden, de waarheid omhelsden en zich bij de Kerk voegden; ja, dat zij de Kerk haatten en bleven vervolgen. Zo wordt door de rook te kennen gegeven de wanorde, de

verwarringen, de dwalingen in de leer en het zondig leven van de lidmaten van binnen en het bestrijden en verdrukken van de Kerk door de antichrist van buiten.

Uit deze vreselijke voorbereidselen moeten wij leren, hoe groot en zeker de ellende is van de aanhangers van de antichrist, die zij in hun tegenwoordige weelde te duchten hebben, maar alle godvruchtigen met onophoudelijk zuchten en wensen verhaasten.

Kan niemand de tempel ingaan, zo wordt voor afgebeeld, dat de heiligen vóór het einde aller dingen de oordelen van God niet duidelijk mogen zien. Wij zien hier door een spiegel.

Dit zinnebeeld wordt in de Schrift nooit anders gebruikt dan om de goddelijke heerlijkheid en majesteit van Zijn bijzondere tegenwoordigheid in de Kerk voor te stellen. Ten tijde dat God de vijanden van Zijn Kerk met Zijn oordelen zou vervolgen, zou Hij de duidelijke blijken geven, dat Hij in Zijn Kerk tegenwoordig was en dan zou Hij Zijn geestelijk huis vervullen met rook, zoals Hij daarvan een zichtbaar bewijs heeft gegeven in de reformatie, waarvan de geschiedenis echt gedenkwaardig is, schoon wij nog grotere dingen verwachten.

HOOFDSTUK 16

DE SCHALEN VAN DE TOORN VAN GOD WORDEN DOOR DE ZEVEN ENGELN UITGEGOTEN

IV. Vs. 1-21. Op bevel van een stem uit de hemelse tempel gieten nu de zeven engelen, de een na de ander, hun schalen op aarde uit. Van deze maken de vijf eerste ontegenzeggelijk een bij elkaar behorend geheel uit; want zij beginnen met vermelding van het beest en eindigen met de verduistering van het rijk van het beest; ook komen in de vijfde schaal nog dezelfde boze zweren voor, die in de eerste werden gevonden en van bekering is daar voor het laatst sprake (vs. 1-11). Daarentegen zouden de beide laatste schalen niet meer plagen, die berouw en bekering teweeg willen brengen, maar oordelen, die vernietiging ten gevolge hebben. De woorden van de tekst stellen echter de vernietiging zelf niet voor ogen, maar deze wordt bij de zesde schaal slechts aangeduid door een naam, die aan de Bijbelse geschiedenis herinnert, terwijl bij de zevende schaal slechts de een van de beide tot vernietiging bestemde machten deze ook werkelijk ervaart, de andere daarentegen voorkomt als eerst op de weg daartoe (vs. 12-21).

1. En ik hoorde een grote stem uit de met rook vervulde (Hoofdstuk 15: 8) tempel. Die stem was een voorteken van de eigen stem van God, die later uit Zijn verborgenheid geheel uittreedt (Hoofdstuk 21: 3 en 5). Zij klonk, zeggende tot de zeven engelen, aan wie een van de vier levenden de zeven gouden schalen had overgegeven: "Ga nu heen en giet de zeven schalen, de schalen van de toorn van God uit op de aarde en vervul daardoor uw roeping ten opzichte van de plagen (Hoofdstuk 15: 1).

De stem uit de tempel is de stem van de tempel zelf; het huis van de verlossing spreekt: mijn werk aan dit verhard geslacht is geëindigd, laat dan de toorn zich uitstorten.

1) Ons woord schaal, in klank overeenkomende met het Griekse woord hier gebruikt *fialh* = een schaal, heeft de betekenis van "een lange fles met een lange hals en ronde buik." (v. L.).

2. En de eerste ging heen en goot zijn schaal uit op de aarde, het zinnebeeld van de vast geregelde en wel bepaalde staats- en maatschappelijke inrichting en wel in dat land, waarvan nu sprake is; en er kwam een kwaad en boos gezweer, boosaardige blaren, die hevige pijnen veroorzaakten (Exod. 9: 10 v.), aan de mensen, die het merkteken van het beest hadden en die zijn beeld aanbaden.

Het rijk van de antichrist wordt doorgaans in de Openbaring als een wereld beschouwd, waar aarde, zee, rivieren, lucht, zon, sterren enz. zijn en dit vanwege de gestalte en de macht, die de antichrist zichzelf over hemel, aarde, zee enz. toeschrijft. Het eerste deel van deze antichristelijke wereld is de aarde, waardoor hier, evenals elders in dit boek, de aardse mensen in het algemeen kunnen worden verstaan, die aardse en afgodische godsdiensten zijn toegedaan en die hartstochtelijk voorstaan, waarover deze eerste schaal volgens het voelen van velen wordt gezegd uitgegoten te zijn, als het antichristische rijk begonnen is afbreuk te lijden, als door de vernieuwing van de prediking van het eeuwige evangelie op verschillende plaatsen van Europa, door Waldus, Wicklif, Joh. Husz, Hieronymus van Praag en hun gelijken, de mensen van deze antichristische wereld en de aanbidders van het beest, in plaats dat zij zich hadden behoren te bekeren door Gods rechtvaardig oordeel, in een verkeerde zin zijn overgegeven en met haat en nijd, als door een boos gezweer in hun gemoed zijn ontstoken en gekweld, zodat zij noch zichzelf noch anderen enige rust hebben kunnen geven, totdat zij zelf

weer, zoveel hun mogelijk was, hebben gedempt of verduisterd. Hoewel sommigen ook daarbij voegen, dat tot een bijzondere straf van deze afgodische mensen en vervolgers van Gods volk nu over honderd en veertig jaren geleden enige geheime ziekten en verzweringen in de landen, de antichrist het naast gelegen, hebben beginnen te heersen, die van daar voortgegaan zijn in andere delen van Europa, inzonderheid tegen degenen, die in hun gedwongen ongehuwde staat vele onreinheden hebben bedreven, die voor de wereld ook schandelijk zijn om te zeggen, waarmee eveneens God de Filistijnen heeft geplaagd, toen zij de ark des verbonds bij zich gevangen hielden (1 Sam. 5: 6 vv.).

Dit gedeelte van de profetie wijst duidelijk op de plagen van Egypte. Dit heeft de Heilige Geest gedaan, opdat men zou denken, dat het Oud-Egypte een voorbeeld is van het antichristische rijk en dat God de zaken zo schikken zou, dat dit bijna altijd op dezelfde wijze zou vergaan. Het gezicht van de eerste schaal vertoont de inwendige verdorvenheid van de Kerk, die zich naar Rome laat noemen en die met zoveel kracht uitbreekt, dat de heiligen begonnen haar gemeenschap te ontvluchten, is duidelijk te zien en te zeggen, dat zij het geestelijk Babylon en Egypte was en de hoer van de Openbaring en Sodom, in welker gemeenschap niemand behouden kan worden. Deze was de eerste en zwaarste plaag, waarmee God het vijandig volk heeft geslagen.

Het gezwere doet op het geweldig knagen van het geweten, alle rust ontnemend en soms tot wanhoop en toorn vervoerend. Zo'n plaag kan niet achterblijven als God de antichristen oordeelt. De tijd van deze plaag is niet met zekerheid te bepalen, maar door alle tijden van het antichristendom uit te strekken, zodat zij aangroeit naarmate de onreinheden en dreigende straffen toenemen.

Na de schrik van het geweten heeft men hier het begin van de uitwendige oordelen, het beest zo genakende, dat de naburige rijken de eerste stoot lijden, maar zo verschrikkelijk, dat het beest zelf daardoor schade en vrees voor groter schade voelt. De historie leert ook, dat aldus aan het antichristendom verwoesting is aangebracht, dat zijn naburige en verbonden rijken de zwaarste plagen moesten ondergaan. Weer wordt de tijd niet bepaald, maar geoordeeld, dat de vervulling van deze profetie in verschillende tijden van het antichristendom gezien is, in de verwoesting van vele grote naburige rijken en men nog verder vervulling vóór het einde van de eeuw te wachten heeft.

Ik ben van gedachte, dat dit moet worden verstaan van zeker tijdelijk kwaad, dat de vijanden van God getroffen heeft. De bloedige zee moet gezocht worden in die plaatsen, waar de voornaamste stoel van het beest weer placht te zijn, in Italië en Duitsland. Ik meen daarom, dat hier die plagen en rampen worden vertoond, die zeer groot en zwaar zijn geweest en die onenigheden van pausen en keizers, die eindelijk twee verderfelijke partijen van de Gibellijnen en Guelphen hebben voortgebracht.

God ging voort de valsheid van de dienst van dat rijk te ontdekken, terwijl door die ontdekking de kerkelijken inzonderheid werden gepijnigd (Erasmus zei, dat de twee onvergeeflijke zonden van Luther waren, dat hij zich met de kroon van de paus en met de buiken van de monniken bemoeid had). Hierdoor is de antichristische staat tot grotere laagte gebracht en hebben vele die verdorven wateren verlaten, omdat zij er niet in konden leven, of zijn daarin gebleven zo, dat ze nu voor hen meer dodelijk waren dan voor de ontdekking.

3. En de tweede engel goot zijn schaal uit in de zee, het zinnebeeld van een verkeer naar buiten en zij werd a) bloed als van een dode, als geronnen bloed, dat reeds verdervende is en alle ziel is gestorven, die in de zee haar levensgebied had.

a) Exod. 7: 20

Door deze zee worden het best verstaan de velerlei volken en koninkrijken, die het rijk van de antichrist als een zee omringden, zoals de engel hierna zelf (Hoofdstuk 17: 15) verklaart. Deze wordt gezegd ten aanzien van de aanbidders van het beest in bloed veranderd te zijn, wanneer na de tijden van Luther hele provincies, koninkrijken en volken, die rondom lagen, hem zijn afgefallen, zodat de vissen of inwoners van dit zijn aardse rijk daarin niet langer vrij konden leven of hun bijgelovigheden plegen, waarbij ook veel van hun bloed is gestort en dagelijks nog gestort wordt tot een rechtvaardige wederwraak van het veelvuldig bloed, dat onder zijn heerschappij door de aanbidders van dit beeld van het beest ook gestort is, zoals Gods rechtvaardigheid daarover hierna (vs. 6) wordt geprezen. Anderen verstaan hierdoor de decreten en besluiten van hun laatste conciliën en inzonderheid van Trente, dat enige jaren heeft geduurd, en waarheen uit alle delen van Europa de geestelijke en wereldlijke dienaren van het beest zijn toegevloeid. Zij worden daarom gezegd in bloed veranderd te zijn, omdat daarin de valse en afgodische leer is bevestigd, die de mensen noodzakelijk ter dood brengt, als zij die aannemen, aangezien geen afgodendienaar zalig kan worden (1 Kor. 6: 10) en die uit de werken van de wet gerechtvaardigd willen zijn, van Christus' genade zijn vervallen (Gal. 5: 4).

4. En de derde engel goot zijn schaal uit in de rivieren en in de fonteynen van de wateren; en de wateren daarin werden rood, drinkbaar bloed.

Hierdoor verstaan enigen de verdraaiing en vervalsing van Gods woord, dat bij klare waterfonteynen en rivieren in de heilige schriften wordt vergeleken. Zo zou hierdoor een kracht van dwaling en geestelijke blindheid over haar door Gods rechtvaardig oordeel worden aangeduid. Maar omdat het lang van te voren is begonnen en hier van de laatste plagen gesproken wordt, waardoor het rijk van de antichrist afbreuk heeft geleden en eindelijk te gronde zal gaan, zo wordt het door anderen wel zo goed verstaan van hun geestelijke inquisities, hoven, sociëteiten, conventen collegieën, scholen en dergelijke, die de antichrist in alle landen van zijn rijk heeft opgericht en als rivieren verdeeld om zijn stoel en zijn rijk daarmee te bevestigen, die ook in bloed veranderd zijn, wanneer die in de gereformeerde koninkrijken en landen zijn uitgeroeid en verboden, zodat niemand daarin kon blijven of zijn superstitiën verder gebruiken, die dingen, zoals die in sommige plaatsen zijn geschied, ook in de toekomst meer en meer zullen geschieden, wanneer de andere koningen hun macht aan het beest zullen onttrekken, zoals hierna (Hoofdstuk 17: 16) wordt voorspeld.

Het zinnebeeld vertoont niets anders dan het grootste geweld van oorlogen en daaruit voortvloeiende bloedstorting, niet slechts in de omtrek van het antichristische rijk, maar ook in het midden ervan. Want rivieren en fonteynen zijn binnen in het land, terwijl het vergoten bloed licht tot de rivieren als dieper gelegen afvloeit. Zo'n bloedstroom moet geweldig zijn, als het aardrijk er zo van zwemt, dat zelfs de fonteynen het opwellen. Zo is hier een voortgang in de antichristische nederlaag van de buitenkant tot in het hart.

Door de rivieren en fonteynen van de wateren wordt in dit boek verstaan de leer van het geloof, of de leraren van de Kerk, die deze leer onderwijzen, uitleggen, inscherpen en de volken voorstellen (Hoofdstuk 8: 10 Ps. 87: 7 Jes. 12: 3; 41: 18). Uit deze fonteynen worden

de mensen gezegd te drinken, als zij de leerstukken, die hun worden voorgesteld, aannemen. De fonteinën worden gezegd in bloed veranderd te zijn, in een geestelijke zin, als de leraar van de Kerk, vooral in hun synoden bloedige besluiten nemen, die zij onder de naam van Christelijke leer de mensen opdringen en voorschrijven, tot hun eigen verderf en ondergang, als God volgens Zijn gerechtigheid en strengheid maakt, dat die bloedige geloofsgronden ter verderving en bloedstorting van hen strekken, die ze aannemen.

De Egyptenaars hadden de eerstgeboren kinderen in de Nijl geworpen en vermoord en verdrukten de onschuldige Israëlieten, daarom waren zij waardig, dat zij uit de Nijl voor water bloed dronken. Elders betekent het water in de Schrift de leer, als bij Ezechiël en Zacharia. De vloedën en waterfonteinën betekenen de leraars van de kerken en de vorsten, die God tot bescherming aan Zijn volk heeft gegeven. Petrus noemt de valse leraars fonteinën, die geen water hebben (2 Petrus 2). Daarom is het een straf van God, als de vorsten van het volk en de leraren van de vrede oorzaken worden van twisten en oorlogen, waarin zij, die het bloed van de gelovigen vergieten, gedood worden en zichzelf verderven.

5. En ik hoorde de engel van de wateren, de engel, die macht had om zo te doen met de waterstromen en fonteinën, zeggen: "U bent rechtvaardig, Heere! a) Die is en Die was en Die zijn zal (het "die zijn zal" staat niet in de Griekse tekst (Hoofdstuk 11: 17), maar in plaats daarvan staat hetzelfde woord, dat in Hoofdstuk 15: 4 is overgezet "heilig", maar eigenlijk betekent "recht" en van mensen gezegd "vroom, godvruchtig, dat U dit geoordeeld heeft, zo'n oordeel heeft laten komen over hen, bij wie het water in bloed veranderd is.

a) Openbaring 1: 4, 8; 4: 8

6. Omdat zij het bloed van de heiligen en van de profeten, van de gelovigen en van de waarheidsgetuigen vergoten hebben als water (Ps. 79: 3), heeft U hun ook bloed te drinken gegeven; want zij zijn het waard (Jes. 49: 6. 2 Thessalonicenzen. 1: 6

7. En ik hoorde een andere engel van het altaar, dat de herinnering van de dood van de heiligen en profeten bewaarde (Hoofdstuk 6: 9; 8: 5) zeggen (volgens betere lezing: "ik hoorde het altaar zeggen: "Ja, Heere, U almachtige God! uw oordelen zijn waarachtig en rechtvaardig.

8. En de vierde engel goot zijn schaal uit op de zon; en haar is macht gegeven om door haar brandende hitte de mensen te verhitten door het vuur (liever: en hem is macht gegeven, om door middel van de brandende hitte van de zon de mensen te verhitten door vuur).

9. En de mensen werden verhit met grote hitte en lasterden de naam van God, die macht heeft over deze plagen, dat Hij ze ook weer kan wegnemen als Hij wil, evenzeer als Hij ze beschikken kan en zij bekeerden zich niet om Hem heerlijkheid te geven, waardoor Hij toch alleen zou hebben kunnen worden bewogen tot wegneming van de plagen.

Door de uitstorting van deze schaal in de zon en verhitting van de mensen daardoor, verstaan enigen zeer grote hitte, droogte en onvruchtbaarheden, mitsgaders hongersnoden en sterften, die daarop plegen te volgen, zoals ten tijde van Elia onder de Israëlieten is geschied, die op de landen en rijken, het beest toegedaan, nog op bijzondere wijze in toekomstige tijden zullen worden gezonden. Maar omdat zulke straffen zelden in een land de overhand nemen of het andere deelt mee en deze plagen eigenlijk de aanbidders van het beest worden bedreigd, zo verstaan het anderen van het licht van het heilige Evangelie, waarop deze schaal wordt

uitgegoten, om het meer kracht te geven tot overtuiging en ontsteking van de harten van de mensen, waardoor nog meer tot bekering zullen worden gebracht, ook zelfs de Joden Christus met hopen zullen aannemen (Rom. 11: 25, 26) en de andere hardnekkige aanbidders van het beeld van het beest tot meer spijt en lastering zullen worden verwekt, omdat zij zullen zien, dat hun rijk daardoor eindelijk tot ondergang zal worden gebracht. Daarover zullen zij zelf de naam van God lasteren, als zij de Heilige Schrift van duisterheid, onvolmaaktheid en onzekerheid zullen beschuldigen en die een fundament van alle ketterijen durven noemen.

Niets verwoest zozeer de hele aarde en de mensen als de verschroeiende hitte van de zon, waaruit verbranding en onvruchtbaarheid van de velden en landerijen met hongersnood en sterfte van de beesten, pestilentie en jammerlijke ondergang van de mensen voortvloeien. Bij de overvloedige bloedstorting komen dus nog onvruchtbaarheid, hongersnood, pest en andere dergelijke rampen, die dit rijk inwendig zullen verwoesten, terwijl het antichristisch Babel, reeds aan dolle razernij en godslasteringen schuldig (Hoofdstuk 13: 6), zich met zijn inwoners niet bekeren zal. Zeker, zoals Jeruzalem voorheen deze zware zonnebrand in de Romeinse oorlog gevoeld heeft, zo is er het antichristisch Rome tot heden op verschillende tijden niet meer vrij van geweest als van bloedige oordelen, dat men als voorspel van zwaarder plagen moet aanmerken.

De zon is in de taal van de profeten een zinnebeeld van koningen, die van majesteit en heerlijkheid schitteren. Ik ben van gedachte, dat hier met levendige verven worden afgemaald de overgrote rampen en verbazende ellenden, die Italië, de ware stoel van het beest, overstroomd hebben bij gelegenheid van de oorlogen, die de machtige koningen van Frankrijk (Karel VIII en Lodewijk XII) hebben verwekt, terwijl die eerst naar het rijk van Napels, daarna ook naar het hertogdom Milaan stonden en die Italië vele jaren lang heeft moeten doorworstelen; met zo zichtbare bewijzen van Gods strenge gerechtigheid, dat de hele wereld over de rechtvaardige oordelen van God verbaasd stond.

Hierin zien wij Gods soevereiniteit in het besturen van alle oordelen. Het wordt hier als een verzwaring van hun zonde aangemerkt, omdat zij God veracht en zichzelf niet vernederd hebben voor Die, die hen geslagen had (Jes. 9: 12). Door de lasteringen hebben wij te verstaan een meer verwoed en uitzinnig najagen van hun godslasterlijke dwalingen en afgodische wegen.

10. En de vijfde engel goot zijn schaal uit op de troon van het beest, dat in Hoofdstuk 13: 1 v. is bedoeld, zodat het heersend huis, dat deze in bezit had, voor het tegenwoordige ten gronde ging en de troon nu leegstond (denk aan de 4de Sept. 1870!) En zijn rijk, het rijk van het beest, is verduisterd geworden, zodat al zijn vroegere glans voor geruime tijd geheel was uitgedoofd. En zij, die tot dat rijk behoorden, kauwden hun tongen van pijn; zo'n smartvolle indruk maakten die gebeurtenissen op hen.

11. En zij lasterden de God van de hemel vanwege hun pijnen en vanwege hun gezworen (vs. 2), wier brandende kwellingen nu, nadat die enige tijd hadden opgehouden, terugkeerden; en zij bekeerden zich niet van hun werken, want pijnen hebben op zichzelf nog geen verbeterende kracht, de tegenstand van het menselijk hart kan er zich over heen zetten en erbij verharderen.

Omdat meteen de eerste plaag over hen wordt gebracht, die het merkteken van het beest hadden en die zijn beeld aanbaden, schijnt het, alsof wij hier in de tijd van de heerschappij van de antichrist (Hoofdstuk 13: 14 vv.) zijn verplaatst, dus naar onze berekening in de tijd

van 1992 = 1995 ½ na Christus. Deze opvatting van de plaats wordt reeds daardoor aan het wankelen gebracht, dat plagen over de mensen van de eigenlijke antichristische periode niet meer worden gebracht met het doel om hen tot bekering te brengen (vs. 21), zoals toch bij de vijf eerste plagen nog het geval is (vs. 9 en 11), zo zijn er bovendien nog bepaalde aanwijzingen in onze tekst daarvoor, dat die tijd vooralsnog niet bedoeld is. Ten eerste brengt de zevende schaal vol toorn het oordeel over Babylon (vs. 19); volgens het hele verband van de gezichten van de Openbaring moet echter Babylon eerst gevallen zijn, voordat de antichrist tot zijn volle heerschappij kan komen; ten tweede kan van een verduistering van het rijk van het dier (vs. 10) geen sprake zijn in de tijd, dat dit rijk in de volle ontwikkeling van zijn macht is. Dienvolgens is het ontwijfelbaar zeker, dat wij bij de verklaring van de vijf eerste plagen geen standpunt mogen nemen in de antichristische tijd zelf, maar dat moeten doen in die tijd, die het voorspel daartoe is en als het ware de grond bereidt, waaruit de paddestoel van het antichristische rijk opgroeien zal. Laten wij nu nader op de geschiedenis van Frankrijk, dat wij reeds als de zetel van het rijk van het beest hebben leren kennen, dan werd daar in 1792 (dus 200 jaren vóór het begin van het eigenlijke antichristische rijk) een geheel nieuwe tijdrekening verzonnen, bestemd om al wat Christelijk was af te schaffen, die snel daarop ook is ingevoerd. Er werd dus met dat drijven van de antichrist, die een mens van de zonde is (2 Thessalonicenzen. 2: 4) en zich tegenstelt en verheft boven al wat God genoemd wordt of als goddelijk geëerd wordt, een feitelijk en beslist begin gemaakt. Was dit reeds een aannemen van het merkteken van het dier ook ontbrak de aanbidding van het beeld op het volksfeest van 10 Aug. 1793 niet. "Op het plein van de Bastille had David een reusachtig standbeeld voor de natuur laten oprichten, uit haar beide borsten borrelde water; en zodra de bedeksels, waarachter men dit kunstwerk had uitgevoerd, waren weggenomen en de eerste lichten van de morgen schitterden, stroomden onafzienbare mensen-massa's toe het convent in een geordende optocht, de club van de Jakobijnen, de gedeputeerden van de dochterloges reeds om 4 uur en nauwelijks verguldde de zon de schoorstenen van de huizen op het plein, of Herault de Sechelles ving onder het ruisen van een zachte muziek in een ijzeren schepvat het water op uit de borsten van de natuur, uit de "bron van de wedergeboorte" zoals die fontein werd genoemd. Hij dronk het onder een heidens gebed tot de godin natuur en het convent liet zich de frisse morgendronk smaken en al de Jakobijnen deden zo ook en de muziek ruiste en de Jakobijnen baden, totdat de donder van het geschut van de artillerie inviel en aan dit eerste waterachtige bedrijf een einde maakte. Nu volgde een lange processie over de boulevards met driekleurige linten, ruikers van korenaren en voorstellingen van burgerlijke ambachten. Ook werd er een ploeg voortgetrokken, waarop Filemon en Baucis zaten, de ploeg trokken hun kinderen en achter de ploeg rammelde een krijgswagen met de urnen van de patriotten, die in de strijd tegen de "tirannen" gevallen waren. Zo ging de processie voorwaarts onder triomfbogen door, waarbij op lopen van kanonnen heldinnen zaten uit de zusterloge van de naaisters, uit de Megaera-hopen van de 5 en 6 Oktober met eikentakken en driekleurigen opschik. Herault aan het hoofd van de optocht hield een zeer tedere aanspraak tot het Megaera's geslacht en zo trok het verder, het feestmonster, naar het revolutieplein. Daar was een nieuw kolossaal standbeeld van gips, een standbeeld van de vrijheid en toen de processie tot de voeten ervan was gekomen, werden 3000 vogels uit kooien losgelaten met stroken papier om de hals, waarop geschreven stond: "wij zijn vrij, volg ons na!" Vervolgens verbrandde het vogelvrije volk allerlei tekens van de oude monarchale regering en Herault predikte daarbij en bad op heidense wijze. En dan ja dan ging het over de Seine! Er was op de plaats van de invaliden ten eerste een hoofdstandbeeld, voorstellend de in het volk geïncarneerde godheid, die zich in de mensheid bewust wordt. Een machtige Hercules zwaaide de knots tegen de geesten van oppositie en hindernis, die zich van de grond tegen hem verhieven. En Herault predikte weer en bad tot het peuple Dieu van gips. Daarna ging men naar het Champ de Mars en het altaar van het vaderland, waarop een urn stond van de

"heilige martelaars", die voor de "zoen van het volk" waren gevallen en aan het heidense gesticuleren, prediken en bidden kwam geen einde. Heraults tong werd droog, als die van een koortslidder, van al het woeste gezwets, dat hij die dag liet horen, die geheel was doorgebracht met de leiding van het zogenaamde feest. Toen zette zich eindelijk de menigte aan tafel, deels thuis, deels onder de blote hemel, zoals men dat het best maken kon. Aan alle gevels van de huizen fladderden kleine driekleuren aan stokken en op deze zweefde de roodwollen muts en aan alle huizen waren borden met ellenlange letters: "enige, ondeelbare republiek! Vrijheid, gelijkheid, broederschap, of de dood! " Hoeveel dergelijke tonelen, in het bijzonder ook die van afgoderij met haar, die de wordende godheid, van de tot zichzelf komende geest, van het verstand, voorstelde, met het liederlijk vrouwspersoon Cardeille, zouden wij niet kunnen meedelen! Maar reeds genoeg om ons oordeel te bevestigen: een volk, dat zo'n geschiedenis achter zich heeft, is de levende commentaar op "de mensen, die het merkteken van het beest hadden en die zijn beeld aanbadten. " Deze mensen hoeven niet eerst in de toekomst te worden gezocht, zij zijn reeds aanwezig en ook de "boze en kwade zweren" zijn er reeds, die de eerste engel met het uitgieten van zijn schaal op de aarde heeft voortgebracht. Wie kent niet die boosaardige, ongeneeslijke zweer, die de hoofdplaag is van het nieuwere Europese staatsleven, dat menigmaal in het voorbijgaan schijnbaar genezen, altijd weer opnieuw verschijnt, dat de beste krachten van de staten verteert en hun levensbestaan bedreigt de zweren van de geest van de revolutie, die meest eigenaardige verschijning van het moderne Westen? Een zweer is een pseudo-organisme uit ziekelijke sappen ontstaan en van het normale levensproces afwijkend en dit verstorend. En wat is de revolutiegeest anders, dan de zucht, om zich van de geschiedkundige ontwikkeling van het staats- en volksleven, zoals zich dit onder de leiding van de goddelijke wijsheid vormt en in wet en staatsinrichting heeft uitgedrukt, met geweld los te rukken en naar goeddunken nieuwe organismen te vormen, die als noodzakelijk van ziekelijke natuur, slechts storend en verstorend werken? En waar anders, zo vragen wij verder, is deze zweer eigenlijk doorgebroken en is zij aan het lichaam van de staat niet weer kunnen worden genezen dan in Frankrijk? Door de revolutie is ook dat vorstenhuis in de hoogte gekomen, dat ten slotte de antichrist leveren zal; dat is de uit ziekelijke grond opgeschoten gifplant, die zijn geschiktheid om ten slotte de "mens van de zonde" voort te brengen, in Napoleon I voldoende aan de dag heeft gelegd Re 13: 2. Hebben wij op deze wijze vaste grond voor de verklaring van de vijf schalen dadelijk bij de eerste verkregen, dan zullen wij ook bij de volgende niet verlegen zijn, hoe wij die moeten begrijpen. De tweede schaal (vs. 3) wordt uitgestort in de zee en de zee wordt nu bloed als van een dode en alle levende ziel sterft in de zee. Dat doelt op Frankrijks internationale betrekkingen, op zijn verhouding tot andere volken en zijn geestelijke en staatkundige invloed op deze. Wie zou het kunnen verbergen, hoe in al deze betrekkingen van dat land, vooral sinds de boze en kwade zweer van de revolutiegeest het aankleeft, slechts bloed als van een dode over de volken uitgaat, waarin alle levende ziel, die in de zee zich bevindt, sterft? Bloed van een dode is zwart, geronnen, vuilachtig bloed, waarvan iemand walgt en degene, die het toch drinkt, ja drinken moet, omdat nu eenmaal de levensomstandigheden hem niets anders aanbieden, dood en verderf mededeelt; en hoe vaak is nu reeds geklaagd over het verderf, dat van Frankrijk uitgaat, verderf in mode en smaak, in kunst en literatuur, in godsdienst en gewoonten, in het sociale en politieke zowel als in het private leven! Voornamelijk is de zweer van de revolutie, zo vaak die sinds de Franse staatsomwenteling ook bij andere volken is uitgebroken, altijd uit dat land overgeplant. En wat nu de bijzondere, inwendige toestanden in Frankrijk aangaat, de maatschappelijke betrekkingen van de verschillende klassen van de staatsburgers onder elkaar, voorgesteld door de waterstromen en bronnen van de derde schaal (vs. 4), die bloedtonelen wijzen die dan in het ter dood brengen van het koningspaar, in de zogenaamde September-gruwelen, in het woeden van de guillotine gedurende het schrikbewind! Zij, die zich aan het hoofd hadden gesteld en de partijen, die een tegen de

andere, wisten zich niet anders staande te houden dan door gedurig schavotten op te richten, zij rekten dus eigenlijk hun leven van het drinken van het bloed van anderen. Het is slechts een belichamen van hetgeen zij in figuurlijke zin zelf begonnen waren te doen, als de bloedmensen van die Septemberdagen de dochters van de fabeldichter Cazotte, om hun oude vader te redden, dwongen werkelijk een beker te drinken uit de bloedstroom van de reeds omgebrachten. Elk gedeelte gaf aan het andere schuld van het vergiftigen van de openbare mening, elk deel klaagde het andere aan van hoogverraad, klaagde het aan op dood en leven. Provinciale belangen stonden tegenover de belangen van Parijs, de belangen van de middenklasse en van de rijkere burgerklassen tegenover het arme volk. Tegenover de September-dagen van 1792, toen men begon bloed in plaats van water te drinken, staat de Bartholomeüs-nacht omstreeks het einde van Augustus van het jaar 1572, toen het Katholieke hof en het Katholieke volk in Frankrijk bloed vergoten als water, om de vernieuwing door het Evangelie voor altijd af te snijden en met het profetenmoordende Jeruzalem op gelijke lijn te plaatsen. Wij begrijpen dan wel, waarom in vs. 5-7 de engel over de wateren en de engel van het altaar de heiligheid, waarheid en gerechtigheid van de oordelen van God prijzen; want inderdaad staan deze derde schaal met de beide voorgaande en het altaar van God in wederkerige betrekking tot elkaar. De zweer van revolutie is een goddelijk gericht vooral over die landen, waarin het pausdom de heerschappij heeft behouden; vooral in Frankrijk hebben bigotte koningen, die in fanatieke bevordering van het pausdom en in bloedige onderdrukking van het Evangelie hun hoogste lauweren zochten en hun gruwelijk leven in zonden goed wilden maken door slecht bestuur de brandstof opgehoopt tot het eerste vreselijke uitbarsten van de revolutie en sinds is dit land de revolutie-krater gebleven, die geheel Europa bedreigt. Evenals zo de derde schaal in gelijke verhouding tot de eerste staat, zo ook de vierde (vs. 8 v.) tot de tweede. Evenals bij de tweede gehandeld werd over Frankrijks verderfelijke invloed in internationaal opzicht, zo hebben wij bij de vierde te doen met de invloed op het leven van het volk zelf. Het meest ultramontaanse blad, dat vroeger in geheel Duitsland was, de vroegere "Duitse Volkshalle", moge het zelf zeggen, hoe het met deze invloed gesteld is: "Alle katholieke vroomheid, alle katholieke moraal, die in Frankrijk bloeien moge, heeft tot op dit ogenblik nog niet de minste invloed op het openbare leven, op de politiek van dit volk uitgeoefend. Die nu de staatkundige geschiedenis ervan sinds 200 jaren beschouwt, zijn verhouding naar buiten, zowel als de geschiedenis van zijn inwendige toestand, die zou bijna tot de overtuiging komen, dat de 10 geboden daar een geheel onbekende zaak waren. Geen land heeft als Frankrijk de ellendige wereldse roem zo beslist in de plaats van de Christenplicht gesteld; in geen land zijn sinds 60 jaren zo vele eden openlijk gebroken, zo talloze trouweloosheden begaan en, wat de hoofdzaak is, nog op dit ogenblik vindt niet de minste reactie in de openlijke moraal van dit volk plaats. Nog op dit ogenblik is het in het geheel niet mogelijk, de maatstaf van Christelijke moraal op hetgeen in de laatste tijd is geschied, toe te passen. En van al deze gruwelen, van al die godvergeten staatkunde ook niet het minste bewustzijn in de openbare organen; niet het minste spoor van berouw, van schaamte over de vroegere ongehoorde geschiedenis: "de gloire de la France", de roem van Frankrijk, dat is zijn elfde gebod, waaraan de overige tien geboden gemakkelijk ten offer worden gebracht". Wij weten daarom wat het uitgieten van de schaal door de vierde engel op de zon is; de zon, het zinnebeeld van de goddelijke openbaring, is niet als voor Israël (Hoofdstuk 6: 12), zwart geworden, als een haren zak, de katholieke kerk biedt het land in godsdienstige kennis en Christelijke moraal niet minder aan, dan wat zij ook aan de andere landen biedt, waarin zij heersende is. Maar wat geboden is, blijft zonder invloed, zonder werking; de zon verlicht niet, verwarmt niet; zij kweekt geen vruchten; het is even goed of zij er in het geheel niet was. Alleen door een negatieve macht openbaart zij haar bestaan. Het is het vreselijk vuur van de hartstocht, de hitte van roemzucht, winzucht, genotzucht, die het volk zo heet maakt, dat zijn zoeken en drijven herinnert aan het woord van Faust bij Göthe:

"zo duizel ik voort van begeerte tot genot en in het genot smacht ik naar begeerte. " Heden, nu ten gevolge van de laatste oorlog Frankrijks betekenis in Europa is gebroken en het op wraak bedacht is, is zijn verdere geschiedenis zo in het duister, dat niemand zelfs geen drie stappen vooruit kan zien of berekenen wat morgen zal plaats hebben, nu is wel geen nadere verklaring nodig wat het is, dat de vijfde schaal (vs. 10 v.) teweeg brengt "zijn rijk is verduisterd geworden. " De vreselijke haat tegen Duitsland, dat het werktuig in Gods hand is geweest, om de profetie te vervullen, de gedachten van wraak, waarin zij hun tongen kauwen van smart, dat alles is eigenlijk toch niets anders dan een lasteren van God in de hemel vanwege hun smart en hun zweren. De vijfde schaal wijst op de eerste terug. Binnen 80 jaren hebben alle vijf schalen geheel uitgewerkt, terwijl daarentegen door het uitwerken van de beide andere nog anderhalf maal zoveel tijd zal nodig zijn, zodat de schalen in het geheel 200 jaren omvatten. "

De aarde, waarop de eerste toornschaal uitgegoten wordt, beduidt tegenover de volksverhuizing van de Middeleeuwen, door de ziener, Openbaring 13: 1, zee genoemd en tegenover de door de toornschalen bewerkte, toekomstige omwentelingen, rustige volken van Europa, die hij ook in de achtste en zestiende eeuw "aarde" noemt (Openbaring 12: 16; 13: 11 Re 12. 16). Het kwaad en boos gezweer, dat door de toornschaal ontstaat, is een zinnebeeld van de verborgen gisting bij deze volken, in de nieuwere tijd aanwezig, van het vuur van de geestelijke en wereldlijke omwentelingsGeest, die onder de as voortglimt, het besloten vuur van een vulkaan gelijk, dat zich eenmaal, wanneer de samengeperste gassen zich lucht maken en de aarde doen splijten, met geweld door een aardbeving en een lavastroom zich lucht maakt. Dit gezweer ontstaat bij de mensen, die het merkteken van het beest hebben en zijn beeld aanbidden. Omdat de eerste en vijfde toornschaal bij elkaar behoren en in de vijfde de troon van het beest, namelijk van het beest uit de zee, verduisterd wordt, of de wereldlijke macht van het pausdom, het tienkoningschap, dat geen merkteken heeft, valt en omdat het merkteken in eigenlijke zin bij het beest uit de zee, gedurende de tijd van de 1260 jaren niet voorkomt (13: 1-5; 11: 12), zo is het beest hier (16: 2), het beeld uit de afgrond, dat de mensen zijn merkteken geeft (Openbaring 13: 13-18; 14: 9-12; 15: 2; 19: 20 15. 2). Dit beest uit de afgrond huldigt op het gebied van de staat de heerschappij van het volk en op godsdienstig gebied de vergoding van de mensheid (Openbaring 11: 7; 17: 3). Het beeld van het beest aanbidden is zoveel als de mensheid vergoden en ten tijde van de antichrist, die volksheerschappij en mensheidvergoding, door een staatsgreep en godsdienstgreep na enige jaren, in zijn alleenheerschappij en de goddelijke verering van zijn persoon verandert, hem en zijn beeldzuilen aanbidden. Uit de plaatsen, die van het merkteken van het beest spreken, bijvoorbeeld uit 13: 13-18, blijkt duidelijk, dat het merkteken aan de mensen door het beest uitwendig pas na zijn openlijke en ambtelijke optreding gegeven wordt. Omdat zijn aanhangers hier evenwel het merkteken reeds hebben, eer het beest tot de heerschappij raakt, zo hebben wij het merkteken hier meer inwendig op te vatten en duidt het de aanhangers zonder uitwendig onderscheidend kenteken naar hun gezindheid aan, totdat het openlijke, uitwendige kenteken aan hen zichtbaar wordt. Dit is begrijpelijk, omdat de stichters van de toekomst-religie en de grondvesters van de volksheerschappij hun plannen sinds lang ontworpen hebben, eer zij hun grondstellingen officieel in toepassing kunnen brengen. De geestelijke ontwikkeling van de toekomst-religie heeft plaats sinds de tijd van de Hervorming, door de nieuwe filosofie, die insgelijks in 1789 en 1848 de beide voorspelen van de volksheerschappij te voorschijn geroepen heeft. De vierde bazuin bereidt zich reeds sinds de tijd van de Hervorming voor, waarin de nieuwe wereldwijsheid van het ongeloof de mensen naar de geest vergiftigt; en in onze tijd verenigen zich de kwade sappen tot een gezweer, dat met de uitgieting van de eerste en vijfde schaal aan de mensen ontstaat en uitbreekt. In de tweede bazuin werd het zeewater van de in het Morgenland vervalste leer van het

Christendom in de Islam tot bloed. De Islam bestaat tot op deze tijd en zinkt steeds dieper en dieper. Eindelijk zal hij ook de nieuwe leer van de verwerping van de ware God aannemen, omdat hij het meest een hervorming nodig schijnt te hebben. Hier luidt het niet slechts: de zee werd bloed, zoals bij de tweede bazuin, maar bloed van een dode, dus bloed, dat in bederf en oplossing is overgegaan. Hierdoor kan wel bij wijze van voorbereiding tot een latere gebeurtenis het verregaande verval van de Islam aangeduid worden, maar de plotselinge uitgieting van de toornschaal staat met een plotselinge omwenteling in het Oosten in verband, waar men de toekomst-religie van de Avondlandse volksbevrijders overneemt. (De tweede schaal toont de godsdienstige, de zesde de politieke zijde van die omwenteling aan). Alle levende ziel sterft in dat verdorven en opgeloste mensenbloed, terwijl het vroegere gericht over de Islam slechts voor een derde zo streng was. Ook het nog overige van de Morgenlandse kerk zal de toekomst-religie aannemen. Dat zal dan in de geest van de nieuwere tijd de oplossing zijn van het Oosterse vraagstuk, zodat alle geestelijk leven, voor zoverre het nog bestaat, ten volle vernietigd wordt. De volksheerschappij in Europa zal evenwel de Moslim-wereld niet op vreedzame wijze tot aanneming van haar godsdienst kunnen bewegen. Waarschijnlijk is het haar veldheer en afgezondene, die de koningen van het Noorden en van het Zuiden, d. i. van het Noord-Oostelijke Rijk in Europa en van het Turkse Rijk, overwint, die haar deze godsdienst brengt (Dan. 11: 40). In allen gevalle is hij, die met de koningen van de opgang van de zon in aanraking komt, bereids de antichrist. In de derde bazuin viel de lichtende ster op de rivieren en waterbronnen en maakte onder het pausdom de leer van het Evangelie bitter, zodat de mensen aan zijn leer geestelijker wijze stierven. Het water, het woord van God, is dus nog onder het pausdom aanwezig, maar het is verbitterd. Hier wordt zijn water tot bloed, of wel het pausdom laat het Evangelie en de Heilige Schrift varen en gaat tot de toekomst-religie over. Het Roomse bijgeloof verkeert dus in volslagen ongelooft. Ongelooft en bijgeloof, vaak schijnbaar onderling vijandig, blijken dus nauw aan elkaar verwant te zijn. Wanneer deze overgang plaats heeft, bestijgt het pausdom het beest uit de afgrond, om als de grote hoer daarop te rijden. Dan wordt het in vereniging met de afvallige Christenheid van alle belijdenissen de volkomen hoer en moeder aller hoererijen (17: 5). De Morgenlandse Christenheid was reeds gezamenlijk met de Islam aan een vernietigend oordeel overgegeven; ditzelfde geschiedt nu ook met de Avondlandse, wanneer de pauselijke hiërarchie het Christendom afschaft en zijn meer dan duizendjarige zaak laat varen. In de vierde bazuin werd de zon geslagen, hier wordt een schaal op de zon uitgegoten. De zon is Christus, reeds door Arius' dwaalleer verduisterd, maar door de toekomst-religie geslagen (9: 2; 8: 12 Deze toornschaal wordt op de valse zon van de toekomst-religie, op de antichrist uitgegoten, wie het toegelaten wordt, zich als tegenzon in Christus' plaats te stellen. Deze toelating is reeds de eerste stap tot het gericht, dat later bij Armageddon de antichrist treffen zal. Voorheen waren de vrijheidsmensen allen "op aarde wandelende godheden" en ieder was een "zichzelf verheerlijkend koning. " Nu evenwel treedt er een te voorschijn en werpt zich op als "aller god" en als "aller koning"; als god moeten hem de anderen aanbidden, als koning moeten hem de anderen gehoorzamen. Godsdienstige en staatkundige vrijheid zijn zo verdwenen en het zacht schijnende licht van de vergoding van het menselijke geslacht is in een heet schijnende, stekende en brandende zon van de godheid van de antichrist veranderd. God laat aldus weldra de godsdienstige vrijheid weer in een gewetensdwang, welks gelijke nog niet op aarde bestaan heeft, tot straf voor de hoogmoed van de mensvergoding en de gruwel van de profetenmoord, door de mensen gepleegd, overgaan. Wie deze koning niet aanbidt en zijn merkteken niet aanneemt, die moet gedood worden. Dat is het vuur, waarmee de mensen door de anti-christelijke zon worden verschroeid. De troon van het beest, namelijk van het beest uit de zee, is de troon van het pausdom, die de Draak (13: 2) het gegeven heeft. Zijn koninkrijk wordt verduisterd, omdat de stralende kronen van zijn hoofd worden weggenomen, of omdat het Tienkoningschap door de Volksheerschappij wordt vervangen,

zodat het pausdom in plaats van een vroeger beschermer in de koninkrijken van de Europese volken, nu in de Volksheerschappij of het beest uit de afgrond een vijand heeft, waardoor het rijk van het beest uit de zee verduisterd en in de schaduw gesteld en tot een valse godsdienst zonder wereldmacht, zonder troon gemaakt wordt. Daarover verbijten zich de aanhangers en dragers van het pausdom, vooral zijn beschermers, die nu hun macht verloren hebben, in bittere ontevredenheid hun tong, omdat zij geen invloed meer kunnen uitoefenen; wel geven zij hun toorn lucht door bullen en herderlijke brieven aan kerken en parochiën gericht, of door bevel en oproeping aan hun krijgsheiren en volken, maar zij worden niet alleen niet meer gehoord, maar gehaat en veracht, vervolgd en omgebracht. Het pausdom evenwel zal met de Volksheerschappij een verdrag aangaan, tot haar overlopen en zijn godsdienst laten vallen, ten einde zich voor de prijs van de afschaffing van het Christendom de genade van de Overwinnaars te kopen en zijn bestaan nog enige jaren te verlengen. Dit zijn juist zijn lasteringen van de God van de hemel, die ook, Hoofdstuk 13: 6, beschreven worden. Bovendien vindt men zijn geschiedenis, 13: 7, 8, in de vijfde schaal, waar het als de hoer op het beest uit de afgrond rijdt, 17: 1-6. de God van de hemels lasteren, wil hier zeggen, van Hem afvallen en de mens in zijn plaats stellen. God heet de God van de hemel, omdat de toekenning van de heerlijkheid van de Heere, die in de hemel is, aan nietige mensen als de meest dwaze en onbeschaamde misstap aangeduid moet worden. De smarten en gezweren herinneren aan de eerste toornschaal. Bij de volken dringt de etter van de oproerlust uit de gezweren en bij het pausdom komt uit de oude gezwel van het bijgeloof de kwade stof van het ongeloof en van de godslastering en van de vijandschap tegen het Evangelie voor de dag. De pijnlijke gezweren betekenen ook nog de buitengewone nood en de verborgen woede, die bij het pausdom ontstaat, omdat zijn oude aanhangers onder de volken ontrouw worden, zodat het een pausdom zonder volken is. Het brengt evenwel de volken, snel op zijn zijde, omdat het niet alleen aan de zijde van het afgrondsdiër staat, maar het verre achter zich laat in het opperen van grondstellingen, die de adel van de mensheid zullen moeten verkondigen. Dan zal in die dagen een kerkvergadering de godsdienst van de Roomse kerk overeenkomstig de vrijzinnige beschouwingen van de nieuwere tijd inrichten, op een wijze, die bij het beest uit de afgrond weerklank vindt en de tot nu toe bestaan hebbende inrichting van kerk en godsdienst als niet meer geldig en voor afgeschaft verklaren. Op zo'n wijze zal zich het pausdom, door lastering, in korte tijd op de nek van het afgrondsdiër weten te plaatsen; zijn vroegere beschermers zullen evenwel niet weer tot de heerschappij raken, maar ten dele nog de verwoesting van Rome beleven, om haar wenend een eeuwig vaarwel toe te roepen: "Wee, wee, u grote stad, Babylon, u sterke stad, in één uur is uw oordeel gekomen!" (18: 10).

Onder de profeten van het Nieuwe Verbond staan, zoals reeds is opgemerkt, de apostelen Petrus en Paulus bovenaan. Rome had hen ter dood gebracht; Rome zo een aanvang gemaakt met het bloedige werk van de vervolging; en zo begint ook met Rome het oordeel. Maar niet alleen Rome, ook alle vervolgers van de heiligen uit alle tijden en plaatsen worden als rechtvaardige straf met bloed gedrenkt, in plaats van met het water van welvaart, dat zij vroeger door Gods gunst en de dienst van de engelen ontvingen. Voorbij is het stil gelijk van de vrede en het gericht van de Rechtvaardige, dat men door de zonden over zich heeft gebracht, brengt hen tot vernieling van elkaar, zoals de Heere zegt: "En Ik zal uw verdrukpers spijzigen met hun eigen vlees en van hun eigen bloed zullen zij dronken worden als van zoete wijn en alle vlees zal gewaar worden dat Ik de Heere uw Heiland ben en uw Verlosser, de Machtige Jakob." Zij worden door de geduchten vuurgloed verzengd; zij kunnen niet langer loochenen dat er een God in de hemel leeft; met geweld dringt zich die gedachte aan hen op; zij voelen dat met de zwaarte van een onlijdelijke last; maar zij zien knarsetandend tegen God op als tot een dwingeland, zij lasteren Hem en hun enige gedachte is spijt, dat zij Hem niet kunnen vernietigen. En waarom? Omdat zij de zonde niet aanmerken als overtreding van Zijn

heilige wil, omdat zij zich niet beschouwen als in opstand tegen God. Denken wij slechts aan Farao. Hoe was het met hem gesteld? Hij gaf, ja, soms Gode de eer en sprak tot Mozes: "ik heb mij bezondigd; de Heere is rechtvaardig; ik daarentegen en mijn volk zijn goddeloos. " Maar dit was slechts voor een ogenblik; want wanneer hij de plaag zag ophouden, bezondigde hij zich opnieuw en verhardde zijn hart, hij en zijn knechten, zodat van al de Egyptische plagen het slot is: "zo werd Farao's hart verstokt. " Denken wij ook aan de Romeinen onder het vervolgen van de Christenen. Hoe zwaarder de ene ramp na de andere hun door de Heere werd toegezonden wegens het vergoten bloed van Zijn heiligen, des te heviger woedden zij tegen de belijders van Zijn naam. Nooit wordt een volk zekerder getroffen dan in zijn beheersers. De plagen troffen tot hiertoe de onderdanen en in zover slechts de koning; de vijfde treft de vorst en daarin tevens het volk. De troon van het beest, d. i. van de aan God vijandige wereldheerschappij, die in de wereldgeschiedenis zeven hoofden heeft, stond op verschillende plaatsen in verschillende tijden. Ten tijde van Farao stond die troon in diens hoofdstad, te Memphis; te Babylon in de dagen toen dat rijk zich had opgemaakt tot onderdrukking van het volk van de Heere en in de leeftijd van Johannes was die zetel te Rome geplaatst. Maar wanneer en waar ook opgericht, die troon wordt overal door de vijfde schaal getroffen, want door de hele geschiedenis heen vervolgt deze de wereldheerschappij, die zich tegen God verzet. Het was een uitstorting van deze schaal, toen Nebukadnezar waanzinnig, een dier gelijk werd en zijn rijk verloor; het was een uitstorting van deze schaal, toen vele eeuwen later de Romeinse keizer Valerianus door Perzen overwonnen en gevangen genomen werd en de koning van deze hem zo diep vernederde dat hij bukken moest om de overwinnaar tot voetbank te dienen bij het bestijgen van zijn paard; Valerianus verloor troon en scepter en de vijfde schaal werd over hem uitgegoten. Zo vaak dit plaats heeft over de troon van een, die heerst en de Kerk haat, wordt zijn rijk verduisterd door de duisternis van Gods heilig ongenoegen, want duisternis is in de Schrift het beeld van ongeluk en ellende.

Vele uitleggers verstaan hieronder de stad Rome, waar eigenlijk de troon is van de antichrist, waaruit hij over andere landen zijn geestelijke heerschappij voert, die troon door zulke instrumenten als God daartoe zal verwekken, gedestruëerd zal worden, die de antichrist zelf met zijn aanhang ook zullen verjagen, waardoor zijn rijk zeer zal afnemen en zijn luister in de wereld verduisteren, totdat hij eindelijk door de geest van de mond van Christus geheel teniet gedaan zal worden.

God in de tempel wonend gebiedt van daar de zeven engelen, de werktuigen, die Hij gebruiken wilde en tot hun werk bekwaam gemaakt had, met grote ernst en met een grote, hun harten doordringende en hen gewillig makende stem, dat zij het werk beginnen en uitvoeren en de antichrist, wiens rijk de hele aarde besloeg, ieder met hun plagen van trap tot trap verderven en uitroeien zouden. Zij, die last van God ontvangen hebbende, zijn meteen vaardig en voeren hun last nauwkeurig uit. De aarde (vs. 2) is het vaste deel van de wereld, waarop van de mensen voet steunsel heeft, waarop de gebouwen rusten, waaruit boom en gras voortkomen. Daarom wordt hier door de aarde verstaan datgene, dat het fundament is, waarop het pausdom rust, en geheel zijn getimmerte gebouwd is. Dit nu is de opperhoofdigheid en de onfeilbaarheid van de paus in het geestelijke en in het wereldlijke, de macht om zalig te maken en te verdoemen. Neemt dit fundament weg en zijn hele kraam zal instorten; over dit fundament is deze schaal uitgegoten, het schuddende en doende waggelen. Dit is geschied ten tijde van de hervorming, wanneer vele koningen zijn opperheerschappij hebben afgeworpen. Het verwerpen van zijn oppermacht in het wereldlijke en geestelijke en van zijn onfeilbaarheid is hem en die het merkteken van het beest hebben en zijn beeld aanbidden en al zijn aanhang, tot een ondraaglijke smart in de ziel, als van een kwaad en boos gezwel in het lichaam en omdat het verwerpen van hem van buiten, het verwerpen van zijn onfeilbaarheid

en het weinige ontzag van binnen als een boos gezwel blijft, zo blijft ook zijn smart, niet zonder grond van vrees, dat het hem van de troon nog werpen zal en hij ontziet al de koningen, die bij hem zijn gebleven, meer dan zij hem doen. De tweede schaal (vs. 3) is een plaag, waarvan de zielen sterven, daarom moet men ze op zielverdervende leringen en godsdienst toepassen. Zoals de zee is een vergadering van vele wateren, zo is de Roomse godsdienst een vergadering van een grote menigte van bijgelovigheden, waaraan noch maat noch einde is. Door de zee verstaan wij de samenvloeiingen van menselijke inzettingen, plechtigheden, aanbiddingen van heiligen, houten en stenen beelden, van de broodgod, de dagelijkse opoffering van Christus in de mis, de verdiensten van de werken, de schat aan overvloedige werken van de heiligen, die men voor geld kan kopen, de boetedoeningen, bedevaarten enz. enz. Door de fonteynen en rivieren in vs. 4 worden verstaan de middelen, waardoor de dodelijke leringen en godsdiensten zich overal verspreiden, namelijk de kardinalen, bisschoppen, zendelingen enz. Over deze wordt de schaal van de gramschap van God uitgegoten, God heeft ze aan zichzelf overgegeven, in een verkeerde zin, tot gruwelijke ontuchtigheid en allerlei boosheid, gierigheid, bloeddorstigheid; God heeft ze stinkende en walgelijk gemaakt bij alle mensen, ook bij hun eigen volk en zoals zij zelf vuil bloed zijn, zo is het ook bloed, dat zij de mensen door het voortplanten van hun afgoderij, leringen en bijgelovigheden, te drinken geven, dat niet kan zijn het lessen van de dorst, maar is een vergiftige drank, die de zielen van de mensen voor eeuwig doodt. De engel van de wateren in vs. 5 geeft te kennen de instrumenten, waardoor God de geestelijke oordelen over het pausdom heeft uitgevoerd, hier voorgesteld door de zinnebeelden van de zee, fonteynen en rivieren, waarvan de wateren in bloed veranderd werden; de engel stelt de leraars en de strijdende Kerk voor, die door hun uitgaan uit Babel en openbare vertoning in het aanzien van het pausdom, welks gruwelen door de verkondiging van het zuivere Woord van God openbaar, bestraft en veroordeeld zijn geworden, die, zeg ik, is het middel geweest van deze oordelen over de antichrist; want de engelen, die de schalen uitgieten zouden, kwamen uit de tempel en een van de vier dieren gaf hun de schalen (Openbaring 15: 6, 7). De Kerk keurt de oordelen goed, en verheerlijkt de eeuwige, de onveranderlijke, de getrouwe God daarover, van wie die plagen over de antichrist zijn gekomen en wiens rechtvaardigheid op een bijzondere wijze daarin duidelijk te zien is; de Kerk ziet, erkent en verblijdt zich over die rechtvaardigheid, en verheerlijkt er God over. Onder de vierde schaal in vs. 6 kan men door de zon niet de natuurlijke zon verstaan, waarvan de hitte algemeen is, ook niet de Heere Jezus, de Zon der gerechtigheid, die Zijn Kerk in genot bestraalt en vruchtbaar maakt, maar de oorzaak is van de plagen over de antichrist. Men kan daardoor ook niet verstaan een aanzienlijk vorst, die bekeerd zou worden en daardoor de antichrist spijt, hartzeer en nadeel toebrengen, want niemand zou in de tempel kunnen ingaan, totdat de zeven plagen uitgegoten zouden zijn (Openbaring 15: 8) en ook kan men van zo iemand niet zeggen, dat een plaag over hem zou uitgegoten worden. Maar door de zon wordt een vorst verstaan die voor het Christendom is wat de zon is aan de hemel, die in heerlijkheid en macht boven allen uitmunt en evenwel veel doet tot afbreuk van de antichrist. Wij durven niet volstrekt zeggen, dat het de koning van Frankrijk is, maar hij gelijkt hem zeer wel. Het voorwerp van de plaag van de vijfde schaal is de troon van het beest, niet zijn hele rijk, want de andere plagen worden daarover ook uitgegoten, maar zoals de andere plagen ieder een bijzonder voorwerp hebben, zo ook deze, de troon is Rome, de zevenbergige stad (Openbaring 7: 9). Zij zelf bekennen, dat Rome is de stoel van de paus en het omliggende land noemen zij zelf de stoel. Als het bewezen is, dat de paus de antichrist is, dan is ook zonder tegenspreken Rome de troon van het beest, over deze is de vijfde schaal uitgegoten, dat Rome's ondergang zal meebrengen; Rome zal geheel verwoest, verbrand en tot een puinhoop gemaakt worden, zoals blijkt uit Hoofdstuk 17: 8, 9. 18 Dan zal de paus nog wel paus blijven, maar zijn heerlijkheid, zijn luister en gezag zullen weg zijn en hij zal tot verachting worden; dit zal hem en zijn aanhang

uitermate pijnen en deze opnieuw oppuilde zweren zullen hem zo verdrietig en boos maken, dat ze God zullen lasteren, omdat Hij hen niet beter bewaart en zij zullen even hardnekkig in hun afgoderij voortgaan.

Hier worden zeer zware rampen en ellenden van Rome en het aangrenzend Italië voorspeld. In de volgende hoofdstukken zullen die meer in het bijzonder worden voorgesteld. Bloedige oorlogen en andere schrikkelijke verwoestingen treffen het hart van het rijk, dat daaraan licht en warmte van het leven gaf. Daarop zou een grote verduistering van het rijk volgen, bestaande in verwisseling van de vroegere heerlijkheid met schade en verachting (Job. 30: 30 Klaagt. 4: 8) vergezeld van zielensmart (Jer. 14: 2) in een jammerstaat vol vrees en verschrikking, als van degenen, die in duisternis gezeten zijn (Jer. 13: 16 Mich. 7: 8). In deze jammerstaat zouden nochtans de verharde mensen verre zijn van zich te bekeren, dat zij integendeel pogen zouden hun pijnen te verdonkeren, tot grotere razernij vervoerd worden en de ware God met hun oude lasteringen meer bestrijden zouden zonder er van af te laten voor hun eindelijk verderf.

Deze schaal brengt ons tot de tijden van de reformatie, toen het rijk van het beest een zware slag kreeg, in alle historiën vermaard. De volkeren, moe van de dwalingen van de voorgaande eeuwen, hebben vrijwillig de deur opengedaan voor de evangelieleer. Toen zijn de schanddaden van de Roomse Kerk en stoel en pausen en kerkvoogden openbaar geworden, waardoor sommigen niet alleen door bijgeloof, maar ook door goddeloze wandel bekend stonden bij de hele wereld. Toen zijn openbaar geworden de vuiligheden en kunsten en bedriegerij van de kloosterlingen en monniken en prekers en alle andere gruwelen. Sinds die tijd is het gezag van de paus ontzenuwd. In dit geestelijk oordeel kwam ook nog een tijdelijk. Rome kreeg een verbazende ramp, weinige jaren nadat het licht van het Evangelie opging onder Clemens VII, toen de stad door de legermacht van Keizer Karel V onder het beleid van Karel, hertog van Bourbon, zonder enig ontsag voor paus en heiligdommen met geweld veroverd werd en alle dartelheden en verwoedheden moest uitstaan, die men van een dartel leger van overwinnaars kon verwachten, veel zwaarder zelfs dan zij die van de Gothen en Vandalen, die ontsag hadden voor de heiligdommen, had moeten lijden.

Door de vijfde bazuin is de antichrist gekozen tot zijn troon, door de vijfde schaal is hij afgezet.

Wij zeggen in onze taal, "hij zou uitzinnig en razend worden" en hij zou van spijt zich de tong afbijten. Het is een wijze van spreken, die te kennen geeft, dat de papisten zullen razen en zich zeer lelijk gedragen, om de openbare waarheid, die zij begeren verachtelijk te maken en geheel ten onder te brengen.

Dit dier is de luipaard (Hoofdstuk 13: 2), het kan zijn huid niet veranderen. Maar de macht van God zou zich niet zo grotelijks vertoond hebben, als Farao zich bekeerd had op het aanschouwen van de eerste tekenen. Zo zullen er ook zijn vele grote samenzweringen en listige praktijken, om het koninkrijk van de paus op te houden, nadat zijn troon zal zijn omvergeworpen; de antichristische religie zal nog in achtung zijn bij de papisten, die Rome zullen overleven. Maar dat men hierover niet bevreesd is. Het beest wordt bewaard alleen om de triomf van Christus en van Zijn Kerk te versieren.

12. En de zesde engel goot zijn schaal uit op de grote rivier, de Eufraat (Hoofdstuk 9: 14); en zijn water is uitgedroogd. Met het uitgieten van de schaal verbande de Heere de inham van de zee en bewoog Hij Zijn hand tegen de rivier door de sterkte van Zijn wind (Jes. 11: 15 v.),

opdat bereid zou worden de weg van de koningen, die van de opgang van de zon komen zullen en door Cyrus zijn voor afgebeeld (Jes. 41: 2 vv. ; 44: 28 Door het droogmaken van de rivier werd eens voor Cyrus (Jes. 46: 11 Jer. 51: 36) de weg bereid tot Israël's bevrijding uit de Babylonische ballingschap 2Ch 36: 20; op gelijke wijze zal tot terugvoering van hen, die van de 12 stammen in de oostelijke landen van Azië nog aanwezig zijn Jer 31: 21, als tot bevrijding van de overheersing van de halve maan Deze 35: 15, de weg worden gebaad.

Als het nog verstokte en onder alle volken van de aarde verstrooide Israël tegen het einde van deze en het begin van de volgende eeuw tot zijn Heiland zal bekeerd zijn en dat zich in geloof met Hem heeft verbonden, dan zal ook de belofte in Lev. 26: 42 Deut. 30: 1 vv. Jes. 27: 12 v. enz. over het weer verkrijgen van het heilige land vervuld worden tot herstel van de gemeente van Zion, waarvan wij in Hoofdstuk 14: 1 vv. hebben gelezen. Terwijl nu in Hoofdstuk 12: 14 onder de twee vleugels, die aan de vrouw werden gegeven, de vleugels, als van een grote adelaar, opdat zij naar haar plaats vloog, de middelen van God werden voorgesteld, waardoor Hij Zijn volk uitleidt uit die landen en omstandigheden, waarin het tegenwoordig als gevangen zit, wordt op onze plaats aangewezen, wat geschieden moet, opdat het volk in zijn land binnenkomt. Vóór alle dingen wordt dan gehandeld over de bevrijding van dit land van de heerschappij van degenen, door wie de heilige stad 42 maanden lang vertreden wordt (Hoofdstuk 11: 2). Op onze plaats is "de grote rivier, de Eufraat" een zinnebeeld van de Mohammedaanse macht (Hoofdstuk 9: 14 vv.), zoals ook vaker stromen als beelden van machtige rijken worden gebruikt (Jes. 8: 7 Jer. 2: 18). Deze waterstroom nu, nadat die eeuwen lang trots heeft voortgestroomd en vaak in plotseling stijgen de wereld had overstroomd, verdroogt. In zoverre het verdrogen van een rivier allengs geschiedt, is hierdoor het allengs zinken en verdwijnen van de Mohammedaanse macht voorgesteld. Dat komt ook volkomen overeen met de geschiedkundige gang. Alle Mohammedaanse rijken verouden en worden ziek; ook het tegenwoordige hoofdrijk van de Islam, Turkije, aan welks hoofd de opvolger van de Kalifen, het opperhoofd van alle Muzelmannen staat, is het hele opdrogen nabij; zijn geestelijke en materiële hulpbronnen verdrogen. Reeds lang heeft de Turkse Sultan in Europa de naam van de "zieke man" en zijn rijk heeft zijn bestaan te danken aan de onenigheid van de Europese machten over het verdelen van de erfenis. Niet weinige schriftverklaarders verklaren de mogelijkheid van een terugkeren van Israël naar Palestina als zouden de Europese machten, zodra het tot die verdeling van de erfenis komt, ook de Joden met een deel begiftigen en uit humaniteit of politiek hun het land van hun vaders teruggeven. Verder veronderstellen zij, dat dit weer bezitten, als een duidelijke vervulling van de goddelijke toezegging, op de Joden zo machtige invloed zal hebben, dat zij zich nu tot Christus zullen bekeren. De ene gedachte is echter even verkeerd als de andere, en wij kunnen ons wel ontheven achten van de moeite dit in bijzonderheden aan te wijzen. Daarentegen ligt reeds in Jes. 49: 12 een aanwijzing, op welke wijze de Mohammedaanse heerschappij binnen korte tijd een einde zal nemen. Van het land Sinim af, van het verre Oosten van Azië, waar de volken zich reeds nu krachtig bewegen, zullen de koningen optreden, die "de tijd van de heidenen" (Luk. 21: 24) ook in zoverre vervullen, als het nu met diegenen, wie Jeruzalem ter vertreding was prijs gegeven, een einde zal nemen. En van Israël, als het in zijn land is teruggekeerd, nadat het van te voren reeds tot Christus bekeerd is en als de Zions gemeente, in Hoofdstuk 14: 1 vv. beschreven, nog een geheel ander zendingsvolk uitmaakt, dan ooit een van de Christelijke partijen het zendingswerk heeft verstaan, zal deze "volheid van de heidenen", die onze arbeid niet kan bemachtigen, zeer snel en gemakkelijk in het rijk van God worden ingeleid, zodat de "koningen van de opgang van de zon" tevens doen denken aan de wijzen van het Oosten (MATTHEUS. 2), die kwamen, om de geboren Koning van de Joden, wiens ster zij in hun vaderland hadden gezien, te aanbidden.

Deze toornschaal wordt op de Eufraat uitgegoten en beduidt de val van de machten van de Islam, die aan de Eufraat haar hoofdzetel hebben. De tweede bazuin in de tweede toornschaal wijst op de godsdienst-vervalsingen in de Islam, de zesde bazuin en de zesde toornschaal op de wereldmachten van de Islam. Door de loslating van de engelen bij de Eufraat in voor-Azië werd het ontstaan van de Islam voorgesteld; hier wordt onder het zinnebeeld van de uitdroging van deze stroom zijn einde vermeld. Wie weet niet, dat de Moslim-wereld diep gezonken en onbekwaam is, om iets nieuws en levenwekkends daar te stellen? God laat de zieke man, zoals staatslieden hem noemen, van lieverlede uitteren en een langzame dood sterven.

Wanneer de Eufraat ten gevolge van het uitgieten van de schalen uitdroogt, dan blijkt reeds hieruit, dat de Heere dit doet om de eindelijke zegepraal en het heil van de Kerk voor te bereiden en haar vijanden te onderwerpen. Wij zien ook, dat de weg door de Eufraat slechts daarom voor de koningen bereid wordt, opdat zij erdoor mogen gaan naar het oord van hun nederlaag Armageddon. Maar wat is de Eufraat in de geschiedenis van de Kerk? De naam van deze rivier wordt gebruikt voor datgene, waardoor het voortrukken van de God vijandige wereldheerschappij tegen de heilige stad, de Kerk, wordt verhinderd. God zelf neemt, wanneer het Hem behaagt, die hindernissen weg. De kleingelovige siddert, de wereld juicht er over en de verharding van haar hart wordt te groter. Ten tijde van Johannes onder anderen, werden van de zuilen van de Kerk, Petrus en Paulus ter dood gebracht, Johannes zelf naar Patmos verbannen en daardoor de Kerk ogenschijnlijk prijs gegeven aan heidense willekeur. Dat was wel een treurige aanblik voor de gelovigen, en het scheen een luisterrijke zegepraal voor de wereld; het scheen met de Kerk gedaan te wezen en voor haar vijanden stonden de poorten van de heilige stad geopend. Menigeen klaagde daarover met innige smart. Maar wanneer het geloof het bezwijken nabij is en de wereld slechts de laatste slag meer aan de Kerk heeft toe te brengen, dan ziet die wereld op eenmaal de plaats van haar ondergang, Armageddon, voor zich. Dat is van oudsher de geschiedenis van het beest. Zie, de Heere God schijnt voor Farao en zijn leger een effen baan te bereiden, om Israël te achterhalen, te vervolgen, aan te tasten, te vernietigen het uitverkoren volk zweeft boven de rand van zijn onherroepelijke ondergang nog slechts éénmaal de hand uitgestrekt, o Farao! Maar nee! De Egyptenaar wordt van de tin van zijn verwachting neergeworpen en komt om in de Schelfzee. Zo staat elke stap van de wereld, die zich tegen God verzet, onder het bestuur van de Voorzienigheid.

Hierdoor verstaan sommigen de eigenlijk genoemde rivier Euphrates, aan welker beide zijden de Turken, de Perzen en dergelijke natiën tegen het Oosten het gebied hebben gevoerd, zoals in Hoofdstuk 9: 14 aangeduid is, die zich nog met elkaar zouden verenigen en de stoel van de antichrist innemen. Anderen verstaan door deze rivier de Euphrates, bij gelijkenis, al de inkomsten, die de antichrist uit de hele Christenheid trekt, waardoor zijn stoel verrijkt wordt en hij zich en zijn troon tegen alle andere geweld beschermt, die door de Christelijke prinsen eens geheel geschorst en uitgedroogd was, zoals al begonnen is, hem onmachtig te maken om zichzelf staande te houden, die prinsen, zoals hier verhaald wordt, van de opgang van de zon komen, omdat zij van Christus, die de opgang is uit de hoogte, daartoe verwekt zullen worden, zoals het oude Babylon door de rivier de Euphrates van te voren beschermd en verrijkt zijnde, door Cyrus uitgedroogd is en de weg geopend heeft tot overvallingen en innemingen van die stad en uitroepingen van haar rijk, zoals Jer. 51: 31 enz. voorspeld is en in Dan. 5: 30 vervuld.

De zesde bazuin bracht de Turk voor, als wanneer hij macht kreeg en een groot deel van de Christendom overstroomde en verwoestte; de zesde schaal breekt hem weer, hetgeen door het

opdrogen van de rivier de Eufraat, zijn gebied, te kennen gegeven wordt, ziende op het innemen van Babel door het afleiden van de rivier, de sterkte van de stad. Het einde, waartoe de Turk verbroken zal worden, is de bekering van de Joden, die door de afgoderij van het Pausdom en geweldenarij van de Turk tot nog toe verhinderd geworden is; de Joden worden hier koningen genoemd (Exod. 19: 6). Een koninklijk priesterdom (Jes. 24: 21-23 a) De koning van de aardbodem (MATTHEUS. 8: 12). De kinderen van het Koninkrijk. De Joden zijn over de hele aarde verspreid, maar bijzonder zijn zij menigvuldig in de Oosterse landen. Dat de Joden bekeerd zullen worden, is boven op zijn plaats bewezen en tegelijk de terugkomst in hun land aangetoond. Dat in de Openbaring niet gesproken zou worden van deze grote zaak, is niet te geloven. Dat hier en in Hoofdstuk 19, waar deze zaak, in deze schaal kort voorgesteld, breder wordt vertoond, van hun bekering gesproken wordt, is het voelen van velen en van de voornaamste schrijvers over de Openbaring. Dat de verwoesting van de antichrist en van de Turk, onder wiens gebied zij allermenigvuldigst zijn, goede gelegenheid daartoe zal geven, is makkelijk te verstaan. Dus achten wij, dat door deze koningen van het Oosten de Joden verstaan worden en dat hun herstel na die tijd te verwachten is. En zij, bekeerd zijnde, zullen een middel van de bekering zijn van de daarover wonende koningen en volkeren.

Van de draak en van de twee beesten is hiervoor gesproken, waarbij het beeld van het beest van te voren ook is gevoegd. In de plaats van het tweede beest wordt hier de valse profeet gesteld, waaruit blijkt, dat deze valse profeet ook het beeld van de beesten is, dat is, de antichrist met zijn hele rijk, voor zoveel hij de valse leer door hem zelf en andere van zijn dienaren voorstaat en al zijn geestelijke prelaten, consistories, hoven, conventen, conciliën en personen daartoe gebruikt, om die valse leer te verbreiden, zoals in het volgende Hoofdstuk zal blijken. Door hem worden dan gezamenlijk deze onreine geesten gezonden, omdat zij al haar listigheid en aanzien samen brengen en samenspannen, om Gods Kerk en Zijn waarheid uit te roeien en als uit één mond hier in te spreken en door een geest te worden gedreven.

Wij vinden hier een voorbeeld van de nabij zijnde ondergang van het antichristische Rome, evenals het uitdrogen van de wateren van de Eufraat vroeger het uur van Babels ondergang was. Geen verklaring van de Eufraat is zo geschikt, als van volkeren, die van alle kanten naar Rome toevloeiden en versterkten, dat men niet makkelijk tot verwoesting kon komen. Het uitdrogen van de wateren zal dan het aftrekken van die volken betekenen, dat zij niet meer derwaarts vloeien, noch hun rijkdommen toevoegen, waardoor dan een gemakkelijke weg aan de vijanden van die goddeloze stad zal worden geopend om haar in te nemen, evenals eertijds aan Darius en Cyrus met hun talrijke en sterke legers.

Men zal door de Eufraat moeten verstaan een machtig en volkrijk koninkrijk in Europa, dat als de Eufraatstroom kan worden gehouden voor een voorschans en borstwering van het rijk van het beest, dat geen ander kan zijn dan Frankrijk. De koningen van Frankrijk hebben de paus tot die hoogheid verheven, waarin hij zich nu vertoont en, als zij hem in die waardigheid niet gehandhaafd en verdedigd hadden, het was gedaan geweest met dat rijksgebied van bijgelovigheid en afgoderij. Maar dat koninkrijk zal opgedroogd worden, d. i. God zal door Zijn voorzienigheid maken, dat dit grootmachtig rijk allengs van kracht en vermogen beroofd wordt, opdat de koningen en vorsten van de aarde daarom minder tegenstand vinden ten tijde van die strijd, die om de godsdienst zal worden gevoerd en een weg banen tot voltoering van de kerkhervorming, dat grote werk, waarvan hier gesproken wordt.

Onder de rivier de Eufraat moet worden verstaan het volk daar woonachtig, de Turken en onder de koningen van het Oosten de Joden, die, tot God bekeerd zijnde en tot het geloof in

Christus, koningen zijn. Dat hier Joden bedoeld worden, blijkt uit vs. 22. De wederoprichting van Christus' Koninkrijk onder hen en zo'n heerlijke regering ziet op de tijd, wanneer die het allerheerlijkst zijn zal en dus op de tijd van hun bekering.

13. En Ik zag, terwijl de koningen van het Oosten naderden, uit de mond van de draak, waarvan in Hoofdstuk 12 sprake was en uit de mond van het beest in Hoofdstuk 13: 1 v. en uit de mond van de valse profeet (Hoofdstuk 13: 11 v.), drie onreine geesten gaan, de vorsen gelijk.

14. Want hetgeen ik zag, namelijk deze drie onreine geesten, die ik in vorsen gedaante zag te voorschijn komen, dus ook de beide, die uit de mond van het dier en uit de mond van de valse profeet gingen, zijn geesten van de duivelen en dus met veel hogere krachten toegerust dan menselijke geesten. En zij a) doen tekenen, waardoor zij zich eerst groot aanzien verwerven, om daarna hun overredingskunst in toepassing te brengen, die tekenen het werk van de overreding verrichten en uitgaan tot de koningen van de aarde en van de hele wereld. Zij gaan tot die koningen, die hier het eerst in aanmerking komen; die ten gevolge van hun verreikende invloed de koningen van de hele wereld vertegenwoordigen, dus tot de Europese grootmachten Re 13: 7. Zij doen dat om die te vergaderen b) tot de strijd tegen de Heere, om diens werk aan Zijn volk te verhinderen, de strijd van die grote dag van de almachtige God, waarvan echter noch de verleiders, noch de door hen te verleiden koningen en regeringsmachten iets vermoeden, maar waartoe de ondernomen krijgstoet eveneens zal omslaan, als Sisera's veldtocht tegen Barak in een grote gerichtsdag van God over Jabin en zijn veldoverste omkeerde (Richt. 4 en 5).

a) 2 Thessalonicenzen. 2: 9 Openbaring 13: 13; 19: 20) Openbaring 17: 14; 20: 8

Van die grote dag van God, als de Heere op het einde van de 20e eeuw tegen de anti-christ en diens legerschaar ten strijde trekt, om een einde aan hem te maken met het scherpe zwaard van Zijn mond (Hoofdstuk 19: 11 vv.), is hier in het algemeen nog geen sprake. De uitleggers, van deze valse veronderstelling uitgaande, hebben onze plaatsen slechts duisterder gemaakt, in plaats van ze te doen begrijpen, zoals in het bijzonder bij hen de koningen van de opgang van de zon in vs. 12 tot die koningen in vs. 14 behoren, die door de drie onreine geesten worden aangebracht, alsof hierin Oosten en Westen elkaar wederkerig de handen reikten tot een anti-kruistocht, die bij Harmageddon in vs. 16 op het verderf voor beide uitviel. Wij houden daarentegen vast, dat wij op onze plaats nog slechts aan het begin van de 20e eeuw staan, of bij die gerichtsdag van God, waardoor Hij aan de anti-christische tijd ook uitwendig een einde maakt. Inwendig is aan deze tijd reeds zijn einde bereid door de weer levendmaking van de twee getuigen, of de bekering van Israël in Hoofdstuk 11: 11 v. ; en nu in Hoofdstuk 12: 14 de twee vleugels, die aan de vrouw werden gegeven, de vleugels als van een groten adelaar, van de uitleiding van het bekeerde Israël uit zijn gevangenschap, waarin het onder alle volken van de aarde verstrooid was, hebben verstaan, in vs. 12 van ons hoofdstuk de bevrijden van het heilige land van de Mohammedaanse heerschappij zagen aankomen, zo wordt ons hier aangewezen, wat de constitutionele, van de wil van de Kamer-majoriteiten afhankelijke, hoewel misschien ook voor hun personen vrome en godvruchtige koningen op aarde zullen doen, om Gods werk aan Zijn volk te verhinderen. Zij beproeven een bepaalde veldtocht, die een andere oplossing van het Oosterse vraagstuk teweegbrengen, dan die met het aanrukken van de koningen van het Oosten begint te komen en die in het bijzonder ook bestemd is, om de wederoprichting van het rijk van Israël (Hand. 1: 6) onmogelijk te maken. Dat is zeker een onderneming, die men aan de machten van Europa, dat Christelijk was, aan de wereld, die zich op haar beschaving beroemde, niet moest toevertrouwen en hoezeer ook

aan het staatkundig bestaan van ons werelddeel met het einde van deze lopende eeuw het Christelijk karakter zal zijn ontnomen en vrome herinneringen aan Gods woord en Christus' rijk niet meer mogen meespreken in de raad van de volken, zo zal men zich toch van alle nawerking van wat men vroeger geweest is en gedeeltelijk nog in zijn hart gelooft, niet zo geheel kunnen ontslaan, dat men volgens eigen besluit aan zo'n onderneming zou denken. Maar juist daarom ziet Johannes drie onreine geesten uit de mond van de draak en uit de mond van het dier en uit de mond van de valse profeet als vorsen voortkomen. Die kunnen als "geesten van de duivelen" tekenen doen en die zullen wel weten tot stand te brengen, dat de koningen op aarde overreed worden tot hetgeen de oude slang in haar raad heeft bedacht. De veldtocht, waartoe het komt, is dan het water als een stroom, dat in Hoofdstuk 12: 15 de slang de vrouw achterna uit haar mond spuwt, opdat zij verdrinkt. Maar de grote dag van God de Almachtige, waarop de koningen zonder te weten en te willen zich laten vergaderen (Joël 3: 6 vv. Ezechiël. 38: 4, 16), zal nu ook in zijn invloed op de landen in Europa die grote aardbeving teweegbrengen, tengevolge waarvan het tiende deel van de stad valt en zeven duizend namen van mensen gedood worden, de anderen echter verschrikken en de God van de hemel de eer geven. Niet alleen zal de Protestantse kerk uit haar diepe nederlaag worden opgericht, die de reus van de anti-christelijken tijdgeest haar heeft aangebracht, maar ook het staatkundige leven zal een gezegende regeneratie ondergaan, waarvoor in deze tijd, ondanks alle gebeden en inspanningen van de gelovigen en vromen, die de afgrond voor ogen zien, waarin de sinds langer dan een vierde eeuw ingeslagen richting leidt, nog in geen mensenleven enig uitzicht bestaat. Toch mag men regeneratie niet met reactie en restitutie niet met repristinatie verwarren: wat geweest is komt in die vorm niet terug, maar wat goed en recht is in de gedachte van een volksvertegenwoordiging in de staat en vertegenwoordiging van de gemeente en van de Kerk, dat zal eens niet meer door de geesten van revolutie en oppositie, van ongeloof en goddeloosheid misbruikt worden, om zichzelf op de troon van de majesteiten en autoriteiten te plaatsen, het zal integendeel een hervorming overeenkomstig zijn aard verkrijgen. Wat nu de drie onreine geesten, aan vorsen gelijk, aangaat, die Johannes uit de mond van de draak enz. ziet voortkomen, het is in het algemeen niet moeilijk het gezicht te verklaren. Wij kunnen ons dan ook geheel aansluiten aan de volgende uiteenzetting van een andere uitlegger. "Onreine geesten heten in het Nieuwe Testament (MATTHEUS. 10: 1, 12: 43 Mark. 1: 27, 5: 8; 9: 25 Luk. 4: 33 enz.) zodanige demonen, die van het lichamenlijk-psychische organisme van een mens bezit hebben genomen, die dus de mens bezeten maken, zijn ziel van haar heerschappij over het organisme en het zenuwleven beroven 1Sa 16: 14. Omdat nu die geesten eveneens onreine heten, moet hun werking op de mensen op ethisch-geestelijk gebied gelijk zijn aan de werking, die de demonen op ethisch-geestelijk gebied op de bezetenen uitoefenden; zij moeten de mensen als bezeten maken, hen met dronkenschap en bedwelming vervullen, zodat zij zichzelf niet meer meester zijn, maar door de demonische macht gedreven en voortgesleept worden. Als vorsen stellen zich deze onreine geesten voor. De vors komt in de bijbelse symboliek overigens niet voor, maar welke betekenis dit zinnebeeld heeft, ligt evenwel voor de hand en is duidelijk uit de natuurlijke gesteldheid van de vors. Men moet niet bij enkele trekken blijven staan, maar alle trekken van de vorsennatuur bij elkaar nemen, omdat deze juist in haar vereniging eerst datgene uitdrukken, wat hier zinnebeeldig moet worden uitgedrukt. In slijk geboren, in slijk levende, uit het slijk zich opheffend, klein, machteloos, ellendig, erbarmelijk, maar een luid, ver klinkend geschreeuw makend, en zich dik opblazende, daarbij afzichtelijk en afkeerwekkend, dat zijn in de vors zo zeldzaam verbonden trekken, die hem zo bijzonder tot een fabelachtig dier, maar juist daarom ook tot het zinnebeeld zoals hier vereist wordt, geschikt maken. Hij, die van deze drie vorsen, of van een van die bezeten is, zal de geest en de manier van een onbehagelijke, inwendig lege, lage, nietswaardige maar grootsprekende, hoogmoedige, opgeblazen schreeuwer hebben en door dit zijn geschreeuw weer de Godverlatende menigte

bezeten maken en met dezelfde geest vervullen. " Moeilijk is het, de drie geesten in het bijzonder te verklaren; wij zouden echter zeker niet mistasten, als wij aan drie maximen of grondstellingen denken, die door de woordvoerders van die tijd, waarin het in vs. 12 voorspelde plaats heeft, op de voorgrond worden geplaatst en met veel pathos worden ontwikkeld om de volstreekte noodzakelijkheid van een veldtocht naar het Oosten aan te wijzen. Zij zelf, die woordvoerders, hebben geen inwendige waarde en waarachtige ernst; maar een duivelse betovering geeft hun in de ogen van de menigte, die geen oordeel heeft, de schijn, alsof zij wezens waren van gans bijzondere aard en als zij een voorstel doen, dan is daaraan meteen de majesteit verzekerd en de pers ondersteunt hen met zo'n nadruk, dat de openbare mening snel gewonnen is, waarmee de regerende machten dan moeten rekenen. Wellicht hebben wij ook recht, als wij de drie hoofdredenen van de tot die besproken veldtocht, die in staatkundig opzicht nog andere doeleinden zal najagen, in godsdienstig opzicht maar toch hoofdzakelijk erop doelt, om het Christelijk geworden Israël, dat zich onder de scepter van de Davidszoon begeeft, van het terugkeren in zijn vaderland af te houden, nader op deze wijze voorstellen: 1) van het standpunt van het ongeloof en van de godsdienstloosheid, wordt gezegd, dat de Joodse godsdienst, zoals die in het reform-Jodendom haar uitdrukking heeft gevonden, minstens even goed is als de Christelijke, ja dat deze na vele trappen van ontwikkeling aan die zijde is gaan staan een zo sterke reactie dus als de bekering van Israël tot Christus, reeds om die terugwerking op de verlaten Kerk, die dan gemakkelijk weer van haar dood tot een nieuw leven zou kunnen ontwaken, niet mag worden geduld dat is de onreine geest uit de mond van de draak. 2) Van het standpunt van de politiek en staatsmanschap zal worden beweerd, dat de landen van Europa de Joden met hun schatten en leningen, met hun geestelijke talenten en commerciële bekwaamheden, nadat men ze genationaliseerd en gelijke rechten gegeven heeft met alle Christenen en kinderen van het land, uit het staatsverband niet kunnen laten gaan zonder zich de grootste schade aan te doen. Het meest zal dat land zich voor deze grondstelling interesseren, dat in de laatste drie tientallen van jaren zozeer de hulp van de bankiershuizen nodig had dat is de onreine geest uit de mond van het dier. 3) Eindelijk van het standpunt van die Kerk, die dan weer haar gewicht in de weegschaal kan werpen, zal worden beweerd, dat wat niet tot haar overgaat en zich niet onder haar opperhoofd stelt, ook niet zalig kan worden een wederoprichting van Israël met voorbijgaan van haar aanspraken op het alleen geldende van de machten, die haar belijden, volstrekt verhinderd moet worden dat is de onreine geest uit de mond van de valse profeet. Eindelijk zeggen wij wellicht ook niet te veel, als wij deze geschiedenis van de toekomst ons verder voorstellen, dat, nadat de drie grondstellingen alle partijen tot een besluit hebben verenigd en dat de landen van Europa hun krijgslegers naar het Oosten hebben gezonden, deze bij Ptolemaïs, evenals eertijds Farao Necho, de Koning van Egypte (2 Kon. 23: 29) landen en van daar heentrekken naar de vlakte bij Megiddo; maar snel zullen de grootmachten van hun legers ondervinden, tegen wie zij eigenlijk strijden en wat een dag hun door de Almachtige bereid is.

De drie geesten, die uit de mond van deze helse drie-eenheid uitgaan, zijn onreine geesten, de vorsen gelijk. Niet zonder reden maakt de ziener uitdrukkelijk melding van de mond van de draak, van de antichrist en van de valse profeet, waaruit de drie onreine kikvors-geesten voortkomen. De mond van de draak is de mond van dat sprekende beeld, dat standbeeld van de antichrists, waaraan de pseudo-profeet door zijn toverkunst een geest geeft, zodat de boze op zijn bevel uit het beeld, als uit een orakel van de duivel, spreekt (13: 15). De mond van het beest is de mond van de Antichrist, die, insgelijks door de duivel beziel, vreselijke lastertaal en menig vonnis zal uitspreken (Dan. 11: 36). De mond van de pseudo-profeet is de mond van de persoonlijke valse profeet, waaruit toverwoorden en leugenachtige voorspellingen zullen uitgaan. Bij wijze van visioen zag Johannes elk van deze drie een onreine geest uitademen,

aan een vors gelijk. De vors, door de veranderingen, die hij bij zijn levensaanvang ondergaat, ook een zinnebeeld van de toverij, is door het walgelijk ei, waaruit hij geboren wordt, door zijn wijze van leven in poelen en moerassen, door zijn tot barsten toe opgezwollen lichaam en door zijn gekwaak een zinnebeeld van de onreinheid en opgeblazenheid. Deze geesten zijn geesten van de demonen, zo duivelen, die wonderen en tekenen doen. Laat zich iets meer verlagend denken dan wanneer een onsterfelijke, voor Gods lichtwereld geschapen geest, met een onreine vors in een slijkerige poel vergeleken wordt? Deze duivelen verrichten tekenen door de valse profeet en zijn medegenoten (13: 13), om alle natiën van de aardkreits tot het antichristendom te verlokken. Hier treedt Paulus' voorspelling aangaande veelvermogende dwalingen in vervulling (2 Thessalonicenzen. 2: 9): "Wiens toekomst is naar de werking van de satan, in alle kracht en tekenen en wonderen van de leugens. " Door deze geesten zal de satan onzichtbaar alle volken op de hele aarde, in alle werelddelen ophitsen, zodat zij optrekken en in Europa zich onder de standaard van de antichrist voegen, om het Christendom te vernietigen en de strijd met Christus aan te binden, tegen wie de duivel, die hen verblindt en verdwaast, hen aanvoert.

De duivel is de overste, die het beest op de troon geholpen had en zijn heerschappij ondersteunt en die het beest, van de troon geschopt, weer daarop probeert te helpen; het beest, de plaatsbekleder van de duivel, onder twee gedaanten, als burgerlijk en kerkelijk, zou ook graag daarop zijn en weer heersen; en als de valse profeet, zocht hij zijn omvergeworpen afgoden-altaren weer op te richten; daartoe zien zij geen raad dan om een groot leger te vergaderen en met macht van wapenen de troon weer terug te krijgen; maar zij zagen daartoe geen waarschijnlijkheid dan door gezanten een verbintenis te maken met het overblijfsel van de Turk, van de pausen broeder en met allerlei slag van de vijanden van de Kerk. Uit zulke monden zulke uitbraaksels, zijn gezanten, zijn vuile, onreine, hatelijke en afschuwelijke beesten, de kardinalen, gezanten, monniken en inzonderheid de Jezuiten, door de geest van de duivel onderwezen en bestuurd. Dezen werden uitgezonden tot de koningen en oversten van de wereld; zij slopen in hun kamers, kropen op hun bedsteden en vervoegden zich aan hun tafelen, zoals de kikvorsen bij Farao; zij namen hun harten in door wonderlijke vertoningen en betoveringen en hitsten hen op om met hen aan te spannen tegen de Kerk van God en zo tegen God zelf, wiens hand daarin was, om hen te vergaderen en hen te samen te verdelen, evenals de Heere aan Farao gedaan had.

Die geesten van de duivelen zijn de vorsen gelijk, zoals Egypte plaagden, die het vuile slijk en poelen beminnen en voor de mensen zeer walgelijk zijn. Men verstaat er door ijdele mensen, die veinzen de Heilige Geest te hebben, maar door onreine geesten gedreven worden. Zij komen drie in getal voor als komende van de draak, het beest en de valse profeet. Anderen noemen hier drieërlei wijze van werken of drie voorname orden: Dominicanen, Franciscanen en Jezuiten of bisschoppen, monniken en Jezuiten, waarbij men de naam "geesten" doet zien op "geestelijke vaders". In elk geval hier is de list en naarstigheid van het beest, zorgvuldig zoekende de gunst en hulp van de machtigen van deze wereld tegen de dag van het kwaad.

Er is een overgrote gelijkheid tussen deze vorsen en de verleidende monniken, de slaven van het beest en die in de laatste tijd zijn opgekomen, ik bedoel de aanhangers van Loyola, want ik kan van mijzelf niet verkrijgen, dat ik ze Jezuiten zou noemen om de Heere Jezus niet te verongelijken.

In hun leefwijze zijn ze vuil en walgelijk als vorsen, zich ophoudend in de moerassen. Zij zijn drie in getal. Toen de zaak van Christus in de laagte was, had Hij maar twee getuigen, maar

de antichrist heeft er drie, dus meer, die hem tot het einde volgen en bijstaan, dan Christus gehad heeft; zo vasthoudend en standvastig zijn de mensen in het kwade boven het goede.

15. "Zie", zo werd hier de stem gehoord van Hem, die mij het gezicht in vs. 12 v. Re had toegezonden en ook de betekenis van de drie onreine geesten door Zijn Geest verklaard had (vs. 14), de stem van de verheerlijkte Mensenzoon (Hoofdstuk 1: 10 v.), het woord, dat Hij in de dagen van Zijn vlees had gesproken (MATTHEUS. 24: 43 v.) en dat Hij reeds de gemeente te Sardis had herinnerd (Hoofdstuk 3: 3), nu aan het geslacht van de tijd van de zesde schaal voorhoudend. Ik kom a) als een dief, zo onverwacht en ongedacht, dat ook de gelovigen de nabijheid van Mijn komst niet vermoeden. Zalig is hij, die waakt en dus niet, als een, die zich aan de behaaglijke gerustheid van het slapen wil overgeven, uitkleedt, maar zijn kleren bewaart, de ware gesteldheid van hart en wandel bewaart, opdat hij niet als de overigen, die zich aan de slaap hebben overgegeven en dus in een toestand van ontkleding zijn, door de dag van Mijn toekomst verrast worden (1 Thessalonicenzen. 5: 2 v.), naakt (Mark. 14: 52 men zijn schaamte Ex 28: 41 niet ziet. Hij mag niet zijn, als had hij op de wijze van de kinderen van deze wereld gedacht, gesproken en gehandeld. Al was het ook, dat hij als een, die aan de macht van de koningen op aarde onderworpen is, ook deel zou nemen aan de strijd (vs. 14), ook omkomen in de nederlaag (vs. 16), zo zal hij toch behouden worden tot zaligheid.

a) Luk. 12: 39. 2 Petrus 3: 10

"Wij sterven elke dag", zei de apostel. Zo was het leven van de eerste Christenen; zij gingen steeds met het leven als in de hand. Wij worden tegenwoordig niet tot dezelfde vreselijke vervolgingen geroepen; als dit het geval was, zou de Heere ons genade geven om de proef door te staan; maar de toetssteen van het Christelijk leven, hoewel uitwendig niet zo verschrikkelijk in de tegenwoordige tijd, zal ons waarschijnlijk nog minder proefhoudend vinden dan in die eeuw van vuur. Wij hebben de spot van de wereld te verdragen, dat is weinig; haar liefkozingen, haar vriendelijke woorden, haar zalvende gesprekken, haar vleierij en huichelarij zijn veel erger. Ons gevaar bestaat daarin, dat wij rijk en hoogmoedig worden, dat wij ons voegen naar de gewoonten van de tegenwoordige boze wereld en zo het geloof verzaken. Of als rijkdom onze verzoeking niet is, dan is aardse zorg misschien even gevaarlijk. Als wij niet door de brullende leeuw verscheurd kunnen worden zullen wij misschien door de omhelzing van de beer worden verworgd; het kan de duivel weinig schelen hoe het gebeurt, mits hij ons maar onze liefde tot Jezus en ons vertrouwen in Hem ontnemt. Ik vrees dat de Christelijke kerk veel meer gevaar loopt te ontaarden in deze dagen van rust en voorspoed, dan in die moeilijker tijden. Wij moeten nu waakzaam zijn, want wij treden op betoverde grond en wij zullen waarschijnlijk in slaap vallen tot ons eigen verderf, tenzij ons geloof in Christus werkelijkheid is geworden en onze liefde een heldere vlam. Velen zullen in deze dagen van gemakkelijke belijdenis kaf en geen tarwe bevonden worden, geveinsden met schone maskers voor hun aangezichten, maar geen ware kinderen van de levende God. Christen, denk niet, dat u in deze tijden waakzaamheid of heilige ijver kunt ontberen; u heeft ze meer dan ooit nodig en moge God, de eeuwige Geest, Zijn almacht in u openbaren, opdat u mag kunnen zeggen, zowel in deze schermutselingen als in de meer hevige strijd: "Wij zijn meer dan overwinnaars door Hem, die ons lief gehad heeft. "

16. En zij, de geesten van de duivelen hebben (Grieks: Hij, de Almachtige God, die Zijn grote dag wil houden (vs. 14) heeft door middel van datgene, waartoe de drie onreine geesten hebben geraden en gedrongen) hen, de koningen van de aarde en van de hele wereld, vergaderd in de plaats, die in het Hebreeuws genaamd wordt Armageddon (= berg van

Megiddo). Omdat hier sprake is van een plaats in het heilige land of van een, afgebeeld door de heilige geschiedenis, moet ook hier de heilige taal worden gebruikt.

Herinneren wij ons, dat in Richt. 4: 7 de Heere door de mond van de profetes Debora aan Barak laat zeggen: "Ik zal aan de beek Kison tot u trekken Sisera, de krijgsoverste van Jabin met zijn wagens en zijn menigte en ik zal hem in uw hand geven. " Vergelijken wij daarmee, dat op deze plaats God ook wordt voorgesteld als diegene, die de koningen van de aarde op een plaats in het heilige land vergadert, dan kan er geen twijfel zijn, dat deze plaats eveneens dat Megiddo is, door welks wateren de koningen van de Kanaänieten werden gebracht, om daar door de machten van de hemel een vreselijke nederlaag te ondervinden (Richt. 5: 19 v.). Het is dus geheel ten onrechte, als de uitleggers door verschillende kunstige verklaringen willen teweeg brengen, dat hier reeds moet worden gedacht aan de vervulling van de voorspelling in Joël 3: 16 vv. en Zach. 14: 4 v. en het dal Josafat bij Jeruzalem moet worden verstaan, terwijl daarop eerst het in Hoofdstuk 19: 11 vv. geprofeteerde betrekking heeft, namelijk de nederlaag van de antichrist en diens strijders. Het voorspel na deze nederlaag in de krijgslegers van de antichristische tijdgeest zal meer overeenkomst hebben met de nederlaag van de Kanaänitische schaar, die in het lied van Debora worden bezongen. Van de hemel zal tegen hen worden gestreden, de sterren zullen in hun loop tegen de koningen van de aarde strijden (Richt. 4: 15 v.), maar een zichtbare terugkomst van de Heere is daar nog niet nodig. Nog moet eerst Israël's onaantastbaarheid in zijn erfdeel en zijn zekere overwinning zonder zwaardslag (2 Kron. 20) duidelijk daardoor worden uitgesproken, dat Megiddo, dat toch in de vlakte ligt, bij deze zijn natuurlijke gesteldheid als een Har-mageddon is voorgesteld, dus als een berg, die onwankelbaar vaststaat en waarvan hulp komt (Ps. 121: 1; 125: 2 genoemd wordt, terwijl in Hoofdstuk 19: 11 vv. aan het slot van de kerkgeschiedenis daarover wordt gehandeld wie in waarheid een Koning aller koningen is; of hij, die satan als zodanig heeft gesteld (Hoofdstuk 17: 13 v. die God in de hemel daartoe gemaakt heeft.

De almachtige God heeft de koningen van de hele aarde vergaderd ter plaatse van de vergelding; Hij heeft de vijanden van Zijn Kerk tot aan de grenzen van Zijn volk gebracht, om ze te vernietigen. Reeds in het Oude Verbond spreekt de Heere door Joël: "de heidenen zullen zich opmaken en optrekken naar het dal van Josafat; maar daar zal Ik zitten om te richten alle heidenen van rondom. " Het oord, waar de Heere de vijanden van Zijn Kerk vernietigt, heet Armageddon, dat is: de berg van Megiddo. In het dal Megiddo heeft eenmaal een Farao, het "Beest" van zijn tijd, Josia geslagen en gedood een koning, van wie getuigd wordt, dat na David geen andere hem gelijk was in godsvrucht. Op het ombrengen van deze voortreffelijke koning, dat te Hadad-Rimmon, in de vallei van Megiddo plaats had, vervaardigde Jeremia een klaagzang. Van die Josia is onze Heere Jezus Christus het tegenbeeld. Zoals Egypte's leger en koning optrokken tegen Josia, zo verzet zich de macht van de wereld tegen de Heere. Men wil de Opgewekte vernietigen en met Hem Zijn Kerk. Groot is het gevaar, groter dan immer van te voren. Alles schijnt de nederlaag van Christus en Zijn Kerk te voorspellen. Reeds is de Eufraat, dat bolwerk tegen de aanvaller, uitgedroogd en daarmee het pad van de vijand geëffend; het dal Megiddo herinnert Josia's nederlaag en de lijken van de verslagenen door de hand van de Egyptenaren doen het akeligst lot verwachten over deze laatste strijd. De hele wereld niet meer een afzonderlijke wereldheerschappij heeft zich opgemaakt tot de strijd! Maar wee u, u vijanden van de Heere! het oord heet niet meer het dal, maar de berg van Megiddo, ten teken, dat de Heere en Zijn volk niet vallen, maar zegepralen. God zelf heeft al de vijanden op deze plaatse vergaderd, opdat de voormalige overmoed van de heidenen niet vernieuwd, maar gewroken wordt; Hij heeft hen vergaderd, opdat Hij al Zijn vijanden met één slag verplettert, want de grote dag van de Almachtigen is aangebroken! De overwinning door Hem behaald, wordt beschreven onder het beeld van de zevende schaal.

Daar op de noordelijke vlakte van Judea zal dus de antichrist zich bevinden in het laatste van de eind-crisis en hij zal de afvallige volken op de Romeinse aarde bijeen verzamelen; (Openbaring 16: 15) daar zal de bloem van hun kracht vergaan. De zwijmelgeest, de kracht van de dwaling, zoals de Schrift zegt, die hem naar Juda zal trekken in de dag van de toorn, zal ontspringen uit de drie reeds opgegeven hoofdbronnen: de draak, het keizerlijk beest en de valse profeet, de helse drieheid. Omdat de draak de duivel is (Openbaring 12 en 20), zo zal de eerste bron van verleiding zuiver duivels zijn. Omdat het beest het wereldlijke Rome of Rome als wereldrijk is en de vorst, die het zal vertegenwoordigen en het in zijn persoon zal voorstellen, zo zal de tweede bron van verleiding wezenlijk staatkundig zijn. Omdat de valse profeet eindelijk, in de grond dezelfde als het beest met twee horens (Openbaring 13: 14 vgl.), de godsdienstige handlanger is van het keizerlijk beest, degene, die maakt, dat de volken het aanbidden (Openbaring 13: 14), zo zal de derde bron van verleiding voornamelijk godsdienstig zijn. Deze zijn de drie verleidende geesten, de drie vorsen, zoals de Geest van God ze noemt, de duivelse, de staatkundige en de godsdienstige vors, die dadelijk na het uitgieten van de zesde schaal door hun onrein gekwak de volken van de Romeinse aarde en hun koningen voor de grote en laatste dag van de Heere zullen uitnodigen en hen zullen meeslepen naar Palestina; want daar hebben altijd de grote oordelen van God plaats. Maar met welk oogmerk zullen de verleidende geesten al de bozen van de Romeinse aarde naar Palestina dringen? Welke beweegredenen zullen zij tot dat einde gebruiken, welke drijfveer zullen zij in het werk stellen? Ofschoon de profetie hiervan niets zegt, is het nochtans veroorloofd te geloven, dat die beweegredenen niet geheel en al vreemd zullen zijn aan de worsteling van de koning van het zuiden en die van het noorden, onder wier banier de volken van het oosten zich ook zullen scharen (Dan. 2 Ezechiël. 38, 39). Hoe het ook zij, God zal toelaten, dat het keizerlijk beest te Armageddon al de kracht van de tien koninkrijken verenigt; dit feit is duidelijk geopenbaard. God zal (Openbaring 16: 16), door middel van de antichrist, in het noorden van Judea al de afvalligen van de Romeinse aarde verzamelen, zoals Hij de oproerige Joden van Jeruzalem verzameld had ten tijde van Nebukadnezar en daarna ten tijde van Titus, zoals Hij nu de volken van het Noorden en Oosten rondom Jeruzalem had vergaderd. Hij zal ze op dit enkel punt bijeenbrengen als de druiven bijeengebracht worden in de pers, om ze allen te samen te treden in de wijnpersbak van Zijn toorn. Judea was het voorname toneel geweest van de afval; dat land moet ook het voorname toneel zijn van de oordelen van God tegen de afvallige volken. In het land van Emmanuel had de koning aan de Koning van Israël en van de volken Zijn onvervreembare rechten betwist, daar worden zij nu door de Koning van Israël en van de volken van de koning terug geëist.

De vorsen vergaderden de verenigde machten in een geweldig groot leger, en dat op een plaats, die hun graf zou zijn, zoals Farao en zijn leger; want God zou hen daar slachten door het heirleger van Zijn Kerk, en zou alle vogels van de hemel nodigen, om het vlees van de verslagenen te eten (Openbaring 19: 17, 18). Deze plaats wordt niet beschreven in welk rijk of provincie die slag zou voorvallen; maar zij wordt ten opzichte van de uitslag van de strijd in het Hebreeuws genoemd Armageddon, dat is naar het naaste, dat men gissen kan "de berg van het heerlijk oordeel" of "de verwoesting van hun heirlegers".

17. En de zevende engel goot zijn schaal uit in de lucht (volgens andere lezing: "op de lucht. En er kwam op hetzelfde ogenblik, dat hij het deed een grote stem uit de tempel van de hemel van de troon, die zou aantonen, dat de stem van God zelf, die zich straks dadelijk zou laten horen, steeds meer nabij (vs. 1) kwam, zeggende: a) Het is geschied, wat tot het vol worden van de toorn geschieden moest (Hoofdstuk 15: 1) en zo komt voleindiging door hetgeen de zevende schaal teweeg brengt.

a) Openbaring 21: 6

Bij de lucht kan men daaraan denken, dat zij in fysische zin datgene is, waarin de mens leeft. Wordt nu op deze de toornschaal uitgegoten, dan wijst dit aan, dat zij tot een middel om de mensen te plagen, dat zij bedorven moet worden, zodat voortaan niemand meer daarin leven en het daarin uithouden kan. Dit doelt echter niet zozeer op het lichamelijke als integendeel op het geestelijke, het zedelijk en godsdienstige leven; er moet nu in staatkundig en godsdienstig opzicht een staat van zaken komen, waarin een rechtschapen burger en een goed Christen niet meer kan bestaan, maar ieder, die nog leven en ademen wil in politiek en godsdienst een vrijeest moet worden en de grondstellingen huldigen, die tot absolute heerschappij komen (Hoofdstuk 13: 17). Daarom komt de grote verdrukking, waarvan de Heere in MATTHEUS. 24: 21 v. gesproken heeft. Men kan echter ook daaraan denken, dat in de lucht de vorst van deze wereld heerst, dat in haar de boze geesten onder de hemel hun plaats hebben (Efeze. 2: 2; 6: 12). Wordt nu in deze de schaal van de toorn uitgegoten, dan komt het hele rijk van de boosheid in opstand en beweging en kan als een vreselijke zwerm zijn werk doen. Er worden om zo te spreken alle duivelen losgelaten, opdat het rijk van de duisternis aan de zielen van de mensen uitwoedt en het ergste van het menselijk geslacht maakt wat het maken kan en wat dat ergste is, is reeds in 2 Thessalonicenzen. 2: 3 aangewezen door de uitdrukking "de afval" en genoemd als het openbaar worden van de "mens van de zonde en de zoon van het verderf".

Deze zevende schaal maakt een einde aan alles en dienvolgens ook aan het hele antichristische rijk, omdat zij op de lucht wordt uitgegoten, omdat geen ongedierte zonder de lucht kan leven en omdat de satan, die tot nog toe in het meerder deel van de wereld heeft geheerst, aldaar zijn troon en woning heeft, zoals Paulus zegt Efeze. 2: 2 en 6: 12, die hiermee ook zal worden vernietigd, zoals hierna Hoofdstuk 20: 10 duidelijk wordt betuigd.

De lucht is ongestadig, vluchtig, heeft geen fundament om op te steunen noch bestendigheid; zo was het anti-christendom en Turkendom na de slag van Armageddon. Nochtans was er een overblijfsel van beiden, die hun natuur houdend, zich naar hun vermogen tegen de Kerk kantten. Zij gaven het nog niet op en probeerden hun krachten weer te vergaderen, maar de zevende schaal maakte een einde aan hen.

De lucht, die het naaste de aarde, zee en rivieren omvangt, was tot nog toe onaangeraakt gebleven; zij dient tot de ademhaling en is zo het grootste hulpmiddel van het leven. Dit duidt aan de voltrekking van Gods oordeel, de onontvluchtbare uitgestrektheid ervan over alle vijanden en goddelozen waar ze zijn, de verschrikkelijke waarheid, die alle troost van het leven afsnijdt en een zekere en kwade dood aanbrengt. "Het is geschied" wil zeggen dat de laatste plaag tot vernieling van de vijanden voor de deur staat, zoals Paulus nabij zijn dood zegt: "Ik heb de loop geëindigd. " (2 Tim. 4: 7) en Christus "het is volbracht. " (Joh. 19).

18. En er geschieden tekenen, die het uitbreken van de toorn van God verkondigen, namelijk stemmen en donderslagen en bliksems (vgl. Hoofdstuk 11: 19) en er geschiedde, om de ontzaglijke periode van de nu volgende tijd of van het laatste tiental jaren van de 20ste eeuw in te leiden een grote aardbeving. Alle staatkundige en sociale betrekkingen van de volken werden zo beroerd en al wat tot hiertoe was geweest, omvergeworpen, dat het wel een aardbeving mag worden genoemd, hoedanige, zelfs in vergelijking van hetgeen in Hoofdstuk 11: 13 werd geprofeteerd, niet is geschied, van dat de mensen op de aarde geweest zijn, namelijk een zodanige aardbeving, en zo groot. Alhoewel vanaf het begin van de wereldgeschiedenis af door alle tijden staatsomwentelingen genoeg zijn geweest en steeds

met zware schokken, is toch, wat vroeger bestond, nooit zo geheel en al omver geworpen, als het nu het geval is.

19. En de grote stad van de Westerse Christenen (Hoofdstuk 11: 8) is ten gevolge van de aardbeving in drie delen gescheurd en de steden van de heidenen, de afzonderlijke rijken, die tot hertoe in Europa bestonden, zijn gevallen, om zich in de drie delen op te lossen.

Het gezicht van Johannes in het volgende, het 17e Hoofdstuk, kan ons verklaren, die de "drie delen van de grote stad" zijn, waarin de complexus van de Europese Staten op de boven aangegeven tijd door een zo geweldige revolutie, zoals die in de wereldgeschiedenis nog niet is geweest, zich oplost. Daar wordt melding gemaakt van 1) het scharlaken rode beest, vol van namen van de godslastering, waarbij wij aan Frankrijk met zijn nieuwe beheersers Napoleon VIII moeten denken; 2) de vrouw, die met de naam van "de moeder van de hoeren" wordt genoemd, of het pauselijk Rome, zittende op het dier en gekleed in het gewaad van een grote heerseres; 3) de tien koningen, verbonden door een mening en geheel zich stellend in de dienst van het dier en die juist daardoor voorkomen als een tot eenheid samenverbonden derde macht. Nu kunnen wij zeker niet met onvoorwaardelijke zekerheid voorspellen, op welke wijze deze drie delen van het Europese staatslichaam binnen nog geen 120 jaren worden zal; maar een berekening naar waarschijnlijkheid kan toch uit hetgeen de Openbaring aan de hand geeft worden gemaakt en we moeten dat ook doen, om de inhoud van het geopenbaarde enigszins te doen verstaan. Als Napoleon VIII in de laatste tientallen van het zesde duizendtal jaren sinds de schepping van de wereld verschijnt, zal hij zo geheel gedaante en wezen van de stichter van zijn dynastie bezitten, dat hij bij de Fransen meteen de herinnering aan de grootheid en heerlijkheid van hun eerste keizer doet ontwaken en zijn beloften, om de wraak aan Duitsland, waartoe men nog niet heeft kunnen komen (vs. 10 v.) eindelijk te volvoeren en hun land en volk rijker en machtiger te maken dan ooit, zullen des te eer gehoor vinden, als de paus te Rome hem als een opgestane Napoleon I, al is het ook maar in figuurlijke zin, legitimeert en de eerste is, die zijn partij kiest. De paus toch heeft reeds lang op het uur gewacht, dat een wereldmacht hem weer aan zijn wereldlijke heerschappij in Italië helpt en heeft ook gedachten van wraak tegen Duitsland, dat hem zo diep in het vlees van zijn kerkelijke aanmatigheden gesneden heeft, niet vergeten. Heeft hij zich van de dubbele slag, die hij in deze laatste jaren van de tegenwoordige eeuw geleden heeft, tot aan het einde daarvan zover hersteld, dat hij in vs. 13 v. van ons hoofdstuk zijn gewicht ook in de weegschaal kon leggen, hij heeft toch tegenover de Protestantse kerk, die in het begin van de 20e eeuw het geestelijk weder-opstaan van de dood heeft ervaren (Hoofdstuk 11: 11 vv.) zeer veel van zijn kerkelijke betekenis verloren en daarvan kan hij geen afstand doen de uitsluitende bezitter van alle goederen en rechten van de Kerk op aarde te zijn, het moge kosten wat het wil. Hij zal het dus zijn gelovigen tot een gewetensplicht maken, het nieuwe verschijnsel aan de politieke hemel met vreugdegejuich te begroeten en dat op zijn loopbaan met alle krachten van lichaam en ziel te ondersteunen. Frankrijk weer geregeerd door een Bonapartist, die het op de wereldheerschappij toelegt, zal zich wel snel meester maken van België en Holland en dan zal de kruistocht tegen Duitsland beginnen. Daar zal de bruiloft worden gehouden tussen de achtsten, waarvan in Hoofdstuk 17: 11 sprake was en de vrouw en het zal een "bloedbruiloft" zijn in de vreselijkste betekenis van het woord. Het is merkwaardig hoe Rome en Frankrijk van het begin af met elkaar gesympathiseerd en elkaar wederkerig de hand hebben gereikt. Het is een Roomse paus geweest, die de Frankische Major domus Pepijn het geweten heeft gerust gesteld, om zich meester te maken van de Merovingische koningskroon en weer is het een gift van Pepijn geweest, waarop de wereldlijke macht van de paus is gebouwd. In Frankrijk heeft het Katholicisme alle staatkundige en maatschappelijke betrekkingen met een macht aangegrepen en doordrongen,

die zich ook wel in andere landen heeft vertoond, maar toch het sterkst haar invloed moest openbaren in een volk zo bijzonder gevoelig, levendig, zinnelijk, begerig naar tonelen en representaties en belust op processies, als dat de Fransen zijn. Alle uitdrukkingen van middeleeuws latijn hebben de pausen weten aan te wenden, om uitdrukkingen van het inwendig leven, van innig verlangen van de Kerk naar haar mystieke bruidegom, zoals wij die in het Hooglied aantreffen, op haar verlangen naar een verloving met Frankrijk en zijn beheersers toe te passen.

Een hele, territoriale hervorming is in dit land onmogelijk: wat de reformatie geven kan, dat kan aan het volk in het algemeen slechts voorkomen als een skelet van godsdienst. Dat zal wel "goed katholiek" blijven, ook als de andere landen zich weer tot het Evangelie zullen keren. Heeft echter eerst Christus zich met diegene, die volgens de voorspelling van de profeten Zijn bruid is (Hos. 2: 19 v.) in het geloof verloofd en haar in de woestijn op adelaarsvleugels gebracht, waar Hij vriendelijk met haar spreekt en haar op de dag van de bruiloft heeft voorbereid (Hoofdstuk 11: 11 v. ; 12: 14); dan zal de paus, die met zijn kerk van de dwaze maagden in het uur, als de bruidegom komt, bij de verkopers geweest is om olie te kopen voor de uitgaande lampen en vervolgens geen toelating meer heeft gevonden (MATTHEUS. 25: 1 vv.), maar zich daarvoor op de wijze in vs. 13 v. genoemd voldoening heeft verschaft, te zijner tijd ook gelegenheid vinden, om met het volk van zijn keuze en het anti-christische hoofd er van de zolang begeerde volledige verloving te doen plaats hebben. De bruidegom zal van zijn zijde nu ook, zodra dat op Duitslands met bloed gedrenkte en tot een woestijn gemaakte bodem geschiedt en het hele land in Frankrijks staatslichaam ingelijfd is, niet nalaten nu zijn bruid een gave te schenken. Hij zal aan het koninkrijk Italië een einde maken, de pauselijke stoel daarmee begiften en hem, die daarop zit, tot een tweede macht naast zich verheffen, evenals Napoleon I het eens reeds de paus Pius VII aanbood, maar deze nog zoveel bewustzijn had van zijn goddelijke roeping, dat hij de aanbidding met alle waardigheid van een dienaar van Christus afwees. Nu is de vrouw, zoals Johannes haar in Hoofdstuk 17: 3 vv. ziet, zittende op een scharlaken rood beest vol van namen van de lastering. Zonder twijfel is het een dag van gemeenschappelijke bespreking en wederkerige verbinding, die beide machten met elkaar houden en wij zullen bij Hoofdstuk 17: 11 reeds te weten komen wat zij onder elkaar verhandelen. Dan zal ook snel daarop de vrouw van de volken van het Westen uit haar beker inschenken en de drank vol gruwel en onreinheid zal niet nalaten zijn uitwerking te doen, zodat het in de landen rondom gist en een revolutie ontstaat, die in korte tijd de 10 koningen zal voortbrengen als een derde macht naast de eerste en tweede; daarentegen heeft de grote held van de dag, de zoon van het verderf, reeds een hoofdstuk van zijn werk volbracht, hij heeft, zoals in Dan. 7: 2 van hem geschreven staat, drie koningen verootmoedigd. Frankrijk met insluiting van Holland overheerst, Duitsland geannexeerd en Italië tot een voetbank van de voeten van zijn vrouw, "de moeder van de hoeren" gelegd. Maar hoe zal dit plaats hebben? De tweede helft van het vers openbaart het ons.

Deze zevende en laatste schaal, het laatste lid van de zevende zegels en van de zevende bazuin, brengt omwentelingen op aarde en onder de mensheid teweeg, als nog nooit hebben plaats gehad. De grote aardbeving, welks gelijke sinds Adam nog nooit is gezien, is juist deze verheven, geduchte, alle menselijke ordening oplossende volksverhuizing, waarvan de hele aarde het toneel zal wezen, maar die bovenal een richting neemt naar ons werelddeel. Bij de ophitsing aller volken van de wereldkreits door de heerschaar van de duivel, die dan in volkomen vrijheid woelt en woedt, zonder evenals van te voren door Gods engelen, tegenover de afvallige mensheid in toom te worden gehouden (2 Thessalonicenzen. 2: 8-12) hebben wij in vers 13 en 14 stilgestaan. De ondergang van het Romeinse rijk werd ook onder het beeld

van een aardbeving geschilderd, die in Hoofdstuk 8: 5 alleen een aardbeving en in Hoofdstuk 6: 12 een grote aardbeving wordt genoemd. Hier evenwel wordt de aardbeving geschilderd als een zo geducht en geweldig, dat haars gelijke nog nooit op aarde is vernomen noch ondervonden. Nu wordt het zesde zegel eerst volkomen vervuld. Wij weten dat Attila, de grote Hunnen-koning en verwoester van Europa, een voorloper van de antichrist van Abaddon en Apollyon, van de afgrondsengel is geweest. Hoe hebben de Hunnen gewoed, hoe hebben de Germanen huisgehouden; wat al steden hebben zij het onderste boven gekeerd, wat al verwoestingen aangericht! Dat alles was een gering voorspel van de verwoesting, die de antichrist met de heirschaa van koningen van de opgang van de zon, met zijn Chinezen, Japanners, Oost-Indiërs, Perzen en allerlei ruwe stammen van de binnenlanden van Azië, benevens de Moslim-wereld van voor-Azië en Afrika, alsook de tien koningen van Europa, vergezeld van een talloos tal rebellen-horden van roofzieke Europeërs in het hoogbeschaafde, rijke en prachtige Europa aanrichten zal (Hoofdstuk 17: 12, 13, 16). Het gevolg van deze volksverhuizing in Europa wordt in het klaaglied van de koningen, van de kooplieden en groothandelaars nauwkeurig beschreven (Hoofdstuk 18: 9-19).

Er is een nauwkeurige overeenkomst tussen de zevende schaal en de zevende bazuin en wij staan hier weer op hetzelfde punt als daar ter plaatse. Maar de oordelen van God zijn ons uit een ander oogpunt ter beschouwing gegeven; want terwijl de bazuinen en zegelen op de strijd met goddeloze mensen doelden, heeft de laatste drinkschaal betrekking op een strijd met wereldheerschappijen. De hele vernietiging van deze wordt aangeduid door de beschrijving van de aardbeving, als een, die alles overtrof, wat immer van die aard was gezien of ondervonden. Hoezeer ook door vroegere strafgerichten van de Heere bestreden en verzwakt, had die wereldheerschappij zich in de loop der tijden nog altijd staande gehouden, of liever: onder andere gedaanten vertoond. Maar de laatste aardbeving had haar voor altijd verdelg van de aardbodem. Het is deze zelfde vernietiging van Gods vijanden, die Daniël voorspelt en waarop Jezus doelt.

Johannes begint met de grote stad, namelijk Rome, die keizerlijke heerschappij, die hem zo'n diepe bekommernis baarde. Zij wordt in drie delen gescheurd; want zij wordt beheerst door de draak, het beest en de valse profeet. Nu is zij geheel en al te gronde gegaan; zij is gevallen, evenals de overige steden van de heidenen, evenals al de hoofdsteden en koninkrijken, waarin immer de woede tegen de Kerk de Heere ontvlamd was, maar die ook allen de straf van haar vermetelheid hebben gevonden in haar ondergang.

19b a) En het grote Babylon, welks val reeds in Hoofdstuk 14: 8 is aangekondigd, is gedacht geworden voor God, voordat nog het oordeel plaats had aan het dier en de anderen (Hoofdstuk 19: 20 v.), opdat ook hier de grondstelling (1 Petrus 4: 17) zou worden bevestigd, om haar te geven a) de drinkbeker van de wijn van de toorn van Zijn gramschap, de kelk van Zijntoorn, nu met al Zijn grimmigheid vervuld, opdat zij die tot de bodem toe zouden uitdrukken (Hoofdstuk 17: 15-19: 4).

a) Jer. 25: 15 Openbaring 14: 10

Hele eeuwen scheen God dit grote Babel vergeten te hebben; zo ongestoord en ongestraft zou het zijn werk verrichten. Ja scheen het ook enkele malen, alsof haar laatste uur had geslagen, zij verhief zich toch steeds weer van de ontvangen nederlaag met des te groter kracht en kwam tenslotte tot een toestand, waarbij zij onmiddellijk voor de verwezenlijking van haar aanspraken op de geestelijke heerschappij over de hele aardbol stond (Hoofdstuk 17: 3 v.).

Maar overvalt haar de toorn van God en treft haar nu in volle mate door de verwoesting, die de tien koningen haar bereiden (Hoofdstuk 17: 16 v.).

Daar komt een stem van God uit de hemel, die zei: het is geschied, het is gedaan, de plagen over de antichrist hebben een einde, d. i. de laatste plaag. Daarop komt een allerverschrikkelijkste vertoning, daar geschieden stemmen, donderslagen en bliksemen, zoals bij het geven van de wet op Sinai. Daarbij geschiedde een aardbeving, van hoedanige soort en grootte er nooit een geweest was; dit kan men niet naar de letter verstaan, want dan zou deze plaag ook de Kerk raken, of men moest deze dingen bepalen tot de plaatsen, al waar de papisten en Turken zich na de slag van Armageddon onthielden; maar zoals in de Openbaring door de zinnebeelden wat anders verstaan wordt, zo worden ook door deze verstaan, de grootste verschrikkingen, ontsteltenissen, bevingen en verwarringen, die de hele ondergang van beide met zich sleepten. De grote stad, het grote Babylon is Rome; als men dit bepaald neemt voor de troon van het beest, waarover de vijfde schaal is uitgegoten, zo moet men het nemen voor de zevenbergige grond, waarop Rome gestaan had; want de huizen en mensen waren al verwoest, hetzij door verzinken, hetzij door geweld van de mensen en dan zou het te kennen geven, dat God een klaarblijkelijk teken gaf van Zijn toorn over de antichrist, door het scheuren van de aarde in drie delen, ieder deel door een grote kloof van elkaar gescheiden; maar neemt men het onbepaald voor de hele wereld, voor het hele Pausdom zo kan men door het scheuren in drie delen verstaan de verdeeldheid onder het overblijfsel van de antichrist en de Turk, zodat zij elkaar niet meer konden verstaan; de Turk wilde dit, de antichrist, als staatkundige, wilde dat, de kerkelijken wilden weer wat anders, zodat er geen verenigen aan was, maar alles raakte in de uiterste ontsteltenis onder hen, hetgeen voortkwam uit de hevige toorn van God over hen; daar was nergens verberging, de steden, de sterkten waren gevallen en verwoest.

Er zijn tekenen in de lucht. Dit schrikkelijk onweer van de hemels schaduwt Gods allerzwaarste en schrikkelijke toorn op de jongste dag over het antichristendom af. De aardschudding is het best te verstaan van het vergaan van de aarde op de jongste dag. Van het Babylon wordt gezegd, dat het in drie delen wordt verdeeld, "drie" ter voorstelling van de volkomenheid van de omkering, zoals het drietal elders meer als een teken van volmaaktheid voorkomt. Sommigen denken aan een toespeling op de driederlei plagen, die God de Joden bedreigt, daarmee verklarend, dat Hij hen geenszins wil sparen (Ezechiël. 5: 11, 12). Onder heidenen moet men verstaan allen, die van de ware godsdienst vreemd en Gods volk vijandig zijn.

De woorden in Joël (Hoofdstuk 3: 8, 9), dienen tot opheldering van deze tekst. Hiervan wacht de Kerk nog met vrees en bekommernis de vervulling, maar niemand stelt de vervulling uit tot de dag van het oordeel. De grote stad is die, die het hele gebied van de antichrist omvat. Waarschijnlijk moeten de drie delen worden aangemerkt als drie partijen, waarin deze grote stad, die uit zo vele volken bestaat, na de bekendmaking van de ongelukkige uitslag van deze strijd verdeeld zal worden. Geen andere stad dan Babylon wordt in de Openbaring "grote stad" genoemd.

Al wat van het pausdom is of van de papisten in enig deel van de wereld, hetzij te Rome of ergens elders, zal geheel en al vernietigd en verpletterd worden.

20. En alle eiland is gevloeden, als met Babels val aan het gebouw van het Germaans-Slavische leven van de volken de hoekpilaar was ingestort, en de bergen zijn niet gevonden. De oppervlakte van de aarde nam, wat de verdeling van het vaste land met de

bergen en van de zee met de eilanden betreft, opeens een andere gedaante aan (Hoofdstuk 6: 14), door de dingen, die op dat deel van de aarde voorvielen, dat in de wereldgeschiedenis de hele aarde vertegenwoordigt.

Het komt hier tot de oprichting van het anti-christische rijk, waarvan wij de tijd in het jaar 1992 berekend hebben. Alle rijken en machten, die vroeger bestonden, zijn verzonken en verdwenen als bergen, die in de diepte zinken en eilanden, die in de zee verdwijnen en de 10 koningen, die aan het bestuur zijn gekomen, hebben hun kracht en macht aan het dier gegeven (Hoofdstuk 17: 12 v.). Een gouden tijd vol aardse macht en heerlijkheid, vol tijdelijk geluk en genot hebben zij, die tot oprichting van dit rijk hebben geholpen en met alle middelen van omverwerping en van ruw geweld die hebben doorgezet, de wereld beloofd, maar hoe gaat het in waarheid in het rijk van de antichrist?

Men plagt eilanden te noemen zulke gebouwen, die alleen stonden, waar men rondom gaan kon, zoals ook de kloosters zijn, die zo zijn getimmerd, alsof het steden op zichzelf waren; hoogheid, heerlijkheid, sterkte wordt in de schrifturen door bergen uitgedrukt, zodat het vergaan van eilanden en bergen te kennen geeft, de vernietiging van de kloosters, die hoerhuizen en moordkuilen en van al het heerlijke, hoge en machtige in het pausdom, zijnde de paus door allen verlaten en bestreden door de koningen, die van te voren met hem gehoereerd hadden en hem tot bescherming geweest waren.

21. En een grote hagel, elk als een talent pond; d. i. meer dan 87 Le 19: 37 pond zwaar, viel neer uit de hemel op de mensen, nadat alle uitverkorenen en gelovigen door de marteldood uit hun gemeenschap waren weggenomen en in hun toekomst waren verplaatst (Hoofdstuk 13: 15; 14: 12 v.). Met die overigen was dus niets meer te doen dan hen als verworpenen te vernietigen (Joz. 10: 11); en de mensen, wier bekering, in onderscheiding van hen, die nog onder de vijfde schaal van de toorn waren (vs. 10 v.), nu niet meer werd verwacht, lasterden God vanwege de plaag van de hagel; want zijn plaag was zeer groot, zoals dat past in een tijd, waarin het woord Ezechiël. 18: 32 niet meer van toepassing is.

Welke plaag hier bedoeld is kan natuurlijk niet nader worden bepaald; in elk geval is het een zodanige, die reeds nu een groot deel van de mensen verslaat, totdat dan de hele vernietiging in Hoofdstuk 19: 21 komt. Met de aardbeving aan het begin van de 20e eeuw, die in Hoofdstuk 11: 13 v. : als het tweede wee wordt voorgesteld, komt, zoals ons het gezicht van de zevende schaal van de toorn heeft aangewezen, een ander nog veel vreselijker, waaruit het allerontzettendst schrikbewind, de anti-christische overheersing voortkomt. Deze staat aan het einde van de 20e eeuw en vormt het derde wee, waarvan dadelijk bij de aankondiging werd gezegd, dat het op het tweede snel zou volgen en daarvan niet door een zo lange tijdruimte, als het tweede van het eerste (Hoofdstuk 9: 12) gescheiden zal zijn. Opmerkelijk is de trek, dat alle drie de weeën met de afgrond in verband worden gebracht (Hoofdstuk 9: 2; 11: 7; 12: 18 en 13: 1 en 11, maar daarbij het tweede eerst slechts als een voorbode van het derde voorkomt, terwijl bij het eerste het dier uit de grond slechts allengs en nauwelijks merkbaar opstijgt, daarentegen bij het derde zijn voortbrengsel nu een volkomen geheel is. Gaf ons het tweede wee in zijn verhouding tot het eerste de grond aan tot een nauwkeurige berekening van de 42 maanden in Hoofdstuk 11: 2, zodat, terwijl het eerste het begin er van aanwijst, dit met het einde samenvalt Re 11: 14, zo kan ook uit de verhouding van het derde wee tot het eerste een vaste grond voor de berekening van de 42 maanden in Hoofdstuk 13: 5 worden verkregen. Bij de eerste werd namelijk de sprinkhanen, die uit de rook opstijgen, gezegd, dat zij het gras op aarde, noch enig groen, noch enige boom (Hoofdstuk 9: 4) zouden beledigen. De kracht van dit woord is op de meest besliste wijze in die slag tussen Tours en Poitiers in

het jaar 732 bevestigd en aan Karel Martel de overwinning verleend over de Saracenen, dat zij de planten van de Heere in de nieuwe Germaans-Slavische volkenwereld niet mochten vernietigen. Daarin ligt dus het aanvangspunt van deze 42 maanden van het dier. Het is nog geen volle eeuw verwijderd van het aanvangspunt van de 42 maanden van de vertreding van Jeruzalem (637), maar daarin ligt ook het derde wee, dat met het einde van die 42 maanden van het dier samenvalt. Even zeker als het echter is, dat het voorval van het jaar 1897 werkelijk en beslist behoort tot het hoofdstuk van het anti-christendom, zo zeker is dat toch nog niet dat van de persoonlijke antichrist, dat pas met het jaar 1992 komt, maar eerst van de anti-christelijke tijdgeest, zoals wij dat hebben genoemd.

Aan dat Rome, dat zo velen door zijn zwijmelwijn heeft doen vallen, geeft de Heere nu de drinkbeker van de wijn van de toorn van Zijn gramschap tot vernietiging. Maar niet aan Rome alleen. Ook alle eilanden en bergen van de heidenen, alle goddeloze wereldheerschappijen in de golvende zee van de volken ondervinden, dat het wereldgericht daar is. Deze rijken dragen de naam van eilanden, in zoverre zij afzonderlijk en op zichzelf bestaan en die van bergen, in zoverre zij zich boven andere rijken verheven en over deze heerschappij gevoerd hebben. Thans, op de grote dag van de Almachtige, zinken zij weg in de zee der volken, die met hen van de aarde verdwijnt! De wereld gaat voorbij met al haar begeerlijkheid, maar die de wil van God doet, blijft in de eeuwigheid! De hagel is, zoals wij reeds hebben opgemerkt, nergens een dreigend beeld van toekomstige strafgerichten, zoals de wolken; maar overal van een oordeel, dat als werkelijk tegenwoordig wordt voorgesteld en eigenlijk een aanduiding van een eindgericht. Hagelstenen van een talent gewicht laten niemand in het leven, die erdoor wordt getroffen, maar doen alle vijanden, ook die onder de vorige plagen nog niet omgekomen zijn, onfeilbaar verdelgd worden. Zij hebben de tijd niet meer om zich te bekeren. Maar stervend braken zij nog hun godslasteringen uit en gaan zo over in een ontzaglijke eeuwigheid. Verschrikkelijk! De straf van die godslastering achterhaalt hen op de aarde niet meer, maar des te zekerder na het jongste gericht in de toekomst.

Hagel was een van de plagen van Egypte; met grote hagelstenen doodde de Heere de Kanaänieten, toen Israël het land innam (Joz. 10: 11). Door deze hagel wordt het opvolgend oordeel van God verstaan over alle aanhang van de paus, hen allen verpletterend, zodat er nergens verbergings- en ontkoming was, noch voor groten, noch voor kleinen en nochtans bekeerden zij zich niet, maar stierven goddeloos en godlasterend. Dit is het einde van de antichrist, de paus en van al zijn aanhang.

De hagel valt uit de hemel neer, de een volgt de ander. Laat nergens veilige rust over na het omwerpen van de gebouwen, maar velt, smijt neer, verwondt, doodt; dit alles kan makkelijk op de laatste helse straf worden overgebracht.

Hagel geeft hier een oordeel van God te kennen, dat van de hemel en als onmiddellijk door God de mensen wordt toegezonden. De profetie wil te kennen geven, dat de toorn van God van de hemel geopenbaard zal worden over de mensen, die de waarheid in ongerechtigheid te onder houden, zowel in oorlogen, waardoor de Heere hen vernielen zal, als in sterfte, dure tijd en hongersnood, welke plagen doorgaans samengaan, en die God zelf als uit de hemel onmiddellijk zal uitstorten over Zijn vijanden; en deze lichamelijke onvruchtbaarheid is een kenteken en zinnebeeld van geestelijke schaarsheid, dat is van een zwaar oordeel van de verharding.

De ontzaglijke grootte van de toorn zonder enig inmengsel van barmhartigheid is onlijdelijk en onverdraaglijk en echter worden zij na zo'n plaag in wezen behouden. Wij moeten het dus

aanmerken als een eeuwig oordeel; want de mensen konden daaronder niet in het tijdelijk leven blijven en daarom moet dit lasteren in de hel zijn.

Een hagel zou op hen vallen als in oude tijden volgens Joz. 10: 11 : "Toen zij voor het aangezicht van Israël vluchtten, zijnde in de afgang van Beth-horon, zo wierp de Heere grote hagelstenen op hen van de hemel, tot Azeka toe, dat zij stierven; er waren er meer, die van de hagelstenen stierven dan die de kinderen van Israël met het zwaard doodden. "

HOOFDSTUK 17

HET ZESDE GEZICHT EEN BESCHRIJVING VAN HET ANTICHRISTISCHE RIJK ONDER HET BEELD VAN EEN GROTE HOER

V. Vs. 1-18. Nu zullen de oordelen van vernietiging eerst over Babylon en vervolgens over de antichrist, reeds door de laatste schaal vol toorn aangekondigd en voorbereid, ook tot uitvoering komen. Als over Babylon, de grote hoer, wordt gehandeld, waaraan de drinkbeker van de wijn van Gods toorn te drinken moet worden gegeven, wordt aan Johannes door een van de engelen van de schalen een nieuw gezicht vertoond. Dit stelt hem de volkomen rijpheid voor ogen van het gericht aan Rome, de pauselijke Kerk, die nu tot de grote hoer geworden is. Het laat zich door het dier met de zeven hoofden en tien hoornen dragen en verheerlijken, is een van hart en zin met dit beest, waarin een geheim van helse boosheid verborgen ligt en prijkt in dezelfde bloedrode kleur. Tot diezelfde uitwendige macht en grootheid als dit zal zij het niet brengen. De tien koningen, voorgesteld door de tien hoornen van het dier, zullen integendeel voor haar verwoesting en verbranding zorgen, nog voordat het komt tot een eigenlijk oprichten van het antichristische rijk, over welk oprichten nog enige bijzondere aanwijzingen worden gegeven.

1. En een uit de zeven in Hoofdstuk 15: 6 v. en 16: 1 v. engelen, die de zeven schalen hadden en wel de laatste van die, die in Hoofdstuk 16: 17 v. met schaal het gericht over Babylon hadden uitgegoten, kwam en sprak met mij en zei tot mij: "Kom hier, ik zal u in hetgeen ik in vs. 16 en 17 zal zeggen, tonen het reeds in Hoofdstuk 14: 8 en 16: 19 voorlopig aangetoonde oordeel van de grote hoer, die daar zit als een tweede Babel op vele wateren (Jer. 51: 13 Ezechiël. 26: 17).

2. Waarmee in afgodisch verzorgen van haar aardse, wereldse belangen de koningen van de aarde gehoereerd hebben en die de aarde bewonen, die volken en mensenzielen, die, met wereldse gedachten vervuld, naar het genieten van de zonde hebben begeerd, zijn dronken geworden van de wijn van haar hoererij Re 18: 3, evenals het oude Babel de oude wereld dronken heeft gemaakt met zijn gouden beker (Jer. 51: 7).

Dat deze vrouw (vs. 3), die de engel aan Johannes wil tonen, Rome betekent, is niet te miskennen; want volgens vs. 9 zit zij op zeven bergen (Rome de stad van de zeven heuvels) en volgens vs. 18 is zij "de grote stad, die het koninkrijk heeft over de koningen van de aarde, dat ten tijde van Johannes door haar keizers, later door haar pausen verwezenlijkt is. Het is Rome en wel Rome als vrouw, als de pauselijke kerk, wel te onderscheiden van de Katholieke kerk, van de pauselijke kerk, zoals die in de stad Rome haar beheersend middelpunt heeft. Zeker is zij niet de echte gemeente, de reine bruid van Christus, maar zij is tot een hoer neergezonken. Zo noemt reeds het Oude Testament het Israël, dat zijn Verbondsgod ontrouw geworden is en de afgoden nahoereert. Een hoer is nu ook volgens de profetie van het Nieuwe Testament die kerk geworden, die evenals vroeger Israël aanspraak maakt op de roem de alleen ware gemeente van de Heere te zijn. Zij is in inrichting, leer en werk van de enige Heer en het Hoofd van de Christelijke kerk afgefallen en zoekt in het boeleren met de wereld slechts eigen eer, eigen winst, eigen heerschappij; daarom is zij ook ieder, die haar in enig opzicht behulpzaam is, graag ter wille en versmaadt ook het verbond met het dier uit de afgrond niet, zodra zich dit leent, om haar te dragen. Zij heet een grote hoer, niet alleen om haar diepe afval, maar ook om de grote invloed, die zij uitoefent; want zij zit op vele wateren, deze wateren nu zijn volgens vs. 15 volken en schaar en natiën en tongen vier uitdrukkingen om de geestelijke macht van Rome voor te stellen als een, die zich over de meest

verschillende volken naar alle delen van de wereld uitstrekt. Nog nader bestaat haar zonde daarin, dat "met haar gehoereerd hebben de koningen van de aarde en die de aarde bewonen dronken geworden zijn van de wijn van haar hoererij. " De koningen, de leidslieden van de natiën, te winnen en in haar belang over te halen, was altijd een hoofddoel van de Roomse politiek en de koningen zijn haar strikken niet ontgaan; de machtigsten van de aarde, zegt een kennen van de geschiedenis, hebben met haar geboeleerd, haar gunst gezocht, haar door geschenken aan zich proberen te verbinden, haar verrijkt, opgepronkt en versierd, zijn wel met haar nu en dan in strijd geweest, maar hebben haar altijd weer geëerd en steeds nieuwe verbintenissen en verdragen met haar gesloten. En zo zijn ook de volken van de wijn van haar hoererij dronken geworden, in zoverre die richting van Rome, om in de plaats van het geestelijk-onzichtbare, het vleeselijk-zichtbare te stellen, vooral op degenen, die ook in geestelijke zin de aarde toebehoren, dus op de grote massa van die stand een dronken makende, bedwelmende werking uitoefent, zodat zij alle verstandig oordeel, alle geschiktheid tot ernstig onderzoek verliezen en in de gloeiendste hartstocht voor wat Rooms is geraken.

De hoofdtekening van de valse kerk ligt in het woord "hoer". Zij behoudt haar menselijke, haar vrouwelijke gedaante; zij wordt geen dier, zij behoudt de vorm van godzaligheid, maar verloochent haar kracht. Haar rechtmatige echtvriend, de Heere-Christus en de vreugde en goederen van Zijn huis, de onzichtbare en toekomstige, zijn haar niet meer haar één en al, maar zij loopt de zichtbare en ijdele wereld in haar verschillende vormen na. De Rooms Katholieke Kerk is niet slechts wat haar bestaan, maar ook wat haar principe aangaat, aan deze vrouw gelijk, terwijl daarentegen de Protestantse Kerk, die door Luthers dienst het zuivere Evangelie en het ware sacrament heeft weer ontvangen, volgens haar principe, haar geloofsgrond een kuise vrouw is; de reformatie was een reactie van de heilige vrouw (Hoofdstuk 12) tegen de gevallene.

Hoe is het gekomen, dat de volken de hoer en het schandelijk juk van hun heerschappij zo lang droegen? Volken laten alleen op den duur op zich zodanige ruiters zitten, met wie zij in werkelijkheid een van zin zijn, die aan hun belangen en behoeften, hun begeerten en hun streven bevrediging schenken; degenen worden hun dan ook volgens de juiste ordening van God gegeven, de werelds geworden Kerk en de door haar onderdrukte natiën moeten elkaar wederkerig in steeds dieper verderf intrekken, totdat de mate vol geworden is en het oordeel over beide begint. De koningen van de aarde, de bestuurders van de Christenen, de staatsbesturen hebben zich beijverd van de geestelijke macht, van de Kerk, van haar wijding van de politieke eerezucht, zelfs van de wereldsgezindheid, in tegenspraak met de bedoeling en de geest van Jezus, zoveel mogelijk nut te trekken. Wij willen u eren, luidde hun toespraak aan de vorsten van de Kerk, maar vergeet niet, dat u dan ook de volken aan onze persoon hecht en aan ons gehoorzaam doet zijn; in deze zin werden de zogenaamde concordaten gesloten. En zij, die de aarde bewonen, de aardsgezinden en die de duisternis meer liefhebben dan het licht, omdat zij de waarheid niet willen doen en hun werken boos zijn, zijn dronken geworden van de wijn van haar hoererij. In dronken toestand houdt het bewustzijn, het geweten, ja alle oordelen en onderscheiden tussen waarheid en leugen op, in het dromen en dwepen, het orgiasme en de valse geestvervoering, het sanatisme krijgt de overhand. Voor vleeselijke gezindheid is niets onaangenamer, niets staat meer tegen dan het Christendom, dat aandringt op zelfkennis en boete, op inwendig, levend geloof, op wedergeboorte, ware bekering en heiligmaking in Christus. Voor zo'n prijs van strenge wereld- en zelfverloochening en grondige overgave aan Christus komt hun zelfs de zaligheid te duur voor, waarvan zij ook de verwardste voorstellingen hebben; liever laten zij zich de dagelijkse boetedoeningen en uitwendige kastijdingen welgevallen, terwijl die zaligheid hun door de valse Kerk vaak zeer goedkoop voor een aantal formuliergebeden, missen of bedevaarten is

aangeboden. Zelfs de hardste boetedoeningen nemen zij voor zekere tijden en dagen op zich, tot elke handeling van kerkelijke vroomheid zijn zij bereid, als zij maar het ongestoorde genot van de wereld ook in koop krijgen. Zo'n godsdienst met een vast kerkelijk geloof, met een absolverende, heilig en zalig sprekende kerk en priesterschap, wil de lichtzinnigheid, van daden afkerig, graag. Zij wil met zoeken en naspeuren van de Heilige Schrift, met inwendig toe-eigenen van het goddelijk woord van genade en waarheid in Christus, die vrij maakt, met de zedelijke arbeid van het geestelijk leven, het zoeken naar het rijk van God en Zijn gerechtigheid, het worstelen om de goddelijke natuur deelachtig te worden (2 Petrus 1: 4), niets te doen hebben. Ook aan deze begeerte aan de een en aan deze antipathie aan de andere zijde komt de valse Kerk op de meest gewilde wijze tegemoet, als zij maar mag heersen en het uitzicht heeft, om haar heerschappij te bevestigen; zij verbiedt de leken het zoeken en navorsen in de Heilige Schrift en reikt hun daarvoor oude en nieuwe dogmata toe. Gehoorzaamheid aan de kerkelijke autoriteit verklaart zij voor de onfeilbare weg ten hemel, daarentegen maakt zij de ware vroomheid, het leven in Christus, verborgen bij God, verdacht, en vervolgt en belastert het.

Dat is de slimheid van de hoer, die van recht niets wil weten, maar alle betrekkingen vasthoudt, om daaruit nut te trekken. Dat is dat onzedelijk egoïsme, dat nu een liefde huichelt, dan met haat dreigt, naardat het meer voordeel oplevert. Dat is de onzedelijke consequentie, die alles toelaat, alleen niet een schending of verlaging van het eigen ik. Dat is eindelijk de onzedelijke ongevoeligheid, die van geen dankbaarheid iets weet, maar alleen ieder gebruikt en die dan wegwerpt. Die het pausdom kent, hetzij in zijn strijd met de groten en machtigen, hetzij in de kleine toestanden van een dorpsgemeente, zal de waarheid van het gezegde moeten bevestigen.

Zij, Rome, de hoofdstad van het hele rijk, de zetel van de keizer en van de hele toenmalige wereldheerschappij, had onder de schijn van liefde de snoodste zelfzucht gekoesterd, de hele wereld bedwelmde door haar staatshuichelarij en leugentaal, zodat allen zich aan haar voeten deemoedig neervleiden. Zij is groot geworden door haar arglistige staatkunde en de grote hoer heeft zich geplaatst op de troon van de heerschappij over de hele wereld; maar nu heeft haar trots gebied een einde. De maat van haar ongerechtigheden is vol; zij staat schuldig aan het bedenken en uitvoeren van alle misdaden, door het zesde hoofd van het beest (de Romeinse wereldmacht) gepleegd; zij heeft tot snoodheid aangehitst, zij is de verleidster, de bron van het kwaad. Van Rome, de grote hoer, die daar zit op vele wateren, op onmetelijke schatten, op de welvaart van alle volken, die haar hun schattingen brengen, van dat Rome geldt, wat Jeremia van Babel, Nahum van Ninevé en Hosea ten aanzien van Israël zegt: Rome is het, dat alle rijkdommen van de natiën verzwelgt, dat stromen verandert in woestijnen, waterbronnen in een dorstig land en vruchtbare akkers in dorre zandstreken vanwege de boosheid van de inwoners. Rome hoereerde met de koningen van de aarde en huichelde hun liefde, ten einde hen te verstrikken in haar netten en hen te doen kruipen aan haar voeten.

Is de ondergang van het antichristische rijk van te voren meegedeeld, zo verwonderlijk, dat zij bijna ongelofelijk schijnt en is zij de grootste troost van de bedrukte Kerk, het behaagt daarom de Heilige Geest ons die onder een ander zinnebeeld te vertonen. Rome is een hoer, waarmee de machtigen te doen hebben gehad, maar ook een van allen, omdat de geringe bewoners van de aarde het voorbeeld van de koningen volgden.

3. En hij, de engel bracht mij weg in een woestijn (in Hoofdstuk 12: 6 en 14 staat "de woestijn, in de geest (Hoofdstuk 4: 2). En ik zag een vrouw, zittende op een scharlaken rood beest. Het had nu niet slechts op zijn hoofden een van lastering, zoals in Hoofdstuk 13: 1,

maar nu het op het punt was om geheel tot de persoonlijke antichrist te worden, nu was het een beest, dat over zijn hele lichaam vol was van namen van de Gods-lastering en had zeven hoofden (vs. 9 v.) en tien hoornen (vs. 12 v.), evenals reeds in Hoofdstuk 13: 1

De wereld zonder Christus, die de levensbron is, komt aan het woord van God voor als woestijn en zodanig een is nu ook de omtrek rondom de vrouw; daar is nergens een planting van God meer, alles is woest en uitgestorven. Moge de hedendaagse Roomse Kerk ook nog hier en daar oasen aanwijzen, waar beekjes, uit de levensbron gevloeid, de oevers vruchtbaar maken, zij zullen steeds zeldzamer worden en ten slotte, als de vrouw nu geheel gemene zaak maakt met het beest, zal het alle echt Christelijke levenskiemen rondom zich doden, totdat zij ten slotte in een volledige woestijn zit. Ook zou Italië, de zetel van het pausdom in de tijd, dat de hoer door het dier wordt gedragen, ten gevolge van voorafgaande verwoestingen een woestijn kunnen wezen in de letterlijke zin van het woord en nog meer dan tot hiertoe het land van de puinhopen en ruïnen.

Hier wordt het toneel schielijk veranderd en Johannes bevindt zich uit de hemel, in welks tempelvoorhoven hij verkeerd had, onverwacht op de aarde gebracht, om een verwonderingswaardige zaak, waarvan de engel met hem gesproken had, nader te onderzoeken en dat in een woestijn. Hier wordt gezinspeeld op de naam, die Babel draagt bij de profeet Jesaja (Jes. 21: 1), welks opschrift luidt: "de last van de woestijn aan de zee." Het oud Babel toch was door verschillende waterleidingen en takken van de Eufraat als omringd; zelfs liep de stroom midden door de stad, zodat zij scheen in het water en aan het water gelegen; het zuidergewest, dat Babylon onderworpen was en naar de kant van Arabië lag, was moerassig en na verloop van tijd woest, toen de poelen, die aan deze kant overvloedig waren, verwaarloosd werden en de Eufraat zelf zich in poelen en moerassen, die onder Babylon lagen, loosde, zodat echt die grote stad, die zo volkrijk en de zetel van het rijk was, scheen te liggen in een woestijn van de zee, dat is, in een grote samenloop van vele wateren, die het land woest en onvruchtbaar maakten, in welke zin, zoals bekend is, de Heilige Schrift dat woord neemt; want grote stromen worden daarin ook zee geheten (Jes. 19: 5 Jer. 51: 36).

4. En de vrouw, die op het dier zat, dat de kleur droeg van het reeds vergoten en nog te vergieten bloed, was bekleed met purper en scharlaken 1), met een gewaad, welks kleur uit tweeërlei rood bestond: uit het rood van het koninklijkpurper (Hoofdstuk 18: 7) en uit dat van het vers vergoten bloed (vs. 6) en op recht vorstelijke en prachtige wijze versierd met goud en kostelijk gesteente (Ezechiël. 28: 13) en parels 2) en had in haar hand een gouden drinkbeker vol van gruwelen van alle mogelijke verkeerde leringen en vol van onreinheid van haar nu vol geworden hoererij.

1) De purperen kleur is die van Rome en de kardinalen. De troon, waarop de paus wordt gedragen, de hemel, die boven hem wordt gehouden, zijn hele gevolg rondom hem en hij zelf, alle tempels te Rome, alle paleizen en elke grond, die hij betreedt, zijn met purper en scharlaken bedekt. De kardinalen kennen zich niet alleen koninklijke rang toe, maar dragen ook een purperrood kleed en zo'n hoed; zelfs de dekken van de paarden, waarop zij rijden, zijn van dezelfde kleur.

2) Mijn kind, kent u nog het verhaal van de oorsprong van de parels? De tranen van de onschuld, op aarde geweend, zijn versteend tot parels en diamanten en de fonkelende gloed van de robijnen ontstond uit schandelijk vergoten bloed. De fabel heeft een diepe betekenis. Begeer daarom nooit voor u parel of robijn!

5. En op haar voorhoofd was door een onzichtbare hand een naam geschreven, namelijk een, die a) verborgenheid was, die alleen een door Gods Geest verlicht verstand kan verklaren, evenals het schrift in Belzasars zaal (Dan. 5: 5 v.) en dus een geheimzinnige signatuur was. Die naam luidde: het grote, een ver gebied omvattende, en met gedachten aan steeds groter uitbreiding vervulde Babylon, de moeder van de hoererijen (liever: "van de hoeren", van alle zedeloze kerken en dergelijke zogenaamd godsdienstige genootschappen) en van de gruwelen van de aarde, die in kerkelijk fanatisme zijn bedreven.

a) 2 Thessalonicenzen. 2: 7

De vrouw ontvangt de naam van Babylon, d. i. verwarring, omdat zij de waarheid van het Evangelie en de Messiaanse Kerk verwart door mensenwoord en stellingen en daardoor de geestelijke toverij heeft teweeggebracht en bevorderd, ook tot ontelbare gruwelen aanleiding heeft gegeven. Het tot leugen geworden schrift op het voorhoofd luidt: "Sacrorum, Laturanensis ecclesia, omnium ecclesiarum orbis et urbis mater et caput", d. i. de heilige Kerk van het Lateraan, de moeder en het hoofd van alle kerken van de aardbol en de stad.

Moeder van de hoeren is iemand, die anderen tot hoererij opvoedt; het pausdom geeft aan anderen aanleiding, om uitwendig godsdienstig te zijn en daarmee het ware wezen van de godsdienst te vergoeden. Het is, zoals bekend is, een algemeen heersend geloof in de Roomse Kerk, dat vervulling van uitwendige kerkelijke plichten voldoende is, de priesters zijn met het volk volkomen tevreden, als het maar uitwendig het pausdom belijdt, het overige is een onverschillige zaak. Met de grootste strengheid wordt vastgehouden, dat ieder 's zondags een mis hoort; het is daarbij voldoende, dat men vóór de Kerk de bel hoort, neerknielt, zijn kruis maakt enz. Heeft men dat echter eenmaal een zondag verzuimd, dan moet het in de biecht worden beleden en met enige Ave-Maria's is de zaak ten einde. Goddank! niet alle Katholieke geestelijken zijn zo en daarom maken wij onderscheid tussen pausdom en Katholicisme; dat echter uiterlijk zo'n schijnheilig wezen in de Roomse Kerk ontzaglijk verbreid is, wie kan dat loochenen? Dat valse wezen noemen wij pausdom.

Over de tijd, waarop dit gezicht zal worden vervuld, wordt het gezegde bij Hoofdstuk 18: 5 "Re 18: 5" vergeleken.

In Hoofdstuk 12 is de Vrouw het beeld van de Oud- en Nieuw-Testamentische gemeente van de Heere in haar zuiverheid als goddelijke lichtdraagster. In Hoofdstuk 17 is zij de afgefallen, ontrouw geworden Kerk, die tot hoer geworden is. Als de met de zon beklede vrouw, moest de Kerk met haar licht, dat immers van haar afstralen moest, de duisternis rondom haar doen opklaren. Zoals een zuurdeeg moest zij het mensdom doordringen: "niet door kracht of door geweld, maar door Mijn Geest, spreekt de Heere Zebaoth (Zach. 4: 6). Dit was haar bestemming. De hoer is het tegendeel van dit alles; in plaats van haar koninklijk Hoofd en Heer alléén aan te hangen, leunt zij op de hoofden van het beest (vs. 9) en in plaats van met de hemelse glans van de zon, is zij nu met de aardse kleren van purper, scharlaken, goud en edelgesteente getooid (vs. 4); voor de lijdenskelk van haar Heere, drinkt zij uit de gouden drinkbeker vol van gruwelen en onreinheden (vs. 4). Het zijn dan ook niet de gelovigen, de levende leden, die zich over zodanig een Kerk verblijden of over haar ondergang weeklagen; nee, het zijn de groten en rijken van deze aarde, de koningen die met haar hebben gehoereerd, de kooplieden, die door haar zijn rijk geworden. De verbasterde en afgefallen Kerk heeft de koningen en machthebbers niet verontrust, hen niet over hun zonden bestraft of gewaarschuwd, maar hun de weg naar de hemel echt vrij en gemakkelijk voorgesteld. Zij heeft aan hen slechts de dienst van een toom gedaan om de volken rustig en in bedwang te

houden, was ook voor hen een van de middelen, om hun gezag te steunen en de rust en orde in stand te houden. Daarom is het geen wonder, dat de koningen haar oordeel beklagen. (Hoofdstuk 18: 9, 10). De koop- en zeelieden was de Kerk evenzeer behulpzaam als band tot behoud van de vrede, onder wier bescherming handel en nijverheid begunstigd werden, en grote verdiensten en geldsomloop gezien werd (18: 13 heeft niet luide getuigd en gewaarschuwd tegen al de zorgeloosheid en gerustheid, overdadigheid en weelderigheid, waaruit de kooplieden gewin trokken; veeleer heeft ze er zichzelf genot door proberen te bezorgen en zichzelf door toegeven aan werelds vermaak en weelde meer en meer verwijderd van haar waar en enig standpunt. In plaats van de schapen op te zoeken, heeft zij hun wol gezocht. In plaats van omgord te zijn met kracht uit de hoogte en te getuigen van de parel van grote waarde en de stad die fundamenteën heeft en die toekomstige is, heeft zij haar vlees gevoed tot begeerlijkheid en zichzelf behaagd in haar aardse tooi. Zij heeft eindelijk door haar zouteloosheid en aardsghezindheid, het bederf van de wereld en het gerust leven in de zonde bevorderd, in plaats van het krachtig tegen te staan (18: 14-19; 19: 2). De heiligen in de hemel, de getrouwe getuigen van Jezus, de apostelen en profeten verheugen zich over de val van Babel; zij zelf hebben dit oordeel over lang van God begeerd; want van hun bloed is de hoer dronken geworden" (17: 6; 18: 20-24; 19: 2). De hoer van het Nieuwe Testament heeft dezelfde bloedschulden als de Oud-Testamentische; want ook Jeruzalem heeft de profeten gedood en de gezanten van God gestenigd; ook hebben de Joden Christus en Zijn apostelen gedood, menend God een dienst te doen (MATTHEUS. 23: 29-37; 21: 35-39 Wij moeten daarbij ook niet alleen aan de latere bloedgetuigen denken: aan een Johannes Huss, aan de Waldenzen, Hugenoten, de Engelse en Hollandse bloedgetuigen; ook niet slechts aan hetgeen nog te gebeuren staat volgens het profetisch woord; maar hier komt ook in aanmerking: "wie zijn broeder haat, is een doodslager. " (Joh. 3: 15). Daar waar levende Christenen van de bestuurders van de Kerk, hetzij bedekt of meer openbaar verdrukt of achter geplaatst worden, waar een valse theologie het geloof uit de harten van de jeugd scheurt, waar een voorganger de stillen in de lande, uit vijandschap van het geloof, prijs geeft en terugstoot, waar wij zelf op enigerlei wijs tegenstaan of ons schamen de smaad op ons te nemen, de dienstknechten van de Heere betamende, daar is een doodslag gepleegd tegen de heiligen van God. Vraagt men ons nu naar de vervulling van dit gezicht aangaande de Babylonische hoer, zo vinden wij die noch in de Rooms-katholieke Kerk uitsluitend, noch in de massale Protestantse, zoals sommigen dit vaststellen, volgens een eenzijdige opvatting uit een sektarisch-separatistisch standpunt. Wij Protestanten hebben helaas wel reden op onze eigen borst te slaan en ons te verootmoedigen; maar daarom verlaten wij niet in overhaasting onze Kerk, met eigenmachtig onzijdige toepassing van hetgeen ons in Openbaring 18: 4 gewaarschuwd wordt, evenmin als onze Heere Jezus de diep verbasterde Kerk van Zijn tijd heeft verlaten; want ook de kleinste sekte blijft op de duur niet vrij van hoererij. En hier geldt het voor ons om het Openbaringswoord juist te vatten en toe te passen. Hier is "lijdzaamheid en geloof van de heiligen" nodig. Want de hoer is niet de stad Rome alleen of de Kerk van Rome uitsluitend, maar uit de hele Christenheid het geesteloze gedeelte, dat zich slechts Christen noemt, zonder intussen Christus' geest of zin te bezitten. Zij heet Babel, dat is "verwarring", want het valse Christendom is echt een verwarring, ofschoon dan ook verdeeld in verschillende sekten en godsdiensten; maar onder alle godsdiensten, partijen of sekten van de Christenheid leeft en bestaat de Christus-gemeente, die de met de zon beklede vrouw is. De bedorven afgeweken Christenheid is een hoer gelijk, die alles volgens haar begeerlijkheid uitlegt en bepaalt en slechts vlees (het ijdelijke wél-leven) en eer op het oog heeft, een open oor heeft voor alle verleidende dwaalgeesten en zich daardoor verder van de waarheid laat aftrekken en zich ten slotte verenigt met de aanbidders van de natuur en van de wereldgeest. Maar het blijft ook waarheid, dat de Roomse en Griekse kerken met meer recht dan de Evangelische in het wezen van de hoer zijn gegrond. Ten tijde van Johannes is Babylon Rome geworden. Volgens

Openbaring 17: 18 wil dit ook zo verstaan zijn. Nu is daarmee geenszins de ons bekende geografisch-historische stad Rome bedoeld, maar hier geldt de geestelijk verborgen profetische betekenis. Rome was het bekende middenpunt van de wereldse macht, de draagster van de tijdgeest naar alle zijden van de wereld. Juist deze geest, die het Romeinse wereldrijk bezielde, is in de Kerk binnengedrongen en heeft in haar westelijk gedeelte uit Rome een naar bedekte wereldheerschappij trachtend kerkstaat gevormd en in het oostelijk gedeelte uit Byzantium een onder wereldlijke macht knechtelijk zuchtende staatskerk gevestigd, met die overeenkomst, dat beiden van de Geest van Christus en de kracht van het Evangelie verstoken blijven door de elementen van wereldsgezindheid, die haar beheersen, volgens Gal. 4: 9 Kol. 2: 20 De Roomse kerk is niet alleen in haar bestaan maar ook in haar grondslagen hoer; zij heeft de treurige voorrang "moeder aller hoererijen te zijn" (Openbaring 17: 5); zij is het ook, die zich bij voorkeur beroemt: "ik zit als een koningin en ben geen weduwe en treurigheid zal mij niet genaken." (18: 7)

Dat door deze vrouw de stad Rome met haar heerschappij wordt verstaan, blijkt uit de hele beschrijving, die hier volgt, inzonderheid uit het vijfde vers, omdat zij het groot Babel genoemd wordt, namelijk geestelijker wijs verstaan, zoals Hoofdstuk 14: 8 en 16: 19 Uit het volgende negende vers, omdat van de engel verklaard wordt, dat de zeven hoofden van dit beest, waar de vrouw op zat zeven bergen zijn en in het laatste vers daar uitdrukkelijk gezegd wordt, dat deze vrouw de grote stad is, die het koninkrijk heeft over de koningen van de aarde, dat op Rome alleen past. Dit is zo duidelijk, dat niet alleen de voornaamste oudvaders en al de Gereformeerde leraars hiermee eens zijn, maar ook vele pausgezinde uitleggers. Maar deze laatsten beweren, om het antichristendom van hun paus en pausdom te weren, dat dit van de stad en de heerschappij van Rome verstaan moet worden, alleen terwijl zij onder het gebied van de heidense keizers geweest is en de Christenen heeft vervolgd, n. l. over drie honderd jaren na Christus geboorte tot de tijd van Constantijn de Grote. Maar deze worden uit het vervolg van deze twee hoofdstukken gemakkelijk weerlegd. Ten eerste omdat het heidens Rome, andere koningen en volken, die zij onder zich hebben gebracht, niet tot hun afgoderij drongen, maar die hun gewone superstitie pleegden te laten volgen. Ook de Joden hebben zij hun eigen godsdienst gelaten, totdat zij tegen hen gerebelleerd hebben. Omdat deze vrouw met de kelk van haar hoerij, dat is afgoderij, alle koningen en volken dronken maakt. Ten tweede, zo kan op het heidens Rome niet gepast worden hetgeen vs. 12 wordt gezegd, dat de tien koningen, die hun macht het beest gegeven hebben, opeens hun macht ontvangen hebben met het beest, aangezien de oude Romeinen degenen, die zij onder haar gebied hebben gebracht, allengs van tijd tot tijd haar met geweld hebben onderworpen en niet door de onderlinge bewillingen en samenspanningen. Ten derde, omdat het beest en deze vrouw, die daarop zit, d. i. de antichrist en de stad van Rome hier gedurig samen worden gevoegd, omdat het heidens Rome, zolang het heidens geweest is, eigenlijk de stoel van de antichrist niet is geweest, maar die namaals pas is geworden. En daarom wordt gezegd, dat het beest nog uit de afgrond zou opkomen en daarna ten verderve gaan. Ten slotte, omdat de droevige en exemplaire, ondergang van de stad Babel, waarvan het volgende hoofdstuk in het brede spreekt, niet kan worden verstaan van het heidens Rome, omdat het zulks nooit overkomen is, zolang het heidens is geweest; maar heeft daarna onder de honderd jaren onder de keizers in goede stand geweest, zoals uit de geschiedenis blijkt. Het is wel waar dat het door de Gothen, Vandalen en anderen is ingenomen, maar is kort daarna weer tot zijn vorige stand gebracht. Omdat het openbaar is, dat de ondergang van dit Babel, waarvan in het volgende hoofdstuk gesproken wordt, nimmermeer eindigen zal zoals in Hoofdstuk 18: 2, 21 getuigd wordt. Dit is zo duidelijk, dat enige pausgezinde uitleggers zelf bekennen, dat hetgeen hier en in het volgende hoofdstuk voorzeggd wordt, moet verstaan worden van de stad Rome, die tegenwoordig is, maar om het antichristendom van haar te weren, verzinnen zij een ander

gedichtsel, n. l. dat een weinig vóór het einde van de wereld, tien heidense koningen, men weet niet uit welke hoek van de wereld zullen komen en met de antichrist uit de stam van Dan aanspannen en de hele wereld innemen, de paus van Rome verjagen en de antichrist in zijn plaats stellen en hun heidense afgoderij alle volken opdringen. Dit alles in drie en een half jaar vóór het einde van de wereld. Rome zal dan met al haar rijkdom verbranden en dan nog daar rouw over drijven, dat voor deze ook is weerlegd en tegen alle menselijke oordeel en rede strijdt.

Dit beest is het Roomse gebied, dat door de zeven op elkaar volgende soorten van regering is bestuurd geworden, die in het zevenbergige Rome hun troon hadden en in tien koninkrijken eindigt, die het zevende hoofd van het beest, dat is de paus, onderworpen zijn, ten dienste staan en waardoor hij zijn wil uitvoert. Dit beest is scharlakenrood, evenals de draak, zijn meester (Hoofdstuk 12: 3) wegens zijn grimmigheid tegen de Kerk en het vergieten van het bloed van de heiligen. Het is vol van namen van godslastering van allerlei goddeloosheid en godslasterende godsdienst, afgoderij, bijgeloof en duivelarij.

Opdat elkeen het weet, wie de vrouw is, die ons hier wordt voorgesteld en opdat ieder, die Circe, die drievoudige tovenares vliede, schrijft Hij haar naam aan het voorhoofd, opdat allen die lezen. Hij noemt mysterium het verstaan en de betekenis van de verborgenheid. Want per tropum wordt Rome Babylon genoemd, welk woord betekent "verwarring"; en Rome heeft immer de allergrootste verwarring in de Kerk ingevoerd.

6. En ik zag wat van al het bevreemdende mij het allermeest moest bevreemden, dat de vrouw in ontwijfelbare toestand van dronkenschap was en wel, zoals ik in de geest duidelijk opmerkte, dat zij dronken was van het bloed van de heiligen, die zij had omgebracht en van het bloed van de getuigen van Jezus, waarvan zij had gedronken. En ik verwonderde mij toen ik haar zag met grote verwondering en wist niet te ontraadselen, hoe het zo ver met de vrouw was gekomen en hoe het nog aflopen zou.

Deze dronkenschap van het bloed van de ware discipelen van Jezus, deze dronkenschap, waarin de pauselijke Kerk zich hoogmoedig beroemt op haar vervolgingen en orgiastisch jubileert in het huis van God, maakt de mate van haar gruwelen vol en doet de bevreemding van de ziener tot het toppunt van verwondering klimmen. Wel verzekert zij zelf, dat zij niet dorst naar bloed; maar zij heeft kruistochten gepredikt tegen de ketters en zelfs een Bossuet en de fanatieken van de priesters van onze tijd roemen als hun grote daden, dat op hun aandrang de ketters verbrand zijn; zij verheerlijken een Lodewijk XIV om zijn dragonnades tegen zijn Protestantse onderdanen. Zij beveelt niet de bloedbruiloft, maar zij viert het welgelukken door feestelijkheden. Met zo'n fanatisme, godsdienst-overspanning als goddelijke staatkunde gestempeld, is geen bloeddorst op aarde te vergelijken. Het is specifiek onderscheiden van elke andere dronkenschap van de ziel, die is demonisch door de mensenmoordenaar vanaf het begin geïnspireerd en daarom voor geen menselijk medelijden, voor geen ontferming vatbaar. Maar tevens is die met zo'n schaamteloos pralende overmoed gepaard, dat Johannes in de grootste verwondering wordt gebracht.

Is het de vreselijke ontwikkeling van de omkering van de waarheid in leugen, in deze vrouw als het ware belichaamd, die Johannes in verwondering zet? Of kan hij de verhouding niet begrijpen, waarin de vrouw hier tot het dier staat? Inderdaad, hoe kon hij in zijn dagen, waarin de macht van de wereld zich tegen de Kerk begon te verzetten en zich tot de eerste ontzaggenlijke strijd gereed maakte, waarin zij Gods volk dreigde te vernietigen, er een

voorstelling van hebben, dat de afgevalen Kerk, die echter nog altijd Kerk, vrouw bleef, eens zou worden gedragen door het beest, de macht van de wereld?

Deze engel wijst de ziener op het oordeel over de grote hoer, die op vele wateren zit, met wie de koningen van de aarde gehoereerd hebben, en de wijn van wier hoererij de aardbewoners dronken heeft gemaakt. De vrouw op het beest in de woestijn noemt zichzelf het grote Babylon, de moeder van de hoerereien en van de gruwelen van de aarde. De vrouw en Babylon en de hoer onderscheiden zich enkel als kringen met één zelfde middelpunt en zijn dus concentrische begrippen. Dat Babylon het pausdom is, is reeds in 14: 8 aangewezen. In ruimere zin wordt zij vrouw, in engere zin hoer genoemd. Vrouw heet de hele afvallige Christenheid, wanneer zij in de toekomst de Christelijke godsdienst heeft afgeschaft en de grote hoer heet in de toekomst de Roomse hiërarchie te midden van de zo-even genoemde Christenheid, omdat zij het Evangelie sinds oude dagen bestreden en terzijde geschoven heeft en bij de afschaffing van het Christendom een hoofdrol heeft gespeeld. Vrouw beduidt zo meer de afvallige Christenheid in het algemeen, hoer de in haar midden huisvestende en heersende hiërarchie, beiden zijn echter niet zeer van elkaar onderscheiden. De vrouw of de Christenheid is door afschaffing van het Christendom van Christus, haar man, gescheiden. De hoer zit op vele wateren, de vrouw zit op het beest uit de afgrond, of op het beest in de woestijn. De wateren, waarop de hoer zit, zijn volken, schaar, natiën en tongen (17: 15); de vrouw is de grote stad, die het koninkrijk heeft over de koninkrijken van de aarde (17: 18), die vroeger geestelijker wijze genoemd werd Sodoma en Egypte (11: 8), daarom Europa of de afvallige Christenheid.

7. En de engel, die de vraag van mijn hart, die in mijn verwondering lag opgesloten, verstond, zei tot mij: "Waarom verwondert u zich? immers alleen omdat u de geschiedkundige verwezenlijking van hetgeen u in het gezicht heeft gezien, voor niet mogelijk houdt. Ik zal u zeggen de verborgenheid van de vrouw, hoe het zo ver met haar is gekomen en hoe het ten slotte met haar aflopen zal en de verborgenheid van het beest, dat haar draagt, dat de zeven hoofden heeft en de tien horens, hoe het met dit dier, met zijn verhouding tot de vrouw en met zijn hoofden en hoornen gesteld is.

Het is alsof de engel de apostel toespreekt met dat woord van de Heere: "u kleingelovige, waarom heeft u gewankeld? " De hemelse gezant verwondert zich, zoals zich eens de Heere verbaasde over het ongeloof van de inwoners van Nazareth. Ach! dat de menselijke natuur kortzichtig genoeg is om overal aan het zichtbare te blijven hangen! Hoe moeilijk gelooft men dat de goddelozen "als in een ogenblik worden tot verwoesting en te niete worden van verschrikking".

8. Het beest, dat u in vs. 6 als de drager van de vrouw gezien heeft, was in de voorvaderen van hem, die het heden, dat is, ten tijde, dat het gericht vervuld wordt, verwezenlijkt heeft, niet en is niet. Het heeft reeds een dubbel verleden achter zich; het ene, toen het reeds een of twee maal was, het andere, toen het reeds eenmaal of tweemaal niet meer was en eveneens heeft het nu een dubbele toekomst. De eerste is van het standpunt van het niet meer zijn op aarde en dat is dit: het zal opkomen uit de afgrond, waarin het gevaren is Re 9: 1 en het tweede van het standpunt van zijn weer aanwezig zijn en dat is: het zal ten verderve gaan (Hoofdstuk 19: 20). En, wat het heden aangaat, zij, die op de aarde wonen, degenen, onder de mensenkinderen, die niets meer dan kinderen van de mensen of van de aarde zijn (Gen. 6: 2), zullen, vervullende wat in Hoofdstuk 13: 3 v. als gevolg van de weer genezen dodelijke wond van het een hoofd werd gezegd, verwonderd zijn (a) welker namen niet zijn geschreven in het boek des levens van de grondlegging van de wereld (Hoofdstuk 13: 8), terwijl daarentegen de

uitverkorenen voor de verleiding tot dwaling bewaard blijven) zij zullen zich verwonderen, alsof in het dier een goddelijke majesteit was geopenbaard, waarvoor men nog in aanbidding moet buigen. Zo zullen zij verbaasd zijn, ziende het beest als een zodanig, dat was en niet is hoewel het is (volgens betere lezing: "en weer is).

a) Exod. 32: 32 Filippenzen 4: 3

Het woord van de Heere in MATTHEUS. 24: 21 : "dan zal grote verdrukking wezen hoedanige niet is geweest van het begin van de wereld tot nu toe en ook niet zijn zal", in zijn diepste en rijkste betekenis is zonder twijfel gemeend van de verdrukking of de geloofsverdrukking ten tijde van de antichrist. Dat kan zonder twijfel des te minder van een lichamelijke verdrukking bedoeld zijn, want voor een zodanige is in de geloofsvervolgingen van de vorige tijden de maat reeds geheel uitgeput, zodat er zeker geen kwelling of marteling meer is, waarmee de gelovigen niet reeds eenmaal vervolgd en verzocht zouden zijn geweest, om hun Heer af te zweren (Hebr. 11: 33 vv.). Bij dat woord wordt veelmeer gesproken van een geestelijke verdrukking of ellende, waarbij het gevaar, om ook in de dwaling te worden ingetrokken, zo groot is, dat ook de uitverkorenen onder haar zouden bezwijken, als God niet op bijzondere wijze Zich van hun aantrok. Wij hebben in die tijd het meesterstuk van alle satans-leugen te wachten, de kroon van alles wat hij ooit verzonnen en in het werk heeft gesteld, om mensenzielen te verblinden en te misleiden. Wij moeten ons dus dadelijk van het begin aan op iets monstrueus of ontzagelijks voorbereiden, omdat alleen iets van die aard in staat zou zijn, de reeds gangbare of reeds eenmaal aanwezige leugen in kracht van verleiding te overtreffen. In de regel stelt men zich tevreden met de voorstelling, dat de antichrist een genie zou zijn vol menselijke boosheid, een tegenstander van het Christendom, die met reuzen-energie optrad, wie de satan zijn krachten leent, om door hem de strijd van zijn rijk tegen het rijk van God tot overwinning van het eerste te volbrengen, dat hem echter door het weer verschijnen van Christus, die de antichrist met het zwaard van zijn mond ombrengt, nog op het laatste beslissende ogenblik mislukt. Bij zo'n algemeenheid zweeft echter de voorstelling al te zeer in de lucht en heeft geen echt tastbare vorm, omdat men noch kan inzien, hoe een enkel mens in zijn toch altijd slechts kort leven op aarde tot zo'n energie van boosheid kan komen, dat hij juist tot de "mens van de zonde" (2 Thessalonicenzen. 2: 3) wordt, noch ook hoe de mensen ertoe komen, om zich achter hem te verwonderen (Hoofdstuk 13: 4 v.) en tot zijn aanbidding te besluiten. Wat het tweede punt aangaat, blijft een goddelijke verering, zoals die ten tijde van de Romeinse keizers van Augustus af gewoon was, en zoals die ook Napoleon I eiste en verkregen zou hebben, als hij zijn doel, de wereldmonarchie, bereikt had, altijd slechts een figuurlijke een formele een afgedwongene en gehuichelde. Of beschouwt men ze als ten tijde van de Romeinen, als enkel staatsetikette, die niets meer is, dan als een tiran ze als werkelijke erkenning van zijn godheid zou willen eisen, dan zou men uit vrees voor de wreedheid en onbuigzaamheid van zijn waanzinnigheid hem die geven, maar toch daarbij in het hart hem voor een waanzinnig, vloek- en doemwaardig monster houden. Men zou zeggen, dat hij bij alle op geheel gewone en bekende weg door moed en kracht, geluk en toeval verworven grootheid toch niets anders is dan een sterfelijk mens, die na korte tijd tot zijn stof zal wederkeren en bij zo'n eis zich niet zozeer over de grootheid van zijn heerlijkheid, als veeleer over de grootheid van zijn zelfverheffing verwonderen en in het diepste van het herten hem verachten en verafschuwen. Zo is het echter niet met de aanbidding of goddelijke verering, waarvan het beest, de mens van de zonde het voorwerp is. Dat is geen gedwongen en gehuichelde, ook geen formele of rituele, maar komt voort uit inwendige overtuiging en vrije drang als het product van een verwondering, die van zijn gelijke niet heeft en van een verwondering, die tot enthousiaste geestdrift wordt, zodat men de eer, die slechts God en Christus toekomt, op het dier overdraagt, ervan zegt: "wie is

het beest gelijk? " als ware het in waarheid God en in dezelfde adem voortgaat: "wie kan tegen het beest strijd voeren? " alsof het de onoverwinnelijke Christus zelf was. Wat het eerste punt aangaat, ook ten opzichte van hetgeen mensen hier op aarde van ongeloof en boosheid kunnen verzinnen en uitrichten, kan het bekende spreekwoord worden toegepast: "er geschiedt niets nieuws onder de zon. " Wil men met het begrip van "de mens van de zonde, de zoon van het verderf, die zich tegenstelt en verheft" bij een mens in de gewone zin blijven staan, dan is dit begrip reeds lang uitgeput, men zou menige naam kunnen noemen, die dus waard zou zijn de titel van antichrist te verkrijgen en zou ten slotte in twijfel komen, of die in het algemeen van een enkel persoon in de uitsluitende zin van het woord bedoeld was, maar daarmee de duidelijke klank van het woords in 2 Thessalonicenzen. 2: 3 vv. verlaten. Reeds deze overwegingen zullen de mening, die wij nu nader gaan ontwikkelen over de persoon van hem die op onze plaats onder het dier moet worden verstaan, omdat dit in hem zijn volle ontwikkeling vindt, om hun zeldzaam, het gewoon verstand beledigend karakter niet laten voorkomen als meteen te verwerpen, maar juist daarom de opmerkzaamheid doen trekken. Misschien zal zij de lezer nog als de enig juiste voorkomen, wanneer het nu ook door middel van deze gelukt de zin van de woorden in vs. 9-11, waarvan de verklaring niet met behulp van het gewoon verstand kan worden verkregen, zoals er uitdrukkelijk voor staat, uiteen te zetten. Wij gaan uit van het slot van het vorige vers, dat de verwondering over het dier daaruit afleidt, dat men het ziet als een, dat geweest is en niet is, hoewel het is. Dat toch is het karakteristiek teken van Christus, die in Zijn aardse openbaring eerst was, vervolgens na Zijn heengaan in de onzichtbare wereld een schijnbaar niet zijn op aarde had, maar ten slotte uit de hemel terugkomt en nu opnieuw daar is. Op dit weer aanwezig zijn (de parousia) van Christus zinspeelt de uitdrukking van de juiste lezing: *cai parēstai* ("en weer daar zal zijn" in het verband van de tekst zoveel als "weer daar is zonder twijfel. Men zal dus van die persoon de indruk hebben, dat als de terugkomst van Christus heeft plaats gehad en wel daarom, omdat die werkelijk en echt reeds eenmaal in de wereld is geweest, maar vervolgens voor geruime tijd niet meer voor de aarde bestond en nu, wat voor alle andere mensen na hun heengaan een onmogelijke zaak is en voor Christus alleen voorbehouden, een weer zijn of weer op aarde leven met al de gevolgen, die het in zich sluit, heeft verkregen. Dat geeft alleen dan een denkbare gedachte, als die persoon, waarvan gesproken wordt, niet een nieuw eigenlijk mens is, maar een vroegere, die uit de andere wereld in deze is teruggekeerd, een, die eerst daar geweest is. Maar van waar hij teruggekomen is en in het leven teruggekeerd, dat is nu zeker niet de hemel, maar, zoals aan het begin van het vers uitdrukkelijk gezegd is, de afgrond. Nu wordt ons ook de hele eerste helft van het vers langs gemakkelijker en korter weg verstaanbaar, dan die wij boven met een omstandige beschrijving moesten bewandelen, zolang dit resultaat nog niet was verkregen, dat de antichrist met dit dier bedoelt, die in de persoon van een Napoleon VIII optreedt, geen ander is dan dezelfde Napoleon I, die sinds lang is gegaan naar zijn plaats, maar nu lichamelijk terugkeert: Het beest, dat u gezien heeft was voor de geschiedenis van de wereld van 1797-1815 d. i. 18 jaren en is niet gedurende omstreeks 160-170 jaren; en het zal opkomen uit de afgrond en ten slotte, als zijn laatste lot wordt volvoerd, ten verderve gaan, waarom hij ook de "zoon des verderfs" in 2 Thessalonicenzen. 2: 3 heet. De afgrond, waaruit hij gekomen is, was nog niet het enige verderf, maar dat is eerst de poel, die van vuur en zwavel brandt (Hoofdstuk 19: 20; 20: 10 en 14). Eens had de verleider tot Jezus gezegd, toen hij hem alle koninkrijken van de wereld en hun heerlijkheid toonde: "dit alles zal ik u geven, als U neervallende mij zult aanbidden; " maar hij vond in Hem zijn man niet. Toch heeft de satan iemand nodig, die zijn aanbidding aanneemt, als hij zijn laatste plannen over de mensen zal verwezenlijken; hij heeft daartoe een mens nodig en toch kan hij weer geen gebruiken, die voor de anderen een van hun gelijken is en zich nooit onder hen met werkelijke erkenning van zijn persoonlijke majesteit op de troon van God zou kunnen zetten, geen, die zij van kind af hebben zien opgroeien en zich

ontwikkelen en langzamerhand tot een zekere grootheid zien opstijgen en van wie zij tevens weten, dat hij evenzo weer zal afnemen en tenslotte in het stof zal eindigen. Wat moet dan nu de satan beginnen? Zal hij zich niet wenden tot diegenen, die hij uit de mensen in de afgrond bij zich heeft en met wie hij van aangezicht tot aangezicht kan handelen? En als het dan lukte iemand te verkrijgen, en als het hem door God werd toegelaten, die in het leven terug te brengen, zou hem dan niet een "verwondering" verzekerd zijn? En tot wie zou hij zich liever wenden dan tot een grote wereldveroveraar, die reeds vroeger eenmaal op het punt was, alle rijken van de wereld en hun heerlijkheid te verkrijgen, maar die met smartvolle teleurstelling in zijn verwachtingen, met verbeterde woede over zijn lot uit dit leven is heengegaan? En of hij wel bij die, die wij op het oog hebben, eveneens een "ga weg van mij, satan" want er staat geschreven: "u zult de Heere uw God aanbidden en Hem alleen dienen" ten antwoord zal krijgen? Wij handelen niet nader over deze voorvallen in een andere wereld, waarvan wij slechts een gedachte hebben, maar die wij niet kunnen doorgronden; wij moeten integendeel de bedenking opperen: hoe kan God laten plaats hebben wat de duivel voor heeft? Hoe kan Hij Zijn handen ertoe lenen, dat een van die uit de afgrond terugkeert? Eens moet toch die ellendige onbeslistheid onder de Christenen, waarin men zo graag op twee gedachten hinkt, ophouden en een laatste beslissende strijd tussen het rijk van het licht en het rijk van de duisternis plaats hebben, omdat het rijk van God niet in zijn heerlijkheid kan komen voordat het rijk van de satan volledig en openlijk verschenen is en door een krachtige slag overwonnen. De opwekking van het beest verliest ook veel van het bevreemdende, dat zij bij de eerste blik heeft, als wij bedenken, dat die niet zo geheel alleen staat. In Hoofdstuk 20: 4-6 zullen wij van een eerste opstanding uit degenen, die in het paradijs zijn overgebracht, horen, van de noodzakelijkheid van deze wordt men echter pas overtuigd, als een eerste opstanding uit de beslotenen in de afgrond ten minste in een enkel geval en tot een buitengewoon doel is voorgevallen. En even als nu de opgewekte uit de afgrond na het oordeel dat over hen gekomen is, in de verdoemenis gaat en de poel van zwavel en vuur als het ware inwijdt, zo komen degenen, die uit het paradijs weer in de wereld zijn ingeleid tot heerschappij voeren met Christus en het duizendjarig rijk (Hoofdstuk 20: 6) en wijden als het ware de nieuwe hemel en de nieuwe aarde in. Van deze kring van gedachten uitgaande, zal ons nu ook het volgende gemakkelijk worden om te begrijpen.

"Het beest, dat u gezien heeft, was en is niet, maar staat op het punt om uit de afgrond op te stijgen en zal in het verderf neerstorten. " Het beest, dat Johannes het laatst zag, is het beest in de woestijn, vroeger het beest uit de zee. Het beest in de woestijn kan evenwel niet bedoeld worden, wanneer de ziener zegt: "Het beest was en is niet; " want het beest in de woestijn, de volksheerschappij, is in dezen tijd de zesde wereldmacht, die door het zesde hoofd wordt afgebeeld, dat naar vs. 10 is, na de val van de vijf eerste wereldmachten. Het beest, dat was en niet is, is het beest uit de zee, namelijk het Tienkoningschap zonder het Pausdom, dat als hoer bestaat en op het beest in de woestijn rijdt, nadat juist het beest in de woestijn het Tienkoningschap heeft doen vallen, zodat het niet meer is.

Sinds de Heere dat woord uitsprak "het is volbracht", bestaat eigenlijk het beest niet meer; het is verzwakt en vernederd en hoewel het zich opnieuw heeft opgeheven uit de afgrond en weer is, zo kan het niet gezegd worden te leven, al heeft het de hel verlaten, waarin het geworpen was, al is het opnieuw verzezen om strijd te voeren tegen de heiligen. Daarom is het dwaas om er vrees voor te koesteren. En al verheft zich heden ten dage na duizendjarige sluimering opnieuw de heerschappij, die daar strijd voert tegen Gods grote Zoon, dat baart ons geen angst; het is slechts zolang de Heere het toelaat en op Zijn tijd moet de vijand terugkeren tot de afgrond, waarin hij is neergeworpen.

Purper en scharlaken zijn de hoogste en heerlijkste en dierbaarste kleuren een dracht van de koningen; hiermee is de hoer bekleed, die zich de koningin noemt (Hoofdstuk 18: 7). Dit is de kleding van haar dienaars de kardinalen, het is al goud en kostelijk gesteente, wat er blinkt in haar driedubbele kroon, gewaad, altaren, beelden; door zijn geestelijke hoererie heeft de paus onbedenkelijke schatten vergaderd, waardoor hij opgeblazen is in hoogmoed en dartel in alle wellusten. Zij heeft een gouden beker in haar hand, zoals de hoeren haar boelen minnedrank ingeven, om hen tot onreinigheid op te wekken, zo heeft deze ook een bijzonder middel om de wereld tot afgoderij te verlokken, wel een schone en uiterlijke schijn hebbend, maar van binnen vol onreinigheid en gruwelen zijnde.

Dat het zal opkomen, duidt aan, hoe het ten tijde van Johannes nog niet was, ten minste nog niet openlijk in de wereld verschenen, maar zeker en allengs zou opkomen, openbaar verschijnen en tot grote heerlijkheid geraken. Het was in het gezicht van Johannes en is nog niet, hoewel het echt in beginsel en zaad toen ter tijd is (2 Thessalonicenzen. 2: 7) en dan zeker openbaar zijn zal. Velen menen, dat kan worden vertaald "en het zal er zeker zijn. "

De bedoeling van die naam is, dat door het beest moet worden verstaan een zeker Rooms gebied, waarvan men geheimzinnig met waarheid kan zeggen, dat het geweest is en niet meer is en evenwel nog is, d. i. dat het echt in wezen is, hoewel onder een andere gedaante, dan het zich van te voren had vertoond, zodat men van dit rijksgebied als in een geestelijk raadsel kon zeggen, dat het was en niet was. Het Romeins gebied, door Julius Caesar gesticht, zou door de Gothen en andere barbaarse volken verwoest worden, zodat het niet meer zou zijn en evenwel zou zijn, dat is hernieuwd en als verwekt worden in het Rooms-pauselijk gebied, dat dezelfde gronden en eigenschappen zou hebben als het oud verwoest Rooms gebied.

9. Hier, bij hetgeen ik nog meer bepaald zal zeggen over het geheim van het dier, is het verstand, dat wijsheid heeft op zijn plaats. Die datgene, wat ik wil zeggen, zal verstaan en verklaren, moet juiste begrippen hebben van staatkunde en godsdienst, diep zijn ingedrongen in het woord van God en vast staan in het geloof in zijn Heiland, maar ook behoorlijk thuis zijn in de gebeurtenissen en toestanden van het dagelijks leven en zich door de Heilige Geest laten verlichten en besturen. De zeven hoofden van het dier, of van dat land en dat volk, waaruit de antichrist voortkomt, evenals eens uit Israël de Christus van God (Hoofdstuk 12: 2), zijn zeven bergen, waarop de vrouw zit. Met dat getal komen reeds uitwendig de zeven heuvels overeen, waarop de vrouw, ten gevolge van haar resideren, te Rome gezeten is. Tevens komen zij met dit haar zitten inwendig overeen, in zoverre zij zich tot dragers van haar grondstellingen maken, haar ook niet laten vallen, als zij zelf het toppunt van hun ontwikkeling hebben bereikt en zelfs dan, als het met haar tot de val moet komen, die omverwerping niet zelf volvoeren, maar alleen in haar belang laten plaats hebben, dat anderen die volvoeren (vs. 1 v.).

Dat nu de stad Rome op zeven bergen was gebouwd, is uit alle oude schrijvers genoeg bekend, die waren de berg Capitolinus, Palatinus, Caelius, Aventinus, Esquilinus, Viminalis en Quirinalis, waarom zij ook bij enige oude schrijvers de zevenbergse stad genoemd wordt.

10. En het zijn ook, wat hun betekenis voor het dier zelf aangaat, zeven koningen, niet enkele personen, maar in vereniging met allen, die zich tot een eenheid van datzelfde geslacht en die richting aaneensluiten; dus zeven koningshuizen of dynastieën (Hoofdstuk 13: 1 v.): de vijf, die in het gezicht van Hoofdstuk 13: 3 vooraan stonden aan dat hoofd, dat de dodelijke wond ontvangen heeft; de Karolingers, de Capetingers, het huis van Valois, van Valois Orleans en Bourbon, zijn gevallen en, om nu bij dat hoofd te blijven staan, dat zo bijzonder uw

opmerksaamheid trok, komt ten opzichte van dat heersersgeslacht het zevental weer voor. Ook daar zijn zeven koningen, maar in de zin van enkele personen te onderscheiden en gelijktijdig wordt aan deze zeven het woord herhaald "vijf zijn gevallen", in zoverre vijf van hen niet tot de heerschappij komen en van de twee heersers, die alleen in aanmerking komen, gezegd kon worden: de een, Napoleon I, is en zal, zolang dit zijn van hem duurt, menen, dat het staan van zijn dynastie lange tijd duren zal. De ander, Napoleon III, is, als het zijn bij die eersten in een niet zijn eindigt, nog niet gekomen; er komt integendeel een kloof tussen beiden, waarin de wond van dit hoofd voorkomt als een dodelijke en het zijn tot een niet zijn wordt en wanneer hij, die andere, waarin de wond weer genezen wordt, gekomen zal zijn, moet hij een tijdje, zolang als nodig is, opdat ook de verwondering van de hele aardbodem op voorafbeeldende wijze aan hem wordt vervuld, blijven. Daarop zal hij door zijn plotselingen ongedachte val het opnieuw bevestigen, dat het hoofd dodelijk gewond was; want daarop moet steeds weer het oog zich vestigen van hen, die willen zien, hoe Gods voorspellingen door de gebeurtenissen van de wereldgeschiedenis hoe langer hoe meer worden verwezenlijkt.

Verstand en wijsheid komen hier te pas; geestelijk inzicht is nodig om deze geheimenis te ontraadselen. De zeven hoofden zijn zeven bergen, dat zijn rijken, zoals Johannes er zelf ter verklaring bijvoegt: "en het zijn (ook) zeven koningen", waardoor niet een zevental vorstelijke personen te verstaan is, maar even zo vele koningstronen, koninklijke regeringen. Reeds boven hebben wij de zeven heerschappijen opgenoemd, waarin het beest zich geopenbaard heeft tot vervolging van de Kerk, namelijk: Egypte, Assyrië, Babylonië, Perzië, Griekenland, het Romeinse rijk en dat van de tien koningen. De stad Rome, (de vrouw) zit als beeld van de tegenwoordige God vijandige wereldheerschappij op het scharlakenrood beest en op de zeven bergen, omdat het beest in de vorm van een zevenhoofdige macht op aarde verschijnt. Ten tijde van Johannes waren van de zeven koninklijke regeringen reeds vijf ondergegaan; Egypte, Assyrië, Babylonië, Perzië en Griekenland. Van de twee overige was het een het Romeinse rijk nog aanwezig en het vervolgde de Kerk in dezelfde tijd als Johannes zijn Openbaring schreef. Juist deze macht van het beest is het, die door het verlossingswerk van de Heere Jezus een dodelijke wond heeft ontvangen; maar deze overwinnaar van de heerschappij van het rijk van de duisternis had die macht nog niet geheel vernietigd, schoon zij dan al verzwakt was. De andere koning is nog niet gekomen. Het is het zevende hoofd met de tien horens of koninkrijken, de zevende van de machten, die zich tegen God verzetten.

Zeven koningen of koninklijke regeringen, waaruit blijkt, dat een voorbeeld ter zake wel verscheidene betekenissen kan hebben. Welke nu deze zeven koningen zijn, wordt op verschillende manieren uitgelegd. Enigen verstaan door deze koningen de zeven keizers, die te Rome na de tijden van Nero, tot deze tijd van Johannes' ballingschap hadden geregeerd. maar er schijnt geen reden te zijn, waarom de keizers, die vóór Nero's tijd van Julius Caesar af geregeerd hebben, niet even goed gerekend zouden worden als de volgende. Het is duidelijk, dat hier van zulke koningen wordt gesproken, die de hele regering van het Roomse rijk begrepen. Daarom verstaan anderen het bekwaamelijker voor de zeven vormen of wijzen van regering, waarmee de stad Rome van te voren geregeerd was en daarna nog geregeerd zou worden, zoals de engel hier in vs. 2 getuigt. Waarvan de eerste regering is geweest van Romulus af tot Tarquinius, onder eigenlijk genaamde koningen. De tweede van Brutus af onder de consuls. De derde onder de dictators, de vierde onder de Decemviri, de vijfde onder de Tribuni Consulares. De zesde onder de keizers, van Julius Caesar af, die nog duurde, toen aan Johannes de Openbaring is geschied.

Met de zeven hoofden worden wellicht bedoeld zeven uitmuntende pausen, waarin de merktekenen van de koningen van het geestelijk Babylon duidelijk worden gezien en door de hele wereld gezien zijn (Gregorius VII, Alexander III, Innocentius III, Bonifacius VIII, Johannes XXII, Paulus III en Paulus V). Niet dat er geen meer van die soort in de rij van de pausen zijn geweest, maar de Heilige Geest wilde van het zevental niet afwijken. Ik veronderstel dus, dat dit gezicht tot zekere tijd moet worden gebracht en wel tot die onder Paulus III, onder wie Karel V in Duitsland en Frans en Hendrik III in Frankrijk alle macht hebben ingespannen om de kerkhervorming te stuiten. In die tijd is die drinkbeker met allerlei soort van verzoeken aan alle volken geschonken. En na Paulus III heeft de wereld geen paus gezien, die de Roomse bijgelovigheid en afgoderij met zoveel voorspoed, pracht, trotsheid en stoutheid heeft voortgezet als Paulus V, die een wijle, een weinig bleef.

12. En de tien horens, die u aan het scharlakenrode dier vol namen van de lastering, behalve de zeven hoofden, gezien heeft, waarschijnlijk achter de laatste staande (vs. 3), zijn tien koningen, die ten tijde van de geschiedkundige ontwikkeling van het dier, waarin het gezicht u verplaatst heeft, het koninkrijk van hun toekomstige heerschappij nog niet hebben ontvangen. Zij zijn nog niet in het bezit gekomen van de macht, zoals het dan ook mensen zijn, die naar geboorte en afkomst of andere wettige regeling volstrekt niet tot de waardigheid van heersers zouden komen; maar het zijn slechts mannen, die zijn voortgekomen uit de schoot van de revolutie, die alle landen doorgaat. Zij hebben als koningen met het volle bezit van alles, wat ooit in handen van koningen geweest is, macht ontvangen op een uur, met het beest, op wie hun heerschappij gevestigd is en als zodanig moeten zij de hun opgelegde taak volgens het raadsbesluit van God vervullen (vs. 16 v.); (liever: gedurende een uur met het beest).

13. Deze hebben, als zij omstreeks het jaar 1992 de geestelijke macht, die tot hiertoe bestond, door het woest maken van de hoer (vs. 16), zullen hebben doen vallen (Hoofdstuk 18: 1 v.), enerlei mening, namelijk dat tot oprichting van een enig, de hele wereld beheersend en van alle beperkingen vrijmakend rijk der heerlijkheid op aarde, zij vrijwillig afstand moeten doen van hun zelfstandigheid en zij zullen nu tengevolge van zo'n overeenkomst hun kracht en macht, al wat zij in militaire en materiële hulpmiddelen bezitten en alle rechten en middelen, die het volle bezit van hun koninklijke waardigheid hun biedt, het beest, of die achtsten, van wie in vs. 11 Re sprake was, overgeven, opdat zo een vast aaneengesloten en krachtig werkend wereldrijk tot stand komt, dat kan doorzetten wat het wil.

14. Deze koningen, onder het dier, als hun nu zowel geestelijk als wereldlijk opperhoofd, verenigd, a) zullen tegen het Lam strijden. Zij zullen in de eerste plaats en in hun eigen landen allen, die het beest en zijn beeld niet aanbidden en diens merkteken en naam of het getal van zijn naam niet aannemen, doden (Hoofdstuk 13: 15 v.), maar vervolgens met het beest overtrekken naar het heilige land, om de gemeente op Zion (Hoofdstuk 14: 1 v.) eveneens het nieuwe wereldrijk in te lijven of te vernietigen. Zij zullen echter hun doel niet bereiken en het Lam zal hen overwinnen deels inwendig door het standvastig geloof van hen, die in dat land vasthouden aan de getuigenis van Jezus en het woord van God en met hun onthoofding in een ander, zalig leven worden overgebracht (Hoofdstuk 14: 12 v.), deels uitwendig door hetgeen volgens Hoofdstuk 14: 14 v. en 19: 11 v. bij de heilige stad gebeurt. Zij kunnen het Lam niet overwinnen, want het is een Heere der Heren en een koning der koningen; niet zo het dier, dat de tien koningen in zijn plaats tot wereldbeheersers wilde maken (Hoofdstuk 19: 16). En aan die overwinning door het Lam zullen, als het tot een strijd tegen het beest en de tien horens komt, deel hebben, die met Hem zijn, de geroepen en uitverkorenen, die op de tronen (Hoofdstuk 20: 4) zullen zitten en gelovigen, die getrouw zijn

gebleven tot in de dood en tot de andere wereld zijn gebracht; want deze en geen anderen zullen heersen met de ware Koning der koningen (Hoofdstuk 20: 4-6).

a) 1 Tim. 6: 15

Zij zijn onder het Lam, dat in Hoofdstuk 19: 11 vv. als een ruiter op een wit paard voorkomt, tot een groot leger op witte paarden verenigd en aangedaan met witte en reine zijde (Hoofdstuk 19: 14). Om bij deze plaats te sneller met de verklaring gereed te zijn, herinneren wij ten eerste aan hetgeen bij Hoofdstuk 14: 16 is opgemerkt, volgens hetwelk bij deze verschijning nog niet gesproken wordt over de terugkomst van Christus ten oordeel op de jongste dag. De gedaante van de Heere als ruiter is nog evenzeer een symbolische als die in Hoofdstuk 6: 2 Beide keren hebben wij een wit paard, het teken van triomf, terwijl daar in de hand van de ruiter zich de ver treffende boog bevindt, gaat hier het zwaard, dat in de nabijheid houdt, uit de mond van de overwinnaars. En terwijl daar aan de ruiter een kroon wordt gegeven, draagt Hij hier als reeds in zijn bezit vele kronen op het hoofd. Terwijl verder daar wordt gezegd: "Hij ging uit overwinnende en opdat Hij overwon", treedt Hij hier op het toneel als de Koning aller koningen en de Heere aller heren, die Zijn vijanden, die Hem het bestuur willen ontnemen, met een geweldige slag neerhouwt. Dit wijst alles daarop, dat Christus hier niet achter een aards-menselijke middelaar Zijn werk als Rechter verbergt, maar onmiddellijk zelf van de hemel inwerkt, zoals dat ook reeds in Jes. 63: 3-5 wordt uitgesproken. Als nu de grond van het hele symbool het gezicht in Zach. 1: 7-17 is en het volgens die plaats op Israël betrekking heeft, waaraan daarmee een belofte wordt vervuld, dan blijkt, hoe vals al die uitleggingen zijn, volgens welke noch hier noch in Hoofdstuk 6: 2 v. over Israël zou worden gehandeld. Wat bij Zacharia aan het bijzonder volk van God wordt beloofd, dat kan daarom, omdat het zijn Messias eerst in ongeloof heeft verworpen, niet in een enkele verschijning van de ruiter op het witte paard worden vervuld, maar het moet in twee verschijningen worden verkregen. De dubbele betekenis van maschiach-nagid in Dan. 9: 25 moet zich eerst verdelen (Dan. 9: 26 Openbaring 6: 2), tot het dan verder tot een eenheid weer wordt samengesloten (Openbaring 19: 11-16). Daar heeft Hij, die verschijnt in Zijn gevolg een ontzettend leger; strijd, honger en dood, daarmee trekt Hij zelf tegen Israël uit, want aan henzelf kleeft de macht van de duisternis, waarvan het moet worden bevrijd, als het tot het genot van de zaligheid zal komen. Hier heeft Hij daarentegen in Zijn gevolg de geroepenen en uitverkorenen van de vroegere tijd en de gelovigen van deze tijd, die uit de zalige plaats met Hem daarheen trekken. Daar komt Hij om Zijn gereinigd en geheiligd Israël, dat Hij weer in het heilige land en Jeruzalem te samen heeft (Hoofdstuk 14: 1 v.), van de macht van de wereld daarbuiten en wel in haar vreselijkste en ontzettendste vorm, met het zwaard van Zijn mond te bevrijden en het met de hemelse gemeente tot een eenheid te verenigen. Hoe men verder de paroësie of verschijning van de Heere van Zijn komst tot het wereldgericht nog nader moet onderscheiden, zie men bij Hoofdstuk 19: 11 v.

Nauwelijks traden de Germaanse volken op, het gebied innemend en de Kerk met vervolging en verwoesting bedreigend, of zij werden door de prediking van het Evangelie bekeerd tot de levende God en de Heiland. Hetgeen van korte duur was, is zo niet hun heerschappij op zichzelf, maar hun macht "met het beest" en terwijl de vroegere wereldheerschappijen, die zich verhieven tegen God, altijd door een andere, insgelijks heidense macht werden vernield, waren deze tien koninkrijken niet onderworpen aan een aardse heerschappij, maar aan die van Jezus Christus en Zijn Kerk. Op hun macht, die zij met het beest hebben, volgde, na hun bekering tot het Christendom, hun macht als een uitvloeisel van de heerlijkheid van de Heere in de hemel. Dit is een treffend woord! Het voorspelt het lot van de Germaanse volkeren. Naar het ondoorgrondelijk raadsbesluit van de Allerhoogste, moesten zij de werktuigen van

Zijn gerechtigheid zijn over het diep gezonken Romeinse rijk en tevens waren zij bestemd tot voorwerpen van Zijn genade. Hier ter plaatste treffen wij slechts in de grondtrekken aan, hetgeen later uitvoeriger zal worden voorgesteld. De strijd van de Duitse volken tegen het Lam en de volkomen zegepraal van het laatste, herinnert ons levendig de bekering van Saulus. Blies deze dreiging en moord tegen de discipelen van de Heere; werd hij op weg naar Damascus door een verschijning van de Heere Jezus plotseling gestuit in zijn woede; niet anders handelde de Heere met de Duitse volken. En zoals Saulus van een vervolger van de gemeente haar voortreffelijke dienaar werd, zodat hij de naam van de Heere Jezus bracht bij de heidenen en voor koningen, onder vele beproevingen en bitter lijden, evenzo zijn ook de volken van Germanië in de geschiedenis van de Kerk een uitverkoren vat geworden voor de Heere. Zie, van het ogenblik af, waarop het Duitse rijk ontstond op de puinhopen van de Romeinse wereldheerschappij en Duitslands koningen gekroond werden met de Romeinse keizerskroon, heeft dit rijk de veelbetekenende naam ontvangen van "het heilige Roomse rijk." Wie weet hoeveel de Kerk van die natiën nog zal moeten lijden omwille de naam van Jezus! Maar eer de woeste Duitse heidenen zich voor de voeten van Koning Jezus wierpen, voerden zij strijd tegen het Lam en de geroepenen, en uitverkorenen en gelovigen.

Nadat het keizerrijk vernietigd was, werd het verdeeld in tien koninkrijken. Wij onderwinden ons niet, die te bepalen en te noemen; hadden de geschiedschrijvers van die tijd het wat duidelijker beschreven, men zou ze juister kunnen aanwijzen, maar dit weten wij in het algemeen, dat het Westerse keizerrijk in verscheidene vrije oppermachtige staten onder verscheidene titels verdeeld is, die in dit opzicht tot het beest met zeven hoofden behoren, dat ze het zevende hoofd, dat de achtste koning is, door een gewillige onderwerping onderworpen hebben. Hoofdstuk 12 komen de tien hoornen voor zonder kronen, maar Hoofdstuk 13 en hier in de bredere verklaring komen zij gekroond voor, dat is macht en onbeperkte heerschappij hebbend. Ten tijde van Johannes, onder het zesde hoofd, hadden zij het koninkrijk nog niet ontvangen, maar zij ontvingen macht in het koninkrijk, op één uur, dat is, over dezelfde tijd, dat het zevende hoofd, de antichrist, tot de troon kwam, beide met het vernietigen van het keizerrijk. Ofschoon deze koningen tegen elkaar vaker strijden, zo zullen zij evenwel gezamenlijk het beest onder het zevende hoofd aan zich onderwerpen en hun macht ten dienste en naar de wil van de antichrist gebruiken. Omdat de geest van de draak in hen allen is, zo hebben zij enerlei mening tot de afgoderij en de Kerk. En schoon deze en gene van de koningen zich soms tegen de paus stelden, hem beoorloogden, zo was dat ten opzichte van zijn wereldlijke staat; maar zij bleven hem onderworpen als het achtste hoofd, als hoofd van de Kerk. Hendrik de 8ste, koning van Engeland, was de eerste, die het doorzette en daarin volhardde, dat hij de paus afzette van hoofd van de Kerk in Engeland te zijn, maar hij sloeg een tegenovergestelde en verkeerde weg in en verhief zichzelf tot hoofd van de Kerk en dus werd hij een burgerlijk antichrist.

Door tien koningen worden voorgesteld tien verschillende heerschappijen, zoals de vier hoornen bij Daniël en Zacharia soorten van koningen zijn. Nu zijn uit de stukken van de vervallen heerschappij van Rome in het westen uit de omkering van andere staten tien rijken geboren. Die koninkrijken zijn: het rijk van de Gallen of Frankrijk, Spanje, Duitsland engeland, Schotland, Denemarken, Zweden, Hongarije, Boheme en Polen. Zij hadden het koninkrijk nog niet ontvangen ten tijde van Johannes, al die koninkrijken zijn in latere tijden ontstaan en hebben geregeerd op dezelfde tijd als het beest.

Die koningen en bondgenoten van de paus, die gehoorzame zonen van de Roomse kerk, die de geest van het beest hebben, zullen met het Lam strijden. Zij zullen niet Christus bestrijden,

want zij willen Christenen zijn, door het Lam, d. i. de heiligmaking, rechtvaardigmaking en genoegdoening van Christus bloed. Daarom heeft een dichter gezongen:

Vivit adhuc Christus, manet insuperabile verum Dum perit immenso quicquid in orbe viret.

d. d. Christus leeft nog, de onverwinnlijke waarheid blijft, als al wat in de hele wereld bloeit te gronde gaat.

15. En hij zei tot mij, nadat hij in vs. 8-14 mij het geheim van het beest had verklaard en nu tot dat van de vrouw, die door het beest werd gedragen, overging (vs. 7): a) "De wateren, die u, volgens hetgeen ik u in vs. 1 beloofde te tonen, gezien heeft, waar de hoer boven zit als een tweede Babel, zijn volken en schaar en natiën en tongen, waarover haar heerschappij zich uitstrekt als naar alle vier oorden van de wereld (Hoofdstuk 5: 9; 7: 9; 11: 9).

In het gezicht vs. 3-6 heeft Johannes niet de vrouw boven vele wateren, maar op de rug van het beest in een woestijn zien zitten; maar reeds voordat hij dit gezicht zag, had de engel met hem gesproken van de vrouw, die aan vele wateren zit. Nu de val van Rome zal worden verkondigd, nu moet worden meegedeeld, hoe de rijken der aarde tegen Rome in haat ontbranden, moet herinnerd worden, hoe lange tijd Rome zich tegen hen heeft verzondigd.

Machtige katholiciteit (overal en over allen heersen) van de vrouw! Vier is het symbolische getal om de wereld voor te stellen; de Roomse kerk heeft de hele wereld omvat, maar terwijl zij zich door deze tweede heeft laten omhelzen, is zij tot een Babel geworden. Zij zit op de vele wateren van de volken enz., want deze zijn de grondvesten van haar macht; maar juist deze macht van de vrouw is voor het dier onverdraaglijk, dat voor zich alleen de heerschappij eist.

16. En de tien horens, die u in vs. 3 gezien heeft op het beest en die ik u in vs. 12 heb verklaard, die zullen de hoer haten. De algemene gunst, waarin Rome in de eerste periode van het dier weer is gekomen, zodat dit zich tot het dragen van haar heeft geleend, slaat snel in des te ergere haat om. Zij zullen het oordeel aan haar in vier trappen volvoeren en zullen haar woest of verlaten maken, doordat zij niet alleen zichzelf van haar terugtrekken, maar ook haar aanhangers en voorvechters (Hoofdstuk 18: 7) en naakt, doordat zij haar aan de algemene verachting en spot prijsgeven en zij zullen haar vlees (liever "haar vleesstukken eten, haar bezittingen zich toe-eigenen, zodat nood en honger haar deel wordt (Hoofdstuk 18: 8) en zullen haar tenslotte, om ook aan haar laatste bestaan een einde te maken, met vuur verbranden; haar, die van te voren voor zo vele offers van haar vervolgingszucht de brandstapels heeft aangestoken, komt dat over ter rechtvaardige vergelding.

18. En om u tenslotte, nadat ik u zo over het einde van de hoer mededeling heb gegeven, nu ook een korte verklaring te geven van het geheim, waarvan sinds vs. 15 sprake was, de vrouw, die u gezien heeft in de woestijn (vs. 3 v.), is de grote stad, die in deze tijd, waarin u dit gezicht heeft ontvangen, het koninkrijk heeft over de koningen van de aarde en daarvoor in de plaats van het oude Babylon is getreden, dat reeds tot een woestijn is geworden (Jes. 21: 1 Jer. 50: 38). Daarin ligt echter ook reeds voor afgebeeld, dat dit Rome zelf nog eenmaal moet verwoest worden, opdat de voorspelling haar volle recht behoudt (vs. 16).

Dat Rome, als beheerseres van de wereld in Babylons plaats getreden, na de val van het pausdom de hoofdstad zal worden van het antichristische wereldrijk, geeft deze plaats slechts indirect en bedekt te kennen; het blijkt echter duidelijk uit die plaatsen van de Oud

Testamentische profetieën, die, omdat zij van Babel spreken, de antichrist en diens rijk op het oog hebben. De Openbaring van Johannes laat zich met dit punt niet verder in, daartegenover geeft zij, door de vrouw als de grote stad voor te stellen, die in haar tijd het koninkrijk heeft over de koningen van de aarde, duidelijk te kennen, dat Rome nog eens de zetel zal zijn van een Kerk, die de aarde beheerst en geeft volkomen recht tot de uitlegging, die het door haar genoemde Babylon, de grote stad (Hoofdstuk 14: 8; 16: 19) het pauselijk Rome verstaat. In de beide beesten (Hoofdstuk 13: 1 v. en 11 v.) wordt een tegenhanger gevonden van Christus en de Heilige Geest. De vrouw daarentegen contrasteert duidelijk met de vrouw in Hoofdstuk 12, en de bruid van het Lam in Hoofdstuk 19: 7; 21: 2 en 9, evenzo Babel, de grote stad, met de heilige stad en het nieuwe Jeruzalem in Hoofdstuk 11: 2 en 21: 2, 10 en nu ook de toestand van de vrouw in vs. 6 met van de bruid in Hoofdstuk 19: 7 en 21: 2 dat voor zo lange tijd een grote rol speelt in de geschiedenis van het rijk van God, is niet de weg tot voltooiing ervan, maar tot de laatste ontwikkeling van het anti-Christendom. Rome wil zich toe-eigenen, wat aan Jeruzalem is beloofd; het zal ten slotte de residentie zijn van de antichrist, die als priesterkoning optreedt.

Hier wordt nu nauwkeuriger aangewezen, wat reeds in de zevende toornschaal voor ogen is gesteld. De hoer, in de vrouw verborgen, zit op het beest in de woestijn en op de vele wateren. De volkeren van het beest in de woestijn en de vele wateren zijn zo een en hetzelfde, namelijk de volken in Europa en in de aangrenzende landen. Volken en schaar (gepeupel) zijn de meest nabijzijnden, heidenen of natiën of tongen de meer verwijderden (Jer. 50: 38). (In de loop van deze uitlegging hebben wij dus met recht de zee als een zinnebeeld van volken en bewegingen onder de volken beschouwd). De tien horens op het beest in de woestijn zijn weer deze volken, maar onder een andere benaming. Deze en het beest of de antichrist zullen de hoer haten. Nadat het Tienkoningschap en daarmee de steun van het pausdom gevallen was, liep het pausdom gevaar een prooi van de vreselijke toorn en de bittere wraakzucht van de tien horens te worden, die het met recht als de stoutste heerschappij herkenden en het haatten. De hiërarchie was zich daarvan niet onbewust. Daarom haastte zij zich, overblufte de volken met vrijheidsgeschrei en liet onverwacht het hele pausdom vallen, ten einde de heerschappij over de volken te behouden en de rijkdom van de Kerk te genieten. De plotselinge overgang tot het leger van de volksheerschappij en de bedwelmende vrijheidsredenen maakten zo'n indruk op de volken, dat zij de oud-eerwaardige Rome nog eenmaal verschoonden. Dit zal des te makkelijker gebeuren, omdat de toekomst-religie door het pausdom en zijn hulpmiddelen des te zekerder gegrondvest kan worden. Zo zouden dan de volken, wanneer de wereld niet op waarheid en gerechtigheid was gegrond, kunnen voortleven en voortgenieten. Maar de volksheerschappij met haar gruwelen kan niet bestaan en God schrijdt voort ten gerichte. De tien opperhoofden (presidenten, voorstanders of voorgangers) van de volksheerschappijen worden voor de antichrist, door het uitzicht op het genot van de erfenis van de goederen en nalatenschap van de hoer, gewonnen. Deze en de antichrist haten de hoer reeds van vroegere tijden, maar durven uit vrees voor de haar aanhangende volken niet tegen haar optreden. Velen onder de volken zullen evenwel ook met de anti-christ en zijn tien onderkoningen in haat tegen de hoer overeenstemmen, in het bijzonder wanneer zij zullen bemerken, dat zij andermaal bij deze nieuwe orde van dingen de bedrogenen zijn geweest. Zo zullen dan hele schaar van roofgierige Europeërs, de brodeloze arbeiders, verder allerlei gespuis, inzonderheid de troepen van de tien koningen en van de antichrist in verbond met de roofhorden van de koningen van de opgang van de zon, de hoer helpen verwoesten. Deze zullen haar woest maken en naakt; het goud, waarmee zij verguld is, haar edelgesteenten en parels (17: 4) zullen zij afrukken van haar lichaam en buit maken. En haar vlees, de vele kerkgoederen in Europa, zullen zij eten. Het vlees bestaat in goud, zilver, edelgesteenten, wijnbergen, akkers, weiden, bossen, velden, hoven, opgehoopte schatten van allerlei aard. De

volken zullen bemerken, dat er buit te verzamelen is. Daar heeft een dode hand sinds meer dan 1000 jaren schatten bijeengehoopt voor spottende en zwelgende erfgenamen; schatten, die menige bedrogen ziel ter verkrijging van de zaligheid aan de Kerk heeft vermaakt, worden door de koningen van de opgang en van de ondergang van de zon met hun rooflustige krijgsschaar verteerd. Voorts wordt zij met vuur verbrand, tot een woestijn en eeuwige puinhoop gemaakt. Bij dit werk van de vernietiging wordt geheel Europa een woestenij.

Wij hoeven in de geschiedenis niet verre te zoeken naar de vervulling van deze voorspelling over Rome. De kerkvader Hieronymus schrijft: "dat nog enigen van onze in leven zijn, is niet onze verdienste, maar de barmhartigheid van de Heere. Het rijk wordt door talloze wilde volken overstroomd en deze verwoesten alles, zover zich de grenzen van het rijk uitstrekken. " Van Rome's verwoesting door Alarik zegt hij: "De stad werd veroverd, die eens de hele wereld veroverde; of liever, zij ging door de honger onder, eer het zwaard haar vernielde en nauwelijks vonden de vijanden er nog, die zij gevangen konden nemen. De woede van de uitgehongerden deed hun aanvallen op de walgelijkste spijzen; zij verslonden elkaar; de moeders verschoonden haar zuigelingen niet en verslonden die zij pas hadden gebaard. " Zo vernielden de barbaarse Wandalen, Sarmaten, Alanen, Heruliërs, Saksers, Bourgondiërs, Alemannen en nog vele anderen, totdat er van dat eens zo prachtige, eens zo met de schatten van de wereld getooide, eens zo trotse Rome, niets overbleef dan een puinhoop.

Als zij lang genoeg de hoer hebben aangekleefd, dan zal hun liefde veranderen in haat en zij zullen hun krachten inspannen tot haar verderf. Sommigen haten haar reeds en zijn van haar afgevallen in de tijd van de hervorming. Anderen, die haar nog aanhangen, zullen haar ook haten. Of zij tot de waarheid zullen bekeerd worden en uit de kennis, dat de paus de antichrist is, hem zullen verlaten en verwoesten, dan of zij uit staatkundige inzichten, weinig werk van godsdienst makend, Rome zullen innemen en verbranden, is niet uitgedrukt. Immers zij zullen haar niet meer onderworpen zijn; zij zullen haar naakt uitschudden van al haar heerlijkheid, rijkdommen en inkomsten beroven, uit haat als in haar vlees bijten en haar stoel en paleis zullen verbrand worden. Deze oordelen worden in het volgende hoofdstuk in het brede beschreven. Door de vrouw wordt een stad verstaan een grote stad in het gemeen; daar waren meer grote steden, maar het was de grote stad, die zo duidelijk wordt beschreven en als met de vinger aangewezen, dat een ieder zien kan, dat het Rome was, want geen stad had toen in de tijd van Johannes het gebied over de hele wereld en over alle koningen van de aarde, als Rome. Rome onder het zevende hoofd, welke tegelijk de achtste koning is. De paus van Rome heeft alle volkeren uit zijn gouden beker, vol wijn van de hoererie, dronken gemaakt en tot zijn afgoderij verleid en de koningen van de aarde aan zich onderworpen.

Tot dusverre heeft Hij deze koningen overgegeven en zal hen blijven overgeven aan deze verleiding, totdat Zijn geestelijke plagen voleindigd zullen zijn. Daarom, omdat Hij hun zo buitengewoon het ene heeft doen verrichten, kan en zal Hij hen nu ook het andere doen volbrengen. Omdat zij nu het ene deel vervuld zien, te weten, dat God het in hun harten heeft gegeven, om zo eendrachtig Zijn slaven te zijn, mogen wij ook met zekerheid het andere verwachten en het eerste voor een zeker pand van het laatste houden, dat dit teweeg zal gebracht worden door de koningen en volken van dat gedeelte van de wereld, over hetwelk hij het langst heerschappij geoefend heeft.

Het blijkt duidelijk, dat deze stad komen zal en het beest, een machtig rijk, dat van haar als de moederstad en koninklijke zetel afhangt. Geen andere stad ontving de lofstitels in Johannes' dagen. Het kan het heidens Rome niet zijn, omdat het beest gezegd wordt op te zullen komen na de dagen van Johannes, omdat het beest de achtste koning heet, omdat in Johannes' dagen

de zesde: namelijk het keizerdom, de macht van de bergen had; omdat de hoererij van de vrouw gemeld wordt, dat het Christelijk geloof schijnt vooraf te stellen; om de verlokkingen haar toegeschreven, die op het heidens Rome, alles met geweld uitvoerend, weinig passen; om de volle en eindelijke verwoestingen, het heidens Rome nooit overkomen. Wij hebben te oordelen dat de Heilige Geest ons hier Rome afschildert, dat door het pausdom voor lang nu van het ware Christendom afgeweken en zo het hoofd van het antichristus rijk geworden is. Al de gezegden in dit hoofdstuk komen er wonder wel mee overeen, dat men bij het optellen bemerken kan als men maar oplet. Zeker deze stad en Kerk is groot in achtbaarheid van huizen en kostelijke tempelen, wijd uitgestrekte macht over geheel Europa, ja de hele wereld, verbazende overdaad en pracht van haar burgers en groten, en werd zij als groot boven alle steden en kerken met ontelbare loftuigen in de wereld verheerlijkt. Zij heeft echt het koninkrijk over koningen van de aarde zelf, terwijl die gehouden zijn zich naar haar wil te schikken, tenzij zij met de hemelsen bliksem van de ban geslagen willen worden, niet alleen in het geestelijke maar ook in hun lichamelijke macht, die enigen rechtuit als leenmannen van de vorst van deze stad ontvangen, anderen bedekt indirect van die gans afhankelijk houden. De naam "grote hoer" past op haar terecht om de lichamelijke onkuisheden daar gepleegd, openbaar veroorloofd, soms volstrekt, soms bij vergelijkingen geprezen en openbaar door verbod van huwelijk aangekweekt. In geestelijken zin moet zij die naam dragen, die van de zuiverheid van het geloofs en van de ware godvruchtigheid afgeweken is tot verbazende en meer dan heidense afgoderij en bijgelovigheid, zoals hier de groten en kleinen haar volgen, door haar wereldse betoveringen verlost, zodat zij haar als koningin en godes de wereld aanbidden en van haar onfeilbare mond in stuk van geloof en zeden afhangen, zo ziet een ieder, hoe de koningen van de aarde met haar hoereren en die de aarde bewonen dronken geworden zijn van den wijn van haar hoererij. Hoe overvloedig de gelegenheid van deze stad ook is in allerlei lichamelijke invloed, zo is zij nog in de woestijn gelegen, als u het gebrek van genade en onvruchtbaarheid van goede zeden opmerkt, waar dit onkruid van goddeloosheid en bijgelovigheid of geveinsdheid daar welig groeit. Deze stad en Kerk zit als heerseres en regente op het hele antichristische rijk door het beest voorgesteld, terwijl zij in de schoot van haar zeven bergen de koning antichrist omvangt na zeven verscheidene wijzen van regeren, die deze stad en de Roomse wereld juist gehad heeft voor de paus. Verder munt zij uit in alle wereldpracht en luister, die zij in haar gewijde en gemene gebouwen ten toon spreidt en voor de inwonende prelaten en burgers; de parels, edelgesteenten en goud stralen er in ieders ogen, zodat u zou menen dat naar deze algemene verzamelplaats alles moest toevloeien, zelfs het purper, waarmee de geestelijke vaders daar bekleed zijn. Wij kennen allen de listen, die deze stad en Kerk uitoefenen om de wereld te trekken en te bedriegen. Zelfs haar vleiers kunnen het niet loochenen. De naam van moeder van de hoerereien en gruwelen van de aarde wordt voldoende gerechtvaardigd door de lichamelijke en geestelijke onreinheid van haar tot de overige steden en gemeenten afvloeiende, evenals vroeger getoond is, dat die van het grote Babylon haar toekomt. Het bloed van de martelaren met meer dan heidense wreedheid vergoten op aandringen van het pauselijke Rome, dat het nog met blijdschap aanschouwt, roept uit dat zij dronken is van het bloed van de heiligen, waarnaar zij nog dorst. De menigte van de koningen, die het rijk van dit Rome ondersteunen en versterken, heeft men van voor vele eeuwen gezien, hoewel ook gezien is dat het rijk over alle volken verminderd is, toen de liefde veler koningen in haat veranderde en aldus met haar verwoesting een aanvang werd gemaakt, die wij vast vertrouwen dat zal voltrokken worden en God te die einde de harten van meerdere koningen te Zijner tijd naar de grootheid van Zijn kracht neigen zal, niettegenstaande de tegenwoordige groei van Rome en het verval van de Kerk. Dit moet voorgaan, opdat Gods hand in dit grote werk te zichtbaarder blijkt. Het Lam zal eindelijk zeker weer overwinnen en eveneens ook wij, als wij maar volstandig bij het Lam blijven en ons betonen de geroepen uitverkorenen en gelovigen te zijn.

HOOFDSTUK 18

OVER de VAL EN DE STRAF VAN HET ANTICHRISTISCHE RIJK

VI. Vs. 1-24. Wat in Hoofdstuk 14: 8 door de middelsten van de drie engelen voor de tweede reeks van gezichten van dit deel van de Openbaring, dat met Hoofdstuk 10 begint, onder de drie zeer belangrijke gebeurtenissen van haar inhoud reeds in een bepaalde pregnante uitdrukking was samengevat, wordt nu verkondigd, terwijl het in hetgeen in Hoofdstuk 17: 15-18 werd meegedeeld reeds als een volbracht feit voor ons ligt. Het wordt als een grote, belangrijke boodschap door de engel, die van de hemel neerdaalt en wiens betekenis wij reeds kennen, meegedeeld; het grote Babylon is nu gevallen! (vs. 1-3). Opdat echter het hart van de discipel van Christus zich niet bezorgd maakt en beangstigt, of niet het volk, dat de Heere wellicht in de stad, ten tijde van deze catastrofe gehad heeft, ook in het gericht is verdorven, wordt een andere stem vernomen; het is die, die onmiddellijk bij de ontwikkeling van Rome tot de grote hoer, allen, die het oprecht met hun Heiland menen maar tot hiertoe zich nog door de valse heerlijkheid de stad hebben laten verblinden en gevangen houden, uit haar uitroept, opdat haar zou kunnen worden vergolden volkomen zoals zij het heeft verdiend (vs. 5-8). Bij het uitbreken van de catastrofe zelf is er dan wel veel klagen en geschrei bij de aardbewoners, de koningen en kooplieden en zeevaarders, omdat zij zich nu pas echt bewust worden, wat zij aan Rome hebben gehad en daarmee hebben verloren (vs. 9-19), maar er is in de hemel ook des te meer vreugde (vs. 20), en een symbolische handeling van de sterke engel toont, wat voor een gericht eigenlijk aan de grote stad wordt volvoerd (vs. 21). Het woord van de engel daarbij gesproken stelt Babel in sterke tegenstelling tegenover Jeruzalem en zijn schuld in het helderste licht, zodat dit zelf aanwijst wat onder Babel in de profetie is bedoeld (vs. 22-24).

1. En hierna, nadat de engel van het vorig hoofdstuk zijn onderrichting over de vrouw en het dier, dat haar droeg en zijn bericht over het verwoesten en het verbranden van de vrouw door de tien horens van het dier had geëindigd, zag ik een andere engel, wel te onderscheiden van de engelen met de zeven schalen, evenals die in Hoofdstuk 10: 1 Re moet worden onderscheiden van de zeven engelen met de bazuinen. Het was namelijk, zoals ik meteen in de Geest opmerkte, evenals daar, de verheerlijkte Christus zelf, die hier als bode van God optrad, want ik zag Hem afkomen uit de hemel, waardoor Hij dadelijk openbaarde, wie Hij was (MATTHEUS. 28: 18), hebbende, zoals Hij betoonde in Zijn hele verschijning de sterke engel te zijn (Openbaring 5: 2; 10: 1, grote macht en de aarde is, als Hij neerdaalde, verlicht geworden door Zijn heerlijkheid.

2. En Hij riep, toen Hij Zijn boodschap, waarom Hij kwam, liet horen, krachtig met een grote ver doordringende (Hoofdstuk 10: 3) stem, zeggende: a) Zij is gevallen, zij is gevallen, het grote Babylon, zoals de engel van te voren heeft verkondigd en is geworden een woonstede van de duivelen en een bewaarplaats van alle onreine geesten en een bewaarplaats van alle onrein en hatelijk gevogelte (Jes. 13: 21 v. ; 34: 11 en 13 Jer. 50: 39 Zef. 2: 14 v.).
a) Jes. 21: 9 Jer. 51: 8

3. En wilt u de oorzaak van haar val en haar verwoesting, die de engel (Hoofdstuk 14: 8) en de profetie van het Oude Testament (Jer. 51: 7. Nah. 3: 4) reeds te kennen hebben gegeven, nogmaals vernemen? Het is, omdat uit de wijn van de toorn van haar hoererij, van de wijn van haar hoererij, die de toorn van God tartte, (de woorden van de grondtekst luiden "van de ijver-wijn van haar hoererij en welke zij hun inschonk, alle volken gedronken hebben en de koningen van de aarde, door haar verleid, met haar gehoereerd hebben, en de kooplieden van

wie zij haar waren verkreeg, rijk zijn geworden uit de kracht van haar weelde, omdat hetgeen zij nodig had om aan haar weelde te voldoen, veel gelegenheid gaf tot grote verdienste in de handel (vs. 11 vv.).

De uitdrukking "afkomen van de hemel" geeft veelal te kennen een feitelijk ingrijpen van God, evenals ook bij het eerste Babel, toen zij de toren bouwden (Gen. 11: 5 en 7), de Heere van de hemel neerdaalde. De verwoesters van Babylon, het beest en zijn bezitter, zijn slechts werktuigen van de hogere macht, voorgesteld door de neerdalende engel, slechts uitvoerders van het goddelijk vonnis. Daarom heeft ook deze engel grote macht; want die is nodig om het pausdom, die sterke tegenstander van het rijk van God, juist als het op het toppunt van zijn heerlijkheid staat, te doen vallen. van Zijn glans nu is de wereld verlicht; want het oordeel over Babylon is voor allen, die daarvan getuigen zijn een openbaring van de heerlijkheid van God, van Zijn heiligheid, wijsheid en macht.

Ten opzichte van het lot, dat Babel wacht, stijgt de profetische typiek tot een ontzettende wijze van uitdrukking. De stad, die geroepen was een woning een tent van God bij de mensen, de gemeente van de heiligen te worden, is veranderd in het tegendeel daarvan, in een woning van duivelse machten, van alle onreine geesten, van alle onreine afschuwelijke vogels. "Die de valse ijdelheden onderhouden, verlaten hun weldadigheid"; dat is de wet van het hemelse kerkrecht; hoeveel te meer zal deze wet van het heilig huis van God in de Kerk zelf worden volbracht, waaraan de werkelijke geheimen van God, de heiligende genade en waarheid tot redding van de zielen uit de ijdelheden was toevertrouwd en welke in plaats daarvan onder de gehuichelde schijn van valse heiligheid de onheilige geest van de wereld heeft gediend, begeerlijkheid naar rijkdom en levensgenot, pronkzucht, eergierigheid en lust tot wereldheerschappij, vervreemding van Gods woord en van het leven met Christus in God en het fanatisme tegen de ware getuigen van Jezus, de uit de geest geborenen, met alle kunstmiddelen heeft aangekweekt en systematisch bedreven, totdat het hele lichaam van Christus, de Christelijke kerk, door alle leden heen door deze onheilige geest aangestoken en door dit valse antichristische Christendom, als ware het echte, alleenzaligmakende, verleid en betoverd heeft.

Voor het oordeel, dat over Rome komt, geeft de engel drie redenen op: 1) hebben van de wijn van haar toorn van haar hoererij alle volken gedronken. Haar hoererij wordt hier genoemd met de eigenlijke uitdrukking "wijn van de ijver", omdat zij de volken niet alleen in het algemeen het nuchtere van oordeel en karakter ontroofte, maar hen ook zeer ijverig maakt, deels in het waarnemen van Roomse inzettingen en gebruiken, in zo verre hun geleerd wordt daarin hun zaligheid te zoeken, deels in het beoordeelend fanatisme tegen andersdenkenden, in het bijzonder tegen de belijders van de waarheid. En evenals de volken van de ijver-wijn van haar hoererij hebben gedronken, zo hebben 2) de koningen van de aarde met haar gehoereerd. Het hoereren van de wereldse machten, in het bijzonder van de machten van Europa met het pausdom is een geschiedkundig feit sinds oude tijden; vorsten van aardse zin en oordeel, zo makkelijk verblind door de aardse glans, die hen omgeeft, hebben een natuurlijke vooringenomenheid voor de Kerk van Rome, voor de schitterende pronk van haar uiterlijk, voor het statige gebouw van de hiërarchie, die in de drievoudige kroon uitloopt. Het komt hun zo geschikt voor, om hun eigen tronen daaraan te bevestigen en Rome's gunstbewijzen hebben nog ten allen tijde de kracht van de betovering gehad. Van de paus de kroning of schitterende titels te verkrijgen, bij persoonlijke ontmoetingen of in geschriften vleiend door hem te worden begroet; de gouden roos of een kostbare relikwie of iets dergelijks onder hun kleinodiën te tellen, was de eerezucht van reeds vele vorsten; zoals hij vaak de leidster was van hun staatkundige wijsheid, om door overeenstemming of verbond met Rome de werkelijke of

vermeende invloed van haar tot bevestiging of uitbreiding van eigen heerschappij aan te wenden. Wat een wedijver om de gunst van Rome zal dan pas beginnen, als dit door zijn verbond met het dier (Hoofdstuk 17: 1-5) nog eens het toppunt van zijn macht en heerlijkheid zal bereiken! De grond van het oordeel van God over Babylon ligt eindelijk 3) daarin, dat de kooplieden van de aarde rijk zijn geworden door haar grote weelde. Om vorsten en volken door de betovering van aardse heerlijkheid en zinnelijk genot te boeien, om het oppronken van godshuizen en godsdienst te bekostigen, om aan zijn talrijke wereldlijke en klooster-geestelijkheid een rijk bestaan te verzekeren, heeft Rome de industriëlen en koorlieden reeds veel te handelen gegeven en de aanzienlijke goederen zowel als de vorstelijke inkomsten van vele van zijn waardigheidsbekleders en van zijn geestelijke genootschappen zijn een onuitputtelijke bron van winst voor deze, zonder dat zij van deze rijkdommen van de Kerk concurrentie te vrezen zouden hebben; want Rome consumeert wel; maar het produceert niet. Ook zou het kunnen zijn, dat Rome in zijn laatste ontwikkeling, als het wellicht de hoofdstad is geworden van het beest, dat de grote hoer draagt, van het laatste wereldrijk, alle uitzicht heeft, om evenals het oude Rome van de tijd van de keizer weer tot een aanzienlijke handelsstad toe te nemen, waarop onze plaats nog bijzonder toepasselijk zou zijn.

Daarop, dat de vorsten niet boven alle dingen Christus hebben gevreesd en bemind en of Hem hebben vertrouwd en daarop dat de volken met hun harten hingen aan wereldse bedrijven, aan luxe, aan gelijkvormigheid aan de wereld, rustte voor Babel de mogelijkheid, om alle volken te drenken met de wijn van de ijverij van haar hoererij en die overeenkomstig heeft het vervolgens volgens een vast plan hoe langer hoe meer de koningen tot hoererij, de volken tot haar gelijkvormigheid aan de wereld, haar geluk zoeken in de wereld en verzonken zijn in de Mammon, proberen te verleiden en daarin te doen wegzinken.

Met recht zegt David: "De stem van de Heere is met kracht". Dat de Heere Jezus hier krachtig met een grote stem roept, is een onderpand van de zekerheid, dat Hij ook met kracht handelen zal ten aanzien van de stad, die zich "Rome" (de sterke) noemt. "Zij is gevallen", roept Hij; want de ondergang van de stad had reeds plaats gehad: de vrouw bevond zich reeds in de woestijn. Rome zou worden tot een woonstede van de duivelen, en een bewaarplaats van alle onreine geesten en een bewaarplaats van alle onrein en hatelijk gevogelte". Gelijksortig zijn bij Jesaja de uitdrukkingen, ten opzichte van het oude Babel en Edom. De onreine, boze geesten zijn zelf in een staat van verwoesting; daarom zijn zij gebannen naar plaatsen, die een afbeelding zijn van hun rampzalige, inwendige toestand. En zoals het onrein gevogelte uit zijn aard zodanige plaatsen ontvlucht, waar licht, leven en beweging is en zij in eenzame bouwvallen hun woonplaats zoeken, zo zijn ook de demonen, ten gevolge van hun natuur en van hun inwendig wezen, aan woeste plaatsen gebonden; want omdat hun leven zelf vernield is, kunnen zij ook slechts in het vernielde hun welgevallen vinden.

Hoewel dit op de eigenlijk genoemde kooplieden in alle delen van de wereld enigzins past, die door de weelde, die in het antichristische rijk of in deze grote stad Babel omgaat, rijk en machtig worden zoals hierna vs. 11 en vervolgens nader verklaard wordt, zo kan dit hier nochtans op de geestelijke koopmanschap, die in haar godsdienst en in het verkopen van geestelijke regeringen en ambten gepleegd wordt, wel zo goed gepast, worden, omdat daar alles voor geld te koop is. Te meer omdat ook de zielen van de mensen onder deze koopmanschap (vs. 13) worden gerekend en vs. 23 gezegd wordt dat de groten van de aarde deze kooplieden zijn geweest, waaronder de kardinalen, patriarchen, aartsbisschoppen, bisschoppen, abten en andere prelaten, voornamelijk worden verstaan, die zulke koopmanschap met hen drijven. (STATEN OVERZETT.).

Hoofdstuk 14: 8 roept een engel diezelfde woorden uit, maar kondigt daar het begin van de val van de antichrist aan, door de uitgang van de Kerk uit Babel in de tijd van de hervorming; maar hier is een aankondiging van de verwoesting van de stad Rome, geestelijk Babel genoemd, wegens de overeenkomst met het vorige heidense Babel. Haar val wordt aangekondigd met zulke woorden, die het alleruiterste verderf te kennen geven, wat ook gebruikt wordt van de verwoesting van het oude heidense Babel (Jes. 13: 21, 22; 34: 13-15 13. 21, 22 Jer. 51: 37). Er zouden geen mensen meer in Rome wonen, maar onreine geesten en duivelen, die de aarde doorwandelen en naar de woeste plaatsen gebannen worden (MATTHEUS. 12: 43). De eenzame woeste steden en paleizen zijn het verblijf van de uilen, wouwen, gieren en ander door mensen en beesten gehaat gevogelte. Zo zou Rome worden verwoest.

Haar val is niet haar afval, waardoor zij een Babel wordt, maar haar verwoesting, die haar afval als rechtvaardige straf volgt. Het laatste deel van vs. 3 verklaren sommigen oneigenlijk van de Roomse geestelijkheid, die kooplieden zijn van aflaten enz., terwijl de zielen van de mensen onder koopwaren worden gerekend, waaruit de grootste schatten zijn toegevloeid. Beter gaat het echter als men het letterlijk verstaat van kooplieden, die om rijk te worden op aarde de aardse goederen, dienende tot pracht en weelde, te markt brengen.

4. Zo werd ik met mijn gedachte weer verplaatst in een enigszins vroegere tijd, waarover reeds het begin van Hoofdstuk 17 handelde. En ik hoorde, toen de Engel (vs. 1) verdwenen was een andere stem uit de hemel, als de stem van God zelf, evenals in Hoofdstuk 10: 3 Deze stem herinnerde mij, dat nu de tijd was gekomen, waarop het woord in Jer. 51: 6 en 45 van toepassing was, zeggende: "Ga uit van haar, uit dat Babel, dat voor het oordeel rijp geworden is, mijn volk! opdat u aan haar zonden als de mate daarvan vol geworden is, geen gemeenschap heeft en opdat u van haar plagen niet ontvangt (Gen. 19: 12 vv.), als u nog op die dag, die komt, bij haar werd gevonden (vs. 8).

a) Jer. 48: 20; 52: 11. 2 Kor. 6: 17

5. Want haar zonden zijn in datgene, waartoe het met haar is gekomen, de een op de andere gevolgd tot de hemel toe (Jer. 51: 9 Ezra 9: 6) en God is, zoals in Hoofdstuk 16: 19 reeds is aangetoond, haar ongerechtigheden gedachtig geworden, om haar tot straf daarvoor de drinkbeker van de wijn van Zijn grimmige toorn te geven.

Het standpunt is hier enigszins anders dan in vs. 1-3 en het visioen van de Christus, die uit de hemel neerdaalt, moet nu worden beschouwd als voorbijgegaan; daar heeft zich het onweer reeds ontlast, hier staat het dreigend aan de hemel.

Logisch spreekt het vanzelf, dat de vermaning alleen voor dat geval toepasselijk is; er is dus hier in het visioen voorspellend voor afgebeeld een roepen van de Geest, dat nog vóór Babels val tot de kinderen van God komt, ten gevolge waarvan deze niet alleen zullen erkennen waar en wat Babel is, maar ook dat het plicht is geworden openlijk met haar te breken.

Omdat de stem van de hemel zegt "Mijn volk" is het de stem van de Heere zelf; want geen engel noch vorst van de engelen, noch een van de dienstknechten van God kan en mag zich zo uitdrukken. Hij zal dan Zijn getrouwen op een zeker voor hen hoorbare en ondubbelzinnige wijze, voordat de catastrofe over Babel zal komen, bevelen van haar uit te gaan. Hij zal dit bevel aan niemand anders toevertrouwen, maar zo ooit dan op deze tijd onmiddellijk in eigen persoon betuigen, wat zij doen en waarheen zij zich wenden moeten. Een analoog voorval

hebben wij in de vlucht van de Christenen uit Jeruzalem onmiddellijk voor de verwoesting ervan. Toen de tijd was gekomen, waarvan Christus in Matth. 24: 15 v. gesproken had, ging door de rijen van de gelovigen de stem: "ga uit van haar, mijn volk!" door de Geest gesproken en zij trokken allen uit naar Pella, niemand was achtergebleven, de Heere had in Zijn voorzorg aan allen gedacht, wier namen geschreven stonden in het boek des levens.

Dit uitgaan heeft aan de zijde van God tot grondslag een genadig uitleiden. Het geschiedt 1) met het hart door waar geloof en echte kennis van de waarheid en door haat tegen de valse leer; 2) met de mond door openlijke belijdenis van de waarheid en tegenspreken van de dwalingen; 3) lichamelijk, door die plaatsen te ontwijken, waar Babel zijn troon heeft.

Als de tijd eerst daar is, dan zullen alle leden van de ware Kerk, die in Babel verborgen zijn, zich verenigen; wie zou dan, al is het ook maar in uitwendige gemeenschap, met een Kerk willen staan, wier zonden op die tijd tot de hemel reiken en wier misdaden God nu gedenkt?

Vooraf zal nog in deze laatste periode van het pausdom zijn ware karakter, zijn afval van het heil, dat in Christus alleen is, in zo duidelijke feiten, vooral in het verbod met het dier te voorschijn komen, dat allen, die nog uit de waarheid zijn, de ogen moeten opengaan.

Dit is de schuld van alle gelovige katholieken, dat zij door zich niet openlijk van Rome los te scheuren, door gemeenschap ermee, zich ook van zijn zonden deelgenoten maken; zij boeleren met Rome en als zij dat niet laten varen zullen zij ook omkomen. De Heere zal hun echter te Zijner tijd door de roepstem van Zijn Geest de ogen openen en zij zullen moeten uitgaan.

Wij kunnen een gissing wagen, wanneer omstreeks die tijd zal komen. In Hoofdstuk 17 is het aan de ene zijde de macht van de wereld en aan de andere zijde het pausdom, beiden in hun laatste vorm, waarop onze ogen worden gevestigd. Nu heeft de macht van de wereld, volgens hetgeen bij Dan. 2: 38 is opgemerkt, als het ware haar geboortjaar in de slag bij Circesium 606 voor Christus 2Ki 24: 1; het pausdom heeft het in het jaar 606 na Christus, waarin paus Bonifacius III van de kroonrover en moordenaar Phocas, die reeds Gregorius de Grote met zijn troonsbeklimming, in het vermeende belang van de Kerk had gelukgewenst, de erkenning verkreeg, dat de apostolische stoel te Rome het opperhoofd van alle kerken was. Is er nu, nadat beiden zolang met elkaar hebben geboeeld, in Hoofdstuk 17: 1 vv. sprake van een werkelijke verbintenis, dan zou slechts het jaar 1960 iets bijzonders, beslissends hoeven aan te brengen, dat dit huwelijk aankondigt en dat alle harten, die het nog enigszins oprecht menen met de Kerk van Christus, zozeer ergert, dat zij met Rome breken en het verlaten, zodat nog alleen de onreine, onverbeterlijke, verstokte en voor het oordeel rijp geworden leden daarin blijven, dan zou de plaats in beide bovengenoemde getallen in Hoofdstuk 13: 18 genoemd, begonnen zijn vervuld te worden. In het jaar 66 na Christus vertrok eerst de Christelijke gemeente te Jeruzalem. Is dan de vroeger aangeduide vereniging van het pausdom met het dier gesteld in een jaar, dat zo opmerkelijk op de 666 in Hoofdstuk 13: 18 zinspeelt, dan zullen ook zij allen, die tot Gods volk behoren, uit Babel uittrekken, om geen deel te krijgen aan haar plagen. Daarentegen zullen niet uittrekken, nu des te sterker aan Rome hangen en te heviger voor haar ijveren, de Jezuiten. En als Rome zal verwoest en verteerd en verbrand zijn, zal toch zijn treurig overblijfsel in deze orde nog aanwezig zijn en zich met het dier uit de zee, het dier van de aarde en de valse profeten verenigen, zoals wij reeds bij Hoofdstuk 13: 11 vv. hebben opgemerkt.

Het heet niet: "ik hoorde een andere engel", maar: "een andere stem"; deze is die van Christus, niet die van God; want zij zegt in het volgende vers: "God is haar ongerechtigheden gedachtig geworden"; zij spreekt zo van God in de derde persoon; maar hier noemt zij het volk van de Allerhoogste "mijn" volk. Jeremia roept Israël toe: "Vlucht uit het midden van Babel en redt een ieder zijn ziel en wordt niet uitgeroeid in haar ongerechtigheid; want dit is de tijd van de wraak van de Heere, die haar de verdienste betaalt"; en weer: "ga uit, Mijn volk! uit het midden van hen en red een ieder zijn ziel vanwege de heiligheid van de toorn van de Heere". Evenzo Zacharia, zoals de engel aan Lot beval, ijlings Sodom te verlaten, zeggende: "behoud u omwille van uw leven en zie niet achter u om." Zo ook roept de Heere Jezus Christus hier de Zijnen; het Romeinse rijk toe, ten einde hen te vervullen met het vaste vooruitzicht, dat een onfeilbare vernieling het nieuwe Babel dreigde en opdat zij geheel zouden bevrijd worden van vrees voor Romeinse macht en vijandschap; een vrees, die zij nu nog zo beangstigend koesterden. Maar dit hoefden zij niet te doen; want wat zouden zij te duchten hebben van vijanden, aan wie zelf het geduchtste boven het hoofd hing? Hoe zouden Gods geliefde kinderen te vrezen hebben, omdat zij het vreselijk lot van Rome even zeker ontgaan zouden, als Lot eenmaal door Gods bestuur ontkwam aan de verwoesting van Sodom? De geschiedenis van de verwoesting van het Romeinse rijk door de wilde horden levert een menigte proeven van bewaring van de Christenen te midden van de algemene ellende. Heil ons, nog leeft Hij, die machtig was hen te beschermen! Hem kunnen wij gerust onze belangen aanbevelen, vertrouwend dat Hij niet zal laten varen het werk van Zijn handen. Wij hebben buiten Hem niemand om onze hoop op te vestigen en dwaasheid was het, als wij vlees stelden tot onze arm; want mensenheil is ijdelheid. Op God en Christus willen wij hopen en die dat doen nee, nooit zullen zij beschaamd worden!

Er is nog een Rome, dat afgoderij en bijgeloof leert en in zonde ligt verdrongen, dat de zetel is van geestelijke heerschappij en schuldig aan het vergieten van het bloed van de heiligen, dat door de koningen der aarde gediensdig en bijgelovig wordt geëerd, dat het Koninkrijk van Christus tot hinder en ergernis is door allerhande pracht en trotsheid, dat de heiligen moeten schuwen en vlieden, dat vromen en waarheid-minnaars reeds hebben beginnen te verlaten en te verfoeien, dat door vele godvruchtige mannen, nadat gebleken is dat het niet kon worden genezen, voorzien werd ten gronde toe te zullen vergaan. Laat nu, die bezorgd zijn voor de waarheid en de zaligheid van hun zielen, eens zien, of de vervulling van deze profetie nog niet in de toekomstige tijd voor deze grote stad te wachten is en als zij dat zien, of zij geen reden hebben om de vermaning van de Heere in acht te nemen, als Hij zegt: "Ga uit Babel, Mijn volk! "

6. Vergeld haar, zoals zij jullie vergolden, u gedaan heeft en verdubbel haar dubbel naar haar werken. Evenals zij door haar werken dubbele boosheid heeft gepleegd (Jer. 50: 21), zo wordt nu ook de straf overvloedig gemaakt (Jes. 40: 2 Jer. 16: 18; 17: 18 In de drinkbeker, waar in zij u de wijn van de ijvering van haar hoererij een dubbel sterke drank gemengd en geschonken heeft (vs. 3 en Hoofdstuk 14: 8), schenkt haar dubbel van de wijn van de toorn van God (Hoofdstuk 14: 10).

7. Zoveel als zij zichzelf verheerlijkt heeft, als was zij zelf de A en O, het een en alles in het rijk van God hier op aarde en "de rots, die door ketterij omgeven, voortdurend recht in de hoogte staat en haar kruin tot de hoge hemel verheft" en weelde gehad heeft door verkwistend en buitensporig gedrag, op uw kosten zich heeft voorgedaan als de onbedwingbare vesting van de heilige algemene, onfeilbare kerk, zo grote pijniging en rouw doet haar aan, dat er aan haar een schrikkelijk einde komt en zij niet meer is. Zij heeft dat verdiend; want zij zegt in haar hart (Jes. 47: 8): Ik zit als een koningin; ik ben als koningin op een vaste en

onbeweeglijke troon gezeten en ben geen weduwe, zodat ik ooit over het verlies van een man zou hebben moeten treuren en ik zal geen en rouw zien over het verlies van kinderen, die mij toebehoorden.

8. Daarom, opdat zo'n eigen roem en die dwaze mening op beschamende wijze vernietigd worden, zullen haar plagen, die haar reeds zijn bestemd in hetgeen de tien horens van het dier haar zullen aandoen (Hoofdstuk 17: 16 v.), op een dag komen (Jes. 47: 9), namelijk dood, waarbij men haar vlees eet en rouw als men haar naakt en honger als men haar woest maakt en zij zal met vuur verbrand worden; want sterk is de Heere God (Hoofdstuk 1: 8 Amos 5: 27), die haar oordeelt en voor haar, die zich "de sterke" Roma noemt, reeds het vonnis heeft geveld; dat Hij ook zeker zal volvoeren.

a) 1 Thess. 2: 8

Het is niet wel mogelijk de woorden van het bevel in vs. 6 v. te beschouwen als gericht tot de tien koningen (Hoofdstuk 17: 16 v.), zoals de uitleggers meestal willen. Reeds daarom kan dat niet, omdat onmiddellijk (vs. 4 v.) een bevel is voorafgegaan, dat tot bepaalde, geheel andere personen gericht was, en nu door niets wordt aangeduid, dat met het nadere bevel ook deze zou aangaan. Aan die koningen kan men daarom te minder denken, omdat zij in het gezicht, dat met ons hoofdstuk begint, nog in het geheel niet zijn voorgekomen. De uitleggers zijn alleen tot die mening gekomen, omdat zij die van te voren als volk van God zijn voorgesteld, toch niet de uitvoerders van het gericht konden zijn, integendeel "de Heere Zijn volk voor de Dienst van scherprechter te goed was" en omdat in het bijzonder een wraak nemen, vooral zo'n wraak, dat met dubbele mate vergeldt, aan dit volk niet passen zou, het dus het allerminst door God zelf zou kunnen worden aanbevolen. De laatste tegenspraak nu wordt snel weerlegd door hetgeen wij in Hoofdstuk 6: 10 hebben gelezen van de zielen onder het altaar, die om oordeel en wraak schreien voor het bloed en dan geenszins berispt worden, maar met een latere tijd vertroost. Ten opzichte van het eerste moet worden gezegd, dat de kinderen van God zeker niet hun arm in hun vuist ertoe zullen lenen, om de dienst van scherprechters te verrichten, in dit geval moeten de tien koningen arm en vuist ertoe lenen en hun haat tegen de hoer zal arm en vuist met duivelswoede wapenen, zodat het woest maken en verbranden op gruwvolle wijze wordt teweeg gebracht. Toch zullen deze tenslotte daarmee toch eigenlijk niet hun eigen haat dienen en een duivels werk volbrengen, zodat de hoer nog de roem hebben zou van een soort van martelaarslijden en haar lot in enige verwantschap zou staan met het kruis, dat de Kerk als navolger van de Heere moet dragen; maar, zonder het te weten of te willen, volbrengen zij een goddelijk werk en ook het ergste, dat zij doen en dat een dubbel werk is, of een overmaat van straf, is toch, als in de plaats van Gods volk gedaan, slechts de overeenkomende vergelding voor het dubbele, of de overmaat, die de hoer aan het volk van God van vroegeren tijd af heeft gedaan door haar werken, die zij tegen dit heeft verricht (Matth. 7: 2). En tot deze werken behoort niet alleen de vervolging van degenen, die vroeger om het ware geloof tegen de hoer getuigenis hebben afgelegd en de gemeenschap met haar hebben verbroken (Hoofdstuk 17: 6), maar ook de verblinding en verstriking en het gevangen houden van zovele duizende oprecht gezinde zielen, die zij al de eeuwen van haar heerschappij op valse wegen heeft geleid en al wat de Heere wilde en moest dienen, in eigen dienst heeft ingetrokken; op het laatste wordt gezien met de "ingeschonken beker." De vergelijking van de plaats Jer. 50: 29 is hier niet zeer juist; want daar wordt Gods woord rechtstreeks gericht tot de verwoesters van het wezenlijke geschiedkundige Babel en deze waren nog zelf Gods uitverkoren werktuigen tot verlossing van Zijn volk en diens geroepene plaatsbekleders; de tien koningen in Hoofdstuk 17 van ons boek zijn daarentegen de horens van het dier en hebben op het volk van God in het geheel geen betrekking. Dit is integendeel

door de Heere zelf reeds bevrijd van de macht en de gemeenschap van de hoer en, als van een betalen en vergelden volgens opdracht van God sprake zal zijn, dan heeft Gods volk daarvan uitsluitend en alleen de eer, terwijl de koningen voor hun persoon slechts het dier dienen; onze plaats wordt daarom gedekt door hetgeen in Ps. 58: 11 gezegd wordt. Er wordt namelijk uiteengezet, welk aandeel Gods kinderen hebben van Babylons val (vgl. vs. 20), terwijl in vs. 9-19 het aandeel van de kinderen van deze wereld volgens de gedachten en wensen, de sympathieën en belangen van hun hart, voorgesteld is. In hoofdzaak laat Kemmler zich juist uit over de inhoud van de woorden in vs. 6 en 7a, als hij ook het bevel beschouwt als tot het dier zelf en diens aanhang gericht: "Daardoor moet het volk van God weer vergelding doen, dat het het onrecht, van Rome ondervonden, de werken van Rome in hun ware gesteldheid openbaar maakt en daardoor zijn einde als een rechtvaardig lot voor de hele wereld tentoonstelt. Rome moet in zijn laatste ellenden niet eens de ingebeelde vertroosting hebben, een martelaarslijden te ondergaan, zo als het zich daarmee vroeger vaak bij eigen schuld (en nu ook weer in deze tijd) getroost heeft. Het volk van God moet door openbaring van de waarheid er toe bijdragen, dat deze moeilijkheden voor de hele wereld als rechtvaardige vergelding voorkomen, als straf voor de vervolging, door haar zelf verricht. En heeft Rome de dienstknechten van God rijkelijk de bittere kelk van versmading ingeschonken, heeft het hen vooral daardoor bedroefd, dat het waarheid als dwaalleer en haar belijders als ketters veroordeeld heeft, zo zullen zij nu door openlijk en zonder achterhouden de afval van Rome te openbaren, duidelijk maken, dat Rome dubbel datgene misdaan heeft, waarvan het anderen aanklaagt. Onze plaats van Rome te verklaren, daartoe ziet zich ten slotte ook Steffann bij 7b en 8 genoodzaakt, hoe geneigd hij ook overigens is om ook andere kerkelijke toestanden in de gezichten van Babel mee in te trekken. Zie daar zo schrijft hij die hoogmoedige gerustheid, die zich in het woord vs. 7b uitsprekt een treffende voorstelling van de Roomse kerk! Men zou die gerustheid groots kunnen noemen, als zij niet een zo ontzettend getuigenis gaf van de diepe verblindings, waarin die Kerk gesloten ligt. Dat geven de ware leden van de Kerk van de hervorming graag toe, dat de Kerk in haar geschiedkundige ontwikkeling sinds de dagen van de apostelen kan dwalen en ontvluchten daarom, waar zij gedwaald en gezondigd hebben, met smartvol berouw tot de Heere, die hun het zuivere en zekere woord van God heeft gegeven, de lamp voor hun voet en het licht op hun pad. De bovengenoemde Kerk daarentegen kent voor de Kerk het woord "berouw" evenmin als voor haar conciliebesluiten het woord "dwaling. " "Ik zit als een koningin, en ben geen weduwe" dat is reeds lang de getuigenis van haar trotsheid. Ja, zij is een koningin; zij heeft sinds haar Gregorius VII in haar Urbanussen, Innocentiussen en Bonifaciussen haar nek gezet op keizers en koningen. Zij heeft zich heerlijk gemaakt en is weelderig geweest, en heeft de koningen en volken hun onderworpenheid aan haar met de drank van een beker van de bedwelming vergolden, met valse leer, met bevleete dienst, met wetenschap, die in het heidendom was teruggezonden; zij heeft nog in onze dagen door de onschriftuurlijke plaats, door de heilige maagd gegeven, bij de oude een nieuwe gevoegd; welnu, als haar mate vol is geworden, als zij tot de vorm zal zijn gekomen, waarin de heilige Johannes haar ziet, dan zal ook vervuld worden wat de stem van de hemel hier heeft gesproken.

In Hoofdstuk 15: 6 komen de zeven engelen, die de zeven plagen hadden uit de tempel. Door middel van de hervorming van de Kerk zouden de plagen over de antichrist komen; zo ook deze, hetzij dat de verwoesters van Rome in belijdenis tot de Kerk zouden behoren, hetzij dat zij helpers zouden zijn en dat met hen zullen aanspannen degenen, die wel enig licht uit de hervorming kregen en daarom de antichrist vrijmoediger zullen durven aantasten, maar nog blijven hangen aan de paapse godsdienst en de leken van de Kerk zouden deel hebben aan de verwoesting van Rome, hetzij met daden, hetzij met gebeden tot God, hetzij met de verwoesters tot het werk uit Gods Woord aan te zetten. Rome zou geheel zorgeloos zijn en

nergens minder op denken, dan op haar verwoesting. Zij zou zich inbeelden, dat Rome koningin van de aarde zou blijven tot het einde van de wereld en nooit aan enig kwaad onderworpen zijn, maar zij zou dubbele straffen hebben; haar zou dubbel vergolden worden al het kwaad, dat zij van de Kerk aangedaan had. Zij zou verwoest en verbrand worden, zoals Jeruzalem en tot een puinhoop zonder inwoners blijven liggen; haar verwoesting zou op één dag komen, schielijk en tegelijk onverwachts.

Hoe moet worden verklaard, dat Gods volk vergeldt. Niets verhindert Gods volk aan te merken als werktuigen van Zijn wraak, meewerkende tot verdelging van het vijandig Babel, lichamelijker wijze onder godvruchtige vorsten het zwaard met recht dragend, geestelijkerwijze door het zwaard van Gods woord en de kracht van de Geest. De wraak wordt door God zelf bevolen; het volk wreekt dus niet, maar God door het volk.

Dit moet niet zo verstaan worden, dat God alle volken, die de ware godsdienst aanhangen, tot bijzondere wraak wil nopen, dat met de heilige wet van de Heiland niet zou overeenkomen, maar de zin van de profetie is, dat God door Zijn voorzienigheid gelegenheid zal geven aan de koningen en vorsten, om Zijn oordelen tegen Babel uit te voeren, waarvan zij zelf begrijpen zouden, dat zij Gods eer en het welzijn van de Kerk zouden bevorderen, in welke oordelen men duidelijk zou zien, dat Gods gerechtigheid de plagen, die de vijanden van de waarheid aan de Kerk hadden toegebracht, volgens de strengste wet van wedervergelding met de zwaarste straffen wilde vergelden; dus zullen zij niet hun eigen, maar Gods zaak behartigen en uitvoeren, daartoe geleid door gelegenheid, die God zelf zal doen voorkomen en door rechtvaardige redenen daartoe aangezet. Het zal daarom veeleer het werk van God, dan van de mensen zijn, zoals het Gods zaak is en niet de zaak van de mensen.

10. Van verre staande als degenen, die haar toch niet kunnen helpen en tevens uit vrees van haar pijniging, omdat zij wel voelen, dat zij deel hebben aan de schuld, die die ondergang heeft bewerkt en zij dus in het laatste oordeel (Hoofdstuk 20: 15 deel aan haar kweeling zullen hebben, zeggende: a) "Wee, wee, de grote stad Babylon, de sterke stad! want uw oordeel is in het vuur, dat u verteert, in een uur gekomen. "

a) Jes. 21: 9 Jer. 51: 8 Openb. 14: 8

11. En de kooplieden van de aarde (vgl. Ezech. 27: 12 vv.) zullen wenen en rouw maken over haar, omdat niemand hun waren meer koopt.

12. Die waren zijn vier artikelen van harde voorwerpen tot pronk en sieraad, namelijk van goud en van zilver en van kostelijk gesteente en van parels; en zo ook vier artikelen van zachte prachtstoffen, namelijk kostbare kleren van fijnlijnwaad en van purper en van zijde en van scharlaken en drie artikelen van meubelen en evenzo vele van gereedschappen, namelijk allerlei welriekend hout, afkomstig van de Thyia of Thija, een welriekende, altijd groene boom in Afrika, gelijk aan de cipres en allerlei ivoren vaten "1Ki 10: 18 en allerlei vaten van het kostelijkste hout, als cederen en cypressen hout en van koper en van ijzer en van marmersteen.

13. En weer vier artikelen van specerijen, namelijk kaneel Ex 30: 23 en reukwerk en welriekende zalf en wierook, en weer twee drietallen van voedingstoffen, wijn en olie en meelbloem en tarwe en lastbeesten (liever vee, runderen) en schapen en verder twee artikelen tot vervoer, van paarden en van koetswagens en eindelijk twee artikelen van slavendienst, van lichamen en de zielen van de mensen.

14. En, zo roept hier de stem van de hemel (vs. 4), die onmiddellijk tot Babel zich wendt, tot besluit van deze optelling, de vrucht van de begeerlijkheid van uw ziel, waaraan zij als aan een bijzondere lekkernij lust had, is van u weggegaan; en al wat lekker en wat heerlijk was, om u eveneens tot heerlijke spijs te dienen, is van u weggegaan en u zult het niet meer vinden.

15. De kooplieden van deze dingen, die in vs. 12 vv. zijn genoemd, die rijk geworden waren van haar, zullen van verre staan uit vrees voor haar pijniging, wenend en rouw makend.

16. En zeggend: "Wee, wee, de grote stad, die bekleed was met fijn lijnwaad en purper en scharlaken en versierd met goud en met kostelijk gesteente en met parels (Hoofdstuk 17: 4), hoe kwalijk is het haar gegaan; want in één uur is zo grote rijkdom verwoest.

17. En alle stuurlieden en al het volk op de schepen, die geregelde vaarten naar andere landen doen (Hand. 27: 2) en in het algemeen alle bootsgezellen en allen, die ter zee handelen, voor wie de zee het gebied van hun werk en de bron van hun winst is, stonden van verre (vgl. Ezech. 27: 29 vv.).

18. En riepen, ziende a) de rook van haar brand (vs. 9), en zeggende: b) "Wat stad was deze grote stad gelijk? geen andere wordt na deze weer aan haar in grootte gelijk; daarom juist is haar ondergang zo smartelijk. "

a) Jes. 34: 10 b) Openb. 13: 4

19. En zij wierpen, ten teken van diepe rouw, stof op hun hoofden en riepen, wenend en rouw bedrijvend, zeggende: "Wee, wee, de grote stad! waarin allen, die schepen in de zee hadden, van haar kostelijkheid rijk geworden zijn; watzij is in één uur verwoest geworden (Hoofdstuk 17: 16).

Aan de zijde van de koningen op aarde (vs. 9) staan de kooplieden op aarde (vs. 11); daarbij komen dan zij, die met de zee te doen hebben (vs. 17). De algemene tegenstelling tegenover die allen vormt in de volgende afdeling (vs. 20) de hemel met zijn bewoners, want deze zucht, terwijl aarde en zee weeklagen. Bij alle drie, de koningen, kooplieden en schippers, wordt vermeld, dat zij van verre stonden (vs. 10, 15 en 17); bij alle drie begint de klacht met de woorden: "wee, wee de grote stad! " en eindigt met de woorden: "zij is in één ure verwoest geworden" (vs. 10, 16 v. en 19). Dit overeenkomstige verhoedt het van elkaar scheiden van de afzonderlijke schilderijen en toont aan, dat zij bij elkaar behoren. Wat nu in de eerste plaats de koningen aangaat, degenen, als volgens de tegenwoordige betekenis van dit woord, als door God beschikte en erfelijke regenten, zijn in de tijd, waarin Babels val plaats heeft, niet meer aanwezig, maar de geweldhebbers, die in Hoofdstuk 17: 12 onder het beeld van de tien horens van het beest bedoeld zijn, zijn dan reeds op het toneel. En omdat deze volgens Hoofdstuk 17: 16 de hoer haten en haar vernietigen, dus niet kunnen worden gerekend onder de koningen, die haar bewenen en beklagen, vindt hier een dergelijke klacht uit hun hart en in hun geest plaats, als wanneer in Jer. 31: 15 en Matth. 2: 17 v. van Rachel wordt gezegd, dat zij haar kinderen beweent. In het gezicht stijgen als het ware hun schimmen uit de aarde op, staan spookachtig van verre en verkondigen hun deelneming, zoals dat ook van de kooplieden en schepelingen wordt gezegd, waaronder niet bedoeld zijn die nog werkelijk in leven zijn, maar allen te samen, die ooit hun aardse belangen en hun op de wereldsgezindheid berekende speculaties door Rome bevorderd zagen. Zij, de koningen, hebben de Roomse kerk, zolang die in volle bloei stond, voldoende in de dienst van hun politiek gebruikt en terwille van haar de ware Kerk vervolgd en onderdrukt, of ten minste haar niet de invloed laten behouden, die

haar toekomt. In de verheffing en bevordering van het ware geloof, in de uitbreiding van een geest, die de harten vernieuwt en het leven werkelijk heiligt, hebben zelfs Protestantse vorsten vaak minder belang gesteld, dan in de gunst van het grote Babylon, de sterke stad. Zij hebben haar vaak de wegen gebaad in hun landen, opdat zij ook daar zich zou verheerlijken en naar haar welgevallen zou kunnen doen, waar toch in hete strijd en met zware opofferingen de vrijheid van het Evangelie was verkregen. Hoe geheel anders zou de geschiedenis van de Kerk en van de wereld geweest zijn, als de koningen van de aarde niet met Babylon hadden gehoereerd en met haar hadden willen heulen. Immers is toch zolang dat vorstenhuis, dat de verzorgers en voedsters voor de Protestantse kerk heeft voortgebracht, uit zulke "weelde" in de schoot van die andere Kerk teruggedaan. Wij allegoriseren niet, als wij onze tekst zo uitleggen; wij halen slechts iets aan, dat de allegorieën van de gezichten van Johannes verstaanbaar maakt en het woord van de van hem ontvangen Openbaring bevestigt als een vast profetisch woord. Wat verder de kooplieden aangaat, de waren door hen op de grote wereldmarkt gebracht en daar ten toon gesteld, zijn berekend op de fijnste behoefte en gemakkelijheid, op de hoogste pracht en pronkzucht en bevatten alles in zich, waarin zich de heerlijkheid van de mensen, die als een bloem van het gras vergaat, de kracht en kunst van de vindingrijke mensengeest, zijn vlijt en bedrevenheid in het aanwenden van de wereld en de ontwikkeling van het tijdelijk leven, op het sterkst openbaart. Zij kunnen in zeven klassen verdeeld worden: 1) kleinoden en kostbaarheden; 2) stoffen voor kleren; 3) pronkmeubelen; 4) specerijen; 5) levensmiddelen; 6) voorwerpen van dagelijks gebruik; 7) slaven. De voorstelling is zo gegeven, dat men ziet, dat, als Babylon er niet meer is, ook niemand meer wordt gevonden, die de waren koopt. Hoe moet dat op Rome worden toegepast? Is dat dan de pauselijke Kerk, die al deze producten en fabrikaten consumeert? Dat zeker niet, maar het is de wereldsgezindheid en de zucht van het geraffineerde levensgenot, waarbij alleen een vragen naar al deze handelsartikelen aanwezig is; bij eenvoudigheid van zeden en tevredenheid, bij een volksontwikkeling, waarop de stempel is gedrukt: "onze wandel is in de hemelen, de wereld vergaat met haar begeerlijkheid", zouden zij in massa van de markt van het leven verdwijnen. Nu hebben wij reeds aan het slot van de aanmerking bij Ezech. 27: 12-25 opmerkzaam opgemaakt, hoe de pauselijke Kerk door haar liefde tot de wereld, ook de wereld tot het hoogste goed, tot afgod van de volken heeft verheven, juist daardoor, dat zij van onthouding van de wereld, hemelse gezindheid en onophoudelijk bidden een verdienstelijk werk van enkele orden en personen maakt, die anderen van de last, die zoals men meent daarin ligt, kunnen bevrijden, opdat deze dan zonder gewetensbezwaar, ja met de overtuiging van het volste recht daartoe, zich aan de begeerlijkheid van de ogen, de begeerlijkheid van het vlees en de grootsheid van het leven des te geruster overgeven, heeft zij teweeggebracht, dat de dienst van Mammon en vlees de Christenen als een zedelijk typhus heeft aangegrepen, waartegen alle middelen tevergeefs zijn; en is het nu evenwel niet Rome zelf, dat in staatkunde en koopmanschap geen rol meer speelt, de kweekplaats en de verkoopplaats van alle modeartikelen in de wereld, het is toch het oudste en meest bevoorrechte kind van Rome Frankrijk met zijn hoofdstad, dat land, dat zich beroemt aan de spits van de beschaving te staan en bij de nederlaag, die het in de laatste jaren door Duitsland heeft geleden, op voorafbeeldende wijze reeds heeft vervuld, dat de kooplieden op aarde weenden en leed voelden en uitriepen: wee, wee, de grote stad! Men kan ook op de kruistochten wijzen die grootse honderdvijftigjarige strijd van de Kerk, om de schelpen, die zij voor parels hield, in zoverre de glans van het goud, van de edelgesteenten en de parels, de kracht van de specerijen en de pracht van de kleren het Westen bekoorden en verblindden en zijn wereldse zin voedden. Deze zijn het geworden, die de handel van de Christelijke volken van Europa het zeerst bevorderen, namelijk van Italië en Duitsland. Het is zeker niet zonder bedoeling, dat in bovengenoemde optelling van waren juist die stof op de voorgrond is geplaatst, die voor de pronk van de godsdienst van de werelds geworden Kerk en van de

wereldse pracht van haar dienaren voornamelijk hebben gediend. Nauwelijks hebben de koningen van de aarde zoveel goud, zilver, edelgesteenten, parels en elpenbeen gebruikt, als de katholieke kerk, de Griekse ook ingesloten, tot versiering van haar heilige vaten, beelden, altaren en statuën gedaan heeft. En wie denkt bij de optelling van purper, zijde en scharlaken niet aan de priesterkleren van die Kerk, ook bij reukwerk, zalf en wierook niet aan het reukwerk, in deze Kerk in zo'n mate gebruikt, dat het gebruik van wierook in een enkele aanzienlijke Kerk dat van een geheel land ver overtreft? Hoe hoog de luxe van de hoofden van de Rooms-katholieke kerk bijvoorbeeld in de 18de eeuw was gestegen, daarvan geeft W. Menzel in zijn geschiedenis van de laatste 120 jaren de doorslaandste voorbeelden. "De aartsbisdommen en bisdommen", zegt hij, "waren langzamerhand domeinen van de adel geworden. Om een domheer te Mainz te kunnen worden moest men 16 adellijke kwartieren van voorouders kunnen aanwijzen, om het te Keulen te kunnen worden rijksgraaf zijn. De jongste zonen van de adel werden niet alleen in de rijkste plaatsen als domheren geplaatst, maar vonden ook gelegenheid, toen zij bisschoppen werden, hun familie te verrijken. De Maintzer domproost van Eltz trok jaarlijks 75. 000 aan geestelijke revenuën. De pen weigert alle dingen neer te schrijven, die verder zouden kunnen worden meegedeeld, als bijvoorbeeld, dat men bij de afschaffing van een nonnenklooster 6800 emmers wijn vond in 8 kelders, die lasterlijke namen droegen; zij dienen echter als commentaar tot de klacht van de kooplieden bij het ineensinken van een Kerk, die, in plaats van tegen overdaad en weelde haar stem te verheffen, haar eigen genot vindt in de vreugde en overdaad van deze wereld. "

Ten opzichte van de slotwoorden van het 13de vers merkt Ebrard op: "In de grondtekst sluit zich het "lichaam" onmiddellijk aan het voorgaande "paarden en koetswagens" aan; "zielen van de mensen" is echter opzettelijk (door een andere constructie) ervan afgezonderd, opdat men niet "lichamen en zielen van de mensen" bij elkaar neemt. "Lichamen" staat duidelijk in de zin, die het ook overigens bij de Grieken heeft, namelijk het aanwijzen van slaven, die slechts als het vee met hun lichamen als bruikbaar tot het dragen van lasten en andere arbeid in aanmerking kwamen. Dan kon echter het "zielen van de mensen", dat bepaald afgezonderd is, onmogelijk weer hetzelfde betekenen; deze staan tot al het voorgaande niet als een laatste onder de vele handelsartikelen, maar dat grote wereldverkeer, waarbij Babel de kooplieden in de hand werkt en deze weer Babel bezoldigden en in zijn geest de aardbewoners aan de aarde boeiden wordt op een wijze gevoerd, dat daarbij de zielen te gronde worden gericht en daarom volgt zo vol betekenis en "de zielen van de mensen. " Zielen van de mensen" schrijft Kemmler, waren vanouds te Rome een zeer gezochte waar, de paus maakt toch op alle zielen van de mensen, ten minste van de gedoopten, aanspraak en om dat door te drijven heeft het reeds menig stuk geld opgeofferd. Ook de aflaathandel, die eveneens de zielen van de mensen aangaat, heeft te zijner tijd niet slechts aan de paus zelf, maar ook handelaars van een zekere soort aanzienlijke sommen bezorgd. Wat ten slotte de schippers aangaat, deze dienen om op de internationale, wereldomvattende uitbreiding te wijzen van dat verkeer, dat Rome met de volken heeft onderhouden en maken aanschouwelijk het "die op vele wateren zit" in Hoofdstuk 17: 1 En evenals nu de koningen haar voorstelden als de sterke en machtige stad, waarop zij zich met hun heerschappij hadden verlaten en de kooplieden als de weelderige en verkwistende stad, door welker bemiddeling zij rijk waren geworden, zo beklagen de stuurlieden haar als de onvergelijklijk grote stad, na welker ondergang zo'n internationaal verkeer en verband van volken, zo'n eenheid in de wereld, als tot hiertoe bestond, niet weer tot stand komt en hun klacht is nog hartstochtelijker dan die van de anderen. Inderdaad, als nu opeens de duizendjarige banden, die de volken aan Rome hebben verbonden, verscheurd zijn, dan zal deze wereld zeker uiteenspatten. Dat moet echter ook geschieden, opdat de antichrist zijn rijk tot ontwikkeling zou kunnen brengen want alles, wat enigermate op een ontwikkeling

van de dingen lijkt, behoort ook tot hetgeen het openbaar worden van de boosheid nog terughoudt (2 Thess. 2: 2).

Zij, die weeklagen, spreken uit het hart van hen, die leven in een tijd, waarin de antichrist reeds is begonnen zijn gruweldaden uit te breiden (Hoofdstuk 17: 3), waarin de vaste instellingen in de staten zijn verbroken, waarin al het oude, waarbij het verkeer van volken in- en uitwendig was verzekerd, overhoop is geworpen, waarin reeds de algemene verwoesting is begonnen. Nu komt de val van Rome, dat zich in het pausdom nog tegenover het antichristendom had gesteld en de verwoesting gaat voorwaarts daar kwijnt de handel, daar wordt de scheepvaart onzeker en brengt geen winst meer aan, daar moet alle welvaart te gronde gaan en zo wordt de weeklacht over Rome's val een profetie van het algemene en hele verval onder de tirannieke macht van het beest uit de zee.

Onze vertaling is in vs. 14 niet zeer duidelijk; er wordt gesproken van het ooit, waarnaar aldus wordt het voorgesteld de eens zo rijk uitgedoste zozeer begerig was en dat nu niet voor haar, maar voor anderen geplukt zou worden. Voor zover die geurige vruchten niet vernield en vertrapt zullen worden, heeft u er nochtans niets van te wachten op uw tafel en het blijde gejuich, dat de inoogsting van deze placht te vergezellen, wordt door klaagtonen vervangen. Ook in het Oude Verbond treffen wij dergelijke beelden aan tot schildering van de ellende van de strijd en het akelige van verwoesting. Aldus spreekt Jesaja: "Ik maak u doornat met mijn tranen, o Hesbon en Eleale; want het vreugdegeschrei over uw zomervruchten en over uw oogst is gevallen, zodat de blijdschap en vrolijkheid weggenomen zijn van het vruchtbare veld; en in de wijngaarden wordt niet gezongen, noch enig gejuich gemaakt; de druiventreder treedt geen wijn uit in de wijnbakken: Ik heb het vreugdegeschrei doen ophouden. " En Jeremia: "De verstoorder is gevallen op uw zomervruchten en op uw wijnoogst. " In de woorden: "en al wat lekker en wat heerlijk was, is van u weggegaan, en u zult het niet meer vinden" wordt al het voorgaande nog kort samengetrokken. Maar niemand meent, dat het alleen bij de val van Rome plaats had, nee, zo is het bij allen, die van deze wereld zijn. Hetgeen zij op aarde genoten hebben, zinkt alles weg in het niet, wanneer zij, of wellicht nog eer zij op het doodbed liggen uitgestrekt. Die vroeger als een rijke man alle dagen leefde vrolijk en prachtig en de Lazarussen aan de dorpel had van zijn prachtige woning, begerende verzadigd te worden van de kruimels, die van zijn tafel vallen, zie! wanneer hij sterft en begraven wordt, kan hij niet het geringste met zich nemen van alles, waarop hij zijn ziel had gezet. "U zult het niet meer vinden", zo heet het tot degenen. Arm, onbeschrijfelijk arm zijn zij te midden van de overvloed in schatten van deze wereld; arm en ellendig en jammerlijk en naakt. O, zien wij toe, dat wij ons schatten verwerven, die door mot noch roest worden verteerd. Zij zullen ons niet begeven in het jongste uur; zij hebben waarde in de hemel en bij de engelen van God!

Niemand kan ontkennen, dat Rome de geestelijke koopstad is van dat gebied, waarvan het de hoofdstad is, omdat men daar koophandel drijft, hetzij van geestelijke, hetzij zelfs van wereldlijke waren, die onder de schijn van geestelijke daar ter markt worden gebracht en geveild. Allen, die naar kerkelijke waardigheden staan, moeten te Rome hun gaven, vermogens, leergronden en gevoelens voordragen, allen, die de bedieningen van kerkelijke waardigheden genieten, zijn verplicht van het gezag van die koopstad de collatie of confirmatie voor zekere som te kopen, daar worden bullen, dispensatiën en aflaatbrieven vervaardigd voor levenden en doden en de reliquiën, paternosters, rozenkransen, kruisen, agnus Dei en dergelijke waren te koop gebracht. Hier is goud, zilver, edelgesteenten, zijde en andere kostelijkheden in een dierbaar gebruik tot versiering van de kerken. Hier moet purper en scharlaken in de kleren van de gepurperde pausen en kardinalen enz. enz. Zo moet ook

geestelijk worden verstaan wat van stuurlieden, schippers enz. gezegd wordt. Door schepen kan men verstaan de mindere sociëteiten of gemeenschappen, die in de paapse zee zijn, als kloosters, abdijen, akademiën; door "schippers" hun oversten, abten, rectoren, officialen van onderscheiden soort en rang, door "stuurlieden en schippers" de gezanten en nuntiusen van allerlei soort. Maar al die waardigheden zullen veracht worden, al die koopmanschappen van de Roomse markt niet meer zijn.

Wij moeten hier bedenken wat het einde is van de overvloed, de hoogmoed en de wellusten en hoe ongestadig de gunst en de vriendschap van de mensen is. Hier gaat het een met het ander te gronde en niets blijft geheel. Het gaat in één uur te gronde, wat in vele jaren vergaderd is. In het gevaar vluchten zij van ons weg, die van ons groot genot hadden, ja zij staan van verre en bewenen het groot ongeluk, maar niemand nadert om te helpen, een ieder vreest voor zichzelf. Daarom moeten wij God leren vertrouwen, de wellust verachten, het vlees en het gezelschap van de mensen niet betrouwen. Want zolang als het welgaat zijn er vrienden genoeg, maar als het onweer komt en het begint kwalijk te gaan, varen zij allen weg en zij, die u wel vertrouwd had, laten u in de nood.

20. Bedrijf vreugde over haar, in tegenstelling tot de koningen en kooplieden van de aarde en de stuurlieden van de zee, die over haar klagen, zo riep de stem (vs. 4); bedrijf vreugde, u hemel! en u heilige apostelen (volgens andere lezing: "u heiligen en apostelen, en u profeten; want God heeft uw oordeel, het oordeel van de verwerping en verdoemenis, dat zij over u gesproken hebben, a) aan haar geoordeeld, omdat zij nu zelf de verworpene en verdoemde is.

a) Openb. 19: 2

21. En een sterke engel, dezelfde als in vs. 1. Hoofdstuk 5: 2; 8: 13 en 10: 1, een steen op als een grote molensteen en wierp die in de zee, zeggende: "Aldus, zoals deze steen plotseling en met groot gedruis neervalt, zal de grote stad Babylon met geweld geworpen worden en zal niet meer worden gevonden, zoals in Jer. 51: 64 van haar wordt voorspeld.

22. a) En, zoals verder in de profetische uitspraken van het Oude Testament is verkondigd (Ezechiël. 26: 13), de stem van de citerspellers en van de zangers en van de fluiters en van de bazuïners zal niet meer in u, de stad, anders zo rijk in gezang en muziek, gehoord worden, en geen kunstenaar van enige kunst zal meer in u, die anders vanwege de kunstgewrochten zo beroemd was, gevonden worden en geen geluid van de molens zal in u meer gehoord worden.

a) Jer. 25: 10

23. En het licht van de kaars, hoewel dit zo zwak is, zal in u niet meer schijnen, die steeds in de glans van een menigte tempels en altaren, stralende van licht, heeft geschitterd. En de stem van een bruidegom en van een bruid zal in u niet meer gehoord worden; want er is voor u geen hoopvolle toekomst meer. Wat aan Juda en Jeruzalem is geschied voor een bepaald afgemeten tijd wel als straf voor hun zonde maar tevens tot kastijding, opdat de verwoesting weer van haar mocht worden genomen (Jes. 24: 8 Jer. 7: 34; 16: 9; 25: 10; 33: 11) zal aan u tot een eeuwige verwerping en verwoesting plaatshebben (Hoofdstuk 17: 16); want wat reeds Jes. 23: 8, als hij van Tyrus spreekt, in u heeft veroordeeld, uw kooplieden waren, om nog een tweede schuld te noemen die in Jes. 47: 9 vv. wordt genoemd, de groten van de aarde, want door uw toverij zijn alle volken verleid geweest (vs. 3. 17: 2; 9: 21

24. En wat een derde schuld van deze Rome betreft, die in het Oude Testament van haar voorbeelden Tyrus en Sidon nog niet zo bepaald kon worden gezegd, maar pas in haar eigen geschiedenis openbaar is geworden, in haar is gevonden het bloed van de profeten en van de heiligen en al van degenen, die gedood zijn op de aarde (Hoofdstuk 17: 6).

De ondergang van Rome brengt een gejuich in de hemel teweeg, evenals Rome zelf in haar tijd vreugdefeesten heeft gevierd en Te Deum's gezongen bij de tranen en het gejammer van de kinderen van God; ja zelfs apostelen en profeten verblijden zich over de val van de apostelstad, die, hoewel zij de graven van de profeten en apostelen bouwt en hun met kniebuiging eer bewijst, toch zo geheel onapostolisch geworden is, ja zelfs de vervolgstster van de door hen verkondigde waarheid.

De gelovigen op aarde, die door de drie categorieën "heiligen, apostelen en profeten" worden voorgesteld (vgl. Hoofdstuk 11: 18), terwijl het naast algemene begrip vooraan staat, vervolgens twee bijzondere klassen worden genoemd, omdat deze door Babels haat het eerst getroffen, (vs. 24) ook een bijzondere reden hebben, om zich over de wraak van de rechtende God te verheugen, worden naar de hemel gevoerd. Er moet worden uitgedrukt, dat voor het geheel van die allen, de ondergang van de stad een vreugdevol bewijs is van de gerechtigheid en heerlijkheid van hun God. Het oordeel, dat haar heeft getroffen (vs. 8 en 10) wordt een oordeel van de gelovigen genoemd, in zoverre dit aan haar volvoerde gericht de rechtvaardiging en bevrediging van de door haar vervolgde, maar nu ook aan haar gewrokene gelovigen is.

Nu is het bloed van de heiligen, dat de valse Kerk met stromen vergoten heeft gewroken en de dag van de verlossing van de bruid uit de strikken van de hoer is nabij; moesten dan niet de heiligen met de apostelen, de stichters van de ware Kerk, de profeten en verkondigers van het oordeel over Babel hun vreugde uiten? Nu wordt vervuld wat eens de profeet (Jer. 51: 48) bij het zien op het oordeel over het Babel van de geschiedenis heeft geroepen: "en de hemel en de aarde, mitsgaders al wat daarin is, zullen juichen over Babel. "

De ene voorname vijand van Christus is geoordeeld; snel zal het oordeel ook die overvallen, die in duivelse leugen de troon op aarde meent te hebben gegrepen, die daar hoopt de gemeente van Christus op de aarde te verdelgen en op de duivel de verloren heerschappij weer te veroveren.

Kan de hele vernietiging van de afgefallen Kerk duidelijker worden voorgesteld, dan dat de zinnebeeldige handeling van de sterke engel in vs. 21 doet? Evenals een steen niet meer wordt gezien, als die in de stromen verdwenen is, zo zal de afgefallen Kerk niet meer worden gevonden.

Het is opmerkelijk, dat niet van een zware steen in het algemeen wordt gesproken, maar een molensteen wordt genoemd. Christus heeft toch gezegd (Matth. 18: 6), dat het hem, die ergernis geeft, beter was, als een molensteen om zijn hals was gedaan en hij in het diepste van de zee was geworpen. Daaraan moet zeker worden herinnerd; want het moet een reden hebben, dat het beeld van de rol met een steen bezwaard, in Jer. 51: 63 v. in dat van een molensteen wordt veranderd.

Wat een onnoembare ergernis heeft Rome reeds gegeven, niet alleen aan de zogenaamde ketters, maar ook aan zijn eigen aanhangers, in zoverre zij een kern van echt geloof en van ongehuichelde godsvrucht in zich hadden! Aan hoevele miljoenen kleinen en geestelijk

zwakken heeft het zijn macht om te verblinden en te verleiden uitgeoefend! Daarom zal ook de molensteen aan de hals niet ontbreken.

Zeker hebben ook andere kerken ten tijde van haar ontaarding en door leer en leven van haar dienaren ergernis genoeg teweeg gebracht, maar geen andere Kerk heeft zich toch met haar geestelijkheid zo hoog verheven, als de Rooms-katholieke heeft gedaan, die het geloof aan haar vrijheid van dwaling en haar heiligheid, aan haar onbegrensde autoriteit en alleen zaligmakend gezag tot een onvoorwaardelijke eis voor allen heeft gemaakt, die in het algemeen op de naam van Christen aanspraak willen maken, zodat naar haar met alle middelen van geweld doorgezette en vastgehouden grondstelling van de heilige Christelijke Kerk, ja zelfs van het koninkrijk der hemelen zijn uitgesloten zovelen dit geloof niet aannemen. Daarmee en met de titel voor hun opperhoofd: "heilige vader, stedehouder en plaatsbekleder van Christus, hogepriester en bemiddelaar van alle geestelijke zegen in hemelse goederen", heeft zij voor God en mensen zich plechtig verbonden nooit een dwaling te begaan, geheel heilig en onberispelijk te wandelen, in elk geval het woord van de goddelijke waarheid tot de zuiverste uitdrukking te brengen en in het algemeen zich in een gedaante te vertonen, dat, die haar, haar paus, of enige van haar dienaren ziet, daaraan zou kunnen zien, op welke wijze Christus in Zijn gelovigen een gestalte moet verkrijgen (Gal. 4: 19) en wie de volkomene man is, die gekomen is tot de mate van de grootte van de volheid van Christus (Efez. 4: 13). Hoe ontzettend zwaar zal nu ook hare verantwoording zijn voor al dat boze, schandelijke en godslasterlijke, bij haar en door haar geschied, omdat dat alles tot een ergernis in de hele, volle betekenis van het woord wordt en als zij zelf moet bekennen, dat aan de namen van haar pausen veelal treurige herinneringen en aan de wandel van haar priesters vele aanstotelijke gebreken kleven, dan moet zij het zich nu ook laten welgevalen, dat men de profetie van de molensteen, die in zee wordt geworpen, ook in het bijzonder van haar verklaart. En opdat het recht daartoe in elk opzicht boven iedere twijfel wordt verheven, vraagt men zich af: wie anders dan aan een Kerk kan het gemaakt worden tot een verwijt dat het oordeel van de verwoesting meebrengt, dat haar kooplieden vorsten, groten waren op aarde? " Want aan de macht van de wereld heeft God het toegelaten, dat haar koningen heersen en de opperheren macht hebben, maar aan Zijn gemeente heeft Hij het verboden. En wie anders dan de Rooms-katholieke kerk verklaart het voor haar ongeschonden bestaan volstrekt noodzakelijk, dat haar opperhoofd het in onze dagen verloren wereldlijk gebied weer verkrijgt en doet tot bereiking van dit doel vele gebeden en offers en schrikt er ook niet voor terug als het nodig is, oorlog en bloed vergieten daartoe teweeg te brengen? Verder varagt men zich af: als dan zonder twijfel in onze afdeling bedoeld wordt op een Kerk, die is dan de Kerk, die getreden is in de voetstappen van het profetenmoordend Jeruzalem, waartoe hoofden en leidslieden de Heere in Matth. 23: 32 vv. spreekt: "U ook vervult de mate van uw vaders! opdat op u komt al het rechtvaardig bloed, dat vergoten is op de aarde, van het bloed van de rechtvaardige Abel af tot op het bloed van Zacharia, de zoon van Barachia, die u gedood heeft tussen de tempel en het altaar? " Als ergens bloed als water wordt vergoten, zo merkt Bengel op, dan was dat voor Rome een genot, de grootste vreugdebetoningen worden daar gemaakt. Koning Karel IX in Frankrijk beroemde er zich in een schrijven aan Gregorius XIII op, dat hij 70. 000 Hugenoten had omgebracht en van 1518 tot 1548 moeten meer dan 15 miljoen Protestanten door de pauselijke inquisitie het leven hebben verloren. O, wij Protestanten, roept Rieger met recht uit, kunnen onze uitleiding uit de gemeenschap van zulke zonden en zulke straffen, zoals die op deze plaats voor ogen zijn gesteld, niet hoog genoeg waarderen; het mocht ons wel een drang zijn, om het Evangelie en van de daardoor verkregen vrijheid waardig te wandelen.

Dit achttiende Hoofdstuk schetst het verwoestingswerk van den antichrist in Europa met zijn Avondlandse en Morgenlandse onderkoningen, van hun roofhorden en brandstichters-benden vergezeld. Hoe hij als antichrist met hen handelt, die hem niet aanbidden, hebben wij vroeger gezien; hoe hij inzonderheid met de Christenen te werk gaat, is ons uit het voorbeeld van Antiochus Epiphanes en uit de profeet Daniël bekend. Deze (Antiochus) is zijn voorloper als godsdienst-vervalser en heiligen-moordenaar, Attila, (9: 11 de engel van de afgrond, de Appollyon en Abaddon en verderver) zijn type als moordenaar en brandstichter. De vrouw, die op het beest in de woestijn rijdt, of de hiërarchie, met de Christenheid tot de volksheerschappij overgegaan, zal de getuigen doden en de uitstekendste Christenen uit de weg ruimen. De antichrist zal er ook nog velen doden, waarschijnlijk al degenen, die wij onder de zeventuizend namen van mensen hebben te verstaan (11: 13). Evenwel zal het getal van aanhangers van de toekomst-religie, die hem niet als God willen erkennen, het getal van de omgebrachte Christenen overtreffen. Terwijl hij zo in Europa huishoudt, om alle sporen van de vroegere godsdienst uit te roeien en een nieuwe tijd te beginnen, zullen zich die Joden (het volk van God, dat opgeroepen wordt om Babel te verlaten 18: 4), die niet met hem te doen willen hebben, naar Palestina vluchten, terwijl anderen van hun stam zich bij de mens van de zonde aansluiten. Er bestaat in deze tijd geen Islam meer in het Morgenland, geen pausdom, geen Christenheid en geen volksheerschappij meer in het Avondland; Europa is in een woestenij verkeerd, de steden zijn gevallen en verwoest. De antichrist woedt met zijn breidellose onheilstichters als een kudde van wilde roofdieren, en is met zijn verwoestingswerken in Europa nu gereed. Hij heeft een onberekenbare menigte van schatten bijeengehoopt en aan zijn getrouwen bereid het land als beloning uitgedeeld (Dan. 11: 39). Nu zijn de hinderpalen uit de weg geruimd en de nieuwe tijd van zijn godsdienst op aarde vangt aan. Alleen weet hij niet, dat de vrouw in de woestijn is gevlucht en zich Joden te Jeruzalem verzameld hebben; hij meent dat de Christennaam van de aarde is uitgeroeid. Maar plotseling verneemt hij geruchten uit het Noorden en Oosten en trekt naar het Morgenland op om de Joden te vernietigen. Dat is, behalve het bijzondere bestuur van God (Ezech. 38), de aanleiding, die hem met zijn geducht leger derwaarts voert. De beide Christussen, de ware in de hemel, de valse op aarde, maken zich tot een beslissend treffen gereed. Ezechiël in zijn indrukwekkende voorstelling van Gog (Hoofdstuk 38 en 39) en Daniël (11: 36-45) beschrijven ons de toerusting en oproeping, die aan de veldtocht van de antichrist voorafgaan. Het gejubel in de hemel over het oordeel van de grote hoer en de toerusting tot Christus' terugkomst, zijn veldtocht van de hemel neerwaarts op witte triomfrossen met de schaar van de volmaakt rechtvaardigen, die op die tijd tot de eerste opstanding zullen zijn gekomen, ontmoeten wij in Hoofdstuk 19 Met Hoofdstuk 18 zijn de zeven toornschalen, de zeven bazuinen en zeven zegels geëindigd en is Christus' terugkomst daar.

Zoals eens de klaagstem van Israël over Babel uitriep: "Het geweld, dat mij en mijn vlees is aangedaan, zij op Babel; en mijn bloed zij op de inwoners van Chaldea", "zoals Babel geweest is tot een val van de verslagenen van Israël, zo zullen te Babel de verslagenen van het hele land vallen"; zo wordt aan Rome niet alleen het bloed van de heiligen gewroken, maar ook dat van allen, die door deze stad van de gruwelen zijn vermoord. Haar verdelgende heerszucht bracht niet enkel de Christenen om, maar ook de heidenen. Zij was ten tijde van Johannes de grote moordenaar en zij baadde zich in stromen bloed.

Door de hemel verstaan wij de inwoners van de derde hemel; de engelen en de zielen van de volmaakten. Als er blijdschap in de hemel is over één zondaar, die zich bekeert (Luk. 15: 10); als de zielen van de gedoodde martelaren onder het altaar om wraak roepen (Openb. 6: 9, 10); als door de gemeente van engelen de veelvuldige wijsheid van God bekend wordt gemaakt (Efez. 3: 10), waarom zou in de hemel, waar duizenden van martelaren en duizenden, die op

aarde om de val van de antichrist gebeden hebben, geen kennis hebben van dit grote werk van God? En als de engelen het daar verkondigen, hoe kan het anders zijn, of zij verblijden zich en verheerlijken God daarover. Onder al de hemelingen worden de apostelen en profeten genoemd, omdat zij bijzondere liefhebbers zijn van de Kerk van God, zeer veel tot haar stichting en opbouw gedaan hebben en van de val van de antichrist de vervulling van hun profetieën zien, daarom wordt het oordeel over de antichrist hun oordeel, uw oordeel genoemd, namelijk, omdat zij het verkondigd hadden. Een herhaling van dezelfde zaak geeft de zekerheid te kennen en het vertonen door een zinnebeeld is tot verklaring en duidelijker bevattings. Een molensteen, in de zee geworpen, zinkt en kan er niet weer uitgehaald worden; zo zal Rome door groot geweld en krijgsmacht verwoest en verbrand worden, of verzinken en niet weer gebouwd noch door enig mens bewoond worden. Zie ditzelfde van het heidense Babylon (Jer. 51: 63, 64).

Zoals het antichristisch Rome niet geheel vóór Christus' toekomst verdelgd zal worden, noopt dit verder om hier niet alleen een tijdelijk oordeel te verstaan, maar ook het eeuwige, waardoor Babel in de helse poel zal worden geworpen, waaruit geen opkomst is, noch hoop van opkomst.

HOOFDSTUK 19

TRIOMFLIED VAN DE UITVERKORENEN OVER HET VOLVOEREN VAN HET OORDEEL VAN GOD TEN OPZICHTE VAN DE GROTE HOER

II. Vs. 1-21. De oproeping van de stem uit de hemel in Hoofdstuk 18: 20 wordt opgevolgd; de hemel verheugt zich in zijn heiligen, apostelen en profeten, in het oordeel van God over de grote stad Babylon; ook de vier dieren, de vertegenwoordigers van alle schepselen van de aarde sluiten zich aan dat lofgezag aan (vs. 1-4). Op dit eerste toneel van de oordelen van de laatste tijd moet snel een tweede volgen; daarna wordt, met dat eerste feest van de hemel meteen een tweede verbonden, dat op het tweede betrekking heeft, alsof dat reeds was geschied (vs. 4-8). Johannes, wie het was opgedragen de nabijheid van het avondmaal van het Lam aan te kondigen, is van de waardigheid van degene, die met hem spreekt, zo vervuld, dat hij hem als de Heere zelf wil eren. Dit geeft aanleiding tot een verklaring van de engel, die de gelovigen in Christus tot grote eer is (vs. 9 en 10). Hierop wordt het vonnis over de antichrist, zijn profeten en zijn medegenoten volvoerd. Over de beide eersten is het reeds een oordeel tot de eeuwige dood, over de anderen is het nog slechts een voorlopig oordeel tot de lichamelijke dood, dat echter door de opstanding ten oordeel later ook tot een oordeel van de eeuwige verdoemenis naar lichaam en ziel worden zal, zoals dit in Hoofdstuk 14: 9 en 10 reeds te voren is gemeld (vs. 11-21).

1. En hierna hoorde ik iets als een grote stem van een grote schare in de hemel (Hoofdstuk 11: 15 vv.), zeggende: "Hallelujah (looft de Heere)! de zaligheid en de heerlijkheid en de eer en de kracht zij de Heere, onze God" (Hoofdstuk 7: 12).

2. Want Zijn oordelen (Hoofdstuk 16: 7) zijn waarachtig, zijn overeenstemmend met de toezeggingen van de profetie en rechtvaardig, geheel overeenkomend met de voorafgegane zware zonde. Geloofd zij de Heere, omdat Hij de grote hoer geoordeeld heeft, die de aarde verdorven heeft met haar hoererij (Hoofdstuk 11: 18) en Hij a) het bloed van Zijn dienaren van haar hand gewroken heeft. " (Hoofdstuk 18: 23 v.).

a) Deut. 32: 43

3. En zij zeiden ten tweede maal, het lofgezag (vs. 1) als in een tegenstrofe weer opvallend: "Hallelujah"! waarop zij het feit in vs. 2 aanvullende voortgingen: a) "en haar rook gaat, zoals Hij gesproken heeft door Zijn heilige profeten (Jes. 34: 10 a), op in alle eeuwigheid".

a) Openb. 14: 11; 18: 18

4. En de vierentwintig ouderlingen en de vier dieren (levenden) vielen neer en aanbaden God, die op de troon zat (Hoofdstuk 5: 14), zeggende om het dubbele Hallelujah (vs. 1 en 3) te bevestigen en het van hun zijde door een derde aan te vullen: "Amen, Hallelujah! "

Het "als" bij de woorden "een grote stem van een grote schare" stelt vergelijkend voor, dat het geluid door Johannes vernomen zo sterk is geweest, alsof een grote menigte van mensen haar stem met kracht laat horen. Met het "Hallelujah" wordt dan tevens dadelijk en herhaaldelijk (vs. 3, 4 en 6) de hoofdtoon van het gezang als dat van een verheven loflied voorgesteld. En zeker is het niet zonder bedoeling, dat juist hier, waar het hele oordeel over de vijanden van God en van Zijn volk reeds begonnen is, het uitdrukkelijke Hallelujah wordt gevonden, dat overigens in de Openbaring en ook in het Nieuwe Testament niet meer voorkomt.

Zijn oorsprong heeft het Hallelujah in Ps. 104: 35 en het kan nauwelijks aan enige twijfel onderhevig zijn, of hier in het bijzonder op deze plaats wordt bedoeld. Dat het Hebreeuwse woord wordt behouden, evenals het Amen en het Hosanna, dient om te wijzen op het inwendig verband van de gemeente van het Nieuwe Testament met die van het Oude.

Met het "Amen, Hallelujah! " is het loflied geëindigd voor het oordeel, dat aan het grote Babel is volbracht, maar juist daarom nog niet het loflied in het algemeen; want er blijft nog een andere daad van God over, waarvoor Hij eveneens moet worden geprezen.

De tijd, waarin de antichrist, nadat de 10 koningen de mededingster, die de volle verwezenlijking van zijn plannen tot hiertoe nog tegenstonden, de Roomse Kerk met haar opperhoofd (vgl. Ezech. 28: 1-19) terzijde heeft gesteld en daarop haar kracht en macht aan dezen hebben overgegeven (Hoofdstuk 17: 13), zijn heerschappij zal uitoefenen, is bepaald. Die is reeds vastgesteld door de profetie, die de profeet van het Oude Testament (Dan. 12: 6 v.) uit de mond van de Zoon van God zelf ontvangen heeft ("een bestemde tijd, bestemde tijden en een helft" in het geheel 3 jaar) en vervolgens is die bevestigd door het woord van Christus in Matth. 24: 22, zodat aan Johannes daarover geen nadere mededeling gegeven hoefde te worden, dan de herhaling over dat punt in Hoofdstuk 12: 14 ingelast. De kerkelijke toestanden en burgerlijke verhoudingen onder deze heerschappij zijn in Hoofdstuk 13 en met de voorstelling van de zevende schaal van de toorn in Hoofdstuk 16: 17-21 reeds duidelijk genoeg getekend, waarbij nog het woord van de apostel in 2 Thess. 2: 3-12 komt, zodat over dat alles op deze plaats wordt heengegaan en met het drievoudig Hallelujah over de val van het grote Babel in de volgende verzen tevens een vierde over de oprichting van het rijk van Christus, waarna de val van de antichrist onmiddellijk voorafgaat, verbonden wordt. Het papisme is de oprichting van het rijk van Christus op aarde in een uitwendige wereldlijke heerschappij door mensen geweest; wel met een goede mening, maar toch ook met duizendvoudig overschrijden van het recht van de Kerk en teweeg gebracht onder onnoembaar vele en zware zonden. Deze kon alleen plaats hebben door hoererij met de wereld en doordat de Kerk, die dat ondernam, tenslotte tot de grote hoer werd gemaakt, die op de ontzettendste gedaante van de macht van de wereld gezeten is. De Heere neemt nu de zaak zelf ter hand, vernietigt beide, de hoer en het beest en geeft dan aan het duizendjarig rijk, dat Hij in Israël heeft opgericht (Hoofdstuk 20: 1 vv.) en daarmee aan het uitverkoren volk de daaraan geschonken belofte van de heerlijkheid van het rijk van David onder de ware Salomo; aan de theocratie; die vorm, die met Zijnen heiligen wil overeenstemt. Zo is de volgende afdeling vs. 5-10, zoals Hengstenberg zich uitdrukt, het voorportaal tot het gebouw, dat van vs. 11 af zich aan onze blikken voordoet, dit omvat echter niet de hele afdeling: Hoofdstuk 19: 11-20: 15, maar beperkt zich tot Hoofdstuk 20: 1-6 Vs 11-21 leert, wat eerst nog moet worden opgeruimd eer het gebouw kan worden opgetrokken; die wegneming is echter zo'n vluchtig werk, dat het slechts de ziener hoeft te worden herinnerd en voor het koor van de hemelingen zo goed als niet aanwezig is, waarom zij nu reeds hun lofgezag laten horen.

Het oordeel over de grote hoer is overeenkomstig Gods waarheid en gerechtigheid. Wanneer Hij ook lang vertoeft, gaat Hij toch eindelijk met volle strengheid tegen Zijn vijanden te werk en vergeldt hen naar hun handelingen. De rechtvaardigen noemen hier de grote hoer, namelijk de afvallige Europese Christenheid, waar het Pausdom aan het hoofd staat, dat tot de toekomst-religie is overgegaan. Openb. 17: 5 De zwaarste misdaad was de afgoderij van de grote hoer en vervolgens de moord van de getuigen, wier bloed aan haar hand kleeft. Voor deze beide wandaden wordt in deze wereld op zo vreselijke wijze wraak aan haar genomen, maar nog nadrukkelijker in de toekomstige verdoemenis. De vrouw heeft alle natiën door de toverij van haar zingenot vervoerd en de hoer heeft de aarde door de hoererij van haar

godsdienst-vervalsing verdorven. De hoer en de vrouw wedijveren met elkaar in boosheid; evenwel was de hoer de ziel van de vrouw.

Zelfs bij haar verdoemenis doen de rechtvaardigen een Hallelujah horen. De wraakneming over het bloed van de Godsknechten is juist die verdoemenis; de lichamelijke dood en de verwoesting van haar woonplaats zou voor zulke gruwelen nog weinig betekenen. De verdoemenis van deze geesten is van alle zijde beschouwd billijk en wordt door Gods rechtvaardigheid streng geëist. Lang heeft Hij in Zijn onuitsprekelijk geduld verbeid en rustig toegezien, hoe zij Zijn Evangelie misbruikt, afgeschaft en Zijn knechten omgebracht hebben. Ten slotte gebruikt Hij geweld; het vuurvlammende Godsgericht treft hen met alle strengheid, het uur van hun veroordeling is daar en zij lijden smart in de vlam, welker rook tot in de eeuwigheid der eeuwigheden opstijgt (Openb. 14: 10, 11).

Deze "grote schare" bestaat uit de heiligen, benevens de Apostelen en Profeten. Johannes hoort haar in de geest; want er wordt een jubelzang aangeheven over een gebeurtenis, die nog niet plaats gehad had, maar pas in de toekomst zou voorvallen. In wezenlijkheid weergalmde dit loflied pas eeuwen later bij Rome's ondergang. Zij roepen: "Hallelujah! " Hoe vaak hadden de vrienden van Jezus dat Hallelujah gezongen in dit tranendal; gezongen te midden van de verdrukkingen, die zij van de wereld te verduren hadden; gezongen om er hun verslagen harten door op te beuren en zich te sterken in het geloof in en vertrouwen op God. Nu viert de gemeente van de volmaakt rechtvaardigen de zegepraal over een van de vreselijkste verschijnselen, waarin zich immer de tegen God vijandige macht heeft geopenbaard, het Romeinse rijk. Hoe vaak had de gemeente, toen zij nog behoorde tot de strijdende Kerk, reden gehad tot twijfel, of het heil wel van de Heere was! De grote hoer kon ongestraft de hele wereld bezoedelen met haar hoererij en zich dronken drinken aan het bloed van de heiligen. Maar nu zijn alle nevelen weggevaagd; de diepten en raadselen van het Godsbestuur over wereld en Kerk zijn opgelost; de vreselijke macht is ontbonden, de kruisgemeente verlost en de Heere heeft getoond dat Zijn zegen is over Zijn volk. Nu is het openbaar geworden, dat "van Zijn is het koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid, tot in eeuwigheid, Amen! "

Dit herhalen geeft de overvloed van vreugde en van ijver in het prijzen van God te kennen, die niet voldaan is met een aanheffing en opwekking tot Gods lof, maar aandringt om het gezang opnieuw bij het eindigen op te vatten.

5. En een stem kwam uit de troon, waarschijnlijk uit de mond van de 24 oudsten en van de vier dieren (vs. 4), zeggende: "Looft onze God, u al Zijn dienstknechten en u, die Hem vreest, beide klein en groot! u allen, die van het huis van Israël bent (Ps. 135: 1; 115: 13 vgl., als die hetgeen nu snel zal plaats hebben (Hoofdstuk 20: 1-6) zozeer aangaat ("Isa 54: 1" en "Isa 65: 25).

6. En ik hoorde, toen nu de aangesprokenen voldeden aan de oproeping, die tot hen was gekomen, als een stem van een grote schare, namelijk van de honderd vierenzeventig duizend in Hoofdstuk 14: 1-5 en als een stem van vele wateren, die op aarde voortruisten en als een stem van sterke donderslagen, die van de hemel rolden (Hoofdstuk 14: 2), zeggende: "Halleluja! " want de Heere, de almachtige God, heeft als koning geheerst (Hoofdstuk 11: 15, 17 en 12: 10).

7. Laat ons blij zijn en vreugde bedrijven (Ps. 118: 24) en Hem de heerlijkheid geven; want de bruiloft van het Lam is gekomen, die het aan het einde met Zijn bruid (Hoofdstuk 21: 9, zal

houden; en Zijn vrouw, Zijn verloofde (Matth. 1: 20), namelijk de gemeente van Israël (Hos. 2: 19 v.), heeft zichzelf bereid, omdat Israël reeds nu een gemeente voorstelt, die vlek noch rimpel heeft, noch iets dergelijks (Hoofdstuk 14: 1 vv.).

a) Matth. 22: 2 Luk. 14: 16

8. En haar is gedurende de tijd van haar heiliging gegeven in tegenstelling tot de hoer in Hoofdstuk 17: 1 vv., die zich met wereldse opschik tooide (Hoofdstuk 18: 16), dat zij bekleed wordt met rein en blinkend fijn lijnwaad. Want dit fijn lijnwaad, dat hier bedoeld is, zo zij tot verklaring erbij gevoegd, zijn nog iets anders dan het witte kleed in Hoofdstuk 6: 11 en 7: 14 de rechtvaardigmakingen van de heiligen, bestaande in allerlei goede daden, waarin zij hun trouw voor de genade hun gegeven, hebben betoond.

9. En hij, die engel, die in Hoofdstuk 17 met mij had gesproken en ook daarna weer met mij handelde (Hoofdstuk 21: 9) zei tot mij: "Schrijf (Hoofdstuk 14: 13): Zalig zijn zij, die uit alle heidenen en geslachten en talen en volken (Hoofdstuk 14: 6) geroepen zijn tot het avondmaal van de bruiloft van het Lam. " En hij zei tot mij: "Deze woorden, die de stem van de grote schare heeft verkondigd (vs. 6-8) zijn de waarachtige woorden van God, daarom kan ook het avondmaal, waarvan ik zo-even sprak, niet ver meer zijn.

10. En ik, geheel overweldigd door de waardigheid van degene, die mij zo'n boodschap in de naam van God overbracht, viel neer voor zijn voeten, om hem te aanbidden (Hand. 10: 25 v.), omdat ik geloofde in hem de Heere zelf voor mij te hebben. En hij zei: a) "Zie, dat u dat niet doet; ik ben slechts een van de dienstknechten van de Heere en zo uw mededienstknecht en een mededienstknecht van uw broeders, die de getuigenis van Jezus hebben. Ik getuig door hetgeen ik u zo-even bevolen heb te schrijven slechts van Jezus, maar ben niet de Heere. Aanbid God (Hoofdstuk 22: 8 v.). Want de getuigenis van Jezus, als Hij die een mens mededeelt, zoals u hier door mededeling van de Openbaring geschiedt, is de geest van de profetie, zodat hij, die de getuigenis ontvangt, daardoor vanzelf met de geest van de profetie vervuld wordt Re 22: 6.

a) Hand. 14: 14

Wij moesten vroeger streng vasthouden, dat onder de vrouw, die zwanger was en grote weeën had om te baren (Hoofdstuk 12) het verbondsvolk van het Oude Testament moest worden verstaan, waaruit Christus naar het vlees voortkomt (Rom. 9: 5) en niet de verbondsgemeente van het Nieuwe Testament, die ten gevolge van Israëls verharding voornamelijk uit heidenen was opgericht, als men het gezicht van de vrouw met de zon echt wil verklaren. Zo moeten wij ook nu vasthouden, dat de bruid van het Lam, de vrouw, waarmee de Heere Zijn bruiloft wil houden, eveneens Israël is, namelijk het nu tot Christus bekeerde, in Zijn eigen olijfboom weer ingelijfde (Rom. 11: 23 vv.) Israël. Zonder twijfel spreekt Paulus voor de tijd, dat het rijk van God van Israël was genomen en de heidenen gegeven, van de gemeente uit deze vergaderd, geheel onder hetzelfde beeld (Efeze 5: 22 vv. 2 Kor. 11: 2 Zo zouden de gedachten, die vele theologen voeden, alsof nu deze verbondsgemeente uit de heidenen, of de Kerk als het Israël van God in de rechten en in de plaats van het Israël naar het vlees getreden was en de erfenis voor zich volledig verkregen had, zodat onmiddellijk aan haar Gods beloften voor de laatste tijd vervuld zouden worden en Israël naar het vlees alleen daardoor zalig zou kunnen worden, dat het overgaat tot de Kerk, zeer juist zijn. Inderdaad zou het aldus zijn, zoals men veelal beweert, dat reeds met zijn overgaan tot de Kerk Israël ook in geestelijke zin weer tot het bezitten van zijn land komt, terwijl een terugkeren in het

werkelijke Kanaän een in de grond onverschillige zaak zou zijn en alleen van ondergeschikte betekenis (het overblijfsel naar de verkiezing van de genade uit Israël heeft een betere erve verkregen, schrijft Hengstenberg, namelijk de aarde van het een einde tot het andere en de hemelse heerlijkheid. In het bezit van deze erfenis ziet het op het oude land Kanaän neer en daaraan nog enig gewicht toe te kennen zou een treurig anachronisme zijn), als het aan de genade van de Heere was gelukt, de verbondsgemeente uit de heidenen opgericht, tot een welversierde bruid toe te bereiden en de Kerk te maken tot een vrouw, die ook getrouwd is aan Hem, met wie zij getrouwd is. Wij zagen echter onder de 7 vormen van de Kerk in Hoofdstuk 2 en 8 slotte zo een, die de Heere uit Zijn mond moet spuwen. Wij zien in Hoofdstuk 11: 8 de Christenen tot een Stad geworden, die geestelijk genoemd wordt "Sodoma en Egypte, waar ook onze Heere gekruisigd is" en wij zien in Hoofdstuk 17: 1 vv. de vrouw zitten op het scharlakenrode dier, dat vol namen van godslastering is. Men zal toch wel niet menen, dat in deze stad de Joden in te leiden zou kunnen heten ze in Kanaän te brengen? en met zo'n vrouw zich te verbinden, opdat de beloofde dag van de bruiloft komt, dat zal men toch wel niet het Lam willen toeschrijven? Men zal wel daartegen zeggen, dat de uitwendige, ontaarde Christenheid toch niet de echte, de ware Kerk is, dat integendeel gesproken wordt van die onzichtbare Kerk, bestaande uit hen, die de Heere als de Zijnen kent en die verstrooid waren over de hele aardbol, of met andere woorden, van de gemeente van heiligen, die in weerwil van alle uitwendig verderf van de Kerk toch altijd, al is het vaak in een zeer gering aantal van leden, aanwezig is. Intussen staat het gezicht (Hoofdstuk 14: 1-5) toch niet om niet in het boek van de Openbaring. Het toont ons zo duidelijk en bepaald als mogelijk is een gesloten gemeente van heiligen; een schare, staande bij het Lam op de berg Zion, van degenen, die met vrouwen niet bevlekt zijn, maar maagden zijn en in wier mond geen bedrog is gevonden. Deze zijn diezelfde honderd vierenveertig duizend, die reeds in Hoofdstuk 7: 1 vv. zijn genoemd, en daar uitdrukkelijk als de verzegelden uit de twaalf geslachten van Israël werden voorgesteld. Slechts een bodemloze willekeur in de uitlegging kan beweren, dat van de twaalf stammen van de kinderen van Israël hier niet in Joodse maar in Israëlitisch-Christelijke zin sprake is, nadat Paulus in Rom. 11: 26 uitdrukkelijk heeft gezegd, dat nog eens geheel Israël zal zalig worden. De heilige ziener zou ons juist op een dwaalweg hebben geleid, als hij elke stam in het bijzonder zelfs bij name genoemd en het getal heeft aangewezen, voor elk bestemd en voor alle stammen gelijk en dan toch zou hebben bedoeld, dat niet van Juda, Ruben, Gad, Aser enz. werd gesproken, maar van Grieken, Romeinen, Germanen, negers enz. en dat men de twaalf duizend uit iedere stam niet zou moeten houden voor gelijke getallen, maar voor een onbekend X, dat hier zo groot en daar zo groot en in een derde, vierde enz. geval weer zo groot zou zijn. Ja, zonder twijfel hetzelfde Israël naar het vlees bedoeld, waarvan ook Paulus spreekt, dan kan met verstand in Hoofdstuk 14: 1 vv. die tijd worden gedacht, dat het woord van deze apostel tot werkelijkheid is geworden, dat Israël tot de kennis van Jezus Christus is gekomen en in zijn vaderland teruggebracht. En hoe belangrijk dit terugvoeren in de geschiedenis van de leidingen van God met Zijn uitverkoren verbondsvolk is, dat leert men uit de profeten van het Oude Testament en vooral wordt dat aangewezen in Ezech. 47: 13; 48: 35 de tijd van de verstrooiing van Israël onder de heidenen, die nu nog voortduurt, kan het woord van Hengstenberg, boven aangehaald, als in het algemeen juist gelden. Als zich nu enige Joden tot Christus keren en het geloof aannemen, moeten zij de heilige Christelijke Kerk voor hun vaderland, voor het geestelijk Kanaän aanzien, waaraan zij zijn teruggegeven (Hoogl. 1: 8). Maar Israël als volk te herstellen, het als geheel zalig te maken, is de Heere niet mogelijk, als Hij het niet terugbrengt in het land, oorspronkelijk gegeven en tot een blijvende erve bestemd. En nu kunnen wij juist weer uit de profeet Ezechiël leren, waardoor het is, dat Israël, als het eens bekeerd zal zijn en het deksel van zijn hart zal zijn weggenomen, omdat ook in alle leden een geheel verootmoedigde en gereinigde gemeente zal vormen en om ons van die uitdrukking te bedienen, een kerkvorm zal scheppen,

zoals die de wereld slechts eenmaal en voor korte tijd heeft gezien in de eerste apostolische Kerk. Wij hebben bij de verklaring van die profeet op de afzonderlijke belangrijke punten opmerkelijk gemaakt en willen hier niet alles herhalen. Deze Zionsgemeente is dan die, die op onze plaats onder de vrouw moet worden verstaan, die zich bereid heeft. Haar is gegeven zich te bekleden met rein en schoon lijnwaad en zo is het ook duidelijk, waarom later, als het rijk van de heerlijkheid van de hemel verschijnt, dit als het nieuwe Jeruzalem wordt voorgesteld. Het zou volstrekt onmogelijk zijn, als de geschiedenis van het Godsrijk op aarde sloot met het profeten- en Christus-moordende Jeruzalem, dat, nadat het de Heere zelf aan het kruis had genageld, ook diegenen gegeseld, vervolgd en gedood heeft, die Hij na het oprichten van de Kerk tot hen had gezonden (Matth. 23: 34 v.). Jeruzalems naam zou dan de samenvatting zijn van de boosheid en van de hele goddelijke vloek, maar niet de drager van de genadige raadsbesluiten van God. Daarentegen vertoont de geschiedenis van de ontwikkeling van de laatste dingen, zoals het profetische woord die voorstelt, ons een Jeruzalem, dat tot een stad is geworden, die genoemd wordt: "De Heere is aldaar" (Ezech. 48: 35), tot een stad, waar de Heere Zijn rijk van genade heeft kunnen bouwen tot aan de op aarde hoogst mogelijke volkomenheid. Jeruzalem heet daarom ook het rijk van de heerlijkheid, waaraan ook wij denken, als wij zingen: "Jeruzalem, dat ik u bemin". De gelovigen uit de heidenen treden van die tijd, dat Israël weer tot de bruid van het Lam is geworden, in die verhouding, die vanaf het begin bestaan heeft: de goede Herder leidt hen, die niet van deze stal zijn, tot Zijn kudde; de heidenen worden aan Israël toegevoegd. Dit wordt verwezenlijkt bij de oprichting van het duizendjarig rijk, als de onthoofden om de getuigenis van Jezus en om het woord van God en zij, die het dier noch zijn beeld hebben aanbeden en zijn kenteken niet hebben aangenomen, weer worden levend gemaakt, om met Christus te leven en te regeren duizend jaren (Hoofdstuk 20: 4). Bij het laatste oordeel wordt dat ook verwezenlijkt, omdat zij, die de eeuwige zaligheid wordt beloofd, als gasten worden toegelaten tot het avondmaal van het Lam, dat tot viering van Zijn bruiloft wordt gehouden (vs. 9 vgl. Matth. 25: 9). Ons hoofdstuk is geheel zo nauw verwant met Hoofdstuk 14, dat wij, evenals de bruiloft van het Lam in het bijzonder op Israël als de vrouw of de verloofde zag, die wij in Hoofdstuk 14: 1-5 voor ons hadden, zo nu de genodigden tot het avondmaal de uitverkorenen uit de heidense volken zijn, die reeds bij hun sterven een zekere mate van zaligheid hebben verkregen (Hoofdstuk 14: 13), maar nu in het volle bezit ervan moeten komen (vgl. Hoofdstuk 20: 6).

Wat het einde van het geloof, de zaligheid van de zielen aangaat, wordt voor de geredden uit de heidenen in vergelijking met de uitverkorenen van Israël geen mindere mate beweerd, doordat Israël als de bruid wordt voorgesteld, waarmee het Lam bruiloft houdt, terwijl de heidenen slechts de gasten bij het bruiloftsmaal zijn. Dat evenwel op die weg tot dat einde Israël een zekere voorrang heeft, die wij Christenen uit de heidenen niet terzijde kunnen stellen, om ons met eigen inbeeldingen te verheffen en onze kerkvormen voor het non plus ultra te houden, zoals meestal geschiedt, daarop heeft reeds Paulus in Rom. 11: 18 vv. Ro opmerkelijk gemaakt en de kerkelijke ontwikkelingen van deze tijd zullen hoe langer hoe meer zo worden, dat deze apostolische vermaning ons beter dan tot hiertoe ter harte zal gaan (vgl. het slotwoord op de profeet Ezechiël).

Wij voegen bij onze uitlegging nu nog enkele opmerkingen over bijzonderheden uit hetgeen de uitleggers bij het hele gedeelte, vs. 1-10, hebben gezegd: "Het hallelujah komt voor de eerste maal voor in Ps. 104: 35, bij het blijde uitzien op hetgeen God tot wegneming van de ergernissen uit Zijn rijk zal doen: "De zondaars zullen van de aarde verdaan worden en de goddelozen zullen niet meer zijn. Loof de Heere, mijn ziel! Hallelujah! " Het is daarom ook nu des te merkwaardiger, dat zich nu in deze dierbare getuigenis van de Openbaring, waarin

reeds vele aanbidding van God is voorgekomen, het hallelujah voor de eerste maal daar wordt gehoord, waar het zeer nabij komt van hetgeen met de bovenstaande woorden wordt gezegd: De zondaars zullen van de aarde verdaan worden enz., omdat namelijk de grote hoer reeds is geoordeeld en het ook de overige tegenstanders van God en Christus zeer hard zal zijn.

Het onderwerp van de lof van de gemeente is tweevoudig, ten eerste dat de Almachtige het rijk heeft aanvaard, vervolgens dat de bruiloft van het Lam is gekomen; beiden gaan met elkaar hand aan hand; het eerste is de negatieve zijde (de grond van de heerschappij van God is de overwinning van de vijanden), het tweede is de positieve zijde, zodra de vijanden van God neer zijn neer geworpen, begint de verheerlijking van de Kerk.

Evenals het eerste koorgezang het verledene bezingt, de oordelen, die over Babel zijn gekomen, zo handelt het tweede over de toekomst, in zoverre het volledige komen van het rijk van God nabij is. Tot hiertoe mocht het de schijn hebben, alsof God van de heerschappij had afstand gedaan en de wereld aan de machten van de bozen had overgelaten, om ongehinderd voort te gaan, nu is echter vooral door Babylons val bewezen, zoals Hij het ook vervolgens door de val van het beest zal tonen, dat Hij toch God de Heere, de Almachtige, d. i. de Alleenheerser is, wie het rijk toekomt en van nu aan is Zijn heerlijkheid niet meer een verborgen, door vijandige machten gekruisigd en schijnbaar verduisterd, maar voor de hele wereld openbaar en bestaande in volle ongehinderde werking. Hij heeft bezit van het rijk genomen, daarom Hallelujah! maar de heerschappij van God, die nu komen zal, is die van de duizend jaren.

Drie dingen moeten de gelovigen weten (Hoofdstuk 14: 13; 19: 9; 21: 5 : 1) hoe goed God het meent en maakt met hen, die Hij door de dood aan de laatste verdrukkingen onttrekt; 2) wat een zaligheid hun is bescheiden, die tot deelneming aan het duizendjarig rijk zijn verkoren; 3) dat God zeker nog eens alles nieuw maakt en alle gelovigen deel zullen hebben aan de heerlijkheid van de eeuwige wereld.

De bijzondere aanleiding, die Johannes bewoog om neer te vallen voor de geleidende engel, die naast hem stond, kunnen wij vinden in de omstandigheid, dat de engel zei: "deze zijn de waarachtige woorden van God. " Eerst had Johannes de engel juist beschouwd, maar door het hier gezegde kwam hij tot het vermoeden, dat de Heere zelf tot hem sprak.

Het afwijzend woord van de engel zegt hem nu: ik ben niet meer dan u, een drager van de goddelijke openbaring en van de Geest van God.

Juist diezelfde Geest, wil de engel zeggen, die door hen spreekt en handelt, die de getuigenis van Jezus hebben, die is het ook, die door mij spreekt.

De mens wordt door Jezus, als Hij Zijn getuigenis aan een mens mededeelt, met de geest van de profetie vervuld. Reeds de eerste eenvoudige getuigenis, dat wij kinderen van God zijn (Rom. 8: 21) is van profetische aard, in zoverre wij eerst in Zijn rijk komen tot de vrijheid van de kinderen van God, dus tot het werkelijk genot van het kindschap. Hier, binnen de Openbaring, die Jezus Christus van de Vader heeft ontvangen om die verder aan Zijn knechten te geven (Hoofdstuk 1: 1) wordt de getuigenis van Jezus volkomen tot inspiratie (ingeving), tot de geest van de profetie.

Die de getuigenis van Jezus heeft, heeft ook deel aan de Geest, die de profetie voortbrengt en deze leert verstaan, omdat alle profetie Jezus Christus tot inhoud heeft en dus de erkenning en de belijdenis van Jezus Christus de sleutel van de toekomst is.

Hoe is het nu mogelijk, dat het tegenover dit woord van de engel tot die verering van de engelen, ja zelfs van mensen en hun beeldtenissen is kunnen komen, die ondanks de nietswaardige onderscheiding tussen verering en aanbidding, van de laatste in niets verschilt! Inderdaad, als wij niet wisten, dat de Kerk, die zich aan deze zonde schuldig maakt, de vrouw in hoofdst. 17 was, dan moest tegenover dit woord van de engel zo'n aanbidding ondenkbaar voorkomen.

Stof in de rijkste overvloed is er aanwezig tot vreugde en vrolijkheid, tot jubelen en juichen en ter verheerlijking van God, omdat de hoogtijd van het Lam is gekomen en Zijn Bruid zich heeft voorbereid. De bruiloft van het Lam is Christus' wederverschijning, bij welke gelegenheid de bruidegom met de bruid samenkomt en de jonkvrouwen uitgaan de bruidegom en de bruid tegemoet. Eerst aan de Zaterdagavond van deze wereld heeft de zichtbare vereniging van Christus met Zijn gemeente op aarde plaats. Vroeger was die vereniging een onzichtbare. Pas op de wereld-Zaterdagavond zijn alle zielen toegebracht, die het aandeel aan de bruiloft van het Lam is weggelegd en, hoewel ook velen vroeger voleindigd zijn, zo is toch dan eerst de schare van de eerstelingen van de schepping voltallig en dan pas de tijd gekomen, dat Jezus zichtbaar ten dage van Zijn legerkracht de aarde betreedt, waar Hem Zijn gewillig volk, met het prachtgewaad van de heiligheid bekleed, volgt. Ps. 110: 3 Op deze dag zal de bruid luistervol in haar verheerlijkt opstandingslichaam prijken, wanneer de eersten van ons geslacht in zonnepracht, met Jezus, de grote Zon, van de hemel neerdalen en gedurende het Duizendjarig Rijk op aarde wonen, ofschoon zij zich niet altijd, evenmin als Jezus na Zijn opstanding, zichtbaar zullen vertonen.

De morgenschemering van de dag van de eeuwige bruiloft is aangebroken en de grote zegepraal over de heidense volken, die dorstend knielen aan de bron van het leven, nadat zij hun vijandschap tegen het kruis hebben afgelegd. Reeds bereidt zich de vrouw van het Lam, om olie te hebben in haar lampen, opdat zij, wanneer het morgenrood daagt, de Heere der heerlijkheid waardig ontvangt en zich met Hem zet aan de bruiloftsmaaltijd. Maar de lofzingerende schare blikte ver heen over de stil verborgen bruiloft van de strijdende Kerk met haar bloedbruidegom; zij gaat verder dan de innige gemeenschap van de Heere Jezus met de Zijnen gedurende de dagen van de beproeving; verder dan dat Hij met hen was al de dagen tot aan de voleinding van de wereld. Zij vestigt het oog op de toekomstige onvergankelijke openbaring van Zijn liefde, zoals de zegepralende Kerk die ondervindt bij Zijn terugkomst. De tijd van Zijn kruisdood tot aan de dag van Zijn glorievolle terugkomst, wordt aangemerkt als een afwezigheid van de Bruidegom, terwijl de strijdende bruid op aarde zich verheugt in de toekomstige vereniging. Maar ofschoon tot nog toe slechts een verloofde, wordt zij reeds "wijf" genoemd, naar Bijbels spraakgebruik. Wij worden zo hier reeds verder verplaatst dan de overwinning over de tien koningen, verder dan de duizend jaren, verder dan de laatste overwinning, die over Gog en Magog. Bij voorraad wordt hier gezinspeeld op hetgeen later 1) zal voorkomen, wanneer geheel zal zijn vervuld hetgeen eenmaal profetisch werd gezongen:

Dan zal, na zoveel gunstbewijzen, 't Gezegend heidendom 't Geluk van dezen Koning prijzen, Die Davids troon beklom. Geloofd zij God, dat eeuwig wezen, Bekleed met mogendheên! De Heer, in Israël geprezen, Doet wond'ren, Hij alleen.

Dit moet verschrikkelijk zijn voor de vrienden van Babylon. God laat de Zijnen zingen over het lot van deze stad. Is het wonder, dat de moderneren de God van de Bijbel niet kunnen verdragen? Toch heeft de Heere reeds lang aan Zijn vijanden doen verkondigen dat het daartoe komen zou; dat Hij in hun verderf zal lachen. Bezien wij de zaak wat nauwkeuriger, dan vervalt het stuitende van de Hallelujah's en ze worden zeer begrijpelijk. Wat staat er? Hallelujah! de zaligheid en de heerlijkheid en de eer, en de kracht zij de Heere, onze God! Dit was tot dusver verhinderd door de hoererijen van Babylon; deze maakten het onmogelijk, dat de mens zijn geluk, zijn heerlijkheid, eer en kracht in God vond en aan God wijdde. Op dubbele wijze had Babylon dat onmogelijk gemaakt, namelijk door de mensen te verleiden en door het doden van de goedgezinden. Van Gods zijde was alles gedaan om haar te genezen; zo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verderft, maar het eeuwige leven heeft! Het antwoord van Babylon op deze liefde is het doden van de Zoon en voortgezette opstand tot openbare godslastering toe, ja in haar laatste tijdperk brengt Babylon het zover, dat zij al wat bovennatuurlijk is, haat en God en godsdienst als de oorzaak van alle ellende op aarde aanmerkt. Daarom vervolgt zij onder de antichrist allen, die niet met haar instemmen. Zij graaft voor Gods kinderen een kuil, maar valt er zelf in. Daarom zijn de Hallelujah's in de hemel allezins redelijk.

Het Lam is Christus, de vrouw van het Lam is Zijn gemeente, soms in het algemeen genomen en wordt ook vaak Zijn bruid genoemd, soms de Joodse Kerk in tegenstelling tot de heidenen (Jes. 54: 1). Want de kinderen van de eenzame zijn meer dan de kinderen van de getrouwde. Na hun verlating zouden zij de Heere weer noemen: mijn man (Hos. 2: 15) En de Heere zei van hen vs. 18 : Ik zal u ondertrouwen in eeuwigheid. Zij zouden, nadat zij zouden geweest zijn Lo-ruchama, Lo-ammi (Hos. 1: 8, 9) weer genoemd worden Ammi, Ruchama, mijn volk, mijn ontfermden (vs. 12). Deze Joodse natie komt hier voor onder de benaming van de vrouw van het Lam; de bruiloft is hun hereniging met Christus door bekering tot Hem en geloof in Hem. Dat de Joodse natie weer bekeerd en aangenomen zal worden is in het brede en duidelijk bewezen. Het is gans te geloven, dat die grote zaak en verandering van de Kerk in de Openbaring niet is verzwegen en nergens vindt men ze dan in de zesde schaal (Hoofdstuk 16: 12) en hier, waar de zesde schaal verklaard wordt. Dit kan op de Kerk uit de heidenen niet toegepast worden, omdat die nu al van de tijden van de Apostelen af uit heidenen bestaan heeft en nu ook al lang Babel had verlaten en zich openbaar in de wereld vertoond heeft, en omdat hier van deze zaak gesproken wordt als van die, die het eerst gebeurde en die zo groot was dat hemel en aarde daarover verwonderd en verblijd waren, evenals de aanneming van de Joodse natie het leven uit de dode zal zijn (Rom. 11: 15 een bruiloft, die het begin van een huwelijk is. De bekering van de Joden wordt onder anderen beschreven door de vergeving van de zonden of rechtvaardigmaking (Jer. 31: 34). Want Ik zal hun ongerechtigheid vergeven en hun zonden niet meer gedenken. Alsmede door bekering (Hos. 3: 5): Daarna zullen zich de kinderen van Israël bekeren. En evenzo wordt gesproken van de vrouw van het Lam. Zijn vrouw heeft zich bereid; zij heeft haar vorig zondig en ongelovig leven verlaten en zich begeven tot geloof, hoop en liefde en grote ijver tot de Heere en zij is bekleed met rein blinkend fijn lijnwaad, dat de rechtvaardigmakingen van de heiligen zijn, de afwassingen van de zonden in het bloed van Christus en de gehoorzaamheid van Christus, waarmee zij bekleed zijnde, aangenaam is bij God.

Zoals de eerste komst van Christus een bruiloft was genoemd (Matth. 22: 2), waardoor Hij de heidenen Zich toevoegt en hen nodigt te komen tot Zijn huwelijksbed, zo zal het veel meer de tijd van Zijn bruiloft zijn, als Hij weer de Joden zal aannemen in liefde en gemeenschap, die de eersten waren, wie Hij liefde toedroeg.

Door deze bruiloftsmaaltijd wordt zonder twijfel verstaan de vreugd en feesttijd van de Kerk, die geestelijk is en in het laatste van de dagen zal toegebracht worden. Als Joden en heidenen tot één lichaam zullen gebracht zijn, waardoor de Kerk heerlijk versierd met hemelgaven van de Heilige Geest, de innigste gemeenschap van Jezus Christus en allerlei genadegiften, die uit de gerechtigheid van de Heiland tot haar zullen overstromen, overvloedig genieten zal, nadat haar vijanden verwoest en vernield zullen zijn. De bruiloft zelf beeldt de innigste vereniging af van Christus met Zijn Kerk, door onderlinge trouwbelofte en huwelijksverband verzegeld, om een geestelijk nageslacht te verkrijgen, dat de hele aarde vervullen moet (Hos. 11: 8). De bruiloftsmaaltijd stelt de genadegiften voor, die uit kracht van Jezus gerechtigheid tot verzadiging en vreugde geschonken worden. De kleren van 's Heilands bruid zijn de voortreffelijke deugden en gaven, waarmee zij bekleed en versierd is.

11. En ik zag de hemel geopend, om voor Hem, die in gebeurtenissen op aarde, zoals die zich volgens het gezegde in Hoofdstuk 17: 13 v. en 17 ontwikkelen, op het beslissend ogenblik wil ingrijpen (Hoofdstuk 14: 14), de weg te openen; en zie een wit paard, zoals zich reeds in Hoofdstuk 6: 2 voor mijn ziener's-oog vertoonde en die daarop zat was Hij, die genaamd wordt Getrouw en Waarachtig en Hij oordeelt en voert strijd in gerechtigheid (Hoofdstuk 3: 7 en 14 Jes. 11: 3 v.).

12. En Zijn ogen waren als een vlam vuur (Hoofdstuk 1: 14), en op Zijn hoofd waren vele koninklijke hoeden Re 17: 14 en Hij had op Zijn voorhoofd (Exod. 28: 36 Openb. 13: 7; 14: 1; 17: 15 een naam geschreven, die het geheim van Zijn wezen uitdrukte, die niemand wist dan Hij zelf en welke enigermate een tegenhanger vormde op het lied van de honderd vierenveertig duizend in Hoofd 14: 3

13. En Hij was bekleed met een kleding, dat met bloed geverfd was en Hem zo kenmerkte als degene, van wie in Jes. 63 was voorspeld (vs. 15); en Zijn naam, die reeds aan de gemeente van de gelovigen bekend was, wordt genoemd a) het Woord van God (Joh. 1: 1 vv.).

a) 1 Joh. 1: 1

14. En de legers in de hemel, bestaande uit de geroepenen en uitverkorenen en gelovigen (Hoofdstuk 17: 14), volgden Hem op witte paarden, als degenen, die nu over de wereld zouden triomferen en haar oordelen (1 Kor. 6: 2), gekleed met wit en rein a) fijn lijnwaad (Hoofdstuk 6: 11).

a) MATTHEUS. 28: 3 Openbaring 4: 4; 7: 9

15. En uit Zijn mond ging een scherp zwaard, waarmee Hij tegen Zijn vijanden strijd voert (Hoofdstuk 2: 16), opdat Hij daarmee de heidenen slaan zou en een bloedige ondergang bereiden. En Hij zal hen hoeden meteen ijzeren roede, hen volgens Ps. 2: 9 Zijn ijzeren scepter laten voelen, zodat Hij hen als pottbakkersvaten vermorzelt (Hoofdstuk 12: 5). En Hij treedt, volgens Jes. 63: 5, de wijnpersbak van de wijn van de toorn en de gramschap van de almachtige God, de pers, die de wijn, namelijk het bloed van de vijanden (Hoofdstuk 14: 20) laat uitlopen en door de grimmigheid van de almachtige God is gemaakt.

Wij staan hier aan de drempel van een waarheid, die daarom voor de gemeente grotendeels geheel verloren is gegaan, omdat men zich heeft gewend, deze terugkomst van de Heere, die naar de grondtekst met het woord paroësie genoemd wordt, met die op de jongste dag te verwisselen. Zeker spreekt de Heilige Schrift slechts van één dag van de Heere, of dag van

God; maar zij onderscheidt even zo bepaald de verschijning van de Heere, die wij in dit gezicht voor ons hebben, van de toekomst van de Heere tot het algemene wereldgericht. Reeds de discipelen onderscheiden bij hun vraag in Matth. 24: 3 de paroesie van de Heere van het einde van de wereld. Dat doet de Heere ook in Zijn antwoord; nadat Hij daar (MATTHEUS. 24: 27-31) over zijn paroesie heeft gehandeld, spreekt Hij (MATTHEUS. 25: 31 vv.) van het komen van de Mensenzoon tot het wereldgericht. Zo ook veronderscheidt Paulus tussen beiderlei toekomst van de Heere. In al de plaatsen, waarin Hij zich in de grondtekst van de uitdrukking paroesie bedient (bijv. 1 Thess. 2: 19; 3: 13; 4: 15; 5: 23. 2 Thess. 2: 1 en 8) bedoelt hij die toekomst van de Heere, die dit gezicht, dat wij behandelen, ons schildert, maar in 1 Kor. 15: 23 vv. onderscheidt hij nadrukkelijk de paroesie van het einde, dat dan komt, als MATTHEUS 25: 31 vv. en Openbaring 20: 11 vv. worden vervuld. Dat deze duidelijke leer van het onderscheid tussen de paroesie van de Heere en het einde voor de gemeente bijna verloren is gegaan, zal waarschijnlijk daarin zijn grond hebben, dat, sinds Augustinus is voorgegaan, de leer van de Schrift over het duizendjarig rijk aan de Kerk is onthouden. Omdat volgens de gedachte van die overigens zo grote man uit de rij van de kerkvaders, het duizendjarig rijk nu sinds lang tot het verleden moet behoren, verklaarde men alle plaatsen, die over de zichtbare terugkomst van de Heere handelen, van het einde van de wereld en verwarde het oordeel, dat de Heere bij Zijn paroesie houdt, met het laatste oordeel. Omdat echter de Schrift slechts van één dag van de Heere weet, wordt juist over hetgeen tussen de paroesie van de Heere en Zijn komst ten oordeel ligt, het woord vervuld, dat één dag voor God is als duizend jaren: de dag van de Heere begint met Zijn paroesie en eindigt met het laatste oordeel.

In Dan. 9: 26 v. hoorden wij, dat Christus midden in de 70e jaarweek zou worden uitgeroeid; de satan wist door menselijke werktuigen (Openbaring 12: 4) de jaarweek van de verlossing, die in Christus voor het volk van Israël was opgegaan, midden door te delen, zodat Jezus met Zijn voorloper Johannes samen slechts 3 ½ jaar zijn profetisch ambt op aarde heeft kunnen volbrengen en vervolgens snel terzijde is gesteld. Als een tegenbeeld wordt nu ook volgens Dan. 7: 25 v. de antichrist door de verschijning van Christus midden in de week van zijn schrikbewind of na 3 ½ jaar te gronde gericht en omgebracht. Zo duurt ook de heerschappij van de anti-christelijke tijdgeest in Openbaring 11: 7 vv. niet langer dan 3 ½ jaar, terwijl de weder opwekking van de twee gedode getuigen reeds na drie dagen (in profetische zin) en een halve volgt.

In de aanvang van het boek treedt de verheerlijkte Mensenzoon als Hogepriester met het lange gewaad en de gouden gordel voor Zijn gemeente op. Zijn sneeuwwit hoofd was zonder kroon, als nog een onzichtbaar Koning zijnde, aan wie alles nog niet onderworpen was. Wel doet zich aan ons in Zijn voeten van stralend erts, in Zijn donderende rede en in het slagzwaard van Zijn mond de Koning duidelijk voor, evenwel is Hij daar meer een priester. Hier evenwel wijkt de priester meer terug en de overwinnende koning treedt meer op de voorgrond. Als een geducht held spoedt Hij op een wit strijdros naar het slagveld vol toorn tegen Zijn vijanden, met vele diademen op Zijn hoofd, het bloedrood koningspurper om de leden, door de hemelse legerschaar begeleid, een Koning der koningen, een Heer der heren. In het visioen van het eerste zegel reed Hij op een wit triomfros, als gekroond overwinnaar, de wereld door. De drie volgende ruiters hebben Zijn zege evenwel zeer verduisterd en de vierde ruiter, de dood en de hades, scheen Zijn sinds de Pinksterdag zo glorieus spoor geheel uit te wissen. Nu evenwel komt Hij als eeuwig overwinnaar op Zijn wit strijdros. In de zeven zegels was Jezus onder het zinnebeeld van het Lam met de zeven ogen en de zeven horens voorgesteld en nog Hoofdstuk 17: 14, waar Zijn terugkomst ten gerichte over de antichrist aangekondigd is, heet Hij het Lam. De zeven zegels zijn evenwel niet met Hoofdstuk 18

geëindigd en Jezus treedt nu niet meer als Lam, maar als Koning, in koninklijke majesteit en heerlijkheid op. De antichrist heeft, met de koningen van de opgang en de ondergang van de zon, Europa verwoest en is nu naar Jeruzalem getogen, om de verzamelde Joden-christenen te vernietigen. Hij belegert juist de stad, heeft haar reeds ten dele ingenomen, het Turkse gebroed, onder Gods toelating, vreselijk getuchtigd en is weldra gereed om deze Joden-christenen op de wreedste wijze te martelen. Plotseling evenwel scheurt zich de hemel en Christus daalt met al Zijn heiligen of de Olijfberg neer (Joël 3: 21 Zach. 14: 3-5).

De vurige ijver, die uit Zijn ogen straalt, slaat hen reeds neer en het meest zijn zij verschrikt, die voorgaven het minst vervaard te wezen. En al zijn kronen op de tien koningen, de tien horens van het zevende hoofd; Jezus Christus, de Koning der koningen en de Heere der heren is alleen ver, oneindig ver verheven boven al die koningen en hun kronen. Van de tijd van Farao af heeft Hij de heidense wereldmacht in vele van haar openbaringen vaker vernietigd; Hem is gegeven alle macht in hemel en op aarde. Al nemen deze koningen de meest weidse en trotse namen aan, al roemen zij in hun hoogheid, al noemen zij zich "heren der aarde", zo lasterend de naam van Hem, die alleen een Heere der aarde is, Jezus heeft een naam, die niemand kent dan Hij alleen: Verbleken moeten daarvoor alle namen van de lastering, die daar zijn op de hoofden van het beest. Johannes ziet die in een verblindende glans, die hem belet die heerlijke naam te lezen, zoals hij ook niet in staat is die uit te spreken. Maar dit is hem toch openbaar, dat het een naam is van oneindige heerlijkheid. "Niemand kent de Zoon dan de Vader alleen; " merken wij op. Wij kunnen ons geen te hoge gedachten vormen van de Zoon van de Vader, maar ofschoon de Kerk Zijn onuitsprekelijke heerlijkheid niet bevatten of uitspreken kan, ootmoedig erkent zij die nochtans. Deze naam, die niemand weet dan Jezus zelf, doelt op het hoogste, dat in het Evangelie van Johannes van Hem gezegd wordt: "Hij en de Vader zijn één. " Voor hen, die in waarheid roemen in Christus Jezus als hun Heer, moet het een onuitsprekelijke blijdschap zijn, dat zij weten, dat Hij een naam heeft, Hem alleen bekend. Maar de onnaspeurlijke diepte van Zijn wezen maakt slechts een deel uit van hetgeen onze Heiland eigen is. Er is nog meer in Hem: Hij draagt ook nog andere namen. Maar "Heiland", dat zou Hij ook niet kunnen zijn, wanneer men Zijn oneindige rijkdom geheel kon verstaan, en wanneer wij ten volle konden doorgronden, wat de hoogte en diepte van Hem is. Dat gaat alle verstand en alle wetenschap oneindig ver te boven. Geloofd zij de naam van Zijn heerlijkheid! Geloofd de Heere der heren in eeuwigheid! Geloofd en geprezen tot aan de uiterste einden der aarde! Zo vraagt de profeet Jesaja: "Wie is deze, die van Edom komt met besprenkelde kleren van Bozra? Deze, die versierd is in zijn gewaad? Die voorttrekt in zijn grote kracht? Ik ben het, die in gerechtigheid spreek, die machtig ben te verlossen. Waarom bent u rood aan uw gewaad en uw kleren als van een, die in de wijnpers treedt? Ik heb de pers alleen getreden en daar was niemand van de volkeren met Mij; en Ik heb ze getreden in Mijn toorn en heb ze vertrapt in Mijn grimmigheid. " Zes openbaringen van de God vijandige wereldheerschappij zijn reeds vernietigd door de Held; zesmalen heeft Hij reeds Zijn kleed gedoopt in het bloed van Zijn vijanden: wee die, die het ten zevenden male ondervindt! Al Zijn tegenstanders moeten voor Hem bukken en meewerken tot verbreiding van de roem van Zijn kracht! Wij weten dat het Woord van God is levend en krachtig en scherpsnijdender dan enig tweesnijdend zwaard en dat het doorgaat tot de verdeling van de ziel en van de Geest en van de samenvoegsels en van het merg en dat het een oordeler is van de gedachten en overleggingen van het hart. "Gods Woord" dat is Zijn naam! Zo verkondigen Zijn kleed en Zijn naam, dat Hij de Held is, tegen wie zich geen macht op aarde kan verzetten. Wanneer Gods Woord hemel en aarde tot het aanzijn kan roepen, dan spreekt het ook vanzelf, dat niets tegen Hem kan bestaan. Jezus Christus is het "Woord van God" in persoon en hetgeen anders het "Woord van God" genoemd wordt, zijn slechts gedeelten van Zijn wezen. Zullen de tien koningen voor de schrik van Zijn naam niet vervliegen als het kaf? Ja, wanneer het hier, zoals

in de geschiedenis van 's Heilands geboorte heette: "Zijn naam werd genoemd Jezus", dan was er nog verademing voor Zijn vijanden; maar hier heet het: "Zijn naam wordt genoemd: "het Woord van God". Hij openbaart zich hier zo niet als Zaligmaker van Zijn volk, maar als overwinnaar over Zijn vijanden. Daarom draagt Hij hier niet die naam, die een voorstelling geeft van Zijn genade, maar dien, waardoor Zijn heerlijkheid, hoogheid en macht worden aangeduid. Het woord van een mens is niet slechts datgene, dat hij uitspreekt met de mond, maar ook hetgeen in zijn gemoed en in zijn geest gevonden wordt. Wanneer dit woord niet inwendig bij hem was, kon het zich ook niet naar buiten in uitdrukking en mededeling openbaren. En als nu het woord van de mensen in zo'n nauwe samenhang staat met zijn hele inwendige wezen, hoeveel te meer moet dit dan het geval wezen bij God en hoe heerlijk, hoe onuitsprekelijk heerlijk is dan het wezen van het "Woord van God". Machteloos en nietig is dan alles, ja alles, bij hetgeen die naam draagt! Hij doodt de goddelozen met de adem van Zijn lippen. Johannes ziet slechts het zwaard. Hetgeen hij er bijvoegt van het "hoeden met een ijzeren roede" en het "treden van de wijnpersbak", is slechts een verklaring van het teken van het zwaard. En dit zwaard nu is de almacht, waarmee de Heere ten gerichte verschijnt, van die almacht, die spreekt en het is er, en gebiedt en het staat er, van die almacht, die daar doodt met de adem van de lippen. Met Zijn mond als met een zwaard maakte eenmaal de Heere Jezus in Gethsemané de bende weerloos, die tegen Hem uitgezonden was met zwaarden en spiesen; want Hij behoefde slechts te zeggen: "Ik ben het" en zij stortten ter aarde. Wat baat de heidenen het woeden tegen de Heere en Zijn Kerk? Wat baat het hun, dat zij strijd voeren tegen het Lam? Hij hoedt hen met een ijzeren roede; en zoals in de wijnpersbak de druiven worden verbrijzeld, zo ook zij door Hem, die de wijnpersbak van de gramschap van de almachtige God treedt. Zoals de wijn uit de persbak vloeit, zo stroomt het bloed van Zijn tegenstanders; want de toorn van de Heere is grimmig.

Het paard, dat Christus, de legervorst wordt gegeven, alsook de paarden van Zijn krijgsknechten moeten gebracht worden tot de eigenschappen van de legervorst en betekenen dus 1) dat Christus uit- en optrekt als een krijgsheld, 2) dat Hij grote spoed zal gebruiken in het uitvoeren van Zijn raadslagen, 3) dat Hij verzekerd is van de overwinning, die Hij op Zijn vijanden zal behalen, 4) dat Hij strijd voert in zuiverheid, heiligheid en majesteit. Onder het leger van de hemel moeten wij verstaan de uitverkorenen, geroepen en gelovigen (Hoofdstuk 17: 14). Deze volgen Christus niet zozeer als medestrijders als wel als getuigen en aanschouwers van Zijn overwinning. Zij rijden op witte paarden met betrekking tot de aanstaande overwinning, die zij naast Christus op het beest zouden behalen. Zij zijn bekleed met wit rein lijnwaad, omdat zij de heerlijkheid van de Heiland als van de grootste Koning en legervorst, zowel als Zijn gerechtigheid en heiligmaking zouden krijgen; 2) omdat de zaak van Christus en van Zijn Kerk nu openlijk gerechtvaardigd zou worden; 3) omdat zij deze geestelijke strijd, die geestelijk is, met Christus of liever in en door Christus rechtvaardig zouden voeren.

16. En wie zou met Hem kunnen strijden? Want Hij heeft op Zijn kleed en op Zijn dijen, waar anders de helden in de strijd het zwaard dragen: deze naam geschreven: a) "Koning der koningen en Heere der heren". Deze koninklijke macht is het, waarmee Hij Zich als met een zwaard heeft omgord (Ps. 45: 4 v.) en zo zal Hij nu ook als de Koning van de eer, als de Heere sterk en krachtig, de Heere machtig in de strijd (Ps. 24: 8), aan de antichrist en diens horden openbaar worden (1 Tim. 6: 14 v.).

a) Openbaring 17: 14

Zoals de bliksem uitgaat van het Oosten en schijnt tot het Westen, zo zal ook de toekomst, de paroësie van de Zoon des mensen wezen (MATTHEUS. 24: 27). Als de ongerechte zal geopenbaard worden, die de Heere verdoen zal door de geest van Zijn mond, zal Hij hem teniet maken door de verschijning van Zijn toekomst (2 Thessalonicenzen. 2: 8). De tijd van deze verschijning is die, als de antichrist met zijn hem onderworpen koningen en legers zich ten slotte ook opmaakt naar het heilige land, om daar de gemeente van Christus aan zich te onderwerpen of te vernietigen; de plaats, waar het voorvalt, is Jeruzalem (Ezechiël. 38: 3-9; 39: 1 vv).

De hemel wordt geopend, opdat de hemelse veldheer met Zijn legerschaar van daar op de aarde neerdaalt. In Hoofdstuk 4: 1 werd hij geopend, opdat Johannes in de hemel zou opklimmen, om daar de geheimen van God te vernemen. Wat zou de aarde zijn en wat zou zij worden, als de hemel niet verder tot beide doeleinden geopend werd, als geen opklimmen en geen neerdalen meer plaats vond. Het onderscheid tussen haar en de hel was dan opgeheven.

Anders besteedde de veldheer pas bij zijn triomferende intocht in het vaderland een wit paard; maar deze held verschijnt op het witte paard, nog voordat zelfs van de strijd gesproken is. Hij is reeds tevoren verzekerd van de triomf. Getrouw en waarachtig heet deze triomfator; want juist in deze overwinning betoont Hij Zich tegenover de Zijnen als de getrouwe, die hen zeker in het uur van nood woord en belofte houdt, tegenover de hele wereld als de Waarachtige, die aan alle leugen van het antichristendom een einde maakt, die de waarheid ten zegepraal leidt en hiermee alles, wat Hij gesproken heeft door de mond van Zijn heilige profeten op heerlijke wijze vervult. En ter zelfde tijd openbaart Hij Zich als de Rechtvaardige, zowel in het oordeel over Zijn vijanden (Hij oordeelt met gerechtigheid) als in het volvoeren van het oordeel (Hij strijdt met gerechtigheid). Zijn ogen zijn als vlammen vuur; daarin ligt niet alleen, dat Hij de hele satanische boosheid van de laatste tijd tot in de diepste wortelen, tot in haar geheimste gangen doet beven en terugwijken, dat van deze ogen over de vijanden komt, wat eens de Egyptenaren verschrikte, toen de Heere hen uit de vuurkolom aanzag en een verschrikking in hun leger teweegbracht en de raderen van hun wagens in elkaar stiet en ze in de diepte verdronk.

De ogen als vlammen vuur wijzen aan, dat Hij nu niet komt, om te zoeken en zalig te maken wat verloren, maar nog redbaar was, maar om te verteren en te oordelen wat in reddeloze verstoktheid en boosheid is weggezonden. De vele kronen tonen aan, dat Hij nu op het punt is om alle rijken van de wereld aan Zich te onderwerpen.

De veelheid van de diademen is in overeenstemming met de naam (vs. 16): Koning der koningen en Heere aller heren. Evenals de vele diademen een troostrijke tegenstelling zijn tegenover de 10 diademen, die volgens Hoofdstuk 13: 1; 17: 3 worden bij hem, tegen wie de strijd gericht is, zo moeten voor de naam van Christus, die niemand kent, dan Hij zelf, de namen van lastering verbleken, die volgens die plaatsen op de hoofden van het dier zijn geschreven. Johannes ziet de naam, want die staat geschreven; maar hij kan die noch lezen noch uitspreken Le 24: 11. Slechts zoveel merkt hij op, juist omdat hij, door de glans verblind, die noch lezen noch uitspreken kan, dat het een naam is van oneindige heerlijkheid.

"Niemand kent de Zoon dan de Vader" had de Heere gezegd in de dagen van Zijn vlees (MATTHEUS. 11: 27). Hij geeft daarmee te kennen, en zo ook hier, de diepte van het goddelijk wezen, dat ver boven menselijk verstand verheven is en daarom niet kan worden uitgedrukt in een naam met letters geschreven.

Deze naam, die alleen de Heere zelf weet, die in Zijn grootheid en heiligheid voor schepselen onbevattelijk en daarom onnoembaar is, kan juist daarom door de lastering niet worden bereikt. Ook het dier moet erkennen, dat al zijn lastering tot hiertoe niet heeft getroffen. Maar de Heere is aangedaan met een kleed, dat met bloed besprengd of in bloed gedoopt is; scharlakenrood van het bloed van de heiligen was de gedaante van het dier in Hoofdstuk 17: 2 gedoopt in het bloed van hun moordenaars, van het beest en van diens aanbidders is het kleed van de overwinnaar, die vergelding doet. En terwijl niemand de geschreven naam kent dan Hij zelf, is de naam, waarmee Hij wordt genoemd, Gods woord.

Dat Zijn naam is "Woord van God" herinnert ons duidelijk aan Joh. 1: 1-3 Door Jezus is de lichamelijke Openbaring van de Vader (Joh. 12: 45; 14: 9). Deze naam heeft te hogere betekenis, omdat door het Woord van de Heere hemel en aarde gemaakt zijn, daarom geen vijand iets daartegen uitrichten kan.

Bij dezen, wiens naam is het Woord van God, zijn al Zijn vijanden en in het bijzonder het beest, als stoppels voor het vuur; met de geest of de adem van Zijn lippen zal Hij de goddeloze doden (Jes. 11: 4).

Ook het leger trekt in statige triomftocht achter Hem; maar toch is er een onderscheid tussen de verschijning van Christus en die van Zijn leger. Zijn gewaad is in bloed gedoopt, zij daarentegen dragen rein, schitterend lijnwaad; Hij alleen treedt de wijnpersbak van de toorn; zij nemen alleen deel aan de triomf, zonder dat ook maar één bloeddruppel hen zou mogen bespatten. Evenals Hij alleen in Gethsémané en op Golgotha in het bloedige doodsweet heeft geworsteld, om de enige bewerker van onze zaligheid te zijn, zo zal Hij ook alleen op die dag van de openbaring van Zijn macht de strijd voeren, opdat Hem de eer van de hele redding van het begin tot het einde toekomt.

Het scherpe zwaard in de mond van de Zoon van God is dat van de almacht, die spreekt en het is er en door de adem van de lippen doodt. Hoe Christus met het zwaard van Zijn mond Zijn vijanden neerhouwt, wijst in een voorspellend voorbeeld Joh. 18: 5 aan. (vgl. Hand. 9: 4 v.).

Vele uitleggers menen het: "Hij zal hen hoeden met een ijzeren roede", zo te moeten opvatten: alleen de legers van de antichrist en diens aanhang worden vernield, de volken daarentegen, waaruit zij zijn verzameld, bestaan nog voort. Hun heeft het tot hiertoe ontbroken aan een onbuigzaam strenge, met de rechtvaardigheid nauwkeurig overeenstemmende, waarachtig heilige en ook werkelijk heiligende tucht! Die zal nu onder de scepter van Christus worden uitgeoefend en deze zal al het heidense in de harten onweerstaanbaar neerhouwen. Dat strijdt echter tegen de uitspraken in Hoofdstuk 13: 15 vv. en 14: 9 vv. welke onder het bestuur van de antichrist geen middelpaas mogelijk is; men moet of het dier aanbidden en zijn teken aannemen, of lichamelijk omkomen en zich door de Heere in een andere wereld laten overplaatsen. Die dus hier te lande overblijven zijn, ook als zij de strijdtocht tegen Jeruzalem niet meemaken, als grijsaards, zwakken, vrouwen en kinderen, evenwel aanbidders van het dier en moeten eveneens drinken van de wijn van de toorn van God. Het wordt dus met de hele, door de antichrist beheerste wereld weggeruimd. Men mag dus niet met Bengel zeggen: "de ijzeren roede dient tot het onderwerpen van degenen, die overblijven; deze dient integendeel volgens Ps. 2: 9 om te verpletteren (vgl. Jes. 30: 14 er bij het in Hoofdstuk 11: 13 genoemde oordeel nog velen over, bij wie de gedachte aan een heilige en heiligende tucht door de moeilijke ervaring, die men heeft gemaakt, zeker op de juiste plaats is. Wat de inhoud van het 16e vers aangaat, kan men de beschrijving ook zo opvatten, dat die een titel zowel in het kleed geborduurd is, als ook op de heup in een vorm, die de plaats van de schede van het

zwaard innam, was aangebracht. Evenals het ene de macht symboliseert, zo ook het andere de pracht van zijn Koningswaarde tegenover de antichrist, wie de satan meent alle rijken van de wereld en hun heerlijkheid te hebben overgegeven, die hij eens aan Hem, de Zoon van God tevergeefs aanbod (MATTHEUS. 4: 8 v.).

17. En ik zag één (Hoofdstuk 8: 13) engel, staande in de zon; en Hij riep met een grote stem tot al de vogels, die in het midden van de hemel, in het Zenit, dus in het allerhoogste van de hemel, vlogen: a) Kom hierheen en vergader u tot het avondmaal van de grote God (volgens betere lezing: "tot het grote avondmaal van God.

a) Jer. 12: 9 Ezechiël. 39: 17

18. Opdat u eet het vlees van de koningen en het vlees van de oversten over duizend (vgl. Hoofdstuk 6: 15; 13: 16) en het vlees van de sterken en het vlees van de paarden en van degenen die daarop zitten, en het vlees van alle mensen zonder onderscheid van stand en ouderdom, zowel van vrijen en dienstknechten en kleinen en groten (Ezechiël. 39: 4 en 17: 20).

Waar zo'n Koning in de strijd gaat, daar kan de uitslag niet twijfelachtig zijn; deze gedachte wordt voorgesteld door het beeld van de engel, die in de zon staat en reeds voordat de slag heeft plaats gehad alle vogels onder de hemel samenroept tot het dodenmaal.

De antichrist ontwikkelt zijn hele macht; maar het antigoddelijke is juist op zijn hoogte, op het toppunt van zijn stoffelijke en geestelijke machtsontwikkeling, toch slechts een opgepronkt lijk, een rottend ras, waarom de arenden zich moet in vergaderen.

Dit ontzettend maal, waartoe de engel de vogels van de hemels nodigt, is de keerzijde tot de maaltijd van het Lam, waarvan in vs. 9 werd gesproken. Zij, die de nodiging daartoe versmaden, zullen er zich niet aan kunnen onttrekken voedsel te worden voor die ontzettende maaltijd.

Na Christus' terugkomst is de overwinning over het leger van de antichrist snel voleind, zo snel, dat hun lichamen, reeds voor zij gestorven zijn, de gieren en arenden tot een aas worden overgegeven. De engel staat in de zon, dus in het midden van het hemelruim, in het verhevenste punt en roept de roofvogels, die in de hoogste luchtgewesten rondzweven toe, dat zij zich tot de grote maaltijd van God vergaderen zullen. Deze uitnodiging van de roofdieren staat ook bij Ezechiël. 39: 17-20 te lezen, waar het leger van Gog of de antichrist aan het gulzig gevogelte wordt prijs gegeven. De profeet noemt de enkele klassen in zijn profetische beeldspraak op en zegt: "Eet vlees en drink bloed, vlees van helden zult u eten en bloed van de vorsten van de aarde zult u drinken, rammen en lammeren en bokken en varren, die allen op het gebergte Bazan zijn vetgemest. En u zult het vette vee eten tot verzadiging toe en het bloed drinken tot dronken wordens toe, van Mijn slachtoffer, dat Ik voor u geslacht heb. En u zult verzadigd worden aan Mijn tafel aan ros en ruit, aan helden en krijgslieden, spreekt de Heere Heere. " Deze voorspelling is juist dezelfde, die wij hier aantreffen en heeft betrekking op de antichrist of op Gog en zijn leger. De Gog en Magog, die Johannes na het duizendjarig rijk tijdens de laatste opstand noemt, is slechts een opvolger van deze Gog. De ander wordt door het vuur van de hemel verteerd (20: 9), zodat er voor de roofvogels niets meer overblijft; deze kan hier zo niet bedoeld zijn. De optelling door de engel van personen van verschillenden rang beantwoordt ook aan die, die wij in het zesde zegel vinden (Openbaring 6: 11), waar insgelijks bij wijze van voorbeeld van de antichrist gesproken wordt. Deze

roofvogels zullen inderdaad iets tot voedsel krijgen, maar over het algemeen zal men de lijken zo snel mogelijk begraven; het prijsgeven van hun lichamen aan de vogels is slechts een honende brandmerking, hun stoffelijk hulsel na de dood weggelegd; wat zij de lijken van de martelaren hebben aangedaan, wordt aan hun lichamen vergolden.

Een paard is een schoon, levendig, moedig, strijdbaar dier. Het zitten op het paard geeft te kennen, majesteit (Zach. 10: 3), strijdbaarheid (Job 39: 22, 27), snelheid (Jer. 4: 13). De witheid van het paard wijst aan zuivere heiligheid vs. 8, en overwinning (MATTHEUS. 28: 3). Dus wordt de Heere Jezus aan Johannes, die in vertrekking van de zinnen was, in een gezicht, als in de geopende hemel, vertoond zoals de benaming en het werk te kennen geven: Hij is getrouw aan Zijn Kerk. Hij zorgt voor haar. Hij verlaat haar nooit. Hij staat haar bij en helpt haar. Hij is waarachtig. Hij belooft in oprechtheid en volvoert het in standvastigheid. Hij is de rechtvaardige Rechter van de hele aarde, Hij ziet alles door en door en vergeldt een ieder naar zijn werken. Het is recht bij Hem, verdrukking te vergelden die verdrukken en die verdrukt worden verkwikking. Hij is een krijgsman, niemand kan tegen Hem bestaan, als Hij verscheurt, zo kan niemand redden, het is vreselijk in Zijn handen te vallen. Dat is Hij, alwetend, ontzaglijk voor de Zijnen en vreselijk voor de vijanden. Hij heeft de macht en heerschappij over alles, als de Koning der koningen. Hij is de onbegrijpelijke Heere, die geen mens gezien heeft of zien kan, Zich bedekkend zelfs met het licht door de onverdraaglijke stralen als met een kleed. Hier wordt niet gesproken van het laatste oordeel, maar van een strijd, die nog lang vóór het laatste oordeel zou voorvallen te Armagéddon, waarvan in de zesde schaal (Hoofdstuk 16: 16) gesproken wordt. De legers, zo genoemd wegens hun menigte, waren niet eigenlijk in de hemel, maar zij werden in een gezicht aan Johannes in de geest zijnde, in de hemel vertoond; niet in de hemel zou deze strijd voorvallen maar op de aarde. Het waren geen legers van engelen naar van mensen, die met de Heere Jezus tegen de antichrist zouden strijden en een grote slachting van mensen zouden zien. Zij waren, zoals hun koning, in het wit, dat te kennen geeft, niet alleen de rechtvaardigheid van de zaak van tegen de antichrist te strijden en de overwinning van hem, maar ook van hun oprechtheid in geloof, hoop en liefde door en in Christus. Deze legers volgden hun Koning, begaven zich niet op een andere weg, maar hielden zich bij Hem, vertrouwden op Hem en pasten op Zijn wenk in deze strijd en streden voor Hem al biddend, al belijdend, al vechtend. Deze worden Hoofdstuk 17: 14 genoemd de geroepenen, de uitverkorenen, de gelovigen. Zijn wapenen waren: zwaard, ijzeren roede, wijnpersbak, De legers deden niets, dan op bevel van hun Koning, die met Zijn mond bevel gaf om de antichrist en zijn aanhang door Zijn Woord, dat door het tweesnijdend zwaard hier te kennen wordt gegeven, te overwinnen. De oversten plegen ijzeren staven te hebben, waar aan de opperste een bal was rondom vol diepe kepen, waardoor al wat het raakte verpletterd werd. De ijzeren roede betekent de onweerstaanbare sterkte (Ezechiël. 21), waardoor Hij de antichrist zal vermorzelen als een pottenbakkers vat (Ps. 2: 9). Zoals de afgesnedene trossen druiven in een grote kuip geworpen en door de voeten van de mensen aan stukken getreden worden, zo zou het met de heidenen, de antichrist en zijn aanhang gaan. Zij zouden door de toorn en de gramschap van God als druiven verpletterd worden, waaruit geen wijn, maar mensenbloed in grote menigte zou vloeien. In dit grote oordeel zou de Heere Jezus Zijn grote macht vertonen, die Hem gegeven was in hemel en op aarde. Het zou duidelijk blijken, dat Hij de koning der koningen en de Heere der heren is; het zou zijn tot verschrikking van de vijanden en tot blijdschap en ontzag van Zijn kinderen. Zoals een koning te veld gaande en te paard rijdende, verschrikkelijk en ontzaglijk is door zijn koninklijk gewaad, op zijn kleed, dat over de dijen hangt, een aanzienlijk geborduurd teken hebbende wie hij is. Op zo'n wapenrusting van zulke koning kan niet anders dan de uiterste verwoesting van zijn vijanden volgen. In de zon te staan en te staan in de stralen van de zon, dat is duidelijk en openbaar voor de dag komen, zodat men door een ieder kan gezien

worden. Het zinnebeeld is een engel, hetzij alleen aankondigende aan Johannes, en door hem aan ons, de grote verwoesting van de antichrist, na Rome's ondergang zijn uiterste kracht weer ingespannen hebbend, hetzij ook verbeeldende leraren, die met het licht van de Heere Jezus, de Zon der gerechtigheid, bestraald zijnde en de waarheid van de profeten verstaande, het volk van God in die tijd als de antichrist allen zou samenbrengen, tegen de Kerk, zouden aanmoedigen, dat zij niet te vrezen hadden voor zijn grote toeval, omdat het maar zou zijn tot zijn eigen verwoesting. Deze engel nodigt alle vogels van de hemel te gast, waardoor eigenlijk gezegde vogels verstaan worden en daardoor wordt te kennen gegeven een overgrote slachting van mensen en paarden, zodat het land met dode lichamen vervuld zou worden, die op aarde zouden blijven liggen en ten prooi van al het wild gedierte en gevogelte zowel in versmading onbegraven blijven liggen als het gemene volk (1 Sam. 17: 46 Ezechiël. 39: 17).

Men vindt hier de bespotting van alle vijandelijke pogingen tegen Hem en Zijn Kerk, de grootste, algemeenste en schrikkelijkste van alle neerlagen van de vijanden en eindelijk de zekere en voorafgaande bekendheid zelfs bij de vijanden, die, als Jezus op de wolken zal verschijnen, uit vrees zullen wegvlugten.

19. En ik zag het beest (Hoofdstuk 17: 11) en de koningen der aarde (Hoofdstuk 17: 13 en 17) en hun legers vergaderd rondom Jeruzalem (Joël 3: 17), om strijd te voeren tegen Hem, die op het paard zat en tegen Zijn leger (Hoofdstuk 17: 14).

Zo uitvoerig als de beschrijving van Christus is, zo kort is de beschrijving van de strijd; zeer natuurlijk, omdat tegen Hem, die met het zwaard van Zijn mond slaat, eigenlijk geen strijd kan plaats hebben. Bij het dier en de koningen is sprake van legers, daarentegen heeft Christus slechts één leger bij zich.

Als mensen onder elkaar strijden hebben zij gewoonlijk beiden onrecht; zo is ook de tegenstelling van wereld en Godsrijk, zoals die op aarde onder onvolkomen mensen gezien wordt, altijd slechts een relatieve. De antichristische tegenstelling zal echter een absolute zijn, zuiver onvermengd onrecht en goddeloosheid.

20. En het beest, dat reeds in de profetie Ezechiël. 38: 7 als hoofdman van al deze menigten werd voorgesteld, werd gegrepen en met dit de valse profeet, a) die de tekenen in tegenwoordigheid ervan gedaan had, waardoor hij verleid had, die het merkteken van het beest ontvangen hadden en die zijn beeld b) aanbaden (Hoofdstuk 13: 11 vv.). Deze twee zijn levend, zonder eerst lichamelijk gedood te worden zoals de anderen (vs. 21), geworpen in de poel van vuur, die c) met sulfer brandt (Jes. 30: 33 Dan. 7: 11 en 26).

a) Deut. 13: 1 MATTHEUS. 24: 24 Openbaring 16: 14 b) Openbaring 20: 10 c) Openbaring 14: 10

Hoe en wanneer dat grijpen en neerwerpen plaats had wordt niet gezegd, maar in elk geval moet hier aan het leger van de Heere gedacht worden als ook werkzaam, terwijl de anderen door de Heere alleen werden vernietigd.

Zonder twijfel is op te merken, dat hieraan niet, als later bij de satan in Hoofdstuk 20: 2, die eerste handeling uitdrukkelijk aan Christus zelf wordt toegeschreven.

Zonder de dood te zien varen het beest en de valse profeet direct ter helle, evenals omgekeerd Henoch en Elia levend ten hemel voeren; daaruit volgt, dat zij vóór alle anderen in de boosheid waren opgegroeid.

In Hoofdstuk 20: 12 worden de goddelozen tot dat einde uit de graven opgewekt, om ook in hun lichaam de vlammen van de eeuwige pijn te gevoelen.

Die twee worden vroeger gevonnist dan de satan, die in Hoofdstuk 20: 3 slechts voor duizend jaren wordt gebonden, omdat hun bestaan en werken zijn einde heeft bereikt, waartegen deze door de gang van de ontwikkeling van de dingen nog een wortel in de aarde heeft en nogmaals moet optreden; en zij worden vroeger geoordeeld dan de volken, die hen aanhangen, die slechts worden gedood, omdat zij hun straf eerst kunnen ontvangen in het laatste algemene oordeel (Hoofdstuk 20: 15).

21. En de overigen van de antichristische legerschaar, de koningen en de krijgslieden, werden gedood met het zwaard van Degene, die op het paard zat, dat uit Zijn mond ging (vs. 15 Jer. 25: 30 vv. Jes. 34: 1 vv. Ezechiël. 39: 8 vv.), zodat hun zielen aan de hel of aan de hades werden overgeleverd (Hoofdstuk 6: 8); en al de vogels werden, zoals reeds in vs. 17 v. werd gezegd, verzadigd door hun vlees (hier wordt Ps. 76 gelezen).

"Evenals Christus voor de Zijnen de eerste is, die ingaat in hun erfenis, in de hemel, zo zal de antichrist voor de zijnen eveneens de eerste zijn, die in hun erfenis, het eeuwige vuur ingaat. " Met hem wordt echter gelijktijdig en eveneens levend de valse profeet erin geworpen, die, zoals wij niet anders kunnen geloven, ontsproten is aan die orde, die de zaligmakende naam van Jezus op even gruwelijke wijze in het tegendeel heeft omgekeerd, als de antichrist de Christus van God (Luk. 9: 20) tot een Christus van de duivel heeft omgekeerd.

Het beest werd gegrepen. In de eerste plaats wordt zo de antichrist, de man, die sinds 1290 dagen de god en koning van de mensheid is en ieder, die hem of zijn beeldzuil niet aanbad en hem niet als koning erkende, het leven liet benemen, gegrepen. Een gelijk lot overkomt de valse profeet, die tekenen voor hem verrichtte; die juist de duivelswonderen, de werkelijke wonderen, waardoor de ongelovigen zich lieten verleiden en met spoed voor het oordeel rijp werden, voor de antichrist te voorschijn bracht, evenals de tovenaars van Egypte tot op zekere graad, de wonderen van Mozes door bovennatuurlijke, duivelse krachten nabootsen konden. De valse profeet hebben wij in het beest uit de aarde teruggevonden (13: 11-18), dat de lieden een merkteken gaf en allen die het beest of zijn beeld, namelijk de antichrist en zijn beeldzuil, waarin een geest woonde, niet aanbaden, liet doden. Wat daar van het beest uit de aarde, wiens krachtigste wonder het is, dat hij aan het beeld van het beest een geest geeft (13: 15) gezegd is, stemt met datgene, wat hier van de valse profeet wordt getuigd, nauwkeurig overeen. Het beest uit de aarde wordt evenwel daar niet de valse profeet genoemd; pas ten tijde van het beest uit de afgrond treedt het onder deze naam, met de draak en de antichrist, als een drieheid op (16: 13). Wij hebben gezien, dat het hele pausdom tot het ongeloof van de volksheerschappij overgaat; wij hebben ons hierover niet te verwonderen, omdat ongeloof en bijgeloof zeer nauw aan elkaar verwant zijn. In het allerminste is het bevreemdend, wanneer weer de verkeerdsten onder de verkeerden bij de Rooms-Katholieken, waarvan de kern het genootschap van Jezus was, zich bij het antichristendom voegen. Bovendien zal het valse profetenschap in dienst van de antichrist, bij wie zij weer geheel en al dezelfde rol als bij het pausdom spelen, hun meerdere eer en hoger stelling verschaffen. Bij het dan door de duivel gestichte valse profetendom zullen zich ook vele anderen aansluiten, zodat het in eigenlijke zin niet meer streng aan het genootschap van Jezus gebonden is, dat dan ook in deze vorm,

sinds de daarstelling van de toekomst-religie zal hebben opgehouden te bestaan. De bijzondere werkzaamheid van het beest uit de aarde bij de antichrist en zijn aanvangen van dit dienstwerk wordt op het nauwkeurigst in Hoofdstuk 13: 13-18 voorspeld en de verklaring van deze plaats behoort men zich hier tot juist verstand van vs. 20 te herinneren. De pseudo-profeet (16: 13), die naast de persoonlijke draak en de persoonlijke antichrist optreedt en ook een kikvorsgeest uitademt, is evenwel ook een enkel persoon, de meest op de voorgrond tredende onder de valse profeten, zoals de Antichrist het meest op de voorgrond treedt onder de koningen van de aarde.

Christus verschijnt aan het hoofd van Zijn hemelse legermacht als Koning en Rechter om het waarachtige Woord van de profetie te vervullen. Na deze verschijning, die van geweldige natuurverschijnselen vergezeld zal gaan, waarvan wij in Openbaring 6: 12 vv. 11: 19. MATTHEUS. 24: 29 Jes. 13: 6 Joël 3: 3 Haggai 2: 7 Zach. 14: 5 de beschrijving hebben, wordt ons nu in vs. 17-21 de vernietiging van de anti-christelijke macht van het beest en van de valse profeet geschilderd. De hoogste spanning van de strijdigheden, die de gemeente van de Heere tot haar verheerlijking voorbereiden, heeft daarentegen de anti-christelijke wereld in de laatste tijden voor haar ondergang en verderf rijp gemaakt. Bij de gemeente van de Heere wordt de doding van het vlees de weg tot verheerlijking van de Geest, terwijl bij de anti-christelijke partij, de voleindiging van het vlees haar bloesem en vrucht en haar bezoldiging de dood is. "Het beest gaat ten verderve" (Openbaring 17: 8, 11 Gal. 6: 8). Het God-tegenstrevende wezen is juist op het toppunt van zijn materiële en geestelijke ontwikkeling slechts een opgesmukt lijk, een dood aas, waarom zich de arenden zullen verzamelen en tot welks vertering nu vóór alle dingen de vogels van de hemel plechtig worden uitgenodigd (Openbaring 19: 17 Ezechiël. 39: 4; 17-20 MATTHEUS. 24: 28). Oud- en Nieuw Testament stemmen hierin volledig overeen. Hoogst opmerkelijk is de vermetele verblinding van de antichrist en zijn koningen, die in hun ijdele waan menen, dat hun aardse strijdkrachten iets vermogen tegenover de hemelse legermacht (vs. 19). Dit is dan het toppunt van de babylonische dwaasheid, die wereld en vlees tot het hoogste in staat menen te zijn; maar zij allen vergaan in hun dolle vermetelheid door vuur, dat God van de hemel zendt om hen te verteren. Christus verschijnt met de Zijnen; maar van een gevecht tussen die beide legermachten is nergens sprake, slechts de verschijning van de Heere der heerlijkheid is voldoende om de antichrist te overwinnen en hem te vernietigen, "door de verschijning van Zijn toekomst" (2 Thessalonicenzen. 2: 8). Evenals eenmaal in de lijdensnacht van Gethsémané het enkel woord van de Heere: "Ik ben het" Zijn vijanden verschrikt deed ter aarde storten (Joh. 18: 6), zullen nu het beest en de valse profeet (Oettinger zegt: "de antichrist met zijn filosofen aan het hoofd van hun legermacht, door dodelijke schrik verlamd zonder tegenspraak, gegrepen worden en levend geworpen worden in de poel van vuur, die van sulfer brandt (vs. 20). Maar hun aanhang daarentegen, koningen, hoofdlieden en geweldigen, met allen, die hun onderdanig waren, worden gedood door het scherpe zwaard, dat uit Christus' mond gaat; dat is: door de adem van Zijn mond en Zijn rechters woord (vs. 21-25. 2 Thessalonicenzen. 2: 8 Hebr. 4: 12). Er wordt dus onderscheid gemaakt tussen verleiders en verleiden! En hoe zwaar ook de straf van deze laatsten is (vergel. 14: 9-11), zo worden toch de eersten op een buitengewoon voorbeeldeloze wijze gestraft, zoals wij ook elders trappen en graden vinden aangewezen in de vergelding of veroordeling (zie MATTHEUS. 11: 22, 24 Luk. 12: 47, 48 Joh. 19: 11). Geheel in overeenstemming met het bovenstaande, beschrijft ons Paulus in 2 Thessalonicenzen. 2: 8 het oordeel over de antichrist. Hiermee is nu het wezen van het beest voor altoos vernietigd en van de aarde gedaan. De wereldrijken, in hun tot hiertoe bestaan hebbenden vorm, zijn vernietigd. Het wezen van de wereld neemt een geheel verschillend karakter aan. In plaats van de heerschappij van het beest vestigt zich het Koninkrijk van God, het rijk van de Mensenzoon en Zijn heiligen.

Het leger van de antichrist zou geheel verslagen worden, niet door kracht en geweld van het leger van de Kerk, maar door de kracht van de Heere Jezus, die hen misschien met hagelstenen zou verpletteren en aan Zijn volk bevel zou geven, om hen allen te doden en hun lichamen onbegraven te laten liggen, opdat de vogels zich met de gedoden verzadigen zouden. Dat is het einde van het pausdom en van de mens der zonde, de zoon des verderfs.

Het laatste uur genaakt. Alle tekenen getuigen het. De hemel roept: morgen onweer! want hij is bloedig rood. De Mozessen en Elia's, die dan leven, verkondigen het met luider stem en vermanen de ongelovigen en onbekeerden om de nu toekomende toorn van het Lam te ontvluchten. Ook de uitwendige natuur wordt hevig bewogen en geschud en geeft, evenals de dierlijke schepping vóór het uitbarsten van een zwaar onweer, door in- en uitwendige trillingen en schokken haar angst voor het naderend ontzaglijk tijdsgewricht te kennen. Zij zucht nu meer dan ooit met opgestoken hoofd! Intussen bereiden ook de beide rijken, die de aarde onder zich verdelen, zich tot de strijd. Aan de ene zijde staat het rijk van God. Het is nu vergroot met onderdanen uit alle volken en natiën, van alle talen en tongen. Want aan alle volken zonder onderscheid is het Evangelie gepredikt, hun tot een getuigenis. Aan heidenen zowel als aan Joden is gelegenheid gegeven om zich onder de banier van het heil te schaar. Velen daaronder, velen uit Israël, hebben dan ook aan die roeping voldaan. Wel hebben zich ook reeds vroeger sommigen uit de schoot van het Jodendom losgerukt om genezing en heil aan de voeten van hun Messias te zoeken; maar tot dusverre was de bekering slechts persoonlijk; niet algemeen, niet nationaal. Nu echter, nadat de volheid van de heidenen is ingegaan, wordt ook Israël zalig; Israël bekeert zich als natie tot de Heere. Zo ontwikkelt zich het Godsrijk op een voorbeeldeloos voorspoedige wijze en staat het daar in de lentebloei van de bruid, die haar bruidegom verwacht! Aan de andere zijde staat het rijk van de duisternis. Ook daar grijpt een steeds toenemende ontwikkeling plaats. Het voorname middel daartoe is de verschijning van een nieuw optredende macht, die zich als het hoofdwerktuig van de koning van het rijk van de duisternis, van de satan doet kennen en door zijn valse profeten ondersteund en door het vleselijk en onbekeerlijk Jodendom erkend, gediend en geholpen, zich tegen de Messias en God met ongehoorde vermetelheid ten strijde gordt. Hij vormt een algemeen aantrekkingspunt voor alle beginselen en krachten, die God en Zijn Gezalfde weerstaan. Wel bestonden die beginselen en krachten reeds vroeger en zweefden zij als verspreide donderwolkjes aan een hete en benauwde zomerlucht aan de hemel van de mensheid om; maar nu verenigen zich al die onheilspellende voortekens tot een gesloten geheel en vormen nu een zwarte donderwolk, die de hele hemel overdekt en van uit haar onheilzwangere schoot het rijk van de Christen bedreigt. De profetische voorlopers van de valse Christus, de Simons en Bar-cochba's van vroeger dagen, worden nu door de eigenlijke antichrist vervangen. Rondom hem schaart zich alles wat zich tegen God en de heerschappij van Zijn Zoon verheft. Het hoofd van de opstand telt zijn benden, ordent zijn aanval en brengt zijn legerschaar te veld. Het strijdperk is de omtrek van Jeruzalem. De strijd vangt aan met de vernietiging van Babel, het vleselijk en afvallig Jodendom. Het lied wordt gehoord: zij is gevallen, het grote Babylon. Nu deze eerste overwinning, die te gering scheen voor de persoonlijke tussenkomst van de Messias zelf uit de hemel om de begonnen strijd voort te zetten en te voleindigen. Hij verschijnt, die genoemd wordt Getrouw en Waarachtig en die oordeelt en strijd voert in gerechtigheid. Hij verschijnt op Zijn wit strijdsros gezeten, met het in het bloed geverfde kleed van de uit de strijd komende overwinnaars, met een gordel omgord, waarop geschreven staat: Koning der koningen en Heere der heren, met de koninklijke tulband op zijn hoofd en met het scherp zwaard uitgaande uit Zijn mond, waarmee Hij Zijn vijanden slaan zal: Zijn enig wapen is de adem van de mond! Hem volgt Zijn leger, deels engelen, deels eerstelingen uit de mensen, ook op witte paarden gezeten, maar in plaats van met het bloedrood gewaad met witte kleren bekleed. In hun hand, in hun

mond is geen wapen, ook wordt van hen geen eigenlijke strijd gevergd: Christus is Zichzelf genoeg: zij komen alleen om getuigen van Zijn strijd te zijn en door hun tegenwoordigheid de luister van Zijn zegepraal te verhogen! De strijd gaat aan. Reeds eer nog die strijd begonnen is, worden de arenden uitgenodigd om het aas van de verslagenen te eten: een teken van de zekerheid van de overwinning. Eén slag en de strijd is beslist. De antichrist, zowel als Zijn dienaar, het valse profetendom wordt verslagen en ten verderve overgegeven. Het zwaard van de overwinnaars weidt in het bloed van de overwonnenen. Het vratig en nooit verzadigd roofgedierte wordt verzadigd met hun vlees. Nu blijft nog slechts één tegenstander van de Christus over: de grootste, de machtigste, de satan, de draak, die de hele wereld verleidt. Het uur evenwel van zijn oordeel is nog niet. Hij wordt slechts gegrepen, gebonden en in een afzonderlijke kerker voor een nader oordeel bewaard. Intussen is de Messias-heerschappij op aarde begonnen. Op deze aarde staat de troon van de Messias, omgeven door de tronen van hen, die, met Hem overwonnen hebbend, nu als koningen met Hem heersen. Ten dele zijn het heiligen uit de hoogte, die vroeger reeds bij Zijn komst in Zijn gevolg werden gezien, ten dele zijn het de pas gezaligde martelaars, die door Hem vooraf uit de doden zijn opgewekt. Immers de verschijning van de Messias op aarde gaat met een opstanding gepaard; het is nog wel de algemene opstanding niet, die later volgen zal, maar het is van de opstanding nochtans het voorteken. Het is de opstanding van de uitverkorenen: de vroegrijpe eerstelingen van de hemelse oogst. Men heeft het tijdperk, dat van de komst van de Messias op aarde tot aan Zijn volkomen zegepraal en de verschijning van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, terecht met het tussentijdperk vergeleken, dat tussen de eigen opstanding en de hemelvaart van de Heere verliep. Hier toch evenals daar is alles overgang, voorbereiding, toerusting: iets heerlijks in zichzelf en in vergelijking met hetgeen geweest is en toch iets, dat gevolgd staat te worden door die nog eindeloos heerlijker zullen zijn. Maar zo ontbreekt dan ook aan deze vergelijking het wonder van de opstanding niet, waarmee het veertigdaagse tussentijdperk in het leven van de Heere aanving. Eerst hief het Hoofd Zich op uit het graf, nu volgen reeds de meer verheven leden en voorspellen het ogenblik, waarop het hele lichaam volgen zal! Van dat tussentijdperk wordt ons niets of bijna niets gemeld. Het zijn duizend jaren van rust; duizend jaren evenwel, die de gelukkigen koningen en priesters als een enkele dag wezen zal. Een hemelse sabbatdag van verademing en vrede tussen de strijd, die geweest is en de strijd, die komt. De vóór sabbat van de eeuwige rust! In die gelukkige tijd openbaart zich de heerlijkheid van het Christendom aanvankelijk ook in zichtbare gestalte. De hele aarde wordt één Thabor, waarop de Gemeente van Christus als voorbode van haar toekomstige heerlijkheid bij aanvang verheerlijkt wordt. Met die verheerlijking van haar bewoners gaat de aanvankelijke verheerlijking van de aarde gepaard. Het zuchtend schepsel, dat Zijn koning in Zijn val heeft moeten volgen en de gevolgen daarvan delen, begint zich met zijn Koning vanuit die val op te richten en proeft ook een voorspraak van de algemene verlossing. De storende en schadelijke krachten van de natuur worden in haar werking gefnuikt (Hosea 2: 17 Jes. 65: 25). De sluimerende kiemen van een bekende of nog onbekende schoonheid en vruchtbaarheid van de aarde worden opgewekt (Hosea 2: 20, 21; 14: 6-8 Jes. 55: 12, 13). Vooral ook Palestina handhaaft in dit opzicht haar roem. Het idealisch tafereel van de goddelijke dichters verkrijgt waarheid en leven, houdt op een ideaal te zijn.

De Herder zal verbaasd in dorre wildernissen De lelie bloeien zien uit klip en waterlissen en horen onverwacht in het schraal en dorstend zand Een springbron ruisen, die de groei voert op het land. De rotskloof, het gruwbre nest van de schuifelende draken Zal gras en rietscheut voên en het koelend windjen smaken; Dan maakt de distel plaats voor myrth en eedlen pijn en palm en cederboom dekt heide- en zandwoestijn. De beuk en fiere de zal hei en doornestruiken Vervangen en de olijf uit scheerling zaad ontluiken. Het lam zal met de wolf verkeren als gespeel; De luipaard naast het kalf zich vleien in het gareel; De leeuw zal zich op

het stro aan 's runders kreb vergasten; Geen beer, geen tijger taalt om het geitjen aan te tasten.
Het pas gespeende rund drijft panthers naar de vloed; En de ander lekt in het gras van de
moede wandlaars voet. De zoogling strijkt de huid van de schubbige aspisslangen, En durft de
basilisk in het kindervuistje prangen; Steekt lachende de hand in leeuw- en drakenmuil en
kruipt bij het wriemlend broed in d' open addren kuil.

HOOFDSTUK 20

OVER DE GEBONDEN EN ONTBONDEN DRAAK, GOG EN MAGOG EN HET LAATSTE OORDEEL

II. Vs. 1-5. Nu volgt het gezicht over de eigenlijke hoofdvijand, van Satan zelf, die al die anti-christelijke en antichristische machten onder de mensen, waarvan tot hiertoe gesproken werd, heeft gevormd en als zijn werktuigen gebruikt. Dit gezicht is tweevoudig, een voorlopig, bestaande in het neerwerpen in de afgrond en in het binden voor duizend jaren en een, dat voor de hele eeuwigheid beslist, bestaande in het definitieve neerstorten van de Satan in de poel van het vuur tot eeuwige kwelling. Het voorlopige gericht nu heeft door het binden van de Satan een zichtbare oprichting van het rijk van Christus eveneens voor duizend jaren ten gevolge, waardoor de beloften, aan het oudtestamentische verbondsvolk gegeven over een heerlijke toekomst op deze aarde (Jes. 25: 8; 65: 25 "Uit 19: 28, volkomen worden vervuld (vs. 1-6). Daarna zal nog een laatste nieuwe verheffing van de goddeloosheid, een laatste strijd van de Satan met Christus plaats hebben, die nog een laatste openbaring van de toorn van God van de hemel en met deze de volledigen val van de Satans teweeg brengt (vs. 7-10). Daarmee heeft echter ook reeds de overgang plaats gehad tot het laatste oordeel, dat door opwekking van alle doden zonder uitzondering wordt volbracht en voor alle eeuwigheid over de hele mensheid beslist (vs. 11-15).

1. En ik zag, nadat zoals in Hoofdstuk 19: 20 v. is meegedeeld, het oordeel over het beest en de valse profeet was volvoerd een Engel, namelijk die, waarvan reeds in Hoofdstuk 5: 2; 7: 2; 8: 13; 10: 1; 14: 17; 18: 1 en 21; 19: 17 gesproken is, afkomen uit de hemel. Deze was macht gegeven over elk gebied in hemel en op aarde en onder de aarde (MATTHEUS. 28: 18 Filippenzen 2: 10 v. Openbaring 1: 18), hebbende als teken daarvan de sleutel van de afgrond Re 9: 1 en een grote keten in (beter: "op Zijn hand, over die uitgebreid en aan beide zijden neerhangend.

2. a) En Hij greep met Zijn linkerhand de draak, de oude slang, die is de duivel en satan (Hoofdstuk 12: 9) en bond hem met die keten duizend jaren.

a) 2 Petrus 2: 4

3. En Hij wierp hem in de afgrond en sloot hem daarin, door de deur achter hem te sluiten en verzegelde die boven hem. Hij plaatste een zegel op de deur, om hem des te onherroepelijker in de bodemloze diepte als zijn gevangenis te houden, opdat hij de volken niet meer, zoals hij had gedaan, zolang hij nog ongehinderd zijn werk op aarde kon doen, verleiden zou en de heidenen, die in de catastrofes van de vorige geschiedenis niet ook waren ingewikkeld (Hoofdstuk 13: 3), niet zou bewegen om het rijk van God aan te vallen, ten einde de gang daarvan tegen te houden of te storen en de ontwikkeling ervan te verderven of te verontreinigen. Dit zou duren totdat de duizend jaren geëindigd zouden zijn, zodat nu een grote sabbat van duizend jaren voor de wereld komen zou. En daarna als die duizend jaren zijn voorbij gegaan, moet hij volgens het raadsbesluit van God nog eenmaal een kleine tijd ontbonden worden, om in hetgeen hij dan teweegbrengt het laatste beslissende oordeel over zichzelf en de hele mensheid teweeg te brengen.

De engel is zonder twijfel Christus zelf, die alleen daarom als een engel voorkomt, omdat Hij hetgeen Hij hier doet in de kracht en volmacht van Zijn Vader als de Wereldregeerder volbrengt. Niemand anders dan Hij heeft de sleutel van de afgrond, aan de ster in Hoofdstuk

9: 1 moest die eerst voor het bepaalde gebruik alleen worden gegeven. Bij het noemen van de duivel zijn alle namen opeengestapeld, om aan te tonen hoe noodzakelijk het in banden sluiten van hem voor een geruime tijd was geworden, als het rijk van God zich eindelijk eens op aarde vrij zal bewegen en de hele mate van de krachten en zegeningen, die daarin gelegen zijn, openbaar zal maken. Is het de tegenstander toegestaan de hele diepte van zijn helse boosheid en de hele rijkdom van zijn macht en list te ontvouwen, om de Christus van de Heere Zijn bestuur op aarde te ontrukken en heeft hij dan het hoogste, dat hij kan teweegbrengen, in de wangeboorte van een persoonlijke antichrist, die hij van de dode heeft doen opstaan en in de inspiratie van de valse profeet, die uit de Kerk zelf is voortgekomen, reeds duidelijk gemaakt, zo is het na vernietiging van deze staatsgreep nu ook billijk en recht, dat hij voor een bepaald afgemeten langere tijdruimte buiten cours wordt gezet en van de macht om iets uit te werken wordt beroofd, opdat nu ook openbaar wordt wat het rijk van God op zichzelf kan teweeg brengen bij de mensenkinderen op aarde als deze niet, zoals tot hiertoe altijd het geval was geweest, door de duivel verblind, verleid en tot een rijk van de duisternis verenigd, dat in strijd was met het rijk van het licht. Wij hebben dan hier te doen met het zogenaamde chiliasmus of duizendjarig rijk Dit is een leerstuk, in welks geschiedkundige ontwikkeling drie perioden kunnen worden onderscheiden: 1) In de eerste eeuwen, door de meest gevierde kerkleraars verdedigd, werd het een hoofdbestanddeel, zo niet van het algemene kerkelijk geloof, toch van de orthodoxie van de geleerden, totdat een diep ingrijpende omkering van de openbare toestanden en van de stemming van het harten bij de Christenen het uit de rij van de kerkelijk legitieme voorstellingen tot de plaats van de ketterij verdrong. 2) Sinds de reformatie werd het vernieuwd als lievelingsdogma van godsdienstig opgewonden sekten en dwepers, die daarheen vluchtten met hun idealen of baatzuchtige wensen, die door de tegenwoordige tijd onvervuld waren gebleven, maar werd juist daarom door de gereformeerde belijdenis terzijde gesteld en in Art. 17 van de Augsburgse Confessie met alle beslistheid verworpen. 3) Dieper in het leven van de Kerk drong het weer sinds het midden van de 18de eeuw, nadat reeds het piëtisme er meer mee verzoend was door de krachtigen steun, die de eerwaardige prelaat Joh. Albr. Bengel er aan gaf en heeft heden zonder twijfel een veelbetekenende toekomst voor zich, hoewel kerkelijke orthodoxie het in elke vorm met de ban vervolgt en men met inspanning van alle krachten dat stuk uit de Bijbel probeert weg te exegetiseren. Wij hebben bij Jes. 65: 25 en Jes. 3: 25 van zodanige schrijvers, die onvoorwaardelijk voor autoriteiten kunnen gelden, aangehaald en reeds daar de overtuiging moeten verkrijgen, dat het profetische woord van het Oude Testament ontwijfelbaar tot de aanneming van een aards rijk van de heerlijkheid nog aan het einde van deze tijd van de wereld noodzaakt. Hier nu komt het profetische woord van het Nieuwe Testament bij en wel met een zo bepaald, ondubbelzinnig getuigenis, dat de antichilasten of tegenstanders van het aannemen van een duizendjarig rijk genoodzaakt zijn, òf het kanonische aanzien van de Openbaring van Johannes te betwijfelen en dit boek voor niet-apostolisch te verklaren, òf de hele uitlegging van dit gedeelte van de Heilige Schrift als nog veel te twijfelachtig en onzeker terzijde te schuiven. Men moet dat doen, als men ten minste niet aan de woorden van de tekst op een wijze geweld wil aandoen, dat ieder verstandig lezer met recht moet vragen, of dat nog uitlegging is of niet veeleer mishandeling en vernietiging, óf men moet het duizendjarig rijk in het verleden en het heden van de Kerk zoeken en uit de lijst van de laatste dagen wegschrappen. Wij kunnen niet begrijpen "hoe men in het belang van een vermeende correctheid van de zuivere leer ertoe kan besluiten de eerste en laatste van deze drie wegen in te slaan; want wat de eerste aangaat is het toch zeker veel correcter om niet een gedeelte van het Woord van God op te offeren en daarmee aan de negatieve kritiek het mes in de band te geven, om ten slotte ook al het andere weg te snijden. Wat het laatste aangaat, men weet niet waar men zich meer over moet verwonderen, òf over het ontzaglijk verzwakken en vervluchtigen van het woord van de profetie, òf over de ontzaglijke

overwaardering van de tegenwoordige toestand, dat men het waarschijnlijk probeert te maken, dat het duizendjarig rijk en het binden van de satan, het eerste opstaan van de doden en de heerschappij van Christus over de wereld reeds in deze vorm van de Kerk openbaar zou zijn geworden. Ook de middelsten van de bovengenoemde drie wegen mogen wij niet inslaan, dat wij de uitlegging van onze plaats zouden laten rusten, al is het ook voor het praktische werk van een dienaar van het Woord aan te bevelen, dat hij de gemeente van pogingen tot verklaringen verschoont, die maar al te licht verwarring zouden kunnen aanrichten en dweperijen in de hand werken. Wij moeten echter met ons bijbelwerk tot aan het einde van de Schrift voortgaan en kunnen niet voor ondiepten omkeren, die reeds menigeen het leven hebben gekost, maar hebben de plicht op ons genomen, onze lezers met de hulp van de Heere erover te brengen. Ik stel er belang in, schrijft een uitlegger, ten opzichte van alle uitspraken van de Heilige Schrift een goed geweten te hebben, geen van die met mijn hart weg te wensen en daarom met mijn verklaring geweld aan te doen. Ik wens tot die alle mij op dezelfde wijze te plaatsen, als een natuuronderzoeker, die de voorwerpen weer en weer beschouwt, ze onder de microscoop neemt en dan getrouw bericht wat hij heeft gezien. Met een dergelijke gezindheid geven ook wij de resultaten weer van ons Schriftonderzoek en zijn er zeker van, dat op die plaats, die bij ons het chiliasme inneemt en in die vorm, waarin het hier optreedt, op generlei wijze aan de Kerk schade zal worden gedaan.

Gedurende 60 eeuwen, zo hebben we vroeger gezien, heeft die oorlogstoestand geduurd, die God eens na de zondenvall tussen de slang en de vrouw en tussen het slangenzaad en het zaad van de vrouw heeft gesteld (Gen. 3: 15); deze tijd van zware arbeid en strijd, waaronder het menselijk geslacht zo ontzaglijk heeft geleden, heeft de slang ten slotte nog tot die hoogte gebracht, dat er een op aarde regeerde, wiens teken juist 666 is geweest (Hoofdstuk 13: 18) en heeft met deze mens van de zonde voor de tweede maal het vrouwenzaad de verzenen vermorzeld, omdat hij door deze ook de Kerk van Christus heeft omgebracht, evenals hij vroeger Hem zelf aan de kruisdood heeft overgeleverd. Nu echter het antichristische wezen, die misgeboorte van de hel, overwonnen is, heeft ook die tijd van arbeid en strijd op aarde een einde, die toestand van strijd zal ophouden en daarvoor zal een sabbat van duizend jaren volgen in het zevende duizendtal sinds de schepping van de wereld (zonder twijfel met het oog daarop, dat aan de "duizend jaren" zesduizendtallen van de wereldgeschiedenis zijn voorafgegaan, worden ze zesmaal uitdrukkelijk genoemd: vs. 2, 3, 4, 5, 6 en 7). "Evenals het zevende jaar een rusttijd van een jaar voor een zevental aanbrengt, zo heeft ook de wereld duizend jaren rust voor zeven duizendtallen jaren." zo wordt op grond van Jes. 2: 11 Ps. 92: 1 en 90: 4 de Joodse schriftgeleerden gezegd; en merkwaardig luidt een overlevering van de school van Elias, die zegt: zesduizend jaren bestaat de wereld, waarvan tweeduizend thohoe (tijd voor de wet), tweeduizend thora (tijd van de wet), tweeduizend Messiasdag (Messiaanse tijd); van deze laatste is echter om onze zonden, die zo groot zijn, reeds zoveel verlopen. Israël, dat aan het einde van de 19de eeuw van de Messiaanse tijd zich eindelijk bekeert en vervolgens gedurende de 20e eeuw zich openbaart als een heilige Zionsgemeente (Hoofdstuk 14: 1 vv.), zal deze tijd van rust en genot gedurende het zevende duizendtal jaren van de wereld in het bijzonder genieten als een tijd van heerlijkheid. Een Kerk uit de heidenen vergaderd, zal op de bodem van onze tegenwoordige Christenheid dan niet meer aanwezig zijn, omdat de antichrist ze hier in het bereik van zijn heerschappij vernietigt, zodat alleen op de bodem van onze tegenwoordige zendingsstations in vreemde delen van de aarde nog Christelijke gemeenten zullen bestaan en daarmee het woord aan de Kerk te Filadelfia in Hoofdstuk 3: 10 gegeven wordt vervuld. Aan het volk van Israël was de Sabbath gegeven tot een teken tussen hen en de Heere en tot een eeuwig verbond (Exod. 31: 12 vv.) en Israëls hele tijdrekening beweegt zich om de Sabbath, zodat het naast de wekelijkse Sabbath ook een maandelijks Le 23: 25, een Sabbatsjaar Le 25: 7 en een jubeljaar Le 25: 55 geeft. Vanaf het

begin is het dus op het duizendtal Sabbathsjaren berekend, terwijl voor de kern uit de heidenen vergaderd deze hele orde en aanleg is weggelaten, ten teken dat voor deze het duizendtal Sabbathsjaren geen onmiddellijke betekenis heeft (vgl. het wegvallen van de derde en zevende bede van het Onze Vader in vele handschriften bij Luk. 11: 2-4); deze is integendeel meteen in het achtste duizendtal, dat de nieuwe hemel en de nieuwe aarde brengt (Hoofdstuk 21), met haar hoop op volmaking daardoor ingeleid, dat voor haar de dag van de opstanding van Christus als achtste dag van de week Re 13: 18 tot haar "dag des Heeren" is gemaakt. (Hand. 20: 7. 1 Kor. 16: 2 Openb. 1: 10). Wordt deze verhouding behoorlijk beschouwd, dan is het duidelijk, waarom het chiliasme van die tijd, dat de Kerk tot hele zelfstandigheid kwam en openlijke erkenning verkreeg, geheel uit de kring van de Christelijke leerstellingen moest uittreden en buiten deze blijven, zolang als de "tijden van de heidenen" duren, maar meteen zich weer doen gelden, als de geschiedenis van de ontwikkeling van het rijk van God hier beneden daarop uitloopt, dat Israël weer op de voorgrond treedt. Het is ook geheel consequent, dat die theologie, DIE wij korthedshalve met de uitdrukking "ecclesiolatrie" noemen, omdat zij de Kerk als het hoogste in het rijk van de genade stelt en van Israëls voorrang niet wil weten, antichiliasisch gezind is en het aannemen van een duizendjarig rijk op iedere wijze bestrijdt. Voor de tijden, die wij tot hiertoe hebben gehad, had zij het volste recht om alle dweepachtig misbruik af te snijden. Aan de Kerk als zodanig hebben zij daardoor niets van haar heil onttrokken; want deze rust gedurende de duizendjarigen Sabbath als in het graf, evenals haar Heere op die grote Sabbath, waarvan in Luk. 23: 56 gesproken wordt (vgl. Hoofdstuk 14: 13) en wacht op de algemene opstanding (vs. 12 vv.). Maar verder heeft het antichiliasme geen recht. Wil men de hele Heilige Schrift en ook in het bijzonder de beloften aan Israël gegeven onder die verklaring brengen, dan moet men die, zoals wij boven zagen, òf verdraaien, òf gedeelten ervan terzijde stellen, waardoor men zichzelf ten gronde richt.

Wij hebben reeds bij de verklaring van de profeet Ezechiël ons duidelijk gemaakt, hoe het komt, dat juist bij Israël, dat volk, zolang verstokt en de zaligheid in Christus vijandig, de Heere eindelijk gelukt is een gemeente te vormen, zoals Hij die begeert en zoals die Hem echt is tot een eer voor de wereld (Efeze. 5: 27) en zoals die gemeente in Hoofdstuk 14: 1 vv. voor ogen is gesteld. Zij is de vrouw van het Lam, die zich bereid heeft voor den dag van de bruiloft en waaraan gegeven is zich te bekleden met rein en fijn lijnwaad. Nadat zij dan in de 20ste eeuw de tempel is geweest, waarvan een water is uitgegaan, om de wateren van de Dode zee gezond te maken (Ezech. 47: 1 vv.) en nadat zij voor die Kerk, die door de vijf wijze maagden wordt afgebeeld (Matth. 25: 1 vv.) het "leven uit de doden" is geworden (Rom. 11: 15), terwijl de andere Kerk, door 5 dwaze maagden afgebeeld, de antichrist en diens profeet heeft opgeleverd, waarop dan de antichristische tijd van de verschrikking de Kerk, die vernieuwd is en door de uit Babel afgezonderden (Hoofdstuk 18: 4 v.) vermeerderd is, voor deze wereld vernietigde en in het graf bedolf (Hoofdstuk 13: 7 en 15), wordt zij zelf, de vroeger genoemde bruid van het Lam, wonderbaar gered van de aanval van de antichrist en diens legerschaar (Hoofdstuk 19: 11 vv.) en nu wordt, na de vernietiging van geen datgene haar deel, wat haar beloofd was, de tijd van de verkwikking voor het aangezicht van de Heere. Nu wordt over haar gebracht al wat God gesproken heeft door de mond van al Zijn heilige profeten vanaf het begin van de wereld aan (Hand. 3: 20 v.). Nog wordt de Satan zelf niet op de laatste, meest beslissende wijze gevonnisd en eveneens in de poel van vuur geworpen, zoals reeds met het dier en de valse profeet heeft plaats gehad (Hoofdstuk 19: 20). De werken van de Heere worden nu eenmaal trapsgewijze vervuld; de dood, die een drievoudig werk aan ons doet, namelijk lichaam en ziel van elkaar scheidt, het lichaam tot stof en as maakt, en de ziel overgeeft aan die, die het geweld van de dood heeft (Hebr. 2: 14), neemt Hij in de gevolgen van het einde naar voren voor ons weg. Die ten gevolge neemt Hij in de eerste

plaats bij het sterven de ziel in Zijn handen, vervolgens herstelt Hij op de jongste dag het lichaam, dat uit stof en as nieuw en verheerlijkt opstaat en verenigt Hij daarmee de ziel. Op dezelfde wijze oordeelt Hij ook van het einde naar voren Zijn vijanden en stort eerst het beest en de valse profeet in de poel van vuur, om vervolgens pas op de laatste dag ook de duivel daarin neer te werpen en de dood en de hel met allen, die niet worden gevonden in het boek des levens, hem na te werpen (vs. 10 en 11 v.). Gebonden wordt echter de Satan reeds na afloop van de zesduizend jaren van arbeid en strijd voor het zevende duizendtal en zo vast in de afgrond gesloten, dat hij in deze tijdelijke en aardse wereld niets meer kan uitrichten. Men zou de geschiedenis van Israël in haar hele verloop van het begin tot het einde volgens de zeven beden van het Onze Vader kunnen beschrijven: de eerste bede omvat de tijd vóór Christus van Abrahams roeping aan, door wet en profetie, totdat Christus verschijnt en daarmee de tweede bede wordt vervuld. Het werk van Christus is de tijd van de derde bede (Joh. 1: 51). En als nu evenwel Israël zich verstokt en het rijk van God heeft verstoten, dan is toch die hele tijd van zijn verwerping de wonderbaarste bevestiging van de vierde bede door het bewaren van het volk (Hoofdstuk 12: 6), totdat de vijfde bede vervuld wordt met de wederaanneming tot genade (Hoofdstuk 11: 11 v.). Voordat echter de tijd van de zevende bede kan intreden (Hoofdstuk 21: 4; 22: 1 vv.) moet eerst de zesde worden vervuld en dat juist is de bedoeling van het duizendjarig rijk met het binden van de Satan. Wij smeken toch in die bede, dat Gods ons behoedt en onderhoudt, opdat ons de duivel, de wereld en ons eigen vlees niet bedriegen noch verleiden tot verkeerd geloof, wanhoop en andere grote ellenden en zonden, maar zolang deze tijd duurt zullen wij ons moeten vergenoegen erbij te voegen: "en al is het, dat wij daarmee worden bestreden, wij toch eindelijk winnen en overwinnen mogen." "Zou het nu de Heere niet mogelijk zijn, nog iets groter voor deze tijd van de wereld te verschaffen? Ja, maar ook weer in het op elkaar volgen van achteren naar voren. In Hoofdstuk 14: 1-5 heeft Hij Zijn Zionsgemeente verlost van de macht van het vlees en in de woorden: deze zijn het, die met vrouwen niet bevlekt zijn, want zij zijn maagden; en in hun mond is geen bedrog gevonden", worden ons mensen beschreven, die door het vlees niet worden aangevallen, omdat de Geest Zich geheel van hen heeft meester gemaakt (Gal. 5: 16 en 24). Ook de wereld viel deze gemeente niet meer aan, zij was geheel en al voor deze omsloten, zoals ons het gezicht van de tempel in Ezech. 40 heeft getoond. Nu moet ook de duivel, zoals hij het met de krijgstoet van de antichrist tegen Jeruzalem heeft beproefd (Hoofdstuk 19: 11 vv.), gedurende de grote sabbath periode niets meer tegen de gemeente kunnen doen, hij wordt daarom in de afgrond gesloten. Daarentegen, evenals vroeger in de periode van de antichrist vlees, wereld en duivel zich hebben aaneengesloten tot een zo gevaarlijke zeshonderd zesenzestig, dat, als het mogelijk was, ook de uitverkorenen tot de duivelen zouden hebben kunnen worden verleid, moeten nu alle goede machten zich verenigen tot een zo vriendelijk lokkende en hartveroverende kracht, dat, zo het mogelijk was allen, die verder tot het rijk van God worden geroepen, ook tot uitverkorenen zouden moeten worden. Nu is de een van de drie machten die geheiligde Zionsgemeente zelf, die noch vlek noch rimpel heeft noch iets dergelijks en met geheel hun wezen in sterke mate die macht uitoefent over de harten van degenen, die daarbuiten zijn, die voorafbeelding reeds bij de apostolische Kerk te voorschijn trad (Hand. 2: 14-47). Van de beide andere machten wordt in het volgende gesproken.

De duivel, die sinds bijna 6000 jaren onder de voor een geschapen geest schier onbegrijpelijke lankmoedigheid van God, ten nadele van de zaak van de Heere, aan zijn euvelmoed de teugel viert, wordt nu gevangen genomen, en naar de afgrond verbannen. De wereldregeringswijsheid van de Allerhoogste in deze zes jaarduizenden van Zijn lankmoedigheid is onnaspeurbaar en ondoorgrondelijk. Met groot geduld draagt God de vaten van de toorn, totdat het boze voor het gericht is rijp geworden, totdat van de zijde van Zijn

barmhartigheid en genade ook tegenover de boze en zijn schaar alles is geschied, om hen tot ommekeer te nopen, of wel tot het oordeel toe te bereiden. God zag, als de Ongeschapene, wel in Zijn wijsheid het gevolg vooruit, maar dit moest zich in het rijk van de geschapen geesten eerst volgens de wetten van de vrije zelfbestemming, aan alle redelijke wezens voorgeschreven, ontwikkelen; zo openbaart de tijd wat van eeuwigheid in het hart van God verborgen en in de schatkamers van Zijn wijsheid verzegeld was. Hij staat aan het rijk van de duisternis, dat onder de mensen een menigte van aanhangers telt (Joh. 3: 19), zoveel toe, dat het Zijn rijk, door Jezus Christus gegrondvest, dat aan de Vader Zijn Zoon, aan de Zoon het leven gekost heeft, door de duivel en zijn medestanders tot op twee gemeenten uitgeroeid wordt, wier vernietiging Hij door Zijn tussenkomst vanuit de hemel verhoedt. Dat dan de lankmoedigheid van God uitgeput, het werelduurwerk afgelopen en Zijn raadsbesluit van het kluwen van de eeuwigheid losgewonden is, wordt door alle engelen en volmaakte geesten ingezien. Een hogere macht dan de zijn treedt dus tegen de duivel op, want gerechtigheid en gericht zijn de zuilen van Gods troon. "De zieke man" aan de Eufraat is reeds gestorven; de moeder van de gruwelen en hoererij en van deze aarde is reeds uitgeroeid en verbrand; de antichrist en de valse profeet zijn in de vuurpoel geworpen; hun schaar, de Christushaters en heiligen-slachters, zijn de gieren tot een aas geworden; tenslotte wordt nu Christus' hoofdvijand, de duivel met de zijn in de afgrijzing-wekkende kerkerholen van de afgrond opgesloten; verwaaid zijn alle rijken van de draak als stof op de dorsvloer; eindelijk wordt ook zijn onzichtbaar rijk met wortel en tak uitgeroeid en elk spoor daarvan met de bezem van het verderf van de aarde weggevaagd.

Het oogmerk van de verschijning van de Heere Jezus op aarde was, opdat Hij de werken van de duivel verbreken zou; opdat Hij eerst de sterke zou binden en daarna zijn huis beroven; opdat Hij teniet doen zou degene, die het geweld van de dood had, dat is de duivel; opdat Hij de overheden en de machten uitgetogen hebbende, die in het openbaar ten toon stellen en over hen triomferen zou. Hij is het, die de grote draak, de oude slang, die genoemd wordt duivel en satan, de verleider van de hele wereld, op de aarde werpt. Hier nu wordt door Hem dat boze wezen, hetwelk als vorst van deze wereld een viertal namen draagt, in de hel geworpen; want nadat de heerschappij van de God vijandelijke wereldmacht in de overwinning over de tien koningen door middel van de oordelen van God en de uitbreiding van de Kerk ten onder is gebracht en nadat de Germaanse volken hun vijandschap tegen God, tegen de Heere Jezus en Zijn Kerk verlaten en het juk van Christus opgenomen hebben, is de heidense wereldheerschappij (het beest) van de aarde verdwenen en daarmee aan satan de gelegenheid benomen om de mensen afvallig te maken. Van nu af zenden de volken, die de Heiland erkennen, de bede op: "leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze", waardoor de boze vijand wordt aangeduid. In plaats van, zoals tot hiertoe, zich door dezen te willen laten verleiden en gewillig het oor te lenen aan zijn verraderlijke inblazingen, roepen zij God aan, die niemand verzoekt, opdat Hij hen beveiligt tegen de aanslagen van degene, die listig is en machtig. En de getrouwe God laat niet toe, dat de draak met zijn verleiding tot afval van het waar geloof en de ware Kerk de gelovigen bespringt. Thans, nu de volken onderdanig zijn aan hun rechtmatige Heer en God, Schepper en Verlosser, moet de boze van hen vluchten. Slechts over hen, die God verachten, oefent deze zijn macht uit. Maar de aarde waakte en had gedurende de duizend jaren en vandaar beveiliging tegen de heerschappij van de zielenmoorders. Het tijdvak van duizend jaren wordt zes maal genoemd. Deze nadrukkelijke herhaling van dat getal is een bepaalde aanduiding, dat het in eigenlijke zin moet worden opgevat. Hoewel nu het juiste jaar niet kan worden opgegeven, waarin door de ten onder bringing van de tien koningen een einde is gemaakt aan de heidense wereldheerschappij, zoals het ook in de aard van de volksverhuizing ligt, dat zo'n bepaalde tijdsaanwijzing onmogelijk is, zo kan men toch nauwelijks ergens het aanvangspunt van die duizend jaren

geschikter plaatsen, dan op het Kerstfeest van het jaar 800. Op die dag kan men het Christelijke keizerrijk in het Westen als gevestigd beschouwen, omdat toen paus Leo III in de Pieterskerk te Rome de Rooms-keizerlijke kroon op het hoofd van de Frankische koning Karel de Grote plaatste. Het volk juichte deze kroning toe en beschouwde van dat ogenblik af die vorst als een door God zelf aangestelden gebieder. Uit vs. 7 zien wij, dat de satan bij het einde van de duizend jaren weer wordt losgelaten. Maar hij draagt daar de naam van draak niet meer, maar die van duivel en satan; want zijn hoedanigheid als "draak", dat is als de Leviathan in de zee van de volkeren, heeft voor altijd een einde genomen, omdat het beest (de heidense wereldheerschappij) in de poel van vuur geworpen is, om op aarde nooit meer enige schade te kunnen aanrichten. Wanneer de vijandschap van de goddelozen tegen de Heere Jezus opnieuw uitbreekt in de aanstaande dagen, die wij tegemoet gaan, dan treedt die vervolging niet weer op in het karakter van een heidense wereldmacht; maar zij zal zich dan op een geheel andere wijze en in een en gans andere vorm openbaren. De lotgevallen van de wereld vinden zich in het klein afgespiegeld in die van afzonderlijke mensen. Lieve lezer! wanneer u door de boze lusten van uw eigen vlees ten kwade wordt verlokkt, weet dat als u de zonde over u wilt laten heersen en u door de boze geest wilt laten verleiden, deze ook macht over u heeft en u onderwerpt aan zijn heerschappij. Maar keert u uit het land van uw vreemdelingschap terug tot Hem, die de waarachtige Gebieder van uw leven is; staat u in het geloof, wakend en biddend, dan boeit de Heere Jezus de satan, dat deze geen macht over u heeft en werpt hem geketend in de hel. Maar als dat ook in u niet gevonden wordt, kan de verleider voor u niet geboeid worden. Dan echter is voor u het duizendjarig rijk daar, het rijk van gerechtigheid, vrede en blijdschap door de Heilige Geest en in dat rijk blijft u, zolang u volhardt in geloven, waken en bidden. Maar wee u! wanneer u opnieuw afvalt van het allerheiligst geloof in de Zoon van God, wanneer u het bloed van het Nieuwe Verbond onrein acht en de geest van de genade smaadheid aandoet! Dan was het laatste erger dan het eerste. Dan zou de boze heengaan en nemen met zich zeven andere geesten, bozer dan hij zelf en ach! wat zou het zijn, als wij, nadat wij door de kennis van de Heere en Zaligmaker Jezus Christus, de besmettingen van de wereld ontvlucht zijn, in deze weer ingewikkeld en erdoor overwonnen werden. God behoedt ons daartegen! Toen de Heere de bezetenen Gadarener genas, baden Hem de duivelen, dat Hij hun niet gebieden zou in de afgrond heen te varen. Zij bemerkten zo, wat hun bij de eerste toekomst van Christus te wachten stond. Maar toen was het ook nog te vroeg geweest om hen in de afgrond te werpen. Volgens een ander evangelisch bericht riepen zij: "Jezus, U Zoon van God! wat hebben wij met U te doen? Bent U hier gekomen om ons te pijnigen vóór de tijd! " Hieruit blijkt, dat de duivels hun tijd hebben gekend. Hetgeen zij toen vooruitzagen, dat wordt hier voorgesteld als ten zijnen tijde tegenwoordig. De satan wordt in de afgrond geworpen en daarin gesloten. En zoals eens de steen verzegeld werd, die voor het graf van Jezus gewenteld was en eens het zegel van koning Darius de toegang tot de spelonk van de leeuwen en hun vermeende prooi, Daniël, had afgesloten, evenzo wordt hier de hel, de gevangenis van de satan, gesloten en verzegeld, opdat hij de volken niet meer verleiden zou, zoals hij vroeger gedaan had ten tijde van de heidense wereldheerschappij, toen hij aanhitste tot de strijd tegen het Lam en de heiligen. Door het woord "volken" worden hier aangeduid de natiën in tegenstelling met het Joodse volk, hetzij zij nog heidenen zijn, hetzij zij tot de Christelijke Kerk behoren. Daar de heidense heerschappij op aarde gedurende die duizend jaren door een Christelijke vervangen is, aanschouwt dit tijdvak geen zulke bloedige vervolgingen meer, als de Kerk vroeger van de Romeinsen staat en van de Germaanse volken te lijden heeft gehad. Maar na die duizend jaren wordt de boze weer los en verleidt de volken van de aarde opnieuw tot een openlijk heidendom, tot een heilloos ongeloof en een nieuwe, bittere strijd tegen de Heere Jezus en Zijn Kerk. Uit de opgegeven tijdsbepaling volgt, dat wij het einde van deze duizend jaren reeds achter ons hebben. De tijd is zo reeds voorbij, dat de Kerk op aarde heerste en door de

natiën erkend en begunstigd werd. In de volgende verzen is dus afgeschilderd het tijdvak, waarin wij leven, het ontbonden zijn van de satan uit zijn gevangenis; en opnieuw gaat hij als een verslindend roofdier uit, om de volken uit de vier winden bijeen te zamelen.

Nu wordt de voltooiing van de gemeente van de Heere beschreven, na al het lijden en strijden, dat zij tot dusverre heeft verdragen. Er is geen reden, om de duizend jaar anders te verstaan dan van een omstreeks zo lange, nog toekomstende periode. In dat tijdperk houden de verzoeken van de satan op en de gemeente van Christus verheft zich tot vroeger ongekenden bloei. Daaraan zullen de uitverkoren knechten van Christus (alle Christenen worden niet gezegd) door de opwekking van hun lichaam deelnemen; maar dat Christus of Zijn heiligen dus ook lichamelijk op aarde zullen heersen, dat wordt niet gezegd en is ook in strijd met Jezus' eigen verklaringen aangaande Zijn terugkomst. Tot deze bloeiende toestand van de Kerk behoren een rijke volheid van de over haar uitgestorte Heilige Geest en een overvloed van goddelijke genadegaven in de gemeente, de overwinnende strijd tegen het kwade, dat nog op aarde bestaat en vooral de heiliging van alle maatschappelijke betrekkingen, zowel van kunst en wetenschap, als van handel en bedrijf onder de mensen. In de beide eigenaardige kentekenen van deze tijd, dat "de satan gebonden is en de heiligen met Christus regeren", is geen spoor van vleselijke voorstellingen, zoals Joden en dwaalleraars ze hebben toegevoegd aan het verminkte beeld van het duizendjarig rijk, dat de vromen en heiligen een wereldrijk zouden bezitten, welk denkbeeld door de Augsb. Conf. art. 17 verworpen wordt. Daarentegen is deze leer, welbegrepen wordende, hoogst weldadig, omdat zij ons alles, wat tot bevordering en voltooiing van de Kerk op aarde geschiedt, ja, al wat van de mensen heerschappij over de natuur begunstigt en vermeerdert, als geen vergeefse arbeid leert beschouwen. De aardse gemeente is geen nachtverblijf voor enkele naar de hemel reizende Christenen. Haar leraars en dienaars planten en begieten niet alleen daarom, opdat uit haar hof enkele bloemen voor de gemeente daarboven geplukt zouden worden. Hun onderzoeken en bidden, hun bouwen en afbreken, hun bewaken en dichten van Sions bressen voltooit reeds in deze wereld langzamerhand een behuizing van God in de geest, waarin Gods aardse gaven niet meer schandelijk in eigen eerzucht en zondige genietingen worden ontwijfd, waarin alle uitvindingen en ontdekkingen van de mensen en de daarmee verworven heerschappij over de natuur, God en van Zijn gemeente op aarde dienen zullen. Zo schijnt ons dan geen vooruitgang in kunst en wetenschap, geen bevordering en begunstiging van de gemeenschap onder de mensen als onheilig of onverschillig; dat alles, wij geloven het zeker, zal eenmaal de bestemming vervullen, waartoe God het geroepen heeft. "In die tijd zal op het tuig van de paarden geschreven staan: "de heiligheid van de Heere en de potten in het huis van de Heere zullen zijn als de bekkens voor het altaar. Want alle potten, zo in Jeruzalem als Juda, zullen de Heere Zebaoth heilig zijn; zodat allen, die offeren willen, zullen komen en ze nemen en daarin koken; en er zal geen Kanaäniet meer zijn in het huis van de Heere Zebaoth, in die tijd" (Zach. 14: 20, 21). Maar hoe belangrijk ook voor de opwekking en besturing van de Christelijke hoop de leer van dit boek is, zo scherp moet zij ook in het oog gevat worden, opdat men niet aan de anderen kant tot dwalingen vervalt. Reeds vroegere profetieën hebben ons doen zien, wat een vreselijke macht van verderf die bijna algemene heerschappij van de goddeloosheid deze jongste overwinning van de Kerk zal voorafgaan. Hoewel daarom al een enkele zaak van hetgeen op aarde geschied is, of iets wat de mensen zich hebben weten te verwerven, vergeefs heeft bestaan, zo is toch vóór de overwinning van de antichrist op geen algemene, uitwendig verre om zich grijpende zegepraal van het ware Christendom te hopen. Voorts zal Christus' duizendjarig rijk in een aardse en daarom toch nog onvolkomen gemeente van Christus bestaan. De tegenstelling van hemel en aarde ("Mt 5: 35" en "Heb 4: 1 zal nog blijven voortduren (vgl. Hoofdstuk 21). Evenals in de mens, in het bijzonder ook na zijn bekering, de strijd van de geest met het vlees nog wordt voortgezet, ja, zoals die dan pas

echt begint, zo zal die ook in de gemeente, over het geheel genomen, nog aanhouden. Onder de kinderen van de rijken zullen nog kinderen van de boosheid zijn. Er zal overheid en huwelijk zijn, de arbeid zal worden verricht in het zweet des aangezichts, het schepsel zal niet vrij zijn van de dienst van de vergankelijkheid. Nog zal de prediking het volk roepen en vermanen; nog de Christelijke gemeente 's Heeren dood verkondigen, totdat Hij komt (1 Kor. 11: 26). Een hele voltooiing in onszelf, zonder te zijn één geworden met de hemel, kan er voor ons aards bestaan niet wezen; en zoals er van de kleinste zondige besmetting van de enkele mensen tot zijn volledige heiligmaking een geweldige plotselinge overgang moet zijn, naardien er geen langzaam overgaan en oplossen van zonde in heiligheid mogelijk is, zo moet ook nog door de jongste strijd in de laatste overwinning de gemeente van haar hoogste aardse voltooiing tot haar alhele verheerlijking geleid worden. Juist daarom komt de tijd, wanneer ook deze heerlijkheid van het duizendjarig rijk vergaat en de macht van de satan zich weer op de ontzettendste wijze openbaart; maar dan alleen om overal toch te worden overwonnen. In hoeverre deze laatste gebeurtenis zich ook tot in de onzichtbare wereld uitstrekt en de grote verheerlijking van de aarde en haar één-worden met de hemel voorbereidt, dat is slechts enigermate aangeduid door haar plaatsing vóór het jongste gericht en de verheerlijking van hemel en aarde (Hoofdstuk 21).

Enigen nemen deze duizend jaren voor de hele tijd van de eerste komst van Christus tot Zijn tweede, zoals dit woordje duizend een zeker getal voor een onzeker somwijlen betekent in de Schriftuur (Ps. 91: 7 en 105: 8 Maar als vers 7, 8 de satan nog na deze duizend jaren wordt losgelaten, dan kan het niet wel bestaan, zoals ook niet het voelen van enige anderen, die deze duizend jaren willen eindigen vóór de komst van de antichrist. Er wordt in vers 4 binnen deze duizend jaren ook melding gemaakt van enigen, die het beest en zijn beeld niet hebben aanbeden. Zo moet vóór het einde van de duizend jaren de antichrist ook geweest zijn. Hierin beginnen anderen de binding van de satan, dat bij de volkeren niet meer en meer verleidt van de tijd, dat Christus door de predikatie van het heilig Evangelie en de kracht van Zijn Geest door Zijn Apostelen de heidense volkeren in de wereld alom tot bekering heeft gebracht, dat over de tijd van de verwoesting van Jeruzalem en de uitroeiing van de Joden, dat is over het jaar 70 meest is volbracht. Zij eindigen in de tijd van paus Gregorius VII, die een sterk instrument van de duivel is geweest om het antichristendom op het hoogste te brengen en alle volkeren hem te doen aanbidden, die over het jaar 1070 heeft gezeten. Hoewel enigen om de vervolgingen, die de satan nog meer dan 250 jaren na de verwoesting van Jeruzalem tegen de Christenen heeft verwekt, deze duizend jaren wat later begonnen, namelijk van de tijden van Constantijn en brengen die terug tot over het jaar 1300 toen niet alleen de antichrist de staat van de Christenen meer en meer heeft doen vervallen toen Bonifacius de achtste over dit Rijk heeft geregeerd. Ook zijn de Turken en Tartaren meest gaande gemaakt van de satan, om de Christenvolken in het Oosten en Westen ten onder te brengen en vele koninkrijken en Christen kerken uit te roeien, niet alleen in Azië, maar ook in Afrika en Europa, zoals haar tegenwoordige gestalte uitwijst.

Al is de duivel ten uiterste boos, zo heeft hij toch geen macht om zijn boosheid naar zijn wil uit te voeren; al wat hij gedaan heeft en doet, is enkel door toelating van de Heere Jezus en dat met bepaling van trap en tijd. De duivelen vrezen voor de afgrond, daarom baden zij de Heere Jezus, dat Hij hen daarheen niet wilde bannen. Nu werd hij gegrepen, gebonden, in de afgrond geworpen, daarin gesloten en verzegeld en dat tot die einde, opdat hij de volkeren niet meer verleiden zou; hij is een mensenmoordenaar, hij zaait ketterijen, hij verblindt de zinnen van de ongelovigen, heerst over hen, houdt ze in zijn strikken gevangen en bestrijdt de gelovigen op allerlei wijzen; maar nu zou hem dat afgesneden worden en dat voor de tijd van duizend jaren, een eigenlijke en bepaalde tijd van duizend jaren of daarover, zolang totdat de

duizend jaren geëindigd zouden zijn en niet langer; want daarna moet hij een kleine tijd ontbonden worden. Dat is niet zo te verstaan, alsof er in die tijd van duizend jaren volstrekt geen duivelen meer op de aarde zouden zijn; hij zal altijd als een briesende leeuw omgaan, zoekend wie hij mocht verslinden, maar het doelt op het openbaren; hij zal geen openbare staande partij tegen de Kerk kunnen uitmaken, zoals hij deed, eerst door de Heidense keizers en daarna door de antichrist en na de duizend jaren weer doen zal door Gog en Magog. Wanneer de duizend jaren van de binding van de satan begonnen en of zij eentijdig zijn met de duizendjarige heersing van de heiligen, zullen wij een weinig beneden tonen.

Dit is nu niet moeilijk te begrijpen wat de duizendjarige tijd van de binding van de satan is en waar die begint en eindigt. Men weet toch wanneer Christus door de prediking van het Evangelie en de kracht van de Geest uit de hemel afgekomen is, namelijk, toen hij door Zijn Geest uit de hoogte Zijn discipelen aanstelde tot krachtige verkondigers van Zijn Evangelie en vernietiging van het rijk van de hel. Zijn werk werd door deze en hun navolgers toen gelukkig begonnen, zodat de Satan meteen met geweldige hand gegrepen werd, dat hij het Joodse volk niet langer in de oude dwalingen houden kon; noch de overige wereld naar zijn vorige wijze met zijn godsspraken en huichelarijen bedriegen. In vervolg van tijd werd dit meerdere volvoerd, waartoe het binden, werpen, sluiten, verzegelen behoren en wel zodanig, dat de satan in weerwil van zijn tegenspartelingen, ten tijde van Constantijn, het hele Westerse en Oosterse Rijk, dat voornaamste en meest uitgebreide over de wereld, Christen moest zien worden en hij dus niet meer als voorheen zeer machtige en talrijke volkeren kon verleiden. Dit duurde geruime tijd, totdat men in het Oosten en in het Westen afviel van de zuiverheid van het geloof, de ouden haat tegen Christus en Zijn geloofsleer weer hervatte en de wereldstaat van die beide delen bevestigd had. Zo worden we tot de elfde eeuw geleid, toen het antichristische rijk wonderlijk opgeschoten en bevestigd is in het Westen door Sylvester II en het Turkse gebied in het Oosten het verst uitgebreid is door het vangen van de Roomse keizer Diogenes, het innemen van Antiochië, het vermeesteren van Azië en het verwoesten van de Aziatische kerken, waarop de heilige oorlog gevolgd is. Men werpt hier niet tegen, dat de heidense afgoderij en vervolging bijna drie eeuwen van deze duizend jaren kracht gehad hebben, of dat de onze gewoon zijn de nieuwe antichristische en Mohammedaanse goddeloosheid van de zevende eeuw af te leiden, of dat in de drie tusseneeuwen de satan zich niet min krachtig werkzaam betoond heeft in de Roomse wereld door ketterijen en bijgelovigheden, evenals daarbuiten door de heidense afgoderijen. Want hiertegen heeft men die twee zaken vast te houden, die voorafgegaan zijn: 1. Dat hier geen volslagen binding voorkomt, waardoor alle verleiding ophoudt, maar een bepaalde en zodanige bij alle en hele volken, niet zoals voorheen gevangen houdt. 2. Dat in de binding en evenzo in de ontbinding, vijf verschillende trappen te erkennen zijn en op een tijdvolgving toe te passen, zodat het duizend jaargetal begint van de aanvankelijke binding en in de voltrokken ontbinding eindigt; hoedanige tekening ook van te voren in twaalf honderd zestig jaren waar te nemen was, zodat dan drie eeuwen van de voorafgaande en verminderde en weer drie of vier eeuwen van de aangroeiende en vermeerderde macht van de satan met dit zinnebeeld wel overeenkomen, evenals het ook zeker is, dat de bederving van de beide werelddelen in de zevende eeuwen slechts begon, als men er de volgende eeuwen bij vergelijkt. Die met de reformatie beginnen merken niet op, dat hier op de eerste tijden van de neerwerping van de satan gezien wordt en dat die vermindering van zijn macht zo groot niet was.

Er zijn er, die zeggen dat deze duizend jaren al ten volle voorbij zijn en beginnen die bij vier perioden (evenals Pudeaux degenen van dat voelen optelt). Enigen beginnen die van Christus geboorte en eindigen in paus Sylvester, een tovenaer. Anderen maken een aanvang daarvan van Christus' dood en eindigen in Benedictus de Derde, die door de duivel de hals gebroken

is. Sommigen beginnen die van de verwoesting van Jeruzalem en zo eindigen zij in Gregorius de Zevende of Hildebrandt in het jaar 1034. De meesten beginnen ze van Konstantijns regering af, doende die gelijktijdig zijn met het uitwerpen van de satan uit de hemel (Hoofdstuk 12: 9, 10) en eindigen die in het jaar 1300 in Bonifacius de Achtste, wanneer de oorlogen tegen de Waldenzen begonnen. Anderen zeggen, dat deze duizend jaren nog geheel toekomend zijn, verschillen ook van elkaar, en zijn van vier gevoelens. Sommigen (gelijk de oude Chiliasten) zeggen, dat ze na de dag des oordeels zullen komen. Anderen willen dat zij beginnen zullen na de uitgieting van de schalen en dat zij de dag des oordeels zullen insluiten, zoals als Archer en Alstedius. Enigen oordelen dat zij beginnen en lopen zouden onder de zevende schaal na de verbreking van het beest in een tussenpoos van tijd vóór het einde van de wereld en vóór het opstaan van Gog en Magog, evenals Medus en enige anderen. Eindelijk hebben sommigen gesteld, dat die duizend jaren een lopende tijd zijn, terwijl het oordeel gehouden zal worden, zodat die jaren zouden volgen op Christus' komst ten oordeel, evenals Tyllingast; ook schijnen de voorgaanden in hun verklaringen hiervan niet veel te verschillen.

Men moet de duizend jaren beginnen met de tijden dat het rijk van het beest eindigt en denke dus aan die langen tijd van vrede en voorspoed van de Kerk en die gelukkigen staat van haar op aarde, waarvan de profeten zo heerlijk spreken en waarvan het stilzwijgen in de hemel (Hoofdstuk 8: 1) van een half uur het zinnebeeld was.

3. En Hij wierp hem in de afgrond en sloot hem daarin, door de deur achter hem te sluiten en verzegelde die boven hem. Hij plaatste een zegel op de deur, om hem des te onherroepelijker in de bodemloze diepte als zijn gevangenis te houden, opdat hij de volken niet meer, zoals hij had gedaan, zolang hij nog ongehinderd zijn werk op aarde kon doen, verleiden zou en de heidenen, die in de catastrofes van de vorige geschiedenis niet ook waren ingewikkeld (Hoofdstuk 13: 3), niet zou bewegen om het rijk van God aan te vallen, ten einde de gang daarvan tegen te houden of te storen en de ontwikkeling ervan te verderven of te verontreinigen. Dit zou duren totdat de duizend jaren geëindigd zouden zijn, zodat nu een grote sabbat van duizend jaren voor de wereld komen zou. En daarna als die duizend jaren zijn voorbij gegaan, moet hij volgens het raadsbesluit van God nog eenmaal een kleine tijd ontbonden worden, om in hetgeen hij dan teweegbrengt het laatste beslissende oordeel over zichzelf en de hele mensheid teweeg te brengen.

De engel is zonder twijfel Christus zelf, die alleen daarom als een engel voorkomt, omdat Hij hetgeen Hij hier doet in de kracht en volmacht van Zijn Vader als de Wereldregeerder volbrengt. Niemand anders dan Hij heeft de sleutel van de afgrond, aan de ster in Hoofdstuk 9: 1 moest die eerst voor het bepaalde gebruik alleen worden gegeven. Bij het noemen van de duivel zijn alle namen opeengestapeld, om aan te tonen hoe noodzakelijk het in banden sluiten van hem voor een geruime tijd was geworden, als het rijk van God zich eindelijk eens op aarde vrij zal bewegen en de hele mate van de krachten en zegeningen, die daarin gelegen zijn, openbaar zal maken. Is het de tegenstander toegestaan de hele diepte van zijn helse boosheid en de hele rijkdom van zijn macht en list te ontvouwen, om de Christus van de Heere Zijn bestuur op aarde te ontrukken en heeft hij dan het hoogste, dat hij kan teweegbrengen, in de wangeboorte van een persoonlijke antichrist, die hij van de dode heeft doen opstaan en in de inspiratie van de valse profeet, die uit de Kerk zelf is voortgekomen, reeds duidelijk gemaakt, zo is het na vernietiging van deze staatsgreep nu ook billijk en recht, dat hij voor een bepaald afgemeten langere tijdruimte buiten cours wordt gezet en van de macht om iets uit te werken wordt beroofd, opdat nu ook openbaar wordt wat het rijk van God op zichzelf kan teweeg brengen bij de mensenkinderen op aarde als deze niet, zoals tot hiertoe altijd het geval was geweest, door de duivel verblind, verleid en tot een rijk van de duisternis

verenigd, dat in strijd was met het rijk van het licht. Wij hebben dan hier te doen met het zogenaamde chiliasmus of duizendjarig rijk. Dit is een leerstuk, in welks geschiedkundige ontwikkeling drie perioden kunnen worden onderscheiden: 1) In de eerste eeuwen, door de meest gevierde kerkleraars verdedigd, werd het een hoofdbestanddeel, zo niet van het algemene kerkelijk geloof, toch van de orthodoxie van de geleerden, totdat een diep ingrijpende omkering van de openbare toestanden en van de stemming van het harten bij de Christenen het uit de rij van de kerkelijk legitieme voorstellingen tot de plaats van de ketterij verdrong. 2) Sinds de reformatie werd het vernieuwd als lievelingsdogma van godsdienstig opgewonden sekten en dwepers, die daarheen vluchtten met hun idealen of baatzuchtige wensen, die door de tegenwoordige tijd onvervuld waren gebleven, maar werd juist daarom door de gereformeerde belijdenis terzijde gesteld en in Art. 17 van de Augsburgse Confessie met alle beslistheid verworpen. 3) Dieper in het leven van de Kerk drong het weer sinds het midden van de 18de eeuw, nadat reeds het piëtisme er meer mee verzoend was door de krachtigen steun, die de eerwaardige prelaat Joh. Albr. Bengel er aan gaf en heeft heden zonder twijfel een veelbetekenende toekomst voor zich, hoewel kerkelijke orthodoxie het in elke vorm met de ban vervolgt en men met inspanning van alle krachten dat stuk uit de Bijbel probeert weg te exegetiseren. Wij hebben bij Jes. 65: 25 en Jes. 3: 25 van zodanige schrijvers, die onvoorwaardelijk voor autoriteiten kunnen gelden, aangehaald en reeds daar de overtuiging moeten verkrijgen, dat het profetische woord van het Oude Testament ontwijfelbaar tot de aanneming van een aards rijk van de heerlijkheid nog aan het einde van deze tijd van de wereld noodzaakt. Hier nu komt het profetische woord van het Nieuwe Testament bij en wel met een zo bepaald, ondubbelzinnig getuigenis, dat de antichristen of tegenstanders van het aannemen van een duizendjarig rijk genoodzaakt zijn, of het kanonische aanzien van de Openbaring van Johannes te betwijfelen en dit boek voor niet-apostolisch te verklaren, of de hele uitlegging van dit gedeelte van de Heilige Schrift als nog veel te twijfelachtig en onzeker terzijde te schuiven. Men moet dat doen, als men ten minste niet aan de woorden van de tekst op een wijze geweld wil aandoen, dat ieder verstandig lezer met recht moet vragen, of dat nog uitlegging is of niet veeleer mishandeling en vernietiging, of men moet het duizendjarig rijk in het verleden en het heden van de Kerk zoeken en uit de lijst van de laatste dagen wegschrappen. Wij kunnen niet begrijpen "hoe men in het belang van een vermeende correctheid van de zuivere leer ertoe kan besluiten de eerste en laatste van deze drie wegen in te slaan; want wat de eerste aangaat is het toch zeker veel correcter om niet een gedeelte van het Woord van God op te offeren en daarmee aan de negatieve kritiek het mes in de band te geven, om ten slotte ook al het andere weg te snijden. Wat het laatste aangaat, men weet niet waar men zich meer over moet verwonderen, of over het ontzaglijk verzwakken en vervluchtigen van het woord van de profetie, of over de ontzaglijke overwaardering van de tegenwoordige toestand, dat men het waarschijnlijk probeert te maken, dat het duizendjarig rijk en het binden van de satan, het eerste opstaan van de doden en de heerschappij van Christus over de wereld reeds in deze vorm van de Kerk openbaar zou zijn geworden. Ook de middelsten van de bovengenoemde drie wegen mogen wij niet inslaan, dat wij de uitlegging van onze plaats zouden laten rusten, al is het ook voor het praktische werk van een dienaar van het Woord aan te bevelen, dat hij de gemeente van pogingen tot verklaringen verschoont, die maar al te licht verwarring zouden kunnen aanrichten en dweperijen in de hand werken. Wij moeten echter met ons bijbelwerk tot aan het einde van de Schrift voortgaan en kunnen niet voor ondiepten omkeren, die reeds menigeen het leven hebben gekost, maar hebben de plicht op ons genomen, onze lezers met de hulp van de Heere erover te brengen. Ik stel er belang in, schrijft een uitlegger, ten opzichte van alle uitspraken van de Heilige Schrift een goed geweten te hebben, geen van die met mijn hart weg te wensen en daarom met mijn verklaring geweld aan te doen. Ik wens tot die alle mij op dezelfde wijze te plaatsen, als een natuuronderzoeker, die de voorwerpen weer en weer beschouwt, ze onder

de microscoop neemt en dan getrouw bericht wat hij heeft gezien. Met een dergelijke gezindheid geven ook wij de resultaten weer van ons Schriftonderzoek en zijn er zeker van, dat op die plaats, die bij ons het chiliasme inneemt en in die vorm, waarin het hier optreedt, op generlei wijze aan de Kerk schade zal worden gedaan.

Gedurende 60 eeuwen, zo hebben we vroeger gezien, heeft die oorlogstoestand geduurd, die God eens na de zondenvall tussen de slang en de vrouw en tussen het slangenzaad en het zaad van de vrouw heeft gesteld (Gen. 3: 15); deze tijd van zware arbeid en strijd, waaronder het menselijk geslacht zo ontzaglijk heeft geleden, heeft de slang ten slotte nog tot die hoogte gebracht, dat er een op aarde regeerde, wiens teken juist 666 is geweest (Hoofdstuk 13: 18) en heeft met deze mens van de zonde voor de tweede maal het vrouwenzaad de verzenen vermorzeld, omdat hij door deze ook de Kerk van Christus heeft omgebracht, evenals hij vroeger Hem zelf aan de kruisdood heeft overgeleverd. Nu echter het antichristische wezen, die misgeboorte van de hel, overwonnen is, heeft ook die tijd van arbeid en strijd op aarde een einde, die toestand van strijd zal ophouden en daarvoor zal een sabbat van duizend jaren volgen in het zevende duizendtal sinds de schepping van de wereld (zonder twijfel met het oog daarop, dat aan de "duizend jaren" zesduizendtallen van de wereldgeschiedenis zijn voorafgegaan, worden ze zesmaal uitdrukkelijk genoemd: vs. 2, 3, 4, 5, 6 en 7). "Evenals het zevende jaar een rusttijd van een jaar voor een zevental aanbrengt, zo heeft ook de wereld duizend jaren rust voor zeven duizendtallen jaren." zo wordt op grond van Jes. 2: 11 Ps. 92: 1 en 90: 4 de Joodse schriftgeleerden gezegd; en merkwaardig luidt een overlevering van de school van Elias, die zegt: zesduizend jaren bestaat de wereld, waarvan tweeduizend thohoe (tijd voor de wet), tweeduizend thora (tijd van de wet), tweeduizend Messiasdag (Messiaanse tijd); van deze laatste is echter om onze zonden, die zo groot zijn, reeds zoveel verlopen. Israël, dat aan het einde van de 19de eeuw van de Messiaanse tijd zich eindelijk bekeert en vervolgens gedurende de 20e eeuw zich openbaart als een heilige Zionsgemeente (Hoofdstuk 14: 1 vv.), zal deze tijd van rust en genot gedurende het zevende duizendtal jaren van de wereld in het bijzonder genieten als een tijd van heerlijkheid. Een Kerk uit de heidenen vergaderd, zal op de bodem van onze tegenwoordige Christenheid dan niet meer aanwezig zijn, omdat de antichrist ze hier in het bereik van zijn heerschappij vernietigt, zodat alleen op de bodem van onze tegenwoordige zendingsstations in vreemde delen van de aarde nog Christelijke gemeenten zullen bestaan en daarmee het woord aan de Kerk te Filadelfia in Hoofdstuk 3: 10 gegeven wordt vervuld. Aan het volk van Israël was de Sabbath gegeven tot een teken tussen hen en de Heere en tot een eeuwig verbond (Exod. 31: 12 vv.) en Israëls hele tijdrekening beweegt zich om de Sabbath, zodat het naast de wekelijkse Sabbath ook een maandelijks Le 23: 25, een Sabbatsjaar Le 25: 7 en een jubeljaar Le 25: 55 geeft. Vanaf het begin is het dus op het duizendtal Sabbathsjaren berekend, terwijl voor de kern uit de heidenen vergaderd deze hele orde en aanleg is weggelaten, ten teken dat voor deze het duizendtal Sabbathsjaren geen onmiddellijke betekenis heeft (vgl. het wegvallen van de derde en zevende bede van het Onze Vader in vele handschriften bij Luk. 11: 2-4); deze is integendeel meteen in het achtste duizendtal, dat de nieuwe hemel en de nieuwe aarde brengt (Hoofdstuk 21), met haar hoop op volmaking daardoor ingeleid, dat voor haar de dag van de opstanding van Christus als achtste dag van de week Re 13: 18 tot haar "dag des Heeren" is gemaakt. (Hand. 20: 7. 1 Kor. 16: 2 Openb. 1: 10). Wordt deze verhouding behoorlijk beschouwd, dan is het duidelijk, waarom het chiliasme van die tijd, dat de Kerk tot hele zelfstandigheid kwam en openlijke erkenning verkreeg, geheel uit de kring van de Christelijke leerstellingen moest uittreden en buiten deze blijven, zolang als de "tijden van de heidenen" duren, maar meteen zich weer doen gelden, als de geschiedenis van de ontwikkeling van het rijk van God hier beneden daarop uitloopt, dat Israël weer op de voorgrond treedt. Het is ook geheel consequent, dat die theologie, DIE wij kortheidshalve met de uitdrukking

"ecclesiolatrie" noemen, omdat zij de Kerk als het hoogste in het rijk van de genade stelt en van Israëls voorrang niet wil weten, antichilistisch gezind is en het aannemen van een duizendjarig rijk op iedere wijze bestrijdt. Voor de tijden, die wij tot hiertoe hebben gehad, had zij het volste recht om alle dweepachtig misbruik af te snijden. Aan de Kerk als zodanig hebben zij daardoor niets van haar heil onttrokken; want deze rust gedurende de duizendjarigen Sabbath als in het graf, evenals haar Heere op die grote Sabbath, waarvan in Luk. 23: 56 gesproken wordt (vgl. Hoofdstuk 14: 13) en wacht op de algemene opstanding (vs. 12 vv.). Maar verder heeft het antichilisme geen recht. Wil men de hele Heilige Schrift en ook in het bijzonder de beloften aan Israël gegeven onder die verklaring brengen, dan moet men die, zoals wij boven zagen, òf verdraaien, òf gedeelten ervan terzijde stellen, waardoor men zichzelf ten gronde richt.

Wij hebben reeds bij de verklaring van de profeet Ezechiël ons duidelijk gemaakt, hoe het komt, dat juist bij Israël, dat volk, zolang verstokt en de zaligheid in Christus vijandig, de Heere eindelijk gelukt is een gemeente te vormen, zoals Hij die begeert en zoals die Hem echt is tot een eer voor de wereld (Efeze. 5: 27) en zoals die gemeente in Hoofdstuk 14: 1 vv. voor ogen is gesteld. Zij is de vrouw van het Lam, die zich bereid heeft voor den dag van de bruiloft en waaraan gegeven is zich te bekleden met rein en fijn lijnwaad. Nadat zij dan in de 20ste eeuw de tempel is geweest, waarvan een water is uitgegaan, om de wateren van de Dode zee gezond te maken (Ezech. 47: 1 vv.) en nadat zij voor die Kerk, die door de vijf wijze maagden wordt afgebeeld (Matth. 25: 1 vv.) het "leven uit de doden" is geworden (Rom. 11: 15), terwijl de andere Kerk, door 5 dwaze maagden afgebeeld, de antichrist en diens profeet heeft opgeleverd, waarop dan de antichristische tijd van de verschrikking de Kerk, die vernieuwd is en door de uit Babel afgezonderden (Hoofdstuk 18: 4 v.) vermeerderd is, voor deze wereld vernietigde en in het graf bedolf (Hoofdstuk 13: 7 en 15), wordt zij zelf, de vroeger genoemde bruid van het Lam, wonderbaar gered van de aanval van de antichrist en diens legerschaar (Hoofdstuk 19: 11 vv.) en nu wordt, na de vernietiging van geen datgene haar deel, wat haar beloofd was, de tijd van de verkwikking voor het aangezicht van de Heere. Nu wordt over haar gebracht al wat God gesproken heeft door de mond van al Zijn heilige profeten vanaf het begin van de wereld aan (Hand. 3: 20 v.). Nog wordt de Satan zelf niet op de laatste, meest beslissende wijze gevonnisd en eveneens in de poel van vuur geworpen, zoals reeds met het dier en de valse profeet heeft plaats gehad (Hoofdstuk 19: 20). De werken van de Heere worden nu eenmaal trapsgewijze vervuld; de dood, die een drievoudig werk aan ons doet, namelijk lichaam en ziel van elkaar scheidt, het lichaam tot stof en as maakt, en de ziel overgeeft aan die, die het geweld van de dood heeft (Hebr. 2: 14), neemt Hij in de gevolgen van het einde naar voren voor ons weg. Die ten gevolge neemt Hij in de eerste plaats bij het sterven de ziel in Zijn handen, vervolgens herstelt Hij op de jongste dag het lichaam, dat uit stof en as nieuw en verheerlijkt opstaat en verenigt Hij daarmee de ziel. Op dezelfde wijze oordeelt Hij ook van het einde naar voren Zijn vijanden en stort eerst het beest en de valse profeet in de poel van vuur, om vervolgens pas op de laatste dag ook de duivel daarin neer te werpen en de dood en de hel met allen, die niet worden gevonden in het boek des levens, hem na te werpen (vs. 10 en 11 v.). Gebonden wordt echter de Satan reeds na afloop van de zesduizend jaren van arbeid en strijd voor het zevende duizendtal en zo vast in de afgrond gesloten, dat hij in deze tijdelijke en aardse wereld niets meer kan uitrichten. Men zou de geschiedenis van Israël in haar hele verloop van het begin tot het einde volgens de zeven beden van het Onze Vader kunnen beschrijven: de eerste bede omvat de tijd vóór Christus van Abrahams roeping aan, door wet en profetie, totdat Christus verschijnt en daarmee de tweede bede wordt vervuld. Het werk van Christus is de tijd van de derde bede (Joh. 1: 51). En als nu evenwel Israël zich verstokt en het rijk van God heeft verstoten, dan is toch die hele tijd van zijn verwerping de wonderbaarste bevestiging van de vierde bede door

het bewaren van het volk (Hoofdstuk 12: 6), totdat de vijfde bede vervuld wordt met de wederaanneming tot genade (Hoofdstuk 11: 11 v.). Voordat echter de tijd van de zevende bede kan intreden (Hoofdstuk 21: 4; 22: 1 vv.) moet eerst de zesde worden vervuld en dat juist is de bedoeling van het duizendjarig rijk met het binden van de Satan. Wij smeken toch in die bede, dat Gods ons behoedt en onderhoudt, opdat ons de duivel, de wereld en ons eigen vlees niet bedriegen noch verleiden tot verkeerd geloof, wanhoop en andere grote ellenden en zonden, maar zolang deze tijd duurt zullen wij ons moeten vergenoegen erbij te voegen: "en al is het, dat wij daarmee worden bestreden, wij toch eindelijk winnen en overwinnen mogen." Zou het nu de Heere niet mogelijk zijn, nog iets groter voor deze tijd van de wereld te verschaffen? Ja, maar ook weer in het op elkaar volgen van achteren naar voren. In Hoofdstuk 14: 1-5 heeft Hij Zijn Zionsgemeente verlost van de macht van het vlees en in de woorden: deze zijn het, die met vrouwen niet bevlekt zijn, want zij zijn maagden; en in hun mond is geen bedrog gevonden", worden ons mensen beschreven, die door het vlees niet worden aangevallen, omdat de Geest Zich geheel van hen heeft meester gemaakt (Gal. 5: 16 en 24). Ook de wereld viel deze gemeente niet meer aan, zij was geheel en al voor deze omsloten, zoals ons het gezicht van de tempel in Ezech. 40 heeft getoond. Nu moet ook de duivel, zoals hij het met de krijgstoet van de antichrist tegen Jeruzalem heeft beproefd (Hoofdstuk 19: 11 vv.), gedurende de grote sabbath periode niets meer tegen de gemeente kunnen doen, hij wordt daarom in de afgrond gesloten. Daarentegen, evenals vroeger in de periode van de antichrist vlees, wereld en duivel zich hebben aaneengesloten tot een zo gevaarlijke zeshonderd zesenzestig, dat, als het mogelijk was, ook de uitverkorenen tot de duivelen zouden hebben kunnen worden verleid, moeten nu alle goede machten zich verenigen tot een zo vriendelijk lokkende en hartveroverende kracht, dat, zo het mogelijk was allen, die verder tot het rijk van God worden geroepen, ook tot uitverkorenen zouden moeten worden. Nu is de een van de drie machten die geheiligde Zionsgemeente zelf, die noch vlek noch rimpel heeft noch iets dergelijks en met geheel hun wezen in sterke mate die macht uitoefent over de harten van degenen, die daarbuiten zijn, die voorafbeelding reeds bij de apostolische Kerk te voorschijn trad (Hand. 2: 14-47). Van de beide andere machten wordt in het volgende gesproken.

De duivel, die sinds bijna 6000 jaren onder de voor een geschapen geest schier onbegrijpelijke lankmoedigheid van God, ten nadele van de zaak van de Heere, aan zijn euvelmoed de teugel viert, wordt nu gevangen genomen, en naar de afgrond verbannen. De wereldregeringswijsheid van de Allerhoogste in deze zes jaarduizenden van Zijn lankmoedigheid is onnaspeurbaar en ondoorgrondelijk. Met groot geduld draagt God de vaten van de toorn, totdat het boze voor het gericht is rijp geworden, totdat van de zijde van Zijn barmhartigheid en genade ook tegenover de boze en zijn schaar alles is geschied, om hen tot ommekeer te nopen, of wel tot het oordeel toe te bereiden. God zag, als de Ongeschapene, wel in Zijn wijsheid het gevolg vooruit, maar dit moest zich in het rijk van de geschapen geesten eerst volgens de wetten van de vrije zelfbestemming, aan alle redelijke wezens voorgeschreven, ontwikkelen; zo openbaart de tijd wat van eeuwigheid in het hart van God verborgen en in de schatkamers van Zijn wijsheid verzegeld was. Hij staat aan het rijk van de duisternis, dat onder de mensen een menigte van aanhangers telt (Joh. 3: 19), zoveel toe, dat het Zijn rijk, door Jezus Christus gegrondvest, dat aan de Vader Zijn Zoon, aan de Zoon het leven gekost heeft, door de duivel en zijn medestanders tot op twee gemeenten uitgeroeid wordt, wier vernietiging Hij door Zijn tussenkomst vanuit de hemel verhoedt. Dat dan de lankmoedigheid van God uitgeput, het werelduurwerk afgelopen en Zijn raadsbesluit van het kluwen van de eeuwigheid losgewonden is, wordt door alle engelen en volmaakte geesten ingezien. Een hogere macht dan de zijn treedt dus tegen de duivel op, want gerechtigheid en gericht zijn de zuilen van Gods troon. "De zieke man" aan de Eufraat is reeds gestorven; de

moeder van de gruwelen en hoererij en van deze aarde is reeds uitgeroeid en verbrand; de antichrist en de valse profeet zijn in de vuurpoel geworpen; hun schaar, de Christushaters en heiligen-slachters, zijn de gieren tot een aas geworden; tenslotte wordt nu Christus' hoofdvijand, de duivel met de zijn in de afgrijzing-wekkende kerkerholen van de afgrond opgesloten; verwaaid zijn alle rijken van de draak als stof op de dorsvloer; eindelijk wordt ook zijn onzichtbaar rijk met wortel en tak uitgeroeid en elk spoor daarvan met de bezem van het verderf van de aarde weggevaagd.

Het oogmerk van de verschijning van de Heere Jezus op aarde was, opdat Hij de werken van de duivel verbreken zou; opdat Hij eerst de sterke zou binden en daarna zijn huis beroven; opdat Hij teniet doen zou degene, die het geweld van de dood had, dat is de duivel; opdat Hij de overheden en de machten uitgetogen hebbende, die in het openbaar ten toon stellen en over hen triomferen zou. Hij is het, die de grote draak, de oude slang, die genoemd wordt duivel en satan, de verleider van de hele wereld, op de aarde werpt. Hier nu wordt door Hem dat boze wezen, hetwelk als vorst van deze wereld een viertal namen draagt, in de hel geworpen; want nadat de heerschappij van de God vijandelijke wereldmacht in de overwinning over de tien koningen door middel van de oordelen van God en de uitbreiding van de Kerk ten onder is gebracht en nadat de Germaanse volken hun vijandschap tegen God, tegen de Heere Jezus en Zijn Kerk verlaten en het juk van Christus opgenomen hebben, is de heidense wereldheerschappij (het beest) van de aarde verdwenen en daarmee aan satan de gelegenheid benomen om de mensen afvallig te maken. Van nu af zenden de volken, die de Heiland erkennen, de bede op: "leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze", waardoor de boze vijand wordt aangeduid. In plaats van, zoals tot hiertoe, zich door dezen te willen laten verleiden en gewillig het oor te lenen aan zijn verraderlijke inblazingen, roepen zij God aan, die niemand verzoekt, opdat Hij hen beveiligt tegen de aanslagen van degene, die listig is en machtig. En de getrouwe God laat niet toe, dat de draak met zijn verleiding tot afval van het waar geloof en de ware Kerk de gelovigen bespringt. Thans, nu de volken onderdanig zijn aan hun rechtmatige Heer en God, Schepper en Verlosser, moet de boze van hen vluchten. Slechts over hen, die God verachten, oefent deze zijn macht uit. Maar de aarde waakte en had gedurende de duizend jaren en vandaar beveiliging tegen de heerschappij van de zielenmoorders. Het tijdvak van duizend jaren wordt zes maal genoemd. Deze nadrukkelijke herhaling van dat getal is een bepaalde aanduiding, dat het in eigenlijke zin moet worden opgevat. Hoewel nu het juiste jaar niet kan worden opgegeven, waarin door de ten onder brenging van de tien koningen een einde is gemaakt aan de heidense wereldheerschappij, zoals het ook in de aard van de volksverhuizing ligt, dat zo'n bepaalde tijdsaanwijzing onmogelijk is, zo kan men toch nauwelijks ergens het aanvangspunt van die duizend jaren geschikter plaatsen, dan op het Kerstfeest van het jaar 800. Op die dag kan men het Christelijke keizerrijk in het Westen als gevestigd beschouwen, omdat toen paus Leo III in de Pieterskerk te Rome de Rooms-keizerlijke kroon op het hoofd van de Frankische koning Karel de Grote plaatste. Het volk juichte deze kroning toe en beschouwde van dat ogenblik af die vorst als een door God zelf aangestelden gebieder. Uit vs. 7 zien wij, dat de satan bij het einde van de duizend jaren weer wordt losgelaten. Maar hij draagt daar de naam van draak niet meer, maar die van duivel en satan; want zijn hoedanigheid als "draak", dat is als de Leviathan in de zee van de volkeren, heeft voor altijd een einde genomen, omdat het beest (de heidense wereldheerschappij) in de poel van vuur geworpen is, om op aarde nooit meer enige schade te kunnen aanrichten. Wanneer de vijandschap van de goddelozen tegen de Heere Jezus opnieuw uitbreekt in de aanstaande dagen, die wij tegemoet gaan, dan treedt die vervolging niet weer op in het karakter van een heidense wereldmacht; maar zij zal zich dan op een geheel andere wijze en in een en gans andere vorm openbaren. De lotgevallen van de wereld vinden zich in het klein afgespiegeld in die van afzonderlijke mensen. Lieve lezer!

wanneer u door de boze lusten van uw eigen vlees ten kwade wordt verlokkt, weet dat als u de zonde over u wilt laten heersen en u door de boze geest wilt laten verleiden, deze ook macht over u heeft en u onderwerpt aan zijn heerschappij. Maar keert u uit het land van uw vreemdelingschap terug tot Hem, die de waarachtige Gebieder van uw leven is; staat u in het geloof, wakend en biddend, dan boeit de Heere Jezus de satan, dat deze geen macht over u heeft en werpt hem geketend in de hel. Maar als dat ook in u niet gevonden wordt, kan de verleider voor u niet geboeid worden. Dan echter is voor u het duizendjarig rijk daar, het rijk van gerechtigheid, vrede en blijdschap door de Heilige Geest en in dat rijk blijft u, zolang u volhardt in geloven, waken en bidden. Maar wee u! wanneer u opnieuw afvalt van het allerheiligst geloof in de Zoon van God, wanneer u het bloed van het Nieuwe Verbond onrein acht en de geest van de genade smaadheid aandoet! Dan was het laatste erger dan het eerste. Dan zou de boze heengaan en nemen met zich zeven andere geesten, bozer dan hij zelf en ach! wat zou het zijn, als wij, nadat wij door de kennis van de Heere en Zaligmaker Jezus Christus, de besmettingen van de wereld ontvlucht zijn, in deze weer ingewikkeld en erdoor overwonnen werden. God behoedt ons daartegen! Toen de Heere de bezetenen Gadarener genas, baden Hem de duivelen, dat Hij hun niet gebieden zou in de afgrond heen te varen. Zij bemerkten zo, wat hun bij de eerste toekomst van Christus te wachten stond. Maar toen was het ook nog te vroeg geweest om hen in de afgrond te werpen. Volgens een ander evangelisch bericht riepen zij: "Jezus, U Zoon van God! wat hebben wij met U te doen? Bent U hier gekomen om ons te pijnigen vóór de tijd! " Hieruit blijkt, dat de duivels hun tijd hebben gekend. Hetgeen zij toen vooruitzagen, dat wordt hier voorgesteld als ten zijnen tijde tegenwoordig. De satan wordt in de afgrond geworpen en daarin gesloten. En zoals eens de steen verzegeld werd, die voor het graf van Jezus gewenteld was en eens het zegel van koning Darius de toegang tot de spelonk van de leeuwen en hun vermeende prooi, Daniël, had afgesloten, evenzo wordt hier de hel, de gevangenis van de satan, gesloten en verzegeld, opdat hij de volken niet meer verleiden zou, zoals hij vroeger gedaan had ten tijde van de heidense wereldheerschappij, toen hij aanhitste tot de strijd tegen het Lam en de heiligen. Door het woord "volken" worden hier aangeduid de natiën in tegenstelling met het Joodse volk, hetzij zij nog heidenen zijn, hetzij zij tot de Christelijke Kerk behoren. Daar de heidense heerschappij op aarde gedurende die duizend jaren door een Christelijke vervangen is, aanschouwt dit tijdvak geen zulke bloedige vervolgingen meer, als de Kerk vroeger van de Romeinsen staat en van de Germaanse volken te lijden heeft gehad. Maar na die duizend jaren wordt de boze weer los en verleidt de volken van de aarde opnieuw tot een openlijk heidendom, tot een heilloos ongeloof en een nieuwe, bittere strijd tegen de Heere Jezus en Zijn Kerk. Uit de opgegeven tijdsbepaling volgt, dat wij het einde van deze duizend jaren reeds achter ons hebben. De tijd is zo reeds voorbij, dat de Kerk op aarde heerste en door de natiën erkend en begunstigd werd. In de volgende verzen is dus afgeschilderd het tijdvak, waarin wij leven, het ontbonden zijn van de satan uit zijn gevangenis; en opnieuw gaat hij als een verslindend roofdier uit, om de volken uit de vier winden bijeen te zamelen.

Nu wordt de voltooiing van de gemeente van de Heere beschreven, na al het lijden en strijden, dat zij tot dusverre heeft verdragen. Er is geen reden, om de duizend jaar anders te verstaan dan van een omstreeks zo lange, nog toekomstende periode. In dat tijdperk houden de verzoeken van de satan op en de gemeente van Christus verheft zich tot vroeger ongekenden bloei. Daaraan zullen de uitverkoren knechten van Christus (alle Christenen worden niet gezegd) door de opwekking van hun lichaam deelnemen; maar dat Christus of Zijn heiligen dus ook lichamelijk op aarde zullen heersen, dat wordt niet gezegd en is ook in strijd met Jezus' eigen verklaringen aangaande Zijn terugkomst. Tot deze bloeiende toestand van de Kerk behoren een rijke volheid van de over haar uitgestorte Heilige Geest en een overvloed van goddelijke genadegaven in de gemeente, de overwinnende strijd tegen het

kwade, dat nog op aarde bestaat en vooral de heiliging van alle maatschappelijke betrekkingen, zowel van kunst en wetenschap, als van handel en bedrijf onder de mensen. In de beide eigenaardige kentekenen van deze tijd, dat "de satan gebonden is en de heiligen met Christus regeren", is geen spoor van vleselijke voorstellingen, zoals Joden en dwaalleraars ze hebben toegevoegd aan het verminkte beeld van het duizendjarig rijk, dat de vromen en heiligen een wereldrijk zouden bezitten, welk denkbeeld door de Augsb. Conf. art. 17 verworpen wordt. Daarentegen is deze leer, welbegrepen wordende, hoogst weldadig, omdat zij ons alles, wat tot bevordering en voltooiing van de Kerk op aarde geschiedt, ja, al wat van de mensen heerschappij over de natuur begunstigt en vermeerdert, als geen vergeefse arbeid leert beschouwen. De aardse gemeente is geen nachtverblijf voor enkele naar de hemel reizende Christenen. Haar leraars en dienaars planten en begieten niet alleen daarom, opdat uit haar hof enkele bloemen voor de gemeente daarboven geplukt zouden worden. Hun onderzoeken en bidden, hun bouwen en afbreken, hun bewaken en dichten van Sions bressen voltooit reeds in deze wereld langzamerhand een behuizing van God in de geest, waarin Gods aardse gaven niet meer schandelijk in eigen eerzucht en zondige genietingen worden ontwijfd, waarin alle uitvindingen en ontdekkingen van de mensen en de daarmee verworven heerschappij over de natuur, God en van Zijn gemeente op aarde dienen zullen. Zo schijnt ons dan geen vooruitgang in kunst en wetenschap, geen bevordering en begunstiging van de gemeenschap onder de mensen als onheilig of onverschillig; dat alles, wij geloven het zeker, zal eenmaal de bestemming vervullen, waartoe God het geroepen heeft. "In die tijd zal op het tuig van de paarden geschreven staan: "de heiligheid van de Heere en de potten in het huis van de Heere zullen zijn als de bekkens voor het altaar. Want alle potten, zo in Jeruzalem als Juda, zullen de Heere Zebaoth heilig zijn; zodat allen, die offeren willen, zullen komen en ze nemen en daarin koken; en er zal geen Kanaäniet meer zijn in het huis van de Heere Zebaoth, in die tijd" (Zach. 14: 20, 21). Maar hoe belangrijk ook voor de opwekking en besturing van de Christelijke hoop de leer van dit boek is, zo scherp moet zij ook in het oog gevat worden, opdat men niet aan de anderen kant tot dwalingen vervalt. Reeds vroegere profetieën hebben ons doen zien, wat een vreselijke macht van verderf die bijna algemene heerschappij van de goddeloosheid deze jongste overwinning van de Kerk zal voorafgaan. Hoewel daarom al een enkele zaak van hetgeen op aarde geschied is, of iets wat de mensen zich hebben weten te verwerven, vergeefs heeft bestaan, zo is toch vóór de overwinning van de antichrist op geen algemene, uitwendig verre om zich grijpende zegepraal van het ware Christendom te hopen. Voorts zal Christus' duizendjarig rijk in een aardse en daarom toch nog onvolkomen gemeente van Christus bestaan. De tegenstelling van hemel en aarde ("Uit 5: 35" en "Heb 4: 1 zal nog blijven voortduren (vgl. Hoofdstuk 21). Evenals in de mens, in het bijzonder ook na zijn bekering, de strijd van de geest met het vlees nog wordt voortgezet, ja, zoals die dan pas echt begint, zo zal die ook in de gemeente, over het geheel genomen, nog aanhouden. Onder de kinderen van de rijken zullen nog kinderen van de boosheid zijn. Er zal overheid en huwelijk zijn, de arbeid zal worden verricht in het zweet des aangezichts, het schepsel zal niet vrij zijn van de dienst van de vergankelijkheid. Nog zal de prediking het volk roepen en vermanen; nog de Christelijke gemeente 's Heren dood verkondigen, totdat Hij komt (1 Kor. 11: 26). Een hele voltooiing in onszelf, zonder te zijn één geworden met de hemel, kan er voor ons aards bestaan niet wezen; en zoals er van de kleinste zondige besmetting van de enkele mensen tot zijn volledige heiligmaking een geweldige plotselinge overgang moet zijn, naardien er geen langzaam overgaan en oplossen van zonde in heiligheid mogelijk is, zo moet ook nog door de jongste strijd in de laatste overwinning de gemeente van haar hoogste aardse voltooiing tot haar alhele verheerlijking geleid worden. Juist daarom komt de tijd, wanneer ook deze heerlijkheid van het duizendjarig rijk vergaat en de macht van de satan zich weer op de ontzettendste wijze openbaart; maar dan alleen om overal toch te worden overwonnen. In hoeverre deze laatste gebeurtenis zich ook tot in de onzichtbare wereld uitstrekt en de grote

verheerlijking van de aarde en haar één-worden met de hemel voorbereidt, dat is slechts enigermate aangeduid door haar plaatsing vóór het jongste gericht en de verheerlijking van hemel en aarde (Hoofdstuk 21).

Enigen nemen deze duizend jaren voor de hele tijd van de eerste komst van Christus tot Zijn tweede, zoals dit woordje duizend een zeker getal voor een onzeker somwijlen betekent in de Schriftuur (Ps. 91: 7 en 105: 8 Maar als vers 7, 8 de satan nog na deze duizend jaren wordt losgelaten, dan kan het niet wel bestaan, zoals ook niet het voelen van enige anderen, die deze duizend jaren willen eindigen vóór de komst van de antichrist. Er wordt in vers 4 binnen deze duizend jaren ook melding gemaakt van enigen, die het beest en zijn beeld niet hebben aanbeden. Zo moet vóór het einde van de duizend jaren de antichrist ook geweest zijn. Hierin beginnen anderen de binding van de satan, dat bij de volkeren niet meer en meer verleidt van de tijd, dat Christus door de predikatie van het heilig Evangelie en de kracht van Zijn Geest door Zijn Apostelen de heidense volkeren in de wereld alom tot bekering heeft gebracht, dat over de tijd van de verwoesting van Jeruzalem en de uitroeijing van de Joden, dat is over het jaar 70 meest is volbracht. Zij eindigen in de tijd van paus Gregorius VII, die een sterk instrument van de duivel is geweest om het antichristendom op het hoogste te brengen en alle volkeren hem te doen aanbidden, die over het jaar 1070 heeft gezeten. Hoewel enigen om de vervolgingen, die de satan nog meer dan 250 jaren na de verwoesting van Jeruzalem tegen de Christenen heeft verwekt, deze duizend jaren wat later begonnen, namelijk van de tijden van Constantijn en brengen die terug tot over het jaar 1300 toen niet alleen de antichrist de staat van de Christenen meer en meer heeft doen vervallen toen Bonifacius de achtste over dit Rijk heeft geregeerd. Ook zijn de Turken en Tartaren meest gaande gemaakt van de satan, om de Christenvolken in het Oosten en Westen ten onder te brengen en vele koninkrijken en Christen kerken uit te roeien, niet alleen in Azië, maar ook in Afrika en Europa, zoals haar tegenwoordige gestalte uitwijst.

Al is de duivel ten uiterste boos, zo heeft hij toch geen macht om zijn boosheid naar zijn wil uit te voeren; al wat hij gedaan heeft en doet, is enkel door toelating van de Heere Jezus en dat met bepaling van trap en tijd. De duivelen vrezen voor de afgrond, daarom baden zij de Heere Jezus, dat Hij hen daarheen niet wilde bannen. Nu werd hij gegrepen, gebonden, in de afgrond geworpen, daarin gesloten en verzegeld en dat tot die einde, opdat hij de volkeren niet meer verleiden zou; hij is een mensenmoordenaar, hij zaait ketterijen, hij verblindt de zinnen van de ongelovigen, heerst over hen, houdt ze in zijn strikken gevangen en bestrijdt de gelovigen op allerlei wijzen; maar nu zou hem dat afgesneden worden en dat voor de tijd van duizend jaren, een eigenlijke en bepaalde tijd van duizend jaren of daarover, zolang totdat de duizend jaren geëindigd zouden zijn en niet langer; want daarna moet hij een kleine tijd ontbonden worden. Dat is niet zo te verstaan, alsof er in die tijd van duizend jaren volstrekt geen duivelen meer op de aarde zouden zijn; hij zal altijd als een briesende leeuw omgaan, zoekend wie hij mocht verslinden, maar het doelt op het openbaren; hij zal geen openbare staande partij tegen de Kerk kunnen uitmaken, zoals hij deed, eerst door de Heidense keizers en daarna door de antichrist en na de duizend jaren weer doen zal door Gog en Magog. Wanneer de duizend jaren van de binding van de satan begonnen en of zij eentijdig zijn met de duizendjarige heersing van de heiligen, zullen wij een weinig beneden tonen.

Dit is nu niet moeilijk te begrijpen wat de duizendjarige tijd van de binding van de satan is en waar die begint en eindigt. Men weet toch wanneer Christus door de prediking van het Evangelie en de kracht van de Geest uit de hemel afgekomen is, namelijk, toen hij door Zijn Geest uit de hoogte Zijn discipelen aanstelde tot krachtige verkondigers van Zijn Evangelie en vernietiging van het rijk van de hel. Zijn werk werd door deze en hun navolgers toen

gelukkig begonnen, zodat de Satan meteen met geweldige hand gegrepen werd, dat hij het Joodse volk niet langer in de oude dwalingen houden kon; noch de overige wereld naar zijn vorige wijze met zijn godsspraken en huichelarijen bedriegen. In vervolg van tijd werd dit meerdere volvoerd, waartoe het binden, werpen, sluiten, verzegelen behoren en wel zodanig, dat de satan in weerwil van zijn tegenspartelingen, ten tijde van Constantijn, het hele Westerse en Oosterse Rijk, dat voornaamste en meest uitgebreide over de wereld, Christen moest zien worden en hij dus niet meer als voorheen zeer machtige en talrijke volkeren kon verleiden. Dit duurde geruime tijd, totdat men in het Oosten en in het Westen afviel van de zuiverheid van het geloof, de ouden haat tegen Christus en Zijn geloofsleer weer hervatte en de wereldstaat van die beide delen bevestigd had. Zo worden we tot de elfde eeuw geleid, toen het antichristische rijk wonderlijk opgeschoten en bevestigd is in het Westen door Silvester II en het Turkse gebied in het Oosten het verst uitgebreid is door het vangen van de Roomse keizer Diogenes, het innemen van Antiochië, het vermeesteren van Azië en het verwoesten van de Aziatische kerken, waarop de heilige oorlog gevolgd is. Men werpt hier niet tegen, dat de heidense afgoderij en vervolging bijna drie eeuwen van deze duizend jaren kracht gehad hebben, of dat de onze gewoon zijn de nieuwe antichristische en Mohammedaanse goddeloosheid van de zevende eeuw af te leiden, of dat in de drie tusseneeuwen de satan zich niet min krachtig werkzaam betoond heeft in de Roomse wereld door ketterijen en bijgelovigheden, evenals daarbuiten door de heidense afgoderijen. Want hiertegen heeft men die twee zaken vast te houden, die voorafgegaan zijn: 1. Dat hier geen volslagen binding voorkomt, waardoor alle verleiding ophoudt, maar een bepaalde en zodanige bij alle en hele volken, niet zoals voorheen gevangen houdt. 2. Dat in de binding en evenzo in de ontbinding, vijf verschillende trappen te erkennen zijn en op een tijdvolgving toe te passen, zodat het duizend jaargetal begint van de aanvankelijke binding en in de voltrokken ontbinding eindigt; hoedanige tekening ook van te voren in twaalf honderd zestig jaren waar te nemen was, zodat dan drie eeuwen van de voorafgaande en verminderde en weer drie of vier eeuwen van de aangroeiende en vermeerderde macht van de satan met dit zinnebeeld wel overeenkomen, evenals het ook zeker is, dat de bederving van de beide werelddelen in de zevende eeuwen slechts begon, als men er de volgende eeuwen bij vergelijkt. Die met de reformatie beginnen merken niet op, dat hier op de eerste tijden van de neerwerping van de satan gezien wordt en dat die vermindering van zijn macht zo groot niet was.

Er zijn er, die zeggen dat deze duizend jaren al ten volle voorbij zijn en beginnen die bij vier perioden (evenals Pudeaux degenen van dat voelen optelt). Enigen beginnen die van Christus geboorte en eindigen in paus Silvester, een tovenaer. Anderen maken een aanvang daarvan van Christus' dood en eindigen in Benedictus de Derde, die door de duivel de hals gebroken is. Sommigen beginnen die van de verwoesting van Jeruzalem en zo eindigen zij in Gregorius de Zevende of Hildebrandt in het jaar 1034. De meesten beginnen ze van Konstantijns regering af, doende die gelijktijdig zijn met het uitwerpen van de satan uit de hemel (Hoofdstuk 12: 9, 10) en eindigen die in het jaar 1300 in Bonifacius de Achtste, wanneer de oorlogen tegen de Waldenzen begonnen. Anderen zeggen, dat deze duizend jaren nog geheel toekomend zijn, verschillen ook van elkaar, en zijn van vier gevoelens. Sommigen (gelijk de oude Chiliasten) zeggen, dat ze na de dag des oordeels zullen komen. Anderen willen dat zij beginnen zullen na de uitgieting van de schalen en dat zij de dag des oordeels zullen insluiten, zoals als Archer en Alstedius. Enigen oordelen dat zij beginnen en lopen zouden onder de zevende schaal na de verbreking van het beest in een tussenpoos van tijd vóór het einde van de wereld en vóór het opstaan van Gog en Magog, evenals Medus en enige anderen. Eindelijk hebben sommigen gesteld, dat die duizend jaren een lopende tijd zijn, terwijl het oordeel gehouden zal worden, zodat die jaren zouden volgen op Christus' komst ten oordeel, evenals Tyllingast; ook schijnen de voorgaanden in hun verklaringen hiervan niet veel te verschillen.

Men moet de duizend jaren beginnen met de tijden dat het rijk van het beest eindigt en denke dus aan die langen tijd van vrede en voorspoed van de Kerk en die gelukkigen staat van haar op aarde, waarvan de profeten zo heerlijk spreken en waarvan het stilzwijgen in de hemel (Hoofdstuk 8: 1) van een half uur het zinnebeeld was.

4. En ik zag tronen geplaatst daar, waar ik stond, namelijk op de aarde en zij, die dat was bescheiden, namelijk de twaalf apostelen (MATTHEUS. 19: 28 Luk. 22: 30) zaten op deze. En het oordeel werd hun gegeven, om te beslissen wie waardig was aan de hierop volgende eerste opstanding en aan het heersen met Christus (vs. 5 v.) deel te nemen. En ik zag onmiddellijk daarop, als nu de beslissing had plaats gehad en dienovereenkomstig de opstanding was geschied, eensdeels de zielen van degenen, die onthoofd waren om de getuigenis van Jezus en om het Woord van God, die ik in Hoofdstuk 6: 9vv. onder het altaar had gezien en in de tweede plaats de zielen van degenen, die in de tijd van de heerschappij van de antichrist het beest en zijn beeld niet aanbeden hadden en die het merkteken niet ontvangen hadden aan hun voorhoofd en aan hun hand en daarom de marteldood hadden geleden (Hoofdstuk 13: 15 vv.). Deze allen werden met die opstanding verwaardigd en zij leefden, evenals de 12 apostelen dat deelachtig waren, in een nieuw verheerlijkt lichaam en heersten als koningen met Christus, die Zich nu en dan liet zien en Zijn gemeente bezocht, evenals vroeger in de 40 dagen na Zijn opstanding "Deze 38: 23, de duizend jaren in het zichtbare rijk van de heerlijkheid, dat Hij te Jeruzalem en in het heilige land had opgericht (Dan. 7: 22 en 27).

5. Maar de overigen van de doden, ook zij, die overigens ook in geloof aan hun Heiland waren heengegaan, werden ten eerste niet weer levend, totdat de duizend jaren geëindigd waren en na het oordeel over God en Magog de algemene opstanding van alle doden met het laatste oordeel volgde (vs. 7-15). Deze opwekking van te voren genoemd van enige uitverkorenen tot deelname aan de heerlijkheid van het duizendjarig rijk (vs. 4), is de eerste opstanding, die van de andere of algemene in vs. 12 v. wel moet worden onderscheiden (1 Kor. 15: 23).

6. Zalig, reeds in het bezit van het eeuwige leven en heilig, in het bezit van de hoogste volkomenheid, is hij, die deel heeft in de eerste opstanding. Over deze, die daartoe zijn gekomen, heeft namelijk de tweede dood, zoals die bij de algemene opstanding wordt ervaren (vs. 14; 21: 8) geen macht, zodat zij daardoor zouden worden getroffen (Hoofdstuk 2: 11), maar zij zullen in de hoogste mate, zoals dat karakter vanaf het begin aan het uitverkoren volk van God is toegekend en toegedeeld (Exod. 19: 6), a) priesters van God en Christus zijn. De voorspelling in Jes. 61: 6 is daarom nu aan hen en door hen vervuld en zij zullen in de heerlijkste vervulling van het woord in 2Tim. 2: 12 : "als wij met Hem verdragen, zo zullen wij met Hem heersen", met Hem in Zijn zichtbaar rijk van de heerlijkheid als koningen heersen duizend jaren. Daarna zullen zij ook met Hem de wereld oordelen (vs. 11 vv. 1 Kor. 6: 2 v., waaruit zij, die door de antichristische verdrukkingen getroffen worden, kracht tot verdraagzaamheid van de heiligen (Hoofdstuk 14: 12) mogen putten.

a) 1 Petrus 2: 9 Openbaring 1: 6; 5: 10

Johannes ziet tronen, d. i. zoals het verband te kennen geeft, rechterstoelen. Die zich daarop plaatsen worden niet nader genoemd; want de nadruk ligt niet in de eerste plaats op de personen, maar op hetgeen zij doen, op het oordeel, dat zij moeten houden. Dit bestaat in het beslissen wie tot leven en regeren met Christus in het duizendjarig rijk zal komen. Als degenen, die hiertoe worden bestemd, ziet de ziener onmiddellijk daarop 1) de zielen van de

martelaars, die om de getuigenis van Jezus en om het woord van God met de bijl onthoofd zijn; d. i. omdat hier de meest gewone wijze van ombrengen is genoemd, die gewelddadig zijn gedood; 2) allen, die zich in de tijden van het beest onderscheidde door hun moed om te belijden en vooral in de laatste tijd van de openbaring door generlei verzoeking zich noch tot verering van het dier en zijn beeld, noch tot het aannemen van zijn merkteken lieten bewegen (Hoofdstuk 6: 11). Terwijl de overige doden niet levend werden voordat de duizend jaren voorbij zijn, zijn het die beide klassen, die niet alleen voor de ongelovigen, maar ook voor hun minder uitstekende medebroeders tot de opstanding komen, om van Zion uit met Christus de aarde te regeren, die door de satan en diens werktuigen bevrijd was. Zo toch wil het de alles gelijkmakende gerechtigheid van God, dat zij, de onderdrukten, de zachtmoedig lijdenden, op hun tijd het aardrijk bezitten. (MATTHEUS. 5: 5). Ja, op diezelfde aarde nog, waardoor zij voor vuilnis werden gehouden, hun koninklijk ambt uitoefenen. Dit is een bijzonder voorrecht, al is het ook maar een voorrang van tijd, niet van graad, omdat toch eenmaal in het hemelse Jeruzalem, als het op de nieuwe aarde neerdaalt, de hele gemeente van de Heere koninklijk-priesterlijke waardigheid zal hebben (Hoofdstuk 21: 1; 22: 5). Het is de morgenster, die Jezus deze belijders heeft beloofd (Hoofdstuk 2: 28) en daarom is er, om te bepalen wie die zal toekomen een beslissing nodig op recht gegrond, die van een gericht. En wie zijn nu degenen, die de Heere tot dit gericht heeft verkoren? Het zwijgen van Johannes is opmerkelijk. Dezelfde tederheid, waarmee hij ook in zijn Evangelie zijn eigen naam, waar het naar eigen roem zou kunnen rieken, voorbijgaat, laat hem ook in onze plaats niet toe om te zeggen: "Wij, de apostelen van Jezus Christus, plaatsen ons daarop" (vgl. MATTHEUS. 19: 28). De terechtwijzing door de Heere van de moeder van de zonen van Zebedeus toen deze Hem bad, dat haar twee zonen mochten zitten in Zijn rijk, de een aan Zijn rechter-, de ander aan Zijn linkerzijde, alsmede Zijn daarmee verbonden aanmaning tot ootmoed, had haar vrucht gedragen. Wij hebben hierin een bepaalde zekerheid daarvoor, dat de burgers van het rijk van aardse heerlijkheid, zoals het vóór de duizend jaren wordt opgericht, de twaalf geslachten van Israël zijn naar hun nauwkeurig afgemeten getal (Hoofdstuk 7: 4; 14: 1), niet de volken van de aarde in het algemeen. Zo velen als er van deze na de val van de antichrist en zijn leger nog aanwezig zijn, maken zij de beheersten uit, maar de heerschappij over hen uitgeoefend, moet ertoe dienen, om ze te christianiseren en geheel van de geest van het Evangelie te doordringen, dat nu veeleer mogelijk is dan vroeger, omdat de goddeloze, tegen de Heere en Zijn Gezalfde strijdende macht van de wereld nu voor altijd vernietigd is en de duivel, die de heidenen verleidt, in de afgrond is gesloten. Wat echter eigen vlees en bloed aangaat, daaraan is een krachtig tegenwicht gegeven doordat een gemeente op Zion aanwezig is, die geheel in de Geest wandelt, waaraan het Evangelie Zijn reeds door het leven op aarde zaligmakende kracht heeft betoond en de opzieners van deze gemeente, de leden van het kerkbestuur maken de apostelen en martelaars uit, die tot de eerste opstanding zijn gekomen. Evenmin als wij vroeger voor het zonderlinge van de gedachte mochten terugschrikken, dat de antichrist één was, die reeds eenmaal in leven was geweest en vervolgens onder Gods toelating door de macht van de duivel weer (als een man, zoals hij het had verlaten) teruggekeerd is, evenmin mogen wij nu de bepaalde uitspraak van deze plaats ontwijken, dat de Heere voor die tijd, dat Hij in de plaats van het antichristische rijk Zijn eigen Christelijk rijk in de wereld invoert, dat onder de regering stelt van hen, die Hij voor hun personen reeds tot volmaking heeft gebracht en die Hij nu tot dit doel in het aardse leven laat terugkeren. Alle vragen, hoe dit mogelijk zou zijn, heeft Hij reeds daardoor afgesneden, dat bij Zijn sterven de graven zich openden en vele lichamen van de heiligen, die ontslapen waren, opstonden en na Zijn opstanding uit de graven gingen, om zich in de heilige stad te laten zien (MATTHEUS. 27: 52). Deze gebeurtenis is een profetie van die toekomst, waarover wij hier spreken; en nu heeft immers de ten hemel gevaren profeet Elia eens schriftelijk met deze wereld verkeer (2 Kron. 21: 12 vv.), Mozes en Elia hebben op de berg van de verheerlijking met Jezus van Zijn

uitgang gesproken, die Hij volbrengen zou te Jeruzalem (Luk. 9: 30 v.) en de Heere zelf heeft als de Opgestane met Zijn discipelen de maaltijd gehouden (Luk. 24: 41 vv. Joh. 21: 12 vv.). Dat alles zijn dan onderpanden, dat zo'n intreden van de hemelingen en verheerlijkten in de wereld zeer wel denkbaar is. Dat zou de dienst van de heilige engelen, die gedurende de hele tijd van deze Kerk zich geheel aan de ogen heeft onttrokken, volkomen vergoeden en juist het tegendeel teweeg brengen van hetgeen tegenwoordig de wereld is in zedelijk-godsdienstige zin (Luk. 16: 8 Joh. 15: 18 v. ; 16: 8, 20 enz.) en dat de uitdrukking van ons boek (Hoofdstuk 8: 13; 13: 12 enz.) te kennen geeft: "die op de aarde wonen". En weer zal bij de gemeente, waarmee de hemelingen verkeren, de dood niet meer heersen; want die het geweld van de dood heeft (Hebr. 2: 14) is in de afgrond gesloten en kan in zijn dodenrijk niet eisen de zielen van degenen, die een goddelijk leven leiden als Henoch (Gen. 5: 21). Zij verminderen dus ook niet in de 1000 jaren (Jes. 65: 20 Deut. 34: 7), maar worden gevormd om de Heere tegemoet opgenomen te worden in de lucht, als Hij na de duizend jaren in vs. 11 nu werkelijk van de hemel verschijnt (1 Thessalonicenzen. 4: 17). Deze, de Heere, is gedurende het millennium eerst weer op die wijze bij de Zijnen als in de 40 dagen tussen Pasen en hemelvaart. Hij is de Koning van het rijk, maar heeft in de wederopgestanen Zijn rijksbeambten, die in Zijn naam en onder Zijn leiding regeren, zodat de idee van een hiërarchie, zoals die in de Roomse Kerk vaak op zo wederrechtelijke wijze is toegeëigend en voor een tijd ook in haar aanmatiging is geduld, om haar in leven te houden, nu tot een volkomen bevredigende verwezenlijking komt.

Wat is dienvolgens de eigenlijke betekenis van het duizendjarig rijk? En waarom is het een noodzakelijk gedeelte in de geschiedenis van de ontwikkeling van het rijk van God op aarde? Wij zouden het een herstelling van het paradijs-leven van de eerste mensen kunnen noemen, met wie de Heere ook onmiddellijk verkeerde Ge 3: 8, maar een herstelling op veel heerlijker wijze, in MATTHEUS. 19: 28 de "wedergeboorte" genoemd. Van Zion uit moet onder de heerschappij van Christus de aarde nu toch nog tot een Eden worden verheerlijkt, zoals dat vroeger van die hof uit moest geschieden (Gen. 2: 10 Ps. 46: 5 Jes. 11: 9) en zeker zal veel geheel anders worden in de wereld onder de mensen, waarin overal de valse goden zijn omgeworpen en een altaar wordt gebouwd voor de God van de hemel (Hebr. 3: 14), dan het vroeger onder de heerschappij van de wereldse machten is geweest. De mening, dat het bestuur van Christus in tijdelijke, aardse zaken kwalijk te pas komt, moet binnen de tegenwoordige loop van de wereld met feiten worden weerlegd. De woeste volken, die door de beschaafde natiën van Europa en Amerika zijn onderworpen en tot eigen voordeel aangewend, te gronde gericht en zelfs van het laatste overblijfsel van hun goddelijke erfenis beroofd, moeten, nadat hun verdrukkers ten buit van de antichrist zijn geworden en door hem of met hem verdelgd zijn van de aarde, dan nu daardoor schadeloos gesteld, dat zij geplaatst worden onder het heilige volk van de Allerhoogste (Dan. 7: 27) en weer in het bezit van hun menselijke rechten worden gesteld, maar ook met het burgerrecht van het hemelrijk worden zalig gemaakt. Eindelijk moet Hij, die het eens versmaadde alle koninkrijken van de wereld en haar heerlijkheid uit de hand van de vorst van deze wereld aan te nemen en daarvoor een zware, langdurige en stille veroveringsstrijd op de weg van lijden en verdragen en met enkel geestelijke wapenen op zich heeft genomen, om de mensheid af te dwingen, van de vorst van de wereld, krachtens zijn overwinnen de wereld en haar heerlijkheid uit de hand van Zijn hemelse Vader verkrijgen. Dit moet plaats hebben voordat de tijd van de wereld eindigt (Ps. 2: 8), anders kan van de aarde niet een nieuwe hemel en een nieuwe aarde worden, waarin gerechtigheid woont (2 Petrus 3: 13 Jes. 65: 17), maar er moest eerst een geheel andere wereld voor de zaligen worden geschapen. Wij voegen erbij: Jeruzalem moet het middelpunt en de hoofdstad van de wereld beheersende Christus worden, anders kan de heilige stad, die daarna van God uit de hemel op de nieuwe aarde neerdaalt, voorbereid als een bruid, die voor haar man versierd is (Hoofdstuk 21: 2), niet de naam dragen van het nieuwe Jeruzalem.

Eindigde de geschiedenis van het rijk van God in de tijd van zijn aardse ontwikkeling met het profeten moordende Jeruzalem, waarlijk, de zalige eeuwigheid zou niet beginnen met het nieuwe Jeruzalem, maar op deze naam zou voor altijd een anathema (1 Kor. 16: 22) liggen; die is echter door hetgeen wij in Hoofdstuk 14: 1 vv. hebben gelezen en door hetgeen bij de eerste opstanding plaats heeft, weer geheiligd en hoog verheven boven de namen van alle andere steden, vooral ook boven Rome, dat in de tijd van de geschiedenis van de Kerk zulke vermetele aanmatigheden heeft doen horen.

Bij de beschouwing van het duizendjarig rijk moeten wij tevens erkennen, dat alle macht van de zonde, alle vatbaarheid voor de verleiding van de satan in de harten van de mensen met de zegen, die dat rijk der volkeren brengt niet overwonnen is, zodat de mensen, die daaraan blootgesteld en daardoor aangegrepen worden, daardoor ook vanzelf reeds enkel wedergeboren en inwendig heiligen zouden zijn geworden. God weet dat wel, daarom laat Hij de heerlijkheid van het duizendjarig rijk niet meteen overgaan in de heerlijkheid van de nieuwe wereld, maar laat het tussen beide eerst nog eens anders worden, vóórdát de laatste beslissing, geldende voor de hele eeuwigheid, komt.

In het duizendjarig rijk zal de dochter van Zion en de vrouw, op adelaarsvleugels in de woestijn gevoerd, aan de spits van de natiën staan. De dochter van Zion bestaat uit Joden, de zonnevrouw uit Europeërs, voornamelijk Duitse en Germaanse volken. Van hen ging ten tijde van het Oude Verbond, van deze ten tijde van het Nieuwe Verbond het Evangelie uit. Zulke grote koninkrijken als nu zullen er dan niet meer voorkomen, ook geen volksheerschappijen. Een bevindt zich aan de spits van de volken, Eén is Koning. De natiën komen naar Jeruzalem om de Heiland te vereren, die zij ook aan de plaats van hun woning aanbidden. Alle heidenen zullen bekeerd worden en langs spoorbanen en op stoomboten zullen de volken het uitgelezenste naar Jeruzalem brengen voor de Heere (Jes. 66: 19-21). De mensen zijn in het duizendjarig rijk ook nog zondaars en worden evenals nu als zondaars geboren; nog hebben allen het daglicht niet aanschouwd, die naar het goddelijk raadsbesluit van Adam zullen afstammen en ook na de zondeval, omdat God Zijn plannen door de duivel niet laat verstoren, als zondaars van hem afstammen moeten. Het brandt nog immer in de harten van de mensen en in de wereld, maar er zal niemand meer zijn, die olie in het vuur giet, dat nu door de duivel en zijn heerschaar en door zijn dienaars onder de mensen geschiedt; maar men zal integendeel het vuur uitblussen, zodat het veel minder zal branden. Door Christus' terugkomst verlicht en verschrikt, zullen de volken bij de aanvang zich in waarheid bekeren; maar tegen het einde van het duizendjarig rijk zal het kwaad onder de mensen weer toenemen en God zal de duivel nog eenmaal loslaten, opdat Hij de goddelozen, waaronder velen dan bejaarde zondaars zullen zijn, want de lieden bereiken in het duizendjarig rijk weer een hoge ouderdom, tegen de heilige stad aanvoert en opnieuw voor aller oog het heilloze van de zonde en hun helse plannen openbaar wordt en dan zal Hij de aanhang van de boze vernietigen en hem zelf in de vuurpoel werpen bij de valse profeet en de antichrist en alle volken van de aarde, die sinds Adam hebben geleefd, voor het wereldgericht stellen. Hoe zouden ook de gestorven goddelozen deel kunnen hebben aan het zalige leven van de rechtvaardigen? Zij zijn in de hades, in de plaats van de pijniging. En wanneer men nu vraagt, wat met hen gebeurt na het einde van de duizend jaren, dan is het antwoord te vinden in vs. 12, 13, waar wij lezen dat zij worden geoordeeld uit hetgeen in de boeken geschreven is, naar hun werken; zij worden dan uit hun voorlopige toestand overgebracht in de plaats van de eigenlijke straf en ellende "geworpen in de poel van vuur. " De gezaligden daarentegen gaan in tot de eeuwige vreugde van hun Heere. Hun leven bij de Heere meteen na de dood in het Paradijs is de eerste opstanding, de eerste trap van hun zaligheid; want "zalig zijn de doden, die in de Heere sterven van nu aan. " De tweede trap wordt beklommen in het nieuw Jeruzalem, want "zalig

zijn zij, die geroepen zijn tot het avondmaal van de bruiloft van het Lam. " Ook de Heiland heeft van deze beide trappen van de zaligheid gesproken: van de eersten tot de kwaaddoener aan het kruis, tot Zijn discipelen, bepaald tot Petrus en van de Zijnen in het gebed tot Zijn Vader en van de tweede trap van de zaligheid insgelijks bij herhaling. Johannes noemt beiden hier een "opstanding. " Omdat nu de tweede de eigenlijke opstanding is, zo draagt de eerste trap die naam in oneigenlijke zin. Iets vroeger noemde hij die met een eigenlijke bewoording: "leven. " Overigens is het een zeer algemene, spreekwijze van de Heilige Schrift, elke overgang van ellende tot heil, van vernedering tot verheffing een "opstanding" te noemen. De opwekking van doden ten leven door Elia en Elisa draagt de naam van "opstanding"; en Paulus noemt de bekering en wedergeboorte van de zondaar een "opwekking. " "Zalig" is hij, die zich volkomen gelukkig voelt; maar "heilig" zegt nog veel meer. Wel zijn de gelovigen reeds in dit leven heilig, want zij zijn afgezonderd van de wereld, die achter haar glans en haar bedrieglijk klatergoud de diepste ellende verbergt; wel bevinden zij zich reeds hier in de heerlijke toestand van "kinderen van God", maar hun heiligheid en heerlijkheid openbaart zich eerst volkomen in het Paradijs; want daar zijn zij priesters van God en Christus, zonder vlek of rimpel. De tweede dood heeft geen macht over hen; want zo spreekt de Heere: "die leeft en in Mij gelooft, zal niet sterven in eeuwigheid" en: "zo iemand Mijn woord zal bewaard hebben, die zal de dood niet zien in eeuwigheid".

In werkelijkheid is nu de tijd daar, dat een reine, God welgevallige hulde door de mensen kan worden gebracht in de zaligheid en zuiverheid van een volkomen geestelijke gezindheid en men ziet, dat aan hen, die alzó tot God naderen om Hem te dienen, de hele wereld toebehoort. Zo heersen dan deze priesterkoningen eenvoudig reeds door hetgeen zij zijn. Het is geen uiterlijk werkende macht, maar een kracht is het zeker; een doordringende kracht van aantrekking, overtuiging, overwinning van het hart van anderen en laat ons in het oog houden, dat er geen tegenwerking meer bestaat van duivel of beest. O, wat een overheerlijke ontwikkeling zal dit zijn van het rijk van God op aarde, wanneer al deze hinderpalen en die tegenstand vernietigd zullen zijn, en alle uiterlijke omstandigheden en betrekkingen slechts door Christus en Zijn heiligen geestelijk bestuurd worden! Dan zal het Christendom in geest en waarheid de wereld in alle levensomstandigheden doordringen, de vereniging van priesterdom en koninkrijk en de regeerders zal zich in hun rijk op aarde afspiegelen als vereniging van kerk en staat. Dat is Gods koninkrijk of het koninkrijk van de hemelen, onderscheiden van de enkele Kerk, die tegenwoordig nog bestaande vorm: het hemelrijk is het priesterschap van de gemeente. Dan zal de geestelijke gezindheid overal en ongestoord naar buiten kunnen werken, werelds en geestelijk gebied zullen niet meer gescheiden zijn. Er is geen tegenstelling meer zoals die van de vrouw (de gemeente van de Heere) en het beest (de anti-christelijke macht); dan kan men zich in God over de wereld verheugen! Alle poëzie, alle kunst, alle wetenschap alle gezelligheid zal dan op de aarde Christelijk kunnen zijn; want de koninkrijken van de wereld zijn dan van onze Heere en van Zijn Christi geworden, de Godsregering is in wezenlijkheid de Christusregering in de innigste betekenis van het woord geworden (Openbaring 11: 15). Op deze aarde moet het bekend worden en duidelijk aan het licht treden, dat de duivel als gewelddenaar zich de heerschappij over de koninkrijken van de aarde heeft aangematigd, de mens, bestemd tot beheersers van de aarde (Gen. 1: 26), moet zich nog eenmaal met volle ongedeelde en geheiligde vreugde over deze aarde verheugen; dan zullen allen daarover gevoede idealen tot wezenlijkheid komen. Daarmee zijn nu de wegen van de goddelijke lankmoedigheid en genadeaanbieding voleindigd. Niet alleen de dan nog op aarde levende mensen, maar ook de nog niet opgewekten doden (Openbaring 20: 5-12) wordt het, in de verheerlijkte gemeente te zien gegeven, wat een heerlijkheid er voor de mens in Christus Jezus bestaat. Wie nu evenwel nog volhardt in tegenstreven en opstand tegen Christus, die is aan het oordeel voor eeuwig overgegeven; maar wie het heil in Christus dan

nog aangrijpt, die zal op de jongste dag en bij de algemene opstanding nog "ingebonden worden in het bundeltje van de levenden. "

De tegenwerpingen tegen de opstanding vóór het duizendjarig rijk zijn vermenigvuldigd geworden en men heeft er vooral veel werk van gemaakt, om daaraan de steun te ontnemen van Openbaring 20: 4 en 5, door te trachten die tekst zinnebeeldig uit te leggen, alsof er voldoende reden bestond, om die zo te verklaren. "Bij de uitlegging van de Schrift", zegt de verstandige Hooker, "heb ik als een vast beginsel aangenomen, dat wanneer de letterlijke verklaring aannemelijk is, die, welke het meest van de letter afwijkt, gewoonlijk de minst goede is. " "Laat ons", zegt Luther, "in de Schrift geen overdrachtelijke of verbloemde spreekwijze zoeken, tenzij de letterlijke verklaring ons tot een klaarblijkelijke tegenspraak voert. " Dit nu is hier het geval niet. Niet alleen, dat er niets in de tekst gevonden wordt, dat ons verplicht hem figuurlijk op te vatten, maar alles integendeel noodzaakt ons om hem letterlijk te verstaan. Omdat toch hetzelfde woord in dezelfde tekst voor geen twee verschillende uitleggingen vatbaar is, zo moet u, als u hetgeen op de eerste opstanding betrekking heeft, figuurlijk verstaat, ook noodwendig zo verstaan hetgeen de laatste betreft, omdat zij beide van dezelfde aard zijn, iets dat u onvermijdelijk tot het besluit leidt, dat u evenmin wilt, dat Hoofdstuk 20 van de Openbaring geen woord zegt van de letterlijke opstanding. Een terecht gewaardeerd schrijver, bisschop Newton, heeft gezegd: "Als de martelaars alleen in een geestelijke zin opstaan, dan zullen de overige doden eveneens in een geestelijke zin opstaan, maar als de overige doden werkelijk opstaan, dan zullen ook de martelaars zo opstaan. In dit punt kan tussen deze twee geen verschil bestaan, en laat ons toezien, dat wij niet door de eerste opstanding voor een zinnebeeldig iets te houden, oorzaak worden, dat anderen evenzo handelen met de tweede en evenals Hymeneus en Filetus van de waarheid afwijken, zeggend dat de opstanding al geschied is en zo sommiger geloof verkeren. Mede denkt daarover evenzo: "Het is mij niet mogelijk", zegt de schrijver, "om de eigenlijke en natuurlijke zin van de Schrift te laten varen, zolang ik daartoe niet genoodzaakt word, hetzij door de betekenis van de tekst, of door duidelijke blijken van verbloemde spreekwijzen, of door de aard van de zaken, die alle letterlijke verklaring onmogelijk maken. Handelen wij anders, dan schokken wij de grondslagen van de goddelijke openbaring en stellen onze eigen meningen in de plaats van de Schrift. Hoofdstuk 20 van de Openbaring echter komt mij voor, het duidelijkste en eenvoudigste te zijn van al de verhalen, die dit boek behelst. Ontbloot van zinnebeelden en ontdaan van profetische figuren geeft het slechts een klein getal van die verbloemde uitdrukkingen, die door het gebruik gelijk staan met gewone spreekwijzen, of die reeds uit andere gedeelten van het boek bekend, daar verschijnen eveneens als de eigennamen in de geschiedenis, bijvoorbeeld "de oude slang, het beest" enz. Het is van belang de twee afdelingen van de Middelaars heerlijkheid van de Heere te onderscheiden. Het is evenzeer van belang om de band, die ze verenigt, te erkennen en in het oog te houden. Men moet de toekomstige gelukzaligheid van de verheerlijkte gemeente niet scheiden van de toekomstige gelukzaligheid van de aarde onder de regering van de Christus, maar veeleer zien op de innige band, die er bestaat tussen beiden", zegt Herschel. Het is niet minder noodzakelijk om in te zien, dat de aardse kring van het Middelaars-koninkrijk vooral het onderwerp van de profetie is en dat men daarvan een juist begrip moet hebben. Men maakt zich van de toekomstige eeuw maar al te zeer een hersenschimmig denkbeeld. De duizendjarige bedeling zal voorzeker een heerlijke bedeling zijn, vergeleken bij al de andere, die haar zullen zijn voorafgegaan; maar daarom zal zij niettemin altijd een aardse bedeling zijn een tussenbedeling tussen die, die nog duurt en de eeuwige heerlijkheid en die juist bestemd is, om de overgang van de een tot de andere uit te maken. De maatschappij zal ongetwijfeld blijven bestaan onder dezelfde algemene voorwaarden; alleenlijk zal de Christus in persoon tegenwoordig zijn, Zijn heerlijke tegenwoordigheid openbaren, Zijn macht ten toon spreiden en satan er niet meer zijn; daarna

zal de Geest van God overvloedig uitgestort worden over deze arme aarde, die dan in een waar Karmel zal veranderd worden; maar (Jes. 32: 15) de menselijke ziel zal altijd voor zonden vatbaar blijven, het lichaam zal altijd sterfelijk zijn, het vlees zal voortgaan met tegen de geest te strijden. een volkomen geheiligde ziel, een verheerlijkt lichaam, een zuivere en onvermengde gelukzaligheid, dat alles moet ongetwijfeld verwezenlijkt worden zelfs gedurende het duizendjarig rijk, maar voor de gemeente en niet voor Israël en de volken, maar in een veel verhevener stand van zaken, in een geheel nieuwe, geheel goddelijke kring, in het hemels Jeruzalem; daarna het duizendjarig rijk, op de nieuwe aarde, die God scheppen zal voor al Zijn verlost en waarop het nieuwe Jeruzalem uit de hemel zal neerdalen (Openbaring 21: 1-8).

Dat de apostel Johannes, in welke nader te bepalen zin dan ook, een wezenlijke Chiliast is, dat is, een duizendjarig Christusrijk leert, is eigenlijk voor geen tegenspraak vatbaar. Daartoe is de letter zelf te duidelijk, te vaak herhaald, te ruim ontwikkeld. Hetzij wij het met sommigen, waaronder Hengstenberg, verstaan van een duizendtal jaren, dat zijn aanvang genomen zal hebben met het jaar van de kroning van Karel de Grote tot keizer van het nieuwe Westerse rijk (800) en (zonder dat de Kerk van Christus er iets van vermoed heeft!) met het jaar 1806 reeds zijn voleinding heeft gehad, hetzij, met anderen, van een nog toekomstige, hetzij dan letterlijk of zuiver ideëel bedoelde toestand voor Kerk en mensheid op te vatten, een duizendjarig rijk kan niet ontkend worden door Johannes met de grootst mogelijke stelligheid ten besluite van zijn profetische gezichten geleerd te zijn. Maar ook het letterlijke, of liever werkelijke van deze duizendjarige Christusregering op aarde volgt noodzakelijk uit de samenhang en geheel de wijze van voorstelling bij de Nieuw-Testamentische ziener. Zo waarachtig toch de overwinning over het beest en het binden van de satan (19: 19-21 en 20: 1), hoewel in symbolische taal beschreven een werkelijk te volbrengen gebeurtenis in de toekomst te kennen geeft, zo wezenlijk moet noodwendig ook de regering van de Christus, met Zijn heiligen in het apocalyptisch woord bedoeld zijn, of alle praktische betekenis van deze profetie gaat verloren in een ijdele klank, in een vrije beschouwing van een nooit bereikt of te bereiken ideaal. De aard van de profetie en haar vervulling in de Heilige Schrift was vanouds juist het tegenovergestelde van dat vervliegen en verdampen van feitelijke toestanden in louter ideeën. De wet en weg van de goddelijke bedelingen strekt juist tot de verwezenlijking van de hoge Godsgedachte, tot het zichtbaar belichaamd worden van een geestelijk beginsel. Ook het duizendjarig rijk daarom, door Johannes in de geest gezien en beschreven, is uit de aard van de goddelijke profetie een denkbeeld van God, met betrekking tot de gemeente, tot de mensheid, tot deze aarde, dat zijn verwezenlijking tegemoet gaat; en geenszins een aan tijd noch plaats recht verbonden ideaal. Voor deze letterlijke of reële opvatting pleit verder niet weinig de nadrukkelijke herhaling van de uitdrukking tot zesmaal toe in de beperkte ruimte van enige weinige kapittelverzen bij de apostelziener (20: 2-7). Is het denkbaar dat een tijdvak, met zo telkens en stellig herhaalde nadruk te kennen gegeven, in de taal van de ziener van de Apocalyps niets meer of anders zou bedoelen dan zeer in het algemeen een ideale toestand van de Christelijke Kerk? Loopt het, bij die plechtige en krachtige herhaling van het tijdvak en zijn (zij het dan ook letterlijke of symbolische) duur, niet veeleer in het oog, dat die duizend jaren van de Christus hetwelk is Messias-regering bij Johannes niet anders kunnen bedoelen, dan juist dat tijdvak van vrede, Godskennis, heerlijkheid, door alle Godsprofeten vanouds voorspeld voor alle volken van de aarde onder de scepter van de beloofde Koning en Verlosser uit Israël? Met andere woorden, dat Messiaanse rijk op aarde, waarvan de verwachting op zichzelf toch wel nooit aan de Joden door Jezus of Zijn apostelen verweten of ontnomen is, mits alleen als gevolg en vrucht van een Messias-lijden erkend en vastgehouden? Wat met gloeiende verven in allerlei bijzonderheden de Oud-Testamentische profetie gedurende jaar duizenden van geslacht tot

geslacht verkondigd en voor geschilderd heeft, zonder bepaling van jaren of eeuwen, datzelfde nogmaals en voor alle volgende geslachten in de gemeente naar Christus' naam genoemd, maar met verrassende bijvoeging van de tijdsduur te herhalen, ziedaar het doel voor Johannes weggelegd aan het slot van zijn apostolisch-profetische loopbaan. Door dat getal nu bepaald van duizend jaren moge een bepaald afgepast tijdvak van tien eeuwen, of wel een onbepaalde lengte van eeuwen te verstaan zijn, het wezen van de zaak ligt niet in het aantal jaren, maar in het geheel enige, heerlijke en nog aanstaande van dat bij eeuwen te rekenen tijdvak, waaraan op een bepaald ogenblik na ontzaglijke worstelingen, met de wederverschijning van de Heere, een begin en met de loslating opnieuw van de vijand voor een kleine tijd (20: 7) een einde zal worden gemaakt. In elk geval is (20: 1 en vv.) het duizendjarig rijk bij Johannes dat sabbathische jaar duizend, dat (volgens de bekende Joodse overlevering) op zes jaar duizenden van arbeid en lijden in de orde van de goddelijke bedeling moet volgen. In dat Johanneïsche jaar duizend is dan nu de plaats verordend voor al die rijkdom van beloften, waarvan van Israël profeten overvloeien en die in hun goddelijke verheven schilderijen niet alleen Palestina maar geheel deze aarde, niet het volk van Israël alleen, maar alle volken van de wereld omvatten; maar dan ook, omgekeerd tevens van al die heerlijkheid en zegen en vrede en Godskennis op aarde en Palestina als middelpunt en de zichtbare tegenwoordigheid van de Messias met de ontelbare schaar van Zijn verlost en onmiddellijke oorzaak verkondigen. Dan en dan voor het eerst in al Zijn volheid en rijkdom, wordt het bewaarheid, dat "God Koning zijn zal over de hele aarde, dat de Heere zal zijn één en Zijn naam één; " dat "Hij, de Messias, Zoon van David, regeren zal van zee tot zee en van de rivier tot aan de einden van de aarde", dat "de aarde zal zijn vol van kennis van de Heere, zoals de wateren de bodem van de zee bedekken, te dien dage wanneer de heidenen zullen vragen naar de wortel van Isaï, die staan zal tot een banier van de volken en wiens rust heerlijk zal zijn; " (Jes. 11: 9, 10) "dat de berg van het huis van de Heere zal vastgesteld worden op de top van de bergen, en dat Hij zal verheven worden boven de heuvelen en alle heidenen tot die zullen toevloeien en vele volken zullen heengaan en zeggen: Kom, laat ons opgaan tot het huis van de God Jakob, opdat Hij ons leert van Zijn wegen en dat wij wandelen in Zijn paden; want uit Sion zal de wet uitgaan en het woord van de Heere uit Jeruzalem en Hij zal richten onder de heidenen en bestraffen vele volken en zij zullen hun zwaarden slaan tot spaden en hun spiesen tot sikkelen; het een volk zal tegen het andere volk geen zwaard opheffen en zij zullen geen oorlog meer leren. " (Jes. 2: 2-4). Dat zullen dan de tijden van de volle en wezenlijke vervulling zijn van die schitterende voorspelling aan het huis van Jakob, het stamhuis van David: "een kind is ons geboren, een zoon is ons gegeven en de heerschappij is op Zijn schouder en men noemt Zijn naam Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader van de Eeuwigheid, Vrededorst. Van de grootheid van deze heerschappij en van de vrede zal geen einde zijn op de troon van David en in Zijn koninkrijk, om dat te bevestigen en dat te sterken met gerichte en met gerechtigheid van nu aan tot in eeuwigheid. De ijver van de Heere van de heerschaar zal zulks doen" (Jes. 9: 5, 6). Dan zal vervuld worden, onder en met zo velen, dat woord weer van een andere profeet van Israël uit de dagen van de Babylonische vreemdelingschap (Ezechiël. 37: 21-28): "Zo zegt de Heere Heere: Zie, Ik zal de kinderen van Israël halen uit het midden van de Heidenen, waarheen zij getogen zijn, en zal ze vergaderen van rondom en brengen hen in hun land. En Ik zal ze maken tot een enig volk in het land, op de bergen van Israël en zij zullen allen te samen een enige Koning tot Koning hebben en zij zullen niet meer tot twee volken zijn, noch voortaan meer in twee koninkrijken verdeeld zijn. En zij zullen zich niet meer verontreinigen met hun dreggoden en met hun verfoeiselen en met al hun overtredingen: en Ik zal ze verlossen uit al hun woonplaatsen, waarin zij gezondigd hebben en zal ze reinigen. Zo zullen zij Mij tot een volk zijn en Ik zal hun tot een God zijn. En Mijn knecht David zal Koning over hen zijn: en zij zullen allen te samen één Herder hebben en zij zullen in Mijn rechten wandelen en Mijn inzettingen bewaren en die

doen. En zij zullen wonen in het land, dat Ik Mijn knecht Jakob gegeven heb, waarin uw vaders gewoond hebben; ja, daarin zullen zij wonen, zij en hun kinderen en hun kindskinderen tot in eeuwigheid en Mijn knecht David zal hun vorst zijn in eeuwigheid. En Ik zal een verbond van vrede met hen maken, het zal een eeuwig verbond met hen zijn; en Ik zal de inzetten en zal ze vermenigvuldigen en Ik zal Mijn heiligdom in het midden van hen zetten tot in eeuwigheid. En Mijn tabernakel zal bij hen zijn (Openbaring 21: 3) en Ik zal hun tot een God zijn en zij zullen Mij tot een volk zijn. En de heidenen zullen weten dat Ik de Heere ben, die Israël heiligt, als Mijn heiligdom in het midden van hen zal zijn in eeuwigheid.

Of in de laatste tijd van de wereld een heerlijke staat van de Kerk te verwachten is? Dit is het voelen van zeer vele uitnemende godgeleerden van alle tijden en van verre de meesten in onze dagen en het is mij zo duidelijk uit het Woord van God, dat ik daaraan geheel geen twijfel heb. Zie dit in dit hoofdstuk, als de antichrist geheel vernietigd zal zijn en eer Gog en Magog zullen opstaan, zal de duivel zo gebonden zijn, dat hij geen strijdende partij tegen de Kerk zal kunnen voortbrengen (vs. 1-3). Dan zullen de heiligen met Christus als priesters en koningen heersen (vs. 4, 6). Onder de zevende bazuin zullen de koninkrijken van de wereld in Christus geloven en zich onder Christus tot Zijn dienst buigen (Openbaring 11: 15) "de koninkrijken van de wereld zijn geworden van onze Heere en van Zijn Christus. " Dit geeft te kennen een buitengewone toevloed van allerlei natiën tot Christus en Zijn dienst, dat niet anders kan dan deze Kerk heerlijk maken. Die heerlijke staat van de Kerk blijkt uit de beschrijving van de goederen en hoedanigheden, die zij in die dagen hebben zal. Die bijzondere zegeningen zijn: de antichrist, die de Kerk zoveel kwaad gedaan heeft, zal geheel vernietigd zijn en blijven. De duivel zal gebonden zijn, zodat hij geen openbare, tegen de Kerk strijdende partij zal kunnen opmaken, zoals hij eerst door de Romeinse keizers en daarna door de antichrist gedaan heeft en nog doet. De Turk, de ervvijand van de Kerk, zal geheel verbroken worden om de weg te banen tot het samenbrengen en bekeren van de Joden en door hen tot bekering van de Oosterse volken (Hoofdstuk 16: 12). De hele Joodse natie zal onze Heere Jezus erkennen als de ware en enige en hun beloofde Messias; zij zullen zich tot Hem bekeren, Hem bijzonder liefhebben, eren en verheerlijken. Er zal zijn een bijzondere ijver onder de heidenen om Christus te kennen en in Hem te geloven. De kennis van de Heere Jezus, de liefde tot Hem, de ijver voor Hem, de heiligheid van het leven, de heerlijkheid zal zo groot zijn in de Joodse natie, dat de heidenen tot hen zullen toevloeien en tot het geloof in Christus. "Als hun verwerping de verzoening is van de wereld, wat zal de aanneming anders wezen dan het leven uit de doden? " (Rom. 11: 15). Als Juda en Israël een vloek zouden geweest zijn onder de heidenen en zij weer tot zegening zouden zijn, dan zal het geschieden, dat "tien mannen uit allerlei tongen van de heidenen grijpen zullen, ja, de slip grijpen zullen van één Joodse man, zeggende: wij zullen met jullie gaan, want wij hebben gehoord, dat God met jullie is. " (Zach. 8: 23). "Maar in het laatste van de dagen zal het geschieden, dat de berg van het huis van de Heere vastgesteld zal zijn op de top van de bergen; en hij zal verheven zijn boven de heuvelen en de volken zullen tot Hem toevloeien. En vele heidenen zullen heengaan en zeggen: kom, laat ons opgaan tot de berg van de Heere en tot het huis van de God Jakob, opdat Hij ons leert van Zijn wegen en wij in Zijn paden wandelen" (Micha 4: 1 en 2) Er zal zijn een uitnemende vreedzaamheid en kennis van de goddelijke verborgenheden (Jes. 11: 9). "Men zal nergens leed doen op de hele berg van Mijn heiligheid, want de aarde zal vol van kennis van de Heere zijn, zoals de wateren de bodem van de zee bedekken" (Jes. 60: 17). "Ik zal uw opzieners vreedzaam maken en uw drijvers rechtvaardig" (Jes. 60: 18). "Uw muren zult u heil heten en uw poorten lof" (Jes. 60: 19). "Maar de Heere zal u wezen tot een eeuwig licht. " Er zal zijn een uitnemende heiligheid (Jes. 60: 21). "Uw volk zullen allen te samen rechtvaardigen zijn" (Zach. 14: 21). "Er zal geen Kanaäniet (openbaar goddeloze) meer zijn in het huis van de Heere van de heirschaaar op die dag (Zach. 14: 20). "Op die dag zal op de bellen van de

paarden staan: de heiligheid van de Heere (Zach. 14: 21). "Ja, al de potten in Jeruzalem zullen de Heere der heerschaar heilig zijn enz. " Hetwelk uitdrukkingen zijn, die grote heiligheid in al hun bedrijf te kennen geven (Zach. 12: 8). "Die onder hen struikelen zou, zal op die dag zijn als David en het huis David's zal zijn als goden, als de engel van de Heere voor hun aangezicht. De Heere zelf zal Zich bijzonder in hen tegenwoordig vertonen" (Zach. 2: 4). "Jeruzalem zal dorpsgewijze bewoond worden vanwege de veelheid van de mensen en beesten, die in het midden van haar wezen zal" (vs. 5). "En Ik zal hun wezen, spreekt de Heere, een vurige muur rondom" (om hun in plaats van sterke wallen te zijn, die ze niet nodig zullen hebben). En Ik zal tot heerlijkheid wezen in het midden van hen" (Zef. 3: 17). "De Heere uw God is in het midden van u, een Held, die verlossen zal. Hij zal over u vrolijk zijn met blijdschap. Hij zal zwijgen in Zijn liefde, Hij zal Zich over u verheugen met gejuich" (Jes. 60: 19). "De Heere zal u wezen tot een eeuwig licht, en uw God tot uw sierlijkheid. " De Heere Jezus zal Koning zijn, de Kerk haar eigen kerkstaat hebben en geen overlast lijden van enige overheid (Zach. 14: 9). "De Heere zal tot Koning over de hele aarde zijn; op die dag zal de Heere één zijn en Zijn naam één. " (Dan. 2: 44) "Maar in de dagen van die koningen zal de God van de hemel een koninkrijk verwekken, dat in van de eeuwigheid niet verstoord zal worden en dat koninkrijk zal aan geen andere volken overgelaten worden; het zal al die koninkrijken vermalen en teniet doen; maar zelf zal het in alle eeuwigheid bestaan. " (Dan. 7: 27): "Maar het rijk en de heerschappij en de grootheid van de koninkrijken onder de hele hemel zal gegeven worden de volken van de hoge plaatsen, welk rijk een eeuwig rijk zal zijn en alle heerschappijen zullen Hem eren en gehoorzamen. " Er zal zijn een bijzondere vruchtbaarheid van de aarde en overvloed van levensmiddelen tot onderhoud van de gegoeden en mededeling aan de armen, die er altijd zullen zijn, maar dan rijkelijk zullen worden onderhouden (Ezechiël. 34: 26 zal deze en de plaatsen rondom Mijn heuvel stellen tot een zegen; en Ik zal de plasregen doen neerdalen op zijn tijd; plasregens van zegen zullen er zijn" (Ezechiël. 34: 27). "En het geboomte van het veld zal zijn vrucht geven en het land zal zijn inkomst geven en zij zullen zeker zijn in hun land. " (Amos 9: 13): "Zie, de dagen komen, spreekt de Heere, dat de ploeger de maaier en de druiventreder de zaadzaaier genaken zal en de bergen zullen van zoete wijn druipen en al de heuvelen zullen smelten. " Al deze teksten spreken niet van de wederkering uit de gevangenis van Babel, ook niet van de tijd van het Nieuwe Testament in het begin, maar van de tijd van de bekering van de Joden in de laatste dagen en wat de Heere dan aan Zijn Kerk doen zal, zoals de omstandigheden van de teksten tonen en de verstandige lezer zal kunnen zien. Neem dit alles bij elkaar en u zult de sluitreden vinden. De antichrist en de Turk, de twee hoofdvijanden, zullen vernietigd zijn, de duivel zal gebonden zijn de tijd van duizend jaren en in de tijd van zijn binding zullen de Joden bekeerd en een buitengewone uitbreiding van de Kerk onder de heidenen zijn. De Kerk zal uitmunten in vreedzaamheid, kennis van God en heiligheid. God zal Zijn tegenwoordigheid in Zijn Kerk op een bijzondere wijze vertonen. Jezus alleen zal Koning zijn en niemand zal onderstaan, de Kerk te overheersen, maar zij zal onder haar eigen kerkstaat gelaten worden en er zal een uitnemende vruchtbaarheid zijn. Waaruit niets anders dan tot een heerlijke staat van de Kerk kan besloten worden. Of de Heere Jezus in het begin van het duizendjarig rijk persoonlijk naar Zijn menselijke natuur van de hemel zal komen en die duizend jaren lichamelijk, zichtbaar heersen? Nee! Het zijn te aardse gedachten. Christus kan zowel regeren in de hemel zijnde, alsof Hij naar het lichaam op aarde was. Is daarin zaligheid voor de mensen op aarde, zo zouden de verheerlijkten in de hemel de tegenwoordigheid van Christus, waarin ook hun zaligheid bestaat, moeten missen. Weinigen zouden op aarde Christus' tegenwoordigheid genieten, omdat Christus maar op één plaats kan zijn en de Kerk zeer wijd uitgestrekt zal zijn. En het is tegen de Bijbel, die zegt: "als Hij op aarde was, dan zou Hij zelfs geen Priester zijn (Hebr. 8: 4). Dan hadden de gelovigen geen voorspraak in de hemel. De Schrift meldt van geen andere lichamelijke komst, dan de komst ten oordeel, in de wolken, met de stem van de

archangel, wanneer alle doden opgewekt zullen worden. Of de martelaren dan naar het lichaam zullen opstaan, duizend jaren leven zonder sterven en hier op aarde de heerschappij hebben? Nee! Het zijn te aardse gedachten, die een minder geestelijk mens makkelijk vervoeren en tot meer aardse gedachten afleiden, hoewel onder voorwending van geestelijkheid. De Schrift kent geen lichamelijke opstanding dan op de jongste dag (Joh. 6: 39, 40, 44. 1 Thessalonicenzen. 4: 14-17). Zij zullen heersen in hun zaak, waarom zij gestorven zijn, die zal boven drijven, zoals Elia werd gezegd, te zullen komen, dat te verstaan is van de geest en de kracht van Elia (Luk. 1: 17). Het loon zal de martelaren in de tegenwoordigheid van de wereld gegeven worden, als de gelovigen zullen opstaan (2 Tim. 4: 8). "Voorts is mij weggelegd de kroon van de rechtvaardigheid, die mij de Heere, de rechtvaardige Rechter op die dag geven zal en niet alleen mij, maar ook allen, die Zijn verschijning liefgehad hebben. " (2 Thessalonicenzen. 1: 6, 7): "Zo het recht is bij God, verdrukking te vergelden, die u verdrukken en u, die verdrukt wordt, verkwikking met ons in de openbaring van de Heere Jezus van de hemel met de engelen van Zijn kracht. " En behalve dat, de heilige martelaren zullen geen vermaak hebben over anderen lichamen te heersen, de heerlijke hemel te verlaten en weer op aarde onder zondige mensen te verkeren. Diezelfde, die hier gezegd worden te heersen, zullen veel kwelling en grote vervolgingen van Gog en Magog moeten uitstaan, dat van de verheerlijkte martelaren niet gezegd kan worden. Of de Kerk in die tijd zal bestaan alleen uit ware gelovigen, zonder vermenging met onbekeerden? Er zullen dan nog vele onbekeerden in de Kerk zijn; maar het getal van de ware bekeerden zal ongelooflijk groot zijn; geest en leven zullen de Kerk vervullen, de godzaligen zullen dan de overhand en het bestuur van de Kerk in handen hebben, de anderen zullen zich geveinsd onderwerpen en als iemand ergernissen geeft, die zal in de Kerk niet geduld worden, maar zal door de kerkelijke tucht of verbeterd of uitgesloten worden. Als de Kerk in die tijd op het heerlijkst zal geweest zijn, zal zij allengs afnemen, de godzaligen zullen verminderen en de onbekeerden vermeerderen, zodat deze op het laatst weer ver de meesten zullen zijn, zoals in de opstand van Gog en Magog zal blijken, waarin de onbekeerden in de Kerk zullen samenspannen met de goddeloze natiën buiten de Kerk, zoals er dan nog verscheidenen zullen zijn; de Kerk zal de hele aarde niet beslaan.

Zij leefden het leven van de heerlijkheid (Luk. 20: 38 Rom. 2: 7; 6: 23), dat het ware leven is, hetzij men let op de nauwe gemeenschap met God, de Fontein van alle leven, hetzij op de volmaakte en onophoudelijke werkzaamheid in het goede, hetzij op de nevensgaande voorspoed en de blijdschap, hetzij op de daarvan gescheiden dood. Er wordt hier gesproken van zielen, dit is dus geen geestelijk leven op aarde, dat tot het lichaam behoort, terwijl een lichamelijke opstanding, door de Chiliasten gedroomd, nog meer van de letter afwijkt. Zij heersen met Christus, niet werelds noch uiterlijk, maar geestelijk en heerlijk; zij zijn bij Christus in de hemel, die daar zit op van Zijn Vaders troon en met Wie de zielen in hun dood verenigd worden (Luk. 23: 43. 2 Kor. 5: 1, 8 Fil. 1: 23). Het wordt niet gezegd, dat met de duizend jaren het geluk een einde zal nemen; wel het binden van de satan. Men moet dus de duizend jaren met de eeuwigheid verenigd achten. Uitdrukkelijk worden echter de 1000 jaren genoemd, opdat niemand menen zou, dat de zaligheid van de zielen werd uitgesteld tot de laatste dag en de hele vernietiging van de satan. Terecht heet die de eerste opstanding, het voorspel en onderpand van de tweede, van het leven van de hele mens, op dit leven volgende, waardoor hij op de jongste dag wegens de herstelling van het lichaam geheel aan het verderf onttrokken wordt. De heerlijke naam van eerste opstanding, waarop een tweede volgt, verheft niet weinig dit geluk.

De Heilige Geest leert ons, dat in de profetie van Ezechiël (Ezechiël. 37: 1) een geestelijke zin ligt opgesloten, die geestelijk moet worden overgebracht tot die grote verlossing, die God

aan de Kerk van het Nieuwe Testament eindelijk eens zou toebrengen na een lange verdrukking en een strijd met het rijk van de goddeloosheid en bijgelovigheid, wanneer de Heere Zijn beloften zou vervullen en tonen getrouw te zijn. Er zal eens een dag komen, die de Heere maken zal, wanneer Hij dit grote werk van Zijn rechterhand voleindigen zal.

7. En wanneer de duizend jaren, die in vs. 2-6 reeds vijf maal zijn genoemd, geëindigd zullen zijn en Gods raadsbesluiten, die Hij met het oprichten van een rijk van Christus nog in de heerlijkheid aan deze zijde van het graf had, in zoverre vervuld zijn, dat nu de overgang tot de heerlijkheid aan gindse zijde kan plaats hebben, zal de satan, die slechts gebonden, maar nog niet voor altijd uit de wereld gebannen was, uit zijn gevangenis in de afgrond (vs. 3) weer ontbonden worden.

8. En hij zal uitgaan in eigen persoon, omdat hij geen menselijk werktuig meer tot zijn beschikking heeft, om de volken te verleiden, die in de vier hoeken (Hoofdstuk 7: 1) of einden van de aarde zijn, die gedurende de duizend jaren ook wel van de zegeningen van het Evangelie hebben ondervonden en onder Christelijke tucht gekomen, maar in hun harten toch heidens gebleven zijn, de Gog en de Magog, om ze volgens de profetie in Ezechiël 38 en 39 een gemeenschappelijke naam te nemen. Het doel van de verleiding van die volken aan de uiterste grenzen, bij wie hij nog het eerst toegang vindt, terwijl alle andere hem meteen zouden afwijzen, is, om hen te vergaderen tot de strijd tegen het volk van God, die reeds lang door het profetische woord is aangekondigd en als de laatste in het raadsbesluit van God is opgenomen. En nu brengen deze ook werkelijk legers tezamen, wier getal is als het zand aan de zee (Joz. 11: 4 Richt. 7: 12. 1 Sam. 13: 5

De nieuwe, laatste strijd wordt aan Johannes niet geopenbaard in de vorm van een visioen, maar inwendig, door de Geest van God wordt hem bekend gemaakt, dat nu de profetie van Ezechiël over de Gog en de Magog zal worden vervuld. Daarom zegt hij niet: "ik zag", maar verhalend voorspeld hij.

Te eer moet worden aangenomen, dat wij hier niet zozeer beelden als wel eenvoudige geschiedenis voor ons hebben.

Satan wordt losgelaten uit zijn gevangenis; hij rukt niet zichzelf los, dan zou de engel hem slecht gebonden hebben; hij wordt losgelaten, omdat het in het raadsbesluit van God ligt (vs. 3). God heeft hem nog eens nodig en juist omdat Hij hem nog nodig heeft, is hij vroeger niet reeds met het beest en de profeet, zijn werktuigen, in de oven van vuur geworpen, maar slechts in de onderwereld ingesloten.

Satan verkrijgt nog eens vrijheid van God, om de zonde tot een macht op aarde te maken, opdat het verborgen onderscheid, dat in de tijd van het Rijk van Jezus Christus bestond tussen hen, die in ware en hen, die in uitwendige gehoorzaamheid jegens Christus en Zijn gemeente stonden, openbaar zou worden.

Er zijn volken, die sinds zij in de loop van de duizend jaren het Christendom hebben aangenomen, nog niet gezift zijn, nog niet in de vrije keuze van vóór of tegen zijn gesteld. Dit moet echter noodzakelijk plaats hebben vóór de dag van het laatste oordeel, daarvoor moet alles rijp zijn geworden en zo'n rijpheid, of in het goede of in het kwade, is niet denkbaar zonder verzoeking of beproeving. De uiterste omtrek van het Rijk van God in Oosten en Westen, in Zuiden en Noorden vormen talrijke volken, die door het licht van het Evangelie slechts oppervlakkig zijn bestraald en wier natuurlijke vijandschap tegen God daarvan nog

niet op de voorgrond trad, omdat een ernstige verzoeking daartoe ontbrak. Zij zijn gelijk aan kinderen, die wel tot hiertoe in het Vaderhuis zijn gebleven, maar toch met meer of minder bewusten tegenzin tegen de orde in 's Vaders huis vervuld zijn, en alleen door strenge tucht in toom worden gehouden. Die tegenzin moet naar buiten; voor henzelf en voor de hele wereld moet het inwendige van hen openbaar worden; tot dat doel wordt de satan losgelaten en de hemelse invloeden trekken zich een tijd lang terug. Verwondert men zich, dat toch een afval mogelijk is, nadat van te voren reeds een zo vreselijk en ondubbelzinnig gericht over het antichristendom is gekomen (Hoofdstuk 19: 11 vv.), men bedenkt dan de wankelmoedigheid van het natuurlijke mensenhart, hoe dat te zijner tijd ook bij het volk van Israël onmiddellijk na de verschrikkingen bij de Sinäï zich openbaarde; men bedenke dat intussen een tiental eeuwen is voorbijgegaan een tijdruimte, waarin ook de sterkste indrukken weer vergaan.

Na de afloop van het duizendjarig rijk zal de Satan zo nog een kleine tijd losgelaten worden. Het duizendjarig rijk zal, om een afgeronde som op te geven, 1000 jaren duren en het zevende jaarduizend van de wereld uitmaken en, overeenkomstig de opgave van de profetische getallen, ongeveer met het jaar 1900 beginnen, maar voor de gelovigen eerst met het wereldgericht ophouden. Aan het einde zal de duivel ook hen mogen verzoeken en dan hebben zij insgelijks nog een tijd lang de strijd, die ook ons alle dagen weggelegd is, te kampen en worden daardoor snel ten volle voor het wereldgericht en de zalige lichaamsverandering rijp. Langer dan 100 jaren zal die kleine tijd, overeenkomstig de profetische getallen berekening niet duren, waarschijnlijk op verre niet zo lang, evenwel óók niet maar slechts enige jaren.

Ten aanzien van de namen Gog en Magog merken wij nog op, dat er een opmerkelijke overeenkomst is tussen deze en Demagoog (volksmenner), die van de volksleiders van de tegenwoordige tijd. Wij hebben vroeger een dergelijke overeenkomst tussen de namen Appollyon en Napoleon opgemerkt.

Sommigen verstaan door deze twee volken dezelfde volken, die in het voorgaande lid genoemd zijn. Maar het schijnt niet, dat alle volken op de vier hoeken van de aarde hier Gog en Magog genoemd kunnen worden, maar dat het alleen een deel van die volken van de aarde is, die bovendien dat zij ter zake van de godsdienst van de draak tot haar verderf verleid zijn, ook door hem verleid en opgemaakt zijn tot een strijd, die in de tekst wordt verhaald, dat hij verleidt en opgemaakt is tot de strijd. Welke nu deze Gog en Magog zijn, daarover bestaat verschillend gevoelen. Maar met de zaak zelf en met de plaats, Ezechiël. Hoofdstuk 38 en 39 38\$, waar deze voorspelling op doelt, komt best overeen het voelen van hen, die zeggen, dat, zoals God bij Ezechiël het volk Israël, dat Hij beloofd had, uit Babylonië te verlossen, voorspelt, die zwaarigheden hun daarna in het heilige land door de omliggende heidenen van Azië, Syrië en Egypte, die bij Ezechiël Gog en Magog worden genoemd, zouden overkomen, eer Christus in het vlees geopenbaard zou worden, waaruit God hen wonderbaar zou verlossen, zoals in het eerste en tweede boek van de Makkabeeën is te lezen; dat zo ook na het einde van de duizend jaren, en loslating van de Satan, voor de tweede toekomst van Christus, de Turken, Tartaren en Sarracenen, die in de gewesten van Gog en Magog meest hun woonplaatsen hebben, met het overblijfsel van het antichristische rijk, het Christendom zouden bestrijden en met zware oorlogen drukken, waaruit God hen wonderbaar zou verlossen en die eindelijk door Christus' tweede toekomst zouden gedempt en neergeslagen worden.

Gog betekent de bedekte vijanden, alle onbekeerden in de Kerk, die op het laatst van de duizend jaren wonderlijk waren vermenigvuldigd en in menigte niet te vergelijken bij het

kleine getal van de ware godzaligen, maar zij hadden zich tot die tijd toe geveinsd onderworpen, zodat de kerkstaat tot op die tijd toe in vrede en vrijheid was gebleven. Magog betekent onbedekte, openbare, zoals al die tijd van de duizend jaren waarschijnlijk nog volkeren zullen zijn, die tot de Kerk niet zullen behoren, maar in die tijd niet tegen de Kerk zullen durven beginnen, die zullen met de onbekeerden in de Kerk aanspannen en een openlijke strijd tegen de Kerk aanrichten, zodat Gog en Magog dezelfde zijn, die van te voren genoemd worden de volkeren, die uit de vier hoeken van de aarde zijn.

Onder Gog en Magog worden de volkeren verstaan, over de hele aarde verspreid, of de voornaamste van die in elke, door de duivel tegen de Kerk opgehitst, in uiterste wreedheid, verbazend getal, vereniging ook van vorsten en onderdanen, de oude vijanden van het herstelde Israël gelijk zullen zijn.

Sommigen verklaren Gog voor verborgen "Magog voor openbaar" (van het Hebr. Gog = dak) en verstaan het dus van verborgen en openbare vijanden. Het schijnt dat hier gezien wordt op Magog, in Gen. 10: 3, van wie, zoals Josephus en anderen schrijven, de Scythen afkomstig zijn, zodat door deze woorden Barbaarse volken bedoeld zijn, die, verre van de Kerk zijnde, opkomen tegen haar, terwijl zij vrede in zichzelf heeft.

Onder de volken van de vier hoeken van de wereld worden volken bedoeld, die niet in het midden en het voornaamste deel waren, maar aan de uiterste delen als de Iberen, Kolchen, Albaren, Sarmaten, Turken, Tartaren en Skythen. Het opschrift van Ezechiël's profetie (38 en 39) luidt "zet uw aangezicht tegen Gog, het land van Magog, de vorst van Rosch (of Russen), Meschech (of Moschovieten) en Tubal (of Tibareres). Want dat sommigen "nasi roosch" hier vertalen door "voornaamste vorst" is gedrongen en hard. Gog en Magog zijn een vergadering van mensen, die zich tegen het rijk van Christus zullen aankanten. De trompetters en brandstichters van deze oorlog zou de Satan zijn, die deze volken, talloos vele, dat ook het kenteken van de Scythen is, zou verleiden en tot de strijd aansporen; wat men zo kan verklaren, dat de Satan iemand van de machtigste koningen van deze volken zal aanhisten om zijn valse godsdienst voort te planten en de staat van de Kerk te beroeren, dat de laatste poging van de Satan tegen de Kerk zal zijn.

9. En zij zijn uit hun, in geestelijke zin dieper gelegen woonplaatsen (Micha 4: 1) opgekomen op de breedte, tussen de vier hoeken van de aarde, die het volk van God innam met de volken, die hem aanhingen. En, nadat zij die volken overwonnen en vernietigd hadden, omringden zij de legerplaats van de heiligen in het midden van die breedte en de door deze omsloten geliefde stad Jeruzalem (vgl. Dan. 11: 41). En er kwam plotseling en onverwacht, om aan hun verder voortdringen met een slag een einde te maken, vuur neer van God uit de hemel (Ezechiël. 39: 6) en heeft hen verslonden.

Is het, zoals het volgens Ezechiël. 38: 12 v. schijnt te zijn, de zondige begeerte naar aardse schatten van het heirleger van heiligen en de geliefde stad, of is het alleen de losgelaten, reeds sinds lang inwendig gevoede boosheid tegen de Heilige en de heiligen, die in de bozen tot waanzin kan stijgen? Wij hebben wel geen gronden tot verklaring nodig, omdat het toch volgens de getuigenis van de Openbaring de losgelaten satan is, die uitgaat, om te verleiden. Terwijl Ezechiël de gebeurtenis door hem voorspeld, van haar nationale, aards-geschiedkundige zijde voorstelt, leidt de Openbaring die terug tot de diepere bovenaardse grond in het rijk van de geesten en plaatst haar in een meer omvattend, kosmisch verband.

Verstrooide macht is niet te vrezen, eendracht maakt macht, daarom vergaderde zich deze menigte in heirlegers; er geschiedde een algemene opstand tegen de Kerk, een ieder roeide haar in zijn land uit, waardoor een groot vluchten van de godzaligen aan alle kanten ontstond; al vluchtende werd het getal van de godzaligen al groter en groter en de Kerk kwam hier en daar in staat, om zich wat te verdedigen; want men kan deze opstand niet aanmerken, als maar in een tijd van een maand of een jaar ten einde gebracht, maar het is waarschijnlijk, dat de opstand van Gog en Magog al vele jaren duren zal, misschien wel een of tweehonderd jaren, hetzij meer of minder, ik kan ze niet bepalen. In die tijd is de Kerk al meer en meer ingekort, zij wordt al wijkende op het laatst in een plaats samen gedrongen; het leger van de Kerk bestaat uit zo'n kleine ruimte in vergelijking met de vijanden, dat die de hele aarde als bedekten, in zo van alle kanten naderend, omringden zij de legerplaats van de heiligen en de geliefde stad, hetzij het leger van heiligen rondom die stad lag, zodat, het een omringd zijnde, het andere tegelijk omringd werd, hetzij een gedeelte van vijanden het leger, dat van de stad afgescheiden was, omringde en een ander gedeelte de geliefde stad omringde; hetzij dit Kanaän en Jeruzalem was, die de Joden een toevlucht was voor andere volken, hetzij de Kerk in een ander land was; immers is zij door de vijanden zo omringd, dat er geen uitkomst en niet anders dan een slachting van alle gelovigen en een hele uitroeijing van de Kerk van God voor de mens te verwachten was.

Men hoeft dit niet met enige ouden, noch met de papisten te verwachten van het einde van de wereld zoals enigen onder ons, die tot het duizendjarig rijk overhellen. Beter is het te zeggen, dat wij in deze pogingen van de Satan alle vuile verleidingen en vijandige bewegingen afgeschilderd zien, die hij sinds de elfde eeuw tegen de Kerk heeft aangericht en voorts ten einde toe aanrichten zal, zo in het Westen door de Rooms en antichrist en zijn onderworpen koning en vorsten als in het Oosten door Saracenen en Turken, alsmede door alle andere ongelovigen en ketters. De toorn van God ontbrandt ten slotte en in onverwachte, allervreselijkste en onmiddellijk van God afdalende wraakoefeningen worden zij geheel vernield. (Ps. 11: 6).

De Kerk zou God tot haar heirvorst hebben, die in het midden van haar Zijn legertent zou neerslaan en tegenwoordig zijn en dus zijn als de aloude legersteden van Israël, die, als zij uit Egypte togen, met geen wallen noch sterkten omzet of bedekt waren. Zo zouden ook de volken van de Kerk dorpswijze wonen (Ezechiël. 38: 10), omdat zij op goddelijke voorzienigheid steunen en geen stormen tegemoet zouden zien. Die legersteden zouden de "beminde stad" zijn en met veel meer redenen zo genoemd worden dan het oude Jeruzalem (Jes. 1: 21 MATTHEUS. 4: 5 vgl. Ps. 87: 2). Die bloeiende staat van de Kerk zou een reden zijn, waarom Satan de volken zou aanhitsen om haar te overrompelen. De Kerk zou echter zonder haar toedoen uit die dreigende nood en zware angst verlost worden, want de vijanden zouden of vanzelf vergaan of door schielijk opkomende stormwinden in hun voornemen worden verhinderd en vernield worden door sterfte, of door andere plagen vergaan.

10. En de duivel, die hen verleidde (liever "verleidt, a) werd, nu zijn werk en zijn geschiedenis voor altijd ten einde zouden zijn en het hem beschikte laatste oordeel hem zou treffen, geworpen in de poel van vuur en sulfers, waar het beest en de valse profeet zijn, reeds sinds het gericht in Hoofdstuk 19: 20 ; en zij zullen te samen gepijnigd worden dag en nacht in alle eeuwigheid a) (liever in de eeuwigheden der eeuwigheden). (Hoofdstuk 14: 10 v.).

a) Dan. 7: 11

Zou het vuur, dat van God van de hemel valt en die weerstrevende opstandelingen verteert, de vonk zijn, die het vuur laat opvlammen, waarvan Petrus (2 Petrus 3: 7) in de voorstelling van het laatste oordeel zegt: "de hemelen, die nu zijn en de aarde zijn door hetzelfde woord als een schat weggelegd en worden ten vure bewaard tegen de dag des oordeels en van de verderving van de goddeloze mensen? " Zeker, natuurlijk wordt echter, voordat dit vuur neervalt, Jeruzalem van de aarde in de hemel opgenomen tot God en Zijn troon (vgl. Hoofdstuk 12: 5); waarom wij vervolgens (Hoofdstuk 21: 2) het van God uit de hemel zien neerdalen op de nieuwe aarde. Op gelijke wijze is de poel van vuur nu niet meer evenals de hades binnen de aarde te zoeken, maar buiten die daarheen verplaatst, waar God geen kosmisch bestaan meer heeft, want alleen daar kan de duivel en het uitvaagsel van de mensen voortaan nog zijn plaats vinden.

1) De vorm van de tegenwoordige tijd maakt hier, waar bij het laatste oordeel over de duivel gehandeld wordt over een herinnering aan zijn eigenaardige schuld, dat op algemene wijze zijn werkzaamheid voor de aandacht wordt gesteld.

2) Ontzaglijke Trias (drietal) daar in de vuurzee de duivel, de antichrist en de valse profeet! Ontzaglijke kwelling zij worden gepijnigd, dag en nacht, van eeuwigheid tot eeuwigheid!

11. En ik zag een grote witte troon (volgens andere lezing is de volgorde omgekeerd "enen witten groten troon, dus nog veel meer verheven dan die in vs 4 en tevens zag ik degene, die daarop zat, van wiens aangezicht de aarde en de hemel wegvluchtten, om geheel te verdwijnen en geen plaats is voor die meer gevonden, nu een nieuwe hemel en een nieuwe aarde komen zouden (Hoofdstuk 21: 1).

Johannes hoeft Hem niet te noemen, die op de grote witte troon zit; dat had Hij in de dagen van Zijn vlees zelf gedaan, toen hij zei (Joh. 5: 22): "de Vader oordeelt niemand, maar Hij heeft al het oordeel de Zoon gegeven. " Ook de grote witte troon is bekend. Die is dezelfde, waarvan de Heere in MATTHEUS. 25: 31, als Hij van het uur van het laatste oordeel spreekt, over de Zoon des mensen zegt: "dan zal Hij zitten op de troon van Zijn heerlijkheid. "

De troon is wit, ten teken van de heerlijkheid van de Rechter en groot, zoals dat aan Zijn grote en onbeperkte Majesteit betaamt.

Reeds het Oude Testament leert, dat deze hemel en deze aarde zullen vergaan (Ps. 102: 26 v.). In het Nieuwe Testament wordt deze leer in MATTHEUS. 24: 35 aangeduid, de eigenlijke klassieke plaats is echter 2 Petrus 3: 7, 10-12, waar, evenals hier, de ondergang van deze hemel en aarde met de dag des oordeels en van het verderf van de goddeloze mensen in verband wordt gesteld. De aarde en de hemel kunnen hier dus nog niet worden beschouwd, zoals die uit de scheppende hand van God voortgekomen zijn, maar alleen zoals zij sinds de val zijn veranderd, deels als de woonplaatsen van menselijke en duivelse zonden, deels omdat de straffende hand van God ze veranderd heeft, zodat het "zie, het was alles zeer goed" nu niet meer absoluut geldt, maar nog slechts alleen waarheid heeft, als de schepping in verband met de val wordt beschouwd. Omdat de zonde vooral op de aarde invloed heeft uitgeoefend, staat deze hier vooraan. De gewone en natuurlijke orde wordt overal alleen om bijzondere redenen omgekeerd (vgl. Gen. 2: 4 Zach. 5: 9). Ook de hemel is niet gebleven zonder invloed van de zonde; die is zeer vaak rood en droevig (MATTHEUS. 16: 3), die kleedt zich zeer vaak in donkerheid en hult zich in een haar gewaad (Jer. 50: 3); om de trotsheid en de halsstarrigheid van de mensen te breken, wordt de hemel vaak als koper en de aarde als ijzer

(Lev. 26: 19 v. Deut. 11: 17; 28: 23), zodat het land zijn gewas niet geeft en alle moeite en arbeid verloren is.

De troon is blinkend wit en helder als jaspis ten teken van de heerlijkheid van de Rechter; hij is groot wegens de onuitsprekelijk grote majesteit van Hem, die erop zit. Dat is God, die hemel en aarde regeert; Hij is het, door wie alles leeft, zich beweegt en is; uit Wie, door Wie en tot Wie alle dingen zijn. Van Zijn aangezicht vluchten de aarde en de hemel weg, want de eerste hemel en de eerste aarde moeten vergaan en een nieuwe hemel en een nieuwe aarde moeten komen; het oude moet voorbijgaan en het moet alles nieuw worden. Dit is reeds voorspeld in het Oude Verbond: "U heeft voormaals de aarde gegrond en de hemelen zijn het werk van Uw handen. Die zullen vergaan, maar U zult staande blijven en zij allen zullen als een kleed verouden; U zult ze veranderen als een gewaad en zij zullen veranderd zijn. Maar U bent dezelfde en uw jaren zullen niet geëindigd worden. " Ook zegt de Heere Jezus: "Hemel en aarde zullen voorbijgaan, maar Mijn woorden zullen geenszins voorbijgaan. " Daarmee stemt ook overeen de getuigenis van de apostelen Petrus en Johannes. Met de laatste dag is het einde van de wereld daar. Al wat tot de tegenwoordige huishouding van de dingen behoort neemt een einde; alles zinkt in het niet, behalve hetgeen de Zoon door de Vader is overgegeven. Wel kunnen hemel en aarde niet vergaan, in zover zij door Gods scheppende hand zijn voortgebracht; maar alles is veranderd door en na de zondeval, die de wereld gemaakt heeft tot het toneel van menselijke en duivelse misdaden. Daarom is het aardrijk vervloekt en brengt het doornen en distels voort. Maar daarom moet zij ook vergaan. En de aarde niet alleen; ook de hemel is niet bevrijd gebleven van de gevolgen van de zonde. Ja, dat deze vaak boven ijzer wordt, zoals de aarde beneden koper en de grond weigert zijn gewas te geven, dat is een wrange vrucht van de zonde. En wat zegt de Schrift van de hemel daarboven? Dat er ook de engelen de heerlijkheid bezoedeld hebben door hun beginsel niet te bewaren; waarom dan ook de hemel niet rein voor God en het sterrenleger bevlekt in Zijn ogen genoemd wordt. Het laatste oordeel moet dan ook die hemel zuiveren.

12. En ik zag, terwijl nu ook de tweede opstanding plaats had (vs. 13), de doden, klein en groot (Hoofdstuk 11: 18; 13: 16), staande voor God; en de boeken, waarin de werken van ieder mens geschreven staan (Dan. 7: 10), werden geopend; en een ander boek werd geopend, a) dat van het leven is en de namen bevat van degenen, die verordeneerd waren tot het eeuwige leven (Hoofdstuk 3: 5; 13: 8; 17: 8 En de doden werden geoordeeld uit hetgeen in de boeken geschreven was, b) naar hun werken, die daarin nauwkeurig waren opgetekend.

a) Exod. 32: 32 Ps. 69: 29 Openbaring 21: 27 b) Ps. 62: 13 Jer. 17: 10; 32: 19 MATTHEUS. 16: 27 Rom. 2: 6; 14: 12. 2 Kor. 5: 10 Gal. 6: 5 Openbaring 2: 23

"Oordelen" d. i. naar de oorspronkelijke betekenis van het woord schiften en scheiden en ten gevolge daarvan goed en kwaad openbaren en vergelden. De Heere heeft het reeds in de dagen van Zijn vlees gedaan en Hij zet het onophoudelijk voort, waar Hij verheerlijkt aan Gods rechterhand leeft. "Ik ben tot een oordeel in de wereld gekomen. " geheel Zijn geschiedenis is de opheldering van dat raadselachtige woord. Zoals de zon, juist door zich in haar volle glans te vertonen, het licht van de duisternis scheidt en deze als duisternis kenbaar maakt, niet anders Hij, die wij als het Licht van de wereld begroeten. Overal, waar Hij heentrad, splitste zich de mensheid als vanzelf in twee ongelijksoortige delen: kinderen van het licht aan de ene, van de duisternis aan de andere zijde. Hoe werden, naar het woord van de grijze Simeon, de gedachten van menig hart openbaar en wat er zondigs in de Kajafassen en Pilatussen en Herodessen en wat er beter in de Nikodemussen en Petrussen en Zacheïssen omging, hoe trad het door en voor Hem in het licht! Ja, dit was reeds in Zijn dagen het

oordeel, dat de mensen de duisternis liever hadden dan het licht en het haatten en zelfs niet konden geloven, omdat zij eer van elkaar namen, zonder hogere eer te zoeken. En wat een vergelding spelde zijn vreselijk "wee u", aan de schijnheilige Farizeeën, aan het onbekeerlijk Jeruzalem, aan de ongelovige wereld! Door die allen verworpen, wordt Hij door de Vader verhoogd, maar ook in dit opzicht wordt Zijn tweede leven aan Zijn eerste leven gelijk en geheel de Christus-regering, onuitputtelijk rijk aan eeuwig onschatbare zegen, zij mag tegelijk een voortdurend Godsgericht heten. Het tweesnijdend zwaard, dat uit de mond van de Koning der koningen uitgaat, tekent onophoudelijk een scherpe grenslijn tussen mensen en mensen. Die grenslijn tussen kinderen en vijanden van het koninkrijk van God wordt aan de andere zijde van het graf steeds verder en scherper getrokken, totdat zij afgrond en kloof is geworden. Reeds hier wordt het openbaar, zo vaak de blijde boodschap gebracht wordt, wat hoogmoed en wereldzin, maar ook wat behoefte en verlangen er schuilt in menig menselijk hart. Reeds hier is een rechtvaardige vergelding over allen, die met woord of daden verklaren: wij willen niet, dat deze over ons Koning zal zijn! U ervaart haar, kind van deze wereld, als uw schuldig geweten u toeroept, dat u het bloed van de Zoon van God heeft versmaad en zoveel u door de Heilige Geest overtuigd bent van zonde, ook dat is een oordeel van God, dat u door de ziel gegaan is! Hoe vreselijk die vergelding kan zijn, ook waar voortdurend het woord van de vergeving verkondigd wordt, u aanschouwt het, Christenen, in elke bezoeking van Boven, in de loop van de eeuwen over de moedwillige verwerpers van het woord van het kruis gebracht. Alle vijanden, die de Heere sinds achttien eeuwen geveld, alle verlost, die Zijn hand met eer en vreugde gekroond heeft, zij staan reeds voor ons oog, als bewijzen voor de waarheid van het woord: "de Vader heeft Hem macht gegeven, om ook gericht te houden." Maar nu, dat doorlopend het is een voorproef slechts van het jongste wereldgericht. "Ik zag voor de troon de doden, klein en groot", voor het nieuwe leven herrezen. Wat een toneel, dat voor zijn verrukte blikken zich opent! In onafzienbare rijen schaar zich de gedaagden voor de hoge zetel van de Rechters, die over aller lot zal beslissen. Daar staan zij, zonder onderscheid van al wat op aarde hen kenmerkte! Geen purper of kroon siert meer de monarchen van de mensheid; zij vinden zich naast de geringsten van de onderdanen. Geen rijkdom of eer kan de wereldling een afgezonderde plaats in die rijen bezorgen; hij schikt zich naast de schamelste discipel van de Heere. Dwingelanden en slachtoffers, vrijen en dienstbaren, ouders en kinderen, geleerden en ongeleerden, kinderen van de voorspoed en kwekelingen van de beproeving, ontslapenen uit de eerste en ontslapenen uit de laatste eeuw, Johannes ziet ze allen, in bonte mengeling, voor één Rechter verschenen. Laat het zinnebeeldige, laat het zelfs gebrekkige voorstelling wezen, wat predikt zij ons anders, dan een gelijkstelling, waarvan de wedergade nooit is gezien? Gelijkheid o, wij hebben de dagen beleefd, dat dit enkele woord, met de kreet van broederschap en vrijheid verenigd, duizende harten sneller deed kloppen en als een toverklank van Europa's een streek tot aan de andere ruiste. Maar zijn er wel eenmaal jaren nodig geweest om te tonen dat de gedroomde gelijkheid alleen op de akker van de doden, maar niet in de wereld van de levenden bereikt en verwezenlijkt wordt? Zelfs hier, in het huis van het gebed, waar wij voor één God en Vader ons buigen en in één Heere komen roemen, hoe onmetelijk groot is het onderscheid tussen mensen en mensen! Waar de ene het gestoelte van de eer bestijgen mag, zit of staat de ander op een onaanzienlijke plaats en terwijl deze in dons of satijn is gedoken, is de ander in de pijn van de behoefte of in de rouw van wees of weduwe gehuld. Verscheidenheid van gaven, verscheidenheid van talenten, verscheidenheid van inzicht, verscheidenheid van leiding tot in de gemeenschap van de Heere, verscheidenheid zelfs van groei, hetzij wij tot de tarwe of het onkruid op de grote akker behoren verscheidenheid van de verscheidenheden, alles verscheidenheid! Nee niet alles, want, zie hier haar grens- en eindpaal. Al die hoogten worden geslecht en al die diepten geëffend, waar wij voor dezelfde Koning verschijnen; al die talenten, hetzij dan vijf of twee of slechts één, zijn voor één Heere te verantwoorden; al die wegen lopen uit op één punt, waar

allen elkaar ontmoeten, de rechterstoel van Christus, de Heere. Wat naam en titel wij hier beneden ook droegen, onder de één naam van mensen en zondaren worden allen gedagvaard voor Hem. Denkt eraan, machtigen en groten der aarde, eens staat u daar, verloren onder die kleinen en geringen, die u hier zelfs met geen blik van uw ogen verwaardigd heeft! Reken erop, vergetenen en verachten, zó groot kan de schare niet zijn, dat er voor u, die hier levenslang heeft achtergestaan, geen plekje meer te vinden zou wezen! Hoe ver en lang ik mijn oog over deze schare laat weiden, ik ontdek geen enkele, die niet de Rechter op de wolken zal zien. Wat een gericht, waardoor in één punt van de tijd alle kloven gedempt worden, die hier tussen mensen en mensen bestonden! Een aardse vierschaar moge uit de aard van de zaak zich slechts uitstrekken tot enkele mensen en volken, deze zal ieder gespannen vinden, hetzij hij hier beneden de zengende keerkingslanden of de kille poolstreek bewoonde. Een aardse vierschaar durft enkele bozen niet oproepen, omdat zij te hoog zijn geplaatst, dan dat zelfs de arm van de wet hen in het openbaar kan bereiken: deze dwingt zelfs de machtigste werelddwingers om met gebogen hoofd te verschijnen voor Hem, die hoog is boven de hogen. Een aardse vierschaar kan het dulden, dat men in sommige gevallen zich door een ander vertegenwoordigen laat: voor deze moet men persoonlijk verschijnen, om zich in eigen naam te verantwoorden. Te verantwoorden en voor wat een Rechter! Ja, wèl is het een troostrijke leer, dat Hij, die daar op de troon zit dezelfde is, die als medelijdend Hogepriester bij de Vader voor zondaren spreekt. Immers, de majesteit van de Vader zelf, zij zou ons daar verpletterd doen neerzinken, zoals zij hier reeds onze blikken bedwelmt en moesten mensen ons richten maar welke menselijke arm zou, zonder te verdorren, kunnen grijpen naar de schaal van het gericht? Maar ook de Zoon des mensen in heerlijkheid ziedaar een Rechter, waarvoor die allen, de kleinen en de groten te gader, minder zijn dan niet en dan ijdelheid. Ach, vruchteloos zou één van hun zich voor Hem willen verbergen, want dezelfde blik, waarvoor hemel en aarde wegluchten, houdt de aangeklaagde terug en overziet al die rijen en er wordt niet één van gemist. Vruchteloos zou men een schuilplaats van bergen en heuvelen vragen; want bergen en heuvelen zijn ook van de Heere en zij weigeren in een verbond met de weerspannige zondaar te treden. Vruchteloos eindelijk, zou men zich van die alomvattende op nog hoger vierschaar beroepen, want de arm van de Rechter, door alwetendheid bestuurd, is met alvermogen gewapend en de Vader zelf bekrachtigt het vonnis, door de Zoon van Zijn liefde geslagen. Zie, Hij komt op de wolken en aller oog zal Hem zien en tussen miljoenen kleinen en miljoenen groten van de aarde is er straks geen onderscheid meer, dan tussen veroordeelden voor en vrijgesprokenen door Hem! "De boeken werden geopend" zo beschrijft Johannes al verder en gebruikt een beeldspraak, waarvan wij bij enig nadenken even snel de schoonheid waarderen, als de juiste betekenis vatten. Vaker in de Schrift wordt ons de oneindige voorgesteld op de wijze van Oosterse rechters en koningen, met een gedenkboek voor Hem open geslagen, waarin de geschiedenis en de daden van de mensen vermeld zijn. Zulke gedenkschriften liggen er ook neer voor Hem, die de Vader zelf heeft geroepen, om over aller lot te beslissen. Van al wat de sterveling op aarde verrichtte u vergunt ons bij de beeldspraak te blijven wordt op de meest nauwkeurige wijze aantekening daarboven gehouden. Zie, ons levensboek, het is hier beneden vaak voor het oog van anderen met meer dan zeven zegels verzegeld. Wel verheft het geweten zich telkens, maar anderen horen het niet, of het ons een "wel u, u goede en getrouwe dienstknecht", of een "u slangen- en adderengebroedsels" in de oren doet klinken. Wel wordt reeds meteen na de dood een vergeldend vonnis over de bewoner van de aarde volvoerd en nog voordat zijn stof naar zijn laatste woning gedragen is, voelt de rijke brasser zich in de plaatsen van de pijniging, en Lazarus zich in Abrahams schoot. Maar dat oordeel, het is nog slechts voorlopig, het is louter persoonlijk, het wordt niet openbaar voor het oog van hemel en aarde, eer de aardse huishouding geheel ten einde is gespoed. Een eerste boek zij dan het boek van onze lotgevallen. Allen hebben wij, naast onze meer of min openlijk bekende een verborgen

levensgeschiedenis en op menige bladzijde mag het woord van de Heere ten opschrift staan: "wat Ik doe, weet u nu niet"! Waarom dat dierbaar pand mij ontnomen; waarom dat stil gebed van mijn jeugd nog niet verhoord in mijn ouderdom; waarom dat kruis op mijn schouders, die steen op mijn pad, die doorn in mijn vlees? Ik leef, zonder het antwoord te gissen; ik sterf, zonder het daarom te horen, maar de boeken worden geopend en in die dag heb ik niets meer te vragen. Het blijkt, die verborgen zuchten, zij waren daar allen geboekt; die stille tranen, zij zijn in Gods fles vergaderd; die wankel schreden op de weg van de beproeving, zij werden afgeteld, zoals de weg zelf door wijsheid en liefde gebaad werd. De sleutel van uw levensraadsel, beproefde discipel van Christus, hij is tussen de bladen van het gedenkboek verscholen, dat daar voor Gods aangezicht openvalt. Tot dusver heeft u geloofd, na deze zult u verstaan en de slotsom van ieders verschillend levensboek is één en dezelfde: "majesteit en heerlijkheid van God! " De boeken worden geopend ook het boek van onze daden, zo verborgen gepleegd, dat zij aan de bespieding ook van de scherpste blikken ontsnappen en dat de nacht zelf een tong zou moeten ontvangen, om te verhalen wat gruwelen in zijn schoot zijn begraven. Maar wat de nacht heeft verborgen, brengt die Dag aan het licht en het is als hebben de stenen stemmen gekregen, om wraak tegen de overtreders te roepen. Dat stille avonduur, waarin u bent heengesnel, lichtzinnig jongeling, zelfs door geen maan- of sterlicht beschenen, om te plukken van de verboden boom; die diepe eenzaamheid, man van bedrog, waarin het weefsel werd opgezet, waarvan uw hand alleen de draden en knopen geteld heeft; dat zorgvuldig overleg, huichelaar en geveinsde, waarmee u uw dekmantel zo lang heeft geplooid, totdat hij op een kleed van de ootmoed gelek het treedt daar in een licht, zevenmaal helderder dan de glans van de middagzon! Er zijn daden, zo lang geleden, dat wij ze uit ons geheugen, niet gebannen hebben, maar onwillekeurig verloren en het niet meer weten, wat een tijdgenoot ons van oude en overoude dagen verhaalt. Maar de geschiedenis van zestig uren en van zestig eeuwen geleden, zij staat daar geboekt met dezelfde ijzervaste nauwkeurigheid. Het lang gestorven verleden leeft daar als een onvergankelijk heden en wat ieder uur van iedere dag, van ieder jaar, van iedere eeuw is verricht en verzuimd, besproken en beraamd, het ligt daar alles naakt en geopend. Nog eens, er zijn daden, zo onbeduidend in schijn, dat wij haar aandenken schier als overtollige ballast voor het trouwst geheugen beschouwen. Maar de rubriek "kleinigheden" bestaat in die gedenkboeken niet en het geringste is er vereeuwigd, in rechtstreeks verband met het grootste, dat er uit voortgevloeid is. Die éne blik, maar die een vuur van boze begeerlijkheid in een onbewaakt gemoed heeft ontstoken; dat éne woord, maar dat als een giftige pijl een dodende wond ver buiten uw oog heeft geopend; die éne misstap van de jeugd, waarover u nu niet meer bloost, maar die anderen meesleepte en door anderen velen verloor er is eigenlijk nog niets van voorbij. Het leeft, het bleef, het staat daar voor het oog van de Rechter, te samen met het penningkje van de weduwe en de beker koud water en de Nardusflesse van de liefde. Nog eens, de boeken worden geopend bovenal het boek van ons hart. Geen menselijk rechter kon over gedachten de staf van de veroordeling breken, maar de weegschaal van deze weeg geesten. Ons hart, was het in waarheid een tempel van de Heilige Geest, of een domein van de overste van de tegenwoordige wereld? Zat daar de liefde tot God, of zelfzucht en haat op de troon? Was het met diepe ootmoed vervuld, of zwol het van ijdele trots? Beslissende vragen en toch, wie, die zelfs ten aanzien van de meest vertrouwden vriend daarop in allen dele kan antwoorden? Maar de Heere komt en de geheimste schatkamers van de kleine wereld daarbinnen springen de een na de andere open. Stelt het u voor, dat in het boek, hier voor ons opengeslagen, de geschiedenis van uw geheimste overleggingen gedurende een enkelen dag was beschreven en wij lazen haar, hoorbaar voor allen, langzaam en duidelijk op wie zou van schaamte niet wegzinken? En nu, de geschiedenis, niet van één, maar van al de dagen van het leven, tot in haar fijnste schakeringen, geopenbaard zonder dat iets te bedekken, te verbloemen, te veranderen is. De hand op het hart, is het u wel bij de voorstelling, dat ook uw boek wordt

geopend? Beslissende scheiding doet ons Johannes verwachten, als hij veelbetekenend schrijft: "een ander boek werd genomen, dat van het leven is. " U weet, wat door dit boek wordt bedoeld, waarop zo vaak in de Schrift wordt gezinspeeld. Voor het aangezicht van de Rechter is ook de naamrol van hen, die uitverkoren naar de raad en de voorkennis van God, door geloof en liefde innig met de Heere zijn verbonden. Ook dat boek wordt ontsloten, maar wie schetst mij nu het ontzettend onderscheid, dat de gelijkstelling van zo-even vervangt? O zalig ogenblik, verborgen dienaar van de Heere, als u de naam, die u hier vergeten dacht, hoort oplezen van die blinkende bladen! O vreselijk uur, kind van deze wereld, als u luistert en luistert en de ene naam na de ander hoort uitspreken, zonder dat nog bij de allerlaatste de beurt aan u is gekomen! Ach, nu wordt het openbaar, wat hier het geweten voorspelde, zonder dat u het immer geloofd heeft; uw naam hier op aarde vergood, is ook met de aarde vergaan! Niet in het levensboek, maar slechts in dat van het gericht stond hij opgeschreven en in dit Laatste doet ieder blad, iedere regel, iedere letter tegen u steeds luider aanklachten horen. Wat ontzettende schifting, die daar nu aanvangt in die onafzienbare rijen! Ter rechter- en ter linkerzijde vindt ieder de plaats, die zijn eeuwig lot hem voorspelt. Hier het liefelijk: "komt u, gezegenden, beërft het koninkrijk, u vóór de grondlegging van de wereld bereid". Daar het vreselijk: Ga weg van Mij, u vervloekten, in het eeuwige vuur, dat, oorspronkelijk niet u, maar "de duivel en zijn engelen bereid was. " Hier het hemelse Sion ontsloten, waar alle tranen van de ogen afzekert worden; daar de poel van vuur en sulfen, waarvan de gloed door alle tranen van wanhoop niet getemperd of uitgeblust wordt. Hier duizend jaren van zaligheid tot één dag te samen gesmolten; daar één dag van rampzaligheid tot een lengte van duizend jaren gerekt. En werden zulke duizendmaal duizend jaren nog slechts ten slotte door miljoenen anderen van eeuwige vreugde vervangen! Maar nee, al krimpt ons ook het hart van siddering bij deze woorden te samen, wij mogen in de buitenste duisternis geen lichtstraal voor uw ogen doen rijzen, of wij zouden vrezen een dwaallicht voor uw voet te ontsteken. Het jongst gericht, door Johannes getekend, is kennelijk het eindpunt van alles, wat tot de bedeling van de genade behoorde, na hetwelk iedereen in eeuwigheid blijft, wat hij in de tijd is geworden en wel op trapswijze voortgang in zijn sfeer, maar niet op overgang van woonstede mag hopen.

De boeken werden geopend. Er is bij God een boek op menselijke wijze gesproken, van Gods voorzienigheid wegens Zijn onveranderlijk besluit (Ps. 139: 16 Mal. 3: 16). Een boek, waarin allen, die in de Kerk zijn, zijn aangetekend (Ezech. 3: 5 Luk. 10: 20 Fil. 4: 3). Een boek van Gods alwetendheid, waarin alle gedachten, woorden en daden van de mensen zo duidelijk zijn, alsof zij in een boek opgetekend waren. Dit laatste boek wordt hier geopend en aan een ieder wordt daaruit getoond, wat hij gedaan en gelaten heeft. Zo werd ook het andere boek, waarin al de namen van de uitverkorenen opgeschreven zijn ten eeuwigen leven, geopend, en hun namen werden daaruit opgelezen en zij werden zo van de Heere Jezus voor de Zijnen, voor door Zijn bloed gekochten, in het openbaar beleden.

13. En om hier tenslotte nog op te merken, hoe het kwam, dat onder de doden in vs. 12 genoemd, allen zonder uitzondering zich bevonden, waar zij ook waren begraven de zee gaf de doden, die in haar waren, weer, toen de algemene opstanding plaats had en de dood en de hel gaven de doden, die in hen waren en zij werden geoordeeld een ieder naar zijn werken (2 Kor. 5: 10).

Alleen zij, die bij de aanval van Gog en Magog zijn gered van de heiligen en die tot de geliefde stad behoren (vs. 9) zijn nog in leven, terwijl de aanvallenden, wier getal was als het zand aan de zee, door het vuur van God uit de hemel verteerd zijn. Overigens heeft volgens vs. 6 de tweede dood geen macht, maar zij zijn degenen, die Christus bij Zijn terugkomst

worden tegemoet gevoerd in de lucht (1 Thess. 4: 7), als de aarde en de hemel verdwijnen en er voor deze geen plaats meer wordt gevonden. Komen deze nu nog niet in het oordeel, dan spreekt het vanzelf, waarom dit zich alleen uitstrekt tot de doden; onder deze bevinden zich echter niet alleen de door het vuur verteerden, die wij vroeger dachten, maar ook allen, die vroeger waren gestorven, van het begin van de wereld af en onder deze weer ook alle rechtvaardigen en vromen, die niet gekomen zijn tot de eerste opstanding, zoals zij, die in de tijd van het duizendjarig rijk gestorven zijn daar in deze tijd het vrij zijn van de dood zich alleen uitstrekt tot hen, die van het heirleger der heiligen zijn en tot de geliefde stad behoren, maar niet tevens van hen, die van uit dit centraalpunt van het rijk van God heersten. Daarbij blijft altijd mogelijk, dat bij het naderen van de legers van Gog en Magog velen van hen, die in nauwere vereniging behoren tot de eigenlijke gemeente, ook tot haar tot het heirleger van de heiligen vluchten en daardoor hun leven redden. Op deze let echter onze plaats niet nader, zij richt haar doel uitsluitend op de doden, die gered worden. Deze worden in hun geheel, vooral wat hun persoonlijkheid aangaat, geclassificeerd in groten en kleinen (vs. 12). Vervolgens worden zij (vs. 13) ook geclassificeerd naar hun lot, dat hun lijken worden gevonden of zij in de zee of in de aarde hun graf hebben, of dat zij in het geheel geen graf hebben gevonden, zodat zij slechts als de dood toebehorende in aanmerking komen, zij moeten allen voor de troon van Christus verschijnen en ontvangen van Hem hun oordeel. Men kan ook de onderscheiding van de doden van het 12de vers van die in het 13de zo opvatten, dat daar sprake is van de rechtvaardigen, die tot de opstanding tot het leven en hier van de goddelozen, die tot de opstanding tot het oordeel komen (Joh. 5: 29). Deze opvatting beveelt zich daardoor aan, dat daar naast de boeken, volgens welke inhoud het oordeel plaats heeft, nog van een ander boek wordt gesproken, dat dat van het leven is, terwijl hier alleen gesproken wordt van het geoordeeld worden van een ieder naar zijn werken. Bij de rechtvaardigen had een klassificatie plaats in groten en kleinen, dat niet alleen op uitwendige ouderdom, maar ook op de mate van inwendige ouderdom betrekking heeft. Bij de goddelozen daarentegen zou er sprake van zijn van de gedachte, dat noch de plaats noch de wijze van hun sterven hen beschermt tegen opstanding en oordeel al waren zij naar het uiterste van de zee gevlucht (Ps. 139: 7 vv.), al hadden zij zich met eigen hand aan de dood overgegeven, zij moeten evenzeer openbaar worden als zij, die op de gewone weg een prooi van de onderwereld of de hades zijn geworden. Keren wij nu tot de inhoud van het 12de vers terug, dan ziet Johannes dat boeken geopend worden. "Maar wie zal volgens het schrift in deze boeken bestaan, die alle werken in het bijzonder zal hebben gehouden? Worden slechts deze boeken geopend, dan zou wel niemand het zalige woord vernemen: "Komt in, u gezegenden van Mijn Vader! " Maar er wordt nog een ander boek geopend, dat van het leven is. Wat is dat voor een boek? Mij dunkt dat is het boek, dat het woord van het leven bevat: als de bekering, die het woord van God eist, het geloof, dat tot rechtvaardigheid wordt gerekend, de werken van heilige liefde, die getuigenissen van levend geloof, op iemands naam staan aangetekend, wiens overige werken hem zouden moeten veroordelen, dan staat zijn naam in het boek des levens geschreven en hij is gered zo niet, hij is geoordeeld!

14. En de dood en de hel, zowel het rijk van de doden alsook de macht, die hen in die toestand van de dood hadden gebracht, als niet behorend tot de wereld, zoals die in de beginne werd geschapen, maar eerst door de duivel en diens verleiding waren teweeggebracht (Rom. 5: 12), werden geworpen in de poel van vuur, daar waar hun bewerker en beheerser zich reeds bevond (vs. 10), om hem weer te geven wat zijn maaksel was (1 Kor. 15: 26, 57 vv.). Dit, deze poel van vuur (Hoofdstuk 19: 20, 20: 10 Re 19. 20), is de tweede dood (Hoofdstuk 2: 11. 20: 6).

De eerste dood is niets anders dan de ellendige en pijnlijke toestand, die de tweede dood voorgaat, die toestand, die die mensen naar lichaam en ziel treft, die onder de heerschappij van de zonde liggen. Deze eerste dood heeft als het ware twee landen, waarover zijn heerschappij zich uitstrekt. Het ene in de tijd vóór de scheiding van het lichaam en de ziel (Luk. 15: 32. 1 Joh. 3: 14, want die de zonde over zich in dit leven laten heersen, die liggen ook reeds hier in het geweld van de dood; het tweede dit, dat die zo de wereld verlaten, ook na deze tijd in de dood blijven, want zij varen in de vergaderplaats van de gestorven onreine zielen. De tweede dood is de aller ellendigste en rampzaligste toestand, die op de eerste volgt. Daarin komen zij, die door de oordelen van de eerste dood niet bewogen zijn, omdat zij van alle genade en barmhartigheid van God de hele eeuwigheid door zijn uitgesloten en uit het land en licht van de levenden als onreinen verstoten blijven.

15. En als iemand bij het oordeel niet gevonden werd geschreven in het boek des levens (vs. 12), die werd geworpen in de poel van vuur (Matth. 25: 41).

Met grote nadruk wordt de rede in vs. 14 en 15 driemaal (want de 2de helft van het 14de vers luidt volgens betere lezing: "dit is de tweede dood, de poel van vuur met de vermelding van de vuurzee besloten).

In vs. 14 wordt als het ware de definitieve hel ingericht; in vs. 15 ontvangt zij haar rampzalige bewoners.

Daar is dus de satan met al zijn knechten en waarvann aard zijne verblijfplaats is zegt ons het woord "vuurzee" verterende kweeling, welke niet ophoudt dag of nacht, maar in alle eeuwigheid voortgaat; voortdurend verteerd en toch niet opgeteerd worden. Gesloten buiten de wereld van de goddelijke levens- en liefdesgemeenschap, bezwijken zij voor het vuur van de toorn van God, dat in alle eeuwigheid brandt. De wereld van God mogen zij niet meer verderven en de wereld hun aangewezen, is hun kweeling, want er is een wereld van de dood, waar niets geschiedt en tevens van het brandende vuur, waar de daartoe veroordeelde niets kan dan zich te laten pijnigen, zonder te kunnen hopen dat zijn pijniging eindigen zal.

Van waar komen al die doden, die geoordeeld worden en veroordeeld? Niet uit de gewone zee; want daarin komen eveneens mensen om, die als rechtvaardigen hun leven hebben in God. Maar zij komen uit de "zee der volkeren", uit de boze, zondige wereld, waarin zij thuis behoorden. Deze "zee" was het toneel van de bloedigen kampstrijd tussen zelfzuchtigen; daar streed de een Kaïn tegen de anderen, zoals de ene golf zich over de andere stort; zij doodden elkaar en gingen zo in een vergeldende eeuwigheid. Ook in het Rijk van het licht zijn er die dood zijn degenen, die dit lot hebben ondergaan om het Woord van God en om de getuigenis, die zij hadden; maar deze worden hier niet geoordeeld. Ook de dood (de geestelijke dood) en de hel (de Hades, het dodenrijk) geven de doden, die in hen zijn. Hierdoor worden die goddelozen aangeduid, die op natuurlijke wijze gestorven zijn en het grootste aantal uitmaken. Ook de ware Kerk heeft er velen, die langs de natuurlijke weg in geloof ontslapen zijn. Zij hebben het beest niet aangebeden. Maar hun dood was geen dood zonder leven, daarom worden zij ook hier door de dood niet "gegeven; " (uitgeleverd); hun geest bevond zich niet in de "hel" (Hades), maar in het Paradijs. De beslissende smart vervangt de voorlopige. De veroordeelden gaan uit de eerste dood (die van geestelijke ellende) en het dodenrijk (de Hades) over in de "poel van vuur", die "de tweede dood" is. De eerste dood trouwens heeft drie plaatsen: de geestelijk doden, onbekeerden, de zondaars op deze aarde, die hier onder het geweld van de dood waren, omdat zij de zonde over zich lieten heersen. Aan deze toestand wordt door het natuurlijk sterven de dood van het lichaam een einde

gemaakt. De verzamelplaats van de afgescheiden, onrein geesten, ook Hades genoemd, de "tweede dood. " Het is een hoogst ellendige, allertreurigste toestand, op de eerste dood volgende; op de jongste dag worden zij er in "geworpen", die "door de dood en de hel" zijn "gegeven. " Deze rampzalige plaats is de "poel van vuur". Heere Jezus! Behoed ons tegen die rampzaligheid. Bij u alleen is behoudenis ook tegen de smarten van de eeuwigheid! Zo ontvangt dan de hel haar rampzalige bewoners! In dit en het vorige vers wordt tot driemaal toe melding gemaakt van deze verschrikkelijke poel van vuur. Ontzettende nadruk! Dat is de vervulling van het woord van de Heere: "als iemand in Mij niet blijft, die is buitengeworpen, zoals de rank en is verdord; en men vergadert haar en men werpt ze in het vuur en zij worden verbrand". Treurig, akelig lot! Wie denkt er niet aan met ontzetting? Hoort, hem is het beschoren, wiens. weg niets is dan ijdelheid en die zich zelf door dwalen hoogmoed vleit. Maar bekoorlijk is het uitzicht van hem, die in het geloof door Christus hopen mag: na de dood is het leven mij bereid; God neemt mij op in Zijn heerlijkheid!

De dood is de laatste vijand, de hel is hier het graf, de bewaarplaats van de doden. Van die beiden zijn de uitverkorenen na hun opstanding voor eeuwig verlost; maar de dood en de hel zullen over de verdoemden blijven. De tweede dood, die niet een scheiding van ziel en lichaam is, maar een hele afscheiding van God en een blijven onder en vervuld worden met de toorn van God, zal in de poel van vuur zijn, omdat zij is op de verdoemden, die daar zijn. Het graf zal ook daar zijn, omdat de verdoemden in de afgrond en zo onder de aarde zullen zijn, zoals een begraven dode onder de aarde is. Dood en hel moeten niet op zichzelf genomen worden, die zullen niet gepijnigd worden, dat staat er van de dood en de hel niet, maar zij moeten gevoegd worden bij hun onderdanen, die allen goddelozen en verdoemden zijn, die Christus niet hebben tot hun Borg, wier namen niet geschreven zijn in het boek des levens, die zullen in de poel van vuur geworpen en eeuwig gepijnigd worden.

HOOFDSTUK 21

HET ZEVENDE GEZICHT VAN HET NIEUWE JERUZALEM

II. Vs. 1-Hoofdst. 22: 5. In tegenstelling tot de eeuwige verdoemenis, die toegedeeld is in Hoofdstuk 19: 20 ten eerste aan de antichrist en de valse profeet, vervolgens in Hoofdstuk 20: 10 vv. aan de duivelen, die mensen, die niet in het boek des levens bij het laatste oordeel worden gevonden, volgt nu de voorstelling van de nieuwe wereld, of van de zalige staat van zaken, die God vanaf het begin aan met de oprichting van Zijn rijk in de wereld op het oog heeft gehad, terwijl de hele vorige geschiedenis van dit rijk moest dienen om dit teweeg te brengen. Johannes ziet de toestand van het volkomen leven, dat nooit eindigt, dat zich verliest in de onkenbare diepte van de eeuwigheid, onder het beeld van een nieuw Jeruzalem, dat op de nieuwe aarde onder een nieuwe hemel neerdaalt. Dit nieuwe Jeruzalem is niet zozeer de stad van het volk van God in de zin van een plaats, waarin dit woont en wandelt, het is integendeel de toestand van het volk van God zelf in zijn beide delen, want de ringmuur met de poorten vormt Israël in zijn eeuwig blijvende betekenis voor het koninkrijk van de hemelen en de daardoor ingesloten eigenlijke stad is de Kerk die uit de heidenen vergaderd is. Het moet dus niet worden beschouwd als een bewoond punt op de nieuwe aarde, maar als de hele nieuwe mensheid op aarde, in één brandpunt samengenomen, en in een bovenzinnelijk beeld voorgesteld, waarin zich het verlossingsplan van God in volkomenheid vertoont.

EPISTEL OP DE DAG VAN DE KERKINWIJDING "Lu 19: 1"

1. En a) ik zag in een volgend gezicht, dat het laatste was, een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, die reeds in Jes. 65: 17 beloofd zijn (2 Petr. 3: 13); want de eerste hemel en de eerste aarde, die in die tijd van de tegenwoordige loop van de wereld bestaat, was voorbijgegaan bij de voortgang in Hoofdst 20: 9 en 11 genoemd (2 Petr. 3: 10) en de zee was niet meer.

a) Jes. 66: 22

Na het laatste oordeel is de zalige staat van zaken teweeg gebracht, die God vanaf het begin heeft bedoeld, terwijl de vroegere geschiedenis slechts ten doel had dezen te verwezenlijken. Deze staat van het volkomen leven, dat nooit eindigt, dat zich in de onzichtbare verten van de eeuwigheid verliest, ziet Johannes in de volgende geschiedenissen, de laatste, die hij heeft ontvangen.

Evenals in Hoofdstuk 20: 15 werd gemeld, waar zij zijn heengegaan, die niet gevonden werden in het boek des levens, volgt nu waarheen zij gaan, die in dat boek geschreven zijn (vgl. vs. 27).

Het vuur, waarvoor de oude wereld gespaard wordt (2 Petr. 3: 7), brandt reeds verborgen in haar, evenals ook reeds in de harten van de goddelozen de gloed van de hel brandt, alleen is de brand nog niet openbaar geworden. Is echter de dag daar, dan barst hij te voorschijn, van boven en beneden en lost dit gebouw van de wereld tot in zijn grondbestanddelen op. Er wordt niet gezegd, dat de aarde dan vernietigd, in het niet terugzinken zal, maar wel, dat zij tot in haar diepste diepten door vuur doorgloeit, met alles, wat in en op haar is, opgelost en in een zee van vuur zal worden veranderd, evenals het metaal in een oven tot een gloeiende massa versmelt. Die ondergang van de wereld door het vuur wordt echter tevens het middel tot vernieuwing en versiering van de wereld. Dat is de algemene grondwet in het rijk van God; het nieuwe leven komt alleen uit de dood van het oude voort. Even als het bij iedere

Christen eerst moet komen tot het ten ondergaan van de oude mens van de zonde, zo de nieuwe geestelijke mens, de mens naar Gods evenbeeld zal opstaan; evenals ons aardse lichaam eerst moet vergaan om verheerlijkt te worden, zo moet ook het vaderland, waarin wij wonen, de aarde, die in onze afval ook is ingetrokken en om van onze zonden wil aan de ijdelheid onderworpen is, eerst worden opgelost en doorgloeid; evenals het goud in de smeltkroes gereinigd en gesmolten moet worden, om als het ware opnieuw op te staan uit de dood, ten einde tot een heerlijke schouwplaats van het voltooide Godsrijk te worden.

Hemel en aarde moeten bestaan totdat de Schrift in al haar delen door de werking van Jezus en van Zijn Geest in leven en werkelijkheid veranderd zal zijn (Matth. 5: 19 vv. ; 24: 35 Mt 5. 19). Als zo het goddelijk Woord zal zijn ingeleid in de sfeer van het menselijk leven, die er vanaf het begin voor bestemd was, zullen hemel en aarde vergaan, de mensheid is nieuw geworden en heeft een kleed nodig, dat met haar vernieuwing overeenstemt, de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, waarop ongerechtigheid voor altijd terzijde is geplaatst.

Onder de hemel, die met de nieuwe aarde vernieuwd wordt, kan natuurlijk niet het reeds volmaakte gebied van het universum (want het volkomene heeft geen vernieuwing meer nodig) zijn verstaan, maar alleen de hemel, die tot de aarde behoort, het met haar samenhangende zonnensysteem en de daardoor bepaalde atmosferische omtrek van de aarde. Met het verband van die beide blijkt de noodzakelijkheid van de gelijktijdige vernieuwing; zonder de vernieuwing van de hemel was de vernieuwing van de aarde niet mogelijk.

De eerste aarde was gevormd uit de vloeibare, waterachtige chaos (Gen. 1: 2), de tweede moet geboren worden uit het vuur van de wereldbrand. Was nu in de eerste vorming de zee achtergebleven als overblijfsel van de vloed, die uit de watermassa was afgezonderd, in de tweede kan zo'n residuum van een vloed niet zijn, omdat de nieuwe aarde uit vuur wordt geboren. Bij de uitdrukking "en de zee was niet meer" is dus niet in de eerste plaats op de zee van volken (Hoofdstuk 17: 15) het oog gevestigd. Wel ligt daarin onmiddellijk, dat ook zo'n ongeorganiseerde volken-zee in de nieuwe schepping niet meer zal kunnen voorkomen. Want is het water niet meer de grondstof, dan is de nieuwe wereld niet meer een wereld van gistende ontwikkeling van de allengs wordende formaties uit vormloze stoffen; integendeel wordt uit het vuur de vaste kristallijne vorm als gereed en onvergankelijk geboren. De natuur moet echter overeenkomen met de personen en het wezen, waarvoor zij als schouwplaats en orgaan dient. Een kristallijne-natuur kan alleen voor zodanige wezens tot orgaan dienen, waarbij een ontwikkeling niet meer voorkomt, ten minste geen ontwikkeling door vijandschap tegen God en dood heen, maar waarbij voortdurende, constante gelijkmatige, rustige levensontvouwing de enige ontwikkeling vormt. Met een uit water geborene plant, die ontkiemt, opgroeit, bevrucht wordt en sterft, komt de mens in het vlees overeen, de mens op zijn eerste trap, waarop zondenval en dood mogelijk waren en werkelijkheid werden; overeenkomstig met het uit vuur geboren, voor eeuwig bestaande, onverwoestbare kristal stemt overeen de verheerlijkte natuur van de geestelijke mensen, die niet trouwen noch ten huwelijk geven, maar de engelen zoals zijn ook daarin, dat zij niet meer kunnen zondigen.

Even zeker als vlees en bloed niet kunnen ingaan in het rijk van God, even zeker als de mens, voordat hij een lid van dit rijk wordt, veranderd en verheerlijkt moet worden, even zeker zal ook de aarde, voordat het voltooide rijk van God op haar openbaar wordt, van haar materialiteit en vergankelijkheid bevrijd en tot een onstoffelijk geestelijk gebied veranderd worden.

Ontzettend gaat ons bij het sterven ons scheiden van de aarde door merg en been; wij gevoelen, dat de aarde ons land is en wij voor onze aardse natuur georganiseerd zijn. Voor hetgeen op aarde is, hebben wij zin en hart, haar openbaringen en levensvormen, haar wetten en inrichtingen verstaan wij. Zelfs ons denken, onze logica, onze fantasie, ons voorstellingsvermogen, onze taal, ons gevoelen, ons liefhebben is op haar gericht en zij is weer de stof van onze taal en gedachten, onze hemelladder. Gescheiden van deze aarde, is ons voortduren er voor ons problematisch, wij kunnen ons geen voorstelling daarvan maken. Dat alles moeten wij voelen, of wij willen of niet; wij moeten zelfs in de hemel, die onze aarde niet is, naar dit ons land verlangen. Pas als aan dit verlangen voldaan is, zal het ons wel zijn en de aarde en alle schepselen op haar zullen met ons leven, en volkomen genot hebben.

Bij de vernieuwing van de aarde kunnen wij niet aan een trapsgewijze ontwikkeling gedurende jaarduizenden denken, maar wel aan een verandering van onze aardbol, die plotseling op het machtwoord van de Goddelijke Schepper volgen zal. Petrus voorspelt in zijn tweeden brief uitvoerig een verandering van de hemel of van de hemelse lichamen en van de aarde door vuur (2 Petr. 3: 4-13). Deze verandering zal geen vernietiging van de oude aarde, maar een verheerlijking zijn. Zoals wij uit het onderzoek van de vroegere scheppingen van de aarde weten, dat zij een reeks van ontwikkelingstrappen doorlopen heeft, waardoor altijd een nieuwe rij van volkomener wezens de plaats van meer onvolkomene innam, zo zal onze planeet ook aan het einde van onze tijdloop een verheerlijking ondervinden en een herschepping deelachtig worden, die door haar volkomenheid aan het luisterrijk verheerlijkte lichaam van de mensen beantwoorden zal. Het staat vast, dat hier van een verheven omschepping van de aarde sprake is. De Ziener zegt: "de eerste hemel en de eerste aarde zijn voorbijgegaan en de zee was niet meer. " Hier treft men geen beeldspraak aan, maar heeft men de woorden in eigenlijke zin op te vatten, zo-evenwel, dat onder het vergaan van de aarde geen vernietiging, maar een vernieuwing te verstaan is. Mozes beschrijft ons bij de aanvang van de Bijbel de inrichting van de aarde tot een woonplaats voor mensen, na haar chaotische toestand, waarinn zij door een vroegere omwenteling gekomen was. De zondvloed heeft 1600 jaren later een grote verandering op haar teweeg gebracht. Nu staat haar eenmaal een omschepping te wachten, waardoor de zee verdwijnt. Wie kan zich zo iets voorstellen? Wanneer de zee niet meer is, dan hebben vele miljoenen zonen van Adam meer plaats op aarde. Door de vernieuwing van de hemel en van de aarde wordt de Engelenwereld met de mensenwereld als één familie van dezelfde Vaders in de hemel met elkaar verbonden, omdat dan hemel en aarde voor Engelen en verheerlijkte mensen beiden toegankelijk zijn. God de almachtige Vader, zal nieuwe scheppingen in Zijn geestenwerelden en planetenwerelden tot stand brengen en ook onze aardbol zal op de aanstaande scheppingsmorgen als een paradijs uit de hand van de Almachtige te voorschijn komen, van welks heerlijkheid wij geen denkbeeld hebben. Want wat het oog niet heeft gezien en geen oor gehoord en wat in geen mensen hart is opgeklommen, heeft God bereid voor degenen, die Hem liefhebben.

Hemel en aarde worden "nieuw", nieuw en heerlijk; dermate, dat zoals Jesaja het uitdrukt, de vorige dingen niet meer gedacht worden. Dan zal op aarde de wolf met het lam verkeren en de luipaard bij de geitebok neerliggen; met één woord: het tafereel zich verwezenlijken, door de stift van de zo-even genoemde Profeet ontworpen. Petrus spreekt insgelijks van "een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, waarop gerechtigheid woont. " Zonde en verderf zijn op aarde uitgegaan van de kinderen van de mensen en hebben zich over de hele schepping verspreid: de Heere Jezus is van de hemel neergedaald, opdat de zondaren in Hem nieuwe mensen worden zouden, geschapen naar Gods beeld en bij wie "het oude voorbijgegaan en alles nieuw geworden" was. De Kerk voedt nu haar kinderen op tot bewoners van de nieuwe aarde en tot burgers van het nieuw Jeruzalem. Maar van de wedergeboren mensheid gaat nu ook een

nieuwe geboorte over de hele schepping uit. Daarom zucht het schepsel, met opgestoken hoofd verwachtend de openbaring van de kinderen van God. Daarom is die herstelling aller dingen niet alleen voor de kinderen van God, maar ook voor andere wezens een stof van heilige verwachting, omdat zij allen uitzien naar de vervulling van dat woord: "het is alles nieuw geworden. " Dan "zal de zee niet meer zijn"; namelijk die zee van de volkeren, waarvan de Profeet zegt: "de goddelozen zijn als een voortgedreven zee; want die kan niet rusten, en haar wateren werpen slijk en modder op. " Met andere woorden: de Kaïns-geest van haat, nijd, toorn en moord is van de aarde verdwenen. Elk die niet geschreven is in het boek des levens, is geworpen in de poel van vuur. Daarom hebben de godvruchtigen ook geen reden meer tot angst of klacht over de goddelozen op de wereld, want deze zijn voor eeuwig gebonden. "Geen zee meer. " Dat woord doet een nieuw denkbeeld in de peinzende geest opkomen en wel een strelende en verkwikkende gedachte; zij zal de natiën niet langer tot een graf verstrekken. Wat is de zee nu? Het grote kerkhof van de wereld. Hoe menige familie telt bloedverwanten, die sluimeren in haar schoot. Bij gemis van een lijklok verheffen de golven dagelijks, bij wijze van uitvaartviering, haar klaaggeluid over zo velen, die, zonder in het bekende plankenhuis besloten te zijn, in de diepten verzinken. Het klamme zeewier ontwikkelt de schoonste lichaamsvormen; en onlangs nog levenslustig kloppende harten bewegen zich niet alleen op- en neerwaarts met het rijzen en dalen van de golfbeweging, maar hele scheepsbemanningen slapen in die slaap van de haar schoot, die geen ontwaking kent; en zelfs de pijnboomwouden, die aan haar steile oevers hier en daar hun kruinen opsteken, schijnen mij toe, met het onafgebroken doodslied in te stemmen, door de golven aangeheven over miljoenen gestorvenen. Van deze bazuin en dit geluid sprekende, zegt:

Wat rijkdom onberekenbaar Weerschittert ginds beneden in uw schoot, Wat puikkerbonk'len, wat trezoren gouds berusten daar, Eens overkosbre vracht van menig koningsvloot. Bewaak uw rijken buit, o woest en zwelgziek meer! Geen schepsel vraagt die schatten weer.

Maar de uitgeblevenen, de vreugd van hart en huis, Wier plaats aan dis en haard nog ledig bleef zo lang en treurig peinzen wekte, ook onder feestgedruis; Wier naam in de avondbee geslaakt werd droef en bang. Spoel over zinkend land en gruis van steden heen, Maar u die schat te laten? neen.

Een dierbaar echtvriend werd bedolven in uw diep, De donkre baren overschuimden het heldenhoofd; Een blonde knaap verdween, die om zijn oudren riep; Maar eenmaal klinkt de stem, die het stormrumoer verdooft; Zij spreekt beslist gebiedt: (wie kan haar tegenstaan?) Geef weer uw doden, oceaan!

En dan zal er geen zee meer zijn, als kerkhof en begraafplaats van de natiën van de aarde.

Ter nauwernood zouden wij ons kunnen verblijden bij de gedachte, om de heerlijke oude oceaan te missen; de nieuwe hemelen en de nieuwe aarde doen er zich niet schoner om voor aan onze verbeelding, als er, in de letterlijke zin, geen grote en wijde oceaan zal wezen met zijn schuimende golven en met schelpen bestrooide stranden. Moeten wij de tekst niet liever beschouwen als een zinnebeeld, gekleurd met het vooroordeel, waarmee het oosters gemoed gewoonlijk van oudsher de zee placht te beschouwen? Het zou echt treurig zijn, ons een werkelijk fysieke wereld voor te stellen zonder zee; het zou de ijzeren ring zijn zonder de saffier, die er waarde aan verleent. Hierin moet een geestelijke betekenis opgesloten liggen. In de nieuwe bedeling zal er geen scheiding zijn; de zee scheidt de volkeren en houdt mensen aan elkaar. Voor Johannes op Patmos waren de diepe wateren als gevangenismuren, hem van zijn broeders en van zijn werk afsluitend; zulke belemmeringen zullen er in de toekomstige

wereld niet bestaan. Legioenen van bruisende golven rollen er tussen ons en menige bloedverwant, die wij heden avond in de gebede gedenken, maar in de wereld van het licht, waarheen wij gaan, zal er onafgebroken gemeenschap zijn van het hele verlorene huisgezin. In deze zin zal er geen zee meer wezen. De zee is een zinnebeeld van verandering; met haar eb en vloed, haar effen gladheid en bergenhoge golven, haar zacht gemurmel en woeste onstuimigheid is nooit lang achter elkaar dezelfde. Slavin van de wufte winden en de wisselende maan is haar ongestadigheid tot een spreekwoord geworden. In deze staat van de sterfelijkheid hebben wij er hier reeds te veel van; de aarde alleen is gestadig in haar ongestadigheid, maar in de hemel zal iedere droevige verandering onbekend zijn en daarmee ook iedere vrees voor storm, waardoor onze hoop schipbreuk zou kunnen lijden en onze vreugde wegzinken. De zee van glas schittert met een heerlijkheid, door geen golf gebroken. Geen stormwind huult langs de vreedzame stranden van het paradijs. Eerlang zullen wij dat heerlijke land bereiken, waar scheiding en verandering en storm een einde zullen nemen. Jezus zal ons daarheen voeren. Zijn wij in Hem of niet? Ziedaar de grote vraag.

Enigen menen hieruit, dat de zee door het vuur verteerd en uitgedroogd zal worden, zodat daar geen gebruik meer van zijn zal. Maar dat de hemel en de aarde vernieuwd en verheerlijkt zullen worden en dat het een algemene woonplaats van de heilige engelen en zalige mensen altijd blijven zal, zoals ook nu de engelen soms op de aarde verschijnen, hoewel de hemel hun eigenlijke woonplaats is; maar dit voelen is onzeker.

De hemel en de aarde van de vloek verlost zijnde, zullen in de volmaakten staat hersteld worden, waarin zij door God in het begin geschapen waren; immers niet minder en misschien heerlijker en de zee als nu niet meer nodig, omdat de aarde door mensen niet bewoond zal worden, zal niet meer zijn.

Men mag hier van de letterlijke betekenis niet afgaan tot zinspelende verklaringen. Hier gaat toch een doorluchtige beschrijving vooraf aan het laatste oordeel en de verdoemenis van de goddelozen. Hetgeen hier volgt, heeft ook zijn waarheid eerst in de hemelse werkelijkheid op het einde van deze wereld. De Openbaring dient nergens anders in te eindigen dan in het einde van de wereld en die uitersten wens van de godvruchtigen.

De uitwendige en vleselijke huishouding, die door de Roomse valse profeten was ingevoerd, begon te vergaan met de hervorming van de Kerk; maar dat goddelijk werk werd niet ten einde gebracht, maar zal volbracht worden, als het rijk van het beest volkomen vernietigd zal worden, als de Kerk, wanneer de heiligen met Christus op een troon zitten, zich vertonen zal in al haar schoonheid en heerlijkheid en de gedaante van hemel en aarde nieuw zal schijnen, de oude hemel en aarde vernietigd zijnde (Jes. 24: 23 Hagg. 2: 3 Jes. 65: 17). Dat er nu wordt bijgevoegd, dat de zee niet meer was op deze nieuwe aarde, betekent, dat de barbaarse volken, die lang in het heidendom of in de dwalingen van de valse godsdienst hadden gezeten, in deze nieuwe wereld het Christelijke geloof zouden aannemen.

2. En ik, Johannes zag de heilige stad, het nieuwe Jeruzalem, waarvan in Hoofdstuk 3: 12 gesproken werd, neerdalend van God uit de hemel Re 21: 10, toebereid als een bruid, die voor haar man versierd is.

Heeft Johannes in het eerste vers de nieuwe orde van zaken in het algemeen aangewezen, in het tweede gaat hij nu over tot het bijzonder op de voorgrond staande middelpunt ervan. Wat hij daar ziet, overtreft zozeer alles wat tot hiertoe was, dat men het voor een droom of een verhaal zou kunnen houden; daarom zegt Johannes met een bijzondere nadruk: "Ik, Johannes,

de u welbekende, wiens persoonlijkheid u borg is voor de waarheid van zijn mededeling, heb dit gezien. "

Het is het middelpunt, het sieraad en de schoonheid van de nieuwe wereld, wat hier door Johannes wordt gezien en geschilderd. Op de oude aarde daalt namelijk de heilige stad, het nieuwe Jeruzalem neer. Het zou toch al te vreemd zijn, als de nieuwe aarde wel een heilige stad had gehad, maar de nieuwe zonder een zodanige bleef. Dat zij Jeruzalem heet, spreekt vanzelf; de apostel noemt het echter een nieuw Jeruzalem. Waarom een nieuw? Daarom, omdat voor de nieuwe aarde het oude Jeruzalem niet meer zou passen. Ook het Jeruzalem van de duizend jaren niet, dat nog tot de oude wereldorde behoorde, alhoewel het een stad was van een verheerlijkte gemeente. Maar waarom daalt het neer van de hemel? Wij weten geen ander antwoord dan: omdat het niet paste, dat de heilige stad met haar verheerlijkte burgerij aan het gericht door het vuur werd overgegeven, was zij van te voren met de heilige gemeente in de hemel opgenomen en komt nu van daar weer als hemelse gave, als kroon, die God de nieuwe aarde opzet; maar niet in haar vorige gedaante, maar door God zelf vernieuwd en zo heerlijk toebedeeld als een bruid, die voor haar man versierd is. Dat is de indruk, die de stad in haar heerlijkheid op de ziener maakt niet alsof nu pas sprake was van het vieren van de bruiloft; van deze en het sieraad ervan was reeds in Hoofdstuk 19: 17 v. sprake. Hier moet alleen worden gezegd, hoe heerlijk de stad versierd was, want wat heilig is, is nu ook heerlijk; de gemeente zowel als de stad, die zij bewoont.

Een drievoudig Jeruzalem wordt in het Nieuwe Testament gevonden; ten eerste het hemelse (Hebr. 12: 22), of het Jeruzalem, dat boven is (Gal. 4: 26), de hemelse gemeente van rechtvaardigen; vervolgens een Jeruzalem hier beneden, in deze tijd (Hoofdstuk 14: 1; 20: 9), eindelijk het nieuwe Jeruzalem op de verheerlijkte aarde, bij welks intreden de beide eerste ophouden, dat met het eerste het hemelse karakter gemeen heeft, met het tweede de zetel op de aarde. Het neerdalen van dit nieuwe Jeruzalem van de hemel vormt de tegenhanger tot het uittreden van de goddelozen uit de voorlopige toestand van rampzaligheid in de definitieve, hun geworpen zijn in de poel van vuur (Hoofdstuk 20: 13 vv.). Tevens heeft een bepaalde correspondentie plaats door het "er kwam vuur neer van God uit de hemel en heeft hen verslonden (Hoofdstuk 20: 9)" dat neerdalen van het vuur uit de hemel van God baant voor dit neerdalen van de heilige stad die baan en is de noodzakelijke voorwaarde.

Was het duizendjarig rijk de tijd van het bruiloftsmaal, dan is de bruid nu in huis gevoerd; daarom ziet Johannes het nieuwe Jeruzalem van God uit de hemel neerdalen als de bruid, die voor haar man versierd is.

De hele beschrijving van de stad is leenspreukig, waarom haar neerdalen niet als plaatselijk behoeft te worden opgevat. Vooral omdat er geen gewag gemaakt wordt van de aarde, als waarop zij neerdaalde, maar alleen onbepaald gezegd wordt, dat zij neerdaalde, te weten in de middenlucht, opdat Johannes ze zien en beschouwen zou, die hierom (vs. 10) op een grote en hoge berg moest klimmen, of liever niet dat ze neerdaalde, maar "neerdalend" verscheen. Worden God en de hemel samengevoegd, dat doet zien hoe zij door niemand van de hemelingen, maar door God zelf gebouwd is en wel niet in zo verre Hij op aarde in het midden van de Zijnen in genade woont, maar voor zo verre Hij in de hemel heerlijk hof houdt.

Onder het nieuw Jeruzalem verstaat men de Kerk van Christus, die in de laatste tijd veel volmakter in de wereld zal worden gezien, dan in de tijd, die verlopen is tussen Constantijn en Justinianus. Zij wordt een stad genoemd, omdat zij, in deze tijd voornamelijk een

overgrote vergadering van mensen zal uitmaken, die door gemeenschap van werken en gebed zullen verbonden zijn (Jes. 66: 14). Zij wordt heilig genoemd, omdat zij uit heiligen zal bestaan, die de besnijdenis van het hart ontvangen, die zonder handen geschiedt (Jes. 52: 1; 60: 21). Zij wordt Jeruzalem geheten, omdat zij het waar en levend tegenbeeld is van het Oud Jeruzalem (Ps. 48: 1; 125: 1; 132: 13), dus een grote stad is, zeer heerlijk versierd en op bergen gebouwd een stad, door God bemind en geliefd, waarop alle stammen van Israël een gemeenschappelijk recht hadden, waarvan de registers en geslachtsrekeningen van alle stammen bewaard waren, waarin God Zijn heiligdom had, waar Hij op plechtige wijze gevierd werd en Zijn Godspraken gaf. Zij wordt nieuw d. i. geestelijk Jeruzalem genoemd, omdat zij al de eigenschappen en voorrechten van het Oud Jeruzalem geestelijker wijze zou vertonen en welks merkteken zou zijn uit de hemel neer te dalen, omdat het een hemelse stad zou zijn, door God zelf ontworpen en gebouwd en door Zijn Geest gesticht, niet naar de wetten van de mensen, maar van God en die bestuurd zou worden niet naar de inzettingen van mensen, maar van God zelf, ik wil zeggen, van Gods Zoon zelf. Dit was die wel bereide en versierde bruid, aan wie Christus door trouwverbond Zijn liefde verpand had, "een stad van goddelijk werk", zoals Tertullianus haar noemt en schildert in zijn boek van "de hoop van de gelovigen."

3. En ik hoorde een grote stem uit de hemel, niet van de troon in Hoofdstuk 20: 11 die toch met het gezicht van het wereldgericht reeds voor mijn ogen verdwenen was, maar van de troon in Hoofdstuk 4: 2, die God zelf toebehoorde (Hoofdstuk 16: 1 en 17). Deze herinnerde mij aan de voorspellingen van het profetisch woord, die nu tot haar hele vervulling kwamen (Lev. 26: 11 vv. Ezech. 37: 26 v.), zeggende: a) "Zie deze stad, het nieuwe, Jeruzalem is de vanaf het begin beloofde en met het hele vroegere wereldbestuur bedoelde tabernakel van God, die is bij de mensen. En Hij, de Heere God, die daar Zijn zetel heeft en van daar overal heen met de mensen verkeert, zal bij hen wonen en zij zullen Zijn volk zijn en God zelf zal nu volkomen hun Emmanuël (Jes. 7: 14), de God bij hen en hun God zijn.

a) Ezech. 43: 7

4. a) En, zo ging de stem voort, om ook de vervulling van de beloften in Jes. 25: 8 en 65: 19 te doen voelen: "God zal alle tranen van hun ogen afwissen en de dood zal niet meer zijn, noch rouw, noch gekrijt, noch moeite zal meer zijn; want de eerste dingen zijn weggegaan.

a) Openb. 7: 17

Het "ziet" (vs. 3) wijst op het nieuwe Jeruzalem. Dat is niet slechts een tabernakel van God bij de mensen, maar de tabernakel, de bekende tabernakel van God, de hemelse, waarachtige, waarvan de aardse, de tabernakel van Israël, vooral het allerheilige ervan slechts schaduw was. Beiden komen dan ook op opmerkelijke wijze met elkaar overeen; de kubusvorm van het allerheilige Ex 26: 35 wijst op de stad, wier lengte, breedte en hoogte gelijk zijn (vs. 16). De met goud overtrokken verbondskist en de gouden verzoendeksel er overheen (Exod. 25: 10 vv.), op de stad van God gebouwd, die de zetel van de heiligheid en heerlijkheid van God zal zijn (vs. 18 en 23), de cherubim boven de ark des verbonds op de wacht van engelen boven de poorten van het nieuwe Jeruzalem (vs. 12), de met 12 edelstenen versierde borstlap van de hogepriester (Exod. 28: 15 vv.) op de 12 fundamenten van de stad, uit edelgesteenten bestaande (vs. 19) enz. Deze tabernakel van God in de hemel, waarvann die in Israël slechts een afbeelding was, is nu op aarde bij en met de mensen, zodat God in alle eeuwigheid met hen samenwoont als met Zijn huisgenoten en dientengevolge zijn zij nu Zijn volk, dat Hem in het bijzonder toebehoort, evenals Hij zelf, deze bij hen wonende God, d. i. Immanuël Jezus

Christus in de heerlijkheid van de Vader in zeer bijzondere zin hun God is, die Zich aan hen in de hele volheid van Zijn godheid betoont en mededeelt. Onmiddellijke vrucht van deze innige vereniging is de volkomenste zaligheid; daarom wordt ook verder gezegd: "en God zal alle tranen van hun ogen afwissen. " Niet alleen zullen er in de toekomst geen tranen meer zijn, maar ook elk spoor van vroeger geweende tranen zal, als door een teder liefhebbende vaderhand, afzekert zijn. Men zal het oude, het vorige lijden (Jes. 65: 17) niet meer gedenken. Het zal onder de onuitsprekelijke vertroosting van God als een droom verdwenen zijn. En evenals alle vroeger geweende tranen afzekert zijn, zo zal er ook geen stof meer zijn tot wenen: want de dood zal in dat lichaam van onverderfelijkheid en kracht niet meer zijn, daarom ook geen treuren meer over doden en geen leed over scheiding. En omdat met de dood alles is opgeheven, wat daarmee samenhangt, alle kwaad in de wereld en vooral de zonde, de wortel van de dood, zo zal ook geen klaaggeschrei en geen pijn, noch luide kreten van smart, noch inwendig knagend wee meer zijn; want het eerste, alles wat de vorige wereld van zonde en dood in zich besloot, is vergaan.

Hier is de vervulling van die oude godspraken, waarvan God belooft, dat Hij bij de mensen wonen en hen als met Zijn heerlijkheid overschaduwden zou, want dat is de eigenlijke betekenis van het woord jirskā %G%, dat overeenkomt met het Hebreeuwse "Sjekma" en van die bijzondere genade, waardoor God Zich betonen zou de God van Zijn volk te zijn, die voornamelijk in deze tijd haar vervulling zou verkrijgen (Lev. 26: 1 Jer. 31: 31, 32 Ezech. 37: 26; 43: 7 enz.). De naam van deze stad zou zijn Jahveh Sjamma, de Heere is daar (Ezech. 48: 35). De Heere zou in deze tijd de schatten van Zijn genade overvloedig aan Zijn volk mededelen en de Geest van de heerlijkheid zou op hen rusten (1 Petr. 4: 14). In vs. 4. wordt gezinspeeld op Jer. 25: 8, dat op de staat van de Kerk hier op aarde ziet. De wetten van de natuur, zoals die nu zijn, zullen dan geen verandering ondergaan en de staat van de gelovigen zal de zuchten en tranen niet uitsluiten, maar God ondersteunt de Zijnen door krachtige vertroosting en vervult de woorden van Mozes: (Exod. 15: 26) "Ik ben de Heere, uw Heelmeester. "

Al wat goed, wat liefelijk en zalig is, wat het hart van de mensen wensen en begeren kan, zal Hij geven. Wat tot de volkomen en ware zaligheid en tot een zalig leven kan dienen, dat zal Hij volkomen zijn; de almachtige God zal het in Zichzelf volkomen voorhouden. En, gelijk God in Zichzelf dengenen, die heerlijk gemaakt zijn, alle goed zal geven, zo zal Hij ook alle kwaad van hen wegdoen.

5. a) En die op de troon zat, God de Vader (Hoofdstuk 4: 3, 9; 5: 1), zei: "Zie, b) Ik maak alle dingen nieuw" (Jes. 43: 19). En Hij, die reeds in Hoofdstuk 19: 9 sprak, zei tot mij: "Schrijf wat God de Heere zo-even heeft uitgesproken, namelijk: "Ik maak alle dingen nieuw; " want deze woorden, de eigen woorden van God, zijn waarachtig en getrouw (Hoofdstuk 22: 6).

a) Openb. 20: 11 b) 2 Kor. 5: 17

Nadat de ziener in vs. 1 vv. de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, alsmede de heilige stad had gezien en in vs. 3 vv. van de troon had vernomen, wat rondom die was, treedt nu Hij te voorschijn, die dat alles heeft gemaakt. De profeet zag in het voorafgaande niet, hoe God de nieuwe wereld schept, maar hij zag haar als een reeds geschapen en de heilige stad als een reeds versierde. Nu treedt echter Hij te voorschijn, die de Werker is van dat alles en openbaart Zichzelf als zodanig, zeggende: "Zie, Ik maak alle dingen nieuw. " Wij zijn dus nu in de tijd, dat de Zoon alles aan de Vader heeft overgegeven en deze alles in allen is (1 Kor. 15: 24, 28); want voor de eerste maal in de gezichten van Johannes spreekt hier Hij, die op de troon zelf

zit, terwijl het vroeger slechts een stem was uitgaande van de troon, die wij vernamen. Door alle visioenen heen zit God zwijgend op de troon; het eerste woord, waarmee Hij het zwijgen afbreekt, wijst op de nieuwe schepping, waarin Hij alles in allen is. Tot zolang is Hij de verborgene; nu is Hij de openbare God. Dat Hij alles nieuw maakt, roept God Johannes toe, en hij moet, zoals het "zie" te kennen geeft, deze nieuwe schepping nauwkeurig beschouwen. Terwijl nu God zo op Zijn nieuwe schepping wijst, roept de engel, die de ziener de Openbaring mededeelt, hem op, het gehoorde woord ten behoeve van de lezers neer te schrijven. Zij moeten weten, dat de belofte van een nieuwe wereld, waarin geen dood noch smart enz. meer is, geen ijdele voorspiegeling, maar zuivere, goddelijke waarheid is, opdat zij in de benauwdheden van de oude schepping een vaste troost hebben.

Het "Ik maak alle dingen nieuw" is een groot woord, maar dat ook moeilijk is om te geloven. Waar alles nieuw moet worden gemaakt, daar is het moeilijk aan te nemen voor een natuurlijk gemoed, dat een verandering zal komen, vooral moeilijk voor hen, op wie de oude staat van zaken met drukkend gewicht als een zware berg ligt. Daarom voegt de engel bij de drang om te schrijven, er nog bij: "want deze woorden zijn waarachtig en getrouw. " De reden van de betrouwbaarheid ligt daarin, dat het woorden van God zijn (vgl. Hoofdstuk 19: 9). De engel kan er alleen op wijzen, welke betrouwbaarheid zij hebben als woorden van God, die geen mens is, dat Hij liegen zou en geen mensenkind, dat Hem iets zou berouwen, Wiens gezag ook het ongelofelijkste waar en betrouwbaar maakt.

Wedergeboren geldt dat alrede van ons? Als niet, schrijven wij het dan dubbel ernstig op de tafelen van ons hart, dat alle dingen, daarbinnen allereerst, ook bij ons moeten nieuw gemaakt worden. Is het niet vreemd, dat de mens, die anders bij verandering leeft, vaak levenslang tegen ééne grote verandering opziet? U weet reeds, wat ik bedoel: "als iemand niet geboren wordt uit water en geest, hij kan het Godsrijk niet zien". De oude mens, wat zou hij in de nieuwe wereld daarboven, dan zich oneindig vervelen en hoe is het mogelijk het nieuwe lied in de hemel te zingen, als men niet hier het nieuwe hart heeft verkregen? Wel mag het allen zwaar op de ziel zinken: beter was het niet geboren geweest te zijn, dan niet wedergeboren te worden en weer: die de Zoon ongehoorzaam is, zal het leven niet zien. O zeker, het Evangelie, dat wij verkondigen, is een Evangelie van het leven, en zonder iemand voorbij te gaan, mogen wij Johannes' woord (vs. 6, 7) aan allen herhalen: "Ik zal de dorstigen geven uit de fontein van het water des levens om niet; die overwint zal alles beërven en Ik zal hem tot een God zijn en Hij zal Mij tot een zoon zijn". Maar kunnen, mogen wij zonder ontrouw het woord verzwijgen, dat hij meteen laat volgen, het woord van de tweede, de eeuwige dood, de onbekeerlijke zondaar bereid? Ontwaak dan, u die slaapt, en sta op uit de dood en Christus zal over u lichten! Leer het eindelijk inzien, dat u niet slechts ontwikkeling en volmaking, maar allereerst vernieuwing en herschepping nodig heeft, als u echt een leven zult leren kennen, dat ook in het sterven niet eindigt. En vraagt u, hoe kunnen deze dingen geschieden? De schepping wordt vernieuwd zowel door zonlicht als regen; de mens en de mensheid door Christus, de Zon van de gerechtigheid en de werking van de Heilige Geest. Kom dan tot Christus, die de Zon is van de zielen en u zult de regen en zegen van de Heilige Geest ontvangen. Nee, zucht niet, het is voor mij buiten hoop. God zegt immers niet: "maak u alle dingen nieuw", maar: "Ik maak alle dingen nieuw"; alleen, om Zijn hoogste gave moet dan ook het vurigst gebeden zijn en met dat gebed zich het nauwlettend gebruik van de genademiddelen paren. In de natuur bloeit de lente slechts éénmaal in het jaar; in de ziel kan God ook nog in herfst en winter een nieuwe lente doen dagen, en uitgebloeide bomen in vruchtbare stammen herscheppen. Och of wij allen leerden de vernieuwing van onze inwendige mens zo ernstig te willen, als God haar boven alles verlangt! Zo iemand in Christus Jezus is, die is een nieuw schepsel, maar ook niemand anders dan hij. Maar nu dan

ook, ten slotte, schrijft het woord van dit uur hoopvol op het gordijn van de toekomst. Wat achter dat gordijn is verborgen, wij weten het niet, maar dit weet u, Christenen, al dreigde het ergste, het betere, het beste, het eeuwig nieuwe, het komt en wie dat op goede gronden verwacht, hij kan tenslotte slechts bij elke verandering winnen. Ik erken, wij hebben die hoop zeer nodig, want wij worstelen tegen de stroom en vaak rijst de klacht en de bede: "blijf bij ons, want het is bij de avond en de dag is gedaald". Maar ook de avond voert, door de nacht tot de morgen en achter de donkerste wolk schuilt toch nog iets, nee, komt Iemand, die het volle licht uit de zwartste duisternis schept. "Van de Heere weg is in wervelwind en in storm en de wolken zijn het stof van Zijn voeten. " Lang laat soms het betere, het nieuwe zich wachten, maar het komt vaak onverwacht en met spoed. In de lange winter bouwt de leugen haar kristallen ijspaleis, en ruwe stormen trotseert het, maar één zachte lentedag en het smelt in zijn wateren weg. De leugen heeft de tijdgeest tot bondgenoot, maar de waarheid heeft God en de eeuwigheid voor zich; aan het vernielen zijn grenzen gesteld, maar de vernieuwing aller dingen gaat voort. Het komt er slechts op aan, medewerkers van God te zijn bij dat grote werk, waarbij ook op de kleinste kracht is gerekend en voorts met ongeschokte kalmte de grote dag te verbeiden, zonder al te angstig aan het oude ons vast te klemmen, of al te driftig naar het nieuwe te jagen. Het eeuwig Nieuwe, het éinig Goede, het is in aantocht ook voor u, die zo vaak u over de lasten van het oude beklaagt. Nog luttel jaren, zo het veel is en dan. Gemeente van verlostten, als u echt in gemeenschap met Christus een Paasmorgen van de opstanding achter u heeft, u gaat ook uw hemelvaartsdag, ja, een eeuwig Pinksteren tegen en u mag het tegengaan met een lied van de hoop op de lippen:

Nog een weinig zweet en tranen Op de moeilijkst' aller banen Uitgezaaid in stille hoop!
Moeitevoller wordt het stijgen, Maar eer wij ter neer zijgen Sterkt de liefde ons in de loop.

Daar, waar duizend sterren blinken, Horen wij de roepstem klinken: "Gene tranen vloeien hier! het Lam zal voor Gods troon ze weiden en de Zijnen henenleiden Naar de volle Godsrivier. "

Dichter komt reeds de d' avondkoelte, Straks is het herfst na zomerzwoelte, Eindelijk daagt de nacht van de rust. Krimpen dagen niet tot uren? O, hoe kort, hoe kort zal het duren en u landt aan 's hemels kust.

Vroeger pelgrims, die te samen Reeds ter Godsstad binnen kwamen, Wenken ons: heeft goeden moed! Houdt slechts vol ons spoor te drukken en in zalig zielsverrukken Rust u straks aan Jezus' voet.

Zweeft de wolke van de getuigen, Die tot ons zich neerbuigen, Ons niet dichter steeds voorbij? Richt u op, u wankle schreden! Trouw den laatsten strijd volstreden! Kroon en troon ginds wachten zij.

.

6. En Hij, die op de troon zat (vs. 5), sprak tot mij: "Wat Ik u van te voren aankondigde met het "Ik maak alle dingen nieuw", a) het is geschied, de nieuwe wereld is nu aanwezig. b) Ik ben, zoals daardoor zo heerlijk bevestigd is, de Alfa en de Omega, het begin en het einde. (Hoofdstuk 1: 18). a) Ik zal de dorstigen geven uit de fontein van het water des levens (Joh. 4: 14; 7: 37) voor niet (Jes. 55: 1).

a) Openb. 16: 17 b) Jes. 41: 4; 44: 6

Nadat op het woord van Hem, die op de troon zit: "Ik maak alle dingen nieuw", de engel aan Johannes bevolen heeft, deze woorden op te schrijven, gaat Hij, die op de troon zit, ten opzichte van diens tussenrede voort: "Hetgeen Ik gezegd heb, is geschied, het is reeds alles nieuw geworden. Daardoor heeft God Zich betoond als de Alfa en Omega, het begin en het einde.

Alfa en begin wijzen op het: "in de beginne schiep God hemel en aarde. " Omega en einde moeten de nadruk hebben als datgene, waarop het hier aankomt. Niet alleen "even als", maar ook "omdat" God de Alfa is en het begin, is Hij ook de Omega en het einde en dat Hij het werkelijk is, wijst de vernieuwing aan, die op de schepping (Hoofdstuk 14: 7) wijst. "Het is geschied", zo heette het in de beginne na ieder scheppingswoord "het is geschied", zo luidt het ook aan het einde over het raadsbesluit van de vernieuwing; in het midden schijnt het vaak, dat Gods raadsbesluiten vrijdeld worden, dat het geheel en al ermee uit is, maar het einde keert tot het begin terug. Is dat zo, dan mogen de knechten van God niet vrezen; het midden kan hen niet verder beangstigen, voor wie het einde zeker is.

In Hoofdstuk 16: 17 werd de uitspraak "het is geschied" gebruikt in de zin van een eindvonnis; daarentegen dient het hier tot aanwijzing van de zalige voleindiging.

Dorstig is hij, die zich bewust is van veel veelvuldig geestelijk gebrek, naar geestelijke in hemelse goederen verlangt en niet kan rusten, voordat hij ze verkregen heeft. Zo'n dorst duurt in de staat van de genade wegens de onvolmaaktheid altijd en wordt niet gelest vóór de verzadiging in de hemel.

"Dorean" (- om niet), dat is vrij geschonken, uit genade en onverdiend. Wij worden (Rom. 3) rechtvaardig gemaakt ("dorean door Zijn genade, dat is door louter barmhartigheid van God, door geen menselijke verdiensten. Maar opdat niemand uit de prediking van de onverdiende genade en van de verdiensten van Christus tegen alle verdiensten van de mensen, besluit, dat zij het eeuwig leven verkrijgen, die daar ijdel heen leven, voorkomt de Heere hen en zegt, dat Hij de dorstigen die drank van het levende water geven wil. Daarom wordt van ons het geloof en een vurige begeerte van de goddelijke dingen geëist.

7. Die in alle zeven tijdvakken van de Kerk overwint (Hoofdstuk 2: 7, 11, 17, 26; 3: 5; 12, 21) zal alles (volgens andere lezing "dit beërven, a) en Ik zal, daar hij een medeërfgenaam van Jezus Christus is (2 Sam. 7: 14, 24) Hem een God zijn en hij zal Mij een zoon zijn.

a) Zach. 8: 8 Hebr. 8: 10

8. Maar de vreesachtigen, die wel een begin met het volgen van Christus hebben gemaakt, maar vrezend voor het kruis, zich onttrokken hebben aan de daarmee verbonden strijd en de ongelovigen, die daarmee geen begin maakten, omdat zij nietgeloven wilden en de gruwelijken, die zich bevlekt hebben met de gruwelen van Babel (Hoofdstuk 17: 14 v; 18: 3 v.) en de doodslagers en hoereerders, de eigenlijke aanhangers van Babel, waartoe de hoofdzonden moord en hoererij behoren (Hoofdstuk 17: 4-6 en tovenaars en afgodendienaars, de heidenen en die geheel en al van het Christelijk geloof afgevallen zijn en al deleugenaars, die evenmin als de duivel in de waarheid zijn gebleven en tot diens kinderen zijn geworden (Joh. 8: 44), voor die allen is hun deel in de poel, die daar brandt van vuur en sulfer, dat (vgl. Hoofdstuk 9: 20) is de tweede dood (Hoofdstuk 20: 14 v. 1 Kor. 6: 9 v.

God spreekt hier de grondwet uit, volgens welke beslist wordt, wie aan de eeuwige zaligheid deel heeft en wie niet. Hoofdvoorwaarden tot het deel hebben is "dorsten" en "overwinnen".

1) Zich bankroet geven, een afkeer van alle eigen verdiensten en alle eigen kracht, om het water des levens, dat uit Christus stroomt en dat hem, die het drinkt, leven van God en leven in God geeft, te ontvangen en wel, zoals veelbetekenend daarop nadruk wordt gelegd, om niet, als een vrij, onverdiend geschenk; 2) overwinnen, d. i. strijden en worstelen en de krachten van de nieuwe schepping door de wedergeboorte ontvangen, te gebruiken tot het overwinnen en doden van de oude mens, opdat niet de oude mens de nieuwe verstikt, maar integendeel de nieuwe mens voortleeft en opgroeit en de heerlijkheid beërft, als een uit God geboren zoon. Tegenover die overwinnaars treden dan, terwijl hierop van het uitgesloten worden gesproken wordt, de vreesachtigen, die niet strijden en worstelen, in wie daarom de uit God geboren nieuwe mens weer afsterft; en eveneens tegenover de dorstenden, de ongelovigen.

Het leven in de nieuwe wereld, het eeuwige leven, wordt in de eerste plaats in een beeld voorgesteld als een waterfontein, die de dorstigen met nieuw leven vervult. God wil het geven om niet, de dorst ernaar, het verlangen van het hart is voldoende, een verdere koop prijs is er niet. Hetzelfde goed van het eeuwige leven wordt dan verder voorgesteld als een erfdeel: de overwinnaar d. i. hij, die moeite en strijd er voor over heeft en in deze strijd de overwinning behaalde, zal het (namelijk de nieuwe schepping) beërven. Het ernstig trachten naar dat éne goed van het leven in de nieuwe wereld wordt dus van twee zijden beschouwd; als inwendig zoeken en verlangen en als uitwendig strijd en om het voorwerp van het verlangen te verkrijgen. Waar dit wordt gevonden, daar is het: "Ik zal hem een God en hij zal Mij de zoon zijn;" zijn leven is dus een leven van volle familie gemeenschap met God.

De genoemden in vs. 8 vormen vier paren; vier is de signatuur van de wereld, waartoe deze verschillende richtingen van hen, die in de wereld leven (Kol. 2: 20), behoren.

De buitengeslotenen worden onder acht namen of 4 paren voorgesteld: zij zijn het uitvaagsel van de mensheid, de rampzaligen, die door generlei genadebetoning van God, zelfs niet onder Christus vlekkeloos bestuur, zich zullen hebben laten redden en bekeren, die hun afzondering en verbanning uit de levenskring van God door volhardend weerstreven van de Heilige Geest hebben afgedwongen. Zo moet hun dan ook het door hen verkoren deel geworden en hetgeen buiten de aarde is, dat in generlei aanraking staat met de aarde, die tot hemel is geworden, in de poel van vuur en zwavel, de eeuwige dood!

"Re 22: 15"

Die met deze zonden besmet zijn en daarom zonder ware boetvaardigheid tot aan het einde van hun leven volharden, voor deze wordt de deur van Gods genade en hemelse heerlijkheid eeuwig gesloten. Zij zullen zelfs in dit leven van de gemeenschap van God en van de heiligen afgezonderd zijn, dan, als zij dit leven zullen afleggen, zullen zij het eeuwig gericht van Gods toorn en verbolgenheid met duldeloze pijn en angst en het wroegen van het schuldig geweten en eindeloze versmaadheid en rampzalige duisternissen voelen, die door geen licht dan dat van het helse vuur bestraald zal worden.

9. En tot mij kwam, evenals in Hoofdstuk 17: 1 vv., waar mij de grote hoer moest worden voorgesteld als de leugenbruid, die overeenstemde met het leugenlam of het beest, een van de zegen engelen, die volgens Hoofdstuk 15: 1 de zeven schalen hadden, die vol geweest waren van de zeren laatste, tot Hoofdstuk 16: 21 voortgaande plagen en sprak met mij evenals in

Hoofdstuk 17: 1, zeggende: "Kom hierheen, ik zal u tonen, in tegenstelling tot de valse, de ware bruid, de vrouw van het Lam in de volheid van haar heerlijkheid, omdat zij nu niet meer alleen bruid is, zoals in Hoofdstuk 19: 7, maar vrouw.

Dat hier nog de engelen optreden van de schalen van de toorn is een bewijs daarvoor, dat de gerichten van Hoofdstuk 17 vv. nog onmiddellijk de voortzetting en het slot vormen van het visioen van de toornschalen. Ditmaal wordt Johannes niet, als in Hoofdstuk 17: 1 vv. in een woestijn geleid, maar op een hoge berg geplaatst. Eveneens wordt Ezechiël in de geest op een hoge berg geplaatst; wat zich echter aan Ezechiël nog, in aansluiting aan de Oud-Testamentische vorm onder het beeld van een tempel openbaarde, dat verschijnt aan Johannes in de vrijere vorm van de Godsstad, die volgens vs. 22 geen bijzondere tempel meer nodig heeft, omdat God zelf haar tempel is, die vervult en in zich verbergt en zij dus geheel en al een tempel van God is.

Het moet een overheersende aanblik zijn geweest, als men in de dagen van de Heere van de hoogte van de Olijfberg op Jeruzalem neerzag. De tempel in wit marmer met gouden tinnen 200 voeten boven de 890 voet hogen tempelberg uitstekend, rondom de stad op heuvels met haar burchten, torens, paleizen en huizenmenigte! Ging de zon op, dan moet het geweest zijn, alsof het Gods licht uitstraalde en of het marmer roodachtig schitterend leven had verkregen; maar wat is alle glans en alle pracht van dit Jeruzalem, ja wat alle heerlijkheid van alle steden van de wereld hij dat Jeruzalem, het nieuwe, dat nu de engel aan Johannes toonde! Johannes, hoewel in de geest, wordt toch zozeer door de aanblik overheerst, dat hij (Hoofdstuk 22: 8) aan de voeten van de engel neervalt, die hem dat toont.

Onder dit nieuwe Jeruzalem moeten wij de triomferende gemeente verstaan; wij moeten dus de personen, hun gesteldheid, toestand, positie even beschouwen. Deze personen worden ons echter niet in het bijzonder voorgesteld. maar als één heilige gemeente in haar hemelse volmaking. Daarom zien wij, dat deze stad symmetrisch naar alle delen gelijk en volkomen is gevormd, in haar geen individualiteit eenzijdig en het geheel verstorend en andere individualiteiten tegenstrevend op de voorgrond treedt, maar dat elk afzonderlijk een deel is, dat volkomen bij het geheel past, harmonisch zich in het geheel voegt en het geheel dient. Deze volkomen harmonie van de individualiteiten is levendig doordrongen door God en Zijn in Zoon en Geest geopenbaarde heerlijkheid.

In Hoofdstuk 19: 11 vv. waren de vijandige legers tegen de heilige stad opgetrokken en hadden bij deze de nederlaag geleden. De stad van God was daarmee gered en werd nu de zetel van de Koning Christus, die de wereld beheerste en van Zijn gemeente (Hoofdstuk 20: 1 vv.), het middelpunt van de aarde, dat nu door de volken eveneens werd opgezocht als van tevoren de boelerende wereldstad Rome. Dat was nu zeker in de eerste plaats het Jeruzalem van het duizendjarig rijk, terwijl wij hier handelen over het Jeruzalem van de nieuwe wereld. Dat die beiden geen twee verschillende steden zijn, maar dezelfde stad, daarop werd reeds bij vs. 2 gewezen en wij mogen daarom wel zeggen, het nieuwe Jeruzalem de verheerlijkte gemeente in haar is de vrucht van de zeven fiolen van de toorn en daarom wordt het door een van deze engelen aan Johannes aangewezen. Nadat de zeven engelen van de fiolen van de toorn van tevoren de taak hebben gehad de laatste ontzettende oordelen over de wereld te laten komen, mag nu een van hen de ziener op de heerlijke vrucht van hun werk wijzen. Deze noemt hij "de bruid, de vrouw van het Lam". Bruid noemt hij ze, niet alsof nu eerst de bruiloft zou moeten gevierd worden; deze valt integendeel in het begin van de duizend jaren (vgl. Hoofdstuk 19: 7 vv. met vs. 2 van ons Hoofdstuk) Zij is nu reeds de vrouw van het Lam, zonder daarom

opgehouden te hebben diens bruid te zijn de naam bruid stelt haar aan ons voor in haar reinheid; de naam vrouw in haar volkomen vereniging met Christus.

10. En hij deed met mij, evenals in Ezech. 40: 1 vv. de Heere de profeet in het land van Israël leidde en daar op een hoge berg plaatste. Hij voerde mij weg a) in de geest op een grote en hoge berg en hij toonde mij de b) grote stad, het heilige Jeruzalem, dat in vs. 2 nog slechts op het punt stond, om neer te komen, zonder dat de plaats op de nieuwe aarde, waar het zou neergelaten worden, reeds bepaald zou kunnen worden erkend. Ik zag het neerdalend uit de hemel van God op die grote en hoge berg.

a) Openb. 1: 19 b) Hebr. 12: 22

11. En zij, de stad, had, wat mij van haar in de eerste plaats in het oog viel, de heerlijkheid van God in zich tot een teken, dat God nu geheel en al bij haar Zijn woonplaats had gesteld (Ezech. 48: 35) en haar licht, het licht gevend lichaam, dat over haar lichtte, was de allerkostelijkste steen gelijk, namelijk als de steen Jaspis, blinkend als kristal. De heerlijkheid van God verlichtte haar namelijk en het Lam was haar kaars (vs. 23).

12. En zij had een grote en hoge muur waardoor zij ingesloten was, zodat zij een in zich afgesloten geheel vormde en had twaalf openstaande (Jes. 60: 11 v.) poorten, die zich boven de twaalf fundamenteën van de muur (vs. 14) verhieven en in de poorten twaalf engelen als wachters en namen daarop, op die poorten geschreven, die zijn de namen van de twaalf geslachten van de kinderen van Israël, als teken, wie binnen de poorten woonde en waartoe zij leidden.

13. Van het Oosten waren drie poorten, van het Noorden drie poorten, van het Zuiden drie poorten, van het Westen drie poorten (Ezech. 48: 31-34).

14. En de muur van de stad had twaalf fundamenteën, stenen van ontzaglijke grootte, die boven de grond uitstaken en duidelijk te zien waren, en in deze de namen van de twaalf apostelen van het Lam (Efeze. 2: 20).

De vrouw van het Lam is één met de heilige stad Jeruzalem, evenals de hoer met het grote Babylon. Het zinnebeeldige van de beschrijving aller bijzonderheden, zonder schade voor hun werkelijkheid dringt zich vanzelf aan ons op: een werkelijk materiële stad van de hier gegeven afmetingen naar lengte, breedte en hoogte, met deze muur, deze poorten van parels, deze fundamenteën enz. zou iets onbegrijpelijks zijn en ondenkbaars; het moet alles geestelijk worden opgevat en in deze geestelijke zin is die zo in tekenen voorgestelde stad van God iets werkelijks en meetbaars.

De beschrijving van de stad begint met het heerlijkste, dat zij heeft, met de tegenwoordigheid van God "De naam van de stad zal van die dag af zijn: "de Heere is daar. " Hij heeft Zich tot haar gekeerd in de hele volheid van Zijn heerlijkheid, liefde en genade daarmee had Ezechiël (48: 35) zijn hele voorstelling van de nieuwe tempel en de nieuwe stad gesloten; waarmee hij geëindigd is daarmee wordt hier begonnen. "God is tegenwoordig", dat was reeds het edelste sieraad van de gemeente van het Oude Testament geweest, haar heerlijkst voorrecht, het hoofdverschil van de heidenwereld. De verwezenlijking van deze tegenwoordigheid was de heerlijkste voorrang van de Kerk van het Nieuwe Verbond in deze tijd; in het nieuwe Jeruzalem zal de tegenwoordigheid van God zich openbaren op een tot hiertoe niet gedachte wijze.

De heerlijkheid van God, die de stad ten licht dient, wordt in haar pracht vergeleken met de edelste steen, de jaspis, die schittert als kristal. In het licht van dezen zagen wij reeds in Hoofdstuk 4: 3 de gedaante lichten van Hem, die op de troon zat; maar daar was de glans van de jaspis doortrokken van de rode glans van de sardius, de heilige natuur van God doortrokken van het rode schijnsel van Gods toorn. Hier is van het laatste niets meer te zien, alleen in het diamant-zuivere en witte licht schittert Zijn heerlijkheid: de tijd van de toorn is voorbij, het vuur van de toorn brandt nu nog in de poel van vuur, in Zijn gemeente schittert alleen Zijn heiligheid. Wij moeten de heerlijkheid van God, die de stad ten licht dient, in elk geval denken als zwevende boven de stad.

De stad had een grote en hoge muur, groot, omdat die in één verband de hele grote stad omringde; hoog, omdat die tot de buitengewone hoogte van de stad opsteeg. De ontzaglijke muur is zeker in de eerste plaats een beeld van de volkomen, eeuwige veiligheid en rust, die het volk van God in het hemelse Jeruzalem geniet, zodat men daar het loflied kan aanheffen (Jes. 26: 1 vv.): "Wij hebben een sterke stad, God stelt heil tot muren en voorschansen. " De muur heeft 12 poorten; die is zo groot, dat men zou kunnen zeggen: "wie kan daar binnenkomen, wie kan dan zalig worden? " Er is, Gode zij dank, een toegang tot de stad. Ja een twaalfvoudige; ver van elke hemelstreek leiden drie poorten naar binnen (Luk. 13: 28 v.). En de gemeente, uit de hele mensheid vergaderd, woont met de menigte van vele duizenden engelen samen (Hebr. 12: 22); want boven de poorten ziet Johannes 12 engelen zweven. Voorname en betrouwbare wachters! Daar kan niets binnen, dat de vrede van de stad zou kunnen verstoren, of enigen wanklank in haar verwekken. Wat nog niet volkomen rijp is voor het volle doordringen van het licht van God (vs. 24), wordt door deze engelen van het binnentreden in de altijd open poort teruggehouden, maar in de stad zelf en door het haar omsloten paradijs kan geen slang meer indringen, daarvoor dient deze engelenwacht. Echter zijn deze 12 engelen ook tegelijk de vertegenwoordigers van de hele menigte van engelen, die zich boven de stad legeren, haar als het ware bedekken, zoals ook reeds nu de engel van de Heere zich legerd rondom degenen, die Hem vrezen. Aan de poorten, natuurlijk aan de buitenzijde, waarschijnlijk op de bindbalk of architraaf vertonen zich namen geschreven, de namen van de 12 geslachten van Israël; want in de stad waartoe de poorten leiden, woont Israël, de gemeente van degenen, die met God gestreden en overwonnen en een nieuwe naam verkregen hebben, dat verbondsvolk van de twaalf maal twaalfduizend, die uit Hoofdstuk 7 en 14 Tegelijk zijn deze namen van de 12 geslachten van Israël door hun betekenis heerlijke deviezen van de eeuwige stad. Voor hun inwoners zijn bijzonder gepast de opschriften: 1) ik zal de Heere loven (Jud a) ; 2) Hij heeft mijn ellende aangezien (Ruben); 3) zij komen met hopen (Gad); wel mij! (Aser); 5) ik heb een goede strijd gestreden (Naphtali); 6) de Heere heeft mij doen vergeten al mijn ongeluk (Manasse); 7) hij heeft mij verhoord (Simeon); 8) Hij hangt mij aan (Levi); 9) hij heeft mij beloond (Issaschar); 10) hij waakt bij mij (Zebulon); 11) hij heeft mijn smaad weggenomen (Jozef); 12) ik ben de zoon van zijn rechterhand (Benjamin) vgl. Hoofdstuk 7: 5 vv. met Gen. 29, 30 en 31 Aan de muur van de stad zijn verder 12 fundamentstenen, waarschijnlijk naast elkaar, zodat 3 fundamentstenen, waarvan elk een oblongum vormt en de naam van een apostel draagt, over een zijde liggen. Boven elk van deze fundamentstenen, in het midden ervan verheft zich een van de 12 poorten en zo komen ook in symmetrische rangschikking de namen van de 12 geslachten van Israël boven aan de bindbalk van de poort en de namen van de 12 apostelen onder die op de grondstenen van de muur. Deze met hun apostelnamen duiden de burgerij van de stad aan als de gemeente van degenen, die gebouwd zijn op het fundament van de apostelen, in het bijzonder en op het woord van het kruis van Christus en van de verzoening, dat zij als apostelen van het Lam moesten verkondigen en dat de burgers van het nieuwe Jeruzalem door het geloof grond voor

hun zaligheid en van hun zijn in de stad van God was geworden. Anderen, die op een andere grond bouwen, zullen er in deze stad van God niet zijn.

De nieuwe hemel en de nieuwe aarde worden door de engel niet geschilderd, maar slechts de heilige stad, het nieuwe Jeruzalem, de Bruid en de Vrouw van het Lam. Alle verdere schildering tot Hoofdstuk 22: 5 is slechts een nadere beschrijving van de heilige stad, van haar bewoners en van het leven in haar. Deze heilige stad is geen werkelijke stad, maar een zinnebeeld van de gemeente van God op de nieuwe aarde. Ezechiël schildert de gemeente van God van het duizendjarige rijk als een heerlijke tempel. Johannes heeft de gemeente van God in de 1260 jaren als een tempel geschilderd; Paulus vergelijkt meer dan eens de gemeente van God met een tempel. Dat de stad niet als stad, maar als vergadering (als totaal) van de zaligen in aanmerking komt, blijkt duidelijk daaruit, dat zij de Bruid, de Vrouw van het Lam genoemd wordt. Wilde hij de woonstede van de gemeente schilderen, hij zou ons op de nieuwe aarde wijzen. De schepping van de nieuwe aarde is gelijk van het mensen opstandings-lichaam voor ons bovenzinnelijk en onbegrijpelijk, even zo de werkzaamheid en het leven van Christus en Zijn gemeente op de nieuwe aarde. Hoe wij daar leven, genieten, voelen, denken, begeren, erkennen, wandelen en wonen zullen, kunnen wij hier niet verstaan en begrijpen, evenals wij niet begrijpen kunnen dat Christus met Zijn opstandingslichaam zichtbaar en weer onzichtbaar worden kon, eten, drinken en Zich laten betasten, door gesloten deuren binnenkomen en weer verdwijnen. Hier houdt het mensenverstand op en vangt het gebied van het bovenzinnelijke aan. Daaruit kunnen wij verstaan, dat een schildering van de toestanden van de nieuwe aarde en van de verheerlijkte Gemeente niet woordelijk, maar zinnebeeldig genomen moet worden. De uitnemendste heerlijkheden van deze tegenwoordige schepping, in het bijzonder de lichamen, die het licht terugstralen, zoals goud, edelgesteenten en parels, worden gebruikt om ons de toekomstige heerlijkheid enigszins te leren schatten. Het verband tussen de heilsinrichting van Christus in deze wereld en de zaligheid in de andere wereld op de nieuwe aarde, is evenwel zeer klaar en duidelijk uit deze schildering te herkennen en dat is haar hoofddoel.

De Heere God zelf is rondom Zijn Kerk een vaste, hoge muur en veilige bewaring. De Heere brengt in deze stad allerlei natiën; van welke kant de toevloeiende menigte ook aankomt, zij vinden vrije toegang; daar zijn vrije poorten genoeg, men verdringt elkaar daar niet, maar zij staan alleen open voor de uitverkorenen, voor de ware gelovigen, voor de twaalf geslachten van Israël, niet naar het vlees, maar naar de belofte en die door hen tot het geloof gekomen zijn; daarom staat in iedere poort een wachter, een sterke held, zodat geen vijanden inkomen. Zij is gebouwd op de Heere Jezus, de beproefde steen, de kostelijke hoeksteen, op de leer van de waarheid, door de twaalf apostelen van Christus verkondigd, in welk opzicht men zegt dat de Kerk op de fundamenteën van de apostelen en profeten gebouwd is (Efeze. 2: 20).

Johannes wordt gevoerd op een berg, niet alleen omdat men van een berg verder kan uitzien, maar ook omdat een berg een gepast zinnebeeld is van de noodzakelijke opheffing van de aarde tot de beschouwing van de hemelse heerlijkheid, als van de Kerk, in welke gemeenschap deze beschouwing alleen gelukt. Wat vs. 11 meldt, wat zegt dit anders dan de goddelijke, zuivere, aangename, eeuwigdurende luister, waarmee de gelovigen God genietende in lichaam en ziel, door wijsheid, heiligheid en onuitsprekelijke blijdschap, vrij van alle kwalen, hierna zullen blinken, als toegelaten tot het deelgenootschap aan de goddelijke majesteit (Matth. 13: 43 Fil. 3: 21. 1 Kor. 15: 14, 42. 1 Joh. 3: 2 Exod. 34: 29, 30). De muur stelt hun veilige staat voor, vrij van elke vijandige aanval (Jes. 26: 1 Zach. 2: 5); de poorten dienen tot sieraad van de stad en buitensluiting van de vreemden, de twaalf fundamenteën geven te kennen de onverwinnbare en eeuwigdurende sterkte van de hemelstad.

De poorten zijn een voorbeeld van de leraars en bestuurders van de Kerk en kerkelijke vergaderingen, waaraan het oordeel over Jeruzalems burgers is toevertrouwd, om die in te laten of uit te sluiten, in welk oordeel zowel acht wordt gegeven op de belijdenis van het geloof als op de deugden en zeden van degenen, die verzoeken toegelaten te worden tot de geestelijke genaden van die hemelstad. Niemand kan er aan twijfelen of Christus moet in volle kracht geestelijker wijze onder de poorten worden verstaan. Immers Hij zegt zelf, dat Hij de deur van de schapen is (Openb. 3: 7) Het fundament van de muur kan niets anders zijn dan dat van deze geestelijke stad is, maar dat is Christus (Efez. 2: 20. 1 Kor. 3: 10 Jes. 28: 6), waaruit de regels en wetten, die Gods volk betomen en de leer van de apostelen, die de leer van Christus zelf is en Hem tot grondslag van het geloof stelt, moeten worden gehaald. De goddelijke bescherming, die de Kerk geniet, steunt op de genade, die haar in Christus bewezen is, want in Christus en om Christus wordt zij behouden. Dit fundament hebben de heilige apostelen als wijze bouwmeesters gelegd, waarom er 12 fundamenten van de muren zijn en daarop de namen van de apostelen geschreven.

15. En hij, die met mij sprak (vs. 9), had, niet alleen overeenkomstig zijn waardigheid, maar ook in overeenstemming met hetgeen hij te meten had een gouden rietstok, dus een andere, dan die in Hoofdstuk 11: 1 werd gegeven. Hij had die, opdat hij voor mijn ogen, evenals ook eens bij de profeet Ezechiël (40: 5 vv.) plaats had, de stad zou meten en haar poorten en haar muur (vs. 16, 17, 20 en 21).

16. En de stad, om deze opmerking te laten voorafgaan, lag vierkant en wel vormde zij, als ook de stad in Ezechiël. 48: 16 en 30 vv., een gelijkzijdige vierhoek en haar lengte was zo groot als haar breedte; was dus de ene zijde gemeten, dan was de grootte van de stad naar haar hele omvang bepaald. En hij mat de stad met de rietstok aan een van haar vier zijden op twaalf duizend stadiën of 300 mijlen Le 19: 37. De lengte en de breedte, zoals zo-even gezegd is en ook de hoogte van haar waren even gelijk, zodat zij een kubus vormde, even als vroeger het allerheilige in het voorafbeeldend heiligdom ("Ex 26: 35" en vgl. 1 Kon. 6: 20) en haar hoogte als het ware in de hemel reikte.

17. En hij mat haar muur, die haar van buiten omgaf en dan kwam die, wat de hoogte aangaat, die hier alleen in aanmerking komt, op honderd vier en veertig ("duizend"?) ellen, naar de maat van een mens, die van de engel was. Er zijn ellen bedoeld zoals men dat woord in menselijk spraakgebruik bedoelt, de lengte van de elleboog tot de vingertop, maar deze zoals die bij een engel zijn, dus bijzonder grote ellen van 7 handbreedten Deze 40: 27, dat ziet op de hemelse verheerlijking van de gemeente, die uit de mensen genomen is.

Evenals bij het stenen tempelgebouw het allerheilige de vorm van een kubus had, zo ook deze stad. God woont in dit nieuwe Jeruzalem, als in het allerheilige. Hij is op het innigst verenigd met de zielen van de gelovigen; er is dus geen stad bedoeld, maar de gemeente van de tijd van de voleinding, die uit levende zielen is gebouwd. De schaar van de leden is zo groot, dat niemand ze kan tellen (Hoofdstuk 7: 9), zodat wij ons over de ontzaglijke maat voor lengte, breedte en hoogte van de stad niet hoeven te verwonderen. Daarentegen bevreemdt de hoogte van de muur, die haar omgeeft en die in vergelijking met de hoogte van de stad al te nietig voorkomt, als wij op gewone wijze slechts 144 ellen lezen. Daarin nu zou de gedachte kunnen liggen, dat tot afhouding van al het onreine en alle gevaar (vs. 4 en 27) reeds de laagste muur voldoende is; een gewelddadig indringen van buiten is toch niet meer mogelijk (Jes. 54: 14). Intussen wordt in vs. 12 uitdrukkelijk gezegd, dat de stad "een grote en hoge muur" had en dan beveelt zich meer aan er voor in de plaats te stellen 144. 000 ellen, dat zeer goed kan, omdat, zolang de getallen nog met letters werden geschreven, de cijfers jirska %G% beiden

uitdrukte, zowel 144 als 144.000, zodat wij dan niet een verkeerde lezing maar een verkeerde opvatting van de getaltekens zouden hebben. Een hoogte van 144 ellen zou niet eens gelijk zijn aan de hoogte, die bijv. de muur van het aardse Babylon volgens Herodotus had, namelijk 200 ellen. Omdat wij echter niet met een werkelijke, maar met een profetisch-symbolische muur te doen hebben, ligt het vermoeden voor de hand, dat in deze muur het verzegelde en geheiligde Israël uit Hoofdstuk 7: 4 vv. en 14: 1 vv. wordt voorgesteld, waarvan in vs. 14 nog in het bijzonder sprake is van de 12 fundamenten van de muur, in zoverre de 12 apostelen Hebreeërs zijn uit de Hebreeën. Deze 144.000 ellen geven 400 stadiën, want 1 stadie bedraagt 360 ellen; het is het 30ste deel van de hoogte van de stad. Andere uitleggers willen de 144 ellen, zoals zij lezen, opvatten van de dikte van de muren, omdat de hoogte ervan reeds met de stad zelf zou zijn opgegeven (vs. 16). De opgaaf van de maat in ellen wijst echter te duidelijk op het gezicht in Ezechiël 40: 5-37 wij hier niet aan een wederopvatten daarvan zouden moeten denken. Terwijl nu bij Ezechiël de tempel en de stad nog van elkaar zijn gescheiden, de ene in vergelijking met andere nog het karakter van een zekere profaniteit heeft (Ezech. 48: 15 zelfs hier tot een tempel, ja tot het allerheilige geworden en komt en zodanige naast haar niet meer in aanmerking (vs. 22). Daaruit volgt, dat Ezechiël's gezicht tot een vroegere periode van de ontwikkeling van het rijk van God (Hoofdstuk 14: 1 vv. ; 20: 1 vv.) behoort en niet reeds van die van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, waarbij wij hier staan. Zonder twijfel doelt Johannes met zijn gezicht op dat van de profeet van het Oude Testament en neemt hij dat weer op (vgl. ook Hoofdstuk 22: 1 v.); maar niet om het te herhalen, maar boven de gezichtskring van het Oude Testament heen, die hoofdzakelijk over Israël handelt en in hoofdzaak daarbij bleef staan, te ontwikkelen en voor de Nieuw Testamentische bedeling, die ook de heidenen omvat en van een toekomstige wereld weet aan te wenden. Van de profeten van het Oude Testament is eigenlijk Jesaja (Jes. 24: 19 vv. ; 34: 4; 51: 16; 65: 17 vv.) de enige, die bepaald van een nieuwe hemel en een nieuwe aarde spreekt. In de Oud Testamentische profetie, schrijft Volck, zonderen zich de beide fasen van het einde niet scherp van elkaar, in het bijzonder treedt de manier en de wijze van de overgang van de verheerlijking van de Heere en van Zijn gemeente voor de wereld in het duizendjarig rijk tot het laatste einde aller dingen, tot het leven van de eeuwigheid, niet echt duidelijk op de voorgrond, hoewel in Ezech. 38: 20 reeds een aanwijzing ligt.

Ook bij Ezechiël is de nieuwe stad regelmatig vierkant, zoals dan ook in de oudheid die gedaante gerekend werd de regelmatigste en volkomenste te zijn. Al de vier wereldstreken hebben een gelijk deel van het nieuwe Jeruzalem. Iedere zijde heeft een lengte van twaalfduizend stadiën. Het getal is ontstaan uit de vermenigvuldiging van duizend met twaalf, het getal van de Kerk en de stad wordt zo onmetelijk groot voorgesteld, omdat de zegepralende Kerk bestaat uit een schare, die niemand tellen kan. 's Mensen oog kan de stad niet overzien; maar haar heerlijkheid is ook onuitsprekelijk. Hoe zinkt daar de wereld bij weg met al haar begeerlijkheid.

De meetstok stelt ongetwijfeld voor het woord van God, waaruit men al de eigenschappen en delen van de stad nauwkeurig bepalen kan. De vierkante vorm stelt de vastheid, onbewegelijkheid en onwankelbaarheid van de Kerk voor (Hebr. 12: 27, 28). De ontzaglijke muur heeft als geestelijke betekenis, dat de wetten en maatregelen, die de stad van God van alle andere heerschappijen en gemeenschappen afzondert van de heilleer van de 12 apostelen van het Lam, te vinden zijn en bestaan.

18. En het gebouw van haar muur was Jaspis en de stad zelf, die door die muur werd ingesloten, was zuiver goud, vrij van elke bijmenging, zijnde zuiver glas of kristal gelijk.

Het materiaal, waaruit de muur is gebouwd, bestaat uit Jaspis, die reine en voornaamste edelsteen, waarvan wij reeds in Hoofdstuk 4: 3 en 21: 11 de stad zelf, het materiaal van de woning, is zuiver goud, dus het kostbaarste metaal, evenals rein kristal, d. i. niet alleen gelouterd maar zelfs doorzichtig goud de heerlijkheid van de toekomstige schepping gaat boven die van de tegenwoordige.

Johannes gaat, om de onuitsprekelijke heerlijkheid van de van de hemel dalende stad voor te stellen, de natuurlijke grenzen van het aardse over, noemt dus bijvoorbeeld hier een doorzichtig goud als de stof, waaruit de huizen van het nieuwe Jeruzalem bestaan.

Alles is licht; al het aardse moet worden weggedacht: het is verheerlijkte natuur.

19. En de fundamenten van de muur van de stad, waarvan in vs. 14 sprake was, waren met allerlei kostelijk gesteente (Jes. 54: 11 v.) versierd. Het eerste fundament was Jaspis, dus gelijk aan de bouwstof van de muur (vs. 18), het tweede Saffier, het derde Chalcedon, het vierde Smaragd.

20. Het vijfde Sardonyx, het zesde Sardius, het zevende Chrysoliet, het achtste Beryl, het negende Topaas, het tiende Chrysopaas, het elfde Hyacint, het twaalfde Amethyst (Exod. 28: 17 vv.).

Ten onrechte heeft men gemeend, dat aan elk van de apostelen in het bijzonder hier een edelgesteente was toegedeeld en getracht de correspondentie van de edelstenen met de apostelen aan te wijzen. Dan moest echter de op elkaar volging van de apostelen bepaald vaststaan, hetgeen niet aldus is (Matth. 10 en Hand. 1) en eveneens de symbolische betekenis van de stenen sterk sprekend zijn en door andere plaatsen van de Heilige Schrift aangegeven. Vervolgens spreekt ook daartegen de analogie van de 12 stenen op de borstlap van de hogepriesters; want dat de op elkaar volging van de stammen noch onmiddellijk noch middellijk wordt bepaald, wijst aan, dat daarin geen belang wordt gesteld, dat die voor de zaak zelf geen betekenis heeft, dat de heerlijkheid, door de edelstenen aangeduid, niet aan elk in het bijzonder, maar alleen als delen van het geheel toebehoort. Juist zoals ook in de zegeningen van Jakob en Mozes in de regel de stammen in het bijzonder slechts individueel wordt toegeëigend wat het geheel toebehoort, zo zal men hier daarbij moeten blijven staan, dat door het menigvuldige van de edelstenen de rijkdom van de heerlijke gaven van God wordt afgebeeld, die zich in de apostelen ontwikkelt. Alleen bij de eerste steen, de Jaspis, zou men wellicht een bijzonder doelen op Petrus kunnen aannemen, omdat deze niet alleen regelmatig de eerste plaats onder de apostelen inneemt, maar ook in Matth. 10: 2 uitdrukkelijk en nadrukkelijk als de eerste wordt aangewezen. De heerlijkheid van het volk van God door de Mozaische edelstenen afgebeeld, vindt in de edelgesteenten van de Openbaring haar laatste en volkomenste verwezenlijking; de laatsten symboliseren wel in de eerste plaats de heerlijkheid van de apostelen, maar het onderscheid wordt daardoor vooral opgeheven, dat de apostelen de hoofden van de Kerk zijn (Matth. 19: 28) en deze in hen geëerd en verheerlijkt wordt. Naast dit positieve doelen op de edelstenen van de stammen van Israël heeft een polemisch verband plaats met de edelgesteenten, waardoor in Ezech. 28: 13 met toespeling op Exod. 28 de trotse pracht van de koning van Tyrus wordt voorgesteld, die een algemene ironie schijnt te zijn op de beloften aan Israël toegedeeld. Evenzo is het met Hoofdstuk 17: 4, waar de vrouw voorkomt als versierd met goud en edelstenen en parels. Moge de wereld (volgens onze verklaring: Rome) zich een tijdlang groot maken, moge haar een vergankelijke heerlijkheid worden gegund, de ware Kerk ziet dat kalm en gerust aan, want zij weet, dat haar het einde toebehoort.

De tekening is overgenomen van de profeet Jesaja. De Heere beloofde aan de Kerk van het Nieuwe Testament, dat Hij haar, aangemerkt als een zeer heerlijke stad, zeer luisterrijk bouwen zou (Jes. 54: 11, 12), zeggende: "zie, Ik zal uw stenen gans sierlijk leggen, of liever, Ik zal uw stenen in allerkostelijkste gips leggen, ik zal u op saffieren grondvesten, zodat de fundamente van de muren en gebouwen uit kostbaren saffier, zijn edele gesteenten van hemelblauwe kleur en doorschijnende bestaan zullen; uw glasvensteren, of liever uw bolwerken, zal ik kristallijnen of van edele gesteenten maken en uw poorten van robijnstenen of van vurige en gloeiende stenen en uw hele landpaal, of binnen uw ringmuur, van aangename stenen, van zeer schone stenen, die ieder met vermaak aanschouwt. Meer bijzonder worden de kostbare stenen opgenoemd, waarmee de twaalf grondslagen van het nieuw Jeruzalem versierd waren, vs. 19b, 20 Het eerste fundament was jaspis, het tweede saffier, het derde chalcedon. De Apostel heeft zeker meer het oog op de kleur dan op de andere hoedanigheden van deze edele gesteenten. Het doet daarom niet zozeer ter zake, alles op te zamelen wat de kenners van de natuurlijke historie over deze kostbare stenen hebben aangemerkt. Daarenboven is het zeker, dat de namen van het edelgesteente veranderd zijn geworden en men van de kleur iets uitgedrukt moet vinden, om met enige zekerheid daarover iets te kunnen bepalen. Maar kort zullen wij deze kostelijke fundamentstenen nagaan. Onze hedendaagse jaspis is zo kostbaar niet, een donker groene of roodachtige steen, zo na aan het agaath komend, dat men de ene vaak voor de andere neemt. Ook is het zeker, dat de ouden onder de naam jaspis allerlei edelgesteenten verstonden, die nu door bijzondere namen worden uitgedrukt, waaronder de Turken, de chalcedon, malachit, karneool, de nierensteen, de heliotropus gerekend zouden mogen worden. De hedendaagse saffier is een hemelsblauwe doorschijnende steen, geheel verschillend van de saffier van de ouden, die bij Plinius (L. 26: 19) beschreven wordt als met goudstipjes besprengd en ongetwijfeld de azuursteen geweest is. Onze saffier kon dus wel de amethyst van de ouden of hun hyacint geweest zijn. De chalcedon is een witte doorschijnende of half doorschijnende steen, edeler, wanneer hij fraai helder en op het blauw spelende is, zoals de oosterse, minder edel, als hij donker en geelachtig er uitziet. De smaragd is een groen en doorschijnend edelgesteente. De sardonix is gedeeltelijk rood en gedeeltelijk wit en doorschijnend, lijkend op een mensenvinger, die op het vlees ligt en daarvan het rood laat doorschijnen. De sardis, sardius, is rood, ook vuurrood. De chrysolithus is goudkleurig, doorschijnend. De beryllus wordt aqua marina genoemd, omdat hij aan het groenachtig zeewater in kleur evenaart. De topazion, topatius van de ouden, was groen, zeer nakomende aan sap van lak en zeer in achting. De chrysopras is, naar uitlegging van de naam, donker of zwaar groen en speelt op de goudkleur. De hyacinthus van de ouden is bleek blauw of violetkleurig. De amethystus heeft de kleur van de blauwe druiven en trekt naar de purperkleur, is doorschijnend en gemakkelijk te bewerken.

De Jaspis (vs. 18 heeft een purperkleur zinnebeeld van heiligheid en reinheid. het goud vertoont de vastigheid, zuiverheid en voortreffelijkheid van het geloof en van de gelovigen. Het zinnebeeld in vs. 19 en 20 is ontleend aan Jes. 28: 7; 54: 11, 12 met Jes. 60: 17, waar God belooft op edelstenen en saffieren Jeruzalem te grondvesten. In het algemeen wordt hier Jezus Christus verstaan die een kostelijk, volheerlijk, weergaloos persoon is, die alles in glans en heerlijkheid oneindig ver te boven gaat. De jaspis betekent de heiligmaking, de saffier de ziel, die hemelsgezind is, de chalcedon de ijver voor de waarheid, de smaragd de zachtmoedigheid en goedheid; de sardonix de kracht van het geestelijk leven; de sardius de volvaardigheid om zijn bloed te vergieten tot nut van de Kerk; de chrysoliet de voortreffelijkheid van Zijn goddelijke natuur. Op de apostelen overgebracht, betekent het de vastheid en waarde van hun geloof. De beryl vertoont de matigheid van het gemoed, de topazion de oprechtheid van het hart, de chrysoprasus de strengheid tegen de zonden, de hyacinthus de koninklijke waardigheid; de amethystus, zuiverheid van zeden en van het leven.

21. En de twaalf poorten (vs. 12) waren twaalf ontzaglijk grote parels, wier holten de ingangen tot de stad vormden, een iedere poort was elk uit één ongedeelde parel, dus niet uit stukken samengesteld; en de straat van de stad was zuiver goud, zoals doorluchtig glas, evenals haar muren en woningen (vs. 18).

Waren de fundamenteën van de stadsmuren vorstelijke stenen, haar 12 poorten bestaan uit 12 parels. De parel geeft geen schitterende straal zoals de diamant, die schittert integendeel in zacht licht. Zo hebben deze poorten in haar parelglans iets aantrekkelijks, zij leiden tot de stad van Hem, die spreekt: "Kom allen tot Mij, die vermoeid en belast bent en Ik zal u rust geven;" en die zelfs de stralenglans van Zijn heerlijkheid aflegde, om als de zachtmoedige en nederige van harte de verbroken harten te genezen. Zij wijzen tevens, in zoverre elk van deze uit één parel bestaat, op de onverdeelde volheid van zaligheid, waartoe deze poorten leiden, die van die men ook moge ingaan. In het bijzonder geven ons deze poorten, die in zuivere glans van parels schitteren een wenk over de toestand van hen, die tot deze poorten ingaan; het zijn slechts degenen, die rein van hart zijn; maar alleen zij zullen God zien (Matth. 5: 8), alleen degenen, die op die koopman lijken, die, toen hij een kostbare parel vond, alles verkocht wat hij had en die parel kocht, welks Christendom niet iets halfs maar een geheel, niet iets onvolkomens of opgelapt is, maar uit één stuk, evenals elke parel in het bijzonder een van Jeruzalems poorten is. Ook in de natuurlijke geschiedenis van de parel ligt een trek, die wij wel moeten opmerken: de mossels, waarin men de parels vindt, leven alleen in stil, beschermd water; sterke stromingen en stormen verdrijven het dier. Zo kan ook de parel van een met Christus en God verborgen leven, zoals het in het Nieuwe Jeruzalem zich openbaart, niet in de stromen van de geest van de wereld, niet in de onrustige golfslag van aardse begeerlijkheden en zorgen, maar alleen in de stilte van een leven, dat zich concentreert in God, gedijen en het zijn alleen zulke stille gemoederen, waarvoor de poorten van de hemelse stad aanwezig zijn, ja, die ze reeds hier beneden in zich dragen.

De straten van de stad bestaan, evenals de menigten van huizen, die zich aan de straten verheffen (vs. 18), uit zuiver goud, dat als doorschijnend glas is.

Binnen de stad is geen lege ruimte, zo min als zij een ongeregelde massa zou zijn, er is een geregelde veelheid van woningen (Joh. 14: 2). Ieder huis vormt zijn familiegroep, maar nergens is het afgesloten, nergens een bijzonder belang, nergens een verborgenheid, alles is doorschijnend als kristal en overal heerst reinheid en waarheid, de alles vervullende geest van de liefde.

Maar helder als een spiegel, zodat de hele heerlijkheid van de rijen huizen, evenals het paradijs in het midden van de stad (Hoofdstuk 22: 2), daaruit terugkaatst, is ook de grond en bodem van de straten; hoe zuiver, hoe rein van modder en zondensmet moeten daar onze voeten worden, als wij eens op die bodem zullen wandelen, schitterend van goud en helder als een spiegel! Mag men in geen paleis van een aards vorst met onreine schoenen gaan, hoeveel minder in de koninklijke burg van het hemelse Zion! Daar moet men zich vooraf door de Heere de voeten laten wassen, anders heeft men geen deel met Hem en met Zijn zalige huisgenoten.

De witheid van de poorten stelt voor de zuiverheid van het oordeels, zowel van Christus als van Zijn dienstknechten. Straten en mensen zijn in grote steden doorgaans onrein, in deze stad niet. In de vergaderingen in Gods stad wordt een zuivere belijdenis een dierbare leer van het geloof voorgesteld, waarvan goud het zinnebeeld is.

22. En ik zag geen tempel in haar, in die stad, terwijl in Ezechiël. 40-48 de tempel de hoofdzaak is en de stad eerst daarnaast in aanmerking komt, zodat dit gezicht op een verdere toekomst doelt dan het eerste; want de Heere, de almachtige God, is haar tempel en het Lam (Jes. 3: 16 v.).

De stad heeft geen tempel nodig, dus geen bijzondere plaats ter bemiddeling tussen haar en God, eenvoudig omdat het verkeer van God met de mensen nu een onmiddellijk verkeer is. God en het Lam zijn zelf de tempel, d. i., men gaat niet in de Tempel van God, maar tot God zelf. Hij zelf is nu met Zijn onmiddellijke tegenwoordigheid in de plaats van de tempel getreden.

Deze gemeenschap en genadige tegenwoordigheid van God is altijd bewerkt door het Lam: in Christus Jezus is de God van de wereld de Heere van de gemeente.

De tempel was het heerlijkste sieraad van het voorafbeeldende Jeruzalem. Daarin geestelijk te wonen, beschouwen de vromen van het Oude Testament als het grootste geluk van hun leven, als hun kostbaarste voorrecht (Jes. 7: 4 Ps. 23: 6; 27: 4; 84: 3 De grond van deze betekenis van de tempel ligt daarin, dat God daarin aan het volk een onderpand van Zijn genadige gemeenschap met Hem had gegeven. Die Hem zocht onder het Oude Verbond, die vond Hem slechts in de tempel, waarin God het woord van Zijn wonen onder het volk waar maakte (Exod. 25: 8; 29: 45 v.). Wat echter het hoogste voorrecht van het Oude Verbond was, dat was nog niet het hoogste wat God kon en wilde geven. De vereniging met God, het eeuwige goed en de bron van alle goederen, zoals die door de tempel werd voorgesteld, was slechts een voorlopige, onvolmaakte, de tempel wees voorwaarts op een meer wezenlijke verbintenis van God met Zijn volk. Deze volgde in Christus, wiens openbaring tot het heiligdom in betrekking staat als het lichaam tot de schaduw. Door haar woonde God in waarheid onder Zijn volk. Hij nam onder hen en van hen vlees en bloed aan (Joh. 1: 14 Kol. 2: 9). Met de persoonlijke openbaring van God in Christus moet echter Zijn wonen onder Zijn volk door de Geest van Christus worden verbonden, dat tot het eerste in betrekking staat als de beek tot de bron (MATTHEUS. 28: 20. 1 Tim. 3: 15. 2 Kor. 6: 16 Omdat in de strijdende kerk de tegenwoordigheid van God nog niet volkomen verwezenlijkt is, omdat de lichamelijke tegenwoordigheid van de Heere haar snel weer werd onttrokken en de werkzaamheid van Zijn Geest nog aan allerlei beletsels is blootgesteld, zo moet als het volle tegenbeeld van het Oud Testamentische voorbeeld eerst de triomferende Kerk worden aangemerkt. Dan zal het "zie de tabernakel van God is bij de mensen" (vs. 3) zo beslist als het van de strijdende kerk geldt, toch eerst zijn diepte en volkomen bevestiging vinden.

Eén ding, zo zong David, heb ik van de Heere begeerd, dat zal ik zoeken: dat ik al de dagen van mijn leven mocht wonen in het huis van de Heere, om de liefelijkheid van de Heere te aanschouwen en te onderzoeken in Zijn tempel. " En het godvruchtig lied van Korachs kinderen stemde daarmee in:

Hoe lieflijk, hoe vol heilgenot, o Heer, van de legerschaar, God! Zijn mij Uw huis en tempelzangen! Hoe branden mijn genegenheên, Om 's Heren voorhof in te treên! Mijn ziel bezwijkt van sterk verlangen: Mijn hart roept uit tot God, die leeft en aan mijn ziel het leven geeft.

Die hoge belangstelling aller godvruchtigen in de voorhoven van de Heere ontstond uit het denkbeeld, dat Hij daar "woonde", d. i. er Zijn tegenwoordigheid meer bijzonder openbaarde. Deze openbaring van de Allerhoogste is naderhand volkomen geworden in Jezus Christus,

Zijn Zoon, die de menselijke natuur heeft aangenomen en in wie de nauwe vereniging van het goddelijke met het menselijke aanschouwelijk is gemaakt. Zijn aards omhulsel was als een tempel van de Godheid en in Hem wordt de gemeente, die Hem als haar Heer belijdt, door Paulus genoemd een huis en een tempel van God. Maar ook dit is nog slechts een schaduw van hetgeen eenmaal zal plaats hebben in het nieuw Jeruzalem. Daar hebben alle belemmeringen een einde, vlees en bloed en zonde, die ons hier nog verwijderd houden van geheel en al gemeenschap te oefenen met Hem, die een ontoegankelijk licht bewoont. Is het in ons helderder oog een kinderlijke voorstelling, wanneer in Israël van God bijzondere tegenwoordigheid verbonden was aan de ark des verbonds en tabernakel en tempel; evenzo zullen de volmaakt rechtvaardigen eenmaal daar, waar geen tempel meer nodig is, terugzien op de aarde en zo bevestigt het zich dan ook in dit opzicht, dat de hele opvoeding van het mensdom in de bedeling van het Oude Verbond, zoals de plant in het zaad, verborgen ligt. "God is hun tempel en het Lam. " Wat een verheven denkbeeld geeft ons deze éne trek van de zalige gemeenschap met het Wezen aller wezens, waarbij men het gemis van een aardse tempel voelt noch betreurt en waarin Hij slechts op een zo onvolkomene wijze tegenwoordig was! Maar hoe vertroostend is het tevens, dat Christus de Heere in die hemel van onuitsprekelijke heerlijkheid nog "het Lam" genoemd wordt. Zo blijft dan de betrekking voortduren, die Hij heeft op degenen, die gekocht zijn door Zijn bloed! Daar, daar blijkt volkomen, dat Zijn naam is Emmanuel, "God met ons"!

Wie zal de luister van die hemelstad beschrijven? Zij ligt op een hoge berg. Deze is van alle bergen van God op aarde de laatste, de hoogste, de schoonste, de spits en de kroon! Op die berg ligt de hemelstad. Zij is met goddelijke kunst en heerlijke evenredigheden, naar de grondlijnen van de eeuwige schoonheid gebouwd. Haar straten zijn goud, haar poorten een parel, haar grondslagen gehouwen uit edelsteen. Evenals het licht van de zon door de edelsteen, breekt het licht van de eeuwige schoonheid en waarheid ook uit het stof voort en doordringt het, zoals alles in de natuur spiegel zowel als drager van een bovennatuurlijke heerlijkheid wordt. Maar die heerlijkheid van de natuur wordt eindeloos ver overtroffen door de heerlijkheid van de geesten, die daarin wonen. Zij hebben alles overwonnen, zij hebben alles geërfd en zijn nu mede-erfgenamen van Christus en door Hem erfgenamen van God. Met Christus niet alleen ten nauwste verenigd, maar één, worden zij meer en meer naar Zijn gedaante veranderd van heerlijkheid tot heerlijkheid door van de Heere Geest, die in hen woont. Evenals Johannes reeds op aarde enige trekken van gelijkheid met de Christus vertoonde, waarom Abadona (bij Klopstok) eer hij de Zoon des mensen gezien heeft, Johannes voor de Zoon des mensen neemt vertonen nu alle mensen het beeld van de schoonste en heerlijkste van de mensenkinderen. Hij is nu geopenbaard zij zien Hem en zijn Hem gelijk. Een kroon van heiligheid blinkt op hun voorhoofd, niet als bij de hogepriester in geschreven letteren (Heiligheid van de Heere), maar in volle innerlijke waarheid en wezenlijkheid. Een wit priestergewaad is het reine sieraad dat hun nog reiner en onbevlekkelijk lichaam dekt. Hun hoofd vertoont geen rimpel, hun oog geen nevel, hun lichaam geen spoor van de wonden van voorheen. De geschonken gaven zoals wij hier beneden plegen te spreken beide van de natuur en van de genade, maar die daar één zijn, hebben nu haar hoogste ontwikkeling en volmaking bereikt. De koninklijke geest, het dichterlijk genie, de profetische blik, het wijsgerig vernuft, het ontwikkelt zich alles in het koesterende zonlicht van de hemel met nooit geziene kracht en pracht. Wat de broeikas van de aarde zich met moeite en smart als een scheut op riet ontwikkelen zag, wordt daar onder de open tropische hemel een palmboom van Jericho, of een cederboom van Libanon. Onder dat alles blijft, bij zoveel eenheid in het geheel, nochtans in de delen de bekoorlijkste bescheidenheid bestaan. Het is één lichaam, maar waarvan ieder lid op de volkomenste wijze bewerktuigd is, terwijl ze allen gezamenlijk elkaar en het Hoofd door de liefde dienen. Wat de

luister over dat hele lichaam verspreid! Wat een luister als op het brandpunt op het Hoofd verenigd! O, Johannes, man van de liefde, die uzelf niet meer liefde, maar Hem, voor wie u zelfs uw naam had afgelegd, om geen anderen naam meer te dragen dan die van de discipel, die Hij lief had? Hoe moet u uw hart in uw boezem hebben voelen kloppen en jagen en opspringen, toen u deze heerlijkheid van uw Heere in het beeld van Zijn verheerlijkte gemeente aanschouwde! Toen u de wens, door Hem in het dal Josafath ten uwen aanhore uitgeboezemd, zo vervuld zag: Verheerlijk Mij, U Vader, bij Uzelf met de heerlijkheid, die Ik bij U had eer de wereld was! Eer de wereld was! Dat woord voert ons met onze geest weer naar de oorsprong aller dingen terug. In den beginne schiep God de hemel en de aarde. En waartoe schiep Hij haar? Wij hebben het vroeger gehoord, opdat zij de schouwplaats van de openbaring van Zijn heerlijkheid in de verheerlijking van Zijn Zoon wezen zou. Welnu, hef uw ogen omhoog en zie. Is het doel van de Schepper gemist? Heeft het einde het begin verloochend? Is er tittel of jota van het besluit ter aarde gevallen? Of drukken hemel en aarde, de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, het zegel op het woord: Ik ben de Alfa en de Omega, het Begin en het Einde! Maar treft ons de gelukkige voleindiging van het groot en groots begin, niet minder worden wij getroffen door de harmonie, die begin en einde aan elkaar beantwoorden doet. Zo breidt zich aan de top de kroon uit van de boom, wiens wortels zich onder aarde kroonsgewijze uitbreiden. Of nog liever: Zo keert de cirkel in zichzelf weer en sluit de gouden lijn ter zelfde plaatse, waar zij haar aanvang ontmoet. Ja, zo zien wij met hoeveel recht het werk van de verlossing een werk van wederoprichting aller dingen heet. Want het is een wederoprichting van de mensheid allereerst in haar Hoofd, daarna in haar leden, vervolgens in haar oorspronkelijke woonplaats, eindelijk in haar oorspronkelijke bestemming om God gelijk te zijn. Al het oude is voorbijgegaan maar niet vernietigd, maar nieuw geworden. Een nieuwe Adam, een nieuw mensenkroost, een nieuw paradijs, een nieuwe levensboom en een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, een nieuw Israël, maar in wie het oude Israël als uit de doden herleeft. Abraham, Izaak en Jakob voorzitters aan de maaltijd van het Lam. De door het bloed van het Lam verlost, aanliggende in Abrahams schoot. Het nieuwe Godsrijk een geestelijk Israël van God. Op de twaalf fundamenten van het huis van God staan de twaalf namen van de apostelen van het Lam. Jezus Christus zelf wordt als de wortel en de spruit uit David's stam, als de leeuw uit Juda verheven en vereerd. De nieuwe en eeuwige Godsstad, het nieuw Jeruzalem is op een eeuwige berg, de hemelse Sion gebouwd. Op die Sion vermengen zich de nieuwe liederen ter ere van het Lam met het oude lied van Mozes, de Middelaar van het Oude Verbond. En de tempel. maar nee! er is aldaar geen tempel meer; want God is de tempel en het Lam! Hier valt de pen mij uit de hand. Geen tempel meer! Dat is de onnavolgbaarste trek van alles. Geen tempel meer! Omdat alles tempel is! Omdat alles zo van God en Zijn heerlijkheid is vervuld, dat het onmogelijk is een plaats te vinden, waar Hij Zich meer en nader openbaart, dan Hij aan alle plaatsen in dat verblijf van de gelukzaligen doet. Geen tempel meer! Omdat vooral de gelovigen zelf de tempel zijn, waarin God en het Lam inwonen; omdat het hart van de gelovigen zelf een eeuwige tabernakel van God is! O God, hoe groot is het goed, dat U weggelegd heeft voor degenen, die U vrezen!

23. a) En de stad heeft de zon en de maan niet nodig, dat zij in deze zouden schijnen, want de heerlijkheid van God heeft haar verlicht, zodat zij zelf enkel licht enkel goddelijke glans en de zon van de nieuwe wereld is geworden en het Lam is haar kaars (Jes. 60: 19 v. ; 24: 23).

In het bericht van de schepping (Gen. 1: 14-18) is de aarde als door duisternis omgeven en het licht aan de hemel geplaatst. Als nu hier wordt bericht, dat de stad van God op de nieuwe aarde die beide lichten niet meer nodig heeft, dan is daarmee te kennen gegeven, dat de toestand van de aarde, als hulpbehoevende, geheel is opgeheven, al haar duisternis

overwonnen en verbannen is en in de plaats ervan het lichtgevende is gekomen, omdat de heerlijkheid van God haar doortrok en doorglansde en het Lam de Middelaar tot het licht is geworden. Daarmee is dan ook tevens te kennen gegeven, dat de afhankelijkheid van de aarde van elk uitwendig vreemd licht met al zijn menigvuldig afwisselende invloeden op haar meteorologische toestanden, op plantengroei en animalisch leven met zijn afwisseling van licht en duisternis, dag en nacht, lente en zomer, herfst en winter, die weer het beeld van haar vergankelijkheid, van haar lijden enz. geweest is, geheel opgeheven en tot hele zelfstandigheid en vrijheid in God en in het Lam is overgegaan.

In Jezus, het Lam, openbaart en belichaamt zich ook in gindse wereld de heerlijkheid van God, zodat die Hem ziet, de Vader ziet. Hij is altijd en overal het aangezicht van God en Hem te zien zal de hoogste zaligheid in het nieuwe Jeruzalem zijn.

In het midden van deze stad is geen tempel meer, die de heilige God van Zijn onheilig volk afsluit maar de Vader en de Zoon zijn hun tempel, omdat zij openlijk in de gemeente wandelen en van haar aangebeden worden, in zover wij in de Zoon de Vader zien zullen, zoals Hij reeds als Mensenzoon sprak: "die Mij gezien heeft, heeft de Vader gezien. " God zelf in Zijn heerlijkheid en het Lam zullen de stad en de gemeente zo verlichten, dat zij zon noch maan meer nodig heeft. Anders was God in geestelijke zin de zon, nu wil Hij als wereldlijke zon verlichten, zodat de gewone zon gemist kan worden. Van Christus heette het, toen Hij Zich op de berg van de verheerlijking bevond: "Zijn aangezicht blonk zoals de zon en Zijn kleed werd wit zoals het licht. " God de Vader woont in een licht, waartoe niemand komen kan, wat geen mens gezien heeft, noch kan zien. Dat de natuurlijke zon, die ons door de almacht van de Schepper op deze aarde bestraalt, door Christus en de Vader vervangen kunnen worden, is uit de boven opgegeven uitspraken duidelijk. Wie zal bepalen wat God doet, wanneer Hij tot een nieuwe schepping (naar het lichaam) van Zijn gemeente en tot een nieuwe schepping van de hemel en van de aarde overgaat? Hoe luisterrijk vertoonde zich de heerlijkheid van God op de berg Sinaï als een zee van licht, die het volk niet verdragen kon (Exod. 24: 17). Wij kennen de lichtkracht van God en de stralen van Zijn heerlijkheid niet; maar wij zijn voor het licht geschapen; want niets behaagt ons in deze wereld meer dan het licht.

Ginds in de betere wereld zijn de bewoners verheven boven alle aardse genietingen. Zij hebben geen kleding nodig; hun witte kleren verslijten nooit, noch worden ooit bevlekt. Zij hebben geen geneesmiddelen nodig om ziekten te genezen, want geen inwoner zal zeggen: "Ik ben ziek. " Zij hebben geen slaap nodig om hun krachten te herstellen, want zij hebben geen rust dag of nacht, maar prijzen Hem gestadig in Zijn tempel. Zij hebben geen gemeenschap van vrienden tot hun vertroosting nodig en welk genot zij mogen putten uit de verbintenis met hun medegelovigen, het is niet nodig tot hun zaligheid; want de gemeenschap met hun Heer voldoet aan hun uitgebreidste wensen. Zij hebben daar geen leermeesters nodig; ongetwijfeld spreken zij met elkaar over de dingen van God, maar zij onderwijzen elkaar niet; zij zullen allen door de Heere geleerd zijn. Voor ons zijn de aalmoezen aan de poort van de Koning, maar zij zitten aan Zijn tafel aan. Hier leunen zij op hun Liefste zelf en op Hem alleen. Hier hebben wij de hulp van onze metgezellen nodig, maar daar vinden zij al wat zij nodig hebben in Christus Jezus. Hier zien wij op het voedsel, dat vergaat en op de kleding, die door de mot verteerd wordt, maar daar vinden zij alles in God. Wij gebruiken de emmer om het water uit de bron te putten, maar daar drinken zij uit de hoofdbron en zetten hun lippen aan het levende water. Hier brengen de engelen ons zegeningen, maar daar zullen wij geen gezanten uit de hemel meer nodig hebben. Zij zullen daar geen Gabriël's nodig hebben om de liefdebrieven van God tot hen te brengen; want zij zullen hem zien van aangezicht tot

aangezicht. O, wat een zalige tijd zal dat zijn, wanneer wij boven elke bijzaak verheven zullen zijn en slechts rusten zullen op Gods arm alleen. Wat een heerlijke dag, wanneer God en niet Zijn schepselen, de Heere en niet Zijn werken, onze dagelijkse vreugde uitmaken zal! Dan zullen onze zielen het toppunt van zaligheid bereikt hebben.

De Kerk zal in deze tijd in zo'n staat wezen, dat haar geluk en voorspoed van geen uitwendige dingen of oorzaken zal afhangen. Zij zou ondervinden, dat God net Zijn voorzienigheid en heerlijkheid bij haar was (Zach. 14: 7).

24. En de volken, die door hun ingaan in de stad zalig worden, zullen in haar licht wandelen, onder het schijnsel van dat licht, zodat nu de profetie van Jes. 60: 3 volkomen wordt vervuld. En de koningen van de aarde brengen hun heerlijkheid en eer in haar, om met deze hun heerlijkheid haar te worden ingelijfd (Jes. 60: 5-10).

Als gezegd wordt: "de volken zullen in haar licht wandelen", dan is dat iets, dat van alle inwoners van de stad kan worden gezegd. Nu het echter van de volken of heidenen in het bijzonder wordt gezegd, moet dit betekenen, dat ook zij tot de bevolking behoren. Met de tweede zin: "en de koningen van de aarde brengen hun heerlijkheid en eer in haar", is bedoeld, dat alles, wat op deze aarde heerlijk en dierbaars was, niet verloren gaat, maar daar verheerlijkt wordt teruggevonden; de koningen worden slechts genoemd als de voornaamste bezitters van hetgeen de wereld heerlijk heeft.

Als de groten in de wereld zich aan Christus echt onderwerpen, dan wordt hun aardse heerlijkheid verhoogd en in een hemelse veranderd, juist daardoor, dat zij in het heilige Jeruzalem wordt ingeleid. Zo is het met de overige natuurlijke en wereldse voorrechten, hetzij wijsheid, bekwaamheid, sterkte, liefelijkheid, vermogen enz. Die dat alles daarom, omdat anderen het door eigen liefde en wereldliefde ontheiligen, Gode en Christus heeft opgeofferd, die zal daarmee in de heilige stad wel worden verheerlijkt. Er wordt niet bedoeld, dat alle koningen van de aarde met hun aardse heerlijkheid in de heilige stad zullen komen, zeer velen vallen weg; maar wat onder de koningen der aarde heerlijk is en door het geloof in de Heere Christus geheiligd, dat wordt als een aangenaam geschenk en als een geschikte bijdrage tot het vervullen van de heilige stad aangemerkt en zoals het gesteld is met de koningen, is het ook naar evenredigheid met haar onderdanen gesteld.

25. a) En haar poorten zullen evenals in Jes. 60: 11 v. gezegd is, niet gesloten worden van de daags; want dan sluit men ook reeds in deze tegenwoordige wereld de poorten van de stad niet toe, maar laat ze voor het vrije verkeer open staan. En van een sluiten van de nacht kan voor deze stad van de toekomstige wereld geen sprake zijn, want daar zal geen nacht zijn.

a) Openbaring 22: 5)

6. En zij, degenen die komen, zullen, volgens de profetie in Jes. 60: 13-17, de heerlijkheid en de eer van de volken, daarin brengen.

27. En, om nu tenslotte nog aan te wijzen, hoe ook wat in Jes. 60: 18 gezegd is, tot vervulling komt, in haar zal niet inkomen iets, dat ontreinigt en gruwelijkheid doet en leugen spreekt Re 22: 15; maar die geschreven zijn a) in het boek des levens van het Lam zodat nu ook het woord in Jes. 60: 12 v. tot werkelijkheid en waarheid is geworden.

a) Exod. 32: 32 Ps. 69: 29 \Filippenzen 4: 3 Openbaring 3: 5; 20: 12

Hoe goed zal voor hen, voor de burgers van het nieuwe Jeruzalem deze zekerheid, deze hele bevrijding van alle onreinheid zijn, nadat zij in de wereld, waar zelfs het beste niet rein is, waar men zich zelfs voor zijn vrienden niet veilig weet, op geen mens kan vertrouwen, zo lang en zwaar angst gevoeld hebben en in onrust zichzelf hebben geplaagd.

Bij het "boek des levens" is gevoegd "van het Lam" om daarop te wijzen, dat de mens het alleen in Christus daartoe kan brengen, dat hij in het boek des levens wordt ingeschreven en op de nieuwe aarde komt. Zo weten wij dan, wat wij van de bewoners van de nieuwe aarde hebben te denken. Zij zullen persoon voor persoon degenen zijn, die in Christus verkregen hebben, om bij het laatste oordeel in het boek des levens gevonden te worden.

Sinds de vroegste tijdperken van de geschiedenis van de mensheid zijn de grote steden op aarde niet enkel de zetels van de beschaving, maar ook de brandpunten van zedelijke verdorvenheid en allerlei zonden geweest. Wat van Ninevé geschreven staat: "hunlieder boosheid is opgeklommen voor Mijn aangezicht", het kan ook van Babel en Rome, van Tyrus en Sidon, bij herhaling zelfs van het aards Jeruzalem gelden. Van veel wat heimelijk in de nieuwe wereldsteden geschiedt, zou men met Paulus kunnen schrijven: "het is schandelijk ook om te zeggen" (Efez. 5: 12). Hoe groter stad, hoe meer ongerechtigheid; wie zou niet kunnen wensen, eindelijk eens een glansrijke uitzondering op dien algemenen regel te zien? Die uitzondering, wij zoeken op aarde haar vruchteloos, maar eenmaal zal zij meer zijn dan droom. een stad zonder droom, ziet daar het heerlijk beeld, dat voor het verhelderd oog van Johannes zich plaatste; nadat de eerste hemel en de eerste aarde voorbij gegaan waren. Allen kennen we de prachtschilderij, die daarvan op het laatste blad van de Bijbels wordt opgehangen, maar allen beseffen we tegelijk, dat in die schilderij de schoonste trek van allen ontbreken zou, als daaraan het woord niet toegevoegd ware: "daar zal niet inkomen, dat ontreinigt, dat gruwelijkheid doet en leugen spreekt. " Dat woord, als opschrift boven de poort van de Godsstad geplaatst, het is wel echt een woord om stil bij te worden en zich rekenschap te geven van de verschillende indrukken, die het bij voortgezet nadenken wekt. Een ontzaglijk vonnis, dat voelen wij het eerst van al, staat hier in weinige woorden te lezen; een vonnis, dat niet slechts enkelen, maar ontelbaar velen oordeelt, wanneer het in zijn onverbiddelijke strengheid wordt toegepast, "Niet inkomen", het is nog veel ontzettender oordeel dan het strafgericht, dat Israël van Kanaäns grenzen, die het reeds dacht te overschrijden, op eenmaal terugwierp in het hart van de woestijn. Het is in zeker opzicht nog sterker, "dan het leven niet zien. " Denkt u de pelgrim, die in zijne verbeelding reeds van verre de Godsstad aanschouwt en de poorten open ziet staan, maar aan de dorpel zich op eenmaal met een: "niet verder" ziet afgewezen. En toch, al huiveren wij, ontkennen laat het zich niet; het is een rechtvaardig gericht over alles wat in enig opzicht ontreinigt. Het kan niet anders zijn, dan hier met hoog gezag wordt verkondigd, om het even, of wij de hemel tegenover de onreine, of den onreine tegenover de hemel ons voorstellen, wij kunnen geen andere uitkomst ons denken. Wat meer is, dat vonnis, het wordt zelfs ene onschatbare weldaad; het kan niet anders, maar ook, het moet niet anders, dan hier de Geest van de waarheid getuigt. Denkt u een ogenblik, dat daarboven ook slechts iets, wat ontreinigt, kon binnengaan, wat waarborg zou er voor het genot van een stoorloze zaligheid overblijven en waar is de zon van de vreugde, die niet maar al te snel door ene donkere wolk zou bedekt worden? Neen, eerst door dat vonnis wordt in het hemels Jeruzalem de vrede van iedere burger afzonderlijk, maar ook de onderlinge vrede van alle hemelburgers te samen gewaarborgd. Eerst zo kan de Godsstad, hoe groot ook, een onafzienbaar huisgezin heten, omdat volmaakte heiligheid alle zelfzucht, leugen en gruwel verbant en zo ontsluit zich hier voor het oog van het geloofs een hartverheffend verschild, als de waarneming van de macht van de zonde rondom ons en de ervaring van diezelfde macht in ons binnenste ons hoe kan het anders de ziel niet zelden met de diepsten weedom vervult. Er

zijn diepten van de satans in de grote wereld daarbuiten, maar helaas ook in de kleine wereld daarbinnen, waarvan soms de verre aanblik ons sidderen doet en het heerlijkst loflied van de schepping wordt telkens voor ons oor door de wanklank van de zonde verstoord. De Schoonste stad, het liefste huis, het beste hart worden voor het geestelijk oog door die noodlottigen invloed bedorven. Ja, ook wij zelf, kenden we slechts één dag, dat wij onze God volmaakt konden loven en dienen, daar zullen wij het in eeuwigheid, zo velen wij echt gereinigd zijn en hoe ver het onsterfelijk oog rondom zich heen moge staren, nergens zal het in de verste verte één spoor van die verfoeilijke zonde aanschouwen, die ons hier zoveel bittere tranen deed wenen. Verrukkelijk uitzicht, nog eens, maar bovenal, indrukwekkende roepstem ter bekering voor iedere zondaar, ter rusteloos voortgezette heiligmaking voor elke gelovige! Geen tittel of jota kan zelfs door een engelenhand van dit Godswoord uitzekert worden, maar zolang de genadetijd duurt, is de weg voor allen geopend, dat ook van hen de getuigenis gelde: "u bent gerechtvaardigd in de naam van de Heere Jezus Christus en door de Geest van onze Gods" (1 Kor. 6: 11). Maar dan ook: "die geheiligd is, dat hij nog geheiligd worde" (Openbaring 22: 11 b), al ware het ten koste van oog of hand of voet, die de ingang ten leven beletten zouden, zo ze niet in tijds afgehouden en uitgerukt werden. Ach hoeveel, dat wij nog sparen en strelen en kweken zelfs en dat daar toch niet inkomen zal! God opent daarvoor nog intijds onze ogen!

Met dit ontzaglijk woord eindigt een van de verrukkelijkste bladzijden van de Heilige Schrift. De apostel-profeet heeft ons de heerlijkheid van het nieuwe Jeruzalem, de stad van de eeuwige rust voor het volk van God, geschilderd. Aan de heerlijkheid van het Jeruzalem, dat op de aarde was, zijn de trekken, de kleuren, de beelden van de schilderij ontleend; maar alle schoonheid op aarde moet verbleken bij de vereniging van alle volkomenheden, die de op aarde gedaalde hemelstad zal aanbieden. Al wat zich de verbeelding kostbaars, in de ongelofelijkste rijkdom en overvloed en onder de grootste afmetingen kan voorstellen, wordt bijeengebracht en uitgeput, om aan het in de ellende van het leven versmachtend hart een denkbeeld bij te brengen van het gans zeer uitnemend eeuwig gewicht van zaligheid en heerlijkheid, dat in de toekomst voor Gods kinderen is weggelegd. Heilig en veilig, achter haar hoge muur, met engelen tot poortwachters op de hechtste grondslagen en de schoonste evenredigheden, ligt daar de grote stad, waarvan de kunstenaar en bouwmeester God is en die van Hemzelf uit de hemel is neergedaald. Haar muren, haar straten, haar grondzuilen, haar poorten schitteren van goud, van edelgesteenten, van parels, van doorluchtig kristal. Al deze pracht is nochtans haar grootste heerlijkheid niet. De grootste heerlijkheid van het aardse Jeruzalem was Zijn tempel, dat wonder van de wereld. Maar een grote tempel is geheel de hemelse stad. Zij bezit de heerlijkheid van God. Geen zon en maan gaan over haar op en onder. God en Zijn Christus zijn haar zon, haar maan, haar fakkel. Dus kent zij nacht noch duisternis. De uitverkorenen van alle natiën stromen van alle kanten haar naar alle zijden geopende poorten binnen. Maar geen enkele onreine, geen enkele gruweldader, geen enkele leugendienaar mag daar ingaan. Zij alleen, die geschreven zijn in het boek des levens van het Lam, de door God gekenden, door het bloed van Zijn Zoons gekochten, door Zijn Geest geheiligden. In haar zal niet inkomen iets, dat ontreinigt en gruwelijkheid doet en leugen, maar die geschreven zijn in het boek des levens van het Lam. Ik heb dat woord ontzaglijk genoemd; wat dunkt u? Wee hem, die het zonder ontzag, zonder vrees en beven horen kan. Het behelst een ontzaglijk vonnis voor de eeuwigheid. Het behelst een ontzaglijke voorwaarde van de zaligheid. En zo een ontzaglijke prediking voor het leven. Vreselijk woord, uit hoofde van de vreselijkheid van het vonnis, dat het uitspreekt. Dat vreselijk vonnis voelen wij in al zijn kracht, als wij het ons in zijn inhoud, zijn toepassing, zijn rechtvaardigheid voorstellen. "Niet inkomen!" Wat een woord, wat een uitspraak, wat een lot! U heeft gehoord van de afschuwelijke leer, door sommigen geleerd, dat alles eindigt met

dood en vernietiging; geen rust na dit leven vol onrust dan in de groeve van de vertering; het hemels paradijs, het nieuw Jeruzalem, de eeuwige zaligheid bij God kunstig verdichte fabels, ijdele inbeeldingen, dwaze doornen. Welnu, deze afschuwelijke leer, zo ijselijk voor uw gevoel en waarbij uw hart ineens krimpt, wat is zij anders dan een wanhopige poging om zich te beschermen tegen de veel groter ijselijkheden van dat vonnis: "niet inkomen". Denk het in. U weet, daar is een plaats van rust na al uw zwerven, van geluk na zoveel tranen, van blijvend goed na zo menige teleurstelling, van waarachtig leven na duizend doden; deze plaats is u getoond, haar poorten staan open, u ziet anderen, u ziet velen, u ziet uw gelijken, u ziet dierbaren daarin gaan voor eeuwig en u zelf wordt afgewezen met koele, met strenge ernst: "terug van hier, voor u geen toegang; hier is de hemel, maar niet voor u; hier is de stad van God, maar zij sluit u buiten; hier de zaligheid, maar u zult die niet smaken; hier zijn de heiligen, maar van u gescheiden; hier is de tegenwoordigheid van God, maar u zult die niet genieten; hier de Heere Jezus Christus, de Zaligmaker van zondaren, maar Hij zegt: Ga weg van Mij! " "Niet inkomen. " Waarheen gaat hij, tegen wie dat vonnis is gesproken? Is daar in Gods groot heilal voor de gebannen uit het hemels Jeruzalem nog een toevluchtsoord, waar zij zijn in een toestand, verdraaglijk, ofschoon niet zalig; met enig licht, al is het niet dat van het hemelse leven, of waar ten minste een straal van hoop, een druppel van vertroosting overschiet? Ach! wij kennen al te goed de kracht van dat woord: "niet inkomen. " Afgewezen te worden aan de poorten van de hemel, is verwezen te worden tot de holen van de hel. Daar is geen middelbare toestand tussen de eeuwige zaligheid en de eeuwige afgrijzing. Op een andere plaats van dit boek staat geschreven: "Als iemand niet gevonden wordt geschreven in het boek des levens, die wordt geworpen in de poel van vuur. " Niet in te komen, het is buiten geworpen te worden; niet in te komen, het is alle hoop te laten varen; niet in te komen, het is de grootste kloof voor eeuwig gevestigd te zien tussen zich en alle heil, tussen zich en alle goeden, tussen zich en alle vertroosting; niet in te komen, het is overgegeven te worden aan de worm, die niet sterft. Vreselijk is het, mijn broeder in Adam, mijn vlees en mijn been! dit vonnis u voor te stellen. Maar God heeft het u voorgesteld. Wee ons, als wij het ons ontveinzen! Dit bid ik, dat wij allen bewaard worden, de ijselijke kracht ervan te ervaren in onszelf. Dat bijbelwoord zegt ons niet slechts, wie in het hemels Jeruzalem niet zullen inkomen, het zegt ons ook, wie deel zullen hebben aan de zaligheid en heerlijkheid van de eeuwige Godsstad. Maar ook zo is het een ontzaglijk woord. Immers het snijdt alle hoop, om zonder de tussenkomst van Christus zalig te worden, niet slechts af, het laat ook niemand toe, gerust te zijn, zonder dat hij van zijn deel aan Christus wel overtuigd zij. Het snijdt alle hoop, om zonder de tussenkomst van Christus zalig te worden, af. Daar is niemand, die niet wel eens in zijn hart overtuigd is, dat hij, zoals hij is, onwaardig is om voor God te verschijnen, om deel aan de eeuwige zaligheid te ontvangen. Het is bij enig nadenken onmogelijk, om niet in te zien de rechtvaardigheid van dat vonnis, dat in het hemels Jeruzalem niet zal inkomen iets, dat ontreinigt en gruwelijkheid doet en leugen. Zelfs de lichtzinnigste gelooft, dat hij niet dan door een zekere toegevendheid, die hij in God veronderstelt, zalig zal kunnen worden; en zij, in wie maar enige ernst is, nemen graag aan, dat er met hen nog veel gebeuren moet, dat zij nog geheel anders zullen moeten worden dan zij heden zijn, zullen zij bereid wezen voor de hemel en die hemelse zaligheid, waaraan ook zij na hun dood wensen deel te hebben. Daar zijn zelfs niet weinigen, die uit wezenlijk besef van deze noodzakelijkheid de hand aan hun verbetering slaan en zich op een meer en meer deugdzaam, nauwgezet, godsdienstig leven toeleggen; en verre zij het van ons, deze pogingen te verachten, die, zo ze in ootmoed worden aangewend, de naar deugd en heiligheid strevende mens tot een heilzame kennis van zijn onvermogen en voorts verder brengen zullen. Wie worden gezegd, in te zullen komen in het hemels Jeruzalem? Zij, die het grootste denkbeeld gehad hebben van de toegevendheid van God? Zij, die het verst gevorderd zijn op het pad van de deugd, op de weg van de verbetering, van de volmaking? Nee, maar zij, die geschreven zijn in het boek van het Lam. Wie is het

Lam? "Zie het Lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt. " Het Lam van God is Christus, de Zoon van God, de Zaligmaker van de wereld. Wat ik mij verbeelden mag, voor wie ik gehouden wordt, of mij zelf houdt, wie ik wezen mag, hoe veel beter dan anderen, hoe veel deugdzamer dan vroeger als er geen betrekking bestaat tussen die Christus en mij, al hield ik mij ook van voldoende reinheid en heiligheid overtuigd, al meende ik ook, dat alle waarheid in mij was, al stond de hele wereld verbaasd over mijn goede werken en gerechtigheden als er geen betrekking bestaat tussen die Christus en mij, als mijn naam niet geschreven staat in het boek des levens van het Lam, ik zal worden afgewezen aan de poort van de hemel met al wat ontreinigt, al wat gruwelijkheid doet en leugen. Heb ik ook niet op de grootste leugen van mijn hart vertrouwd, die mij deed geloven, dat er geen bloed van verzoening nodig was om mij te reinigen, om mij te rechtvaardigen, om mij te heiligen? Heb ik niet gruwelijkheid gedaan, het Evangelie van God, dat mij verkondigd was, versmadend? Heb ik mij niet verontreinigd met een farizees hoogmoed, die niet bewegen wilde bij het kruis van de Zoon van God? Ja, daar moet ik Hem leren kennen, daar erkennen als Hem, die ik voor mijn zondige ziel nodig heb, als Hem, die God mij tot mijn Zaligmaker gegeven heeft. Daar eerst wordt Hij mij het Lam van God, het Lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt. Daar moet Hij in mij een boetvaardige, een in Hem gelovige zien. Als ik geen deel begeer aan die verzoenende dood van het Lam, mijn naam komt niet in het boek des levens van het Lam en als mijn naam niet geschreven staat in het boek des levens van het Lam, vruchteloos heb ik Zijn naam geschreven in mijn boeken, of gevoerd in mijn mond, als die van een wijze, als die van een heilige, als die van een martelaar; ik zal niet ingaan in die stad, waar niemand ingaat, dan die met volle overtuiging van het hart het Lam heeft leren toezingen: "U bent geslacht en heeft mij voor God gekocht met Uw bloed. " "Die geschreven zijn in het boek des levens van het Lam. " Dat woord laat niemand toe gerust te zijn, zonder dat hij van zijn deel aan Christus wel overtuigd zij. Naam-Christendom baat niet. Alle valse gronden van gerustheid ontzinken. Onze naam geschreven te hebben in het doopboek, in het lidmatenboek doet niets af. Hoog aangeschreven te staan bij de maatschappij, bij de gemeente, bij de godvruchtigen, bewijst niet genoeg. Men kan Heere Heere roepen en Christus niet toebehoren. Men kan anderen prediken en zelf verwerpelijk worden bevonden. Men kan wonderen en tekenen gedaan hebben; de geesten kunnen ons onderworpen zijn geweest in de naam van de Heere; maar als onze naam niet geschreven staat in het boek des levens van het Lam, wij zullen geen hemelzaligheid smaken. Hiervan zeker te zijn, kan ons alleen voor de eeuwigheid gerust stellen. En hoe zullen wij daarvan zeker zijn? Immers alleen zó, als wij zeker kunnen zijn van de dingen, die het voorwerp van onze hoop uitmaken, alleen zo, als wij "een bewijs kunnen hebben van de zaken, die wij niet zien", door het geloof. Het boek des levens van het Lam zal op aarde voor ons niet ontzegd, ons niet ter lezing gegeven worden, geen afschrift van de bladzijde, die ons betreft, zal ons uit de hemel worden toegereikt, geen buitengewone openbaring zal ons zijn hoge geheimenis verraden. Maar door het geloof kan de zondaar zijn naam in het verzegeld, in het in de hemel bewaard boek lezen; door datzelfde geloof, waardoor hij verzegeld heeft, dat God waarachtig is, door datzelfde geloof, waardoor hij gelooft in Jezus Christus, het Lam van God, dat de zonde van de wereld, dat ook zijn zonde wegneemt. Die in Mij gelooft, heeft de Heiland gezegd, heeft het eeuwige leven. Die in de Heiland gelooft, mag en hij moet noodwendig overtuigd zijn, dat hij het eeuwige leven heeft, dat zijn naam in het boek des levens staat geschreven. Ontzaglijk woord! Nog komt het tot mij en vermaant tot bekering van de weg van de zonde, tot geloof in het Lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt, tot zelfbeproeving, of u in het geloof bent, tot heiligmaking, zonder welke niemand de Heere zien zal, niemand van zijn geloof zeker wezen mag of kan. Zeker, niet voor het eerst komt het tot u. Maar misschien voor het laatst.

HOOFDSTUK 22

OVER DE VREUGDE VAN HET EEUWIGE LEVEN

1. En hij toonde mij (vgl. Ezechiël. 47: 1 vv.) een zuivere rivier, vrij van alle inmenging, een stroom van het water des levens (Hoofdstuk 21: 27), duidelijk als kristal, voortkomend uit de troon van God en van het Lam, van de troon, die God en het Lam toebehoort (Hoofdstuk 5: 13; 7: 15) en de plaats van de tempel inneemt (Hoofdstuk 21: 22 Ezechiël. 47: 11).

Het water betekent het heil, de zaligheid. De grote volheid van het leven, zoals dit overeenkomt met de heerlijkheid van de Kerk, wordt daardoor afgebeeld, dat het zich uitstort als een stroom. Daardoor dat de stroom uitgaat van de troon van God en van het Lam, wordt God in Christus als de Bewerker van het leven en de zaligheid voorgesteld en nu is Christus daarom "het Lam" genoemd, omdat Hij ook deze kroon van Zijn gaven door Zijn lijden en sterven ons heeft verworven.

"Zuiver" is deze stroom, omdat die zonder enige bijmenging alleen kracht en leven bevat en "duidelijk als kristal", omdat hij zonder enige verdrukking vrede en vreugde inhoudt.

Het water des levens is zulk water, waarmee de mens het leven indrinkt. Met ons tegenwoordige water staat het in verhouding als de nieuwe wereld tot de oude; zijn levenwekkende kracht is voor het leven van de nieuwe mens, wat het tegenwoordige water voor de oude mens is.

Reeds hier op aarde drinken de begunadigden de "wateren des levens; " zij zijn uit de dood overgebracht in het leven; zij staan in de nauwste en zaligste betrekking tot de Redder van hun zielen; als nieuwgeborenen voelen zij zich vrij van de heerschappij van de zonde en van de dood; zij zijn in God en God is in hen; hun deel is gerechtigheid, vrede en blijdschap door de Heilige Geest. En toch die vreugde is niet onvermengd. Hier is het een engel van de satan, die hen met vuisten slaat; daar haat hen de wereld; ginds hebben zij droefheid; elders drukt hen het lijden van deze tegenwoordige tijd. Daarom hebben zij aanhoudend behoefte aan de Trooster, de Heilige Geest, opdat het gans zeer uitnemend, eeuwig gewicht van heerlijkheid in hen gewerkt wordt. Het uitzicht daarop ondersteunt hen op de pelgrimsreis door dit leven van de uitwoning van de Heere. Zij wandelen in geloof, opdat dit eenmaal aanschouwen wordt. Zij zijn kinderen van God, en ofschoon het nog niet geopenbaard zij wat zij wezen zullen, dit weten zij, dat zij Hem zullen zien zoals Hij is. Aldus zetten zij door de kracht van het water des levens hun tocht voort naar het nieuw Jeruzalem. Hier is het hun vaak bang, maar daar zal in eeuwigheid niet meer dorsten die van het water des levens drinkt. In het aardse Eden was een rivier, die deze lusthof bevochtigde, waarin David een beeld zag van de stroom van het water van goddelijke liefde, zoals ook de profeten daarop doelen. Maar geen wateren van Gods genade op aarde kunnen enigszins worden vergeleken bij de volle stroom van het leven in het nieuw Jeruzalem. Vervuld is daar de belofte: "Ik zal de dorstigen geven uit de fontein van het water des levens om niet. " De rivier "komt voort uit de troon van God en van het Lam", zoals de Geest uitgaat van de Vader en de Zoon, want het Lam is in het midden van de troon. Zo is ook dit alles een heerlijke, alle verbeelding te boven gaande vervulling van die Godsspraak: "Ik zal water gieten op de dorstige en stromen op het droge. "

Wat rijke verkwikking, waaraan reeds meteen die eerste trek van de profetische schilderij ons doet denken! U herinnert u de schone beeldspraak van Ezechiël (Hoofdstuk 47), waaraan die van Johannes zich aansluit. Van onder de dorpel van het nieuwe heiligdom zag de

Israëlitische Ziener een stroom van levend water te voorschijn spoeden, die al hoger en hoger groeide, totdat het eindelijk onmogelijk was hem met vaste voet te doorwaden. Maar merkt u wel op, wat voor Ezechiël zich nog op de oude aarde vertoonde, voor Johannes werd het op de nieuwe tot zalige werkelijkheid en niet slechts uit de troon van God, maar ook uit die van het Lam welt het kostbaar levensvocht op, want ook in het hemels Jeruzalem deelt God Zichzelf en Zijn gaven niet anders mee dan door en in gemeenschap met Christus. Levend water zou het waar wezen, dat men noodwendig Oosterling zijn moet, om al het aantrekkelijke van de bekende beeldspraak te voelen? Mij dunkt veeleer, men hoeft slechts Christen te zijn, om te beseffen wat rijke verkwikking reeds het zinnebeeld alleen van een frisse stroom van het levende water belooft. Want, is het niet zo, Christenen, al leerde ook onze ziel bij eigen ervaring de Psalm van de goede Herder herhalen, die anderen Psalmnoot, ik bedoel die van het hijgend hert, wij leren hem op aarde niet af en hoe meer het leven uit God in de ziel is gewekt en gevoed, te helderder leest ons oog op iedere aardse bron van verkwikking het diep teleurstellend woord: "bij mij is het niet" en weer: "een ieder, die van dit water drinkt, zal weer dorsten." Het hoogste, dat het hart nodig heeft, is hier beneden in de regel het minst van allen te vinden en menige laafbron, waarbij zich hier beneden de dorstige reiziger neerzet, bereidt ons geen beter lot, dan de Israëliet in de woestijn bij de wateren van Mara verbeidde; zij zoeken lafenis, maar vinden slechts teleurstelling bij het ondrinkbaar bittere vocht. Ja, ook dan, wanneer wij gedronken hebben van het levend water, dat de Christus schenkt aan de Zijnen, verkwikt kan men zich hier op aarde voelen, maar nooit ten volle voldaan. Druppels verkoelen vaak onze brandende tong, maar stromen vlieten, door eigen schuld, ons ongenoten voorbij. Naar kennis smacht onze geest, maar telkens tasten wij als slaapwandelaars rond in een wereld van verwarrende dromen. Naar liefde dorst ons gemoed, maar van de liefde van God genieten wij slechts een vluchtige voorsmaak en liefde van mensen, waar treffen wij die geheel zuiver, standvastig, belangeloos aan? Naar geluk blijven wij onophoudelijk haken, maar het schaduwbeeld ontglipt onze handen, juist waar wij het schenen te grijpen en nu plaatst zich het leven en dan weer de dood tussen ons en het doel van onze wensen. Zeker, bij God is de fontein van het leven, maar het is slechts een enkele sprank, die langs onze lemen hutten wordt voortgeleid; het hunkerende hart is dankbaar, maar onvoldaan vraagt het eindeloos meer. Is dat meerdere nergens te vinden? Hoor, daar klatert voor Gods troon de kristallijne stroom, bij wiens wateren geen hemelburger zal zeggen: "mij dorst" en de akker, door de gloed van de verdrukking geblakerd, mag eindelijk volkomen verstaan, wat het woord verzadiging in heeft. De Godsrivier is daarboven vol water; de bron onuitputtelijk; de stroom onbeperkt; de toegang voor alle dorstigen opengesteld en de waterspiegel weerkaatst geen andere aangezichten, dan die van reine hemelvreugde blinken. Wat aardse lentelucht kan ooit zó verkwikkend als de hemelse aan die oeverzoom zijn?

2. In het midden van haar straat, door de reeds in Hoofdstuk 21: 21 genoemde straten vloeide die stroom en op de ene en de andere zijde van de rivier was de boom des levens (Gr. "levenshout een menigte van bomen, waarin leven wekkende kracht was, voortbrengende twaalf vruchten, van maand tot maand gevende zijn vrucht, die twaalfderlei soorten van vruchten, zodat het hele jaar door de twaalfsoorten niet werden gemist en de bladeren van de boom ("van het hout waren tot genezing van de heidenen (Hoofdstuk 21: 24 Ezechiël. 47: 12).

Behalve door dorst worden de uitverkorenen in dit leven door de honger gekweld (Hoofdstuk 7: 16. MATTHEUS. 5: 6). Daarom wordt het leven of het heil en de zaligheid, nadat deze als water is beschreven, verder als boomvrucht voorgesteld. Er is sprake van een "hout van het leven", waarvan de vruchten hem, die ze geniet, het leven toedeelt. Hierbij wordt vergeleken Gen. 2: 9; 3: 22 Bij het verband, waarin het hout van het leven met het water des levens staat, kan met de woorden "midden in haar straat", met het andere "op de een en de andere zijde van

de rivier" geen tweede afzonderlijke standplaats zijn bedoeld. De stroom vloeit midden door de straat (het collectief van "straten en aan beide zijden van de stroom staat het hout).

Wonderbaar hout, dit hout, het hout des levens, dat door het water des levens wordt gedrenkt! Het draagt twaalfderlei vruchten (de lezing van de grondtekst, die de twaalf vruchten over de 12 maanden zo verdeelt, dat voor elke maand één soort zou zijn, is minder goed dan de andere, die het weglaat en brengt zijn twaalfderlei vruchten elke maand. De bladeren van het hout dienen tot genezing van de heidenen. Aards hout draagt slechts één vrucht, dat twaalfderlei; aards hout draagt slechts eenmaal in het jaar, dat iedere maand; van aards hout kan alleen de vrucht, van dat ook het loof worden genoten.

De uitdrukking "tot genezing van de heidenen", moet niet zo worden verstaan, alsof een nog aanwezige ziekte van de heidenen werd verondersteld, evenmin als uit Hoofdstuk 21: 4 zou mogen worden afgeleid, dat de tranen, die God de zaligen wil afdrogen, tekenen waren van nog bestaande smarten. Zoals de tranen, die over het lijden op aarde zijn geweend, in het eeuwige leven worden afzekert, dienen de heilzame bladeren van de levensbomen tot genezing van de ziekte, waaraan de heidenen in het leven op aarde hebben geleden, maar in het nieuwe Jeruzalem niet meer zullen lijden. Zijn zij vroeger hongerig geweest, nu zullen zij verzadigd worden (Hoofdstuk 7: 16). Waren zij vroeger blind, ellendig en zonder kracht van het leven (Hoofdstuk 3: 17), nu zullen zij alle heerlijkheid, heiligheid en zaligheid van het eeuwige leven genieten. Is het zoals in dit vers staat, dan is er zonder twijfel een onderscheiding van twee klassen van burgers van het nieuwe Jeruzalem: voor de ene klasse zijn de vruchten van de levensbomen, voor de andere de bladeren; en omdat nu de laatste uitdrukkelijk zijn voorgesteld als dienende tot genezing van de heidenen, kunnen de eerste alleen voor de 12 geslachten van Israël bestemd zijn, daarom ook de twaalfderlei vruchten, die elke maand door de bomen worden gedragen. Deze onderscheiding merkten wij reeds op in het vorige hoofdstuk bij de beschrijving van het nieuwe Jeruzalem zelf, omdat daar aan de ene zijde de muren met haar hoogte van 144. 000 ellen, de 12 poorten van parels met het opschrift van de 12 geslachten van de kinderen van Israël en dat alles op de 12 fundamenteën van 12 edelstenen en met de namen van de 12 apostelen ons werden voorgesteld, aan de andere zijde de stad zelf wat de maat, de aanleg en de toerusting ons voorkwam. Zeker is het nieuwe Jeruzalem, het uit heidenen en Joden tot één gemeente onder één en Herder verbonden volk van God. De heidenen staan niet buiten maar binnen en mogen heerlijkheid en zaligheid van het eeuwige leven in volle mate meegenieten. Maar een hele uitwissing van het onderscheid tussen beide delen moet toch geen plaats hebben; het nieuwe Jeruzalem is een stad, die eerst daardoor mogelijk wordt, dat te voren het gezicht van de nieuwe tempel in Ezechiël. 40 vv., de Zionsgemeente in Hoofdstuk 14 en het duizendjarige rijk in Hoofdstuk 20 van ons boek verwezenlijkt wordt. En dat Israël voor de wereld eens het leven uit de dode moet worden door zijn wederaanneming, zoals het vroeger de verzoening van de wereld is geworden door zijn verwerping (Rom. 11: 15), dat werkt in de eeuwigheid na, al kon ook niemand zeggen, waarin het onderscheid tussen het eten van de twaalf vruchten en het genieten van de bladeren van dat hout van het leven zal bestaan, evenmin als men kan zeggen wat met de verschillende plaats van muur en poorten aan de ene zijde en van de stad met wat tot haar behoort bedoeld wordt.

Ook in het paradijs van onze eerste voorouders stond de "boom des levens", welks vrucht "leven gaf in eeuwigheid". Van die boom des levens te eten, die in het paradijs van God is, daarin bestaat een van de toezeggingen van de Heere aan de gemeente van Efeze en het hele denkbild, dat men hier vindt, wordt ook aangetroffen bij Ezechiël. Dat de levensboom "van maand tot maand" zijn vrucht geeft, is een aanduiding van het ongestoorde, onophoudelijk

voortdurende van het genot van lust en leven, in tegenstelling met aardse blijdschap, die telkens vervangen wordt door droefenis. En wat de trek aangaat, "dat de bladeren van de boom zijn tot genezing van de heidenen", dat is niet tot genezing van zieken in het nieuw Jeruzalem zelf, want daar is geen gebrek; maar van zieken op aarde; en als voor degenen de bladeren van het levensgeboomte daarboven, die neerdalen uit het nieuwe Jeruzalem, reeds een genezende kracht hebben, wanneer zij uit de hand van Jezus de zieken zondaren gegeven worden. hoe verkwikkend, versterkend, voedend, moeten dan niet de vruchten zelf zijn?

Tweeërlei komt hier in deze schets van de zaligheid van de inwoners vooral op de voorgrond; er zal ook daar een onophoudelijk scheppen, een ontvangen van Gods genadegaven zijn, zoals van de boom des levens in Eden en een onbeweeglijk enerlei, maar een eeuwig worden en wassen. Maar de verwoesting, die de zonde in het aardse leven heeft teweeg gebracht, zal ophouden. Er zal een bloeitijd zijn, waarin geen vruchten en een oogsttijd, waaraan geen bloesems ontbreken. Het verleden zal levendig werkzaam blijven, zonder weg te zinken in de dood van de vergetelheid en van de onmacht. Het tegenwoordige zal op het verleden steunen en door de toekomst levendig bewaard worden en zo nooit vruchteloos en beseffeloos voorbijgaan. De toekomst zal reeds in het tegenwoordige levendig en goddelijk machtig bestaan, al is die eerst komende.

En bij die rijke verkwikking komt, ten andere een volle genezing. "In het midden van haar straat en op de ene en de andere zijde van de rivier, was de boom (liever: het geboomte) des levens, voortbrengende twaalf vruchten, van maand tot maand zijn vrucht gevend en de bladeren van de booms waren tot genezing van de volken", d. i. waarschijnlijk tot genezing van die zieken, waaraan zij gedurende dit leven geleden hadden, maar nu nooit meer lijden zouden. Hoe het zij, wat hier voor ons ligt is tegelijk een nieuwe weerklink op het pas vermeld visioen van Ezechiël en een herinnering van hetgeen reeds Mozes aangaande het eerste Eden vermeld had. De boom des levens het ontgaat u immers niet, hoe de gouden cirkel van de Schrift aan het einde kennelijk tot het punt van zijn uitgang zich overbuigt? "Dat hij zijn hand niet uitstrekt en eet van de boom des levens", zo had God van de eerste overtreder gesproken, toen deze uit het paradijs werd verbannen. De boom van de kennis en de boom des levens beiden waren door Zijn liefde geplant, maar van beiden gelijktijdig te eten, het was uit de aard van de zaak onmogelijk. Immers, de eerste bracht de dood, de tweede daarentegen was voorwaarde en onderpand van onvergankelijk leven. De mens verkoos de eerste en zag zich de laatste ontzegd, en sinds staan hier beneden de bomen van de verzoeking alom, de levensbomen nergens te prijken. Nergens. het oog van de verrukte Johannes zag ze daarboven overgeplant, aan de rechter- en de linkeroever van de Godsrivier, maar met welke vruchten, ja zelfs met welke bladeren versierd! Geeft de schoonste plant op aarde slechts eenmaal in het jaar haar vruchten: wordt een dubbele oogst in twaalf maanden reeds onder de zeldzaamheden, schier onder de wonderen van de schepping geteld; daar is bloesem, blad en vrucht tegelijk, daar zijn zo vele oogsten, als er, gesproken naar de mens, in het hemeljaar maanden zijn. En aan die bomen is niets verloren; zelfs het sap in het gebladerte is heulsap ik versta uw beeldspraak, Ziener van het Nieuwe Verbond, en neem uw zinrijke profetie met alle dankbaarheid aan. Daar, wilt u zeggen, is niet slechts de dorstige ziel volkomen verkwikt, maar, wat meer zegt, de zieke ziel volkomen genezen. Genezing! wat een woord, voor de mens, van wie immers geschreven staat: "Een ieder kent het best de bittere plaag van zijn hart; " voor de zondaar, aan wie, van het hoofd tot de voetzool toe, niets gezonds en heels meer gevonden wordt; voor de Christen bovenal, die hier op aarde in geestelijke zin ten hoogste tot de voorspoedig herstellenden, maar nooit tot de volmaakt gezonden behoort en wie weet, hierbinnen zo menig lidteken van diepe zielswonden draagt, die ja gesloten heten, maar nog bij de minste aanraking schrijnen. Genezing, reeds dat woord klinkt welluidend u

toe? Godlof, het wordt een feit van de ervaring, het wordt een daad van Gods liefde voor allen, die hun deel van de levensboom daarboven ontvangen. Langs de straten van die Godsstad sluipt geen pestilentie, die in de donkerheid wandelt; geen verderf, dat op de middag verwoest. Onder de schaduw van de levensboom eet men de dood aan iedere smart, aan ieder hartzeer, aan al wat de ziel soms, God weet, hoe mat en ziek kan doen zijn en de versterving nabij. Was de zieke mensheid een levenslange lijderes, van haar wieg tot aan het graf van de tijd, nu zijn eindelijk, voor zover zij verlost is, voor goed de genezende handen haar opgelegd. De kwaal van zonden, van zorgen, van dood, die in het aardse Eden begon, is in het hemelse voor altijd geweken; haal nu adem, gereinigde borst, met iedere teug van die lentelucht drinkt u leven en onverderfelijkheid in.

3. En geen vervloeking, geen anathema, niets wat een prooi van Gods toorn moet worden, omdat het zich aan Zijn genade niet wilde overgeven (Zach. 14: 11), zal er meer tegen iemand zijn in de stad, die tot volkomen heiligheid verheven is; en de troon van God en van het Lam zal daarin zijn en Zijn dienstknechten zullen Hem dienen.

4. En zullen Zijn aangezicht zien en Zijn naam zal op hun voorhoofden zijn (Exod. 28: 38 vv.).

O hoeveel openbaar en nog meer hoeveel verborgen anathema van erkende en onbekende zonden ligt niet op de mensheid, ligt zelfs hier en daar of edele gemoederen, zodat zij zuchtende onder de druk daarvan leven, en geen licht van Gods genadige tegenwoordigheid in hun zielen dringt! En al bevond zich zo'n mens in de gelukkigste uitwendige omstandigheden, ja, in het schoonste paradijs van de aarde dit anathema maakt het hem tot een hel. Dat paradijs is echter ook daarom vooral het enig ware, omdat hier geen vervloeking, geen ban, meer is en zoals er nu van de zijde van de mensen geen hinderpaal meer is voor de gemeenschap met God, zo is deze ook van Gods zijde mogelijk gemaakt, want de troon van God en van het Lam zal daarbinnen zijn.

Zo is dan de stad zelf tot een allerheilige geworden en al haar inwoners tot hogepriesters, ja meer dan dat: wat de hogepriester van het Oude Testament slechts eenmaal in het jaar mocht doen, dat is haar dagelijks werk, haar dagelijkse dienst. Als "Zijn knechten zullen zij Hem dienen en zij zullen Zijn aangezicht zien en Zijn naam zal op hun voorhoofden zijn. " Wat een Mozes niet werd vergund: het aangezicht van God te aanschouwen, dat is hun vergund. Daar is openbaar geworden wat wij zijn zullen, want wij zullen Hem zien zoals Hij is (1 Joh. 3: 2). En wat de Heere in Hoofdstuk 3: 12 de overwinnaars beloofd heeft, dat is vervuld: "Zijn naam staat aan hun voorhoofden. " Evenals de Hogepriester de naam van de Heere aan Zijn voorhoofd droeg, zo ook zij; zij zijn nu tot een volk van priesters geworden. "Zijn naam" men zou kunnen vragen: "wiens naam? want vooraf gaat "de troon van God en het Lam; " maar evenals er slechts één troon voor beiden is en niet de een zonder de andere kan worden gedacht, zo zullen ook wij niet mogen scheiden, maar het "Zijn" op beiden moeten laten slaan God en het Lam.

"Geen vervloeking" wie schetst mij, hoe onafzienbaar het gebied is op aarde, dat het merk van de veroordeling draagt en waarvan Gods engel huiverend het aangezicht afwendt, omdat hij er op heeft gelezen: "vervloekt? " Immers, men moet wel met blindheid zijn geslagen om niet te zien, hoe naar Paulus' woord nog altijd de toorn van God wordt geopenbaard over alle ongerechtigheid en zonde van de mensen. Wat vloek, meer dan centenaar-zwaar, rust hier omwille van de zonden op menig hoofd, en huis en geslacht en volk; hoe draagt heel het aardrijk zelfs in de schoonste bloeitijd de sporen, dat nog het vonnis niet ophoudt in

vervulling te gaan: "omwille van de zonden zult u doornen en distels dragen! ". Maar wie beseft dan ook niet, althans enigszins, wat het in heeft voor de gezegenden, die daar zijn binnen gekomen: het banvonniss uitzeert, waaronder ook zij eenmaal gezocht hebben en nu ook de laatste scheidsmuur gevallen, die de zondige mens verwijderde van de troon van zijn Maken? Ja, nu de vloek is opgeheven, nu vangt er een zegenrijk dienen aan in onafzienbare kringen, waarvan zeker de aanwijzing een ruime plaats in de verrassingen van de eeuwigheid inneemt, en Hij, die zo gediend wordt, is niet langer als de Oosterse monarch, die zich omsluit voor het oog van Zijn onderdanen. De onreine van hart kan God niet zien, zelfs niet in het heerlijkst werk van Zijn handen; en ook de aanvankelijk verlost zondaar ziet hier op aarde God alleen in beeld en gelijkenis; daar zal het een aanschouwen van aangezicht tot aangezicht zijn, een kennen, zoals men zelf was vóórgekend door de wetenschap van de eeuwige liefde. In de lente van de eeuwigheid is ook in dit opzicht wat ten dele was voor altijd teniet gedaan; hier heeft het geloof gesmaakt, dat de Heere goed was, daar wordt God niet slechts gediend, maar gezien! Gezien, natuurlijk niet met lichamelijk, maar met zuiver geestelijk oog; gezien alleen bij het licht van Christus, maar toch gezien, duidelijker, onmiddellijker, blijder vooral dan immer op aarde en zo, dat ja de majesteit van God wellicht de blikken schemeren doet, maar toch zonder dat men langer heeft uit te roepen: "wee mij, ik verga, omdat ik een man ben, onrein van lippen, want mijn ogen hebben de Koning, de Heere der heerschaar gezien. " Immers, "Gods naam is op hun voorhoofden", als een schitterend lichtdiadeem, zoals het opschrift: "heiligheid van de Heere" op het hoofdsieraad van Israël's hogepriester te lezen stond. Maar zo zijn dan nu allen als hogepriesters in het hemelse heilgdom, waarvan zij zich niet eenmaal waardig heetten de dorpelwachters te zijn en welk een geheel andere priesterdienst nu, dan waartoe hier de beste het bracht! Ach, hier dienen wij vaak zo uiterst gebrekkig dat het nauwelijks dienen mag heten; nu ontbreekt de juiste blik, dan de krachtige hand, ginds de volgzame voet, vaak het gewillige hart, dat is alles en dragen wij ook het teken van het Lam aan het voorhoofd, het is talloze keer gedekt, nu door een wolk van zorg en dan door een schandvlek van zonde. Goddank, die schandvlek wordt uitgekeerd; die wolk drijft voorbij; Gods naam blinkt eens weer smetteloos op de voorhoofden, hier zo diep ter neer gebogen en ook hij, die kon zeggen: "ik ben de man, die ellende gezien heeft", baadt zich daar in de lichtglans van de heerlijkheid van God en kan staan voor de troon, zonder dat hij, zoals de Serafs van het Oude Verbond, het aangezicht omvleugelen moet. Zó God te zien, was het ook slechts één enkel uur. Christenen, is er iets anders nodig dan dit, om in de volste zin de hemel tot hemel te maken?

5. a) En daar zal geen nacht zijn en zij zullen geen kaars noch licht van de zon nodig hebben; want de Heere God verlicht hen (Hoofdstuk 21: 26), en zij zullen als koningen heersen over alles, waarover God heerst, in alle eeuwigheid, in de eeuwigheden der eeuwigheden.

a) Jes. 60: 19 Zach. 14: 7

Met het "daar zal geen nacht zijn" wordt wel herhaald wat vroeger gezegd is, maar terwijl in Hoofdstuk 21: 25 daardoor werd bevestigd, dat de poorten niet werden gesloten, moet hier worden gezegd, dat het heilige leven en de zalige godsdienst van de bewoners van de stad geen afbreking meer toelaat. Het leven in de wereld is een eeuwige dag, waarop geen nacht meer volgt; daar de reden, waarom er geen nacht meer is, is dat God over haar licht (Hoofdstuk 21: 11, 22 v.).

"Zij zullen heersen van eeuwigheid tot eeuwigheid" de vraag: "als de bewoners van de stad enkel koningen zijn, waar zijn dan de onderdanen? " is ontstaan door misverstand van het woord. Heersen, regeren, wil niet zeggen, dat zij over iemand regeren, over anderen hun

heerschappij uitoefenen; er wordt een toestand, geen werkzaamheid door beschreven. Zij zijn nu na overwinning van alle vijanden de overwinnaars en hebben aan de heerschappij over de zonde en het rijk van de duisternis het heerlijkste aandeel. Wat de satan en de wereld hun bestreed, dat hebben zij nu en genieten zij in koninklijke rust, in het bezit van de volste macht; in die volste mate is dan het woord van de profetie in Jes. 32: 17 v. vervuld.

Wie zou niet graag in deze heilige en heerlijke stad ingaan? Wie zou daar niet graag in zijn? Bengel zegt: "Nu kan men nog een gezegend lot verkrijgen, als men de heilloze wereld de rug wil toekeren en haar vorst de dienst wil opzeggen. Het is om een goed en snel besluit te doen onder de beweging van de genade. Maar die zijn aangezicht reeds heeft vastgemaakt om naar dit Jeruzalem te gaan, die blijft daarbij en laat zich over de weg van het leven niet op een dwaalspoor leiden.

Ik ben blij, dat ik de stad heb gezien en zonder moe te worden wil ik daarheen gaan en haar heldere, gouden straten mijn hele leven niet uit het oog verliezen.

De rivier (vs. 1), die uit een altijd vloeiende fontein voortspruit, is een zinnebeeld van de genade en gaven van de Heilige Geest; want die Geest is in de huishouding van de genade de springader van ware vreugde en vertroosting (Rom. 14: 17), waar de volheid is van het geestelijk leven. Die Zijn genade begeren worden gezegd te dorsten, zoals zij, die een rijke mate van die vreugde genieten gezegd worden te drinken uit de fontein van het heil (Jes. 12: 3). Het woord van de vertroosting, zowel als alle gaven van de Heilige Geest is zuiver, klaar en onvermengd in de eeuwige grondwaarheden. Het wordt gezegd voort te vloeien uit de fontein, die voortkomt van onder de troon; want het woord van de zaligheid, met genade en troost en overvloedige aanwas van gaven gepaard, vloeit uit Christus voort, die gezeten is aan de rechterhand van God de Vader. De boom des levens (vs. 2) betekent Jezus Christus, die door Zijn dood en gehoorzaamheid de oorzaak van het leven en van de zaligheid voor de arme zondaar is geworden. Die boom stond in het midden van de straat, omdat de genade van Christus en van de Heilige Geest voornamelijk is in de vergadering van de gelovigen, terwijl de kracht van 's Heilands gehoorzaamheid altijd vers is als de vruchten, terwijl de voorbeelden van Zijn deugden en werken, de bladeren (Ps. 1: 3) alle volkeren van de aarde tot geestelijke artsenij en eeuwige zaligheid strekken. Onder het Oude Testament was een grote afval van de Joden van God, die aan het oordeel van de vervloeking zijn overgegeven, die de wet bedreigde; deze heilige stad geniet Gods gestadige tegenwoordigheid. Zij zijn in alles Hem gehoorzaam en door Zijn heerlijkheid bestraald, zoals dat de spreekwijze "het aangezicht van de koning zien" betekent (2 Sam. 14: 24-32 MATTHEUS. 18: 20 vgl. Joh. 4: 14, 15); als vrijgemaakten van de Heere dragen zij Zijn naam op hun voorhoofden (Hoofdstuk 14: 1). Vóór de tijden van Jezus Christus was het nacht. Hij bracht als de Zon van de gerechtigheid het licht aan (Jes. 60: 1 Zach. 14: 7 Mal. 4: 1). Het licht was met nieuwe duisternis bezwalkt en zo was het aangezicht aller volken weer bewonden (Jes. 25: 7). Maar het licht van kennis en geleerdheid in geestelijke zaken, gepaard met godsvrucht en heerlijkheid van de Heere zou de hele wereld bestralen en de rede en zuivere Christelijke godsdienst met alle glans en heerlijkheid door de volken erkend en met blakende ijver gevierd worden; en de deelgenoten van die grote voorrechten zouden in alle eeuwigheid heersen. Het koninkrijk van Christus is eeuwig (2 Petrus 1: 11).

De hele beschrijving van de hemelstad wel overwogen, dient men te geloven, dat zij in haar volheid alleen overeenkomt met de zegepralende en verheerlijkte Kerk in de hemel en dat de kracht van het zinnebeeld verdwijnt, als het op de Kerk op aarde wordt toegepast.

Het geluk van de hemel zal onbeneveld zijn. Is die nevel uit u, mijn broeder! of is hij uit de dingen zelf, die u vóór u ziet: die wonderbare nevel, die, op de schoonste zomerdag, het liefelijkst toneel van Gods aardse schepping langzamerhand voor u betrekken kan, als uw oog er lang op rust en uw hart altijd meer, meer nog zou willen genieten van de liefelijkheid van de plaats en het geluk van het ogenblik, maar voelt dat er grenzen zijn, stoornissen, inmengsels, die het u beletten? Zie, al wat uw ogen aanschouwen is schoon, is bloeiend, is lachend, ademt vrede en stil genoegen, bij deze heldere zonneschijn; en uw hart wordt weemoedig! Waarom? Is het omdat u vreest dat deze blauwe hemel plotseling betrekken, zwart van wolken worden zal; de hagel deze veldvruchten vernielen, de bliksem dit geboomte schenden? Is het omdat u weet dat in het gindse herenhuis zo vrolijk schitterende in het zonlicht, dat onder het gindse rietendak zo aardig wegduikende in het lommer, geleden wordt, veel geleden, op het ziekbed, onder het weduwkleed, bij het wiegje van een kwijnend kind? Of is het omdat de lachende natuur met uw eigen verborgen hartzeer de spot schijnt te drijven? Is het omdat, te midden van dit schoon en vreedzaam toneel een stem in uw hart wakker wordt, die fluistert en zegt: dit alles is heerlijk, is liefelijk, is eenstemmig; maar hier binnen is wanklank, bezoedeling, onrust en u o mens! die van deze schone schepping van God het schoonste sieraad wezen moest, u bent het, u alleen, die haar ontsiert. Ach mijn broeder! wat zou het toch zijn, dat wij, die het ongeluk niet kunnen verdragen, het geluk niet durven genieten? Wat is het toch, dat die koning van Samos bewoog, omdat alles, alles hem meeliiep, een kostbare ring weg te werpen in de zee; en wat deed hem sidderen als hem ook die werd teruggebracht? Van waar dat ook wij het zo menigmaal moeten horen: ik vreesde; want ik was al te gelukkig. Wat is het toch, dat ons aan onze helderste hemel doet zoeken naar een wolk en ons hart zo onrustig kan doen kloppen, als wij haar niet vinden. Is het niet dat ons gemoed voor het volkomen geluk nog even ongeschikt is, als het volkomen geluk dienstig zijn zou voor ons gemoed? Is het niet, dat niet slechts het Paradijs rondom ons geschonden, maar binnen in ons verwoest is? Is het niet, dat op deze aardse tonelen, dat of dit aardse leven, dat op deze ziel voor zoveel zij nog aan de eerste kleeft, de vloek, de ban, het vonnis drukt, die de zonde over alles gehaald heeft, wat wij met handen of ogen aanraken? Is het niet dat, waar Gods barmhartigheid in duizend, duizend zegeningen roemt tegen het oordeel, ons hart nochtans, het schuldig hart in ons binnenste, het oordeel doorzet en het vonnis strijken blijft? Ja, al is voor de ziel, die haar Verlosser gevonden heeft, het oordeel opgeheven, het is nochtans niet opgeheven van allen en alles; en ook voor haar nog niet in al zijn gevolgen, zolang het louteringsgeding van het aardse leven nog niet geheel ten einde gebracht is? Voel dit, o mens! voel dit, gelovig Christen! voel dit in uw schoonste ogenblikken, opdat u voelen mag wat het zegt: daar is ook een onbeneveld geluk; opdat u mag opklimmen tot het denkbeeld, opdat u mag komen tot de betekenis van deze trek in de zinrijke schets van het hemels Jeruzalem: geen vervloeking zal er meer tegen iemand zijn; dat wil zeggen: Weggenomen is de ban; opgeheven is het vonnis; onmogelijk de vrees; het genieten staat vrij; volkomen is het genot. Geen vervloeking meer tegen iemand. Geen zonde meer, die inwendige vloek. Het geluk van de hemel is het geluk van de zaligheid. De naam van de Heiligen (het schitterend sieraad van de tulband van de Hogepriesters in het aards Jeruzalem) mag op het voorhoofd van de burgers van de hemelsen blinken. Allen zijn zij priesters, niet slechts naar het ambt, maar door het inwendig wezen. Niet slechts geheiligd, heilig zijn zij. Wie zal het geluk van de heiligheid schetsen? Hier werd een engel vereist, een uit die schare, die van hetgeen zondaren doet sidderen, zijn blijdeste lofzang maakt, altijd aanheffend: Heilig, heilig, heilig is de Heere! Ook zelf deze lofzang zonder enig inmengsel van huivering te kunnen aanheffen; in het licht, dat van Gods troon straalt, zich te vertonen, zich te bewegen zonder vrees, ofschoon wetend dat men door allen gekend wordt, zoals men zelf kent; in zichzelf te kunnen afdalen zonder afschuw of schrik; het hele bestaan een onafgebroken heilig handelen, heilig spreken, heilig denken, heilig gevoelen; en niets, o niets meer van dat

aanhangende kwade, waar men het goede wil. O zozeer ons nu het gevoel van de zonde drukt, bedroeft, pijnigt, beschaamt; naar de mate, waarin wij onszelf kennen, onszelf verfoeien en het bejammeren dat de smet van de zonde tot alles doordringt, onze beste werken bezoedelt, onze beste ogenblikken bederft: naar die mate kunnen wij voelen, wat het geluk van de heiligheid wezen moet. En ook naarmate wij onze God en onze Heiland liefhebben en met smart ondervinden, hoe weinig die mens voor Hem wezen kan, die zelfs niet een heilig gebed, niet één enkele onbezoedelde uitboezeming van lof en dank tot Hem kan opzenden, of uit liefde tot Hem, in volkomen reinheid een enkele liefdedienst aan een broeder bewijzen. Liefde en heiligheid zijn een en onscheidbaar. Het geluk van de hemelen is het geluk van de liefde. Dit geluk is ons op aarde niet ten enenmale onbekend. Het is groot er naarmate onze liefde zuiverder is, belangelozener en een edeler voorwerp heeft. De schoonste, de reinste liefde, na die voor God zelf, is de liefde voor de goeden, de reinen, de heiligen, die Gods kinderen genoemd worden. Met deze te verkeren, deze te eren, door deze bemind te worden zoals men hen bemint, zich door hun voorbeeld angevuurd te voelen en iets te kunnen toebrengen tot bevordering van hun genoegen of zaligheid, is de hemel op aarde. Ja! maar op aarde, niet ongestoord, niet onvermengd, niet onbeneveld. En ach, hoe pijnlijk zijn hier de storingen, hoe bitter hier de innengsels, hoe donker steken hier de donkere wolken af bij het klare hemelsblauw. Voorwaar iets anders dan deze hemel op aarde zal de hemelse hemel zijn. Waar allen de naam van God aan hun voorhoofden dragen, daar zijn allen beminnelijk en geheel beminnelijk, allen Gods kinderen. Waar het geluk van de heiligheid gesmaakt wordt, daar kent de liefde geen verkoeling, geen naijver, geen misverstand. Daar heeft zij geen voorzichtigheid meer nodig, noch enige beproeving. Vol en vrij stort zij zich uit en het goed vertrouwen, dat haar hier soms berouwde, kan daar haar vreugde slechts vermeerderen. O mijn God! met wat een onuitsprekelijke ondervinding van zaligheid zal dan het hart, van de reinste liefde vol, leren verstaan wat het zegt dat U liefde bent en wat een onuitputtelijk heil U wilde, waar U slechts dit ene gebod: Heb lief! De liefde voor God is de zaligste liefde. Maar het hoogste geluk van deze, zoals van alle liefde zou zijn haar voorwerp te zien. Niemand heeft ooit God gezien, "die een ontoegankelijk licht bewoont, die de Onzienlijke is." Maar het woord is vlees geworden en heeft onder mensen gewoond; stervelingen hebben Zijn heerlijkheid gezien een heerlijkheid als van de Eengeboren Zoon van de Vader. Die Mij gezien heeft, die heeft (zei Hij) de Vader gezien. O hoe benijden wij die Filippus, tot wie dit woord gesproken werd en wiens oog en zalig waren omdat zij zagen; die Thomas, die in aanbidding mocht neerknielen voor zijn Heer en zijn God, gelovend omdat hij had aanschouwd; de Elf, die de Verheerlijkte nastarden van de Olijfberg; die Engelen, die Hem met aanbidding opwachtten in de hemel van de heerlijkheid, waar Hij van nu af het zichtbare middelpunt van de eeuwige verering aller engelen, aller geesten zijn zou. Benijd hen niet, u gekochten door Zijn bloed, u gelovigen in het Lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt. Ook u zult Hem aanschouwen, uw God aanschouwen in het aangezicht van Jezus Christus! Uw Heiland zien zoals Hij is. De troon van God is de troon van het Lam. De troon van God en het Lam staat in het midden van het hemels Jeruzalem; Zijn dienstknechten zullen Hem dienen en zullen Zijn aangezicht zien en Zijn naam zal op hun voorhoofden zijn. Kan de onvolmaakte liefde, schoon Hem niet ziende, zich in Hem verheugen met een heerlijke en onuitsprekelijke vreugde, hoe zal het geluk van de heilige liefde bij deze onverhinderde aanschouwing zijn! Zijn dienstknechten zullen Hem dienen; Hem vereren als heilige Priesters; de hun aangewezen taak ten uitvoer brengen als getrouwe dienstknechten. Hoe zal deze Godsverering geschieden? Waarin deze taak bestaan? Het is Gods geheim. Het is de grootste verrassing, het is (denk ik) een hele reeks van verrassingen, die de eeuwigheid in haar schoot verborgen houdt. Maar dit weten wij, het zal een volmaakt dienen van de Allerhoogste zijn, een volkomen verheerlijken van Zijn liefde, een uitvoeren van Zijn wil zonder enige belemmeringen met onafgebroken vreugde. Op aarde geschiedt de

verheerlijking van God in de Geest niet dan in een gedurige en bange strijd tegen het vlees; wij kunnen hier niet leren onze wil geheel te offeren, dan in een weg van beproeving en kruis; hier worden de goddelijke gaven en krachten en werkingen, ook waar zij zijn uitgestort, gedooft en gedempt door het lichaam van de dood, zodat zij zich slechts gedeeltelijk, slechts ter nauwernood ontwikkelen en uitstrekken tot Zijn eer. Toch is het ook hier zo zalig in de hoogste aardse zaligheid. Maar daar waar de zuivere rivier van het water des levens, klaar als kristal voortkomt uit de troon van God en van het Lam, waar de boom des levens aan haar oevers en op de straten van maand tot maand zijn vruchten geeft en zijn bladeren zijn tot genezing van de volkeren, daar gaat de gans volmaakte geest, bij het licht van Gods aangezicht, van kracht tot kracht en het in kracht, in onverderfelijkheid, in heerlijkheid opgewekt lichaam is zijn gehorig en gediensstig zintuig, om niets te willen, niets te kunnen, niets te doen dan hetgeen God groot maakt en alles te willen, alles te kunnen, alles te doen, wat God verlangt; naar het voorbeeld van de engelen, naar de drang van de liefde, onder de toejuiching van het heelal, naar de verscheidenheid van de gaven en in de schoonste overeenstemming met al wat die troon omringt, uit deze rivier gedrenkt, door deze vruchten gesterkt en door dit licht verlicht wordt. En dit alles zal oneindig voortduren. Al dit heil, o dat het beseft werd op een aarde, waar het beste, het reinste, het zaligste zo kort van duur is en niets bestendig dan de onbestendigheid zelf, al dit heil zal duren, eeuwig duren. Eeuwig dat stoorloos geluk, eeuwig dat geluk van de heiligheid, eeuwig die zalige liefdegemeenschap, eeuwig die aanschouwing van God, eeuwig dat volmaakt dienen en werken tot Zijn heerlijkheid en eer. Want eeuwig stroomt de rivier van water des levens en zonder ophouden vernieuwt zich de vrucht van de levensboom en geen avond komt er aan die dag, wiens zonneshijns de Heere God is. Hier zijn de onuitputtelijke bronnen van het heil, hier de oneindige mogelijkheden van altijd nieuwe ontwikkelingen, nieuwe krachten, nieuwe werkkringen, nieuwe genietingen. Dit, mijn lezer! is het heil van de Heere, dit de zaligheid voor Gods heiligen weggelegd van voor de grondlegging van de wereld, hun beloofd door het woord van God en waarvan de voorsmaak hier op aarde reeds door hun harten geproefd wordt; dit de geluksstaat, waarvan al onze dierbaren, ach die dierbaarsten, die in Jezus ontslapen zijn! Reeds de aanvang genieten voor de troon van God! Dit die hemel, waarheen ook uw hoop uitvliegt en met de gedachte waaraan ook u behoefte heeft u te troosten, als het u bang wordt op aarde, duister in de duistere ogenblikken van het leven. Maar zeg, zult u hem binnengaan?

III. Vs. 6-20. Met de woorden, "zij zullen als koningen heersen in alle eeuwigheid", zijn de gezichten gesloten. Wat nu nog volgt, dient deels tot bekrachtiging van de in het boek geopenbaarde waarheid, deels tot getuigenis, dat de tijd van de vervulling nabij is (vs. 6-15). Daaraan sluit zich dan een slotwoord van de Heere aan en een antwoord van de bruid (vs. 16 en 17), aan deze een laatste woord van Johannes (vs. 18. en 19) en nog eens een woord van de Heere, dat tenslotte de som van het geheel samenvat met het gebed van de wachtende gemeente. (vs. 20).

6. En hij, die in Hoofdstuk 1: 10 vv. mij was verschenen en niet alleen gedurende de zendbrieven aan de zeven gemeenten in Hoofdstuk 2 en 3 ook gedurende de gezichten in Hoofdstuk 4: 1-22: 5 op dezelfde wijze staande was gebleven tussen de zeven kandelaren en de zeven sterren in zijn rechterhand, zei tot mij: "Deze woorden van het hele boek van de Openbaring zijn getrouw en waarachtig, het zal zeker alles zo komen als daarin gezegd is; en de Heere, de God van de heilige profeten, heeft Zijn engel gezonden, om Zijn dienstknechten te tonen hetgeen haast moet geschieden (Hoofdstuk 1: 1).

Tot besluit van de grote, veel omvattende gezichten van ons hoek klinkt in liefelijke afwisseling een reeks van bevestigende en opwekkende stemmen. Allen, aan wie wij volgens Hoofdstuk 1 de Openbaring te danken hebben, Jezus zelf, zowel als Zijn engel en Zijn discipel, spreken hier nog een woord van afscheid.

In Hoofdstuk 1: 1 werd reeds gezegd, dat de Heere aan Johannes de Openbaring niet zelf, maar door middel van Zijn engel geven zou en zo ziet hij dan ook in het hele boek nergens de Heere persoonlijk, nergens spreekt hij met Hem persoonlijk, alleen ziet hij Zijn beeld vaker in het gezicht en alleen uit het gezicht hoort hij Hem spreken. Maar nu is ook van deze engel, die aan Johannes de hele Openbaring geeft, in het boek zelf nergens sprake. Eerst hier, waar de rede geheel de samenhang van het apocalyptisch zien verlaat en het nawoord op het geheel geschrift begint, vinden wij Hem weer en wordt Hij in vs. 8 uitdrukkelijk genoemd als degene, die aan Johannes al deze gezichten toonde. Komt nu deze engel alleen in het voorwoord en in het nawoord voor en wordt Hij in Hoofdstuk 1: 1 en 22: 8 beide gekarakteriseerd als degene, die vanwege de Heere aan Johannes de Openbaring moet tonen, dan is daarmee Zijn werk ook ten einde. Het bestaat niet daarin, binnen de reeks van gezichten, die de Openbaring uitmaken, Johannes enkele zaken te tonen, of iets bijzonders te verklaren, dat doen, als het nodig is, bijzondere engelen of stemmen uit de verschillende gezichten zelf, maar dit is Zijn werk, aan Johannes de hele ontvouwing van de Heere over te brengen, de hele reeks van de gezichten, die deze uitmaken aan hem te tonen, het geheel hem voor ogen te stellen.

De verzekering van de waarheid en zekerheid werd op het voetspoor van Daniël (8: 26) in Hoofdstuk 19: 9 ten opzichte van de grote en troostvolle waarheden van het komen van het rijk van de Heere, de bruiloft van het Lam, de waardige voorbereiding van de bruid, uitgesproken; in Hoofdstuk 21: 5 met het oog op het grote woord "Zie Ik maak alle dingen nieuw. " Hier staat het ten besluit van het hele boek, dat zoveel inhoudt, wat boven het gewone verheven is, wat de menselijke waarschijnlijkheid mist.

Wie onder "de Heere, de God van de geesten van de profeten" (zoals de grondtekst volgens betere lezing luidt) d. i. van de profeten eigenaardige persoonlijke geesten (1 Kor. 14: 32) moet worden verstaan, kan volgens de inleidende woorden van de Openbaring in Hoofdstuk 1: 1 geen ogenblik meer twijfelachtig zijn. Jezus Christus is deze God, wie de geesten van de profeten en daarom ook de geest van Johannes dienstbaar zijn, wiens Geest Zich in alle profeten van te voren betuigd heeft (1 Petrus 1: 11). Is de Openbaring de kern van alle profetie, het einde, waarin alle voorspelling eindigt, dan is Hij, die ze van de Vader heeft ontvangen, ook het begin, het principe van alle voorspelling en Zijn getuigenis de geest van de profetie (vgl. Hoofdstuk 19: 10), van wie zij afkomt en tot wie zij als tot haar oorsprong moet worden teruggevoerd. Dat zich die ene, de God van de geesten van de profetie, in een veelheid van feesten openbaart, heeft zijn grond in het wezen van alle goddelijke openbaring, die een geschiedkundige is, waarin de Eeuwige, zich aan de mensen mededelend en met hen samenlevende liefde van God de geschiedenis van Zijn rijk ten einde brengt, waarop dan ook de profetie moet beschouwd worden als een, die wordt, die door de ontwikkeling van de tijd teweeg gebracht is. Het wonderbare in deze veelheid en het karakter van de Openbaring, die als brokstukken geeft, is juist dit, dat een onmiskenbare vaste eenheid al het afzonderlijke met elkaar verbindt en nergens in belangrijke stukken eenheid en overeenstemming gemist wordt. Dit wonder is alleen te verklaren uit de éne Heere en God van de vele geesten van de profeten, het lichtende middelpunt van al deze stralen. Christus is het "begin van de schepping van God" (Hoofdstuk 3: 14) en evenals in het woord, dat in Zijn verhouding tot God zelf God is en waardoor, wat de wereld aangaat, alles gemaakt is, wat gemaakt is (Joh. 1: 1 vv.), alle

werkelijkheid zijn levensgrond heeft: hoe zou dan ook niet de werkelijke profetie, de voorafgaande afschaduwing van de toekomstige, van de volkomen werkelijkheid aller dingen, in Hem haar oorsprong hebben? Is echter de Heere als de geest van de profetie de levende God, die door al Zijn dienstknechten, de profeten (Amos 3: 7) sprak, dan moet men zich niet verwonderen dat, hoewel Hij Zijn engel tot Johannes heeft gezonden, deze hem de geschiedenissen, die komen zullen, toont, maar Hij zelf ook weer, waar en wanneer Hij wil, het woord neemt.

7. "Zie, Ik kom spoedig", zo klonk door de stem van de engel, de stem van de Heere zelf heen (vgl. Hoofdstuk 3: 11): "zalig is hij, die de woorden van de profetie van dit boek bewaart" (Hoofdstuk 1: 3).

Dat het "Zie, Ik kom spoedig" door de persoon van Christus is gesproken, ligt voor de hand. Er heeft echter geen eigenlijke persoonsverwisseling plaats, maar de gezondene spreekt uit de persoon van de Zender. In Hoofdstuk 1: 3 wordt gezegd: "Zalig is hij, die leest en zijn zij, die horen de woorden van deze profetie want de tijd is nabij" hier omgekeerd: "Ik kom spoedig, daarom zalig is hij die de woorden van de profetie enz. "; daar is alleen sprake van de woorden van de profetie, die men moet houden, hier wordt er bijgevoegd "van dit boek", waarvan de bijvoeging aanwijst, dat de voltooiing van het boek (naar de geest) gelijke gang gaat met het ontvangen van de Openbaring. Eveneens is ook tegen het einde van de Pentateuch, als het snel besluiten voor ogen staat, van deze als van een boek sprake (Deut. 17: 18; 28: 58; 29: 19 v. en 26

Als nu evenwel Johannes het boek niet gedurende het visioen zelf neerschreef, dan heeft hij toch de Openbaring ontvangen met het doel om die neer te schrijven (Hoofdstuk 1: 19). Het boek is dus ten tijde, dat de Heere de woorden spreekt, reeds zo goed als geschreven; in de tijd echter dat Johannes de woorden schrijft, is het hele voorafgaande boek nu werkelijk reeds geschreven. Wat het zalig spreken aangaat van hem, die de woorden van de profetie van dit boek getrouw aanneemt en bewaart, moeten wij bedenken, dat profetie voor een dienstknecht van God onontbeerlijk is, omdat zonder deze zijn weten, zijn inzien in de toekomst onvoldoend brokwerk blijft. Bovenal echter behoort de profetie van dit boek om zijn organisme, dat de tijden en ontwikkelingen van het Messias-rijk tot elkaar voegt, tot het onontbeerlijke werktuig van een knecht van de Heere en dat te meer, naardat het einde meer nadert. Alleen die door haar georiënteerd is, haar in de geest overweegt, zie door het vuur van zijn geest laat sterken, zal een getrouw, tot het einde toe volhardend dienstknecht zijn en de wereld, als het uur van de grote verzoeking komt (Hoofdstuk 3: 10), kunnen overwinnen.

8. En ik, Johannes, ben degene, die, zoals reeds in Hoofdstuk 1: 1 en 2 werd gezegd, deze dingen, al wat in dit boek met woorden van de profetie geschreven staat, gezien en gehoord heb. En toen ik ze gehoord en gezien had en nu plaats had wat in vs. 6 geschreven staat, viel ik neer om aan te bidden voor de voeten van de engel, die mij deze dingen toonde, omdat ik evenals in Hoofdstuk 19: 9 v. dacht, dat ik in deze engel onmiddellijk met de Heere zelf te doen had.

9. En hij wees mij dadelijk aan, dat hij slechts een engel was, om mij mijn dwaling te ontnemen en zei tot mij: a) Zie, dat u het niet doet; want ik ben uw mededienstknecht en een mededienstknecht van uw broeders, van de profeten en van degenen, die de woorden van dit boek bewaren, aanbid God, wie alleen de aanbidding toekomt (Deut. 6: 13).

a) Hand. 10: 26; 14: 14

Nadat de Heere in vs. 7 heeft gezegd, dat de gezichten gesloten zijn, dat van nu aan geen nieuwe openbaringen kunnen worden gewacht en dat tot een getuigenis dient tegenover allen, die van een voortgezet profeteren in de Kerk dromen, terwijl integendeel nu die tijd van wachten is begonnen, waarin Zijn woord in MATTHEUS. 24: 42 het parool van Zijn knechten moet zijn, staat ook hier Johannes met zijn persoon ervoor in, zoals hij reeds driemaal in dit boek heeft gedaan (Hoofdstuk 1: 1, 4 en 9), dat het de Heere zelf is, die hier heeft gesproken en de gezichten getoond.

Johannes had zijn naam geplaatst in de titel van het boek, in het opschrift aan de zeven gemeenten en in het begin van zijn mededeling; nu bij het einde noemt hij zich nog eens, opdat men eigenlijk zou weten, dat hij, namelijk de apostel Johannes, dit geloofwaardig getuigenis van de toekomst van Jezus Christus beschreven heeft. Evenals men bij een belangrijk stuk zijn naam zet, om alle dwaling en onzekerheid te voorkomen, zo doet Johannes dit ook hier.

Zo'n boek als dit heeft zeker zo'n bevestiging ook zonder twijfel nodig; als het geen apostel was, die het geschreven had, als ons dit niet in het boek was verzekerd, zodat er geen twijfel oprijzen mag, dan zouden wij zonder twijfel zo'n buitengewoon boek onder de apocriefen plaatsen.

Het herhaalde neervallen van Johannes, nadat dit in Hoofdstuk 19: 9 v. reeds was teruggehouden, kan ons niet bevreemdend zijn. Daar heeft hij zich zeker in zijn veronderstelling bedrogen, maar of niet, nu alles voorbij is, de Heere voor hem staat, was daarmee nog niet beslist. Spreekt hij, die voor hem staat, in vs. 6 van de verklarende engel in de 3de persoon, in vs. 7 daarentegen van de Heere in de 1ste, moest hij dan niet hebben gedacht: is Hij het niet werkelijk zelf? en is het nu geen plicht om neer te vallen? Maar weer heeft hij gedwaald en wordt hij ten twedenmale terecht gewezen evenals daar: niet de Heere, maar een engel, zijn en zijn broeders mededienstknecht, staat voor hem. Wat onder de broeders moet worden verstaan, heeft de engel daar met de woorden gezegd: "die het getuigenis van Jezus hebben"; hiermee komt overeen de bepaling: "die de woorden van de profetie van dit boek houden". De engel laat echter de profetie voorafgaan. Johannes, die de Openbaring ontvangt, staat nu zelf daar als profeet en zeker niet als de minste onder hen; zo noemt dan de engel als de broeders van Johannes ten eerste de profeten, als waarvan één voor hen staat, vervolgens echter allen, die de woorden van de profetie in dit boek bewaren.

10. En Hij, de Heere nu werkelijk sprekend, nadat de engel geëindigd had, zei tot mij: "Verzegel de woorden van de profetie van dit boek niet, zoals Daniël moest doen (Dan. 12: 4) met de hem gegeven openbaring, want de tijd is nabij (Hoofdstuk 1: 3), waarin de profetie tot vervulling moet komen en zo zijn de toestanden geheel anders dan in de tijd van Daniël.

Het is de stem van Christus, die hier tot de ziener spreekt. Nadat aan de beide werktuigen, waarvan zich de Heere bij Zijn openbaring bediend heeft, aan de engel aan de ene en aan Johannes aan de andere zijde opnieuw gedacht is en hun verhouding tot elkaar en tot de Heere zelf nogmaals is bepaald, spreekt deze voortaan uitsluitend en alleen en geeft de ziener eerst (vs. 10 en 11) een dubbele aanwijzing, die alleen onmiddellijk van Hemzelf kan uitgaan. Wat de eerste, die hier wordt gevonden, aangaat, was aan Johannes in Hoofdstuk 1: 19 vv. wel gezegd, dat hij moest schrijven wat hij gezien had en zijn boek aan de gemeenten overgeven om te lezen, maar daarmee was nog niet bepaald, of het boek van de zijde van zijn voorspellende inhoud reeds het tegenwoordige betrof, of niet veel meer, zoals aan Daniël was gezegd, deze inhoud eerst op verre, toekomstige tijden doelde. Tegenover de laatste opvatting

wordt nu het "verzegel niet" geplaatst en de uitdrukkelijk daarbij gevoegde getuigenis "de tijd is nabij". Daarom zijn zonder twijfel al de verklaringen vals, die alleen het einde der tijden in de Openbaring voorspeld vinden en dadelijk de gezichten van de 7 zegels in Hoofdstuk 5: 1; 8: 1 op dit einde verplaatsen, terwijl juist de vervulling van de profetie zich aan de onmiddellijke tijd van Johannes aansluit, om zich vervolgens in onafgebroken verband tot aan het einde verder te ontwikkelen. Hoe weinig doen de leraren van de Kerk hun plicht, als zij in weerwil van dit "verzegel niet" het boek van de Openbaring altijd als een verzegeld boek beschouwen; en hoe weinig doen zij waaraan behoefte is, als zij hun gemeente die woorden onthouden en er de schuld van dragen, als een beter gedeelte van degenen, die hun zijn toevertrouwd, op verkeerde weg dit woord probeert te verstaan.

De voorspelling van Daniël voor het verstrooide Israël kon en moest evenals onder een deksel, in het archief van Gods volk neergelegd document worden beschouwd, waaruit de mensen van de laatste tijd de wonderen van de goddelijke wereldorde te midden van de verwarde doolhof van de wereldgebeurtenis moesten erkennen en daarom niet eerder worden verstaan, voordat Christus verschenen was en door Hem alle geheimen van God ontdekt zouden worden. De Apocalyps daarentegen heeft de bestemming, de dienstknecht van God te midden van de Christelijke tijd door de voortdurendheid van de loop van de tijden tot aan de voleindiging van de dingen tot leidster te dienen, opdat zij altijd in het licht van hun overwinnende Heere zouden wandelen en niets hen afschrikken of in verwarring brengen mocht. Hadden de Christenen het in deze zin aangewend, dan had het een geslacht aan het andere zijn aandeel aan het verstaan ervan overgeleverd, zonder boven deze zijn mate van tijd heen te gaan en steeds machtiger zou de stroom van dit verstaan zijn toegenomen, hoe naderbij het einde komt. Er is door het menselijk ongeduld en de vermetelheid, veel en zwaar tegen dit boek gezondigd, evenals tegen het Woord van God in het algemeen. Men heeft zonder het zegel van de gehoorzaamheid aan het voorhoofd, zonder de kwalificatie van uitverkoren knechten van God, daaraan getobt en ermee gespeeld, zich de grofste willekeurigheden van verklaring veroorloofd en niet zelden elk spoor van waarheid verloren. Zo is het, evenals de Heere zelf, tot een steen des aanstoots en van de ergernis geworden, tot een teken, dat weersproken wordt. Maar daarom is en blijft het toch het boek van de geheimen van God, waartoe het door de Heere is gestempeld; en terwijl het aan de geschiedenis van de wereld tot een hemels geleide gegeven, door geen macht van de wereld en van de wereldse wijsheid tegengestaan, de inhoud van de profetie openbaart en geschiedkundig verwezenlijkt, verdelen zich daarbij naar de beide zijden ten eerste de dienstknechten van God, die het tot een bron van troost en een staalbad van de verkwikking dient en die het daarom hoog eren en Zijn woord bewaren en aan de andere zijde de overigen, die het of geheel versmaden, of tot een profetische verdichting, tot een fantasievolle voorstelling van de overwinning van het Evangelie over Joden- en Heidendom verlagen. Terwijl de eersten zich aan de profetie, door middel van het scherpen van geest en geweten, versterken tot echt overleg, tot juist verstand van de tekenen van de tijd, worden dezen, door de geest van de tijd verdwaasd en verblind tot die zwakken, die vooral als de leugen zich voordoet in de gedaante van een engel van het licht, als offer vallen en door de heersende stroom bijna zonder tegenstand worden meegesleept.

11. Dit openbaar maken van het boek en het daarmee bekend maken van de toekomst, die zich reeds ontwikkelt, zal zeker niet de uitwerking hebben, dat de zondaars zich zullen bekeren van hun dwaling. Ik moet hen vrij laten om te kiezen, zoals zij willen; kan hen niet tot omkeren dwingen en zeg daarom: die onrecht doet, dat hij nog onrecht doe en die vuil is, doordat hij zich wentelt in de onreinheid van de zonde, dat hij nog vuil wordt, hij ga voort, als hij niet anders wil, met zijn leven en wandelen. Maar aan de andere zijde zal het bekend

worden van de toekomst toch ook die werking hebben; dat anderen eveneens voortgaan en steeds vaster worden en daarom die rechtvaardig is, dat hij nog gerechtvaardigd wordt en die heilig is, dat hij nog geheiligd wordt en zo steeds verder en verder komt (Ezechiël. 2: 5; 3: 27).

12. En zie, Ik kom spoedig; en Mijn loon is met Mij a), om een ieder te vergelden, zoals zijn werk zal zijn (Hoofdstuk 3: 11; 11: 18; 20: 12 v. Jes. 40: 10; 62: 11); dan zal blijken, welke van beide delen met zijn voortgaan het goede deel heeft gekozen en welk zichzelf het verderf heeft bereid.

a) Ps. 62: 13 Jer. 17: 10; 32: 19 MATTHEUS. 16: 27 Rom. 2: 5; 14: 12. 1 Kor. 3: 8. 2 Kor. 5: 10 Gal. 6: 5 Openbaring 2: 23

Beiden, dat de bozen voortgaan boos te zijn en de rechtvaardigen voortgaan in de rechtvaardigheid, is volgens de wil van de Heere. Is het tweede geen zuivere toelating, maar een verklaring van de wil van de Heere, dan moet het ook het eerste zijn: willen zij, dan moeten zij ook. Is het hun goed, dan is het ook de Heere goed, Hij weet, dat zij Hem niet ontgaan.

Die aandrang tot de bozen en vullen, om op hun weg voort te gaan is niet zonder een zekere ironie; de bedoeling ervan kan te minder worden miskend, als het wijzen op de vergeldende toekomst van de Heere niet alleen onmiddellijk voorafgaat (vs. 10), maar ook dadelijk zich weer aansluit (vs. 12 v.) en hier nu uitdrukkelijk de rechtvaardige vergelding, die nabij is, op de voorgrond wordt gesteld.

Juist daarom, dat bij het naderend oordeel een ieder de vrije keuze wordt gegeven, om zich op zijn wijze daarvoor steeds meer bekwaam te maken, ligt voor de goddelozen de sterkste aandrang tot bekering, voor de rechtvaardigen de sterkste aanvuring tot ijver in de heiligmaking; en daarbij is de verhouding van de zedelijke ontwikkeling aan beide zijden treffend aangegeven; het onrecht doen verloopt in het onrein zijn, in de vuile gezindheid en overeenkomstige handelwijze; de gerechtigheid van het geloof daarentegen ontwikkelt zich door het beoefenen van het rechtvaardige tot heiligmaking van het leven.

De bezorgdheid, dat een getuigenis van zo heilige en in Gods geheim zich verdiepende zaken in de wereld aan menig misbruik zou kunnen onderworpen zijn, wordt beantwoord, zoals die in de hele regering van God, vooral in de rijke aanbieding van Zijn Woord beantwoord is, namelijk dat daarvan de kinderen van de waarheid niets mag worden onthouden; die niet anders wil, die houdt zichzelf voor iemand, die overgegeven is aan de duisternissen van zijn hart om te doen dingen, die niet betamen. Bij de dienstknechten van God en allen, die de Heere vrezen, zal des te meer vrucht worden gevonden.

Zo handelt dan de Openbaring niet alleen over het oordeel, zij heeft zelf uitwerking en betekenis van zo iemand en deze werking van het boek is niet een toevallige, maar ligt in de wil en het doel van de Heere.

13. Ik ben de Alfa en de Omega, het begin en het einde, a) de eerste en de laatste (Hoofdstuk 1: 8 en 11; 21: 6).

a) Jes. 41: 4; 44: 6; 48: 12

Staat Hij aan het begin als aan het einde van de geschiedenis, wat zal zich dan in het midden tegen Hem beroemen?

Wie zou die niet willen aanhangen, wie het einde toebehoort!

Wat van God geldt, geldt ook van Christus, zoals Hij reeds in Hoofdstuk 1: 17 van Zich betuigde: "Ik ben de eerste en de laatste. " Als degene, die aan het begin en aan het einde van de geschiedenis staat, de hele tijd omspannt en alles in Zijn hand houdt, is Hij ook gerechtigd en bekwaam om de Rechter van de wereld te zijn en zal iedereen geven wat hij verdiend heeft; daarom bevestigt vs. 18 het 12de vers, zoals dit het 11de vers bevestigde.

14. Zalig zijn zij, die Zijn (volgens betere lezing "hun" d. i. de hun gegeven) geboden doen, opdat hun macht is aan de boom ("het hout des levens, hun macht gegeven wordt, om van de vrucht van dat hout te eten (vs. 2) en die macht hebben ontvangen, doordat zij door de poorten (Hoofdstuk 21: 12 v. en 21) mogen ingaan in de stad.

In de grondtekst zijn twee lezingen: of poiountev tav entolav autou (die Zijn geboden doen), of plunontev tav stolav autwn (die hun kleren wassen).

Wij houden noch de een noch de andere voor de oorspronkelijke, maar deze: of poiountev tav entolav autwn. Men ergerde zich aan het "die hun geboden doen" en meende daarvoor in de plaats te moeten stellen "Zijn" (vgl. Hoofdstuk 12: 17; 14: 12), of terwijl men het "hun" liet staan, schreef men volgens Hoofdstuk 7: 14 "die hun kleren wassen", dat in het Grieks met verandering van slechts weinige letters kon plaats hebben. Men hoeft echter aan het "hun geboden" zich in het geheel niet te ergeren. De geboden, hun in de 2de helft van het elfde vers gegeven, zijn bedoeld en nu bestaat het loon, hun in vs. 12 beloofd, in "hun" d. i. in de macht, die hun moet worden gegeven aan het hout des levens; daarentegen zou het wassen van de kleren een gedachte zijn, die in dit verband niet thuis hoort. Voor het praktisch gebruik behoudt men het "die Zijn geboden houden", en verklaart deze "geboden" van Hem, die de Alfa en de Omega is, van het woord in de 2de helft van het 11de vers; zo kan men de verklaring, door ons boven van de bedoeling van de plaats gegeven, behouden.

15. Of zij zullen mogen ingaan hangt daarvan af, of zij tot de aard en het wezen vervallen van hen, van wie van te voren is gezegd: die vuil is, dat hij nog vuil wordt. " Alleen zullen toch zij zalig worden, die volharden in goed doen; a) maar buiten de stad zullen gesloten zijn en tot de poel van vuur en zwavel verwezen (Hoofdstuk 21: 8), de honden (Spr. 26: 11 MATTHEUS. 7: 6) en de tovenaars en de hoereerders en de doodslagers en de afgodendienaars en een ieder, die de leugen liefheeft en doet.

a) 1 Kor. 6: 10 Efeze. 5: 5 Kol. 1: 6

Bovenaan in de rij van hen, die buiten de stad zijn gesloten, staan de honden; dat zijn de onreinen en onheiligen, die op een grove wijze tonen, dat zij geheel ongelijk zijn aan het Lam. In de taal van de wereld drukt iets verachtelijks uit het woord "canaille" d. i. "een hoop honden. " Die zo'n woord graag in de mond nemen mogen wel toezien, dat zij door Christus niet voor degenen verklaard worden.

De lage, ruwe, bloeddorstige vijanden van het Evangelie, die het aanblaffen en het graag zouden willen verscheuren, zijn de honden (Spr. 26: 11 Ps. 22: 17). Allen, die in hun zedelijke laagheid vijanden van het Evangelie zijn (MATTHEUS. 7: 6 Fil. 3: 2). De rij wordt besloten

door "een ieder, die de leugen liefheeft en doet", die van de leugen uit duivelse lust een handwerk maken en zich daardoor betonen kinderen van de vader van de leugens te zijn (Joh. 8: 44) Het "de leugen liefhebben en doen" voert vooral zware verantwoording mee, sinds Christus, die de waarheid is, in de wereld is gekomen en onze weg en leven is geworden, om de waarheid te doen (Joh. 14: 6; 3: 21). In Hoofdstuk 21: 8 openden "de vreesachtigen en ongelovigen en gruwelijken de rijen; daarmee werden verbonden "alle leugenaars". In het midden stonden daar "de doodslagers en hoereerders en tovenaars en afgodendienaars; " hier hebben wij deze op volgorde: "de tovenaars en hoereerders en doodslagers en afgodendienaars. " Daar moest door verbinding van de doodslagers met de vreesachtigen, ongelovigen en gruwelijken een eerste viertal; door verbinding van hoereerders, tovenaars en afgodenaars met alle leugenaars een tweede viertal, als signatuur van de wereld in twee vormen tot stand komen, of als men twee aan twee samen neemt, er moesten vier paren te voorschijn komen; hier daarentegen is het om het zestal te doen, de signatuur van de boze Re 13: 18. Tot de eersten, de honden, staan de tovenaars, de hoereerders en de doodslagers in nader verband. Terwijl de tovenaars in misdadig verband met een tegen God vijandige wereld van demonen de bevrediging zoeken van hun lage lusten, tonen zij tegenover God hun hondse natuur. Ten opzichte van zichzelf doen dat de hoereerders, die in laagheid, waardoor zij zichzelf wegwerpen, zich met zonden van ontucht bevleken. In hun verhouding tot de naaste tonen zich als honden de "doodslagers", omdat zij hun overal beten proberen toe te brengen in haat en vijandschap, in nijd en wangunst (1 Joh. 3: 15). Tot die anderen, die het laatst zijn genoemd "een ieder, die de leugen liefheeft en doet" staan de afgodendienaars in nadere betrekking. Van het hoogste goed keren zij zich af tot het nietswaardige; en zij hangen hetgeen al de leugen bevat, de afgoderij, aan. Zo staat het viertal tussen een tweetal in, waarmee zij één zijn. In Hoofdstuk 21: 27 werd de uitdrukking van een drietal bedoeld, om een tegenstelling te hebben tot de troon van God en van het Lam en tot de stroom van het water des levens, die van de troon uitgaat (Hoofdstuk 22: 1 vv.). Van dat drietal staat één vooraan ("dat ontreinigt en een achteraan ("leugen, terwijl hetzelfde als hier "gruwelijkheid doet" in het midden staat, dat in zich bevat alle vier, die hier zijn genoemd ("tovenaars, hoereerders, doodslagers, afgodendienaars. In 1 Kor. 6: 9 v. hebben wij het viertal, om een zekere volledigheid in de optelling te verkrijgen.

16. Ik Jezus, heb Mijn engel gezonden (vs. 6. Hoofdstuk 1: 1), om jullie, die in de zeven zendbrieven (Hoofdstuk 2 en 3) eveneens engelen werd genoemd, deze dingen, die in dit boek geschreven staan, te getuigen, opdat het verder in de gemeenten zou worden meegedeeld en voor deze tot nut zou zijn. a) Ik ben de wortel en het geslacht van David, zowel de wortel, waaruit David met het uitverkoren geslacht is voortgekomen (Kol. 1: 15), alsook de voorspelde spruit, die uit van David geslacht zou voortkomen en in wie nu ook van David geslacht zijn kroon heeft bereikt (Hoofdstuk 5: 5), b) de blinkende morgenster, die de nieuwe dag van de toekomst aanbrengt (Hoofdstuk 21: 23); want aan Mijn persoon en Mijn terugkomst hangt alles, alle heil in tijd en eeuwigheid.

a) Jes. 11: 10 Rom. 15: 12 b) 2 Petrus 1: 9

Achter Johannes, het nietige werktuig, staat een grotere dan hij, een, die hij niet waardig is de schoenriem te ontbinden, Die Zijn heerlijkheid erkent, die kan aan de waarheid van de inhoud van dit boek niet twijfelen, die zal met vast vertrouwen de vervulling van Zijn beloften verwachten.

Hoe vaak de Heere ook gedurende deze gezichten met Johannes gesproken heeft, noemt Hij toch hier voor de eerste maal Zijn persoonsnaam Jezus. Deze is hier ten besluite van het boek

het grote zegel op het geheel, de eigenhandige koninklijke ondertekening van het grote manifest. Het woord "Ik, Jezus", heeft op deze plaats nog zijn bijzondere betekenis; nu toch is eerst in dit boek de volle betekenis van de Jezus-naam en van het door Hem aangewezen heil ontvouwd, zoals in het algemeen alle, ook de Oud-Testamentische mannen van de Messias in de voorspelling van dit boek hun vervulling vinden.

Met het "aan de gemeenten" wijst Jezus op de zeven gemeenten, waarvan in Hoofdstuk 1: 20 gesproken werd; evenals Hij nu bij hetgeen Johannes in de eerste plaats moest schrijven, Zich wendde tot de zeven engelen van die gemeenten in zeven brieven (Hoofdstuk 2: 1, 8, 12, 18; 3: 1, 7 en 14), zo spreekt Hij nu aan het einde van het boek met het "jullie" hen weer onmiddellijk aan; voor hen is Zijn getuigenis in dit boek in de eerste plaats bestemd, opdat zij het weer aan hun gemeenten verkondigen.

Jezus, de wortel en het geslacht van David, de blinkende morgenster wat een naam! De eerste naam zegt, dat Hij de Zaligmaker, de Heiland van arme zondaren is en dat voor Hem zich buigen moet alle knie van degenen, die in de hemel en op aarde en onder de aarde zijn en alle tongen belijden, dat Hij de Heere is, tot heerlijkheid van God de Vader. De tweede naam zegt, dat in Hem het geslacht van David weer opstaat en eeuwig zijn zal, zoals de Heere eens aan David had beloofd, dat Hij voor zijn zaad Zijn troon zou bevestigen in eeuwigheid (1 Kron. 18: 11 vv.). De derde naam noemt de glorierijke heerschappij van Hem, die hier spreekt, want de morgenster is sinds de getuigenis van Jesaja (Hoofdstuk 14: 12) beeld van de wereldheerschappij.

17. En de Geest (Hoofdstuk 2: 7, 11, 17, 29; 3: 6, 13, 22; 14: 13; 19: 10 2. 7, 11, 17, 29 3. 6, 13, 22 14. 13) en de bruid, de Kerk (Hoofdstuk 11: 2 en 9) zeggen: "Kom! " En die het "Kom" hoort, zegt eveneens: "Kom! " En die dorst heeft kome en die wil neemt het water des levens om niet (Hoofdstuk 21: 6 Joh. 7: 37 Jes. 55: 1).

De Heere Jezus spreekt van boven af, als Hij Zich de blinkende morgenster noemt, die de zalige morgen van een eeuwige dag aankondigt en over de verlost en van de mensheid aanbrengt, ja, die zelf in Zijn opstanding en verheerlijking borg en onderpand voor die dag van de volmaking is: "Ik kom"; en van beneden antwoordt de Geest en de bruid "kom! " Waar in enig menselijk hart de Geest van de Heere woont, daar openbaart Hij Zich door het roepen "kom! " Waar de bruid, de ware gemeente van Jezus, haar plaats heeft, daar verheft zich ook het geroep "kom", uit haar midden. De bede om Zijn komst is een hoofdkenmerk, zowel van de ware gemeente als van de geboorte uit de Geest bij de bijzondere mens.

De Geest, d. i. de Geest van de profetie, door de knechten van God toegeëigend, of de Christus in hen zegt het woord van het verlangen voor, en de bruid, als het vrouwelijk principe (de ziel Lukas 1: 46), zegt het Hem na; maar beiden zijn een en eenstemmig, geheel vol van het zalige hopen op en verlangen naar de voltooiing van het Godsrijk. En evenals dit "kom"! uit de gemeente van de Geest en van de bruid en uit Johannes eigen binnenste voortkomt, zo nodigen zij ieder, die deze roepstem hoort, uit, om in te stemmen in hetzelfde gebed van verlangen. Ook die nog dorst, nog verkwikking begeert, moet komen, ja, die ook maar wil, goed gezind is, om de zaligheid te verkrijgen, die geloof zou willen hebben, moet maar toetasten, maar putten uit de levensbron, om niet, zonder prijs, zonder iets uit eigen vermogen te geven hier toch is de volheid van de verkwikking uit de onfeilbare en onuitsprekelijke bron van genade te midden van de angst en de hitte van de verdrukking in deze wereld. Zo wordt van ieder, die hoort, die dorst, die wil toegeroepen. Is het niet als of met deze drie namen drie graden van geestelijke afstand op Christus toekomst werden

toegepast? Die hoort is duidelijk het meest nabij, die dorst is nog iets verder verwijderd, die slechts in het algemeen wil, niet geheel onverschillig, is het verst verwijderd; maar de liefde zou ze toch allen willen trekken. Die door de Geest gedreven zo nabij gekomen is, dat de stem van de bruid zijn oor bereikt, wordt ook reeds opgeroepen om mede te bidden "kom"! Nog maar een stap naderbij en hij rust aan het hart van Jezus! Met de dorstigen is het enigszins anders: zij dorsten, omdat zij nog in het dorre en in de woestijn van de wereld omdwalen en geen goed, geen genot, geen roem van de wereld hun dorst kan stillen, hun onbewust naar God verlangende ziel kan bevredigen; hoe meer zij de ijdelheid najagen, des te meer versmachten zij van hitte. Daarom worden zij met niet minder recht aangedrongen tot het éne, om uit hun verwarring in de dingen, die uiterlijk zijn en niet kunnen bevredigen, tot zichzelf te komen en tot de bron van lafenis te gaan. Hier bij Jezus is het water des levens, dat hun dorst voor altijd zal stillen, hun matte ziel zal verkwikken. Komen zij op deze stem in de nabijheid van de bruid, die hen heeft genodigd, dan zullen zij tot de horenden worden, die delen in het verlangen naar de komst van de Heere. Maar zelfs voor hen, die nog niet geheel ongevoelig zijn geworden, die ten minste nog zouden wensen te geloven, heeft de liefde nog een lokkend woord, in zo verre het hun slechts ernst met hun willen geworden is. Hebben zij ook nog vooroordelen tegen de Heere en in het bijzonder tegen Zijn toekomst, kunnen zij zich ook nog niet geheel losmaken van de verschillende misleidingen van de dwaalzieke wereld, van de kracht en kunst van de wereldse verlichting, de Heere heeft hen daarom toch niet uit het oog verloren, maar hen nagaande, laat Hij hun rooskleurige verwachtingen meer en meer in grauwe wolken zich oplossen, en terwijl zij zo arm en altijd armer worden, lokt Zijn getrouwe stem: Schep toch water des levens om niet! hier alleen ontspruit het leven! Uw zoeken is onvruchtbaar, uw hopen wordt tot water, dat in de Dode zee vliet! En als zij zich laten gezeggen grijpen zij toe en dorsten nog meer en komen en horen en stemmen eindelijk met blijdschap in, in dat veelbetekenend "kom"! waarin de hele inhoud van dit boek zijn overeenstemmende echo vindt. Alleen voor hen, die niet willen, heeft de Heere en de liefde van de Geest en die van de bruid geen woord meer.

De Geest of de Heilige Geest spreekt met de Bruid of de Gemeente: "Kom", voor zoverre Hij in de Gemeente woont en de onzichtbare band tussen Christus en Zijn Gemeente uitmaakt. De Geest zegt het de Gemeente voor en de Gemeente, waar zij is zoals zij behoort, zegt het de Geest na. Waar Geest en Gemeente reeds tezamen spreken: "Kom", daar staat het goed; en zo stond de echte Gemeente van de heiligen steeds sinds Christus' Hemelvaart, hoe klein zij soms ook was. Geheel anders staat het in de kerken en bij degenen die slechts gedoopt zijn; bij dezen is het veel meer de leus: "Mijn Heer komt in lang nog niet, of wel in het geheel niet meer." Het echtste en onbedriegelijkste kenteken van een ware Christen is, dat hij zich met het oog op 's Heilands terugkomst, of op zijn dood verheugt. Wie van Christus' terugkomst hoort spreken, heeft te zeggen: "Kom". Zoverre moet ieder Christen het brengen, dat hij alle dagen Christus' terugkomst verwacht, dat hem de toekomst van de Heere niet onaangenaam verrast. Zulke lieden zijn dun gezaaid; want daartoe behoort een grondige bekering en de navolging van het Lam. Wie dorst heeft, kome slechts. Hier in de genadetijd kan hij zijn geestelijke dorst ten volle aan Gods Woord lessen, die bij met niets zou kunnen stillen, al dronk hij alle stromen leeg; ginds zal hij als verheerlijkte geest, wanneer hij hier slechts in waarheid naar het levend water dorstte, in zijn verheerlijkt lichaam, zonder enige koop prijs, zonder dat hij iets anders dan het geloof in Gods vrije genade hoeft aan te grijpen, uit de stroom van het levende water drinkt, dat, zuiver en helder als kristal, van de troon van God en het Lam tot in de eeuwigheden der eeuwigheden uitstroomt. Wie hier dorst, zal daar drinken; wie slechts wil neemt, neemt om niet; een ieder wordt vriendelijk uitgenodigd.

Jezus zegt: Neem om niet. "Hij heeft geen betaling noch voorbereiding; Hij wil geen aanbeveling van onze godsdienstige aandoeningen. Al heeft u geen goede gevoelens, als u slechts begeerte heeft, komt de nodiging tot u; ga daarom! U heeft geen lof en geen berouw, ga tot Hem en Hij zal ze u geven. Kom zoals u bent, en neem om niet, zonder geld en zonder prijs. Hij geeft Zichzelf aan de noodduftigen. De drinkbronnen aan de hoeken van onze straten zijn kostbare instellingen en wij kunnen ons niemand voorstellen, die zo dwaas is naar zijn beurs te tasten en uit te roepen, wanneer hij voor zo'n bron staat: ik kan niet drinken, omdat ik geen vijf gulden in mijn zak heb. Hoe arm de mens ook is, de bron is daar en hij kan daaruit drinken zoals hij is. Dorstige wandelaars, die voorbijgaan, of zij in fluweel of in grof laken gekleed zijn, zien naar geen waarborg om, ten einde te mogen drinken, het bestaan van die bron is hun waarborg om haar water om niet te nemen. De milddadigheid van enige goede vrienden heeft het verfrissende kristal daar geplaatst en wij mogen daarvan nemen zonder te vragen. Misschien zijn de enige personen, die dorstig door de straten gaan, terwijl er zo'n drinkbron is, de dames en heren in hun rijtuigen. Zij versmachten van dorst, maar kunnen er niet aan denken, zo gemeen te zijn om uit te stijgen en te drinken. Het zou hen vernederen, menen zij, om uit een algemene drinkbron te drinken; aldus rijden zij voort met droge lippen. Ach hoevelen zijn er, die rijk zijn in hun eigen goede werken en daarom niet tot Christus kunnen komen! "Ik wil met op dezelfde wijze als de hoer en de vloeker zalig worden", roepen zij uit. Hoe! op dezelfde wijze ten hemel gaan als de schoorsteenvegers? Is er geen ander pad tot heerlijkheid dan dat, dat de dief daarheen leidt? Ik wil niet aldus zalig worden. Zulke trotse snoevers moeten zonder het levende water blijven; maar die wil, neemt het water des levens om niet.

18. Want ik, Johannes, die de Openbaring heb ontvangen (Hoofdstuk 1: 1) en die ook nauwkeurig heb weergegeven, zoals mij die is overgegeven, betuig, terwijl ik in de Geest van de Heere spreek, die mij Zijn openbaring heeft geschonken, aan een ieder, die de woorden van de profetie van dit boek hoort: als iemand tot deze dingen toedoet, God zal over hem toedoen de plagen, die in dit boek geschreven zijn, als die over de God vijandige wereld zullen komen.

19. a) En als iemand afdoet van de woorden van het boek van deze profetie, God zal zijn deel afdoen uit het boek (volgens juister lezing "hout" vs. 14) van het leven en uit de heilige stad en uit hetgeen in dit boek geschreven is (vs. 1-5; vgl. Deut. 4: 2 12: 32

a) Spr. 30: 6 b) Openbaring 13: 8; 17: 8

In de Openbaring is de loop van de wereld en van het rijk van het begin tot aan het einde aller dingen en in de eeuwigheid zo subtiel voorgesteld, dat het geheel op enkele bladzijden voorkomt. Veel wordt duidelijk, niet uit de woorden zelf, maar alleen daaruit, hoe zij tegenover elkaar staan. Evenals nu aan een fijn uurwerk de minste fout een onregelmatigheid veroorzaakt, zo kan in dit geheel bijzonder boek van de Openbaring de geringste bijvoeging of de minste vermindering aan de bedoelingen ervan op de een of andere ongedachte wijze hinderlijk zijn de hemelse curiaal-stijl heeft zijn gelijke niet. Als men bij dat profetisch en engelachtig, ja goddelijk-koninklijk manifest de heerlijkheid van de gever, die is Jezus Christus en die Zijn naam zelf vooraan plaatst, het gewicht van de inhoud en de korthed van de rede beschouwt, dan moet men erkennen, dat hier aan elk woordje zeer veel gelegen moet zijn; daarom rekent God het zo hoog.

De natuurlijke mens moet, evenals in de Schrift in het algemeen, vooral ook in de Openbaring veel niet vinden, wat hij wil en veel vinden, dat hij niet wil. Dat ligt eenvoudig daaraan, dat

zij een getuigenis van de Geest van God is. Daaruit volgt de lust tot bijvoegingen of weglatingen; en nu ligt ook in de overmacht van de wereld een machtige trek tot toedoen en afdoen, men spant alles in, om de scherpe zijden van het Woord van God weg te nemen, opdat men met de wereld een verdrag sluit. Het is niet bij toeval, dat deze waarschuwing aan het slot van het eerste (de Pentateuch) en aan het slot van het laatste boek van de Kanon (de Apocalyps) voorkomt. De schrijver erkende duidelijk, dat hij de taak had, met zijn boek de Kanon te besluiten; de waarschuwing, hier uit het eerste boek herhaald, geldt voor alles wat tussen beide boeken in ligt.

20. Die deze dingen, die in dit boek geschreven zijn (vs. 16), getuigt, namelijk Jezus Christus, zegt tot besluit nog eens de inhoud in een hoofdsom en een kort woord, even als reeds aan het begin werd gezegd (Hoofdstuk 1: 7), samenvattende: "Ja, Ik kom spoedig. " Is nu daarin de hele hoop van de Christens gelegen, zo laat ons roepen en bidden: Amen. Wij nemen die goddelijke toezegginggelovig aan: Ja, kom, Heere Jezus! ons hart verlangt naar uw toekomst.

Het is het laatste woord uit de mond van Jezus, dat tot onze lering is geschreven, het nieuwste, dat men van Hem weet is het woord: "Ik kom spoedig. " Met de grote zaak van de Heere Jezus, met alles wat men volgens Zijn Evangelie nog van Hem te wachten heeft, vooral dus ook met de Openbaring van Zijn rijk, geen onverwacht uitstel, maar het is alles op goede weg, het zal alles worden voleindigd.

De beide vorige verzen waren nog als in de tegenwoordigheid van Jezus geschreven. Dit vers echter luidt evenals wanneer een scheidende vriend zijn haastig terugkomen belooft en de achterblijvende hem nog in de verte met veel liefde aanroept, dat hij het ook zeker waar maken zal. De apostel is de eerste, die zelf op de oproeping in vs. 17 antwoordt met: "die het hoort, zegge kom! "

"Die deze dingen getuigt, zegt: Zie, Ik kom spoedig! " Zo klonk het laatste woord van de Heere tot Johannes. Maar voelt u het niet, hoe zo'n uitspraak waardig is, niet slechts het besluit van één Bijbelboek, maar het besluit van geheel de Bijbel te wezen? Het denkbeeld toch van de toekomst van de Heere is meer dan een ondergeschikte of nevenvoorstelling in de geest van de heilige mannen. Het is als het ware de gouden draad, die al de oorkonden van de goddelijke openbaring, nu zichtbaar dan onzichtbaar doorloopt, ze aan elkaar verbindt en vastgeknoot aan de poorten van het verloren Paradijs, zich verliest tussen de rotsen van Patmos. Nauwelijks heeft God beloofd, dat Hij vijandschap en verlossing zal schenken, of, hetzij bewust of onbewust, alle eeuwen van de oudheid worden eeuwen van voorbereiding en hijgend verlangen. "Zie, Hij komt", zo luidt het onschatbaar geheim, dat onder de aartsvaderlijke tenten de ene patriarch aan de andere toefluistert, terwijl het later door Israël's profeten met toenemende duidelijkheid en klem als van de daken gepredikt wordt. Als wachters, die de morgen verbeiden, zo staan die eerbiedwaardige mannen op de hoogte en turen of zij de purperen lichtstreep niet zien, die de Zon der gerechtigheid spelt. Eindelijk, daar staat de morgenster hoog aan de hemel; de boetgezent wordt de heraut van de koning; de Kerstnacht komt de hoop van veertig eeuwen bekronen; nog een tijdje en Galilea's heuveltoppen zijn door het licht van de wereld bestraald! Maar is Zijn naam niet "wonderlijk? " Nauwelijks wordt het openbaar, dat de grote Koning verscheen, of Hij maakt Zich weer tot scheiden gereed. Reeds na drie jaren is het "Ik ga heen en kom weer tot u. " Wel keert Hij uit de dood tot het leven, maar het nieuwe welkom wordt aanhef van het beslissend vaarwel. Hij schudt het laatste stof van de aarde van Zijn voetzolen af en "deze Jezus zal terugkomen", is de eerste tijding die de Engelen van de hemelvaart brengen. Dat woord wordt grondtoon van de Apostolische prediking en grondslag van de Apostolische hoop. "Het einde aller dingen is

nabij", zo dringt Petrus de opwekking aan om in het gebed te waken. "Het is het laatste uur" zo troost Johannes de Christenen bij de komst van de Antichristen op aarde. "Maran-atha, de Heere komt", zo dondert het van de lippen van Paulus tegen de vloekwaardigen, die de Christus niet liefhebben. Ja, de Heere zelf, waar Hij aan Klein-Azië's gemeenten liet schrijven, daar zegt Hij met andere woorden aan allen, wat Hij aan éne herinnert: "Zie, Ik kom spoedig, houd wat u heeft. " Al wat hij aan Johannes toont in dit boek, is slechts de duizendkleurige onthulling van die éne grote verborgenheid; elk bazuingeschal, dat de Ziener verneemt, roept een toekomstig bazuingeschal wakker; elke ontdekking van iets groots bereidt nieuwe ontdekkingen voor van altijd grotere dingen. Wij heten in het tijdperk van de vervulling te leven, maar in zeker opzicht leven ook wij in het tijdperk van voorspelling en verwachting. Zoals Israël onder het Oude Verbond de eerste komst van de Christus verbeidde, zo beidt het geestelijk niet slechts achter, maar ook vóór ons bestaat Israël van het Nieuwe de tweede en laatste. Is het niet natuurlijk, dat een volheid van de tijd en Johannes' bede de liefste bede van de Christen is? Zij wordt althans op zijn lippen gelegd door Zijn hart, dat naar deze toekomst verlangt. De wereld wij herhalen het kan zo niet bidden. Maar bent u in waarheid een discipel van de Heere geworden, er is dan iets in u van de Geest, die de boezemvriend van Jezus doordrong? Voor uzelf kent en wacht u dan geen licht en geen troost, geen kracht en geen hoop, dan alleen als Hij, die alles voor u wil wezen, ook alles in u geworden is en met Zijn Geest uw hart en leven doordringt. Maar welke rede is dan gepaster dan deze: Och Heere, werp U zelf iedere scheidsmuur neer, die nog tussen U en mij zich verheft; kom Heere en neem U zelf bezit van die ziel, die buiten U geen rust meer kent; kom haastig, Heere, slechts in uw volle gemeenschap is volle verzadiging van vreugde! Bent u een discipel van Christus, er woont dan liefde daarbinnen, die u al de broeders omvatten, al de verlorenen in stilte bejammeren, heel de mensheid biddend op het hart doet dragen. Maar als u nu zo vele smachtenden ziet, die vruchteloos lafenis "in een land, dor en mat, zonder water" begeren; zo vele dwalenden, die als zwervende schapen waggelen aan de rand van de afgrond; zoveel zieken naar de ziel, die ten grave gesleept worden door de dodelijke pestilentie van de zonde en als u tegenover dat alles de machteloosheid van uw liefde betreurt en de almacht van Jezus' liefde gelooft, weer, wat is natuurlijker dan te roepen, door de Geest van de gebeden gedragen: Kom, Levensbron van omhoog en drink al die dorstige dalen; kom, trouwe Herder en draag het afgezworvene op uw schouders naar de veilige schaapskooi; kom spoedig, Arts van de ziel, de zieke mensheid bezwijkt, als U niet het vergif in haar aderen stuit! Nog eens, bent u een discipel van Christus, Zijn eer is u dierbaar, Zijn zaak is uw zaak, Zijn miskennis is u tot smarte geworden. Het grieft u, dat Hij hier verloochend, daar onder een deksel verkondigd, ginds door moedwillige zonde als bij vernieuwing gekruisigd wordt. Het is u niet genoeg, dat Hij nu reeds heerst in het midden van Zijn vijanden, u verlangt ernaar dat de vriend van uw ziel onder verlorene vrienden regeert. Maar wat ik bid u, wat is dan meer natuurlijk: dan de bede Sta op, Heere, laten uw hateren vluchten en het welbehagen van de Vader door uw hand gelukkig voortgaan? In van de waarheid, al legde ons de tekst haar niet op de biddende lippen, ons eigen hart zou haar voorschrijven, als wij echt één zijn met Christus. Zo kan de vriend, die zijn broeder van overzeese kusten verbeidt, wandelen en staan op het strand en starogen, of hij nóg aan de grauwe horizon het witte zeil niet ontdekt. En als hij zich moe getuurd heeft op het eindeloos en eentonig verschiet, onwillekeurig breidt hij de armen naar de horizon uit, als wilde hij de afstand verkorten! Liefelijk was het verschiet, dat voor ons oog zich ontsloot bij het staren op de toekomst van de Heere, maar hartverheffend is ook het stille geloof: de Heere zal niet wachten tot de jongste morgen van de wereld, om de Zijnen tot Zich te nemen; Hij komt voor en tot een ieder van hun in het uur van de dood! Reeds is Hij daartoe onzichtbaar op weg. Christenen, wilt u Hem ontvluchten, of afwachten, of met blijde hoop tegemoet gaan? O, zo Hij in u leeft, u kunt niet wensen altijd van Hem uit te wonen in dit dal van de beproeving en vaak grijpt iets u aan van het onweerstaanbaar

gevoel, dat de zwerver doortintelt, als hij bij het vallen van de nacht de lichten ziet flikkeren van gindse veilige stad. "Alle goud" het is terecht geschreven door een van de grootste godgeleerden van onze eeuw (Neander): "Alle goud is niet te vergelijken met één zucht van heilig verlangen naar boven. Zonder dat verlangen te zijn, dat is sterven. Verlang en u bent weten te leven. " Christenen, is uw schat in de hemel, daarheen dan ook het hart gericht! Zalig zijn zij, die het heimwee hebben: zij zullen thuis komen. Drukken u de lasten van de tegenspoed, dan gesmeekt: kom Heere, of de vleugelen van die stormwind; woont U in mij, ik heb vrede in het midden van de strijd! Ontrusten u de schokken van de tijd, dan gebeden: kom Heere, tot de Kerk en de wereld; waar U huist, zal de rust huisgenoot zijn! Omgeeft u de schaduw van de dood, nog eenmaal met stamelende lippen: kom spoedig, Heere, ik heb U lang gewacht, niet te lang voor het geloof, maar bijna te lang voor de liefde! En gelukkiger dan Johannes, vindt u na het laatste slaken van die bede uzelf, niet meer in een Patmos van de vreemdelingschap, maar in het hemels Jeruzalem weer.

Niet gering is het aantal reizigers, die Patmos omwille van Johannes hebben bezocht; maar wie zal ze tellen, de schare van hen, die daar in de geest aan de zijde van Johannes hebben gestaan en de stem als de stem van grote wateren vernomen, die eenmaal over de grote wateren van Patmos klonk. En kan het anders? Patmos toch is de laatste wachttoren in het heilige land van de profetie. Vandaar klinkt de laatste stem, die antwoord geeft op de vraag: "Wachter! wat is er van de nacht? " Dat antwoord luidt bij alle andere wachters: "De morgenstond is gekomen; en het is nog nacht. " Wil jullie vragen, vraagt; keer terug, kom. Maar bij de wachter op Patmos luidt het: Verzegel de woorden van de profetie van dit boek niet, want de tijd is nabij, de Heere komt! Ja, de Heere komt. Wanneer komt Hij? Niemand, die het weet. Van dat uur weet niemand, zelfs niet de engelen in de hemel. En toch heeft de Heere ons niet geheel en al zonder wetenschap dienaangaande willen laten. Immers Hij heeft zelf ons de voortekenen aangeduid, die Zijn komst moeten voorafgaan en verkondigen. Hij zelf vergeleek die tekenen bij de tekenen van de hemel, die ons doen zeggen: morgen schoon weer, want de hemel is rood! morgen onweer, want de hemel is droevig rood! Voor zoveel dus die voortekenen zich beginnen te vertonen, maken wij daaruit op, dat de komst van de Heere nadert. Als de Schrift zegt: de volheid van de heidenen moet zijn ingegaan, eer de Heere komen kan; en wij horen dat het Evangelie aan bijna alle volkeren onder de hemel verkondigd wordt en het ons daarbij is, als aanschouwden wij reeds van verre de vleugels van de engel, vliegend in het midden van de hemel en hebbende het eeuwig Evangelie om te verkondigen hen, die op de aarde wonen en alle natie en geslacht en taal en volk, dan zeggen wij: de Heere komt! Als de Schrift zegt: Geheel Israël moet zalig worden, eer de Heere komen zal en wij horen dat de bekeringen onder de Joden zo beginnen toe te nemen, dat er sinds de vijfentwintig laatste jaren meer Joden bekeerd zijn, dan in de zeventien eeuwen, die sinds Paulus verlopen zijn, dan zeggen wij: de Heere komt. Als de Schrift zegt, dat in de laatste tijden Christendom en anti-Christendom zich scherper dan ooit zullen afscheiden en geloof en ongeloof zich duidelijker en krachtiger dan ooit zullen openbaren; en wij zien, hoe aan de ene zijde het ongeloof immer onbeschaamder het hoofd opsteekt en zijn valse Christussen verheft, roepend: Zie, de Christus is hier! en zie, de Christus is daar! en tevens, hoe aan de andere kant de schare van ongelovigen meer en meer de handen ineenslaat en zoals onlangs in Englands hoofdstad van de beide oevers van de Atlantische Oceaan bijeenkomt om elkaar de broederhand te reiken en tevens te bewijzen, wat een grootse zowel als levende eenheid de Kerk, die op de rots van de hervorming gegrond is, van de wereld vertoont, dan zeggen wij: de Heere komt! Ja, de Heere komt! Hij komt met kracht! Sinds achttien eeuwen is Hij altijd komende; maar in het één tijdperk zijn de tekenen van die komst duidelijker en zichtbaarder dan in het andere. In het éne tijdperk horen wij als het ware Zijn voetstappen ruisen, die zich in het andere verbergen. Welnu, in het tijdperk, waarin wij nu

leven, zien en horen wij Hem, omdat Hij komt. Deze eeuw, de eeuw van de Bijbel- en zendelingsgenootschappen, de eeuw van de stoomvaart en volkeren-vereniging, de eeuw van de worsteling en gisting bij uitnemendheid van nieuwe, zedelijke, geestelijke elementen, die als de weeën van de geboorte voor een nieuwe orde van dingen zijn, draagt meer dan enig andere na de apostolische eeuw het opschrift aan het hoofd: de Heere komt! De wolken, waarop Hij komt, zich wij als het ware nader drijven en horen in de verte ook in het kraken van het onweer, die rondom Europa ratelen, de donders, waarmee Hij komt. En de kreet, waarmee de aarde beneden die stem van boven beantwoordt, is de algemene roepstem: Kom, Heere Jezus!

Der heid'nen volheid is gekomen; Reeds zuchten 's werelds verste zomen Om vrede zucht het moê Heelal. Kom, Heere Jezus, met de wolken! Beklim die zetel aller volken, die eeuw noch afgrond schokken zal!

Vs. 21. Zoals het hele boek in de vorm van een brief begonnen is (Hoofdstuk 1: 4-6), zo besluit het ook met de zegenbede van de apostolische brieven (Rom. 16: 24).

21. De genade van onze Heere Jezus Christus zij met u allen, Amen.

De begroeting aan het begin was met meer woorden, de wens aan het slot vat de kracht in weinige woorden samen. Johannes handelt hierbij als een, die zijn Heer tegensnelt en zich met niets meer ophoudt.

Volgens andere lezing staat er: "de genade van onze Heere Jezus zij met alle heiligen. " Daarmee zou worden gezegd, dat het boek een eigendom is van alle Christenen op aarde; dat wie ook maar tot het getal van heiligen behoort, het recht en de plicht heeft, daarin stichting te zoeken en rekenschap moet geven, hoe hij de daarin hem aangeboden middelen tot zaligheid heeft aangewend.

De genade van de Heere Jezus zij ook met ons en geleide ons stap voor stap in haar vrede en in haar kracht, totdat wij het grote doel, in dit boek ons voorgehouden, bereikt hebben. Amen; ja, ja zo zal het zijn!

De bijbel eindigt met een duidelijke verklaring van de godheid van Christus. De Geest van God dringt de apostel om Zijn Volk te zegenen in de naam van Christus en van Christus een zegen voor hen af te bidden; dit is een gepaste wijze van aanbidding. Niets moest door ons meer worden begeerd, dan dat de genade van Christus met ons zij in deze wereld, om ons voor te bereiden voor de heerlijkheid van Christus in de andere wereld. Door zijn genade moeten wij vervuld zijn met vreugdevolle verwachting van Zijn heerlijkheid, voor deze worden gevormd en bewaard; en Zijn glorierijke verschijning zal welkom en vreugdevol zijn voor hen, die hier deel hebben aan Zijn genade en gunst. Dat daarom ieder op deze veel verwachtende bede het Amen zegt. Laat ons ernstig begeren naar steeds groter mate van die genadige invloeden van de gezegenden Jezus in onze zielen en Zijn genadige tegenwoordigheid bij ons, tot Zijn majesteit Zijn genade jegens ons heeft volkomen gemaakt. Hij toch is een Zon en een Schild; Hij geeft genade en eer, geen goed zal Hij onthouden degenen, die in oprechtheid wandelt. Ere zij de Vader en de Zoon en de Heilige Geest, als die was en is en zijn zal in alle eeuwigheid. Amen.

Eerst keert de apostel zich tot de Heere Jezus en geeft een zoete weerklank op de belofte van de Heere Jezus: Ja "Ik kom spoedig. " Hij vat die woorden op en in een hevig verlangen naar

Christus' komst, beantwoordt hij ze met "Amen". Laat het zo zijn, het zij zo; mijn Heere Jezus, mijn heerlijke Jezus, mijn beminnelijke Jezus, mijn geliefde Jezus, mijn vriendelijke Jezus, al mijn licht, al mijn leven, al mijn vermaak, kom toch, ja kom spoedig. Daarna keert de apostel zich tot de gemeenten; en wenst haar de apostolische zegen, de genade van de Heere Jezus en dat Jezus hart en liefde tot hen zij en dat Hij uit Zijn volheid hen allen wille mededelen, zoveel ieder nodig heeft, om God te verheerlijken, om hun loop met blijdschap te eindigen en om hierna eeuwig verheerlijkt te worden. Daarop zegt hij: Amen, de Heere Jezus doe zo, ja Hij zal zo doen. De Heere bekrachtigt deze apostolische zegen op mij en op u allen, die dit leest of hoort lezen! Amen.

Uit Oost en West, uit Zuid en Noorden Roept God Zijn keurbende op ten strijd, De zee deinst rugwaarts in heur boorden, Dat zij haar het legerpad verwijdt. Zij staat gedost in het schitt'rend wapen Met waarheids zeegrijk staal gegord, De helm des heils omvangt heur slapen Met lichtpluimaadjen overstort.

Aanvaardt, o uitverkorelingen Het schild van het zonedelgend kruis; En laat dan de afgrond u bespringen Met ijeldavrend slachtgedruisch. Hun moed, hun krachten zijn geweken, Hun kopren krijgsklaroen verstomt; Gods donder zal hun arm verbreken, De vuist, om het oorlogszwaard gekromd.

Ontplooi, u hel, uw veldbanieren, Schaar duizend-duizend in het geweer en vlei u vrij met zegevieren! Eén oogwenk slaat uw hoogmoed neêr. Eén oogwenk en de dorstende aarde Ligt overstelp't in het schuimend bloed en de arenden van Middelgaarde Verzaden het uitgehonger'd broed.

Dan klinken u de lofbazuinen, O Sions Vorst, door zwerk en lucht; Dan schudden Bazans hoge kruinen En hupplen van het juichgerucht! Dan daalt de Rechter uit de wolken In glans, die de eng'lenglans verdooft en de aan het juk ontscheurde volken Erkennen het ongeschapen Hoofd!

Laat, Jezus, laat die heildag schijnen, De schepping zucht van het barenswee, Dat de aarde in stervensangst doet kwijnen; Verlossing, redding is haar bee. maar ja, U zult ze niet vergeten, Wier boezem angstig te Uwaart welt; De schakels van van de jaren keten Zijn in hun afloop haast volteld.

Rust midd'lerwijl getrouwe zielen, Die onder het altaar nog versmacht! God kent, die voor Zijn heilwoord vielen, Verbeidt u het loon, dat op u wacht. Nog and'ren moeten met u delen En sprengen het aardrijk met hun bloed. Nog and'ren zal het moordzwaard kelen, Eer het reddingsuur verschijnen moet.

O Almacht, leer het ons verbeiden, Met ootmoed, rust en hartevree, Ons zelf ten offer toebereiden Als lamm'ren voor het slachtmes reê. O, zuiver ons van wrok'verbitt'ren, Hoe fel getergd, verdrukt, gesmaad, Om eens in d' onschulddos te schitt'ren Van het hemelpriesterlijk gewaad!

Als een stemme veler waat'ren Hoordet u op Patmos rots Alle volken het loflied schaat'ren, Ziener voor de Zoon van God.

O, wat wonderzoet geluid! 't Riep voor u de nad'ring uit Van de dag, dat alle monden Alom Jezus' lof verkonden!

Als het ruisen veler stromen Horen wij aan onze reê Vele stemmen tot ons komen Van de morgenlandse zee. Maar die stemmen juichen niet; Droevig klinkt haar klagend lied, Tot hoelang nog, eer onze oren Jezus' blijmaar van u horen?

Als het golven veler zeeën Ruisch die klaagstem langs ons strand en beweeg ons met de weeën Van het arme heidenland! Op, mijn volk, ter heirvaart op! Niet gerust, eer al de wat'ren Als op Patmos, het kruislied schat'ren.

SLOTWOORD OP DE OPENBARING VAN JOHANNES

Nadat wij aan het einde zijn gekomen van de uitlegging van dit boek, dat vooral in deze tijd zovelen getracht hebben te verklaren, zouden wij, zoals vele uitleggers hebben gedaan, voor de lezers het kunnen bejammeren, dat men bij de andere opvattingen die juiste verklaring niet vindt. Wij zouden, om voor zo'n verzekering geloof te vinden, ons kunnen beroepen op ons veeljarig onderzoek, op het nauwkeurig aanwenden van het goede, dat reeds aanwezig was en vooral op de nauwkeurige overeenstemming met de overige woorden van God, vooral met de Oud-Testamentische profetie en de eschatologische reden van Christus. Wij zien daarvan echter geheel af. De eerstvolgende toekomst zal het bewijs leveren, of wij goed hebben gezien of niet. Als het vóór het einde van deze eeuw er niet toe komt, dat de tegenwoordige Christenen geworden zijn tot de grote stad, op wier straten de lijken van de twee gedode getuigen onbegraven liggen, als dan niet zowel de tijd van genade voor de heidenen is ten einde gegaan en zo ook de tijd van Israël's straf geëindigd zal zijn, noch van de wederaanneming van dit volk ter vervulling van de uitspraak van Paulus in Rom. 11: 15 Ro het "leven uit de dode" ons ten deel zal worden, die wij van het doden van die twee getuigen niet kunnen afscheiden, dan moge onze uitlegging als vals en verkeerd terzijde worden gesteld tot die tijd moeten wij tegenover alle tegenspraak en aanvallen het woord van de apostel (1 Kor. 4: 5) stellen: "Oordeel niet vóór de tijd, totdat de Heere gekomen zal zijn. " Voor aanwijzingen en bijzonderheden en beter onderricht over deze en gene plaats zijn wij zeer toegankelijk en plaatsen ons uitdrukkelijk onder het oordeel ook van een menselijke gerechtsdag; maar over de opvatting in het algemeen en van het geheel hebben wij een zo vast vertrouwen op de juistheid in ons hart, dat wij onder de mensen niemand als rechter erkennen, maar om in een beeld te spreken, ons op de Keizer beroepen. Het zou nu zeker voor onze eigen ogen een wonder zijn, als het ons van de Heere gegeven mocht zijn, de hoofdpunten, waarover de Apocalyps handelt, juist op te vatten, omdat zelfs zulke mannen, als de grote Dr. Luther en ook in onze dagen vele geleerde en rijk begaafde schrijvers hebben beleden, dat zij zich in dit boek niet konden vinden. Het is echter de wijze van de Heere, dat Hij Zich verkiest, wat zwak is naar de wereld en wat niets is. Waar genade zichzelf wil verheerlijken, daar stelt zij zichzelf haar mate, hoe ver zij wil gaan. Het was echter nodig, dat voordat het tweede wee over ons komt, dat de Kerk doet ineenstorten, het heiligdom van de Schrift, deze tempel, die geen macht van deze wereld kan doen ineenstorten, tot een asiel voor alle verdrukte en beangstigde zielen werd gemaakt door een verklaring, die alle bijzonderheden behandelt en de vele beekjes van levend water, die zich in de gelovige harten van alle eeuwen van de Kerk uit de fonteynen van God hebben uitgestort, in een hoofdbedding leidt. Die leden van de evangelische Kerk, die getrouw en hartelijk de "rechtzinnige" belijdenis aanhangen, zullen het de schrijver niet makkelijk vergeven, dat hij in de eschatologie, of leer van de laatste dingen, een zo geheel andere weg is ingeslagen, dan die door die belijdenis is aangewezen; zij zullen misschien juist daarom gedeeltelijk met het bijbelwerk breken en het als een gave beschouwen, waarover zij zich lange tijd hebben verblijd, maar die zij nu, om hun zielen voor het vergif van een valse leer te bewaren, van zich moeten wegdoen. Tegenover deze treedt de nu zalige, zoals wij geloven, Wilhelm Löhe, die in zijn leven op

aarde zo getrouw de Lutherse kerk aanhing, sprekend op en dekt met zijn gezag de schrijver. Deze schrijft in het jaar 1857 aan een prediker, die door de Missouri-Synode in Amerika om zijn chiliasme was buitengesloten, het volgende: "De leidslieden van de synode hebben zich aan Luther en de Lutherse theologen zo overgegeven, dat zij niet anders dan onder leiding van deze het Woord van God kunnen lezen. Hoe kunnen zij zien, omdat hun ogen zijn ingenomen en horen, omdat zij alleen een oor voor hun zegsmannen hebben? Toen ik jonger was, en de weg van de Lutherse kerk als juist erkende, deed ik ook, zoals de broeders in Missouri; ik nam om het grote en rechtmatige vertrouwen alles aan, wat zij zeiden en voldeed mij ook niet alles in mijn binnenste, ik waagde het toch niet, mijn eigen ogen te vertrouwen, als ik in Gods Woord las de mannen, die ik vertrouwde, gelijk moesten hebben, omdat ik mijn eigen oordeel niet durfde vertrouwen. In volgende tijd kon ik toch het licht van het Woord van God niet weerstaan, en hoe meer ik in hoofdzaken van het zuivere van de Lutherse leer overtuigd werd, des te meer erkende ik, dat God de Heere in onze dagen aan Zijn arme Kerk in sommige andere punten groter licht en helderheid wilde geven, dan onze vaders hadden. Tot deze punten behoort ook het eschatologische, vooral wat de hoop van Israël, de duizend jaren en de terugkomst van de Heere aangaat. Evenals in het algemeen in exegese en historie, zo is vooral in de kennis van de profetie en van de profetische blik in de geschiedenis de nieuwere tijd gezegend en rijker begiftigd dan de 16de eeuw en die eeuwen, die er op volgden. Ik kom mij zelf niet voor als een afvallige, wanneer ik de gave aanneem, die God mij aanbiedt en haar niet daarom veracht, omdat mijn vaders ze niet hadden. Ik geloof slechts hun wegen te gaan, als ik het Woord zelf volg en dat liever aanneem, dan de willekeurig spiritualistische uitlegging van vroegere dagen. Ik heb vele keer met genot de profeten en de Apocalyps gelezen en weer gelezen en juist het vergelijken van de profeten met de historie, met de geschiedenis van het rijk van God, heeft mij de ogen geopend voor de toekomst hier en daar. Ik heb de profetie van Oud- en Nieuw Testament zeer eenvoudig en woordelijk leren opvatten en niet alleen bevonden, dat op deze weg de hele theologie zeer bevattelijk is, maar ook, dat zij zeer harmonisch is. Terwijl bij de spiritualistische richting nauwelijks twee uitleggers overeenstemmen, heb ik tot mijn grote verwondering bevonden, dat mannen van de meest verschillende richting, wanneer zij eenmaal de spiritualistische verklaring hadden verlaten, op de weg van de eenvoudige opvatting tot dezelfde resultaten kwamen. Onlangs heeft iemand gemeend, dat er onder de theologen van betekenis in Duitsland nauwelijks twee waren, die met de mannen van de 16de eeuw in zake de eschatologie overeenstemden. Als de Augsburgse Confessie de Judaïserende meningen verwierpt, volgens welke voor de jongste dag enkel heiligen een wereldlijk rijk zouden hebben, dan deert dat, afgezien van de bijzondere meningen van de reformatoren, zeker niemand, die de tegenstelling heeft leren kennen, waarin de steen, zonder handen afgehouden, staat tot de Kolossus van de wereldmonarchieën (Dan. 2: 31 vv.); men kan de paragraaf van de Confessie ondertekenen, en wel uit grond van zijn hart, zonder daarom met de leraars overeen te stemmen, die met de schel de kern hebben weggeworpen. In aansluiting aan de oudste kerkleraars draagt Luther zelf de mening, door ons in "Re 13: 18" en "Eze 40: 47" aangenomen, voor, volgens welke de eindelijke voltooiing van het heil, de algemene opstanding van de doden en de herstelling van een nieuwe hemel en een nieuwe aarde met het achtste duizendtal jaren van de wereld begint Lu 2: 21. Als hij nu zo ook in aansluiting aan hen zegt Mt 25: 30: "de wereld heeft nu 5500 jaren gestaan; nu zal binnen de 6000 jaren het einde komen", dan heeft hij zeker het 7de duizendtal niet opgenomen en daarom ook met de eerste opstanding en het duizendjarig rijk in Hoofdstuk 20: 1-6 niets weten te beginnen, maar de oude kerkvaders gaven daaraan een plaats door het chiliasme. Dit was echter nog verkeerd, dat het duizendjarig rijk door hen van de hele Kerk werd verklaard, terwijl het volgens diepere beschouwing van de voorspellingen van de Schrift als de voorlopige heerlijkheid van de duizendjarige sabbat slechts op het sabbatsvolk van Israël betrekking heeft, zodat alleen de uit de heidenwereld geroepen

uitverkorenen daaraan deel hebben, die met de eerste opstanding worden verwaardigd. Volgens het hele verband van onze verklaring is de Openbaring van Johannes geen kort handboek van de kerkgeschiedenis, waartoe men het vaak maakt en alle mogelijke gebeurtenissen daarin voorspeld heeft gevonden, maar een commentaar op de lof, waarmee Paulus een deel van de Brief aan de Romeinen besluit (Rom. 11: 33-36): "O, diepte van rijkdom, zowel van de wijsheid en van de kennis van God! hoe ondoorzoekelijk zijn Zijn oordelen en onnaspeurlijk Zijn wegen! Want wie heeft de zin van de Heere gekend? Of wie is Zijn raadsman geweest? Of wie heeft hem eerst gegeven en het zal hem weer vergolden worden? Want uit Hem en door Hem en tot Hem zijn alle dingen. Hem zij de heerlijkheid in van de eeuwigheid. Amen. " Met dit loflied zal zeker instemmen met dubbele vreugde en vertrouwen, die de uiteenzettingen over de toekomstige ontwikkeling van de zaken gelezen heeft en wellicht geeft de Heere genade, dat menige zegen daarvan uitgaat ook op Katholieken en Joden. Voor wij echter van het boek scheiden, willen wij nog de geschiedenis van zijn verklaring in haar verschillende perioden voor ons laten voorbijgaan en vooral ook de hoofdklassen van de nieuwe opvattingen ons voor ogen stellen. In de eerste eeuwen, eer de Christelijke Kerk, zolang zij nog onder de druk van de vervolgingen was en door de heidenen van alle zijden verdrukt en bestreden werd en het geloof in Christus' terugkomst tot oprichting van Zijn rijk op aarde in heerlijkheid het wezenlijk voorwerp en anker van de Christelijke hoop vormde, stelde men bijzonder belang in de voorspellingen van de Openbaring. Niet alleen had men vooral sympathie voor hetgeen men in Hoofdstuk 20: 1 vv. las van een voorlopig gebonden worden van de satan gedurende 1000 jaren en van een wonen en heersen van de uitverkorenen in het herbouwde en verheerlijkte Jeruzalem, maar ook een juist inzien in vele andere bijzonderheden. Hoewel voor het eschatologisch bewustzijn van deze tijd het einde zich onmiddellijk verbond voor die tijd, die door de Romeinse antichrist beheerst werd, omdat men van een tijd van erkennen van de Kerk in de Staat, van het christianiseren van die laatsten geen gedachten had, wordt reeds bij Laetantius (overl. omstreeks 330 na Christus) de overtuiging gevonden, dat het duizendjarig rijk aan het einde van het zesde duizendtal jaren van de wereldgeschiedenis komen zal, dat zeker voor hen een vrij nabijzijnde toekomst (na omstreeks 200 jaren) was. Met de omkeer, die de hele verhouding van de wereld ten opzichte van de Kerk verkreeg door de overgang van de keizer te Rome, van Constantijn de Grote, moest ook een geheel nieuwe periode in de opvatting en uitlegging van ons boek beginnen. Het heidendom was gevallen, de heidense wereldmacht was een Christelijke geworden, uit de strijd met Rome was Christus als Overwinnaar te voorschijn gekomen, Zijn gemeente was nu de beheerseres van de wereld. Het lag nu voor de hand, de voorspelling van een duizendjarige heerschappij van de heiligen voor reeds vervuld te houden en die van een eerste opstanding der doden te verklaren van de geestelijke opstanding van de Christenen krachtens hun doop (Rom. 6: 3 vv.). Zo kwam men op de gedachte, de 1000 jaren van het gebonden zijn van de satan van het begin van de Christelijke tijd te rekenen en het einde ervan te wachten met het einde van het eerste duizendtal jaren na Christus, waarop dan de verschijning van de antichrist en het einde van de wereld zou volgen. Daar men hierbij de hele samenhang van de apocalyptische gezichten en voorspellingen moest prijsgeven, volgens welke de 1000 jaren eerst na de heerschappij en de val van de antichrist intreden, hielp men zich met de mening van recapitulatie, dat namelijk die gezichten en voorspellingen niet in voortgaande opvolging van tijd de toekomst verkondigen, maar die in naast elkaar liggende beelden voorstellen en zo verschillende groepen ontstaan, waarvan elk de hoofdgedachte van een nieuwe zijde voorstelt. De eerste voorstelling van deze aldus veronderstelde wijze van cyclische voorstelling tegenover de chronologische, wordt gevonden in een commentaar, toegeschreven aan Victorinus, bisschop van Pettau een stad aan de Drau in Stiermark (leefde omstreeks het jaar 290 na Christus); maar welke zeker wel tot een latere tijd behoort en een andere schrijver heeft. Dezelfde gedachte beheerst ook de woorden van

Augustinus en doet zich in onze tijd bij een groot getal verklaarders gelden, omdat zij het enige middel zijn, om het aannemen van een duizendjarig rijk, dat nog komen moet, te ontgaan en het kerkelijk zo verworpen chiliasme te ontkomen. De verwachting van het einde van de wereld met het einde van de 1000 jaren na Christus bracht dan ook inderdaad omstreeks het einde van de 10de en het begin van de 11de eeuw een grote beweging in de Kerk teweeg. In de 13de eeuw verkondigde paus Innocentius III zijn kruisvaarders, dat in Mohammed de antichrist sinds lange tijd verschenen was en dat, omdat het getal 666 in Hoofdstuk 13: 18 de duur van diens heerschappij aanduidde, de val ervan snel kon worden verwacht. Weer was in de 14de eeuw de verwachting van het optreden van Gog en Magog en de komst van het laatste oordeel vrij algemeen onder de Christenen verbreid. Gelijktijdig echter ontwikkelde zich bij die partijen, die het bederf in de Roomse kerk erkenden en bestreden, de mening, dat in haar en de pauselijke tirannie het eigenlijke antichristische moest worden gezocht. De Waldensen stelden het begin van de 3 1/2 tijden van de antichrist, die zij op 350 jaren rekenden, op het jaar 1000 en kwamen zo tot het resultaat, dat het jaar 1350 zijn val moest aanbrengen. Alle dergelijke veronderstellingen en berekeningen zijn beschaamd geworden. Dat ligt echter niet aan de profetie, maar aan haar verkeerde behandeling, daar men haar orde omkeerde en aan haar woord die zin onderschoof, die eigen geest of vleeselijke ijver aan de hand gaf. Daarom kon Luther in zijn tijd zeggen: "Velen hebben dat boek proberen te verklaren, maar tot op de huidige dag niets zekers aangeboden, sommigen vele dwaze dingen uit eigen hoofd erin gebrouwd. " Daarbij is hij, wat de grondstelling aangaat, die hij voor de uitlegging aangeeft, zeker reeds op de juiste weg, als hij schrijft: "Omdat het een openbaring moet zijn van toekomstige zaken en vooral van latere verdrukkingen en smarten van de Christenen, menen wij, dat dit wel de meest veilige greep zal zijn, om de uitlegging te vinden, als men de geschiedenissen en onheilen, in de Christenheid voorgevallen, uit de historie nam en die naast de beelden hield en dus met de woorden vergeleek. Waar dit dan met elkaar rijmde en juist overeenstemde, zou men daarom kunnen bouwen als op een vaste en onverwerpelijke uitlegging. " Wat hem echter hinderlijk is geweest voor een doelmatige toepassing van deze grondstelling, is een drievoudige valse veronderstelling: 1) dat de paus met zijn Roomse kerk tegelijk de antichrist en de grote hoer was;

2) dat het binden van de satan gedurende duizend jaren begon met de tijd, waarin het boek werd geschreven en diensvolgens duurde tot Gregorius VII (van 1073-1085); en 3) dat de Kerk, uit de heidenen vergaderd, de bruid van het Lam of de vrouw was, die voor zich en door zich, zonder aan Israël, wat haar volmaking aangaat, gebonden te zijn, de belofte zou beërven. Bij deze veronderstellingen moest hij zonder twijfel tot een onoplosbare tegenspraak komen tussen het verloop der kerkgeschiedenis en de inhoud van de Openbaring en ten slotte tot een standpunt komen, waarop hij verklaart: "het hapert mij niet aan dit boek, dat ik het voor niet-apostolisch of profetisch houd; maar mijn geest kan zich in dit boek niet vinden, zodat ik het niet zeer hoog schat. " Nu heeft reeds Vitranga (overl. 1722) een nieuwe baan gebroken, omdat hij de 1000 jaren eerst laat beginnen, als het gericht over de antichrist is volvoerd en beide in de toekomst stelt. Als nu evenwel het chronologisch systeem door Albrecht Bengel (overl. 1751) met zo bewonderingswaardige scherpzinnigheid opgebouwd, als verkeerd bewezen is en velen een voorwendsel heeft aan de hand gedaan, om aan het apocalyptische getal geen waarde te hechten, zo heeft hij toch aan de andere zijde de ware orde van de laatste dingen: antichrist, 1000 jaren, einde van de wereld, voor diegenen, die liever de kerkelijke traditie dan de dadelijke zin van de woorden van de Heilige Schrift ten offer brengen, eens voor altijd tegenover willekeurige verplaatsing duidelijk in het licht gesteld en velen moed gegeven, op andere wijze de oplossing van de getallenraadsels te beproeven. In latere tijd wordt nu ook eensdeels de juiste onderscheiding tussen de antichristische wereld-macht en de antichristische kerkmacht, tussen de persoonlijke antichrist en de beheersers van het laatste wereldrijk en de tot hoer geworden vrouw in het

pauselijk Rome, aan de andere zijde de betekenis van Israël, als het eigenlijke volk van de geschiedenis van het heil tegenover de volken van de heidenwereld in de kerkgeschiedenis, steeds meer erkend. De kerk-geschiedkundige opvatting zal zeker in de strijd, die zij met de tijd- en eind-geschiedkundige nog moet doorstaan, de overwinning behalen, waarvan de een het zwaartepunt van de voorspelling op de periode van het gericht over Joden en heidendom, onmiddellijk volgend op het schrijven van het boek, de andere op de antichristische tijd, onmiddellijk voorgaande aan die van de toekomst van de Heere legt. De gedaanten, die de kerkelijke en staatkundige toestanden steeds meer aannemen, zullen ook de harten hoe langer hoe meer van alle illusies over de toekomst bevrijden en de ogen steeds meer op Jeruzalem vestigen, die onzer aller moeder is.

Zoals de Heere, van wie het getuigt, is het Openbaringsboek voor dezen een steen des aanstoots, voor genen een rots van hoop geweest. Door alle eeuwen heen beurtelings op de hoogste prijs geschat en op de ondankbaarste wijze miskend, vond het maar al te zelden lezers en uitleggers, die niet wijs wilden zijn boven of beneden, buiten of tegen hetgeen hier geschreven was. Pas in latere tijd heeft men zijn volle waarde begrepen en, bedachtzaam geworden door anderer schade, zich gewacht voor menige klip, vermaard door noodlottige schipbreuken. Geheel de Apocalyps is een doorlopende verklaring van het woord, dat de Opgewekte in het Evangelie doet horen: "Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde"; en ook dit behoort tot de goddelijke harmonie van de Nieuw-Testamentische Schrift, dat juist het laatste boek van het Nieuwe Verbond ons de volle verwezenlijking doet aanschouwen van de grondgedachte, waarvan reeds het eerste is uitgegaan: Jezus, de Gezalfde Koning, vanouds door de profeten beloofd. Wat daar wordt uitgesproken, wordt hier op treffende wijze vervuld: "U zult de Zoon des mensen zien, gezeten aan de rechterhand van de kracht van God en komende op de wolken van de hemel". Maar ook nergens luider dan in de Openbaring wordt de Heere vermeld als het Lam, dat geslacht is. Nog met de tekenen van Zijn bloedige slachting versierd, ziet Johannes de Verheerlijkte in de hemel verschijnen, terwijl hij straks aan datzelfde Lam in één adem het verenigd lied van hemel en aarde hoort wijden. Er is nauwelijks twijfel aan, of het is bepaald als offerlam voor de zonden van de wereld geslacht, dat hij zich de Gekruisigde van Golgotha denkt. Als zodanig geslacht heeft Hij de gelovigen gewassen in Zijn bloed, d. i. hen ontzondigd, zoals de Israëliet door het bloed van het offerdiens werd, en hen zo van de schuld en straf van de zonde ontheven. Maar tevens zijn zij door Hem voor God gekocht, zodat zij nu geheel zijn eigendom zijn en uit vrije liefde Hem dienen. En wel verre, dat Johannes de zegen van die verlossing binnen enge grenzen beperken zou, stelt hij haar deelgenoten ook in dit zijn Openbaringsboek voor als verzameld uit alle geslachten, talen, volken en natiën. Geen anderen worden toegelaten voor de troon van God, dan die een even stoute als ondubbelzinnige beeldspraak hun lange kleren gewassen en wit gemaakt hebben in het bloed van het Lam. Voegen wij hier nog bij, dat ook volgens de Openbaring aan Johannes, het water des levens wordt te drinken gegeven om niet en dat, zowel aan de aanvang als aan het einde, de genade van de Heere Jezus Christus aan Zijn verlostten wordt toegebeden, dan zal het wel nauwelijks aanwijzing nodig hebben, dat ook hier geen andere voorstelling van het werk van de verzoening ten grondslag ligt, dan wij elders herhaaldelijk in meer ontwikkelde vorm hebben aangetroffen. Wat hier voor ons ligt, is in geen deel de schepping van een ontgloeide fantasie, maar de vrucht van een hemelse ontdekking van wat geen oog gezien, geen oor op aarde gehoord had. Verliezen wij dit uit het oog, dan is Johannes, die de vrucht van zijn eigen nadenken mededeelt, of een ijdele dromer of een snode bedrieger geweest. Erkennen wij daarentegen in de Apocalyps het eigen woord van de verheerlijkte Heere, het zal in ons niet opkomen, hier slechts subjectieve verwachtingen van de toekomst te vinden, reeds weinige maanden na de geboorte verijld. De vervulling van het gesproken woord blijven wij even zeker verbeiden als wij geloven in

Hem, die het einde is van de profetie, niet slechts van het Oude, maar ook van het Nieuwe Verbond. En voorts de strijd tussen hen, die hier slechts de onrijpe vrucht van Joods-gezinde verwachtingen, en anderen, die hier niets minder dan de trouwe schets vinden van de ontknoping van de wereldgeschiedenis, kan slechts door de uitkomst beslist worden. Zolang de Heere nog niet teruggekomen is, moeten zij, die de grote dag met opgeheven hoofde verbeiden, zich getroosten als dwazen te worden veracht door de wijzen, die in eigen schatting veel hoger staan en veel dieper in de aard van het godsrijk en zijn toekomstige ontwikkeling staren dan Johannes, toen hij het Openbaringsboek schreef. Ook ten aanzien hiervan geldt het woord van de ziener: "Hier is de lijdzaamheid en het geloof van de heiligen". Maar Hij is getrouw, die daar spreekt: "zie Ik kom spoedig" en het uur is nabij, die zal staven, dat het vonnis, over allen geveld, die tot de woorden van dit boek willekeurig toe of afgedaan hebben, meer was dan een ijdele klank!

Het is een vernederend boek voor hen, die alleen hun weetlust willen voldoen, maar het hart, dat waarheid en lering zoekt, vindt er de liefelijkste voldoening in.

De verborgenheden van de Heere zijn voor hen, die Hem vrezen; God houdt ze voor de wijzen en verstandigen verborgen en openbaart ze de kinderen; daarom sprak Jezus in Zijn wandeling op aarde veel door gelijkenissen, opdat de wereld het niet zou verstaan; maar de Zijnen maakte Hij het bekend; daarom is ook de Openbaring op een wijze beschreven, die wel in zichzelf uitmuntend duidelijk en allergepast de zaken uitdrukt, maar die voor de wereldlingen deze zaken verbergt; maar God openbaart Zijn kinderen daardoor de dingen, die haast geschieden moeten, om hen in het geloof te versterken. God wil dat Zijn kinderen naarstigheid zullen aanwenden, om door opmerking, nasporing, lezen en horen tot het verstaan van de Openbaring te komen, waarin zoveel heil en nuttigheid tot geloof, vertroosting en heiligmaking is opgesloten, zeggende: Zalig is hij, die leest en zijn zij, die horen de woorden van deze profetie en die bewaren hetgeen in deze geschreven is.

Dit schrift, hoewel het als profetisch bericht, sprekend van toekomstige zaken, vele plaatsen heeft zwaar om te verstaan, is nochtans vol goddelijke leringen, dienende tot weerlegging van vele ketterijen, die toen reeds op de baan gebracht waren en strekt inzonderheid om de gemeente van Christus te onderrichten wat zwaarigheden haar van de duivel en zijn instrumenten en voornamelijk van de antichrist en diens dienaren na die tijd zouden overkomen en de zware straffen, die de vijanden van de gemeente van tijd tot tijd en inzonderheid in het laatste oordeel, hadden te verwachten, mitsgaders de wonderbare verlossingen, die God van Zijn gemeente ook van tijd tot tijd zou bewijzen en inzonderheid de goede uitkomst en overwinning over allen, die de onuitsprekelijke heerlijkheid en gelukzaligheid, die zij na Christus' komst ten oordeel in het hemels Jeruzalem in de eeuwigheid genieten zouden. Het boek wordt geschikt in drie delen verdeeld. Het een is een voorrede, begrepen in de acht eerste verzen van het eerste hoofdstuk. Het tweede is een verhaal van de profetische gezichten en voorspellingen van de dingen, die van die tijd af de gemeente van Christus tot het einde van de wereld zouden overkomen, voortgaande tot het zesde vers van het laatste hoofdstuk. Verder wordt tot aan het einde van het boek de verzegeling en het besluit van het boek, alsook van het hele Nieuwe Testament verhaald. Aangaande nu de voorspellingen, beginnend van het negende vers van het eerste hoofdstuk en eindigend met het zesde vers van het tweeëntwintigste hoofdstuk, die worden onder verschillende afdelingen en profetische gezichten voorgesteld, waarvan enige dergelijke ook bij de profeten van het Oude Testament, als bij Jesaja, Ezechiël, Daniël, Zacharias en anderen worden gevonden. Als het God belijft heeft de dingen, die toekomend zijn, wel soms met duidelijke woorden, maar soms ook met duistere afbeeldingen en gezichten voor te stellen,

om onze naarstigheid in het onderzoeken daarvan meer op te wekken, alsook om de grootheid en het gewicht ervan meer aan te wijzen, zo doet Hij ook hier in het bijzonder door Johannes, omdat in deze profetie vele dingen voorkomen aangaande de plagen en veranderingen van het Roomse rijk, die daaraan aanleiding zouden hebben gegeven, om de Christenen te zwaarder te vervolgen. Daarom bezigt ook Paulus, als hij in 2 Thess. 2 van diezelfde zaken handelt enige bedekte wijzen van spreken. De gezichten nu, die in de voorspellingen voorkomen, zijn inzonderheid zeven. Het eerste gezicht beginnende met het negende vers van het eerste hoofdstuk en voortdurende tot het einde van het derde, beeldt ons Christus af in Zijn koninklijke en priesterlijke staat, wandelend onder de zeven kandelaren of gemeenten, mitsgaders Zijn geboden, die Hij geeft om te schrijven aan de zeven gemeenten van Azië, waaronder Johannes meest had verkeerd met de zendbrieven zelf aan die gemeenten. Het tweede gezicht is een gezicht van Gods heerlijkheid, zittend op Zijn troon en van het Lam staande op de troon, omringd door vierentwintig ouderlingen en van vier dieren, met het boek, verzegeld met zeven zegels; en de wonderen, die na het openen van elk zegel in de wereld geschied zijn; welk gezicht duurt tot het einde van het zevende hoofdstuk. Het derde gezicht is de verschijning van de zeven engelen met hun bazuinen; de ene na de anderen volgende, dat duurt tot het einde van het elfde hoofdstuk. Het vierde gezicht is het gezicht van de vrouw, die in barensnood is en door de draak vervolgd wordt, tot in de wildernis en van de twee beesten, die de heiligen vervolgen, die van het Lam, staande op de berg Zion met zijn gezelschap van honderd vierenveertig duizend, dat hem volgt, worden weerstaan, begrepen in het 12de, 13de en 14de hoofdstuk. Het vijfde gezicht is het gezicht van de zeven schalen en de plagen, die uit deze schalen worden uitgestort op de troon van het beest. Daarop volgt in het zesde gezicht de afbeelding van de grote hoer van Babel, zittende op het beest met zeven hoofden d. i. op de stad met zeven bergen en van het zwaar oordeel van God over haar en over het beest, mitsgaders het triomflied van de hemelse schaar, die met Christus, haar Hoofd vergezelschaft zijn, over haar oordeel, begrepen in het 17de, 18de en 19de hoofdstuk. Het zevende gezicht stelt voor de binding van de satan voor duizend jaren met zijn loslating voor een korte tijd en de voleinding van alle dingen daarop gevolgd, door het laatste oordeel van God over de duivel, de dood en alle goddelozen en door de neerdaling van het hemelse Jeruzalem tot een heerlijke en eeuwige woonplaats van alle uitverkorenen, begrepen in het 20ste, 21ste en in het eerste deel van het 22ste hoofdstuk

SLOTWOORD

Gadeloos ben ik ingenomen met de arbeid van hen, die mijn bijbel verklaren, die soms vrucht van ettelijke dagen arbeid in één uur uitstorten in mijn schoot, die in hun eenzaamheid zoveel moeite doen, om mij mijn bijbel duidelijker te doen verstaan. Hoe gaat mijn ziel ter maaltijd, omdat ik merk, dat opzettelijke bijbelverklaring hun hoofdzaak is en dat de leiding van de gedachte, die zich schikt naar de Geest in het woord, boven alle andere ontwerpen in hun schatting ver de beste is. En hoe huppelt mijn hart van blijdschap, wanneer ik door hun voorstel donkerheden zie weggeruimd, de bedenkingen van het beschouwend ongeloof weggevaagd; wanneer ik de oneindige wijsheid van de sprekers in Zijn woord, in verse proeven, die mij nooit voor de aandacht kwamen, mag opmerken en voelen onder de prediking. Eén enkele leerrede schept soms duizend hemelen in mijn hart en doet mij onder dat genot al vast verlangen naar een nieuwe gelegenheid. Ik loof de God van de hemel, die zo'n toestel verordende, zo'n onderstand, om mij in Zijn onschatbaar woord dieper in te leiden. Ik zegen met een hart, dat van liefde bloedt, die mannen, die zoveel arbeid doen om mijn heil te bevorderen. Ik schaam mij, dat mijn voorbiddingen voor hen bij de troon zo schaars zijn. Ik buig mijn knieën voor God met die bede, dat elk van hen de eerste zegen, de uitgebreidste, de belangrijkste voor zich zelf wegdraagt. Och! dat ik nooit een enige van Gods

knechten veracht, bedroef, hem zijn werk al zuchtend doe verrichten! Och, dat niemand van hun reden krijgt, om bij de troon van zijn Zenders een beklag te doen over mijn behandeling! De leraren zijn mijn bezittingen, zij allen. Zo lees ik op de lijst, die Paulus naliet: "Alles is van uw: Paulus, Apollos, Cefas. " Laat mij hen liefhebben omwille van hun werk: hun werk, de verklaring van mijn dierbare bijbel. Dierbare bijbel! Elk, die mij in u te verstaan, in u te geloven, in u te beleven bevorderlijk is, is mij dierbaar. Gevoelig ben ik ingenomen met al de hulpmiddelen, die mij omringen in mijn eenzaamheid en mij in het heilzaam gebruik, dat ik van mijn bijbel maak, bevorderlijk zijn. Van welk een uitgebreide dienst zijn mij soms de beknopte ophelderingen, die ik op de kant van mijn bijbel vond! Een opstel zeker, waarin zoveel oordeelkunde doorstraalt. En wat een aantal van geleerde mannen heeft van tijd tot tijd in hun schriften alles aangewend, om door hun ophelderingen mij voor te lichten, zaken mij te doen opmerken, waarop mijn aandacht zeker niet gevallen zou zijn, zwarigheden weg te nemen. Met kleine omslag vraag ik hun gevoelen. Elk is even gereed om mij te helpen en soms vind ik in enige weinige regels het merg van overdenkingen, die dagen duurde! Weldadige God! roep ik uit, wat een onderstand beschikt U mij Zijn de schrijvers wier arbeid ik gebruik, reeds ten grave, ik eer hun gedachtenis in een dankbaar hart. Zijn zij nog onder de levenden, mijn hart zegent hen, en ik bid, dat hun zegenende zielen vet gemaakt worden en dat zij, die bevochtigers van anderen en mijn bevochtigers zijn, zelf mogen worden tot een vroege regen Dierbare bijbel! Klim, klim in mijn schatten al hoger en hoger op! Stond het aan mij, ik bezorgde u in de schatting van al mijn mede-zondaren, de hoogste plaats! Hoe meer ik u leer kennen, hoe minder ik over de liefde, die ik u toedraag, voldaan ben. Mijn hart weent en bloedt in mijn binnenste, omdat duizenden, de duizenden verdubbeld, u zo koel behandelen, zou men billijk verwachten, dat elk vliegen zou naar de vergaderingen, waar u wordt uitgelegd; ik betreur de ondankbaarheid van hen, die hun oren afwenden. Ik voel de hoon, die u en uw aanbiddelijke Ingever wordt aangedaan. Ik zou elk wel willen toeroepen: Hoort wat geest en woord tot de gemeente zeggen! Leraren te bedroeven is berispelijk in mijn oog, maar het is weinig, als ik het vergelijk met de smaad, die men door u te verachten, uw aanspraken niet te willen horen, de God van de hemel aandoet. O mijn bijbel! o mijn God, van wie ik hem heb. Was mijn geheel bestaan in ruimere mate een vergoeding voor die hoon! Dierbare bijbel! Verzel mijn treden al de tijd, die mij overig is in het vlees te leven. Geen enkele dag, geen uur, geen ogenblik kan ik u missen. Verlaat mij nimmer! Op u zal ik in stervensnood mijn bezwijkend hoofd neerleggen: uit u de wapenen ontnemen, bij het voeren van de jongste strijd. Afscheid zal ik in zeker opzicht van u nemen bij mijn vertrek naar de hemel en bij de aanvaarding van een onderwijs, dat onmiddellijker zijn zal; maar in een ander opzicht zult u Mij vergezellen naar de woningen van eeuwig licht. Zal ik daar het licht van het indirect onderwijs niet meer nodig hebben, zal het Lam zelf de fakkel zijn, dat fakkellicht zal op u, mijn bijbel! eeuwig vallen. Mijn bijbel. Dan zal ik u pas echt verstaan, dan zult u in nadruk voor mij een open boek zijn. Dan zal ik in een ogenblik weer wonderen in u zien, dan de bekwaamste uitlegger mij nu in duizend doordachte leerredenen zeggen kan. Wat een uitzicht! Mijn bijbel! Ik druk u aan mijn hart. Mijn tranend oog besproeit u! Ik leg mijn rechterhand op u! Ik zie omhoog! Ik loof uw Gever! Nu kan ik niet meer! Dierbare bijbel!

De heilige schriftuur is evenals de zichtbare schepping, evenals het menselijk lichaam een geheel, een organisch, een levend geheel, waarin ieder lid zijn belangrijke, zijn noodzakelijke plaats vervult, ja alle samenvoegsels en samenbindsel wezenlijk zijn, immers leven hebben en waarvan met nadruk gelden mag: "Hetgeen God samengevoegd heeft scheidt de mens niet. " Zeer bepaald geldt dit voor de twee grote afdelingen van de Schrift, het Oude en Nieuwe Testament. Men spreekt soms alsof het Oude slechts een tijdelijke waarde had en gehad heeft, totdat het Nieuwe kwam, om het te verdringen, om het onder zijn uitnemend gewicht te verpletteren of althans terzijde te stellen als van ondergeschikt belang. En zeker, het Oude

Testament is bij het Nieuwe van een ondergeschikt belang, maar van een ondergeschikt belang van een breed fundament, van een onderste verdieping, waarop het verdere gebouw oprijst; neem het weg alles stort in. Of zou het Nieuwe Testament een nieuw huis zijn, naast het oude opgericht en dat overgevend aan verval en verwoesting, ten hoogste aan de belangstelling van hem, die eerwaardige bouwvallen liefheeft? Geenszins, veeleer de verheven koepel op het statig gebouw, alle wiens stijlen en bogen door dit gebouw gedragen worden en die in een hoog en door de zon bestraald toppunt al de lijnen, die uit de grondslag opgaan, voor het oog van de kenner verenigt. Als God in de loop van twintig eeuwen Zijn werklieden opmaakte en dat gebouw van verdieping tot verdieping liet optrekken, had niemand inzage van Zijn bestek, maar elke verdieping profeteerde van de volgende en deed iets vermoeden van het voltooid geheel. Heerlijk staat dat geheel nu voor ons, de wijsheid van de goddelijke Bouwheer tot een getuigenis. Wij doorwandelen het met verrukking en klimmen bewonderend de heilige trappen op en af. Wie is de engel, wie de meer dan aardse, de goddelijke persoonlijkheid, wiens beeld wij op alle verdiepingen terugvinden, altijd hetzelfde maar steeds duidelijker, steeds krachtiger, steeds levendiger getekend? Wie is Hij, wiens indrukwekkende figuur en schone lijnen, als uit de nevel van menige schets, op de hoogste galerij volmaakt aan het licht treden? Naar Zijn naam wordt beneden gevraagd; op een hoger omgang geraden; maar in blinkende letters leest men die op de top. Daar treedt voor het: "wat vraagt u naar Mijn naam? die is Wonderlijk, de verkondiging in de plaats van Jezus Christus, de Zoon van God, het zaad van de vrouw. Het woord van God is begeerlijker dan goud, ja dan veel goud, immers is het een zaad boven goud te schatten; onvergankelijk als goud, maar door een andere onvergankelijkheid; geen handvol glinsterend stof van ofir van geslacht tot geslacht bij erfenis vermaakt: maar een handvol tarwe van Kanaän, van lente tot lente gezaaid en voor geslacht op geslacht vrucht voortbrengend, dertig, honderdvoud!

Er wordt een boek door de wereld verspreid, dat met geen ander schrift van vroeger of later eeuw zelfs van verre kan vergeleken worden. Naar de behoefte van iedere bewoner van de aarde berekend, is het tevens bestemd voor alle geslachten, talen, volken en natiën. Het heeft een geheel eigenaardige geschiedenis, een gans bijzonder karakter, een alles overklimmende waarde. Zijn eerste bladzijden zijn beschreven in de woestijn van Arabië en op de grenzen van Kanaän; het is voortgezet, nu in het paleis van Jeruzalem, dan in de profetenschool van Rama of van Jericho, straks van de stromen van Babel, later in de kerker te Rome; het is besloten op een afgelegen eiland in het hart van de Egeïsche baren. Toen het beschreven begon te worden was nog geen wijsgerig of godsdienstig stelsel in schrift gesteld; toen het voltooid werd was reeds een nieuwe wereld in plaats van de oude verrezen. Meer dan veertig mannen van verschillende geaardheid, ontwikkeling, afkomst, koningen en herders, vissers en tentenmakers, tollenaars en medicijnmeesters, profeten en priesters, veldheren en vredeboden, hebben een groter of kleiner aantal van die bladen op hun wijze beschreven. En toch, uit al die verschillende bestanddelen ontstond een onnavolgbaar geheel, dat bij iedere beschouwing steeds hoger bewondering wekt. Het is uit de oude tijd naar de Middeleeuwen, uit de Middeleeuwen overgebracht naar de tegenwoordige eeuw en het schijnt voor wie het recht bepeinst en waardeert, nog zo nieuw, als was het pas gisteren beschreven. Zoals de Heere, van wie het getuigt, is het geworden uit de Heilige Geest, van lieverlede en trapsgewijs toegenomen en bij zijn intrede in de wereld met de onmiskenbaarste bewijzen van Gods hoge goedkeuring toegerust. Zoals Hij, had het beurtelings de strijd te bestaan met Farizese trots en Sadduceese lichtzinnigheid, maar om over beiden te zegepralen. Zoals Hij, is het voor vijandige rechters gedaagd, door valse getuigen beschuldigd, door zwakke vrienden verloochend, door lafhartige dienaars verraden, door lage spotters gezeseld, veroordeeld, gestorven; begraven. Maar even zoals Hij weer, werd het opgewekt na ieder smadelijk vonnis en verhoogd na iedere nieuwe vernedering en op de troon van de eer geplaatst, ofschoon het

ook zoals de Heere bij Zijn hemelvaart, met een geheimzinnige wolk schijnt omtogen, ja zoals het geloof de meest luistervolle openbaring van de heerlijkheid van Christus pas van de toekomst verwacht, zo juicht het ook de tijd tegemoet, dat dit boek, ongedeerd uit de handen van ongeloof en twijfel gekomen, voor aller oog de geheel enige plaats zal bekleden, die de God van de waarheid daaraan kennelijk toegedacht heeft. Kent u dat boek, waarvan wij spreken? "Wie zou het niet kennen", zo hoor ik antwoorden; reeds heeft op de lippen de naam van de bijbel gezwefd. Ik heb dat antwoord verwacht en toch, ik herhaal de vraag: Kent u dat boek? Want, zegt u, tussen het weten, dat al het gezegde op de bijbel toepasselijk is en het echte kennen van de bijbel bestaat een onafzienbaar verschil, en, als die stomme bladeren spreken konden, wij geloven, dat zij aan menigeen, die ze geheel zijn leven bezat, de vraag zouden richten: "Ben ik zo lange tijd met u en heeft u mij nog niet gekend?" Het schijnt een onbillijk verwijt, dat er ook onder ons nog maar al te velen gevonden worden, zoals de Emmausgangers, onverstandigen en tragen van hart, om te geloven al wat Mozes en de profeten, wat Jezus en de apostelen spraken. En toch durven wij vrijmoedig beweren, dat de Heere, als Hij persoonlijk in ons midden verscheen, aan sommigen het woord zou doen horen, waarmee Hij eenmaal Zijn Sadduceese aanvallers afweerde: "U dwaalt, niet wetend de schriften, noch de kracht van God!" Ook naar hetgeen er in de gemeente van de Heere tot verspreiding van het licht van de waarheid gedaan wordt, blijft gebrek aan waarachtige en grondige bijbelkennis een van de grootste vlekken, die haar in Zijn ogen ontsieren en tevens een van de eerste bronnen van zoveel dwaling en zonde, als in haar schoot wordt gekweekt. Wij weten het, door zuivere kennis van de heilige schriften alleen zal niemand in waarheid een onderdaan van Gods Koninkrijk worden en niet die Zijn wil geweten, maar die Zijn wil gedaan heeft, wordt door Jezus zalig gesproken. Maar wij weten insgelijks, dat de kennis de onmiskenbare grondslag is, waarop het gebouw van het geloof moet verrijzen en dat de waarheid helder voor de geest gestaan moet hebben, zal zij krachtig het hart doordringen en in het leven haar vrucht openbaren. Wij menen, dat de Heere niet enkel Zijn tijdgenoten opgewekt zou hebben om de schriften te onderzoeken, die van Hem naar waarheid getuigen en dat Petrus zeker nog de raad niet terugnemen zou, die hij aan de nieuw geboren kindertjes gaf, dat zij zeer begerig zouden zijn naar de redelijke, onvervalste melk van Gods Woord, opdat zij daardoor opgroeien mochten. Wij moeten het zelfs onwillekeurig betreuren, dat zo menigeen, die zich beijvert om de Schrift om niet of voor geringen prijs aan anderen uit te reiken, nog zo weinig weet, hoe rijk de schat is, die hij zelf in de bijbel bezit. En toch door de Schrift, gelovig bepeinsd en verstaan wordt ieder dienstknecht van de Heere eerst in waarheid in staat gesteld, om volkomen te beantwoorden aan zijn hoge bestemming. Lering, bestraffing, bekering, opvoeding, waartoe de Schrift is geschonken, leiden vanzelf tot volmaking, het hoogste doel van de verlossing. En hoe tel ik u nu al de voorbeelden op, die daar staan ter bewijze van die waarheid? Ook de langste lijst kan slechts enkele namen bevatten: zie toe, dat uw naam niet ontbreekt! Wat maakt Jozua tot die held van de Heere, die, om Paulus' woord te gebruiken, volkomen "toegerust" is tot de Heilige strijd, die hij voeren zal? Het boek van de wet wijkt niet van zijn mond, maar dag en nacht overpeinst hij het opdat hij waarneemt te doen naar hetgeen daarin geschreven is. Wat vormt David tot die man naar Gods hart, op wie nog na zoveel eeuwen ons oog met bewondering staart? Hij heeft "Gods reden", in zijn hart verborgen, opdat hij tegen Hem niet zondigen zou. Wat doet een Daniël zo uitmunten aan het Babylonische hof, dat geheel het land van zijn wijsheid en vroomheid gewaagt? Zelf verraaft hij zijn geheim, door van het profetenwoord te gewagen, dat hij in zijn ballingschap meenam en in zijn eenzame uren bepeinsde. Wat verheft de overste Leidsman tot overwinnaar van al de machten van de hel? Bij het Schriftwoord groeit Hij op en leert Hij en strijdt Hij en lijdt Hij en sterft Hij en keert Hij straks in de kring van Zijn verblijde jongeren weer. Wat kan de eenvoudige Bereërs doen uitmunten boven de burgers van het beschaafde Thessalonika? Zij onderzoeken dagelijks de schriften, of echt al deze dingen zo zijn en

ontvangen lof bij de Heere. Wat is de bron van het geloof, de liefde, de groei van de eerste Christengemeenten? Zij zijn zo gehecht aan de Schrift, dat zij niet dan met het leven haar afstaan en die haar aan de vijanden afgeven, worden met de verachtelijke naam van overleveraars, "Traditores" bestempeld: Wat is het keerpunt in het leven van Augustinus? Hij heeft de hemelsstem: "neem en lees" gehoorzaamd en nu doet hij de Heere Christus aan en verzorgt het vlees, niet meer tot begeerlijkheden. Wat maakt Luther tot Luther? De Schrift, die hij aan de kloosterwand vindt, wordt de trouwe gids van zijn leven. Jaar in, jaar uit leest hij haar tweemaal door, en kan nog aan het einde verklaren, dat hij nooit schudt aan die boom, of er valt nog weer een nieuwe vrucht in de schoot. Wat heeft u, vrienden van de Heere, voor eeuwig de Zijnen gemaakt? O, talloos zijn de wegen, waarop God zondaren toebrenge, maar zeker is, ver de meeste gevallen was het een Schriftwoord, dat u met ongekende kracht op het hart zonk, u zoals eenmaal de kamerling, toen u echt verstond wat u las, de Christus voor uw zielen deed vinden. En ongelovigen, twijfelmoedigen, bekommerden, vanwaar dat u nu nog even ver, als voor tien of twintig jaren van de schone bestemming verwijderd bent, om in waarheid te worden vernieuwd, geheiligd? U heeft geen vaste ankergrond voor uw geslingerde kiel, omdat u het onbedrieglijk Godswoord òf nog niet kent, òf nog niet onvoorwaardelijk aanneemt. "Tot de wet en tot de getuigenis", zo klinkt het wellicht voor de honderdste maal u toe, "als zij niet spreken naar dit woord, het zal zijn dat zij geen dageraad hebben zullen. " O u, die vraagt: "hoe zal ik het weten, of echt de Schrift mij het woord van God, het woord van de waarheid doet horen; moet ik dat op menselijk getuigenis aannemen, op het gezag van de geleerden, zoals de Roomsgezinde op het gezag van zijn kerk? Wij mogen u op een goddelijk getuigenis voor de goddelijkheid van de schriften verwijzen! Dit zal is het teken zijn; het zal geschieden ten dage, als u deze Schrift begint te onderzoeken met het ernstig verlangen om Gods wil te leren kennen en doen, dan zult u wij voorspellen het u en het zal de proef op de som zijn "mensen van God" worden, "tot alle goed werk volmaaktelijk toegerust. " De Schrift, juist gebruikt, zal van u maken, wat geen ander boek van u maken kan. Licht zal u opgaan, waar u lang in de nevel heeft rondgetast; vrede zal in u afdalen, die zo lang door stille tweespalt verscheurd was; kracht en vreugde worden u ingestort, waarvan u nu nog geen voorstelling heeft. Ja de Geest van God zal in uw hart wonen en werken en die Geest daarbinnen zal getuigen, dat Gods Geest in de Bijbel de waarheid spreekt en door ervaring van uw twijfel genezen, zult u van de goddelijkheid van de Schrift even zeker als van uw eigen bestaan overtuigd zijn. Wat zeg ik? Al schoten al onze bewijzen voor deze waarheid te kort, de God van de waarheid betoogt haar langs Zijn eigen weg. Hij zal niet rusten, tot heel de wereld de Schriften bezit en tot ieder, die ze gelooft, ze als kracht tot zaligheid leert kennen aan het eigen hart. Het grote middel, waardoor Hij de wereld verover, verlost en herschept, is dit geschreven woord, zoals Hij eenmaal door Zijn gesproken woord het leger van de hemelen schiep. Eenmaal is geheel de gemeente van de verlost en een nieuwe mens van God, die Hem daarboven verheerlijkt. Dat zal een verandering zijn, die wij ons hier nog niet voorstellen kunnen, maar op de vraag van de verbazing: hoe is het zo ver gekomen, zal het antwoord gereed zijn: het is te danken aan dat boek, dat de blijde boodschap van genade aan een zondige wereld gebracht heeft en door Gods Geest, aan de harten geheiligd, voor miljoenen een reuk werd van het leven ten eeuwige leven. Eerst dan heeft de bijbel uitgediend, wanneer er niets meer te leren, te bestraffen, te bekeren, te vormen zal zijn, omdat het volmaakte gekomen is. Maar zelfs dan, als het laatste blad van de laatste bijbel in de vlammen van de jongste wereltnacht is verteerd en verstorven, zelfs dan zal het Woord van God, dat hij bracht, tot in alle eeuwigheid blijven!

Bij het openslaan van het boek der boeken Gedenk, o Christen! dag aan dag, Dat wie dat woord wil onderzoeken, Geen eigen licht vertrouwen mag. Geen mensen wijsheid zou hier

baten, Geen vlijtige arbeid hier volstaan; Alle eigenwijsheid dient verlaten, Een ander oog moet open gaan.

Voordat ge u dan begeeft tot lezen, Val, Christen! val uw God te voet! En dat een heilig, heilzaam vrezen Zich meester maak' van uw gemoed! Vraag, eer u verder gaat, een zegen! Vraag ogen, oren en een hart; En Jezus zelf kome u tegen In dit zijn Woord bij vreugd en smart.